1.4.38

SYLLOGES EPISTOLARUM

A

VIRIS ILLUSTRIBUS SCRIPTARUM

TOMUS IV.

QUO

NICOLAI HEINSII, JOHANNIS GEORGII GRAEVII, ET JACOBI PERIZONII

EPISTOLAE

MAXIMAM PARTEM MUTUAE EXHIBENTUR.

JOHANNIS GEORGII GRAEVII ET NICOLAI HEINSII EPISTOLAE MUTUAE.

EPISTOLA I.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

UAMVIS omnium eruditorum epiſtolis, ſi quae ad me adferuntur, maxime adficiar, ſingularem tamen & incredibilem quandam voluptatem ex tua cepi, Nobiliſſime Heinſi, & quod occulta quadam vi a teneris Heinſianum nomen prae caeteris ſuſpexerim & coluerim, & quod eae luculenta adfectus in me tui argumenta continerent. Quibus effeciſti, ut qui publico nomine cum erudito orbe plurimum tibi hactenus debeam, jam privatim etiam obnoxius ſim, & hinc nihil prius habeam, quam ut indies hunc cultum, qui nulla incrementa capere poteſt, tibi magis magiſque probem. Nec erat, ut ſilentii culpae excuſari velles. Non ſum tam impudens, ut ad otii mei rationes reſponſionum tuarum vices diſpungam. Sufficit mihi, ſi reſcivero, te importunitatem meam in interpellandis curis tuis, quas bono litterario cum invidia impendis, non aegre ferre. Hinc tanto majores gratias tibi ago habeoque, quod non tantum benevole mihi reſpondere; ſed & frivolas nugas illas excutere dignatus fueris; quibus lubens non ſine pudore renuntiavi, viſa tua eruditione. Sed quando illa nobis dabit deſideratiſſimas animadverſiones in Ovidium? Haec ſane promulſis tantam mihi ſalivam movit, ut conceptiſſimis verbis teſter, nihil eſſe quod ardentius deſiderem. Idem clamant omnium doctorum e Germania noſtra, quas ſubinde accipio, litterae. Quo citius nos voti damnabis, eo majorem gratiam a tota Republica litteraria inibis, quae mire tam longa deſtinatione torquetur, in primis hac tempeſtate, qua ardor ille eruditi Belgii penitus refrixiſſe videtur, ut, ſi abſque te & Ampliſſ. V. V. *Gronovio* & *Voſſio* eſſet, nihil illius gloria, qua hactenus floruit, dignum exſpectandum nobis foret. Poëmata tua nunquam niſi doctior & mirabundus ſepono. Quod tot viri ma-

ximi a renatis litteris affectaverunt, tu demum feliciter assecutus es. Fidem utique fecisti, nostri etiam seculi ingenia ad priscorum poëtarum laudem gravitatemque posse adsurgere. Sed malo haec apud alios, quam apud te, ne auribus tuis servire videar: a quo crimine ut quam longissime semper abfui, ita nunc facile me absolvet omnium eruditorum applausus, ut ne, si vellem quidem, illius suspicionem hic incurrere possim, adeo nihil dici potest, quod non longe infra dignitatem eruditionis tuae subsidat. Jam has obsignaturus eram, nisi quod nescio, quo agnato mihi vitio, antiquum obtineam Cl. viris nugis meis obstrependi, quae in primis ad te legari gestiunt, tam comiter & tam benivole nuper exceptae. Sallustius in Catilina c. 52. ait: *Postquam Caesar finem dicendi fecit, caeteri verbo, alius alii varie assentiebantur.* Ita recentiores editiones. Vetus Laeti: *Caeteri verbo, ejus alii.* Inde fecerunt, *alius alii*, & nemini de mendo suboluit. Puto autem corruptam esse communem assentiendi formulam, levicula mutatione sic restituendam: *P. C. d. f. f. Caeteri verbo, pedibus alii, varie assentiebantur.* Liv. XXVII. c. 34. de Marco Livio: *Censores eum in senatum venire, fungique aliis publicis muneribus coegerunt; sed tunc quoque aut verbo assentiebatur, aut pedibus in sententiam ibat.* Et sexcenties alibi. In Catalectis Virgilianis p. 77. edit. Scalig. legitur lusus in Priapum, non una parte, ut mihi videtur, affectus.

Parum est, MISER QUOD HIC FIXI sedem,
Agente terra per caniculam rimas,
Siticulosam sustinens diu aestatem:
Parum, quod imi perfluunt sinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt nostros,
Rigetque dura barba juncta crystallo.

Totum locum ita rescribendum conjeci:

Parum est, misellus fixerim quod hic sedem,
A. t. p. c. r.
S. s. die aestatem:
Parum, quod imos perpluunt sinus imbres,
Et. i. c. g. c. n.
R. d. barba vincta crystallo.

Ita ego puto, num exputaverim penes te, incomparabilis Heinsi, judicium esto, cujus auctoritas mihi instar omnium est. Verum manum de tabula, ne plane extra oleas vager. Non possum tamen non addere, quod nuper convenerim bibliopolam Batavum, qui se Politica Aristotelis cum paraphrasi δαιμονιωτάτῃ parentis tui, additis observationibus *Picardi* sub praelum revocaturum mihi adfirmavit, rogavitque ut operam meam adjuvando illi operi, dum Amsterodami hanc aestatem sim commoraturus, accommodarem. Quam hac lege addixi, si sufflaminare praelum vellet, donec mentem tuam super hac re percepissem. Audivi enim, multis locis emendatiorem & auctiorem illam servari. Nolo quicquam absque auctoritate tua suscipere. Quamvis aegre persuaserim ipsi, quum lucro inhiet, liberque ubique tantopere desideretur, & alii insuper

ſuper in Germania hanc curam ſuſcepturi ferantur: perſuaſi tamen, & ut potiſſimos commentatores, (quoniam omnino *Piccardi* annotationes addi cupit,) utpote *P. Victorium*, *Camerarium*, *Giffanium*, *Sepulvedam* illi adjungeret, auctor fui. Enixe itaque rogo, ut paucis mentem tuam mihi aperire, qua es humanitate, digneris, num praeſtolari debeamus adventum tuum, vel editionem priorem exprimere & ſequi. Ego fidem intemeratam & induſtriam indefeſſam ſancte ſpondeo. Vale, ſeculi & omnis eruditionis decus, temeritati meae ignoſce, ac porro fave nominis & eruditionis tuae admiratori & cultori devotiſſimo. Scripſi Amſtelrodami, MCIƆCLIV. Kalend. April.

EPISTOLA II.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

NUllas a te accipio litteras, Vir Nobiliſſime, quin mirificam ex iis voluptatem capiam. At hoc tanto fuerunt gratiores, quanto inſperatius magna me liberarunt ſollicitudine, pluraque affectus erga me tui continebant argumenta. Equidem cum gravem mererer animadverſionem, qui tantum non conturbaveram, benignam culpae veniam ab animi tui aequitate impetravi, quod imputare poteram, & nova inſuper ſingularique ornatus ſum benivolentia, ut totus jam in poteſtate tua ſim, ac nullis in te meritis maximorum me debitorem eſſe noſcam. Huic gaudio non leve acceſſit monumentum a ſpe deſideratiſſimi adventus tui, quam nobis adfirmaſti. Dies ille, qui nos hujus voti reos faciet, quo poſt tantum temporis intervallum coram te venerari, notaſque audire & reddere voces licebit, ſollemnis mihi erit, alboque calculo notabitur. Interea Deum ſupplex venerabor, ut fortunet iter tuum, ac ſoſpitem te patrio coelo litterarumque ſaluti reſtituat. *Gruteri* excerpta non reliqua modo, ſed & quae miſi, reverſo tibi tradam, non quod levem deſcribendi laborem detrectem, qui longe plura tibi debeo, ſed ut ipſo potius αὐτογράφῳ uti, ac calami mei errores, quorum plures forſan diſtortae ſcripturae non uſque adeo gnaro, ac conjectore parum ſagace commiſſi ſunt, deprehendere poſſis. *A Rubenio* expecto reſponſum ad litteras meas, quas cum *Gronovii* Livio aliiſque non ita pridem ad ipſum curavi, & tum de Metamorphoſi manu exarata diligentiſſime cum illo agam. Si id intra octiduum non apparuerit, denuo ipſum interpellabo, & omnem lapidem movebo, ut voluntati tuae ſatisfiat. Sed ne haec epiſtola a ſolemnibus nugis meis immunis ſit, quum jam humanitatis tuae fiducia me quaſi ad legitimum illarum uſum animaverit, denuo frontem perfricabo, & de hoc loco Ovidii, qui me nuper legentem advertit, ſententiam tuam explorare non verecundabor. Lib. II. Triſt. 211. vulgo legitur:

Altera pars ſupereſt: qua turpi crimine tactus

Arguor obscoeni doctor adulterii.

At mihi, cum penitius locum istum inspicerem, succurrebat, legendum esse:

Altera pars superest, qua turpi carmine factus A. o. d. a.

Quod mihi persuaserunt illa, quae modo praecesserant, in quibus duas exilii causas edit, carmina obscoena, & errorem: *Perdiderint quum me duo crimina, carmen & error &c.* Alteram silentio, errorem scilicet, praeterit, alteram *carmina* illo & sequentibus multis versibus excusat. Praeterea animadverti, saepe ista duo vocabula *crimen* & *carmen* confundi. sic contra in carmine, quod Aethna inscribitur:

Tu quoque Athenarum carmen tam nobile sidus
Erigone.

Ubi legendum mihi videtur: *T. q. A. crimen, jam nobile sidus E.* Nota est fabula. Plura exempla sub manu sunt, sed pudet adscribere, ne & ipse fabula fiam, qui hisce gerris intemperanter & otio & facilitate tua abutar. sed nosti illud φείνες δὲ νεῶν. Et tu quum tam propensus sis ad ignoscendum, lubens novam tibi ignoscendi materiam offero. Si modum excedo, tu vel digiti, qua apud me es auctoritate, crepitu temeritatem istam compescere potes. Vale, sidus seculi. Amsterodami prid. Non. Aug. CIↃIↃCLXV. simul ac tuas accepi.

EPISTOLA III.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUantum me nuper rumor adfectae sanitatis tuae perculerat, Vir Nobilissime, tantum nunc exhilaravit nuncius exoptatissimi adventus tui. Qui simul ac ad meas aures accidit, Deo Opt. Max. soteria persolvi, quod te tanto viarum ac valetudinis periculo defunctum patriae tuae salvum & incolumem redonaverit. Faxit is, ut hoc gaudium solidum propriumque sit mihi ac reipublicae litterariae, cujus praecipitia fata tu cum paucissimis praecipue moraris. Advolassem ego statim, & praesens tibi cultum, sive potius pietatem meam, qua te primarium hujus seculi virum dudum suspicio, probassem, nisi me cohibuisset metus pestilentis syderis, non meus quidem, sed illorum hominum, quorum contubernio nunc asperitate meorum, quibus me amor optimarum artium invisum reddidit, uti cogor. Stat tamen etiamnum sententia ad vos, quamprimum lues desaevierit, excurrere, & nullo pacto occasionem hanc, te post tantum intervallum videndi & coram venerandi, negligere. Spero autem te hac hyeme Hagae Comitis commoraturum, quod valde scire aveo. Sin minus, certum est extemplo iter corripere, & abitum tuum occupare. Nec ullae quadrigae impetum hunc continebunt. Ingenti enim desiderio feror incredibilem illam sermonis tui suavitatem, quam epistolae tuae hactenus prae-

praestiterunt, pleno ore quasi imbibere, ac audire illibatum florem populi, Suadaeque medullam. Is enim tu, nihil hîc do auribus tuis, citra controversiam es, & nemo nostra parentumque aetate, utroque orationis, solutae & pedibus adstrictae, genere a pura incorruptaque antiquitate propius abest: ita me non θάμβος, sed ἱερὸν σέβας ἴσχει, quando a lectione tuorum poëmatum recedo, quorum ubertas & dictionis infucatae nitor longe supra sortem & captum hujus seculi eminet. Sed nefas est, propter viam, quod ajunt, & paupertina oratione laudes tanti viri delibare. At quando reliqua ingenii tui monumenta, quae domi servare diceris, videbimus? quando desideratissimus Ovidius tuus apparebit? Cur tantum thesaurum, etsi pauci sint, qui intelligant, orbi invides? Sed de his plura coram. Apportabo tum mecum excerpta Gruteriana. Litteras meas novissimas, quibus tuis respondebam, spero te accepisse. *A Rubenio* dudum ego & *Gronovius* οὐδὲ γρῦ, licet non unis ab utroque sollicitatus sit, ut nesciamus an quid ei acciderit, quod omen Deus avertat, an publicae turbae metusque hostilis oblivionem officii inducant. Sunt alia, quae spe facilitatis tuae gestio in sinum tuum effundere, sed differo in beatum illum diem, quo notas audire & reddere voces licebit. Vale, eruditorum lux, & mihi, te ex animo observanti, amorem tuum serva. Amersfordiae IV. Idus Novemb. CIↃIↃCLV. Cl. *Gronovio* nostro jam adventum tuum indicavi, qui & ipse de valetudine tua sollicitus magno gaudio efferetur.

EPISTOLA IV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS.

Nic. Heinsio.

Bagam.

SErius opinione tua, Vir Amplissime, respondeo, non quod tot negotiis distrahar, ut non possim vacare scriptioni litterarum; sed quod spe adventus tui, quae per tot menses nos suspensos tenet & poene enecat, lactatus mallem coram officio isto defungi. Verum quum Leyda nunciaretur, post unam demum alteramve hebdomadem te adventurum, nolui responsionem diutius trahere, ne negligentiae aut sublestae fidei suspicionem apud te incurram. Ex *Gronovio* (cujus diutina mora nos valde sollicitos habet, quia ipsi tredecim dies sunt, quum ad vos abiret, & intra quatriduum se certo reversurum polliceretur; interea autem variae a Curatoribus & Professoribus Franeckeranis epistolae advenerint, qua eum sollicitant ad docendam eloquentiam) intellexisti puto falsa esse, quae de Eusebio *Scaligeri* audieras. Ipse *Everardus* lento morbo excarnificatus nescit quid librorum & quot possideat. Nullum habet catalogum, omnia in ejus bibliopolio susque deque habentur; omnia sunt indigesta, & incomposita. Excussi tamen omnes angulos, sed nullibi vel vestigium Eusebii apparuit. Affirmavit mihi se brevi omnem supellectilem suam, quia propter morbum non potest diutius venditioni librorum incum-
bere,

bere, ſectioni ſubjectūrum, & in eo eſſe, ut catalogus conficiatur, qui non citius prodibit, quam tu habebis. Hactenus nihil occurrit, quod oculis tuis dignum eſſet. Si quid videro, cave dubites me ullam occaſionem gratum & tibi deditiſſimum animum meum teſtandi amiſſurum. *Elzevirii* nuper neſcio ex cujus Germani bibliotheca acceperunt multos antiquos & raros, eoſque optimarum editionum libros. Indices prima quaque die videbis. Janſoniani haeredes, quum Theologicos, & quos vocant Miſcellaneos uſque ad litteram G vendidiſſent, auctionem interpellarunt, & in proximum menſem venditionem Jureconſultorum, Medicorum reliquorumque Miſcellaneorum diſtulerunt. *Reineſius*, a quo nuper litteras accepi, edit ſelectas aliquot inſcriptiones antiquas cum Commentariis, & Paralipomena hiſtoricorum Graecorum; tomus ſecundus variarum lectionum, & juſtum inſcriptionum ἀνεκδότων volumen brevi ſequentur. *Barthii* Claudianum Mamertum hae nundinae ferent, proximae *Gulielmum Britonem*, & Terentium cum notis *Boecleri*. *Berneggeri* in Suetonii Caeſarem & Auguſtum Commentarius auctior, ſi prima frons non mentitur, hiſce diebus quoque in bibliopoliis noſtris apparuit. In Gallia audio *Cujacii* opera a Fabretto praelis reddi, additis duobus novis tomis variorum tractatuum, quos hinc inde collegit. Tuum Ovidium omnium litterae, quas ex Germania ſubinde accipio, clamant. Quando nos votorum compotes reddes? Ego propter ſordes hoſpitis mei, qui tenuem mercedulam minuere volebat, propediem ſedes migrabo. Optarem ut mihi facultas Galliam & Italiam videndi daretur. Si quis forſan magnatis filius, aut legatus iter illuc adfectaret, velim, ſi commodo tuo fieri poterit, memor ſis, & in gratiam me apud illum ponas, ut comitem adſciſcat. Ego omnes bibliothecas, quaecunque mihi patebunt, lubens in ſpem gratiae tuae perſcrutabor. Sin minus, ibo quo fata trahent. Maximopere aveo de adventu tuo vel tribus verbis certior fieri. Nam ſi is aliquanto longius producetur, certum eſt, antequam conſilium cepero, quo me vertam, ad vos excurrere, & te, vir ſumme, ante diſceſſum meum coram denuo venerari. Vale, ſeculi & litterarum ornamentum, & mihi devotiſſimo tui cultori fave. Amſtelrodami VI. Kal. Mai. CIↃIↃCLVI. Nobilem *Voſſium*, &, ſi apud vos etiamnum haeret, *Gronovium* meo nomine ſaluta quaeſo:

EPISTOLA V.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

QUo certius nuper pollicebaris, Vir Ampliſſime, brevi hîc tui videndi amplectendique copiam futuram, eo gravior nobis hactenus ejus expectatio fuit. Noſti enim quam durum accidat, ſi illa, quae efflictim cupimus, trahantur, & ſpes, quae in propinquo eſt, longius producatur. Cave autem

autem credas quicquam mihi optatius evenire posse, quam si illo mihi frui licuerit: cujus imago semper oculis meis obversatur, in cujus admiratione totus defixus dies noctesque haereo, in quo colendo a multis annis paternam mihi pietatem constitui, ac cujus amoris suavi cogitatione (vides quam non loquendi licentiam fiducia facilitatis tuae mihi indulgeam) difficultates maximas, quae me dudum exercent, solor ac sustineo. Idcirco quicquid temporis intercedit, quod mea vota moratur, testudineo, ut ita dicam, gradu ire mihi videtur, nec id fallere possem, nisi jucunda hac persuasione animum prae desiderio aegrum & tantum non emortuum interea jactarem, te tarditatem adventus tui longiore mora pensaturum. Faxint superi, ut post tot poenas brevi felicitatis hujus compotes solide & diu gaudeamus. Quam grandi accessione cumulabit Cl. *Gronovius*, qui & ipse cis paucos dies sui spem nobis in novissima epistola fecit. Ejus enim opus cras puto praela relinquet, & tum aderit, ut recte curentur exemplaria. Illius, qui tibi destinavit, mihi mittendi facultatem dedit, quod intra tres spero quatuorve dies videbis cum grandiore quodam libro e Galliis a *Capello* misso, quem *Morus* mihi tradidit. Is aliquot diebus apud me subsedit, ut conjungerem cum pecunia vetere *Gronovii*, & sic eadem opera duos quasi dealbarem parietes. Vellet *Gronovius* quoque libros, quos in scedis notatos vides; ex τρισμεγίστῳ Parentis tui bibliotheca per me sibi emi, quoniam decreveram illuc ire, & pro hospite meo plurimos carissimosque libros insano pretio praestinare. Persuaseram enim ipsi, ut tam commodam occasionem filiis bibliothecam instruendi occuparet, cujus copiam, si jam dimitteretur, posthac quidem se nunquam habiturum. Jam certum erat mille florenos & ultra libris emendis impendere. Sed haec consilia turbavit diaria febris, quae hospitem meum, Ultrajectum laxandi animi gratia profectum, invasit, & ita conficit, ut deposita fere ac conclamata ejus salus habeatur. Hoc quasi praevidit *Gronovius*, cujus epistola sic de te pariter & emptione loquebatur: *In auctione velim possis mihi & amico gratificari. Meum pretium non addidi. Scis ultra justum non adscendere multum solere. Itaque tanto plures notavi libros, quanto pauciores me accepturum spero ob licentium insaniam. Videbis tamen ut aliquid habeam: & si primi erepti nobis fuerint, permitto tibi, ut paulo carius praestines ultimos. De nummis autem tam pro signatis in altera schedula, quam pro meis ne sis solicitus: praesto erunt, simul atque libros habebimus: quod ut citius fiat, per tabellarium, non mari mittere poteris. Ipse si non ibis, in hanc sententiam meo nomine ad Heinsium scribes, & schedulas illi mittes, a quo equidem tam longo tempore ne nihil accepisse miror: non quod aegre feram (saepe enim ille diutius expectat meas) sed quod praeter morem ejus sit.* Parui ejus voluntati, & mitto quae jussit tibi delegari. Is qui Marcum Antoninum & animadversiones sacras edidit, appellatur *Thomas Gattakerus*. *Rubenius* me pridie laetissimo nuncio exhilaravit, se explicationem duarum antiquarum gemmarum, & notas in aliquot nummos *Moreto* tradidisse. De Ovidio quanquam denuo admonitus silet, quia te jam quae volebas obtinuisse credo. Ad *Reinesium* circa finem hujus hebdomadis litteras paro, ut Francofurtum cum aliis, quae ipsi adsignantur, perferantur.

Si

Si vel ipſe illi ſcribere, quod nuper te facturum ſignificabas, vel per me quidpiam ſcribi volueris, fac tempeſtive ſciam, non deero officio meo. Vale, Vir Nobiliſſime, & in amore mei tam diu perſevera, quam diu in divinis ingenii tui dotibus ac virtutibus colendis & admirandis perſtitero, hoc eſt, ſemper. Vale iterum, meum litterarumque unicum praeſidium. Raptim Amſterodami XVII. Kal. April. CIↃIↃCLVI.

EPISTOLA VI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

QUo animo affectus fuerim, Vir Nobiliſſime, quum nuper Amſterodamo diſcederem, ipſe exiſtimare potes, quum tot dierum gaudia, pariterque optatiſſimae conſuetudinis tuae, qua nihil mihi dulcius, nihil prius eſt & antiquius, fructus eriperetur. Sane ſi res, quae meae fidei commiſſa erat, moram tuliſſet, nunquam a tuo latere me dimoveri paſſus eſſem. Nunc hoc unum ſolatio eſt, brevi fore illud tempus, ad vos excurrere, & longiore mora jacturam iſtam reſarcire dabitur. Nam a tuo congreſſu nunquam niſi doctior recedo. Et liquido poſſum affirmare, me paucis illis diebus, quibus tecum nuper eſſe licebat, plus profeciſſe, quam ex omnibus conventibus vaſtae urbis. Hic nihil me juvat, praeterquam coelum molle, ruris ſuburbani amoenitas, ipſaque loci ſolitudo gratum meis Muſis receſſum praebens. Ex hominibus Philoſopha ſententia, ignava aut inutili opera, quae jucunditas mihi aut fructus poteſt provenire? Epiſtolas *Caſauboni* nunc mitto, ut fidem, quam tibi obſtrinxi, liberem. Aegre tuli titulo nominis mei frontem libri proſcribi. Et id ſuo conſilio, me invito multumque deprecante, typographum feciſſe ſancte teſtor. Non me tam impotens ambitio vexat, ut laureolam in muſtaceo quaeram, & tam perverſe famae ſtudeam, ut illi ipſi labem inferam. Te enixe rogo, ne librarii culpam mihi imputes. Adjunxi catalogum librorum, qui proximo die Mercurii haſtae hic ſubjicientur. Si qui inter illos fuerint, quos tibi praeſtinari cupis, fac tribus tantum verbis de tua voluntate mihi conſtet. Annitar, ſedulo ut tibi ſatisfiat. *Paſchalius* de Coronis hîc plane ignoratur. *Thomaſinum* de teſſeris hoſpitalibus Utini MDCXLVII. vulgatum an vidiſti? Audivi hiſce diebus, qui ad coelum uſque efferret, ut magna me ejus videndi cupiditas inceſſerit? ſed quum in iſtius hominis judicio acquieſcere non poſſim, neque inſpiciendi copia detur, quaeſo te, ut data occaſione me doceas, is liber cujus ſit pretii. *Reineſii* Antagoniſta diem ſuum obiit. Ego nihil certi temporis condixi hoſpiti meo. Si qua daretur occaſio aut Galliam, aut Britanniam, aut Italiam videndi, omnia me conſequutum putarem. Sed nae ego ſum ἀγροῖ πλέων, qui antiquum obtineo, hoc eſt, nugis meis te obtundo nimia facilitatis tuae fiducia. Vale & ignoſce. Trajecti ad Rhenum CIↃIↃCLVI. XVII. Kal. Jul. aerae Dionyſ.

EPI-

EPISTOLA VII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

MItto binos indices librorum, Vir Amplissime, in quos modo incidi. Illarum auctio propediem habebitur. *Bommelii* quidem futuro die Lunae; *Petiti* vero paulo post. Pridie accepi partem suppellectilis librariae ex Germania. In illa suspectae Lectiones *Scioppii*, & *Coleri* Parerga, quae a te desiderari aliquando intellexi. Si e re tua fuerit illa inspicere, aut uti, aut frui, mecum feram. Proxima enim hebdomade ad vos excurram, & inde recta Teutoburgum. Recepi quoque inter mea duo exemplaria orationum *Buchneri*, quorum alterum nemini melius potero offerre, quam tibi, qui talium lectione delectaris. Totus sum in adornando itinere, & colligendis sarcinis, ut vix potuerim hisce exarandis vacare. Rogo summopere, ut festinationi ignoscas: scripsi enim quum jam jam scapha solutura esset. Vale. Ultrajecti XIII. Sept. CIↃIↃCLVI.

EPISTOLA VIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

LItterae tuae, Vir Amplissime, quae ad vesperam cum argento mihi traditae sunt, magnopere me confuderunt. Et quamvis totus essem in convasandis sarcinis, non potui tamen, quin paucis testatum facerem, te libris desideratis per me non carere. Sane publico praeconi, qui auctioni praeerat, studiose commendavi, ut invigilaret illis emendis, quos jusseram. At quum hominem in supina negligentia animadverterem, (nam ego nullum eorum accepi, quos cupiebam) postero die ipse interfui venditioni, & praestinavi Lucanum Hortensii, Patricii discussiones Peripateticas, aliosque, quos te hodie accepisse spero. Adfui quoque quum venderetur Prosodi *Aegnolus Fiorenzola*, sed illum Professor Ethices Imperiali licitabatur. Oro autem etiam atque etiam per omnia Musarum sacra, te eorum praesidem, ut hanc veniam des occupationibus meis, quibus jam obsideor, quod non diligentius officia, quae summa tibi debeo, praestiterim. Expiabo hanc culpam in posterum omni cura, studio & contentione, faxoque cognoscas neminem esse, qui magis te colat, observet, & beneficia, quae plurima in me non merentem contulisti, grata memoria recolat. quod rebus, quandocunque occasio affulserit, quam inanibus verbis tibi confirmare malo. *Wouwerii* Firmicum hoc ipso die in biblio-

bliopolio, ubi proſtant veteres libri, cum *Codri Urcei* opuſculis, *Diſſaldei* animadverſionibus in Plautum, *Rittershuſii* Commentario in epiſtolas Plinii & Trajani (qui num in *Gruteri* editione reperiatur ſcire pervelim, eſt enim ſatis ponderoſus) aliiſque rarioribus libris inveni. Quia dudum te illum quaerere nuper intellexi, jam mitto. Levidenſe munuſculum pro tot donis auro contra mihi caris. De Ovidio *Tollii* nihil poteſt ſciri, niſi Catalogo inſpecto. Nam hîc locorum non apponunt catalogis nomina emptorum, ut Leydae, Amſterodami, & alibi: ſed cuivis auctioni liber novus paratur, cui numeros tantum inſcribunt; nec in rationibus indices librorum, quos emerunt, ſed numeri ſolum, quoti nimirum in catalogo fuerint, exhibentur. Differetur diſceſſus meus in diem proximum Saturni. Si e re tua fuerit, poteſt catalogus a *Junio* in tantilli temporis uſum impetrari per *Elzevirios*. Hic fruſtra quaeritur. Quantum in me erit, nullum onus in ſpem gratiae tuae, nedum tam levem operam gravabor. *Gronovius* te ſalutat. Molitur defenſionem contra maledicentiſſimam epiſtolam *Salmaſii* olim ad *Sarravium* ſcriptam, qua indigniſſimis conviciis primam ejus diatriben de Seſtertiis proſcidit. Graviſſime de hac injuria conqueritur. Hamburgi morabitur, donec tempeſtas iſta deſaevierit. Cottidie enim etiamnum centeni Daventriae dicuntur efferri. Nunc iterum iterumque ſummis precibus a te, Nobiliſſime Heinſi, contendo, ne aliena negligentia benevolentiam tuam, qua nihil mihi carius, nihil antiquius eſt, imminuat. Quanta ſollicitudine me levabunt, quanto gaudio afficient illae litterae, quae hoc εὐαγγέλιον ferent. Vale, meum litterarumque decus, & ita tecum ſtatue, ſummam votorum meorum eſſe, ut in amore mei perſeveres. Iterum vale. Ultrajecti a. d. IV. Octob. CIↃIↃCLVI.

Has heri ſcripſeram. Sed cum ad ſcapham portantur, nauta nobis elapſus fuerit. Hodie ſupervenerunt alterae tuae cum reliquis nummis; tanto gratiores, quanto majoribus curis & doloribus priores me implicuerant. Nihil enim acerbius animo meo evenire poterat, quam propter aliorum oſcitantiam tanti Viri benevolentia excidiſſe. Perendie Deo dante me viae dabo. Omnia me conſequutum putabo, ſi officiorum meorum aſſiduitatem tibi probavero. Plura propediem Dysburgo. Haec exaravi feſtinanter occupatiſſimus. Vale Vir Summe. Ultrajecti a. d. V. Octob. CIↃIↃCLVI. Sicubi incideris in Adverſaria *Turnebi*, decem florenis mihi empta velim. Pretium ubi cognovero ſtatim repraeſentabo.

EPI-

EPISTOLA IX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

DEfunctus ſum hoc itinere, Vir Nobiliſſime, & perſonam mihi impoſitam ſecunda omnium voluntate, niſi mihi ipſe blandiar, indui. Regionis ingenium magis placet, quam incolarum. Hi enim aſperi & inculti, & quorum mores propius ab illorum moribus abſunt, quos lepida epiſtola *Lipſius* olim depinxit: illa vero non modo mollioris coeli apricitate, & montium, ſylvarum, agrorumque, quos Rhenus pater lambit, laeta amoenitate; ſed & plurimis venerandae antiquitatis ruderibus inſignis eſt. Elegantiam Belgicam ut hîc fruſtra quaeras, ſic aequiore animo deſiderarem, qui didici me ſuſtentare quod adeſt: ſi ſubinde jucundiſſimo complexu, eruditiſſimiſque colloquiis tuis, quorum fructum & ſuavitatem carendo demum ſentio, hoc deſiderium meum daretur lenire. Nunc tanto acrius eſt, quanto majus ornamentum, majuſque ſtudiorum meorum praeſidium in tua conſuetudine amiſi: quae & doctiorem me reddebat, & quaſi facibus quibuſdam animum aut inertia, aut temporum horum perverſitate, refrigeratum accendebat. Jam vero inter homines omnis humanitatis expertes poſitus plane torpeſcam, niſi interdum litterae tuae jacentem deſolatumque erigent ac ſolabuntur. Quod tamen non niſi commodo tuo fieri cupio. Facile enim exiſtimare poſſum, quam parum temporis tibi vacuum fuerit a publicis occupationibus, curiſque tuis, quas invidioſae illi ac deſideratiſſimae Ovidii editioni te impenſurum promiſiſti. Has ſi intempeſtivis iiſque crebris officiis meis turbari poſtularem, hominum omnium eſſem impudentiſſimus & inficetiſſimus, mihique ipſe & publico bono iniquus. Perſuaſiſſimum enim habeo, quamdiu nobis elegantiſſimas notas tuas invidebis, omnes interiorum litterarum cultores multa exquiſitaque eruditione fraudari. Bone Deus! quos plauſus tollam, quanta laetitia omnes amicos, quos cura Muſarum tangit, implebo, ubi hunc nuntium accepero, non longe eſſe, qui noſtrae ſpei expectationique ſatisfacturus ſis. Ἔξεχ' ὦ φίλε ἥλιε. In itinere incidi in *L. Vallae* libros quatuor contra *Poggium*. Hoc quoniam careo, poſſum & illis patienter carere, ſtatimque mittam, ſi intellexo a te deſiderari. Non recordor me nuper apud te vidiſſe *Philippi Caroli* Novas Lectiones, ante quindecim admodum annos Noribergae editas. Quamvis non magnae rei ſint, quoniam tamen ad inſtruendam omnibus numeris abſolutiſſimam bibliothecam etiam patellares iſtos Criticos requiris, curabo, ubi juſſeris, cum aliis nonnullis libris proximis nundinis Lipſienſibus afferri. Nummi aliaque priſci aevi inſtrumenta hîc locorum multa variaque cottidie fere effodiuntur. Sed cuncta deferuntur vicini oppidi Meurſenſis conſuli, homini φιλοκάλῳ; ſed praeter vernaculam omnium linguarum rudi, qui ſatis care licitatur. Hoc quum com-

periſ-

periissem, tertio statim, quo huc veni, die ad illum excurri (vix enim binis lapidibus a nobis distat) & tantam veteris suppellectilis copiam varietatemque ibi reperi, quantam non memini unquam apud ullum hominem vidisse. Caesarum a Julio ad Valentinianum usque aenea, argentea, aurea, & singula saepius; nec Caesarum tantum, sed eorundem uxorum & familiarum, plurimorumque tam apud Graecos, quam Latinos illustrium virorum numismata possidet. Habet praeterea urnas, stylos, fibulas, gemmasque multas & varias, aliaque plurima, quae per temporis angustiam, quamvis aliquot horas in illis contemplandis consumpsissem, perlustrare non licebat. *Smithii* Pinacothecam non inspexi; sed puto hujus viri thesauris non esse aequiparandam. Cottidie auget & nitide omnia disponit, ut non antiquitatis tantum veneratio animum advertat; sed & dispositionis ordo oculos alliciat & delectet. Utinam te hîc aliquando complecti daretur! Vale, meum decus, & me ama. Duisburgi Clivorum a. d. XXIV. Octob. CIƆIƆCLVI. Litteras tuas, si Clivensis tabellarius acceperit, recte ad me perferet. si quid novi ex Italia, Gallia, Anglia ad vos pervenerit, quaeso te, ut me, si non grave est, certiorem facias. Terentium cum notis nescio cujus [1] Galli & *Boecleri* num hae nundinae Francofurtenses attulerunt? De Adversariis *Turnebi*, quando in auctione quadam apparebunt, rogo ut memineris. Non cupio ante videre, quam pretium tenueris. Iterum iterumque vale.

1 *Francisci Guyeti.*

EPISTOLA X.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

TUis desideratissimis respondi, Vir Nobilissime, simul accepi, quae tamen mense amplius iter traxerant, culpa credo & tarditate nostrorum hominum, quibus commiseras. Mirabar nihil a te rescribi, quum tua interesse videretur. Sed nunc demum ex *Mori* litteris intelligo, responsum meum ad te non pervenisse. Dederam enim ad ipsum litteras, quae tibi destinatas continebant: sed neutras se accepisse ait. Vehementer miror, ubi delitescant, aut in quas manus inciderint. Forsan interea allatae sunt. Nonnunquam enim testudineo gradu incedunt hinc in Belgium, & inde vicissim ad nos commeantes, quia interdum a via aberrant, & nostrae quidem Vesaliam incuria tabellariorum deportantur; vestrae autem frequenter Doesburgi commorantur aliquamdiu. Plerumque tamen e diverticulo in viam tandem redeunt: quod utinam meis contigisset, ne negligentiam aut oblivionem tibi excusandam, aut ἀχαριστίαν deprecandam habeam. Cujus suspicionem effugere nequeo, si perierunt. Et sane ingratissimus essem, si prolixo tuo studio, quod mihi in conquirendis *Turnebi* Adversariis tam benigne navasti, silentium reponerem. Illo

Illo enim libro aegerrime carebam. Sed ſanctè tibi affirmo, me & beneficium agnoviſſe, & illico, quas potui, gratias egiſſe. Quod & nunc facio, idque conceptiſſimis verbis. Si rebus hoc aliquando mihi confirmare licuerit, ſenties quantum tibi pro gratiſſima hac opera debeam. Vellem pretium, quod pro *Turnebo* expendiſti, addidiſſes. Sunt enim nonnulla, quae vehementer deſidero. Sed non audeo ante tuam operam implorare, quam hoc nomen expunxero, aut minimum reſcivero quanti licitatus fueris, ut prima quaque occaſione argentum renumerem. *P. Caroli* lectiones, & alia, de quibus coram egimus, ſpero me propediem accepturum: ſin hyems moram injecerit, vernis nundinis apparebunt. Pericula *Piccarti* juſſi diligentiſſime quaeri: ſi reperientur, una habebis cum aliis. In noviſſimis meis ſignificavi, me nuperius Meurſii excuſſiſſe bibliothecam ſatis inſtructam bonis libris, ut & non nullis manu exaratis. Inter quos eſt Priſcianus vetuſtiſſimus, Ciceronis aliquot Philoſophici libelli, quibus olim *Fr. Fabricius* uſus eſt, ut & Ovidii Metamorphoſis, Faſti, &, niſi memoria me fallit, carmen in Ibin. Iſta Ovidiana uno volumine comprehenduntur, ſed recentioris ſcripturae, ut vix videatur trecentorum aut quadringentorum annorum aetatem ferre. Quod tamen non auſim liquido affirmare, quum fugitivo tantum oculo illum perluſtrare mihi licuerit, neque ulla arte ejus, aut cujuſvis alius codicis uſum adhuc impetrare potuerim. Si tamen e re tua putas, ut conferatur cum vulgatis, ſive id a me fieri velis, ſive ipſe hanc curam ſuſcipere, nihil mihi reliquum faciam, ut expugnem ſtultos poſſeſſores, qui ne quidem Latinas litteras norunt. Sed neſcio quis hac perverſa opinione illos imbuerit, libros, quos utendos aliis praeſtant, corrumpi. Optimus ille vir, qui hanc bibliothecam inſtruxit, ante hos tres annos diem ſuum obiit. Nunc ad ineptos & ἀπαιδεύτους haeredes venit, apud quos muribus & tineis pabulum praebet. Cottidiano tamen convicio homines fatigabo, donec extorſero Ovidianum codicem, ubi juſſeris, aut ad adornandam novam editionem tuam aliquid conferre credideris. Sed quando nos hoc theſauro beabis? Ille dies ſolemnis mihi erit, quo hunc nuncium accepero. Heros *Voſſius* quando Pomponium ſuum expediet? Brito *Barthii* ad metam currit, quem ſtatim excipiet Statius cum ponderoſiſſimo commentario. Vale, decus litterarum. Duisburgi Clivorum Kal. Jan. CIↃIↃCLVII. quem fauſtum & felicem tibi evenire opto.

EPISTOLA XI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

Video, Vir Ampliſſime, quantum aeris alieni apud te hac ceſſatione contraxerim, ut, ſi lege mecum agere volueris, intercedere non poſſim, quin judicatus nexuſque ducar. Quanquam vero magnum mihi in aequitate

animi tui praesidium est, vehementer tamen vereor, ne officium meum abs te accusetur, & negligentiae aut oblivionis nomine tibi suspectus sim. Sane fateor me non omni culpa vacare, quod tantum temporis cunctando amiserim; oblivionis tamen & negligentiae opinionem, si qua te incessit, minuas velim. Nam testor fidem Numinis, me, simul ac tuas suavissime scriptas accepi, responsionem adornasse, nihilque aegrius tulisse, quam quod per homines insulsos eam mihi ex voto expedire non fuerit integrum. Litteris jejunis, & non nisi inani verborum honore tumentibus te onerare pudor meus non sivit, licet incredibilis tua facilitas mihi hanc gratiam faciat. Major tamen tui apud me reverentia est, quam ut promiscuo hoc officio illam prostituam. Malebam rebus studium ergo te meum tibi testatum esset, ut intelligeres tam jucundam mihi nunc esse pietatem in referenda gratia, quam accepta mihi fuerunt innumerabilia beneficia, quibus me tibi dudum devinxisti. Inde omnem curam industriamque adhibui, ut voluntati tuae, tum de Manuscriptis Erphordianis, tum de aliis libris, quos e Germania exspecto, praecipue vero de Manuscripto Meursensi satisfacerem. E Germania nihildum accepi. Spero tamen Colonienses mercatores & litteras & libros Lipsia mihi apportaturos, ubi cum maxime nundinae celebrantur. Meursenses diu frustra & litteris & coram precibus fatigavi, qui miserrima temporis propagatione, vanisque promissis, mox hujus, mox illius absentiam aut morbum excusantes, expectationem meam hactenus fefellerunt. Tandem ante hoc ipsum triduum, quum denuo hanc ob causam illuc me recepissem, interveniente fide *Lamertii*, Electoris nostri Consiliarii, homines difficillimos expugnavi, pactus certa mercede illius libri usum, hac tamen lege, ut intra tres aut summum quatuor hebdomades restitueretur. Domum reversus statim carmen in Ibin, & librum primum Fastorum cum editione Plantiniana Anni CIↃIↃLXXXV. commisi. nonnullibi tuam etiam adhibui. Excerpta variarum lectionum hîc vides, ex quibus poteris existimare, num e re tua sit, ut totus a capite ad calcem usque examinetur. Si censueris, non inutilem tibi hanc operam fore, velim quam primum mihi significes. Nihil mihi contentionis reliquum faciam, ut tuae cupiditati velificer, meaque in te officia constent, qui ita de me meritus es, ut tum demum bene mecum agi putavero, quum tuis commodis invigilare, memoremque ac gratum animum tibi praestare potero. Gaudeo viros eruditos ubique gentium Musis tuis operam dare. Utinam te bene confirmasses, ac cum secunda valetudine tandem bona fide in gratiam rediisses, ut nobiscum exquisitissimum illum apparatum, qui ingenti eruditi orbis expectatione tamdiu in thesauris tuis reconditus jacet, tantasque uberrimi ingenii tui delicias nobiscum communicare queas. Nullus dubita, quin omnes ii, quibus interiores litterae cordi sunt, desiderio poene contabescant, & publicam deplorent calamitatem, quam ex adversa tua valetudine, & inde ortis moris accipiunt. Nuperius Coloniam excurri, ibique omnes officinas bibliopolarum & monasteria excussi, duce *Mallinkrotio*, viro tui perquam studioso, & meliore fato dignissimo, cum quo aliquot dies jucundissime transegi, ubi tu creber

ber fabulis nostris intereras. Nec utrique ullum jucundius acroama fuit, quam meritissimae tuae laudes. Promisit se propediem tibi missurum datriben suam de *Summo bono*, *& historicis Graecis*, quae tum calcem spectabat, & brevi praela relinquet. In claustris Monachorum nihil inveni mentione dignum. Bibliothecam cathedralis, ut vocant, templi, in qua Quintilianum custodiri ex te olim intellexi, non licuit inspicere, quamvis & *Mullinkrotius* & ego id multis precibus homines, in quorum manu esse dicebatur, petierimus. Pervelim mihi significes, per quem aditus tibi patuerit. Constitui enim hac aestate illuc reverti. Bibliopolia non levi accessione optimorum & rarorum librorum meam supellectilem auxerunt. Tibi comparavi epistolas Philologicas *Goldasti*, & Tusculanas Quaestiones *Fr. Fabritii*, quas Vesaliam misi ad te curandas. *Rottendorffius* Monasterii jam aetatem degit. *Mallinkrotius* homini aurem vellet, ut fidem tibi datam liberet. Scaligerianorum operum curam Parisienses suscepisse laetor. Audio etiam in *Josephi* Eusebio post tantam frustrationem *Jansonii* operas occupari. Utinam moram eleganti & emendata editione pensaret, quod tamen vix sperandum de sordido illo & moroso viro. *Guyeti* Terentium hisce diebus vidi. *Boecleri* notis potuissemus aequo animo, nisi fallor, carere. Mela *Vossii*, & [1] Fratris Caesar, Valerius Flaccus, & Censorinus quando apparebunt? Si quid novi ex Italia aut Gallia ad vos delatum fuerit, quod ad studia nostra pertinet, gratissimum erit ex te, ni grave est, rescire. Ego hic totus sum in formandis adolescentum studiis, & omnes industriae nervos intendo, ut antiquos recte sapiendi & dicendi magistros ipsis conciliem, crassamque illam barbariem, quantum in me est, depellam. Hinc multis variisque curis distringor, ut aegre aliquid temporis supersit, quo Musis meis canere possim. Cottidie tres, nonnunquam quatuor horae publicis privatisque scholis impendendae. Nec me laborum poenitet, modo studiosae juventuti prosim. Phaedri fabulas, ut defectui exemplarium medear, decrevi typographo nostro tradere, adjectis forsan notis nonnullis, quod dudum fecissem, nisi me cohibuisset editio Gallica, quam me *Faber* jussit expectare in bene multis locis a se, ut ait, emendatam. Sed nihil ab illo tempore litterarum ab ipso accepi, ut nesciam an prodierit, aut quando proditura sit. Quum autem tamdiu frustra illum expectaverim, non videtur consultum esse longiore procrastinatione commoda & vota studiosorum adolescentum, qui impense has fabulas desiderant, morari. Nec spero *Fabrum* aegre laturum. Te quaeso, ut benignus impertias quicquid habes, quo ornari haec editio possit. In *Vossiana* auctione memini Phaedrum fuisse, cujus margini *Scaliger* varias emendationes adscripsisse dicebatur. Sed in cujus manus venerit hactenus non potui certior fieri. De Manuscripto codice Meursensi velim prima quaque occasione mentem tuam intelligam, num totus cum editis conferendus sit, nec ne. Faciam enim strenue & diligenter quodcunque jusseris, & tibi profiteor seduloque polliceor in posterum majorem officiorum assiduitatem, studiumque eximium ac singulare. Vale, Vir Summe, & me ama. Duisburgi x. Kal. Jun. CIↃIↃCLVII.

EPI-

[1] *Dionysii*, sed errat, quod Val. Flaccum & Censorinum adscribat eidem, cum sint *Gerardi*. Vid. Praefat. ad Valer. Flaccum.

EPISTOLA XII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

NOn est, Vir Amplissime, ut tarditatem responsionis excuses, quum ego potius diligentiam tuam officiique sedulitatem mirer, plurimumque tibi debeam, quod cessationi meae ignoveris. Merebar exempla mea pati. Non possum exputare quî fiat, quod fasciculus Vesalia ad te curandus nondum perlatus sit. Commendaveram illum studioso Vesaliam contendenti. Simul ac tuas accepi, jussi de homine inquiri, mihique indicari, ubi desideat, & quid tibi destinata moretur. Spero me propediem certiorem futurum, penes quem culpa sit. Vehementer autem doleo, hactenus mihi rem fuisse cum hominibus, quorum aut asperitas, aut negligentia fidem meam suspectam tibi reddidit. Sane iratis diis natus esse videor, cui toties aliena culpa luenda est. Praeter Tusculana a *Fabricio* illustrata invenies in illo fasciculo epistolas Philologicas *Goldasti*, & Excerpta Ovidiana. Certum mihi erat, cis paucos dies ad vos excurrere, imminente Sirio, qui nostras nobis occupationes remittit, & gratiam facit aliquamdiu otium corpori, & lusum animo dandi. Sed hoc consilium turbaverunt litterae parentum aegrotantium, qui impotente mei videndi desiderio poene enecantur, & majorem in modum petunt ac contendunt, ut citato cursu patriam petam. Pietatis meae esse duco, aliis omnibus negotiis hoc itiner praevertere, & ardentissimae parentum cupiditati satisfacere. Propediem viam corripiam: praesertim quum non amittenda sit occasio insignis cum mercatoribus Coloniensibus, ad celebrandum mercatum Numburgensem abeuntibus, proficiscendi. In transitu forsan videbo *Freinshemium*. Spero *Reinesii* etiam & *Buchneri* conveniendi copiam fore. In reditu decrevi iter per Belgium trahere. Neque tamen quicquam certi praestare possum. Nosti incerta casuum & itinerum. Omnem itineris rationem gubernabunt comites. Erphordiani libri, aliique, quorum spem antehac feci, curae mihi erunt. Si quid praeterea vis curatum illic locorum, fac tempori sciam, & summum studium in omni officiorum genere a me expecta. Litterae tuae, si me hic non deprehenderint, recte tamen ad me curabuntur, quibus nihil mihi erit acceptius. Vale, Vir Nobilissime, & praecipiti scriptioni ignosce. Duisburg. a. d. XXXIII. Jun. aerae Gregor. CIƆIƆCLVII.

EPI-

EPISTOLA XIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

Litterae tuae, Vir Amplissime, in patria mihi traditae sunt, quibus proxime accuratius respondebo. Has enim inter amicorum Lipsiensium complexus depropero, accinctus itineri Altenburgico ad *Reinesium* nostrum. In itinere, quum Erphordiam transirem, nihil mihi prius fuit, quam ut tuis desideriis satisfacerem. Simul veni, inspexi bibliothecam Collegii Portae Caeli, quam salvam nobis praestitit clemens Numen. Ovidianos codices varios ibi vidi, in primis unum Metamorphoseos satis antiquum, nisi prima frons fallit. Certum mihi est in reditu aliquot dies ibi desidere, ac in spem gratiae tuae nec sumptibus nec operae parcere, ut vel ipsos codices mecum feram, vel excerpta. Hodie invisam ad *Barthium*, qui hîc aetatem degit, & nihil mihi contentionis reliquum faciam, ut membranas Ovidianas, quas penes se extare asseverat, aut illarum usum impetrem. *Weitzii* lucubrationes hactenus nondum potui indagare. Spero tamen me apud *Reinesium* inventurum. Hoc velim persuasissimum habeas, me omni cura, opera & labore niti, ut studia & officia mea tibi probem. Vale, Vir summe, & festinationi meae ignosce. Lipsiae a. d. xxv. Jul. CIↃIↃCLVII. Gregor. Viris Cll. *Vossio* & *Gronovio* plurimam adscribo salutem. Vidi in Erphordiana bibliotheca antiquum codicem epistolarum Senecae, quem utinam conferre per temporis angustiam liceret. Probae notae esse testatur Promulsis *Zinzerlingiana*. Sed propediem hoc *Gronovio* ipse literis significabo.

EPISTOLA XIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

Ante hos tres menses, Vir Nobilissime, ex itinere in patriam domum redii, quod quum statim litteris tibi essem significaturus, cum ut amorem erga me tuum, in quo plurimum mihi & splendoris & praesidii constitutum esse puto, confirmarem, tum ut te illarum rerum, quarum significationem tibi jucundam fore intelligebam, certiorem facerem, impeditus tamen fui novae profectionis necessitate, quam mihi collegium nostrum paucis a reditu meo diebus imposuerat. Publice enim missus sum ad Principem *Nassovium*, Cliviae Praefectum, qui cum primis e consilio Clivensi Lipstadiae in Westphalia agebat, ut deprecarer difficultates, quibus implicitae erant res nostrae Aca-

cademiae. Post varias dilationes, nosti enim aulae mores, paucis diebus itineris & negotiorum taedio confectus ad nostros reversus sum, tuasque inveni litteras, gratas Jupiter! & desideratas. Accingebar statim responsioni, justo rubore suffusus, & vehementer sollicitus, qua ratione hanc tarditatem expiarem. Meum enim erat officium occupare. Litterae ipsae metuebant solae absque precatoribus te adire, ne auctoris sui culpam luerent. Erant quidem in mundo, qui allegationem non gravabantur, sed infesta peste itinera timebant. Sic & haec deliberatio, qua via ad te pervenire possent, aliquot dies abstulit. Interea, dum illa cura nos sollicitos habet, commodum advenit puer *Kriwitzii*, comitatus ejus filium, cujus fidei se committere non dubitabant. Itaque viae se dederunt, utinam secundis ominibus, ac te mihi mitigarent! Vereor enim maximopere ne voluntas tua alienata sit, ingratique animi crimen subeam, quod serius debito litteris tuis, iisque amoris & benevolentiae plenissimis, rescripserim. Nec eo inficias me huic suspicioni non nihil loci dedisse: quam vellem tam studiose providissem, quam nunc omnibus modis a me cupio amotam. Ingrati quidem nomine conscientia constantis mei in te amoris & observantiae me liberare potest; sed culpam negligentiae malo deprecari, quam excusando augere. Patere tibi, Virorum indulgentissime, nunc satisfieri. Nisi & crebritate & magnitudine hanc cessationem & infrequentiam scriptionis pensavero, non intercedo, quo minus sim habearque ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος, neque divini neque humani quicquam postea mihi credas, omnique gratia tua excidam, qua nihil mihi poterit accidere, obtestor omnes Deos, durius & amarius. Nam benevolentiam tuam ab illo tempore, quo primum praestantissima ingenii tui monumenta vidi, cupidissime appetii, votique compos instar pretiosissimi thesauri semper feci maximi, in eaque mihi omnia, & praecipuum studiorum meorum fructum positum esse putavi, quem ut ad supremum vitae diem perferam, summis opibus, officiis & studiis contendam, ut sentias neminem unum hac aetate esse, qui te majore observantia colat, tuamque amicitiam majoris aestimet. Litteras tuas avidissime expecto. Non somnus, non cibus, non dulces ante omnia Musae me ante juvabunt, quam intellexero, te in pristina tua erga me voluntate perseverare, & omne frigus, si quod animum tuum feriit, ejurasse. Molestias, quibuscum in itinere mihi conflictandum fuit, pensavit exoptatus parentum, cum quibus in gratiam bona fide redii, (nisi forsan absenti mihi de integro negotium facesset inquietum illud [1] hominum genus, quod rixis & turbis suis Orbem miscet) & tot amicorum complexus. Praecipue vero recreatus sum suavissima *Remesii* nostri consuetudine, quae tanto temporis intervallo interrupta fuit. Apud hunc aliquot dies desedi, non sine gratissima & creberrima tui mentione, nec citra verborum honorem. Quantopere laetatus fuerit salutatione, quam tuo nomine ipsi dixi, paucis expediri non potest, nec modus epistolae capit. Hoc tibi persuade, Heinsi Nobilissime, tua decora, tuas virtutes, tuam eruditionem

per-

1 Theologos intelligit, qui patrem ab eo alienaverant, quia a Lutheranis ad nostras cerimonias transierat.

perpetuo nobis in ore, tua poëmata, tuum Claudianum assidue in manibus fuisse. Saepe conceptis verbis testatus, se tui & *Gronovii* esse cupidissimum, & utriusque amore nulli mortalium concedere. Nulla coena fuit, quam non grata tui memoria suaviorem reddidit; qua non ex more gentis saluti tuae laticum libavit honores, multisque aliis argumentis summum suum erga te studium declaravit. Et ante, & quum in procinctu starem, saepius jussit te amantissime salutari, ac per me certiorem fieri, quanti te, tuam doctrinam, meritaque in rem litterariam faciat, & postea per litteras denuo me admonuit. Ovidium tuum videndi desiderio flagrat. Pro notis *Weytzianis*, quas ex ejus bibliotheca cum his accipies, optat ut propediem expleas illam spem, quam de Ovidio dudum fecisti erudito orbi, qui diutius desiderium ferre nequit. Justum ἀμοιβαίων *Reinesii* cum *Hofmanno* & *Ruperto* volumen praelo paratum erat. Nonnullas legi plenas bonae frugis, & exquisitae eruditionis. Nisi spem nostram destituet bibliopola, qui editionem ejus in se suscepit, spero nos proximo vere id visuros. Inscriptiones antiquae, diatriba de Historicis Graecis, Variarum secundus tomus, libellus de Lingua Punica multis accessionibus auctior, ultimam limam & industrium editorem expectant. *Barthius* vietus, decrepitus, defectus annis & viribus sibi tantum superest, novi ab ipso nihil expectandum. Illa quidem opera, quorum indices in praefatione novissimae editionis Claudiani proscribuntur, jam dudum ultimam receperunt manum, ut illico operis tradi possint, si qui praela movere voluerint. Guil. Brito, cujus potissima pars jam profligata, umbilicum respicit. Hunc excipiet Statius cum magna Commentariorum mole, quam ipse hisce manibus versavi. Supersunt postea duo Adversariorum tomi, Paulini poëmata, & historiae Palestinae scriptores, qui, si editorem invenient, statim sequentur. Te & tuum Claudianum, vere tibi dico, magnificat, optatque plura a tuo ingenio antiquitatis monumenta illustrari, quod non tantum ipse ex ejus ore accepi, sed & hujus judicii sui testes litteras teneo, quas ante sexennium hac de re, quum primum prodiisset tua editio, ad virum doctum, cum quo ei summus usus, dedit. Graviter tamen queritur omnes Belgas sibi obtrectare, ac merita sua in rem litterariam elevare. Hanc opinionem ejus quamvis minuere laboraverim, tam alte tamen post publicatum a *Vlitio* Gratium animo ejus insedit, ut nulla ratione evelli possit. Manuscriptos Ovidianos jam pridem ait a se accepisse nobilem Danum, & Excerpta *Langermannum*, absque ulla recuperandi spe & facultate. Bibliothecas excussi varias, sed quae tuo servirent instituto pauca vidi, praeterquam in bibliotheca Erphordiana Ampioniani Collegii, quod Porta caeli vulgo dicitur. Ea est codicibus antiquis sane quam multis ornata, sed quae blattis & tineis pabulum praebent, & custodiuntur ab hominibus barbaris, qui nec ipsi hoc thesauro uti possunt, & aliis aegre illius adspectum, nedum usum, concedunt. Ipsos decem dies mihi ibi commorandum fuit, quam hos quatuor Ovidianos codices, cum uno Senecae pro *Gronovio*, impetrarem. Et operam tamen & tempus perdidissem, ni incidissem in juvenem, unum eorum, qui collegio praesunt, caeteris doctiorem & humaniorem. Hunc tandem precibus

cibus, donis, promissis, &, si fas dicere, blanditiis expugnavi, ut clam suis collegis copiam istorum librorum ad hujus hyemis usuram mihi faceret, hac lege, ut proximo vere ad nundinas Lipsienses restituerentur, & pro singulorum usu Imperialis. Si fides nostra ipsi spectata fuerit, & libri statuto tempore salvi redibunt, recepit se & alios, quoscunque desideraturi sumus, nobis commissurum. Extant enim in illa bibliotheca, praeter quos nunc accipis, tres aut quatuor alii Ovidii codices, de Fastis, de Ponto, & Arte amandi, non spernendi; & Claudiani unus, nisi me prima frons fallit, antiquus & insignis. In altero illius urbis collegio, quod Majus appellant, vidi praestantissimum illum Ciceronis codicem, quo *P. Suffridi*, *Dresserus* & *Zinzerlingius* usi: sed nihil praeterea visu dignum illa bibliotheca servat. Fuldensem librariam, cujus membranas memineram viros doctos laudare, perlustrare mihi non licuit, & per comitum festinationem, & praefectorum importunitatem. Fasciculo huic, qui continet quatuor Ovidii manu exarata volumina, & *Weitzii* notas, adjunxi tres libellos *Senftlebii*, *Daumii* ἀποσπασμάτιον de radicibus Latinae Linguae, & *Mallinkrotii* diatriben de Historicis Graecis, quam auctor mihi, quum proficiscens in Germaniam Coloniae ipsum novissime convenirem, suo nomine tibi mittendam tradidit. Nunc quum ad hujus viri mentionem ventum est, lacrymas cohibere non possum. Acerbissimo enim dolore me ejus fatum afficit, ut ferre vix possim. Audivisti puto, ut brevi post profectionem, & ultimum complexum meum sollicitatus & litteris civium suorum, & spe recuperandi pristinam dignitatem Monasterium contenderit, & in via ab hostibus suis deprehensus, & in vincula conjectus fuerit. Tantas calamitates tamen, ut constans fama est, magno animo fert. Deus non sinat, ut animam pretiosam in his sordibus & squalore exhalet! At *Rubenius* etiam fuit? Heu quam alieno tempore! quantum praesidium omnis antiquitas, quantum decus interior eruditio, quantum fautorem omnes docti, quantum ego amisi amicum! sane moerore & lachrymis conficior, praesertim quum cogito rem litterariam, quae orba fere est, & indies magis magisque consenescit, & jam parum ab occasu & fatali ruina abest. Deus te, ejus unicum columen, servet, & mihi tuum amorem. Vale, virorum Praestantissime. Duisburgi VI. Idus Novemb. CIↃIↃCLVII. Quid *Faber?* venturusne Leydam? si quid novi, quod e re nostrorum studiorum sit, ex Gallia aut Italia haec aestas apportavit, rogo haut gravatim mihi indices. Quid *Vossius* heros! quando ejus Melam, Ptolemaeum, aliaque, quae meditatur?

EPI-

EPISTOLA XV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS.

Nic. Heinſio.

Amſtelodamum.

Litterae tuae, Vir Ampliſſime, pridie Kalendas Decembris ſcriptae octavo demum Kal. Januarii mihi allatae ſunt, ad quarum adſpectum exilui. Putabam enim me ex iis intellecturum, num ad te curatus ſit faſciculus, qui continebat quatuor Ovidianos codices bibliothecae Erphordianae, *Weitzii* notas in libros Triſtium, *Mallinkrotii*, *Senftlebii* & *Daumii* libellos, cum longis litteris, quibus & neglecti officii veniam petebam, & itineris mei hiſtoriam prolixe ediſſerueram. Menſe amplius eſt, quum haec omnia commiſi puero *Kriwitzii*, qui filium ejus ad nos redeuntem deduxerit. Paucos abhinc dies alter filius *Kriwitzii* mihi ſignificavit, ſe nautae Ultrajectino libros ad te perferendos tradidiſſe. Ego, quia ex tua epiſtola cognovi nihil adhuc te accepiſſe, angor animi, non propter meas literas, quarum jactura vilis eſt, & haut difficulter ſarciri poteſt: ſed propter manuſcripta volumina, in quibus mea fides, & illius hominis ſalus, qui mihi reliquis inſciis ea credidit, vertitur. Si perierunt, aut in alienas manus inciderunt, tum me: ſed nolo δυσφημεῖν. Quaeſo te, libera me hac cura, quae me dies noctesque ſollicitat. Simulac tuam reſponſionem videro, jubebo in quaeſtionem poſtulari nautam, qua cogatur indicare quid ſibi commendato faſce actum ſit, & cui tradiderit. Apparatum tuum in Ovidium ſubinde novis acceſſionibus locupletari vehementer gaudeo. Utinam brevi votorum, quae nuncupavi ſolvenda Muſis, quamprimum deſideratiſſima editio tua emerget in dias luminis auras, reus fierem. Hackius omnes elegantiorum litterarum ſtudioſos inſigniter demerebitur, ſi repraeſentaverit promiſſa de celeberrimi *Rutgerſii* Venuſinis lectionibus. Inſta, urge hominem, ne ſpes noſtras deſtituat, & elegantiſſimus libellus diutius privatis parietibus circumſcribatur, qui olim merebatur in luce rei litterariae volitare per ora virûm. Novam Horatii editionem nondum vidi. Aveo cognoſcere quid in illa praeſtitum ſit. *Wyngardenius* noſtrae Academiae typographus nihil novae mercis ad nos apportat, ut hîc tanquam in ſolis inſulis aetatem agam, ignarus quid edatur aut rerum geratur, niſi ex te intelligo. Exempla epiſtolarum *Caſauboni* ad *Lipſium* ſi ex *Zulichemiana* bibliotheca potero impetrare, multum & tibi & viro nobiliſſimo debebit haec nova editio illarum, quam adorno, ſive prioris appendix. Habeo jam nonnullos ἀνεκδότους, & ſpem mihi facit *Mericus* filius plurium, quae penes ſe deliteſcunt, a quo nuper habui litteras cum dono libelli de Enthuſiaſmo Anglica lingua ſcripti, in quo aliquot Patrum loca emendat, & verſiones caſtigat, docetque multa non protrita. Sed quando Magni Parentis tui ſelectis epiſtolis fruemur? Sane ſi in Belgio tecum una eſſem, non deſiſterem tundendo vel odio illas tibi extorquere, ipſeque curam editio-

editionis, si tu huic negotio non posses vacare, susciperem. Quam ne hîc quidam detrectabo, aut ullum laborem subterfugiam, si te volente aut aliis curis impedito per me promoveri cultissimarum epistolarum editio possit. Ingens vulnus, quod ex acerba morte doctissimi *Rubenii* res litteraria accepit, me quoque vehementer percutit. Elegiam ejus memoriae dedicatam flagrantissime desidero. Lectione enim tuorum incomparabilium carminum, tantopere delector, ut raro e manibus deponam. Quandocunque autem evolvo σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα. Meditabar & ipse aliquid, quo testatum facerem me summum dolorem ex insignis viri & amici excessu cepisse, & observantiam ac amorem, quo vivum prosecutus sum, nec post ejus obitum refrixisse. Sed me Musae non respiciunt. Si tamen tu, *Gronovius* aliique, quibus nomen eruditorum curae est, monumentum ei condere statuistis, quale olim *Lipsio*, *Scaligero*, *Thuano*, tuus parens aliique viri eruditi erexerunt, nec ego impigre symbolam conferam. Vale, eruditorum & patriae tuae ocelle, ac me ama. Duisburgi VII. Kal. Jan. instantis anni CIƆCIƆLVIII. qui tibi faustus felixque illucescat. Elzevirios, si non grave est, meis verbis saluta, propediem litteras a me habebunt. Has abeunte tabellario deproperavi, uti ex lituris apparet. Rogo te ut inconditae scriptioni ignoscas.

EPISTOLA XVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Tantum quod acceptissimas tuas, Vir Nobilissime, acceperam, quum in *Schelium* incidi, Swollano itineri se accingentem, & ad comitia contendentem, quae futura hebdomade habebuntur. Negotium ejus fidei creditum sibi curae fore, coramque tecum de eo acturum recepit. Constituit enim ad vos excurrere comitiis peractis. In quibus utinam, quod omnes boni optant, viri insignis ratio habeatur. In *Ovidio* tuo sudare operas, & maximam partem profligasse mirifice gaudeo, & quis non, nisi qui iratis Musis & Gratiis natus est? Ipsi *Ovidio*, si quis manium sensus, illa dies, qua opera ejus felici tua manu expedita, & a tantis monstris purgata in lucem prodibunt, alter erit natalis. Urge, obsecro, & insta, ut maturent typographi, neque nostra vota & desideria longius suspendant. Multa enim recondita nos ignoraturos existimo, quam diu praeclaras tuas animadversiones desideramus. Menda typographorum observavi pauca, & nullius fere momenti. Mitto nunc quae memoriae succurrunt. Notare plura memini in scida, sed quam in hoc temporis articulo invenire nullus potui, quamvis omnem fere supellectilem excusserim. Latebit, sat scio, in libro aliquo. Simul ac se obtulerit, habebis. Accuratius res meas perlustrabo: nec mihi quicquam industriae reliquum faciam, donec invenero. Nam in spem tuae gratiae nullam curam aut laborem unquam subterfugere mihi certum

tum

tum est. Neque sane possum vel minimum officium sine maximo crimine in te praeterire, cujus tanta erga me est meritorum magnitudo, ut omnia studia & officia, quae a me proficisci possunt, illis sint leviora. Praeteriti temporis excusationem nullam affero, neque ullam afferre potero, quae maculam illam exigere queat. Ad aram, ut ita dicam, humanitatis tuae confugio. In posterum vero scriptionis assiduitate, si in hoc genere meum studium non adspernaris, & praesenti officiorum pietate, sine ulla temporis & loci exceptione, satisfaciam tibi. Elegiam in obitum *Rubenii* tuam nunc recipis, si pace tua licuerit, praefigetur diatribae postumae *Rubenii* de lato clavo, cujus edendae curam in me recepi. Cum maxime illis pannis dispersis componendis & consuendis vaco, quantum in horis subsecivis per negotia varia, quibus mire distrahor, licet. Saxones mei tot epistolis sollicitati quasi in silentium conjurarunt. A longo tempore nihil habui litterarum. Antiqui codices num Erfurtanis traditi sint, de quo tamen nullus dubito, etiam nunc ignoro. Nec possum exputare, cur nullum adhuc responsum tulerim. Num praefectus bibliothecae diem suum obierat, an in alia loca migrarit, an ipsa bibliotheca incendio perierit, quod Erfordiam ante aliquot menses infestasse, & magnam partem urbis depopulatum esse cognovimus, ambigo. Spero tamen mercatores, qui ex autumnali Lipsiensi panegyri redibunt, explorati quid allaturos cum [1] *Ferrocapi* notis in Metamorphosin, & forsan reliquis libris Thuringicis, si supersunt. Interea mitto, quae olim festina manu ex *Ferrocapo* excerpsi. Fortunam *Gudii* ipsius & nostris optatis respondere laetor. Scribam ei proxime. Aveo enim scire an in Remensi bibliotheca lateant forsan antiqui codices Polyaeni. Hunc politissimum scriptorem innumeris lacunis ex codice Anglicano, cujus excerpta mecum olim communicavit doctissimus *FR. Junius*, dudum edidissem, si probi exemplaris ultimorum quatuor librorum, qui in Anglicano apographo desiderabantur, copia esset. *Heraldus* in adversariis olim ejus quoque auctoris editionem ex antiquis libris emendatam promisit. Forsan illa excerpta poterunt erui. Pretium, si quod impendendum erit, gratus statim numerabo, quibus jusserit. Tu, quaeso, in antecessum, si ad illum litteras daturus es, hominem desiderii & voluntatis meae certiorem fac, si non grave est. Anacreontis & Sapphûs poëmata a *Fabro* publicata impense videre cupio. *Gronovium* rogavi, ut illa curriculo ad me curaret, si apud Lugdunenses veneunt. Franeckerae prodierunt *Longi* *ποιμενικά* cum nova versione & notis Professoris Graecae linguae, quae fugitivo oculo apud nostrum *Schelium* lustravi. In notis nihil novi deprehendi. Versio Jungermannianae multum cedit. *Renati Rapini* eclogas cum dissertatione de carmine pastorali puto te vidisse. *Freinshemius* fatis concessit, in quo viro Germania magnam fecit jacturam. Quando fidem tuam liberabis, & ad nos invises? Rogo te obsecroque, ut antequam ex nostris oris discedas, audio enim te adornare Suecicum iter, nos voti compotes reddas, & tuo bees complexu. Si non dedignaris hospitium tenue &

[1] *Gulielmum Capoferrum* se vocat, *Eyserhooft* Germanice, cujus animadversiones in Ovidii Metamorphoses, edito Ovidio nostra cura subjunximus.

& *rebus venies non asper egenis*, desideratissimus venies meis laribus. Monstrum illud, quod te aliquamdiu exercuit, spero domitum nunc esse, & te hac sollicitudine defunctum. Plura menda in Ovidio observavi cum in hoc, tum in aliis tomis, sed memoria exciderunt. Spero tamen indiculum me inventurum. Subnectam unam atque alteram conjecturam, de quibus tua valebit existimatio. In epistola Helenae ad Paridem. vers. 105. *si te vidissem, primus de mille fuisses.* Non damno hanc lectionem. Si tamen manu scripti juvarent, mallem: *primas de mille tulisses.* Versu sequenti: *Judicio veniam vir dabit ipse meo.* Mallem: *daret.* II. Trist. vers. 210:

Altera pars superest, qua turpi crimine tactus
Arguor obscaeni doctor adulterii.

Olim mihi persuasi legendum esse: *qua turpi carmine factus.* In hanc sententiam me induxit versus 208. & quae sequuntur. VIII. Metamorph. 802. *scabra rubigine fauces.* Mihi non videtur improbanda nonnullarum editionum lectio: *scabri rubigine dentes.* Petron. cap. CXXIV. *scabra rubigine dentes.* Sueton. Octav. 79: *dentes raros & exiguos & scabros.* Martianus Capella. III: *Protulit quoque limam ex quo scabros dentes vitiliginesque linguarum & sordes purgabat.* Ibidem vers. 807: *Genuumque rigebat orbis.* Nec hic rejiciendam putem vulgatam lectionem: *Genuumque tumebat orbis.* Hesiodo propter eundem causo Caligo fame squalida dicitur γυνοπαχὴς in Aspid. vers. 265. Per *tumorem* intelligo illum ipsum, qui auxit articulos, & fecit, ut tali extarent. Eho jam satis nugarum! Si nauseas, aut una illas litura dele, aut Vulcano trade. Tuum judicium mihi instar omnium erit. Vale, Belgii & meum decus. Daventriae a. d. XI. Octob. CIↃIↃCLX. aerae Dionysiacae.

EPISTOLA XVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

COloniensem Laurentiani collegii bibliothecam utriusque memoriae non succurrisse, quum Duisburgi agerem, & subinde Coloniam excurrerem, sane quam doleo. Tum sine mora vota tua repraesentandi facultas erat. Nunc difficilius id consequemur. Nam qui vel levem harum rerum usum, aut ullum litterarum gustum habeat in magna illa urbe, quae olim benigna bonarum artium & virorum eruditorum alumna fuit, novi neminem; nec facile inveniemus, etsi medio sole accensa lucerna totam lustraverimus. Ego sane huic curae unice quondam incubui, ut adjungerem mihi, si qui ibi essent viri docti. Vasta sunt omnia, barbarie, inscitia ac squalore tricarum scholasticarum omnia horrent. Non puto ullum Germaniae tractum esse, qui ab omni elegantiore doctrina longius absit. Memini saepius de tanta litterarum solitudine queri illustrem *Mallinkrotium*, quum ad illum Coloniae degentem frequenter invi-

inviserem, quo duce excussi plerasque omnes Agrippinensium bibliothecas, praeter illam, quae in Cathedrali ecclesia servatur, quam per custodum inhumanitatem nobis inspicere haut licuit. In Laurentiano autem collegio aliquid bonae mercis reconditum latere tum non memineram, quamvis *Modium* & ipse aliquot annos abhinc legissem; neque *Mallinkrodius* ullam ejus mentionem faciebat. Nihil tamen in me desiderari patiar, ut tuae voluntati ac desiderio pro mea facultate satisfiat. Dudum imperavi mihi omnia studia mea, operam ac cogitationes tuis commodis & obsequio dedicare. Neque mihi quicquam erit antiquius, quam cultus observantia & praesenti officiorum meorum pietate id testatum facere. Simul ac tuas legi, scripsi Coloniam, ac diligentissime egi cum necessario meo, causarum patrono, sed ἀπαιδεύτῳ, cui nullum cum Musis intercedit commercium, ut perlustret D. *Laurentii* collegium, ac studiose vetustum illum Nasonis codicem investiget, inventumque ad me curet, ac quovis pignore caveat de incolumi ejus restitutione, aut saltem exploret superstitne ne an interciderit. De hujus hominis fide & officio nullus dubito. Sed vereor ut par sit huic negotio exequendo. Nam nisi in indicibus apparuerint Fasti illi, vix ab illo reperientur. Alium vero, cui hoc negotium mandarem, in ista urbe habebam neminem. Spero illum brevi responsurum. Si hac via non processerit, alia tentabimus per amicos Noviomagenses. Codicis Meursensis ut copiam nobis faciant amici, operam dabo, si tanti fuerit. Valde enim recens est, & infra trecentorum, nisi fallor, annorum aetatem. Operarum tarditati, quae nunc demum manus admovent edendis tuis in Metamorphoses observationibus, quas profligatas esse credebam, vehementer irascor. Nam gaudium, quod animo jam praecipiebamus, spesque omnium magna humanioris literaturae jactura produci longius quis non indignetur? Quamvis tu demisse nimis ac humiliter, qua es singulari modestia, de tuis curis sentias ac loquaris, cave tamen putes te ulli persuasurum hoc esse, qui ingenium ac eruditionem tuam novit. Mihi sane ne persuadeas tute ipse auctor mihi es, cui quum novissime a te hilare ac libenter hospitio acciperer, tot divinas ostendisti emendationes. Sed illae quot erant ex tanto acervo? Paucae equidem spicae ex messe uberrima, ut inde facile existimare possim, quantus bonarum rerum thesaurus nos maneat. Ejus expectationem diutius ferre vix possum. Urge, quaeso, lentos illos homines, insta ut desideratissimum opus ad exitum tandem deducant. Quamdiu illo carebimus tardi videbuntur.

Stare dies, segnemque rotam non flectere Phaebe.

Non hoc meum solum, sed omnium politiorum hominum votum est: A *Daumio* eadem die, qua tuae mihi traditae sunt, accepi litteras. Eae te jubent salutare, significantque omnes tuum Ovidium anxie expectare. *Barthii* commentarius in Statium sub proelo est, magnamque partem confectus. Adversariorum tomos ἀνεκδότους sibi abstulit quidam *Mathaeus Lagius* adolescens Silesius, qui moribundo *Barthio* adfuit. Is ipse est, qui vindicias Barthianas contra *Vlitium* nostrum non ita pridem edidit. In eas nuper Swollae incidi. Sed vix lectu dignae sunt. Communicavi illas cum *Schelio*, a quo simul rece-

pero, tibi mittam, ut quum videris cum *Gronovio*, curentur ad *Vlitium*. Ille *Lagius* affirmat sibi a *Barthio* animam agente Adversaria esse donata, quod haeredes *Barthii* pernegant, ac restituere nolenti diem dixerunt apud Rectorem Academiae Lipsiensis, penes quem deposita servantur, donec pronuncietur, quem illorum librorum haereditatem cernere jus fasque sinat. Specimen hoc commentarii Statiani ad me misit *Daumius*, quod velim etiam *Gronovio* perlustrandum praebeas. Ovidii codices antiquos Barthianos ad quem pervenerint ait se non potuisse explorare, nullos se habere ab eo, nisi Plauti, Statii, Lucani, Juvenalis, Horatii. Victorem Massiliensem editionis regiae ut ad se curarem descriptum denuo enixe etiam atque etiam rogat, ingens ejus desiderium testatus, ac conceptis verbis affirmans se non posse majore beneficio obstringi. Quaeso te ut illam Victoris editionem mecum communices. Locabo describendam, & ut tibi illaesa restituatur cum aliis tuis libellis, qui penes me haerent, mihi cordi erit. Nam pervelim amici desiderio obsequi. Litterae etiam ab Erfurtanis ad me perlatae sunt. Bibliotheca evasit incendium. Spem faciunt reliquorum codicum Ovidii. Praeses bibliothecae, a quo illos accepi mutuos, quibus usus es, dudum alio commigravit. Successorem ajunt difficiliorem esse. Sed sperant hominem posse expugnari. Epicedium *Rubenii* tuum ejus libello postumo praefigere certum est, nisi tibi displicet. Si quis manium sensus est, triumphabit, tam insigni elegia te ejus memoriam posteritati commendasse. Quae in illa emendasti fac, quaeso, ad me perscribantur. Nobilissimus *Schelius* ad nos nuperius revisit. Tibi jussit salutem adscribi, cupitque certior fieri de tuo in Sueciam discessu, ut antequam profectionem suscipias, te videre possit. Utinam in animum inducas per nostrum & Swollanum agrum Groningam iter facere. Nihil tuo complexu nobis gratius accideret ac optatius. Mihi per negotia nunc abesse non licet. De Polyaeno multum te amo. In Vaticana bibliotheca extare membranas istius scriptoris ex *Vossio* intellexi. *Bigotius* nos posset beare, si tantum a rebus suis otii ei sit, ut huic curae animum appellere velit. Heroidum epistolas hisce diebus non oscitanter relegi. Mendas autem typographicas observavi paucissimas. Percurram & reliqua ac diligenter annotabo, quos deprehendero, operarum errores, quod & *Elzevirio* promisi, qui novam editionem minorem adornat. De Trajectina provincia tu quidem amice mones. Sed non poenitet me loci hujus, quem tot annos *Gronovius* celebravit. Si tamen in fatis fuerit, & vos judicaveritis e re esse litteraria illam spartam mihi decerni, a vestro consilio meae rationes non discrepabunt. Sed haec ἐν θεῶν γούνασι κεῖται. Vale, vir Nobilissime, & me ama. Daventriae a. d. XI. Febr. CIↃIↃCLXI. aerae Dionys. Nobilissimum *Vossium* & *Junium* saluta meo nomine, ac huic, si non grave est, significa, me amicos Duisburgenses & Vesalienses de cive Heidelbergense, qui fertur habuisse editionem Germanicam Willerami, appellasse saepius, sed irrito successu. Iste homo Vesaliae non potest indagari. Iterum vale, meum decus.

EPI-

EPISTOLA XVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

MAgno cum cruciatu ex tuis novissimis intellexi te, profectioni Succicae accinctum, cis duos tresve dies in viam te daturum. Sperabam enim te,

Ambobus mihi qui carior es oculis

Ante abitum tuum me visurum, ac desideratissimo tuo complexu fruiturum, quo nihil mihi accidere potuisset gratius optatiusque. Sane nisi inserviendum esset valetudini, non possem durare, quin excurrerem ad te, etsi status condictusque cum hoste mihi dies esset. Nunc acerba fata invidere mihi hanc felicitatem fero aegerrime. Nec minus doleo patriae tuae vicem, quae non intelligit se orbari summo suo ornamento. Si saperet, si virtutes & eruditionem sua manerent praemia, te summis ornatum honoribus apud se retineret, nec pateretur a se avelli, qui, si in alio orbe degeret, magnis conditionibus ad decus suum debebat arcessi. Sed de hac temporum perversitate queri licet, emendare illam non licet. Deum ego precor, ut iter tuum provinciamque tibi decretam prosperet, teque salvum ac magnis auctum dignitatibus ac commodis nobis redonet. Victorem & Hippolytum accepi. Illum curabo ad *Daumium*, & tibi illaesum praestabo restituendum. Exemplaria Ovidii & Claudiani Erfurtana nundinis Lipsiensium vernis ad me, spero, deferentur. Velim mihi antequam abeas significes, quid illis libris te absente faciendum, & ad quem curandae sint meae litterae, quas ad te crebro daturus sum, si studium meum non fueris aspernaturus. Intra tres quatuorve menses proficiscendum mihi erit Dusseldorpium propter possessiunculas meae uxoris. Nisi quid iter hoc impedierit, promitto me Coloniam aditurum, & Laurentiani Collegii bibliothecam diligenter excussurum, quandoquidem amici fallunt. Nihil enim adhuc ab illis responsi accepi. Si Fastos reperero, tuis votis satisfaciam. De Polyaeno, quae narrasti, sunt mihi gratissima. Constitui ipsum *Bigotium* hoc nomine appellare & nostrum *Gudium*, modo mihi compares, ad quos mittendae sint epistolae. Respexi hisce diebus curas meas in Quintilianum. Si antiquorum librorum, quos tu in Mediolanensi ac Helvetiorum bibliothecis exstare narravisti mihi, copia fieret, omne studium meum in hoc scriptore expoliendo locarem. Interea *Rubenii* latum clavum & mearum Observationum unum alterumve libellum hoc vere expediam, si vivo, & valetudo melior me respexerit. Quatuor sunt hebdomades, quuum *Schelius* a nobis abiit. Nec scio ubi locorum haereat. *Langermannum*, ubi Hamburgum veneris, saluta meo nomine amantissimis verbis. Vale, Heinsi, meum decus, feliciter ambula ac redambula. Simul ac defunctus fueris itinere fac, quaeso, me ejus rei certiorem. Omnia mihi

D 2 erunt

erunt ingrata, donec cognovero te prospero itinere esse usum. Deus te servet. Daventriae v. April. CIↃIↃCLXI.

EPISTOLA XIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Daventriam.

MEministi opinor, quod praeco ille olim in theatro Romano popularibus tuis elogium occentaverit. Nullam videlicet gentem fide ante Germanos esse. Gaude & gratulare tibi, mi Graevi, quod haec in tempora natus sis, ne quid tibi cum isto praeconio negotii esset, nusquam enim impune tulisses hanc colendarum amicitiarum sive oblivionem, sive negligentiam. Ego certe irascor tibi, sed quantum amantes solent. Quem totis novem mensibus, quas a patria absum, ne verbo quidem tantillo sis dignatus compellare: si scripsisti, quod *Elzevirius* ultimis litteris videtur velle, nescio quo fato aberrarit epistola, cum vix ullam desiderarim hactenus ex longe pluribus, quas ex patria atque aliunde accepi. Mitte igitur apographum earum quam primum, aut si hoc non potes, relege vestigia ejus argumenti, in quo illae potissimum occupabantur. Hoc mihi officium longe erit acceptissimum. Audio *Tanaquillum Fabrum*, ex quo revixit, de me nonnihil ad te perscripsisse; id quale sit fac intelligam. In notis meis ad Nasonem quod tam multa trita occurrunt & vulgaria pudet me mei. Sed hominum inscitorum obtrectationi occurrendum fuit, quam ne sic quidem satis evasi: audio enim jam nunc castigationes nonnullis meas vellicari, quae nemini, nisi stupidissimo, displicere possunt. Quamquam non ignoro ipse errori non uni me illic obnoxium fuisse, quos ut corrigam, curis secundis jam nunc omnia percensere coepi, a quibus tamen cogitationibus nonnihil Claudianus recensendus jam nunc me avocavit. *Bigotius* ad suos reversus nunciat non pauca, quae tu minime invitus audias. Fraudabo tamen harum te cognitione, dum literae tuae & quidem verbosissimae appareant. Quas si impetraro, Herculi me clavam opinabor extorsisse. Rogatum iterum te velim, ut si de *Rubenii* postumis opusculis edendis cogitare pergis, iis addas, quae super duabus aut tribus gemmis erudite commentatus est, tum libellum *Johannis Baptistae Donii* de paenula, quod & exiguus admodum sit, nec venalis haberi possit. Meum exemplar nescio quomodo amisi. Apud *Gronovium* tamen fortassis aliud invenies. Si ne illic quidem ullum extat, suum tibi offert *Bigotius*. Sed non ante missurus, quam *Rubeniana* scripta proelo typograhico commissa esse intelligat. Vale, & de membranis Erfurtensibus quid sperandum sit mone. Exarabam manu praepropera. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXII. a. d. XIV. Jan. Gregor.

EPI-

EPISTOLA XX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

TArdius promissi fidem libero, quam aut tuus in me amor, aut meum officium postulabat. Decem ipsi menses sunt, quibus silui, & tot tuis amantissime scriptis epistolis ne verbum reposui. Mihi non est tam ferreum os, ut tantam cessationem apud te excusare sustineam, malo culpam agnoscere & deprecari. Nolim tamen existimes causam intermissionis litterarum fuisse oblivionem aut voluntatem. Quî enim illius oblivisicar, cujus doctrinam, ornamenta vitae, humanitatem, fidem, studium, & merita erga me in omni sermone libentissime maxima cum voluptate usurpo? nec negligentiae tribuas, quum nihil antiquius & honorificentius mihi ducam tua amicitia; sed & absentiae meae, & molestiis, quae cum in transferendis, tum in constituendis rebus meis me oppresserunt, &, quod primum est, acerbissimo dolori, quem ex optimi parentis obitu cepi. Paucis diebus postquam tu in Sueciam abieras, ego Antwerpiam profectus sum, ut haeredibus Rubenianis traderem diatriben de lato clavo, & omni poene re vestiaria Romanorum, ex indigesta mole a me magno studio & labore compositam. Ibi sex hebdomades desedi, & omnes schedas ꝑ μακαρίτȣ excussi, reperique duos libellos, alterum de nummo Augusti argenteo, qui est duodecimus pag. v. in tabulis a *Biaeo* Antwerpiae editis, alterum de Augusti natali, qui est quidem imperfectus, sed tamen auctore suo non indignus. In reditu mihi proceres Trajectini vacuam in hac Academia interpretandi veteres historias provinciam obtulerunt, quae res ancipitem mihi deliberationem attulit. Tandem illorum voluntati ac hominum amicissimorum, praesertim *Gronovii* nostri consiliis & cohortationibus, quae cottidiano quasi convitio ad hunc locum occupandum me impulerunt, parui. Hoc negotium, dum iter adorno, dum confecto itinere res meas compono, & stationem capesso, duos menses mihi perdidit, quibus nec publicis nec privatis officiis mihi vacare integrum fuit. Tantum quod his molestiis defunctus eram, & animam jam ad intermissum litterarum & officiorum usum instaurandum comparaveram, quum subito inopinus & luctuosissimus de parentis mei morte nuncius quasi fulmen me percussit, ut nihil aliud quam de eo cogitare possem. Nam hoc patre amisso, qui & sanctitate morum incredibilique erga me pietate, ut desiderio mei animam exhalarit, vix parem habet, non tantum conspectum hominum, sed ipsas litteras aversabar, a quibus alias levationem doloris petere solebam, quam illae haut invitae dabant. Simul ac me collegi, & redii cum Musis, quae ut tu silentii longinquitatem, sic illae diuturnum discidium mihi merito exprobrabant, in gratiam, nihil mihi prius fuit, quam pristinam litterarum consuetudinem, quam mihi tecum esse vis, revocare. In

 quâ

qua colenda tanta fide & diligentia versabor, ut & frequentia & ubertate scriptionis tibi posthac me satisfacturum recipiam. Non fallam tuam opinionem, nec meum promissum. Ovidium tuum, munus incomparabile, postquam ab *Elzeviriis* accepi, integrum perlegi, cujus partes antea libaveram. Summa quaevis de te sibi promiserunt dudum omnes, quibus ingenii tui ac doctrinae vis incredibilisque industria perspecta est: sed juro tibi te omnium spem & expectationem vicisse longe. Nec enim quisquam est, qui de his studiis recte possunt existimare, quos ego quidem novi, qui non divinitatem hujus editionis agnoscant, & magnopere praedicent. Rapuisti in stuporem omnes. Ne putes me inservire tuis auribus, vide, amabo, quid de illo sentiant ii, quos offensos, ac gravius, quae minus clementer in illos justissima indignatione provocatus dixeras, accepturos esse verebamur. Sed vide quantopere illi ipsi nunc lucubrationes tuas laudent & admirentur. Quid quaeris? De mea sententia sic habeto, non prodiisse a renatis litteris scriptorem, qui tot mendis obsitus ad nos pervenit, tanta cura, studio, & ingenio emaculatum, qui possit cum tuo Ovidio comparari: neque extare ullum hujus generis scriptum, quod tantum ornandis & augendis literis contulerit, quam tuae divinitus in hunc poëtam scriptae animadversiones. Qui non gratulantur rei litterariae, tantum te ei extremis his temporibus attulisse opis, quantum nemo suspicari poterat, illos ego decrevi iratis Musis & Gratiis esse natos. Plus tuae curae fere debet Ovidius, quam suo ingenio. Si enim aegrotus conclamatae valetudinis tantum beneficium a Medico, cujus opera convalescit rursus & confirmatur, accepisse creditur, quantum a parente, quem necessitas ei dedit, ingeniosissimus poëtarum non minus tibi debebit, qui salutem, colorem ac nitorem misero restituisti, quam sibi ipse; sane ille dies ei, si quis manium sensus, natali suo gratior erit, quo felices manus ejus operibus admovisti. Hanc felicitatem tuo invident *Virgilius*, *Propertius*, *Lucanus*, *Valerius Flaccus*, caeterique, qui tuam opem implorant, quam frustra ab aliis tam diu expectarunt. Nec est unde eam sperent, si tu illis adesse nolueris. Tuas animadversiones dum avide sic perlustro, hic quoque homo se *principibus permixtum agnovit Achivis*, sed magno cum pudore. At ubi ad illam partem veni, ubi meum nomen attextum vidi illi peplo tuo, tot praeclarissimis nostrae aetatis viris insigni, obstupui, & admiratione summi tui erga me amoris confusus, ne nunc invenio quid dicam, aut quo orationis genere tibi gratias agam. Vellem quidem pepercisses pudori meo, (scis enim quum ante hos binos annos in familiari sermone aliquid tibi de hac re excidisset, me summis precibus invidiosum hunc honorem principibus rei litterariae debitum, esse deprecatum) non possum tamen non tanto tuo in me studio mirifice delectari. Hoc enim mihi multo amplius est, quam ipsum illud pulcherrimum munus, quo me affecisti. Nam multa magna & immortalia munera interdum etiam importunissimis hominibus, qui opibus & potentia florent, tribuuntur, talis autem viri tantam benevolentiam ac voluntatem, quam ista in me hominem umbraticum, a quo praeter observantiam & gratam voluntatem quod exspectes nihil est, benignitate declarasti, nemo potest

test consequi, nisi quem virtutis ac eruditionis aliqua opinio tibi conciliavit. Non quidem tantum mihi sumo, quantum tu mihi das: tamen esse me aliquid non quidem ego tibi credam, qui, puto, ipse me novi optime; saepe enim me domi meo metior pede, sed alii tibi credent, qui in tuo viri integerrimi ac doctissimi judicio acquiescent, quod ego etiam in aliis omnibus rebus, si ab hac discessero, facio libentissime. Equidem expertus loquor, qui testimonii & divini muneris tui fructum jamdudum cepi uberrimum, cum alibi, tum praecipue Antwerpiae ante aliquot menses apud *Jacobum Wallium*, hominem, ut nosti, disertissimum, qui me ignotum, simul nomen meum acceperat, tui erga me studii magnitudine incitatus, quam ex hac προσφωνήσει cognoverat, cupide complectebatur. At quas tibi nunc gratias agam pro tanto munere, quo majus, quodque plus dignitatis perpetuum mihi afferret, dare nullum potuisti? Pudet me profecto inanibus tantum verbis defungi. Neque tamen ulla excogitari possunt, quae non leviora sint summis tuis erga me studiis & meritis. Nihil video, postquam omnia circumspexi, rationesque subduxi, mihi esse relictum, quam ut, dum vivam, summis opibus nitar, omni cura, cogitatione, totaque mente in id incumbam, uti tui observantia, cultu, praesentique officiorum pietate omnes tuos amicos ac necessarios vincam, tibique probem nihil mihi aeque curae esse, quam ut tu aliique agnoscant me nulli mortalium plura ac majora debere, quam tibi, idque unice optare, ut tua beneficia tibi sint jucunda, & gaudeas illa non male esse locata. Quod nisi rebus ostendero, ipse jubeo sciscoque, ut sacer intestabilisque, ac omnium bonorum odio dignus habear. In re litteraria quid in Germania, quid hîc, quid alibi gentium geratur, vix quod scribam habeo. Indies magis obsolescunt bonae artes, & contra ea barbariei opes convalescunt. Tecum & cum paucis illis, qui dignitatem sustinetis elegantiorum studiorum, aliquando illa efferentur, quod ut sero contingat, deum veneror. Prostat in Germania magna pars commentarii Barthiani in Statium, mihi adhuc invisitati; sed nondum integer. Neque spes est fore, ut unquam reliqua lucem videant. Typographus enim, si fama non mentitur, conturbavit. *Reinesius* editioni paratum habet secundum tomum Variarum Lectionum, & Commentarium in Inscriptiones *Gruteri*, multasque ineditas, nosque propediem illa jubet sperare. Anno praeter epistolas, quas vidisti, edidit explicationem obscurissimae inscriptionis Patavinae, quam tamen ego non probo. *Daumius* promittit notas in Prudentium & Miscellaneorum aliquot libros. *Andreas Bosius* ex bibliotheca Lipsiensi molitur editionem Genesii, qui scripsit historiam Constantinopolitanam, quae inscribitur βασιλεῖα. Est ἀνέκδοτος, nec comparet in corpore Historiae Constantinopolitanae Lutetiae edito. Argentorati fertur sub praelo esse Polybius. Si quid novi in Catalogo Francofurtensium nundinarum, quae cum maxime celebrantur, deprehendero, faciam te certiorem. *Gronovii* observationum libri priores interpolati, & aucti compluribus novis emendationibus, cis paucas hebdomades extabunt. Senecam ejus Tragicum, & Martialem a *Screvelio* editum, sed multis insignibus *Gronovianis* correctionibus ornatum te vidisse puto. Livium ejus

ejus cum notis recenſitis brevi *Elzevirii* dabunt. *Huetium* librum de recte interpretandi ratione publicaſſe ex *Voſſio* accepi. Sed is nondum ad nos allatus eſt. *Faber* ad me curavit ſuum Apollodorum, in quo nihil novi, praeter aliquot pagellas emendationum. Bibliopolae Trajectino perſuaſi, ut *Meurſii* libellum de Ceramico utroque ſubjiceret proelo. In paucis diebus publice legetur. Laconica ejus vidiſti credo. *Gerhardi Voſſii* Etymologicum poſt tantam expectationem tandem lucem adſpexit. *Iſaaci* opuſculum de LXX. interpretum verſione a multis impugnatur. Nonnullorum refutationes nunc Lugduni typis deſcribuntur. *Coccejus* jam refellit, ſed cui noſter acriter reſcribit. Publicavit modo diatriben de luce, Electori Palatino dedicatam, qua omnes in ſe incendit Carteſianae diſciplinae alumnos, aeque ac altera illa Theologos. Egit nobiſcum aliquot hebdomades, & etiam nunc hîc moratur diſtrictus calumniis litium forenſium, ex quibus ſimul ac ſe expedierit, iter in Angliam & Gallias adornabit. Cottidie ipſum video. Saepe tu es in noſtris ſermonibus. *Rubenii* opus de lato clavo commiſi edendum *Moreto* cum illis duobus, quos ſuperius commemoravi, libellis. Fidem dedit ſe ſtatim juſſurum operas movere proela, ſed etiam nunc moras nectit. Lentum erit negotium, quod tamen propediem ſe aggreſſurum eſſe promittit. Perluſtravi omnes chartas *Rubenii*. Illa, quae in gemmas commentatus eſt ὁ μακαρίτης, nuſquam reperiuntur. In noviſſimis litteris ad me datis illius commentarii mentionem fecit. *Gevartius* ſervat explicationem ejus pervenuſtam grandis illius gemmae & commemorandae ex cimeliis Regis Galliarum, in qua ἀποθέωσις domus Auguſtae exprimitur, ſed quam non niſi cum ſuo commentario typographis committere decrevit. Hoc vero quando futurum ſit nemo exputabit. Non ignoras viri ingenium, quod multa promittit ac in humeros ſuſcipit, ſero vero aut nunquam aliquid praeſtat. *Donii* libellum ipſe habeo, faxo ut calci adjiciatur, niſi typographus noluerit. Mihi in tenui labor eſt. Hoc ver impendam animadverſionum libellis expoliendis, qui indies intumeſcunt. Heſiodum meum, quam primum ultimae editionis exemplaria vendita fuerint, *Elzevirius* proelo tradet. Nuperius eum commiſi cum duobus codicibus manu ſcriptis Voſſianis, ſed recentioribus, in quibus nihil niſi ἔργα, operae tamen pretium tuli. Vellem Θεογονίας, quae mendis ſcatet, exemplaria nanciſci poſſem, antiquiora praeſertim. Penes *Langermannum* extare unum ſatis antiquum, Lutetiae in Regia & Memmiana eſſe aliquot inſignia *Voſſius* narravit. *Langermanni* ſi poſſem impetrare, pignori meam Anthologiam a *Sylburgio* collatam ei dare conſtitui. Ad *Bigotium* ubi ſcribes, fac, quaeſo, eum inſtituti mei admoneas, ut & excerptorum ex antiquis Polyaeni codicibus. Nuperius litteris ad *Voſſium* datis ſe illa per illuſtrem *Thuanum*, ad nos revertentem, curaturum recepit, ſed *Voſſius* nihil adhuc ſe vidiſſe ait. Si *Elzevirius* Heſiodi editionem traxerit, praecedet Polyaenus, modo mihi illarum variarum lectionum copia fiat. *Deſiderius Heraldus* in Adverſariis promiſit novam Polyaeni editionem ex multis veteribus libris emendatam. Forſan excerpta apud haeredes latent. Si pretio poſſint parari, non parcere argento certum eſt. His curis, & negotiis publicis quicquid temporis

poris possum suffurari, tribuo Quintiliano. *Latini Latinii* emendationes utinam *Bigotius* praestaret! qui quae tibi nunciavit fac, quaeso, mecum communices. Tua liberalitate, simul ac animadversionibus meis ultimam manum imposuero, utar, & librum tuum, quem promittis, evolvam. *Gudius* Romae agit, ad quem hoc ipso nomine scribam. Utinam Urbinensem ac Mediolanensem codicem aut ipse conferre aut invenire posset, qui mercenariam operam nobis locare vellent, &, quod vix sperandum, possent. Ovidium tuum avidissime perlegi, & cum in ipsis Ovidii verbis, tum in notis deprehendi nonnullos naevos typographicos, quos tu tamen maximam partem ipse vidisti. Sed in illo ardore legendi non potui ad has minutias animum advertere. Quae scriptionem meam cohibuerunt, illa quoque obstiterunt, quo minus iteratae lectioni potuerim vacare, cui tamen neglectis rebus propediem me accingam. Claudianum & Ovidium mihi promiserunt Erfurtenses. Haec panegyris Francofurtensis aut Lipsiensis feret illos, nisi fidem denuo fefellerint. Ego saepius illos urgeo. Quamprimum adportabitur, tradam *Elzevirio*. Coloniam per illas domesticas curas nondum mihi licuit excurrere, quamvis & res familiaris & summa cupiditas excutiendi Laurentianum collegium propter Ovidii Fastos, & *Cathedralem* Ecclesiam propter Quintilianum, cottidie me ad iter illud impellant. Per scholas publicas & domesticas nondum potui abesse. Forsan proximis feriis, quum Sirius prolatis rebus curam docendi relaxaverit, illuc contendam. Memini *Daumium* ad me scribere, *Barthium* editionem suam novissimam Claudiani contulisse postea cum codice manu exarato. In cujus manus post ejus fata iste liber inciderit nondum potui rescire. Forsan in illius Silesii, qui adversus *Vlitium* futilissimum libellum scripsit. Is enim morienti adfuit, & adversariorum tomos ineditos omniaque ejus scripta abstulit, praefatus se illorum haeredem a *Barthio* esse nuncupatum. Vidua & liberi repetunt & legibus experiuntur. Videbo, si poterit ille liber aut excerpta haberi. In Valerio tuo lib. IV. 654. conjectura, ubi pro *Abjecti Phaleri*, legis *Actaei*, mihi non displicet. In illam, quam ex me aliquando audivisti, haec ratio me induxit, quod remi confecta navigatione interdum reponebantur in navem. Plautus Asinaria:

Ad loquendum & tacendum tute habes portisculum,
Qui pol si reposivi remum, sola ego in casteria
Ubi requiesco, omnis familiae causa consistit tibi.

Quod in antiquissimis navigiis factum esse semper nullus dubito, quamvis posteriores alligaverint lateribus. In tanta autem perturbatione quis non abjecisse potius remos, quam reposuisse Argonautas credat? lib. I. vers. 520. vulgo legitur,

Profugo quin agmina Phrixo
Annuit, Inoas ultro nec venit ad aras.

Legendum puto:

Abnuit, Inoas ultor nec venit ad aras.

AEetes abnuit, noluit agmina jungere Phrixo, nec Graecos ulcisci. Vale, Vir Summe, & me, si mereor, amare perge. In posterum nemo erit tuo-

rum, qui scribendi assiduitate mecum audebit certare. Non impingam denuo in hunc lapidem. Iterum vale. Trajecti ad Rhenum a. d. VIII. Kal. April. CIƆIƆCLXII. Epochae Dionys.

EPISTOLA XXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Febri jactabar, quum priores tuae mihi traderentur, quarum lectio mirifice me relevabat, quamvis illa sic me confecerat, ut nec publicis nec privatis officiis colendis par essem. Interim dum lento pede decedit, alterae tuae supervenerunt. Ὁμηρικῶς, ὕστερον πρότερον respondebo. Amanuensem, qualem desideras, spero me tibi reperisse. Amsterodami est adolescens φιλομαθὴς καὶ φιλόπονος, [1] *Jacobus Tollius*, *Cornelii* τοῦ μακαρίτου, Harderviceni Professoris frater, qui dein *Gronovio*, postea hîc Trajectinis Professoribus operam dedit, ex quibus intellexi illum & morum probitate & cupiditate discendi omnium bonorum studio esse dignissimum. Ante aliquot annos, quum parentes propter rei familiaris angustias ad usum & cultum copiose suppeditare non possent, operam suam locavit *Blavio*, bibliopolae Amsterodamensi, qui illo praecipue usus ad descriptiones regionum, quas Atlanti suo inseruit, Latine vertendas, & alia negotia in Austria & Germania curanda, in quibus conficiendis fidem & industriam suam ei probavit, ut aegre sit passurus eum a se digredi. Ille tamen mavult ad studia se referre, a quibus nunquam sic feriatus est, quin subsecivi temporis aliquid cottidie eis impenderet, & in iis excolendis, & tibi in tuis lucubrationibus & epistolis describendis operam navare. Dicitur & linguam Gallicam, Italicam, Hispanicam, & Germanicam didicisse & memoria complexum. Vix puto te aptiorem huic muneri hominem esse inventurum. De καλλιγραφίᾳ ex his, quas ad me dedit, litteris ipse potes existimare. Tuum responsum expectamus. Ubi jusseris, itineri se accinget. Intellexi modo *Plumerum*, qui, dum haec scribo, ad me invisit, tibi commendasse *Gulartium* quendam, hominem Gallum. Si istum judicaveris recte has partes posse gerere, fac, quaeso, quam primum me certiorem, ne vana spe *Tollium* lactemus. Excerpta codicis Urbinatis Polyaeni per *Elzevirium* ad me curavit praestantissimus *Bigotius*. Videntur esse quantivis pretii. Nondum tamen per valetudinem accurate illa examinare potui. *Bigotio* autem plurimum me pro hoc officio & labore debere profiteor, faxoque gratum & memorem me sciat vir humanissimus & boni publici rei litterariae studiosissimus. De te vero quid dicam, cui haec omnia accepta fero, quique nullum in me ornando hominis amicissimi officium praetermittis? Indies novae meritorum accessiones fiunt, quibus ego nihil repono adhuc, nisi inania verba, quorum hercule me pudet. Sed illu-

cescet

1 Hunc amanuensem, sed brevi tempore, habuit *Heinsius*, questus sibi furto quaedam scripta ab eo subducta. Vid. Epist. ad Gronov. CCCLXXXVII. & ad Voss. CVI.

cescet, spero, illa dies, qua testatum facere potero, quantis tibi obstrictus sim beneficiis. Mercatores nostros ex nundinis Lipsiensibus, nondum rediisse domum Amsterodamenses significant. Illi spero aut ipsi libros Erfurtenses, aut certi aliquid de iis referent. Non desino praefectum bibliothecae crebris urgere litteris, ut nos votorum compotes faciat, sed nec ab ipso, nec ab aliis amicis illius tractus a longo tempore aliquid responsi tuli, neque tamen eorum negligentiam aut socordiam accusandam existimo, sed meorum, aut illorum, quibus epistolas committunt, fidem. Nam post optimi parentis fata ego multorum desideravi litteras, illos vicissim de meo silentio conqueri audio. Quod si meas recte accepissent, minime hujus culpae suspicione tenerentur, sed de his videro. Meritissimae, quas tuo tribui *Ovidio*, nullae sunt phalerae. Ille non tantum meo, sed omnium praeconio superior est. Posteritas, si quod fuerit eruditionis pretium, merita tua agnoscet. Ab hoc saeculo, quod bonarum rerum sensum exuit, non est ut dignum tuis laboribus praemium expectes. Omnia citato cursu ruunt in barbariem. Hic mera solitudo est. In tanta urbe ne unum novi, qui elegantiore doctrina vel leviter tinctus sit. Sed inanibus querelis non lubet te obtundere. Ad *Gevartium*, *Wallium*, *Bollandum*, quae dono misisti, *Nasonis* tui exemplaria perlata esse ex ipsorum sermonibus cognovi. Miror nullum horum tantum munus dignis prosecutum esse laudibus, aut saltem gratias tibi auctori egisse. Sed aetas illa fuit, qua praeclarae virorum doctorum lucubrationes plausu excipiebantur συμμύςων. Est & hoc inter signa pereuntium litterarum & invalescentis barbariei. *Gevartius* aetate & viribus confectus abdicavit se munere, cui tot annos praefuit. Spero in tam pingui otio illum tandem editurum, quae tam diu parturit. *Reinesii* epistolae ex his nundinis Francofurtensibus demum in nostras oras pervenerunt, cui propediem, quae de antiquis inscriptionibus Romae edendis narras, indicabo. Ex *Plumero* accepi Parisienses proelo subjecturos rursus familias *F. Ursini*. Nisi animi fallor apud mercatorem Coloniensem, cujus, olim, quum Duisburgi aetatem agerem, numismatum ingentem vidi thesaurum, est in mundo, unde haec editio egregie ornari possit. In paucis diebus ad illum de hoc negotio litteras dabo. Illustris *Schelii* patria tandem rationem habuit. Nuper praefectura Iselmundana (nostrates *Drostschap* appellant, quae summa apud Transisalanos equestris Ordinis dignitas est) nec ambientem, nec prensantem, imo nec opinum auxit, quum alii ambitu, largitionibus, sordidis artibus ac precibus hanc provinciam affectarent. Est haec quidem inter minores & meritis ejus inferior, sed ad maximas via & patens porta. *Vossius* iter Gallicum & Britannicum adornat brevi instituendum. In Catalogo Francofurtensi quod te delectare posset nihil deprehendi, nisi forsan aliquid bonae frugis continuerint epistolae hoc indice proscriptae; *Georgii Richteri & familiarium epistolae selectiores ad Viros Cl. datae ac redditae. Accedit* I. *Richteri vita*, II. *Orationes &c.* III. *Mantissae sex, quarum prima epistolas continet Casp. Hofmanni ad varios, secunda Variorum ad Hofmannum, tertia Andr. Dinneri ad Varios, quarta ad Dinnerum, quinta Variorum ad Varios, sexta judicia septem*, IV. *Specilegium epistolarum*

rum illustrium, *Norimbergae apud Mich. Enter. in* 4. An non vadimonium deseris? Vale, meum decus, & me ama. Scripsi ὡς τάχιστα. Trajecti VIII. Kal. Jul. CIↃIↃCLXII.

EPISTOLA XXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Ante duos quasi menses copiose binis tuis respondi, tibique tradidi adolescentem optimum, *Jacobum Tollium*, *Cornelii* τοῦ μακαρίτου fratrem, cujus manu in describendis tuis lucubrationibus & epistolis utaris. Vix puto te esse inventurum, qui modestia, morum elegantia & probitate, antiqua frugalitate, praecipuarum linguarum, quibus cultior Europa nunc utitur, cognitione, litterarumque studio cum hoc possit conferri. Quin ego in hanc opinionem cum testimonio aliorum, tum meo ipsius judicio adductus persuasum habeo, nemini rectius has partes mandari, tantopere se mihi liberale ejus ingenium, honestarumque artium cupiditas probavit, quae magno ipsum contubernii tui desiderio accendit. Sunt complures, qui ei conditiones deferunt non spernendas; sed cum nemine constituet, antequam tuum animum ac voluntatem perspectam habuerit. Litteras non inscite ducit, ut tute cognoscere potuisti ex epistolae ejus ad me scriptae exemplo, quod meae continebant. Recte perlatas esse illas litteras spero. Commisi eas tabellario Trajectino Hamburgum ad *Romerum* curandas, qui inde tibi mittat. Hac occasione tum usus sum, ut celerrime ad te pervenirent, quae vellem. Amsterodamensis nauta negligentia meorum nobis elapsus erat. Inde ad nostros homines me contuli, quorum fides in reddendo nunquam desideratur, quod nisi fecissem proximus nuntius fuisset exspectandus, & hoc forsan fuisset consultius. Nam tuum silentium & suspicionem mihi adfert non redditarum litterarum, quum negotium istud longam moram, ut tum significavi, non ferret; & sollicitum me habet, quia nemo omnis officii te est diligentior. Incerta autem ista rerum humanarum inopinis quotidie ac acerbissimis exemplis nos nostrae fragilitatis admonentia quem non commoveant, ac curis & sollicitudinibus torqueant? O fata crudelia & nullis aequa virtutibus! Audi quantum ausa sint nefas. Eripuerunt nobis pridie Nonas Julias epochae *Dionysiacae* illustrem *Schelium*, illum incomparabilem heroëm, qui unus, aut praecipue effecerat, ne superiorum temporum felicitati haec aetas invideret: quem lapsis reipublicae juxta ac sapientiae & doctrinae rebus datum ac quasi coelo missum omnes boni modo laetabantur. Tanti viri obitus me dies noctesque cruciat. Quantam jacturam in illo fecerunt omnium laudandarum artium studia! quantum praesidium amiserunt omnes docti, quantum libertatis custodem patria! Nulla dies magni viri memoriam & desiderium ex animo meo delebit. Plura vellem, sed lachrymis conficior.

Deus

Deus te servet, Heinsi, decus meum. Trajecti a. d. XII. Kal. August. CIↃIↃCLXII. Constitui Nobilissimo *Schelio* parentare, si haeredes suppeditaverint, quae scire mea interest. Sollicitabo viros eruditos, ut ad manes ejus ornandos symbolas conferant. A te expecto elegiam. Velim quoque Gallos tuos incites, ad tam pium officium. Iterum vale.

EPISTOLA XXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Vides hic, quem nuper tibi commendavi, *Jacobum Tollium*, cujus mores, spero, se tibi probabunt. Hoc tibi possum praestare, cum a pergraecatione ac cauponis omnique intemperantia & lascivia esse valde alienum, totumque se composuisse ad antiquae frugalitatis legem, si frons, & amici, qui ipsum interius norunt, non fallunt. Modestiam in illo nunquam desiderabis, ea, qua debet, observantia te prosequetur. Procaces enim istos mores, quos licentius vivendi genus & parentum nimia indulgentia plerisque tuis popularibus affricat, pridem exuit in illis regionibus, quas peragravit. Si eam diligentiam litteris excolendis adhibuerit, quam prae se fert, (ait enim se studiorum causa spretis lautioribus conditionibus tibi suam operam addicere,) nullus dubito, quin votis tuis & opinioni nostrae sit responsurus. Mitto nunc *Meursii* librum de Ceramico utroque, & gemmas, quas illustravit *Rubenius ὁ μακαρίτης*. De quibus prolixius in litteris, quas hemerodromis Amsterodamensibus commisi. Duos antiquos codices *Virgilianos*, quos *Rottendorffius* ad *Elzevirium* curavit, & Observationes *Gronovii*, *Tollius*, spero, tibi adportabit. Vale, mea lux, & me ama. Trajecti ad Rhenum V Eid. August. CIↃIↃCLXII. Dionys.

EPISTOLA XXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Quo acceptiores mihi sunt tuae, & sunt mehercules nunquam non acceptissimae, eo iniquius fero tam infrequentes ad me perferri. Nam quae *Schelii* τοῦ πάνυ mortem nunciabant, quanquam Laconicae, hoc tamen nomine nimiae videbantur, quod historiam narrabant longe funestissimam, & quam animus meminisse horret; postea nullas a te vidi. Quamvis *Tollius*, qui ante hosce dies octo huc advenit, testatur alias apud *Plumerum* se conspexisse, quae Ceramici Meursiani pagellas comitarentur. Ipsas pagellas cum ectypo gemmarum

veterum mihi a te reddidit, literas per *Plumerum* tabellario esse traditas, aut saltem fore tradendas, amicum nostrum prae se tulisse asseverat. Eae si ad aedes *Stryckeri* fuissent perlatae, quo omnes ad me curandae deferri solent, dubium non est conspectum meum subituras fuisse, cum ex fasciculis ejus opera ad me missis nil, quod sciam, desideretur hactenus. Itaque aut oblivione *Plumerum* hîc peccasse suspicandum est, aut puerum, cui tuas ad *Stryckerum*, uti solet, ferendas dederit, officio negligentius esse perfunctum. Quapropter te rogo obsecroque, ne graveris litteris secundis iterare, si quid illae complectebantur, quod ne ignorarem mea interesse sis arbitratus. De Prudentio, cujus editionem a *Daumio* adornari scribebas jampridem, plenius duplici epistola jam a me actum est, quam ut hanc cramben repeti sit necesse. Non defore subsidia quantivis pretii jam satis tibi inculcatum est, si vir doctissimus serio hanc curam, quam pollicetur, moliturus operae mox se accingat. Narrat *Tollius* penes *Witsenium*, Reip. Amstelaedamensis consulem, ejusdem Poëtae codicem exstare pervetustum, cujus usum *Plumerus* impetrare fortassis tibi possit. Est enim ille *Witzenii* filio multa familiaritate conjunctus. *Virgilium* a me recensitum & plurimis locis castigatum jam ad *Elzevirios* misi. Notas etiam premo, quod membranas plures ab amicis hinc inde expectem. Certe duos codices minime contemnendos *Rottendorphius* proximis diebus suppeditabat, aliis sperare praeter hos jussis. *Claudianum* editioni secundae jam paratum moratur spes a te mihi facta de membranis Erfurtensibus. Codicem ejus minime contemnendum *Bigotius* mittebat nuper e Galliis. Pro pagellis Ceramici multum tibi debeo. Utinam sit apud vos, qui reliqua viri eruditissimi postuma juris publici faciat. Creten praecipue, & Rhodon & Cyprum e tenebris protrahi in lucem velim unice. Eas enim a Regiae bibliothecae custode posse obtinere non despero. *Gronovii* nostri observationes tamdiu sub praelo haerere impatienter fero & indignor. Totis septem aut octo mensibus vix unicam ab amico nostro habui epistolam, sed quae de libello desideratissimo mentionem faciat plane nullam. *Schefferus*, credo, Phaedrum mox suum typis describendum curabit. *Mauricii Tacticis* latinitate a se donatis Typographum etiam circumspicit, nescio an inventurus, nisi sit in Belgio nostro, qui provinciam libri edendi in se suscipiat, quod negotium tuae fidei atquae curae jam nunc commendo. *Schelii* optimi funus inconsolabiliter lugeo, sic ut unicam sororem sub idem fere tempus ereptam mihi, pluribus lacrymis non sim prosecutus. Ut parentes viro, optime de nobis litterisque merito, vehementer te adhortor. Id si serio a te agi cognoscam, addam & ego versus, pietatis meae & affectus indices. Ex Italia diu est quod literarum nihil ad me perfertur. Tacent & Galli: expecto tamen indies a *Bigotio*, quae illum post diuturnam absentiam Parisios ex Neustria rediisse nuncient. Vale, *Graevi* suavissime. Exarabam Holmiae Suecorum CIƆIƆCLXII. a. d. x. Octobr. Gregor.

EPI-

EPISTOLA XXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio

Ultrajectum.

SCripsisse me nuper & verbose, & frequenter scio, mi Graevi. Eae vero literae an ad te perlatae sint, illud est quod ignoro. De Prudentio edendo cum cogitare *Daumium* monuisses, huic instituto unde incrementum ac ornatus ingens sperari posset, verbis uberrimis semel iterumque jam designavi. De aliis etiam rebus tecum confabulatus sum, quas nunc iterari nihil est necesse. Majo praesertim & Quintili mensibus hinc abierunt ad te epistolae, nequid illas commemorem, quas Octobri nuper exarabam, erant enim illae admodum breves. Ultimae, quas a te habui, Sextili mense conscriptae sunt. Illas quippe diu apud se neglectas *Plumerus* nuper misit. Penultimae mensem Quintilem prae se ferunt. In utrisque Laconismum anxie captasti, & magis quam vellem, cum nihil sit, quod in hac solitudine me consoletur aeque ac oblectet, quam amicorum consolationes. *Tollio*, quem operose commendas, bene apud me fore auguror. Video enim ad praeclara ferri assiduo studio hunc juvenem. [1] *Schelio* me parentasse ex hac elegia licet colligas, quam ubi legeris ad *Gronovium* nostrum mittas, obsecro, cum enim spectat proxime. De Observationibus amici nostri ne γρῦ quidem. Excute, quaeso, si potes, hanc illi libidinem tacendi, & pertinacis silentii veternum. De Virgilio quid decreverint *Elzevirii*, haud dixerim. Misi certe exemplar jam pridem locis a me pluribus castigatum. Notas etiamnum premendas duco, dum adsint plura exemplaria. Quinque codices jam ad *Elzevirios* Antwerpia *Moretus* misit. Plures hinc inde expecto. Catalogus nundinarum Francofurtensium Criticos nonnullos in annum proximum nos sperare jubet. Quos inter variarum Lectionum *Lotichii* libros XII. *Philippi Caroli* (si probe memini) in Curtium. Ciceronis Epistolas, alios scriptores animadversa. Nomen hominis mihi hactenus plane ignotum fuit. *Capoferrei* in Nasonis Metamorphoses notata tandem sum nactus, ut de iis securum esse te nunc jubeam. Si quid ex Germania rerum novarum didicisti, communica, quaeso. Ego ex Gallia Italiaque jam pridem nihil audio; quod mirari satis non possim. Abfuit aestatem totam Lutetia *Bigotius*, in Neustriam evocatus. Nunc cum in eo sit, ut revertatur ad *Menagium* suum, cujus contubernio solet uti, frequentius scripturum esse, non est quod dubitemus. *Schefferi* Phaedrum jam sub praelo esse significavi. Plurimas a me conjecturas acceperat, quas tamen omnes operi inserturum esse non opinor. Est enim timidus admodum, & qui nihil mutari ferat in scriptoribus, nisi cum literae unius aut alterius res agitur. Vale. exarabam Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXII. a. d. XXII. Novembr. Gregor.

1 Vid. *Nic. Heinsii* lib. IV. Eleg. 7.

EPI-

EPISTOLA XXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

HAE tertiae sunt, quas tuis novissimis repono, ut culpam tarditatis, q ua antea contraxeram, nunc exuam frequentia & assiduitate scriptionis. T vero cognovisse spero meam causam, omnemque bilem expuisse, quam tib moverat mea cessatio; eam tamen non tam mihi, quam praefecto bibliothecae Erfurtensis assignandam esse perscripsi ad te antea. Istius hominis responsum post tot meas meorumque compellationes, & promissa adhuc frustra expecto. Affinem meum nihil quod ad hanc rem conficiendam pertinet praetermisisse ex hac scida, quae complectitur ejus de hoc negotio verba, cognosces. Cis paucos dies cum fratre meo, qui Lipsiae bonis artibus incumbit, agam, ut ipse Erfordiam contendat, & omnia tentet, ut tibi Claudiani & Ovidii codices, mihi veterrimum Ciceronis orationum volumen, quod ibi servatur, sed in alio collegio, impetret. Spero rem ex sententia eum gesturum. Inferias, quas Illustris *Schelii* manibus dedi, [1] publicabo propediem. Expecto propinquorum jussa & nonnullorum carmina. Tua elegia digna est tui ingenii elegantia & praeclaris Sororis ac *Schelii* virtutibus. Illustrabit ea utriusque memoriam, & praecipue meam orationem, quam nisi pietas & tuum insigne carmen commendaret, nunquam in doctorum conspectum prodire auderet. Acerbissimum luctum, quem mihi tanti viri mors attulit, nondum concoxi. Solet dies minuere dolores & lenire, sed profecto meos accendit. Nam quo saepius & diutius mecum reputo maximas viri hujus, & supra seculi istius captum, virtutes, sanctum illum & excelsum animum, summam eruditionem, dicendi vim & gravitatem, amorem patriae & libertatis, candorem & morum suavitatem inaestimabilem, tanto vehementius tantorum bonorum desiderio crucior. Ne dicam de jactura domestica. Scis enim utrumque nostrum amisisse summum amicum. Sane qui te tuaque in rem litterariam merita fecerit pluris & praedicarit liberalius, paucos invenies. Nullus erat noster congressus, quum Daventriae agerem, quem non tanquam legitima accessio, tuae laudes, suavissimum utrique, acroama jucundiorem faciebant. Candide enim cujusvis dotes aestimabat, & laudabat benigne, ubi ferebat occasio. Quod si plures, qui eruditionis & humanitatis laude censeri volunt, hanc virtutem colerent, melius cum doctrinarum & sapientiae studiis ageretur. At perpauci in eruditorum natione hoc seculo sunt, qui non malint alienae laudis & existimationis obtrectatione nomen magnum, si diis placet, quaerere, quam consulentibus in commune applaudere, & candore ac ingenui-

1 Numquam vivus edidit *Graevius*, sed ego post ejus mortem, cum inter scedas reperissem, ab haeredibus accepi, & inter reliquas orationes cum publico communicavi Anno 1617.

genuitate posteris commendari. Haec est labes illa & macula hujus temporis, quae praestantissimis artibus apud barbaros, rudes, & semidoctos non solum adfert contemtum, sed & ruinam minatur, quam maturat casus: videmus enim illa columina everti, quibus doctrina & sapientiae studiorum incolumitas innitebatur. Quare, quum tanta sit plerorumque perversitas, incumbamus, per Deum immortalem, in hanc curam, ut tantarum virtutum, quae in *Schelio* eluxerunt, memoria in Belgii & hujus aetatis decus, & futurae exemplum, ad posteros propagetur. Utinam ad istius officii societatem & alios viros insignes, *Menagium*, *Capellum*, & tuum praecipue *Hadrianum Wallium* & *Vlitium* sollicitare velis. Τῶ μακαρίτυ scidae ac chartae servantur omnes ob *Ottone Schelio*, quij illas *Hogersio*, aut *Coccio* Swollano edendas committet. Narrant amici eum reliquisse confectam & ab amanuense descriptam magnam partem tomi secundi, quem de re militari Romanorum adornabat. Saepe a vivo audivi commemorari ea omnia in adversaria jam congesta esse, & non nisi ultimam manum, & scribae ac librarii operam expectare. Annotationes suas in Auctorem dialogi de causis corruptae eloquentiae *Gronovio* non longe ante obitum, quum de nova istius scriptoris editione Lugduni curanda audivisset, commisit. [1] Libellum elegantissimum *de Libertate* olim legi, quem edendum curabo, simulac haeredes ejus copiam facturi fuerint. Ex Germania accipio *Reinesium* moliri commentarium de familiis Romanorum, Norimbergae prodire *Philippi Caroli* animadversiones in epistolas ad Atticum, in Gellium, in Curtium, *Scipionis Gentilis* Commentarium ad orationes Principum, *Virdungi* ad Eutropium & Paulum Warnefridum, *Ruperti* ad Valerium Maximum. *Lotichii* antiquarum lectionum libri nunquam, credo, edentur. Quis enim portentoso illi libro & nugacissimo edendo operam navet? Puto te viri ingenium nosse ex notis in Petronium, quas ex Calepinis & aliis Lexicis compilavit. Ex Galliis nuper allatus est *Danielis Huetii* perquam elegans & venustus Commentarius de interpretandi ratione & claris interpretibus. Hujus viri ingenium & casta dictio mihi mirifice probatur. Lucretius *Fabri* indies expectatur: praela enim dudum reliquit. Nunc fertur esse in adornanda nova editione Dionysii Characeni. Ex Italia narratur in Dalmatia repertum esse ineditum fragmentum Petronii, & Romae doctorum virorum cura vulgari: *Lamcium* ejurasse mores & caerimonias patrias, & Romae se proceribus venditasse, sed fastidia omnium passum Viennam petiisse, ibique foeda ambitione curam Palatini Apollinis nactum. De operibus postumis *Rubenii*, de meis nugis,

1 Hunc civis & rectoris optimi, & patriarum legum amantissimi foetum edidit *Theoph. Hogersius* Amstel. 1666. adjecta Oratione, qua probat Caesarem Tyrannum fuisse. Sed haec *Hogersii* pietas fraudi ipsi postea fuit. In Germanicam linguam hunc librum vertit *J. Henr. Rhonius*, & Tiguri edidit Anno 1678. aeque Helvetis ac Batavis tuendam esse libertatem significans. Idem *Hogersius* edidit quoque *Schelii* libellum postumum de *Pace & caussis belli Anglici primi* Anno 1669. & tertium *de Jure imperii* Anno 1671. quae omnes illustrissimi viri lucubrationes diligenter a Batavis legi merentur, qui jura Patriae suae publica intelligere, & tueri velint, non ut ipsi dominentur in aequales, sed ut aequas omnibus leges fortiter & fideliter exercere discant.

nugis, de *Daumio* copiose egi in prioribus. Hic in ultimis, quas modo accepi, promittit, se propediem ad me missurum emendationes & conjecturas *Barthii* in Ovidium, quae penes se sint. Ipse lib. I. de Tristibus IV. vers. 9. pro vulgato *stridore* legit *stridere*, quod rectum est. Bibliotheca Scriveriana hastae subjicietur Amsterodami a. d. III. April. Gregor. si frons non fallit, plerique libri manu ejus sunt conscripti. Si Ovidios, Claudianos, Virgilios repperero cum Manuscriptis collatos, qui tuis inservire studiis videbuntur, & editioni illorum poëtarum, quos promittis, operam dabo, ut tibi eos liceter, si per negotia publica auctioni interesse potero. Virgilium tuum quando videbimus? Quid tricantur *Elzevirii?* Nae tu bonis auspiciis salutares manus admovisti poëtarum principi. Ille equidem plus tibi debebit, quam tot monstrosorum commentariorum plaustris, sub quibus gemit. Phaedrum *Schefferi* avide expecto. Excerpsi ex observationibus meis unam atque alteram conjecturam, quas, si videbitur, cum viro doctissimo communicabis. lib. I. fab. 16.

Fraudator nomen cum locat sponsu improbo,
Non rem expedire, sed mala videre expetit.

Hunc locum in variis suis lucubrationibus mire vexavit *Salmasius*. Sed legendum est ex scidis *Petri Danielis*, *mala dare expetit*. Sensus est: Homo fraudulentus, qui sponsore improbo pecuniam mutuam accipit, aut emit aliquid non praesente pecunia, nunquam de debito solvendo cogitat, sed inficiari debitum, & damno creditorem afficere laudi sibi ducit. In Praefat. libri II.

Quicunque fuerit ergo narrandi locus

Legendum: *narrantis jocus*. lib. III. fab. 6: *Et loca frenis continet spumantibus*. lege: *Et ora frenis continet spumantibus*. Sic *ora temperare lupatis* apud Horat. *ora coërcere frenis* apud Senecam & Ovidium. Hunc poëtam male reprehendit noster amicus ad Pomp. Melam, lib. II. cap. 3. quod lib. I. Metam. in Fabulâ Jûs Inachum Epiri confuderit cum Argivo ejusdem fluvio nominis. Veteres enim poëtae crediderunt unum eundemque esse, ut Strabo ostendit lib. VI. quod quamvis commentitium sit, non magis tamen hic perstringi meruit, quam quod scribit Alpheum in Sicilia emergere. Sed jam satis nugarum. A *Tollio* audio te esse abalienatum, ob nescio quas contentiones inter domesticos tuos ortas. Si quid imprudenter egit, rogo, ut hoc dones ejus adolescentiae, & omnem indignationem ex animo ejicias. Nullus dubito, quin hanc offensam omnibus studiis, cultu, & obsequio sit expiaturus. Si animi tui aequitatem novi, scio, veniam mihi in hoc dabis. Illum adhortatus sum, ut tibi satisfaciat. Vale, Vir Summe, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. V. Mart. CIϽIϽCLVIII. Gregor.

EPI-

EPISTOLA XXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

QUa via, aut per quos curaris jam pridem litteras ad me videndum tibi est, mi Graevi. Nam ex tribus, quas recenses, non nisi unicas easque postremas accepi. Cum tamen nihil horum interciderit fasciculorum, quibus literas singulis hebdomadis ad me mittendas includit, & quasi conglutinat *Strykerus*. Ad illum si Amstelaedamum essent perlatae, dubium non est, quin huc inde perventurae fuerint. Si *Plumeri* opera es usus (nam & tuas, quas Ceramico Meursiano addideras, satis negligenter & lente curavit) *Elzevirii* potius opera in posterum utaris, censeo. Cujus fidei cum epistolae Gallorum atque Italorum frequentes credantur, nullam hactenus intercidisse ex mihi hactenus rescriptis recordor. Virgilio manus suprema imponetur, cum excerpta variorum codicum per *Elzevirios* subministranda aderunt, quae indies expecto. Interim quae ad Valerium Flaccum observavi non pauca, jam in ordinem redegi. Proximis diebus Silianas etiam animadversiones absolvam. Uterque scriptor valde etiamnum depravatus est. Omnia enim loca adfecta persanare non potui, quanquam ablatis aliquot naevorum centuriis. Siliana editio omnium pessima est, quam *Dausqueio* debemus. Ad Nasonem nec pauca nec contemnenda jussit sperare *Gudius*, quem aestate proxima fore reducem in Belgio auguror. Ea ubi fuero nactus, ad secundas curas opera nostra convertetur. Nam *Bigotius* & *Langermannus* jam nonnulla subministrarunt haud parvae rei. In duabus amissis, si quid occurrebat, quod sciri intererat mea, id ne graveris iterare postulo. De Claudiani & Nasonis Codicibus Erfurtanis, quando custos bibliothecae tam difficilem sese praebet, ne te fatiges in posterum, obsecro. Manes *Scbelianos* libens videbo. In Elegiacis meis versibus nonnullos corrigi ac mutari velim, sic ut mutandos esse mox monebo. a *Vlitio Wallioque* frustra nonnihil carminum expectes.[1] Cum neutro enim literarum mihi commercium intercedit. *Vlitio* etiam unice nunc occupato in illustranda antiquitate barbara. a *Wallio* versus impetrare *Vossius* tibi, si velit, possit. *Coccium* diu est quod per literas *rogavi*, copiam uti faceret mihi eorum, quae ὁ μακαρίτης ad Valerium Flaccum annotarat. Sed cum rescribat nihil, parum abest quin persuadear, ut credam litteras meas non ad illum perlatas. Tu interim operam da, quaeso, ut postuma amici nostri omnia diligenter colligas, ac publico impertiaris. *Reinesium* de familiis Romanis edendis cogitare laetor. *Fulvii*

1 Mirum hoc; cum *Wallii* & *Heinsii* epistolae plurimae, hoc etiam tempore scriptae supersint, & tomo tertio a me editae. inter quas Epist. VII. *Wallius* de carmine rogatus, subterfugit hoc onus, quod nondum cum Musis in gratiam redierat.

vii Urſini opus plurimorum numiſmatum illuſtratum acceſſione, ſtudio *Caroli Patini*, ex Galliis indies expecto. *Huetii* dialogum merito commendas. Eſt enim libellus iſte multo lepore, multa ſermonis elegantia inſignis. Lucretius *Fabri* ex Gallia ad me miſſus eſt, ſed nondum huc perlatus. Idem & Dionyſium Longinum & Epiſtolarum Criticarum partem alteram praelo commiſiſſe dicitur. De Petronii fragmento nihil inaudiveram, cum tamen literas Romam nuper admodum habuerim a *Falconerio*. *Bigotius* etiam horum diligens ne verbo quidem unico rem tangit. Palmaria eſt emendatio Naſoniana *Daumii*. vide quaeſo quantilla ſaepe aciem ingenii noſtri fugiant. De viro illo plura geſtio doceri. Etiam quid *Capoferreo* ſit factum, cujus animadverſa in Metamorphoſes Naſonianas me hîc terrarum jam nactum eſſe, ni fallor, proxime ſignificavi. Catalogum bibliothecae Scriverianae *Plumerus* ad me miſit, indice tamen codicum Manuſcriptorum non addito, quem potiſſimum avebam perluſtrare. *Schefferus* poſt Phaedrum publico datum, Mauritii Tactica, hactenus inedita, praelo jam, ut opinor, commiſit. Plurimas in Phaedro conjecturas illi ſuggeſſeram, quarum partem vix alteram produxit, nimiumque brevitati ſtuduit in multis. In loco libri I. fab. 16. Videbis *Gronovio* & mihi eadem veniſſe in mentem, ſed verſu ſecundo ut metro conſulatur, videtur ſcribendum, *malum dare expetit:* praefatione libri ſecundi ego quoque caſtigaram *narrantis jocus*. Sed hoc, ut pleraque alia, *Schefferus* haud monuit: teneo tamen apographas epiſtolas, quibus de Phaedri locis corruptis aut obſcurioribus cum illo egi. libro III. fab. 6. *Ora* pro *lora* etiam *Praſchium* neſcio quem caſtigaſſe *Schefferus* monet. Libelli hujus exemplaria mox ad vos perferentur. Nam mare hactenus occluſum atque impervium eſt apud nos. CIↃIↃCLXIII. Mart:

EPISTOLA XXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

DUm diu meditor accuratam deprecationem, qua tam longinqui ſilentii culpam expiem, tibique merito mihi ſuccenſenti ſatisfaciam, nullam enim tam diu intermiſſi officii excuſationem habere poſſum, nec opinum me opprimunt litterae *Elzevirii*, quae tibi nunciari poſtulant quamprimum, cui debeas *Barthii* Statium. Deprehenderunt me eae ſummopere diſtrictum in componenda oratione funebri in exceſſum *Henrici Moreelſii*, qui olim juris Romani diſciplinam docuit in hac Academia, poſtea conſulatu & aliis muneribus hîc cum ſumma prudentiae & probitatis laude eſt functus. Hoc onus cum maxime mihi impoſuerunt noſtri Proceres, ut nulli rei minus, quam litteris exarandis praecipue ad te, quem omnibus modis mihi mitigandum propoſueram, vacare poſſim. Non tamen mihi committendum putavi ut haec, quae ſcire cupis, ex alio potius quam ex me reſciſcas. Statium *Barthii* dono tibi

tibi dat *Daumius* noster cum Catone. Is quoque conjecturas aliquot ad me misit in Ovidium tecum communicandas: simul his occupationibus defunctus fuero, eas accipies. Tum & ipse tecum agam de nonnullis locis ingeniosissimi poëtae. *Rubenii* opuscula postuma spero tibi tradita esse cum Statio. De iis quid existimas? Longe cultiora prodiissent, si ipsi auctori licuisset ultimam eis imponere manum.. Nosti ex indigesta schedarum mole mihi haec omnia fuisse colligenda & componenda, praeter diatribas de Urbibus Neocoris & duabus gemmis, quas consummatas reliquit. Cis paucos dies videbis meum Hesiodum, qui longo tempore cum typographorum tarditate, aeque ac *Rubenii* libelli, colluctatus est. Primum folium mitto. Si dignas judicas meas curas, quae carmine a te ornentur, maximo munere me affectum a te judicabo. Sed revoco me, & impudentiam meam agnosco, quae haec a te petere ausim: cum nihil aliud mihi cogitandum sit, quam de via & ratione, qua te placare ac bona fide in gratiam tecum redire possim, quam si deus mihi aliquis ostenderit, ipse deus ero. Neque enim alia nunc cura me aeque macerat, ac dies noctesque sollicitum habet. Fateor me in illis numerari, quos nigro sale perfricas in pulcherrimo [1] alloquio ad *Beuningium*. Dignus sum & longa graviora mereor. Sed eo me demitto, unde nullum exitum reperire possim, praesertim his temporis angustiis. In tua humanitate omnis mea spes est reposita, quae si me fallet, nullus mortalium me est miserior. Quî enim non miser sim, qui ipse mea cunctatione & negligentia unicum omnium optimum & candidissimum, a quo ornatus sum mirifice, & posterorum memoriae commendatus, perdidi? Utinam hoc patiaris tibi persuaderi me, etsi in scribendo fuerim valde negligens, minime tamen lentum fuisse in amando. Hoc enim tibi possum ex animi sententia confirmare nullum diem abiisse, quo non cum gemitu detestatus fuerim hanc meam cunctationem. Sed nescio quae fatalis procrastinatio semper meam scribendi voluntatem retardarit. Redibo nunc in officii carceres, & dabo operam, ne in posterum ullam officium meum accusandi & excandescendi tibi praebeam causam; quod si non sancte praestitero, non impedio, quin me deinceps in eorum censum referas, qui tua amicitia sunt indigni. Hoc si mihi accideret, nihil meae infelicitati posset addi. Pro Claudiano & divinis tuis poëmatis immortales tibi ago gratias. De utroque libro propediem plura. Laudes, quas in illustrissimum *Montauserium* contulisti, & ejus carmen tuo honori scriptum me accenderunt cupiditate meum Hesiodum illi Heroi dedicandi, si me operae pretium facturum, & ei hoc officium haut ingratum futurum censes. Sine tuo enim consilio non ausim tantum mihi sumere. Rogo te, ut si quae tibi cura superest hominis tardi quidem in colendo litterarum officio, tui tamen studiosissimi, ut quam primum tuam sententiam mihi de hoc negotio aperias. Vix enim unum atque alterum folium restat typis describendum. In notis meis nunquam sine praeconio emendationes & expositiones maximi Parentis tui, quas probo commemoro, si quando, ut

1 Ante librum quartum Elegiarum pag. 89.

ut in hoc ſcribendi genere, diſſentio, ſemper ejus nomen ſilentio praeterii, quod tu, ſpero, non improbabis. *Gevartium* ante aliquot hebdomades obiiſſe ex aliis, credo, accepiſti: cum hoc viro in illo tractu ipſum litterarum nomen elatum eſt. Neomagi quoque ante hos quatuordecim dies lues peſtifera, quae illam Urbem graviter infeſtat, extinxit *Joannem Schultingium*, in ipſo aetatis flore & opere multarum praeclararum rerum. Erat vir acri ingenio & judicio. Declamationes Quintiliani & Senecae infinitis locis emendaverat. Sed quae in [1] Quintilianum & veteres Rhetores meditabatur, omnes enim Graecos & Latinos illuſtrandos ſuſceperat, inchoata reliquit. In magnum me dolorem utriuſque mors conjecit, ſed praecipue iſtius, cujus aetas & ardor multa haud protrita minabatur. Ille enim annis confectus nunc otio ſe dederat & quieti. *Gronovius* etiam diu cum adverſa valetudine conflictatur. Sed nunc ſe confirmavit. Vides quanta hic locorum ſit ſolitudo. Deus te ſervet, litterarum columen. Vale, & meae feſtinationi ignoſce. Vix enim haec relegere licuit. Trajecti ad Rhenum Poſtrid. Kal. Septembris CIↃIↃCLXVI.

1 Ea ex ſcedis & liturariis deſcripta, beneficio *Antonii Schultingii*, filii, Amici & Collegae mei amiciſſimi, nuper in nova editione Quinctiliani publicavi. Memoriam viri eruditiſſimi poſteris commendavit Theologus egregius *Chriſt. Wittichius*, qui juſta collegae ſuo perſolvit.

EPISTOLA XXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Mirum equidem videri poterat, Graevi jucundiſſime, tam operoſum eſſe te in deprecanda diuturni ſilentii culpa, qui culpam minori longe negotio poteras non admiſiſſe. Sed non ego is ſum, qui amicis nihil indulgeam in tanto praeſertim delinquentium numero. Nec tu offenſas meas & ſimultates formidare debes, cum officia mea vix unquam bene tibi ceſſerint. Inter amicos Sigalionas principatum facile obtinet *Voſſius*, *Gudiuſque*. Tu & *Gronovius* ſecundas vobis jure veſtro vindicatis. Nam alios officii negligentes moderatius fero, neque ab horum contemtu paribus armis aſſerere poſſum & ulciſci, uti facio. *Morcelſii*. & *Schultingii* mortem invitus ex tuis percepi, etſi alterum leviter notum habebam. Nam cum *Schultingio* arctiorem aliquanto neceſſitudinem interceſſiſſe mihi, haud opinor, te fugit. Pro poſtumis *Rubenii* τῦ πάνυ commentariis gratias haudquaquam vulgares me debere tibi agnoſco. Plurima illic eruditionis reconditae argumenta occurrunt, & quae intempeſtivum auctoris funus complorare nos jubeant. Pag. 122. ſigillum Romuli aeneum laudari, nec exhiberi miror. Sed ejus ἔκτυπον in ſcriniis μακαρίτυ oberrarit alicubi haud dubie. Nunc reliquum eſt, ut Lectionibus Heſiodeis me in-

ingurgitem, optatissimo nectare. Nam quae inde delibanda obtulisti mirificum in modum placuerunt. Eorum copiam & *Scheffero* proximis diebus feci, qui vir eximius secundam Phaedri sui editionem praelo typographico jam nunc permisit. Curis etiam secundis rem nauticam insigniter adauctam propediem daturus, si typographum sibi circumspexerit. Hesiodus tuus quominus ducem *Montozerium* pro patrono amplectatur nil obstat, & probo vehementer consilium. Est enim vir litteraturae humanioris summe studiosus, & in re lauta constitutus. Praemium si quod tamen ex ejus arca tibi polliceris, spes istas fovere nolim, qui sciam per Gallias moris vix esse, ut istiusmodi clientelae magno venditentur. Nihil itaque temere adfirmo. Ubi exploratum habebo perstisti abs te in hoc proposito, ut rescíscat *Montozerius*, operam dabo, & qui sis, & quid meritis tuis debeatur. Carmen etiam encomiasticum a me ferres, nisi in ea nunc incidissemus tempora, quae rei Musicae inassuetum jampridem hominem ad curas molestissimas avocarent, & in publicis cogitationibus solis defixum sibi manciparent. Cl. *Daumium* ut pro dono egregio remuneres quodammodo, feret ille per te, aut per *Elzevirium*, exemplar meorum poëmatum. Majora enim nunc non sunt in promtu. Quae tu & vir ille doctissimus in Nasone meo observatis, libenter videbo, cui scriptori lucis nonnihil per curas secundas hyberna tempestate foenerabor, si paulo plus otii, quam nunc adfulget, dabitur. Interea Prudentium a me flagitat *Praesul Paderbornensis*, quem Poëtam paene totum castigationibus, sed subitaneis & minime elaboratis, jam percensui ante paucos menses. Dierum trium quatuorve otio opus est, ut tela omnis detexatur. Vidi *Schelianum* de Libertate publica foetum, & miratus sum nihil tuum operi huic accessisse, quem viro summo funebri oratione parentasse acceperam. Vale, mi Graevi, & me ama. Holmiae Suecorum CIↃIↃCLXVI. a. d. v. Octobr. Gregor.

EPISTOLA XXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Ego vero non miror, sed indignor, mihique ipse succenseo, qui maluerim culpam deprecari, quam non admittere. Te vero, *Heinsi* omnium optime & humanissime, quid amabilius esse, quid suavius & officiosius ab ipsis Gratiarum manibus potest fingi? Tua vero haec singularis plane facilitas, ac mirifica indulgentia in dissimulandis amicorum peccatis, offensisque obliterandis, meum animum admiratione & pudore quasi defixum tenet, ac dies noctesque supinam hanc in colendis officiis, quibus absentium fovetur amor, negligentiam mihi exprobrat, nec patitur me ante mihi satisfacere, quam tibi satisfactum esse assiduitate & frequentia scriptionis intellexero, tuque testatus fueris ex eorum censu meum nomen esse expungendum, qui merito a te deserti officii ac cusan

cuſantur. *Schultingio* propediem parentabitur Neomagi; ejus obitum, ſi tantum tibi a publicis occupationibus otii eſt, ut brevi carmine celebrare digneris, peto. Alii etiam amici ſollicitabuntur ad hoc officium optimo & doctiſſimo viro praeſtandum. Sigillum Romuli, quod laudat *ὁ πάνυ Rubenius*, in ejus forulis & ſcriniis non potuit reperiri, quamvis omnia cum pulviſculo quaſi ſint excuſſa. Nolui tamen quae de eo annotaverat inducere, ſi forſan in amici manum ectypon ejus incidiſſet, cujus ſtudio poſtea revocaretur in lucem. *Gevartii* bibliotheca nuper Antwerpiae haſtae fuit ſubjecta, numiſmata etiamnunc veneunt. Indicantur a genero ſexies mille florenis. Lectiones Heſiodeas brevi videbis. Nihil enim reſtat ſubnectendum iis, quae jam edita ſunt praeter notas *Scaligeri*, & *Guieti*, quas mecum communicavit *Bigotius*. Laetor ſpecimen, quod miſeram, tibi non diſplicere. Satis magnum laborum meorum fructum me cepiſſe exiſtimabo, ſi tibi, cujus ego judicium maxime reformido, probabuntur, quae tam longe ab omni recondita doctrina & elegantia abſunt, quamvis hanc tuam de his notis opinionem ex vi quadam amoris erga me tui profectam eſſe putem. Conſilium adoptandi patronum Heſiodo meo *Montoſerium* mihi fixum ratumque eſt. Non modo ſpe & expectatione, ſed & votis majora conſequar, ſi in tanti viri gratiam incompta haec lucubratio me fuerit poſitura. Non fortuna iſta & ſplendor; ſed admiratio virtutis & eruditionis ejus, quam te, *Menagium* omneſque viros eruditos una voce ſummis laudibus praedicare cognovi, & res ipſa teſtatur, me in hanc impulerunt cogitationem & ſententiam, quam ubi tuo ſuffragio confimari vidi, quid animi mihi fuerit, quanto gaudio exultaverim facile per te ipſe intelligis. Non ſolum igitur illa mei animi inductione, ſed tua potiſſimum auctoritate fretus, & ſub umbra tuae commendationis audebo ad benevolentiam Illuſtriſſimi Ducis adrepere. Si quid aliud acceſſerit, quo Muſis meis ſit melius, ſic habebo, id praeter ſpem eveniſſe, & omne in lucro deputandum eſſe. Sed haec inter nos: αὐτοὶ γὰρ ἐσμέν. Simul lucem adſpexerit Heſiodus, curabo exemplaria aliquot ad Cl. *Capellanum*, a quo nuperius litteras accepi, plenas officii & humanitatis, quibus mihi pro *Schelii* libello & *Rubenianis* opuſculis, quae per *Bigotium* ei tradideram, gratias agit. Sed interea tua ad me referetur reſponſio, quae Cynoſurae loco mihi erit in iſto negotio. Cl. *Schefferi* ingenium & eruditionem olim colo & ſuſpicio. Cujus mei in eum ſtudii argumentum extare volui in meis ad Heſiodum annotationibus. *Gronovius* noſter ejus nomine mihi tradidit pereruditam diatribam de Philoſophia Pythagorea. Pridem ei gratias egiſſem, niſi religioni mihi fuiſſet inanibus tantum verbis defungi. Expecto tempus, quo ἀντιδώρῳ quodam, licet minime ἰσοταλάντῳ, gratiam poſſim referre. Evolvi & alia ejus opera, quibus de republica litteraria praeclare meritus eſt, praecipue quos nuperrime publicavit Τακτικῶν ἀνεκδότους ſcriptores. Phaedri & Rei Nauticae ſecundam editionem avide expectamus, nulli dubitantes, quin novae acceſſiones, quibus locupletabuntur, egregia multa ſint docturae. Te ſtudium & induſtriam tuam ad percolendum & repurgandum poëtarum Chriſtianorum elegantiſſimum contuliſſe, ſummo mihi gaudio

dio fuit, Cupide illum videbo, & nihil mihi longius erit, quam ut ſpem, quam feciſti, brevi expleas: ii enim, quos antea foetus ingenii edidiſti, tantum eorum, quae expectantur, deſiderium commoverunt nobis, ut illi ferendo vix ſimus. Eſt penes me Prudentius *Giſelini*, quem *Salmaſius* contulit cum antiquiſſimo codice Puteaneo. Habeo & antiquiorem editionem, cujus marginibus multas conjecturas adſcripſit *Johannes Cauchius*, ut & alias ejuſdem notas & excerpta veteris libri, quae olim a *Voſſio* habui. Horum tibi copiam faciam illico, ſi tuis meditationibus inſervire poſſe exiſtimas. Vidi ejuſdem poëtae vetuſtiſſimas membranas aliquando apud conſulem Amſterodamenſem *Witſium*. Dum haec ſcribo, adfertur ad me catalogus librorum, quos *Voſſius* praeconi ſubjiciet Leidae pridie Kalendas Decembris epochae Gregorianae. In hoc multi ſunt inſignes libri, cum editi & a viris eruditis collati cum priſcis manuſcriptis voluminibus, tum & non pauci vetuſtiſſimi membranacei codices, quorum nonnullos ante hos tres dies Hagae Comitis vidi, & inter eos Prudentius, ut index prae ſe fert, hunc enim non inſpexi, ſatis antiquus. Juſſi *Elzevirio* eum catalogum ad te perferendum curari. Ego nunc Homero recenſendo manus admovi ejuſque ſcholiis, quae ſub Didymi nomine circumferuntur, quibus accedent *Voſſii* inedita, quae Porphyrii eſſe creduntur, & quae olim in IX. Iliados ex bibliotheca *Caſelii* ab *Hornejo* publicatae fuerunt expoſitiones, excerptae ex antiquo codice Florentino, quem ſemel iterumque laudavit *Victorius* in Variis. Utinam ea integra extarent! Quarum ſpecimen *Holſteinius* edidit ad Porphyrium de non necandis animalibus, non videntur eae eſſe, quibus *Victorius* & *Caſelius* eſt uſus. Adjicientur praeterea Porphyrii Quaeſtiones, Heraclidis, ut vulgo vocant, Allegoriae Homericae, Plutarchus de vita Homeri, & libellus, quomodo adoleſcenti poëtae ſint legendi. Si quid ad hanc editionem ornandam potes conferre, magnam a me Muſisque omnibus inibis gratiam. Nuper aliquid ſucciſivi temporis poſui in aliquot dialogis Luciani illuſtrandis. In Pſeudoſophiſten dialogum obſcuriſſimum obſervationes non paucas ex ſchedis meis collegi, quae forſan brevi edentur. In hac Urbe nunc ſub praelo eſt Suetonius, cum omnibus notis *Caſauboni*, *Torrentii* & *Marcilii*, quibus adſpergetur quicquid Viri docti poſt hos ei illuſtrando & enodando prodiderunt. Textus quoque, ut loquuntur, emendationi in nonnullis locis ſtudui. Lugduni Batavorum *Palmerii Grentemenilii* doctas in varios ſcriptores Graecos annotationes deſcribi typis ex aliis dudum puto intellexiſti. *Gronovius* in Gellium aliquid notarum concinnat. [1] *Scaligeri* excerpta, quae Hagae Comitis nuperius prodierunt, vidiſtine? Qui viri boni ſunt, hujus libelli editionem execrantur, qui non ſolum in famam tot praeclarorum virorum, quos in monu-

1 Hoc anno prodierunt Hagae, deinde A. 1668. Lugduni repetita, & Groning. 1669. auctiora multum, adjectis etiam Primis Scaligeranis a *Tanaq. Fabro* editis. Vide *Simon. Biblioth. Choiſie* pag. 109. & *Patini* Epiſt. 426. & 427. *Marvill.* Melang. d'Hiſtoir. & de literat. t. III. pag. 148. & qui de hujus generis libris egregie commentatus eſt, *Joh. Chriſt. Wolfium* in praefatione ad Caſauboniana, qui plurima luce haec perfudit, & de iis recte judicare mihi viſus eſt.

monumentis suis, cum in vivis esset ille heros, ad coelum extulerat, injurius est, sed & in ipsum *Scaligerum*, cujus manes, si quis eorum sensus, non poterunt non indignitate hujus facti dolere. Nota levitatis & malignitatis indelebilis ejus nomini est inusta, si persuaderi sibi patientur homines, eum tam procacis & impotentis linguae fuisse, ut haec in omnes omnium ordinum & aetatum homines maledicta effuderit. Cui enim, sive antiquorum, sive recentium scriptorum parcit? Sed supposititia pleraque esse plurimis argumentis facile, si esset necesse, vincerem. Valeant litterae, si animum & mores non emendant; sed suos cultores reddunt immaniores quovis ex arena gladiatore, quique conviciandi libidine nullo postremae sortis scurra sint inferiores. Sed absit, ut haec de divino viro suspicemur, cujus non eruditionem solum, sed & candorem & probitatem omnis aetas mirabitur. Id potius verum est, abortus hujus parentes esse illos, quibus nihil in vita suavius est, quam omnium capitibus insultare, & qui ex nulla re majorem capiunt voluptatem, quam si alii exagitentur & acerbe traducantur. *Schelii* opuscula postuma nonnulla alia nunc adornantur edenda. Exempla epistolarum, quas ad te exaravit, ut cum *Hogersio* communices peto. Is est ἱεροδιώκτης. Videbo ut & mea oratio, qua summo Viro hic parentavi, adjiciatur. Publica adhuc fluctuant. Ex vestro septentrione modo laetiora quaedam afferebantur. Deus faxit, ut rata sint, & brevi pax Europaeum Orbem respiciat. Vale, Vir Amplissime, & me, quod facis, ama. Trajecti ad Rhenum A. D. Kalend. Novemb. CIↃIↃCLXVI. Dionysiac. Adjecturus eram, quae de meis *Daumiique*, (ad quem ut recte curentur tua poëmata, si *Elzevirius* nondum imperio functus est, studebo) annotationibus in aliquot loca Ovidii promisi, sed cogor ea differre in proximum. Iterum Vale, meum, patriae, Musarumque decus ac praesidium.

EPISTOLA XXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Breviter & paucis nunc tecum agam, quod a morbo recenti vires necdum satis sint confirmatae. Male affectum quippe crus dextrum usum incessus omnem pene mihi eripuit, meque mensem jam fere totum lecto ac cubiculo adfixit. Melius quidem agitur nunc mecum, sed lente omnia procedunt, vitio remissi humidique coeli; cum quo diu luctamur praeter solitum hac anni tempestate. *Schefferus* optime tibi vult, ac perlubenter vidit, quae tu in tuis ultimis tam honorifice de se verba apud me fecisti. Quin in mandatis *Curioni* bibliopolae dedit, uti copiam Upsaliae veteris, nuper editae, per Elzevirios faciendam tibi curet. Unde colligas, cupere virum praestantissimum te sibi propius conciliatum. Lessum Poeticum *Schultingio* quod petis, scis ipse, in ea

ea incidisse nos tempora, quae versibus scribendis haud quaquam sunt idonea. Meque jam piget inter istas nugas consenescere, ex quibus tantum abest emolumenti aut lucelli quicquam redundare, ut vix plausum consequaris. Poëmatum nuper mea exemplaria cum munus plurimis amicorum in Belgio sint oblata, pauci admodum testati sunt, se libellum nonnulla cum voluptate aut excepisse, aut gratum habuisse. Judicium de eo vix unus atque alter tulit, quod & tu in penultimis me jusseras sperare. Si facultas per proceres nostros mihi dabitur excursum vere proximo ad vos moliendi, uti flagito jampridem, quae ad Prudentium & alios scriptores habeo parata, mecum feram publici juris facienda. Sed id difficillimo hoc tempore sperare atque optare possum, certo augurari non possum; praesertim cum mei neutiquam sim juris. De Homero agitare te gaudeo. Et spes est ex bibliothecis Italicis comparari nonnulla posse, quae institutum tuum egregie exornent. Qua de re & jam egi cum *Dato* ac *Falconerio*, & denuo hodie sum acturus. Florentiae in bibliotheca ducis *Salviati* vidisse me membranas Homeri veteres complures cum Scholiis antiquis recordor. Hos codices dux ipse jam olim, me intercedente, Reginae oblatos voluit, ad quam tamen non pervenere, nescio qua de causa. Nunc eos haud dubie sibi vindicabit *Cosmus Mediceus*, imperio Florentiae successor destinatus; qui & litteras amat tenerrime, & in bibliotheca instituenda nunc est totus. Dux *Montoserius* exhibitum sibi a te honorem acceptum haud dubie earumque est habiturus. Agam ea de re cum *Capellano* & *Bigotio* proxime, ne quid illis hujus negotii inopinatum superveniat. Ad Gellium quae Hagae-Comitum nuper sunt edita non vidi. *Schelianas* epistolas ad me exaratas in scriniis meis indagabo. Mitte, quaeso, quae Tu & *Daumius* ad Nasonem observastis. Volumen secundum epistolarum *Tanaquilli Fabri*, in quo & multa Nasonis tentari dicuntur, nondum videre nobis contigit. Roma accepi munus a Cardinale *Barbarino* Pachymeris historiam a *Petro Possino* editam, qui in tomo ejusdem scriptoris secundo edendo nunc occupari dicitur. Accedet hic liber pars historicis Byzantinis editionis regiae, unde fit, ut eadem forma quoque edatur. Vale, Graevi jucundissime. Holmiae Suecor. CIƆIƆCLXVI. ad XVI. Decemb. Gregor. Praepropere.

EPISTOLA XXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Nullam a fortuna mihi factam esse majorem injuriam existimo, quam cum ante aliquot hebdomades tuo me fraudavit complexu, cujus cupiditas me ad illud iter faciendum exciverat. Suavitates enim ingenii sermonumque tuorum, quibus in transitu hîc apud nos tuo post tantum intervallum frui non diu licuit, penitus animo meo insederant, eique perpetuo obversabantur, ut

tanto tui exarſerim deſiderio, ut illi ferendo vix eſſem, pluſque moleſtiae ex tuo ceperim abitu, quam gaudii, quod ante nunquam fieri poſſe credidiſſem, ex tuo ceperam conſpectu. Sane ſimul ac per publica Academicae rei negotia mihi licuit domo abeſſe, pati non potui, quin ad vos excurrerem, ſperans unum alterumve diem me jucundiſſime tecum poſiturum, ſic ut ſemper tuo lateri adhaererem, aſſiduusque a tuo penderem ore, ſatisfacere enim aliter meae aviditati tuae conſuetudinis non poteram. Quatriduum ipſum te expectabam Hagae. Sed cum reditus tuus incertus eſſet, ego vero diutius abeſſe non poſſem, cum propter alias occupationes, quae inſtabant, tum propter vicinum uxoris partum, diſceſſi perinvitus, indignanſque domum reverti. Vix pedem retuleram, quin uxor clamaret, *Juno Lucina*. Poſtero die puellam enitebatur teneram & exilem, ut non videretur perennatura. Sed nec puerpera belle ab ipſa hora natali filiae ſe habebat, neque etiam nunc confirmata plane eſt valetudine. Ab illo tempore quid me retinuerit, & ne hoc iter, quod maxime volebam, repeterem, retardarit, facile per te ipſe vides. Acceſſit aliis moleſtiis taedium transferendae ſuppellectilis in aliam domum, in qua componenda modo totus fui. Nec nihil morarum objecit tarditas illa typographorum in paucis, quae reſtabant, pagellis deſcribendis, totoque Heſiodo conficiendo. Omnia enim, cum tu adeſſes, quae ad hanc editionem abſolvendam deſiderabant, eis tradebantur. Indies eam expectavi. Suppudebat autem me ſine illo munuſculo, cujus toties ſpem feceram, & conceptis verbis te intra diem unum atque alterum id viſurum promiſeram, aut ipſum venire, aut litteris querulis & inani expectatione te diutius ducere. Tandem ante unum atque alterum diem *Elzevirius* ſignificat omnia eſſe profligata, & exemplar Heſiodi ad te (ſic enim juſſeram, ut ſimul ac proela reliquiſſent tibi, *Montoſerio*, & *Capellano* exemplaria ornarentur & curarentur) miſſum eſſe, quod rogo, ut tu pro pignore meae in te obſervantiae, conſtantiſque ſtudii & amoris teneas, donec graviore aliquando auctoritatiſque pleniore teſtimonio declarare potero, quanti ego divinum tuum ingenium & doctrinam, quantique tuam, qua me complecteris, benevolentiam faciam. Cujus quantam ſignificationem noviſſimae tuae litterae dulciſſimis verbis ſcriptae habuerunt! Tune beneficii numero habeas, quo nullum majus, certe nullum acceptius, mihi tribui poteſt? Tenuis fuit apparatus, quo tantum accepi hoſpitem, quocum tam libenter vivo, ut Regibus & omnibus beatis ſua non invideam bona, ſi cum eo paucisque ejus ſimilibus liceret omnem aetatem exigere; ſed prolixa fuit noſtra voluntas. Quae quod non contemſeris benigne tu quidem feciſti, & quod bonitati liberalitatique ingenii tui eſt conſentaneum; nos vero pro eo tibi debere plurimum exiſtimamus. Si hanc frugalitatem municipalem non faſtidis, fac quaeſo, quoniam mihi propter hanc, quam gero, perſonam, aliasve curas integrum non eſt ad vos nunc contendere, tui nobis hic copiam, ut una ſimus aliquot dies. Si *Gronovio* perſuaſeris, ut ſe comitem tibi praebeat, Deus ero. Quid enim complexu duorum hominum, quos ego ſuperis aequo, mihi poſſit accidere optatius? Tibi multa narrare habeo, cum de veſtro Heroë, tum de noſtrae Urbis Pro-

Proceribus, quos nuper hic vidisti, qui paucis horis, postquam abieras, in diversorio te officii causa quaesiverunt. *Falconerii* dissertationem de nummo Apameensi avide videbo, cum ad nos veneris. Illi quoque & Serenissimo Principi *Leopoldo*, & *Carolo Dato*, & *Chimentello* (hujus enim, nisi fallor, humanitatem effusam cum non vulgari eruditione conjunctam valde praedicabat olim *Gudius*, nisi fuerit *Cavalcantus*) destinavi exemplaria. Si quos alios nosti in Italia, qui a nostris litteris non alieno sunt animo, eos quaeso mihi significa. Si non alium, hunc saltem fructum mihi, spero, feret Hesiodus, ut occasionem praebeat in notitiam & amicitiam plurimorum doctorum hominum, quorum in primis cupidus sum, irrependi. Interea a te expecto ceras tuas miniatulas in meas lectiones; quibus, si me amas, cave parcas. Quo implacabilior eris meis hallucinationibus, tanto te mei studiosiorem esse cognoscam. Plausum non est quod expectem a vobis, qui novi quam nihil hic sit, quod vos possit delectari. Hesiodo & Graecae linguae studiosis, qui non longe in illius cognitione progressi sunt, si non nihil mea proderit opera, non periisse mihi oleum & impensam putabo. Exemplaria haec rogo ut perferri jubeas, quibus sunt inscripta, ac praenomen tui affinis & *Friqueti*, quem litterarum Graecarum cupidum esse cognovi, & nomina Comitis *de Guiche*, qui te magni facit, ut nuperius ex ejus collegi sermonibus, fac mihi quaeso significes, si forsan tuo itineri aliquod impedimentum objiceretur. Si praeter exemplar, quod habes ab *Elzevirio*, plura desideras, appella ipsum. Meo nomine plura tibi dabit. Proxime scribam *Montoserio*, *Capellano* & *Bigotio*, ad quem per *Elzevirium* curavi undeviginti exemplaria viris eruditis distribuenda. *Reinesium* ἐκ πάνυ obiisse ex aliis, credo, intellexisti. Cum hoc lumen litterarum in Germania extinctum est, quae nec ingenio, nec copia & varietate doctrinae nunc parem ei habet. *Daumius* ad me misit epicedia, quibus docti viri ejus funus decorarunt, & catalogum librorum ἀνεκδότων. Alius vir doctus illius plagae mihi significat, potestatem se nostris typographis facturum Inscriptionum antiquarum cum ejus Commentario, si haeredibus praemium aliquod decernatur. Sed quis operam suam tam pretioso operi addicet? Cis unam atque alteram hebdomadem Luciani ψευδοσοφιστὴν videbis; in quo aeque tricantur typographi, ac antea in Hesiodo. Utinam tibi tantum esset ab occupationibus curisque tuis otii, ut duobus tribusve versibus hanc lucubrationem meam illustrare digneris! Nihil dudum flagrantius desideravi, quam divinis tuis versibus commendari posteritati, ut immortale nomen, quod propter ingenii mei maciem consequi non possum, per te consequar, cujus carminibus nihil est ornatius, nihil praestantius, quae in pretio erunt, quam diu litterarum studia florebunt. Illis sane invideo, quos in libellis tuis carminum immortales reddidisti. Sed ineptus sum. Noli, amabo te, ambitioni meae irasci, & quicquam moliri, quod incommodo feceris. Vale, Vir Illustris, & me, quod facis, ama. Trajecti ad Rhenum Kal. Jun. CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA XXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras, quibus de *Bocharti* & *Fabritii* obitu mecum egisse narras, nullus vidi. Eas periisse vehementer doleo. Quidquid enim a te proficiscitur, sint licet versus paucissimi, cum propter singularem & exquisitam quandam elegantiam, suavitatemque inimitabilem, tum propter meum in te amorem, mirifice me delectat. Hujus vero epistolae jacturam in primis aegre fero, quod in illo sententiam tulisse de Hesiodo meo visus fueris. Resarsisti quidem hoc damnum dudum in alteris illis tuis novissimis, sed nimium in iis dedisti tuis in me studiis & benevolentiae. Non ego tam insanus sum & suffenus, ut hoc mihi sumam, quod tu tribuis. Pro prolixa tamen hac tua erga me voluntate, liberalitateque singulari nisi operam dedero & omnibus officiis pro mea facultate effecero, ut tibi gratiam referre voluisse videar, merito mortalium omnium ingratissimus, & tua gratia benevolentiaque indignus non solum a te aliisque, sed a me ipso habebor. Auctoritatem tuam in curandis exemplaribus in Italiam & Gallias sequar, jamque id negotii *Elzevirio* dedi. An in comitibus legatorum Anglorum sint, quibus aliquid cum Musis sit commercii pervelim scire, ut ex iis rescifcam, num supersint *Mericus Casaubonus* & *Pearsonus*, quanquam de hujus morte nonnihil videor mihi audivisse. Prudentium tuum quantocyus prodire volo cum Silio, & Valerio Flacco, ac notis in Virgilium. Nihil mihi erit longius, quam videre tam nobilia litterarum instrumenta, ex quibus tam multa praeclara & recondita hauriemus omnes. In Suspicionibus *Gruteri* deprehendi hinc inde aliquot hymnos Prudentii cum Palatinis codicibus collatos. Excerpam propediem singula, illorumque te compotem faciam. Nondum enim per Scholas publicas ac domesticas huic negotio vacare licuit. Perendie defungar his molestiis: tum statim ad vos excurram. Diutius enim non possum ferre desiderium tui complexus. Videbis itaque me cis duos tresve dies, si vivo & valeo. Amplissimo viro de *Weede* illud tuarum litterarum caput praelegi, quod ad eum spectabat. Valde tibi hac comitate tua virum Illustrem obstrinxisti. Multas dabat significationes doloris, quod tuo fraudatus sit nuper colloquio Hagae, testabaturque se te tuasque virtutes facere plurimi. Verum de his coram pluribus. Vale, meum & litterarum decus unicum, & me ama. Trajecti ad Rhenum Kal. Jul. CIƆIƆCLXVII. Secundum fastos Dionysiacos. *Friqueto* quaeso ut hoc exemplar tradi cures meo nomine. Addidissem litteras, sed per occupationes non licebat.

EPI-

EPISTOLA XXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SUavitas illa tuarum epularum, tot leporibus ac salibus eruditissimisque fabulis condita, meum incendit desiderium tuae consuetudinis, doloremque hujus discidii auget indies. Quem ut leniam rus ibo, ibique me macerabo. Sed rus illud est suburbanum, ex quo, simul tu *Gudiusque* fidem datam liberaveritis, vestroque adventu nostrae satisfeceretis expectationi, advolabo. Litteras tuas aliorumque, si quid interea me volueris, recte curabit uxor. Suspiciones *Gruteri* heri excussi, sed quas in Prudentium sperabam me inventurum lectiones & excerpta codicum antiquorum, ea nullus inveni, cognovique memoriam me decepisse, nisi quod in passione S. Laurentii pro *curvis unguibus*, ex optimo, ut ait, Comelini libro, laudet *curvis ungulis*. Et alio loco. Extat apud Prudentium contra Marcionitas: *Et placet esse deos sceptris socialibus aequos*. ex Manuscripto scio legit: *esse duos*, quia *deos* modo praecesserit. Ibid. *Transtulit objectae praescripta repagula ripae*. Manuscripto *objectas*, & *ripas*. quod probat. Post: *Qui sub adumbrata dulcedine*. Manuscripto *obumbrata*. Deinde: *Securam rapiens medicato vulnere vitam*. Manuscripto *Securam penetrans*. Iterum: *Rus dum per stipulas agresti oburitur aestu*. Melius Manuscripto *agresti amburitur aestu*. Non longe a fine, *Oceani fines atque ultima littora Thules Transcurrit* Manuscripto *transadigit*. Sed haec tanti non videntur esse. Missum in hanc urbem est a *Christiano Cassio Danielis Morhofii* Professoris Kiloniensis carmen in obitum *Vincentii Fabritii*, hac lege, ut Lugduni rursus ederetur, adjecto tuo epicedio, quod credit te olim condidisse: sibi enim persuasum esse, te tanti amici funus tacitum non esse praetermissurum: aut, si non condidisses, rogare tamen se, ut illi officio, ad quod ab omnibus bonis & eruditis sollicitaris, uti vides ex Elegia, quam hic subjeci, te statim accingas. Quid decreveris fac, quaeso, ut quam primum ex te cognoscamus. Non ante enim praelo carmen istud longum subjicietur, quam de tua nobis constet sententia, deque ea possimus *Cassium* facere certiorem. Loci illius Hesiodei, de quo mecum egisse narrabas in perditis litteris, memoriam velim mihi refrices. De pace certa, si fama non fallit, res est. Ne fallat deus faxit, teque diu salvum & sospitem liberumque ac solutum his, quibus nunc exerceris, molestiis servet patriae & seculi decus, & *Vossium*, ac *Gudium*, nec non *Sciassium*, si videris, saluta. Lucianus cis duas, credo, hebdomadas lucem videbit, sed invitus & aegerrime ferens, quod non prodeat tuo carmine ornatus. Iterum Vale. Trajecti ad Rhenum a. d. XI. Jul. CIƆIƆCLXVII. epochae Dionysiacae. De Codice Suetonii viduae *Elzevirii*, si quando Lugdunum excurreris, aurem velle, quaeso. Nam amici illi nostri, qui id in se receperant, non videntur de ea re esse solliciti. Ordines si tuis desideriis subscripserint, vehementer gaudebo.

EPI-

EPISTOLA XXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Ante hos decem dies litteras ad te dedi, misique carmen illud, in quo sollicitabaris ad justa persolvenda manibus *Fabricii.* Id subjiciebatur alii longo carmini, quod complectebatur laudes *Fabricii.* Typis descriptum huc miserat *Christianus Cassius*, hac lege, ut rursus praelis subjiceretur, simul ac tu, quod te obnixe rogat, tuum epicedion adjecisses. Sin forsan carminibus pangendis nunc vacare minus posses, deque ea re liquido nobis constaret, rogat ut id quoque significes, neque aliorum carminum editionem moreris, quae tua quasi jussa expectant. Simul ac enim aut tuum lessum miseris, aut nos saltem tuam sententiam intellexerimus, votis ac desideriis *Cassii* satisfaciemus. Audio comitem *de Guiche* nunc agere Hagae Comitis. Num vera rumor nunciet cupio per te certiorem fieri, si tantum abs re tua tibi otii est, ut possis his nugis operam dare. Tuas res spero ex voto successuras. Quod si audiero, triumphabo. Luciano meo index tantum adtexendus, & praefatio praefigenda est. Vale, Vir Illustris, & me de *Cassii* desiderio certiorem fac, quid jubeas velisque. Ex rure suburbano Trajectino postrid. Kal. August. CIϽIϽCLXVII. Gregorianae epochae.

EPISTOLA XXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Binis litteris te compellavi de carmine, quibus funus *Vincentii Fabricii* honestari a te flagitabat *Christianus Cassius*, illique subjici carmini, quod huc miserat, quam primum Lugdunensibus typis describendum. Sed quoniam nihil a te responsi tulimus, sive quod negotiis curisque molestis distinearis, sive quod iter adornes in Sueciam, sive quod alias ob causas ad carmen pangendum animum nunc non possis applicare, non sustinuerunt tamen diutius expectare, quorum fidei hoc negotium fuit commissum, sed typis Hackianis hunc [1] *Morhofii* lessum subjecerunt. Urgebat enim editionem *Cassius.* Ejus nomine nunc ad te haec mittuntur exemplaria, quae communicabis cum iis, quos nominis

1 Legitur inter Poemata *Morhofii* a *Mublio* collecta lib. III. Manium pag. 526. Longius vero mihi ab elegantia & structura carminis, quam quod *Heinsio* probari poterat & *Graevio*, & quam suis laudatoribus videtur, abfuisse *Morhofium*, existimo. Unde nec laudare illud, ut alias solebant, viros summos id magnopere deprehendes.

minis *Fabriciani* studiosos esse nosti. De tuis rebus, quas pulchre & ex voto provenire volo, deque tuo ad nos adventu incredibili flagro desiderio certi aliquid ex te cognoscendi. Gallica nomina Comitis *de Guiche* & ducis *Montoserii* significa quaeso, & ubi locorum hic degat. Litteris meis ad ipsum latinam inscriptionem praefixi, illasque commendavi *Capellano*. Velim tamen & illorum certiorem fieri, si forsan alio tempore ad illum scribendum sit. Vale, Vir Illustris, & me ama, tuoque complexu cum *Gudio* nostro me brevi bea. Ex rure suburbano prid. Kal. Septemb. CIↃIↃCLXVII. Secundum fastos Dionysiacos

EPISTOLA XXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Quod non contemseris exilem apparatum, rebusque veneris non asper egenis, gaudeo summopere, semperque tuam humanitatem tot documentis mihi perspectam, sed quam jam denuo luculento mihi argumento probasti, in ore feram, & oculis. Proceres nostri invident mihi hanc felicitatem, & queruntur quod suavitate tui ingenii & sermonum iis frui non licuerit. Vide quantam mihi invidiam conflaveris, quam tamen facile discuties, si brevi redieris, & tui copiam iis in meis aedibus feceris. Illustris *Weedenius* & *van Someren* tibi plurimam adscribunt salutem. Pro nuntio a praestantissimo *Bigotio* tibi debeo εὐαγγέλιον. Si Illustrissimo Heroi studium meum, & viris eruditis opera Hesiodo praestita non improbabitur, nihil est quod votis a diis amplius ambire sustineam. Sane hoc de mea lucubratione judicium tantum mihi injecit ardorem accelerandi Homeri novam editionem, ut dies noctesque de nulla alia re cogitem. Apotheosin Homeri avide expecto. Litteras has tuae commendo fidei. Si potes ex ullo indicio, ex *Bigotii* aut *Capellani* litteris, subodorari meas, quas ante has sex septemve hebdomades per *Elzevirium* ad eos dedi litteras, fuisse curatas, non est ut has Lutetiam mittas. Sunt enim illarum exempla. Sin vero, quod valde suspicor, nec leves suspicandi causas habeo, in via interciderunt, fac, quaeso, ut quamprimum *Bigotio*, aut *Capellano* hae tradantur cum iis, quas ad ducem *Montoserium* exaravi, quibus Hesiodum ei offero. Eisque velim addas nomen urbis, in qua jam agit. Quaeso ne indigneris quod tantum mihi sumam, tantumque tibi negotii facessam. Faxo mea vicissim tibi constent officia sine ulla temporis & loci exceptione. Vale, Vir Excellentissime, & persuasissimum habe, nihil mihi posse accidere optatius, quam si pergas mihi, ut ante hac, bene velle. Trajecti ad Rhenum a. d. VIII. Sept. CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA XXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CAtalogum *Berckringerianum* hic vides. Bina exemplaria communicabis, si non grave est, cum amicis nostris communibus, *Gudio* & *Sciassio*, plurimaque eos salute imperties: propediem litteras ad eos dabo. Si qui in hac auctione fuerint, quos desideretis, libri, simul de voluntate vestra mihi constiterit, extabit meum studium in iis comparandis. Quae de *Capellano* narrasti, voluptati mihi fuerunt, praeter ea, quae de optimi & officiosissimi *Bigotii* adversa valetudine significas. Litteras meas priores ad *Montoserium* & *Capellanum* in itinere periisse puto. Itaque rogo ut quamprimum quas tibi commisi ad *Capellanum* cures. Si illae alterae recte perlatae sunt, jussi *Capellanum* has ad Illustrissimum Heroem conscindere. Sin intercidêre, longum profecto esset expectare Perillustris *Beuningii* adventum, qui, ut nunc est, trahetur opinione nostra longius. Plurimum tibi debebo, si quamprimum & ad hunc & ad *Bigotium* has meas epistolas miseris. Tabulae Amersfortenses cis unum alterumve diem vendentur. Vos videritis. In Ovidii Metamorphos. II. vers. 439. *Unde pedem referens* &c. Mallem ex duobus Bersmanni codicibus: *Inde pedem referens*. Et Metamorph. VIII. vers. 349. *Auctor teli Pagasaeus Jason*. Quid sit *auctor teli* non intelligo, legendum vero existimo *actor teli*, ut apud Stat. VIII. Theb. *teli non eminet actor:* Plura alias. Velim autem sic habeas, nihil mihi probari, nisi quod tibi rectum videbitur, cujus auctoritas & judicium mihi est instar omnium. Vale, Vir Excellentissime, & tibi persuade neminem esse, qui te mihi sit carior, & a quo magis velim amari. Uxor mea te amantissimis verbis salutat. Trajecti ad Rhenum praecipiti calamo a. d. XVIII. Septemb. CIↃIↃCLXVII. Secundum fastos Dionysiacos.

EPISTOLA XXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

AMico meo, qui ad vos excurrit, commisi *Morhofii* poëmata tibi tradenda. Nolui enim hanc occasionem praetermittere fidem, quam nuper dedi, liberandi. Prudentius tuus quando tandem lucem videbit? Quousque nos patieris desiderio macerari! Vereor ut frustra Gallorum subsidia tam diu expectes? Abrumpe, quaeso, moras omnes, & nobis vota tandem nostra repraesenta. Missa quoque haec *Titii* carmina mihi sunt, quae ad te perferri curarem. Per-

Perilluſtri *Wedio* recitavi, quae nuperius de tua valetudine, per quam officium ei praeſtare non poteras, ſcripſeras. Suſpicit is vehementer tuam humanitatem, teque peramanter ſalutari juſſit. In editis libris ſcriptorum ſolutae orationis multa extare exempla caſuum quartorum in numero multitudinis, in quibus *is* pro vulgato *es* ſcriptum ſit, ſcis me nuper affirmaſſe. Ex multis & infinitis apud Tacitum & alios locis haec nunc, cum quod ſcriberem aliud non eſſet, tantum adferam. Lib. I. cap. 3. *Omnisque per exercitus oſtendebatur.* Et cap. 4. *Pars multo maxima imminentis dominos variis rumoribus differebant.* Cap. 36. *Si auxilia & ſocii adverſum abſcedentis legiones armarentur.* Cap. 23. *Ni miles Nonanus preces, & adverſum adſpernantis, minas interjeciſſet.* Sed ubique magna ſeges. En etiam leviculum quid in tuo Ovidio. 11. Metamorph. verſ. 833. Legerim: *ſua mens infecerat illum*, ſcilicet lapidem, non *illam*. Sed deſino nugari, teque valere diu cupio. De tuis rebus utinam audiremus brevi quae volumus! Iterum vale, Heinſi, decus noſtrum, & mihi perge bene velle. *Gudium* & *Schiaſſium*, ſi quando videris, ſaluta, quaeſo. Nec ad hos, neque ad Florentinos potero per hos quatuor quinqueve dies ſcribere propter varias, quibus conflictor, moleſtias & occupationes. Quis Palatini Electoris negotia procurat Hagae? Per hunc enim *Spanhemius* ad ſe curari juſſit, ſi quae illuc eſſent ableganda. Sed nomen mihi excidit. Iterum iterumque vale. Trajecti ad Rhenum ὡς τάχιστα a. d. XVIII. Octob. CIƆIƆCLXVII.

EPISTOLA XL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

Et Illuſtris Herois *Montoſerii* & utraque tua epiſtola, nec non faſciculus *Capellani* mihi recte traditus eſt. Serius tuis reſpondi, quia deſtinabam ſimul ad te curare reſponſum ad *Montoſerii* litteras, humanitatis & benevolentiae pleniſſimas: ſed tot miſere nunc diſtringor occupationibus, iis quidem non magni momenti, ſed quae tamen omne meum tempus occupant, ut nondum ſcriptioni litterarum vacare potuerim. Fiet tamen propediem. *Bigotio*, ubi reſcripſeris, plurimam meo nomine ſalutem remetire, quaeſo. De Scholiaſte Homeri, quo *Victorius* uſus eſt, memini me ante tecum agere. Utinam extaret ille! Nam praeſtantiſſimum fuiſſe, cum ex iis intelligere licet, quae laudantur a *Victorio*, tum, quae ex eo in Iliados I. deſcripſit *Joannes Caſelius*, & poſtea Helmſtadii edidit *Hornejus*, quae & ipſa meae inſeram editioni, quamvis maximam partem deprehenderim extare in Scholiaſte Voſſiano. Leguntur tamen in illis paucis foliis nonnulla cognitu digniſſima, inter quae & fragmentum illud inſigne, quod de Thebis Aegyptiacis ad Melam ſuum adfert *Voſſius*. Sed dubito num Scholia, quae ſunt apud Ducem *Salviatum*, ſint eadem

dem Victorianis. Nam gustus, quem praebuit ex illo opere *Holsteinius* in diatribe de vita & scriptis Porphyrii cap. VII. non videtur respondere praeclaris illis annotationibus, quas *Victorius* & *Caselius* videre. Sed hoc facile poterit cognosci ex iis, quae ex Museo Caseliano prodiere. Ex quibus specimen ad priores versus describam & ad te mittam, curandum ad *Carolum Datum* Si exploratum fuerit illum codicem adhuc ibi extare, nihil mihi contentionis reliquum faciam, & quovis pretio paciscar, ut illorum scholiorum possim compos fieri. Phaedrum secundae editionis *Schefferi* nondum vidi. Nec etiam nunc ad eum misi meum Hesiodum. Tuum enim expectavi discessum, qui, quoniam, ut video, trahitur, aliam circumspiciam occasionem, qua commode ad eum perferatur. Ejus Pacatum, & Commentarios de Re Navali, ac Re antiquorum vehicularia avide expectamus. Nam ejus scriptis me vehementer delectari & erudiri egregie nunquam non prae me fero. Richersbergense Chronicon jam alium invenerat emptorem, cum tuae mihi redderentur. Vilissimo procul dubio pretio veniit. Inquiram in possessorem, & si potero, tibi librum illum afferam. Ex bibliotheca *Graswinckelii* velim mihi emi Ennodium Sirmondi, qui est numero 7. inter miscellaneos in 8. sed salubri pretio. De Servii loco, quem mihi ostendisti ad confirmandam scriptorum Codicum auctoritatem & fidem multum te amo. Nihil illo est illustrius Hoc testimonio fretus nullius metuo reprehensiones. Sunt enim, qui hoc meum consilium corrigendi veterem librariorum errorem damnent & accusent, quos nunc ego plorare jubeo. In Ovidio II Metamorph. pro *si quid adhuc superest*, lego: *Quicquid adhuc superest.* Multa enim superfuisse testatum erat omnibus. Sed hoc leve est. Mitto tibi exemplar variorum poëmatum *Morbosii*, quae nuper amicus cum epistola mihi tradidit, in ea litteras ad te Hamburgum se misisse asseverat, quas acceperis, nec ne mihi non liquet. Ex Illustrissimo *Beuningio*, si occasio tulerit, fac quaeso cognoscas, num Hesiodum meum Lutetiam missum acceperit, eumque meo nomine verbis amantissimis salutes. Sin minus, faxo quamprimum ad illum exemplar curetur. *Wedium* aliquoties quaesivi, ut quae ad eum perferri volebas, ei recitarem. Sed domo semper aberat. Operam tamen dabo, ut haec ex me rescifcat. Vale, Vir Illustris, & cura valetudinem. In tuo enim capite salus litterarum & Musarum decus vertitur. Ingenti gaudio cumulabor, si accepero te nunc confirmata uti valetudine. Iterum vale, & si uxorem meam, quae te salutat, placare volueris, fac brevi te hîc complectamur in nostris aedibus. Trajecti ad Rhenum a. d. XXII. Octob. CIϽIϽCLXVII. Dionys.

EPI-

EPISTOLA XLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

NArro tibi, Vir Per Illuſtris, cis paucos dies te viſurum fratrem *Octavii Falconerii*, & *Magalottum*, Nobilem Florentinum, qui Magno duci in cubiculo apparet, viros natalium ſplendore, humanitate, doctrina, plurimiſque aliis ingenii & animi dotibus praeſtantes. Hodie mihi attulerunt litteras *Spanhemii*, nunc ſcapham conſcendunt Amſterodamum petituri. Dehinc recta ad vos contendent. Totum hunc diem eis dedi, nec memini, a quo tuo carui complexu, ſuavius me tempus cum ullo mortalium poſuiſſe. *Magalottus* in primis habet aliquid ἑλκυστικὸν ad alliciendas hominum voluntates. Edidit nova experimenta Philoſophica, quae propediem huc afferentur. Magnam prae ſe ferebant cupiditatem te & *Gudium* noſtrum videndi, quem amantiſſimis verbis ſaluto, rogoque ut cum eo haec communices. Crebri fuiſtis in noſtris fabulis, & praecipuum earum argumentum. *Spanhemius* promittit ſe brevi miſſurum notas in Julianum, & varias diſſertationes Gallicas, quae noſtri bibliopolae luci donabunt. Tibi & Prudentio tuo gratulor, quod tam inſigni acceſſione locupletatus ſit. De Scholiaſte Homeri & ipſi hi Florentini benigne pollicentur. Si quid litterarum dederis ad *Carolum Datum*, quaeſo, ut ei ſignifices, me per *Bigotium* ad illum curaſſe exemplar Heſiodi & Rubenianorum opuſculorum, ut & ad Sereniſſimos Principes *Coſmum* & *Leopoldum*, nec non ad *Andream Cavalcantem*, *Chimentellum*, & *Maegliabeccum*, in eundum faſciculum conjeciſſe Heſiodi tria exemplaria. Scholia, quae in Ducis *Salviati* bibliotheca ſervantur, ſi mihi praeſtare poſſet, me gratum fore tantorum in Homerum meritorum praeconem. De dedicatione nolim quicquam polliceri ante tuum congreſſum. Illuſtriſſimo *Montoſerio* ſcribam propediem, ſimul ac me his, quibus nunc diſtringor, negotiis expediero, intra unum alterumve, ut ſpero, diem. Si interea per te reſciverit, me litteras ejus accepiſſe, & aut reſpondiſſe, aut propediem reſponſurum, ſummopere me tibi obſtringes. de Ampliſſimo *Beuningio* aurem vellico. Si cognovero Heſiodum, quem ei deſtinaveram, non fuiſſe traditum, quam primum faxo ad vos apportetur. De tuis rebus, quae ſignificaſti, gaudio me perfuderunt incredibili. Spero eventum noſtris votis & deſideriis reſponſurum, tandemque patriam intellecturam, quantum in te habeat, nec praecipuum ſuum ornamentum in ultimas terras ablegaturam, ſed hîc pro meritis aucturam. Vale, Vir Excellentiſſime, & me perge amare. Trajecti ad Rhenum a. d. 11. Novemb. CIↃIↃCLXVII.

EPISTOLA XLII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VIde quae me lubido incesserit Serenissimo Hetruriae Principi inscribendi unum meorum librorum, qui sub proelo nunc sunt. Nosti vero & Justinum & Luciani Soloecistam jam confectos esse, & nihil desiderari in illis, quam praefationes. Utri vero hanc praefigam nondum decrevi. Lucianus, quod nosti, pulcherrimis typis est descriptus, & ad eum quoque Illustrandum plus olei & operae impendi, quam ad Justinum, sed est exiguus libellus, & vix excedet decem, ut ajunt, philyrarum modum. In Justinum etiam non nisi paucorum foliorum extant animadversiones. Praeferrem ego Lucianum, sed argumentum Justini aptius videtur huic meo instituo. Haereo & quid sequar non extrico. Tu, quaeso, aestuantem expedi, si putas hoc officium *Cosmo* non ingratum futurum. Omnem rem tuo committo arbitrio. Si censes praefigendam esse hanc praefationem alterutri lucubrationum mearum, quaeso te, ut severe illam recenseas, & castiges si quid in illa deprehenderis, quod aut tuas, aut, cui scripta est, aures sit offensurum. Nullius velim gratiam facias. Sin vero existimaveris haec dona tanto Principe esse indigna, abjiciemus hoc consilium. Totus pendeo a tua auctoritate & nutu. Quicquid decreris mihi rectum videbitur. Vale, Vir Summe, & fac quaeso haec nemo ex te cognoscat, sed ut quam primum tuum recipiam responsum. Typographi enim quotidiano convitio praefationes poscunt. Iterum Vale, meum grande decus. Trajecti ad Rhenum a. d. IX. Kal. Febr. CIↃIↃCLXVIII. Dionys. Quando te hîc videbimus? Res tuas ex sententia provenire modo accepi, & iter te nunc adornare. Utinam ante profectionem cum *Gudio* nostro ad nos excurrere in animum inducas. Gratius hercle nihil mihi accideret.

EPISTOLA XLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TAntum quod tuas acceperam litteras, cum ipse *Elzevirius* me invisit, cui illico praefationem meam dedi, utque festinaretur in ejus editione rogavi. Fidem dedit se operam daturum, ut cras aut summum perendie omnia sint confecta. Te interim rogo ut aut per te ipse, sic ferret si occasio, aut per Excellentissimum virum *Maniliam* via huic libello sternatur, ne Principi ignaro hujus mei propositi offeratur. Tuam potissimum auctoritatem secutus Lu-

Luciano decrevi hanc dedicationem praefigere. Prioribus tuis in me meritis quam plurimis ingens accedet tumultus, si hanc mihi veniam dederis. Forsan te Amsterodami videbo, si Principem secutus fueris: eo enim proximo die Martis aut Mercurii me conferam. Sed quando tandem tuus nobis conspiciendus offeretur Prudentius? quas quaeso nunc, cum omnia sint profligata, moras nectis? Enecas nos desiderio, & longa expectatione. *Gisbertus Cuperus*, juvenis elegans & doctus, Lutetia mihi scribit, se Variarum Observationum libros propediem esse publicaturum, idque suasu virorum doctorum. *Fabrum* adornare novam editionem Terentii & Callimachi, & *Hadrianum Vallesium* notitiam Galliae. Utinam ex te possem rescíscere, num Amsterodamum sis excursurus. Si enim ibi te conveniendi spes fuerit, utar illo hospitio, in quod tu soles diverti. Vale, mea lux & decus. Trajecti ad Rhenum ὡς τάχιστα a. d. VI. Kal. Febr. CIƆIƆCLXVIII. Dionys. Viros Excellentissimos *Manilium* & *Monsacchium* amantissimis verbis saluta, quaeso, si in illos incideris, ut & nostrum *Gudium*.

EPISTOLA XLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TAnta est ingenii tui suavitas, ut, cum a te post aliquot dierum consuetudinem avellor, aegre possim tui desiderium levare. Cum quo jucundius ponam tempus neminem novi. Et rara eruditione, & singulari quadam venustate ac lepore tuos condis sermones, quibus ita delinis omnium aures, ut nemo sit, qui te norit, qui non tuae consuetudinis sit cupidissimus. Quis praeter te est, qui antiquae & vernaculae festivitatis possessionem tueatur? Utinam diu nobis frui his bonis liceat, aut, si redeundum est in septentrionem, brevi cum dignitate in patriam revoceris, quae si tuas dotes & virtutes intelligeret, non ablegaret te, praecipuum ejus decus, quem tot Principes & exterae gentes admirantur & suspiciunt, in extremas terras. Sed nulli infestior est quam sibi ipsi. Tua enim doctrina & ingenii elegantia, ubicumque gentium ages, grandem tibi pandit scenam, ex qua virtutum tuarum lux per totam diffunditur Europam. Prudentium tuum diligenter domum reversus evolvi, ingeniique ac judicii tui vim, diu quidem antea mihi perspectam, hîc etiam cognovi. Nunc demum, qui deliciis his Christianis capiuntur, majore cum voluptate & fructu praestantissimum poëtarum sui saeculi legent. Antea tot maculae, quibus obsitus erat, non paucos ab ejus lectione deterruerunt, saltem inter legendum molestiam & taedium creabant ingens. Si tanta diligentia & ingenio alii quoque poëtae & scriptores eximii emendarentur, non longe abessent ab illa perfectione, qua scripti sunt. Tam magnum vero reliquarum lucubrationum tuarum nobis de integro nunc excitasti desiderium, ut dies noctesque quo-

quotidiano quasi convitio te simus fatigaturi, donec fidem datam liberes. Nihil mihi longius erit, quam ut illud nectar possim ingurgitare. Conficior, mihi crede, desiderio. In litteris ad *Datum* non scripsi me fasciculum ei destinatum, sicut & exemplar, quod *Chimentello* mitto, commendasse fidei *Felicis Monsacchi*, quaeso te, ut in tuis ejus rei mentionem facias. *Chimentellianae* dissertationis de Bisellio fac amabo copiam mihi in usum aliquot dierum, &, si quid apud te possum & valeo, operam da, ut ante abitum tuum te cum *Gudio* nostro hîc videam. Ei jussi tria exemplaria dialogi Lucianei per *Elzevirium* tradi, simul compacta fuerint accipies. Alterum Nob. *Schiessio*, alterum *Vossio* meo nomine tradat rogo. Ipse scribam simul ac Justinum misero, quem cis unum alterumve diem vos jubeo expectare. Trajecti ad Rhenum a. d. VII. Febr. CIↃIↃCLXVIII. Dionys.

EPISTOLA XLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NEscio num proximae litterae meae, quas ad te dedi, recte curatae sint. Eas commiseram convictori meo, qui ad vos Hagam excurrebat praeterito solis die. Doleo me fraudari tuo complexu, quo me Amsterodami sperabam fruiturum esse. Nunc vero ex *Elzevirio* intelligo te hic frustra a nobis expectari, & Illustrissimum *Beuningium* cras itineri Gallico se daturum esse. Hunc rogavi, ut aliquot exemplaria tuis adjiciat Prudentii exemplaribus, quae Gallis destinasti. Sed vix haec sex potuerunt expediri, eaque madentia de praelo & incompacta. Nisi huc me heri ipse contulissem, omnia jacerent imperfecta. Tandem eo rem deduxi, ut circa vesperam exemplar possit Principi tradi. Proxime & tu & alii amici habebitis, quae vobis debentur, ubi etiam accuratius de tuo agam Prudentio. Nunc quidem nil, nisi infinitas tibi ago gratias. Ex sex illis exemplaribus Luciani, unum velim tradi Illustrissimo *Beuningio*, reliqua quinque *Capellano*, qui unum sibi servabit, alterum Illustrissimo *Montoserio*, tertium *Bigotio*, duo fratribus duobus *Valesiis*, tradat. Ad *Bigotium*, *Capellanum*, & *Montoserium* cis tres quatuor dies literas dabo; ad alios amicos exemplaria, simul ac confecta fuerint, alia curabo occasione. Vale. Amsterodami a. d. x. Febr. 1668. raptissime ex *Elzeviriana* taberna.

EPI-

EPISTOLA XLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Binis tuis, quas proxime misisti, litteris magnopere sum consternatus, ut qui te hortari debebam ac confirmare, nunc ipse alloquiis habeam opus. Tua enim jactura & aegritudo a me non potest esse aliena, qui ut pro summo meo in te amore bonis tuis incredibiliter gaudeo, sic maximum ex adversis tuis rebus capio dolorem. Miror vehementer hominum, penes quos harum rerum arbitrium est, levitatem & inconstantiam, qui intra tam paucos dies sua decreta audent rescindere, suumque beneficium tibi immerenti eripere. Videntur aucupati esse Illustris *Beuningii* absentiam, qui cum hîc esset, in omnibus tuis rebus acerrimum tui defensorem se praebuit. Sed postquam ille se dedit itineri, quasi facto agmine in te faciunt impetum. Utinam rursus, ut nuperius, aliquis e machina Deus haec consilia discuteret, & tuam dignitatem in tuto collocaret! Sed vereor ne urgendo & instando vincant, ut solent, qui te oppugnant. Nihil autem mihi turpius & scelestius visum est, quam impudens &, ut mollissime dicam, ingratus animus candidati hujus provinciae, qui ut suae serviat ambitioni & cupiditati, optime de se meritum amicum, qui ejus laudibus & commodis semper studuit unice, ejusque parentem publice ornavit non vulgariter, sed perquam invidiose, nititur evertere, ejusque stationem pessimis artibus invadere. Quid poterat a tanti herois filio foedius, quodque majorem suae paternaeque famae maculam inureret, designari? Te tua virtus, probitas, fides, merita in patriam vindicabunt, & in coelo locabunt, ipsaque haec hominum injuria tuam illustrabit laudem, cum omnes boni istam perfidiam, indignitatemque hujus facti sint execraturi. Nihil enim a boni viri officio est alienius, quam sui commodi causa alium, praesertim amicum, in famae & fortunarum discrimen conjicere. Sed deus, spero, nos respiciet, & patriae tuae meliorem inspirabit mentem, ut intelligat quam male de te, qui ejus bono & saluti semper invigilasti, & de se ipsa mereatur, si has partes in istum contulerit. Nunc quid factum aut futurum sit cupidissime ex te audiam. Non cibus, non somnus ante me juvabit, quam hac cura, qua dies noctesque angor, me levaveris. Apud nostros proceres si putas me tibi commodare posse, significa, quaeso, paucis. Nihil mihi curarum & contentionis reliquum faciam, ut meum tibi probem studium & voluntatem. Vale, Summe Vir, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. XI. Febr. CIↃIↃCLXVIII. Dionys.

EPISTOLA XLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

COmmentarium eruditissimi viri, *Valerii Chimentellii*, de honore bisellii magna cum voluptate & fructu perlegi. Multa enim me docuit egregia. Compluribus, praecipue in Gallia, magis placeret, si recisis nonnullis de vulgaribus & satis exploratis rebus dissertationibus, testimoniisque scriptorum non gravissimorum, non nisi ea exequeretur, quae minus pervulgata sunt, & is erudite obsevavit. Sed virtutes longe pensant si quid hic peccatum sit. Tibi, quod ejus libri mihi copiam facere volueris, gratias ago ingentes Prius ad te rediisset, nisi qui illum feret, abitum ad vos aliquot expectasset dies. Is vero est Paulus *Stolzenbergius*, Baronis a *Kalenberg*, qui hîc in meis aedibus aliquamdiu egit, ejus vero parens primas tenet apud Electorem Saxoniae, praefectus, vir egregius, tuique & litterarum perquam studiosus. Cum maxime molitur reditum ad patrios lares: sed religio ei fuit ex his terris discedere, te, qui earum sydus & decus es, insalutato. Transibit Paderbornam, & ibi officii causa salutabit ejus Urbis Praesulem Illustrissimum. Si quid ibi curatum velis, huic manda. Praesto tibi recte curatum iri. Fides enim ejus mihi longo usu spectata est. De poëtis Christianis ineditis, quos in lucem daturus est *Boberius*, quae narras, multum te amo. Utinam brevi illos videamus. Accipis hic meum Justinum. Sed in illo nihil invenies oculis tuis dignum. Tibi injuriam esse factam nostri quoque Proceres fatentur. Sed de tuis rebus plura coram. Spero enim te propediem nostris desideriis satisfacturum esse & tuis promissis. *Gronovius* eis unum alterumve diem ad nos excurret. Si res tuae *Gudiique* tulerint, comites vos ei praebere possetis. Sed quandocunque veneritis, desideratissimi gratissimique venietis. Vale, Vir illustris, & me ama. Trajecti ad Rhenum Kal. Mart. CIↃIↃCLXVIII. Alterum exemplar Justini fac quaeso ad *Vossium* perferatur.

EPISTOLA XLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SPerabam equidem me te & *Gudium* his feriis cum *Gronovio*, qui aliquot dies suavissime nobiscum egit, visurum fuisse; sed spe hac frustratus nunc magno desiderio illam expecto lucem, qua fidem, quam dedisti, es liberaturus. Non unis enim litteris recepisti te nos, antequam viae in septentrionem te dederis, invisurum,

Cave

Cave alius utaris hospitio, quam meo, si tenuem apparatum non fastidis. Cognosces bonum vultum, ut tuus Naso loquitur, & prolixam voluntatem. Non est enim inter homines, cujus adventus mihi magis esse possit desideratus & expectatus. Carmine tuo, cujus copiam mihi fecisti, nihil tersius, nihil rotundius, nihil divinius, ita me Musae ament, legi a longo tempore. Facile primas fert inter omnia tua epigrammata. Mallem ego ejus auctor esse, quam illam laurum meruisse, quam praedicas. Prudentium tuum credo jam *Daumium* accepisse. De *Schefferó* quae narras gratissima habeo. Phaedrus secundae editionis jam mihi traditus est. Mauricii Tactica jam olim aere meo comparavi. Sed antiquitates Upsalienses, & Philosophiam Pythagoricam, munera acceptissima, ejus nomine *Gronovius* mihi obtulit. Pro quibus gratias agam & simul per te ad illum curabo, si non grave fuerit, Hesiodum, Lucianum, & Justinum meum. Suetonius testudineo procedit gradu non mea, sed typographi culpa. Promittit tamen se propediem magnis passibus ad calcem properaturum. His nundinis accipiemus luculentum *Freinshemii* indicem, quem in hunc scriptorem olim adornavit. Schefferianis lucubrationibus de re Navali ac Vehicularia utinam possimus invenire typographum! Sane & ipse dabo operam, ut emergant in lucem, & num quem possim excitare, qui operas suas velit egregiis his scriptis commodare. Amo enim viri ingenium, & eruditionem ejus magni facio; nec parum ex ejus librorum lectione me profecisse fateor. In Ovidio tuo vide quid nuper mihi in mentem venerit. lib. 1. Am. El. 14. v. 40.

Non anus Haemonia perfida lavit aqua.

Vetus codex legit: *laesit aqua.* Quid sit refingas *laesit acu.* Nosti *defixiones* veterum in magicis, & quam frequens earum mentio sit apud poëtas. Sed mihi non ante probabitur, quam si tibi fuerit probata haec conjectura. In *aqua* tamen ista *Haemonia* fateor mihi aquam haerere. Vale, Vir Summe, & me ama. *Gudio* & *Sciaffio* salutem plurimam dico. Trajecti ad Rhenum a. d. IV. Kal. April. CIↃIↃCLXVIII. *Hogersium* nostrum ad consulatum fuisse evectum, ut nunc ejurata docendi provincia reipublicae animum cogatur applicare, modo accepi, idque non potui non tibi significare.

EPISTOLA XLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

HAS litteras heri exaraveram, sed vitio & negligentia mei pueri tabellarius nobis erat elapsus. Hodie tuae mihi adferuntur longe gratissimae. In iis hoc unum me male habet, quod denuo tibi cum adversa valetudine fuerit confligandum. Sed jam spero te confirmasti. Tui complexus tanto ardeo desiderio, ut ei ferendo vix sim. Quando tandem te videbimus? His feriis mihi abesse

abesse domo non licuit. Gratissimus enim hospes *Gronovius* noster, qui ipsos sex dies nobiscum posuit, me detinuit. Utinam tu quoque cum *Gudio*, quod sperabamus, advolasses, ut simul esse potuissemus. Fabularum nostrarum tu magna pars fuisti, & tuus Prudentius, quem evolvimus; in quo solertiam tuam & ingenii vim mirabamur. Inter alia praecipue nos capiebat palmaria emendatio in Tertulliani de pallio libello, de mari mortuo. Nihil illa certius, nihil ingeniosius. Sed de his coram propediem agemus pluribus. Illustrissimi *Capellani* carmina Gallica accepi, & fateor pro iis me debere etiamnunc viro praestantissimo gratias. Quando ad illum scribes? Faxo meas habeas, quas tuis inseres, proximo die Martis aut Mercurii. *Gudio* gratulor de hac sparta, quae ei offertur. Utinam eam ornandam velit suscipere. Ego sane, a quo *Hogersius* ad consulatum fuit evectus, non destiti urgere, & cotidianis convitiis stimulare Daventrienses amicos, ut nihil intentatum relinquant, ad virum illum expugnandum. Ubi invenient, qui decus litterarum possit ibi tueri, si hic alienus ab hoc loco fuerit? Vides enim quanta sit solitudo. Deum rogo, ut quicquid decrerit, approbet, utque te diu salvum & incolumem servet. Trajecti ad Rhenum a. d. III. Kal. April CIƆIƆCLXVIII.

EPISTOLA L.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Utraeque tuae litterae magnam mihi voluptatem attulerunt, quibus tam diu non debuissem responsum, nisi te ipsum indies expectassem. Nullus enim dubito, quin promissa sis repraesentaturus, antequam in Sueciam affectaveris iter. Tuo sane complexu nihil nobis accidet optatius, praesertim hac tempestate, qua, uxore absente, solus domi servo. *Gudius* noster recepit nobis se comitem tibi futurum. Sunt quae in sinum tuum effundere gestio. Jampridem ad vos advolassem, nisi me retinuissent catenatae hujus dolii, quod mihi versandum est, curae. Per eas mihi etiam nondum licuit expedire quas ad *Capellanum* aliosque amicos Gallos constitui dare literas. Propediem tamen manum iis admovebo. De *Principe Paderbornense* quae narras infinita me affecerunt laetitia. Quid enim? Tanti Principis judicio & benevolentia non triumphem? Tua vero merita & officia, quibus me a multis annis devincire nunquam cessasti, ne mente quidem, nedum verbis assequi possum. Tibi enim uni debeo tot Illustrium virorum amicitiam, & famam, si quam habeo, omnem. Nihil autem mihi erit antiquius, quam ut tua beneficia, tuumque in me tuear amorem. Ad ipsum Principem cis unum atque alterum diem scribam, mittamque Justinum meum testem & praedem meae observantiae. Negotium Daventriense volo e re *Gudii* nostri & litterarum provenire. De loco Ovidii miror me ante non inspexisse tuas animadversiones. Plane ita se res habet, ut tu scribis. Ex adversariis meis illa excerpseram. Si quae habes ad le-

ctio-

ctionem vulgatam defendendam mihi significaveris, ubi ad tuos redieris libellos, nihil mihi gratius accidet. A *Bosio* hisce diebus litteras habui, quibus multa de Josepho suo & Nepote, uti & de duabus diatribis, quae sub praelo sunt, quarum una de epocha Josephi, laudes Christi servatoris complectente, altera de Essenis agit, scribit. Ex Catalogo Francofurtensi didici [1] *Schoockium* moliri grande volumen contra *Gronovium*, hujus tamen sententia de foenore unciario sole ipso clarior est. Sed prodiit ille ex disciplina & ludo nostrorum hominum, qui quaecunque arripuerunt, pertinacissime tuentur, neque quicquam pensi habent quid dicant, quid scribant, quidve de eorum scriptis existiment docti, modo habeant quod possint reponere, etsi ne species quidem veri in illis sit. Sed de his coram pluribus, ut spero, propediem. Vale, meum & litterarum decus, & me ama. Trajecti a.d. x. April. CIↃIↃCLXVIII.

1 Vide Epist. Gronovii LXXXVI. & CCCLXXIII.

EPISTOLA LI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio,

Hagam.

QUi has feret *Jeremias* genere Graecus est, domo Constantinopolitanus, qui in patria suos cives docet artes optimas, in quibus non est vulgariter versatus. Multa mihi narravit de bibliothecis Atheniensibus, & quae in monte Athone a monachis fuerunt adornatae: ibi servari novem integros Polybii libros, & varia ἀνέκδοτα Appiani. Morum prae se fert integritatem, alienam a suorum popularium ingenio & fallaciis. Adolescentis quaerendi causa, quem in nostras oras ad imbibendas litteras miserat, sed qui in via periisse cum nave, quae ab Anglis suppressa est, dicitur, se contulit. Nunc domum itionem molitur, & viaticum quaerit. Commendavi eum nostris Consulibus, qui non nihil contulerunt ad itineris molestias & sumtus levandos. Nunc ad vos contendit, rogavitque, ut se tibi traderem, utque tuo sibi liceret uti consilio, quod, qua es mirifica in omnes benignitate, non aegre, spero, feres. Dedissem & ad *Gudium* litteras: si non intercessissent quaedam negotia, per quae mihi non licet nunc scriptioni prolixiori vacare. Tuae de Ovidii illo loco sententiae plane subscribo. Nec dubito ipsos Salmasianos amicos ejus correctionem damnaturos. *Wintersoni* animadversiones in Hesiodum nuper accepi; sed non sunt magnae rei. Ex canonibus recentium Grammaticorum de accentibus fere omnes conflatae sunt. *Bosio* rescribam propediem, & quae jussisti significabo. *Bigotius* num Lutetiam venerit aveo ex te cognoscere. Quando tandem te videbo? desiderio conficior. *Schoockius* ille, qui virulento libro *Gronovium* insectatus est denuo, paucis, postquam prodiisset, diebus fatis functus est. Vale, Vir Excellentissime, & cum *Gudio* nostro & Nob. *Sciassio* veni. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIV. April. CIↃIↃCLXVIII.

EPISTOLA LII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litterae tuae, quibus spem tui ad nos adventus omnem praecidisti, vehementer me perculerunt. Nihil magis mihi nec opinanti poterat accidere, quam iste nuncius, nihilque quod acriorem meo animo dolorem inureret. Jampridem expectatione tui complexus, cujus toties me certum esse jussisti, cogitationeque suavitatis, quam is mihi esset allaturus, unice solatus sum molestias curasque, quibus perpetuo conflictor. Nunc nescio quae fatorum malignitas meis intercedat desideriis praeter omnem spem & expectationem. Si vero haec rata sit, teque hîc videndi nulla copia fuerit, nolim enim quicquam contra tua commoda postulare, simul ac intellexero, quem diem tuo itineri dixeris, excurram, si vivo ac valeo, Amstelodamum, & ambitiosius hedera tuo inhaerebo collo. Non spero tam invenustum & infelicem me natum esse, ut & istud votum casus aliquis insperatus mihi sit intercepturus. Sed mitto δυσφημεῖν. Ad *Datum* brevi dabo alias litteras, in quibus cum illo agam de Homero, in quo nunc totus sum. Miror ad *Bigotium* non perlatas esse, quas pridem ei misi. Si Tacticis inserturi fuerint Polyaenum, mea opera non nihil huic instituto ornando posset prodesse: habeo enim, ut nosti, unde longe possit emendatior, & repletis lacunis quam plurimis, cultior & integrior prodire. Sed prae Homero nunc vix illi scriptori manum possim admovere. Est & in hac Urbe Urbicius Manuscriptus, cujus copia mihi fiet brevi. Si deprehendero aliquid, quod possit *Schefferi* editioni excolendae inservire, id omne in spem ejus gratiae annotabo, & diligenter perscribam. *Elzevirium* jussi in fascem conjicere Hesiodum & Pseudosophistam meum, ut, si non grave fuerit, eos tecum feras ad *Schefferum.* Adjiciam etiam aliquid litterarum. Velim quoque ad *Meibomium* & *Bartholinum* hos libros meos perferri, & Lucianum ad *Langermannum.* Sed si tot fasciculi tuis sarcinis graves nimis futuri fuerint, aliam inveniemus viam. Regis Christianissimi numismata utinam, quod tu nuncias, describantur brevi & edantur! Vale, Vir Illustris, & tibi persuade non esse inter natos homines, qui te studiosius colat & amet, quam ego. Trajecti ad Rhenum a.d. xv. Maii CIↃIↃCLXVIII. Gregor.

EPI-

EPISTOLA LIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

A quo a nobis abiisti, nihil de te accepimus, quod summo nobis dolori est, quamvis speremus te itinere hoc tam longinquo, & taedii molestiarumque pleno, ex sententia defunctum esse. Nihil sane nobis longius est, quam ut ea, quae volumus & optamus, de te audiamus. Utinam patria brevi te revocaret, sed auctum dignitatibus, fortunis, & commodis! Si sua nosset bona, & tuas dotes intelligeret, non pateretur praecipuum ejus decus in ultimo Septentrione consenescere. Sed, spero, fata viam invenient. Illustris *Beuningius* dicitur reditum adornare ad nos. Classis Anglorum, quae commeatibus & militibus indies magis magisque ornatur, multos tenet sollicitos, quo cursum sit directura. Sunt qui viciniae vestrae metuunt. *Gronovius* noster nondum cum pristina valetudine redit in gratiam, fertur tamen in melius ire. *Andreas Brummerus*, haeres *Reinesii*, Lutetiae de lege Cincia dissertationem edidit, quam narrant probari doctis in illa urbe viris, hîc nondum visa est. *Gaasbeeckii* Lugdunenses manum admoverunt edendis Ciceronis libris de officiis. Auctor eis fui, ut *Victorii*, *Ursini*, *Caroli Langii*, *Gruteri*, *Francisci Fabritii* & *Suffridi Petri*, notas integras addant, & calci subnectant *Eulogium* in somnium Scipionis. Nec abhorrent ab hoc consilio; sed *Fabritii* & *Suffridi* notae haberi non possunt. Si eae in tua extant bibliotheca, rogo ut eas loces describendas, eas refundemus illico, cui jusseris. Memini me quoque olim audivisse Cl. *Schefferum* nonnihil notarum in hos libros conscripsisse. Si eas ad nos curaverit, operam dabimus ut nunc edantur. Vide quaeso, si maturandus tibi sit reditus, ut tecum ferre possis ἀνέκδοτα Meursiana, quae in Regia bibliotheca Holmiae servantur, si non omnia, saltem potiora, ut de trium insularum antiquitatibus, & Regibus Lacedaemoniorum. Nihil mihi curae reliquum faciam, ut simul ac ad nos pervenerint, lucem videant. *Langermanno*, *Bartholino*, *Meibomio*, *Scheffero* recte tradita esse, quae eis destinaveram, nullus dubito. Huic proxime scribam. Habuisset nunc litteras, nisi amici interpellassent. Vale, Vir Summe, & me ama. Trajecti ad Rhenum a d x. Jun CIƆIƆCLXVIII. Dionys. Nobilissimo *Silverkroonio* salutem dico verbis amantissimis.

EPI-

EPISTOLA LIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Dies agitur vicesimus, quod salvi in hanc civitatem, via feliciter decursa pervenimus. Sed, ut fit, primis salutationibus temporis non parum fuit dandum, dum Regem, Reginam matrem, Procerum potissimos compello. Fuit & lassitudo corporis, in itinere permolesto contracta, blandis amicorum alloquiis, aliisque id genus fomentis, abstergenda, mi Graevi. Inter quae magnae mihi voluptati magnoque solatio futura, oblata est tua epistola. Hanc merum coagulum & medullam intimam tenerrimi affectus jure dixeris; tanta suavitate animum mihi omnem ac sensus altissimos penitus demulsit: quale bonum ut frequenter mihi obtingat, dum alter ab altero absumus, unice exopto. De Lege Cincia *Brummerianum* commentarium non illaudatum in suis ad me litteris *Bigotius* dimisit, cujus copiam quam primum mihi fieri velim. *Gaasbeeckiorum* fratrum de edendis Tullii officiis institutum collaudo: atque adeo litteras hodie ad *Schefferum* dabo, per quas explorem, si quid ab illo, quod ad ornamentum operis hujus faciat, sit expectandum. *Suffridi* in istos Ciceronis libros annotata nequicquam quaero hactenus, ut saepius tibi indicasse memini: *Fabricii* observationes ut possidere me scio, sic ignoro ubi in scriniis sim investigaturus; quod Bibliothecae suppellex omnis cistis sit inclusa, & transmarinae migrationi parata. *Lambini* interim vide ne obliviscaris, cujus animadversa in reliquorum numero non percenses, erudita ceteroquin & minime negligenda. de *Meursianis* ἀνεκδότοις agam cum *Figrelio*: qui olim mihi est professus, in se moram haud quaquam fore, si iis publico tradendis typographus apud nos inveniretur. Tu modo vide, ne illi, qui nunc operam offerunt, nos postea destituant ac frustrentur. *Langermanno* Lucianum tradidi in manus. *Bartholinus* Hafnia aberat, cum illac transibam; relicto per me domi ejus fasciculo. *Meibomium* Helsingorae vidi, summo mane & in transcursu. Videbatur is non abhorriturus a Professione bonarum artium publica, siquid tale a Foederatis Belgis offeretur. Quae *Scheffero* tradenda mihi consignabas, necdum huc advenere. Sed expectantur quotidie, sarcinis meis partem potissimam adhuc navigantibus. Rerum novarum cum nuntiare nunc quidem nil omnino possim, mitto versiculos in via effusos, ne opineris iter prorsus otiosum atque illitteratum nobis fuisse. *Schefferi* rem navalem atque vehiculariam publici juris faciet, puto, *Elzevirius*, nisi conditiones aequas prorsus non admittit. Vir ille doctissimus Pacati panegyricum in lucem emisit nuper, curis ab sese secundis illustratum. Tu an pulchre tibi opera procedat in Suetonio edendo, ne mihi cela; tum ecquid praeterea nunc moliaris: quidque rerum amici agant, quorum Principes *Gudius, Schazziusque*. Denique significa, si quid forte ex

Ger-

Germania codicum novorum acceperis. Vale iterum iterumque. Salveant uxor & liberi. Holmiae cIↃIↃCLXVIII. *Brunnerus* de Plinii epistolis edendis cogitat. *Schefferus* libellum medii Aevi de Episcopis Ubsaliensibus luci adornat.

EPISTOLA LV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

TE longi itineris taediis ac periculis ex sententia defunctum esse, sospitemque pervenisse Holmiam summae mihi voluptati fuit. Vehementer enim me sollicitum habuit valetudo tua, quae, cum hinc discederes, nondum erat bona fide confirmata, & vix videbatur futura ferendis molestiis tam spatiosae viae. Sed tanto majore gaudio me tuae perfuderunt litterae, quae hoc metu me liberarunt. Nunc vota pro felici tuo reditu nuncupamus, deumque quaesumus, ut patria tua te brevi non salvum modo complectatur, sed & honestum esse velit, ac statione digna tuis in se meritis, dignaque tuo ingenio & eruditione auctum retineat. Nisi culpam emendaverit, datasque tibi injurias pensarit largiter, nunquam apud posteros & cultiores gentes eluet maculam, quam inussit sibi ipsa, cum praecipuum suum decus aut ignoravit, aut parum reverenter habuit. Sed illucescet, spero, illa dies, qua & eam & fortunam iniquitatis erga te suae poenitebit. Commentarium suum de lege Cincia *Brummerus* ad te per *Gronovium* curari jussit, ut ex ipso, cum nuperius hîc curandae valetudinis causa transiret, intellexi. Spero te jam eum vidisse. Me cepit eruditio & culta hominis dictio, quamvis non ubique ei subscribam, nec probem, quorum Romani eloquii parentem arguit. Italiam nunc, ut audio, sequitur. *Fabritii* & *Suffridi* notas in Ciceronem de officiis doleo me nusquam eruere. Cl. *Schefferum* spero praestiturum, quae ipsum dudum illustrando huic libello congessisse fama ad nos pertulit. *Meursianorum* ἀνεκδότων curam & editionem, qui suscepturus sit typographus, in promtu est. Sed si fidem fallat, non difficulter alium inveniemus. Tu modo vide, ut *Figrelius* eorum nobis copiam faciat. Nisi tu ea ante tuum abitum asserueris liberali manu, nunquam ex carcere illo erumpent. *Meibomio*, quem dudum colo ficioque plurimi, velim in nostrarum academiarum aliqua locus daretur commodus. Nam & ei esset ornamento, & litterarum studiis praesidio. Doleo sane tam insignem virum in negotiis a suo ingenio alienis consenescere. Leidenses feruntur deliberare de arcessendo *Tanaquillo* in *Thysii* locum. Sed vix mihi persuadeo eum adduci posse ad migrandum. Utinam *Meibomii* habeant rationem! Sed nec est, qui eos moneat, nec si sit, audiretur. Daventrienses, cum *Gudium* non possent expugnare, quamvis iterum iterumque eum enixe sollicitassent, *Cupero* hanc spartam obtulerunt jam ex Galia reduci, meo po-

tissimum suasu. Recepit se venturum. Nunc in expoliendis suis observationibus elaborat, quas ubi elimaverit edet. Pacatum *Schefferi* & libellum de Episcopis Upsaliensibus avide expectamus. Quos de re navali & vehicularia commentarios adornavit, ut publicet *Elzevirius*, frequenter urgemus. Nec videtur abhorrere ab iis edendis. Ex Germania quid allaturae sint, quae instant, nundinae Francofurtenses illico ex me cognosces. A quo abiisti, nihil ex illa plaga novi accepi in re litteraria, nisi aliquot carminum libellos a *Meorb fio*. Bibliopolae nostrati tradendas luci commisi *Baudii* in Plinii Panegyricum notas. Non quidem in iis multa recondita, & ab aliis non visa, multa tamen venus & lepos, pro ingenio & elegantia viri. *Gaasbeeckii* fratres non solum Tullii de officiis, sed omnia ejus opera cum notis *Manutii*, & quas eis commendabimus alias, publici juris facere decrerunt, meque, ut consilio & re juvarem, rogarunt. Nec renuo, si per negotia ei curae vacare potero. Si nihil aliud praestitero, (& quid in tantis temporis angustiis & occupationum aliarum mole possim aliud praestare non video) hoc saltem providebo & efficiam, ut singuli libri prodeant cum optimis, qui unquam extiterunt, commentariis veterum juxta & recentium interpretum, ne operam & sumtus perdant optimi viri. Ad hoc propositum persequendum pauca, nisi fallor, desidero. *Muretum* praecipue in Philippicas, & *Goveanum* in libros de legibus. Sed totius operis deformationem, & quos cuilibet libro destinaverim commentarios, propediem ad te mittam. *Elzevirius* idem institutum urget, & me hoc nomine compellavit. Sed ei auctor sum, ut sociatis operis & voluntatibus hoc negotium capessant. *Schultingii* notae in Senecae declamationes brevi tradentur *Elzevirio*. Multa in iis bona & docta. Suetonius movet quidem, sed parum promovet, non mea, sed typographi culpa. Homero expoliendo praecipuam navo operam. Alia sunt πάρεργα. Nonnunquam etiam observationum mearum libros respicio & augeo, sed vix antequam Homerum deposuero, iis ultimam manum potero admovere. *Gevartii* commentarius in M. Antoninum jam sub praelo esset, nisi *Steenbergius*, nescio quibus calumniis implicitus, cum adversa conflictaretur fortuna. Sic narrarunt mihi Antwerpienses amici, cum nuper in illa urbe aliquot dies transigerem. Sed nunc creditur ex his malis se emersurus esse, discedente Praefecto Regio, qui ei & Musis semper fuit infestus. *Ezechielem Spanhemium* gratia sui Principis excidisse, & nunc Genevae agere magno cum dolore intellexi. Frater ejus fertur fuisse vocatus ad professionem Theologicam Franeckeram. De *Plumeri* tristi casu (en me κακῶν ἄγγελον,) nullus dubito, quin ab aliis sis certior factus. Nunc decidit cum creditoribus. Ἀλλὰ ταῦτ' ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Ab *Octavio Falconerio*, *Carolo Dato*, & *Chimentellio* litteras accepi quam gratas. Ille promittit inscriptiones a se illustratas, nummum Apameensem mihi destinatum ad te misisse scribit, & per *Bigotium* curavit ἀποθέωσιν Homeri ex antiquo marmore; & quas ediderunt dissertationes de pictoribus veteribus & honore bisellii, cum nonnullis aliis opusculis, quae Florentiae lucem adspexerunt. Ab *Huetio* munus accepi eximium & mihi pretiosissimum, Origenem a viro illo nobilissimo insigni commentario exornatum.

Ante

Antehac in illo elegantiam ingenii suspexi, sed nunc miror variam abstrusamque eruditionem ejus in omni disciplinarum genere, quam Origenianae illae disputationes & notae per quam luculentae loquuntur. In Virgilianis tuis lectionibus multumne profligasti? Sic speramus equidem vovemusque omnes, qui earum desiderio conficimur. Epigrammate tuo in pacem instauratam nihil tersius, nihil argutius fingi potest. Nec elegantia, nec acumine cedit illi, quod in Burgundos subactos pangebas praeterita hyeme. Saepe hac ambrosia, quae imas animi medullas mihi permulcet, pasci opto. De reditu tuo ubi quid certi constituisti fac, quaeso, ex te cognoscam. *Amerongio* si quid nunciari velis, mihi manda. Vir egregius *Weedius* existimabit se tibi debere, si te ejus memoriam retinere cognoverit, quod facile consequeris, si salutem ei nonnunquam per me dixeris. Sed hoc tui est consilii. Vale, Vir Illustris, & me ama. Trajecti ad Rhenum postridie Kal. Septemb. CIϽIϽCLXVIII.

EPISTOLA LVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

EXpectabam jam pridem rescripti nonnihil ad meas, quas exaravi ultimas, praesertim, quod ex rumore cognossem, ab Amstelodamiis te evocatum, stipendio haud modico, ad obeundam ista in civitate litterarum humaniorum professionem publicam. Cujus equidem rei per te ipsum ignarus esse haud quaquam debuissem, quum alii, usu minore mihi perspecti, significare non sint gravati. Interim cum *Edmundo Figrelio Gripenhelmio* proximis diebus egi de ineditis *Johannis Meursii* operibus, quotquot in bibliotheca Regis asservantur, publico permittendis. Promisit ille hac de re se acturum esse cum Regina matre, nec praevideri abs se difficultatem in hoc negotio, praesertim si nonnihil horum voluminum Regi per te dedicetur. Potissimum quantum recordor, sunt opera, Liber commentarius, quem *Bibliothecam Atticam* inscripsit, ubi agitur de Atticis scriptoribus. Tum alius, de Antiquitate trium Insularum, *Cypri*, *Cretae*, & *Rhodi*. Nam de *regibus Laconum*, deque vita *Thesei* sunt libelli nimis grandes: quos tamen emitti in lucem publicae utilitatis interfit. Tuum nunc est sine procrastinatione bibliopolam nobis circumspicere, qui hanc provinciam suscipiat, ne Regem frustremur irritis promissis. De re litteraria, quod nuntiem ex hoc terrarum tractu, nil prorsus est in promtu. *Schefferi* litteras, quas per *Elzevirium* curabam non ita nuper, accepisse debuisti. Ejus luculentum de militia veterum Navali commentarium jam oportet esse perlatum ad *Elzevirios*, qui per te incitandi sunt, ne editionem operis praeclari trahant. Audio apud vos proximis diebus codices complures manu exaratos, in membrana veteri fuisse divenditos. Cujus notae istae fuerint, tum quid inde usibus tuis compararis, fac sciam. Quid *Gudius*? quid *Schazzius*? sal-

ſalveant optimi mortales, quaeſo. Ex Galliis Italiaque diu eſt, quod nil rerum novarum ad me perfertur. Tu, qui in tanta litterarum degis luce ac bonarum artium, nobis in hoc terrarum angulo extremo conſtitutis non debebas invidere, quicquid bonae frugis ad te perfertur. Illuſtri *Weedio* me commendes, rogo, ſed nota de meliore. Tu vale, mi Graevi; feſtinabam manu praepropera. Holmiae Succorum Anno CIↄIↄCLXVIII. a. d. XVI. decemb. Julian.

De *Gronovio* nihil audivi, ex quo pedem extuli patria. Ajunt illum cum pertinaci valetudine luctari. Quid Pliniana ejus? promoventne multum? Quid Tacitus? Elector Saxonicus *Andream Boſium* rogavit, ut curam Reineſianarum inſcriptionum edendarum in ſe recipiat. Quod ille onus a ſuis humeris eſt amolitus, cum in aliis ſit occupatus.

EPISTOLA LVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Holmiam.

NE meam iterum accuſes fidem, en, quam ante biennium dedi, libero. Septima me prole parentem ante hos tres dies uxor fecit, enixa puerum, cui, ſimul ac lucem vidit, precatus ſum mentem ſanam in corpore ſano. Nunc te rogamus, ne, quod olim recepiſti, nobis officium praeſtare die luſtrico graveris more majorum. Magno inſignique beneficio & honore nos auctos exiſtimabimus, ſi hanc nobis veniam dederis. Nomen ei erit *Nicolao Ludovico.* Partes tuas qui ſuſtineat, dum cerimoniis fungendum erit, providebimus. Nunc ad litteras tuas, quibus pridem reſpondiſſem, niſi cum aliis occupationibus, tum varia ancipitique deliberatione de migratione valde diuque diſtentus fuiſſem, a quibus vix dum reſpiravi. Bis me ſollicitarunt Amſterodamenſes ad capiendam in urbe opulentiſſima provinciam docendarum litterarum elegantiorum, propoſito lautiſſimo praemio trium millium florenorum. Noſtri tamen effecerunt conſtituto honeſto, & pro eorum copia, amplo ſtipendio duorum millium florenorum, quantum nunquam ullius artis & diſciplinae doctori in hac Academia fuit ante decretum, ut maluerim eſſe Teneates, quam Corinthius. Utinam te mihi licuiſſet adhibere. Nihil egiſſem hercle niſi ex ſententia tui conſilii, quo nihil prudentius, fidelius, & in omnibus meis rebus amantius cognovi. *Gronovium* monui, ut *Brummeri* de lege Cincia commentarium tibi deſtinatum quamprimum ad te curaret. Negligentiorem, credo, τὸ πάνυ reddiderat adverſa valetudo, e qua cum emerſerit, non patietur ullum erga te officium deſiderari. Te quoque ſpero nunc confirmato eſſe corpore, & priſtinae reſtitutum valetudinis integritati dudum, quo nihil mihi poterit afferri laetius & acceptius. In tuo enim unius capite ſalus fere litterarum vertitur. Cl. *Schefferus* quam ſpem fecit notarum, quas in Ciceronis

de

de officiis libros scripsisse dicitur, ut & *Meursianorum* librorum ἀνεκδότων, qui in scriniis Regiae bibliothecae apud Holmianos asservantur? Libros *Schefferi* de militia veterum navali longe auctiores, ut & novas curas de re Vehicularia cupidissime videbimus. Eum non spero detrectaturum laborem valde gloriosum, & qui magnum ei fructum ferat, veteres Tacticos scriptores ineditos vertendi in Latinum sermonem. Amsterodamum nunc tenet *Meibomium*, & in posterum, puto, tenebit. Spartam enim, quam mihi Magistratus illius Urbis obtulerant primo, & dein *Gudio* nostro, suscepit; sed conditionibus non optimis, quas *Gudius* merito respuit. Nuperius eum compellavi. Vidi etiam ibi Illustrem virum *Thevenotium*, qui hanc hyemem Leidae transiget, ut in lucem edat Geographum quendam Arabicum, & fruatur bibliothecae codicibus orientalibus, quibus illa, ut nosti, est instructissima. Salutem tibi plurimam dicit. In Cicerone publicando quam secuturi simus rationem inferius posui. Si quid adjiciendum omittendumve censueris, fac, quaeso, mihi tui consilii copiam. Nihil enim nobis erit antiquius, quam ut editio prodeat pulcherrima, neve interpres ullus eruditus in ea desideretur. Homeri curam cave nos abjecisse existimes. Ei insudamus unice, navamusque diligentem & assiduam operam praeter caeteros. *Spanhemius* in Principis Palatini gratiam, qua ferebatur excidisse, reductus est. De *Steenbergio* nihil audimus. Sed in quo versabatur periculo, credo decessum Praefecti nuperi eum liberasse. Excerpta codicis Coloniensis Italici Silii *Modium* collegisse nullus dubito. Certum me hujus rei non solum Lucretius meus jubet esse, quem vidisti; sed & Martialis, quem eadem manu cum membranis collatum nuper perlustravi. Nusquam quidem *Modii* legebatur nomen, sed prima pagina haec verba prae se ferebat: *Contuli cum scripto libro Romae* 1468 *sed ex optimo exemplari membranaceo, ut apparet. Wirzeburgi Kal. Maiis* CIƆIƆLXXIII. *mihi fuit donatus a Weidnero.* Sic ille. XXXIII. vero epistola in ejus Novantiquis lectionibus, nos non sinit dubitare, quin manus *Modii* sit, nec alius esse possit, qui tuum Silium commisit cum antiquis libris. Eadem manu, nisi fallor, exaratae sunt variae lectiones in Propertio, quas tibi utendas dedi, quamvis *Scriverius* censuerit eas a *Lernutio* collectas esse. Emendatione tua in libro VIII. vers. 463. Silii nihil certius, nihil elegantius fingi potest. Nullum elicias sensum ex vulgata, nisi per absurdum. De significatione ista τοῦ *illudere* nihil quidem notavi ad Justinum, nec *Schefferus*, si recte memini, ad Petronii fragmentum suppositium quicquam notavit. Exempla tamen aliquot in adversariis meis congesta deprehendi. Tacitus XIII. Annal. 17. *Tradunt plerique illorum temporum scriptores crebris ante exitium diebus illusisse pueritiae Britannici Neronem.* Idem XV. Annal. 72. *C. Caesar scortorum quoque cupiens etiam matri illusit.* Apul. Metamorph. I. *Hic est, soror Panthia, carus Endymion, hic catamitus meus, qui diebus ac noctibus aetatulam meam illusit.* Lactant. VI. Institut. 23. *Nihil amplius istos appellare possum, quam impios & parricidas, quibus non sufficit sexus a deo datus, nisi & suum prophane & petulanter illudant.* Illustri *Weedio* tradidi, quas meae fidei mandaveras, litteras. Te salutat, aitque se non ita pridem earum auctori scripsisse, & saepius ante,

 suas

suasque litteras Hamburgum, ad quem jussisset, curasse, sperare recte perlatas esse, quanquam amici tui epistola videatur aliud prae se ferre. *Mericus Casaubonus* hisce mihi significavit diebus, Oxonienses moliri Polybii editionem ex illius Academiae bibliothecis & auctiorem & meliorem, quibus accessurae sint suae in praestantissimum illum scriptorem animadversiones. Queritur optimus senex, se morbis & aetate confectum aegre spiritum trahere inter assiduos & atroces cruciatus. *Boeclerus* quoque me certiorem fecit se notas suas in eundem auctorem proelo subjecturum Argentoratensi propediem. Nundinae Francofurtenses nihil attulerunt memoratu dignum. *Gudius* & *Schazzius* in Holsatiam ante unum alterumque diem sunt profecti. *Thevenotius* tibi salutem dici iterum iterumque jussit. Amsterodami nuperius in *Thomam de Pinedo* Hispanum incidi, qui adornat editionem Stephani de Urbibus. Versionem & notarum partem non indoctarum inspexi, quamvis interseruntur trita & vulgaria non pauca. Judaeum doctiorem nunquam vidi. Vale, Vir Summe, & me ama. Salutat te puerpera. Trajecti ad Rhenum a. d. XIII. Kal. Jan. CIϽIϽCLXIX. quem faustum tibi felicemque decurrere volo, utque is nobis ferat tuas lectiones Virgilianas, quarum incredibili desiderio flagro. Te ipsum vero si reddiderit nobis, sed auctum dignitate & commodis, summam votorum, cui accedere nihil possit, nos consecutos esse existimabimus. Iterum vale, nostrum & saeculi hujus decus.

EPISTOLA LVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

QUas meae fidei *Schefferus* proxime credebat, hîc habes, mi Graevi: eas ad te perferri sine litteris meis comitibus non sum passus, etsi per morbum diuturnum valde viribus dejectus. Quapropter expectare noli, ut multa apud te nunc verba faciam: cum ceteroquin nihil omnino mihi soleat esse majori voluptati, quam confabulari tecum, homine multis nominibus mihi carissimo. Uxori tuae puerperium tam auspicatum gratulor: honores mihi abs te habitos ambabus ulnis sum amplexus. Sed de tota re aut coram sub aestatem, aut certe per litteras, ubi melius paulo valetudo procedet; in qua curanda etsi promoveo utcumque, plus utique promoverem, si cum verna anni tempestate negotium foret. Nunc ab hybernis nimbis & intenso frigore molestiae plus satis exhibetur. Ab Amstelodamiis honorifice te invitatum esse ex *Elzevirianis* litteris jam eram edoctus. Et gavisus sum haud modice, quando comperio pretium aliquod poni bonis artibus. Si ex mea sententia res gereretur, jam te Regis Christianissimi quoque munificentia auctum videremus. Sed in hisce talibus Fortuna plurimum potest: & nescio quomodo pauci ex horum numero, quibus est gratificatus magnus ille Princeps, se gratos hactenus

nus praestitere, quod a pluribus nostri ordinis illum demerendis nonnihil avertit. Mittebam Decembri mense Epistolium ad te cum Epigrammate, natalitia vota, quae pro incolumitate Caroli XI. Succorum Regis faciebam, complexo; sed quod accepisse non videris. Per rumorem subaudiveram nonnihil de libris missis in civitate vestra venum expositis ante hos ternos quatuorve menses. Sed cum in tuis istius rei haud quaquam memineris, falsos nuncios id divulgare opinor. Quod suggessisti varia auctorum loca, per quae meam in Silio castigationem confirmatam video, est cur summo opere te amem. Praelegeras, puto, illa ipsa mihi domi tuae ex adversariis, quae ut lubricam nonnunquam experior memoriam, in tuis ad Justinum observatis videbar mihi legisse. Illustri *Thevenoto* salutem plurimam adscribo, utinam vestrae consuetudini tertius accedam! Nec diffido fore, ut votis optatissimis fruar, si ille reditum ad suos in aestatem proximam trahet. Amplissimi *Weedii* litterae ad *Kellerum* probe sunt curatae, ut spero, qui nunc rusticatur in Westrogothia provincia, adscitus Comitatui Illustrissimi Comitis *Benedicti Oxenstiernae*, cujus gratia egregie floret. *Gudii* & *Sebazzii* iter Holsaticum valde clandestinum oportet fuisse, cum nihil de iis ad me *Langermannus*; quem si in via compellassent, nequaquam ille apud me fuisset dissimulaturus. Stephani Bysantini editionem monachus nescio quis in Galliis etiam molitur. Sed vide quo me provehat tecum colloquendi libido. Tu vale, Graevi jucundissime, & mihi, ut solebas, velle perge; Exarabam Holmiae Suecorum pridie Kal. Martias CIↃIↃCLXIX.

EPISTOLA LIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

Binas a te litteras accepi. Prioribus non ante respondendum duxi, quam invenissem bibliopolam, qui provinciam edendorum opusculorum *Meursii* in se suscipere promitteret. Plerique omnes gravabantur hanc curam, praefati a paucis appeti hujus viri recens edita scripta, quamvis sint praestantissima, quae vero non possint haberi, cupidissime magno pretio comparari. Tandem in hac urbe repertus est, qui sumtus & operas suas velit locare in publicando commentario de trium insularum antiquitatibus. Is est *Petrus Elzevirius*. Simul ac ad nos perlatus fuerit, movebit praela. Si Nobilissimum virum, *Edmundum Figrelium Gripenhelmium* videris, quem propter praeclaram eruditionem, quam insignis ejus de veterum statuis lucubratio prae se fert, dudum colo & suspicio, velim cum eo de hac re agas, ut quamprimum hunc *Meursii* libellum tibi curandum ad nos tradat. Non solum operam dabo, ut brevi nitidis typis descriptus in lucem prodeat, sed & ut Potentissimo Regi Sueciae dedicetur. Hoc meo nomine, si tulerit occasio, ei recipe. Nec fidem fal-

lam;

lam; nec vestram expectationem. Hoc opusculum, ubi lucem viderit, forsan excipient cetera, praecipue de Regibus Laconum liber. Sane ne diutius premantur & tandem intercidant pro mea copia providebo. Bibliotheca Attica, & de Thesei vita, quae litteris consignavit, in nostrorum hominum manibus versantur. His quoque spero me reperturum, qui manus admovere velit. Carmine tuo, quo *Caroli* XI natalem celebrasti, nihil tersius, nihil elegantius fingi potest. Suavitas vero ejus tanta est, ut legendo satiari non possim. Perpetuo meis obversatur auribus. Neminem paullo humaniorem vidi, cui non recitaverim. Nemo fuit, qui non miratus sit ingenii tui vim, dictionis nitorem, ac Veneres, & acumen sententiarum. Utinam saepius mihi talia dona mittas, quae, mihi crede, Regum thesauris praefero. Si quid pangis, noli, quaeso, me fraudare ejus conspectu & voluptate, quam ex lectione tuorum versuum capio maximam. *Elzevirium* monere non cessabo, quamprimum redierit Lutetia domum, expectatur autem indies, ut sine procrastinatione pulcherrimum Cl. *Schefferi* de Navali re militari veterum opus praelis subjiciat. Ei recte traditum esse novi. De *Gudio* & *Sciassio*, quamdiu a nobis absunt, nihil audio. *Gronovius* redditus est pristinae sanitati. Notas ejus in Plinium intra paucos dies videbimus. Filius in Polybio & Macrobio edendis totus: Tacitus & meus Suetonius lente procedunt. Suetonius certe non mea, sed typographi culpa. Reinesianarum curarum postumarum editionem adornabit *Brummerus*, quamprimum redonabitur patrio coelo, cum maxime perlustrat Italiam: ejus dissertationem de lege Cincia puto te accepisse dudum. Adversa valetudine te conflictari, eaque diuturna & pertinace, quae vires tuas exhaurit, ubi ex novissimis tuis litteris cognovi, peream, nisi moerore poene fuerim exanimatus, a quo recreari, & ad animi aequitatem revocari non ante potero, quam te confirmatum esse audiero. Si quid apud te possum, leva me quamprimum hac cura, quae me dies noctesque cruciat. Nisi in valetudine curanda te nonnihil promovisse scripsisses inferius, plane ferendo dolori non essem. Nam & in tuo capite vertitur salus elegantiorum litterarum, quae in primis mihi cordi est, & inter mortales natos, nec proximas necessitudines excipio, nemo est, qui te mihi sit carior. Nemini plus etiam debeo, quam tibi, qui tot tantisque beneficiis a plurimis annis me affecisti, ut ne cogitanda quidem gratia illa possim unquam assequi. Nec cessas novis subinde pristina tua erga me meritis cumulare, ut natus esse videaris ad me ornandum, teque totum devovisse meis commodis augendis. Etenim cum onus tibi nuper a nobis impositum honorem interpretaris; cum tantopere mihi gratularis de honorifica vocatione Amstelodamensium, cum gaudes & triumphas fortunas meas hac occasione esse amplificatas, quid sunt, nisi nova effusissimi in me amoris, voluntatisque tuae argumenta? Quid dicam de commendatione tua in aula Regis Christianissimi, qua laborasti & me participem facere munificentiae, qua viros eruditione ac ingenio praestantes prosequitur? Fecisti tu quidem hoc abundantia amoris; sed ego me non tanto dignor honore, qui non nisi tibi, tuique similibus, summis scilicet & eruditissimis viris debetur. Non erravit Fortuna, cum

cum effecit, ne tua commendatio pondus haberet. Novit enim, aeque ac ego ipsemet novi, quam curta mihi sit suppellex. Sed fortuna suas sibi res habeat, modo nihil unquam illi liceat in tuum, quo me complecteris, studium. Libri manu exarati, qui hic ante tres quatuorve menses venditi sunt, omnes nullius erant pretii. Ne unum ex iis mihi emi. Illustrem *Thevenotum*, a quo Amsterodamo pedem extuli, non vidi. Agit Lugduni Batavorum, & perlegendis describendisque voluminibus Arabicis, qui in illius Academiae bibliotheca servantur, incumbit. Propediem tamen ad nos se promisit excursurum. Quae ad illum perferri voluisti faxo, ut quamprimum ex me intelligat. In re litteraria nihil bonae frugis ad nos dudum allatum est, praeter Socratem & Sozomenum ab *Henrico Vallesio* brevibus quidem, sed pereruditis annotationibus illustratos. *Ezechielis Spanhemii* dissertatio de praestantia & usu antiquorum numismatum maximam partem profligata est, quam avidissime expecto. Multa praeclara nos docebit. In Germania silent Musae. Quid hae nundinae Francofurtenses sint allaturae novi, brevi ex me rescisces. De caussa exilii Ovidii nuperius, cum loca omnia, quae de illa queruntur, accurate examinassem, nonnihil mihi in mentem venit contra vulgarem aliorum opinionem. Sed de hac re alio die. Nunc vereor ne loquacitas hujus epistolae tuas aures obtundat. Vale, Heinsi, meum decus, meumque praesidium unicum. Trajecti ad Rhenum a. d. IX. Kal. Apriles CIƆIƆCLXIX. Mea uxor salutem tibi dicit, nec non Illustris *Wedius*. Habes hic indicem interpretum Ciceronis, quos illi, quam molior, editioni inseram; si quos habes his plures aut meliores, fac, quaeso, me certiorem. Utinam antiquos codices possem eruere ex bibliothecis. Epistolas ad familiares committo cum duobus non valde vetustis voluminibus, altero chartaceo, altero membranaceo, qui mei sunt. Et sane sero pretium operae. Tacticis scriptoribus in linguam Latinam vertendis quid fit? Jam me accinxeram responsioni litterarum Cl. *Schefferi*, sed interpellor, & cogor differre in proximum.

EPISTOLA LX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

POst gravissimum morbum, etsi cum valetudine paulatim redeo in gratiam, processu tamen id fit plus satis lento, mi Graevi. Est quippe ea anni tempestas in hoc septentrione, ut decembri mense crudiorem vix simus experti brumam. Mare etiamnum clausum; omnia in vicinia hujus civitatis nivibus ac glacie adstricta apparent, & plane faciem hibernam prae se ferentia; quae praefanda duxi, ne tu, qui mei flagras studio ardentissimo, mireris, tam parum a me promoveri in curanda valetudine: vires enim accisae, & caeli intemperies cubiculo focoque, lecto etiam, frequentem me affigunt. Ita fit, ut omni

propemodum motu corporis, re, ut scis, saluberrima, prohibear atque excludar invitus. His cognitis non exspectas, sat scio, ut ubertate epistolarum aut nitore orationis tecum certem: non enim aut meditationi intentae par sum hactenus, aut proferendae continuandaeque in tempus vel brevissimum scriptioni. Quapropter missa facio haec omnia, quae in meam commendationem perlatis ad me hesterno die litteris, prodigus, si umquam, ac nimius effundis. *Schefferum* in iis quae tangebant, ea vir optimus, jam, puto, rescivit: discessit enim heri sub noctem tabellarius Upsaliam ex hac civitate cum mea epistola. *Elzevirii* properandum ad suos reditum audio libentissimus, qui videam, vix aliter rem navalem amici nostri posse urgeri. Feret praeterea, ut auguror, nonnihil secum voluminum, aut in Galliis, aut in Italia recens editorum, quod me non pigeat evolvisse. *Gripenhelmius* faxo cognoscat a me proximis diebus, invenisse te typographum, qui *Meursianis* trium insularum antiquitatibus manum sit admoturus. Librum ipsum, qui jam olim mihi visus molis sit magnae, cum ero nactus, ut tuto ad vos perferatur, sedulam dabo operam: usurus forsan opera Illustrissimi *Grotii*: is enim domum, ut hesterno die sumus edocti, ante aestatem proximam revertetur, Gallicanae destinatus Legationi: ac propterea mihi aliquanto diutius hic fore subsistendum, quam eram auguratus, praevideo. Quod ferrem animo minus iniquo, si usus Bibliothecae meae mihi pateret, libris omnibus jam pridem in cistas sarcinasque conjectis ac transfretationi paratis. Byzantinae historiae scriptores ut pararet mihi, diu est, quod *Bigotium* rogare volui. Sed ille totum jam triennium Lutetia abest, valetudini obnoxius, & praeterea de nuptiis nescio quibus mihi dictus cogitare. Syncello prae ceteris mihi opus est inspecto. Hunc si tenes in scriniis tuis, ita enim videor ex te intellexisse, ut *Elzevirio* operam hanc nostram utrique praestante, ad me quam primum perveniat, nescio an ausim flagitare, sed audebo tamen. Tuum exemplar aut ad te hac aestate redibit integrum atque illaesum, aut, si quid illi sequius eveniat, quod nolim, per viarum ambages, damnum omne sine procrastinatione, uti jus fasque est (me vide) resarcietur, fide optima. Erunt enim *Elzevirio*, quem dixi, nonnulla propediem huc mittenda, quibus Syncellus poterit adjungi. *Gudium Schazziumque* negat *Langermannus* sibi visos, quando in Holsatiam proxime contenderunt. Propositumne iis sit diu abesse, tu me omnium optime docebis. *Gronovianas* in Plinium castigationes diu est quod expectatione impatientissima totas devoravi. Utinam aliquando compareant! Polybium a filio ejus recognosci sciebam, de Macrobio nihil prorsus ad me erat perlatum. Lex Cincia haeret Gothoburgi, in illum portum autumnali tempestate ejecta, unde propediem mihi exspectatur. Ciceronis tuae editioni favebo, quantum possum. Epistolarum familiarium veterrimam editionem manu hominis eruditi passim castigatam scio me possidere, & alia quaedam usui tibi futura, Catonis Codicem pervetustum possidebam olim, quo Reginae cessi: excerpta ejus in scriniis meis latent alicubi. *Mureti* & *Faerni* in Philippicas annotata etiam possideo, & *Andreae Patricii* nonnulla, in Sarmatis

edi-

edita, non tamen omnia. *Goveanum* dubito habeamne, an desiderem: Opera certe ejus in Bibliotheca mea exstant, quibus an libellus iste sit insertus, tuum est dispicere. Habeo & alios complures, quorum tu non meministi. Coloniae Agrippinae in Cathedrali Ciceronis membranas vetustas vidisse me recordor. Complures Viennae sibi deprehensas in Bibliotheca Caesarea monuit *Langermannus.* In Medicea extat epistolarum familiarium codex antiquissimus, quem *Petrus Victorius* jam senex exprimendum typis curavit. Eam editionem vidi Florentiae, sed vidi tantum. Epistolas ad Atticum cum membranis optimis a *Casaubono*, si recordor probe, aut *Patricio Junio*, collatas, *Isaacus Vossius*, cum ante annos hosce XXVI. Londini una essemus, utendas acceperat; de iis plura ex ipso cognosces. Familiarium codicem Mediceum, quem modo dicebam, excussit *Gudius* quoque aut totum, aut ex parte. *Gerardi Vossii* notas Philologicas & eruditas in Catonem aut Laelium Romae editas in urbe praestinaram, sed naufragio perierunt. Tacticis Graecis quid fiat, prorsus ignoro. nullae enim perferuntur ad me a *Bigotio*: alii quoque amici Galli atque Itali, tamquam ex compacto, tacent: quo acceptiores mihi sunt tuae. Nam *Gronovium* senectus excusat. A *Falconerio* tamen habui excessum *Allatii* nuntiantes, cui successor in Vaticana, commendante Cardinali *Rospiliosio*, sit datus *Slusius*, Canonicus Leodicensis, Vir Matheseos & Graecae Litteraturae in primis peritus. Allatum in urbem fragmentum Petronii Dalmaticum, codicem ante annos CCC esse exaratum, sic statuente hominum doctorum consensu, ut suspicionibus de fraude non sit locus. *Allatius* scripta sua & codices MSS. Cardinali *Barbarino* legavit. *Benedictus Mellinus*, qui Reginae Bibliothecam curat, Anastasium propediem dabit. In Britannia cogitatur de edendo Johannis Antiocheni Chronico, quod lucem hactenus non vidit. Etiam de Polybio & Josepho. Ovidii exilium ad Juliam neptem Augusti referendum esse sum semper opinatus. Caussas, ni fallor, aliquando ex me intellexisti: Illustri *Wedio* salutem officiosam, dic, quaeso, meis verbis. vale, mi Graevi. Holmiae XX. April. MDCLXIX.

EPISTOLA LXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

DUdum nihil de te audio, nisi rumore nuncio, te valere, & iter adornare in ultimam Sarmatiam reipublicae nomine. Quod si tibi ineundum est, vehementer & tuam & Musarum, & meam deploro sortem ac infelicitatem. Infinitae tibi erunt exhauriendae molestiae, tam vastas & barbaras regiones peragranti; Musae desolatae & orbae in squalore & sordibus suum desiderabunt praesidem. Nos non fructu solum consuetudinis tuae, sed & solatio litterarum carentes, in perpetuo moerore omnem exigemus aetatem. Si tamen fatorum de-

decretis obluctari nobis non licuerit, quotidie vota pro felici tuo itu & reditu nuncupabimus, nec assiduis fatigare deum precibus desistemus, ut brevi legatione defungaris bono reipublicae, salvusque Musis & nobis redeas. Litteras meas satis ponderosas ante hos duos tresve menses ad te exaratas spero te accepisse. Ex iis quid hîc & in Germania novi geratur accepisti, in primis quam spem faciat *Daumius* excerptorum ex antiquissimo codice Prudentii, qui in bibliotheca Rhedingeriana servatur Uratislaviae. Significavi etiam me tibi missurum *Salmasii* praefationem de homonymis hyles iatricae, & judicium de Plinio Divione publicatum, cujus unum alterumve exemplum ad me missum est, si id non videris. Alia nunc non libet recoquere. Nullus enim dubito, quin epistolam meam recte curaverit *Elzevirius*. Ab illo tempore hîc vidimus Serenissimum Etruriae Principem, qui, cum de reditu ei in nostras regiones gratulatus essem litteris, non solum benignissime & humanissime eis respondit, sed & cum Trajectum transiret, petiturus Spadanas aquas, ad meas aedes invisere dignatus est. *Magalottam* gravissima febri conflictantem postea vidi Amsterodami, qui per Brabantiam contendit Parisios. Sed ardores febris videbatur aequiore animo ferre, quam tui desiderium. Dolebat enim vehementer se tuo complexu nunc non posse frui, nec non *Falconerius*, qui Principem comitabatur. *Gudius* noster adhuc abest, nec possumus rescire, ubi gentium & locorum haereat, & quas perlustret terras. Opinio mea fert illum excutere varias Germaniae bibliothecas, praecipue Caesaream; id enim non obscure prae se ferebat, cum hinc anno discederet a nobis. Dedi ad illum litteras, sed nihil responsi accepi. *Ezechiel Spanhemius* acidulis Swalbacensibus utitur, servitque valetudini. Aliquot menses male habuit. Me quoque febris aliquamdiu vexavit, sed nunc confirmatus ruri dego in villa suburbana Trajectini agri. Ibi me totum Ciceroni dicavi. Utinam librariam supellectilem explicare tibi liceret, ut mihi copiam posses facere, quae ad hanc editionem ornandam habes plurima. *Gronovii* Plinius nondum prodit. Caussas hercule ignoro, nisi forsan eae sint, quae meum morantur Suetonium, incredibilis nimirum bibliopolae tarditas. Nam & *Gronovii* & meae notae in hos scriptores dudum detextae sunt. *Cuperi* tres observationum libri jam sub praelo sudant. Appianus cis paucos dies lucem adspiciet, cujus calci nonnullas notas adjeci in aliquot loca belli Parthici corrupta. Rhotomagi eduntur a *Monachio* opera postuma varia ὁ πάνυ *Bochارti*. *Bosius* prodidit memoriae diatriben de loco Josephi, in quo de Christo agitur: sed illam nondum vidi. *Meursium* de antiquitatibus trium insularum spero Illustrem *Grotium* secum laturum, ut praelo subjiciatur, simul ac ad nos pervenerit. Tuis lectionibus Maronianis quid fit? Desiderio contabescimus. Praesul Monasteriensis praeterita hebdomade publicavit Monasterii Academiam. Vale, Summe Virorum & Amicorum, & me ama. In agro Marsensi. a. d. XIX. Aug. CIƆIƆCLXIX. epochae Dionysiacae.

EPI-

EPISTOLA LXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Mosceuam.

NUllas a te litteras accipio, quin fummae mihi fint voluptati: fed noviffimis tuis, quas in ultimis Ruthenorum terris ipfis Decembribus Kalendis exaraveras, peream, fi ullas optatiores unquam acceperim. Ingenti enim fui follicitudine de hoc itinere tam longo, tam difficili, tot periculis taediifque pleno, quod per vaftas folitudines, & incultiffimas gentes, infirma valetudine, alieniffimo anni tempore, quo plagâ illâ nihil infeftius eft, tibi fuit emetiendum. Hac hyeme tanta fuit hic, ubi coelo longe fruimur clementiore, frigoris acerrimi immanitas, ut vix ejus injuria potuerit in noftris tectis vitari. Hinc facile licet exiftimare, quo vos loco fueritis in illo tractu, qui perpetuo frigore riget. Incredibili hac cura, per quam carebam omni delectatione, me ifta relaxavit epiftola, quae te Mofcuam incolumem veniffe nuntiat: fed omnem tamen moleftiam non exhaufit, nec exhaurietur antequam te reducem viderimus falvum & valentem Sane pro reditu tuo quotidie vota facimus omnes, quibus litterarum falus eft cordi. In ipfo barbarici penetrali inveniffe te Mufarum κειμήλιον vehementer miror, planeque in animum induco meum ab ipfis Mufis tui cauffa eo effe perlatum, ut effet, quo tuam oblectares folitudinem & obfidionem. Orationes Photii lucem nondum viderunt. Si a σεβασμιωτάτῳ κ̀ σοφωτάτῳ *Paifio Ligorida* illas poffis impetrare, faxo ut hîc edantur. Ipfe hoc onus fubibo, fimul Ciceronem, in quo totus fum, depofuero. Utinam & alia hujus notae volumina, quorum fpem facis, poffis eruere. Monachus ille expugnatu, fpero, non erit difficilis, praefertim fi machinas iftas, quas dices, adhibueris. Aveo igitur cognofcere, num votis refponderit fortuna. Nullus enim dubito quin tandem libere prodeundi copia tibi facta fit. Vratiflavienfis codicis Prudentii, qui fervatur in Rhedigeriana bibliotheca, varias lectiones, de quibus tecum egi in epiftola illa, quam intercidiffe narras, (eam ut alias omnes curandas *Elzevirio* commiferam,) *Daumius* ante unam alteramve hebdomadem ad me mifit, cum litteris & fafciculo tibi tradendo, qui tuum expectat reditum. Ex iis quantopere probet tuam hanc Clementis editionem facile cognofces. *Meurfiana* recte mihi tradita funt, idque duabus litteris fignificavi *Scheffero*, a quo tamen nihil etiamnunc refponfi retuli. Hyemis faevitia non permifit, ut praela moverentur. Sed propediem huic operi imprimendo expedientur. Occupantur nunc in *Cuperi* libellis obfervationum, qui profligati funt ad umbilicum ufque. Cum *Blavio* nondum agere potui de his, quae apud illum exftare dicuntur, voluminibus. Propediem eum hoc nomine compellabo, cum Amfterodamum contendero. *Gudius* nofter ante hos quinque menfes ad nos revertit, & nunc Hagae degit cum *Sciaf-*

sio. Nuperius mihi & Illustri *Thevenotio* cum essemus una, fidem dedit, se animadversiones suas in Phaedrum mihi traditurum, ut eas meo arbitratu in lucem proferrem. Nunc expectamus quotidie, ut eam solvat. Pestilens febris, quae autumno superiore Lugdunum vicinam mirum in modum afflixit, & florem civitatis extinxit, *Gronovii* quoque domum funestavit, sublata uxore ejus, liberis omnibus miserrime habitis, & vi morbi fere confectis, praeter unicum filium. Ipse quoque quam poene vidit regna Proserpinae; sex septemve menses gravissimo & pertinacissimo morbo conflictatus, inedia, purgationibus, insomnia, doloribus consumtus vix ante paucas demum hebdomades coepit respirare, & quasi ab inferis se emergere. Ne nunc quidem plane confirmatus est. Laborat adhuc fastidio ciborum, & tumore pedum, per quem non nisi curru vehens potest prodire in publicum. Prodeundi necessitatem imponunt fasces Academici, nuperius ejus curae crediti. Indies tamen se melius habet. Animus valet. Narrat enim se lecto affixum aliquot loca Taciti, Statii, Tragoediarum Senecae, Apuleji Apologiae satis belle emendasse. Deo immortales ego gratias ago, qui hunc virum nobis servavit inter tot collegarum suorum mortes. Quantum discrimen in ejus capite res omnis litteraria fuisset aditura, tu omnium minime ignoras. Inter doctores illius Academiae, quos haec lues occidit, praecipui sunt *Coccejus*, van *Thienius*, & *Hornius*, celebris ille Anatomes Professor. *Junius* quoque, qui ludo litterario praeerat ibi, eodem fato periit, cujus exquisitissimi libri cum maxime veneunt. *Meibomium* Amsterodamenses provincia, cui anno cum praefecerant, multavere. Ajunt eum [1] imparem muneri docendi litteras esse. Mihi Lugdunenses bis obtulerunt eloquentiae praecepta tradendi partes cum non poenitendo stipendio. Sed fata maluerunt me Tenetatem esse, quam Corinthium. Ex Galliis dudum nihil accepi. A *Falconerio* nuperius litteras habui, qui promittit notas Latini Latinii in Ciceronem. *Chimentellius* Pisis diem suum obiit, cujus morte vehementer doleo, & quia non levem in illo jacturam fecerunt humaniores artes, & quia singulari in nos erat studio ac officio, candoremque ac integritatem quandam eximiam in omnibus suis monumentis prae se ferebat. *Ferrarius* ini-

quo

[1] Non tam imparem fuisse accepi a viris gravibus, qui eum noverunt Amstelaedami, erat enim satis eruditus, sed morosum & minime obsequentem desideriis Consulum: quorum unus praesertim filiorum erudiendorum caussa prius effecerat, ut *Graevio* offerretur haec provincia, qui cum repudiaret, itum fuit ad *Meibomium*, sed qui privatis Scholis nolebat Juvenes erudire, ne ipsos quidem Consulis filios, licet ampla ipsi merces & favor ostenderetur. Sed cum rustice & inhumaniter detrectaret hanc molestiam, ut indignam doctrina sua & gloria, coactus fuit se Professorio munere abdicare: & morosiorem fuisse omnes sciunt, qui eum viventem noverunt. Erat enim paucorum, immo fere nullorum hominum: ita ut cum aliquamdiu Ultrajecti vixerit, ibi omnibus ignotus obierit. Ego certe vix semel eum & casu conspexi. Fastus ejus indicium est, quod scribit *Heinsius Gronovio* Epist. CCLXVIII eum titulo subbibliothecarii offensum deseruisse Sueciam. vide & de eo Epist. CCCLXX. & quae *Vossius* & *Heinsius* de eo scribunt Epist. LXXVI. & LXXVIII. & LXXXI. & ex multis epistolis, quae mox sequentur, patet. Ferocia etiam apparet ex *Leibnitianis* pag. 155. Ejus vitam & merita in rem literariam, & liberi studium enarraturum se in Cimbria literata promisit *Joh. Mollerus* in Hypomnematibus ad *Bartholinum* descriptis Danorum pag. 317.

quo fert animo regni sui fines attrectasse *Rubenjum* ὁ μακαρίτης. Refutatio dissertationum de lato clavo nunc operas exercet. Rhotomagi *Monachius* adornat editionem opusculorum postumorum *Bocharti*; *Bosius* vero Jenae epistolarum *Reinesii*. Eas enim aere suo se comparasse mihi scripsit. Aliorum, quae affecta habuit, operum scidae in cujus manibus versentur, nondum potui rescire. Prodierunt quoque *Reinesii* nonnullae epistolae ad *Nesteros* patrem & filium Lipsiae, & aliae ad *Johannem Vorstium* Berolini. Sed has nondum vidi, illae non magnae rei sunt, nisi quod insignes in iis aliquot mendas ex Hippocrate sustulerit. Romae Nili epistolae cura *Leonis Allatii* sunt publicatae, & Salmurii ἀνέκδοτα quaedam [1] *Scaligeri* excerpta *Faber* in publicum protraxit, gemina plane illis, quae Hagae lucem ante aliquot annos adspexerunt. Lugduni Batavorum Stephanus de Urbibus, cum nescio cujus commentariis, cum quo *Vossium* ajunt communicasse, quicquid ex Codice *Salmasii* excerpserit aliisque vetustis libris, quod ad illius scriptoris emendationem pertineat; ut & Historiae Augustae Scriptores cum *Salmasii* & *Casauboni* notis sub praelo sunt, nec non Victor *Schotti*, & *Ryckius* de Capitolio. Polybius cum notis nonnullis ἀνεκδότοις *Merici Casauboni*, & *Jacobi Gronovii F.F.* propediem extabit, ut & Appianus. Socrates & Sozomenus *Valesii*, *Falconerii* athleticae inscriptiones: *Gronovii* notae in Plinium omnium manibus teruntur. *Vossius* jam partem notarum in Catullum dedit *Blavio* typis describendam. *Slusius*, cui custodia bibliothecae Vaticanae post *Allatii* obitum, quod nosti, est commissa, lucubrationem emisit de Linguae Latinae praestantia contra Gallum quendam, qui sermonem patrium ante omnibus aliis linguis scripto publico praetulerat. Sed nec hoc opusculum mihi legere licuit. Epistolae *Petri Martyris* ab *Elzevirio* nuper in lucem revocatae sunt. A *Seguino* habui elegantissimam dissertatio- de nummo regio, ex quo Alexandro Severo & Trajano Decio Romanis Imperatoribus suas vindicavit conjuges, quae inscripta est nostro *Falconerio*. Sed illam forsan & tu dudum vidisti. Anastasium *Mellini*, & Salvianum *Balusii* expectamus indies. Haec sunt, quae de re litteraria comperta habeo. Tu vero, qui apud hos Sarmatas non minus potes otiari, quam olim tuus Ovidius apud Scythas, quid moliris? Lectiones Virgilianas, notas in Valerium Flaccum, & Silium Italicum, curasque secundas in Ovidium num habebimus, cum redieris? Quam diu nos patieris pulcherrimarum tuarum lucubrationum desiderio macerari, carereque scientia multarum absconditarum rerum, quas tu solus nos docere poteris? Si hunc fructum nobis pepererit obsidio barbarorum excubitorum, non est ut diras eis imprecemur, modo tibi valetudinis ratio constet. De *Magalotto* & Serenissimo Etruriae Principe dudum nihil audio. Ad *Magalottum* tamen propediem scribam, tuarumque litterarum ad Heroem datarum mentionem faciam *Thevenotius* etiamnunc Amsterodami agit; sed nunc reditum in patriam adornat, teque amantissimis verbis salutare jussit. Narravit mihi ad se perlatum esse rumorem, mercatorem Batavum ab Imperatore Ruthenorum missum esse ante unum alterumve annum, ad explorandos ex-

[1] Vid. supr. ad Epist. xxx.

extremos Siberiae fines, qui ignotas antehac gentes aperuerit. Quaeſo te, ut ſi quid de hac re explorati habes, & de ipſius Siberiae, ejuſque incolarum cultu, moribus & ingenio indagare poteris, ut ea ad nos perſcribi cures. Plurimum pro hoc labore & officio tibi debebo. Nobiliſſimus *Friſius* per fratrem meum egit mecum, ut te ſuo nomine rogarem, ut lexicon linguae Ruthenorum, ſi quod poſſit haberi, emas, tecumque ejus fratris filiae, virgini doctiſſimae, *Henriettae Catharinae Friſiae*, feras, quae docta eſt linguam Hebraicam, Graecam, Latinam, Arabicam, Aethiopicam, Gallicam, Italicam, ſtudioſiſſima omnis antiquitatis, & omnium memoriarum hiſtoriae, teque facit plurimi. Pretium renumerabitur illico. *Schurmannia* noſtra ejuravit non modo omne litterarum ſtudium, ſed & venditis poſſeſſionibus relictaque hac Urbe, quam tot annos coluit, ſectatur fanaticum quendam Gallum, cui *Labadio* nomen. Huic propter ἑτεροδοξίας opinionem & ſynodus Gallica & magiſtratus Medioburgenſes abdicarunt in coetu Chriſtiano docendi munus. Fixit ſedem Amſterodami, & ſpecie mirificae cujuſdam pietatis multos allicit, qui ejus diſciplinae ſe tradunt, dieſque ac noctes ab ejus ore pendent. Hi ſocietatem quandam Pythagoream inſtituere dicuntur, ſive conſortium, ut veteres loquebantur, herćto non cito, cui & *Anna Maria* noſtra nomen dedit. Romae comitia Pontificia in ſextum jam menſem trahuntur, diffidentibus purpuratis Principibus. Vereor ne fata triſtia huic reipublicae impendeant. Rex Galliarum dicitur cum excercitu numeroſo propediem moturus. Sed haec te aliorum rectius docebunt epiſtolae. Tuis litteris ſerius votis meis reſpondeo, retardatus graviſſimo caſu ac domeſtica calamitate. Ante aliquot enim hebdomades lapis grandior tecto decidens duas filias meas natu maximas afflixit. Earum ſalus ab omnibus complorata habebatur. Utraque tamen mirantibus Medicis omnibus adhuc ſpirat; quin & altera valetudinem priſtinam recuperavit; alterius lingua debilis eſt. Ancilla vero, quam idem lapis vulneraverat, diem obiit. Haec cura & ſollicitudo me non ſivit de ulla alia re cogitare. Sed vides me nunc verboſitate penſare longiorem paullo litterarum intermiſſionem: poſthac penſabo quoque crebritate & aſſiduitate ſcribendi, ſi quid, quod tua ſcire intereſt, intellexero. Catalogum Francofurtenſem cis paucos dies expectamus. Vale, Vir Summe, & imbecillitatem valetudinis tuae in aſperrimo illo tractu ſuſtenta. Deus te firmum & valentem nobis brevi redonet, in quo nobis erunt omnia. Trajecti ad Rhenum Eid. April. CIϽIϽCLXX. Regem Galliae narrant moliri molem inſanam ad inſtar Pyramidum Aegyptiarum, ad indagandos accuratius ſyderum motus. Filiolus meus, cujus arbitrium educationis tu ſuſceperas, paucis abhinc diebus animam efflavit. Quaeſo te, ut lituris ignoſcas. Deproperavi enim has multis occupationibus diſtentus, quae mihi non permittunt illas deſcribere. Hinc raro exempla litterarum retineo, nec illarum ullum ſuppetit, quae ſuperiore aeſtate ad te exaratae perierunt. Iterum Vale.

EPI-

EPISTOLA LXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

QUam causam dicam tam diuturni silentii? Quid comminiscar, Heinsi Nobilissime, quo hanc, cujus me ipse alligavi, noxam expiem? Qui prior tibi occurrere, qui officium gaudiumque meum reduci ex ultimis terris, & frigore ac barbarie intractabili plaga, probare debebam, ne tuis quidem suavissimis & amantissime scriptis litteris sollicitatus ad bonam frugem me recepi. Haereo hercle, nec exitum hujus orationis invenio, nec viam & rationem tibi satisfaciendi. Quid igitur? Ad tuae humanitatis facilitatisque aram confugio. Haec detestanti & execranti hanc suam in scribendo tarditatem patebit, spero. Solet enim ea poenitentiae manifestos, & bona fide, in quibus offenderunt, emendaturos non gravari ac rejicere. In posterum nisi cavero, ut culpa malim carere, quam eam deprecari, non impedio, quo minus amicitiae, quam mecum constitutam habes, renuncies, hoc est, vitae me renunciare cogas. Nihil enim profecto tua consuetudine mihi jucundius est & antiquius. Solenni autem meae procrastinationi accessit febricula satis molesta, & quae hebdomades aliquot me male habuit, nec passa est ulli alii rei, quam valetudini curandae operam dare. Sed simul ac meliore loco coepit esse, monuit me relictis aliis rebus veterem tecum rationem deducere. Voluptati, quam ex tuo reditu & incolumitate cepi incredibilem, verba nulla sunt quae respondeant. Maximopere nos sollicitos habuit valetudo tua non firmissima, cui atrocitas illius coeli, feritas hominum, iter per tot vastas & incultas terras, non poterunt non infesta fuisse. Deo laudes gratesque dicimus immortales, qui te salvum restituit Sueciae. Utinam patriae tandem reddat? Si hujus quoque voti damnabimus, existimabimus nos omnia assecutos esse. *Paisii Ligoridae* humanitatem exosculor. Benigne is promittit, & spem facit amplam orationum Photii, quas ad me descriptas se missurum ait, si earum editionem velim adornare. In me nulla erit mora. Sed de proceribus nostris non est ut quicquam nobis polliceamur. Quod pretium his mercibus statuant quis ignorat? si non alia lege hoc volumen ab eo poterit auferri, omnis spes decolavit. In litteris tamen ad me suis nec Procerum ullam facit mentionem, nisi in epigrammate, quod eis subnectitur, nec praemii. Quamprimum ei respondebo, si qua via possint illuc litterae perferri intellexero. Epistolas etiam Photii se mecum communicaturum pollicetur, si sit, cui ex vetustissimo libro & difficili lectu describendas eas possit committere; sin neminem reperire possit, se ipsum hoc onus subiturum. Sed epistolae jampridem Londini sunt publicatae. Forte plures in ejus extant membranis. Verum de his agam cum ipso *Paisio*. Graecos codices obsidione barbarorum si posses liberare, plurimum tibi debe-

bit res litteraria, quam tot nominibus jam obstrictam habes. Isti thesauri peribunt, nisi tua servabuntur ope. *Petrus Elzevirius* in edendis *Meursii* ἀνεκδότοις aeque mihi sublevit os, ut ejus necessarius Cl. *Scheffero*. Ex me cum primum audivisset in Regiis apud vos pluteis haec *Meursii* scripta postuma delitescere, tantopere exardescebat, ut enixe ac quotidiano quasi convicio illorum editionem efflagitaret. Cum per te mitterentur exultabat gaudio, & simul expedisset quae tum occupabant praela, his edendis sese accincturum recipiebat. Postea frigidam suffudit ὁ νῦν ἐν ἁγίοις *Ludovicus*. A quo tempore variis frustrationibus me lactare non destitit. Ante unum alterumve mensem acrius urgebam hominem, ut tandem post tam longam expectationem fidem datam liberaret. Tum indicavit se, testatus se abhorrere a libris edendis, qui tam raros inveniant emptores, saltem intra biennium se non posse huic operi manum admovere. Graviter conquerebar de ejus fide, & de foeda nota, quam & sibi & mihi in potentissimi Regis aula inureret. Sed surdo fabulam narrabam. Indignans recipere volumina *Meursiana* coactus sum. Alios illico sollicitavi typographos: verum in hac Urbe nulli potuit persuaderi, ut sumtum tam praeclaris operibus edendis praestare velit. Omnes *Elzevirii* fastidium deterrebat. Functionis autem meae occupationes assiduae, & adversa valetudo me non siverunt Urbe pedem efferre, ut Lugduni aut Amsterodami quaererem, qui magis ad suum quaestum calleret, & non invitus tam eruditi libri in se reciperet editionem. In paucis diebus cum magis me confirmavero, Amsterodamum excurram; nec dubito quin in opulentissima sit urbe futurus, qui nobis suas velit operas commodare. Illustrem *Gripenhelmium* ut causam doceas rogo, & omnem sublestae fidei suspicionem a me amoliaris, tuamque interponas gratiam, ne moram hanc aegre ferat. Aut cum hirundine prima Regiae bibliothecae libri restituentur exarati manu *Meursii*, quorum usum nobis praestitit, aut proxima aestate accipiet aliquot typis descripta exemplaria, Regi Serenissimo inscripta. Eadem fide cum optimo *Scheffero* agit ὁ Δανιήλ. Frequentissime compellatus a me moras semper nectebat varia caussatus. Tandem aperte detrectavit insignis lucubrationis editionem. Quid agas his hominibus, qui modo ajunt, modo negant, & ad lucelli spem metumve vela vertunt singulis fere momentis? Illae pestes optimorum commentariorum, notas variorum me intelligere nosti, in pretio solae sunt apud nostros bibliopolas. Alia omnia, etiam quantivis pretii, iis sordent, quod certissimum barbariei magis magisque convalescentis argumentum est. Hinc facile potes conjicere, quam pauca tibi narrare habeam de novis operibus. Lutetia Parisiorum ante hos sex menses accepi *Francisci Vavassoris* libellum de Epigrammate, quo nihil politius & doctius ipsae Musae & Gratiae concinnarint: ei subjiciuntur tres epigrammatum libri, & ipsi cultissimi. Ex eadem urbe pulcherrimus etiam *Huetii* libellus ad me allatus est de ἐρωτικῶν scriptorum origine, lingua Gallica conscriptus: quam elegans sit facile cogitabis, qui viri ingenium & eruditionem non ignoras, quam ipse Rex tanti facit, ut non ita pridem ejus disciplinae mandaverit Principem juventutis, cum qui antea praeceperat ei fato functus esset. Cadomo

vero

vero nuperius ad me missae sunt epistolae Philologicae *Briosii*, inter quas una &, nisi fallor, altera ad te quoque data legitur. In Germania *Boeclerus* edit varias lectiones & emendationes in Polybium ex Codice Augustano excerptas, quarum partem vidi. *Andreas Bosius* luce donat epistolas *Reinesii*, & jam quae ad *Daumium* scriptae sunt, prodierunt Hamburgi. Sequentur aliae plurimae. Secundus tomus Variarum lectionum, & Commentarius in Inscriptiones nondum potuit reperiri, nec in quorum manus incidit, indagari. Irreparabilem jacturam fecit respublica litteraria, si doctus hic labor intercidit. Accepi secundam partem bibliothecae *Lambecii* prostare, sed eam nondum vidi. Hîc prodierunt Polybius & Macrobius cum notis *Jacobi Gronovii*, τοῦ πάνυ filii natu maximi, quae virum egregium spondent. Is nunc excutit bibliothecas Anglicas, & illinc mihi misit epistolas ad Atticum cum antiquo codice ab *Isaaco Casaubono* collatas olim, ex cujus libro, quem cum eo communicari jussit *Mericus*, qui etiam nunc aegrum trahit spiritum, aetate, morbis, & gravissimis doloribus renum & articulorum confectissimus, eas varietates lectionum excerpsit. Brevi transfretabit in Gallias. In Italia *Ferrarius Rubenii* nostri de re vestiaria libellis rescripsit. Aveo vehementer hunc commentarium videre. Spem ejus fecit *Antonius Maliabecchus*, vir plenus officii & humanitatis, qui non satis benigne nonnunquam *Rubenium* accipi scribit. Adjecit *Ferrarius* dissertationem de Lucernis veterum. *Theodorus Ryckius* nuper ex profectione Gallica & Italica domum rediit, mihique attulit *Hadriani Valesii* notas in Ciceronem, publico vero *Holsteinis* ἐν μακαρίτῃ annotationes in Stephanum, a Regina *Christina*, & Cardinale *Barberino* ei hac lege creditas, ut quam splendidissime & elegantissime ejus cura hîc ederentur. Est Lugduni *Berkelius* quidam mihi ignotus, qui nuper Epictetum cum notis variorum emisit in lucem, qui & ipse hujus scriptoris editionem molitur, instructus, ut ajunt, haud poenitendis subsidiis ab *Isaaco Vossio*. Si ex Epicteto licet conjecturam facere, nihil praeclari nobis erit expectandum. Sunt tamen qui nos jubent εὐφημεῖν, & Epictetum pro abortu habent. Sustinendum igitur, donec apparuerit opus. Habes hîc litteras a *Daumio*, & excerpta in Prudentium, nec non encoenia bibliothecae Rhedigerianae. *Gronovius* lentissime convalescit. Etiam nunc conflictatur καχεξίᾳ, fastidio ciborum, & pedum tumore, qui tamen indies minuitur, ut spes sit pristinam illum sanitatem recuperaturum, quod ut fiat propediem deum ego non cesso precibus fatigare. Actum esset de litteris in patria tua, si, ut nunc res est, illi aliquid acciderit. Stationem *Thysii* anno superiore mihi a Curatoribus illius Academiae oblatam, cum sederet hinc non movere, commiserunt *Johanni Coccio*, qui olim ludo litterario Swollano, postea Hagensi praefuit. Ante menses aliquot *Georgius Hornius* obiit, cujus cerebrum mucco & squalore fuit obsitum, ut non mirum sit mentem ei saepe non constitisse, cum in vivis esset. *Tanaquillus Faber* abdicavit praefecturam scholae Salmuriensis, & docendi munus in Academia, cum intellexisset fore ut eo mutaretur, propter praefationem, quam prafixerat libello Gallico de componendis controversis Christianae religionis capitibus,

 cu-

cujus auctor, qui praeconem evangelii agebat in illa Urbe, & ipse est in Caeritum tabulas relatus. *Tanaquillus* in villa suburbana degit, & fertur de itinere ad nos cogitare. Tu, qui cum Musis nunc rediisti in gratiam, quando Maronianas lectiones, quando Valerium Flaccum, quando Silium tuum dabis? De me si quaeris, totus sum in Cicerone. Subinde nonnullas mendas inveteratas eluere mihi videor. In lib. x. ep. 8. ad Fam. in vulgatis legitur: *Ipse ita sum animo paratus vel provinciam tueri, vel ire quo resp. vocet, vel tradere exercitum, auxilia, provinciamque: ut vel omnem impetum belli in me convertere non recusem, si modo &c.* Si attendatur recte, hiat oratio. MSS. duo: *Ipse sum animo paratus, ut vel provinciam tueri, vel ire quo resp. vocet, vel tradere exercitum, auxilia, provinciamque, vel omnem impetum belli in me convertere non recusem.* In MS. Stewechiano non extat *non recusem.* Hinc legendum esse censeo: *Ipse sum animo paratus vel provinciam tueri, vel ire quo resp. vocet, vel tradere exercitum, auxilia, provinciamque, vel omnem impetum belli in se convertere, si modo &c.* In ep. XXI. ejusdem libri, sicut & in aliis Planci epistolis, restitui ex antiquis libris *hoc* pro *huc*, quod nec Comicis infrequens, neque tuo Virgilio ignoratum, ut Servius ad x. Aen. notat. Est autem Plancus mire studiosus archaismorum. Sed haec tenuiora sunt. A te aliquid μυστικώτερον ex reconditis Musarum orgiis, ad quorum ἐποπτῶν tu olim, & fere solus admissus es, expecto. De incredibili tarditate & negligentia typographi, qui Suetonium meum imprimit, piget scribere. Si ullus unquam Callipides fuit, certe hic est. Vix quot mensibus unum folium detexit. Caesares tandem absoluti sunt. Restant de Illustribus Grammaticis & Rhetoribus libelli perbreves. Non ausim, nec possim operam meam jactare, perquam levem enim eam esse pulchre novi; hoc tamen praestare possum, non paucis locis hunc scriptorem nunc emendatiorem legi, quam antea lectus fuit. *Episcopo Paderbornensi* scis me constituisse hanc editionem inscribere, si non ingratum ei hoc officium futurum esse possem intelligere, & forte tu hunc scrupulum mihi poteris eximere. Mitto *Cuperi* observationes. *Gudius* noster cum *Sciassio* in Holsatiam ante duos admodum menses profectus est, circa ver rediturus. Sed tempus est manum de tabula tollere. Hoc non possum non adnectere, Affinis tui scriptores finium regendorum nunc praelum *Waesbergianum* exercere. Vale, meum & saeculi ac patriae tuae decus unicum. Trajecti ad Rhenum Eid. Jan. CIƆIƆCLXI. quem tibi feliciter cum plurimis secuturis volo decurrere.

EPI-

EPISTOLA LXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

ANte has tres hebdomades litteras ad te dedi minime Laconicas, quibus prioribus tuis respondi, & culpam silentii deprecatus sum. Interea supervenerunt alterae tuae, quibus merito de neglecto mecum expostulas officio. Sed in posterum cautio mihi erit, ne in eundem lapidem impingam, & vulnus, quod nondum bona fide coiit, rescindam. Dolor, quem ex adversa tua valetudine capio, incredibiliter me dies noctesque excruciat, nec patitur tranquillo esse animo unquam. Te obsecro rogoque, ut totus, abjectis omnibus aliis curis, valetudini servias, eamque omni studio in pristinam reducere sedem nitaris. Deum vero assiduis precibus fatigare non cessabo, ut te patriae, litteris, nobis conservent, & sanitatem restituant tibi. Ego non ante valebo, quam te valere cognovero. Tuo in has oras adventu nihil mihi desideratius accidet, modo te firmum ac valentem hic complectamur. Ad *Paisium Ligaridem* proxime litteras a me habebis, & certiora de *Meursii* & *Schefferi* scriptis. De *Meursianis* hoc tibi praestabo, nisi brevi invenerint hîc typographum, me curaturum, ut ante tuum abitum redeant in suos foros. Amsterodami ante hos paucos dies denuo prodiit fragmentum Petronii Tragurianum, cum codice illo, ex quo descriptus est, accurate ac diligentissime collatum, cum diserta Apologia *Marini Statilii*, in qua misere vapulat *Wagenseilius*; nec benigne accipitur *Henricus Valesius*; *Schefferus* vero noster laudatur. Conqueruntur etiam de editoris primi Patavini audacia, & libidine plurima immutandi. Cis paucos dies videbis ἀνέκδοτον opusculum τοῦ μακαρίτου *Schelii* de jure summi Imperii, quod *Hogersius* edidit. *Schultingii* notae in declamationes Senecae praelum subierunt. Plinii Panegyricus etiam nunc cum operarum tarditate colluctatur. Aphthonium *Schefferi* cupide videbimus. *Daumiana* nuper misi. Vale, decus nostrum unicum, quantum potes cura valetudinem. Rogo ne feras aegre tam incultam & insubidam epistolam, summa festinatione deproperatam, ad te mitti. Eram occupatissimus. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIV. Febr. CIϽϽCLXXI.

EPISTOLA LXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Holmiam.

INcredibilem in modum me tua valetudinis cura sollicitum habet & anxium, quae ingravescit indies, quod ad binas meas nihil a te responsi acceperim,

 cum

cum nemo te ſit in hoc officii genere diligentior, nemoque in ſcribendo magis impiger. Te rogo vehementer etiam atque etiam, ut quamprimum hoc aeſtu me leves. Priores valde ponderoſae fuerunt. Nam & quicquid novi in re litteraria geri cognoveram complectebantur, & iis adjeceram *Daumii* litteras, & varias lectiones excerptas ex Prudentii codice Breſlavienſi, quas ille ad me miſerat. Spero tibi traditas eas eſſe. Nunc quod ſcriberem vix erat. *Meurſiano* de trium Inſularum antiquitatibus operi manus admovebit *Waesbergius*, ſimul ac ſcriptores finium regundorum, qui nunc ſub praelo fervent, expedierit. Cis paucas vero hebdomades ait ſe hac cura defuncturum eſſe. *Gronovii* filius ex Anglia redux paucis abhinc diebus me inviſit, & ſe quoque Prudentium cum veterrimis membranis contuliſſe narravit. *Nicolaum LLoydium* Oxfurti audio Nemeſianum de natura hominis edidiſſe, & *Thomam Gale* Cantabrigiae Phornutum, Palaephatum, omneque id genus ſcriptorum Graecorum, qui μυθολογίαν illuſtrarunt. Is quoque omnium Jamblichi operum editionem adornat. *Pearſonus*, Anglorum Doctiſſimus, molitur Apologiam pro Ignatii epiſtolis contra *Dallaeum*. Agathemerum, ſic enim, niſi me fallit memoria, vocatur, Geographum Graecum poſterioris aetatis ἀνέκδοτον publicavit *Tennulius*, ſed cum nondum vidi. *Schefferi* de Navali re militari commentariis nondum potuit editor inveniri, quod indigniſſime fero, & vix invenietur hîc, quoniam non pauca apud pleroſque bibliopolas exemplaria prioris editionis etiam nunc proſtant. Auguſtae Hiſtoriae ſcriptores cum integris *Salmaſii*, *Caſauboni* & *Gruteri* notis, minori forma deſcripti modo prodierunt. Hiſce nundinis inſtantibus exſpectatur tertius tomus bibliothecae Caeſareae, *Lambecii*, & *Patini* numiſmatum nunquam antea vulgatorum grande opus, nec non *Spanhemii* praclarae de uſu antiquorum nummorum diſſertationes. Vale, Vir Excellentiſſime, & me ama, & fac ut de tua valetudine certior fiam propediem. *Voſſius* ex Anglia nondum rediit: non ante vero redibit, ut ajunt, quam graves argento fiſcos ſecum attulerit. Suetonius meus jam volaret per manus hominum, ſi *Epiſcopo Paterbornenſi* hoc munus non ingratum futurum eſſe cognoſſem. Iterum Vale, decus noſtrum, & ſi fert tuae valetudinis ratio, ecquid de Virgilio tuo, de tuo Silio, & Valerio ſperandum nobis ſit, & quando viſuri eos ſimus, ſignifica, quaeſo. Trajecti ad Rhenum a. d. IV. Kal. April. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA LXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Diu eſt, quod nil omnino de rebus tuis inaudimus, mi Graevi. Bis ante meam ex Suedia profectionem grandibus epiſtolis te compellavi, ſed ad quas reſponſi nihilum in manus meas hactenus eſt perlatum. Credo obtuſum atque enecatum verboſis litteris ſilentium tibimet te indixiſſe, ut loquaciſſimi allo-

alloquii injuriam splendide ulciscaris ista tam pertinaci taciturnitate. Quicquid sit, aveo doceri, quo loco sit tua valetudo, nam mea nequius, quam velim procedit, & tamen melius quam nuper. Hoc cum dico, non exspectas a me, sat scio, ut vela confabulationis intendam. Hospitium mihi est Hagae Comitum, quo & ante hoc triennium utebar. Quod moneo, ut si quid ad me velis, id quo mitti oporteat, ne ignores. Vale. Hagae CIƆIƆCLXXI. IV. Eid. Sextil.

EPISTOLA LXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PUdet profecto tam segniter, tamque frigide leges hospitales, nuper a me adimpletas fuisse, mi Graevi, non tam tua, apud quem licere plurimum mihi nescio quo jure reor, sed reor tamen, quam uxoris tuae caussa, & alterius illius elegantissimae virginis, quas sane lautius & minus agrestem in morem exceptas oportuit. Quod nisi tu, homo disertissimus, pessimae caussae patrocinaris, jam nunc metus est, ne nomen mox meum referatur in Cyclopum ac Laestrygonum ordinem. a Principe *Paderbornensi* epistolium proximis diebus habui, ubi haec inter alia. *Graevii Suetonium meo nomini inscripturi honor erit mihi acceptissimus, quem meis verbis salvere jubeas velim.* Vides, mi Graevi, nihil tibi reliquum esse, quam ut propositam operis dedicationem absolvas. Hoc igitur age quam primum, & Vale. Hagae comitum Anno 1671. x. Kal. Octob. ad *Paisium Ligaridem*, si quid voles, propediem parandum erit, cum ego vix ausim responsum ad amicissimas ejus litteras diutius procrastinare.

EPISTOLA LXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SIngularis illa & mirifica tua comitas, apparatusque minime tenuis, quo nuperius nos excepisti, quum ad te inviseremus, nostris semper obversatur animis, nec de ulla re aut crebrius aut majore cum voluptate loquimur. Me vero meae pudet tarditatis, qui non citius officio fuerim functus, tibique gratias egerim maturius. Mei quoque hanc procrastinationem detestantur, ac nihil magis in votis habent, quam ut te propediem hic salvum videant & incolumem, ut coram testari possint, quam gratam habeant memoriam illius prolixae voluntatis ac studii in nobis benignissime accipiendis. Rogamus itaque te & obtestamur summopere, ut, simul ac tuae valetudinis ratio fert, ad nos excur-

curras, & desideratissimo tuo complexu nos bees. Coram licebit liberius de iis rebus tecum sermones caedere, de quibus hîc nostrae civitatis mores legesque explorare jussisti. Domus in suburbano agro ad Vechtam non unae proscribuntur, nec inelegantes, nec insano pretio. Celsissimum Principem *Paderbornensem* non dedignari officium meum incredibiliter gaudeo. Cis paucos dies accingam me praefationi illi pangendae, quam non ante typographo tradam, quam tibi fuerit probata. Ad *Paisium* quoque *Ligaridem* meas litteras videbis propediem. Emendationibus tuis in Statio, Sallustio, Martiali nihil certius est & pulchrius. In Martialis tamen loco paullo longius a ductu verborum & litterarum tua videtur recedere correctio, quamvis nihil ingeniosius, nihil elegantius illa fingi possit. Apud Valer. Flaccum lib. v. vers. 61. vulgo legitur: *vivo frondes & cespite tellus Aggeritur*, sine sensu. Scribendum censeo: *vivo frondens e cespite tellus aggeritur*. Apud Livium lib. xxi. cap. 44: *Nullum momentum ad vincendum homini ab diis immortalibus acrius datum est*. *Magnum*, *parvum*, *momentum* saepe leguntur in scriptis veterum; sed *acre momentum* insolens est & contra usum emendate scribentium. sed *acre telum*, quae vox in vetere legitur editione, pulcherrime conjunguntur. *contemptum* vero quod in Codice Puteaneo aliisque legitur, est rejiciendum, sed reformandum in *Contemtu sui*, totusque locus sic rescribendus: *Nullum contemtu sui ad vincendum homini ab diis immortalibus acrius telum datum est*. *Contemtus sui*, est contemtus vitae animaeque suae, ut *vilitas sui* apud Senecam. Livius Andronicus: *Usque quaque sapere oportet, id erit telum acerrimum*. Liv. iv. c. 28. *necessitate*, *quae ultimum ac maximum telum*, *superiores estis*. Exemplorum magna messis in mundo est. Liv. lib. i. cap. 48. *Ipse prope exsanguis*, *quum semianimi regio comitatu domum se reciperet*, *pervenissetque ad summum Cypricum vicum*. Hunc locum corruptum esse jam *Gronovius* vidit. Mihi videntur haec verba *semianimi regio comitatu* esse glossemata, quae irrepserunt ex margine. *semianimis* fuit expositio ȣ *prope exsanguis*, & *regio comitatu*, ȣ *apparitorum & comitum* quae praecesserant. itaque sic refingendus est hic locus: *ipse prope exsangis quum pervenisset ad summum Cyprium vicum*. Habes hîc pro tuis optimis & praestantissimis iisque plurimis correctionibus, paucas easque non magni momenti. Tuos observationum libros fac quaeso ut videamus brevi. Nam aliae tuae lucubrationes moras & limam, si tibi credimus, postulant, sed in his jam ita elaborasti, ut cum maximo applausu orchestrae eruditorum publicari possint. Noli, quaeso, diutius nostra morari gaudia. Ausonium *Tollii* puto te vidisse. Editio non est contemnenda, non solum quia raras *Freheri* & *Accursii* notas in illum scriptorem nobiscum communicat, sed & quia non pauca nec protrita ab ipso *Tollio* in hoc scriptore sunt animadversa. Contuli & ipse symbolam, de qua tuum judicium utinam mihi liceret cognoscere. Nunc Artemidori novam editionem *Tollius* molitur. Quid Francofurtensis panegyris allatura sit propediem sciemus. Mitto hîc tria orationis meae exemplaria, unum tibi, alterum Amplissimo *Slinglandio*, tertium *Ryckio* nostro: non quod in ea quicquam sit, quod vestros possit oblectare oculos; sed ne officium meum possitis accusare. Vale, meum & litterarum grande de-

cus

cus & praesidium, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. vi. Kal. Octob. CIↃIↃCLXXI.

EPISTOLA LXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Ratam.

VAletudo tua me mirum in modum anxium habet & sollicitum, de cujus ratione certior fieri desidero. Hodie *Patinum* hîc vidi, qui thesaurum suum Numismatum rariorum recens editum mihi dono dedit. Cras hinc Coloniam contendit: inde repetit Argentoratum, ibi uxorem Lutetia redeuntem expectat. Ubi sedem sit fixurus adhuc incertus animi est. Sperat Oeniponte se hyemem transacturum, & primo vere Italiam secuturum. Spem ait affulgere bibliothecam & cimeliarchium Magni ducis ordinandi. Cardilem *de Medicis* quam primum cum valetudine, qua nunc conflictatur adversa, redierit in gratiam, hanc provinciam ei confecturum. Illustrem *Capellanum* nunc audio se habere meliuscule. Sed de his tu certiora. Coloniae nuper haec inscriptio eruta est, quam non possum non tecum communicare.

D. M.
C. SEVERINO VITALI VETERANO
1 HONESE MISSIONIS EX BF. CŌS
LEG. XXXV. V. SEVERINIA SEVERINA
FILIA PATRI KARISSIMO ADSEREN
TE VITALINO HILARIONE LIBERTO
FACIUNDUM CURAVIT.

Tuum Virgilium & Observationes spero hac hyeme te ita expoliturum, ut lucem adspecturae sint cum prima hirundine, aut etiam maturius. Me exercet Tullius. Utinam brevi te cum nostro *Ryckio* hîc complecti liceret. Vale, Vir Illustris, & me ama. Trajecti Kal. Octob. CIↃIↃCLXXI. Dionys. anni.

1 HONESTAE.

EPISTOLA LXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ECce vix tandem literas, quas parari, fateor, jam pridem oportuit, cum ad *Daumium*, tum ad *Gebhardum*, quibus utrique grates aguntur, pro excerp-

cerptis ex Prudentio manu exarato Bibliothecae Rhedigerianae meeum communicatis, Vir amicissime. Si quid praesidii sperandum mihi a toties explorata tua ista benevolentia, auguror fore, ut ne desis mihi in iis tuto celeriterque curandis. Tum *Daumio* autem peramanter leniterque uti vellas de restituendo veterum Poëtarum Christianorum codice, quem nosti, regiae editionis. Eum enim ad me redire tandem aliquando par est, nisi quid, Trebati docte, dissentis, quod me hercules nolim. Tu vicissim fac memineris ad *Paisium Ligariden* esse tibi litteras parandas, quas uti paraturum te jam saepenumero es pollicitus, sic parari eas mora sine ulteriore jus fasque est. Ni mavis meas sine tuis Moscuam propediem contendere. Vix enim ausim procrastinare scriptionem de novo, quam plus nimio dilatam jam nunc agnosco, non sine plurimo ac praesentissimo pudore nostro. Apparatum, quo tu ac uxor nuper apud me excepti estis, tenuem admodum ac frugalem, quod extollis miris laudibus, quasi lautissimum, aut ludis, ac jocaris, aut non meministi, quam tu dissimilis nostri in his soleas apparere, homo splendidissimus ac mire dapsilis. Quapropter sic velim hac parte laudandus tibi ac aliis videri, ut frugalitatem meam aemulemini. Quamquam urbane hoc, ut cetera, a te factum, credo, ne ego excusando deprecandoque culpam altius desudem, quam non admitti satius omnino fuisset. Sed vos videritis, ne si iterum ad aegrotum visatis, caena ferali denuo excipiamini. De meo ad vos excursu nihil habeo quod pollicear, cum neque valetudo satis voto respondeat, nec desint in publicis privatisque hic mihi, quae agam. Tu quidem patribus conscriptis cum me ultro accenseas, oportet recorderis tamen, non esse ex pedariis. Avolavit a me tota Pegasorum cohors jampridem, ut nec meis nec alienis pedibus ad vos venire integrum sit mihi. Auctor potius sum vobis, ut, quando dentes rursus prurient esuritionis libidine, recta ad me contendatis. Ita enim fiet, ut inanitate pleni, sicut nuper, domum revertamini. Oratio, qua collegae tuo *Mansveldio* parentasti, perplacuit mihi: adeo eleganter, castigate, tersque omnia illic dicuntur. Exemplaria, quae, praeter meum, mihi restabant bina, *Slinglandium* inter *Ryquiumque*, ut jusseras, sunt divisa. Quae ad Suetonii editionem praefanda tibi proposuisti, cupio vehementer videre. Vide igitur, ne exspectationem nostram mora diuturniore teneas suspensam. Mihi quoque proximis diebus verba ad eundem Principem fuere facienda ex persona *Elzevirii*, quae monumentis herois nostri Paderbornensibus lumen ipsum occupent. Assentando laudandoque plurimum illic permisi mihi, plus etiam fortasse, quam par erat, sed mos fuit gerendus saeclo, quo sacra aliter haec non constare nosti, puto. Martialis locus altiorem Medicinam requirebat, ut mirum non sit, conjecturam nostram ab edita scriptura longius abire. Nam vulgatae lectioni cum nec sensus constet, nec numeri carminis (quam enim salebrosa illic omnia?) proximum fuit ad meliora confugere. Mea enim ut vera non praesto, sic ea amplector tamen pro verisimilibus, dum praestabiliora ab aliis producantur. In Valerio Flacco, *Vivo frondens e cespite tellus*, mihi quoque jam pridem venerat in mentem, adscripto libri tertii loco,

Dine-

Dixerat, & flammas frondentibus intulit aris,
Libavitque dapes;

Auctorem illum praelo *Plumeriano* destinavi jam olim, nec muto sententiam, Quamquam fortunae ejus eo loco non videantur esse, ut ab iis quicquam simile possimus sperare. Promittit tamen propediem nobis sese adfore, quando agam cum illo de hac re: ut si ipse editionem auspicari non possit, alteri det locum. In Livii loco castigando feliciter versari visus es omnino nobis: mirorque amico nostro restitutionem illam non suboluisse, hariolatori cetera optimo. Ausonium editionis novae perferendum ad me curabo quamprimum, ut videam, si omnia, quae ad Poetam non plane malum observavi, & sunt complura, illic occupata occurrunt. In hoc peccavit ejus editor novissimus, quod conquisitas per Germaniam, ubi editae perhibentur olim, *Rittershusianas* castigationes in Poëtam eundem publico non dederit, sunt enim rariores aliquanto inventu. Sed & in editione Aldina fragmentum recordor exstare, quod postea in aliis exemplaribus, nescio qua de causa, sit omissum, etsi alterius Poëtae Christiani foetum esse potius crediderim, quam Ausonii. *Patinum* Argentinam rediisse me non convento miror equidem, cui meliorem fortunam voveo. Illustris *Capellanus* te in suis peramanter nec semel jam salvere jussit uti & in postremis suis *Bigotius*, qui panegyricos veteres cum variorum notis ad exemplar Lutetianae editionis procudi apud nos vellet. At tu, ni fallor, diu est quod monebas ab Ultrajectinis id fieri Bibliopolis. *Ryckius* Amstelaedamum profectus est proximis diebus, interfuturus nuptiis amici, unde tamen crastini die redux exspectetur, quando tuas illi tradendas curabo. Ob inscriptionem Coloniae nuper effossam, quam mittis, plurimum te amo. Misit & nonnullas Noviomagi proxime repertas *Cuperus*, sed nec illas magnae rei. Ad *Bigotium* vero, ut revertar, saepe is a me petiit, ut si venalem alicubi invenirem *Bursii* Dialecticam Ciceronianam in Polonia editam, eam sibi compararem. Occurrebat liber is nuper venalis in Schulianae bibliothecae auctione, jussique ut addiceretur mihi, sed cum nunciaret *Ryckius* idem te jussisse, destiti confestim a proposito, cum Ciceroniani omnes libenter, quotquot sumus, tibi fasces submittamus, & quidem ultro. Quanquam non opinor isti Dialecticae locum fore in editione Ciceroniana, quam paras. Volebam pluribus, sed urget tabellarius discessum. Salutamus ego & *Kellerus* noster optimam uxorem tuam, ac parem illi sororem. Tu vale, jucundissime Graevi. Exarabam Hagae Comitum CIϽIϽCLXXI. XVI. Octob.

EPISTOLA LXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SUetonio patronum cum delegeris *Principem Paderbornensem*, atque ego jam ante menses hosce binos ipsi principi significarem, fore propediem, ut fides tua liberetur, moneo atque adhortor te, mi Graevi, interpellator nunc ego fortassis odiosus, non immaturus tamen, ut promissorum memineris, aut saltem caussas ignorari ne a me patiaris nimiae hujus procrastinationis. Opinor, cum una proxime essemus, ex te mihi cognitum, solam dedicationem superesse conficiendam, reliqua illius operis jam typis esse descripta. Idque principem tuis verbis edocui: qua in re ne vanus fuisse videar metuo. Monumenta ejus Paderbornensia propediem videbis. In fronte operis typographi partes mihi vindicavi, ac nonnulla in laudem herois nostri sum praefatus, quae censurae tuae ante editionem permissa voluissem, sed festinabant operae. De Ausonio alias confabulabimur. *Gronovium* male valere audio & moleste fero. A *Falconerio* nuper admodum habui officiosas sane. In quibus haud perfunctorie tuam humanitatem extollit commendatque. Tum petit, nequid monere *Elzevirium* graver, de mittendo exemplari ad te Inscriptionum Athleticarum, idque se facturum jam *Elzevirius* est pollicitus. Instigandus tamen tibi ac officii admonendus, si cessare perget. Quid sperandum nobis de Seneca *Schultingii*. Quid de panegyricis antiquis? Vale, & nos ama. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXI. XV. November. Proximis meis copiose satis tecum agebam.

EPISTOLA LXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CErtum mihi erat non ante litteris tuis longe acceptissimis quidquam responsi reponere, quam simul cum iis tibi legendam offerrem praefationem Suetonii *Principi Paderbornensi* dedicatam. Sed cum aliae aliaeque cotidie intervenerint tricae & occupationes, quae adhuc me non siverunt vacare huic meditationi, cumque interea Dantisco perlatus iste ad me sit fasciculus a *Titio*, tibi tradendus, non potui hanc amittere occasionem eum ad te curandi. Juvenis enim optimus, *Georgius Melchior*, qui olim in meis aedibus aliquot annos egit, postea Cadomensi in Academia legum disciplinae simulque litteris elegantioribus attendit, nunc vero in subselliis caussidicorum apud vos habi-

habitat, mihi suam obtulit operam in perferendis, quae tibi destinata sunt. Is a multis annis te suspicit & colit unice. Millies enim ex me audivit, te inter paucos illos rei litterariae Principes esse praecipuum, qui dignitatem bonarum artium nunc sustinent. Non dubito, quin pro incredibili tuo in litterarum cupidos studio inter tuos cultores eum sis admissurus. Monumenta Paderbornensia expecto avidissime. Limatissima enim illa Summi Principum carmina, quae ipsae Musae & Gratiae dictasse videntur, ingens desiderium commoverunt videndi, quaecunque a tanto viro, aut ejus jussu ac auspiciis eduntur. Tuam quoque praefationem cupidissime legam. Fac ergo ut quamprimum ad me mittatur. Meae adlocutioni Suetonio praefigendae cis unum alterumve diem manus admovebo, tuaeque censurae eam submittam, simulac litteris fuerit consignata. Praeter alia me moratae sunt additiones notarum, quae calci libri jussi subjici. In illis unum atque alterum locum emendavi; sed plura servo editioni aliquando secuturae. Cum maxime molestiis domesticis distinebar. Efferenda enim hodie est filiarum minima, quae ante hoc biduum animam efflavit. Ausonius nuperus ornatior utique prodiisset, si *Rittershusii* epistolae non fuissent omissae. Sed eas audio frustra hîc & in Germania esse quaesitas. Inscriptiones Athleticas *Falconerii* politissimi mihi tradidit *Elzevirius*. Eruditissimo homini quam primum gratias agam. Ad Illustrem *Capellanum* etiam litteras primo quoque die dabo. Est enim hîc Germanus, qui propediem Lutetiam contendet. Auctorne mihi es illi mittendi orationem, qua Conlegae meo parentavi, quia Suetonius nondum lucem adspexit? Invitus has nugas magnis viris offero. Seneca *Schultingii* brevi comparebit in publico. In Panegyricis edendis lente procedunt. Ad eam tamen faciem, qua illos publicari vult *Begotius*, concinnantur. Iis notis, quas Parisienses collegerunt, adjungentur quae *Baudius* in Plinii, & *Schefferus* in Drepanii Panegyricum commentati sunt. Rutilii itinerarium hîc est qui velit praelo committere. Ei suasi ut *Castalionis*, *Sitzmanni*, & *Barthii* animadversiones huic libello adjiciat. Si quid aliud ei ornando habes, fac quaeso ex te cognoscam. Emendationem tuam Martialis quo magis perpendo, tanto mihi videtur ingeniosior & doctior, ut si non ita scripserit Martialis, saltem, si eam vidisset, sic scribi voluisset. Vulgata sane non est nauci. In eodem scriptore in IV. Epigr. Spect. vexatissimus est locus de delatoribus a Tito punitis:

Traducta est Gaetulis, nec cepit arena nocentes.

ita legitur in MSS. *aut traducta est Caetulis:* quae quoniam rationi carminis repugnant, varie viri docti correxerunt, ut nosti. Mihi videtur propius a lectione scripta abesse, si legatur: *Traducta est catulis. Catulus* est catena ferrea, qua vincti erant illi, qui traducebantur publice. Lucilius: *Cum manicis, catulo, collarique ut fugitivum deportem.* Sic etiam *canis* apud Plautum. *Furcam & canem feras.* Cum furca autem traductos esse nocentes constat, ergo & cum cane aut catulo. Apud Statium IV. Theb. vers. 357. pro *moenia lassa situ*, omnino legendum suspicor: *moenia lapsa situ.* Et in lib. III. vers. 73. *Et consanguineo gestis regnare, superbus Exule:* pro vulgato *glisceis*: nec enim quae viri

docti ibi afferunt de vocabulo *gliscere*, videntur audax hoc loquendi genus posse tueri. Ad *Daumium* tuas curavi: poëtae quoque Christiani restitutionem urgeo. Ad *Paisium Ligaridem* si scripsisti, dignas mea tarditate poenas luo. *Bursi* Dialectica Ciceroniana conjicietur in illum tomum, in quos congeram nonnulla facientia ad Ciceronis illustrationem, quae tamen non poterunt subjici Tullii contextui. Praestantissimum *Ryckium* velim peramanter salutes. Habebit propediem responsum. Illustris *Capellani* gratiam si mihi servaveris, novus cumulus innumeris tuis erga me beneficiis accedet. Vale, lux patriae & Musarum, & me ama ac meae festinationi ignosce. Trajecti ad Rhenum. a. d. xv. Kal. Dec. CIↃIↃCLXXI. Ordines Hollandiae feruntur *Vossio* historiae scribendi provinciam eripuisse ac alii mandasse. Mentiaturne fama nec ne ex te cognoscam.

EPISTOLA LXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Dies elapsi sunt pauci admodum, quod *Plumero* tradebam in manus libellum, sive potius epistolam *Schefferi* nostri, typis Upsaliensibus descriptam, cujus tibi faceret copiam, quod auctor ipse sic voluisset. Pro Titianis, mi Graevi, gratias habeo ingentes ad me missis, ipsi etiam *Titio* per litteras propediem habiturus. *Georgius Melchior*, cum a te commendetur, non potest mihi non esse commendatissimus, accedentibus praesertim meritis ipsius viri haudquaquam contemnendis. Quod cogitare coepisti de Suetonii tui dedicatione, facis profecto rem tua meaque fide dignissimam, quam liberari utrimque nostrae apud Principem existimationis plurimum sane interest. Monumentis Paderbornensibus ad finem a typographo jam perductis moram objiciunt tabulae binae aut tres Geographicae, quas aeri incidendas additamentum operi Princeps nunc parat. Haec propter copiam tibi facere haudquaquam possum earum, quae in ipso libri istius vestibulo nuper admodum sum praefatus. Auguror tamen fore, ut ante Januarias Kalendas opus omne luci publicae donetur. Filiarum agmen decrevisse tibi doleo, vel potius unam Musarum numero discessisse, patre tam ingenioso dignam. Poteram Χαρίτων μίαν dixisse: nisi tu hunc numerum heros fecundissimus jam dudum geminatum reddidisses. Si quis precibus meis ac spei locus, sub festos dies proximos te in meis aedibus complectar, ac pro virili solabor. Nam nunc imparatus ad hoc officium accessero. Ausonianae editioni nuperae non ea tantum defuere ornamenta, quae proxime designabam, sed Commentarius quoque *Francisci Silvii* in Gryphos Poëtae illius editus olim Lutetiae, cujus exemplum in mea bibliotheca asservatur. Supersunt plurima autem castiganda in scriptore a librariis supinis pessime habito, de quibus alias agemus, quaeque ego suppeditasse poteram e meis scriniis, si admonitus fuissem tempestive hujus lucubrationis musteae. *Capellano* salu-

salutem a te dixi hesterno die. Funebrem Orationem quid ni munus ad illum mittas, cum majora desint mittenda? Senecae *Schultingii* nescio an addendas curaris *Francisci Jureti* notas. Fieri equidem id voluissem, quod illas in sola editione Senecae Aurelianensi recordor exstare, cum in caeteris desiderentur. Exhibebatur autem editio illa nuper admodum venalis in catalogo nescio quo Bibliothecae apud Lugdunenses subhastandae. In Rutilii Itinerario castigavi nonnulla, sed minoris rei pleraque. in Martiale diu est, quod *Lipsius*, puto, castigavit *Traducta est titulis*. Quam castigationem *Salmasius*, *Valesius*, *Vossius*, alii approbarunt. Nec ausim dissentire, quod meminerim, delatores aliosque noxios, qui per arenam traducerentur, pectori adfixos habuisse titulos eorum criminum, propter quae damnarentur. Apud Statium vulgatae lectioni controversiam haud movendam opinor, *Maenia lassa situ*; alibi idem, *magnaeque Amphionis arces jam fessum senio nudant latus*; non enim jam erant lapsa, sed lapsum minabantur. *Fessus senio* passim occurrit apud Poëtas, quod ad inanimata saepe transfertur. Apud Claudianum, *Torrentes immane fremant lassisque minentur pontibus*, hoc est labefactatis. Plura conferri poterant. *gliscit regnare* accipiebam, ut *tumet ira*. Et sane multum sibi permisere in hisce loquendi modis Poëtae. Sed nolo tibi praefractius obniti. De *Vossio* ita est; ut audivisse te scribis. Sed ab amicis ejus, quos inter illustris *Beuningius*, remedium aliquod huic malo adhiberi, puto, poterit. De *Meursianis* trium insularum antiquitatibus nihil tu quidem, ex quo collocuti inter nos praesentes ea de re sumus. Velim tamen serio tandem aliquando a bibliopola id negotium agatur. *Panciatichus* Florentiam salvus pervenit. Habui hodie ejus rei nuntias ab ipso magno Etruriae duce. Vale, Graevi jucundissime. Ad *Ligaridem* distuli hactenus scriptionem, dum praestolor tuas litteras, sine quibus tam diu non tardassem. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXI. Pridie Nonas Decembres Gregorianas.

EPISTOLA LXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litterarum tuarum desiderio contabesco, quae tanti mihi sunt, ut nihil magis expetam, quippe quae solae molestias omnes, quibus subinde jactor, possunt abstergere. Perpetuo enim memoria tuarum suavitatum, amorisque, quo me complexus es homo amabilissimus, quemque ego non cum regum omnium amicitia permutem, meo pectori infixa haeret. Nihil sane, mihi crede, magis opto, quam ut quotidie tecum de communibus studiis conferre possim. Hac tamen tanta voluptate, quam ex tuis epistolis capio, me ipse fraudavi diuturno hoc ac pertinaci silentio, quod mihi ipse indixi. Pudebat enim me litteras ad te dare sine promissa praefatione ad Principem Paderbornensem. Multa vero, ne opus apparuerit adhuc, quia ne ei dedicationi condendae potuerim

rim me accingere, fuerunt impedimento. Et nunc novas moras affert *Patinus* qui typographo spem facit ducentorum nummorum, quos illustrando Suetonio collegisse scribit, & huc missurum se pollicetur, si leges, quas nostro dicit, possint convenire. Haec deliberatio suspensum tenet bibliopolam, ut nondum colophonem huic operi imponere velit. Certum autem mihi erat non ante ad te scribere, quam fidem tibi datam liberassem. Nec nunc mutassem, nisi *Nathanaël Frederus*, qui ante menses aliquot nobis a Cl. *Titio* fasciculum, quem ad te tum curavi, attulit, has mihi quotidiano quasi convicio extorsisset. Cum hinc abiret, vehementer distringebar. Si nondum ad te invisit, propediem tamen inviset, nec dubito, quin optimum adolescentem pro tua humanitate benigne sis admissurus, cui religio est ex Batavia discedere, (adornat autem iter in Germaniam,) antequam unicum ejus decus viderit. Nuper cum Amsterodamensi *Waesbergio* egi, ut *Schefferi* commentarios de navali re Romanorum curam susciperet edendi, & perpuli hominem, ut fidem suam nobis obstringeret, si *Elzevirius* formas illas aeneas, quibus ornandi sunt hi libri, salubri pretio sibi velit vendere. Brevi Amsterodamum cogito, tum urgebo negotium, ut desiderio doctissimi viri satisfiat, modo ne haec procella, quae nostrae reipublicae impendet, malam scaevam objiciat denuo huic instituto. Meursianae antiquitates trium Insularum fervent sub praelis. Te rogo ut me certiorem facias, si quid ex Galliis, Germania, Italiave novi de re litteraria fuit ad te perlatum, aut potius ut ipse ad nos contendas. Valetudinem enim tuam nunc spero confirmatam esse. Tuo vero complexu nihil nobis accidere poterit desideratius. Vale, meum praesidium, & politissimum *Ryckium* peramanter meo nomine saluta. Trajecti ad Rhenum praecipiti calamo a. d. XVI. Mart. CIↃIↃCLXXII.

Tuis Virgilianis lectionibus & Observationibus quid fit?

EPISTOLA LXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Georg. Graevio.

Ultrajectum.

Vide quam dispari de causa contabescamus, mi Graevi, ego dedicationis tuae, quam *Principi Paderbornio* jam dudum debes promissum, tu mearum litterarum ingenti desiderio. Cura igitur quam primum ut valeas: hoc est, ut fidem liberes, me sponsore Principi obligatam. Hoc si praestiteris amota procrastinatione omni, faxo de silentio meo ne quid conqueraris in posterum. Nunc mihi non est integrum per litteras te compellare, nisi tecum operâ eadem expostulem, & tu tacere, credo, me mavis, quam ferocire litigando, ac contentionis funem ducendo tecum, quem laudari ob rem bene gestam satius omnino foret. Excute igitur torporem ac veternum, cujus apud Principem meminisse non possum, cum scribo, quin toties rubore praesentissimo suffundar.

dar. Adeo cunctationis intempestivae caussas exhausi omnes, nec a te suggeruntur, quae multum patrocinentur tibi. Nam quod *Patinum* morae praetexis, qui nummos complures polliceatur, Suetonianas Caesarum vitas illustraturos, vide, ne is ex nummis istis nummos ac lucra captet, certissimo tuo cum detrimento conjuncta: nam si ex nummis Suetonium exemplo Torrentiano cupiebas illustratum, cur *Goltzium*, aliosque rei nummariae antiquae non excussisti indagatores, a quibus longe plura huc conferri potuere, quam tibi a *Patino* sunt expectanda? Qui ut jam possideat id genus κειμήλια non pauca, nec a semet ipso, nec ab aliis luce hactenus donata, suae potius gloriae, quam tuae ista vindicatum ibit. Frigebit interim ac plorare jubebitur tua inter homines litterarum amantes existimatio, quos jam nunc plus nimio taedet pigetque immensae cessationis. Ut de Cicerone nil his superaddam, qui interim negligatur est necesse. Annuum quippe tempus, ut jam festines maxime, negligitur, dum nummi isti aeri inciduntur. Tres quatuorve aeneae tabellae Monumentis Paderbornensibus addendae toto jam quadrimestri tempore typographum occupant ac morantur. Quid futurum censes in tanta nummorum copia? Quod si iis opinare lectorem haudquaquam carere posse, quin tu hunc Thesaurum omnem editioni secundae reservas; unde ornatior illa luculentiorque, post priores curas proferatur in lucem. *Frederum*, quem narras, non vidi. *Schefferi* Commentario de Militia veterum navali, si typographum inveneris, multum equidem me demerearis. Sum enim in eo, ut volumen ipsum in Sueciam deferri curem, auctori restituendum. Tabulas aeneas operi inservituras redimi posse ab *Elzevirio* conditionibus haud iniquis reor: sic enim ipse non semel asseveravit mihi. Si tergiversatur, impellam ipse refragrantem ac promissi admonebo. Ex Galliis Germaniaque nuntiandum nihil occurrit. Ex Italia copiam ingentem librorum exspecto, atque in his Athleticas *Falconerii* inscriptiones, a *Carolo* Dato tibi destinatas. Id exemplar si ad *Ryckium* nostrum pervenire patieris, facies me non invito: cum sciam ejus libri compotem jam te factum. Minimum aberat, quin Britannicis piratis codices isti in praedam cessuri fuerint; sed discrimen omne feliciter evaserunt. Vale, & a *Ryckio* salve: tum liberam, sed amicam, expostulationem aequi consule. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXII. a. d. XXX. Martii.

P. S. *Patini* consilium si arridet, id amplectare per me licet; dummodo dedicationem promissam praestes. Ita fiet, ut nos amici tui simus credituri, penes te culpam non esse dilatae tanto tempore editionis: quibus contrarium nunc est persuasum omnino: scis agi jam annum secundae Olympiadis, ex quo liber typographiae praelo committi coeptus est.

EPISTOLA LXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DIu multumque dubitatum a me fateor, Graevi jucundiſſime, perlatis horum, quae vides, voluminum ad me exemplaribus nonnullis, ac magni Principis juſſu inter homines litterarum apud nos cognitione praeſtantes dividendis, deberemne ego huic te numero accenſere, ac vocare principalis munificentiae in partem, an vero indonatum te atque inhonoratum praeterire: non quod aut guſtum haberem nullum tuorum in rem literariam meritorum, aut minus acceptum te rerer heroi noſtro, qui egregiis hiſce ingenii ſui monumentis ſaeculum ornari voluit, ſed quod ſine praeſentiſſimo tuo rubore id facturus haudquaquam videbar mihi: qui Principem Virum, eumque optimum ac tui amantiſſimum, caſſa praefatiunculae unius exſpectatione totum jam ferme biennium lactaſſes. Nam de Suetonii ipſius editione quid ego nunc dicam? Ad procraſtinationem tantam pro meritis increpandam ſatis, non epiſtolio, aut ſi poëtam egero, epigrammatio unico, at vero Iliade ingenti opus foret. Luſtrum diu eſt, quod conſumſiſti, dum mora hujuſce culpae a te in typographum, a typographo in te convertitur: ut nil relictum abs te nobis videamus, niſi ut Trojanae obſidionis longo decennio adaequetur Suetonius tuus: quo decurſo tempore, id fortaſſis expectandum erit nobis, ut Odyſſeae quoque argumentum omne exhauriatur, aut ſi egeris mitiſſime, ut Caeſaris cujuſque regnum in annos ſingulos extendas: qua me Hercule opera Galbas, Othones, Vitellios magis demereare, quam nos, qui ſeneſcimus & lucem praecipitamus, interim, dum tu aetati tuae noſtraeque ludos lentiſſimus facis. Quod ſi & a nobis nunc ludi arbitraris, verbis ſeriis rogo obſecroque, praeſtes te quam primum diſſimilem tui, fidemque ſi non tuam, at meam certe, liberes invidia perquam ingenti. Vale, & veterni morbum excute, quod in te eſt. Hagae Comitum An. CIƆIƆCLXXII. ad XXVIII. April.

EPISTOLA LXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

NOn auſus ſum ante litteras ad te dare, quam ſimul ad te mitterem ſollemnem dedicationem ad Celſiſſimum *Principem Paderbornenſem*, toties & tam diu de die in diem dilatam, ut juſtiſſimam tibi moverit indignationem. Meritus ſum verbera patruae linguae, nec invenio, quî culpam tantae pro-

procrastinationis expiem, labemque hanc eluam. Hoc tamen velim conceptissimis verbis tibi juranti credas, malignum quasi genium quendam meum semper retardasse consilium, ac vi quasi manuque me repressisse, quoties curae istam Praefationem scribendi volui vacare. Quoties manum admovi huic meditationi, aut curae quaedam praesentiores, aut incommoda domestica, aut amici peregre ad me invisentes, aliaeque remorae, quas recensere longum esset, intercesserunt. Praeterita tamen hebdomade, neglectis omnibus aliis negotiis curisque, me in hortos abdidi suburbanos, nec ante recessi, quam hanc telam pertexerem. Nunc tibi mitto illam recensendam & obelis tuis confodendam. Cave parcas perituris verbis. Quicquid tuis tersissimis auribus videbitur asperum, aut indignum, quicquid minus apte dictum, expunge, jugula. Gratius accidere mihi nihil potest. Inscriptio si tibi videbitur insolens & ingrata futura Principi, utemur solemni carmine, quod aliis libris illi inscriptis alii praefixerunt, nisi quod mallem pro *Episcopus* dicere *Pontifex*, nisi quid, docte Trebati, dissentis. Itali sane, qui avorum memoria cultius scribendi genus sequebantur, non aliter fere loquuntur. Simul ac hanc praefationem recepero, paucis diebus reliqua omnia conficientur, & hac forte hebdomada. Pro carminibus & monumentis Paderbornensibus & tibi gratias ago, & Heroi Illustrissimo agam, cum Suetonium ad illum curabo. Epigrammate tuo nihil tersius legi, nihil acutius. Sed tu non potes alios versus pangere, quamvis maxime velles. Regnas enim in hoc genere. *Capellanus* tibi plurimam salutem dicit, a quo litteras habui paucis abhinc diebus perquam humanas, ut & ab Illustrissimo *Montauserio*. De re litteraria utinam novi aliquid ex te mihi liceret audire. Sed est quod tibi novi narrem non quidem de re litteraria, sed uxoria. Heri mea conjux enixa est puellam. Scito ante annos aliquot, cum filiolus ille diem obiret, pro cujus pia rectaque institutione, cum sacris aquis ablueretur, fidem tuam, ut ritus nostri ferunt, obstrinxeras, pollicitum esse, te casdem partes, si jactura haec sarciretur, iterum suscepturum. Expectavi adhuc, num puellus sit proventurus. Sed videtur vena illa, unde masculi promanant, in uxore exaruisse. Itaque licet puella fuerit tollenda, tuam tamen imploramus fidem, ego & puerpera, rogamusque ut ei ἀνάδοχον velis praestare. Propter infirmitatem vesperi salutaribus undis piabitur. Curabimus ut sit, qui tuam personam gerat, nec enim dubitamus de tua in nos voluntate. Utinam vero te ipsum liceat hoc verno tempore hic complecti. Si litteris non potero, videbo ut brevi coram precibus te meis possim expugnare, ut aliquando tuo desideratissimo adventu nos beare in animum inducere velis. *Ryckio* nostro propediem aut coram, aut epistolis gratulabor novum honorem. Plausus, quo ejus fuit inauguratio excepta, hîc etiam audiebatur. Incredibiliter gaudeo τῷ πάνυ *Gronovio* substitutum esse, qui rei litterariae dignitatem in illa celeberrima Academia possit tueri: de qua Curatores optime merebuntur, si collegam ei appositturi sunt *Jacobum Gronovium*, cujus ingenium magna spondet, nec dubito quin, si maturuerit, doctrina patrem sit relaturus. Vale, Heinsi, decus tui temporis, & si mecum in gratiam rediisti, fac tuas brevi videam epistolas.

stolas. Iterum vale. Puerpera salutem tibi adscribit. Trajecti ad Rhenum Id. Maii CIƆIƆCLXXII. Dionys. ὡς τάχιστα. Similitudo de laureatis agricolis nescio an non reperiatur jam in aliqua dedicatione Principi sacra. Dum enim haec describo, videtur memoria me hujus rei admonere. Si tibi hoc fuerit cognitum & perspectum, velim mihi significes, ut deleantur, aut immutentur.

EPISTOLA LXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Succensebam fateor, tibi, & quidem graviter, non tam mea causa, cujus fidem tanto tempore obstrictam teneri, nec liberari permolestum, ne quid dissimulem, erat, aut respectu illius Principis, qui ob eximias plane animi dotes, intimamque litteraturae politioris cognitionem nobis praecipuo in cultu debebat esse; quam temet ipsum propter, a quo cum nihil non praeclari in tam opportuno appositoque argumento jure exspectarem, nescio tamen quo desidiae frigore contactum spes pariter nostras ac tuam existimationem frustrari, ne quid acerbius dicam, multo medius fidius cum dolore sentiebam. Tandem in virum te dignum, & in Graevium heroem, moribus antiquis instructissimum, evasisti. Cogor enim collaudare dedicationis tuae facundiam & leporem vel invitus. Nam etsi jam minus tibi irascar, quam diebus proximis est factum, tamen rediisse me tecum solidam in gratiam, non est quod opineris, aut prorsus rediturum speres, nisi prolato in publicum Suetonio Tranquillo,

Aeneam credam quid enim fallacibus undis,
Et coeli toties acceptus fraude serenis?

Vides, quam propemodum fides tua apud me decoxerit. Interim quod imparem me facile agnoscerem exercendae in dedicationem tuam censurae, sive quia temperata ac interquiescens bilis atrociorem aliquanto me forsan praestitisset, sive quod omnia illa supra malignam limae nostrae rasuram posita intelligebam, malui judicio doctissimi Principis tenerrimisque auribus te totum permittere, quam arrogare mihi rem arduam in primis ac perdifficilem. Ab illo igitur exspectemus necesse est, quicquid inde commodi ac gloriae in te derivabitur, quicquid promanabit reprehensionis. De titulo ipso, ne quid ignores interim, malim recepti apud omnes usus vestigiis insistere, quam novare quicquam, etsi Latinitati congruum. *Pontificis* nomen, quam sit apud nos odiosum haud te potest praeterire, vide igitur, ne dum nimia cura Latinus appares, Theologi nostri te pontificium esse clamitando argutent. Ubi accepero responsum a Principe, ejus te confestim faciam certiorem: noli enim timere, ne procrastinationes tuas umquam sim aemulaturus, mi Graevi. Uxori tuae Junonem Lucinam obvenisse propitiam laetor equidem atque exsulto: de

de faeminino partu, non est quod mireris tamen: nam a te cunctatore tanto quid virile masculumque potuit expectari? in eo etiam injurius es, quod persuasum nobis cupis, exaruisse tua in conjuge venam illam, quae masculos erat datura. Gnaviter illa partibus suis equidem est functa; nec ultra maternos menses protraxit: tuum secuta exemplum non mense decimo, quod fecit naturae convenientissimum, sed hercule decimo anno, elephantinum in morem, peperisse debuit. Tuum sit igitur masculorum geniturae totum te dare: quod si feceris, nihil in illa morae erit, quo minus matura proferantur in lucem. Interim gaudeo honorem mihi abs te ac puerpera esse habitum, singularem plane, quo nomine vestrum utrique gratias pleniores propediem sum acturus. Vale, mi Graevi, & jocos, si felle nonnullo suffusi videbuntur, in partem aequiorem interpretare, Hagae Comit. CIↃIↃCLXXII. May. *Ryckius* jam Leidam est profectus. De laureatis agricolis ullibi similitudinem mihi lectam fuisse haud recordor in scriptis ad Principem destinatis.

EPISTOLA LXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Nihil, Heinsi, te est amabilius. Tantae sunt ingenii tui suavitates, tanta vitae elegantia, ut, qui illam novit, & te non amat, ne se ipsum amare posse videatur, sane non dignus sit, qui a quoquam ametur. Nunquam a te discedo, quin illorum felicitatem praedicem, & invideam, quibus datur tua frui consuetudine. Semper meo obversantur animo eruditi illi sermones, & Attico lepore conditi, illaeque epulae plenae deliciis litteratis, quas ego Regum & Principum lautitiis antefero, & quarum desiderium vix ferre possum. Hoc tu facile posses levare, si in animum tuum induceres ad nos aliquando excurrere cum nostro *Ryckio*, & tuo nos optatissimo complexu beare. Facile poterit iniri ratio, qua viae molestiae minuantur. Cum N. egi de quibus, cum essemus una, sermones habebamus. Addidi nonnulla de procacitate linguae, non quasi de ea quicquam ex te audierim, sed ex aliis. Videbatur molliri, nec tamen an quicquam profecerim ausim affirmare. Habes hic litteras a *Cupero* commodum mihi traditas. Lutetiae prodierunt Optatus Milevetanus cum notis de *Laubespine*, & Hermianensis opera cum notis *Sirmondi:* Glossaria quoque *Labbaei* tam diu expectata propediem lucem videbunt, & in Germania Valerius Maximus *Johannis Vorstii*, viri non indocti. Indicem librorum Italicorum, quem nuperius apud te vidi, ut ad me perscribere velis, rogo. Perendie litteras daturus sum in Germaniam ad *Frisium*, cum quo velim communicare, quae in re litteraria apud Italos gerantur. Utinam & de classe aliquid addere liceat, quod sit in rem nostram. Vale, grande decus nostrum & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. x Kal. Jun. CIↃIↃCLXXII. Puerpera valet & te salutat, sed filia vix videtur vitalis futura.

EPISTOLA LXXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

QUod te boni victus oppido inanem, pravisque in optimos Latinioris aevi scriptores observationibus onustum probe, dimisi nuper ex meo contubernio, velim equidem, si liceat, quoquo modo culpam expiare, Graevi jucundissime. Certe si reverteris propediem, ut & lautius aliquando obsonemus, & ineptiarum minus tibi sit audiendum, opera a me dabitur: nam ut ego excurram ad vos, exspectare, quaeso, nolito; ne hospitam adducam mecum adversam valetudinem, cujus convictu permolesto ad satietatem diu est quod fruor. Vix digressus eras a nobis, cum supervenit *Ryckius*, nostrum utriusque, ut scis, studiosissimus: qui te sibi apud Leidenses suos non fuisse deprehensum, animo indigno videbatur ferre. N. nisi tuis admonitionibus ad saniora pertraxeris, est quod tibi me Hercule debituri simus. Alia omnino illi insistenda est via, si amicos paternos suis commodis solide conciliatos cupit, ac fortunis suis patrocinantes omni studio. Uni ego virtuti me vectigalem ac obnoxium praesto: hac alligarat me sibi tenacissimum in modum ejus pater; quo vivente cavi diligenter, ne officiis ab illo separarer. Si, ut debitum, ista in se derivari cupit, incipiat quoque beneficius esse necesse est, ac beneficiorum intelligentem se praestare. Ad optimum *Capellanum* cum scribes, fac, quaeso, ex te cognoscat, quae doceri se cupere significarat tibi, & de quibus in familiari colloquio a me actum tecum potes meminisse. Tum *Wieri* opera ad Illustrissimum *Pomponium* missa jam pridem a me, addita libro inscriptione, qua manifestum fiat, ipsi *Capellano* fasciculum esse tradendum. Poemata *Episcopi Paderbornensis* cum monumentis etiamnum penes me asservavi mittenda, simulatque opportunitas apparebit, qua Lutetiam tuto perferantur. Paginas omnes Glossarii *Labbaei*, quotquot ex illo opere lucem aspexere hactenus, mecum communicandas fore propediem *Bigotius* erat pollicitus. Quo beneficio mihi opus non erit, si volumen integrum post immensas procrastinationes publico donetur tandem aliquando. Valerium quoque Maximum *Joannis Vorstii* lubentissimus videbo. Indicem librorum Italicorum hic habes, sed illa lege ut mox ad me revertatur, ne cum libri ipsi venerint, quos de die in diem adfore spem facit *Elzevirius*, ego ignorem si quid forte illorum desit numero. Ad virum perillustrem *Henricum Frise* tanto tempore nil litterarum me didisse piget, pudetque. Sed emendabo ac deprecabor culpam proxime apud ipsum. Tu interim in antecessum sic mihi apud illum patrocinare, ut ne cum meae aderunt litterae, durius ex merito habeantur forte, ac summatis viri aditus difficiliores experiantur. A Principe Paderbornensi simulatque recepero Dedicationem tuam, ut recta sine ambagibus ad te mox con-

contendat, a me curabitur. Puerperae partuique secunda quaevis apprecor. Vale, flos hominum elegantiorum; Hagae Comitum CIↃIↃCLXXII. a. d. 11. Junii.

EPISTOLA LXXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Concinnam oppido disertamque Dedicationem tuam, redditam mihi jam nunc ab Heroe *Furstenbergio*, sine procrastinatione ulla, mi Graevi, uti par erat, ne publice diutius subtrahatur, ad te venire volui. Tuum nunc erit, ne post nimias cessationes denuo quid peccetur cunctando, providere. De ea sic Princeps ipse paucissimis, *perlegi Suetonianam dedicationem Graevii eruditissimi viri, quae si tuo calculo approbatur, nobis etiam satisfaciet, quae in ea quoad titulum mones, tuo consilio poterunt mutari.* Hactenus Princeps. Percensui eam ego denuo severis oculis, nec inveni quicquam, quod reprehensioni malignae pateat obnoxium expositumque: loco τῶ *Furstenbergii*, ubi Principem alloqueris, malebam, *Celsissime Ferdinande*; quod Principes Ecclesiastici nomen gentilitium ejurent quodammodo. Loco ȣ *Antistes plurimum reverende*, etiam quid aliud repetiri possit: cum *plurimum reverendi* & *admodum reverendi*, titulus sacerdotibus trivialis notae soleat deferri, ut potes novisse. Vides, quam rigidae, quamque perendae longe fuerint censurae, ne viderer nimis indulgenter tecum egisse. Pluribus ante triduum cum egerim, nunc temperanda est nonnihil loquacitas. De *Meursianis* trium Insularum antiquitatibus addidisse te nihil miror, cum, quid promotum sit eo in volumine ab operis typographicis, mea intersit scire maxime. Si alibi occupatus praefationi conficiendae vix vacas, vicarias ego partes & in me suscipiam erit necesse, cum fidem obligarim de opere isto Regi dedicando, quod non ignoras. Vale, & me ama. Salveat puerpera. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXII. Nonis Juniis Gregorianis.

EPISTOLA LXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Utinam vero saepius sic mihi liceret obsonare, aliis non inviderem Deûm epulas. Nam victu optimo & nectareo vino corpus, observationibus vero longe pulcherrimis animum pavisti, ut mihi non Hagae, sed in Museo Alexandrino viderer coenare. Hoc unice doleo, adversam tuam valetudinem nobis

nobis spem diu desiderati tui complexus hac in Urbe praescindere. Sed forte aër iste salubrior illam confirmabit. Vide igitur, si me amas, num viam aliquam possis invenire te huc ferendi, ut suavissimis tuis sermonibus animum avocemus a malis, quae patriae incumbunt. Ad Illustrem *Frisium* & *Capellanum* quae mandasti, mihi curae fuerunt. Illam elegiam elegantissimam, qua perfregisti arcam Reginae occlusissimam, utinam mecum communicare digneris. Nihil enim video: audivisse venustius & ingeniosius. Judicio tuo & Celsissimi Principis de dedicatione mea triumpho, securus de aliorum sententiis, si vobis non displiceo. Quamvis vellem optaremque summopere, ut severiorem censuram in illa recognoscenda exercuisses, plane enim tuam limam desiderat. Hac hebdomade ultima manus imponetur informi partui elephantino. Sequente saxo exemplaria ad te & Heroëm perferantur. Meursianarum antiquitatum trium insularum folia, quae descripta typis sunt, indies expecto. Simul ac ad me perferentur, ad te ea curabo. Dedicationis partes si tibi sumere vis, lubens eas trado, licet *Scheffero* fidem olim dederim, me Regi Suecorum eas inscripturum. Sed mea voluntas nunquam a tua discrepabit. *Elzevirius* nunc nobiscum agit, qui fasciculum librorum Italicorum nondum ad se perlatum esse significat, quamvis Texelam miserit, qui eum peteret. Panegyrici *Caroli Dati* exemplum ut mihi dones rogo. Videre quoque desidero vitas Pictorum, *Latini Latinii* opera, tum Marmora erudita *Ursati*, epistolas *Bargaei*, Gemmas veteres *Leonardi Augustini*, Dianam Ephesiam, *Donium* de restitutione agri Romani. Horum librorum lectione si tuum animum explevisti, illorum copiam ut mihi facias rogo, non omnium simul eodemque tempore, sed singulorum. Grotianas epistolas prima occasione remittam. Vale, medulla Suadae. Puerpera te salutat. Trajecti ad Rhenum a.d. VII. Jun. CIƆIƆCLXXII. Gregor.

EPISTOLA LXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SEdere tandem consilium tibi de emittendo in lucem publicam Suetonio, Graevi jucundissime, hoc magis laetor atque exsulto, quod eam sententiam tua cum existimatione haud modica fore conjunctam praevideo minime vanus augurii. Exemplar Principi Paderbornensi offerendum cum paratum erit, omnium optime per *Elzevirium*, si quid hîc video, id ipsum curari poterit, cui frequentissimum cum aulicis, atque adeo cum ipso Principe litterarum commercium. Si quid exemplarium in Italiam per te destinatur, id, quaeso, rescicam quam primum: nam cis dies pauculos ad *Carolum Datum* dandae sunt a me litterae, quem ejusce rei nolim ignarum esse, praesertim cum & alia sint in promtu nobis Florentiam mittenda ad communem amicum, quae mari opor-

oporteat committi, si id licebit, per bonos Britannos, qui ne ab hac quidem dape Phinea ungues acutos abstinent. De praefatione Meursianis trium insularum antiquitatibus addenda absit ut cogitem, si tibi otium est hoc agendi. Perinde enim est, uter nostrum occupatur in re parum lucrosa, dum promissa praestentur. libros ex Italia tamdiu expectatos ubi accepero, persuaderi tibi posse spero, ut ad nos excurras, sin minus, nihil horum tuis usibus subtrahetur. Vale, cum puerpera. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXII. a. d. x. Junii Gregor.

EPISTOLA LXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUantum in Meursianis Antiquitatibus trium insularum profligatum sit nondum mihi licuit rescire per horum perditissimorum temporum diritatem. Nihil enim responsi recepi, etsi litteris fuerit sollicitatus a me bibliopola. Undecim folia typis descripta menses ante tres ad me fuerunt curata. quot postea confecerint simul intellexero ex me cognosces. In dedicatione nostra Suetonii non nisi primum typorum specimen vidi, quamvis quotidie urserim typographum, ut reliqua consummaret; non potuit tamen operas inducere, ut manum operi admoveant. Urbs enim nostra & plebis seditionibus fuit jactata dies aliquot miserrimum in modum, & nunc pavore hostium appropinquantium impleta aestuat. Heri videbatur animum recepisse, cum Princeps Arausiacus in agris nostris castra metaretur. Is nunc dicitur moturus esse, quia certis fertur nunciis huc perlatum esse Neomagum & Arenacum Gallis se dedidisse. Quis non miretur vices rerum humanarum, & tam florentem rempublicam tam parvo temporis momento concidisse. Nisi deus nos respexerit, perimus. Ego istis externis, sive fortuita sint, sive, quod potius, crediderim, fatalia, non moveor vehementer, etsi me patriae ruentis cura tangat angatque, quia extra nos posita sunt. Itaque me meis libellis involvo, & decreta fatorum aequo animo expecto, ac fero haec tristia tanquam tempestates ac nimbos. In tuum complexum si aliquando mihi venire datum fuerit, beabor. Mea uxor te salutat. Litterae tuae nobis erunt solatio. Vale, decus meum, & si Cl. *Ryckium* videris, meo nomine verbis amantissimis eum saluta. Trajecti ad Rhenum a.d. XVI. Jun. CIƆIƆCLXXII.

EPISTOLA LXXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

FRustra es omnino, mi Graevi, qui praesidium proponas tibi petendum é meis solatiis. Adeo enim consternatos procerum nostrorum ac dejectos animos ubique offendo, qui rectius haud dubie intelligunt, quo loco sint res nostrae, quam nosmet ipsi, ut jam sinistris auguriis hinc inde me prementibus, erigere animum ac munire adversus validissimos fortunae insultus, nisi temerarius maximae praesentissimaeque calamitatis contemptor, non possim. Huc accedit, quod in aere est non leviter respublica, cui fortunas omnes & tot annorum continuos ac permolestos labores concredidi, ut bonum commune me totum, quantus sum, secum trahat atque evertat. Vaticinii laudem nequaquam mihi vindico, praesertim in rebus longe pessimis adversissimisque; testari possit nihilominus noster *Ryckius*, cujus in sinum hyeme proxime decursa cogitationes meas nonnunquam effudi, de statu publicae rei praesagiisse ea omnia mihi animum, quae majori nunc ex parte videmus effecta. Sed de his tutius opportuniusque coram aliquando agemus. Tu vero, vir amicissime, solatiis firmioribus non aliunde munieris obfirmaberisque adversus praesentia, quam virtute atque eruditione illa singulari: quibus ita es instructus, ut perire, ac fortunis excuti non possis, nisi universum litterarum ac bonarum artium nomen, quod abominor, intercidat. Ego etsi tristissimus, tamen minori longe sollicitudine me gravatum nunc sentio, quam pridem, cum occurri maturo consilio rebus nondum perditis potuit, debuitque. Vale, & quo loco sint res tuae ac publicae, frequenter per litteras, si me amas, doce. Apud Cl. *Boeclerum* si defunctus sis partibus tibi a me demandatis, rescire cupio. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXII. a.d. 19. Junii.

EPISTOLA LXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

PLuribus tecum acturus eram, Heinsi Nobilissime, sed novus terror, qui tantum quod nobis injectus est, non finit me longiori scriptioni vacare. Sub meridiem hanc urbem intravit Centurio Gallicus cum viginti quinque equitibus, qui missus est ut Ordinum Belgicae Foederatae legatis ad Regem euntibus sit praesidio. Modo tubicen noster, qui ad Regem fuerat amandatus, petens aditum nostrae Provinciae Ordinibus, rediit cum aliquot equitibus Gal-

Gallicis, & Centurione, qui eos illuc deducat. Rex ipse Doesburgum ad Salam oppugnat. Novesium & Castellum *Schenkii* impetus hostium etiamnunc fortiter sustinent. Amersfurtum heri manus hostilis subito oppressit & occupavit. Nostri ordines plerique omnes fuga sibi consuluerunt, aeternamque sibi inusserunt maculam. Sed non nulli paucas ante horas reverterunt. Quae ad *Boeclerum* mandasti recte sunt curata. Nos valemus, & te valere volumus. Deus avertat, quae nobis imminent, calamitates praesentissimas. Trajecti ad Rhenum a. d. xx. Jun. CIↃIↃCLXXII. hora Octava vespertina.

EPISTOLA LXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

AMstelaedamo reversus hodie tuas, ut sunt semper, jucundissimas, suavissimasque accepi: ex quibus certius aliquanto sum edoctus, civitatem vestram in potestatem hostis nondum devenisse, id quod Amstelaedami indubitatis, uti contendebatur, argumentis persuasum mihi tamen volebant ex hisce nonnulli, qui publicae rei negotiis admoventur. Sed in tanta rerum consternatione quis veritati aut fidis rumoribus locus! cum plerique terrore panico occaecati obliviscantur, quid patriae debeatur a bonis civibus, quantumque sanguinis olim a majoribus nostris conservandae asserendaeque libertati sit inpensum. Victi enim sumus ab ignavia nostra, domitique ante ipsum bellum, & jam deponuntur prae degeneri timore arma, quae vix dum sumsimus. Fidem posteritatis superabit profecto haec tam abjecta socordia, nec est quod plebem incusemus, aut homines privatos, timidae in tanto rerum discrimine fluctuationis, cum ipsi, qui nobis praesunt, & quibus bonum commune se concredidit, duces sint nostri in hac inconsulta animorum trepidatione, cujus unice me spectatorem pudet. Verum enim vero haec supra nos sunt. Tu autem fac, si non optatos, continuos certe aut frequentes de te nuntios accipiamus. Amstelaedami conventus est a me is bibliopola, qui Meursianas antiquitates typis suis describendas suscepit, in quo opere nunc nihil promovetur omnino. Vale, decus litterarum. Hagae Comit. CIↃIↃCLXXII. a. d. XXII. Junii. Sub mediam noctem, dum ex Senatu sese domum proripit *Johannes Wittius* ille, celeberrimus Batavorum Cyneas, a quatuor armatis civibus repentino atque improviso latrocinio oppugnabatur, tribus confossus vulneribus, quae tamen pro letalibus haudquaquam habentur. unus atque alter reorum jam in vincula conjectus, reliquis fuga sibi consulentibus.

EPISTOLA LXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

IN summa hac rerum omnium perturbatione nihil est, quod magis me confirmet ac erigat, quam tuae litterae. Verissimum est, quod scribis, Heinsi Nobilissime, non tam a potentissimis regibus, quos armavit in hanc rempublicam fortuna, quam a nostra ignavia nos subigi. Immodicus terror eorum praecipue, quibus summa rerum credita est, majorem nobis importavit cladem, quam ii, qui nostras invaserunt terras. Ante hanc fatalem procellam factiones, ambitus, acris avaritia, luxus aliaeque pestes nos domuerunt. Quid vero possint hi tyrones ac lepores galeati? Majores sane vestri, si quis manium sensus, ejurabunt hanc posteritatem, quae tanto sanguine maximisque laboribus eorum partam rempublicam incredibili animorum imbecillitate paucis diebus perdit ac amittit. Sed haec non sunt in manu nostra. *Wittii* amplissimi casus magnum dolorem bonis civibus attulit. quem exitum haec res habitura sit cupio per te, si licuerit, certior fieri. Vereor enim ne suavissimum hoc litterarum commercium nostrum interpelletur. Sub meridiem manus Gallorum hanc in urbem venit, & praesidiis portas munivit. Clementer & perquam humane in magistratus omnesque cives consulunt. Regem cis paucos dies adfuturum ajunt, & Roterodamum petiturum. Castellum *Schenckii* expugnatum esse, & Sutphaniam ex illis accepimus: sed Neomagum & Doesburgum etiamnunc insultus defendere a se ac deprecari. Cum Musae & leges sileant, quid miri jacere etiam Meursianas antiquitates? Ad Comitem *Guichium* heri litteras dedi, & in iis tuam ei adscripsi salutem. Vale, meum & litterarum decus unicum. Trajecti ad Rhenum a.d. XIII. Jun. CIƆIƆCLXXII.

EPISTOLA LXXXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

EXsultavi prae gaudio ingenti ad conspectum tuarum, quae sub discessum tabellarii jam nunc redduntur mihi, postquam triduum totum cunctatae substiterunt, nescio ubi in via, mi Graevi. Ad subitam rerum mutationem & provinciae vestrae catastrophen totus horreo, & mihimet ipsi rem incredibilem contemplanti vix credo. Pluribus acturus tecum, si non de publica re, de privatis saltem, ubi ero edoctus literas ultro citroque commeare tutissimum, ut ante, in modum. Aliter enim persuasum mihi voluere complures, nec

nec hoc permissuros in posterum Gallos, asseverarunt. Itaque totus a tuis oraculis pendeo, & quid responsi sis daturus, aveo rescire impatienter. Patriae profecto me pudet tanta cum ignavia rem gerentis, & dignae graviore, quo prematur, jugo. Quapropter causas esse justissimas censeo, cur unice in sinu gaudeam, nullas omnino esse mihi partes in hac tragica publicae rei scena: quam ego spartam jam bis mille trecentis non expiavero. Vale, & si heroem praeclarum comitem *Guichium*, aut alios ex ea gente primarios viros, quibus ego homo, caetera obscurus, sim tamen cognitus, forte obvios habebis, iis de meliori nota ut me commendes, vehementer rogo. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXII. a.d. XXVI. Juny Gregor.

EPISTOLA LXXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras tuas vehementer desiderabam, quibus nihil gratius in hac rerum omnium perturbatione, istisque reipublicae ruinis mihi potest offerri. Eae enim solae a miseriis his, in quas nos stupenda nostra conjecit socordia, quae fidem apud posteros non inveniet, cogitationes meas queunt avertere. Hinc iis visis exilui. Credebam enim, silentio tuo, qui omnium in scribendo es diligentissimus, publico quoque rumore adductus, nobis iter ad vos esse praeclusum, non a Gallis, qui praedicant se nec publico nec privato commeatu commerciisque cujuscunque generis nos prohibituros, idque rebus praestant; sed a vestris magistratibus, qui de nostra deditione conqueruntur, ad quam tamen destituti a nostris copiis, desolatique cunctis praesidiis sumus compulsi. Illi retinebant nostros tabellarios ad vos missos, nostrosque homines a suis arcere velle finibus jactabant. Sane perquam inclementer in plerisque vestris urbibus nostros haberi cives audimus: nimirum hac ratione se culpam rei turpissimae a se amoliri posse falso persuadent. Qui oratores ex hac provincia missi sunt ad Regem Galliarum, heri redierunt cum aequissimis conditionibus. Inter quas & hae, omnia sacra humanaque nobis salva esse & inviolata: nihil in civili ordine reipublicaeque disciplina & constitutione immutandum, Academiam tuendam. De possessionibus, quae olim sacrorum usui fuerunt dicatae, nihil liquido fuit responsum, prolixe tamen promittitur. Principia, ut nunc est, satis ex sententia provenere: sed postprincipiorum metu angimur. Rex ipse cis paucos dies huc venturus est, & recta contendet ad vos, & vicinam Lugdunum. Metuimus ne captae provinciae vestram quoque sua involvant ruina. Neomagum etiamnunc reprimit omnem impetum vimque obsidentium. Hi ultimi dicuntur esse Batavorum, quorum ingens gloria ad ultimos usque terrarum fines diffusa nunc concidit penitus. Vix quemquam esse puto, quem non & patriae pudeat, & suae fortunae poeniteat. Sed moderatiore animo nobis

nobis haec ferenda sunt, quos praeclararum artium studia contra omnes fortunae injurias armarunt, quorumque vitae rationes non nisi a nobis debent esse suspensae. Comiti *Guichio* num meae litterae sint traditae ignoro adhuc. Qui tamen Regi est a secretis promisit, se meam epistolam ad eum missurum, Non erat in castris regiis, sed *Turennii*. Illustris *Pomponius* dicitur hic exspectari, cum quo tibi vetus intercedit necessitudo. Si ad eum litteras dederis, ubi ad nos futurus est, faxo rectissime ei tradantur. In iis velim me quoque viro tam excellenti commendes. Si quos videro litterarum studiosos, cave credas de ullo plures nos habituros sermones, quam de te. De sicariis num quaestio habetur, & poenae sumentur? Elegiam tuam de arca illa Regina quando habebo? illius enim te copiam mihi facturum nuperius pollicebaris. Fasciculum librorum Italicorum nullus dubito, quin acceperis. Cupio de rebus tuis certior fieri. Si per vestros licuerit, tutum erit iter litteris. Vale, decus patriae & litterarum. Trajecti ad Rhenum a. d. XIX. Jun. CIƆIƆCLXXII. statim cum tuas accepissem, quae exaratae erant XXVI. Jun.

EPISTOLA LXXXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

INcredibili desiderio totus teneor de rebus tuis, mi Graevi, certiora cognoscendi: tum si praeterea quid perscribi ad nos tute posse judicabis. Nam quae significabas nuper, admodum ea sitim hanc in me excitavere potius, quam leniere. Reponebam quidem ante biduum proximum iis nonnihil. Sed plane incertus, an epistolium nostrum ad te perferendum foret, id quod nec de hisce literis aut exploratum satis habemus, aut habebimus, nisi per te quamprimum edocti. Age igitur hoc, quaeso, &, si periculosae plenum aleae opus censebis, suavissimis tuis intermiscere nonnihil de republica, da saltem operam, ne quo privata domi tuae sit loco me sinas ignorare. Quin & totum te in hoc nuntio occupari velim, & quidem verbose sic satis: quod si solutam legibus orationem ejurasti, cantato saltem, ut gallum decet. Nam nos inter gallinas adhuc numeramur. Pythagoricam istam tam repentinam μετεμψύχωσιν, Luciani profecto tui dignissimam quae sale defricetur, scenaeque bellicae catastrophen tam improvisam, vehementer, uti par est, admiramur: nec persuaderi possumus, ut credamus, hostili atque infestissimo nos animo a gente, quondam nobis conjunctissima, invadi, sed ludum potius esse, & nescio quod campestris exercitamenti genus, cujus eventum omnem in aliorum capita sese mox esse exoneraturum. De cetero salvum hinc inde inter nos atque integrum jus hospitale fore. Victores certe appellari non possunt, quibus desint, qui vincantur, cum pro victis soleant haberi, qui repugnantes succumbunt. Vapulet interim nequissima fortuna, ac malam abeat in rem; quae tam

tam intempestive jocatur, nostraeque libertati, tantis opibus, tantis tot annorum, tamque copiosi sanguinis impensis constanti, atroces delicias facit. Superamur enim dormiendo somniculosos imitati glires, & aut nihil omnino, aut alia quaevis agendo, atque hac ignava socordia victori triumphum praeripimus, & maligne invidemus, supina aminorum absentia armati, nec nobiscum habitantes; crederes rem nostram non agi. Tu vero fac valeas, Graevi jucundissime, & quidquid tandem decernit de nobis fortuna, vide etiam atque etiam, me constantissimum in modum pergas amare. Exarabam Hagae Com. Anno 1672. 28. Junii. Amplissimus *Hogersius* parum feliciter munus publicum apud nos est auspicatus nuper admodum, captae patriae superstes, & exequias dignitati suae propediem iturus. Ego & *Ryckius* animo tranquillo compositoque publicam calamitatem spectamus, adeo enim non sunt nobis in promtu, quae possunt eripi, ut cum alios videamus sibique suisque passim ingemiscentes, nos uni ingemiscamus ruenti patriae, ceterorum securi, ut optimos cives decet.

EPISTOLA LXXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

GAlli nos in hac urbe sine injuria quidem habent & maleficio, strepitus tamen armorum, hominum, jumentorum in tanta vicinitate castrorum Regis, animum non siverunt his cogitationibus curisque vacare, in quibus acquiescit maxime. Aliam caussam si credis tarditatis meae, cum litteris tuis jucundissimis, si quid jucundum esse potest miseris his temporibus, serius respondeo, potes etiam credere, me amisisse non solum, quod δούλιον ἦμαρ hominibus auferre Homerus canit, sed ipsam sanam mentem. Voluptatibus indulgere qui nunc possit, cum tam tristes ac saevos ludos ludat de nostro corio fortuna, civem esse non puto. Verebar quoque ne quid scriberem, quod vos, quibus hostium numero sumus, magis in insontes accenderet. Nec enim aequis auribus accipere videmini justissimas querelas nostrorum civium, qui proditos se dolent. Verum est quod vir amplissimus tibi dixit, hujus incolas sive pavore, qui omnes alios tum ceperat, perculsos, sive furore potius quodam agitatos, noluisse praesidium recipere, cum id maxime urgerent oratores Batavi, & in ea sententia unum alterumve diem obstinate perstitisse. Sed neque id inficiari possunt vel illi ipsi Oratores, vel quibus ex ordinibus credita erat summa rerum, hos nostros cives ad Principis Arausionensis adventum statim rediisse ad sanitatem & officium, magistratusque recepisse, se in fide mansuros, & cum republica futuros, opesque & sanguinem laboranti impensuros, si firmetur haec urbs praesidio, & castra hic ponerentur ad vim deprecandam. quae benigne illo die promittebantur, ut cuncti pleni essent spei & animo-

animorum. Postera die credebantur milites, operaeque summo mane & studio festinaturae esse in castris & Urbe permunienda. Sed cum nemo manum operi admoveret, mirabantur omnes. A meridie litterae nostris ordinibus ostendebantur Haga publice scriptae, quibus jubebatur Princeps Arausionensis longius hinc cum copiis suis in Hollandiam se subducere. Nostri deûm hominumque fidem testabantur, se prodi, idque ne fieret summopere precabantur, ad quos haec cura pertinebat, tantum non ad eorum accidentes genua. Cum nihil efficerent, id saltem sibi concedi postulabant, ut praesidio huic urbi duae legiones, quas illa suo tuetur aere, quaeque dum in agro suburbano considebant, relinquerentur; sed surdis fabula narrabatur. Sequente die movebat exercitus, ne uno milite in vindictam hujus provinciae usquam collocato. Quae igitur destitutis a sociis, nec ingenio loci, nec operibus munitis via salutis alia dabatur, quam ea, quam iniimus: cum negligeremur ab amicis, fides hostium fuit imploranda. Rectiusne nos fuisse facturos existimant, qui fuga salutem sibi quaesiverunt, si stulta obstinatione diem ultimum nobis arcessiissemus, infinitis contumeliis, stupris, direptionibus, incendiis periissemus, funditusque fuissemus eradicati, quam cum desolati dederimus nos genti, quae nobiscum agit non inhumane nec inclementer. Agrestes quidem conqueruntur de gravi damno frumentatoribus spem anni intercipientibus. Sed haec mala fert bellum, nec parcebant copiae Belgicae. Nostri magistratus maxime indignabantur tantas impensas a se factas in tutelam classis, & exercitus pedestris, & tam prompte semper quicquid foederati e re sua fieri postulabant, & sine ulla mora semper praestitum, tum se deseri & omni praesidio nudari, cum maxime ejus egerent, & praesentissimum instaret periculum. Accipis hic exemplum litterarum, hoc nomine datarum a nostris Proceribus ad consessum ordinum Foederatorum, in quibus nihil fictum est & compositum. Sed plura praeterierunt, ut tempori parerent, quae concinne potuissent annecti. Praeterito die solis ritu cerimoniisque Romanis sacra facta sunt in Basilica maxima hujus urbis, quam iis rite celebrandis lustravit Cardinalis *Bullionius*. Eodem die Rex signa, quae plus decem diebus fixa fuerunt in vicino agro Seistiano, convertit in Geldriam, satisque magnam eorum partem, si credere licet ejus militibus non ultimorum ordinum, Lutetiam refert. Illustrem *Pomponium* in castris bis frustra quaesivi. Nec de Comite *Guichio* quicquam potui rescire, quam quod in *Condei* castris agat. Neomagum decursa die Veneris pacta salutem, ut ajunt, civium, & commeatum praefecto ac centurionibus, portas aperuit Gallis. Hi Woerda & Aqua Vetere sua deduxerunt praesidia. Copiis, quae in conspectu urbis hujus metantur, praeest dux *Luxemburgius*. Vobis cum lethargum, qui nos vicinosque perdidit, absterserunt rustici, ut inertiam, in qua tam diu jacuistis, exueretis, bene est. Sed non tam facile recipi possunt, quum amissa sunt loca munitissima, nisi forte sub Arausionensis Principis auspiciis magis propitiis diis usuri fueritis. De copiis auxiliariis Electoris Brandeburgici hic quoque multa disseminantur, sed sine capite & auctore. quin littera, quae ex illa aula in hanc urbem a certis ho-

hominibus, iisque nostris, ante paucos dies fuerunt missae, non videntur famae fidem firmare. Aerdenburgensium & Neomagensium virtus est digna, quae praemiis decoretur, & immortalibus consignetur litteris. De classe Belgica subducta verane sunt quae jactantur? Pax cum Anglis num conveniet? *Albini* partes dicuntur hic mandatae esse *Fagelio*. Sed de his Superi viderint. Quoniam interdiu cum Marte nobis res est, noctu non nunquam in Musarum castra divertor. Nuper cum insomnia laborarem, Virgilii Eclogas evolvebam. In quinta vers. 68. legendum esse nullus dubito: *Craterasque duo statuam*, non *duos*. & propter sibili concursum asperrimum, & quia veteres codices hanc lectionem prae se ferunt, ut & Servius, qui id monuit non modo ad hunc locum, sed & ad Eclog. VI, vers. 18. Non uni loco Ciceronis hos accusativos restitui ex MSS. codicibus ante fecerat *Victorius*. In Ecloga VI, vers. 42. mallem cum Servio scribere *Promethi*, & vers. 78. *Teri*, pro *Promethei*, *Therei*. Sic *Achilli* & *Ulyssi*, quae non dubito quin ab Ἀχιλλεὺς & Ὀδυσσεὺς sint formata, veteresque dixisse *Achilleus*, *Achillus*, & *Achilles*, *Ulysseus*, *Ulyssus*, & *Ulysses*. Sed haec levia sunt. De Persarum continentia, de qua nuper agebamus, insignis locus Varronis est apud Nonium: *Persae propter exercitationes pueriles modicas, eam sunt consecuti corporis siccitatem, ut neque spuerent, neque emungerentur, sufflatoque corpore essent.* Vale Vir Illustris, tibique persuade, te mihi meis oculis cariorem esse, licet nunc cum popularibus tuis in nos accingaris. Cl. *Ryckio*, ubi eum videris, salutem quaeso dicito. Trajecti ad Rhenum Kal. Jul. CIↃIↃCLXXII. Dionys.

EPISTOLA LXXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ADeo vobis praereptam non esse victis libertatem, mi Graevi, ut integrum atque tutum relinquatur etiamnum amicos, diversas partes secutos, per literas convenire, nec pristinarum necessitudinum nodos penitus abrumpere, est sane quod gaudeam vehementer atque exsultem. Nihil itaque impediet atque interveniet, spero, quo minus permaneamus in officio utrimque, & amicitiam illam veterem, illam sanctissimam, mutuis alloquiis hinc inde foveamus porro atque nutriamus. Ego quidem voluptate non levi me perfusum sentio, edoctus per te, quo sint loco res vestrae, ex quo in potestatem Gallicanam transivistis versipelles: foris nimirum dominus quaerendus atque invitandus fuit, quem in vobismet ipsis nullum habebatis, postquam pertaesi libertatis optimae Dearum ac mitissimae luxui atque ambitioni spes totas donavistis, in effraenem effusi licentiam. Video quae desiderantur abs te concinne satis super hac subitanea scenae Ultrajectinae catastrophe: Sed si quid *Slingelando* heroi credendum aliisque, qui a foede-

ratis Belgis oratores ad vos fuere missi, priusquam libertatem ejurastis, adeo dejecerat vobis excusseratque mentis caeca atque inconsulta trepidatio, ut ad saniora vosmet revocari fidissimis consiliis haudquaquam pateremini, per viros rerum vestrarum abunde intelligentes atque studiosos. Sed hanc ego litem non facio meam, quam alieno nunc in foro disceptandam mihi proponis. Quin, ut amicum decet, excusare apud me malo, quidquid a vobis peccatum argutantur auctores magni, quia soli non peccavistis, sed publicae in consternationis concessistis fata, nolentes, credo, & in meliora temporum servandi: quos adversa jam in tutum collocarunt forsan. Nos in praesentissimo rerum incertarum aestu adhuc fluctuamus, discordiis intestinis agitati immane quantum, quasi hostis potentissimi armis victricibus nos objici atque exponi satis non esset. A Dordraco seditionis auspicium reliquis provinciae nostrae civitatibus est captum. Insecutae Roterodamum, Gouda, Delphi, Schiedamum: omnes certatim belli regiminisque civilis summam principi Arausionensium deposcentes. Quae quem exitum sint habitura, si quid augurii laude pollerem, enuntiarem jam nunc atque in tacito sinu hominis amicissimi deponerem concredita sat tuto, ni fallor. Sed taedet, pigetque vatem malorum nimis veracem me fuisse multo jampridem tempore, dum frustra cantanti ventura, quae nunc evenere, non creditur. Itaque Apollo meus cum Marte civium nostrorum fatis urgentibus concessere, atque a nobis emigrarunt. Ajunt adfuturum propedum Electorem Brandeburgicum, auxiliatorem nobis, cum manu validissima. Sed quando praesidii nihil est in nobismet ipsis, frustra circumspicimus apud exteros, atque aliunde expectamus, quod domi habebamus in promtu, si viri essemus. De sicariis, qui in *Albini* caput conjuravere, sic habe, reliquis fuga elapsis, unus horum nudius quartus capite multatus est. Ferunt supplicium quoque sumendum mox, aut jam sumtum esse de centurionibus, ac majoris in militia ordinis nonnullis, qui adversus hostem perfide ignaviterque rem gessere. Ex Galliis ipsis quod nuntiare possum de re literaria studiisque communibus, nihil omnino nunc occurrit, omni commercio epistolarum post exorta bella per me istos in tractus terrarum abrupto penitus ac neglecto. Codices Italos nondum, quod mireris, accepi. Aerdenburgum oppidulum in Flandriae Zelandiaeque collimitio leviter munitum opere, propugnarunt foeminae fortissimum in modum, multis hostium aut caesis aut captis. Vide, quam praepostere victores rem gerant: qui viros jam subegere in hac expeditione, nondum feminis subactis. Vale, mi Graevi, & nuntios frequentes oppido de rerum tuarum statu ad nos mitte. Hagae Com. Kal. Julii Gregor. 1672. Illustrissimi *Pomponii* luculenta in me extare merita profiteor ultro: sed horum memorem pulcherrime animum ut testari nunc apud virum ingentem aut ausim, aut debeam non sinunt tempora.

EPI-

EPISTOLA LXXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio,

Hostium Amicissimo.

Ultrajectum.

EN haec promissa fides est? sub exitum mensis proxime decursi per literas semel iterumque compellatus obnixe taces: quasi post perditas Amyclas in silentio spem salutis collocatam haberes, quam in armis habere noluistis. Cum nullae omnino adventabant Ultrajecto huc literae, haudquaquam impetrare abs te potuisti, ut taceres: nunc nos fastidis jactura libertatis amissae superbior, quantum apparet, factus. Quibus tu deliciis fruare per me licet, dum ne quid obmutescas, ac pristinae necessitatis fas omne jusque sacrosanctum abrumpas, ranis Seriphiis taciturnior. Praefectura provinciarum, quotquot ex naufragio bellico supersunt, ad Arausionis Principem diebus proximis est iterum devoluta. Auctores nobis rustici fuere nostri, ut tandem saperemus, utinam ne sero, cum priscis Phrygibus! An sub istis nunc paedagogis melius omnia apud nos sint processura, equidem ignoro. Spes est tamen sic fore. Itaque magnis animis ad bellum paramur, e somno vix tandem excitati. *quondam etiam victis redit in praecordia virtus.* Sed nostrum non est, sententias loqui post rem pessime gestam. Tu vale, Graevi jucundissime, & scribe, nisi in hoc quoque certamine te superari non pudet. Hagae Comit. 1672. 9. Quint.

EPISTOLA LXXXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

EXacuit mihi bilem poëticam ignavia ista tam imbellis meorum popularium, quam nulla oblitterabit aetas. Itaque e re mea esse existimavi, ut suspicionem consortii foedissimi a me apud posteritatem amolirer, si memoria fortasse nostri nominis eo pertingit aliquando, mi Graevi. expiare dedecus summum versibus elegiacis aggressus sum, nescio an satis aptis ad gerendum hoc bellum. possum tamen excusare factum auctoritate eorundem popularium, quos ad arma non minus inidoneos nuper sumus experti. Si pergam insanire, & luctari cum ignavis, ipsi versus post detextam telam musicam ad te fortasse venient. Interim pacem mox adfuturam jubemur sperare, & quidem ea lege, ut pro multis heris, quorum auspicio misere vapulavimus, unum simus habituri posthac. Si prodedeat vota nostra & optatos exitus sortientur, in alter-

nos complexus tu & ego propediem ruemus. Eris tu quidem hospes mihi exoptatissimus longe, & cujus in sinum effusas velim indignationis reliquias, quascunque Musae meae frustrabuntur, & praeteribunt forte. Videamus licet invicem; quando miles iste cavit pulcherrime, si dis placet, ne quid funeris lugendum sit nobis, praeter amissam & proditam a nobismet ipsis tam foede libertatem. Ad haec aerarium publicum nequiter rem gerendo ignaviterque prorsus exhaustum; ut cantare nobis nunc vacet cum Maroniano pastore,

Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

Ego certe facultates omnes reipublicae impensas fero, an unquam emersurae ex aere hoc meo tam ingenti. Sed ne sic quidem obstat quicquam, quo minus cantemus vacui coram latrone. Quae proceres vestri pro caussa sua arbitrati sunt in publicum proferenda, iis tanto magis ignoscimus, quod non solis hisce occaecavit mentem timor. Nam & nos fortasse nihilo fortiora essemus moliti, si armorum torrens iste eodem decursu nos involvisset consternatos. Nunc animum adversus tam subitanea paratiorem recollegimus nonnihil. Classis certe omnibus necessariis instructa altum adhuc tenet, concursura etiam cum hoste, si urgebit necessitas, ac victor inimicus irruptionem in nos mari tentabit. *Albinus* ex vulneribus tardus domi etiamnunc desidet, nec conspectus est in publico, ex quo sicarios ignaviter sibi insidiantes evasit. In Marone *crateras duo* jam occupavit editio mea, ut & Ecloga VI. vers. 18. *spe carminis ambo luserat.* monuimus nos jam nonnulla ad Nasonem Metamorph. VII, 79. & plura ad Maronem his locis addemus. Georg. XV, 88. recte etiam scripti. *Verum ubi ductores acie revocaveris ambo.* Quod *Promethi* & *Theri*, pro *Promethei* & *Therei* mavis apud eundem, dubito. Nam *Achillei* & *Ulixei* apud Horatium quadrasyllabum occurrit, quomodo apud Ausonium *Musa Simonidei*, pro *Simonidae*, a *Simonideus* pro *Simonides.* certe in diphtongum contraxit *Orphei* Maro & ex trisyllabo dissyllabum fecit, *Orphei Calliopea*, *Lino formosus Apollo.* Ad locum Petroniani fragmenti illustrandum egregie facit Varro apud Nonium de Persis, teque vehementer amo, quod ista tam apposita suggessisti. Libros Italicos nondum accepi, sed exspecto cis dies paucos. tandem enim fasciculum sui juris nunc esse factum, testatus mihi est coram ante biduum *Elzevirius.* Vale, Graevi mellitissime. Hagae Comit. Anno 1672. a. d. 18. Julii.

EPISTOLA LXXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NE conquerаris temere fuisse, quod de nugis meis nescio quid pollicebar nuper, mi Graevi, adfuturus mox tibi, ecce elegiam satis verbosam. Tu vapulantibus fave: & si quid in posterum ad me voles, ad *Elzevirium* cura perferendum. Molior enim excursum in viciniam, abfuturus ab hac civitate dies

dies fortasse nonnullos, & mutaturus larem. Quamquam de profectione illa nihil penitus adhuc decretum est mihi, sed consilium erit in arena, quod ajunt, capiendum. Vale. Hagae Com. 1672. a.d. XXVI. Quintil. Gregor.

EPISTOLA LXXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUm has essem exaraturus, tua, quam videre vehementer desiderabam, mihi traditur elegia, qua patriae tristissima fata, & libertatis interitum, deploras, militisque nostri incredibilem inertiam detestaris. Nihil illa tersius & emendatius, nihil huic tempori accommodatum magis a te pangi potuit. Non praestantissimi solum poëtae, cujus laudis summam dudum tibi tribuit orbis eruditus; sed & optimi civis partes in hoc carmine scribendo implevisti. Utinam vero res inclinatas, ac prope perditas restituat is, cujus auspicia defuisse nobis canis. Quotidie de novis vulneribus nuncii huc perferuntur, quae pristinas cicatrices coire non patiuntur. Pacis spes quoque perexigua est, quantum audio. Qui splendide promittunt auxiliares vobis copias, vereor ne deludant hiantes. Sed futurorum curam Deo comittamus, qui patriam laborantem respiciet. Firmitudinem gravitatemque animi tui, quae ex tuis elucet litteris & pulcherrimis elegis, admirari satis non possum, quem vis tanta malorum ac tempestatum, quae cum fortunarum tuarum naufragio est conjuncta, frangere non potest, & abducere ab illarum artium studio, quae non possunt coli, nisi animo tranquillo ac defaecato. Quanta, dii boni! Musae suis cultoribus praemia persolvunt? dum alii jacent abjecti, & jactura suarum facultatum, aut metu illarum amittendarum dies noctesque cruciantur, tu, quem prae aliis insignis perculit injuria, tu ad litteras tuas te confers, & in illarum beato sinu, tanquam in tutissimo portu, aut amoeno secessu, suaviter conquiescis, ridesque vulgi curas & labores. Tuo maxime incitatus exemplo meas aures obduravi ad clangorem tubarum, & armorum strepitum, easque non nisi divino Musarum cantui patere jussi, ac praecipue Parentis eloquentiae Romanae voci. Suetonius tandem est detextus totus. Quamprimum tuto licuerit habebis exemplum. Sed qui nunc perferri possint ad Celsissimum *Principem Paderbornensem*, quae ei destinavi exemplaria, vix video. Tu, si quam viam nosti, quaeso te ut mihi indices. In Galliam quae destinavi, spero me inventurum, qua recte possint curari. *Gronovius* ante hebdomades aliquot transiit Lutetiam, & a *Valesio* ineditum Polybii fragmentum accepit, & in Seguiriana bibliotheca manuscriptum codicem reperit, etsi recentiorem, quo tamen per festinationem uti non potuit. Sed quando tecum mihi licebit esse Heinsi? Ita omnium votorum reus fiam, ut nullius rei majore teneor cupiditate, quam te videndi, tecumque de communibus nostris studiis sermones cae-

caedendi: mallem paucas horas tecum transigere, quam annum cum iis, cum quibus mihi necessario vivendum. Si caussae aliae pacis expetendae essent mihi nullae, vel haec una ejus maximum in me accenderet desiderium. Tacitum *Gronovii* ȣ μακαρίτȣ audio prodiisse, nec non Senecam, sed eos nondum vidi. Tuum Virgilium utinam accelerarent operae. Nam multo correctiorem futuram hanc editionem prioribus tuis tua prae se fert epistola. In Synalaepha *Terei* & *Ulyssei* tuae subscribo sententiae. Vale, decus saeculi & meum praesidium. Trajecti ad Rhenum a.d. XXVII. Jul. CIƆIƆCLXXII. Gregor. *Albini* aedes feruntur apud vos excubiis militaribus obsideri, & de fratris capite comitia haberi: quorum criminum compellentur liquido non constat. Si quid explorati perscribere licet, rogo te ut tribus verbis mihi significes. Larum mutationem, si ea sedet, deum volo fortunare. Ubi eos Amsterodamum transtuleris, quaeso te, ut non nunquam urgeas librarium, ut Meursianas antiquitates emittat in lucem, & si quae imperfecta jacent, in iis absolvendis strenue pergat. Italicos libros tandem te accepisse spero. *Ryckius* noster num cogitat de *Holstenii* in Stephanum annotationibus prodendis, si otium aliquando nos recreaverit? Sane respublica litteraria tanto Thesauro, talem enim eum commentarium pro ingenio, doctrina, rerumque Geographicarum peritia ȣ μακαρίτȣ esse auguror, diutius carere non poterit sine maximo detrimento: ut & tuis observationibus in Virgilium, & variis illis lectionibus. In Valerio Flacco edendo num procedunt hac tempestate? En novam calamitatem, quae post tantas moras, Suetonium meum urget. Nullae hic membranae possunt parari, quibus involvatur: nec a vobis eas ad nos perferre licet. Sed huic malo brevi remedebitur forsan. Iterum vale ὦ φιλότης.

EPISTOLA LXXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

CUm hodie perlatae ad me sunt tuae jucundissimae atque amabilissimae, aderat noster *Ryckius*, Leida digressus hesterno die, ut hoc feriarum Academicarum tempore ad me viseret, mi Graevi: monendum enim id duxi, ne interpellante tam festivo capite exspectes fortassis prolixos nunc a me sermones, quos in tempus opportunum magis praestat rejiciamus. Suetonium tuum publici juris tandem aliquando factum gaudeo vehementer. Cumque eis biduum triduumve amicus non nemo cogitet ad *Principem Paderbornium* recta, auctor omnino sum tibi illam ne quid occasionem negligas, sed operis istius exemplaria bina aut trina, quanta fieri poterit festinatione, Amstelodamum mittas *Elzevirio*, atque illa quidem (unum certe ex illis) eo instruenda ornatu, quo solent id genus litteraria munuscula viris principibus offerri. Velim & unum ex hisce nullo indui tegumento, ut si urgendus sit ab amico discessus, non-

nondum parato voluminum ornatu, quem dixi, id certe offerri ab amico possit Principi, reliquis codicibus post secuturis alia occasione arrepta, quae deesse ante autumnum vix poterit. Sistet autem amicus ille, uti prae se fert, die Mercurii proximo sese *Elzevirio*, quem fortassis & ipse comitabor. Vixque est, ut moram apud Amstelaedamios sit tracturus: fac igitur, ut apud *Elzevirium* fasciculus sit praesto in tempore. De rebus publicis quod addam nihil habeo. Proximis diebus nihil calamitatis novae nuntiatum est nobis. *Monbasius Grotiusque* rei uterque Majestatis, sed nondum convicti fuga sibi consuluerunt. *Albinorum* fratrum natu major haeret etiamnum in laqueis, accusatus conjurasse in caput Principis, quem exitum lis ista sit habitura adhuc ignoratur. Vale, suavissime & amicissime mortalium. exarabantur HagaeComit. CIƆIƆCLXXII. a. d. XXXI. Julii mensis.

EPISTOLA LXXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas pridie Kalendas Sextiles ad me dedisti, Kalendis sub vesperam mihi traditae sunt, ad quorum conspectum exilui. Nihil enim cum aliis temporibus, tum praecipue his miseris, mihi afferri potest jucundius tuis litteris, quae mentem meam ab omnibus molestiis abducunt. *Ryckio* nostro si possim invidere, hanc sane felicitatem inviderem, cui licet frui doctissimis illis & suavissimis tuis sermonibus. Quem fructum eripuit mihi calamitas haec publica, non nisi pace finienda. Quae utinam brevi conveniret! Sed nondum videntur Regum animi ad otium & benevolentiam esse conversi. Bibliopolam statim conveni, ut aliquot exemplaria mihi traderet: nondum enim ullum potui lentissimo triconum extorquere. Caussatur enim se nondum posse per hanc rerum omnium perturbationem animum adjicere ad colligendos fasces mire disjectos, ab omnibus famulis destitutum. Perpuli tamen hominem, ut illico concinnandis aliquot exemplaribus manus admoveret. Unum jam misit, cras mane duo triave se adjecturum huic recepit. Consui hîc & membranis involvi, ut nuperius scripsi, hîc non possunt. Nunc opera datur a me ut Amsterodamum mittantur ad *Elzevirium*, & ibi ornentur. Sed maxima rursus difficultas hîc objicitur mihi eo hos libros curandi. Fasces enim non nisi per amicos & certos homines, & quidem aegerrime, possunt perferri, aditus omnes obsidentibus custodibus cum regis, tum Batavorum. Cras tamen eo se conferent quidam cives nostri, longo usu mihi conjunctissimi: a quibus videbo, ut possim impetrare, ut aliquot secum ferant exemplaria *Elzevirio* tradenda. Tuus amicus, qui ad *Principem Paderbornensem* viam affectat, urbemne hanc transibit? Utinam coram cum illo mihi liceat agere? sed haec quoniam incerta sunt, faxo ut litterae meae ad Celsissimum principem proximo

ximo die Mercurii apud *Elzevirium* sint praesto. Te quaeso, ut mihi subservias, & coeptum beneficium tuearis. De rebus publicis quod scribam nunc nihil occurrit. Manu bis mille peditum aucta sunt hodie praesidia hujus provinciae & urbis. De Magni *Hugonis* filio quae fama pertulit ad nos, & tuae nunciarunt litterae, vehementer meum animum perculerunt. Credidi enim civem illum esse bonum, & patriae studiosum. Heu nusquam tuta fides! Deus te servet, patriae decus, & litterarum columen. Trajecti ad Rhenum Kal. August. CIↃIↃCLXXII. Gregor. *Gronovius* Bajona litteras dedit ad fratrem: *Ryckio* elegantissimo salutem velim dicas meo nomine.

EPISTOLA C.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Binas mihi abs te epistolas Amstelaedamum advenienti tradidit die hesterno *Elzevirius*. Tradidit & Suetonii exemplar jam ornatu omni instructum, quod tuo nomine *Principi Paderbornio* sit offerendum. Hoc ego in Frisiam orientalem mecum fero, quo sub noctem vela sum facturus, si non hodie, cras saltem. Nec despero occasionem defuturam, qua aut recta mittatur ad ipsum principem, aut certe ad *Torckium* principi conjunctissimum, qui Mindae, ut nosti, domicilium facit in vicinia civitatis Paderborniae. De me autem sic habe: vix fore, ut ante mensem proximum sim rediturus ad meos, quod si in ipso itinere tuis longe suavissimis alloquiis beatum me atque exhilaratum cupis, *Elzevirio* committe, quidquid ad me voles, erit enim illi curae, ut litterae istae in manus meas festinato itineris decursu perferantur quam primum. Eidem committe, si quae Suetonii tui exemplaria ad Italos cupis perlata. Relinquo quippe apud illum fasciculi nonnihil, Florentiam occasione captata *Dato* nostro mittendum. Vale. Amstel. CIↃIↃCLXXII. VII. August.

EPISTOLA CI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Bagam.

Tuum in Frisiam Orientalem iter magnam mihi sollicitudinem attulit, qua non ante levabor, quam te salvum nobis & incolumem restituerit deus, quem pro itu & reditu tuo auspicato supplex precor. Cura, quam suscepisti in mittendo Suetonio ad Celsissimum *Principem Paderbornensem*, accessione magna tot tua in me merita, quorum nullam partem assequi unquam

quam potero, cumulavit. Commisi quoque duo alia exemplaria, pro hujus urbis facultate ornata, perquam Reverendo *Neercasselio* ad Principem curanda cum epistola satis verbosa, quae, spero, recte perferentur. Fidem enim dedit Vir Excellentissimus, se certis hominibus per Transisalaniam & Monasteriensem διοίκησιν illa deportanda crediturum. Ab Illustrissimo domino *Montoserio* litteras hodie accepi, plenas amoris & humanitatis, quibus & alias addidit ad ducem *Lucemburgium*, hanc provinciam pro legato regis ordinantem, quibus me measque res ejus fidei tradit ac commendat. Litteras tamen meas, quas Argentoratensi via miseram, non videtur accepisse. Nullam sane illarum mentionem facit. Vereor ne interciderint cum iis, quas ad *Capellanum* & *Boeclerum* exaraveram. *Pellisonium*, elegantissimi ingenii hominem, qui magistri supplicum libellorum partibus fungitur apud Regem Galliarum, & cui mandata est provincia res ejus gestas litteris & memoriae prodendi, in hac Urbe nuperius fuisse paucis demum diebus, post quam abierat, accepi. Doleo sane fortunam mihi invidisse hanc, quam diu desideraveram, occasionem officium praestandi viro tam eximio. Heri aliquot odas Horatianas commisi cum pervetustis membranis meis, & in carm. 22. lib. 1. deprehendi confirmari lectionem, quam tu in duobus codicibus antiquis repertam merito probasti:

Quale portentum neque militaris
Daunias latis alit esculentis

Eram & de nonnullis aliis hujus poëtae, ut & Tullii locis tecum acturus, sed haec differam in tuum reditum. Apud nos pro temporum horum ratione recte est. Te nuncios optatos allaturum speramus. Vale, sidus nostrum. Trajecti ad Rhenum a. d. VIII. Aug. CIↃIↃCLXXII. Dionys. De exemplaribus, quae Florentiam curari pervelim, rogavi *Elzevirium*, ut me quamprimum certiorem faceret de tempore, quo hinc ableganda fuerint, ut & de occasione, qua possint mitti Amsterodamum. Hîc enim difficulter poterit illa inveniri, omnes aditus obsidentibus tam Batavis, quam Gallis praesidiariis.

EPISTOLA CII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Confectis negotiis, quae peragenda apud Frisios Orientales, atque adeo Bremana ac Mindana in civitatibus habebam, ad Principem nostrum in viciniam excursum feci, cum ut venerarer coram desideratissimum caput, tum ut profectione eadem valetudini dubiae consulerem, ac medicatos fontes, quorum fecunda in primis ea regio, in potum adhiberem. Stimulabat me praeterea ad hoc iter, quod dubitabam haudquaquam ipsi principi adventum meum fore perquam acceptum, qui eruditissimis tuis in Suetonium observationibus venirem comitatus, in quibus plurimum mihi fiduciae deberet esse.

esse. Nec fefellit exspectatio. Ita enim sum acceptus, ut benignius ac hospitalius non possem. Tuo autem muneri, quantum pretii ponat Princeps, ipse apud te propediem, credo; testabitur. Interim hasce, mi Graevi, ad te curandas duxi, ut scires curatum a me, quod mandaras, curandum. Videor enim aliquantisper moram tracturus hisce in regionibus, dum September mensis ad metam decurrat. Nam aquarum potus iste nequiter nimis procedit mihi, adeo turbantur fontes ab imbribus continuis, ac odiosum plane in modum vitiantur. Quasi invidiosum sit lympham puram potare illi, qui ne vinum quidem soleat diluere. Ceterum quod narras te recentes habuisse a Duce *Montoserio*, habui & ego. Cujus ad ducem *Lucemburgicum* litteras *Capellanum* nostrum nobis obtinuisse arbitror, etsi beneficium tale non flagitantibus: ad ipsum *Capellanum*, quia periisse ultimae tuae videntur, alias tibi exarandas suadeo. Velim enim is doceatur per te, quod uti doceretur, meminit me abs te contendisse, cum scripturum te illis significares proxime. *Gronovii* nostri Tacitum nuperae editionis in comitatum adscivi mihi hoc itinere; & jam video observasse nonnulla tuo fortassis calculo non improbanda. quale illud libro VI. Annal. cap. 25. *Sed Agrippina aequi impatiens, dominandi avida, virilibus curis feminarum vitia exuerat.* Mirifice cum laudetur ob pudicitiam, egregiamque in maritum Germanicum pietatem, ac alias ob virtutes exquisitas, a Tacito alibi passim haec femina (nisi quod regios animos prae se tulisse dicitur nonnunquam, si id crimini dandum tamen) non video cur hic *aequi impatientem* faciat noster: quod probrosum utique. Quid? quod aequitati nullus hic locus, cum ex superioribus satis ac super manifestum fiat, inique omnino in plurimis a Tiberio habitam ac atrocissimis adfectam injuriis. Scribo igitur *Obsequii impatiens.* Tyrannidem Tiberianam ferre non poterat mulier animosa. Hinc lib. IV. cap. 52. illi objicit idem Tiberius, *Ideo laedi, quod non regnaret.* eodem lib. cap. 12. Hanc ipsam Tiberiani accusabant, *superba jam fecunditate subnixam inhiare dominationi, popularibus studiis*; sic enim malo, quam *superbiam. obsequii autem impatiens*, ut violenta & luctus tolerandi nescia eadem describitur initio lib. Ann. III. & mox lib. IV. cap. 52. *Agrippina semper atrox, tum & periculo propinquae accensa.* ubi *atrox* nihil aliud est quam animosa: *cuncta terrarum subacta praeter atrocem animum Catonis* Horatio. Annalium XII. cap. 64. *truci contra ac minaci Agrippina, quae tolerare imperitantem nequiret.* ubi denuo describitur obsequii impatiens. fortassis & corrigendum, *truci contra ac contumaci*, ut lib. IV. cap. 12. *Igitur contumaciam Agrippinae insectari.* Et haec quidem hactenus. Plura fortassis, si te provocari hisce patieris ad proferenda ea, quorum spem faciant postremae tuae. Vale, Graevi jucundissime. Paderbornae CIↃIↃCLXXII. VII. Kal. Septemb. de loco illo *minaci Agrippina* amplius deliberandum, agitur enim illic de altera Agrippina Neronis Matre.

EPI-

EPISTOLA CIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Neuhusium ad Paderam.

NUllas abs te litteras accipio, quae non singulari quodam gaudio me perfundant. Sunt enim omnes plenae suavitatis & officii. Sed ad conspectum novissimarum, quae VII. Kal. Septemb. Paderbornae sunt scriptae, mihi vero III. Idus Septemb. redditae, exilui delibutus omnibus laetitiis. Nam hoc tuum iter infestum latrociniis & excursionibus me dies noctesque sollicitabat. Nunc his curis & angoribus, quibus conficiebar, levatus gaudeo his procellis, quibus nos miserrime jactamur, te subduxisse, & in Celsissimi Principis sinu, tanquam portu tranquillissimo, valetudini operam dare, cui nunc, si nos salvos esse cupis, unice fac servias, abjectis omnibus aliis negotiis & sollicitudinibus: nec reditui te ante accinges, quam confirmatam sanitatem tecum retuleris, & cum ea rerum optimam Pacem. Hic etiam nunc totis turbatur agris. Intestinae discordiae, quibus vicinae civitates mirum in modum vexantur, nondum sunt compositae. In urbe tua patria cunctis τοῖς ἐν τέλει magistratus a civibus abrogatus, & jam ipsos dies undecim ibi fuit ἀναρχία. Vix meliore loco res sunt in proximis ei urbibus. Quem exitum hi tumultus habituri sint exploráto sciri non potest. Divine tu: *Sarcina libertas.* nosti cetera. Caligae, quae non longe a vestris finibus dicuntur considere, forte negotium hoc impeditissimum sunt explicaturae. Sed audio cives tuos vereri, ne spes illorum destituatur. Abesse sane vix potest, quin in hanc opinionem discedamus, cum tu in tuis ne γρῦ de illis in tanta vicinitate. Sed haec viderint, qui ad clavum sedent. Te quid fieri potest venustius & fortunatius, qui nunc remotus ab his malis, quae quotidie videmus & audimus magno cum dolore, in ipso quasi Musarum contubernio suaviter aetatem agis, ad salutares fontes, pulcherrimis carminibus non minus, quam Grajorum Hippocrene & Aganippe, celebratos Athenis Atticis, si florerent, non posses majore voluptate frui, quam ubi nunc degis, dum quotidie pasceris doctissimis sermonibus sapientissimi Principis. Nae ego vestram unam collocutionem praetulerim non solum illorum, quibus cum vivo necessario, λέσχαις, sed & omnium, qui nunc laude doctrinae florent, ambitiosis scholis, & fucatis disputationibus. Inviderem tibi hanc felicitatem, si possem. Sed non possum. Tuis enim bonis aeque laetor ac meis. Quanti vero me putas aestimare quod nuncias, nonnullo numero meas esse lucubrationes apud tantum Principem. Non potui fructum uberiorem meorum laborum non dicam referre, sed ne optare quidem. Tibi multis quidem nominibus a longo tempore sum astrictus, sed quantum tibi debeam, quod aditum mihi ad Optimi Principis gratiam patefeceris, aliquando, si vivo, cognosces, quamvis nunquam illius officii ullam partem, cujus religione tibi

ſum devinctus, potero dependere. Bina exemplaria, quae Reverendiſſimus *Nedercaſſellius* curanda per Monaſterienſem tractum recepit ante quatuor aut quinque hebdomades, ſpero ad vos eſſe perlata. Litterarum, quas eis adjeceram, exemplum nunc his incluſi, ut ſi forte libri ſubſederint alicubi, hae interea fungantur officio, donec aut illi vobis tradantur, aut, ſi interciderunt, alii ſubmittantur. Sin vero ad Principem jam pervenerunt illa, quae hinc curata ſunt, exemplaria, velim hanc epiſtolam conſcindas. Ad *Capellanum* ante hos decem dies litteras miſi minime Laconicas, in quibus copioſe ſatis egi denuo cum eo de iſtis, quae illum ſcire tua intereſt. De Taciti loco me beaſti, cum tuam mihi ſententiam oſtendiſti. Nihil eſt tua correctione ingenioſius. Nondum tamen poſſum a me impetrare, ut vulgatam ſcripturam damnem. *Aequi impatiens* dicitur Agrippina, quod non poſſet aequali cum ceteris ſtatu contenta eſſe, quod cuperet dominari: ſic in ſecundo Annali de Archelao: *Sed angore, ſimul feſſus ſenio, & quia regibus aequa, nedum infima inſolita ſunt, finem vitae ſponte cum fato implevit.* hoc eſt, quia Reges non poſſunt ferre, ut aliis aequentur, nedum ut illis ſubjiciantur. Sic *aequae leges* apud Phaedrum: *Athenae cum florerent aequis legibus*, hoc eſt cum libertate fruerentur, ut omnes eſſent aequali conditione, nemo ſupra alios ita emineret potentia, ut non poſſet legibus coërceri. Graecis eſt ἰσονομία. *Aequus* ſaepe eſt aequalis. Mela libro III. de Aethiopibus: *pulchri forma, aequi corporis*, hoc eſt, aequalis ſunt proceritatis. quem locum perperam *Salmaſius*, *Schottus*, aliique ſollicitarunt. Sic *aequum* hic eſt aequalitas. Hoc autem ingenio fuiſſe Agrippinam loca, quae appoſite tu attuliſti, declarant. Apud Tacitum Hiſtoriarum libro ſecundo cap. 64. de Sextilia matre Vitelliorum legitur vulgo: *Nec ullis poſtea fortunae illecebris, aut ambitu civitatis in gaudium evecta. Evehi in gaudium* non dixiſſe Latinos exiſtimo; ſed Tacitum ſcripſiſſe, *in gaudium evicta*. Ut Annali XI. c. 38. *quae florenti filiae haud concors ſupremis ejus neceſſitatibus ad miſerationem evicta erat.* Et XVI. Ann. c. 64. *Deinde oblata mitiore ſpe blandimentis vitae evictam.* Subjicerem plures conjecturas in alia hujus ſcriptoris loca, ut tuas elicerem: ſed ſuſtinendum eſt, donec mihi licuerit inſpicere novam hanc editionem, quae per iſtas, quibus conflictamur, temporum miſerias nondum potuit ad me deferri, ne quae alii jam praeceperunt ingeram. forte & hanc emendationem *Gronovius* ὁ μακαρίτης, qua erat ingenii praeſtantia, occupavit. De locis Horatianis alias. Nunc vereor ne loquacitatem meam reprehendas. Sed mihi licet apud te hallucinari. Vide, quaeſo, ut tecum aliquando feras Valerium Maximum *Joannis Vorſtii*, qui in Germania dicitur prodiiſſe, ut & ejus opuſcula de Latinitate male & recte ſuſpecta, & quae alia proximis annis edidit. Ejus Philologus ſacer mihi probatur. In vicinia tua procul dubio membranae antiquae voluminum Ciceronis reperientur, ſi ſit, qui illas velit ex tenebris eruere. Fuldae ſane fuerunt olim vetuſtiſſimae. Vale, virorum Excellentiſſime, & beneficium tuum tuere, gratiam illam dico, in quam me poſuiſti apud Principem ſingularis exempli, cui nihil par viget & ſecundum. Trajecti ad Rhenum prid. Id. Sept. CIↃIↃCLXXII.

De

De libris Florentiam mittendis nondum potui ullum responsum extorquere *Danielio* nostro, quamvis iterum iterumque fuerit a me compellatus. *Gronovius* Madriti agit, conqueritur de magnis molestiis, quas in hoc itinere exhauserit sine ullo fructu: neque enim libros ullos, nec homines vidisse, qui litteras norint aut ament. Iterum vale, meum decus. Si vis litteras tuas in posterum mihi reddi, fac curentur per Colonienses nuncios. Amsterodamo nulla ad nos ab aliquot diebus sunt delata; hinc tamen eo possunt adhuc mitti. Si amas me, da operam ne suavissimo tuarum litterarum alloquio, in quo unice miseris his temporibus conquiesco, caream. CIƆIƆCLXXII. a. d. XI. Sept.

EPISTOLA CIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Didicisse jam debes ex iis, quas non ita nuper ad te dabam, Suetonium tuum Celsissimo Principi & traditum a me, & perquam acceptum fuisse. Post Heros idem incomparabilis munus consignatum mihi credidit ad te perferendum, addiditque, parandas abs sese sub discessum meum litteras fore, per quas ipse sit testaturus tibi, cultum sui nominis haud tenuem, quem dedicatio ista tua prae se ferat, nequaquam sibi displicuisse. Ceterum de binis Suetonii exemplaribus, quae per nescio quem huc mittenda te curasse scribis, nihil omnino compertum rei hactenus habemus: etsi ea huc perlata esse pridem oportuit, si aut Vesaliam, aut Bremam, aut denique aliam quamcunque per viam fuissent missa, uti curae sibi imprimis fore amicus ille vester erat pollicitus. Ego autem, etsi reditum ad paternos lares ob privatas caussas maturandum mihi intelligo, tamen propter transitus militis, qua Caesariani, qua Brandenburgici per Paderbornam Dioecesin hac tempestate continuos, ac itinerum omnia minime tuta, differendam profectionem in tempus magis opportunum sum ratus, quod adfore propediem augurari nobis licet. Sed & spem facit Princeps optimus, post iratum nobis haud modice Jovem atque imbres istos quotidianos tanto tempore continuatos, benigniorem Phoebum aliquando adfuturum nobis, & sereniores dies esse haud dubie exspectandos, qui vim medicatis fontibus nativam soleant conciliare. At ego Phoebum Musasque omnes propter hoc ipsum infensas experiri me reor, quod ad castra aquae potorum transfugerim ignavus, atque ordini poëtico plane pudendus homuncio. Interim Tacitum amici nostri jam totum percurri, ad Suetonii tui lectionem transiturus hodie; tu autem de *Schultingii* ad Senecam patrem observatis mihi promissis vide etiam atque etiam bonum nomen uti fies. Litteras abs te impatienter prorsus exspecto: habet enim jam in mandatis *Elzevirius*, ut cum suas, tum amicorum litteras in posterum, quas perferri ad me volet, Bremam mittendas curet. Itaque non est, quod tuas tibi perituras opinere, sive pedem hinc

hinc cis dies paucos movero, sive apud Celsissimum hospitem, quem favere praesenti mihi non minus, quam absenti solebat, laetatus equidem agnosco, diurnandum erit; quod ut nolim mea de caussa, sic caute agamus par est, ne munificentia Principis intercipiatur tibi ab hisce, quibus neutiquam est destinata; latronibus, inquam, & militibus male feriatis. Quo sint loco res tuae & quomodo conveniat tibi cum hospitibus novis cupio doceri. Equidem ego aliena quadra victitare malo, quam hospitalem tuo exemplo me praebere insulsissimis mortalibus, atque hoc fungorum genus, olentes unguenta de meo, quotidiana exsecratione mussitando insectari, ac diris occultis devovere. Quamquam sperare possumus, etiam apud illos tales praesidii nonnihil fore tibi in tuis musis, ne plebejo more habearis. Vale, mi jucundissime, & mihi velle ex animo perge. Neuhusii Paderbornensium CIↃIↃCLXXII. XXIII. Septemb.

EPISTOLA CV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

QUartus agitur nunc dies, quando per litteras certiorem te feci, vir Clarissime, principalis munificentiae, quae in tuum proxime redundavit caput, me non nolente. Ceterum quod hactenus vix mihi relinquatur integrum per illos, quorum a nutu pendeo, domum reverti: atque adeo fieri possit, quod nolim tamen, ut diutius mihi in hocce terrarum tractu sit haerendum, quam res meae privatim ferunt; doceas me velim, quid ipsi muneri factum cupias. Nummi aurei sunt monetae Hispanicae, quos tabellariis hoc turbatissimo rerum statu nescio an caute ac prudenter sane sim permissurus: nihil enim te inconsulto hac super re statuere fixum est mihi. Quod si magis id fore e re tua persuasum habes ut credas, potest in mandatis *Elzevirio* a me dari, ut de meo parem summam argenti refundat tibi. Habet enim quo praestari id possit. Et haec quidem, si in Germania, ut dicebam, subsistendum sit hoc anno mihi. Sin reditum ad meos mox impetravero, uti spes est, meis in loculis tibi feram, quicquid id est muneris, nam nec ipse hactenus inspexi obsignatum. Francofurtum cogito, si jubeor hibernare apud populares tuos. Atque illa occasione excutiendum propono mihi, si quid veterum membranarum forte in vicinia illius delitescit civitatis. Sed quod paucis illic sim notus, ne successus desideriis meis parum respondeat, subverendum videtur: tuas omnium tutissime *Elzevirio* credideris interim, dum certiora de rebus meis docearis. Quas ad Principem dedisti, eas a me hesterno die accepit, ac legendas inter coenam tradidit, non sine addita facundiae tuae meritissima commendatione, poculoque saluti tuae libato. Credo ipsum gratias pro dedicatione Suetonii tui, in quo auctore perlegendo nunc sum totus, propediem acturum; sic promisit cer-

certe, uti nuper significabam. *Nederkasselius* iste, quem tu jure tuo vocas *Reverendissimum*, quis sit aterne an albus, haudquaquam in comperto a nobis habetur. Hoc nuntiare possum tibi, nec libros illius fidei abs te concreditos, nec epistolam tuam Principi hactenus visos esse, aut sciri, quando aut unde sint adfuturi. Optimo *Capellano* quod mei memoriam, & illorum, de quibus coram a me proximo agebatur tecum, refricare non es gravatus, exosculor, medius fidius, hinc tuam in me demerendo tam promtam expositamque sedulitatem; *Montoserio* duci gratias, quantas potero, pro rerum mearum singulari cura, agam propediem. De loco Taciti contentionis funem cave opineris me tecum nunc pertinacius esse ducturum: quare paucis me expediam. Agrippinam Germanici magno animo feminam fuisse, & quae se neptem Divi Augusti probe meminisset, ac talem a Tacito describi, cetera laudatissimam, concedo; sed & idem Tacitus ubique nos docet, contumeliose satis a Tiberio habitam eandem, tantum abest, ut aequali cum Livia Drusi aliisque apud illum loco fuerit. videndus Suetonii Tiberius cap. 52. 53. Incendebant illi ac coquebant generosum pectus assidue cum mors conjugis optimi violenta, tum alienior abs se animus soceri, quo & ipso suspiciones de mariti morte conceptae ejus in animo gliscebant magis ac magis: non videbam igitur quis *aequo*, uteunque interpreteris, hic locus est sat commodus: ac cogitabam aliquando, *sequi impatiens*. Non enim satis dissimulabat injurias, aut obsequentem sese atrocissimo Tiberio praebebat; *sequi* autem pro obsequi alias etiam Tacito usurpatum. Sed, ut profitebar modo, tibi & hoc omne, & quicquid praeterea incogitantius mihi solet provenire, quod fit frequentissime, meliora docenti largior libentissimus. Erant complura in locis deficilioribus ac tantum non conclamatis; de quibus aliquando agemus coram. Historiarum lib. 11. cap. 64. de Sextilia Gronovius *evicta* curavit edendum: sic enim scripti codices quod Rhenanus, Muretus, Pichena perperam immutarunt. Sed Acidalius recte tuetur. Paulo ante de eadem Sextilia, *non immitis tristibus:* ante legebatur, *non minax.* unde, *minis tristibus* idem, Rhenanus, Danesius, Ursinus. At Codex M. S. Florentinus, *non immix tristibus*, unde Pichena, *non nimia tristibus*, vel *non immitis.* Colerus, *non minima ex tristibus*, sed quid proclivius, quam insistendo optimi codicis vestigiis, *non immixta tristibus* refingere? *tristia* enim pro crudelitate Vitellii ponitur, qua significatione & alibi Tacitus eodem usus vocabulo. Vidit veram scripturam *Gronovius*, sed dubitanter: cum nullus dubitationi locus supersit. & haec quidem hactenus. De *Vorstii* libris videbo. Tu jubeto, si quid praeterea curatum velis. De N. nil miror. Metuo ne ille juvenilius aliquanto eruditionis suae fiducia efferatur ac luxuriet, tenaciusque agat cum Monachis atque avarius, quam quod oculatae illorum manus capiant atque intelligant. Musis omnibus comitatum Homerum foras abire jussum a puellis, quod nihil adtulisset, meministi. Vale, jucundissime amicorum. Nieuhusii Paderanorum CIↃIↃCLXXII. Septemb. proxime mittam versus, quibus fontem celebravi Dryburganum.

P. S. exaratis hisce, denuo mihi sermones fuerunt cum celsissimo Principe de

de te, rebusque tuis. Multus ille est in te amando: atque hunc effectum denuo testari voluit per poculum, Genio elegantiae atque eruditionis Graevianae solemniter libatum. Dedit & in mandatis *Plettenbergio*, sororis suae filio, qui praefatus est ad poëmata nuper edita, & Suetonium, & si quid Ciceronis lateret in antiquis membranis apud *Rottendorphii* haeredes, tibi seponendum hac hieme curaret, quando is Monasterium excurret. Habes hîc non nihil nugarum mearum.

P. S. Ne ἀσύμβολος discedam; ad Tiber. cap. 21. mones *stomachorum*, pro *stomachos* in Memmiano, sive ut tu mavis Salmasiano legi. est autem scribendum, *stomachosum*. Ita Cicero sane nonnumquam tuus, ut de Claris Oratoribus: *quod erat in reprehendendis verbis versutum & solers, sed saepe stomachosum, nonnunquam frigidum.* & de Oratore lib. II. *Me quidem hercule valde illa movent stomachosa.* Sed & *Stomachari* passim apud eundem, uti & Horatium aliosque; *eques Stomachosus* eidem Flacco. *Stomachos* aut *Stomachorum* pluralis numeri haud recordor mihi lectum apud scriptores bonos. In eadem Tiberii Vita cap. 46. omnino recte vetustiores libri: *Unde mora in Atellanico exodio proximis ludis assensu maximo excepta percrebuit.* Nisi forte mavis, *morae excepta.* ut dictum vel versus subintelligatur: studet enim brevitati Suetonius ubique. Atellana exodia risui movendo praecipue inserta ludis, eamque ob rem constabant potissimum ex morionibus sive moris, qua viris, qua feminis. Talis ille Mucius: nec mirum in Atellanis adhibitum Graecum vocabulum, cum Campani omnes fere bilingues, utpote Graeciae majori adscripti. Hinc Capuanus ille Trimalchio in fragmento Petronii Tragurino Graeca frequenter intermiscet latinis. Aliter Τὸ *mora* Turnebus capiebat. In dicto Augusti de Tiberio: cap. 21. *Miserum populum, qui sub tam lentis maxillis erit*, opinabar, *perit*. locutus de futuris Augustus, tanquam de praesentibus, uti vaticinantes fere semper apud poëtas; & allusum videtur ad Cyclopem Homericum, qui socios Ulissis manducabat. nam illud *erit* friget mirifice. Uti & in Augusto Antonianum illud in cap. 4. *farina tibi materna est.* Quare suspicabar *estur* eo revocandum. quasi fruges consumere natum subinnuat acerbe, quod non intellexere boni librarii, sed jam sum nimius. In Suetonio mentionem abs te fieri non video eorum, quae *Gudius* ex Politiani Scholiis Florentiae exerpserat. His jam exaratis hesternam super coenam consilium cepi subitaneum, de excursu cis triduum quatriduumve adornando ad nundinas Francofurtenses. Quod si Bibliothecas ea in urbe, aut in urbis vicinia compertas habes membranis antiquis instructas: proposito huic meo ut ope tua succenturieris rogo. Responsum tuum Francofurti praestolabor, quod commendari possit D. *Malepertio* Ministro DD ordinum: quamquam ne id quidem necesse. Iterum vale.

EPI-

EPISTOLA CVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Francofurtum.

INcredibili laetitia tuae me perfundunt litterae, cujuscunque sint argumenti, & quia te colo amoque unice, & quia illae plenae sunt omnes amoris, Atticoque quodam sale respersae. Binas vero tuas novissimas, Nihusii Paderbornensium exaratas, quantum mihi credis attulisse gaudium. Nisi corrumperetur tristissimo hoc patriae statu, qui me vehementer agit, nihil ei potuisset accedere. Quid enim optabilius eveniret mihi, quam tanti ac tam eruditi Principis, quem spectant omnes, cujus ob os Graii ora obvertunt sua, gratiam mereri, quam tibi tamen praecipue acceptam refero? Quid ad commendationem nominis mei poterit amplius fieri, quam tam honesto Herois incomparabilis ornari judicio? De munere vero, quod tanquam luculentum benignitatis ac voluntatis suae erga me pignus adjecit verborum honori, quid dicam non invenio. Haec non meam spem tantum & expectationem, sed & vota superant. Gratias agam Celsissimo Principi, quantas potero, quamprimum ex te de litteris ejus, quarum spem facis, certior fuero factus. Si tibi tradita sunt, fac, quaeso, per Colonienses hemerodromos ut ad me perveniant. Viis tamen infestis nec illas, nec munus consignatum & tuae fidei creditum velim committi, ne ab istis harpyis, quae tractum hunc omnem ad Rhenum infestant, intercipiatur. Tutius in tua custodietur arca, donec aut tu tecum attuleris, aut, si nimis longum esset, commode poterint permutari hi nummi. Rogo tamen illos resignes & inspicias, mihique significes, propter incerta casuum humanorum, quantum in accepti tabulas mihi fuerit referendum. Si brevi reditum acceleraveris, praestabit forte uti permutatione propter viarum pericula. Sed hoc totum tuo permitto consilio, qui illic rectius omnia videbis. Bina exemplaria Suetonii, quae Reverendissimus *Nedercassélius* susceperat curanda, commendavit pastori Swollano, ut ea mitteret per Monasteriensem agrum Paderbornam. Nunc opera datur ut rescifcatur, cui ille pastor hos libros dederit ferendos. Si interciderunt alias illuc mittam, quam primum facultas fuerit. *Nedercassélius* est [1] Nuntius Apostolicus, ut vocant, & Episcopus Castoriensis, nunc vero palam agit Episcopum Ultrajectinum, quam-

1 Puto *Vicarium* fuisse, ut sunt fere in his haereticorum, ut curia Romana vocat, partibus Episcopi; qui titulis longe remotarum urbium insignes, veteris Archiepiscopatus Ultrajectini jura usurpant, sed nomine abstinent, ut tuto in Belgio morari possint. *Joannes Neercassélius* vero fuit Gornichemius, Episcopus Castoriensis, & per foederatum Belgium Vicarius Apostolicus, cujus vitam descripsit auctor Bataviae Sacrae part. II. pag. 477. *Hugo Franciscus Heussenius*, qui fuit assiduus ejus comes & socius, ut ipse saepe testatur.

quamvis nondum id nomen sibi vindicet, vir multis animi ingeniique ornamentis excellens. Tu nunc judica, quo jure *Reverendissimum* appellaverim. Ex Galliis miror nihil prorsus litterarum afferri ad tot meas, quibus *Capellanum* & alios amicos sollicitavi. Impatienter eas expecto. Francofurti si hyemaveris, poterit excuti Fuldensis bibliotheca, quae in vicinia est. nec dubito quin apud Moguntinos lateant veteres membranae. *Modius* sane & *Palmerius* eas laudant. Aditum vero tibi faciet ad omnes illustrissimus *Boineburgius*, qui Francofurti agit, ut & Amplissimus *Leibnizius*, qui Electori Moguntino est a consiliis, longo usu mihi junctissimus. Uterque, cum sint pleni officiorum, te complectentur mirifice. Te enim jam olim amant, & tuum admirantur ingenium. Ad utrumque mittam Suetonium, si copia dabitur mittendi. Utrique, praesertim Illustrissimo *Boineburgio*, salutem meo nomine velim dicas verbis officiosissimis. Longe plura volebam. Sed interpellor ab amico. Differo in proximum. Si me vis valere, fac saepe tuas litteras accipiam, ubicunque fueris. Tuas emendationes in Suetonium omnes probo laudoque. Ornabunt aliquando secundam editionem. Vale. Trajecti ad Rhenum a. d. xx. Oct. CIↃIↃCLXXII. Publicae res nondum ex sententia tuorum popularium fluunt. Pace nobis & otio est opus, nisi funditus velimus perire.

EPISTOLA CVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MOlestiam ac curam omnem omitte, quam ex silentio tuo videor colligere, etsi minime divinus. Hactenus enim salvi sunt tibi apud me nummi tui, probeque ac pudice servantur, mi Graevi. Atque adeo auguror, etsi iter faciendum mihi per medias Harpyarum rapacium manus, eodem successu sospites in posterum ac intactos tibi fore; per me saltem, si per Gallos tuos licebit, quos in illo sterquilinio nimium curiosos experiri nolim. De Taciti loco assentior tibi, vulgatam lectionem defendi posse, nec male Agrippinam *aequi impatientem* dici. In Suetonio etiam metus est, ne augurium omni ex parte propitium sim expertus. Tueri enim possis, *sub tam lentis maxillis eris*, ut *esse sub ictu*. Sed ne sic quidem vulgata satis arridet. & *mora* eripi mihi non patior. novisti illud Suetonii tui *morari* prima syllaba producta, de Claudio. Sed & amat Graeca vocabula Latio vindicare is ipse scriptor. Sic *pallacas* recordaris, puto, alibi occurrere pro pellicibus. In hanc civitatem serus post nundinas accessi. Peream male, si quicquam jejunius offendi tota vita bibliopolis Francofurtensibus. In quibus nec Cornelius Nepos *Bosii* ex postrema editione, nec *Reinesii* anecdotae epistolae potuerint haberi. Val. Maximum tamen, & eundem Nepotem ac Sulpitium Severum *Johannis Vorstii*, cum paucis aliis libellis oppido vulgaribus, inde abstuli: quibus, etsi sarcina satis onerosa,

rosa, minus periculi tamen ab hoste incumbit, quam tuis nummis. Baronem *Boineburgium* hic vidi, eruditum hominem, praeterea neminem. Vale. ὡς τάχιστα. *Boeclerus* abiit ad plures. Abierunt *Tanaquillus Faber* & *Guido Patinus* in Galliis. Coloniam nunc cogito, sed Moguntiam prius. Francof. ad. Moenum 1672. 27. Octob: In cathedrali urbis hujus ecclesia codices scripti nonnulli dicebantur asservari, sed Decano extra urbem profecto, admitti ad conspectum eorum haud potui.

EPISTOLA CVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Francofurtum.

SAepe caussa silentii apud te mihi dicenda fuit, nunc mea me liberat assiduitas ab hac culpa. Binis tuis ultimis, quas Nihusii Paderbornensium scripseras, quaeque eodem fere tempore mihi redditae sunt, nulla interposita mora respondi; easque litteras ad *Elzevirium* misi, non per tabellarios, quorum & fides fallax, & sarcinae nonnunquam excutiuntur; sed per ipsius *Elzevirii* servum, qui tum commodum de rebus domesticis ablegatus ad nos remigrabat Amsterodamum a. d. XVII. Octobris. Tuae, quas nuperrime Francofurto accepi, a. d. XXVII. ejusdem mensis sunt exaratae, ut meae potuerint ad te pervenisse antequam tuae isthine mitterentur. Sed his temporibus non exigenda sunt omnia ad pristinae disciplinae leges. In tanta rerum omnium confusione non mirum est cursum publicum quoque claudicare. Interea tamen recte curatas eas spero. In iis te rogaveram, ut mihi significares, num epistolam Herois Paderbornensis, cujus spem feceras, tecum ferres, utque, si haberes, ad me quamprimum eam mitteres, aut earum exemplum, si ipsam mittere parum tutum duceres. Nollem enim tantum κειμήλιον mihi perire, aut in gratiis persolvendis meam fidem officiumque desiderari. Munus quoque, quod mihi opportas, & tam caste & pudice tenellae virginis instar diligentius nigris uvis asservas, petii ut inspicias propter dubios, quibus mortales obnoxii sumus, casus, & quantum nummorum arcae meae sit inferendum significes. Vehementer me sollicitum habet tuum iter, quod moliris ad Ubios, non tam argenti, quam tui caussa. Omnem enim illam ripam ad Confluentes usque dicuntur infestam habere turmae Gallicae, in quas vide ne incidas. si tamen huic viae te dare sedet, permutarentur credo nummi tutius Francofurti. Sed tu videbis, quid e re mea & tua sit. A *Capellano* responsum tandem habui; sed ad meas ultimas; priores non accepit, sicut nec perlatae sunt, quas ad ducem *Montoserium*, *Thevenothum*, aliosque scripsi. Nunc exempla, quae interciderunt, epistolarum mitto, in quibus de iis, quae mihi mandaveras, egi diligenter. De te quae *Capellanus* perquam amanter scripsit, calci harum litterarum subjeci. Obitus hominum eruditissimorum *Patini*, *Boecleri*, *Fabri* dolo-

dolorem & molestiam, quam ex fatali reipublicae pernicie & peste traxi maximam, vehementer auxit. Vulnera, quae rei litterariae istorum obitu sunt imposita, non video ut in tanta solitudine sanari possint. Vereor ut his, iisque, qui non ante multos annos occiderunt, luminibus extinctis, *Reinesio*, *Gronovio*, *Freinshemio*, *Buchnero*, aeterna nox omni liberali doctrinae offundatur, tam crassae tenebrae, coecaeque nubes obducuntur undique. Faxit Deus, ut qui nunc succrescunt, *Ryckius*, &, qui ei collega nuperius datus est, *Jacobus Gronovius*, nec non *Francius* noster, ut maturescant, & dignitatem litterarum tueantur. Me diebus hisce Nobilissimus *Spanhemius* invitavit ad docendam humanitatem in Academia Heidelbergensi. Tecum utinam diem liceret ponere! Tuum enim consilium plenum fidei, amoris, prudentiae desidero. Pulcherrimum de medicatis aquis carmen tuum testatur sane te non vulgares fontes potasse; sed meram Aganippen, & Hippocrenen, volentibus Musis & Gratiis. Apollinem vero cum vultum avertisse scribis, veritum credo, ne omnes ejus artes solus exhaurires, ut quod aliis impertiret postea non haberet. *Mora* Suetonio per quam venuste & ingeniose restitutum est. Blanditur quoque *sub maxillis lentis perit*, quamvis vulgatae nondum ausim renunciare, ut tu quoque in postremis mones: videtur esse idiotismus. Rogo te, ut alia, quae in Suetonio & Tacito correxisti & notasti, mecum communices. Repono nunc tuas conjecturas in Virgilianis *ποιηματίοις*. In Culice legitur de serpente sine sensu:

Mersus ut in limo magno subsideret aestu.

scribendum: *Mersus ut in limo magno sub sideris aestu.*

In Ciri non capio quid sibi velint:

Impia prodigiis ut quondam exercita amoris
Scylla, novosque avium sublimis in aëre coetus
Viderit.

Illane ante non viderat aves? quae sunt illae *novae aves*, quas tum demum vidit? Ipsa nova erat avis. legendum existimo:

Novosque avium sublimis in aëre coetus
Auxerit.

Joannis Vorstii Nepos non est illius *Johannis Vorstii*, qui Valerium Maximum edidit, sed hominis ineptissimi e faece litteriorum, si is est, quem Lipsiae vidi olim editum. Fertur quoque *Casparis Sagittarii* prodisse de Ciceronis editionibus & interpretibus libellus, de quo quamvis nihil mihi promittam praeclari, vellem tamen vidisse. *Rupertus* in Justinum hic nondum conspectus est, nec *Vorstii* libellus de Latinitate vulgo neglecta, nec *Lambecii* postremi tomi de bibliotheca Caesarea: nec ipse novissimae panegyreos catalogus. *Petrus Lotichius*, Petronii ille Asiaticus interpres, qui ante annos aliquot promisit Variarum lectionem editionem, Francofurti habitat. Moguntiae *Leibnizium* videbis, hominum doctum & officii plenum, cui pridem litteras debeo, sed officio fungar propediem. Vale, meum decus & praesidium unum. Trajecti ad Rhenum Kal. Novemb. CIↃIↃCLXXII. Dionysiacorum fastorum. Haec

Ca-

Capellanus de te in litteris Lutetiae datis XII. Octob. 1672. *Nostre cher M. Heinsius est mieux a Paderborn qu' a la Haye, & il luy doit estre bien doux dans sa retraitte d'y vivre en tranquillité a l'abri & sous la protection de ce genereux & docte Prelat. qui est pour nostre Ami dormir en fureté pendant cette tempeste entre le bras de Muses, de ces Muses l' honneur de l Allemagne, qui contubueront autant, ou plus que les eaux medicinales de ces quartiers la, a luy rendre sa sante ancienne. Si vous luy escrives, je vous prie de le bien assurer de mon service & inviolable voeu de mon amitie.* Si quid ad amicum volueris praeter quae olim jussisti, mone quamprimum. Has litteras misi Coloniam ad *Spanhemium*, rogavique, ut, si ibi non esses, eas curaret Francofurtum. De tuo itinere valetudine & rebus certior quamprimum fieri cupio. Vale iterum, mea lux. Poëmatis tui de aquis salutaribus fac aliud ad me perferatur exemplum. Hoc amici interceperunt.

EPISTOLA CIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PErlatas ad te binas hasce, quas Paderbornensi ex agro postremas deproperabam, haudquaquam sane invitus ex tuis suavissimis, nuper admodum in hanc reversus civitatem, ubi illae me praestolabantur, dum brevem molior excursum Wormatiam, Spiram, atque Heidelbergam versus, Mi Graevi, sum edoctus; ut dubitem nullus, cum iisdem literis meis traditam fuisse elegiam quoque, qua fontem medicatum tractus Paderani laudandum susceperam. Heidelbergae cognovi post sublatum e vivis *Tanaquillum Fabrum*, serenissimum Electorem de te in Academiam illam evocando consilium fovere, idque ipse *Spanhemius* etiam noster per literas est testatus. Sed cum *Ludovicum Fabricium* coram monuissem de stipendio satis lauto, quod ab Trajectinis tibi numeratur annuum, perculsus isto nuntio, visus est mihi subdubitare, an Principis aerarium munificientiae isti par esset. Rebatur tamen vel sic per ipsam temporum horum calamitatem, perque statum Academiae vestrae praesentem, in equile Gallicanum tantum non conversae, moveri haud difficulter te posse, ut conditionem minime poenitendam ulnis ambabus amplectare. Tu vero etiam atque etiam tecum delibera, quid tibi sit agendum; ne praecipiti consilio temet in angustias des irretitum, unde regressus volenti exire non pateat Nam sive pax optata propediem affulgebit, praeferendam tibi sedem, cui nunc inhaeres, mecum, ut opinor, arbitraris; sive bella diuturna incumbunt, quod abominor, Palatinatum horum immunem fore, patentem expositumque tractum bellicis insultibus, nihil omnino caussae est in promtu, cur censeamus aut speremus; sed ut haec tam tristia abigantur penitus, tibique res tuas curandas relinquam, qui consultoris non eges. De bibliothecis in hac vicinia vetustioribus opinionem conceptam quodammodo in

vanum cecidisse agnosco. Moguntinam cathedralis ecclesiae, quam vocant, perlustravi totam: sive potius reliquias Suecanae expilationis. Theologorum scripta pervetusta complura sese obtulerunt quidem mihi, in quibus evolvendis haerere haud multum vacabat: ceterum pauca admodum, quae studiis nostris ornandis viderentur conductura. Horatium & Prudentium & Macrobii in Somnium Scipionis commentarios satis antiquae manus contigit videre: tum Suetonium, sed notae recentis. Francofurti in ecclesia metropolitana nihilo plura. Sola Nasonis opera & commentarius Boëthii in Ciceronis Topica, cum Aratore & Prosperi epigrammatio illic a me inspecta. Wormatiae bibliothecam non vidi, quod abesset custos. ferebant tamen & codices illic asservari antiquos. At Spirae totum in bibliotheca exegi diem; quamquam autem desiderabantur complures ex libris, quos catalogus promittebat, atque in his Saturnalia Macrobii, orationes aliaque Ciceronis, atque in eas Pedianus Asconius, Florus, Antonini itinerarium, cum pervetusto Metamorphoseôn Nasonianarum exemplari, quod *Langermannus* ante octennium inspexit, occurrebant tamen haud pauca minime contemnenda, de quibus coram. Officiorum Ciceronis tria, ni fallor, exemplaria satis vetusta, Rhetoricorum duo, aliaque Tullii tui manus inciderunt meas. Nam Epistolae aetatem non nisi annorum. ccc prae se ferebant. Et haec quidem hactenus. Coloniam cum cogitem propediem, doceri cupior, cuinam in ea civitate bibliothecae a *Francisco Modio* in Novantiquis adscribatur codex Fastorum Ovidianorum pervetustus, cujus ille opera locos istius poëmatis complures castigavit; nam nec liber is in mira codicum bonorum inopia per hasce bibliothecas est ad manum, & eadem de re jam olim egisse tecum recordor. Homines etiam eruditi oppido hîc rari. *Leibnizius* in Gallias profectus dicitur. *Boinebergium* vidi semel iterumque: sed ille in politicis totus, nec studia nostra videtur satis aestimare, & praeterea Gallicanae partes, quibus ille se totum dicitur devovisse, minus familiarem mihi praestant hominem, cetera fautorem artium bonarum insignem sane. *Nedercassélium* istum, quem tu *reverendissimum* recte nuncupabas, jam quis sit, tuo beneficio sum edoctus. Ignosce vero aequus, mi Graevi, stupori huic nostro atque ignorantiae. cum adeo recte nos Batavi a vobis obsideamur, ut nuntiis istis Apostolicis aditum vix ipsa fama ad nos indulgeat. Ipse etiam Princeps Paderbornensis negabat hominem sese novisse, quo levius inscitiae meae tu irascaris velim. Interim auctor sum tibi, ut si quid curatum velis ad nos in posterum, Sileni potius vectorem quemcumque advoces ad partes, quam nuntios Apostolicos illos, plane testudineo gradu procedentes. Si *Torkio* Monasterii fasciculus fuisset traditus, aut alteri cuiquam ex Principis necessariis, quos habet illic plurimos, non incusassem medius fidius suspectam Apostolici illius nuntii fidem. Ego, qui pro nuntio Apostolico me venditavi aut gessi nunquam, & cui cum pedibus sic convenit, ut pejus vix possit, Achilles tamen fuissem cum hoc Apostolico comparatus nuntio, si mihi curam istius libri ad Principem perferendi credidisses; metuo equidem, ne vacillet apud nos vosque fides Apostolica, si tam lentis pedibus inniti perget, & nun-

nuntiis uti, Plautini Sosiae, quam Mercurii, alati illius Dei, similioribus. Laudo interim modestiam viri, qui pro nuntio se palam non gerat, sed tibi in aurem quidquid illustrium id genus titulorum possidet, concrediderit. Si me audit, non quidem Romam revertetur, unde male feriatum extulit magno nostro cum malo pedem, sed [1] Cretam recta contendet, ut a 1. Lada festinare cursum discat aliquanto inpensius. Esto equidem ille vir multis animi ornamentis instructus (nam credo hic tibi,) dum ne aut fidem ejus, aut pedes in majus extollas, si vis me in castra tua transire. Sed omissa jocandi licentia, quia non ingrata habuisti, quae ad Suetonium tuum annotavi, doceas me, rogo, an lib. IV. cap. 10. historiarum Taciti quod legitur, *proditor corruptorque amici*, id ipsum aliae quoque editiones agnoscant, cum verisimile vix videatur, a tot hominibus doctis non animadversum scribi oportere, *correptorque amici: corripere* enim Tacito est, deferre, accusare in Senatu. idque rei gestae congruit, cujus & apud Juvenalem Satyr. IV. 8. mentio, apud quem loco vexatissimo pariter castigandum, *Nemo malus felix, minime correptor, & idem Incestus*, ubi perperam editi & scripti *corruptor*. Sed libri non sunt in promtu. Vale, amicorum praestantissime cum tuis, & me ama. Moguntiae 1672. a. d. 6. Novemb. Nummos a Principe destinatos tibi non resignabo, nisi testes adsint, qui numerum juxta mecum arbitrentur. Coloniae fortassis *Spanhemio* praesente id fiet, si itinera minus tuta videbuntur. Iterum, Iterumque vale.

1 Respicit hic Heinsius *Ladam* illum, a Catullo memoratum, carm. LVI. Sed male videtur Cretensem facere. Ita enim Catullus.

Non custos si ego fingar ille Cretum;
Non Ladas si ego, pennipesve Perseus. &c.

Ubi *custos ille Cretum*, diversus a *Lada* est. Non vero Daedalus, ut perperam plerique interpretes, sed *Talus*, ut recte *Vossius* & diu ante eum *Meursius* notavit, de Creta lib. IV. cap. 14. intelligi debet. reliqua de *Lada* collegit *Raderus* ad Martial. X. Ep. 100.

EPISTOLA CX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Francofurtum.

Litteras, quas ante has tres hebdomades per *Elzevirium* ad te misi, nec non quas praeterita hebdomade curavi ad *Spanhemium* Coloniam, nullus dubito quin acceperis, ex iisque intellexeris officium in me accusari non posse. Nunc quidem quod scriberem nihil erat. Tuas expecto cupidissime, ut, simul ac didicero, quae de litteris Celsissimi Principis doceri velim, gratiarum munus Heroi persolvam. De argento rectiusne permutetur, an perferatur ad nos, tuum consilium est, cui res meae aeque cordi sunt ac tuae, quod exploratissimum habeo. De tuo itinere, num propediem ad Batavos sis reversurus, an vero Francofurti aut Coloniae hac hyeme subsidere decreris, nec non quo loco tua va-

valetudo sit, certior fieri vehementer desidero. O dies, quando illucesces, quo mihi licebit in tuum desideratissimum complexum venire! O pax, quando mihi haec gaudia repraesentabis? Ejus spem nunc faciunt nostri hospites, sed tui cives ab illa videntur alieniore animo esse. Faxit Deus, ne tristiora fata maneant eos, si frigus acrius aquas constrinxerit, neve nimia virium auxiliorumve fiducia eos perdat. Conditionibus res inclinatae sunt restituendae, armis vix video ut recreari possint, nisi quid ἀπὸ μηχανῆς: Triginta navium classis dicitur a tuis popularibus deducta esse, quo consilio & eventu dies docebit. Me invitare Palatinum Electorem ad humanitatem docendam in Academia Heidelbergensi ex nuperrimis meis, quas *Spanhemio* commisi, cognovisti. Si quae spes hic est rebus communibus, intelligis per te ipse, quae mihi stet sententia. Sin, quod deus avertat, haec mala fixa sunt, praestat quovis gentium abire, ubi nec Pelopidarum nomen, quam hic perpetuis conflictari miseriis, exhausto aerario, vectigalibus perditis, stipendio nullo. Tui consilii copiam, quae mihi pro tuo erga me studio deesse non potest, utinam facere nunc velis. Omnia facilius potero ferre, quaecunque fatorum necessitas imposuerit, quam hoc nostrum discidium, si tam longe a tua consuetudine & complexu dimovear, quo nihil mihi in rebus humanis gratius est & jucundius. Tui carminis de medicatis fontibus Paderbornensibus vide ut aliud ad me perferatur exemplum, hoc amici abstulerunt. Eram tecum de nonnullis Ciceronis locis acturus, sed differam in aliud tempus, cum tuum responsum nactus fuero. Quae *Capellanus* optimus de te nuperrime ad me scripserit habes in iis, quas *Spanhemius* tibi reddet. A *Cupero* litteras accepi, qui *Perizonium*, Theologiae doctorem celebrem & eruditum, mihique amicissimum, Daventriae diem suum obiisse narrat. Sic funera funeribus cumulantur. Paucisque annis fere omnes amisi, quos litterarum studium mihi junxerat. Deus te servet, qui mihi es instar omnium. Trajecti ad Rhenum a. d. XVI. Novemb. CIↃIↃCLXXII. Gregor. De nummorum summa nullus dubito, quin brevi sim ex te intellecturus, quod a te in meis prioribus petii. *Cuperus* nunc est in Luciano emendando.

EPISTOLA CXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Dies agitur decimus, si recordor probe, quando postremum te per literas compellavi, vir amicissime. Nunc ad me perferuntur nobilissimi *Spanhemii* beneficio tuae, quas illi curandas nuper admodum permisisti. iis e vestigio respondendum duxi, non quod sint in promtu, quae nuperis meis superaddam, sed ut eliciam abs te nonnihil, cujus compellationes quo frequentiores obtingunt mihi, eo plus voluptatis ferunt. In candorem animi tuum, eam-

eamque, qua me complecteris jampridem singulari prorsus, benevolentiam cum plurimum permittam mihi, ausus sum ultimis meis nonnulla liberius effutire, in reverendissimum nuntii illius Apostolici caput, cui tu, tanquam fidei articulos, Suetonii tui exemplaria in Germaniam perferenda tradidisti. Sed adeo libri isti post tantum temporis intervallum non comparent, ut mirum sit, ni praepostero itinere Romam sese contulerit, cum in Germaniam deberet, tuus ille Suetonius, atque illic aut in Collegio de propaganda fide, aut in indice expurgatorio vapulet pro meritis ac defricetur, cui ego mehercules tergum meum vicarium non praestabo. Nimium certe meminisse mihi visus est Apostolicus ille nuntius (tuum enim non appellabo, Suetonianum multo minus) haereticis fidem praestari haudquaqam oportere, adeo ille Caesaribus Romanis non dedit, quae erant Caesarum, nec tibi, quae erant tua. Caeterum postremae meae jam te docuisse potuerunt objectum me praeter expectationem militi male feriato, nec studiis vacare posse, nec valetudini. Cras tamen cum illi vasa jam colligant, ad thermas vicinas excurram, crure tenus iis immergendus, unde si celeripes emersero, vae illi nuntio, qui ni in posterum clitellas suas excutiat, scazonte non uno erit stimulandus ac fulciendus. Sed heus! unde frigus illud repentinum, quo arma Gallicana nunc adstringuntur? Qui tanto impetu nobis fugientibus insultabant nuper, cur insultantes fugiunt! si pergent a semet ipsis desciscere, jam habeo, qui Petronianum locum de Gallicanae hyemis intenso frigore interpretentur, ipsos nimirum Gallos hieme Gallicana frigidiores. De nummis tuis quod addam non habeo, praeter id unum, me resignatos illos non cupere, nisi vel *Spanhemio*, vel alio quocumque ex amicis communibus praesente, cujus eos fidei suspiciendos committam. De Cornelio Nepote *Vorstii* recte omnino mones. Est enim editus is liber Lipsiae, non Berolini, & tamen ille, qui Valerium Maximum nuper dedit, si recordor bene, indicem Cornelii Nepotis a se locupletatum laudat. Opus *Lambecianum* de bibliotheca Caesarea excrescet, ut audio, in tomos XXIV. cujus volumina V. jam prodierunt. in bibliothecis excutiendis nihil ferme emolumenti ad me redundavit. Sed nec *Leibnizium* apud Moguntinos inveni. Inveni *Ericum Mauritium* Spirae, hominem prorsus officiosum, & in paucis eruditum. Si in thermis moram traxero, agam tecum propediem non de locis tantum, quos ex Culice & Ciri excutiendos mihi proponis, sed de aliis quoque: nam nunc festino. Ad optimum *Capellanum* cum scribes, de cultus mei constantia per te certior fiat vir ille, quem in oculis & in pectore assiduus indivulsum circumfero. Vale, Graevi mellitissime, & tuis beare me, sed frequentibus, in posterum perge. Mogunt: a. d. XIII. Novembr. Scripturum sese tibi ac gratias acturum pro Suetonio promisit *Princeps Paderbornensis*, quando ego de repetendo lare paterno essem cogitaturus. Videbatur autem velle, ut ad sese recurrerem; sin minus, instituti mei ignarum sese ne paterer esse flagitabat, quo literae illae aut Coloniam, aut alio quocunque tempestive ad me perferri possent. Cum in eo ero, ut festinem domum, audebo Principem admonere promissi. Hoc volebam nescius ne esses. Elegiae etiam meae exem-

exemplar non unum tibi servatur: quod ex loco proximiore propediem feras. Iterum vale.

EPISTOLA CXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

RErum tuarum status, mi Graevi, valde sollicitum me habet, quas & meliore loco videre vehementer exopto, nec tamen imponi iis necessitatem emigrandi alio, cum sis praecipuum, unicum ferme dixeram, artium apud nos bonarum ornamentum: quae si praesidio tuo hac tam calamitosa tempestate privantur, vix video qui sese tueri possint adversus atrocem barbariae incumbentis vi tota assultum. Qua propter, si unquam, nunc certe salubribus consiliis fluctuantem fulcire pervelim, & animo dejectum erigere, mihimet ipsi immane quantum hoc officio gratificaturus, cui fore peracerbum praesentio, si tua consuetudine, capitis amabilissimi, & in cujus ego sinum cogitationes meas liberrime effundo, etsi ineptus & nugax sic satis confabulator quandoque, sit carendum in vicinia. Heidelbergae ex *Ludovico Fabritio* jam eram edoctus agitari consilia a Serenissimo Electore de te in Academiam suam evocando, priusquam tuae mox supervenientes litterae id ipsum quoque nuntiaverunt. Properato igitur epistolio auctor tibi fui, quantum recordor, ne temet praecipitares in illices istos ac blandientes laqueos, sed responsum traheres procrastinando, non quidem belli hujusce eventum praestolaturus, sed anni jam exspirantis decursum. Posse enim maximas rerum mutationes adfulgere propediem, armis Gallicanis post mirificos successus nutantibus quodammodo, atque interim numero illorum, qui nimiae victoris potentiae occurrendum mature reantur, magis magisque in diem accrescente. Cujus argumenti complura possem subtexere, si tutum id arbitrarer. Quod si in proximam aestatem proferentur arma, quae vos gravissimum in modum nunc premunt, vix erit, ut illorum praestet immunem sese is, in cujus sinum meditaris fugam; irritato Caesare reliquisque foederatis haud leviter, si rumori credimus, ob pacta cum imperii Romani hostibus clam inita. Eaque propter jam nunc me inexspectante Manhemium se subduxit Heidelberga Princeps, diffisus viribus loci illius! quid si tota tempestas bellica Palatinatum invadat? omnia aperta illic ac patentia militari incursui, si unum alterumque oppidum excipiuntur: Praeter Manhemium certe Franckendaliamque nihil illic, quod assultum qualemcunque substineat in dies paucissimos. Haec brevius jam ante tibi ob oculos posita a me, denuo nunc iteranda duxi, ut cunctando potius tibi consulas, quam festinanter amplectendo, atque inconsiderate, cujus te sero poenitere, quod nolim, possit. Munus Furstenbergium tui quod juris nondum est factum, permoleste equidem me habet. Auguror tamen fore, ut ante Januarias Kalendas de reditu in

patriam

patriam a me cogitetur. Tuas si aliquando tempestivius accepissem, quae testantur non ingratum tibi fore, si pro nummis ipsis parem pecuniae summam per negotiatores nostros annumerandam tibi curem, jam desideriis tuis subscriptum a me esset. Francofurti enim, dum haerebam, fieri id oportuerat, ubi & arbitros ex nostratibus nonnullos advocasse poteram, qui munus obsignatum inspecturo mihi adfuissent, de nummorum numero testimonio perhibituri. Sed Francofurto Moguntiam jam eram profectus, cum tuae mihi tradebantur: nec quaesitum illic *Leibnitium* inveni, aut alios quoscunque, in partem negotii hujusce adhibendos ex numero aut familiarium tuorum, aut meorum popularium. Coloniam si iter hinc fecero, est illic *Spanhemius* noster, huic a me rei destinatus. Sin iter istud minus opportunum videbitur, aut securum, Francofurtum recurram: ubi spes tuas potero implere. Nam sine arbitris ut resignetur a me fasciculus, haudquaquam obtinebis. Interim ne magnos illic thesauros latere opineris, aut Croesi divitias, omnia modica proponas tibi suadeo. Si Florenos ccc nostrates munus exaequet, est quod tibi gratulere. Et haec quidem hactenus. Index Cornelio Nepoti nuper attextus, quem tu alterum, nescio quem, *Vorstium* auctorem prae se ferre contendebas, est ejusdem *Vorstii* labor, qui Valerium Maximum & Sulpicium Severum nobis dedit. Ne dubites, laudat in praefatione indicis commentarium de Latinitate falso suspecta, ut suum. Sed & in animadversis ad Valerium auctorem sese indicis illius profitetur. *Capellano* & *Cupero* cum scribes, & hunc & illum de constantia affectus mei securos redde. *Cuperus* in Apotheosi Homerica illustranda conatus suos exercere quidnam intermisit? Rogaveram per litteras *Falconerium* id institutum ope sua ne fovere gravaretur; sed responsi nihil ab illo ad me perlatum est. Nunc audio *Falconerium* ipsum dignitate internuntii ex aula Romana ablegatum Bruxellis propediem exspectari. Habebit itaque collegam tuus *Nedercasselius*, sed ut spero, minus supinum in demerendis amicis. Quamquam isti nuntii Apostolici altum nimis mihi videntur sperare, atque adeo toti esse in contemplatione rerum sublimium, ut terrena haec studia nostra tanquam humilia prae suis istis negligant ac contemnant: uti magno suo cum malo Suetonius tuus nuper admodum est expertus. Proinde, mi Graevi, si quid tuarum rerum diligenter in posterum fideliterque voles curatum, minorum gentium nuntios adhibeto. Apostolicis istis an Romani carere possint, ipsi viderint: nos, puto, carere possumus. De Ponte Argentinensi, a Gallis exusto, jam rumores inaudivisti credo. Hoccine facinus illorum, qui se Pontificiae religioni sacramentum dixisse prae se ferunt? si sic pergent odiosos se praebere etiam iis, a quibus laesi non sunt, vae pontibus pontificibusque! Sed ut omissis pontifragis foedifragisque ad Musas nostras revertamur, Francofurtum adveniens ante hos duos menses, *Boeclerum*, quem in vivis credebam adhuc esse, conveni per litteras, nec tamen prorsus id mihi periisse officium postea intellexi, etsi de excessu ejus factus per amicos certior. Rescripsit enim ad eas litteras elegantem oppido atque perhumanum in modum *Ulricus Obrechtus*, qui sese generum fert τοῦ μακαρίτου, spemque fecit, sibi curae fore, ut quae a

 socero

exemplar non unum tibi servatur: quod ex loco proximiore propediem feras. Iterum vale.

EPISTOLA CXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Rerum tuarum status, mi Graevi, valde sollicitum me habet, quas & meliore loco videre vehementer exopto, nec tamen imponi iis necessitatem emigrandi alio, cum sis praecipuum, unicum ferme dixeram, artium apud nos bonarum ornamentum: quae si praesidio tuo hac tam calamitosa tempestate privantur, vix video qui sese tueri possint adversus atrocem barbariae incumbentis vi tota assultum. Qua propter, si unquam, nunc certe salubribus consiliis fluctuantem fulcire pervelim, & animo dejectum erigere, mihimet ipsi immane quantum hoc officio gratificaturus, cui fore peracerbum praesentio, si tua consuetudine, capitis amabilissimi, & in cujus ego sinum cogitationes meas liberrime effundo, etsi ineptus & nugax sic satis confabulator quandoque, sit carendum in vicinia. Heidelbergae ex *Ludovico Fabritio* jam eram edoctus agitari consilia a Serenissimo Electore de te in Academiam suam evocando, priusquam tuae mox supervenientes litterae id ipsum quoque nuntiaverunt. Properato igitur epistolio auctor tibi fui, quantum recordor, ne temet praecipitares in illices istos ac blandientes laqueos, sed responsum traheres procrastinando, non quidem belli hujusce eventum praestolaturus, sed anni jam exspirantis decursum. Posse enim maximas rerum mutationes adfulgere propediem, armis Gallicanis post mirificos successus nutantibus quodammodo, atque interim numero illorum, qui nimiae victoris potentiae occurrendum mature reantur, magis magisque in diem accrescente. Cujus argumenti complura possem subtexere, si tutum id arbitrarer. Quod si in proximam aestatem proferentur arma, quae vos gravissimum in modum nunc premunt, vix erit, ut illorum praestet immunem sese is, in cujus sinum meditaris fugam; irritato Caesare reliquisque foederatis haud leviter, si rumori credimus, ob pacta cum imperii Romani hostibus clam inita. Eaque propter jam nunc me inexspectante Manhemium se subduxit Heidelberga Princeps, diffisus viribus loci illius! quid si tota tempestas bellica Palatinatum invadat? omnia aperta illic ac patentia militari incursui, si unum alterumque oppidum excipiuntur: Praeter Manhemium certe Franckendaliamque nihil illic, quod assultum qualemcunque substineat in dies paucissimos. Haec brevius jam ante tibi ob oculos posita a me, denuo nunc iteranda duxi, ut cunctando potius tibi consulas, quam festinanter amplectendo, atque inconsiderate, cujus te sero poenitere, quod nolim, possit. Munus Furstenbergium tui quod juris nondum est factum, permoleste equidem me habet. Auguror tamen fore, ut ante Januarias Kalendas de reditu in patriam

patriam a me cogitetur. Tuas si aliquando tempestivius accepissem, quae testantur non ingratum tibi fore, si pro nummis ipsis parem pecuniae summam per negotiatores nostros annumerandam tibi curem, jam desideriis tuis subscriptum a me esset. Francofurti enim, dum haerebam, fieri id oportuerat, ubi & arbitros ex nostratibus nonnullos advocasse poteram, qui munus obsignatum inspecturo mihi adfuissent, de nummorum numero testimonio perhibituri. Sed Francofurto Moguntiam jam eram profectus, cum tuae mihi tradebantur: nec quaesitum illic *Leibnitium* inveni, aut alios quoscunque, in partem negotii hujusce adhibendos ex numero aut familiarium tuorum, aut meorum popularium. Coloniam si iter hinc fecero, est illic *Spanhemius* noster, huic a me rei destinatus. Sin iter istud minus opportunum videbitur, aut securum, Francofurtum recurram: ubi spes tuas potero implere. Nam sine arbitris ut resignetur a me fasciculus, haudquaquam obtinebis. Interim ne magnos illic thesauros latere opineris, aut Croesi divitias, omnia modica proponas tibi suadeo. Si Florenos ccc nostrates munus exaequet, est quod tibi gratulere. Et haec quidem hactenus. Index Cornelio Nepoti nuper attextus, quem tu alterum, nescio quem, *Vorstium* auctorem prae se ferre contendebas, est ejusdem *Vorstii* labor, qui Valerium Maximum & Sulpicium Severum nobis dedit. Ne dubites, laudat in praefatione indicis commentarium de Latinitate falso suspecta, ut suum. Sed & in animadversis ad Valerium auctorem sese indicis illius profitetur. *Capellano* & *Cupero* cum scribes, & hunc & illum de constantia affectus mei securos redde. *Cuperus* in Apotheosi Homerica illustranda conatus suos exercere quidnam intermisit? Rogaveram per litteras *Falconerium* id institutum ope sua ne fovere gravaretur; sed responsi nihil ab illo ad me perlatum est. Nunc audio *Falconerium* ipsum dignitate internuntii ex aula Romana ablegatum Bruxellis propediem exspectari. Habebit itaque collegam tuus *Nedercasselius*, sed ut spero, minus supinum in demerendis amicis. Quamquam isti nuntii Apostolici altum nimis mihi videntur sperare, atque adeo toti esse in contemplatione rerum sublimium, ut terrena haec studia nostra tanquam humilia prae suis istis negligant ac contemnant: uti magno suo cum malo Suetonius tuus nuper admodum est expertus. Proinde, mi Graevi, si quid tuarum rerum diligenter in posterum fideliterque voles curatum, minorum gentium nuntios adhibeto. Apostolicis istis an Romani carere possint, ipsi viderint: nos, puto, carere possumus. De Ponte Argentinensi, a Gallis exusto, jam rumores inaudivisti credo. Hoccine facinus illorum, qui se Pontificiae religioni sacramentum dixisse prae se ferunt? si sic pergent odiosos se praebere etiam iis, a quibus laesi non sunt, vae pontibus pontificibusque! Sed ut omissis pontifragis foedifragisque ad Musas nostras revertamur, Francofurtum adveniens ante hos duos menses, *Boeclerum*, quem in vivis credebam adhuc esse, conveni per litteras, nec tamen prorsus id mihi periisse officium postea intellexi, etsi de excessu ejus factus per amicos certior. Rescripsit enim ad eas litteras elegantem oppido atque perhumanum in modum *Ulricus Obrechtus*, qui sese generum fert ȣ μακαρίτȣ, spemque fecit, sibi curae fore, ut quae a

 socero

ſocero ſuo mihi pollicebar, ſua opera nanciſcar excerpta codicis catalectorum Virgilianorum, quem Baſileae in bibliotheca publica vidiſſe me recordor, recentem quidem atque in charta exaratum, hoc tamen nomine non aſpernandum, quod & Cirin & alia nonnulla complectitur, quorum nec *Scaligero*, nec mihi ullae ſe membranae obtulerunt. Nam Culicis codices pervetuſtos inveniri, etſi rariores quoque illos, minime te fugit. In quo poëmatio complura caſtigavi, pauciora in Ciri, exemplaribus antiquis deſtitutus. Succurrit tamen ad utrumque locum abs te mihi propoſitum annotaſſe me nonnihil, quale tamen id ſit haud equidem recordor. Scies, cum domum ero reverſus, in Culice membranas exhibere *ſubſideris aeſtu* & *ſubſiderit*, uti & priſcas editiones, redeo in memoriam. in Ciri pro *novis avium coetibus* reponi poſſe *leves coetus* opinor. Sed ne indonatus interim a me abeas, en locum in eadem Ciri, quem magnus *Scaliger*, *Barthius*, *Reineſius*, parum feliciter tentarunt. Ac hujus quidem epiſtolas, credo, habes ad *Daumium* ſcriptas. quarum pagina 333 locus expenditur

Omnia me potius digna atque indigna laborum
Millia viſuram, quam te tam triſtibus iſtis
Sordibus & ſcoria patiar tabeſcere tali.

Pudet me profecto inſignium eruditione virorum, qui tamquam ex compacto nihil hîc loci agunt, reponentes *ſcabie*, *carie*, *foria:* cum Lucilio illis rem eſſe diceres. At quanto ſimplicius & ipſo poematii nitore dignius dediſſent, & *cura*. *cura* pro amore. apud ipſum divinum Poëtam, *curae non ipſa in morte relinquunt*. *Tum regina gravi jam dudum ſaucia cura*. Nihil magis obvium apud Poëtas. *tabeſcere cura* ut apud Naſonem Triſt. v. Eleg. 1. *Nolumus aſſiduis animum tabeſcere curis.* Sed ſunt & alia, quae me moreantur ac offendant in iſtis verſibus a ſummis hominibus haud deprehenſa. nam iſta *omnia laborum millia* quam frigent: deinde & *viſuram* languidiuſculum eſt. experturam voluiſſe nutrix aut tentaturam, non ſpectaturam. uti primo quidem illud *milia*, ſic enim ſcribebant Veteres, quantilli ſit negotii, ſi mutetur in *filia*. *filiae* vocabantur a nutricibus alumnae, & nutrices ab hiſce *matres*. quorum plenae ſunt tragoediae, qua Graecae, qua Latinae. apud Naſonem. Met. x. diu eſt, quod ex membranis vetuſtioribus caſtigabam in fabula Myrrhae id ipſum, ubi Nutrix ad alumnam:

Atque ita complectens infirmis, Nata, lacertis,
Senſimus, inquit, amas: ubi antea legebatur, *infirmis membra lacertis.*

Videtur vetus ſcriptura fuiſſe, *Filiaturam*, cum geminari debuiſſent poſteriores litterae in *filia*, *Filia laturam*. poſſes & *paſſuram*. Tale certe quod deſideratur.

Omnia me potius digna atque indigna laborum,
Filia, laturam: quam te tam triſtibus iſtis
Sordibus, & cura patiar tabeſcere tali.

triſtes ſordes pro triſtitia. Sunt enim & moerentibus ſuae ſordes, uti reis: vide *Reineſium*, & mirare *foricarias nugas*. Vir ille cetera ſummus conſenuit in tractan-

ctandis medii infimique aevi ſcriptoribus; quae ſordes adeo illi adhaeſere, ut ad nitorem elegantium auctorum capiendum vix potuerit aſſurgere. Video in iis epiſtolis frequenter me laudari, & quidem ſupra meritum, nonnunquam & reprehendi. Neſcio autem, quid ſibi *Daumius* velit, dum dicam mihi dicit, quod Epigramma Claudiani, quo Chriſtianos ludibrio videtur habere, ad Jacobum Magiſtrum equitum, non expunxerim. An expungerem ego, quod omnes ante meam editiones praeferebant, quod in ſcriptis exemplaribus ad unum omnibus, quotquot quidem Idyllia & epigrammata Claudiani exhibeant, agnoſcunt? quod denique ipſius Claudiani genuinum cenſebam? infenſum enim Chriſtianis fuiſſe ex Auguſtino, Oroſio, aliis antiquorum diſcimus. At exſtant & Chriſtiani argumenti nonnulla ſub ejus nomine. Eſto. Nondum enim liquet nobis genuina illa eſſe. Quamquam quid vetat, Claudianum ſub extremam aetatem Chriſtianiſmo ſe addixiſſe. Vivo enim adhuc Claudiano Auguſtinus & Oroſius ejus tamquam ethnici pervicacis meminere. Sed profecto *Daumius* in multis cavillatur, quo nomine non ſemel vapulat *Reineſio* haud immeritus. Dedi litteras ad illum Francofurto benevolentiae teſtes, quas tamen an acceperit, haud ſcio. Lipſiam illae recta ſunt curatae; qua in civitate niſi ſedem figit, perierint puto. Nam a Barone *Friſio*, ad quem ſub eandem tempeſtatem ſcribebam, jam reſponſum habui. De Tacito proxime agemus, cujus vetuſtum codicem apud amicum vidi, & propediem exſpecto, qui *Rudolphi Agricolae* fuerat. Elegiam meam de medicato fonte Driburgico locis nonnullis ad ſecundas curas revocatam accipies a me ex vicinia, cum ad meos ero reverſus. Libellos, quos recenſes, *Sagittarii* de Ciceronis interpretibus, Juſtinum *Ruperti*, *Vorſtii* de Latinitate vulgo neglecta nondum vidi, nec ſcirem [1] prodiiſſe in publicum, niſi tu moneres. In officinis bibliopolarum Francofurtenſium ſummam bonorum librorum eſſe penuriam jam puto ſignificavi. *Reineſii* nihil illic repertum mihi praeter epiſtolas ad *Daumium* & ad *Neſteros* ſcriptas. Audio & prodiiſſe ſcriptas ad *Vorſtium* & *Hofmannum*, de quibus tu me doce. *Lambecii* de bibliotheca Caeſarea tomos v. me opinor vidiſſe. *Lotichius* jam pridem abiit ad plures. Vale, Graevi jucundiſſime, & adverſis animum fortem ac te dignum oppone. Wisbadae in agro Moguntino. CIƆIƆCLXXII. a. d. x. Decemb. Greg.

P. S. In Ciri verius eſt, ſcribi oportere *Filia verſuram*, pro *verſaturam*. ſic apud Valerium Flaccum initio Lib. VII. *Vertere tunc varios per longa inſomnia queſtus. ſtimulos ſub pectore vertit Apollo* Aeneidos VI. *Cora* pro *cura* in veterrimis membranis apud alios ſcriptores exaratum non ſemel offendi.

1 **Neque etiam tunc prodiit: promittit illum *Vorſtius* ad Valer. Max. I. I. 14. Sed nunc demum ante paucos annos, Berolini edidit *Chriſt. Frider. Bodenburg*. Gymnaſii Berolinenſis rector Anno 1718. titulo, *de Latinitate ſelecta & vulgo fere neglecta*.**

EPISTOLA CXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TAbescebam desiderio tuarum litterarum, non solum hoc nomine, quod illae molestias, quae concoquendae sunt, minuunt; sed & quod me sollicitum haberet tuum iter, quod moliris hyberno sydere, non confirmata plane valetudine, viis omnibus infessis a latronibus & hostilibus copiis. Vide, quaeso, etiam atque etiam, ne tam carum Musis caput periculis objicias praesentissimis. Noli te viae dare, nisi exploratum habueris, te tuto eam & sine injuria affectare posse. Ex iis, quas ad te dedi non unas, video tantum illas, quas Paderbornam misi, tibi redditas esse, cum tuas novissimas, quas accepi, scriberes. Scriptae vero sunt a.d. XVI. Novembris Gregoriani anni. Sed spero & quas post illud tempus exaravi, minimum tres, ad te perlatas esse, praesertim quas per *Spanhemium* curavi. De negotio Heidelbergensi tuum consilium plenum fidei, amoris, & prudentiae, probo summopere. Ab eo mea non discrepat sententia. Non rejeci quidem in litteris ad *Spanhemium* ante mensem datis Serenissimi Electoris invitationem, aut potius invitandi voluntatem, illamque mihi longe gratissimam esse sum testatus, nondum enim invitabar, sed de hac re deliberandi spatium petii, quoniam quo hoc bellum erupturum sit ignoramus, videaturque id illi tractui ad Rhenum impendere. Quomodo hoc responsum accepturi sint Heidelbergae aveo cognoscere. Mihi quidem sedet hinc non movere, quamdiu isthic pati potero. Sed vereor ut, si pax hac hyeme non fiat, collationibus, quae imperantur, pendendis tuendaeque familiae simus futuri pares, fraudati omni stipendio. Ideo deliberando, si potero, mensem unum atque alterum eximam, donec licuerit videre, num haec atrox tempestas hîc sit desaevitura, an vero terras in alias se latura. Sane si hîc bellum ducetur, praestabit quemvis nidulum alibi locorum quaerere, quam hîc omnium rerum penuria confici. Fertur nunc induciarum pacisque spes affulgere, si hospitibus nostris fides. sed vicini ab illa, ut audio, abhorrent. Verum haec tibi in aurem. Recipio spondeoque me nihil, nisi de tui consilii sententia, facturum. Nolim omnem adventus mei spem praecidas Palatinis, si in quos incideris. Bibliothecas illius plagae non respondere tuae, quam de iis conceperas, opinioni credo equidem. Veterum membranarum apud istos homines vilis est annona. Miror tamen te Fuldensem bibliothecam, quae omnium habita est praestantissima, & antiquissimis libris fuit referta, non excussisse in tanta vicinia. quamvis metuendum sit, ut & ea sit deflorata. De Ciceronis libris, quos in Spirensi bibliotheca vidisti, agam propediem cum amico, qui in illa urbe degit. Ovidiani Fasti, quos *Modius* evolvit, olim apud sodales Laurentianos extabant Coloniae: sed ante annos aliquot eorum

eorum magister mihi affirmavit, codicem illum a se non posse reperiri. Ipsam tamen bibliothecam tum mihi perlustrare non licuit, nescio quas ob caussas, quas praetexebat. Nec cathedralis, ut vocant, Ecclesiae bibliothecae inspiciendae] potestas dum mihi facta est, in qua Quintiliani & Ciceronis orationum pervetustum codicem asservari audio. Expecto quid sentias de duabus emendationibus Virgilianis, de quibus tecum egi in epistola, quam ad *Spanhemium* misi, Francofurtum deportanda, si te Coloniae non deprehenderet. Cum hisce diebus apud tuum Nasonem legerem epistolam Penelopes, vitium mihi haerere videbatur in illo disticho:

Respice Laërten, ut jam sua lumina condas:
Extremum fati sustinet ille diem.

Legendum vero distinguendumque puto:

Respice Laërten, ut tu sua lumina condas
Extremum fati sustinet ille diem.

Laërtes te expectat, & fata quasi moratur, ut ejus oculos claudas. *Gronovianam* Taciti editionem nondum, quae nostra nunc est infelicitas, vidi. Hinc locum istum, de quo scribis, invenire non potui. Nullus autem dubito quin recte a te sit emendatus. Sed in Juvenalis versu non ausim tibi subscribere. *Corruptores* enim dicebantur alienorum matrimoniorum subsessores, quod tu non ignoras. Ille noster nuntium Apostolicum palam agit; sed non Episcopum Ultrajectinum. Si duo ista Suetonii exemplaria ne nunc quidem pervenerunt ad Celsissimum *Principem Paderbornensem*, alia, quamprimum dabitur occasio, submittam. Pudet mei, cum nondum gratiarum officio functus sum apud illum Heroëm. Sed illius epistolae, cujus spem faciebas, expectatio me retinet. De nummis consilium tuum est, sive tecum eos ferre volueris, sive permutatione Amsterodamum curare, quod mihi in tanta latrociniorum licentia tutissimum videbatur, ne corriperentur ab iis, ad quos minime pertinebant. Sed tu agito quicquid e re nostra tibi videbitur esse. Id unum mirabar, te sine arbitris eos nolle resignare. Tune potuisti in animum tuum inducere, me hominem esse tam suspicacem, qui tuam fidem in dubium vocet & integritatem. Indignabar cum haec legerem. Nescis quanti apud me sis, qui non solum tuam eruditionem admiror, & in coelum fero, sed & tuam probitatem suspicio, qui te unum esse illorum antiquorum hominum existimem, cum quo in tenebris micare liceat: qui uni tibi, hoc quicquid lucelli est, acceptum fero. Videris injurius fuisse in nostram amicitiam. Sed verbum non addo, cum forte ipse nimia cautione in prioribus litteris meis hunc scrupulum injecerim tibi, maleque de meo in te animo suspicandi ansam praebuerim. Tu quicquid egeris mihi probabitur. Vale, o & praesidium & dulce decus meum. Trajecti ad Rhenum a. d. XVI. Decemb. CIↃIↃCLXXII. Carminis tui in laudes fontis medicati aliud exemplum peto, cum hoc abstulerint amici. Francofurti degit *Spenerus* verbi divini praeco, cujus doctrinam multi mihi laudarunt amici. Lugduni Batavorum mortuus est celebris Medicinae Professor *Syl-*

Sylvius. Apud Horatium lib. II. Carm. I. non intelligo qui nam sint illi *modi*, de quibus canit Poëta:

> *Motum ex Metello consule civicum,*
> *Bellique caussas & vitia, & modos*
> *Ludumque fortunae.* & quae sequuntur.

Hujus vocis in isto loco intelligentiam tuam ut mihi ostendas sententiam rogo. Memini aliquando ex te audire complures Latinas voces oblitteratas, quas ex codicibus antiquis revocasti in lucem; sed eas fugitiva oblivio meae subduxit memoriae. Si quando per otium eae tibi succurrunt, quaeso te ut in chartam illas conjicias, mecumque communices. Iterum iterumque vale.

EPISTOLA CXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Francofurtum.

ANte hos tres dies litteras ad te dedi. Et has, & quas ante misi unas atque alteras, verbosas omnes, recte spero ad te perlatas esse. Nunc quod scriberem vix erat, nisi me & a *Justello* & *Bullialdo* litteras accepisse. Hic de te: *Elegantissimo Heinsio valetudinem meliorem precor.* Ille significat tertium tomum Historiae Ecclesiasticae *Henrici Valesii* edi, fratrem vero *Adrianum* in notitia Galliae concinnanda elaborare. Exitum belli putabamus appropinquare, sed nunc audimus spem pacis evanescere. Carolinum Regium fertur obsideri. Me communium temporum respectus sollicitum habet, & nescio qui magis adversos eventus metuam, quam secundos sperem. Medicinam malorum nullam invenio, nisi in litterarum cultu, & tuis epistolis. Quamdiu his bonis mihi frui licuerit, desperationem in consilium non adhibeo. Fac, quaeso, ut crebro de te ac tua valetudine certior fiam ex tuis litteris, si me salvum esse cupis. Nostrae miseriae indies ingravescunt. Deum veneror, ut pax aequis conditionibus redintegretur, utque incolumis nobis redeas, tecumque dearum optimam reducas, aut nos perimus. Vale, virorum & amicorum excellentissime. Nostri omnes te salutant. Trajecti ad Rhenum a. d. x. Dec. CIƆIƆCLXXII.

EPI

EPISTOLA CXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PLurimum fane moleftiarum ac follicitudinis mihi demferunt perlatae ad me hefterno die fuaviffimae tuae, mi Graevi: metuebam enim ne te fubiratiorem experirer, certe ne fuiffem gravis atque odiofus, dum Amicum illum tuum *Reverendiffimum*, ut pro meritis fortaffe, quia nequiter ac fupine res tuas agentem, fic tamen liberius juveniliufque incurfo atque exagito, quam aut meae aetati conveniebat, aut tuis, ut nunc funt, fortunis. Caeterum, cum hoc me liberavit metu peramicum ac mire benignum epiftolium tuum, auctor tibi fum, atque adeo impulfor, ut toto nuntiorum grege juffo valere, recta inpofterum ad me eas, ubi apud exteros habebis, quae confici fine praecraftinatione oporteat. Nam etfi pedibus aeger debilifque, ut nofti, Mercurios tamen hofce barbatos multis parafangis praeverto curfu: cum domi habeam non quidem Sphingem (haud enim magis fum Oedipus, quam nuntius Apoftolicus) fed Pegafum volatilem, cui mandes in pofterum licet, ac tuto concredas, quicquid curatum ubicumque terrarum voles. Scripturus proxime ad Principem, non intermittam percunctari an acceperit reliqua bina Suetonii exemplaria: fi negabit fe accepiffe, poterit jactura per te refarciri nova liberalitate. De negotio Heidelbergico non improbari tibi confilium meum, eft quod laeter. Egi de eodem iterata fcriptione menfe, quantum recordari licet, Decembri. Nam in iis, quas ante hebdomadas quinas *Spanhemio* curandas permifi, rem iftam intactam praetermifi, quarum tibi copiam nondum fuiffe factam, cum ultimas exarabas, equidem miror, ipfo etiam tacente *Spanhemio*, ut fafciculum intercidiffe in via minimum abfit, quin perfuadear, ut credam. Idem *Spanhemius* offerebat primo, curaturum fefe, fi vellem, ut diplomate Gallicano munirer, adverfus omnem latrocinii infultum, Colonienfi via ad paternum larem rediturus. Poftquam conditionem fum amplexatus, mire diligentem in modum tacet. Nifi miffae funt ab illo litterae, ut & alias factum, Moguntiam per *Boineburgium* curandae; cum ipfe *Boineburgius*, dum ego thermis Wisbadenfibus pedes adfectos immergo, ad plures abierit nuper admodum. Heidelbergae Sereniffimum Electorem falutavi, fed in tranfcurfu; Quod is ipfe eo die Manhemium profectionem inftituebat, meque uti fefe comitarer, invitabat. Sed quia comites in via habiturus dicebatur Oratorem Gallicanum aliofque ex nobilitate gentis ejufdem, mihi haud quaquam ignotos, ne calumniatores fpargerent fortaffe, me cum hoftibus patriae quid clandeftini confilii effe molitum, haud e re mea fum arbitratus parere Principalibus juffis. quod ille in partem haud optimam mihi vifus eft interpretari: ipfum ejus Capitolium a Senonibus, non, ut Romanum olim, obfeffum, fed vero infef-

sum penitus vidi & miratus sum, iisdem nempe ab hospitibus, qui de vestro corio nunc ludunt. De te illuc evocando cogitari *Ludovicus Fabricius* significavit mihi. Sed cum laute te haberi ab Ultrajectinis monuissem, ac percunctanti rationes stipendii aperuissem tui, videbatur haerere quodammodo ac dubitare, an summae isti aequandae Princeps par esset. Si protrahentur in aestatem proximam bella, per occultos cuniculos effectum dari fortasse possit, ut clam Lugdunum inviteris, & poteris frustrari hospites tuos, si iter in Germaniam ad Paternum larem esse tibi instituendum prae te feras. Sed tota hac de re melius e vicinia. Nummorum tuorum onere incommodo me sublevatum vehementer velim: si Francofurtum recurram, qua de re ante Februarias Kalendas proximas deliberati nonnihil statuendum erit, facile invenietur via, qua uterque voti compotes reddamur. quod resignare fasciculum nefas censeam, datum id a me non tam tibi, apud quem licere mihi plurimum non ignoro, quam ipsi Principi, cui reverentiam integram ac sacrosanctam devovi. Jamque me conjecissem in pedes patriam repetiturus, nisi spes haud vana esset suborta, thermarum fomento debilitatem pedum permolestam, si non profligari penitus, in melius certe nonnihil converti posse. De *Spehnero* nihil inaudiveram. Vivis ereptum jam pridem *Lotichium*, ingentesque ejus commentarios in Petronium ab haeredibus asservari significatum a me tibi opinor. Elegiam meam in fontem Driburgicum medicatum accipies brevi ex propinquo a me, & quidem multis locis castigatiorem. Nam alteram illam de apibus nostris rege viduatis *Elzevirium* me absente typis descripsisse denuo, curis secundis a me passim emendatam, audio. De Bibliothecis Germanicis jam indicavi nullam a me visam hactenus codicibus manu exaratis instructam, praeter Spirensem unam, ut mirari subeat, *Janum Gruterum*, tot scriptoribus antiquis editis, nusquam ejus tam vicinae meminisse. Usum illorum codicum nisi procuret tibi nonnemo apud Episcopum, qui Electori Moguntino datus nuper est Coadjutor, ut vocant, vix impetraveris. Ego quidem illa in civitate homines eruditos vix inveni, praeter unum *Mauritium* elegantis ingenii virum, sed tricis forensibus mire districtum. Fuldam ut excurrerem e re mea non fuit, perdifficili, ut ajunt, itinere, & a latronibus hac rerum facie passim infesso. Quid quod *Theodoricus Christianus Plettenbergius*, Juvenis non ineruditus, ex Furstenbergia Principis nostri sorore natus, habitasse sese eo in oppido mihi asseveravit, nec quicquam veterum librorum in Abbatia superesse, etsi *Gudius* noster contrarium mihi jam olim persuasum voluerit. De Erfurtanis codicibus Ciceronis, ut gratificaretur tibi, *Boineburgium* monebam Francofurti ante hosce binos menses, sed frigidius respondebat, testatus te etiam per litteras eadem de re secum egisse. Sed vir ille, ut mihi est visus, nihil praeter studia politica tractabat, ceterorum aut osor aut negligens. Ad amicos Gallicanos si scribis nonnunquam, velim illustrissimo *Montosorio* cures significandum, me in angulo Germaniae remotioris constitutum accepisse litteras ejus omnibus officiis cumulatas, quas responso suo fraudaturus non sim, ad meos ubi revertar, propediem. Tum inquiras velim an Glossaria *Labbaei* prostent typis de-

descripta, quae tot annos sub praelo typographico haesere. Certe proditura mox ea Catalogus nundinarum vernalium Francofurtanus spondebat proxime. Sed hoc autumno nihil librorum ex Galliis eo advectum. Revocasse me in jus civitatis Latinae complura vocabula, quae hic illic in schedis meis latent dispersa, verum est: *Salmasiumque* ea in re videri mihi versatum satis infeliciter plerumque, qui gloriatus sit, se linguam Latinam trecentis & pluribus vocabulis adauxisse. Quale est, quod praefatione libri de Modo usurarum atque alibi in Arnobio contendit restituendum ex vetusto codice, de Vesta ubi agitur, si probe memini, *in penetralibus coliginis* pro vulgato *coeligenis*, idque ceu unionem quantivis pretii ambitiose saepius ostentat: mihi autem suborta aliquando suspicio Arnobium reliquisse in *penetralibus Trojugenis* hoc est Trojanis. nam Trojanum numen Vesta. *Ignem Trojanum* vocat Lucanus.

Ignem Trojanum & Vestam colit Alba minorem.

Hoc non intellexerunt boni Monachi, qui Arnobium nobis descripserunt. In Horatio *modos* intelligebam, quibus bellum civicum istud sit gestum, sed mihi sine libris agenti nimium arrogem me hercules ego, si tanquam ex tripode ad quaestiones tuas eruditas respondeam. Locus Taciti de *correptore amici* est Hist. IV. cap. X. *Celer professus sapientiam, dein testis in Baream, proditor corruptorque amici corripere* passim Tacito est, delationem instituere. Tangit hanc ipsam rem & Juvenalis alibi: *Stoicus occidit Baream, delator amicum, Discipulumque senex.* credidi in eadem narratione apud Juvenalem occurrere, *Nemo malus felix, minime corruptor:* itaque *correptor* reponebam, cum meminissem varie tentatum locum. sed si de *Celere* non agit is locus, ipse conjecturam damno. Vides quam familiariter tecum agam, qui nihil illorum premam, quae in buccam veniunt, dum confabulationi argumentum qualecunque praestetur. Litteras tuas, in quibus locum unum alterumque mihi ex Culice Maronis proponis enodandum, Moguntiae reliqui. Nec Virgilius est ad manum. illud *sideris aestu* in editionibus nonnullis exhiberi reor. Hagam reversus sententiam meam ne ignores operam dabo. In Epistola Penelopes, quod reponis *tu* pro *jam*, optime ad sensum facit, sed abit longius a vulgata lectione. Cogitabam aliquando exaratum primo fuisse, *ut jansia lumina claudas*, vel *condas*, nam utrumque est in scriptis: unde *jam sua* promanarit: cum reponi debuisset *biantia lumina*, & *biare* hac significatione Nasoni locis compluribus, Propertio, Statio, Tacito, aliis restitui. *iare* legitur passim sine aspiratione in vetustis exemplaribus: umbra Cynthiae apud Propertium. lib. IV.

At mihi non oculos quisquam inclinavit biantes. ubi nunc *euntes* perperam. Vellem plura subjungere, sed jam epistolae limites excessi. De *Daumio* te nuper sum percunctatus, an is Lipsiae sedem fixerit. Habuit *Barthius* vetustam catalectorum editionem, quae multum a libris nostris discrepabat. Hanc erui posse vehementer velim. Vale, mi jucundissime, Wisbadae in agro Moguntino CIƆIƆCLXXIII. VII. Janu. Gregor.

De *Jacobo Gronovio* ad successionem cathedrae paternae Leidam evocato falsos esse rumores amici monent. *Schultingianarum* in Senecam patrem no-

 tarum

tarum exemplar fore, ut mihi ſeponeres, eras pollicitus jam pridem. Si promiſſi es oblitus, *Elzevirius* erit rogandus, ut tuas vices hic praeſtet nobis.

EPISTOLA CXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ANte hoc octiduum verboſe ſic ſatis tecum agebam, Vir Clariſſime. Egeram & Novembris XXVII. die, miſſis ad *Ezechielem Spanhemium* litteris, quas tibi traditas jam pridem oportuit, uti & illas, quae die X. Decembris non minus copioſae a me ſunt exaratae, demandata illarum curarum ſparta noſtro *Elzevirio*. Si neutrae harum in manus tuas pervenere, penſare id qualecunque jacturae eſt, ſedulus conabor. Opinor enim a famulo utramque eſſe deſcriptam, etſi nihil complectebantur, praeter confabulatiunculas haud magnae rei, ſed quibus aurem non praebere fortaſſe malis alibi utilius occupatam. Hoc monendum duxi in anteceſſum, cum Laconico epiſtolio a. d. X. Decembris exarato teneri te deſiderio mearum impenſe teſteris. De rebus tuis privatis denuo ubertim poſtremis meis egi, ne nunc exſpectes, ut recoctam hanc cramben rurſus tibi apponam. Ego propediem hinc pedem movebo, Colonienſi, ut reor, via ad vos rediturus. Calamitas patriae noſtrae plurimum me adfligit, de qua nunquam cogito, cum cogitem tantum non aſſiduus, quin tu oculis meis animoque obverſeris. Vale, ſuaviſſime amicorum. Wisbadae in agro Moguntino. a. d. IV. Janu. Anni CIↃIↃCLXXIII. quem tibi mihique fortunatiorem precor illo, quem proxime damnoſiſſimum exegimus. Video *Lipſium* alioſque *Rudolphi Agricolae* obſervationes in Tacitum ad partes frequenter vocare; quaenam ſint illa obſervata doceas me velim, & ubi edita. quas illi conjecturas *Agricolae* eſſe opinantur, illae ſunt vetuſti codicis lectiones.

EPISTOLA CXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Francofurtum.

REſpiro, cum tuas video litteras. Nam quamvis animo non ſim infirmo & abjecto, quem dudum compoſui ad omnes injurias fortunae moderate ferendas, non poſſum tamen non florentiſſimae hujus reipublicae maximis calamitatibus, quae indies magis magiſque exacerbantur, dolere. Expectatione pacis ſuſtentor, quae ſola iſtis acerbitatibus mederi poteſt, & jacentem patriam recreare, cujus ineundae conſilia utinam ſuſciperent οἱ ἐν τέλει, ne funditus perea-

pereamus. Armis ut expediri salus possit non video: haec nisi ponentur, poni autem posse conditionibus non iniquissimis multa sunt quae fidem mihi faciunt, nihil nobis promitto, nisi propagationem miserrimi temporis, & majorem malorum cumulum. Faxit deus, ut vanus vates sim, & hoc metu defungamur. Tuis epistolis erigor & confirmor mirifice. Nam in tuo consilio & prudentia, maxime vero in tuo amore sunt mihi omnia. De Heidelbergensibus rebus jam ante saepius tibi scripsi. Spero litteras illas tibi redditas esse, ex quibus cognovisti, puto, meam rationem a tuo consilio non discrepare. Scripseram in eandem sententiam *Spanhemio*, antequam primae tuae de hoc negotio ad me perferrentur, quod trahendum duco. Hinc enim me non commovebo, quamdiu durare poterimus, & nos tueri. Nihil poterit acerbius mihi accidere, quam si dulcia haec arva mihi essent linquenda, & praesertim si tam longe removerer a te, quo nemo mihi carior est, & in cujus benevolentia & fide praecipuum praesidium mihi positum esse decrevi. O deus ne diem illum videam! De munere Herois Paderbornensis ad me perferendo quicquid statueris mihi probabitur. Maximum quoque mihi erit, quicquid est, quod a tanto Principe datur. Tu modo, qui in ejus gratiam me posuisti, fac ne in ingrati animi suspicionem incurram. Gratias autem quî sapientissimo antistiti possim agere non video, ante quam ejus epistolam, cujus olim spem fecisti, & quae omni auro mihi carior erit, habuero. De *Falconerii* dignitate quae narras tanto me gaudio affecerunt, quantum me ex ulla re aut nuncio in tanta rerum perturbatione capere potuisse nunquam mihi passus essem persuaderi. Nam a multis annis ingenium ejus admiror, amoque unice. Jampridem Suetonium & ipse & alii amici Florentini haberent, si per hanc belli tempestatem ullum potuisset efferri: ne Parisios quidem, quod mireris, mittendi quibus volebam facultatem potui adhuc invenire. Commisi quidem nobili cuidam superiore aestate tria exemplaria Illustrissimo Duci *Montoserio* (cui plurimum debeo, quod paucos ante dies denuo ille duci *Luxemburgio* me commendaverit,) tradenda, sed is in itinere decessit, libri vero perierunt. Quamprimum maria, fluvii, itinera nobis aperientur, ne officium meum desiderari aut accusari possit operam dabo. Te quaeso, ut *Falconerium*, si quando ei scripseris, mei erga eum studii voluntatisque certum esse jubeas. *Boecleri* gratulor manibus de tam elegante genero, quem ex tuis litteris cognovi. *Capellanus* & *Cuperus*, quae per me tibi significari jusserint inferius subjeci. Istius *Vorstii* indicem Cornelianum nunquam vidi, quem vero videre olim memini, alterius, credo, *Vorstii* erat, & non magnae rei. Nec Sulpitium Severum, nec Valerium Maximum *Vorstii* illius potui nancisci. Nec mirum: his mercibus enim hic nullum nunc pretium, sed bellorum apparatui. In Ciri Virgiliana, *cura patiar tabescere tali*, nihil pulchrius, nihil certius potuit excogitari. ἴυγκας, ἴυγκας. ἴυγγι, σοφῶς. altera quoque emendatione *filia versuram* nihil ingeniosius, quanquam tam veram eam praestare non ausim, quam priorem. Vulgata sane scriptura: *millia visuram* ferri non potest. Locum Taciti tandem inveni. nullus interpretum, quos ego vidi, tuam emendationem occupavit. Recte autem te vidisse

vidisse scribendum esse *correptor* pro *corruptor* censeo. In eodem libro Histor capite 64. legitur: *Nec militum animus in gaudium ac formidinem permotus, bellum volvebat.* Reges bellum volvunt seu meditantur, non milites. Alias rationes mitto, quibus haec vulgata lectio potest exagitari. Credo Taciti manum fuisse: *Nec militum animus in gaudium ac formidinem permotus. Bellum volebant.* In Annali xv, c. 14. locus est vexatus ab interpretibus, uti ex *Gronovii* editione videre licet. Sic vulgatus: *Adjecisse deos dignum Arsacidarum.* corrigendum existimo: *Adjecisse deos dignam Arsacida rem.* Codicis *Rodulphi Agricolae* ubi copia facta fuerit, spero te non paucas mendas illius ope ex praestantissimo scriptore deleturum. Apud Tullium in epistolis ad Atticum lib. III. 15. editur constanter: *Nolo commemorare quibus rebus sim spoliatus, non solum quia non ignoras, sed etiam ne scindam ipse dolorem meum.* exponunt interpretes, ne exasperem, adducto Lucretii loco, qui dixit *curas scindere animum*; quod plane ἀπροσδιόνυσον. Emendavi, *ne rescindam dolorem meum*, ut *rescindere vulnus*. A *Daniele Huetio* habeo litteras plenas suavitatis & amoris, a *Francio* vero elegiam pulcherrimam de communibus his patriae temporibus, quae tibi non poterit non placere. Typis autem, si *Plumerus* vera narrat, mandabitur propediem, & faxo ut ad te perferatur. Quae de *Reinesio* scripsisti verissima sunt. In Latinis melioris aetatis scriptoribus pauca praestitit digna tanti viri eruditione. In iis diligentissime observavit, quae pertinent ad cognitionem hominum, temporum & locorum: sed interioris linguae delicias & reconditam elegantiam nunquam perspexit. Sed ὡς ἀνὴρ ὁ πάνθ' ὁρᾷ. Redemit hanc ignorantiam multarum rerum & inprimis omnium saeculorum historiae & morum ac rituum, nec non Graecae linguae exquisitissima notitia. Miratus sum *Daumium* passum esse prodire illas epistolas, in quibus miserrime vapulat. Eadem perversitas est *Nesterorum.* illorum ruditas, cavillationes, pueriles errores corripiuntur asperrime: Haec omnia tamen ipsi publicarunt, pulchrum ducentes a tanto viro aeterna nominibus suis stigmata esse inusta. Nihil autem in illis epistolis, nisi quod pertineat ad ὕλην ἰατρικὴν. ea quoque non multa sunt. Sed justum volumen est earum, quas ad *Hofmannum* & *Rupertum* scripsit, plenum variae reconditaeque eruditionis, quod tu summa cum voluptate leges. *Bosius* aliquot tomis ad varios datas ὁ πάνυ litteras edet, quos cupide expecto. Misi nonnullas etiam, quas ad me scripsit, nimirum, in quibus fuit aliquid dignum lectu. Dresdae apud *Frisium* feruntur inscriptiones ejus antiquae & alia opera postuma servari, quae non sine detrimento rei publicae in tenebris jacent. *Lambecii* de Caesarea bibliotheca non nisi tomum I. habeo, reliquos videbo, ubi pax nos respexerit, ut spero. Indicis librorum, quos superiore anno ex Italia accepisti, si penes te est, fac quaeso ejus mihi copiam. Nam meus periit mihi in istis turbis. Cras internuncius noster *Nedercassellius* contendit Lutetiam, cui commisi duo Suetonii exemplaria, tradenda Illustrissimo duci *Montoserio*. Vale, amicorum Princeps, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. XVI. Jun. CIↃIↃCLXXIII. quem tibi feliciter volo decurrere. *Daumius* non Lipsiae agit, sed Cygneae, sive Zwiccaviae.

Ca-

Capellanus in litteris D. xx. Dec. CIƆIƆCLXXII.

Si quelque chose me l'a adouci, c'est Monsieur Hensius, de la santé du quel jestois en peine, & que je suppose bonne, puisque vous ne me la rendes pas douteuse par vostre letre. Si vous luy escrivés, je vous conjure de la bien assurer de ma constante & ardente affection, & de luy dire, que le Gouverneur de Mons. *Oxenstern* me vint bien rendre sa lettere, mais me met de sa part entre les mains. Ses divers voyages a ce que je voy luy auront produit une grande moisson de matieres exquises a illustrer ses Observations, & encore les vostres, je l' en felicite & auec luy la republique de lettres. Dites luy aussi, que coe que j'avois preueu de la Gratification de 1671. est arrivé par les obstacles principalement, que sa façon de la recevoir y a apporté. Il s'en consolera aisement, comme d'un petit interest perdu.

Gisbertus Cuperus Daventria Non. Januar. CIƆIƆCLXXIII.

Commentarius in Apotheosin Homeri ad umbilicum perductus est, &c, ni diritas acerbitasque temporis obstaret, jam typis describeretur. Multa illi, ut a te discessi, quae rem vestiariam, nummos & marmora illustrant, addita sunt, de quibus singulatim nunc agere non vacat. Ab Italis, quos symbolos collaturos Clarissimus *Heinsius* (quem rogo nomine meo salutes) & *Panciatici* fecerunt spem, nihil recepi. Editioni tamen moram non facient, si modo pax cum Gallis aliisque fundata sit. Non enim vereor, ne viris eruditis opera illa non placitura sit, tot praesertim observationibus ditata.

EPISTOLA CXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

COloniam Ubiorum ut perveni, nihil habui prius, quam praesente *Spanhemio* nostro, resignare fasciculum, cui nummos tibi destinatos Princeps Celsissimus incluserat. Invenimus autem Philippos Hispanicos XXV. quorum singuli senis Joachimicis sive thaleris vestratibus aestimantur. Scribo igitur hisce nunc ad *Elzevirium*, ut si qua possit via, Joachimicos annumerandos tibi curet quamprimum ex illa pecunia, quam meo nomine nuper a praefecto aerarii Amstelaedami accepit. Sin quid improvisae difficultatis offeretur, ne res ista procedat tua ex sententia, vel aliunde pecuniam annumeratam tibi mavis, ejus rei certiorem me facito quaeso quamprimum. Possunt nihilominus mitti litterae ad *Elzevirium*, cum sit in iis, quod scire ipsum oporteat. Ad tuas vero longe jucundissimas propediem curatius rescribam. Nunc fatigatum de itinere & dubiae valetudinis, quas intempestum ac crudum coelum in via nonnihil adflixit, quieti me totum permitto: substiturus per dies nonnullos in hac civitate, dum respirem nonnihil, & clementiora coelum in Brabantos mox cogitanti promittat. Excutiam officinas librariorum ac veteres bibliothe-
cas

cas ante meam hac ex urbe digressionem, si quid inde fortassis eruditae supellectilis in usus meos corradi possit. Velim & Manuscriptos codices aere meo paratos, si qui venales occurrent. Possis tu, credo, consilium hoc meum fovere, si indicaveris, unde sis nactus tuos illos, quos ab Amico apud Ubios olim coëmptos tibi memini te significare. Sed vix est ut ultra octavum abhinc diem hic subsistam, nisi aut atrocitas hiberni coeli, aut valetudo nolentem hisce sedibus aliquanto diutius me adfigant. Antwerpiae viros eruditione praestantes si quos nosti, quibus compellatis operae pretium me reare facturum, eos quoque nominatos per te ac descriptos mihi velim. *Boinebergium* ad plures abiisse jam intellexisti, credo, ex meis: quarum nullas periisse in via existimo, praeter unas *Spanhemianae* fidei concreditas. Video enim illum non satis meminisse eas an acceperit, cum tamen sibi redditas fuisse ad me perscripserit. Index in Cornelium Nepotem, quem vidisse te ais, est ejusdem *Vorstii*, qui Valerium Maximum, commentarios de Latinitate falso suspecta aliasque non dissimilis argumenti dissertationes nobis dedit. Est autem ante hoc decennium Lipsiae editus. Valerium Maximum ejus tibi destinatum mecum fero, sed inter alios libros Moguntiae relictos, dum ego in thermis Wisbadensibus haereo, inclementer satis habitus a muribus: poterit etiam, credo, resarciri damnum. Codicibus Valerii vetustis non nisi duobus est usus ex bibliotheca sereniss. Electoris depromtis: *Vorstius* tamen plura castigavit eo in scriptore, quam *Pighius*, *Lipsius* ac *Carolus* simul. ad *Daumium* exaratae a me litterae perierunt quantum video. Francofurto enim Lipsiam sunt missae: ubi inter tabellariorum manus haerere pergunt. De inscriptionibus antiquis *Reinesii*, inter manus doctissimae Virginis *Christianae Frisiae* sibi visis in Saxonia, sum edoctus ex animadversis *Axenii* in Phaedrum. Ultimis igitur litteris virum illustrem *Henricum Frisium* sum adhortatus, ut & illas, & si quae alia possidet *Reinesiana*, necdum typis descripta, ea publico ne invideat. Videbo quid sit responsurus. *Tollium* nescio quibus de causis motum loco a Gaudanis, *Ryckius* ad me perscribit. Illustri *Capellano* officia, quaeso, mea & cultum constantissimum perscribe. Quod proceres Lutetiae iniquius ferant, me ad Regis munificentiam manus habuisse minus faciles, concoquendum mihi erit, ut aliae horum temporum molestiae. Nesciunt illi, quibus cum ingeniis apud nos sit confligandum. *Grotium* videremus fortasse etiamnum in re florente, nisi suspectum atque invisum sese is reddidisset nimio partium Gallicanarum studio, intempestive prorsus, quibus ego artibus perire nolim. Vale, Mortalium jucundissime, & propediem prolixiores a me expecta. Coloniae Ubiorum pridie Kal. Febru. Greg. Anno CIↃIↃCLXXXIII. Epistolam *Principis Paderbornensis* tibi promissam necdum recepi. Omnis Paderanus tractus insidetur a Caesariano milite, quod ille licet ferat iniquissime, tamen confirmet animum oportet adversus hosce fortunae saevientis insultus. Monui illum ante hosce XII dies promissorum, sed nihildum responsi ad me perlatum est hactenus.

EPI-

EPISTOLA CXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Coloniam.

Omnes tuas accepi, praeter eas, quas ad Nobilissimum *Spanhemium* misisti. Novissimae tuae prid. Kalendas Februarii Coloniae exaratae mihi reddebantur, cum noster tabellarius ad vos iturus itineri esset accinctus, ut vix hos paucos versus mihi liceat expedire. Proxime pluribus tecum agam, si quo litterae curandae fuerint cognovero. De argento multum te amo. Scribam ad *Elzevirium*, ut id certis numeret hominibus, simulque tuam epistolam mittam cum primum tutissime potuero; ante proximam Solis vix erit, cui recte dare possim. De tua valetudine, quae me mirum in modum sollicitum habet, velim certior fieri, & in primis num illae thermae Wisbadenses debilitatem pedum sustulerint, minuerintve, quod spero voveoque. Antiquos codices Coloniae propositos inveni in taberna vilissima, quae est ad portam Pontificum, (*Pfaffen port*) proxima *Kalcovii* typographi non ignobilis aedes. Ponderantur ibi membranae, non aestimantur. Libra duodecim aut tredecim, nisi fallor, obolis est. Antwerpiae, qui in censum eruditorum hominum referri possit, nunc neminem novi, nisi Patres Societatis *Henschenium* & *Papenbroeckium*, quos velim peramanter meo nomine salutes. Apud generum *Gevartii* videbis nummorum antiquorum non poenitendam copiam. Ex illo cognosces, quid fiat soceri Antonino, cujus edendi curam in se susceperat *Steenbergius*, & cujus primum folium ante complures annos jam vidi typis consignatum. [1] Bibliotheca *Chifletiana*, & inprimis Plinius ille vetustissimus, ad quos pervenerit, spero me ex te intellecturum. Si in Tullianos antiquos codices Coloniae incideris, aut etiam Suetonii, fac, quaeso, rescìscam, ut & num Quintilianus ille antiquissimus in bibliotheca cathedralis Ecclesiae, cujus mihi nunquam inspiciendae copia facta est, etiam nunc reperiatur. Jactura duorum exemplarium Suetonii, quae noster Antistes curanda susceperat, sarciam simul ac per temporum iniquitatem licuerit. O beatissima Dearum pax quando nos respicies? Vereor ut pertinaces in sua mala sint tui cives. Nostri Galatae nunc novae se expeditioni accingunt, ad quam eos hoc hibernum sydus invitat. Sed haec mittamus. Tu vale, nostrum decus unicum, & si me salvum vis, cave te viae des cum periculo valetudinis, non tui saltem causa & litterarum, quarum salus in tuo capite his certe in terris vertitur, sed & mei & omnium, quos amas. Iterum vale. Trajecti ad Rhenum a.d. III. Febr. CIↃIↃCLXXIII. Nobilissimo *Spanhemio* velim salutem plurimam dicas. Heidelbergense negotium video refrixisse. Epistolae tuae, quae intercidit, exemplum fac habeam. Omnes enim tuae mirifice me recreant. Sed non licet plura. Haec scripsi ὡς τάχιστα.

[1] Vide ad Lipsii Epist. DCLXXXVIII.

EPISTOLA CXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

De meo in Ubios adventu certiorem te feci, Vir Clarissime, ante paucos dies. Ceterorum cubiculo quod haeream hactenus adfixus, nondum licuit excutere librariorum officinas aut scrinia bibliothecarum veterum, sed fiet quamprimum frigus hoc valetudini meae inimicum plus satis desinet saevire. Meas omnes opinor tibi redditas esse: dubito tamen de iis, quas Moguntiae Novembri mense per *Spanhemium* ad te curaram. Nec ipse satis *Spanhemius* recordari visus est, quid iis sit factum. Istius epistolae apographum superesse penes me reor: quod ad te mitti poterit, si ipsam epistolam non accepisti: locum ex Culice Maroniano a te mihi propositum inspexi: videoque & *sideris*, quod conjeceras, in editionibus nonnullis exstare. Annotasse & me nonnihil ad eundem recordor locum, sed quid annotarim meminisse non possum: nisi quod puto visum oportere scribi, *magnos sub sideris aestus*, ut vitetur ingratus auribus concursus vocabulorum in eandem terminationem desinentium, *limo magno*, quod a tersioribus scriptis exterminari solet. Etiam in Ciris loco, utpote mendoso, aquam haesisse mihi jam olim scio, nec expertem conjecturae a me relictum: sive *leves coetus* reposui pro *novis*, sive *novo aere*. nam illud *Auxerit* etiam mihi tum in mentem venisse succurrit. Hagam Comitum reversus, ubi relicti sunt a me codices Maroniani, quod fiet propediem, plura & certiora faciam ut cognoscas. Et haec quidem ad litteras tuas, quas Moguntiae acceperam: venio nunc ad postremas. In iis approbari abs te illud in Ciri Maroniana restitutum *cura* pro *scoria*, laetor. Illud *filia* haud minus verum esse censeo, dum quid melius proferatur aut a te, qui mihi instar multorum es unus, aut ab aliis: nam quod propius ad vulgatam accedat scripturam non inveniretur, puto, nihil. *visuram* friget omnino, nec exprimit, quod hic a Charme dici poëta voluit. *versuram* habet suam elegantiam. sed quis sine veterum librorum adminiculo veritatem feliciter indaget? ubi saepe nobis cum figmentis ac larvis monachorum est luctandum. Emendavi etiam complura in hoc poëmatio, etsi membranis destitutus, quae cum apud me vidisset * Ausonianus editor, pro jure familiaritatis, quae inter nos fuit, ex parte sibi ea vindicanda duxit. quale illud vers. 132. ab initio. *O nimium cupidis, si non inhiassent ocellis.* ubi in Ausonio suo in Profess. I. reponit *Minoem inhiasset.* uti margo codicis mei, quem utendum acceperat, a multis jam annis prae se tulit. sed de his alias. De *correptore* apud Tacitum si ambigis (quem delatorem Barcae Sorani Juvenalis III. Sat. 116. vocat, quod tantumdem est) vide quaeso eundem Tacitum Ann. III. c. 49. *C. Lutorium Priscum corripuit delator* &c.

* *Jacobus Tollius*, olim Heinsio a manu.

&c. ubi plura ad rem cap. 66. *Silanum Mamercus Scaurus*, *Junius Otho*, *Brutidius Niger simul corripiunt*, *objectantque* &c. lib. IV. c. 19. *Hos corripi*, *dilato ad tempus Sabino*, *placitum*. c. 66. *accusatorum major in dies vis corripuerat Varum Quintilium*. Lib. VI. c. 40. *AEmilia Lepida a delatoribus corripitur*. Lib. XII. c. 42. *Vitellius accusatione corripitur deferente Junio Lupo*. Hist. II. c. 84. *passim delationes*, *& locupletissimus quisque in praedam correpti*. Hist. I. c. 64. omnino rectius est, quod reponis addita distinctione, *bellum volebant*: vide tamen ne *bellum volvebant* defendi possit, quod & Annalium III. c. 38. sic sit locutus. & Hist. I. c. 54. liber scriptus, quo sum usus, *mox eadem acrius volvebant*, non *volebant*. Eodem capite 64. lib. primi locus est foede depravatus, *non quidem in bello*, *sed pro pace tendebantur*. Monachum aliquem illepidum insubidumque hic agnosco, non argutissimum Tacitum: sed tu videris. Annal. XV. c. 14. *Adjecisse Deos dignum Arsacidarum* haud dubie corruptum est. & *dignus* a Nasone nonnunquam jungitur cum secundo casu ad exemplum Graecorum, uti annotatis ad illum ex codicibus vetustis monui hic illic, a Tacito nunquam. corrigebam ego, *Adjecisse Deos dignum vi Arsacidarum simul & de legionibus Romanis statuere*: *vi* enim omisere librarii festinantes, ac aliis apud nostrum locis, quod illi pro potentia usitatum passim; eamque conjecturam fulciebam altero loco Annal II. c. 3. *Ejus filius Artaxias*, *memoria patris nobis infensus*, *Arsacidarum vi seque regnumque tutatus est*. Nihil familiarius apud Cornelium hoc loquendi modo. sed MS. codex hic vehementer turbat, in quo: *sed opperiendos sui fratres Pacorum ac Tiridatem rescripsit*, *locum illis* (recte, non *illum*) *tempusque consilio destinatum*, *quo de Armenia cernerent*. *quod se fastigioque dignum Arsacidarum simul & de legionibus R. statuerat*. satis quidem concinna haec, modo ne interpolata a manu non Corneliana. Abit enim nonnunquam longius a vulgatis libris hic codex, etsi scripturam ut plurimum congruam solet exhibere. certe scribendum, *illis locum tempusque*, non *illum* cum vulgatis exemplaribus est mihi in comperto, & *dignum Arsacidarum* magis placeret, si Vologeses ageret de se solo, sed cum fratres quoque suos complectatur hac oratione, *Arsacidae* non videntur movendi loco. Digna nihilominus sagacissimo ingenio tuo conjectura. Altera autem illa in Cicerone verissima, si quid video, de *rescindendo dolore*. *obductos annis rescindere luctus* restitui ego in Nasone ex antiquis libris. Ceterum, ut me pascas in posterum hisce deliciis unice inhiantem, ecce locum unum alterumque ex maxime mendosis apud Cornelium; quales ego complures non infeliciter mihi sum visus in integrum restituisse. Hist. II. c. 21. *In eo certamine pulcherrimum amphitheatri opus situm extra muros conflagravit*, *sive ab oppugnatoribus incensum*, *dum faces & glandes ac missilem ignem in obsessos jaculantur*, *sive ab obsessis*, *dum per tormenta regerunt*. postrema longe aliter in scriptis codicibus concipiuntur. Rhenani codex & Florent. Pichenae, *dum reportans gerunt*. Noster autem, *dum in hostes ingerunt*. *per torta* contracte fuit exaratum pro *per tormenta*. sic *hosta* pro *honesta*, *omnis* pro *communis*, taliaque complura, quae passim apud nostrum peccantur ab antiqua manu. Tormentis autem faces & hastae ardentes excutiebantur. MS. *Jacobi Gronovii*, *per*

per portas egerunt, quae & ipsam conjecturam nostram confirmant. En simillimum locum Annal. II. c. 81. *erigi scalas jussit: alios tormentis faces & hastas incutere*. Hist. c. 23. *adactae tormentis ardentes hastae*. sed ad alia transeamus. De moribus Germanorum. c. 31. *Jamque canent insignes, & hostibus simul suisque monstrati*. locus vexatissimus. Vide interpretes, & quae illi de canis capillis. Interim scribe meo periculo: *jamque cani, ut insignes, & hostibus simul suisque monstrari. cani* pro canuntur: *monstrari* pro monstrantur. De hoc Germanorum more supra Cap. 2. hujus libelli: *fuisse apud eos & Herculem memorant, primumque omnium virorum fortium ituri in praelia canunt*. Plura illic apposite ad rem praesentem. De Batavis: Hist. IV. c. 18. *ut virorum cantu feminarum ululatu sonuit acies*. Hist. V. c. 15. de Germanis: *Nox apud Barbaros cantu aut clamore, nostris per iram & minas acta*, quae lucem foenerantur ex superioribus, uti & illa Ann. I. c. 65. *Nox inquies, cum barbari laeto cantu subjecta vallium complerent*. Ann. IV. c. 47. de Thracibus, *simul in ferocissimos, qui ante vallum more gentis cum carminibus & tripudiis persultabant, mittit delectos sagittariorum:* sunt enim isti cantus, quibus gesta virorum fortium celebrabant. de Arminio sub finem Ann. II. *praeliis ambiguus, bello non victus, caniturque adhuc barbaras apud gentes*. Tetigit & ritum Valerius Flaccus Lib. VI. vers. 96. de Corallis:

Praelia nec rauco curant incendere cornu:
Indigenas sed rite duces & prisca suorum
Facta canunt, veterumque viris hortamina laudes.

Sequentia etiam depravata, quid enim sibi vult, *haec prima semper acies usu nova*? Nisi fallor, *visu obvia*. oculis hostilibus exposita. Ex praecedentibus patet, hosti monstratos fuisse. atqui non poterant monstrari, nisi acie in prima collocati. sunt infinita alia. sed obtundi te nolim hisce quisquiliis. proxime oblitus sum te rogare, ut scripturus ad Illustrem *Capellanum*, ne graveris percunctari virum optimum, an acceperit *Wieri* opera, quae ego ante hosce decem menses ad illum misi, opera *Bernartii* illius usus, qui Regis Christianissimi res apud foederatos Belgas tum agebat. *Francii* oppido elegantem Elegiam typis Plumerianis descriptam vidi. unum illic amico nostro excidit aliud agenti, quod emendatum velim. Meam ejusdem argumenti ex secunda editione si non vidisti multo castigatiorem, ut videas operam dabo. *Reinesium* maximi facio, si non in omnibus, in plerisque tamen. Meae ad *Daumium* Lipsiam missae perierint haud dubie, nisi is amicos habet ea in civitate, qui litteras ad illum curent perferendas. *Falconerius* nondum videtur satis deliberasse super aula Romana; plura volebam, etsi verbosus jam plus satis, sed urget tabellarius. Tu vale, mellitissime amicorum. Exarabam apud Agrippinenses Colonos. CIↃIↃCLXXIII. a. d. III. Februar. Proxime excidit monere, si quas hac ad me velles, eas ut inscriberes heredibus *Johannis Baptistae Colpini*. De munere Principis Paderbornii tum agebam: quam crambem nunc recoctam tibi non appono. Hasce jam exararam, cum *Spanhemius* ad me mittit epistolam, quam vides: caussatus eam aberrasse nescio quo fato ac neglectam haesisse tanto tempore suis in scriniis. Hunc quoque igitur nuntiis Apostolicis annumeremus licet.

EPI-

EPISTOLA CXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Coloniam.

Litteris, quas pridie Kal. Februarii apud Ubios exarasti, e vestigio respondi; certioremque te feci qua in taberna veneant veteres membranae. Nunc expecto numquid inveneris tibi nobisque profuturum. Non longe post binas tuas accepi, unas a.d. III. Februarii, [1] alteras XXIII. Novembris scriptas, suaves omnes, salsas, conditasque omni genere elegantiae ac doctrinae. Ita mihi amor tuus sit proprius, ut illae me mihi reddiderunt, animumque a sensu malorum, quo cruciatur acerrime propter res perditissimas patriae communis, & praecipue hujus urbis, quae indies fiunt deteriores, ut sisti vix possit, non solum avocarunt, sed & exhilararunt mirifice. Eram his nunc responsurus verbosius, & optimis tuis elegantissimisque observationibus repositurus tenues quasdam vilesque, quas fert meus agellus: sed interpellabar ab adventoribus Gallis, ut vix his paucis expediendis vacare possem. Proxime videbis uberiores. Jam ista habe, quae scire tua interest. Nummos numeravit *Elzevirius* cui jussi. Principi primo quoque die gratias agam, & ad te mittam, si etiamnum te Coloniae sedere cognovero. Auctor vero tibi sum, ut clementiorem aërem ibi expectes; ne tanta coeli injuria dubiam tuam valetudinem gravius affligat. *Capellanus* in litteris, quas hodie accepi, haec de te scripsit amantissimis verbis: *La foiblesse des jambes, que M. Heinsius retient a ces Bains d'aupres Mayence, me met en peine; mais ne me surprend pas. Son voyage de Moscoue ordonnè avec assés d' inhumanité pour un corps aussi languisant & maladif, que le sien, m'avoit fait craindre pis, & j' admire quil en soit revenu quitte a si bon marchè. Puisque vous luy pouués escrire, tesmoignes luy, je vous conjure l' inquietude ou je suis de son estat present, & l' indignation, que j'ay de ce qui ce passa l'année derniere de deca sur son sujet, faute d'auoir entrè dans mon sentiment. Qui l' gueriffe a cela, & quil jouisse doucement de sa haute reputation.* Haec optimus utriusque nostrum amicus, cui praecipue mea domus debet hoc otium, quod ei fecit commendatio Illustrissimi Ducis *Montoserii*; ut instar illius Pindaricae eximia praecipue quadam fortuna fruatur. Sed cogor abrumpere perquam invitus. Vale, Amicorum & omnis elegantiae Princeps. Nobilissimo *Spanhemio* salutem plurimam meis verbis dic, quaeso. De patria tua civitate quae mones, firmant animum meum, si modo res facultatem sit habitura. Gallica arma in Germania minime dicuntur frigere, sed in oculis Brandeburgensis exercitus aliquot oppidula expugnasse.

1 Has nos suo loco reposuimus n. CXI.

EPISTOLA CXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ACcepisse te munus ab *Elzevirio*, quod Princeps optimus per me tibi voluit oblatum, laetor impense, mi Graevi. Reliquum nunc est, ut & gratiarum tu defungaris actione, & rescifcat ex te Princeps non tantum de perlato ad te munere rem omnem, sed ipsam quoque muneris summam uti apud illum ne dissimules, quo securitati meae consulatur. Tibi interim hanc qualemcunque munificentiam gratulor, quae nisi opportune admodum in te redundasset, vix speranda nunc foret, ut sunt tempora. Nactus enim hospites Princeps prorsus Cyclopios, per quos miserrimum in modum facultates ejus atteruntur: vix relictum sibi videt unde sustentetur ipse, ne dum quod amicis bene merentibus largiatur in posterum. Nimis vicinum nempe se sentit Mantuanus noster miserae Cremonae, hoc est Monasteriensibus ac Ubiis, unde fons omnis malorum in nos sese exoneravit. Provocatus meis litteris jam tertium quartumque Princeps idem, cetera mire officiosus, pertinacem in modum tacet, totus, ut reor, in contemplatu calamitatis suae. Inde meis solatiis quia avellendum despero, ipse quoque silentium indixi mihi, dum benignior fortuna respiciat rempublicam. Totum jam poene mensem haesi in Ubiis plane otiosus, immo nil agens. Nam neque codicum manu exaratorum quicquam venale offendi, sive in locis ab te designatis, sive alibi per hanc civitatem, nec incidi in bibliothecas; unde tale quid eruendum se mihi praeberet. Ad scrinia cathedralis ecclesiae cum aditum frustra per varios amicos tentarim, vix tandem spes nunc ante triduum est facta voti consequendi, sed lenta admodum, quaeque de die in diem protrahatur, ac proinde inter res dubias numeranda. In Laurentiano Gymnasio libros variis locis jacere dispersos audio, esse tamen in iis codices quosdam vetusta manu descriptos in membranis non inficiatus est ille, qui bibliothecae catalogum aliquando se concinnasse nobis narrabat, sed in quem volumina, quae dixi, scripta non essent relata, ut hic quoque frustra fuerim. Libros tamen editos non exiguo numero corrasi in bibliopoliis, & sum praestinatus. Frigus hoc continuum & valetudini meae prorsus inimicum non permisit hactenus, ut reditum ad vos promoverem, quo mire infestatus fui, dum secundo Rheno devehor ad Ubios, cum thermas Wisbadenses satis benignas, sic ut viderer prorsus convaluisse, expertus essem paulo ante. Sed non potest tam male mecum agi, ut non agatur multo pejus cum republica, unde fit, ut ipsa valetudo me futuri securum praestet quodammodo, cum & vitae diuturnioris per illam sim incertus, & quicquid facultatum accisarum ex publico hoc naufragio in tutum subduci a me potuit, responsurum sperem decurrendo tam exili stadio. Da igitur effectum, quaeso,

pro

pro virili, ne optimus *Capellanus*, cujus ego viri longe integerrimi sanctissimam fidem meique studium incomparabile assiduus fero in oculis, intempestivis curis mea de causa exedatur. Regis munificentia cum toto decennio potuerim uti, utpote patente ac oblata quotannis, non tamen usum me scit ille unus omnium optime; ac solo honore contentum vixisse: ipsam liberalitatem dilatam, dum emersus ex privatis litibus ac asserta haereditate paterna nuntium mitterem publicis negotiis, quod unice optavi semper; meque totum mihimet ac Musis vindicarem. Ex quo aula Gallicana foederatos Belgas odisse coepit, ac bella in illos meditari, si & ego istic frigere coepi, non est, quod factam mihi injuriam querar. Crediderunt enim inter bonos cives me numerandum, idque haud immerito, Regii Ministri, ut pro insigni sit elogio, nullo apud illos loco esse; qui patriae meae jugulum nunc petunt. Praeteritorum uti mihi grata semper erit memoria, ita praesentium ut facile obliviscar status cum popularium meorum minime felix facit, tum alia adversa, quorum haudquaquam ignarus aut expers hactenus vivo. Involavere primae necessitudinis consanguinei atque intervertere mihi, quae mea erant ipso naturae beneficio, eamque injuriam animo satis tranquillo ac composito tuli: tuli absentem me publicae rei causa damnari iniquissima super lite, cum ego interim in ultimo septentrione diesque & noctes communi bono promovendo me macerarem: ut dissimilem immane quantum me factum nunc mei esse oporteat, si ea mihi indigner eripi, in quae nil juris unquam habui, & quibus benefacta mea imputare non possum. Salveat interim vir ille eximius, & doceatur per te velim, inventam hîc a me Terentii Christiani partem tertiam, quam aliquando inquirendam mihi demandarat. De *Wieri* etiam operibus jam missis memorem fore te confido. Ad Ducem *Montoserium* ex hac urbe litterarum nonnihil dedi, addito exemplari utriusque Elegiae, quas apud illum, si sunt tanti, illustris *Capellanus* inspiciendas facile impetrabit. Quod Galatae vestri glorientur de expugnatis in Westphalia compluribus oppidis, in eo vobis imponunt. Unicum cepere oppidulum minime munitum, cum prius majori ex parte conflagrasset. Vidi litteras a centurione quodam e castris Gallicanis exaratas, quibus is maximum in modum miratur, potuisse hunc vicum quatriduo resistere tantis assilientium copiis. At nobis hic constat, *Turennium* detrectasse nuper pugnam, cum Caesariani ac Brandenburgici ejus facerent potestatem, an postea mutaverit consilium, auctis copiis, propediem sciemus. Dum Moguntia huc contendo, numerum satis ingentem Gallicani militis hisce hic illic oculis in via sum contemplatus, quibus, peream, si quid magis aridum frigidumque, adde & jejunum & febriculosum usurpari oculis possit. Horum nonnulli totos sese fascibus stramineis involverant, dum muniuntur adversum frigus, ridiculo me hercule spectaculo. Hasce tamen famelicas larvas insultantes nobis patimur mortales ignavissimi, fateor. Sed non ultra patiemur, ut augurari licet; *quondam etiam victis*. Novisti reliqua. Litteras tuas sive huc miseris ad haeredes *Colpini*, ut coepisti, sive Antverpiam ad *Moretum*, tradendas mihi fore ne dubita. Quid agunt inquilini urbis illius, in qua regnabat olim

olim Pythagorae cognata, nunc Galatae regnant? Salveant ibi, *ter Borchius*, *Hogersius*, *Cuperus*. Nobilissimus *Spanhemius* te resalutat peramanter, miraturque de cathedra Heidelbergica negotium refrixisse, idque tua, ut opinatur, culpa. Wormatiae in cathedrali, quam vocant, ecclesia latere codices vetustos complures & Spirae, jam eram edoctus ex Barone *Dalbergio*, & hic id ipsum *Walburgius* confirmavit mihi postea. Nam ipsam Bibliothecam perlustrare non est mihi datum, absente ejus custode, cum illac transirem. Tu cum frequentiam mearum litterarum flagites, ipse mittis brevissimas. Vale, flos amicorum cum tuis. In Ubiis CIↃIↃCLXXIII. a. d. XXIV. Februar. Gregor.

EPISTOLA CXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Coloniam.

FRequentes quidem, sed non uberes, fateor, a me nuperius habuisti litteras, aliis aliisque intervenientibus, quae copiosissime scripturo manus injecerunt. Tu antiquum obtines, & non crebras tantum, sed & prolixas mittis epistolas, quas tamen prolixiores reddit saepius repetita illarum lectio, & prolixa tua in me voluntas. Obliviscor non solum omnium calamitatum, quae augentur quotidie, ut iis ferendis non sint praecipui cives, & homines nobilissimi, quorum complures nuper admodum fuga salutem quaesiverunt, sed & singulari quadam voluptate perfundor, cum tecum fabulas serere videor de nostris litteris. Hoc vero mihi praestant tuae epistolae, cum fatales hae reipublicae miseriae tuam mihi invideant consuetudinem. Celsissimo *Principi Paderbornensi* gratias agam quas possum pro insigni munificentia, qua nihil oportunius potuit fieri in tantis pecuniae publicae angustiis, propediem, simul ac te rediisse salvum ad patrios lares, quod futurum esse brevi auguror, intellexero. Alium enim, cui recte meas litteras committam, non habeo, nisi aut *Elzevirium* aut *Spanhemium* eas bona fide curaturum existimas. Tuum expectabo responsum. Habebis tu exemplum hujus epistolae, quam ad Mecoenatem Summum dabo, cuicunque tandem credetur mittenda. Tibi enim, Heinsi, omne hoc munus acceptum fero. Tu fortunarum mearum amplificatarum inventor, inceptor & perfector es. Absque te fuisset non solum ignorarer homo obscurus a tanto Principe, nec meus liber ad ejus pervenisset manus, & si serius venisset, caput, ut nunc res eunt, non unctius retulissem. Tu tam multis & tam illustribus argumentis testatum fecisti res meas omnes magis tibi curae esse, quam tuae tibi sunt. Hinc semper a tuo nutu & consilio pendebo, nec migrandi hinc consilium ante capiam, quam tibi id probavero. Si pax fiet, qua una servari puto posse reliquias & parietinas hujus reipublicae, non dimovebor Attalicis conditionibus, ut has terras aliis permutem. Sin haec mala fixa fuerint, beatum me existimabo, si in patria tua sedes figendi dabitur fa-

facultas. Sed de his deus viderit. Spem tuam eruendorum antiquorum codicum apud Ubios te frustratam esse doleo. Nunquam ego hanc Urbem invisi, quin auctior membranis minime contemnendis redierim. Ad Bibliothecam tamen cathedralis ecclesiae, & Gymnasii Laurentiani aditus mihi quoque semper fuit occlusus, nec ulla ratione potui eum patefacere mihi, sive donis, sive amicorum opera, quam satis gnavam ante hos quindecim annos mihi navabat ὁ μακαρίτης *Mallincrotius*. Excutienda igitur alia quercus. Tuam ego virtutem in perferendis tot malis, quae tot annos te immeritum exercuerunt, & etiamnum exercent, magis hercle mirarer, nisi mihi perspecta esset animi tui consiliique magnitudo, quae nullis adversis casibus frangitur aut se submittit, sed semper major & illustrior existit. Pudebit tandem fortunam injuriarum, quibus te vexat, sedatisque his procellis, quibus te obrui non posse cognovit, laetam sui faciem faventemque in posterum tibi, sic spero voveoque, ostendet. Sin antiquum ludum ludet, quae semper saevo laeta est negotio, tu animum virtutum robore munitum, ut solitus es, ei oppones, nec te de gradu dejici, quod exploratissimum habeo, patieris. Ad *Capellanum* hodie perscripsi, quae eum scire tua interest. De *Wieri* operibus per *Bernartium* anno superiore curatis semel iterumque antea eum monui, & nunc denuo aurem vello. Wormatiae cum fuisti, an non inspexisti bibliothecam *Freinshemii*, in qua est antiquissimus codex Thucydidis, & nonnulla alia, quae mererentur emi? Valerium Maximum *Vorstii* cupide videbo. De ejus Sulpitio Severo & indice Corneliano nihil ante tuas litteras audiveram. Dissertationes ejus Academicas vidi, in quibus pleraque ad sacram historiam illustrandam pertinent. De Reinesianis inscriptionibus & operibus postumis quid sit responsurus *Henricus Frisius* avidissime expecto. Tollium involvit ruina sui [1] Patroni, cui dedicavit Ausonium: dicitur tamen male de diversarum partium hominibus, qui nunc rerum potiuntur, existimasse, & ferocius, quam sui ordinis hominem decet. Habui litteras ab illo non unas plenas querelarum. Nunc degit Nordvici, in erudiendis aliquot adolescentibus & in medicina facienda suam aetatem occupans, & horas subsicivas impendens adornandae novae editioni Artemidori. Compilasse illum tua scrinia in veterum poëtarum collectaneis, quae olim edere decrerat, invitus audio. Nam faveo ejus ingenio, sed non his fraudibus grassandum ad famam, nec alieni laboris fructus sunt intercipiendi, praesertim eorum, qui nos modis omnibus ornatos voluerunt. De amicis Daventriensibus dudum nihil accepi, & id quidem mea culpa, qui illorum litteris responsum debeo jam aliquot hebdomades. Conflictabantur tum iisdem malis, quibus nos jactamur, quamvis cum illis dicatur mitius agere Coloniensis Episcopus, cujus ditioni cesserant. Nam praesidium ibi longe pauciorum cohortium est collocatum quam hic, nec tantis tamque acerbis collationibus atteruntur civium facultates quam nostrorum; quamvis gravissima quoque tributa iis sint imperata. Terras juris Paderbornensis insideri & vastari a copiis militaribus Caesaria-

[1] *Florentii Cant*, consulis Urbis Gaudae, cujus ludum literarium regebat *Tollius*.

sarianis incredibili cum dolore intellexi. Sic vicinia hominum, qui novarum rerum sunt studiosi, saepe trahit ac perdit insontes. Ad tantum incendium extinguendum tota concurrere debebat Europa. *Rudolphi Agricolae* animadversiones in Tacitum nunquam vidi. Utor editionibus satis antiquis, inter quas est Basileensis *B. Rhenani*, in quam compegit quicquid tum annotationum extabat in hunc scriptorem. sed *Agricolae* nec vola, nec vestigium in illa extat, ut nesciam unde *Lipsius* ea hauserit, forte ex *Agricolae* epistolis, Coloniae olim editis, sed quas ego nunquam vidi. Codicem illum veterem te composuisse cum editis gaudeo; tulisse te hujus laboris pretium hae testantur litterae, in quibus tam multa loca tam egregie sanasti, quorum salus erat deplorata. De *correptore* nunquam ambigendum putavi. Certa haec est emendatio, & verissima; nec minus certa, ac pulchra est illius loci ex libello de moribus Germanorum: *Jamque capi ut insignes, & hostibus simul suisque monstrari. Haec prima semper acies visa obvia.* Nihil viderunt interpretes. Tibi debebunt in posterum omnes studiosi Taciti, ut hic obscurissimus locus recte legatur & intelligatur. Sed de restitutione illius περικοπῆς, quae est II. Hist. c. 21. ampliandum duco, & agam de illa alias tecum pluribus. In Annali XV. magis mihi tuum *vi Arsartidarum*, quam mea conjectura placet, tibique contra me lubens meritoque faveo. Te quaeso per omnes Musas, nostramque amicitiam, ut deliciis talibus me saepe recrees. Pro tot tuis palmariis emendationibus en tibi unam conjecturam, quam velim examines, & si non est ad palatum refutes. In libro IV ad Atticum epistola tertia legitur in editionibus; *Ille omnium vocibus cum se non ad judicium, sed ad supplicium praesens trudi videret, omnes Catilinas, Acidinos postea reddidit.* In nullo codice vetusto, quos *Victorius*, *Manutius*, *Lambinus* consulerunt, nec in iis, quorum excerpta penes me sunt τὸ *trudi* conspicitur, sed pro illo scribitur constanter *videri.* quod cum nullam sententiam commodam efficeret, illo ejecto intruserunt hoc *trudi.* Vide an non Tullius scripserit: *ad supplicium praesens vadari videret.* Cic. III. Verr. *Cum Apronius de Leontino usque Lilybaeum aliquem vadaretur ex miseris aratoribus.* Orat. pro Quint. *se jam neque vadari amplius neque vadimonium promittere.* Horat. *& casu dum respondere vadato debebat.* Habebis alias plura, sed nunc abrumpendum est. Nob. *Spanhemio* per puerum *Elzevirii*, ad panegyrin Francofurtensem contendentem, misi meum Suetonium. cui salutem dico plurimum. proxime scribam quoque. Quae spes de ejus Juliano, & Urbium Asiaticarum primatu? Antwerpiam cum veneris spero te exploraturum quid fiat M. Antonino *Gevartii*, cujus editionem concinnandam susceperat *Steenbergius*. Vale, princeps amicorum & ingeniorum, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. II. Mart. CIↃIↃCLXXIII. Hammonam expugnatam esse a *Turennio* jactatur. Si quid ibi novarum rerum sit, si me docueris plurimum tibi debebo. Galatae nostri minime sunt larvae male vivae, sed nitent omnes & bene habiti, nil nisi caedem & sanguinem spirant. Ubi domum redieris, velim Illustri viro, *Hugenio* parenti, & Amplissimo *Slingelando*, confirmes me Suetonios eis missurum meos simul ac licuerit.

EPISTOLA CXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SEnones vestri quae spargebant nuper de suis prosperis, praematura omnino & plus nimio tempestiva, ea mihi sparsisse visi sunt, praesaga quadam elati fiducia continuorum successuum. Evenere enim paulo post, quae votorum festini evenisse persuasa vobis cupiebant. Tunc quippe praeter Unnam unicam, nec ingenio loci nec opere munitam, *Turennius* expugnaverat nihil oppidorum hostilium, mox Hammam & Soestam non vi quidem cepit aut ditione, sed desertas suo praesidio occupavit, retrocedente foederatorum exercitu nescio quas ob causas, cum pugnae se paratos adversario detrectanti obtulissent. Plerique suspicantur de summa rei haud temere decertaturos Brandenburgicos, aut martis aleam praelio permissuros, nisi indicto palam per Hispanos Senonibus bello, quod aut propediem fore, aut nunquam apud multos pro constanti est receptum opinione. Larvalem hospites vestros exuisse maciem, & nitere prorsus haudquaquam miror, cum in cute curanda ac caedenda sagina sint toti. At ego vos nitere mallem, quorum unguenta illi redolent, vere Cyclopei hospites, & de vestro nequiter nimis ludentes corio. Nisi Ulysses nonnemo mox advolat ex vicina Batavia, aegre abigetis a mensis ac convictu vestro importunas volucres, & perfrictissimae frontis parasitos, prae quibus Alcinoi omnes & Antinoi Eurymachique Homerici meram modestiam spirant. De Nuntio Apostolico, Lutetiam cum novis Suetonii tui exemplaribus jampridem profecto, ne γρῦ quidem in postremis tuis addidisti. Exspecto igitur ut ille sui simillimus pergat esse, utque tu, mi Graeve, cum Saguntinis nimiae fidei des poenas, uti immerentes, sic minime improvisas. De altero Nuntio, hoc est de *Falconerio* nostro, qui Bruxellis Roma exspectetur, jam egisse me tecum opinor. nunc audio, adfuturum in ejusdem comitatu cum alios viros insignes ex Italia, tum *Laurentium Magalottum*, utrique nostrum faventem jam olim, ut potes meminisse. Perfringere claustra bibliothecae in ecclesia Metropolitana Ubiorum nullis artibus possum, ludificante nos insigni illorum malitia, qui gratificari hic nobis cum abunde queant, tamen officio promisso desunt, spemque frustrantur temere conceptam. horum ego agellos, ne ferant impune barbariem, militi nostro depraedandos facile objecero reversus domum, quando benignitatem, quam in nobis experiuntur hactenus, nec remunerantur nec intelligunt. De codicibus manu exaratis pretio redimendis omnem quoque lapidem movi nequicquam, cum apud illos, quos hac merce instrui solere significasti, tum apud alios: nisi quod apud Bibliopolam nonneminem Gregorii Nysseni opera Graeca, & Eucherii in Psalmos commentarium sum nactus, cum editis compluribus, quorum messem uberrimam hic illic per offi-

officinas librarias collegi. Eucherius an typis sit descriptus tu omnium optime me docebis. Interpretes Ciceronis haud paucos etiam comparari, parum obvios, forte nec visos tibi hactenus. Non eram equidem opinatus tantam copiam voluminum rariorum in hac civitate delitescere, cum ista spe apud Francofurtanos excidissem, occlusis ferme bibliopolarum omnibus illic tabernis, quod serius post exactas nundinas eo essem delatus. A *Cupero* nuper habui suavissimas, ad quas rescribam proxime. Cum valetudo nunc sit aliquanto confirmatior in pedes me conjiciam, cis senos aut septenos dies, viam ingressurus reducem ad meos. Antwerpiae si tuis beabor, multum alacritatis accesserit mihi ad reliquum itineris decurrendum. Tuae *Moreto* commendari possunt ad me perferendae. Res meas privatas quod attinet, sunt illae satis commodae ac florentes, profligatis e publico & ad institas redactis adversariis meis, si qui fuerunt olim, ferme omnibus, ac restitutis in integrum necessitudinum primarum plerisque: quin & ipsum ποιμένα λαῶν satis experior mei studiosum, ut fortunis in majus augendis locus esset perquam opportunus, si aut corpore valerem magis, aut jacentis patriae imago funesta minus me premeret, affligeretque. Reversus domum explorare omni ope enitar, sedeatne Academiae curatoribus *Ryckio* nostro collegam superaddere; sed id occulte, cum tua meaque intersit, ne res promanet in publicum. Tu interim fac ex te cognoscam, sisne amplexurus conditionem, si offeratur. Nam ultro citroque verba commutare super hac re frequentius, periculo expositum non levi videtur, cum litterae intercipi possunt, & in illorum deferri manus, ad quos arcana nostra non pertinent. *Principi Paderbornio* vide gratias via quacumque quamprimum agas pro munere per me curato. Nactus est is hospites non minus odiosos ac voraces illis, qui vos nunc exedunt. Ab illis dum dentium operam minime inertem sibi locatam stupet atque admiratur, facile obliviscitur mei, quem in ventribus quotidianis numerat, credo, ac proinde responso non dignatur superbus: Wormatiae intellexi *Freinshemianum* haeredem, amissa uxore viduum, peregrinationem suscepisse cum nescio quo adolescente Dano. Nil igitur tentavi de bibliotheca ὁ μακαρίτου inspicienda, praesertim cum neque ad publicas possem admitti, & rheda sese opportune offerret, qua veherer Spiram eodem die. Ab illustri *Frisio* responsum non accepi: iterabo scriptionem mihi & patriae redditus. De scriniis meis [1] a fele libraria compilatis tibi in aurem narratum esto; neque enim haec tanti sunt, ut aut me movere debeant, aut illis Lavernis possint iter ad famam sternere. Ostendam tamen aliquando tibi insigne istius rei monumentum. linguam ni continere discit, majus inde periculum illi imminere, quam a piperatis manibus, non nunc primum praevideo, & ipsum saepius monui. Τὸ *vadari*, quod restitutum is in epistolis Ciceronis ad Atticum, vehementer arridet. Sed neque liber est ad manum, ut locus consuli a me possit, etsi esset maxime, non auderem te pluribus in os laudare, ne viderer tuas tibi blanditias reponere, qui nimius es in meis conjecturis extollendis. De vadibus & praedibus complura alibi notavi in vetustis scriptoribus

[1] *Jacobo Tollio.*

bus castiganda. sic apud Tacitum Hist. III. c. 65. de Flavio Sabino scribendum puto: *Et credebatur affectam ejus fidem praes juvisse, domo agrisque pignori acceptis.* Sed hoc leve. Majoris momenti illud Agricolae vita sub finem c. 46. *nosque* &c. *ad contemplationem virtutum tuarum voces. admiratione te potius, te immortalibus laudibus* (sic bene *Lipsius*) *& si natura suppeditat, militum decoramus.* Postrema nihili sunt. Refingebam ego; tu vide an feliciter; *& si natura suppeditat, aemulatu decoremus. aemulatu,* hoc est imitando virtutes tuas. Hist. I. c. 87. *curam navium Oscus libertus retinebat, ad observandam honestiorum fidem invitatus.* Scripti codices constantissime, *immutatus,* non *invitatus.* Aut fallor aut voluit Tacitus, *ad observandam honestiorum fidem imputatus.* Tamquam beneficium esset, quod contumeliosum erat, plus deferri a Principe fidei hominis liberti, quam optimo in republica loco natorum. Invidiose Cornelius passim exagitat nimiam libertorum potentiam, quod & hic oblique ab illo factum. *Imputandi* verbum hac notione apud illum frequenter sumi possim exemplis compluribus palam facere, si sit necesse; infinita adhuc id genus alia apud optimum scriptorem in mendis cubant, partim a me restituta. Vale. Dum resumo forte in manus epistolam, qua proxime te compellabam, ab anagnoste descriptam, vidi illic perperam effluxisse mihi *praestinatus sum*, pro *praestinavi*, tum *antistare*, cum quarto casu: sive illius illa, sive mea est culpa. Ea tu in aliis non nunquam occupato, & tamen agere per litteras tecum frequenter gestienti, donabis, quae est tua singularis indulgentia. Ampliss. *Spanhemius* te peramanter salutat, tuumque Suetonium exspectat avidissimus. Ego sarcinas jam colligo. Tu iterum iterumque vale. In Ubiis. CIↃIↃCLXXIII. XIII. Martii. Gregor.

EPISTOLA CXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Francofurtum.

ITa sane res se habent. Senones de nobis corpus faciunt, laute & opipare se invitantes, dum nobis alliato fungendum est, ut brevi omnes simus ossa & pellis futuri. Ulysses, quem nostri frustra diu expectarunt, parum videtur de hisce hominibus sollicitus esse, aut saltem nescio cum qua Calypso suam aetatem oblectare, aut apud Lotophagos desidere, nostri immemor. Sed quae haec mira sunt? Ad lemurum & larvarum conspectum praesidiis nudari loca munita, pavere & terga dare tantum & tam acrem populum, pacemque aut inducias humiliter satis deprecari ejus ducem? Haec enim litterae Lutetia allatae semel iterumque narrant; usum illum esse interprete Sueco legato, qui dum in ejus castris agebat, apud Turennium, ad duorum mensium inducias exorandas, & cum is nihil efficeret, allegatos fuisse hoc nomine quoque Antistitem Pader-

bornensem, & Ducem Neuburgicum, qui motos compescerent fluctus blanda precum vi, & cum & hi ne hilum proficerent, missum esse ad ipsum Regem, qui aut pacem, aut inducias offerret, illumque jam Lutetiam venisse. Vera sint nec ne vos potestis nosse. De exemplaribus, quae Lutetiam misi per, quos audisti, homines, propediem nuncios expecto. *Falconerium* & *Magalottum* faxit Deus ut liceat hic, restituta pace, complecti. Quando sint adventuri tu me docere poteris. Reverendum *Patrem Henschenium* & *Papenbroeckium* ut peramanter meo nomine salutes, ut & *Balthasarem Moretum*, ac generum τοῦ μακαρίτου *Gevartii* rogo. Hujus Marco Antonino & Manlio quid fiat facile nunc intelliges. Miror barbariem Ubiorum, qui draconum instar thesauris incubant, quos aut negligunt, & aliis quoque fructum eorum invident. Eucherii in Psalmos commentarius nunquam lucem adspexit. Sed vereor ne titulum mentiatur, sicut alia, quae ejus nomine prodierunt opera, excepta unica epistola Paraenaetica, quam olim publicavit *Alardus* Amsterodamensis. In Gregorii Nysseni operibus num quae sint ἀνέκδοτα domum reversus videbis, & ad me, si non grave fuerit, perscribes, ut & quos raros Ciceronis interpretes inveneris. Magna latet bonorum librorum in illa urbe copia. Nunquam illam transii, quin multis minime obviis codicibus instructior redierim. Et te firmiorem, & res tuas domesticas laetiores facilioresque esse, ipsumque τὸ κοινὸν λαῶν tua erga patriam merita agnoscere, tibique maxime cupere, gaudeo hercule incredibiliter, voloque haec bona tibi propria esse, pulchrisque indies cumulari accessionibus, ut laborum, quos rei publicae caussa cepisti plurimos, hac ingravescente aetate, fructus capias, qui tibi debentur. Conditionem, si mihi offeretur, accipiam sane, si modo responderit non nihil hujus, quem nunc teneo, loci stipendio, quod annuum est bis mille centum triginta florenorum, praeter ducentos, qui filio numerantur ad vigesimum quintum aetatis annum, & uxori, si quid mihi humanitus acciderit, promissi sunt quadringenti floreni annui. Ante hos tres annos Curatores Lugdunensis Academiae mihi jusserunt deferri mille octingentos florenos, quos tum contemnebam, non solum quia hic luculentiore fruebar vectigali, sed quia in primis uxori nolebant cavere de argento, quod nostri ei destinarant, si me fatum occuparet. Hujus rei si posset iniri ratio, in reliquis me facilem obsequentemque habebunt. Audio *Maresium* nunc vocatum esse ad docendam Theologiam, & deliberari quoque de arcessendo *Stephano Monachio* viro doctissimo, & mei perquam studioso. Noli dubitare, quin negotium, de quo agimus, sim celaturus; Nam mea maxime interest ut celetur. Emendatione tua in libro III. Hist. cap. 65. *fidem praes juvisse* nihil certius. Illam quoque, qua in vita Agricolae *pro militum legis aemulatu*, facile aliorum conjecturis praetulerim, eique videtur suffragari vetus codex Ursini, in quo scribebatur: *admiratione potius, quam aemulatione decoremur*. Nam haec corruptio nata est ex vestigiis verae scripturae, quam tu deprehendisti sollertissime. Lib. I. Hist. c. 87. *invitatus* non potest ferri. Sed nec τὸ *imputatus* ad hunc locum mihi videtur accommodari posse. Non obscura est haec notio τοῦ *imputari* apud Senecam, Plinium, Tacitum aliosque tem-

temporum horum scriptores. Sed huc quid faciat non video. Quae enim haec argutia; Osco mandata est praefectura classis, & pro beneficio voluit haberi, illi liberto observandos datos esse honestiores, & explorandos qua fide essent. Mihi frigent haec. Mallem legere *incitatus*, aut cum Faerno: *initio datus*. In libro II. Hist. c. 21. pervenuste videris reposuisse *per tormenta ingerunt*, secutus ductum antiquorum codicum. In hujus loci emendatione, ut & in illius vexatissimi, qui est in libello de moribus Germanorum: *Jamque cani ut insignes, & hostibus simul suisque monstrari*; nullus dubito quin omnis eruditorum orchestra tuo sit applausura ingenio. Haec in libro I. Histor. cap. 65. *quaeque alia placamenta hostilis irae non equidem in bello, sed pro pace tendebantur*, sic semper intelligenda esse credidi, infulas illos & velamenta praetulisse supplices ad placandam hostilem iram, quamvis nullum esset bellum, ne tamen urbem suam hostiliter ingrederentur & diriperent. Sic seq. cap. 66. *Cum haut ignari discriminis sui Viennenses, velamenta & infulas praeferentes ubi agmen incesserat, arma, genua, vestigia prehensando flexere militum animos.* Virg. VIII. AEn.

Cui me fortuna precari,
Et vitta comtos voluit praetendere ramos.

In Annali XV. c. 14. *adjecisse deos dignam Arsacida rem*, est dignam Rege Parthorum, ut possit cum fratribus suis de Romanis legionibus statuere pro arbitrio. Apud Nasonem libro I. Trist. eleg. 7. utilem operam in corrigendis his versibus.

At mala nostra minus, quam nunc, aliena putasses,
Duritiaeque mihi non agerere reus,

posuisti tu & *Tanaquillus*, ὁ νῦν ἐν ἁγίοις, ut spero. Verum nondum videtur mihi locus persanatus esse. nam *que* in secundo versu, si pensius consideraris, locum nullum habet. Scribendum autem: *Duritiae mihi nunc non agerere reus.* In praecedente elegia pro *non ignava legentem otia delectant*, legendum: *non ignava legentum otia delectent.* Sed haec sunt minoris momenti. nec tu alia a me expectas. Nobilissimus *Thevenothus* in suis novissimis haec de te: „ *J'ai esté fort aise d'apprendre des nouvelles de Monsieur Heinsius, je souhaite quil ait trouvè a Paderborn la Santè, & le repos quil y est allé chercher: si vous avez quelque commerce de lettres avec luy, je vous prie, Monsieur, de lui faire quelque commemoration de moy, & de mon impatience d'apprendre de ses nouvelles: faite le souvenir —— aussi je vos prie, quil ma promis la relation d'un voyage. Pour ces esperances quil avoit de trouer de MSS grecs a Mosco, je ne vous en parle point: car je croy quil n'en attend plus rien.* „ Quid ei responderi velis proxime ex te audiam. Vale mea lux & praesidium unicum. Trajecti ad Rhenum ad XXI. Mart. CIƆIƆCLXXIII.

1 Hinc totius fere anni responsa Heinsii ad Graevianas epistolas desunt, nec in scriniis reperta fuerunt.

EPI-

EPISTOLA CXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

J'ai leu auec beaucoup de satisfaction l' Extrait de la lettre de Monf. Heinsius, & quoi que cela n'eust pas reschauffé mon amitié, qui a tousjours esté tres ardente pour luy, cela n'a pas laissé de la consoler de la privation forcée de nostre ancien commerce. Il n'y a rien de si noble, que ce quil vous mande sur le sujett de la Gratification supprimée, & ses sentemens la dessus sont dignes de sa raison, de son equité, & de son courage. Obliges moy de le luy mander & de luy dire, que quand elle n'auroit pas cessé l'annee passée par la raison quil scait, elle n'auroit pas continué cellecy par le trouble, que la turbulente Bellone à pris aux sources des bienfaits, absorbant toutes choses pour nourrir ce Monstre devorant, qui les a fait tarir non seulement pour les Estrangers, mais pour les Naturels & pour ceux, qui sembloient a couuert de touts retranchements sur nostre Parnasse: & cette foudre est tombé sur moy mesme, qui auois esté assé heureux paur seruir a l'establissement de ces graces, & qui m'en prevalois fort honorablement & fort utilement. Mais il a l'ame trop eleuee & trop desinteressé pour auoir besoin d'un semblable advertissement. Faites luy scauoir aussi que ces Oeures de Wier quil m'avoit recouurees, ne sont point venues en mes mains, & quelles sont peut estre encore en celles de celuy, quil en auoit chargè, que la grosseur du volume aura peu empescher de me le pouuoir envoyer. Quil sache si vous plaist aussi, que je suis bien aise qu'il ait trouué a Cologne le troisiesme Volume du Terentius Christianus, & quil me fera faveur de me le bien garder, jusqu'a quil y ait une seure occasion de le faire venir icy.

Haec amicus communis tibi nunciari jussit. Si quid ei & *Thevenotho* voluеris per me respondere, fac propediem sciam. Litteras, quas ad te a. d. XXIV. Martii dedi, & Antwerpiam ad Moretum curavi, recte spero tibi redditas esse. Nunc quod scribam vix erat, nisi me magno efferri gaudio nunciis, qui heri ex Batavis allati sunt. Captam nimirum esse Coloniam, ubi conveniant legati Galli, Angli, Batavi de pace deliberaturi. Faxit Deus ut brevi male auspicatum bellum finiatur, ne contra fortunam pugnando & hae reipublicae quasi reliquiae pereant. Servandae eae sunt in meliora tempora. Praestat decidere cum iis, quorum vela nunc fortuna implet, hisce partibus perquam ubique adversa, amissione unius alteriusve urbis, exemplo Hispanorum, Caesaris, Danorum, qui pacem coacti sunt nuper redimere jactura non exigua tractuum sui juris, quam totam perdere rempublicam. Ne plane steriles sint meae litterae, en tibi locum Flori, quem omnes interpretes praeterierunt tanquam sanum. Extat lib. I. cap. I. *Ab his Amulius jam bis septima sobole regnabat, fratre pulso Numitore.* Nostine tu quid Latinis sit, *septima sobole regnare?* legendum addita una litterula: *Ab bis Amulius, jam bis septima soboles, regnabat, fratre pulso Numi-*

Numitore. Pro hac levi tuas expecto capitales, & simul indies de propinquo belli exitu latiores nuntios, ut tui desideratissimi complexus compos fiam. Quem diem si videro, mea officia & studia sic exequar, ut iis tuam etiam vincam opinionem. Vale, mea lux. Trajecti. ad Rhenum a. d. XXIV. Mart. CIƆIƆCLXXIII.

EPISTOLA CXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras tuas perbreves, sed oppido gratas, postridie quam eas exaraveras, accepi. Silentium enim tuum solito longius, qui omnes homines assiduitate scribendi vincis, magnam mihi sollicitudinem attulerat de tua valetudine, verenti ne nondum confirmatam plane hoc iter permolestum afflixerit rursus, & novam tibi plagam imposuerit. Sed nunc recreor his tuis litteris, ex quibus video te salvum & incolumem domum rediisse, postquam multis magnisque defunctus es molestiis, alienissimo anni tempore. Spero patriam tuum in se studium & merita agnituram, dignamque tuis laboribus, quos pro ea exhausisti plurimos per annos, gratiam relaturam. De rebus Musicis apud Brabantos quid narraturus sis avidissime expecto. Quid agat Marcus Antoninus *Gevartii*, quid alii, si qui sunt, moliantur: vivat ne *Wallius*, venerint ne *Falconerius* & *Magalottus*, & quibus ille nominibus in fronte litterarum sit compellandus. Daventrienses amici *Terborchius*, *Hogersius*, *Cuperus* valent. Reipublicae formam immutavit Elector Coloniensis, aliumque statum ei imposuit. Octo consulibus nostrarum partium magistratus est abrogatus, suffectis aliis octo, qui Romana sacra colunt. Praefecturae quaesturaeque omnes eorundem symbylorum hominibus mandatae sunt, nostris remotis. Octo tamen consulibus, qui nostram sectam sequuntur, magistratus est propagatus. Tribunorum plebei numerus auctus est sedecim Romanae religionis. Inter eos, qui nunc ad clavum sedent, est *Schrickius* & *Hogersius*. Sed tantis turbinibus reipublicae, tantoque animorum aestu, quo & haec nostra & illa jactatur urbs, praestat exhaurire sentinam, quam in puppi navem gubernare. Amicus Parisiensis mihi significavit *Barrovium* commentarium edere in Apollonium Pergaeum, Archimedem, & Theodosium: *Bernardum* vero varios antiquos Mathematicos, qui latuerunt inediti in bibliothecis Anglorum. In Anglia publicaturi quoque sunt vitas omnium Mathematicorum, qui ab hominum memoria ad hoc usque tempus floruerunt, litteris consignatas a *Baldo* Italo, plenas, ut ajunt, bonae frugis & reconditarum rerum. In illo regno *Johannes Marshamius*, cujus eruditam diatriben Chronologicam, quae multos ante annos lucem adspexit, credo te vidisse, prodidit quoque Chronicum canonem Aegyptiacum, Hebraicum, Graecum, cum disquisitionibus, quas sane videre cupio. Roma ad

se scribi narrat etiam noster puellam, quae virginem vestalem egerit duos annos, sexum exuisse, missaque ad se esse testimonia de hac Metamorphosi medicorum & obstetricum. Tuus Valerius Flaccus, qui tamdiu quasi sopitus jacuit, nunc te reduce veternum, spero, excutiet & festinabit rupto carcere in publico volitare. Negotium Academicum curae tibi esse gaudeo. Sed vereor ut tuis nostrisque votis sit responsurum. Athenaeum enim illud dicitur tanta doctorum omnis generis multitudine instructum esse, quanta nunquam antehac fuerit. In animum inducere vix possum in tanta pecuniae publicae penuria, Curatores posse perpelli ad magistros novos arcessendos. Forte magis ex sententia Amsterodami res succedet, si sit qui Ill. *Beuningio* & *Falconerio* faces subdat. Sunt qui mihi persuadere velint esse in urbe illa maxima Proceres nonnullos mei studiosos, & qui de me vocando cogitent etiam nunc. *Wolzogius* enim sacram historiam sive Ecclesiasticam exponit. Alter, cui nostrarum litterarum docendarum provincia est credita, non magis eas novit ac sus occisa: ne per nebulam earum umbram unquam vidit. Si offerrent mihi, quas ante triennium deferebant, conditiones, illico eas amplecterer, nostris non repugnantibus, quorum res ad tantas angustias redactae sunt, ut ne multorum annorum otio possint recreari. Argentum οἴχεται, nec spes ulla stipendii, quamvis hinc fuerint amoti, qui illud intercipiunt. Sed hanc rem Superorum curae & tuo in me studio committo. Exemplum epistolae, quam ad Celsissimum *Principem Paderbornensem* misi, proxime habebis. nunc per festinationem non licebat eam describere. Vale, lux tui temporis & patriae, & me ama. Trajecti ad Rhenum a.d. XIII. April. CIↃIↃCLXXIII. Gregor. De pace si quid firmius est quod speremus, quod plerique omnes faciunt, ne quaeso graveris ad me perscribere. Quod si etiam per negotia tua tibi licuerit adnectere nonnulla corollaria ex Tacito, qualia bellissima mihi a te non pauca missa sunt, *Sublimi feriam.* nosti caetera. Ignosce quaeso praecipiti scriptioni, & tot lituris. Meministine me nuper te rogasse ut Illustribus Viris *Hugenio*, *Slinglandio*, *Beuningio*, si dabitur occasio, significes cum salute plurima, me Suetonios eis missuros, quam primum licuerit? Nobilissimo & Amplissimo *Beuningio* velim quoque, ubi videris, salutem meo nomine dicas, recipiasque Suetonii exemplar me ei missurum, quamprimum pax vestras terras nobis aperuerit. *Chimentellii* de bisellio exemplar mihi missum scis te servare, & *Caroli Dati* Panegyricum. Ego operam dabo, ut *Schultingii* in Senecam notae tibi tradantur. Nunc expecto quid novi ex Brabantia feras. Nihil ne de *Vossio* auditur? Num consenescet in insula?

EPI-

EPISTOLA CXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EX ultimis terris & remotissimis gentibus crebras a te litteras habui. Nunc vero in ista vicinia me hoc unico solatio privari discrucior. Occupationibus tuis, si scriptionis intermissae caussa sunt, ignosco. Sin valetudo te retardat, nihil me fieri potest miserius, qui in tua amicitia unice conquiesco. Quid enim aliud cogitem nescio, qui omnium in scribendo es impigerrimus. Amsterodamense, de quo praeterita hebdomade scripsi, & Leidense negotium, si voluptati, quam ex tuis litteris capio, officit, valeat. Nam si hac non succedit, alia via mihi erit invenienda, (praesertim si pax non convenerit,) quam nunquam nisi te auctore inibo, aut saltem quam te complexus fuero. Hodie ad nos perlatum est Electorem Brandeburgicum decidisse cum Rege Christianissimo: inter leges pacis esse, ut Lipstadium teneat praesidium tam Luneburgensis, quam Neoburgensis ducis, donec totum bellum conficiatur. Principem *Condaeum* hic indies expectant hospites nostri. Deus vos servet, & faxit ut pax desideratissima nobis restituatur. Vale, virorum praestantissime. Trajecti ad Rhenum a. d. XXI. April. CIↃIↃCLXXIII. *Magalottum* audio nos invisurum, quo nihil mihi nunc accidere poterit optatius. Eum, si videris, quaeso ut meo nomine peramanter salutes.

EPISTOLA CXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUae pridie de Brandeburgensi pace scripsi, quae illo die ad nos nunciis litterisque, ut ajebant, certis perferebantur, falsa esse & ficta Coloniensium epistolae, quas heri accepimus, docuerunt. Verissimum est non tantum qui cito judicant, sed & qui cito credunt ad poenitendum properare. Tuas litteras vehementer desidero. Notas *Schultingii* in Senecam ut ad te curaret *Elzevirius* operam dedi, isque recepit, se tibi, quae desideras, folia missurum. Nunc te quaeso, ut mihi cures describi indiculum librorum, quos ex Italia superiore anno accepisti. Meus enim mihi periit in hac rerum confusione. Plurimum tibi debebo pro hoc officio. *Chimentelli* de bisellio Commentarium & *Caroli Dati* Panegyricum, si ad *Elzevirium* miseris, videbimus an huc deportandi viam invenire possimus Habet enim penes se alia, quae mihi debentur. *Capellanus* amantissimis verbis te salutat. De *Wieri* operibus agam cum *Bernartio*, qui hic degit. Vale. Traj. ad Rhenum XXIV. April. CIↃIↃCLXXIII.

EPISTOLA CXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litterae tuae perquam expectatae me mihi restituerunt, quem abstulerant curae tristissimae de republica, miseriisque, quibus urgemur. Eas cumulabat silentium tuum diuturnum, qui mortalium omnium in scribendo es impigerrimus. Angebar metu tuae valetudinis, ne forsitan in itinere vexata coeli intemperie vergere coepisset in pejus. Ad conspectum tuarum haec quidem sollicitudo consedit, sed illa de publicis malis non leviter aucta est, cum exiguam spem pacis ostendas. Sed haec aestas eam, spero, nobis reddet, quamvis belli nunc apparatu perstrepant omnia. Princeps *Condeus* pridie venit in hanc urbem, non ut hic desideat otiosus, sed, ut prae se ferunt omnes, res gerat. Quae loca & quas terras infestaturus sit, quove eventu, in dei manu est, quem precor ut vos servet. De pace Brandeburgica quomodo se res habeat diu non poterimus ignorare. Nostri hospites ferunt exploratissimum sibi esse, sancitam eam esse. Sed aularum arcana nos neque scrutamur, quibus obsequii sola gloria relicta est, neque libet, etsi esset copia, scrutari. Princeps Paderbornensis & Neoburgicus dicebantur implorati fuisse ad pacem deprecandam non ab Ordinibus, sed ab Electore, cum ejus cohortes terga darent Visurgi penetrato. Hoc erat, nisi me fallit conjectura, quod ad te perscripsi. Pro cura, quam sustines, ut meis consulas commodis & saluti, quas laudes & grates tibi dicam? Quemcunque res exitum sit habitura, tibi tantum debeo, quantum vix cogitatione, nedum verbis possum assequi. Idus Majae si secundae mihi illuxerint, tibi uni adscribendum est; si non responderint tuis meisque votis, fortunae temporumque injuriae adsignabimus. Uxoris modo, si quid decernetur in rem meam, ratio si habeatur, propter incerta casuum humanorum, de qua re in litteris Antwerpiam missis pluribus tecum egi, non laborabimus. Certum est mihi non refigere sedes, hoc est, in Germaniam transferre hac aestate, quemcunque negotium, quod tu urges, exitum sit habiturum. Spe pacis me sustentabo. Nobilissimo *Magalotto*, si venerit ad vos, plurimam, quaeso, meo nomine salutem dicas, magnaque cupiditate complexus ejus, cujus spem nobis fecit *Nedercasselius*, teneri significes. Hic satis grandis fasciculus exemplarium Suetonii, quae Florentinis amicis destinavi, illius adventum expectat. *Wieri* opera credo periisse. *Bernartius* ait, se, si recte meminerit, illum librum commisisse perferendum Nobili Gallo, cujus nomen exciderit sibi, ad *Bullialdum*. Quod ex me jam intellexit amicus noster. Sed quoniam is tantum quae de praestigiis daemonum prodidit *Wierus*, desiderat, possum hanc jacturam sarcire. *Vossii* de Musica veterum diatriben aveo videre: Potestne apud vos haberi? Editionem Antonii *Gevartii* promittebat olim *Moretus*,

tus, apud quem primum folium typis descriptum vidi. Tui complectendi desiderium ferre diutius non possum, praecipue cum novam professionem adornes. Si facultatem ad nos libere redeundi potero consequi, cis paucos dies ad vos advolabo. Nam commeatum hinc proficiscendi spero me per amicos hîc accepturum. Tu modo reditum mihi confice. Si me amas, & in tua est potestate, fac me hujus voti compotem. Ardeo cupiditate fabulas tecum serendi de communibus rebus & studiis. Si non longas, fac saltem crebras a te litteras habeam. Tuam inprimis responsionem de hoc meo ad vos excursu propediem expecto. Vale, decus & Princeps amicorum. Trajecti ad Rhenum III. Maji CIↃIↃCLXXIII. Amplissimum *Blyenburgium* si videris, saluta verbis amantissimis & *τὸν πάνυ Beuningium.*

EPISTOLA CXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Bina Suetonii, quae penes te sunt, exemplaria, *Cottono* & *Vossio*, si quae dabitur facultas in Angliam ea ferendi, velim tradi. Illa tuae fidei mando, donec reperiantur, quibus recte possint dari, certi homines. Nobilissimus *Magalottus*, qui meditatur iter in illam insulam, hanc sibi provinciam mandari non detrectabit, credo, qua est humanitate, si profectionem istam non praecipitaverit. Proxime litteras ad illum dabo, & hoc nomine, & ne possit officium meum, quod ejus debeo suavissimis litteris, accusari. Amplissimus quoque *Blyenburgius* ne meum desideret diu responsum, ad quam ab eo accepi verbis amantissimis scriptam epistolam plenamque humanitatis & officii, operam dabo. Schultingianarum animadversionum in Senecam paginas, quas nondum vidisti, nullus dubito quin ab *Elzevirio*, qui hanc olim dedit fidem, sis habiturus. De Ceramici fronte securum esse te jubebo. Proxime tibi mittetur. Nunc forulos meos excutere mihi non licebat. Excellentissimo *Hugenio*, cui omnium consensus in omni politioris elegantiae genere principem tribuit locum, & tanto parente dignissimo filio, si primo quoque tempore ostenderis, nihil mihi antiquius esse, quam ut meam eis probem observantiam & studium singulare, maximam accessionem mirificis tuis infinitisque in me meritis factam esse putabo. Si quando Illustrissimi *Montoserii* litteris tibi reponere non nihil vacabit, faxo ut bona fide curetur. *Jacobum Gronovium* monebo, ne hanc occasionem augendae suppellectilis eruditae amittat, tibique, quicquid in eam parandam erogavit, expensum ferat, si aut suae diffidit arcae, aut rectius se majore compendio alibi suos posse locari nummos existimavit. Hodie mihi *Salmasii* filius, qui recens ex Galliis venerat, ut in castris Regis tyrocinii rudimenta ponat, ad sagi enim gloriam adspirat, (quem tamen ipse non vidi, domo enim aberam) litteras attulit a *Philiberto Lamario*, cum ejus epistolae de vita

 Phi-

Philandri Castilionii, quam memoriae mandavit, duobus exemplaribus, quorum alterum tibi dono mittam, quam primum potero: narrat se multum profligasse in Salmasiana vita prodenda. *Capellanus* & *Cuperus* tibi salutem dicunt plurimam. Ab utroque litteras habui minime Laconicas. Iste in Luciano illustrando & emendando aetatem occupat, cujus operae pulchra nuper ad me misit specimina. De Harlemensi Silii codice memorem mones. Propediem certiora ex me de illo cognosces. Ad *Daumium* quoque brevi nonnihil exarabo, tuaque, ubi quaerenda sit epistola, si eam non acceperit, significabo. Marii Victoris opuscula cum *Garnerii* notis amplissimis & dissertationibus in folio, ut loquuntur, Parisiis edita, & Concilium Illiberitanum hisce diebus amicus mihi ex Galliis attulit. Quaeso te, ut Bruxellensem editionem tuam inspicias, meque certiorem facias, numquid Mario quicquam accesserit in illa, quod in editione Parisiensi frustra quaeras. In epistola *Scaligeri* mentio fit peregrinationis Cereris, Claudiano, nisi fallor, Claveriano adjectae, eam num videris, & quo loco apud te sit aveo scire. De exitu navalis praelii nuperi est sane quod vobis gratulemini. Discussa enim sunt consilia invadendi oras maritimas. Si postprincipia responderint principiis, respublica in vado erit. Nunc cum classis Anglica teneat altum, nondumque subducta sit in portus, nondum videmini omni metu esse defuncti. Cum primum aliquid decernetur fac, quaeso, statim ex te cognoscam. Trajecti obsidionem urgeri non credo nunc dubium apud vos esse. Vereor ut diu sustinere possit impetum oppugnantium, si vera sunt quae de praesidii militaris exiguitate hic sparguntur, non incertis, ut videtur, auctoribus. *Sacra species* est apud Senecam imperatoria dignitas, ut apud Claudianum IV. Cons. Honor.

Amissa specie, raptisque insignibus ambo
In vultus rediere suos.

hoc est amissa imperatoria dignitate. & apud Horat. I. Epig. 6.

Si fortunatum species & gratia praestat.

hoc est Magistratus consularis aut praetoria dignitas. Tacit. IV. Ann. 6. *Sua consulibus, sua praetoribus, species.* Cic. I. ad fam. 9. *Hic meae vitae cursus offendit eos fortasse, qui splendorem & speciem hujus vitae intuentur, sollicitudinem autem & laborem perspicere non possunt.* Illud: *par judicium patrum est*, extra omnem dubitationis aleam pono: sed illi conjecturae *renatus Equitis accensus favor* nondum possum suffragari. Editam tamen scripturam nullius rei non inficias eo. Sed quomodo huic vulneri sit medendum nondum exploratum habeo. Vale, Virorum & amicorum praestantissime, & festinatae scriptioni ignosce, a. d. XVII. Jun.

EPI-

EPISTOLA CXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Laureatis vestris quid occinant Galli cognosces ex his illorum nationibus, quibus utriusque conflictus navalis victoriam sibi vindicant. Sed eas si rerum refutant testimonia, non inique credo fertis, si & sibi ipsi & aliis dant verba. Num tamen huic epistolae quid reponendum sit, vos videritis. Hoc saltem pro explorato habetur Tamesin non obsideri, ut apud vos jactabatur. Τὸν ἡγεμόνα vasa brevi conclamaturum esse nondum nobis constat, nec ulla profectionis hujus signa se nobis offerunt, quamvis & hic sint, apud quos rumores isti fidem inveniant. Amplissimum *Blyenburgium*, paternarum virtutum & laudum, quas ὁ πάνυ Parens tuus immortali posterorum memoriae consecravit, haeredem ac propagatorem, quasque insignibus novorum decorum accessionibus amplificavit mirifice, cum a plurimis annis colam unice, & observem tanquam praecipuum patriae decus, facile potes existimare, quo gaudio exilierim, cum ejus mihi traderentur litterae, testes effusi ejus in me studii & voluntatis, quibus etiam nunc responsum debeo perinvitus. Nescio quid necopini intercesserit adhuc illis diebus, quibus litterae sunt ad vos exarandae, quae me non siverunt scriptioni vacare. Proxime tamen hoc officium persolvam. Tu pro tuo erga me amore fac, ne hoc silentium longius accipiat sinisterius. Meministin' te Suetonii exemplar missurum esse ad *Falconerium* Bruxellas? Puto ex duobus, quae penes te sunt, exemplaribus, alterum ei destinatum esse. Sed haec deleo. Jam enim recordor per *Magalottum* ad *Falconerium* curatum esse, quod ei dari volebam. Vossianum nescio num in Angliam sit mittendum, forte rectius tradetur *Junio*. sed utrumque rogo serves exemplar, donec quid deliberatum mihi sit exploratius perscripsero. *Magalottus* non fuisset praetermittendus, fateor, praesertim cum suam offerret operam ad perferenda, quae *Cottono* voluerim reddi. Forte per *Falconerium* haec poterit sarciri jactura. Quae ad *Daumium* & *Thevenotum* mandasti probe curabuntur. Illiberitanum Concilium editum est Lugduni cum Apologia *Ferdinandi de Mendoza*, & notis *Emanuelis Gnadisalvi* anno LXV. hujus seculi. In Octavia, τὸ *castris* perplacet. Sed ut ille versus: *Senatus equitis accensus favor* pessime se habet: sic nondum videtur remedium invenisse viros doctos, quo hoc vulnus curetur. Nam de frigusculo, quod inter hunc ordinem fuerit & Neronem, nullum est apud veteres vestigium. Sed nec *accensus favor* videtur locum hic habere, amplius deliberandum censeo. Nunc nihil mihi occurrebat: sed pro deposita περιεργῆ etiamnunc haec habeo. Forte tamen, si quae ad tuam emendationem firmandam collegisti videro, tibi suffragabor. Nunc nondum possum, qui meus stupor est, videre ulcus hoc sanatum esse. Tu nunc vide an in Juvenale corrigendo mihi faveant Musae. Notissimus est locus Satyrae I.

Tyrias

rem facis, cave credas quicquam a te potuisse mihi nunciari laetius & acceptius. Nam, a teneris annis admiror & suspicio tanti viri virtutes, & doctrinam, & tot tamque praeclaros ingenii foetus, quos in tanta mole rerum edidit, ut vix quisquam sit, qui in otio & litteris omnem aetatem exegit, qui ei possit conferri. Maximus cumulus infinitis tuis erga me meritis accedet, si hujus Herois gratiam mihi conciliaveris, qua nihil mihi antiquius esse ipse propediem testatum faciam. Habes hic litteras a duce *Montoserio*, quas in eas, quas ad me humanissimum in modum scripsit, conjecerat. Si quid responsi molieris, curabitur id a me diligenter. De loco poëtae, in quo *species* tibi suspectum est, quaeso ut me moneas, nam & memoria excidit, & schedula periit. Emendationes quo plures ad me perscripseris, tanto magis me ad cultum nostrarum artium excitabis; alioqui non audebo tibi nugas meas occinere. De obsessione Trajecti ad Mosam, & de conflictu classium hic rumores circumferuntur incerti. Deus vos servet. Vale, Vir Summe, & tibi persuade, me, quaecunque me fortuna manebit, & tuorum beneficiorum memorem, & tui semper studiosissimum & amantissimum futurum. Uxor te salutat. Trajecti ad Rhenum ὡς τάχιςα. Kal. Jul. CIↃIↃCLXXIII. epocha Dionysiaca. Princeps *Condeus* valet, & bellum instruit.

EPISTOLA CXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras meas novissimas tibi traditas esse nullus dubito. Nunc quidem quod scriberem vix erat, nisi quod pro tuis εὐαγγελίοις tibi feram res non laetissimas de obsidione Trajectina. Quanquam norim ingratum esse κακῶν μάντιν, non potui tamen quin ad te mitterem epistolam, quae heri ad Principem *Condeum* fuit ex castris missa per certum hominem, huc ablegatum ad istos nuncios perferendos, qui gaudium vestrum de successu rerum maritimarum nonnihil videntur obfuscare. Quid litterae, quae hodie expectantur, sint allaturae brevi cognoscemus. Adjeci versus hos Lutetiae publicatos, quos velim communices cum Illustriss. *Hugeniis* patre ac filio, salutemque iis meo nomine dicas amantissimis verbis. Proxime habebis aliud ejusdem argumenti. Nunc per temporis angustias id describere mihi non licuit. Memini apud *Gudium* videre libros aliquos rariores Insulis editos, sed quorum nomina mihi exciderunt. Eos si tu poteris mihi in memoriam revocare, gratissimum feceris. Est enim nunc in illa urbe meus amicus, qui in illis emendis operam suam mihi navabit. Amplissimo *Blyenburgio* me nondum officium tamdiu debitum persolvere posse indignor. Sed, crede mihi, jam calamum arripientem interpellaverunt nec opinae remorae. Proxime tamen hoc nomen expungam, & ad *Schefferum* quoque litteras dabo. *Ryckium* nostrum, sicubi videris, saluta quaeso. Vale flos viro-

non longe post se rediturum. *Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.* Suetonii duo, quae penes te sunt, exemplaria quoniam difficulter in Angliam nunc poterunt deferri, invenient forte alios dominos brevi, si non grave fuerit tibi ea custodire. In Octavia pulchre tu quidem conjicis & erudite pro tui ingenii sollertia & elegantia, sed nondum tamen istum locum perpurgatum esse reor, quamvis in illius maculis eluendis summa se exercuerint ingenia. *Castris* perplacet. Sed *renatus equitis acensi favor* vereor ut aliis possis persuadere. Nam translatio τοῦ *accensi* videtur perquam aspera esse, & aliena a consuetudine scriptorum politiorum. Vide num, quod mihi hunc locum consideranti nunc accuratius in mentem inciderit, tibi probetur. Sic eum non male constitui posse putabam:

Invidia castris victa consensu pio
Cessit. secutus equitis accensus favor
Plebisque votis atque judicio patrum.

Secutus est consensum castrorum seu militum praetorianorum favor equitum, accensus tam plebis votis quam judicio patrum. Accensis militaribus hic non videtur locus esse. Quid enim illi ad ordinem equestrem, praesertim illa tempestate. τοῦ *sudare* casum quartum familiarem esse, ad Claudianum & Prudentium bene docuisti. Recte dicuntur *favi sudare mella*, & pervenuste *sudare triumphum*, pro multo sudore victoriam consequi. Aliud quoque est *sudare praelia*, nimirum magno sudore committere, sicut apud eundem Poëtam *sudata bella*, sudore confecta. Sed apud Juvenalem aliter se rem habere, si animum advertamus, certum est: digiti enim non sudant aurum, ut quercus aut favus mella, sed sudabant illi nimio aureorum annulorum pondere. Putasne hic dici posse *sudatum digitis aurum*, ut ibi *sudata proelia*, *sudati triumphi*, *sudata mella*. Hinc nondum a sententia priore, qua legendum censui, *aestivo digitis sudantibus auro*, dimoveri possum. Si tamen tu dissentis, non repugnabo. Apud Cornelium Tacitum xv. Annali longe praeferenda esset scriptura codicis Agricolae, in quo fuit exaratum, *quod se fastigioque dignum Arsacidarum*, vulgato *dignum Arsacidarum*, & utriusque nostrum conjecturae, si haberemus exploratum illum librum non esse interpolatum, cujus vestigia te deprehendisse non pauca in lectionibus longe recedentibus ab aliorum librorum manu, olim, nisi fallor, significabas. *Bellum innovarent* pro *juvarent* certissimum est, & sine controversia verum. Sed *imputatus* Historiarum lib. 1. cap. 87. non aeque mihi arridet. Sane sensus loci respuit. Imputari potuisse Oscum honestioribus, tanquam honor illis hoc ipso fuisset habitus ab Imperatore, ut ais, liberto parere jussis, tibi do. Nota est non protrita notio τοῦ *imputare* apud Tacitum, Senecam, & alios horum temporum scriptores. Sed quid sit *imputare ad observandam fidem* fateor me ignorare. Aliud quid latet nondum cognitum, quod forte felicior hora deteget. Nam lectionem, quae nunc circumfertur, vitiosam esse dubitari non potest. Libro 1. Histor. cap. 64. scabra sunt verba: [1] *non quidem in*

[1] forte, *nota pridem bello, infelix pace, praetendebantur.* haec Heinsius margini adscripserat

in bello, *sed pro pace*. non tamen inepta est Lipsii expositio, quae adhuc mihi satisfecit. Non quidem bellum erat, sed tantus pavor Gallos invaserat, ut supplices & velati occurrerent, ac si hostiles copiae irruerent, ferro flammaque grassaturae, itaque ad pacem retinendam, & mala, quae metuebant, deprecanda, velamenta praetendebant, tanquam bellum esset. Te audiam lubens, si quid rectius habes quod impertias. Historiarum III. 25. locus ingeniosissime a te restitutus est. Omnis eruditorum natio hic tibi applaudet, ut & in Statii Genethliaci emendatione. Nasonis verba non sollicito ulterius. In tuam lubens discedo sententiam. Num res provenerit melius in Juvenale vide quaeso. In Satyra VI. vers. 171. scribitur.

Parce precor, Paean, & tu depone sagittas,
Nil pueri faciunt.

Quis ille *tu?* scribendum: *Et tu dea pone sagittas*, nimirum Diana. Polemonem ut Antwerpiae quaerant amicos rogavi: Valerio Flacco consummando te propediem incubiturum vehementer gaudeo. Fac interea, ut tuis emendationibus, quos te missurum promittis, ejus desiderium leniatur. Utinam & Virgilianis lectionibus & Adversariorum libellis perpoliendis operam dares quamprimum. Qua ratione melius poteris animum avocare a cogitatione & memoria praesentium, quibus urgemur, malorum, quam si eum occupatum habueris in pulcherrimis artibus illustrandis? Versiculos tuos de tertio bello Punico cupide videbo. Amicis Parisiensibus jamdiu debeo responsum: nec non ipsi duci *Montozerio*. Proxima tamen hebdomade mittam, quae reponenda sunt. Tuas, si ad me perferentur, diligenter curabo. *Thevenotbus* quoque ut ex me rescifcat, quorum certiorem eum fieri cupis, Amplissimo *Blyenburgio*, nec non Nobilissimis *Hugeniis*, si quando videris, & *Vander Wallio* ac *Ryckenio* nostro salutem dico. Trajecti ad Rhenum a. d. XIX. Jul. CIϽIϽCLXXIII. Nuperius scripsi de libris rarioribus Insulis editis. Coloniae quoque habeo, qui suam mihi operam navabit in conquirendis libris. Si quid ibi curatum velis, mone.

EPISTOLA CXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Hendceasyllaborum, quos nuperius mittebam, auctor nec *Menagius* est nec *Rapinus*, ut vos suspicabamini, sed [1] Pater societatis a Lojola institutae

[1] Credo *Joan. Commiriam* intelligi, qui fabulis sibi nomen peperit, quae inter Poëmata ejus leguntur pag. 134. & seq. quae ut & pleraque ejus carmina, acerba in Batavos opprobria, & foedae erga Regem adulationis monumenta exhibent. hos tamen Hendecasyllabos non reperi inter ejus carmina, nisi sint inter postuma, quae non sunt ad manum. sed quia nescio an editi sint, hic legi volui.

tae Rhotomagensis, qui fabulas aliquot Latinas edidit elegantissimas, ad exemplum Phaedri compositas, quarum unam vobis non ita pridem, cum vobiscum essem, legendam offerebam. Nomen ejus excidit memoria. Sed & hoc brevi cognosces. Accipis hîc alium ejusdem ingenii foetum. Habebis propediem alterius Gallici poëtae carmen heroicum perpulchrum, licet argumentum nos non possit oblectare, si quae tu cecinisti, mihique promisisti, ante videro. Sic enim habeo, tam diu me summae voluptatis, quam ex tuis poëmatibus capio, fructu carere, quamdiu pollicitationis tuae torqueor expectatione. Nam cum ingenii tui vim & elegantiam dudum admirer & suspiciam unice, nihil impensius expeto, quam quae tu pangis carmina, cedro digna & omnium seculorum memoria. Si quae te cura tangit hominis tui tuarumque lucubrationum cupidissimi, sique ei non invides praecipuam quandam in hac temporum tristitia jucunditatem, noli, quaeso, me defraudare longius usura rei desideratissimae. Jubeo te metum omnem deponere, si quid forte in tuis versibus interpositum fuerit, quod ullius hospitum nostrorum animos possit offendere. A nemine, si volueris, legetur, nisi a me. De congressione navali ego quoque novissimis in litteris copiose scripsi. Si matre Magna tam propitia uteremini quam Amphitrite, non laboraremus. Sed frustra hujus gratiam jactatis, si illa irata vestrisque consiliis inimica de sui juris possessionibus vos deturbat, & tam pulchras sedes aliis cultoribus adsignat. Sed omen despuo. Quae manus *Condaei* sit icta superiore anno ne dubites in posterum. en tibi epigramma unum atque alterum *Vavassoris*, quae modo mihi misit. Torpedo ista meretur aurea poni a vobis, & immortalibus honoribus celebrari, cui vestram vos debetis salutem. Sed vereor ne frustra vos servarit, si ipsi pacem detrectantes nolueritis servari. Nam sunt, qui metuunt, ne denuo phaleratis dictis, & splendidis, sed inanibus promissis ducamini, uti decurso proxime anno, ab iis, qui id student, ut propagatione miserrimi temporis nostri impendentem suis capitibus procellam avertant, quam diu possunt: valde quidem imprudenter, nam haec, quae nos urgent, mala in eorum tandem redundabunt interitum. Sed si serio rem vestram agerent, aliam longe viam ingressi essent dudum. Cadmea Daventriensium amicorum proelia dolorem augent, quem communia tempora mihi infligunt. Nemo profecto satis hanc insaniam miretur, quod gladiatoria desperatione etiam nunc concurrant, quorum jugulis insidet hostilis gladius. Interneciva haec odia vix poterunt extingui sine alterutrius, aut forte partis utriusque exitio. *Hogersii* poëmata nondum vidi, ne litteras quidem a longissimo tempore. Amplissimum *Terborchium*, si reversum videris, saluta quaeso meo nomine, ut & *Schefferum*, si quando litteras ad eum dederis. Tuas ad Ducem *Montoserium* expecto. Deliberatio de statione Heidelbergensi me nunc suspensum habet & anxium, praecipue si spes pacis evanuerit. Ea mihi videtur extenuari. Quia multa sunt, unde conjecturam facio pacem non futuram, quamvis aliter sentiant, quotquot hîc cives sunt & hospites. Vestro colloquio & complexu nihil quidem mihi posset accidere optatius, praesertim hoc tempore, quo tui consilii copiam desidero, sed multa sunt, quae me re-

 tinent,

tinent, nec ſinunt ad vos excurrere denuo. Optimi *Pluymeri* deceſſum non ſpero tui Valerii editionem retardaturum. Operam quaeſo da, ut propediem exeat. Sunt hic, ne plane Muſarum commercium retrixiſſe exiſtimes in hac urbe, qui triumviros amorum cum variorum notis decrerunt typis deſcribere. Iis auctor ſum, ut *Douſae* editionem exprimant, illique ſubjiciant potius integras *Scaligeri*, *Mureti*, & *Achillis Statii* notas, quam mutilatas aliorum. Terentium Roſtochii editum nullus vidi. Sed habeo minorem editionem Francofurti publicatam anno nonageſimo quarto ſuperioris ſeculi cum notis *Chriſtoferi Coleri*. In eam ſicubi incidero, tuorum deſideriorum memorem me cognoſces. Pulchrum *Blyenburgii* vulnus ſpero brevi coiturum. Deum veneror ut tanto parente dignus filius patriae & ſuis ſervetur. Patrem ejus perilluſtrem ſaluta, ut & Illuſtriſſ. *Beuningium* & *Slingelandium*. Trajecti ad Rhenum a. d. XXVII. Jul. CIↃIↃCLXXIII.

AD SERENISSIMUM

PRINCIPEM CONDAEUM

RHENI

LIBELLUS SUPPLEX.

Invictiſſime BORBONI nepotum,
Seu tu Gallicus Hercules vocaris,
Seu Mars Franciadum, Arbiterque belli:
RHENUS Teutonicique Gallicique,
Quondam limitis imperique cuſtos;
Nunc ripam per utramque Liliorum,
Auratoſque rigans coleſque flores,
Ultro fert tibi ſupplicem libellum,
Hoſtili modo ſanguine exaratum.
Cui ſubſcribere non ſtylo, ſed enſe
Ut CONDAEE tuo velis, precatur.
Ac ne te morer, illa ſumma voti eſt:
Indignos dominos jugumque turpe,
Et quicquid reliquum eſt adhuc Batavi
Nobis ſervitii eximas; nec ultra
Captivam ire ſinas ſub aequore undam:
Non injuſta peto. Sicamber oras
Has enim Pharamundus obtinebat,
Cum pulſis Aquilis ad arma gentes,
Franco nomine, liberas vocaret.
Ad priſcos liceat redire cives,
Sub priſcas liceat redire leges.
Sic Natum videas Pater triumphos
Exaequare tuos, Avus Nepotem.
Nec longa eſt opus expeditione:
Reſtant oppida pauca, quae minaces
Non ferent oculos; manuque forti
Vix impulſa ſolo dabunt ruinam.
Certe dum legitur tibi hic libellus,
Jam fere poteras patraſſe bellum.

adjecta etiam erant Epigrammata *Vavaſſorii*, ſed quia illa edita ſunt lib. IV. Epigram. 15. 16. & 17. hic ea omiſi.

CON-

CONDAEUS PISCATOR.

Quis hoc ferre potest, quis intueri?
Ille Maximus Imperator, ille
Alcide melior, Deoque belli,
Condaeus, Batavis repente in oris
Piscator memoratur esse factus:
Nec jam celsus equo fremente, circum
Armatas acies, obire, ut olim
Castrorum immemor, immemorque campi;
Sed alno vada futilique pinu
Scrutari lacuum humidos recessus,
Remum pro gladio manu capessens.
Huc illum furor hostium coëgit,
Dum mergunt patriam suam sub undis;
Atque diluvie hinc, & hinc refusa,
Eheu! naufragio petunt salutem.
Nunc ergo unicus ille Victor, ille,
Tot palmis decoratus ac triumphis,
Piscatu assiduo fatigat omnes;
Et sua Batavum aemulatur arte.
Quanquam retia piscibus minutis
Fugit tendere, squameumque vulgus,
Sectari illicibus recusat hamis:
Dignos Principe captat ille pisces,
Et quos apposuisse Ludovico
Ingratum haut fuerit vel indecorum;
Arces scilicet atque civitates,
Immersas maris obrutasque fluctu.
O praedam egregiam atque delicatam!
At vos aequorei timete cives!
Piscator meus haud quiescet, Hagam
Donec ceperit, Amstelodamumque.

AD AVITUM.

Illice Condaeus quod cautius utitur hamo;
Piscator; ratio est: ictus, Avite, sapit.

N. H.

EPISTOLA CXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas ante hos octo dies litteris tuis recentissimis reposui, nullus dubito quin acceperis. Nunc cum ad vos contendat *Thomas Peinius*, Ultrajectinus, juvenis eximius, qui virum spondet egregium, praecipue in litteratura sacra, cui excolendae se totum dedit, non potui quin has ei perferendas committerem, obsecutus ejus praecipue desiderio te, quem dudum admiratur & colit, videndi. Nec dubito, quin qua es humanitate benigne illum sis admissurus. Accipis hîc etiam vitam *Philandri* a *Philiberto de Lamare* litteris proditam, quam nuperius tibi promittebam, & syllogen homiliarum antiquae ecclesiae doctorum in Epiphaniam a *Daumio* collectam: adjecissem etiam ejus Palponistam, sed exemplum, quod tibi destinaram, non erat ad manum, uti & frons Ceramici Meursiani. Habebis illa proxime. Tuam epistolam ad Illustrissimum *Montoserium* expecto. Heidelbergensibus nondum respondi; incertus pacificationis exitus auget curas, quibus me angi nosti, & dubium animi ac consilii reddit magis magisque. A tuis consiliis fidei & prudentiae plenis mea nunquam discrepabunt, nisi inevitabilis necessitatis lex nos coëgerit invitos

tos aliud ſequi. Tuas itaque litteras expecto cupidiſſime propediem. Regum claſſes refectas & auctas altum tenere fama fert. De qua ut & de pace ſi quid explorati habes, quodque ſine ullo diſcrimine nobiſcum communicare tibi licet, nullus dubito, quin meam cupiditatem ſis expleturus. Vale, lux patriae. Traj. III. Aug. CIƆIƆCLXXIII.

EPISTOLA CXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Francofurtum.

Gallinaceorum convitium parum moramur: modo illa infeſta roſtra, hamatoſque unges, quibus vitalia noſtra petunt, a nobis abſtineant. Id unum vereor, ne qui ſpem vobis eos abigendi faciunt, impune noſtrum corium lacerari ſinant, dummodo a ſuis illos capitibus, quamdiu nobis illudunt, arceant. Videntur enim in temporum inclinationibus omnem praeſidii ſui ſpem collocare. Faxit deus ut irritum ſit meum augurium, neve tam verus vates ſim, quam fui ſuperiore anno. Meminiſti enim, credo, quae de copiis auxiliaribus canebam, quamvis fidem non invenirent, eventum comprobaſſe maximo rei publicae malo. De firmo ligneorum murorum munimento vobis gratulamur, idque ſalvum eſſe volumus & invictum. Huic enim ſalutem non minus debetis, quam olim Athenae. Maximo metu, quem rumores non vani nobis incuſſerant, nunc ſumus defuncti fere, ſperamuſque propediem omnem ſollicitudinem reliquam, quae nos urit inſidiarum, quas ſtrui velleri aureo Indorum multi verentur, demturas veſtras litteras. De pace votis omnium expetenda, & conditionibus, etiam non aequiſſimis, niſi volumus perire, ineunda nolo crambem toties recoctam tibi reponere. Fatorum imperia aequo animo excipiemus. Ante menſis hujus decurſum, tuam potiſſimum ſecutus auctoritatem, nihil de Palatinis rebus ſtatuam, quamvis tertiae modo litterae ad me perlatae ſint. Illuſtri *Blyenburgio* immortales ago gratias, referam quoque pro mea copia, ſi vivo, quaecunque ſors me manſerit. Elegia tua plena pietatis & elegantiae erit in ſinu meo, donec per tempora reipublicae licuerit eam iis occinere, qui nunc cantu ſuo nos enecant. Tuis *Blyenburgiique* rationibus obſtant hae calamitates publicae, quibus, neglectis aliis rebus & honeſtis artibus, tantum de horrido milite cogitatur. Suetonii duo exemplaria ut mittantur Florentiam, ſi quae datur occaſio, alterumque tradatur ipſi Magno duci, alterum *Carolo Dato*, volo ſane cupioque vehementer. Compingi ſi poterunt, ſumtus ilico refundam. Litteras quoque proxime tibi mittam ad utrumque. Tu interea *Dato*, ſi non grave fuerit, ſignificabis, plura exemplaria nunc hinc efferni non potuiſſe: ſed me aliis quoque amicis miſſurum, ſimul per temporis injuriam licuerit. Pro hoc officio tibi plurimum debebo. *Bernartio*, Coloniae nunc agenti, denuo aurem velli de libris tuis ad *Capellanum* miſſis. Reſpondit ſibi

sibi quoque videri cum horologio, quod Illustrissimi *Pomponii* Uxori destinabatur, Parisios eos esse perlatos: fidem dat se quaesiturum, num forte in Pomponianis aedibus lateant, illincque possint erui. Silium Italicum, quem olim apud *Munckerum* videram, nunc *Gronovii* filii tenent. Ejus enim parenti illum librum se donasse olim *Munckerus* hoc nomine a me compellatus rescripsit. *Theodoricus* non difficilem, credo, tuis desideriis se dabit. Nuperius per *Peinium*, meae disciplinae alumnum, tibi misi vitam *Philandri* a *Philiberto Lamario* memoriae proditam, & syllogen homiliarum a *Daumio* publicatam. Spero hunc fasciculum tibi traditum esse. De illo loco vexato in Octavia, nec non de *imputatus ad observandam fidem*, nolo tibi diutius repugnare, quamvis nondum, si verum fateri licet, persanata videntur esse ulcera haec, quibus foedantur. *Nota pridem bello, insolita pace protendebantur*, vehementer arriderent, si non longius abirent a codibus. Sed illa emendatio tua in Satyra prima Juvenalis mirificum in modum mihi placet. Rem ipsam acu tetigisti. Nihil verius tripodes Delphici cecinerunt. De illa veterum opinione, qua crediderunt in hanc lucem reverti manes suis natalibus, nihil nunc succurrebat. Eam si mihi probaris, non invitus tuae subscribo sententiae in restitutione carminis Papiniani. Apud Juvenalem in Satyra v. vers. 10. Vide quaeso num recte distinxerim:

Tam jejuna fames? quin poscis? Honestius illic
Et tremere & sordes farris mordere canini?

Vulgo male hic locus interpungitur, & exponitur. Hic vero ejus est sensus: Quin mendicas in ponte aut crepidine. Honestius est illic frigere, & sordido pane vesci, quam in mensa divitum pati tam indigna. In Satyra x. 116. legitur:

Quisquis adhuc uno partam colit asse Minervam.

Quid quaeso *parta Minerva?* Puto scribendum: *quisquis adhuc uno parcam colit asse Minervam.* loquitur de elementariis & primis tyronibus, quibus adhuc parce suas copias praebet Minerva. Valerium Flaccum urge, quaeso. *Terburchio* amplissimo, & communibus amicis, in primis Illustribus *Hugeniis* plurimam salutem dico verbis amantissimis. De dissertatione de pendulis multa mihi narrarunt amici, quae miram ejus videndi cupiditatem excitarunt; sed expectandum est donec Parisiis huc perlata in nostris prostet officinis. De Statio, Propertio aliisque propediem plura. Nunc te quaeso, ut saepe a te litteras habeam, quibus unice conquiesco. Vale, Vir Summe, & me ama. Trajecti ad Rhenum a.d. XIII. Aug. CIƆIƆCLXXIII. De Anglorum classe utinam inposterum quoque audiremus, quae volumus. *Isaaci* de Musica veterum dissertatio nondumne potest haberi?

EPISTOLA CXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteris tuis omni leporum venustatumque genere refertis, peream, si quid jucundius gratiusque habui omni hoc tempore, quo nos urget vis tanta malorum. Eas omnibus aliis tuis longe jucundiores reddidit magna spes pacis, quam ostendunt. Illam augent hospites nostri, qui quovis sacramento contendere volunt, eam in paucis diebus futuram aequis conditionibus. In hoc Nobilissimorum uxores ex Galiis arcessuntur, ut inita pace perlustrent vestras terras, & cum suis maritis domum redeant. Principem *Condeum* ajunt in Flandria tanquam in specula, *Turennium* autem ad Moeni ripas excubare ad continendos, qui pacificationem retardaturi aut turbaturi veniant. In Apellea Venere numeris omnibus absoluta nihil me posse reperire, quod reprehendam mirum est te mirari, cum ne Momus, quod in illa vituperet, habeat. Blandum me non esse satis meae litterae testatum faciunt toties tibi adversantes, opinionesque mihi non probatas rejicientes, ac damnantes liberius, quam ferre, qua te prosequor, observantia videtur. Magna licet loquantur Angli Pyrgopolinicae, modo vestri Imperatores magna facere pergant, ac quae illi crepant, refutent rebus praeclaris, reprimantque illas rapacissimas manus, ne praedae opulentae, quam jam spe devorarunt, potiantur: sed Thrasones perjuros cogant irritos votorum, sed plenos probrorum ac dedecoris refugere ad suos portus. Litteras igitur vestras laureatas propediem expectamus. In caussam Palatinam non me demittam, vestram secutus auctoritatem, antequam de pace quid decernatur, cognitum & perspectum habuero. Amsterodamum ubi excurres *Elzevirium*, quaeso, ut jubeas sic meis sumptibus haec adornare exemplaria bina Suetonii Florentiam mittenda, ut commode possint offerri Magno Duci & *Dato*. Nullus dubito, quin brevi per *Falconerium* alia via possint mitti in Italiam. Silium Italicum, quem olim vidi apud *Manckerum*, non ausim praestare Romae editum. Si eum aliquando videro, potero, nisi fallor, indicare tibi ipse an sit, nec ne. Notas, si recte memini, Erasmianae bibliothecae prae se ferebat. *Parcam Minervam* tibi quoque in mentem venisse olim apud Juvenalem gaudeo hercle, lubensque tibi hujus emendationis laudem transscribo, sed de discipulo supplicante Minervae, ut disertus fiat, non de magistro Satyricum loqui sequens versus docet clarissime:

Quem sequitur custos angustae vernula capsae.

Capsarium intelligit, de quo Sueton. Ner. 36. Tuas emendationes in Phaedro pulcherrimas & verissimas miror neglexisse nostrum amicum. In fabula LII. non longe a tua Gudiana correctio abit. Sic enim ex vestigiis libri Rhemensis scribendum censebat *Marquardus:*

Tunc lata litem sustulit sententia.

In praefatione libri secundi scribendum: *Quicunque fuerit narrantis jocus.* pro *narrandi locus. Jocus* jam occupavit Rittershusius. Apud Propertium lib. I. el. 3. vers. 34.

Sic ait in molli nixa toro cubitum.

scribendum censeo, pro vulgato *fixa.* Eleg. VIII. vers. 15. corruptissime & sine sensu legitur:

Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Cum tibi provectas auferet unda rates.

Nonne sic refingi possint haec commode:

Atque ego non videam tali sub sidere ventos,
Queis tibi provectas auferet unda rates.

Per sidus Vergilias intelligit, quibus orientibus solebant vela dare. In eleg. X. *O jucunda quies* legitur. Sed legendum videtur: *O jucunda dies.* Amplissimo *Terburchio* salutem dico, nec non Illustri *Blyenburgio*, communibusque amicis aliis. Utinam ille per nostras terras reditum moliatur, ut coram amicissimi viri complexu frui nobis liceat post tanti temporis intervallum. Magnum me sane tenet ejus desiderium videndi. Si vobiscum etiamnum est, sique decrerit hanc urbem transire, roga eum meo nomine, ut, cum huc venerit, recta in meas se conferat aedes, si potest tenuem pati apparatum, sed quem reddet ampliorem prolixa voluntas. Et *Falconerius* & *Beverningius* dignus est, qui hanc spartam, quae decessu *Vallensis* est vacua, ornet, quibus si mandabitur, bene se habebit Academia. Sed in nullius humeris, quam Nobilissimi & Eruditissimi *Blyenburgii* melius sederet hoc munus. Epistolas Gedanenses remittam tibi prima, quae se offeret, occasione. *Peinius* optimus & praeclarae spei adolescens in villa Hollandiae septentrionalis aliquot dies transiget. Nullus dubito, quin fasciculum sibi creditum ad te sit aut ipse laturus propediem, aut curaturus, si quid ejus ad vos itineri obscaevarit. Vale, Vir Summe. Trajecti ad Rhenum a. d. XX. Aug. CIϽIϽCLXXIII. De praelio navali jam narrarunt nonnihil litterae Amsterodamensium amicorum, sed de exitu nihil adhuc explorati habemus, quem secundum reipublicae futurum auguramur. Coloniae si quos libros emptos velis, quod nuperius visus sum intelligere ex te, fac ad me perscribatur. Habeo ibi, qui rem hanc curatam dabit. De Cicerone in auctione *Gronoviana* nescio quo nuperius mihi significabas: sed haec plane exciderant ex mea memoria. Fasciculum *Peinio* traditum tandem ad te pervenisse nullus dubito. Iterum iterumque vale, & laetissimis nunciis de victoria & pace nos bea.

 EPI-

EPISTOLA CXL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

LAetissimi vestrarum litterarum nuncii de tertia victoria fidem apud nostros hospites non inveniunt, summum aequo Marte pugnatum esse contendentes, quia nulla major navis a nostris sit capta, una tantum depressa. Multas utriusque classis laceratas & pessime habitas. Anglos & Gallos non in fugam actos terga dedisse, sed venti secundi captandi caussa altius in mare provectos, & paullo longius a sua statione. id satis liquere ex Praetorum, in primis *Reuteri* litteris. Si constiterit Anglos se subduxisse in suos portus, tum demum exploratam futuram victoriam, quae nunc jactetur. Illos vero etiam nunc oberrare littoribus & oris, & ut ante insidiari velleri aureo Indicano, cujus nunc partem teneant non exiguam, instauraturos quoque praelium, cum oportunum suis rebus tempus id suaserit. Haec se colligere ex litteris publico datis apud vos: sed se alias expectare ex Anglia, quae eventum hujus praelii & consilium Imperatorum sint docturae. quae cum perferentur, habebis tu quid sint dituturae. Virtutem tamen classis Batavicae, in primis *Reuteri* prudentiam rerum navalium in coelum tollunt, & Imperatorem maritimum ei hac memoria parem nusquam gentium inveniri fatentur, comparantes eum cum ducibus suis, qui terrestribus copiis praesunt, *Condeo*, & *Turennio*. Pacis spem evanescere & ipsi non negant, sed culpam conferunt in nostros legatos, quos ajunt ferocire incitatos ab Hispanis, a quorum pendeant consiliis toti, & ideo respuere conditiones, quas etiam arbitri tulerint aequissimas, & offerre, quae parum grata Regi esse ipsi noverint, antequam offerant, tantum ut longis procrastinationibus producant frustra tempus & conterant, spe auxiliorum Germanicorum se sustentantes. Nisi alia ineatur ratio, brevi fore, ut abrumpatur pacificatio, & quidem ante decursum mensis Septembris. Moenum jam ponte junctum, obviam iturum *Turennium* iis, quae dicantur signa movere, copiis. Sed forte tamen de ista victoria nuncii lenient animos valde exacerbatos. Faxit deus, ut utrimque descendant ad pacis cogitationes, quae si ante hanc hyemem non coierit, actum est de hac pulcherrima urbe, & nobis omnibus pedum via videnda est. Libros tandem ad te perlatos esse spero. *Peinius* noster destitutus a comitibus suis Hagam non vidit, fasciculum autem tibi tradendum reliquit Amsterodami, qui si nondum curatus est, reddetur *Elzevirio*. Nuperrimas meas litteras, in quibus de uno atque altero loco Propertii tecum agebam, spero te accepisse. Nunc quod adderem nihil erat. Tu quaeso perge me creberrimis tuis litteris beare, in quibus unice conquiesco. Ex Gallia & Germania dudum nihil habeo. Si quid perferetur, illico ex me cognosces. Vale, meum decus & praesidium. Trajecti ad Rhenum a. d. XXVII. Aug. CIϽIϽCLXXIII.

EPI-

EPISTOLA CXLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NAe tu homo es immitis & violentus, qui sale marino nuperius tam misere defrictos nunc nigriore sale & acriore defricas, post acceptam tantam plagam. De batrachomyomachia nihil bellius unquam audivi. Sed st. nobis mutire piaculum est. Interea sollicite Eidus Septembres expectabimus, quae utinam illucescant nobis felices ac secundae, & in gratiam nobiscum reducant beatissimam divarum. Amici sane Amsterodamenses in novissimis litteris, quae cum tuis mihi traditae sunt, significant pacis negotium, post acceptum de victoria nupera nuncium, recaluisse, & cum maxime fervere, ut brevi optatissimum exitum sit habiturum. Hospites tamen nostri, primores praecipue, pernegant sic se rem habere, explosas enim & rejectas fuisse conditiones oblatas a legatis reipublicae, tanquam valde viles & contemnendas, ad tres illas provincias, quas velint nostri sibi restitui. Nisi ad alia descendatur nunquam pacem coituram. Ab Ubiis tamen nullae litterae nuperrime sunt in hanc urbem allatae. Quid, quae hodie expectantur, sint nunciaturae, aut proximae vestrae, avidissime expectamus. Quicquid sit, obdurare certum est, dum & hae Eidus defluxerint. Sed *Rusticus expectat.* nosti caetera. Ad summam tamen nuperrimo proelio multum profectum esse persuasissimum habeo. Si vero Austriacus & Hispanus arma ceperint, actum est de pace. Nostrae tamen reipublicae nescio an non consultius esset quavis conditione decidere, quam diutius conflictari cum Rege, a pecunia & militibus paratissimo. Sed haec viderint qui ad clavum sedent. In caussa Palatina nihil statuam te inconsulto: cujus auctoritas & consilium semper mihi erit oraculi numero. Suetonius offerendus Magno Etruriae duci ornabitur ab *Elzevirio*, & qua via jusseris, tum curabitur. Quod *Carolo Dato* destinatum est, per me licet ad *Falconerium* Bruxellas perferatur. Ad *Daumium* quae mandas, curae mihi erunt. Nasonis locum in II Fastorum egregie a te restitutum esse, post tot praestantium virorum conatus, nemo paullo humanior poterit inficias ire, nisi forte cujus animus in te sit malevolentia suffusus. Perquam apposite quoque ad obscurissimum locum illustrandum affers insignia ex Tertulliano. Sed Juvenalis versus ut accipi possint de magistro non video sane. Loquitur enim de tyronibus, qui eloquentiam optant, & qui colunt Minervam, sed propter aetatem teneram, uno tantum asse supplicant. Eos sequitur apud magistrum suas horas obeuntes Capsarius. Paedagogi enim & capsarii servi erant, & comites puerorum, non magistrorum. Suet. Ner. 36. *Damnatorum liberi Urbe pulsi, enectique veneno aut fame. Constat quosdam cum paedagogis & capsariis uno prandio pariter necatos.* Praeterea magistri illi viliores, qui discipulorum aedes circumibant, non optabant eloquentiam,

sed pueri ad magnam fortunam adspirantes vota faciebant Minervae, ingeniumque ac os magna sonaturum precabantur. In Propertio *nixa toro* tu sane ad Metamorphoses occupasti. In meis adversariis jam eam emendationem expunxi, quamvis nuperius, cum Propertium relegerem, illa mihi in mentem venerit cum nonnullis aliis. Passeratium desidero, ut & Dausqueum ad Silium & Raderum ad Martialem. In Elegia VIII. ingeniose tu quidem *velis subsidere ventos*, si modo poteris ostendere hoc loquendi genus non abhorrere a genio prisci Latii. *Subsidere undae* dicuntur recte, sed *residere* venti. Exemplum sane nunc alterius, quae tibi probatur, locutionis nunc non occurrit. In Phaedro praestat omnino scribi. *Tunc illa litem sustulit sententia*, aut cum Gudio, *tunc lata litem sustulit sententia*. In fabula LIV. cur pro *age porro scisset* malis, *face porro scisset*, non exputo. Sollemnis enim formula in talibus disputationibus, *age porro*, frequens quoque Tullio. *scisset* est pro *si scisset* vel *etsi scivisset*. In fabula LXXVIII. pulchre vidisti: *mercede pacta*, pro *mercede accepta*. Apud Propert lib. I. El. 12. annon inepte legitur?

Quod faciat nobis conscia Roma moram?

Ecquam Roma faciebat moram? Num illa tam longe erat ab ejus lecto divisa? Nugae. Scribendum videtur:

Quod faciat nobis Cynthia nostra moram.

Eod. lib. el. 15. vers. 9.

At non sic Ithaci digressu immota Calypso,
Desertis olim fleverat aequoribus.

Sic refinxi. vulgo *mota*. Non sic, inquit, immota fuit Calypso, cum Ulysses discederet, ut tu es meo durissimo tempore. Elegia sequente. vers. 37.

Te non ulla meae laesit petulantiae linguae,
Quae solet irato dicere tuta loco.

Tibine sensus liquidus in secundo versu? Mihi tenebrae hic sunt, nisi corrigas, *Quae solet ingrato dicere multa loco*. Terent. *Mala ingeram multa*. Et paullo post an non commodius tibi videtur & rectius si legamus: *Osculaque impressis fixa dedi gradibus*, pro vulgato *nixa*. Haec omnia mihi tum demum placebunt, cum tibi placuerint. Sin, damno & abjicio. Praeterito die lunae spero te accepisse primum Ceramici Meursiani folium, quod desiderabas. alterum quoque fasciculum recte curatum esse, qui creditus erat discipulo meo, nullus dubito. Vale, Heinsi meum decus, & Nobilissimum *Zelemium*, ut & *Zulichemium* Parentem peramanter saluta, cum eos videris, meo nomine, nec non Perillustrem *Beuningium*. Trajecti ad Rhenum prid. Kal. Septemb. Gregor. CIƆIƆCLXXIII. Has litteras praeterito die Jovis exaraveram, sed meorum culpa tardius perlatae sunt ad nuncium, qui jam elapsus nobis erat. Relatas resigno & nuncio totis hic turbari agris. Sed haec vos melius. Qui cursus, qui eventus rerum futurus sit, avide expectamus. Nullae ad nos pervenere litterae pridie abruptis commerciis, nec scio an sis has visurus. Si tuarum litterarum alloquio diu mihi carendum est, vita mihi inter tot mala longe acerbior erit. postr. Kal. Sept. *Magalottus* numquid Coloniae nunc agit, agetque diu?

EPI-

EPISTOLA CXLII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DE vestris laureis mari terraque partis, quae superioris anni infamiam expiaverunt, est quod vobis gratulentur amici, propriamque hanc fortunam esse velint. In easdem terras contendunt turmae cohortesque, quae in agro hujus provinciae collocatae fuerunt aliquot hebdomades, & cum pulvisculo quicquid reliquiarum in illo supererat, exhauserunt, ut jam mera sit solitudo littore quovis inanior & infrequentior, quo vester miles sua transfert signa. Vester Hispano, hic Principi Condeo subsidio venturus. In Germania nec ex sententia satis & voto res nostris hospitibus eunt, nec tamen nimis adversae fluunt. Annona Wertheimi expugnata, & aliquot concisae sunt centuriae: *Turennius* cessim eundo sibi cavit loco. Spes nostra de pace decolavit, malis interim nostris indies ingravescentibus. Ab aestivis hybernisque confectissima provincia nunc exigitur tanta vis pecuniae, quae conferri non potest. *Goyerum* bis terque quaesivi, ut de pretio Byzantini corporis cum illo agerem, & de Diogene *Menagii*, indiceque aliorum. Sed nunquam hominem domi offendo. Spero tamen propediem coram me de his aliisque rebus tecum locuturum. Constitui enim, nisi me uxoris male se habentis valetudo, aut vis major retinuerit, ad vos proxima hebdomade excurrere, & te octavo aut nono ab hoc die complecti. Hoc in antecessum. In illis voluminibus non haberi Pachymerum: omnes tomos arrosisse mures praeter quatuor: pergamenta tamen sola, quae in his terris confecta sunt, corruperunt, illibatis chartis. Mures illi male pereant, qui nec nostris fiscis, nec penori, nec ipsis libris parcunt. Vereor ne ad Abderitarum exemplum hae bestiae nequam nos solum vertere cogant. Sed haec in nostrum differamus sermonem, cum coram confabulari de his otiosius licebit. Nunc distinebar occupationibus. Vale, Vir Illustris, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. v. Septemb. CIↃIↃCLXXIII.

EPISTOLA CXLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TOt tuis jucundissimis litteris, quas mense Septembri ad me datas omnes accepi, cum nihil repono, velim id non meae cessationi assignes aut negligentiae, sed iis, qui apud vos abruperant commercium, quod inter nos intercede-

cedebat, idque summo jure. Nunc restituto cursu publico nihil mihi antiquius est, quam ut mutuae commeent inter nos litterae quam creberrime. Nam nihil est quod majorem mihi levationem affert in hac malorum, quae nos urgent, ingravescuntque indies, Iliade, quam tuae epistolae, plenae amoris, fidei, ac leporum, quibus incredibiliter delector. Ego vero ubi ad te scribo, videor mihi desiderium tui levius posse ferre. Nam me ipse quasi fallendo te mihi praesentem effingo, tecumque de nostris, quibus dediti sumus, artibus confabulari mihi videor. Quod cum ago, tanta me perfundi voluptate sentio, quantam capiebam ex tuo sermone, cum frui illo mihi daretur, quo nihil mihi poterit accidere desideratius. Angebar vehementer hoc solatio me privari. Nunc ista sollicitudine liberatus frequens ero in officio colendo, nec committam, ut de eo tu possis conqueri, aut ut ipse mihi invideam fructum suavissimae voluptatis. De publicis per me licet in posterum ut silentium nobis ipsi indicemus, si tibi hoc rectius videbitur & consultius. Quid tamen obstat, quo minus aspergamus, quae nota sunt & tuto scribere licet, sine utrorumque offensione? Classem apud vos subductam esse, duasque naves de cataplo Indica incolumes evasisse manus infestas Autolycorum Anglorum hîc audimus. Pacificatio Coloniensis tenui pendet filo, si non abrupta jam est. *Turennii* exercitum nostri hospites ajunt firmissimum esse a ducibus & militibus veteranis, nec numero Caesarianis legionibus inferiorem, pugnandique cupidissimum. Eidus Septembres jam praeterierunt: instant octobres Kalendae. nec Hispani signa movent infesta, nec pax fit. Nobis nihil hîc perditius, nihil miserius. Omnia sunt exhaustissima, ut, cum mala haec fixa fuerint, cogitandum sit de receptu. Sed haec mittamus, ne gaudia vestra tristissimarum rerum commemoratione contaminentur. Antequam decrevero, quid mihi sit agendum, in tuum complexum venire desidero, & forte cis paucos dies, si res publica & uxoris valetudo me non morabitur. Qui Ciceronem Stephani emit, est ex alumnis meae disciplinae, mihi optime notus, qui facile hujus libri usum mihi praestabit. De Suetoniis ad *Carolum Datum*, & ipsum Magnum ducem Etruriae curatis, multum te amo. Reliquias bibliothecae Goyerianae perlustravi, luculentas sane. Sed index nullus adhuc confectus est, nec de auctione quicquam constitutum habent. Byzantinae historiae sunt viginti quatuor volumina, cum uno minore, in quarta, ut loquntur, forma. Ea licent ducentis viginti florenis. Nonnullorum exteriorem cultum arroserunt & nonnihil corruperunt mures. Sed reliqua omnia, in primis ipsi libri, sunt nitidissimi ac optime habiti. Si stat tibi sententia illud opus emendi, fac ex te cognoscam, quod illi pretium statuas. Opera mea tibi a me prompta erit. Audio esse apud vos *Vicefortium*, cui mandata sit provincia hoc bellum memoriae mandandi. Rogo te vehementer, ut id mihi significes. Spero illum veriora de hac urbe & provincia traditurum, ut in Gallorum ditionem pervenerit, quam nonnulli libri Belgica lingua consignati, [1] mendacissimi. Ex Gallia & Germania nihil habeo

1 Inter illos familiam ducit quidam *Valckenerius*, qui *Europae Confusae* titulo librum edidit

de re litteraria quod tibi narrem. Videtur ubique frigere. Tuus Valerius Flaccus quando prodibit? Otio nunc abundas: nec est quod metuatis hostiles incursus. Auctorne mihi es ad vos excurrendi; & tuto me posse hoc itinere defungi (scis quos metuam) existimas? Tua valebit apud me auctoritas. Vale, meum ac saeculi tui decus. Trajecti ad Rhenum a.d. XXVII. Septemb. Gregor. CIƆIƆCLXXIII. Ducem *Montozerium* tuas litteras accepisse nullus dubito, quamvis nihil responsi tulerim. Curatae saltem a me sunt probe. Carmen elegans *Francii* de victoria tertia navali legi magna cum voluptate.

edidit plenum mendaciis & calumniis in amantissimos & justissimos Patriae rectores; ut placeret novis dominatoribus, a quibus praemium linguae venalis deinde accepit. Huic secundas egit vilissimus scriptor *Sylvius*, & deinde alii ejus sectae, quos egregie refutavit & mendaciorum convicit *Bernardus Costerus*, qui ex tristi patriae nostrae calamitate bonorum damna retulit, & in vitae cum patre periculum conjectus, pleraque Anno 1672. & 1673. acta, quae ipse fere vidit, scripto consignavit, & Ultrajecti Anno 1707. edidit. Vir integer vitae, scelerisque purus, & si quis alius patriae amantissimus, mihi vero per affinitatem & dulcem longi temporis consuetudinem conjunctissimus.

EPISTOLA CXLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VErba non invenio, quibus gratias agam tibi pro iis, quibus me praesentem nuperius cumulasti, officiis. Non frustra tanto tui congressus desiderio flagravi dudum: longe enim ejus suavitas fructusque, quem ex illo cepi, superat meam expectationem. Nunquam a te discedo, quin Timothei de Platonis coena dictum mihi obversetur, nimirum Platonis epulas, non illo solum die, quo instruebantur, convivis jucundas, sed & postero multum suavitatis afferre. Quod sane de tuo apparatu longe rectius dici potest, qui non modo nitide ac honorifice me domo atque hospitio tuo accepisti, sed & animum meum tam doctis & omni elegantiae ac venustatis genere conditis fabulis oblectasti, ut suavius se unquam pasci vix meminerit: quae suavitas non modo postridie, sed plurimis, ut spero, secuturis annis mihi longe jucundissima futura est. Voluptate vero, quam ex tua capio consuetudine incredibilem, ne plane priver, tuae spero epistolae, quibus mirum in modum capior, efficient, qua me carere pro prolixo tuo in me animo non patieris. Vix reversum uxor undecima prole parentem fecit, filium praeterita Solis die enixa, cui nato mentem sanam in corpore sano sum precatus. Tibi vero nunc testimonium denuncio ex condicto, cum sacris iste puellus abluetur undis. Nomen ei erit *Nicolao*, aut potius jam est. Heri enim hac caerimonia defuncti sumus, gerente tuas partes homine probitatis spectatae. Sed de his pluribus non est ut agam, qui hoc onus ipse succollasti. Corpus historiae Byzantinae centum quadraginta florenis tibi licitatus sum, sed hac lege, si tibi haec emptio

tio probaretur. Catalogum proxime, spero, videbis. promisit enim *Goyerus* se mihi illum esse missurum. Quae ad Propertium notasti, vehementer placent. In eod lib. 1. El. 17. vers. 3. legitur:

Nec mihi Cassiope solito visura carinam.

Unde pendet *solito?* Putabam: *Nec mihi Cassiope ex solito visura carinam.* Et inferius in ead eleg. vers. 20. malim pro vulgato:

Ultimus & posito staret amore lapis.

scribere: *Ultimus exposito staret amore lapis.* hoc est in lapide amor esset enarratus. Idem vocabulum velim etiam restitui paullo ante vers. 11. *An poteris siccis mea fata exponere ocellis?* Nam quid sit *reponere fata* fateor me non intelligere, sed tu facem allucebis. Publica quomodo se apud vos habent? *Dux Luxemburgius* ante paucos dies ex Geldria redux nunc se discessui accingit, & itineri ad copias in finibus Clivensium collocatas, alii tamen ajunt in Cataloniam eum contendere, ut ibi res gerat. Ejus praefectura hîc mandata est Comiti Stabuli *De Humieres*, qui ex Flandria expectatur. Sic enim eum appellari puto. Bommeliae & Crepicordii muri ac valla destruentur, addunt alii & *Thielae*. Sed de hac urbe nihil ausim affirmare liquido: de duarum vero illarum munimentis evertendis res est certa. De vestris copiis propediem, credo, audiemus, num in ripis Rheni signa fixerint, an vero ad Mosam ea transtulerint. Amici Amsterodamenses nunciant Anglos videri ad pacem esse propensos, quae utinam Europae restituatur. Legatus Gallicus in Suecia scripsit nuperrime filio suo hîc degenti, de praecipuo capite, propter quod legatio sit suscepta, se transegisse ex sententia sui Regis: nimirum foedus initum cum Gallis ante aliquot annos servaturos Suecos, & illis subsidio missuros copias firmissimas, quas propediem sint contracturi, quae & numero & robore pares sint futurae Caesarianis, nisi pax brevi conveniat. Haec pro certis nunciis hîc venditantur, non fictis rumoribus, quae ad te scribenda duxi, quoniam videris rerum novarum nunciis delectari. Plura nunc non licet. Puerpera te salutat. Perillustri *Beuningio* & *Zulichemio* salutem dico plurimam & officiosissimam. Vale, meum decus. Trajecti ad Rhenum postridie Kal. Novemb. Gregor. CIↃIↃCLXXIII. Tantum abest, ut de deserenda hac Urbe cogitent, qui eam tenent, ut indies major annonae copia huc importetur.

EPISTOLA CXLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

MAgnum ego cepi dolorem ex istis, quibus indignissime vexaris, litium calumniis, fecique fortunae convicium, quod sine ullo delectu furens, nec tibi pepercerit, qui ab omnibus contentionibus alienissimus otium & tranquillitatem a primis annis es sectatus, omnemque aetatem in iis artibus consumsi- sti,

sti, quae a forensibus tricis abhorrent maxime. Sed quoniam spes est ex his molestiis brevi emergendi, nullus dubito, quin hos inpotentis fortunae ludos sis moderate laturus. Non poteris melius illam ulcisci, & providere, ut eam erroris poeniteat, & injuriam tibi illatam emendet. Puerpera valet, ut & *Nicolaus*, nihilque magis optat, quam ut tua vota rata sint, ut brevi mutata rerum facie te hîc liceat complecti. Complures quotidie cohortes hinc discedunt, sed vix pedem porta extulerunt, quin novi adveniant hospites, & nescio ex quibus terrarum angulis isti terrae filii prodeuntes abeuntium loca occupent. Hodie *Dux Luxemburgius* hinc proficiscitur ad copias, quas contrahit in Clivensium & Geldrorum finibus perrecturus inde Novesium, quo etiam contendent equestres copiae, quae Trajecti ad Mosam coëunt. Pro certo mihi affirmarunt, qui cum Duce hinc migrant legati, in agro Coloniensi brevi tempore exercitum viginti septem millium sub signis futurum, & cum Caesare & Arausiaco manus conserturum, quamprimum eis sint occursuri: *Turennium* Philipsburgi Rhenum trajecisse, & nunc secunda ripa descendere. Haec illi. Woerdam, Bomeliam, Crepicordium destructa esse & deserta verissimum est. Laetas res vestras ne ulla calamitas interpellet deum veneramur. Nos hîc etiamnum jactamur saevissimis procellis. Sed redeo ad res privatas. De aliis quidem tecum eram confabulaturus, sed alii aliique intervenerunt, qui scribenti moras injecerunt, ut quae de *Huetii* & *Thevenothi* litteris, quas nuper accepi, tibi habeam narranda, nunc cogar differre in proximum. Corpus Byzantinae historiae mittet *Goyerus* ad *Danielem Elzevirium*, quod procul dubio tuae respondebit expectationi. Nummos rogat ut eidem *Elzevirio* custodiendos mandes, donec mittat, cui suo nomine numerentur. Forsan qui libros feret, simul pecuniam petet. Hac autem hebdomade, credo, curabuntur, sane quamprimum poterit. Habes & catalogum reliquorum. Si quos desideras, velim id mihi significes, & pretium, quo licitari velis, adjicias. Nec Musica *Vossii*, nec Chronologica *Marshamii* vidi. De utroque agam cum *Elzevirio*, tecum propediem de Propertii & Ciceronis locis. Nunc cogebar abrumpere. Vale, Vir & Amice Summe, saluta *Francium* & *Wolzogium*, si eos & *Elzevirium* videris. Trajecti ad Rhenum a. d. IX. Nob. CIↃIↃCLXXIII. Mea bibliotheca si vobiscum esset nunc, non laborarem, ac curis & sollicitudinibus angerer. Has ad *Trelsium* epistolas, quaeso, ut *Elzevirio* curandas des.

EPISTOLA CXLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Amstelodamum.

VEre tu, tanquam ex tripode Pythio, cecinisti, brevi nos ex servili indignitate exemtos libertati, non, ut tu ais, perperam excussae, sed injuria temporum desolatis & omni praesidio nudatis ereptae, restituendos esse. Hospites

pites nostri jam sarcinis collectis discessum adornant, cis paucos dies in Germaniam profecturi. Heri ferali denunciatione nos poene exanimarunt, dum ordinibus & Senatui significarunt jussu Regis hanc urbem caeterasque hujus provinciae, omnemque ejus agrum ferro igneque delenda esse, idque propter tantam hominum male de Rege opinantium, & cum hoste in eorum exitium conspirantium multitudinem. Nihil etiamnunc preces profecere. Hodie dabitur opera, num argenteis hastis haec vis a nostris tectis & capitibus possit arceri. Et spero rem successuram. Nam Woerda aliaeque vicinae urbes excidium redemerunt. Sin gravius in nos consulent, ferendae erunt, quaecunque acerbitates fatorum decreto in nos congerentur. Tu fac, ne interea tuarum litterarum solatio careamus. Catalogum reliquiarum Goyerianae bibliothecae, quem ad te misi praeterito die Jovis, spero te accepisse. Hodie credo, aut summum cras, videbis Byzantinos historicos. Argenti videtur perquam cupidus esse venditor. *Huetius* significat se gravissima febri conflictatum vix respirare; indies tamen magis magisque confirmari. Plurimis quoque verbis agit de instituto veterum Latinorum scriptorum nova ratione explanandorum, idque in gratiam potissimum Delphini. Datum est fere singulis in Gallia doctis viris pensum aliquem priscorum Latinae linguae exponendi, ad eam legem, quam auspiciis Illustrissimi Ducis *Montoserii* praescripserunt. Mihi quoque provinciam mandarunt, cui num ornandae par sim futurus equidem ignoro. Sed de his proxime plura. Nunc mihi properandum est instante tabellarii discessu. *Thevenothus* nihil sibi gratius futurum scribit relatione itineris Serici, longe tamen cupidius se visurum narrationem profectionis, quam nomine Ducis Russorum tribunus cohortis milliariae Hollandorum, sive ut ille loquitur Colonellus, instituerit in interiora Tartariae, Europaeis vix cognita, ex qua ita pridem demum redierit. Hanc si ei praestare possemus, magno beneficio virum eximium nobis obstringeremus. Te quaeso, ut in hanc curam incumbas, mihique proxime significes, quid de hoc itinere sperandum sit, ut & in quibus Italiae bibliothecis, aut alibi quoque videris antiquissimos illos Columellae vel Palladii, nisi fallor, codices manu exaratos, de quibus olim verba te facere memini. Vale, meum decus, & me ama. *Elzevirio* salutem dico. Non erat quod ejus litteris reponerem. Nam quae hîc gerantur, ex te, puto, cognoscet. Roga tamen eum meo nomine, ut si quid ex Anglia afferatur novi, aut quod fidem faciat eorum, quae nunc jactantur, ad me perscribere ne gravetur. Salutat te puerpera cum *Nicolao* tenello, qui bene se habet. *Wolzogio* & *Francio*, si eos videris, salutem imperti. Trajecti ad Rhenum a. d. XII. Nov. CIƆIƆCLXXIII. De Propertii & Tullianis locis ad te scribam, cum Hagam redieris.

EPI-

EPISTOLA CXLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ILluxit tandem desideratissima dies. Hodie mane, qui nos tamdiu miserrimos habuerunt, excesserunt omnes ex hac urbe, bene saginati & lautissimo viatico instructi, secum ducentes obsides octo, praeter illos quatuordecim, quos ante dies aliquot Resam Clivorum ablegarant. Hi non ante dimittentur, quam reliqua fuerint expedita. Tuum nunc est fidem datam liberare quamprimum. Advola, si nos amas, sive solitudinis taedium levaturus, sive nobiscum nostra gaudia gavisurus, quae propria nobis deus esse velit. Hospites nostri fuerunt quidem homines non multi joci, sed plurimi cibi, & tam improbi oris, ut fere nos vivos videntesque confecerint omnes; tantas tamen reliquias habemus, quae tuis dentibus, licet maxime pruriant, modo non sint superbi, facile suppeditent. Fac igitur, ut quamtocyus tuo nos bees complexu. Nihil responsi a me auferes ad tuas ultimas, quae mihi traditae sunt sero, & illa tempestate, cum commercium litterarum per aliquot dies interruptum jaceret. Omnia differo in tuum adventum, quo nihil nobis accidere poterit optatius. Tum agemus de nostris Orestis, tum etiam de instituto *Montoseriano*, litteris Daumianis, libris *Goyeri*, qui nondum potuerunt ad vos perferri. Mitto tamen hanc schedulam, ex qua potes cognoscere, quo pretio veneant. Sed praestat, ut ipse hos libros inspicias. Praesente pecunia nullus dubito, quin melius eos sis emturus. Sed verbum non addo. Tecum forte, si commode poteris, *Latini Latinii* epistolas, *Vossii* Musica, & *Marshamii* chronologica. Ultimorum pretium illico tibi renumerabo. Vale, Amicorum Princeps, & veni. quosque tecum adduxeris, sive *Wolzogius* fuerit, sive *Ryckius*, sive *Francius*, sive omnes simul, omnes venietis grati & desiderati mihi & uxori, quae tibi salutem dicit plurimam. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIII. Novemb. Gregor. CIƆIƆCLXXIII.

EPISTOLA CXLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NEscio quas per terras circum agantur utriusque nostrum litterae, & ubi tamdiu multumque jactentur, antequam ad nos perveniant. a. d. XXIII. Novemb. hoc est illo ipso die, quo de finibus nostris decesserunt Gallicae copiae, rei laetissimae te certiorem feci, sperans te primum optatissimum hoc nun-

nuncium ex me accepturum. Sed XXVII. Novemb. nondum eas tibi redditas esse litteras ex his intellexi, quas tum exaratas a te accepi Kalendis demum Decembris. Sed tandem tamen & illas, quas periisse existimabam, cum tuas legerem, recte curatas docuit me *Hartmannus*, qui a *Bosio* litteras & fasciculum eruditarum dissertationum ad me pertulit, de quibus agam proxime. Nunc enim distineor in allocutione contexenda, qua Principem Arausiacum Academiae nomine de tam magnis & praeclarissime gestis rebus sum gratulaturus. Te rogo & obtestor, ut mihi quamprimum significes, quando huc pedem Magnus ille Princeps sit laturus, quod & ex Nobilissimo *Selemio* facile intellexeris, quem officiosissime meis verbis ut salutes precor. Dicitur hodie apud vos esse futurus. Nos hîc nudati magistratibus agimus. Utinam siqui sint ordine movendi, non tales sufficiantur, qui Pontificalem nostrorum auctoritatem confirmaturi, & nobis & vobis gravissimi paullo post sint futuri. *Velthusius* homo perquam elegantis ingenii, cui ingentem apud populum invidiam conflarunt illi tribunicii concionatores, hoc uno nomine, quod jus magistratuum acriter tueatur contra illorum insultus, nam alia, quae de illo jactant, merae nugae sunt & mendacia crassissima, si posset servari, non male de nostra ageretur urbe. Gratia & auctoritas Illustrissimi *Beuningii* plurimum in hac re valebit. Si cum illo agere volueris de isto negotio, plurimum tibi debebo. Nam *Velthusius* longo multorum annorum usu & consuetudine mihi est conjunctissimus; eumque propter ingenii excellentiam, morum integritatem & suavitatem, amorem patriae, unice diligo. Vellem de his coram nobis agere liceret. Sed vides ut nunc distringar. Habeo alia non pauca tibi narranda de communibus studiis, quae cogor differre in proximum. Tui complexus desiderium ferre vix possum. Fac ut, quam primum poteris, fidem datam liberes. Hoc tamen in antecessum. Corpus Byzantinum jam apud *Elzevirios* haerere; Orosium nullius esse pretii, & alios codices exaratos manu praeter Virgilium, qui olim *Terbarii* fuit. is videtur quingentorum annorum aetatem ferre. Emendationem tuam Petronianam palmariam esse, utinam loca, quibus eam firmes, ad me perscribere digneris. Sed nunc hoc cura, si quid apud te valeo, ut amicum meum, qui tamen ignorat haec a me scribi, serves, si potes, utque expisceris, quando Princeps huc sit profecturus. Nobilissimo *Selemio*, si Principem comitaturus est, & municipalem tenuitatem non aspernabitur, aetatem ero obstrictus, si meis in aedibus voluerit diversari. Vale, decus meum, & praecipiti scriptioni ignosce. Vix relegere has litteras mihi licuit. Quamprimum tuum responsum expecto. Credo nunc singulis diebus occasionem mittendi litteras non defuturam. Trajecti ad Rhenum III. Decemb. CIϽIϽCLXXIII. Vide ne suspiciosissimo hoc tempore hae litterae mihi fraudi sint, nec cum ullo communicentur, quam cum Illustrissimo *Beuningio*, cui satis scio horum hominum factionem, qui Ecclesiastici juris titulo potestatem quandam dictatoriam in omnes sibi vindicant, invisam esse. Quantum ex his, quae nunc aguntur, conjicere de futuris licet, regnabunt hi, & illi, quae tantopere ante hos quindecim annos omnes boni detestabantur, instaurabunt & mirifice

pro-

propagabunt. quae non poterunt non maximas turbas & in hac civitate, & omnibus vicinis dare. Iterum, iterumque vale.

EPISTOLA CXLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Hoc mane litteras ad te dedi, quibus te sum obtestatus, ut caussam optimi *Velthusii* apud excellentissimum *Beuningium* orares, quem in hanc, qua flagrat, invidiam adduxerunt praecipue moderatores Ecclesiarum, qui fines imperii sui attrectari clamant, cum auctoritatem magistratuum, tribunitios spiritus reprimentium, quis tuetur, quod noster libellis editis pulcherrime fecisse creditur. Si nosses hominis ingenium, probitatem, candorem, amorem quoque non perfunctorium ergo nostras litteras, & erga te omnesque, qui illas colimus, sat scio nihil tibi industriae reliquum faceres, ut illi adesses. Nec dubito quin Amplissimus *Beuningius* ejus caussa valde velit. Rogavi quoque ut mihi quamprimum significares Principis Arausiaci ad vos reditum, &, si posses explorare, quando ad nos sit constituendae reipublicae caussa profecturus. Mihi enim mandata est provincia oratione gratulatoria Magni Principis adventum excipiendi, cui tamen manus nondum admovi. Potest hoc commode fieri, quia singulis diebus nunc restituta vehiculatione commeare ad nos litterae vestrae queunt. Hanc epistolam tibi tradet *Hartmannus*, civis meus, qui fasciculum litterarum & librorum ex Saxonia mihi apportavit, & in has terras excolendi ingenii caussa se contulit. In iis nihil se vidisse existimat, nisi te magnum ejus decus viderit, quem ut benigne admittas, non est quod a te petam, qui tanta es morum facilitate & humanitate, ut in ea omnibus, qui te adeunt, & salutant, plurimum sibi praesidii constitutum esse sentiant, & uno ore praedicent. *Jacobus Servaesius* quoque salutem tibi dicit plurimam, rogatque, ut pro se apud Illustrem *Beuningium*, pro ea, qua apud Heroëm hunc vales, gratia, intercedas, ut aut in Senatorum curiae Provincialis nostrae numerum adscribatur, nam tria defunctorum loca sunt supplenda, aut qui ordinibus est a secretis *Ewichio*, si is forte loco moveatur, ut rumor fert, sufficiatur. Sperat se facile votorum compotem futurum, si ab Amplissimo *Beuningio*, quem cognatione tangit, & hoc ipso de negotio compellavit, credo, Principi commendetur. Dignus omnino est, qui propter elegantiam ingenii, facundiam, variarum linguarum exactam cognitionem, peritiam legum, & natalium splendorem, nam plerisque proceribus, qui ad clavum urbis Amsterodamensis sedent, necessitudine conjunctissimus est, hic vero ante plurimos annos sedem fixit, ad locum in republica, quem ejus virtus meretur, evehatur. Gratum & memorem se tibi semper praestabit. Ego non potui hoc officium ei pro illa, quae inter nos a multis annis intercessit, necessitudine debere. Plura nunc non licet. Byzanti-

tinos scriptores ad *Elzevirium* jam esse perlatos nosti: de aliis alias. Vale, Virorum & amicorum Princeps. Illustribus viris *Hugeniis* patri & filio plurimam dico salutem. Trajecti ὡς τάχιστα a.d. III. Decemb. Greg. CIↃIↃCLXXIII. Novi si quid ad vos, in primis ex Anglia & Gallia, aut Germania, si per te rescieero, nihil gratius mihi poterit accidere. Quaecunque de *Velthusio* scripsi, velim mihi conceptissimis verbis juranti credas, me mea sponte, ipso inscio scripsisse, qui recte dictorum factorumque conscientia omnes fortunae injurias, quo est animi robore, solabitur. Sed me movet & bonum publicum, cui insudabat in primis egregie, & Academia, cujus patronum ille agebat strenuum, & meus erga eum amor, quia amico certiore in hac urbe non utor. Quaecunque de clavibus traditis ab ipso sparguntur, sunt falsissima: sicut & alia infinita mendacia in illum evomuntur. Si quid cum Gallis egit, egit id jussu & auctoritate suorum collegarum, hoc est totius Senatus, quae curam illi saepius imposuit de multis hujus urbis negotiis adeundi Gubernatores & Procuratores Regios, quia illam linguam aut solus intelligit, aut saltem prompte loquitur. Hinc calumniarum ampla seges enata. Vale. De Goverianis libris quid fieri velis, iis scilicet, quorum pretium tibi volebas indicari, proxime credo docebis, si non ipse quamprimum advolaveris. *Passeratius* jam alium possessorem invenerat, Tuis tamen faxo inserviat commodis.

EPISTOLA CL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TRibus tuis acceptissimis cum tam sero respondeo, velim tribuas rumoribus, qui quotidie Principis expectationem hîc commovebant, ut omnes curas defigerem in contexenda, qua Servatorem nostrum veneraturus eram, adlocutione. Scis vero me eo natum esse ingenio, ut non facile quid expediam, nisi urgeat imminens necessitas. Nunc vero audio nos rejectos esse in aliud tempus: Heroem reditum adornare in castra. Sed haec demum ad me perferuntur, cum jam jam nuncius esset avolaturus. Itaque perendie te jubeo prolixiores expectare litteras. Nunc te rogo ut fidem dictis facias, & quamprimum aut res proferentur, aut cum forensibus litibus decideris, tui optatissimi complexus nos compotes facias. De *Velthusiano* negotio, quod tibi curae fuisse ostendis, multum te amo. Faxo gratos nos & memores cognoscas. Praeclare de publico & viro insigni mereberis, si is suam dignitatem per te obtinebit. Byzantinum corpus emit *Goyerus* a Pluymero plures ante annos. Cinnamus tum nondum prodierat, nec prodiisse illum scriptorem ante hunc diem in Galliis audieram. Nec de orientali Chronico memini te ante monuisse. Si conditio displicet, jube per *Elzevirium* illos libros remitti. De tuis conjecturis aliisque proxime plura. De Serenissimi Principis itinere si certiora fue-

fueris expiscatus, fac, ne ea ignorem. Vale, Heinsi, Amicorum Princeps, Trajecti ad Rhenum a. d. XI. Decemb. CIƆIƆCLXXIII. Perillustri *Beuningio* salutem plurimam dico. Num scriptorum Rei Rusticae veteres codices in bibliothecis Italicis aliisve videris, rogo ut me doceas. Novesio Gallos excessisse, nudatumque praesidio deseruisse certis litteris Dusseldorpio ad me perfertur. Utinam res provinciae nostrae tandem ordinarentur.

EPISTOLA CLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

De Byzantinis Historicis heri tecum egi. Cinnamum & Chronicon Orientale tum temporis nondum lucem vidisse, cum hos a *Plumero* praestinaret libros ὁ δεῖνα, certa res est, si per chronicon Orientale intelligis illud, quod Alexandrinum dicunt, in Germania publicatum olim a *Radero*. Audieramus in his duobus scriptoribus recudendis versari Parisienses, sed editos esse ignorabamus, ante quam tuae haec nos docuerunt litterae. Nam si quam olim Chronici mentionem fecisti, fateor plane eam ex mea effluxisse memoria. Tu tamen stipulatus es licitationem meam ratam futuram, si nihil in hoc corpore desideretur, praeter unum Pachymerum. Tui consilii nunc est hos libros an retinere velis, an vero remittere. nec videtur venditoris interesse magni, utrum malis, quia persuasum habet Amsterodami majori pretio illos venire posse. Spem adventus Celsissimi Principis decolasse nobis dolemus vehementer, quem res nostrae provinciae & urbis compositurum indies putabamus. Nisi brevi nobis magistratus reddentur & judicia, multis magnisque conflictabimur incommodis, ut facile per te intelligis. Nunc enim quasi justitio indicto silent omnia. Doleo vicem obsidum, de quibus redimendis agi non potest antea, quam res nostra publica fuerit constituta. Sed haec fatis committemus. *Velthusii* dignitatis tuendae curam suscepisse Perillustrem *Beuningium* incredibiliter gaudeo, nec dubito quin tanti viri auctoritas & gratia plurimum valitura sit ad reprimendos, qui eum oppugnant, homines, quod nolit illorum majestatem adorare. De publicis nihil audiebamus, nisi quod Galli Novesio emigrantes ripam Rheni legant in superiorem contendentes Germaniam cum aliis copiis, quibus praeest Dux Luxemburgius. Num Monasteriensis Antistes transierit in partes Caesarianas, ut rumor pervulgatus fert, & Galli Campis quoque cesserint, ex vobis rescisceemus. Haec de publicis. Expecto quid Daumianae litterae & fasciculi tibi attulerint. Miror non perlatas esse meas litteras, in quas tuas ad illum & *Gebhardum* conjeceram, quas ante duos admodum annos certis, ut rebar, hominibus curandas credideram. Scripsi hoc nomine nuperius in patriam, simul ac responsi quicquam accepero, intelligemus quid illis litteris sit factum. *Hartmannus* inter alia mihi apportavit *Joannis Strauchii*, Juris-

consultorum Germaniae nunc Principis, pereruditas exercitationes, in quibus multa Juris Canonici loca emendat, de multis disputat ritibus & rebus illorum temporum & hominum accurate. Nunc edit amoenitates juris ejusdem argumenti. *Bosius* misit dissertationem de scriptoribus Ecclesiasticis. Narrat se Ciceronis Philippicas in membranis descriptas habere, easque in meam gratiam cum editis commissurum. Josephi editionem nihil morari, nisi quod ad posteriores decem τῆς ἀρχαιολογίας nondum integrum codicem nancisci potuerit, qui tamen omnium sint corruptissimi: sed ad hos desiderare Vossianorum librorum excerpta. Nepotem ejus secundis curis expolitum propediem lucem adspecturum publicam, nunc in indice occupari operas. varia quoque ejus opuscula, diversis temporibus scripta, juncta jam prodire, ut & *Reinesii* ad *Bernh. Bertramium* Cancellarium Altenburgicum epistolas plurimas, quas excepturae sint ad exteros datae. Lipsiae *Thomasium* edidisse de plagio litterario dissertationem refertam multa eruditione. Se producturum Chronologiam Nicephori eMS suo auctiorem & correctiorem, quam à Scaligero & Goare data sit. se quoque parare novam editionem Syncelli & Theophanis eMS. Augustanis futuram emendatiorem, cui continuationem Genesii pridem promissam sit adjecturus. *Schefferi* Archiepiscopos Upsalienses nondum vidi. Eum quaeso ut meo nomine peramanter salutes, si quando litteras ad eum exaraveris. Quando ejus Lapponia comparebit? Locum Petronii de jecore anserino ingeniosissime & verissime restituisti, ut nullus ulli dubitationi locus supersit. *Fescennia jocatio* apud Catullum mirum quoque in modum mihi probatur. Nec possum tibi adversari in *crimina jacta* apud Tibullum Lib. 4. El. 14. quamvis vulgatam tueri velit *Scaliger* illo Propertiano Lib. 1. El. 12. vers. 1.

Quod mihi desidiae non cessas fingere crimen.

Sed hic *fingere* accipitur pro *affingere*. *Semibiante labello* jam vidit *Scaliger*. *Ancique gentem* meliores quoque *Dusae*, *Scaligeri*, *Posseratii* editiones prae se ferunt. Elegia VIII. libri I. Propertii, vers. 13. in qua uterque sudavimus, est plena mendarum, & sudabimus, credo, satis diu, antequam cultissimo scriptori suus nitor restituetur. Non displicet tua emendatio.

Ne me defixum vacua patiaris in ora,
Crudelem infesta saepe notare manu.

Quamvis non ausim praestare scripsisse Poëtam *notare*. Vulgata tamen commode vix potest exponi. mox *Praevecta Ceraunia* corruptissimum est. Passeratii & nonnullae editiones aliae legunt: *Ut te felici vectam per caerula remo*. Sed procul dubio haec ex ingenio audacis correctoris, qui veterum librorum scripturam cum non intelligeret, ut sensum aliquem daret, hanc est commentus, sunt profecta. Quomodo vero constitui hic locus possit nondum deliberatum mihi est. *Vincere Ceraunia* pro superare num usquam legitur? In Elegia XVII. etiamnum haeret mihi aqua in illo: *Nec mihi Cassiope solito visura carinam*, quamvis ferri possit, si *mihi solitâ* licet explicare, ut ante solita est mihi se conspiciendam praebere. In *mea fata reponere* tibi subscribo, & pristinam repudio sententiam. Tibi quoque suffragatur Passeratius, *reponere* ut *componere* usur-

usurpatum existimans, & *mea fata* pro me mortuum. In Plauti Truculento varie conjectores hariolati sunt. Acidalius *plane interbitem*. Palmerius: *plane evilter*. In editionibus obtinet Lambinianum: *plane interearm*. Tum *plane Irus fiem*, non videtur huic loco appositum. Magis arridet: *plane orci fiem*. Simplicissimum tamen mihi esse videtur, si scribatur: *plane perissem*. non longe enim a scriptura veterum codicum recedit, & ludit in voce *pereo*. *invidere* cum casu quarto Cicero usus est in eodem libro III. Tusculanarum quaestionum, ubi reprehendit Accium sic loquentem: *Ut nobis optimam naturam invidisse videantur, qui nihil melius populari gloria judicarunt*. Aliud in Cicerone exemplum non succurrit, sed apud Virgilium: *Jam pridem nobis coeli te regia, Caesar, Invidet*. & Horatium: *ego cur, acquirere pauca Si possum, invideor*. Nunc quod patrocinium Parenti eloquentiae sis praestiturus expecto. In lib. I. ad Att. ep. 3. in fine legitur: *In se expertus est illum esse minus exorabilem, meum studium nec tibi defuisse*. Codex Britannicus: *meum studium tibi nec defuisse*. Quidam editi: *meum studium nec sibi defuisse*. Videtur Cicero scripsisse: *meum studium nec tibi nec sibi defuisse*. Vale, ingeniorum & amicorum Princeps, & fer tecum epistolas *Latinii*, si Gedanenses vis recuperare, &, quod commodo facere poteris, *Vossii* Musica & *Marshamii* Chronologica. Pro mercibus Anglicanis ego tibi bellaria apponam Gallica & Germanica. Manuscriptorum, qui de Re Rustica sunt commentati, velim memineris. A *Magalotto* litteras habui. Iterum vale. Trajecti a. d. XII. Decemb. CIƆIƆCLXXIII. Audio quoque in Anglia exiisse defensionem litterarum *Ignatii* contra *Dallaeum*, *Salmasium*, & *Blondellum*. Auctor credo hujus defensionis est doctus ille *Pearsonus*. Vidistine?

EPISTOLA CLII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Nihil laeti praesagit animus, cum nec te, ut sperabam, nec tuas viderem litteras, qui non committis, ut unquam possis aut de fide promissorum, aut de litterarum intermissione accusari. Calumniis forensis controversiae, quae te nunc exercet, putabam te retardari a suscepto itinere diem unum alterumve. Sed simul ac ex tuis cognovi adversa te valetudine teneri, quo minus ad constitutum praesto fueris, poene fui exanimatus. nec hic dolor mihi ullius jucundae rei lenocinio poterit eripi, ante quam te firmum esse valentemque intellexero. Levor quidem, cum significas meliuscule nunc esse, sed sollicitudine de te, quae me habet anxium, non carebo, ante quam tuo desideratissimo recreabor complexu. Interim rogo ut quam saepissime per tuum amanuensem, si ipse per infirmitatem corporis, quod deus non sinit, hoc scriptionis munus obire non posses, me certiorem reddas, quomodo te habeas. Nullum praetermittes diem, nisi me volueris aegritudine enecari. Has scribo statim cum tuas

tuas legi. Ne plane sint inanes, neve cum solis articulorum doloribus tibi sit luctandum, en tibi unam atque alteram conjecturam, quae vereor ne molestias tuas augeat. Apud Cicer. VIII. ad Attic. ep. 15. locus est vexatissimus, in quo corrigendo tot sunt sententiae, quot interpretes. *In altera epistola video te scire ita esse, & quemadmodum redeuntem excipiam Caesarem, quem omnino vitare cogito, & aut Haemonis fugam tendis, commutationemque vitae tuae, quod tibi puto esse faciendum.* pro *& aut Haemonis fugam tendis*, nonnulli codices: *& tu ad Haemonis fugam intendis*, alii, *& haut haec mois fugam intendis*. Credo Ciceronem scripsisse: & *an tu ad Chaoniam fugam intendas*. Cicero repetit capita litterarum ab Attico scriptarum, in quibus unum erat de consilio Ciceronis, ex quo quaesierat, quid sibi auctor sit, num in illis tumultibus se recipere debeat in Epirum, & vitam urbanam commutare provinciali. Chaonia est pars Epiri, in qua erant praedia Attici. vide libri VI. ep. 3. In epistola praecedente mire quoque fategerunt viri docti in hac περικοπῇ. *De Domitio varia audimus, modo esse in Tiburti aut Lepidi, quo cum Lepidus accessisset ad urbem.* pro *aut Lepidi* liber Gallicanus a *Simeone Bosio* laudatus *haut lepide*, quod *Bosius* recepit. pro *accessisset* fere omnes antiqui, etiam quorum excerpta variarum lectionum penes me sunt, *accessisse*. scribe: *De Domitio varia audimus, modo esse in Tiburti haut lepide: quocum Lepidum accessisse ad Urbem.* scilicet audimus. statim sequitur: *Ait enim Lepidus eum nescio quo penetrasse itineribus, occultandi sui caussa, an maris apiscendi ne id quidem scit.* Quid sit *penetrare itineribus* non intelligo. F. Ursin: scribit *itineris*. Sed mutanda sola est interpunctio: *cum nescio quo penetrasse, itineribus occultandi sui caussa, an* &c. *itineribus se occultare* est per devias & occultas vias, ne cognoscaris, iter facere. Sic *creta & vestitu se occultare* apud Plautum. Plura adderem, nisi metuerem ne dum doloribus pedum vexaris, hae nugae tibi bilem in nasum cieant. Commentaria selecta virorum doctorum in Ciceronis orationes edita sunt Coloniae Agrippinae apud Anton. Hierart 1621. Plura vellem, sed tempore excludor. Vale, Vir Summe, & negotii *Velthusiani* fac te memorem praebeas, cum valetudo tulerit. Amplissimum *Servaesium*, qui nunc in tuis, credo, agit aedibus, saluto. Trajecti ad Rhenum a.d. XVII. Decemb. CIↃIↃCLXXIII.

EPISTOLA CLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

AD conspectum litterarum tuarum exilui gaudio, cum tua manu cognoscerem illas esse scriptas. Certissimum enim argumentum erat mihi valetudinis tuae in melius conversae, quam nunc restitutam plane tibi esse spero, ut propediem te hîc firmum valentemque visurus sim. Nam & prolatio rerum, & clementia coeli, & ingens tui desiderium, & fides ipsa,

quam

quam mihi obstrinxisti, non patietur te diutius moras nectere. *Thevenotho* & *Bosio* propediem significabo, quae illos scire vis per me. Amplissimo *Beuningio* ut caussa *Velthusiana* sit commendatissima non dubito quin sis elaboraturus. Quartum tomum peregrinationum a *Thevenotho* collectarum non audio prodiisse, sed tantum illud iter ad Seras, quod anno superiore nobiscum communicavit Vir excellens. In Propertio:

Crudelem infesta saepe vocare manu.

Videtur tolerari posse. Tu sane belle illum locum exponis. Plurimum quoque tibi debeo pro rara significatione § *vincere*, quam me docuisti. In Tullii loco nondum possum tibi assentiri, nisi priscorum codicum auctoritate tua muniatur sententia. Sed de his cogitabimus accuratius. Castigationem Plautinam, ubi recte mones pro *accenset senem*, legendum esse *occentet senem*, occupavit S. *Pistorius*, quod *Taubmanni* collectanea ostendunt. Apud Propert. lib. I. el. 14.

Illa neque Arabium metuit transcendere limen,

Non capio quid sit *limen Arabium*. Cogitabam Propertium scripsisse *limen atratum*, h. e. funestum, prae se ferens cupressum. Nec illis parcit amor, qui in moerore sunt & luctu propter mortem amicorum, nec qui deliciis affluunt. Plura volebam subtexere: sed interpellabar. Galli reditum in patriam suam molientes dicuntur a nostris in agro Juliacensi circumsessi. Vale, Vir Summe. Trajecti a. d. XXI. Decemb. CIↃIↃCLXXIII.

EPISTOLA CLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VIx moram istam, quam nobis tua infirmitas objicit, ferre possum, tanto tui flagro desiderio. Servi, quaeso, valetudini & da operam ut quam primum bona fide tecum in gratiam redeat, ne diutius tanta voluptate, quam animo praecepi, defrauder. Si *Pluymerus* esset in vivis, hoc Chronicon Orientale ei erat dependendum. Sed qui poterunt orbi nunc parentis culpam praestare post tantum intervallum? Aequiores tamen se praebere vobis debebant in vendendo hoc libro, qui satis intelligunt *Goyero* esse impositum. Illustris *Beuningius* cum ad vos reverterit, spero te promissorum memorem futurum. Princeps utinam brevi redeat, ut res nostras lapsas, ac indies magis magisque pessumeuntes, restituat. Nam altero die, a quo signa nostrae intulerunt urbi socii, primo a *Comite Hornano* magistratus urbani, deinde ab iis, qui ablegati erant ab Ordinibus Foederatis ad res nostras inspiciendas, cum hi ipsi, tum omnes nostrae provinciae ordines ac judices exceptis duumviris capitalibus, submoti sunt a reipublicae & suae functionis procuratione tamdiu, donec ex sententia sociorum ordinaretur provincia. Hoc tempore sine magistratibus sumus, & sine

sine judiciis, cum magno hujus provinciae detrimento. Nec possunt obsides redimi, quos hostes abduxerunt, quia nudatis rectoribus nulla fides est. Supplex libellus a quinquaginta circiter civibus oblatus fuit *Comiti Hornano*, quorum multi dicuntur esse ἐκ τῶν βαναύσων & χειρωνάκτων. De qua re questi sunt nondum nobis constat. Sed de his coram brevi plura. Ducem *Luxemburgium* citato itinere cum suis copiis contendisse in Galliam litterae Trajectensium ad Mosam hodie nobis nunciarunt. Suecum ajunt in partes Gallorum pertractum, nec Coloniensem nec Monasteriensem ejurare velle, quam sequuntur sectam. De Celsissimi Principis *Arausiaci* successibus propediem speramus audire, quae volumus. De cujus adventu si quid certi cognoveris, fac quaeso statim rescicam. *Invidere aliqua re* nullus dubito quin veteres dixerint. Integra locutio est *invidere de re aliqua*: sed & dixisse *invidere rem aliquam* extra controversiam est. Ovid. *Troades invideo*. Itaque invitis libris nihil ausim in Tullio refingere. In Ceiri rescripsit jam ante *Barthius*: *Infestumque Sinis*, idque recepit *Taubmannus*, quod placet, ut in x. Aen.

Mincius infesta ducebat in aequore pinu.

Quamvis tua conjectura *infessum Sini* sit perquam elegans. In Apulejo scribendum videtur: *En orba & saeva & iniqua fortuna!* Tui desiderii, cum bibliothecae proponentur, memorem me cognosces. Cis paucas hebdomades habebis quosdam catalogos. In Propertio *Auratum* exosculor. Ad Magnum ducem Etruriae ut litterae exarentur propediem operam dabo. Vale, mea lux. Raptissime Trajecti ad Rhenum a. d. XXII. Dec. CIↃIↃCLXXIII.

EPISTOLA CLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUae pridie de Appulei loco. En *orba & saeva*, *& iniqua fortuna*, scripsi, damno & oblitero. Festinanti & praecipitanti, quae in solum veniebant, vere tu possis occinere, sane mihi ipse occino: *Qui cito judicat ad poenitendum properat*. Nunc censeo legendum: *En acerba*, *& saeva*, *& iniqua fortuna*! Scriptum fuit ab oscitante librario omissis duabus litteris *arba*, inde ex vocabulo nihili fecerunt *orba*. Non longe post in eadem sororum oratione legitur in omnibus editionibus: *Enimvero ego nequeo sustinere ulterius tam beatam fortunam collapsam indigne*. Non erat collapsa Psyches fortuna, sed florebat tum maxime, urebatque sorores. legendum: *Fortunam collatam indigne*. quae abutatur tam splendida fortuna. sequentia hoc clare ostendunt. Uxor mea heri excurrit Harlemum ad patruum suum ibi Romano ritu operantem. Proximo die Jovis se conferet Lugdunum Batavorum, credo, ut die Veneris recurrat ad nos. Forte te comitem habebit. Nam tum istud octiduum decursum erit, quod valetudini firmandae tibi impendendum censebas, antequam pedem efs-

fer-

ferres domo. Cura valetudinem diligenter, ne diutius fructu desideratissimae tuae consuetudinis nobis carendum sit. Si forte te viae dederis sub uxoris reditum, illam invenies in aedibus *Gronovianis*. Vale, Heinsi, mea lux & decus unicum. Trajecti ad Rhenum a.d. XXIV. Dec. CIↃIↃCLXXIII.

EPISTOLA CLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUm tuae, quas XXV. Decembris Gregoriani exaravaras, redderentur, accinxi me itineri Amsterodamensi, ad repetendam uxorem, quia ex iis intellexeram te ante Nonas vestras Jan. non venturum. Redii pridie. Nonae nunc instant. Fac ego, si valetudo, ut spero, tulerit, ut quamprimum te complectamur. Desiderium tui ferre diutius non possum. Gaudeo incredibiliter te molestiis tricarum forensium, ex sententia tandem expeditum esse, voloque, Deum fortunare tibi maternorum bonorum possessionem, quae corripuerant, qui maxime ea salva tibi praestare debebant, & ab aliorum injuria intacta. Sed quam pauci sunt, quos non illa sacra fames auri transversos agit & praecipites in omne scelus. Verum de his coram melius. De *fortuna rea* si quae in promtu sunt exempla, velim ea mecum communices. Nam mihi nulla succurrunt. Plinii locus ab *Elmenhorstio* allatus parum videtur ad rem facere. In illo enim tantum legitur, *fortunam ab omnibus ream agi*. De Principis serenissimi adventu si quid habes explorati, fac quamprimum ex te rescíscam, ut & num vera sint, quae de Nobilissimi *Seleemii* morte fama sparsit. *Blavium*, bibliopolam illum celebrem, diem suum obiisse jam ex aliis, credo, accepisti. Galli feruntur a nostris & foederatis exercitibus circumsideri, & omni commeatu interclusi esse. Ad Parisienses amicos nihil adhuc litterarum dedi. Via tamen Coloniensi videbo num possit commercium hoc insons exerceri. Solinum *Salmasii* & alios, quos cupiebas libros, *Goyerum* audio vendidisse *Plumero*, qui Solinum tibi eo, quo licitatus est, pretio redimendum dabit. Apud Illustrem *Benningium*, si ad vos rediit, ut *Velthusii* nostri caussam agas, ut nuperius recepisti, vehementer te etiam atque etiam rogo. Vale, Vir Summe, & veni. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIII. Decembris CIↃIↃCLXXIII. Dionys.

EPI-

EPISTOLA CLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Excruciat me lentum valetudinis tuae negotium, quod gaudia nostra moratur, nec finit nos tecum hos feriatos dies hilares sumere, ac suavissimis tuis, omni eruditionis ac leporum genere conditis fabulis, non quidem longos condere soles, sed noctium spatiosissimarum taedia lenire. Recte tu quidem facis, cum istam infirmam valetudinem nec animi nec corporis molestiis vexas, nec ante te viae das, quam bene firmus sis ac valens. Nam Euripideum illud, quod & Cicero suo Tyroni inculcabat, ψῦχος λεπτῷ χρωτὶ πολεμιώτατον, non potest non te deterrere a cogitato itinere, quamvis haec coeli benignitas videatur nostrae spei ac votis satis respondere. Sed nos deum venerabimur, uti omnes morbi reliquias penitus exhauriat, teque totum tibi restituat, & non solum hunc, quem modo iniistis, annum, sed & complures secuturos tibi det decurrere inoffensa valetudine, florenti dignitate ac iis ornamentis, quae tuae virtuti meritisque in patriam ac rem litterariam debentur: utique otium tibi praestet ad praeclaros illos ingenii tui foetus in lucem proferendos, Publica res nostra fluctuat etiamnunc, nec ante fundabitur, quam in suam sedem reduxerit eam stator ille nostrae reipublicae, Princeps *Arausionensis*, quem deus nobis reddat salvum & incolumem. Galli dicuntur copias undique contrahere, ut viam sibi & reditum aperiant in patriam, & *Bellefontius* non spernenda manu circumsessis subsidio proficisci. Sed cum omnes aditus a nostris teneantur, spero robur hoc Gallicanorum exercituum posse conteri, quo nihil in summam belli accideret optatius. His enim veteranorum legionibus concisis, tyrones, qui conscribentur, non magnam bello moram facient aestate proxima, ut in spem veniam pacis in leges nostras conficiendae propediem, si ex voto haec successerint. *Veltbusii* caussam illustres quosdam & potentes in aula viros oraturos certum habeo. Magnum pondus accedet, si & Illustris *Beuningius* optimi viri dignitatem tuendam susceperit. Non dubito, quin memorem sis moniturus, si quando virum amplissimum videris. Gaudeo Nobilissimum *Selenium* vivere & valere. *Goyeri* levitas est accusanda, qui *Plumero* ignoranti istas merces venales obtulit, de quibus jam tecum constituerit. Sed nec *Plumero* traditi sunt hi, quos utrique vestrum vendidit, libri, quamvis jam transegerit cum illo. Verum de hujus hominis inconstantia quid dicam non habeo. *Blavii* filios spero parentis famam in edendis libris elegantioribus propagaturos, & nobis daturos *Gevartii* commentarium in Antoninum, quem ignorabam in nostras oras esse delatum. Hephaestionem desidero. Si quando in auctione apud vos salubri pretio venierit, vide ne mihi elabatur, ut & *Nobilii Flaminii* dissertationes. *Vossiusne* in Angliam ad patruum profectus est? Hujus de vi Ryth-

Rythmices libellum nondum videtur potui: nisi forte tuum iter in longius, quod nolim, tempus rejiceretur propter infirmitatis incommoda, fac, quaeso, mihi ejus copiam ad diem unum & alterum, ut & *Marshamii* canonis Aegyptii, & *Pearsoni* defensionis epistolarum Ignatii. Hae feriae mihipotestatem faciunt hos libros evolvendi. Commodum poterunt mitti aut per nautas vestrates, qui singulis hebdomadibus ultro citroque commeant, aut per Leidenses, operam dabo, ut brevi eos recipias. Malim tamen a te illos perferri. Cura te diligenter, ut quamprimum, omni expugnato torpore, nostro, quo contabescimus, desiderio te videndi satisfacias. Sic enim habeo, mihi a te omnia esse data, si te firmum hîc valentemque complexus fuero. Ingeniose sane & oppido venuste apud Juvenalem *Fortunam ream* scribendum esse censes. potuit ita scripsisse Juvenalis: sed quia tamen de *Numine Prudentia* praecedit, videtur vulgata lectio non hîc esse sollicitanda. Deam Fortunam, quam stultitia hominum finxit, opponit verae deae Prudentiae, quae instar aliarum dearum omnium est. In schedas tuas si incideris, cupide videbo, quae de *fortuna rea*, & de illa apud scriptores deteriorum aetatum significatione *τ̃* *reus* observasti: *Invidere sepultura* recte vindicasti apud Tacitum. nec potest dubitari, quin aeque cum sexto ac quarto casu conjunctum hoc verbum reperiatur. Hoc *Gronovius* bene vidit, Accium a Tullio reprehendi, quod dixerit *invidere aliquem*, non vero *invidere aliquid*. quod rectum est, perinde ut *invidere aliqua re* per ellipsin, pro *invidere alicui de aliqua re*. Latine dicitur *invideo tibi fortunam*, & *invideo tibi fortuna*, non vero *invideo te fortuna*, aut *fortunam*. Aliud est apud Virgilium: *te invidet coelum nobis*. Male scriberetur: *Nos coelum invidet te*. & hoc est quod in Accio castigat parens eloquentiae. In πειρικοπῇ Petroniana de muliere Ephesina deest omnino aliquid, ut dudum etiam animadvertit *Hadrianus Junius*. *Pars* quidem in Priapeiis & ipso Petronio non semel pro natura muliebri accipitur, & nonnunquam pro virili. Sed, *ne hanc quidem partem*, desiderant aliquid, quod excidit, nec a me divinatione ulla potuit revocari, Epigrammati in Priapeiis, *Velle quid hac dicas*, suum nitorem & argutiam sagacissime restituisti. Nihil insulsius est vulgata lectone; nihil lepidius, nihil argutius si, ut tu refinxisti, scribatur. Et sic scripsisse auctorem epigrammatis quovis sacramento contenderim, nisi quod haeream in *credite dici*. Mallem: *credite docto*, scilicet mihi, qui toties id expertus & usu longo doctus sum nihil aliud sibi velle oscula rudis hastae. Apud Propertium lib. IV. in elegia pulcherrima Corneliae ad Paullum, vide num tibi probetur haec emendatio mea:

Nam si quis posita judex sedet Aeacus urna,
In me sortitus vindicet ossa pia.

Vulgo scribitur sine sensu:

Aut si quis posita judex sedet Aeacus urna,
In mea sortita judicet ossa pila.

Nihil dicam de toties iterata prima vocali. quid quaeso est *sortita pila*? Firmat conjecturam hanc Seneca Hercule Furente vers. 731.

Non unus alta sede quaesitor sedens
Judicia trepidis fera sortitur reis.

Vindicet habent veteres quidam libri, ut viri docti annotarunt, & ita excerpta *Modii*, quae olim tecum communicavi, ostendunt. Non longe post malim quoque:

Victa Numantini regna loquuntur avi.

Numantini avi, sunt Numantinorum imagines & statuae. In editis: *Vera Numantinos regna loquuntur avos.* quorum quis sensus sit ego, qui meus stupor est, non video. Ad Amplissimum *Naeldwyckii* dominum litteras eram daturus eadem opera, sed interveniebant amici. Cras igitur hoc officio defungar, nec diutius differam responsum ad Viri Nobilissimi litteras plenas amoris & officii. Vale, Heinsi, decus nostrum. Trajecti ad Rhenum a.d. XXVIII. Decemb. CIↃIↃCLXXIII. Dionys.

EPISTOLA CLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

MUltum te amo, qui me certiorem fecisti de Serenissimi Principis adventu. De ejus excursu ad nos, ut & de Gallis, num etiamnum in iis sedeant locis in Leodicensi tractu, in quibus castra posuerant; num vero fugam explicuerint sibi viis parum vestigio humano tritis, ut rumor fert, si quid acceperis certi, velim a te doceri. *Goyerum* hodie habui obvium, egique cum eo de Soliniano Commentario *Salmasii*, ut tibi eum addiceret eo pretio, quod petierat, nimirum viginti quinque florenorum. Annuit, & illos quoque libros, nimirum Ovidium cum variorum animadversionibus Francofurti publicatum, Diodorum Siculum, & nescio quem tertium, qui haereant in taberna *Elzeviriana*, se tibi vendere illo pretio, quod tibi per me significavit. Si tuis igitur usibus vis vindicari hos libros, auctor tibi sum, ut quamprimum pecuniam *Goyero* jubeas numerari ab *Elzevirio*, ne rursus ab hac sententia; quo est ingenio desultorio, discedat, novosque emtores inveniat. Aut si non omnes, eos saltem, quos maxime desideras, celerrime tibi jube praestinari. Exercitationes Plinianae ut ad te perferantur mihi curae erit, si jusseris. Sed si ipse ad nos te conferres, momento temporis omnia ex tua sententia transigerentur. Quin tu hanc arripis occasionem, & cum aula huc advolas. Nobilissimo *Selemio*, si eum videris, salutem dico plurimam. Trajecti ad Rhenum prid. Kal. Jan. CIↃIↃCLXXIV. Dionys. A *Cupero* litteras habui, qui in expoliendo Luciano totus est; & suo commentario, in quo explicat *ἀναβίωσιν* Homeri.

EPI-

EPISTOLA CLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

HIc dies duplex gaudium mihi attulit, tuas litteras, quibus nihil acceptius mihi semper potest offerri, & conspectum *Wolzogii* & *Francii*, quos ego sane quam libenter vidi. Utinam te quoque cum illis hîc complecti nunc detur, ut de communibus studiis fabulas simul serere possemus! Sed quia languor & lassitudo nondum sinunt te pedem efferre domo, feremus etiam paucorum dierum, quas fovendae valetudini impendes, moras. Feriae nostrae protrahuntur in proximum Februarium secundum Academiae nostrae leges ac disciplinam. Quapropter non est, ut de occupationibus Academicis sis sollicitus. Advola modo: tibi vacabo totos dies. Plura nunc addere per amicos, quibus opera danda, non licet. Propediem tuis suavissimis & copiosissimis litteris uberius respondebo. Interea si quid explorati aut de Serenissimi Principis *Arausiaci*, aut Comitis *Waldeckii* excursu ad nos cognoveris, noli quaeso me hoc ignorare. Vale, Vir Excellentissime & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. XII. Jan. CIↃIↃCLXXIV. Amplissimo *Naeldvicio* rogo ut hanc epistolam, quam tuae adjeci, tradendam cures.

EPISTOLA CLX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

HAec quoque hebdomas effluxit, nec tamen promissorum fides apparet. Ante hos tres dies inclementia coeli videbatur tuum iter velle retardare, sed nunc cum benignius fieri nihil possit hoc brumali tempore, quid cunctaris? Nam te ex nupero morbo plane convaluisse, omnique residuo languore levatum esse tuae mihi litterae fidem faciunt. Num refugis miserorum consuetudinem? Nam nostra civitate nihil est perditius, in qua nunc improbi regnant, & impune optimum quemque maledicentissimis libris, & mendaciis impudentissimis incessunt. De vectigalium imminutione, infinitisque aliis incommodis, quibus nos conflictamur tam diuturno justitio, non libet nunc queri. Enectae provinciae vix potuit gravior tempestas incumbere, postquam illa detonuit atrocissima procella, quam quod tamdiu sine magistratibus & judiciis est. Sed & tuum ingenium longissime diffidet ab hujus vulgi moribus, qui non fide, sed utilitate amicitiam: & nos in nostrum nos abdemus Musaeum, ubi nec nomen Pelopidarum audiemus, nec facta.

 Pro-

Propediem igitur te hîc expecto. Nec est quod in sereniffimi Principis *Arausionensis* adventum profectionem tuam differas. Eum enim praesentiora negotia morantur, ut nihil comperti de ejus excursu interiores etiam amici illius nobis promittant. Tu, qui olim fidem meam solebas accusare, vide ne condemneris eodem crimine. Spem pacis, quam Britanni videntur facere, firmabat ante hoc triduum adolescens Amsterodamensis ex cohorte nostrorum Oratorum, qui Coloniae nunc pacificationis caussa degunt, & recens dum ex illa urbe ad nos venerat. Ajebat ex *Beverningii* ore se, cum discederet, accepisse, spem certam affulgere in paucis diebus cum Anglis decidendi. Duas restare conditiones, quae nondum convenerint. Alia jam esse composita. Sed vereor ne Rex & nobis & Proceribus sui regni os sublinat. Eventus comitiorum, quae nunc habentur Londini, brevi docebit, conditionibusne an armis velint transigere. Prudentiores existimant a societate Gallica Regem deduci vix posse, Senatumque & Populum Anglicum speciosis nominibus in partes pertractum esse. Non facile Regem coacturum fuisse Senatum, nisi nosset eum in potestate sua futurum. Sed haec dies explicabit. Principem *Arausiacum* cum dies aliquot non optima usum valetudine audivimus, toto corpore cohorruimus. In Ejus capite nostra omnium salus & vita agitur. Deus hunc Heroëm conservet, nisi exosus nostra vitia nos velit perire. *Veltbusii* temporibus cum deesse noluisti, plurimum tibi sum obstrictus. *Goyerus* promittebat hisce diebus mihi, se Salmasianas Exercitationes in Plinium in meas aedes perlaturum, ut ibi serventur in tuum adventum, sed eas nondum vidi. *Jacobum Gronovium* suae profectionis Italicae magnum capere fructum, & in paternae virtutis, doctrinae, ac celebritatis decus eniti gaudeo incredibiliter. Magnus Etruriae dux fertur ei provinciam *Chimentelli* in Pisana Academia litteras elegantiores docendi detulisse. Nihilne de hac re *Dati* litterae? In Appulejo proxime ad scripturam codicum accedit tua conjectura, *torva Fortuna.* Petroniani loci emendationem iis licet accenseas, quae a te pulcherrime & ingeniosissime sunt restituta. Quid tu curas iram mulieris hujus, quae & aversa & adversa prurit, cum tibi applaudant

Veneres Cupidinesque,
Et quantum est hominum venustiorum?

Huic correctioni videbatur primo obstare, quod nulla concubitus ante mentione facta parum esset verisimile praeposterae Veneris prius illum meminisse, quam legitimae. Sed plane haec conveniunt ingenio & petulantiae Petronii. Nihil falsius. Non poterat lascivia foeminae castitatem maxime simulantis & levitas depingi lepidius. Nam quae ab hac parte dat, quam facilis fuerit in dando ab altera, nemo non intelligit, & quam projecta in libidinem. Mea sententia rem acu tetigisti. In Propertii versu nondum damnare possum meam conjecturam. Nam ponamus reos etiam sortitos esse, de qua tamen sorte nihil mihi succurrit: Praetor sortiebatur judices, accusator & reus rejiciebant ex illo numero, quos suspectos habebant, & tum praetor subsortiebatur. Sed ponamus reos etiam sortitos esse, non tamen capio, qui sit sensus horum verborum:

In

In mea sortita vindicet ossa pira, sive umbra rogali sortiente vindicet in mea ossa. *Vindicare in libertatem* quid sit novi. sed *vindicare in ossa* quid sibi velit, fateor me ignorare. Recte vero dicitur, *vindicet ossa pia* tanquam judex, quia pia scilicet esse ossa vindicat sua sententia, & pronunciat ea esse a poenis sontium immunia. *Umbrosos* pro *herbosos* paullo ante jam meliores editiones habent. *Afra* Scaligeri certum est. Mox non sollicitem lectionem editionis Scaligerianae: *Filia tu specimen censurae nacta paternae*. Sensus est, filia, quae nacta es me, specimen censurae paternae, quae ita vixi, ut legum censoriarum parentis omnes numeros impleverim. Hinc praecessit: *me neque censurae legem mollisse*. In versu ultimo vide num per *honoratos equos* intelligi possit carpentum, sive thensa, in qua suam velit in pompa Circensi traduci imaginem. quia integritate vitae coelum sit merita, se quoque dicit mereri, ut in terra inter divarum imagines circumferatur in ludis sollemnibus, quem honorem imperatores suis parentibus, sororibus & uxoribus decrevisse te non fugit. Vide Sueton. in Calig. c. 15. ut alios omittam. Sed ampliandum censeo. De heroibus in deorum numerum adscriptis non satis commode haec videntur posse capi, cum lacrymae Divis tribui non belle queant, praecipue propter mortem sanctissimae matronae, quae moribus coelum merita esse creditur. In Plinii epistola: *Gaditanam* laudo vehementer proboque. Gaditanorum echinos nemo veterum praedicat, quamvis *Catanaeus* ad hunc locum annotet passim legi *Gaditanos echinos*. Ipse malit *Gaditana*, & exponit cantica, quae a Gaditanis puellis canebantur. Sed omnino scribendum, ut tu recte vidisti, *Gaditanam*, alioqui claudicaret comparatio. Apud Tullium IX. ad Att. ep. 6. locus est depositus, de quo sanando desperant Victorius & Manutius; *Me adhuc haec duo fefellerunt, initio spes compositionis, qua facta volebam ut populari, ut ea sollicitudine senectutem nostram liberari*, S. Bosius ex MS. restituit, *Me adhuc haec duo fefellerunt, initio spes compositionis, qua facta volebam uti populari vita sollicitudine senectam nostram liberanti. Uti* & *vita* placent. sed tum interserenda copula *&*, servandumque *liberari*, quod & excerpta codicum duorum, quae penes me sunt, cum omnibus priscis editionibus retinent. *&* periit in *ut ea*. Sic omnia mihi videntur ad liquidum perducta. Vale, & veni. Trajecti ad Rhenum a. d. XI. Jan. CIƆIƆCLXXIV. Litterarum *Daumii* non immemorem te spero futurum, cum ad nos te contuleris, & librorum ex Anglia nuper allatorum.

EPISTOLA CLXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Ratam.

QUas die Solis praeterito litteras ad te dedi, nullus dubito quin acceperis. Interea quas tu eadem die exaraveras, mihi sunt redditae. Nihil potuit

amantius a te fieri, quam quod Nobiliſſimo *Seleemio* meas aedes obtuliſti, in quas diverteret, ubi cum Principe res noſtras reſtituturo huc venerit. Quantum tibi pro hoc officio debeam aliquando intelliges. Fidem, quam dedit in ſignificando tempore excurſus ad nos, ſpero illum liberaturum. Valetudinem tuam tam belle procedere laetor ſummopere. Patinae noſtrae malum, quod iis denuncias, non deprecantur. Non enim ſibi metuunt ab hominibus factioſis lingua, inertibus opera. Nihil metuunt niſi dentes ſuperbos. Eos quod irritet, non apponunt, quae non ſolent apris, turdis, leporibus, aliiſque lautis & dapſilibus epulis, ac unctis pulmentis, ſed oluſculis ſuos paſcere & effercire convivas, aut alliato defungi. Non magis igitur tuis minis terrentur, ac vacui viatores latronum occurſu. Tu modo veni. Sed hoc tibi praedico, ne erres, ſtomachus obfirmandus tibi eſt ad has jejunas & aridas coenas, niſi volueris eſurire. Nec aliud quicquam, credo, tam diu inſtitutum tuum ad nos iter retardat, quam metus eſurialium feriarum, quae tibi hic erunt reſidendae, dum vereris, ne corpus, quod feciſti domi, hic amittas. Sed tenuem apparatum penſabit prolixa voluntas, ſi modo ventre, qui auribus & oculis caret, & bona verba nihili facit, placato licuerit uti. Aequiorem ſe forte praebebit, ſi tu illi imperaveris, ut ejuret Hagienſes delicias, & muniatur ad patientiam frugalitatis municipalis. Hanc niſi ferre potuerit, veniet modo, ſi venerit tandem, ut abeat. De pace ſi quid firmius eſt, quod ſperemus, & de noſtris ſi quid decernetur magiſtratibus, obſecro, te, ut quam primum me certiorem facias. Galli dicuntur hyberno hoc ſidere aliquid moliri apud Eumapios, ipſeque Rex huic expeditioni accingi. In illa ultima elegia Propertii pro.

In lapide hoc uni nupta fuiſſe legar,

ſcribendum videtur, ne hiet oratio,

Ut lapide hoc uni nupta fuiſſe legar.

Deinde:

Mi natura dedit leges a ſanguine dictas:
Nec poſſum melior judicis eſſe metu.

In editis circumfertur *leges a ſanguine ductas*. *Leges ducere a ſanguine* nemo dixerit. *Dicere leges* tritum eſt. pro *ne poſſim* repoſui *nec poſſum*, ſenſu, niſi fallor, meliore. poteſt tamen *ne poſſim* tolerari. Inferius, quid eſt *Credere ſomnia in faciem?* Credo ego Propertii eſſe.

Somniaque in faciem reddita ſaepe meam.

Reddita pro data, ut alibi. Paullo poſt lego:

Prole mea Paulum ſic juvet eſſe ſenem,

Non *juvat*, ut in vulgatis extat. Hanc ſcripturam firmant excerpta *Modii*. In verſu ultimo certior erit expoſitio mea, quam nuperrime tibi oſtendi, ſi pro *Oſſa* refingas *ora*, ut ſignificetur ejus imago, quae in thenſa vehatur in circenſibus. Sed haec levia ſunt, quae hoc uno nomine mitto, ut tuas eliciant pulchras & eruditas obſervationes & emendationes. Vale. Trajecti a. d. XXIV. Jan. CIƆIƆCLXXIV. Gregor.

In

In Ovidii loco nihil extrico. Tuum expecto, qui soles *dare irreprehensa populo responsa roganti.* Iterum vale meum decus. *Vossius Matthaei* Filius profectusne est ad patruum in Britanniam? *Latinii* epistolas etiamnunc conditas in cista servari puto.

EPISTOLA CLXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TUm demum mihi vivere visus sum, cum tuo mihi liceret frui suavissimo complexu, & eruditissimis colloquiis, quae si non tanti facerem, quanti id, quod maxime in vita est optandum, me ego intelligere non viderer, quid magni sit ducendum. Regibus non invideo suam felicitatem, si mihi tales multi proveniant dies, quales tecum mihi ponere datum fuit. Praeter vultus bonos, & propensam voluntatem nihil est, quod gratiae nobis possit apponi. Sed si recte ineatur ratio, non modo pro gratia non est annumerandum, quod sine summo flagitio nequit omitti; sed tibi potius plurimum debeo, qui in functione officii, cujus tibi sum religione obstrictus, nec minimam tamen partem persolvere potui, pro re, animi studio fuisti contentus. Adde quod tuus congressus mihi fuit perquam honorificus, quem homines aliquid putabunt esse, qui ab eo salutet, & invisat, cui omnium consensus Principem assignat locum in omni politioris elegantiae & praeclararum artium genere. Nihil dicam de illo eximio, quo meum ornasti filiolum, dono. Velim igitur tibi persuasissimum sit, hujus temporis, quo tantus cumulus maximis tuis erga me meritis accessit, memoriam ex meo nunquam effluxuram esse animo. Nuncios optatissimos ex Britannia venire, resque nostras faciliores indies fieri ac meliores mirifice gaudeo, voloque hanc laetitiam perpetuam nobis esse, & rerum exitu comprobari. De Serenissimi Principis, quem rerum graviorum cura retinet, profectione ad nos si quid audieris, non dubito, quin illico sis nunciaturus. Cupio quoque certior fieri de *Francisci Junii*, senis eruditissimi, valetudine. Ejus morbo vehementer dolui. Nam quamvis aetate sit longissime provectus, ut octogesimum, nisi fallor, annum excesserit, jacturam tamen in eo faceret res litteraria, cum nec vires corporis, nec ingenii exhauserit tam gravis senectus; sed assiduus sit a summo mane ad vesperam in excolendis majorum nostrorum, vicinarumque gentium veteribus linguis & monumentis, aliisque operibus egregiis, quae lucem vellem adspicerent, inprimis quae de pictoribus aliisque artificibus excellentibus, & eorum tabulis & signis congessit, antequam diem suum obiret. Ad *Jacobum Gronovium* scribam propediem, eumque monebo, ut talem se praebeat, ne partam gentis cultissimae gratiam effundat. *Suaresius* ille, qui triumphalem arcum Septimii Severi suscepit illustrandum, quisnam est? Nam ille, qui de Praenestina Urbe & Fortuna commentarium edi-

amantius a te fieri, quam quod Nobilissimo *Seleemio* meas aedes obtulisti, in quas diverteret, ubi cum Principe res nostras restituturo huc venerit. Quantum tibi pro hoc officio debeam aliquando intelliges. Fidem, quam dedit in significando tempore excursus ad nos, spero illum liberaturum. Valetudinem tuam tam belle procedere laetor summopere. Patinae nostrae malum, quod iis denuncias, non deprecantur. Non enim sibi metuunt ab hominibus factiosis lingua, inertibus opera. Nihil metuunt nisi dentes superbos. Eos quod irritet, non apponunt, quae non solent apris, turdis, leporibus, aliisque lautis & dapsilibus epulis, ac unctis pulmentis, sed olusculis suos pascere & effercire convivas, aut alliato defungi. Non magis igitur tuis minis terrentur, ac vacui viatores latronum occursu. Tu modo veni. Sed hoc tibi praedico, ne erres, stomachus obfirmandus tibi est ad has jejunas & aridas coenas, nisi volueris esurire. Nec aliud quicquam, credo, tam diu institutum tuum ad nos iter retardat, quam metus esurialium feriarum, quae tibi hîc erunt residendae, dum vereris, ne corpus, quod fecisti domi, hîc amittas. Sed tenuem apparatum pensabit prolixa voluntas, si modo ventre, qui auribus & oculis caret, & bona verba nihili facit, placato licuerit uti. Aequiorem se forte praebebit, si tu illi imperaveris, ut ejuret Hagienses delicias, & muniatur ad patientiam frugalitatis municipalis. Hanc nisi ferre potuerit, veniet modo, si venerit tandem, ut abeat. De pace si quid firmius est, quod speremus, & de nostris si quid decernetur magistratibus, obsecro, te, ut quam primum me certiorem facias. Galli dicuntur hyberno hoc sidere aliquid moliri apud Europios, ipseque Rex huic expeditioni accingi. In illa ultima elegia Propertii pro.

In lapide hoc uni nupta fuisse legar,

scribendum videtur, ne hiet oratio,

Ut lapide hoc uni nupta fuisse legar.

Deinde:

Mi natura dedit leges a sanguine dictas:
Nec possum melior judicis esse metu.

In editis circumfertur *leges a sanguine ductas.* *Leges ducere a sanguine* nemo dixerit. *Dicere leges* tritum est. pro *ne possim* reposui *nec possum*, sensu, nisi fallor, meliore. potest tamen *ne possim* tolerari. Inferius, quid est *Credere somnia in faciem?* Credo ego Propertii esse.

Somniaque in faciem reddita saepe meam.

Reddita pro data, ut alibi. Paullo post lego:

Prole mea Paulum sic juvet esse senem,

Non *juvat*, ut in vulgatis extat. Hanc scripturam firmant excerpta *Modii*. In versu ultimo certior erit expositio mea, quam nuperrime tibi ostendi, si pro *Ossa* refingas *ora*, ut significetur ejus imago, quae in thensa vehatur in circensibus. Sed haec levia sunt, quae hoc uno nomine mitto, ut tuas eliciant pulchras & eruditas observationes & emendationes. Vale. Trajecti a. d. XXIV. Jan. CIↃIↃCLXXIV. Gregor.

In

In Ovidii loco nihil extrico. Tua expecto, qui soles *dare irreprehensa populo responsa roganti.* Iterum vale meum decus. *Vossius Matthaei* Filius profectusne est ad patruum in Britanniam? *Latinii* epistolas etiamnunc conditas in cista servari puto.

EPISTOLA CLXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TUm demum mihi vivere visus sum, cum tuo mihi liceret frui suavissimo complexu, & eruditissimis colloquiis, quae si non tanti facerem, quanti id, quod maxime in vita est optandum, nae ego intelligere non viderer, quid magni sit ducendum. Regibus non invideo suam felicitatem, si mihi tales multi proveniant dies, quales tecum mihi ponere datum fuit. Praeter vultus bonos, & propensam voluntatem nihil est, quod gratiae nobis possit apponi. Sed si recte ineatur ratio, non modo pro gratia non est annumerandum, quod sine summo flagitio nequit omitti; sed tibi potius plurimum debeo, qui in functione officii, cujus tibi sum religione obstrictus, nec minimam tamen partem persolvere potui, pro re, animi studio fuisti contentus. Adde quod tuus congressus mihi fuit perquam honorificus, quem homines aliquid putabunt esse, qui ab eo saluter, & invisar, cui omnium consensus Principem assignat locum in omni politioris elegantiae & praeclararum artium genere. Nihil dicam de illo eximio, quo meum ornasti filiolum, dono. Velim igitur tibi persuasissimum sit, hujus temporis, quo tantus cumulus maximis tuis erga me meritis accessit, memoriam ex meo nunquam effluxuram esse animo. Nuncios optatissimos ex Britannia venire, resque nostras faciliores indies fieri ac meliores mirifice gaudeo, voloque hanc laetitiam perpetuam nobis esse, & rerum exitu comprobari. De Serenissimi Principis, quem rerum graviorum cura retinet, profectione ad nos si quid audieris, non dubito, quin illico sis nunciaturus. Cupio quoque certior fieri de *Francisci Junii*, senis eruditissimi, valetudine. Ejus morbo vehementer dolui. Nam quamvis aetate sit longissime provectus, ut octogesimum, nisi fallor, annum excesserit, jacturam tamen in eo faceret res litteraria, cum nec vires corporis, nec ingenii exhauserit tam gravis senectus; sed assiduus sit a summo mane ad vesperam in excolendis majorum nostrorum, vicinarumque gentium veteribus linguis & monumentis, aliisque operibus egregiis, quae lucem vellem adspicerent, inprimis quae de pictoribus aliisque artificibus excellentibus, & eorum tabulis & signis congessit, antequam diem suum obiret. Ad *Jacobum Gronovium* scribam propediem, eumque monebo, ut talem se praebeat, ne partam gentis cultissimae gratiam effundat: *Suaresius* ille, qui triumphalem arcum Septimii Severi suscepit illustrandum, quisnam est? Nam ille, qui de Praenestina Urbe & Fortuna commentarium edi-

edidit, jam dudum est fato functus. Quaeso te ut proxime mihi significes, quid & alii moliantur homines docti in Italia. Nam quae nuper mihi narrabas ad te perscripta esse, exciderunt memoria. Ad Magnum Ducem quoque habebis litteras propediem a me. *Goyerum* nondum potui videre. Cras denuo eum compellabo, si domi fuerit, ut catalogos & libellos desideratos ci extorqueam. In Propertio tibi assentior non sollicitanda esse: *Ne possim melior judicis esse metu.* Satis quoque placet explicatio tua illius loci: *somniaque credita*, quamvis insolentius sit loquendi genus *somnia in faciem meam credita*. In Codice Commeliniano legitur: *tradita* pro *credita*, quod videtur meae conjecturae favere. vers. 21. rectissime reponis:

Assideant fratres juxta Minoida sellam.

sed versu sequente, quid est *intento foro?* cogitabam:

Eumenidum intendat turba severa foro.

In praecedente disticho nondum possum in tuam discedere sententiam, quamvis perquam invitus ab ea dissentiam. Mihi videtur multis mendis inquinatum esse, quae difficulter vi ingenii eluentur. Quid sibi vult illud *Aut?* *Vindicare in aliquem* pro animadvertere pervulgatum est. Sed quem hîc sensum efficiat commodum non video. Rei si sortiebantur, de poena sortiebantur, quibus luenda esset, quive immunes deberent esse, cujus rei testimonia quaedam in veterum memoriis occurrunt. Sed quid haec sors ad umbras? Quaelibet suam caussam fingitur orare apud Aeacum, ut in multis prodidit Lucianus dialogis, de aliarum poenis & immunitate parum sollicita; nec damnatis licebat sorte declinare malum fatum. Nec immutem *si quis* in *si quid.* Nihil nunc mihi diu de hoc loco cogitanti succurrit rectius, quam si scribatur:

At si quis posita judex sedet Aeacus urna,
In me sortitus judicet ossa pia,
Assideant fratres juxta Minoida sellam, &
Eumenidum intendat turba severa foro.

Si Aeacus, inquit, sortitus fuerit quaestionem de me, & de meis, qui pii sunt, manibus judicaverit, per me licet ipsi quoque assideant fratres ejus, & Eumenides intersint huic judicio attentae maxime, & nihil, quod in me reprehendi possit, praetermittentes. In sequente versu praestat scriptura librorum Italicorum vulgata: *Cessent Ixionis orbes.* nisi sequeretur paullo post *jaceant*, hîc reposuissem id verbum pro *taceant*, crederemque *cessent* alterius esse expositionem a magistris adscriptam, quae in contextum irrepsit postea. Vehementer arridet:

Tantaleo corripere ore liquor.

Statim: *loquar pro me* ipse quoque videram. nihil certius. vers. 39. *proavo stimulatum pectus Achille* non improbem, si membranae suffragentur. Sin, caussae nihil est, cur a libris recedamus. Praestat autem in sequente versu *proavus* tollere, quam in hoc. Ingeniose tu & eleganter: *Quique suo fretas fregit Achille domos.* Ita tamen scripsisse Propertium non ausim praestare. vers. 63. scripserim.

Tu

Tu Lepide, & tu Paulle, meum post fata levamen.

scilicet, est pro

Te Lepide, & te Paulle, meum post fata levamen.

Sed, si *Scaligeri* distinctio admittitur, vulgata lectio potest ferri. Nunc reliqua tua in hanc contaminatissimam Elegiam expecto. In x. ad Attic. ep. 5. *rescripsi stomachosius*, legitur in *Manutii*, *Bruti*, *Bosii*, *Gruteri*, aliisque melioribus editionibus. Uxor mea te salutat. Vale, *o & praesidium & dulce decus meum*. Trajecti ad Rhenum a. d. v. Febr. CIↃIↃCLXXIV. In Taciti Agricola si quaedam emendasti loca, pervelim ea mecum communicari. Nunc quin fragmento Traguriano emendando & describendis animadversionibus in Valerium Flaccum vaces nullus dubito. Rogo te obtestorque per communia Musarum sacra, ut hac cura defungaris, antequam iter Aquisgranense suscipias. Iterum vale. Delata Principi Praefectura haereditaria maturabit, spero, pacem, illi vero, qui bona sua non potuerunt pati, malum. Nae tu verus fuisti vates. Si forte insomni tibi excideret epigramma, quo mea ornaretur oratio, si typis fuerit describenda, magnum illi decus accederet. Sed nihil audeo a te petere.

EPISTOLA CLXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VErum utique vetus dictum est, aquilam non captare muscas: Nihil quoque verius sententia Phaedri:

Quicunque amisit dignitatem pristinam
Amicis quoque jocus est in casu gravi.

Nam qui miseros respiciant, & in melioris fortunae spem erigant, ut attritas opes possint recolligere, pauci sunt. Sed

Si dii immortales nos voluerunt hanc aerumnam exequi,
Decet id aequo animo pati.

Nos sane jam ad omnium acerbitatum patientiam obfirmavimus animum, si post tantas tenebras lux nobis quaedam affulserit, in lucro deputandum id existimabimus. Verum haec fatis committimus. Tuam in *Nicolaum* nostrum liberalitatem cum verbis extenuas, nostrum auges laborem in excogitanda ratione, qua gratiam tibi pro hac tua munificentia referamus. Nimirum tu, quae est animi tui magnitudo, non putas beneficium recte posuisse, nisi omnem gratae voluntatis declarandae facultatem iis, quos beneficiis tuis complexus es, praecidas, ut in sola bene merendi voluptate sine spe gratiae te conquiescere testatum facias. Tanto autem major tibi debetur gratia, quanto minorem tibi haberi vis, cum maximam sis meritus. *Strockelium*, si vera sunt, quae de illo circumferuntur, tempestive fata subduxerunt impendentibus calamitatibus.

Junium, qui pene furvae regna Proserpinae viderat, revixisse, & pristinae restitutum valetudini vehementer laetor, optoque ut senectutem sine gravibus istius aetatis incommodis transigat suavissime, ut, in quibus elaborandis studii tantum laboris posuit, lucem adspiciant. Rogo ut senem eruditissimum, si quando eum videris, & juniorem *Vossium* meo nomine salutes. N. monui, ut circumspectissime loquatur & agat cum gente gravissima, ne partam effundat gratiam, & reditum sibi in patriam, si ejus desiderio tangatur aliquando, praecludat. *Joannem Mariam Suaresium* in vivis esse ignorabam. In *Strauchii* observationibus ad Jus Canonicum legi laudari ejus Notitiam Basilicorum, quem libellum nunquam vidi. De Italorum novis lucubrationibus, quae mecum communicasti, gratissima habeo. Vellem addidisses, quaenam sint civitates, quarum antiquitates proditae sunt litteris, & qui earum auctores. *Goyerus* vanis promissis me de die in diem ducit. Illum conveni semel iterumque, ipse quoque in meis aedibus pridie mihi praesto fuit, fide data, se paucas post horas mihi bibliothecae Hemskerekianae catalogum traditurum, & perlustrandi reliquias suae bibliothecae copiam facturum. Sed eum ab illo tempore non vidi. Cras denuo hominem compellabo. Varronem tamen & Nonium non puto in illa suppellectile haberi. Varro extat apud *Ribbium* bibliopolam in illis libris, quos vidisti, quos nunc mutato consilio in sua taberna vendere constituit, in quam jam magnam partem venalem proposuit. Ex his si quos tuis usibus addictos velis, fac tempore significes. Jam nonnulli nobis subtracti sunt. *intento foro* apud Propertium retinendum esse tibi erudite illud explicanti consentio. Vellem aeque tibi possem adstipulari in illo vexato loco, *sortita pyra*. Sed ignosces tu meo stupori, si sensum, quem ex illis verbis efficis, ego deprehendere non possum. Nam sive *sortita* passive, ut loquuntur, sive active accipiatur, non video quem locum hic inveniat. *Sortitus* in notione passiva nihil est aliud, quam sorte datus, si usquam legitur. Et sic intelligendum in Elegia VII:

Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem.

Est tibi sedes gemina sorte sive fato assignata. Sed, si locus ille scribitur emendate, sic potius eum exponendum censuerim. Nam gemina turba sortita est sedes, scilicet diversas, per turpem amnem, & omnis illa turba remigat diversas undas. Libri veteres, uti constat ex excerptis *Modii*; pro *sortita* habent *quaesita*. Nonnulli editi *partita*, quod mihi verissimum videtur. Est gemina sive duplex sedes, piorum nimirum & impiorum, partita sive discreta per turpem amnem, Cocytum nimirum, sive Stygem. ut apud Horatium *sedes discreta piorum* lib. 1. Carm. 13. In altero autem illo, num *vindicet in mea ossa sortita pyra*, est inquirat in meam vitam, postquam mortua sum? Posset fortius ferri, si scripsisset *in mea fortitas vindicet ossa pyram*. *vindicet in mea ossa fortita pyra* esset; in me mortuam vindicet. Sed *vindicare in aliquem* est punire. Nondum possum dimoveri ab hac opinione, rectius scribi:

In me fortitus vindicet ossa pia.

Si Aeacus sedet in me judicium sortitus, vindicet meam piam umbram a poena, rectam ferendo sententiam de meae vitae sanctitate. *Pyra* pro mortuo poni, ut tibi dem, non tamen video quid sibi velit *sortita pyra?* in vers. 39. recte vetus Codex *Achilli.* placet quoque cum *simulantem* tueris contra Lipsianum *stimulantem*, quod tamen excerpta quoque *Modii* prae se ferunt. Versum sequentem non ausim quidem praestare sic scriptum fuisse a Propertio, ut a te emendatur, magnam tamen veri similitudinem tua prae se fert. Nam editionum scriptura, & propter *Achille*, ut recte mones, & propter repetitionem *&* *proavus* non potest tolerari. In vers. 49. pulchre vidisti pro *quaelibet* scribendum, *quamlibet*. In sequente ex Modiano probandum, *At prior*, quod exempla, quae subjiciuntur, ostendunt. Examinent judices severissimi meam vitam, nulla mihi erit castitate praeferenda. Sed in *a censu* haereo. nec tamen quid commode substitui possit succurrit. *Census* parum apposite mihi videtur cum urnis judiciis conjungi. vers. 52. perplacet *cara ministra*. nec improbem *defensa*. Sed vers. 61. si *testis* legatur, quid sibi vult *Et tamen?* quae hujus connexionis ratio, & quomodo cohaeret cum sequente versu? Intelligenda itaque vestis, quae tribuebatur foecundis matronis illustrioribus, ut recte sentit *Turnebus* in Adversariis. de *sterili domo* non repudiem. ejusdem enim sensus est, quam *sterilis torus*. ut Οἶκος ἡμιτελὴς apud Hesiodum. Istud:

Consule quo facto tempore rapta soror.

Sic interpretabar, quo Consule facto tempestive nupsit soror. *Tempore* & *tempori* pro tempestive pervulgatum est. Raptas fuisse sponsas ex sinu matrum tu non ignoras. Quid si *nupta* legamus pro *rapta?* vers. 64. venustissime pro *sinu* rescribis *manu*. nihil verius. vers. 69. scribendum videtur.

Et serie fulcito genus, mihi cymba volenti
Solvitur, aucturis non mea fata malis.

Tu filia fulcito meam domum probis liberis, qui meam fortunam ornent. Commodius aliquid nunc non expedio. vers. 81. *Sat tibi sint noctes* jam *Dusae* prae se fert editio. vers. 94. *ne vacet* bene refingis. Mirifice blanditur mihi tua correctio in Eleg. 3. libri III. *arvisque assueta colendis*, nisi quod malim *agrisque assueta colendis*. Nam *arva colere* num dixerint, qui locuti sunt emendate, dubito. De Kalendis foemineis quae ad hunc locum viri docti afferunt, sunt merae nugae. *Cassiopen* in illa περικοπῇ, quam olim examinabamus, portum esse, non signum coeleste praeclare doces. Vale, omnis doctrinae & elegantiae Princeps, & me ama. Trajecti ad Rhenum a.d. XIII. Febr. CIↃIↃCLXXIV. Uxor & *Velthusius* te salutant. *Bynaeus* has litteras mihi tradidit ad te mittendas. Laetos ex Anglia nuncios perferri rumor est. Utinam pax optata conveniat tandem. Fragmentum Petronii quando subibit praelum, & tuae in Valerium Flaccum animadversiones?

EPISTOLA CLXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NOn tuos ego jocos accusabam in novissimis litteris meis, quibus nihil venustius, nihilque insontius; quibusque mirifice capior, sed nostrae deplorabam provinciae fata, quae cum perfunctam se malis credebat, postquam hostili colluvie est liberata, in novas incidit calamitates, quae a sociis infligantur, a quibus maxime levari sperabat. Frisii sane non habent quod jactent. Quid enim ab illis fortiter & praeclare gestum sit in hoc bello, non memini audire. Groninganis & suae urbis strenue defensae, & Coeverdae recuperatae laus debetur. Equidem si digni sumus, in quos severius consulatur, Frisii tamen indigni sunt, qui nos tam male habeant, & injuria hostium exhaustos enecent plane. Nam quantum detrimenti huic urbi & agro attulerit hoc tempus, quo magistratibus & judiciis caremus, vix dici potest. Non cogitant quos infestos experimur, omnibus perire, quod singuli amittunt: Quantum virium attritarum potuisset recolligi, si statim res nostra fuisset composita. Nunc agri, ut alia taceam, ab ipsis agrestibus ad paupertatem redactis villaeque & arbores exscinduntur, ac vastantur magis quam nuper ab hostibus, quia nemo est, qui illos coërceat. Impune quidvis faciunt. Vectigalia, sine quibus sumtus pace belloque faciendi non possunt ferri, abjiciuntur, & ab iis, qui exercent ea, conducuntur minimo. Annona contra ingravescit. Omnis spes levationis nobis in Serenissimi Principis adventu posita est, qui res lapsas restituat. Britanni videntur ad sanitatem redire tandem, & callidissimi hostis tam nostri, quam ipsorum artes intelligere, qui illos argento, nos armis oppugnat, ut utrosque sub jugum mittat. Si quae modo nunciata sunt ex illa insula dies confirmaverit, pacem spero non tantum nos, sed totam Europam habituram ante aestatem adultam. De Principis *Wilhelmi Furstenbergii* captivitate litterae modo Colonia sunt ad me perlatae. Ἔχει Θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Poenas nunc dabit in vinculis praecipuus hujus exitiosi belli concitor, qui nulla injuria irritatus nos servituti, terras vero has vastitati addixerat. Cum per domesticas occupationes, & calumnias litium tibi non licet esse otioso animo, quem Musarum sacra poscunt, exspectemus meliora tempora, cum liber fueris & solutus, non quod a te laudari merear; sed quod tanti viri judicio ornari honestum mihi ducam & perquam amplum. Petronium tamen speramus te in manibus habiturum, ut tua cura perpolitus, & a tot interpretum & librariorum depravationibus vindicatus, cum prima hirundine in publico versetur, nec non tuae in Valerium Flaccum animadversiones, quarum incredibili desiderio tenemur. Laetor Petronii Cujaciani a *Scaligero* descripti tibi copiam factam. Opinionem *Vallesiorum* fratrum de cultissimi scriptoris aetate explosam

esse credebam pridem, & a *Ryckio* quoque nostro, meliora docto a te, dudum repudiatam. *Statilius* sane visus mihi est illam jugulasse. Si nondum manus dedit amicus, cogetur tamen brevi victus argumentorum tuorum vi & numero discedere ab illa, quam in Galliis imbibit, sententia. Tu modo vide ne longius, quam animo praecepimus, nostram expectationem suspensam teneas, neve diutius fructu, quem ex tuarum lucubrationum lectione nobis spondemus, careamus. Multis in Germania & Gallia spem feci tuarum in Tragurianum fragmentum annotationum. Tu facile fidem meam liberabis, ne vanis pollicitationibus eos lactasse arguar. Librorum, quos requiris, usum tibi aut mea aut aliorum amicorum bibliothecae praestabunt. Videbo tamen ut aliunde tibi eos possim eruere. Apud Ribbium sane Varro prostat editionis Amsterodamensis, sed quae eadem est Dordracena, quem indicat Philippeo. De aliis proxime. Hanc enim aeris inclementiam ait obstare, ne in iis conquirendis & digerendis possit operam ponere. Indicem eorum, quos tuis studiis servire putabo, conficiam, simul ac frigoris saevitia solvetur. Apud Propertium probo, ut nuper quoque probavi, in Elegia illa, quae nos aliquamdiu exercitos habuit, *intento foro.* apposite ex Statio affers *erigere forum*, quod minime mutandum in *erigere toros*. Alterum elegantissimum, alterum Sidonio potius ac Ennodio dignum aut Corippo, quam Papinio. In τῷ *arva colere.* me decepit memoria parum fida custos eorum, quae olim ei credita sunt. In *sortita pira*, non tam *pira* me offendit, quum *sortita*, & ipsum loquendi genus abhorrens ab elegantia Propertiana, ipso Latinae linguae genio, ac hujus loci sententia. Sensus est, ut recte ais, Pluto me nullius delicti conscíam molliter habeat, aut si judicium subeundum est cum aliis umbris, per me licet ipse Aeacus in me sedeat, & puniat mea ossa, hoc est me mortuam *sortita pira*, sive *rogo.* Si hanc locutionem admitteret Latina lingua, quid tamen, quaeso, diceret aliud Propertius, quam vindicet in me mortuam, postquam mortua sum. Nam *sortita pira* nihil est, quam postquam pira est sortita, aut sorte mihi data & assignata. Sic autem scripsisse Propertium, eruditissimum & tersissimum Latinorum poëtarum mihi ego persuadere non possum. Meam emendationem pro vera non venditare ausim, saltem pro probabili habeam, donec certior eruatur Tibi tamen assentior elegantius scribi *in mea ossa piae.* vers. 39. *simulantem* optima ratione tueris, & recte deprehendisti vitium in versu sequente, & ingeniose sustulisti. Facile crediderim pluribus exemplis notionem τῷ *strictior* pro severior afferi posse: sed *At prior* propius accedit ad aliorum codicum scripturam, qui *turpior* prae se ferunt, & sententia inde nascitur, ut mihi quidem videtur, commodior. De vers. 61. amplius deliberandum censeo, quamvis emendatio tua mihi valde arrideat. vers. 66. Si de morte constaret sororis, nihil certius, nihil elegantius fingi posset, quam quod tu cogitabas: *Consule quo fati crimine rapta soror.* Damno quaecunque nuper de explicatione hujus versus scripsi non praestem tamen ea Propertii esse verba quae tu substituenda putas. Vulgata nihil insulsius. vers. 68. *Fulcito* etiamnum legendum censeo. ostendit hoc copula *Et*, quae hunc versum cum praecedente connectit, tu

tu filia sis uno viro contenta & propaga genus, sis foecunda. *Mihi cymba volenti solvitur* elegantissimum est & mutari non debet, si quid video. In sequentibus haereo. Probabilis tamen maxime videtur illorum codicum lectio, qui *haut ullis* scribunt, pro *aucturis:* Sic itaque refinxerim hoc distichon:

Et serie fulcito genus, mihi cymba volenti
Solvitur, haut ullis post mea fata malis.

Fulcito genus post meam mortem, cum fueris nupta, sed haut ullis malis, hoc est probis liberis & bonis, qui generis nostri decus propagent, qui non dehonestamenta sint nostrae domui. Subnectam nunc Propertio locum Tullii ex libro IX. ad Atticum epistola 13. *Adde imbecillitatem bonorum virorum, qui quidem quod illum sibi merito iratum putant, Oderunt, ut hi scribis, ludum, ac vellem, scribis, quisnam hic significasset.* Vides inepte bis repeti *scribis*, & sensum in verbis ultimis esse nullum. *Bosius* emendat *significasse te.* sed nec haec lectio tollit mendas, quae hunc locum deturpant, sed potius auget. Helmst. MSS. *quisnam mihi significasset.* Ciceronis verba fuisse videntur: *ac vellem quinam tu significasses.* Multi, inquit, optimates oderunt hunc, qui ludendus erit, ludum, ut tu scribis propter Martem belli communem, & quoniam jure metuunt sibi a Caesare irato. Sed vellem significasses, qui nam sint hi optimates, qui hunc ludum oderunt. Constitueram & alium locum subjicere ex eadem epistola, quem non infeliciter emendasse mihi videbar, sed interpellor. Tuae quo crebriores fuerint & prolixiores, eo gratiores futurae sunt. Vale, ingeniorum & amicorum Princeps. Trajecti a. d. XX. Febr. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CLXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NUperrimis tuis ante hoc triduum respondi. Nunc tibi narro, me heri mane cubantem in lecto stertentemque deprehendisse *Goyerum*, cum eum frustra quaesivissem saepius. Catalogos ait se jam reperisse, & tibi sepofuisse, mihique quamprimum illos allaturum. Ciceronem Manutii sexaginta florenis licetur, praefatus quadraginta quinque sibi jam oblatos esse ab aliis. Credo quinquaginta florenis, aut quinquaginta quinque hunc librum posse haberi. Geoponica se nondum potuisse invenire. Habes hic catalogum novem librorum in octava forma, ut loquuntur, ex libris *Ribbii*, cum constituto illis pretio. Videntur mihi esse cariores. Nonios nondum vidisse se ait. Antonini itinerarium nobis praeripuit *Diemerbroeckius*, cum Ciacconii bello Dalmatico, & aliis nonnullis tertio, postquam hinc discesseras, die. Spero alios me tibi eruturum. Vidi inter hos etiam Paullinum editionis Antwerpianae. Apud Plinium lib. III. cp. 5. in recentioribus libris legitur: *Erat sane somni parcissimi, non nunquam etiam inter studia instantis & deferentis.* Vetus codex Britannicus: *Erat*

sane

fane somni paratissimi: non nunquam etiam inter studia instantis & ipsa differentis. Et sic omnino legendum. *paratissimi* habent quoque veteres editiones. Amat hoc vocabulum Plinius. In libro II. ep. 17. *quocunque loco moveris humum olvius & paratus humor occurrit.* In lib. VII. ep. 25. *Recepit se in agros suos, paratisque honoribus tranquillissimum otium praetulit.* Plin. Paneg. 88. *Paratum id quidem & in medio positum.* Sed & ipse sensus hujus loci hanc emendationem adstruit. Quomodo enim ista cohaerent, erat parcus somni, qui inter studia saepe instabat & obrepebat? Mox legendum: *dum destringitur tergiturque, audiebat aliquid & dictabat*, male vulgo *distringitur*. Plura alias. Nunc cogor abrumpere. Illustrissimo *Benningio* ajunt mandatam esse provinciam in Angliam trajiciendi, pacis sanciendae caussa. Si fama nos non fallit, fac quaeso ut id ex te sciam, utque te interprete mihi liceat in ejus sarcinas conjicere fasciculum librorum Illustri *Cottono* tradendorum. Princeps *Arausionensis* fertur proxima hebdomade nos respecturus, & fessas res refecturus esse constitutis magistratibus & judiciis. De Anglis audimus, quae volumus. Vale. Trajecti ad Rhenum εἰς τάχιστα. a. d. XXIII. Febr. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CLXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

De serenissimi Principis ad vos itinere instituendo omnia non minus incerta pergunt esse, quam hactenus fuerunt. Frisiorum indolem si satis habeo perspectam, aegerrime desistent illi a proposito, cujus nunquam non tenaciores aequo solebant esse, gens contumaciae notâ jam pridem insignis prae reliqua Belgarum foederatorum cohorte. Vestram interim calamitatem, mi Graevi, tacitus mecum, nullamque ad ostentationem compositus, deploro. Ceterum de Britannis quis exspectasset, inhiantes tam acerbe hactenus nostris vitalibus animos potuisse mitigari, & ad aequa descendere. Nunc reliquum est, ut & Galli, quos inanis nimium quantum armavit in nos gloria atque instigavit, ad frugem revertantur & ad benigniora consilia. Nam Antistites duos infulatos, ni resipiscunt, in ordinem haud magno posse redigi negotio, mihi facile assentieris, credo. Praesertim exstincta face & carceris tenebris jam nunc damnata, per quam in nos exarsere pridem hae Furiae. Petronium *Scaligeri* sua operâ ad me mittendum fore pollicebatur nuper noster *Ryckius*: Sed liber ipse hactenus non comparet. Idem spondebat, sed frustra, quantum video, de Catullo *Falcoburgii Spanhemius*. Si persistet in pauxillos dies hoc gelu, ipse Lugdunum excurram, ac codicem utrumque mecum huc feram: quorum compos factus, Petronio manum confestim admovebo, sed in meos privatim usus, cum e re atque existimatione non sit mea, crudas & hesternas observationes in publicum protrudere. Quid quod Catonum prosapiam omnem ex-

exasperaturus immane quantum videar mihi, si Venereum hunc Nepotulum, quem legi debere pernegant, ac tenebris censent damnandum, ausim manibus lotis attrectare. Interim ejurare nolo omnem licentiam communicandi tecum haec frivola, teque consulendi super locis nonnullis, in quibus fore ut aqua mihi sit haesura, jam nunc praevideo. Sed noli, quaeso, Germanis Gallisque spem facere earum lucubrationum, quae cum nondum sint inchoatae, vix est, ut ad finem mox perducantur. De libris Ribbianis vide sodes memineris. Varronem facile invenis: & est jam penes me editio Stephanica. De Antonino *Suritae* magis esse te sollicitum velim, quem illic recordor mihi inspectum. Est autem is, uti nosti, in officinis librariorum parum obvius. Sed quid *Goyerus*. an ille frustrari te ac similis esse pergit! Nil certe tu de illo in tuis ultimis: subiratum fortassis hominem experior, quod pertendi Orientale Chronicon ceteris Byzantinae historiae scriptoribus addi debuisse; cum pactus fuerim, etiam te teste, quod negabat ille, sed immerito tamen, omnia pretio oblato esse praestanda ejusdem argumenti, quae Lutetiae regiis typis prodiissent descripta, in publicum. *Erigere forum* quin elegantissime sit dictum non debemus dubitare, sed toties repetitum vocabulum *fori*, ut rem Papinio insolitam, vix possum approbare. In Propertii loco, si scripseris, *fortito* minus recesseris a vulgata lectione.

In mea fortita vindicet ossa piae.

Videamus an reliqua persanari possint in illo disticho

Quamlibet austeras de me ferat, urna tabellas,
Turpior assensu non erit ulla meo.

Ita enim codices nostri, vel *ascensu*, Colotiani duo *accessu*: tum & *Tristior* Italici nonnulli. *Lipsius* quoque in Vaticanis membranis invenerat, *Tristior assessu*. *assessu* praeterea est in editione Raphelengii, idque & *Gujetus* sibi in scriptis inventum asseverabat, ad oram sui codicis. *strictior* vix audebam damnare prae illo *at prior*, quod & plurium codicum auctoritate fulciretur illi proximum *Tristior*, & alterum nimis gloriosum possit videri, si nullam sibi faeminam omni virtute pateretur anteferri Cornelia, cum *strictior* ad solam pudicitiam sit referendum: tu videto tamen. lib. II. El. XXIII. *Astrictum patrem* habes in nostro. Sed ibi pro avaro ac tenace sumitur.

Astrictus ploret saepe dedisse pater.

ubi magnus *Scaliger* in margine codicis sui castigabat, *Ab strictus*, quod tantundem est. Plinius magis ad rem Nat. Hist. lib. XXXIII, cap. XII, *Argentum succedit aliquando & auro, luxu feminarum plebis, compedes ex eo facientium, quas induere aureas mos strictior vetat.* sic scribe: *mos tristior* est in membranis, in Vulgatis *tritior*; unde alii *mos patriciorum*, vel *mos Quiritium*. Tacitus lib. III. An. *sed praecipuus astricti moris auctor Vespasianus fuit. victus astrictior*, Seneca Ep. CXXIII. *aura strictior* in Ecloga de Rosis apud Ausonium.

Strictior Eoos praecesserat aura Jugales

Vide *Salmasium* ad Hist. Aug. p. 271. sed hisce omissis praecipuum difficultatis amovendum restat *assessu*. hanc quippe scripturam verae proximam esse opinor. Ne-

Neque enim te praetexit in codicibus veterrimis geminum *ſ*, quandoque & ſimplex, exhiberi pro littera *x*, ut in *Ulyſſe* pro *Ulyxe*, *miſto* pro *mixto* & ſimilibus, *ſuſtum* pro *xuſtum*, ſive *xyſtum* in Traguriano Petronio, *ſeniorum* pro *xeniorum* in Symmacho: quid ſi dederis igitur Propertius.

Quamlibet auſteras de me ferat urna tabellas,
Strictior (vel *at prior*) *e ſexu non erit ulla meo.*

e ſeſſu prius exaratum fuerat, hinc poſtea factum *a ſeſſu*, *aſſeſſu*, *acceſſu*, *acceſſu*, *atcenſu*. illud quod ſequitur de *fati crimine* nec ipſe vendito ut verum. tale tamen quid voluit Propertius. verſ. 94. ſolvi navem eleganter ſcio dici, ſed quid ſequentibus proxime vocabulis fiet? quae parum hiſce cohaerent. nam quod *ullis* excerpta Italica prae ſe ferunt, ego iis timide ſoleo accedere, cum ex *Pontani*, aliorumque ſchedis ſunt corraſa, qui plurimum ſibi promiſere in Propertio interpolando. In Catullo certe totos *Pontani* verſus exhiberi quis neſcit? *ſolvitur uncturis* vetuſtae editiones habent conſtanter & ſcripti plerique: Unde aliquid edolandum, quod ſenſum reddat commodum. Tuae in Ciceronem caſtigationi ſubſcribo. verſ. 23. in Propertio vere opinor me reſtituiſſe *Fallax Tantaleo corripere ore liquor*. ſimilis eſt locus lib. II. El. XVII. *Vel tu Tantalea moveare ad flumina ſorte*, *Ut liquor arentum fallat ab ore ſitim*. Sed ut mea quoque caedam vineta in illis, *Gaudia turritae rara miniſtra deae*, nil cenſeo immutandum, *rara miniſtra*, rarioris notae miniſtra. Sic lib. I. El. VIII. *Cynthia rara mea eſt*. El. XVII. *Quamvis dura, tamen rara puella fuit*. apud Naſonem: *Rara quidem facie, ſed rarior arte canendi.* Quod hodie in exarandis litteris praeter ſolitum diſtractus fuerim, cogor differre in proximam occaſionem, quas tibi debeo, litteras ad duos elegantis Juvenes ingenii: ſalveant illi cum lectiſſima uxore tua, *Veltbuſioque* ac *Burmanno*. Vale, meum corculum. Exarabam Hagae Com. CIƆIƆCLXXIV. XXIII. Febr.

EPISTOLA CLXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

IMplacabilis fortunae nobis infeſtae ſaevitia nondum, ut ex tuis intelligo litteris, noſtris malis mitigata eſt, ſed pergit ex iis ſibi ipſa ludum facere, incenſis in nos nihil tale meritos ſociis, quibus aequioribus nos uti par erat. Ad mendicitatem nos redegerunt Galli, ad inediam nos brevi redigent Friſiones, ſtulta προεδρίας contentione. Sed gaudeo hanc injuriam emendaſſe fortunam in molliendis atrocibus Britannorum animis odioque, quod conceperant in hanc Belgicam foederatam, extinguendo. Omnia enim jam compoſita eſſe, pacique ipſum Regem ſubſcripſiſſe hodie nobis nunciatur. Nunc quin Gallos etiam poeniteat belli innoxiae genti illati nullus dubito. Invenietur ſpero via brevi, cum iſtis quoque hoſtibus decidendi, mediis Britannis & Suecis. Petronium

si propter tristes illos Curiorum simulatores edere non sustines, fac modo ut Tragurianum fragmentum a te emendatum & pulcherrime illustratum lucem adspiciat publicam, antequam te des itineri, quod meditaris, & animadversiones in Valerium Flaccum. Animadversiones in reliquias Petronii olim editas potes in Observationum Variarum libros sine ulla invidia conjicere. Non desinam quotidianum tibi convicium facere, donec has lucubrationes tuas extudero. In tua manu est, ne reprehendar a Gallis & civibus meis, quod vana illos spe lactaverim. *Goyerus* pergit sibi similis esse. Nuper stertentem, ut in proximis significabam, oppressi. Benigne promittebat, ut semper; sed nondum verbis respondent res. Propediem tamen iterum faces admovebo homini promissorum immemori. Ribbius nondum permisit mihi suam excutere tabernam, praefatus se suam suppellectilem ante recte compositurum, quod nunc, cum *solvitur acris hyems*, propediem futurum existimo. In Propertio pervenuste tu, pro *turpior assensu*, emendas, *strictior e sexu*. Elegans utique notio est ȣ *strictior*, nec longe recedit a *tristiori*, quod nonnulli codices prae se ferunt. Sed cur id ipsum non retineamus, caussam nullam video. *Tristes* enim Latinis sunt homines severi, ab amoribus & deliciis voluptuariorum alieni. Nosti *Deos non tristes* apud tuum Nasonem. *Index tristis & integer* apud Cic. II. Verr. Sic, nisi memoria me fallit, legi apud Horatium, aut alium melioris aetatis poëtam *tristes Sabinas*, hoc est castas. Capitolinus de Maximo: *Ad rem veneream nimis rarus, domi forisque semper severus, ita ut & tristis cognomen acciperet.* nec aliter Plinius, apud quem bene in membranis *mos tristior*, pro severior scribitur. Si ex Vaticano & Modiano codicibus *at prior* magis arridet, quod propius accedit ad vulgatum *Turpior*, idem erit sensus. Nulla erit foemina me prior castitate nimirum & integritate morum, ut ostendunt sequentia. De illo altero *Solvitur uncturis* amplius cogitandum. Mihi nunc nihil succurrit commodius eo, quod nuper tibi misi. *Rara ministra*, pulchre tueris. In Ceiri non longe ab initio scis legi:

> *Si me jam summa sapientia pangeret arce,*
> *Quatuor antiquis quae heredibus est data consors.*

Haec cum hisce diebus perpenderem accuratius, perquam inepte haeredum hîc mentionem fieri videbam, non addito, cujus sint haeredes. Si Socrates aut Pythagoras haeredes dicerentur, illi quatuor sectarum Philosophicarum Principes & auctores, nemo posset hanc lectionem improbare. Nunc quatuor antiquos haeredes dici simpliciter, qui quatuor sectas condiderunt, mihi nemo persuaserit. Levi autem unius litterulae mutatione sensus huic loco restituetur suus, si pro *haeredibus* scribatur *haeresibus*, αἱρέσεις. Hereses enim dici sectas Philosophorum tam Graecis quam Latinis nemo paullo humanior ignorat. Vale, Vir Summe, & me ama. Pro his nugis thesaurum expecto observationum eruditarum. *Velthusius* tibi salutem dicit. Ejus, si quando se dabit occasio, ut memineris rogo. Trajecti ad Rhenum. a. d. XXVI. Febr. CIↃIↃCLXXIV.

EPI-

EPISTOLA CLXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PUdet me jampridem molestiarum, quae tibi perquam frequentes exhibentur a me, praesertim in Goyeriano negotio. Stertat ille somnietque quantum libet, dum procul a Parnasso, in quem si semel erepserit, metus profecto sit, ne ipsum quoque Homerum dormitantem faciat ac glire quovis somniculosiorem Endymionis successor. De Cicerone Manutii *Zelemius* mecum egerat, sed in transcursu. Florenis quadraginta venalem credidi. Videbo propediem, si constet is sibi, metuo tamen ne frugalior jam sit factus, ex quo prole mascula primigenia donatus est nuper ab uxore. De Ribbianis recte censes, esse illos aliquanto cariores, quod miror, cum sint saporis non publici. Paulinum habeo, & in officinis librariorum paene omnibus apud Ubios venalem memini prostare. Antoninum, fateor, mihi assertum optassem, quod in Geographicis frequenter is sit consulendus. Posteriorum temporum scriptores nec magni facio, nec lego, nisi rarissimus. Faciunt tamen ad instruendam bibliothecam, si salubri pretio venales occurrant. Absit enim, ut circa mercem tam sordidam ac impolitam velim insanire, praesertim cum multos illorum jam teneam, quos tamen, quales sint majori ex parte, non satis recordor. Ubi deferbuerit nonnihil primus ille licitatorum impetus, ad aequiora *Ribbius* ille haud dubie descendet, apud quem tamen, ejusdemque farinae alios institores, si quid pro me tentandum putabis, satius fore reor, ut nomen meum dissimuletur. Mense proximo tres quatuorve bibliothecae apud nos venales exponentur, quae sitim in me hanc sedare utcunque possint. Frisones in vestro negotio sui similes esse pergunt. Rumor pervagatur hanc civitatem nonnullos a cura reipublicae amovendos fore, atque in his *Slingelandium* nostrum. Causam per te facili conjectura assequeris. Sed hoc tu tibi soli dictum existima, spero enim falso haec jactari, de quibus certiora proxime ex me cognosces. Plinii locus lib. III. Ep. v. in Aldina editione, quam ex veterrimis membranis scis expressam esse, sic habetur: *Erat sane somni paratissimi, nonnunquam etiam inter studia instantis & deferentis.* Nec variat Mediceus antiquissimus, nisi quod *deferentis* in illo exhibetur. Editio Claudii Minois in margine ex scriptis codicibus refert etiam *paratissimi & deferentis. ipsa* non agnoscit. In annotatis enim *Minos* ex membranis adstruit *somni paratissimi.* Quid si legamus, *& se offerentis*, vel, *se referentis.* mox, *destringitur* Aldinus ac Mediceus. In Propertio illud *Tristior* minus ad gustum meum faciebat, quod viderer observasse, vocabulum illud semper aliquid nimium, ac vitio quam virtuti proximum designare. Sic in Capitolino *tristis cognomen*, accipio pro cognomine ad crudelitatem severitate nimia vergentis. Certe tristis ibi plus, quam severum denotat. *triste lupus stabulis* apud

Maronem; etiam apud Nasonem, *Di non tristes* sunt non nimium severi, *tristes Sabinae* sunt rigidae, atque asperae. Sic Naso *Aspera si visa est rigidasque imitata Sabinas:* & sane ubique apud poëtas *tristes* vapulant *Sabinae*, tanquam rusticitatis plenae & prorsus inelegantes: sic auctor Dialogi de causis corruptae eloquentiae, *antiquitatem tristem & impexam* vocavit. Ita *incultae & immundae Sabinae* Nasoni alibi. Cicero lib. IV. de finibus, *tristitiam* cum asperitate & acerbitate conjungit. Naso de Augusto Pont. II. El. II. *qui cum triste aliquid statuit, fit tristis & ipse*, ubi *triste aliquid* pro valde severo ponitur, ut apud Tacitum, *triste aliquid patrare*, & *facinus triste* alicubi apud eundem Nasonem; *Triste paro facinus, quantumque injuria possit Femineusque dolor, jugulata pellice testor*. apud Virg. Aen. II. *tristia facta* pro crudelibus aut immitibus ponuntur. Videntur ad rem facere nonnihil, quae Nonius adducit ex libris Ciceronis de republ. *gravitatis suae reliquit illum tristem & plenum dignitatis sonum*, & Plinii in Panegyrico: *qui fronte gravi & tristi supercilio utilitatibus fisci contumaciter adessent*. tum illud Tullii pro Caelio: *Cum tristibus severe, cum remissis jucunde vivere*. atqui Cornelia non tam severitatem illam horridam in se commendare debuit, quam laetam castitatem & amabilem, quae feminas maritis potissimum conciliat. *strictam* majori jure semet potuit appellare, hoc est non solute viventem, nihil permittentem sibi licentioris vitae: quod matronali verecundiae conveniens omnino. *& strictum morem* in Vespasiano Tacitus commendat. Locum Plinii in naturali historia si curatius perpendimus, liquebit illic agi de luxu impensarum superfluo, cui *strictum* morem opponit. Sed hac de re non contendemus, quando negas tibi displicere Τὸ *e sexu*, pro *assessu*. In Ciri Virgiliana, non peccat tantum versus posterior ex iis, quos profers, sed prior quoque. Quid enim sibi volunt ista, *si me jam summa sapientia pangeret arce: Pangere plantas* proprie dicimus; atque hinc *pangere* etiam carmina. *pangere, figere* est apud Festum, unde *clavum pangere*. Livio, & Plauto *osculum pangere*. In Maronis loco Τὸ *pangere* eo significatu parum concoquo: quare scribendum opinor, *si mihi jam summam sapientia panderet arcem*, vel, *summas arces*. mox pro *heredibus* quod reponis *haeresibus* ingeniose quidem, & parum licenter excogitatum, vereor tamen ne lex metri id respuat, cum αἱρέσεις non αἵρησις, scribatur. Praeterea nullus veterum Poëtarum, de Latinis loquor, hoc usus est vocabulo, quod sciam, praeter Christianos atque in his Prudentium, qui tamen syllabam secundam in *haeresis* amant corripere. *haereseon vesana furens exinde charybdis*. Tutius igitur sit reponi *heroibus*, pro *heredibus*, ut designet auctores quatuor in philosophia sectarum, sed & illud *quae* cum versum faciat paulo duriorem, irrepsisse censeo in contextum & interlineari interpretamento.

Si mihi jam summas sapientia panderet arces,
Quattuor antiquis heroibus addita consors.

arces est in Basileensi codice. Festinans librarius ultimam litteram τ *summas* omiserat, ob eandem proxime subsequentem. Agebam tecum coram, memini, de loco mendosissimo Petronii sub finem fragmenti Traguriani: ubi Trimalchioni Graeculus mathematicus inter alia, *Tu latifundia possides, tu viperas sub* *ala*

ala nutricas: quibus subjungit stolidissimus homo: *Et quod,* (lege *quo*) *vobis non dixerim, & nunc mi restare vitae annos triginta & menses quatuor, & dies duos: Apuliae jungere fatis vivus pervenero: interim, dum Mercurius vigilat, aedificavi hanc domum.* &c. Postrema. sic videntur constituenda, *quid si contigerit fundos Apuliae jungere si a,* id est *ad,* HS. M. *vivus pervenero.* exciderat numerus sestertiûm imperitiâ librarii: ex *fatis* facio, *si at* HS. *at* pro *ad* saepe occurit in antiquis marmoribus, sic inscriptio Hispanica apud *Schottum* p. 248. Observationum humanarum: *Ex quorum usuris semissibus edi volo quodannis spectac: pugilum. die* IV. *Iduum Junii usque at* XCCU. Videbar tum legisse locum persimilem nescio ubi. Postea inveni in ipso Petronio: qui sic se habet. *& ne bonam quidem mentem aut bonam valetudinem petunt; sed statim antequam limen Capitolii tangunt, alius domum promittit, si propinquum divitem extulerit, alius si thesaurum effoderit, alius si ad trecenties* HS. *salvus pervenerit*... Vale, mi Graevi. *Schonavium, Reinswondii* filium audio in Britannias abiturum... Sed nec deerunt aliae commoditates, quibus utamur. De Suetonio *Salmasii* vide quaeso memineris. Iterum vale. Hagae Com. pridie Kal. Martii Gregor. CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CLXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Nihil tu mihi negotii facessis, sed doleo me nondum tuo posse desiderio satisfacere, qui mei demerendi nullam praetermittis occasionem. *Goyerus* antiquum obtinet, irritis pollicitationibus nobis illudit. Liber de scriptoribus Umbriae est etiamnunc penes me. Reliquos nondum potui ex ejus manibus reglutinare. Antoninum tibi, mihi Ennodium Sirmondi praeripuit *Diemerbroeckius.* Alios spero salubriori pretio nos habituros, apud *Ribbium* cum refrixerit illa licitationis insania, & spes tam carè has merces protrudendi minuetur tempore, cum tam animosos earum emtores hîc nullos sit inventurus. De Cicerone *Manutii* vestra jussa expecto, quamvis nec de illo quicquam ausim vobis liquido promittere. Audio paucis diebus insignem bibliothecam apud vos propositum iri in auctione, cujus catalogum velim videre. *Laurentius Magalottus* indies hîc expectatur, Suecos & ultimum septentrionem per nostras terras petiturus. Frisiis admonitis officii a Serenissimo Principe spero nos usuros aequioribus propediem. Rumor de quibusdam Nobilissimis viris a republica dimovendis in nostra percrebuerat urbe, antequam tuae mihi traderentur. Et is etiamnunc calet, sine capite tamen & certo auctore. Si vir ille amplissimus, & utrique nostrum amicissimus, hac quoque invidia conflagraverit, vehementer ejus vicem doleo ac deploro. Sed spero superos ab ejus capite hanc acerbitatem amolituros. Exitum hujus negotii ex te cognoscere cupio. Plinii locum lib. III. ep. 5. sic, ut tu innuis, legi in veteribus editionibus, quas tu commemoras, verum est, quibus etiam suffragatur optima *Sichardi,* qui ex

Rudolphi Agricolae libro se eam emendasse testatur, & castigasse in plurimis locis, & Aldinam multarum depravationum incusat. Sed eam lectionem damnaverant recentiores editores *Stephanus*, *Casaubonus*, *Gruterus*, *Buchnerus*, alii, ideoque, eam vindicandam censui. In his novissimis, quos dixi, libris *ipsa* non habetur, & cum veteres codices prae se ferant *& deferentis*, putabam non incommode hic legi posse: *ipsa differentis*. Sed de his non ausim tecum contendere. Forte commodius aliquid alio die exsculpsero. Posses etiam cogitare Plinium scripsisse: *deterentis*, scilicet tempus studiorum, ut *deterere laudes & conterere tempus*. Sed haec in medio relinquamus. In epistola prima ejusdem libri legitur: *Si adsunt amici, honestissimi sermones explicantur*. Veteres libri manu & typis exarati: *Si adsunt amici, honestissimi sermones conferuntur*. Videtur scribendum: *conseruntur*. In libro proximo epistola 5. hic verborum ordo est in novis editionibus: *Nec possum dicere aliud tunc mihi, quam Deos adfuisse*. In antiquis autem: *Nec possum dicere tum mihi aliud quam deos adfuisse*, cum genius linguae postulet, ut sic componantur: *Non possum dicere aliud, quam tum mihi Deos adfuisse*. Sed haec levia sunt. *Claudii Minois* editionem nunquam vidi. *Tristitiam* plerumque poni pro severitate, quae modum excedit, verissimum est. Sic & apud Plin. lib. 1. ep. 10. *Nullus horror in cultu, nulla tristitia, multum severitatis*. Hinc & *tristis* pro irato apud Tibullum lib. IV. El. 4. vers. 20.

Lacrymis erit aptius uti,
Si quando fuerit tristior illa tibi.

Et Seneca Consolat. ad Marc. 3. *Cum memoriam alterius nemo posset retinere ac frequentare, quin illam tristem sibi redderet*. Sed laudi etiam datam esse hanc vocem exemplis ostendam alias. Non tamen tibi repugno, si *strictior* magis accommodatum huic loco videtur. In Ciri vehementer arridet, quod tu excogitasti:

Si mihi jam summas sapientia panderet arces,
Quattuor antiquis heroibus addita consors.

Haeresibus inductum & oblitteratum volo. Leges metri non in consilium adhibueram, cum ista effunderem. In versu XI. istius poëmatii, quis est ille *blandus mos*, quem vult deponere? An non legendum?

Et leviter blandum liceat deponere amorem,

Illum nimirum laudis amorem, de quo in primo versu queritur. In Petroniano fragmento, certissimam habeo Medicinam & praesentissimam, quam desperato loco adhibuisti: *si ad HS. vivus pervenero*. Nihil potest venustius fingi. *at* pro *ad* in aliis quoque veteribus inscriptionibus, ut & in antiquis libris *set* pro *sed* saepe reperiri memini. Simul naves deducentur, Suetonium, si tibi placuerit, ad te mittam, ut cum illum haeredibus *Elzevirianis* tradideris, auferas Arnobium. Sin rectius tibi videatur recta Lugdunum hunc librum perferri, tuae voluntati morem geram. Vale, & salve ab uxore & *Velthusio*. Trajecti ad Rhenum a. d. v. Kal. Mart. CIϽIϽCLXXIV. Dionysinci anni.

Petron. *Sed ne quid tristius exspectarem, comitatus faciebat. tres enim erant mulierculae*. mox. *Rogo, Domina, si quid tristius paras, celeriter confice*.

EPI-

EPISTOLA CLXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ECce Catalogum, quem, puto, videre desiderabas, nescio tamen an responsurum expectationi tuae, Vir Clarissime! Alterum illum Hemmianae bibliothecae oppido insignem jam vidi, & miratus sum copia librorum tanta armarium privatum instrui potuisse. De *Slingelandio* nostro aliisque Albiniana castra jampridem secutis, vera non esse gaudeo, tantum ne fiant aliquando vera. Sed Principis indoles erecta victorias spirat magis, quam vindictam. *Selemium* super Cicerone Manutianae editionis convenire nondum potui. Nam & illum assidue distrahunt occupationes, & tricae forenses me pergunt sibi totum vindicare. Suetonium, qui viduae *Johannis Elzevirii* debetur, recta ad me licet mittas. Nam si per me restituetur liber, quo mea potissimum opera fraudatam se querebatur, Arnobium fortassis impetravero. Habebis forsan aliud quid eidem fasciculo inferendum, si discesserint Oratores nostri in Britannias, qua tamen de re nihil explorati habetur hactenus. *Jacobo Gronovio* stipendium annuum Magnus Etruriae Dux assignatum voluit Joachimicos plus minus quingentos praeter alia munera, quibus jam est honoratus, quaeque *Antonius Magliabechus* facunde in suis ad me litteris extollit. Nam *Jacobus* ipse nihil jam pridem mihi scripsit. Utinam huic fortunae par sit! Me interim mirifice adfligit excessus e vivis *Johannis Capellani*, cujus memoria semper in hoc pectore erit sanctissima. Amisi sanc amicum incomparabilem. Sed tantum virum exornare laudibus meritissimis non est hujus loci. Non displicuisse curas tibi nostras in Virgilii ac Petronii locis, est profecto quod gratuler mihi. Sestertium numerus exciderat, quod fieri ab imperito potuit librario. Sic certe designari sestertia per notam *HS* in Petronianis solere codicibus scriptoris ejusdem loca complura fidem faciunt. Ecce nunc alterum ejusdem, & quidem vexatissimum in descriptione lupanaris: *Video quosdam inter titulos nudasque meretrices furtim conspatiantes.* ita scripti nonnulli, etiam Traguriarius. quod homines eruditi jam pridem sunt amplexi, & trahunt ad *titulos*, qui cellis meretriciis praefigebantur, scorti nomen & stupri pretium exhibentes. Atqui, quos hic designat Petronius, non ambulabant in cellis, sed in area aut loco communi lupanaris. Nunquam potuit mihi arridere, fateor, istaec scriptura: quid, quod variant membranae. Alter Scaligeri codex, *inter nuculos*, alter, quem Cujacianum puto, *in testiculos.* Utrumque etiam Patissonius annotavit e scriptis, & alterum hoc ex Bituricensi libro. Alii alia sunt commenti. Legebam ego minima mutatione, *inter striculos nudasque meretrices.* sive *hystriculos. pusio striculus* est apud Arnobium puto, & apud Tertullianum de Pallio, sed non satis memini, quae illo *Salmasius* congesserit. Designat autem Cinae-

dos

dos exoletos & jam horripilantes, ut verbo utar Apulejano. Alias pluribus agetur tecum. Vale, jucundissime rerum. Hagae Comitum Anno CIƆIƆCLXXIV. VIII. Martii. Apud Plinium libr. III. Ep. I. Florentinus codex consentit cum Aldina editione, *sermones explicantur. conferuntur* ex suis profert Claudius Minos. sed certus sum nullos illum vidisse Florentino pares. Idem consensus duorum codicum lib. I. Ep. V. *non possum dicere aliud tunc mihi.* sed recte tu.

EPISTOLA CLXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

INcredibile est quanto me dolore mors *Capellani* affecerit, quam ex te primum intelligo. Amisit Gallia insigne gentis suae decus. Magnam jacturam in eo fecit res litteraria, cujus commodis ille perpetuo invigilabat, unus omnium candidissimus ingeniorum aestimator, quae ad optimarum artium dignitatem augendam ubique gentium & plausu & praemiis incitabat, ipse ingenio, doctrina, gravitate vitaeque sanctitate in primis conspicuus, ut illius memoriae & meritis erga doctrinae politionis cultores omnis aetas perpetuo sit debitura. Ego vero privatus sum amico summo, cujus memoriam & desiderium nulla temporis longinquitas apud me oblitterabit. Vides in hoc quoque tristissimo casu societatem aegritudinis mihi tecum esse. Suetonium habebis, cumprimum ad vos mittendi certa se dederit occasio. *Jacobo Gronovio* de honorifica hac sparta, & tam lauto stipendio gratulor, speroque illum hanc fortunam, postquam deferbuerit ille ardor juvenilis, bene laturum. Audivi modo *Goyerum* illum omnes reliquias suae bibliothecae nescio cui bibliopolae hujus urbis vendidisse. Eum ubi indagavero, excutiam studiosissime quicquid superest, num, quos tu desideras, possim reperiri. In Petronio turpissimam mendam sollertissime & pulcherrime delevisti, dum Musis Gratiisque applaudentibus pro vulgato *inter titulos*, quod mirum est probare potuisse viros doctos, aut veterum codicum *inter nuculos*, aut *in testiculos*, tu reponis *inter hystriculos*. Nam *striculos*, quamvis propius accedat ad scripti codicis lectionem, non videtur in Petronio ferendum. Arnobio facile hanc ἀφαίρεσιν largiar, cujus aetati familiare fuit *Spaniam* dicere pro *Hispaniam*, *strionem* pro *histrionem*. sed Petronii temporibus haec ignorabantur. Plura hujus notae a te expecto cupidissime. Catalogum, quem te mittere significas, nullus vidi, sed quoniam non magnae rei est, potero facile eo carere. Num in Ceiri *blandum amorem* pro *blandum morem* probes nuperrimis in litteris, silentio praeteriisti. In Lucano lib. I. 587. in vulgatis circumfertur:

> *Aruns incoluit desertae moenia Lunae,*
> *Fulminis edoctus motus, venasque calentes*

Fibra-

Fibrarum, & monitus volitantis in aëre pennae.

Sed *motus*, & *monitus* sedibus suis nativis deturbata esse, & aliena loca occupasse persuasum habeo, sicque revocanda in natale solum:

Fulminis edoctus monitus, venasque calentes
Fibrarum, & motus volitantis in aëre pennae.

Monitus sunt praesignificationes, cujus notionis exempla passim sunt obvia. Haec raptim, simul ac tuae mihi fuerunt redditae, ut crebriores a te eliciam. Frisios ajunt Serenissimi Principis litteris monitos censuisse statum hujus provinciae esse ordinandum, sed controversiam de προεδρίᾳ arbitris committendam. Hinc speramus fore ut ex his miseriis brevi emergamus. Vale, Princeps Amicorum & ingeniorum. Trajecti a.d. III. Kal. Mart. CIϽIϽCLXXIV.

EPISTOLA CLXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn oblivione factum est aut supinitate mea, quod catalogum tibi promissum litteris, quas proxime ad te dabam, additum non invenisti. Nolui expensis parum necessariis te oneratum: praesertim quod spes adfulgeret, mox fore, ut acerbum hoc gelu remitteret, fluviosque nautis praestaret pervios, ne tabellariorum opera nobis esset imploranda sumptuosior. Quae exspectatio cum me frustetur, mitto catalogum per tabellarios, non quod ille complectatur quicquam exquisiti, sed ne fides mea videri possit claudicasse, aut ego defuisse desideriis tuis, quae fovenda constantissime mihi propono. Ob diem festum, ac solemnem intervenientem, auctio non procedet ante decimum quintum hujusce mensis. Ut, si quid ex catalogo delibandum censes, tuaeque bibliothecae addendum, id tempestive satis ad me possis perscribere. *Capellani* mortem fero quam credas inconsolabilius: quamquam ambiguus vitae jam menses paene tres quatuorve totos haeserat, & ad id pervenerat aetatis, quod paucis omnino mortalium obtingere videas. *Goyerus* splendide nobis, quantum video, imposuit. Heemstedianum catalogum, & reliquos ejusdem argumenti libellos in perditis numeremus licet. Convenerat, ut scis, nobis de pretio corporis Byzantinae historiae, si nihil illic desideraretur, praeter Pachymerum, At ille hanc a te conditionem sibi propositam negavit, sed falso, ut opinor. Hinc fortassis querelarum causas captaverit. Sed tanti ille non est, quem curare multum debeamus, temere praesertim irascentem, & nulla adfectum injuria. Habui denuo litteras Florentia, de quibus alias. In Petronio pergam, simulatque *Vossianus* codex ad me perferetur, quem negant in scriniis *Isaaci* comparere, polliciti tamen diligentius sese librum denuo investigaturos *Junius* & *Vossius* minor. Ne plane tamen sim ἀσύμβολος, en locum ejus vexatissimum, variisque tentatum conjecturis, qui in melioribus scriptis etiam Cu-

jaciano Scaligeri sic exhibetur cap. 88. *Itaque hercula omnium herbarum succos Democritus expressit, & ne lapidum virgulatorumque vis lateret, aetatem inter experimenta consumsit.* recentiores libri *hercule* habent. Schoppius *argilla*, alii alia. *hercula* pro *percula*, hoc est *pergula* dedit, puto, aberrans librarii manus: legebam igitur, *Itaque in pergula omnium herbarum succos Democritus pressit.* Laertius Diogenes in vita Democriti editionis Menagianae p. 246. hanc pergulam vocat, δωμάτιον, in qua habitaverit aliquamdiu Democritus, ac horto contiguam fuisse tradit, nec causam tamen addit, quae hoc ex Petronii loco fit manifesta, & cur illic habitans φιλόπονος dicatur Democritus. Pergulam aedibus, hoc est magnae domui, Petronius etiam opponit in fragmento Traguriano, ubi Trimalcio de deliciis suis, sive puero delicato: *Hic qui in pergula natus est, aedes non somniatur.* hoc est contentus sua sorte vivit, & suis natalibus. Alioquin pergulae etiam in hortis, quas & *trichilas* appellabant. De *striculo* addidi, non quod sic scripsisse ipsum Petronium sim opinatus; sed quod exemplar vetustissimum, unde profluxerunt fragmenta, quae nostris manibus nunc teruntur, sic videatur exhibuisse. In Glossis Stephani *Histriculus* est. *blandum amorem* in Ciri Virgiliana reposui & ego, addito Lucretii loco.

— — — Cor acri
Percussit thyrso laudis spes magna, simulque
Incussit, suavem musarum in pectus amorem.

Praecedentia etiam sic constituebam

Nunc mea fert Erato dignum tibi quaerere carmen,
Longe aliud studium atque alios accincta labores,
Altius ad magni suspendi sidera mundi,
Et placitum paucis ausa est ascendere callem

Sed alio vocor. Lucani locum feliciter mihi visus es restituisse, quem tamen expendam accuratius. Certus eram Musarum sacris non admovere manum, nisi terminata lite, quod videbar sine successu id moliturus. Interim supervenere Lugduno preces imperiosae, & tantum non minaces, quibus repugnare frontis non fuit meae. Tu autem scis, ne deos quidem ipsos Theologis impune quicquam negaturos esse, id si ausint. Vale, mi Graevi. Hagae Com. A. CIƆIƆCLXXIV. XII. Martii.

EPISTOLA CLXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

IN catalogo, quem misisti, complura sunt *Miraei* opuscula, quae desidero: sed angustiae hujus temporis non sinunt meo desiderio morem gerere. Differemus igitur in aliud tempus, cum stipendia nostra nobis numerabuntur. Hemmianum catalogum videndi magna teneor cupiditate. *Elzevirius* cum mihi

cura-

curabit, spero. In *Goyerum* incidi praeterito die Saturni in via publica, denuoque eum appellavi. Promisit sancte se proximo lunae die catalogos tibi debitos mihi traditurum, sed hominem fallacissimum ab illo tempore non vidi. In certam tamen spem veni, eos tibi praestandi per bibliopolam, qui reliquias hujus bibliothecae emit; is fidem dedit, se omnes hos indices librorum sibi redditos mihi, ut ad te mittantur, donaturum, simul ac per frigoris asperitatem excutere sibi & perscrutari suos libros liceat. Ciceronem *Manutii* nondum habet domi suae bibliopola, sed cum acceperit, mihi id significaturum se pollicebatur, nec ulli traditurum, ante quam de vestra sententia, velitisne vobis istum librum addictum, certior sit per me factus. Aeque bene poterit ab isto homine comparari, ac ab antiquo ejus possessore. *Goyerus* non stomachatur, sed supina negligentia peccat, praeter propter vitam vivens, & nihil nisi de cuticula curanda cogitans dies noctesque. In Anglia audio prodiisse Aratum, & Justinum, expectari in paucis mensibus Antiquitates Oxonienses, Archimedem & Apollonium, & catalogum Bodleianae bibliothecae. *Temulius* Frontini strategematon libellos cum multis antiquis libris compositos praelis jam describendos commisit. Expecto propediem, quid litterae Florentinae novissimae nobis narrent. Scribit ad me ex Hispania *Rulaeus*, juvenis elegantis ingenii, & pereruditus, qui legato nostro fuit a sacris, se domum itionem moliri per Vascones, Autrigones, Tectosagas, Allobroges, Helvetios & Germanos. Rogat, si quid in istis locis curandum habeam, & si quos ibi viros eruditos nossem, ut id ei significarem, eumque illis commendarem ac traderem. Neminem novi nisi *Bernardum* Tolosensem. Tu si quos alios cognitos habes istic, aut, quid monendum, quod velis tuo nomine perfici, fac quamprimum rescifcam; recte curabuntur omnia. Sed cis tres quatuorve dies litterae sunt mittendae. Si quem unquam locum pulchre feliciterque sanasti, is est ille Petronii, de quo nuperrime scripsisti. In pergulis enim eruditi studiis, quibus dediti erant, invigilabant. Sueton. Augusto cap. 94. *In secessu Apolloniae Theogenis Mathematici pergulam comite Agrippa adscenderat.* Idem de illustribus Grammaticis. cap. 18. *Hic initio circa scenam versatus est, dum mimographos adjuvat; deinde in pergula docuit, donec commentario Smyrnae edito adeo inclaruit.* Ubi veteres libri *percula*. Male autem ibi *Achilles Statius*, *pergulam* accipit pro pulpito. Emendationes istae praeclarae tantopere augent desiderium videndi tuas in Petronium notas, ut ferre id aegerrime possim. Diris devoveo illorum capita, qui calumniis litium te avocant ab his egregiis meditationibus, quae tantam lucem nostris afferrent artibus. Rogo te per omnia Musarum sacra, ut quascunque potes horis tibi vindices, & quae in fragmentum Tragurianum & Valerium Flaccum parata jam habes, elimes, ac publico des, antequam pedem domo efferas in Germaniam profecturus. Correctionem istorum versuum in Ceiri, *Nunc mea fert Erato*, jam olim mihi probasti. Gaudeo in τῷ *blandum amorem* te mecum consentire, & jam olim id vidisse. Carmen tuum ornabit orationem istam, quamvis fuerit disertissima. Habes pro politissimis tuis elegis phaleucos pessimos, qui modo in gratiam amici mihi, qui nunquam

somniavi in bicipiti Parnasso, fuerunt pangendi. Nunc cogor abrumpere. Vale, Heinsi χαρίσατε, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. xv. Mart. CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CLXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

VLtimae tuae pollicebantur nescio quos phaleucos tuos, Vir Clarissime, sed promissos non praestiterunt. Praestabunt tamen proxime, ut spero, ne mihi inter mala nomina sis habendus in posterum. Ceterum cum prosequaris immensa laude meas in Petronium observatiunculas, minimum nunc aberat, quin denuo tibi frivolis iisdem obstreperem; cujus messis post tot tantosque interpretes contextus satyricon Petronianorum uberrimum praebet nobis spicilegium. Sunt enim omnia adhuc inquinatissima: sed avocat me a proposito *Laurentius Magalottus*, quicum plusculos dies suaviter exegi. Is hanc vesperam mihi addixit, quando crastini die Amstelaedamum cogitat, ubi festum Paschale cum exegerit, de itinere Suecico videtur cogitaturus. Opinor autem fore, ut & ego ante decursum hujusce mensis ob res privatas, quae mihi illic agendae incumbunt, ad Amstelaedamios eosdem iter sim instituturus. Quando proxime ad te scribam, alibi occupabar, unde tunc factum est, ut exciderint mihi nonnulla, de quibus te monendum mihi proposueram. quale est illud, quod in versibus tum prolatis naevum quoque alterum expungi convenit. sunt enim sic, ni fallor, constituendi.

In quo rure meas utinam requiescere Musas,
Et leviter blandum liceat deponere amorem.

rus vocant hortum Epicuri, qui extra urbem Athenas, ut nosti. *Amorem* quoque dixerat ipso poëmatii hujus in principio. ubi dubitare possis, an non rectius simus scripturi, *vano lactatum laudis amore.* & habeo, quibus haec adstruatur conjectura. Sed ut hoc in medio relinquamus, alterum illud meum spero probabis prae Scaligerano, *Nunc mea quit Erato.* qua correctione Syllabam natura brevem producit. *fert Erato*, ut *fert animus.* Quod Poëtis usitatissimum. Messalam enim alloquitur, ut ex proxime subsecutis versibus apparet. qui cum non tantum prodigiose corrupti in scriptis occurrant exemplaribus, sed mutili quoque, vix est, ut medicinam illis felicem adhibeamus. De Propertii loco quod censebam, τὸ *Tristior* in pejorem plerumque partem solere sumi, & nimium quid designare, id illo Claudiani loco opportuit confirmatum. IV. Cons. Honorii 403. *Triste rigor nimius: Torquati despue mores: De pergulae* usu ac significatione *Salmasium* commentario ad Historiam Augustam complura memini observare. Sic & *pergula pictorum* apud Lucilium. At vero quod dicebam modo, elegantissimum cetera scriptorem Petronium, ac mire Latinum, esse com-

compluribus locis interpolatum, ac barbarorum hominum ore, non ſcio, loquentem nobis exhiberi, vel uno nunc exemplo faciam manifeſtum. Non longe a fine cap. 140. opuſculi haec habentur. *Itaque ut conſtaret mendacio fides, puellam quidem exoravit, ut ſederet ſupra commendatam bonitatem: Coraci autem imperavit, ut lectum, in quo ipſe jacebat, ſubiret.* Inſulſum plane mihi viſum, ſemper illud, *ſedere ſupra commendatam bonitatem.* commendata erat puella a matre Eumolpo, ſive bonitati Eumolpi: ſed ipſa Eumolpi bonitas nuſquam commendatur in praecedentibus, niſi quod mater puellae fingebat ſe de bonitate Eumolpi bene ſentire, cui liberos concrederet. Praeterea ex ipſa narrationis ſerie, & quod laxatis ſive ſolutis ſe fingebat eſſe lumbis Eumolpus, ſatis fit manifeſtus ipſe concumbentium habitus ac modus. Primum librarii manus aberrans dederat *ſederet*, pro *ſe daret*, vel *ſe crederet.* omiſſa una ſyllaba, quod frequentiſſime contigit in hoc opuſculo, hinc reliqua poſtea ſunt conturbata ab hominibus elegantiarum ac latinitatis inexpertis. Legendum itaque opinor, *ut ſe crederet ſuae commendatam bonitati*: repetit nequiſſimus ſenex ipſa verba commendationis maternae. Supra enim de matre habuimus, quae & ipſa ſic videntur caſtiganda. *Ea ergo apud Eumolpum venire; ei commendare liberos ſuos; ejus prudentiae bonitatique credere ſe ſpes & vota ſua.* Exciderat τὸ *ſpes*. Qualia complura paſſim in Petronio a librariis oſcitantibus ſunt admiſſa, praeſertim in Traguriano fragmento. Non ſemet ipſam credebat Eumolpo Philomela, cum jam eſſet floris extincti, ſed ſpes & vota ſua, hoc eſt liberos. Qui loquendi mos eſt uſitatiſſimus apud optimos ſcriptores. Sunt & alia mendoſa in eadem narratione; de quibus tempore forſan magis opportuno. Habes & illic de *pygiacis ſacris*, quae adſtruunt nonnihil alteram meam conjecturam de *puerili parte* mulieris Epheſinae. Si *pergula* in altero illo Petronii loco parum ſatisfacit, poſſis etiam *torculo* vel *torculari* reponere. torcularis enim exprimendis herbarum ſuccis uſus requiritur. Toloſae notum habeo *Bernardum Medonium* Senatorem. Burdigalae neminem. Proxime a me accipies indiculum librorum, qui nuper apud Italos prodierunt. Vale, mi Graevi. Hagae Com. Anno CIↃIↃCLXXIV. 19. Martii.

EPISTOLA CLXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Batam.

Phaleuci, quos nuper promiſeram, diu detrectarunt in tuum venire conſpectum, cui ſe probare deſperabant. Reprehendi fugitivos, juſſique eos dependere, quod pollicitus eram, & non pro poena, ſed magni beneficii numero habere, ſi tuis configantur obelis, ac magni Aeneae dextra jugulentur. Eruditas tuas & ſane quam ingenioſas emendationes in Petronio qui non laudat

& admiratur, nae is iratis Musis & Gratiis natus est. Perge, obsecro te, me his deliciis beare saepius, quae omnem sensum incommodorum, nunc nobis Aetnae instar incumbentium, si non extinguant, leniant saltem & mirifice minuant. Illustris *Magalotti* consuetudinem & suavitates aliis invideo, tibi quî possim, qui tuis bonis non secus laetor, ac si mihi evenissent. Sperabam ante discessum ejus in Sueciam nos quoque desideratissimo praestantissimi viri complexu fruituros; sed vereor ne & hujus gaudii usuram iniquitas fortunae intercipiat. In Ceiri secundo Phoebo restituisti: *In quo rure meas utinam requiescere Musas.* Nihil verius unquam Pythia cecinit. Frigidum] est, imo insulsum, quod in editionibus circumfertur: *In quo jure meas utinam requiescere Musas.* Belle quoque rescribis, *Nunc mea fert Erato.* Scaligerianum commentum: *Nunc mea quit Erato*, leges versus respuunt. Sed in ipso initio *jactatum* non ausim refingere in *lactatum*. Sententia enim mihi videtur esse pulcherrima, ad quam exprimendam non poterat efficacior vox inveniri. Qui adhuc cupiditate laudis variae & miris modis jactatus fui, tanquam quibusdam fluctibus, hoc est, qui multum laboravi, ut celebritatem nominis consequerer, multaque molitus sum, nunc conquiesco in sapientiae studiis, quae hoc insanum laudis desiderium extinguunt. Cic. in epistolis ad Q. Fratrem: *Forensi labore jactor.* Catullus:

Qualiter incensam jactastis mente puellam
Fluctibus.

Sed exemplorum magna messis ubique. Perquam venuste igitur poëta. Me jactatum vario laudis amore nunc complectitur Sophia, & quasi in tutum quendam portum collocat, ut contemnam laudes & praeconia hominum, tranquillitati animi, neglecto vulgi plausu, quem variis modis captavi, inhians. *Torculo* vel *torculari* valde sordet in Petronio, prae illa, de qua nuper monebas, *pergula*. Certissimum mihi est Petronium scripsisse *pergula*. Loca, quae ad hanc tuam firmandam correctionem ex Suetonio afferebam, video quoque a *Salmasio* produci ad Scriptores Historiae Augustae, quos inspexi tua permotus epistola, quamvis tunc illius annotationis non meminissem, cum haec exempla in eam conjicerem epistolam. In Petronii altero loco recte vidisti non posse tolerari, *ut sederet supra commendatam bonitatem*. Mihi quoque videris εὐστόχως reposuisse: *se crederet suae commendatam bonitati*. Sic & superius locutus est Arbiter: *Cum omnis vector nihil prius quaerat, quam cujus se diligentiae credat.* Ac etiam rem tetigisti, cum in commendatione matris emendas: *credere se spes & vota sua*. In eadem narratione videtur scribendum: *Ille lente parebat imperio, puellaque artificium pari motu remunerabat.* Non enim imperium erat lentum, nec de puellae artificio mentio facta. Sed illa Coracis artificium, lumbos domini sub lecto moventis, pari motu remunerabat. In Ceiri ubi legitur:

Infamem tali meritorum more fuisse
Docta Palaephatia testatur voce papyrus;

Quis est *meritorum mos?* Castigandum est:

Infamem tali merito rumore fuisse

Docta

Docta Palaephatia testatur voce papyrus.

Rectene castigaverim hunc locum tu judicabis. Tua valebit existimatio. Indiculum librorum, qui apud Italos prodierunt, expecto proxime. Vale, mea lux. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIV. Mart. CIↃIↃCLXXIV. *Ludovicum Fabricium* Franeckeranis suam operam addixisse audio. Nihilne de *Isaaci Vossii* reditu ex Anglia, postquam haec offensarum odia detumuerunt, accepisti? *Franciscum Junium* & *Vossium* minorem, nec non Nobilissimum *Selenium* ut meo nomine salutes, si quando videris, rogo. Tibi *Velthusius*, *Burmannus*, & mea uxor salutem dicunt. Perfertur ad nos ex Germania piscem apud vos mirificum & ante invisitati ab hominibus generis captum spectaculo esse. Rogant ut quid de hac re sit perscribam. Si vidisti, aut aliquid de hoc monstro audivisti, velim significes.

Veseli, patriae decus, medulla
Suaedae, quem Themis in suos recessus
Abstrusos, populoque non videndos,
Admisit, reserans sacrata legum
Illa aenigmata, Scaevolaeque nodos
Solvens, ut celebrent tuam domum omnes,
Quos lites agitant calumniaeque.
Quas tu discutis optime, furores
Inter Martis atrociter frementis,
Insanoque timore territantis
Cunctos, attonitos metu ruinae
Totius patriae, gravique cura
Exesos, cruciatuumque plagis,
Quas inflixerat hostium proterva, &
Audax colluvies ferociorum.
Tu pacis meditatus es beatae
Victurum innumeris opus diebus,
Quod semper manibus terent patroni,
Laudesque ingenii ferent ad astra
Tui, quo tenebris facem intulisti
Illustrem, & patrii tot expedisti
Tricas juris ita apté & eleganter.
Sed quos foedere junxit auspicato
Juno, conjugii Deum precantur,
Per te sollicitudinis carentes
Morsu, laetus agas ut omne tempus
Curis liber acerbitatibusque.

Joh. Geor. Graevius

EPISTOLA CLXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn habeo, quod scribam; ne defraudem tamen memet ipsum singulari illa voluptate, qua teneor semper colloquendi tecum, ecce provolo ad commercium litterarium, quantumvis imparatus ab omni scriptionis argumento. Cave enim arbitreris Petronium ad partes denuo vocandum nunc fore. Metum omnem omitte, quaeso; abstinebo manum ab ista scabie. Quanquam, si daretur optio tibi, damnari fortasse malles lectioni insulsarum observationum, quam malorum versuum censurae, quam ego crambem recoctam, velis nolis, iterum tibi appono. Convicia amicorum, qui ignaviam exprobrabant mihi, quod tacerem solus in publica omnium acclamatione, tantum apud me potue-

potuere, ut plura etiam ſcripſerim, quam rogatus eram. Tu, ſi non gravaberis cenſoris partes tibi arrogare, ac me monere de iis, quae perperam videbuntur dicta, haud prorſus operam videbor luſiſſe, nec infeliciter omnino verſatus eſſe in argumento longe pulcherrimo, ad quod ingenii mei imbecillitas & torpor non ſatis adſurgunt. *Laurentium Magalottum* apud Amſtelaedamios etiamnum haerere opinor. Perculerat is me de morte *Thevenothi* perquam infauſto nuntio, quam ex Oratoribus Gallicanis apud Ubios intellectam ſibi aſſeverabat, quid nobis ſit credendum hac de re, cognoſcam certius propediem Lutetia, unde litteras ab amico, quem ſuper hiſce rumoribus ſum percunctatus, exſpecto. Interim ecce tibi indiculum librorum, quos *Magliabecchus* deſignabat proxime. *Francius* noſter, poſt recitatum publice carmen ſuper Pace Britannica, eo cum applauſu eſt auditus a Conſulibus Amſtelaedamiis, ut Profeſſionem illi Eloquentiae publicam cenſuerint deferendam. Vale, cum uxore, parvo *Nicolao*, ac amicis omnibus. Hagae Com. Anno CIƆIƆCLXXIV. XXIV. Martii. Orationi tuae quid ſit? typiſne deſcriptam mox videbimus?

EPISTOLA CLXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

Mirifice me cepit elegia tua numeris omnibus abſoluta, in qua ne Ariſtarchus quidem, quod culpet, invenire poſſit. Quanta in illa gravitas, quam mira dulcedine & ſuavitate temperata! Nihil potuit in tanta brevitate pro dignitate argumenti dici magnificentius. Sed non ego partes mihi ſumo laudes ingenii tui decantandi, cui jamdudum principatum in hoc genere judicium conſentientis Europae aſſignavit. Saepe temporibus noſtris gratulor, te iis contigiſſe, propter quem priorum felicitati non poſſimus invidere; ſaepe patriae tuae, quae praeſtantium poëtarum fuit feraciſſima, quam laudem tu ſolus fere tueris, ſaepe Maximo viro, parenti tuo, qui filium reliquit paterni decoris propagatorem & amplificatorem; ſed & mihi ſaepe gratulor, & inter ea, quae optatiſſima mihi acciderunt, praecipuum duco, quod tanto viro mihi datum ſit tam familiariter uti. Indignor vero, cum cogito non conſtitui tuis meritis & virtutibus debitum praemium, magiſque ſtomacharer, niſi ſcirem antiquum eſſe, virtutem laudari & algere. Te vero beatum, qui felicitatis tuae rationes non ſuſpenſas habes a fortuna, ſed a tua virtute, conſcientia praeclarae voluntatis in patriam, fructuque, quem capis ex optimarum artium ſtudiis, quibus ſemper deditus fuiſti. *Francio* noſtro mandatam eſſe provinciam tradendi eloquentiam in Athenaeo patrio gaudeo me hercule ſummopere. Faveo enim mirum in modum laudi ſurgentium ingeniorum, & triumpho, cum producuntur ex tenebris in lucem hominum. Nullus dubito quin ſpar-

spartam hanc egregie sit ornaturus. Utinam hanc laetitiam non minuisset inauspicatus nuncius de praestantissimi *Thevenothi* morte, quo nemo mei in illa gente post *Capellanum* fuit studiosior. Sed spero falsos esse rumores hos, & pro *Capellano* subjectum *Thevenothum*. Tu quamprimum certior fueris factus hujus rei, da operam ut resciscam. Quatuor liberos meos nunc adfligit adversa valetudo. Unius filiolarum, quam in primis temere semper amavi, salus paene conclamata habetur. Christus Σωτὴρ ejus misereatur. *Carolus Patinus* Venetiis, ubi nunc agit, scribit se plus quam mille antiqua numismata in Musaeis illius urbis descripsisse, pleraque Graeca, & antiquariis adhuc incognita. Vidistine Q. *Marii Mattii* libros tres opinionum, & *Benedicti Blancuccii* Miscellaneas observationes? Vale, ὦ φιλότης & me ama. Trajecti Batavorum a.d. XXIX. Mart. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CLXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SUb noctem hesternam Amstelaedamo redux, quo concesseram nudius quintus *Magalotto* nostro valedicturus, geminam abs te epistolam sum nactus, mellitam plane utramque, atque adeo sic de urbanitatis ac nitoris palmâ certantes inter sese, ut nescias, utri harum plus sit deferendum ea in palaestra. In ipso itinere adversa omnia sese mihi ingesserunt. Ut enim Leidam perveni, significatum est per patres aurigarum conscriptos, quos ego semper aves inauspicatas, & vates malorum nuntios sum expertus, non patere navibus iter Harlemianum, quod impacta in semet vi ventorum glacies per canalem vias obstruxisset omnes, tanto crustarum concursu conglobata, ut divelli ac perfringi nullo labore possent. Currui si me commissum vellem, alterum tantum esse pro vectura persolvendum, quam numerari soleat. Par fatum *Ryckium* quoque oppressit, qui eodem mane Amstelaedamum profectus, dum navigat hoc Symplegadum concursu deprehensus, ac diu luctatus nequicquam adversus victricem glaciei contumaciam, pedibus salutem sibi quaesivit, tandem vellet nollet, e Cartesiana schola ad castra Peripateticorum transgressus. Ego autem, cui tam veloci non licebat esse, coactus sum manum invitam dare horrendi carminis legi, quam nebulones aurigae satis pro imperio longe iniquissimam praescribebant. Dum recurro domum hesterno die, non nisi plurimo cum sudore per eandem glaciem enisi vix tandem sumus. *Magalottus* die, ut opinor, crastino iter in Septentrionem auspicabitur, te salvere plurimum jusso. Sed de *Goyero*, & iis, quae ab illo debentur mihi, cur addidisti nihil, amice jucundissime; an melius me vindicari non posse ab illo homine es arbitratus, quem litterarum oblivionem recte dixeris, quam si ejus tu quoque oblivisceris. Cujus ut obliviscaris per me equidem tibi licet, dum memineris

mei, & Catalogorum ac Geoponicôn. Hendecasyllabi tui oppido venusti mihi sunt visi, qui fluunt tibi provenientes: si huic ludo te frequenter incluseris, posthac plura essent huc congerenda, si eorum elegantiam veris laudibus adaequatam vellem. Sed tu tam profusa praedicatione Elegos meos excepisti, ut jure metuam, ne par pari retulisse videar, si debito quamvis praeconio te reddam exornatum. In Ciri Maroniana initium ipsum non nisi dubius sollicitabam, ac plane ambiguus, utri scripturae accederem. nam *lactari amore* Terentio aliisque optimae Latinitatis auctoribus in usu sciebam esse; contra non recordabar honores, unde vulgi plausus captaretur, ambitos a Marone, eaque propter illum *amorem laudis* ad solam Poesin referebam, cui nuntium nunc mitteret, quodammodo Philosophiae uni adfixus. Sed tibi facile assentior locum non esse solicitandum. Altero illo loco diu est, quod ego quoque in ora codicis mei castigabam, *Infamem tali merito rumore fuisse*; sed vidi postea eandem conjecturam a *Scaligero* acceptam referri *Jacobo Cujacio*. Sic & olim ad Claudianum I. in Eutrop. vers. 274. corrigebam. *Nulla colum nevit.* nollem maximus *Scaliger* ibi refinxisset *nubit*. Sed ad Petronium convertamur. Gaudeo te assentire mihi pro *sederet* reponenti *se crederet*, quomodo Arbitro loqui in deliciis: sic alibi, *postero die cum poneremus consilium, cui nos regioni crederemus*, &c, *crediderat oculos suos concilio frequentioris turbae*. Apud Nasonem Rem. Am. vers. 65. monui scribendum ex conjectura, *Crede Parin nobis*, sanandum videlicet, cum perperam legatur *redde*: ad quem locum curis secundis non pauca congessi. inter ea & Apuleji locum ipso Metamorphoseon initio: *Hymettos Attica & Isthmos Ephyrea, & Tenedos Spartiaca; glebae felices aeternum libris felicioribus creditae.* sic scripti, & priscae editiones, quod fugit tot eruditos interpretes: cum *conditae* perperam nunc circumferatur. Praeterea legendum ibidem loci, *Taenaros Spartiatica*; Tres nobilissimas Graeciae totius regiones conjungit. Perperam prolegomenis ad Solinum *Salmasius*, *Teneden Sporadicam* substituit, de cujus fertilitate, simul ac celebritate nos docere, quae nescimus, debuerat. Silius Italicus libro XVII. vers. 34.

Hic prisca ducens Clausorum ab origine nomen,
Claudia non aequae populi male credita famae,

Sic scribe, non recte *Barthius* in Adversariis, *mala credita*. vulgati, *non aequa fama malo*: credita non aequae populi famae Claudia, quia immerito male audiebat. Propertius lib. 2. Ep. XXXII.

Sed te non debes inimicae credere linguae.

ut recte Scaliger. *Sed tu* vulgati perperam. Apud eundem Silium XVI. 651. *puero male credita bella*. libr. XIII. *Creditus ante annos Marti.* libro IV. *tenerae jam praelia dextrae Qui credit puer.* Paulinus carmine V. Natalis Felicis, ubi *magna poena* vulgo,

Et promissa Dei, magnae non credita poenae,
Implet certa fides, & natus comprobat infans.

Memini & castigatum a me Sidonii Apollinaris locum. Sed haec in infinitum abirent. *Lente parebat* apud eundum Petronium scribi debere, pro *lento imperio* recte

recte vidisti, & id quoque in schedis meis annotaram. sequentia id verum pervincunt de spissato officio. legebam praeterea, *puellaeque artificium pari motu renumerabat*. Alternis se commovebant puer & puella itaque per *alternas motuum vices* puellae motus sui a puero renumerabantur. Plura de hoc loquendi modo in Adversariis. *Renumerandi* verbum etiam mendosum in commentariis Caesaris circumfertur. Paullo ante post illa, *credere se spes & vota sua*, quod sequitur, frigere visum est nonnihil, *illum esse solum in toto terrarum orbe, qui praeceptis etiam salubribus instruere juvenes quotidie posset*. Nam quid opus τῷ *etiam?* an *ad vitam?* Sed hoc longius abit. Denuo pauxillae litterae videntur excidisse ob cognationem sequentium, qui error est librariis perquam familiaris, ut nosti. Erigetur certe sententia, si sic constituuntur: *Illum esse solum in toto terrarum orbe, qui praeceptis se etiam salubribus instruere, ut juvenes quotidie posset*. Se etiam, nedum pueros suos, ab illo praeceptis salubribus posse instrui. Innumeris propemodum locis ita peccatum in *Petronio*. sic ubi fragmentum Traguriamum inducit uxorem Trimalchionis a rixante marito vocari *amasiunculam*; coram significavi scribendum esse *Amazoniunculam*. Carmine de bello civili vers. 11. *hinc Numidae crustas, illinc nova vellera Seres*. Hiulca est oratio, & aliquid desiderari liquet, quod tamen *Scaligeri* conjecturae debetur, qui *crustas* illas loco alieno hic invexit. Scripti enim & priscae editiones, *accusant*, ut ipsae *Scaligeri* membranae. Biturig. *accusat*. editio prima & liber Sambuci, *accusatus*. fragm. Trag. *accusatur*. alii codd. *accurant*. *Accurant & accusant*, natum ex *acculant* pro *accumulant*. Ita nihil desiderabitur, contra quam rebatur *Scaliger*, qui locum asteriscis additis designarat mutilum. Destringit luxum Romanum per partes Petronius, de marmore & aedificatione luxuriosa, cui nunc non est locus; hic de vestitu agit, versus subsequens de unguentis & odoribus, *accumulant Numidae & Seres nova vellera*, de serico aut lino cape, quod arboribus depectebatur, non apud Indos tantum, sed in Mauritania quoque, uti scriptores testantur, sub Atlante monte. Ecce mendum simillimum in Fragmento Traguriensi: *Parum illi bona lana nascebatur, arietes a Tarento emit, & eos cumulavit in gregem*. sic puto. fragmentum ipsum *culavit*. Fors & dederit; *Parum in ovili illi bonae lanae nascebatur*. nam sequitur, *mel Atticum ut domi nasceretur*. potest & tolli τὸ *illi*. In carmine cujus initium, *Non Indum fulgebat ebur*.

Hinc mollis stillare favus de caudice lento
Vimineae lancis, cumulataque testa Lyaeo.

Ita versus prodigiosum in modum corrupti videntur constituendi: nam *maculari* testa vino non poterat, cum & ipsa esset rubra: ex terra enim rubente testae fingebantur & calices: *cumulata vino testa* est vino repleta. *De stillante favo*, eoque conviviis pauperum, quandoque & lautiorum hominum epulis, ut e caena Trimalchionis liquet, adhibito, plura erant subjungenda, si non essem jam nimius. De *Ludovico Fabricio* nihil istius, quam narras, rei inaudiveram hactenus. Resciscam proximo ex *Bilderbecio*, a quo frequentes soleo accipere. De *Thevenotio* omnia adhuc incerta. *Patinum* in Etruria exspectari *Ma-*

gliabechius significabat proxime. Liberûm tuorum valetudo me mirifice angit. *Q. Marii Mattii* libellos duos criticos diversa editos forma possideo. *Benedicti Blancuccii* Miscellaneas observationes nec videre memini, nec ubi terrarum in lucem sint emissae sat scio. Habui tandem a *Scheffero* epistolam, diuturnum silentium suum valetudini pertinacissimae adscribendum monet, teque plurima salute impertit. Habui & a genero ejus *Johanne Columbo* poëtices Professore. Vale, flos Virorum Hagae. Com. Anno CIↃIↃCLXXIV. Kal. April. His jam exaratis tertias a te accipio, cum Suetonii Salmasiani codice. Sarcinas meas ex Suecia huc transferendas propediem curabo. Eam in rem flagito a proceribus nostris, si non id omne, quod debetur, pecuniae, saltem quod sufficiat vecturae, aliisque rebus huc pertinentibus: quamprimum aliquid accepero, de te cogitabo. Malo enim egere ipse, quam te cum inopia videre conflictantem. Vale iterum.

EPISTOLA CLXXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

INquietor mirifice rerum tuarum statu, quod si per occupationes tuas Academicas conceditur tibi excursum brevem ad nos moliri, id ut facias quamprimum consulo. Sin minus, quando Leidae sis futurus fac sciam, ut illic occurram tibi. Si enim desideriis tuis in solidum gratificari non possum, dabo tamen operam, ut majori ex parte iis satisfiat. Ne procrastina sodes rescriptionem: nam & mihi ob res privatas cis quatriduum erit excurrendum ad Amstelaedamios, ubi sunt, quae urgeant praesentiam meam. Ampl. *Beuningius* diu multumque reluctatus legationem Britannicam admisit tandem. Vale, Graevi jucundissime. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. VI. April.

EPISTOLA CLXXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DEcursum iter abs te feliciter, mi Graevi, auguror votis omnibus, etsi post illas, quas Lugduno in via ad me dedisti litteras, nihil de te sit intellectum mihi, unde id augurari liceat aut conjectura assequi. Serenissimum interim Arausionis Principem iter ad vos moliri, atque hinc esse discessurum perendie nuntio. Tu Orationem para, & togam jam nunc compone: debes enim hîc nobis totum Graevium. Suetonius jam a me restitutus est viduae *Johannis Elzevirii*. *Prudentia*, quam revocas in Cirin Virgilianam vers. 90. mihi plane blan-

blanditur, & verf. 239. *ne finat.* In Appuleji loco a me reſtituto nolim te offendat, quod ubertas frugum Laconicae regioni aſſignetur, quam alii ſterilem velint. Multis enim locis illa infoecunda fateor, ſed tamen & laeta quandoque. Quid? an non de ſolo Attico, quod Spartae hic conjungit Appulejus, paria ſcriptores? Meminiſti illorum Senecae ipſo Hyppoliti initio. Qui verſus ſic ſunt conſtituendi, poſt irritas hominum praeſtantiſſimorum conjecturas.

Suppar gracili lenis Iliſſus
Ubi Maeandro ſuper aequales
Labitur agros piger, & ſteriles
Amne maligno radit arenas.

In Paulino nihil eſſe mutandum vere mones. Neque enim mihi erat ad manum is auctor, quando conjecturam infelicem proponebam tibi. In Petronio, *Puella artificium renumerabat* admitto. In altero ejuſdem loco *ut juvenes*, pro *ſic ut juvenes*, non video cur te debeat aut poſſit offendere, eſt enim ea locutio optimis auctoribus in uſu. etiam *cumulare in gregem* recte videtur dictum, hoc eſt aſſidue augere: ſunt iſtius verbi notiones nonnullae ut elegantes, ſic ab uſu plebis remotae. ſic *cumulare ſe* pro replere ſe, apud Naſonem Remediis amoris.

Dum bene te cumules, & copia tollat amorem;
E faſtidita ne juvet ire domo.

cumulata Lyaeo teſta apud eundem Petronium dictum puto, ut illud ſive Tibulli, ſive Martialis: non enim ſatis memini, quo ſit referendum,

Dum cumulant plenos annua muſta lacus.

Nuper admodum Suetonium tuum excutiens in illum incidebam locum cap. 84. Julii Caeſaris vita, *Quicquid praeterea ad donum aderat.* ubi haeſiſſe non tantum *Caſaubonum* ex animadverſis ejus apparebat, ſed *Salmaſium* quoque, qui linea tranſverſa locum induxerat. Putem ego ſcribi debere, *quicquid praeterea idoneum aderat*, fovendo nimirum igni rogali. Breviter hoc & pro ſuo more Suetonius. In Tiberio cap. 46. *quam non amicorum, ſed gratorum appellabat.* Sic enim *Turnebus* teſtatur in veterrimis libris ſe inveniſſe, etſi Memmianus aliique a *Caſaubono* inſpecti, *Graecorum*. Sed de Graecis Tiberii comitibus agetur poſtea, nec ſolet Suetonius eadem bis inculcare: amicos appellabant comites ſuos viri Principes, qui popularitati ſtudebant. At Tiberius hic contemptim illos videtur habuiſſe pro caetera ſuperbia ſua. quid ſi legamus igitur, *Gnathonum?* ſic apud Symmachum libro IX. Ep. 11. cum codices omnes, qua editi, qua ſcripti, *gratorum foeda decreta* exhibeant, illic quoque *Gnathones* ſunt revocandi, ſed id *Juretus* jam occupavit. plura alias. *Scheffero* jam ſignificavi, quae volebas nuntiata. Vale, Graevi Jucundiſſime. Hagae Com. A. CIↃIↃCLXXIV. XXI. April.

EPISTOLA CLXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SI tu dicam ἀχαριςίας mihi scripseris, qui tam comiter tam benigne & amice a te acceptus, tantaque novorum meritorum accessione cumulatus, nondum ullam gratiarum significationem dedi, vix invenio, quo possim hoc crimen a me amoliri. Omnis spes veniae in te ipso mihi posita est, persuoso τὸν τρώσαντα ϗ ἰάσεσθαι. Retardavit tamen me scripturum non nihil nuncius amici, qui significabat te abesse domo. Accedebant rumores assidui de Serenissimi Principis adventu, qui ab aliarum rerum cura nos avocabant. Haec tamdiu desiderata felicitas, cujus tandem sumus potiti, vix quenquam civium nostrorum finit de ullo alio cogitare negotio, quam de hujus gaudii usura. Heri noster Ordo gratulatus est Magno Principi de Ejus adventu, ostenditque mihi partes esse impositas orationis publicae munere defungendi. Testabatur Princeps honorem, quem ei haberemus, sibi esse acceptissimum, seque diem ac horam huic Academicae ἀκροάσει dicturum, quamprimum ei vacare posset. Nunc expectamus Herois jussa. Nos interea revertamur ad suavissimas de re litteraria confabulationes nostras epistolares. In Ceiri Virgiliana & Petronio tibi probari correctiones, quas nuperius miseram, laetor. In Appulei loco herbam tibi porrigo, tuis victus argumentis. Nam certissimum est Atticam aeque sterilitatis incusari ac Laconicam, unde illa κραναὴ dicta est a Pindaro, quod aspera sit & sterilis. Nec adversor tibi diutius in locis Petronianis *ut juvenes*, quamvis duriusculum sit, & *cumulata testa Lyaeo*. Apud Suetonium in vita Julii Caesaris ingeniose refingis: *quicquid praeterea idoneum aderat*. *Munera* dici inferitis paullo ante ostendit: *donum* simpliciter ita poni vix crediderim. Casaubonus tamen hanc lectionem restituit a *Bercaldo* damnatam, qui reposuerat *ad manum*, offensus insolentia locutionis; sed tua conjectura perquam est apposita. In Tiberio vero capite 46. nondum possum contemnere veterem conjecturam, pro *Gratorum* scribendum esse *Grajorum*, non solum quia libris in veteribus saepe depravate legitur *Gratorum* pro *Grajorum*, ut tu ipse multis doces ad v. Fast. Nasonis, vers. 8. & carmen de Phoenice vers. 70. sed & quia Graeculos illos convictores non dignatus esse *amicorum* nomine videtur. Meminit quidem illorum alio loco in illa vita Suetonius, sed & alia occasione. Nunc in classibus amicorum non erant praetereundi, quibus vehementer delectabatur, & quos assiduos circa se habebat. Romani autem plerique contemtim habebant Graecos, nec faciebant magni, quamvis eorum consuetudine caperentur, qui eruditionis laudem captabant, quod tu non ignoras. In Minucio perpendi illum locum, de quo coram agebamus, accuratius: *nisi quod vos & totos asinos in stabulis cum vestra Epona consecratis*. Sed emendationem illam, quae tantopere

tum

tum mihi arridebat, nunc probare non audeo; quia nunquam Vestam in stabulis, ut Eponam, consecratam fuisse memini. Vestae sacros asinos fuisse certissimis testimoniis ostendisti luculente. Sed ea colebatur in focis, non in stabulis, quae Eponae erant sacraria. Diversitatem scripturae inde originem existimo traxisse, quod in aliis libris exaratum fuerit, *cum vestra Epona*, in aliis *cum sua Epona*, inde pro varia lectione a nonnemine adscriptum fuit, cum legeretur *cum sua* vel *vestra* Epona. Scripsisse autem Minucium existimo *cum sua Epona*, quod a sciolo cum *vos* praecessisset, mutatum fuit in *cum vestra Epona*. Plura vellem, sed interpellor a variis amicis, qui in hanc urbem confluxerunt. Pridie has litteras scripseram, sed nec tum, nec heri ab iis, qui me invisebant, impeditus eas mittere potui. Heri exauctorati sunt magistratus omnes hujus provinciae. Hodie novi sunt constituti, quamplurimis remotis a republica ex omni ordinum genere, inter quos *Weedius*, *Sandenburgius*, *Hamelius*, *Veltbusius*. Haec est rerum humanarum vicissitudo. Vere Thracius Orpheus,

Θάλλων δ' ὅσα βροτοῖσιν ἐπὶ χθονὶ ἔργα μέμηλεν,
Οὐδὲν ἔχει μίαν αἶσαν ἐπὶ φρεσὶν, ἀλλὰ κυκλεῖται
Πάντα πέριξ, στῆναι δὲ καθ' ἓν μέρος οὐ θέμις ἐστὶν,
Ἀλλ' ἔχει ὡς ἤρξαντο δρόμου μέρος ἶσον ἕκαστον.

Vale, meum praesidium & me, quod facis, ama. Trajecti ad Rhenum a. d. XXVI. April. CIↃIↃCLXXIV. Nondum hora dicta est panegyri nostrae, & vix puto Principem, si cras reditum molitur, nobis aurium operam daturum. Forte fuit qui & mihi propter amicitiam, quam colui cum iis, quibus est magistratus abrogatus, frigidam suffudit. Sed haec tibi in aurem.

EPISTOLA CLXXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

CUm horam mihi condixerint *Wolfogius Franciusque* jam nunc imminentem, qua ad me visant, paucis agendum erit, mi Graevi, quas hîc a *Scheffero* vides, nisi tribus comitarer verbis, piaculo obnoxium fore me sum arbitratus. Quae nuntias de virorum tot praestantium apud vos fortunis adflictis, invitus quidem audivi. Sunt enim inter illos, quibus jure optimo favebam. Horum plerique cum egregium in modum a praeceptis sapientiae animum gerant instructum, non possunt non censeri, fortuna licet frendente, a propriis virtutibus. Aveo doceri, quid orationi tuae sit factum. Si temporum angustiae, quibus adstrictus Serenissimus Arausionis Princeps non potuit vacare tibi, & aurem praebere, inviderunt auditoribus elegantiarum studiosis hoc pulcherrimum acroama, tu tamen non invidebis publico orationem, te omnino dignam, meritamque per universum terrarum orbem attente ab omnibus legi. Hoc age igitur, & nostris precibus quamprimum gratificare. In Suetonii

loco

loco idoneum pro *ad donum*, quod reponebam, tibi non displicere laetor. In altero ejusdem loco, quando *Gnathones* non satis supparasitantur tibi, nec se probant, alio erit confugiendum. Videbo per majus otium, si quid excudi inde possit quod magis tibi arrideat. Nam *Graeci*, *Gratique* parum satisfaciunt hactenus mihi. *Vestam* in Minucio nondum damnare possum. Scias auctorem illum uni codici, qui exstet in bibliotheca Regia Lutetiae, deberi. At quomodo illic legatur nos docuit *Rigaltius*: nam *Gelenius* aliique complura post interpolavere in Arnobio Minucioque. Unius litterae negotium est tota emendatio nostra. Vestae in equilibus non fuisse locum, fuisseEponae fateor. At hic, cum de stabulis asinorum agat Minucius, non de equilibus, non potuit illis aliena esse Vesta, cujus in tutela asinos fuisse liquido demonstrabam. Plura propediem. Vale, decus & ornamentum litterarum. Salveat *Velthusius* cum caeteris amicis, intelligatque ex te, quaeso, ingemuisse me adversis ejus. ὡς τάχιστα. Hagae Com. Anno CIƆIƆCLXXIV. XXVIII. April.

EPISTOLA CLXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

RUmores illi, qui hic de me jactantur, de quibus heri ad te scripsi, verine sint nec ne non possum liquido affirmare. Sane ut nunc sunt res hujus dioecefeos, omnia tuta sunt timenda. Fiunt enim plurima, quae fieri posse nemo sibi persuaserat. Plena sunt omnia calumniarum, mendaciorum, delationum, quae multos affixerunt, qui nunquam steterunt a partibus Principi Serenissimo adversis. Mea sollicitudo ingravescit, quia mihi non bene velle dicuntur, qui plurimum apud Serenissimum Principem Arausiacum possunt, *Landmannus* & *Maresius*, praecones verbi divini. Ille quidem, quod persuasus sit me non esse addictum caussae presbyterorum, sive Ecclesiasticorum, ut hic loquuntur, propter amicitiam, quam colui cum *Velthusio* & ejus amicis: hic vero, quod libelli aliquot prodierint ante annos aliquot contra parentem ejus de Cartesiana Philosophia, nomine *Petri ab Andlo*, quos profectos esse credidit ex illo coetu, de quo heri tecum egi. Possum ego quovis sacramento contendere inscio plane illo Collegio hos libros publicatos esse. Auctorem forte conjectura nos posse assequi, sed certum non constare liquido illi coetui. Haec opinio, quam de ista societate, quae olim conveniebat, habet, si possit evelli Viro Reverendo, gratissimum sane haberem. Nam & τὸν μακαρίτην parentem ejus semper tanquam Principem Theologorum in hac Belgica foederata colui, & nullius unquam iram aut odium ullo dicto factove, quod sciam, prudens provocavi, qui nihil nisi otium litteratum a teneris annis appetii, procul ab omni turba negotiorum, quod te, cui meum ingenium perspectissimum est, non fugit. Dedi litteras quoque ad Nobilissimum *Schemium*, qui cum

cum hic nobiscum esses, suum erga me studium multis magnisque declaravit argumentis. Te quaeso, ut ex illo expisceris, quid hi rumores, qui per omnia compita hic circumferuntur, sibi velint. Si quod instat meo capiti periculum, illi avertendo non dubito, & *Selemium* & disertissimum *Vollenhovium* omnem lapidem moturum, si certior factus fuerit de hac re, quod si tibi e re videbitur, ut facias, rogo. Amplissimo *Beuningio* tot curis negotiisque distento non ausim tantum negotii facessere. Hoc mihi persuasissimum est, nihil curae contentionisque pro tuo erga me studio reliquum facturum, ut non salus sola, sed & dignitas mea servetur illibata. Haec de isto negotio, de quo invitus scribo ad te: sed tamen his temporibus in hac civitate omnia providenda sunt. De rebus ad rem litterariam pertinentibus significat *Bullialdus* ad poëtas in usum serenissimi Principis Delfini perpetuis notis perspicuis & facilibus explicandos doctos plures mercede conductos esse, illisque florenorum nostrorum decies quatuor millia expendi. *Menagium* in edendis Variorum virorum Provinciae Andium patriae suae vitis occupatum esse, se opus Mathematicum Infinitorum Arithmeticam spectans paratum habere. *Capellanum* testamentum omnium judicio, etiam ipsi amicissimorum, ridiculum scripsisse condidisseque, legatis scrutis amicorum aliquot, scirpeaque, haec sunt ejus verba, supellectile, non secus ac pretiosissimis cimeliis. Ut famae ipsius consuleretur illud suppressum oportuisse. Vides ut pelluceat aerugo. Quaeso ut festinationi meae ignoscas, & praecipiti stylo. Ero alias accuratior. Vale, meum prae-

1 Quae de exauctoratis Magistratibus Ultrajectinis, & calumniis, quibus innocentissimi & integerrimi viri adspersi sint, scribit *Graevius*, verissima sunt. Jam in prioribus epistolis saepe questus erat de sociorum impotentia, qui neglecto foedere, quo septem civitates conjunctae fuerunt, Trajectinos durius tractarunt, quam ipsi fere Franci: cum *ἀναρχίαν* quamdam induxerint, & ut in hostili & capta urbe dominati sint. sed maxima pestis ex pessimis civibus, qui comiti Hornano, militum magistro, invidiae & calumniarum plenissimum libellum obtulerunt, de quo supr. Epist. CLIV. quo seditiosum in modum vilissima civium turba de legitimis Magistratibus questa; quo facinore, si respublica valuisset, majestatis crimine obligassent se seditiosi. Sed ut recte Juvenalis,

Ille crucem sceleris pretium tulit, hic diadema.

Certe scelus fuisse inde facile conjicitur, quod deinde ejectis viris egregiis, & eorum locis per libelli hujus signatores & eorum amicos occupatis, nemo postea auctorem se libelli ejus ausus fuerit profiteri, aut signatoribus illis accenseri, & plurimi pertinaciter negaverint se huic crimini adfines fuisse; licet vulgo notissima omnium nomina essent. Certe, si egregii facinoris auctores fuissent, debuissent profiteri nomina sua, & merita in restitutam & ereptam sceleratis Magistratibus rempublicam jactare. Sed interior animus alia dictabat. Vide laudandam & nepotibus seris commendandam semper *Lamberti Veldhusii* praefationem ad Fratrem suum ante ejus opera, quo nemo melius istius temporis & hominum diritatem depinxit. Quae *Graevius* addit de *P. Andlo*, certum est maxime personatum hunc ussisse *Maresium* & ejus sequaces. Quis vero fuerit reperire nequivi. scio & patrem meum in suspicionem venisse, sed ab aliis olim audivi *Allingam* etiam creditum auctorem. ab aliis collata opera plures elaborasse scriptiunculas illas, quibus nulla magis factiosos male habuere scripta, quia nimium vera exprobabantur, & quae sciri & detegi nollent.

praesidium & dulce decus. Trajecti a. d. xxx. April. CIƆIƆCLXXIV. Litteras ad *Hugenium* mitto apertas, ut simul ac legisti occludas. De collegio illo, si res exegerit, tu, quae tibi significavi, heri hodieque eum haud gravate monebis. Si quae nobis acerbitas impendet, nemo Amplissimo *Beuningio*, qui tot cives servavit, ut merito ei civica debeatur, melius meam caussam posset agere, si hoc ausim ab eo petere. Iterum vale. *Moneni* litteras quoque mitto apertas, ut illas ei tradendas cures, si consultum videbitur tibi.

EPISTOLA CLXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Valde me percellit nuntius de rebus tuis. Tanquam calamitatis parum esset erepta e vivis filia vobis, paterni ingenii ex asse haeres. Audio perquam invitus, non deesse, post nuperam in re publica mutationem, qui fortunis tuis insidias struant. Sed non est, cur magno opere hosce incursus reformides, qui ut ornamentum singulare es, & prorsus invidendum Trajectinis civibus, ita, si quid illi, quod abominor, iniquius in te statuant, haudquaquam defuturi sunt alii, qui te assertum eant, & Academiae suae lumen futurum adsciscant. Ego de toto negotio non paucis hodie cum illustri *Beuningio* egi. Tentavi & aditum ad *Hugenios* patrem filiumque, post reditum Principis in hoc oppidum, sed neuter domi a me est deprehensus. Auctor erat *Beuningius*, ut datis ad Principem litteris, periculum, aut certe invidiam, quae conflatur, a tuo capite amoliri niteris, sin minus id scripto apud *Zulichemium Zeelhemium* posse confieri. Ego haud scio, an in hac palaestra tam acriter tibi sit decertandum. Jam enim emergimus paullatim ex hoc rerum adversarum immenso pelago; adeo ut ante decursum mensis hujus provinciae ad unum omnes ab hostili praesidio vacuae fore videantur. Quod si fit, de restituendis in integrum studiis, Gymnasiisque horum altricibus, certatim a compluribus cogitabitur civitatibus per foederatum Belgium. Interim persuasus esto, ut credas, me tuis commodis non minus invigilaturum, ac si mea res ageretur. Ad Clar. *Bullialdum* cum litterarum nonnihil dabis, meis, quaeso, verbis vir optimus & inter vetustiores amicos numerandus mihi, salveat. Hunc simul sciscitare, si Glossaria illa *Labbaei*, quae tanto tempore sub praelo exercentur typographico, jam prolata sint in lucem. Tunc ubi *Bigotius* noster aetatem agat. *Vossium* luculenta auctum haereditate jam nosti. Ruri aedes possidet adeo spatiosas, ut illustri *Beuningio*, ejusque collegis Oratoribus, ut scis, in aulam Britannicam destinatis, omnique horum comitatui habitandas eas offerat. Vale, & virtutibus tuis securus indormi. Hagae Com. Anno CIƆIƆCLXXIV. xxx. April.

EPI-

EPISTOLA CLXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Bojam.

MIrifica tua erga me pietas omni ex parte in iis elucet litteris, quas ad me proxime dedisti, fidei benevolentiae & consilii plenas. Multa in iis collegisti sapienter, quae ad me confirmandum, si fortunae iratae insidiis peterer, valent plurimum, & ad incredibilem tuum in me amorem testificandum, perspectum mihi quidem antea plurimis maximisque argumentis, dulcem tamen & perquam optatum. Rumores, qui superiore calebant hebdomade, de me nonnullisque collegis meis disseminati, nunc raucescunt hîc quidem. Apud vos etiam spero illos consilescere aut nunquam fuisse auditos. Habui hodie illam orationem, cui Serenissimus Princeps aurem praebere non potuit negotiis infinitis obsessus, in magno ordinum Senatorumque concursu, auctoritate Consulum, ut a nostris nihil mihi sit metuendum, si secundiores modo ab aula flaverint venti, quod ex Nobilissimo *Zelemio* spero te cogniturum. In Gymnasiis Belgicis omnia loca, quae meam personam decerent, sunt occupata, ut si quae tempestas ingrueret, alia praesidia essent circumspicienda in aliis terris. Sed quae subrostrani quidem sparserunt, sint eorum capiti. Ex te tamen propediem spero me certiorem futurum, quomodo se res nostrae apud vos habeant. Ad Cl. *Bullialdum* cras litteras dabo, non immemor tuorum jussorum. *Vossium* speramus fortunam suam moderate laturum, & in tanto otio praeclari aliquid editurum. De me velim sic existimes, me angi nulla re. vaco enim culpa, & sustineor conscientia meorum consiliorum, quae nihil aliud spectarunt unquam, quam litterarum laudem & dignitatem. Si quid nihil merito accidet, me natum hominem esse omnibus fortunae injuriis obnoxium cogitabo. Litterae autem nostrae me docuerunt non infirmo animo ferendos esse casus, quos vitare nullo consilio potuimus. Si tamen praecaveri possint, nihil esse studii & diligentiae praetermittendum. Proxime ex tuis thesauris illis Musicis aliquid expecto. In Minutio tuae applauderem conjecturae, si vel in equilibus, vel in stabulis asinorum illam Deam consecratam fuisse legamus, ut legimus de Epona. Nam quamvis sacri fuerint asini Vestae, non tamen inde conficitur, in asinorum stabulis eam fuisse dedicatam, sicut nec Junonem in anserum stetisse χηνοβοσκείοις, quia anseres hujus in Deae tutela erant. Isidi quoque sacri habebantur asini, sed quia Isis non colebatur in stabulis, ideo aliter de Iside, aliter de Epona loquitur in eodem loco Minutius. *Nisi quod vos*, inquit, *& totos asinos in stabulis cum vestra Epona consecratis, & eosdem asinos cum Iside religiose devotatis.* In editione Romana prima omnium, quam habeo, est, *nisi cum vestra vel Epona.* & pro *devotatis* in illa ut & Basileensi Gelenii, *deveratis.* Unde *Rigaltius* emendavit *degratis.* quod non improbem.

 Sed

Sed forte scripsit *adoratis*. Vale, Vir perillustris, grande litterarum & mearum rerum columen. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIII. April. CIϽIϽCLXXIV. Dionys. Heri hac transiit *Hogersius*. Audio & *Vander Borchium* apud vos esse. Rogo ut virum amplissimum meo nomine peramanter salutes, si illum videris. Utinam possent in concordiam reduci viri praeclari. Uterque multis mihi nominibus est perquam carus. Nihil posset mihi accidere gratius, quam si audiam tuo studio & opera illos rediisse in concordiam, quorum animos eorundem studiorum societas debebat conglutinare arctissime. Ille Marcianus, quem editurus est *Schefferus*, est ne Marcianus Heracleota? Iterum vale, ὦ διαζεῦ. Non habeo haereseologiam Basileensem, sed Antidotum contra diversas omnium fere seculorum haereses, quod prodiit Anno 1527. In illo libro habentur Justini Philosophi & Martyris annotationes adversus gentes. Athanasii libri XI. De Trinitate. Marii Victorini de Trinitate libri III, cum ejusdem hymnis & carmine de Maccabaeis. Hilarius de patris & filii unitate. Ambrosius de Resurrectione. Theophili libri Paschales IV. Idacius adversus Varimadum. Cyrillus adversus Nestorium, cum nonnullis aliis ejusdem scriptoris libellis. Proclus ad Armenios. Timotheus ad Ecclesiam Catholicam libri IV. Vincentius Linensis contra novationes. Prosper Aquitanicus de libero Arbitrio. Victoris fidei ratio. Cerealis adversus Maximum. Gelasius de duabus naturis in Christo adversus Eutychianistas. Joannes de duabus naturis in Christo. Fausti fidei ratio. Antonini Constantiensis ad Arcadium exulem consolatoria. Agnelli ad Arminium de ratione fidei. Rustici Diaconi adversus Acephalos. Sunt ne in haereseologia praeter hos alii?

EPISTOLA CLXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NUdius tertius cum in eo essem, ut Leidam summo excurrerem mane, tuae tradebantur mihi, Graevi jucundissime. Voluit Fortuna, ut ante ipsam profectionem *Hugenium* Patrem super rerum tuarum statu compellarem: nam filius circumventus a salutatoribus matutinis ac obsessus vacare mihi non poterat: cui tamen pater & litteras tuas sese traditurum promisit, & tuis commodis invigilandum sibi filioque prae se tulit, ut cujus eruditioni, ac egregiis animi dotibus uterque plurimum deferrent. addidit denuo, quod & alias significarat, velle sese tibi innotescere. Filius me bis terve domi meae ex illo quaesivit frustra, eodem successu & a me quaesitus ipse non semel. Hodie per famulum significavit fore, ut sub vesperam adesset mihi. Si adest ante tabellarii discessum, quid effectum dederit in negotio commendato, faciam ut scias. Promisit & *Vollenbovius*, in quem incidebam nudius tertius post salutatum *Hugenium*, cum illustri *Fagelio* acturum sese de te, eo ipso die, ne quid procra-

craſtinando forte peccaretur. Poſtea, ut ſcis, res fuit nobis cum duobus continuis feſtis diebus; ut nec illum, nec *Marezium* compellare ſit datum. Conveniendus tamen uterque craſtino mihi erit mane. Nam *Beuningium* Heroem, ſatis per ſe faventem tibi, bis terve inſtigavi tamen, & currenti, quod ajunt, calcar addidi. De ceteris auctor ſum tibi, ne quid rumoribus ſenum ſeveriorum terrearis, nec famoſis libellorum ineptiis des manum. Iſta omnia unius aſſis aeſtimanda tibi propone. *Borchium* Daventria huc adveniſſe audio, ſed quem videre nondum contigit, dum *Hugenium* exſpecto. Illius res, quantum conjectura aſſequor, optimo ſunt loco. Utinam certe *Hogerſianae* tam bono! qua ſervari poſſit Vir ille, praeſentiſſimo diſcrimini expoſitus, rationem vix apparere fateor invitus. Vale, rerum ſuaviſſime. Hagae Com. CIƆIƆCLXXIV. IV. May.

EPISTOLA CLXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

IN noviſſimis litteris, quas a. d. IV. Maii exaraveras, fidem dabas te mihi ſignificaturum, quae a Nobiliſſimo *Selemio* accepiſſes de rebus noſtris. Neſcio ſecundumne omen accipiam tuum ſilentium, an quid adverſi promittat. Hic locorum non male nobiſcum, ut nunc eſt, agitur. Senatus decrevit orationem illam, quam nuper habui, & tu olim legiſti, nonnullis auctam acceſſionibus typis publicis vulgandam eſſe, nec ſtipendium minuendum, niſi aliorum omnium propter anguſtias aerarii recidatur. Apud vos numquid moliantur malevoli homines, alienis commodis dolentes, ex te reſcire pervelim. Ita enim ratio hujus civitatis comparata eſt hoc tempore, ut nuſquam tuta ſit fides; ſed inveniantur quam plurimi, qui aliorum inſidientur fortunis. Si aut vera perferuntur ad Sereniſſimum Principem, aut criminationes, ſi quae in hoc caput ſunt congeſtae, diluendi datur locus, non eſt quod laborem, aut ſolliciter. Quicquid ſit, impavidum ferient ruinae, quia nullius culpae mihi ſum conſcius, qui omnes partes & factiones tam in republica, quam ſcholis & Academiis fugi cane pejus & angue, meis me involvens libellis. Tuas propediem expecto, teque, dulce decus meum, valere, tuumque mihi amorem illibatum ſervari volo. Trajecti Rheni ὡς τάχιστα. a. d. XXVI. Aprilis CIƆIƆCLXXIV. Dionyſ.

EPISTOLA CLXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SI quid aut ornamenti aut commodi virtutibus tuis a mea commendatione posset accedere, equidem haud defuturus mihimet ipsi hic eram, quem res tuae sic tangunt, ut ne tibi quidem majore cura incumbant aut foveantur promovendae. Egi non tantum cum *Beuningio*, *Maresio*, *Voltenbovio*, & patre *Hugenio*, sed cum filio quoque repetitis vicibus hesterno die, qui cum ipso Principe sibi de negotio omni fore agendum, arrepta occasione, propediem pollicitus est sancte. *Ter Borchius* quoque, cujus, ut sunt tempora, auctoritas est nonnulla apud Aulicos & Principem, operam hic suam addixit mihi. quamquam constanter hi omnes negant, aut rumores de te sinistros, quos narras, esse sibi compertos, aut si sint, quicquam iis esse deferendum. Addebat *Seleemius*, pluris esse te unum, quam quicquid fungorum tempestas nupera subnatum civitati vestrae edidisset: iisque verbis jam sese usum in nupero *Maresii* congressu. Deterge igitur omnem animo nubem, & tranquillis meditationibus te totum trade, mi Graevi. Ex Italia litteras complures habui proxime. Salutat te peramanter *Magliabechus*, petitque, uti *Gronovium* paucis Magno Etruriae Duci commendem. Is codices scriptos, & in hisce Plinium illum optimum, ut reor, quamquam non nominatur, *Falconerii* opera Bruxellis nuper comparavit ex armario Chiffletiano. In Minutii loco, quando *Vestam* ibi non admittendam censes, vide an vetus olim scriptura fuerit, *cum vestra bell aepona*, pro *vestra bella Epona*. In aliis enim nunc occupor, evocatus Amstelaedamum, sed unde crastino die huc sum rediturus. Adest nunc nobis *Pacichellius*, qui Colonia Ubiorum cum Britannicis Oratoribus huc se contulit. Vidi & *Hogersium*, sed in transcursu. Ex Italia nuntiant sepulchrum perantiquum in via Flaminia esse recens detectum, cujus descriptionem en tibi, quam tamen ut restituas mox mihi, curae tuae nolim excidat. De Marciano *Schefferi* nil dixerim certi, sed percunctabor ipsum. Haereseologia non est mihi ad manum, ut quaestioni tuae nunc nihil responderi a me possit. Vale Graevi Suavissime. Hagae Com. Anno CIƆIƆCLXXIV. VI. May.

EPISTOLA CLXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Amsterodamensi itinere feliciter te spero defunctum esse, & nunc tuis laribus redditum ac tuis Musis, a quarum consortio perquam aegre divelli te pateris. Saepe irascor fortunae tibi tam iniquae, cum te tot casibus jactatum non passa est in suavi Musarum complexu aetatem, ut maxime desiderabas, agere, & ne nunc quidem, cum portum tibi tua virtute meritisque in patriam patefecisses tranquillum, te tuo sinit animo morem gerere, sed calumniis forensibus molestissimis implicitum tenet, quo nihil potest a tuo ingenio esse alienius. Sed non dubito, quin superi tandem pietatem tuam sint respecturi, & vindicaturi eorum injurias, qui te indignis modis exagitant, teque his tricis expedituros victorem, ac in otium illud optatum te asserturos, ut quae olim commentatus es in rei litterariae decus & incrementum, lucem tandem adspiciant. Sollicitudo tua de meis commodis & ornamentis, studiumque eorum tuendorum & augendorum mirificum, quod in tuis litteris prae te fers, & rebus multis fecisti, non quidem effecit, ut magis te amem, sed ut dies noctesque cogitem, qua significatione declarare possim, tuorum in me meritorum memoriam perpetuo meo obversari animo. Nam ut gratias dignas tibi persolvam non est opis meae, qui hoc assequi non possum, quamvis omnes nervos & vires contenderem. Cum me jubes omnem detergere nubem animo, nihil est, in quo facilius tibi possim obtemperare, qui nunquam me tristitiae dedi ac moerori, ac contra omnes iratae fortunae impetus dudum me armavi, nec quicquam praeter culpam, qua vaco, praestandum mihi existimavi semper. Effraeni tamen malevolorum libidini ne pateat nudum nostrum latus, cum illud peti omnium sermonibus jactaretur, providendum mihi duxi, tuoque inprimis consilio, quod nunquam mihi defuit, utendum, Vel quod nunc mihi dedisti, quam plenum fidei fuit & prudentiae? Rumores hi quidem refrigerati hîc sunt, qui tum calebant, & gaudeo apud vos nunquam eos fuisse auditos. Nobilissimus tamen *Mommacherus*, qui primi Ordinis Patribus est modo adscriptus, & mea caussa omnia vult, eamque egit apud gratiosissimos aulicos, auctor mihi est, ut ad vos contendam ipse, ne quid mihi exitiosum clam furtimque moliri possint, qui multos alios afflixerunt, quique etiam nunc Hagam se contulisse dicuntur, ut nescio quid quibusve misceant: praecavendos esse fatales ictus. Si semel ποιμένι λαῶν persuaso & inducto calumniis hominum, quorum fidem minime suspectam habet, ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων, esse id οὐ παλινάγρετον. Sed non ante constitui ad vos excurrere, quam oratio mea praela reliquerit. Interea vide num ex Nobilissimo *Zelemio* possis expiscari quodnam responsum tulerit a Serenissimo Principe, meam caussam

orans,

orans, quod, ut tu mihi significas, facturum se promiserat, ut & quid *Vollenhovius* retulerit tibi, postquam hoc nomine compellavit Syndicum Batavum. Emendatio tua in Minucio *cum vestra bella Epona* bellissima est, eamque ego amplector cupidissime. *Maghabeccbum* quaeso ut salutes peramanter. Addam & ipse epistolam, si non nimis festinaris. Sepulchri in via Flaminia inventi descriptionem nullus vidi. Spem tamen illius faciebas. Fac, quaeso, ut videam. Remittam quam primum. Si quid aliud Italorum litterae novi narant, noli ejus fructu me defraudare. Vale, decus meum & saeculi grande. Trajecti ἐν τάχιστα a. d. IX. May CIƆIƆCLXXIV. Amplissimo *Terborchio* salutem plurimam dico. Nobilissimo *Pacichellio* me ut commendes rogo.

EPISTOLA CLXXXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

VEllem describi typis aliquando tempestivius tua potuisset Oratio, & Principis ad castra profectionem, quae in vesperam adornatur hodiernam, praevertere. Nihil tamen impedit, quo minus ad nos excurras, hospes mihi longe gratissimus adfuturus, mi Graevi. Immo vel hoc jucundior, quod mihi dedisse excursum hunc poteris videri, absente Principe; quem ipsi Principi alioquin cras daturus. *Selemio* res tuas commendavi denuo, & quidem calide sic satis: qui cum impense studeat tibi, dubitare non debes, quin tua causa nihil non velit, & quantum velit, reapse sit demonstraturus. Nisi te exspectarem apud nos, mitterem nunc, mi Graevi, Mylianae bibliothecae catalogum; cujus auctio in finem mensis hujusce est rejecta. *Pacichellius* jam discessit a nobis, crastino die, ut opinor transfretaturus Brila in Britanniam. *Magalottus* Hamburgo scribit, cum dubia valetudine se luctari, atque hinc moram Suecico itineri utcumque esse injectam. *Vollenhovius*, qui cum syndico *Fagelio* sese acturum de tuis commodis in se receperat, nunc *Terborchio* rem omnem curae fore ex promisso & fide obligata prae se fert. Mallem tamen ipse polliciti fidem plenam praestitisset: cum *Terborchius* in sua re satis ac super occupetur. adest & nobis *Hogersius*, cui misere metuo, cum adversarii palam circumferant ac ostentent omnibus, quae ille nimio libertatis amore ac deceptus scripto hic illic consignavit olim, ut quod res est dicam, incautiora aliquanto: nitor simultates inter utrumque exortas sepire, sed nimis excanduerunt odia. In Minucio Octavio tandem hariolatorem me tibi visum non malum gaudeo sane. Descriptionem sepulchri in via Flaminea reperti en tibi. Vale, mi Graevi, & suaviter rem gere. Hagae Com. Anno CIƆIƆCLXXIV. XI. May.

EPI-

EPISTOLA CLXXXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE tuis rebus diu est quod nil prorsus intelligo: nec intermitto tamen iis pro virili advigilare; *Vollenbovius* & *Terborchius* jam hinc discessere; in Britannias alter cum Oratoribus nostris, alter ad suos. Uterque dum occurrunt mihi nudius quartus, ad *Fagelium* una contendentes, denuo mihi promisere, non neglecturos sese hac occasione rerum tuarum commendationem: quod maturius fecissent mallem. Domino *Amerongio* quod diceretur palam asseverasse, se passurum potius suis commodis quid detrahi, quam tuis; gratias egi compellato domi suae, atque adeo virum insignem multis extuli laudibus ob dictum pulcherrimum, utque hoc in proposito perseveraret sum non paucis adhortatus. *Vollenbovius* inter alia testabatur, de te sibi actum cum *Landmanno*, eumque jam edoctum sua opera, quis & quantus tu esses, quem videbatur ignorare, aut non capere. Dedisse tamen manum saluberrimae admonitioni. Ad *Seleemium* cum litterarum nonnihil ac rescriptionis hodie sit parandum mihi, memoriam pollicitationis omnem denuo illi refricabo; ne quid intermittat res tuas commendare Principi. Nec deesse poterit tempus opportunum huic rei, ubi prodibit in publicum tua Oratio. *Antonius Magliabechius* te salutat perofficiosum in modum. Habes hîc Mylianae bibliothecae Catalogum. Vale, Graevi jucundissime. Hagae Com. Anno CIↃIↃCLXXIV. XX. May.

EPISTOLA CLXXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

MIrificam rerum mearum curam omnes tuae prae se ferunt litterae, ut primas in amore me apud te ferre mihi sit testatissimum. Tot enim argumentis pro meorum temporum varietate & sollicitudines & laetitias tuas mihi probasti, ut si de tui fratris aut filii commodis ageretur, nihil posset a te fieri amabilius. Tantis tuis officiis respondere quidem nunquam potero; cum indies meritorum tuorum fiant accessiones plurimae, sed tu voluntatem meam, pietatemque erga te in accepti tabulas ut referas rogo, qua spero me tua beneficia tibi jucunda facturum. Apud *Amerongium* & *Selemium* quod caussam meam egeris, multum te amo. Iter meum ad vos ut & litteras meas retardavit triconum omnium lentissimus typographus, qui ne nunc quidem hanc oratiuncu-

lam expediit. Cras tamen aut perendie ultima manus ei imponetur. Sed quoniam Serenissimus Princeps jam signa infert hostili solo, constitui profectionem meam differre in ferias Pentecostes. Velim interea ex te doceri, quidnam responsi tulerint a *Fagelio Terborchius* & *Vollenhovius*. Ille enim nunc fere solus & ad loquendum & ad tacendum habet portisculum. Illustrissimo *Amerongio* ipse propediem gratias agam. De commodis meis imminuendis etiam nunc comitia hic habentur. Si aequis legibus aliquid propter angustias aerarii meae aliorumque collegarum detrahetur mercedi, non est ut conquerar. Nam praecipuam fortunam nunquam postulavi. De quibus sequente hebdomade certius aliquid ad te perscribere potero. In bibliotheca Myliana si inter Miscellaneos in Q. n. 309. *Roberti Titii* pro suis locis controversis assertio, & in Oct. 95. Gosfredi Abbatis opuscula, si fuerit *Sirmondi* editio, uti & Ennodius *Sirmondi*, quem, nisi fallor, in ista quoque auctione prostare legi, salubri pretio possint haberi, rogo ut istos mihi libros jubeas emi. De tuo Petronio dudum nihil audio. Apud Ciceronem lib. x. ad Att. ep. 8. locus est mire vexatus, cum in editis, tum in manu exaratis libris. *Classibus adversabimur igitur? quod malum majus scilicet tantum? denique quid turpius?* Bosius edidit, *quod Mallius scilicet tantum?* Franc. Junius, *quod majus scelus, aut tantum?* Nonnulli libri: *quod malum scilicet tantum?* alii: *quod majus scilicet tantum?* Mihi videntur *scilicet tantum* esse adscita a librariis aut imperitis correctoribus, cum *majus* in eorum libris desideraretur absorptum propter similitudinem litterarum a praecedente vocula *malum*. Sic omnia mihi videntur liquida & Cicerone digna, nisi tu quid, docte Trebati, dissentis. Conjecturas tuas in vitam Agricolae videre pervelim. Clarissimum *Magliabecchium* ut officiosissime meo salutes nomine, cum rescripseris, rogo. Vellem plura, sed properat nuncius. Vale, meum decus & praesidium. Trajecti a.d. XXIII. May CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CLXXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE te mereri bene, mi Graevi, potest nemo, quin virtutem artesque ingenuas idem demereatur, quarum tu praesidium ac decus singulare es censendus. Omitte igitur invidiosa commendatione prosequi vulgaris notae officia, quae tuis commodis majori voluntate, quam successu, a me praestantur hactenus. Optata prorsus responsa a *Fagelio* tuam in rem se tulisse *Terborchius* mihi proxime significabat. Quod si quid nihilominus detrimenti machinantur in caput tuum homines bonis artibus infensi, certus esto nobis omnibus litterarum ac virtutis studiosis id facturos esse invitis ac nolentibus, ac publicam indignationem incursuros. De libellis, quos in auctione Mylianae bibliothecae cupis coemptos, cum tempestivum erit, a me cogitabitur: ad *Bynaeum*, quan-

quando scribebam proxime, opera plane tumultuaria animoque alibi occupato res a me gerebatur. Unde factum est, ut de Spondeo in secundam sedem carminis Jambici non admittendo imprudenter ac perperam quaedam mihi exciderent. Illud volui dicere, non admitti a versu Jambico nisi syllabam brevem initio secundi pedis. Tullii ad Atticum epistolas non esse mihi in promptu equidem moleste fero, perpensurus alioquin cum cura castigationem tuam omnem. Petronium vix inspexi toto jam mense. De illo tamen ac Taciti Agricola per majus agam otium, post finitam auctionem, quam aliud agenti mihi nolim elabi. Antoninum Liberalem *Berckelii* jam, credo, vidisti. Idem sub praelo habet fragmentum Stephani Byzantii & periplum Hannonis. Perlata sunt nonnulla exemplaria e Britanniis ad nos Palaephati aliorumque mythologorum: quibus Philosophos nonnullos minoris notae, ut Sallustium puta, & Secundum cum Heliodori Opticis conjunxere. Praela typographica post pacem majori ex parte jam restitutam nobis calebunt denuo propediem, ut auguror. Vale. Hagae Com. Anno CIↃIↃCLXXIV. XXV. May. Orationem tuam quando videbimus?

EPISTOLA CLXXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

JAm dudum tuis amantissime scriptis litteris non nihil reposuissem, nisi iter meum ad vos de die in diem distulissem variis interpellatus negotiis, teque distineri cum maxime scirem. Constitueram ipse ad vos perferre orationes meas, ne hanc bellam occasionem compellandi nonnullos procerum praetermitterem, sed nunc morbus quidam insolitus, qui filiolam meam omnium suavissimam ante hebdomades tres corripuit, caput manus pedesque saepius indies miris motibus & tremoribus concutiens, salva tamen mente sensibusque, ut Herculei morbi nullum argumentum adhuc ostendat, jubet me Amsterodamensem profectionem vestrae praevertere. Ibi enim celebris Medicus *de Dieu* fertur praesenti remedio hujus mali vim posse minuere & tollere. Inde ad vos excurram, ut de omni mea ratione tecum agam coram, in cujus unius sinum omnia soleo effundere, quae me urunt. Multi sunt, & quidem e primariis viris, qui novas nobis sollicitudines affundant, permoti litteris Serenissimi Principis ad Ordines hujus Provinciae datis nuperrime, quibus significat sui juris esse omnia munera, quibus nondum ipse dederit praefectos, eaque pro vacuis habenda. His etiam accensendas provincias esse Academicas multi sunt, qui existimant. Sed nolo te querelis meis obtundere. Mitto hic duodecim orationis meae exemplaria. Sex velim ad ipsum Serenissimum Principem curari, tibi unum, *Zulichemio* & *Selentio* duo, *Fageliis* Syndico & Fratri, qui Ordinibus est a secretis, duo, & *Naeltuiio* unum assigno exemplum. Habes

duo alia minus comta, *Kinschotio* Senatori Curiae Hollandiae, & *Slinglandio* destinata. Ad *Fagelios* tamen ne mittas, quaeso, illis adscriptas orationes. Ipse eas tradam illis. Reliqua si per puerum tuum, quibus dixi, reddi jusseris, per mihi gratum accidet. Britannicas merces Musicas nondum vidi. Ad *Zulichemium* & *Selenium* litteras dabo propediem. Nunc nauta solvebat oram. Vale, Vir Illustris. Trajecti ad Rhenum postridie Kal. Jun. CIↃIↃCLXXIV. Gregor. epochae.

EPISTOLA CLXXXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MYlianae bibliothecae auctio totos sex dies habuit me occupatum; nec absolvetur, puto, ante Veneris proximum, interveniente praesertim die, ut scis, festo. Tridui certe videtur superesse opus, ut suprema manus imponatur subhastationi. Cur assiduus praeter solitum interfuerim ei, rationes tibi haudquam improbandae, cum plenius exponentur, me perpulere. Nam praeterquam quod amicis compluribus, qui selectos hinc inde e catalogo codices sibi cupiebant comparatos, sum gratificatus, nonnihil etiam mihimet ipsi dandum existimavi, maxime postquam libris ipsis curioso perlustratis oculo deprehendi, plura in iis contineri, quam index typis descriptus, & a te perlectus, pollicetur. Sed de his ut coram inter nos agatur praestat. Ego quidem occasionem tam opportunam bibliothecae instruendae libris minus obviis, & nequicquam saepius a me quaesitis, non negligendam esse sum ratus. Quos tu comparatos cupiebas, eorum nullum hastae subjectum esse hactenus scito: cras tamen perendieque id fiet haud dubie. Ceterum ut ad alia convertatur sermo, misere subveritum jam pridem esse me potes meminisse, ne quid N. simultatum aut jurgiorum sibi conflaret. Eamque ob caussam te eram exhortatus, quod nonnihil apud illum, plus certe quam ego, videris posse, tempestivis consiliis ut periclitanti adesses. Nunc audio perquam invitus, hunc linguae incontinentis fructum ab illo ferri, ut Professoribus artium bonarum, Legum Romanarum interpretibus praesertim, dum in hos & illos, sed in hos maxime, multa contemptim & contumeliose jactat parum circumspectus, sit invisus. Quod si salvum ac discrimini fortunarum famaeque tempestivius ereptum cupis, ut cupere te sum certus; ne cunctare, quaeso, totam eloquentiae tuae vim ad partes vocare, si ad saniora fortassis permoveri juvenis inconsultus possit salubribus praeceptis. Illud tamen iterum iterumque abs te peto, nequid me in scaenam tragoediae hujus producas, qui latere illum hoc in negotio vehementer ac celari velim. De antiquitatis porro monumentis, in agro suburbano recens repertis, quae perscribunt ex Italia amici, tempus erit confabulandi inter nos uberius, quando tute ad nos vises. Vale, rerum jucundissime. Hagae Com. Anno CIↃIↃCLXXIV. 3. Junii mensis.

Hasce

Hasce mihi obsignaturo tuae musteae traduntur, una cum fasce Orationis a praelo typographico recentis: quam votis omnibus perlectam totus jam devoravi, oculis alibi occupatus usurpare eam nondum licuit. Exemplaria, quibus jussisti, jam nunc distribuenda curabo. Valetudo tua mirifice anxium suspensumque animi me habet, quare excurre huc quam primum, ut valere te mihi credam & meis oculis, quando tibi absenti haudquaquam possum. Amorem in rebus dubiis augurem esse pessimum minime ignoras. Si fortunae tuae pendent a nutu Serenissimi Principis, est quod de iis sis securus. Scribam interim die crastini ad *Selemium* denuo, ac tibi ut invigilet tuisque apud herum commodis hominem optime volentem tibi monebo. Si intra proximum triduum non potes adesse, quando tandem sis exspectandus mihi, fac, verbis vel tribus ex te intelligam. Iterum iterumque vale. E re tua sit fortassis exemplar Orationis ad Magnum Etruriae Ducem mitti per tabellarios. Si mecum id consultum reris, jube *Elzevirio*, ut in diem Jovis proximum *Guasconio*, res Ducis apud Amstelaedamios curanti, tradat exemplar. Ejus ego, tanquam a te missi, in litteris tunc exarandis meminero.

EPISTOLA CLXXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NEc rebus possum nec verbis respondere prolixae tuae benignitati, qua nos effusissime nuperius cumulasti, cum te cum uxore & filiola inviseremus. Tanta est benefici ingenii tui liberalitas, ut nisi novis subinde accessionibus tuorum meritorum, quae in nos contulisti maxima & plurima, numerum augeas, antiqua te perdidisse putes. Eo sane nos redegisti, ut, licet in nexum nos tibi daremus, nulla tamen ratione usuras, nedum sortem possemus unquam expungere. Nihil nobis reliquum est, quam ut omnes gratae voluntatis testificandae captemus occasiones, ac perpetua observantia & pietate in te tua beneficia tibi gratiora reddere studeamus. Quod, spero, consequemur. Pridie demum nostros vidi lares. Retinuit me Amsterodami cum filiae valetudo, quae vehementer infestabatur in scapha, qua Lugduno Harlemum subvehebatur, & dein Amsterodamum, tum litterae *Trelschii* nostri, qui rogabat, ut ei in urbe opulentissima die Jovis aut Veneris occurrerem Hamburgo reversuro. Eum expectavi ad Saturni diei vesperam. Vereor ut in itinere alicubi infirmitate retardetur. Villas aliquot ad Vechtae ripas peropportunas bibliothecae componendae audio proscribi. Rogo ut ad nos excurrere, easque inspicere ipse velis. Feres viae pretium. Prostant enim in taberna Ribbiana libri, vili credo pretio comparandi, quibus tua bibliotheca egregie ornabitur. Amstelodami vidi libros aliquot musteos ex Anglia allatos, Elenchum antiquitatum Albionensium Danielis *Langhornii*, & epistolas quatuor de moribus ac insti-

stitutis Turcarum, & septem Asiae Ecclesiis *Thomae Smithi*, in quibus non nullae Graecae Latinaeque inscriptiones, quas tamen ἀνεκδότους esse non ausim praestare: nec enim per temporis angustias mihi licuit eas accuratius examinare; ut & *Spenceri* dissertationem de Urim & Thumim, cum nonnullis aliis pertinentibus ad doctrinam rerum naturalium & moralium. *Elzevirius* mihi ostendit specimen animadversionum *Blondelli* in Baronium; sed in eo tantam vim errorum a descriptore profectorum, qui homo videtur est omnis historiae tum ecclesiasticae, tum τῆς ἔξω rudis, deprehendi, ut, nisi doctum invenerit virum, qui illas emendet & digerat, ordinetque, operam sit lusurus. Huic provinciae qui par sit Amsterodami neminem novi, nisi *Meibomium*, a cujus tamen asperitate videbatur abhorrere *Elzevirius*. Vidi, & varios sermones cum eo conserui. Ajebat se longe meliorem versionem Polybii posse dare, quam dedit *Casaubonus*, infinitas hallucinationes ejus annotasse: habere quoque paratas animadversiones in totum Livium, prae quibus & Sigonianae & Gronovianae non magni sint faciendae. His nonnihil deberi, & ideo non esse contemnendas, quod manu exaratos codices composuerit ὁμακαρείτῃ cum editis, & ex veteribus libris nonnulla restituerit non pessime. Suas sibi non venales esse octo millibus florenorum. Se nec *Salmasio* nec *Casaubono* cedere: caetera differo in nostrum congressum. Spero enim me brevi hîc te complexurum. Si ex Nobilissimo *Selemio* accepisti orationem meam Serenissimo Arausionum Principi esse redditam, velim id mihi significes, ut & num serena fronte sit excepta, ac numquid de rebus nostris ad te perscripserit, numve consultum esse censeas, ut ad ipsum & *Naeldvicium* litteras dem. Sed quando redibimus ad Petronium, aut Agricolam Taciti? *Bosii* obitus magno me affecit dolore. Nam amisi amicorum, quos in Germania habui, vetustissimum, nec parvam jacturam in eo fecerunt elegantiores litterae. Non solum ejus curae in Josephum, sed & epistolae Reinesianae, aliaque opuscula ejus ἀνέκδοτα, quae typis mandare constituerat, vereor ut unquam lucem adspiciant. Sane is unus erat in Germania, *Reinesio*, *Buchnero*, *Freinshemio*, *Boeclero* mortuis, qui dignitatem litterarum sustinebat. Saepe quidem eruditi conquesti sunt de politioris eruditionis contemtu; sed nunc in paucorum capitibus ejus salus vertitur. Te, optimarum artium & mearum rerum grande columen, Deus diu salvum praestet & incolumem. Mea uxor te salutat, tibique summas agit gratias. Trajecti ad Rhenum a. d. XVIII. Jun. CIↃIↃCLXXIV.

Habui litteras ex Italia a *Rulaeo*, qui nunc Romae degit. Is narrat in Hispania cognovisse Marchionem Acropolis, e praecipuis Proceribus illius regni, virum Latine, Graece, Hebraice & Arabice pereruditum, & copiosissima bibliotheca instructum, qui librum adornet de primis Hispaniae cultoribus. Indicem capitum primi libri in Linguam translatorum Latinam misit, quae variam spirant eruditionem. Illorum ut tibi copia fiat videbo. Iterum vale.

EPI-

EPISTOLA CLXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

OPerose equidem & meditate mihi tecum foret nunc agendum, Graevi suavissime, si contenderem aequare officiosam illam elegantiam, quam perlatae ad me sub noctem hesternam, dum Amstelodamo domum revertor, tuae litterae prae se ferunt. Hac quo facilius libentiusque palma nunc tibi cedam, facit successius negotii, *Zeelhemio* nostro litteris frequentibus per me non ita nuper commendati. Suscepit ille patrocinium tuae causae, quod ultimis suis testatur, apud Principem, obtinuitque diploma ab herili benignitate, quo & munus professorium & stipendium sarta tecta tibi praestantur. Ipsum diploma mihi nondum est exhibitum, sed exhibendum propediem. Quod ignorare te nolui, ut, si quid interea forte, quod abominor, in te moliantur iniquius tui adversarii, cognoscas tribunal, ad quod provocando jubeas illos plorare, & omnem livoris machinam eludas non magno conatu. Nunc Dordracum evocor, sed domo non nisi triduum aut quatriduum absfuturus. Ita fit, ne te convenire nunc non possim, aut ad vos excursum moliri. Tu interim servato mihi integros scriptores, si quos custodit officina Ribbiana minus obvios alibi, aut meae bibliothecae nondum assertos, praesertim illos, quos in publicum emisit *Tengnagelius*. Quod ideo moneo, ne intercipi hanc messem mihi patiaris a *Plumero*, qui libros rariores conquisiturus ad vos adfectat viam, aut ab alio quocunque hisce araneis insidiante, quas mihi cupiam relinqui illibatas. Intellecto *Trelschii* tui apud Amstelodamios adventu per *Elzevirium*, frustraque adito ejus hospitio, quod decumbentem matutinis horis opprimere in lecto non sustinerem, irritus voti ex illa urbe me recepi. Librorum illic, quos ex Britannia narras allatos modo, nihil prorsus mihi est oblatum. Sed nundinarum Francofurtensium catalogum vidi, qui Boziana complura pollicetur, nunquam forte in publicum proferenda post funus immaturum hominis doctissimi. Ad Petronium & Taciti Agricolam provolabo, simulatque calumniae forenses me mihi reddent. De Oratione tua, Principine sit reddita, an ne nunc quidem, altum in *Zeelhemianis* silentium. Redditam tamen opinor, illaque occasione arrepta negotium tuum in aula promotum. Vale cum lectissima conjuge, mi Graevi. Apud Leidenses te & comitem tuum indulsisse Genio nonnihil audio, nec miror, quos arida pumice siccos magis a me dimiserim. Laudo igitur, quod lente festinando domum, injuriam vobis a me factam in aliis, etsi immerentibus forsan, praeclare ulti estis. Iterum vale, flos Amicorum. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XXIII. Junii. De villa coram agemus, quam instituto meo non inopportunam velim inveniri.

EPI-

EPISTOLA CLXXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ASsecutum est me in ipsa via jam digressum domo, hoc quod vides, Principis Serenissimi diploma. Id nisi res tuas collocet in solido tutoque, non video, quid praeterea in commodum tuum a me conferri possit. Sed aut fallor, aut abunde tibi hoc ipso jam prospectum est. Poteram id apud me servasse, dum redirem ad domesticum larem, quod cis biduum triduumve fiet, sed omni sollicitudine liberatum te videre malui. Fac igitur quamprimum ex te intelligam, si diploma per tabellarios recte sit curatum. Vale, mi Graevi, & mihi velle perge. Bredae, manu tumultuaria. Anno CIƆIƆCLXXIV. XXVI. Junii.

EPISTOLA CLXXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ET diploma Serenissimi Principis, & vimineus fiscus librorum plenus, fartus tectusque mihi redditus est, qui a me cum illo altero, quem superiore hyeme hic reliquisti, diligenter custodietur, donec jusseris curari, quo volueris. Adventu tuo nihil mihi accidere poterit desideratius. Certissimum enim mihi pignus immortalitatis est tuo frui complexu, & suavissimis sermonibus. Quare rogo te, ne hujus voluptatis usuram mihi invideas diu. Sequente hebdomade res Academicae proferentur, & scholasticae functionis operae cessabunt. Quamvis non est, ut ferias has expectes. Satis mihi otii est tecum confabulandi. *Trelschius* quoque noster vix fert desiderium tui. Dolet incredibiliter sibi hanc voluptatem te videndi & complectendi nuper sua somnolentia elapsam esse. Mihi crede, nihil illo viro candidius est & suavius. Te permagni facit, & in prima felicitatis suae parte numerabit, si suum tibi probare poterit studium & amorem. Libri in Ribbiana taberna tuum expectant ad nos excursum. *Plumerus* nihil intercepit, nec illos, quos tu venaris, novit. Nec credo interea venturum, qui has delicias sit delibaturus, & illam suppellectilem defloraturus. Comites spero te tecum adducturum Petronium tuum & Agricolam Cornelianum. Indices quoque illos librorum, quos Itali petunt, videre pervelim, & si quid de novis antiquitatibus erutis perscripserunt. Tu videbis apud me, quid doctus ille Hispanus ediderit & moliatur. Gratias, quas tibi debeo, quod in mea dignitate tuenda nihil tibi curae contentionisque reliquum

quum

quum fecisti, nunquam potero referre, ne verbis quidem assequi, etsi in hac una re omnes vires nervosque contenderem. Jampridem effecisti, ut ingrato mihi sit moriendum, & tuus sim Solduriorum lege. Ad Nobilissimum *Zeelhemium* ipse quoque propediem scribam. Utinam possem rescire, quodnam praemium debeatur scribis. Plura vellem; sed tabellarii hora instat. Cum manum admovissem his litteris exarandis, interpellabar a Nobilissimo *Dusa*, qui tibi salutem dicit, ut & *Trelschius*, & *Maarsebroekius*. Vale, meum praesidium unicum. Trajecti ὡς τάχιστα III. Julii Gregor.

EPISTOLA CC.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SIve meritorum tuorum ratio a nobis est habenda, mi Graevi; sive benevolentiae, quam tibi non vulgarem exhibebat illustris *Zeelhemius* nuper, dum fortunis tuis in tuto collocandis apud Principem ivit consultum, nihili esse, quicquid a me in rem tuam hîc est collatum, mecum facile intelliges. Quapropter vide, ne, dum tu officia hîc mea nimium extollis, occentari a nobis tibi possit antiquum illud, *Nescis qui vir fies*. Nihil interim praeter ordinem feceris, si testeris per litteras apud ipsum *Zeelhemium*, operam ejus hîc & gratam & utilem fuisse tibi: sed memorem moneo. De excursu ad vos meo nihil dum est, quod spondere possim, ante res in foro proferendas, quod fiet sub Augustas Kalendas proximas. Interim fores judicum tantum non assiduus obsideo, si fortassis victi hac importunitate, omnem litis diuturnae calumniam dent profligatam, meque mihi ac Musis restitutum velint. Sed Proteus meus in omnes sese convertit formas, ut me cunctando solitum in modum ludificari frustarique pergat. Libri, quos in transcursu nuper apud Brabantos sum venatus, & opera tumultuaria in massam illam vimineam conjeci, quod tuae committantur fidei; rogo ne quid sequius interpreteris, aut molestam esse tibi eorum custodiam patiaris. Liberaberis enim quamprimum hoc fasce. Discedunt jam nunc a me *Raesveldius*, *Twickelius*, & *Hogersius* noster. *Raesveldius* desiderium haud vulgare te propius cognoscendi prae se ferebat. Viros nobilissimos *Dousam*, *Trelschium*, *Maerschebrouckium* resalutes a me velim. De filiolae valetudine quo sit loco, nihil a te miror additum. Nos hîc athletice valemus. De re litteraria, deque publicis negotiis quod nuntiem, nihil omnino nunc est in promptu. Meursianae trium insularum antiquitates cum colophonem a typographo propediem expectent, tuum erit, de dedicatione paranda quamprimum cogitare. Vale, mi Graevi, Hagae Com. Anno CIↃIↃCLXXIV. VI. Julii.

EPISTOLA CCI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NImium juris silentio jam pridem alterno in nos permittitur, quod abrumpendum censeo, mi Graevi, utcumque desit omne scriptionis argumentum. Nam sive res vocatur ad partes litterarias, de illa nuntiandum occurrit prorsus nihil, nisi id unum fortasse, *Octavium Ferrarium* apud Patavinos publico dedisse nuper partem Prolusionum tertiam: sive cogitatione convertor ad id, quod nostri in procinctu nunc moliuntur armata manu, hinc quoque mutuari nequicquam coner narrationem auribus tuis dignam. Sparguntur quidem rumores, sed incerti plane, de infestato a nostris Gallicano littore, rem totam tabellarius crastinus, qui inde expectatur, ut nos haud dubie est edocturus, ita nunc famae lubricae ac vacillanti fidem derogemus praestat, quam intempestivae ac temerariae credulitatis convincamur. Sunt qui persuasum mihi cupiant, ut credam *Andream Bosium*, qui nuper vivis subductus ferebatur, cum graviter decubuisset, luci restitutum esse, ac nobis omnibus. Tu inquire in rem diligentius, quaeso, & quid statuendum sit, edoce quamprimum. Ego hactenus in ancipiti versor, simne ante ferias, Kalendis Sextilibus proximis auspicandas, finem visurus litis molestissimae, an torquendus ultra sim in hoc equuleo, cujus nomen vel ipsum exsecror ac detestor cum maxime. Descriptionem monumenti sepulchralis, cujus copia non ita nuper a me tibi facta est, restitutam mihi oportuit: nisi tu illam in excursum meum adhaerere tibi mavis, quo magis urgeam ipse, quod sum pollicitus. A Duce *Montozerio* habui suavissimas, omnique officiorum genere perquam cumulatas nuper. *Thevenotus*, uti audio, apud alios conqueritur, nihil a te reponi ad ultimas suas, cum ipse meis non respondeat. Vale, mortalium jucundissime. Hagae Comit. Anno CIↃIↃCLXXIV. XVI. Julii Gregor.

EPISTOLA CCII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NImis diu cessavi, fateor, in persolvendo hoc litterarum officio, quod tuis binis jucundissimis debetur. Cave tamen putes longinquioris hujus silentii caussam aut in mea negligentia, aut tui oblivione positam esse. Nam memo-

moria tuorum beneficiorum ita meo infixa est animo, ut mei mihi facilius sit, quam tui oblivisci. Litterae vero tuae, cujuscunque sint argumenti, omnes me incredibili laetitia perfundunt, ut exultem, quotiescunque a te mihi redduntur, non solum quia omni suavitatis, elegantiae & amoris sale sunt delibutae, sed & quod tecum mihi loqui videar de communibus studiis, cujus sermones omnibus voluptatibus antepono. Hinc tantopere tuas litteras expeto, ut si ad me quotidie scribas, ne ita quidem explere meam sitim possis. Itaque mihi ipse maximam invidi voluptatem procrastinatione mea, dum expecto indies aliquid objectum iri, quod dignum sit tuis auribus. Sed ne sic quidem possum me absolvere culpa nimiae intermissionis litterarum. Nam etsi deesset aliunde argumentum, id pervulgatum tamen deesse non poterat, argumentum scribendi a me nullum reperiri, ut inde potuisses cognoscere, in hac cura meam omnem mentem defixam esse, ut id agam contendamque, quod tibi gratum jucundumque fore intelligam. Quid aliud igitur mihi ipse occinam, quam me merito plecti? Utinam, quae de *Bosio* gravissimi morbi periculis functo narras, vera sint! Spero brevi me hujus rei certiorem futurum. Classem nostram expositam in Venetica insula militum manum recepisse, & in altum vela dedisse plurium litteris ad *Maerſebroeckium* Lutetia datis confirmatur. Serenissimus Princeps Arausiacus fertur castra movisse, ut & Dux copiarum Caesarearum, infesta signa in hostili solo fixuri. In Germania hostium venti valde sunt secundi. Doleo vicem Palatini, qui desolatus videtur cum Rege, medio genero, transacturus esse. Sed de his superi viderint. Tui ego complexus spe nunc me mirifice oblecto. Nihil mihi longius est Kalendis Sextilibus, quae utinam tibi & mihi felices illucescant, ut omnibus curis & sollicitudinibus liberum & solutum te hîc videre nobis liceat, hilaresque tecum aliquot dies sumere. Recipis hîc descriptionem monumenti sepulchralis in Italia nuperius eruti. Mitto quoque vitam S. Severini a *Velsero* editam, quam nuperius tibi promittebam. *Burmannus* jussit ad te curari hanc orationem, plurimamque tibi impertit salutem. Fasciculum hunc rogo, ut ad aedes *Fagelii* perferendum mandes, tradendumque *Monenio*, & epistolam, quam adjeci, *Pelsio*, quem nosti. Filiola nondum est confirmata; sed ab aliquot hebdomadis pejus habuit. Nunc Amsterodami *de Dieu* fidei eam commisi, ubi uxor quoque mea jam duas agit hebdomades. Cogitabo propediem de praefatione, quae *Meursii* trium insularum antiquitatibus praefigatur. Vale, Heinsi, mea lux & praesidium unicum. Trajecti Batavorum a. d. XXI. Jul. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ADerat hic nobis noster *Ryckius* diebus proximis, & ad te minabatur excursum, invitatus, uti prae se ferebat, tuis litteris, aut si mavis promissis, auspicata omnia spondentibus super re magna, quam volvit animo jam pridem atque imis sensibus, & quidem hortatu tuo, mi Graevi. Herculem in Oeta videre te putasses; adeo flagrabat totus, & in Hebes suae complexum ruere gestiebat miser, etsi vultu plane Stoico sensa mentis Epicurea dissimularet utcumque. Nihil illo inquietius; tantum abhorrebat ac mutabat ab illo Hectore, qui frigus merum assimilabat nuper puellarum omnium foco. Qui sic ardet in nondum visa, quid huic futurum censemus, quando radio propiore solis fuit adflatus: liquescet modis miserrimis, nive Gallicana frigidior ille nuper; sed vos videritis. Nam mihi huic ludo interesse non licet per Polyphemum meum, sub cujus maxillis lentissimis etiamnum teror. Quanquam judex jam fatigatus quodammodo meis precibus spem facit, cis proximum sextiduum supremam liti ingratae manum posse imponi. Intelligis jam, credo, quam intersit mea, ne interea temporis hinc moveam pedem, aut quoquam avertar. Nam si Prometheus unquam, aut alumnus ille Terrae omniparentis alitem voracissimum suis a visceribus abactum optaverit, habeo equidem causas longe justissimas, quod ab illa sanguisuga insatiabili liberatum me videre percupiam. Quicquid fit, ante decursum proximi octidui res in foro proferentur: quod tempus aut pacem solidam, aut certe inducias pollicetur mihi: mox ad vos provolabo, *Ryckio* quovis concitatius, etsi nihil depereo, praeter te unicum, in vestra civitate. Jam parabam litteras, quae silentium tuum verbis asperrimis increparent: sed tu commodum hanc tempestatis nubem a capite tuo amolitus es ac deprecatus longe suavissima epistola, cujus auctori si quid porro succenseam, barbaro Potitio sim equidem insulsior. Nauta litteras tuas nudas ad me tulit sine fasciculo, cujus tu meministi tamen. Jam misi ad aedes ejus exploratum, si quid illic residui a te haereret, sed domo aberat in publicum progressus. Filiolae tuae valetudo adversa aegre, sic ut nil magis, me habet. Allocutio tua ad Regem vide sodes parata sit, ante meam ad vos profectionem. Tu memineris velim de Meursianorum operum indice, quem a me utendum nuper accepisti. De publicis haec habe: Heros Arausionis Trajectum Mosae obsidione cincturus creditur. Nam Graviam nostri quotidie magis ac magis urgent. *Ruterus* diu est, quod se classi nostrae subduxit, aditurus Indias, navibus XVIII. bellicis primae magnitudinis instructus, quibus praeter caeteram manum nauticam cohortes LV. militum nostrorum impositas ferunt. Vale, mi oculissime, cum nostro *Ryckio*. Hagae Comitum Anno CIↃIↃCLXXIV. XXII. Julii.

EPI-

EPISTOLA CCIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

EN tibi litteras a *Spanhemio*, ut opinor, quae ante triduum ad aedes meas sunt perlatae ab Medico, nescio quo, Hibernae gentis, cum ante menses binos quaternosve curatas esse oportuisset. De praefatione Meursianis antiquitatibus addenda serio ac properanter tibi cogitandum est, nisi opportunitatem elapsam mavis, qua liber in Sueciam propediem per *Rumpsium*, foederatorum Belgarum nomine illam in aulam mox hinc discessurum, perferatur. Quam ego occasionem unice tibi amplectendam esse censeo. Egeram & tecum coram de Oratione tua nupera ad magnum Etruriae ducem mittenda: quod te facturum ipsi ego Duci jam pridem sum pollicitus, cum tu interea, mi Graevi, fidem a me obstrictam religiose liberes haudquaquam. Vides quam morosus officiorum ego sum exactor. *Ryckius* noster, qui magnis itineribus ad vos festinabat, nunc infecta re, ut audio, pedem retulit ad suos, dum nescio quibus suspicionibus, plus aequo fortassis, indulget. Sed hac de re in congressu nostro opportunius, puto, agemus, quem procrastinare cogor ob litem, quam nosti. Ea ut sese expediat quamprimum, adversario meo injunctum est a judice, idque se facturum recepit ὁ δεῖνα, cum videret serio rem agi: cui sextiduum a me praescriptum est. Nam judex inter privatos parietes sententiam super hac re omnem jam denuntiavit nobis. Grande, mi Graevi, pretium laturus es tantae procrastinationis, si animo vacuo & tranquillo tibi assiliam, quod agendum mihi unice intelligo. Vale, & scribe. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XXVIII. Julii.

EPISTOLA CCV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

AMico nostro communi non adspirasse Ἥραν Τέλειαν non possum non vehementer dolere. Nescio quae sinistrae suspiciones subito tanquam noxium sidus ejus adflabant animum, & tam alte insidebant, ut avelli nullo modo possent, sed illico eum ab hac conditione deterrerent ac alienarent. Non fuisse plane inanes inficiari non possum, sed justo gravius tamen eas auxit sive metus, sive θυμὸς ἀγήνωρ. Verum de his coram propediem, cum tui desideratissimi complexus me compotem reddideris. Sextiduum enim illud, quod adversario tuo praescriptum est liti finiendae, jam effluxisse puto, speroque te defoe-

cato animo nobiscum futurum, & dies aliquot nobiscum laetos positurum. Vehementer enim, si unquam, tuam nunc desidero consuetudinem, ut suavissimis tuis alloquiis leniam vim doloris, quem capio cum maxime ex novo vulnere eoque inopino mihi inflicto. Praeterito enim die Saturni filiolam decem annos natam corripuit febris, eamque sequente die extinxit, constantia & pietate supra sexum & aetatem mortem expetentem. Sollicitum quoque mirifice me habent duae filiolae Amsterodami valetudini operam dantes, quae tamen dicitur in melius ire. Sed nunc earum desiderium, cum valentem tam subita vis oppressit, vix ferre possum. Ideoque ut eas videam proximo die Veneris, si deus dederit, excurram Amsterodamum, die Lunae, summum Martis reversurus. Vellem ita posses iter tuum instituere, ut in magna illa Urbe congrederemur, & te comite domum repeterem. Sin ratio tua non tulerit, futuro Martis te hîc expectabo. Salvus tibi est index Meursianorum librorum, & descriptio monumenti in via Flaminia eruti. Recipies omnia cum te videro. Tum quoque de allocutione ad Regem Sueciae & litteris ad Magnum Etruriae ducem, coram colloquemur. Jam defunctus essem hac cura, nisi ab illa me avocasset plaga domestica. Dum has litteras exaro, saevissima exoritur tempestas, quae innumeras aedes afflixit & basilicam maximam sive Dominicam cum nonnullis aliis evertit, ut ajunt, funditus. Maxima clades in hac Urbe data est. Deus cuncta mala deprecetur. Vale, ingeniorum & amicorum Princeps. Scripsi ἐν τάχει τα. Trajecti a.d. XXII. Jul. CIↃIↃCLXXIV. Dionys. Has litteras, quas in istas vides conjectas, heri exaraveram, sed vis asperrimae tempestatis, quae nostram urbem mirifice deformavit, eversis templis, turribus, nemoribus amoenis, multorumque aedibus laceratis, non sivit eas perferri ad hemerodromum. Cras Amsterodamum excurro. Si te ibi die Lunae non videro, die Martis hîc te complexurum me spero. Sunt enim, quae in tuum sinum effundere gestio. Vale, Patriae decus.

EPISTOLA CCVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NEgotium argentarium, quod tot te retinuit dies, nunc spero ex sententia expeditum esse, Jovisque illum imbrem laetius in tuam arcam, quam olim in Danaës sinum defluxisse: ut nunc omni procrastinatione praecisa, solutus omnibus curis & occupationibus ad nos sis properaturus. Sic enim sperare nos jubet data fides, quam tu nunquam soles fallere. Sunt etiamnunc in taberna, quibus insidiaris, libri, quos vereor, ne quis, si diutius hoc iter distuleris, intercipiat. Aliud, quod nunc scriberem non erat, nisi nos tui complexus esse cupidissimos. Vale, Virorum & Amicorum Princeps & veni. Trajecti Batavorum a. d. XIII. August. CIↃIↃCLXXIV.

EPI-

EPISTOLA CCVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PErquam invitus equidem a te divellor hactenus, mi Graevi, & acriter irascor iis, per quos non licet mihi promissis stare. Sed adeo turbatae res sunt, & continuis occupationibus involutae apud illos, quibus publici aerarii cura incumbit, cum ob conventum Ordinum provinciae hujus, tum nuntios propter e castris recens allatos de praelio cruentissimo, Principes inter *Condaeum* ac *Arausionensem* commisso proximis diebus, ut ignoscam quodammodo iis, qui difficillimis patriae temporibus, mei rationem non habent, qualem velim. Cras, puto, Proceres nostri suam quisque revertentur domum: tum licebit mihi propositum denuo urgere, sin eventus non respondebit votis, fortunam minus obsequentem jubebo plorare in complexus tuos, qui mihi tanto es, & eris amicior, confestim properaturus. Aut si quid improvisae denuo supervenerit procrastinationis, ejus a te causas haudquaquam patiar ignorari. Potes recordari, quam petulanter anno Dux Luxenburgicus aliique Gallicae gentis illuserint conatibus atque armis Principis nostri ob immaturam bello, uti prae se ferebant, ejus juventutem. At nunc vides, quantis tragoediis scena illa comica desaeviat in horum capita, qui magno suo malo a ludis sunt exorsi, ut in funestos ejulatus desinerent. Florem enim nobilitatis Gallicanae hac in pugna cecidisse, etsi nec nostris incruenta, ipsi histriones fatentur. Sed de hisce melius coram. In Polonia vir eruditus nonnemo, & mathematum scientia probe instructus, arbitratur motus perpetui rationem abs se inventam esse. Communica quaeso hanc ejus epistolam viris, apud vos horum studiorum curiosis, sed ita, ut salvam incolumemque mox praestes ac restituas ad te venturo. Aliter enim haec sacra non constant. Vale, medulla suadae, Graevi jucundissime. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XVII. Aug. Gregor.

Primo incursu, qui Gallis semper est acerrimus, turbati ordines nostrorum (restituente mox eos Principe Arausionis feliciter adventu suo) ac impedimenta partem maximam ab hoste direpta sunt. Ajunt *Naeldvicium* nostrum cum hisce in potestatem hostis, quod nolim, devenisse. Quam hic vides, eam *Kellerus* ad me misit, multis obtestatus, diligenter curandam fore uti in me reciperem. Cum agi illic videatur de pecuniario negotio, festinatione opus est. Tu igitur, quamprimum curetur, vide.

EPI-

EPISTOLA CCVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Nunquam putavi fore, ut litterae tuae plenae omnes incredibilis suavitatis & amoris, quibus tantopere capior, ut expleri, quamvis plures singulis diebus mittas, non possim, eorumque adspectu curis & aegritudine, quae in tantis vitae hujus incommodis animum nonnunquam urunt, lever illico, mihi sint ingratae futurae. Binas tamen tuas novissimas, quod nemo mihi persuasisset, etsi futurorum praesensione ipsum superasset Apollinem Pythium, vidi perquam invitus. Non enim litteras, sed te ipsum expectabam. Itaque indignabar fortunam semper mihi infestam hîc quoque me ludificari, & tamdiu defraudare fructu summae illius, quam pridem animo praeceperam, voluptatis, quam tuus mihi complexus est allaturus. Non sum, cui facile stomachum moveat iniquitas fortunae: occallui dudum, & injurias ejus lentissime fero. Sed hoc quî ferre possum, gaudia mea tam miris & inopinis ludibriis differri? Modo calumnias litium, modo tricas argentarias objicit, quae nostris obsistunt votis. Expugnavit sane meam moderationem. Faciamus convicium deae levissimae, quae delicias facit, cum nobis exhibet molestias. Tu illam jube suas habere res, & vel ejus ingratiis omnes moras praesecans ad nos advola, ne quicquam in nos, qui sapientiae studiis volumus censeri, ei licere in posterum intelligat. Gallis licet insultet, qui omnium capitibus impune se insultare posse credebant, & insolentium hominum ferociam indies magis magisque compescat. Serenissimi Principis *Arausiaci* virtus in nupero proelio in Nerviis uno omnium gentium ore, & ipsorum hostium praeconio in coelum tollitur. Nisi is turbatos ordines restituisset, & impetum hostium magna vi virtuteque ipsas tredecim horas sustinuisset, fusi profligatique fuissemus foedissime. Impedimentorum magnam partem, quam invaserunt Galli, receptam audio a nostris sociis, sed quam, tanquam spolium hostile, sibi vindicarint avidae praedae militum manus. *Naeldvicium* & pecuniam publicam servasse Superos, ne in hostium pervenirent potestatem, laetor summopere. Alteri nunc praelio dicuntur nostri se accingere, utinam secundo, quo debelletur, & optata pax nobis reddatur. *Kelleri* epistolam statim jussi perferri ad aedes illius civis, ad quem exarata erat. Sed is in castris ad Graviam obsidendam positis agit. Filiae fuit tradita, quae nihil certi de patris reditu nobis poterat polliceri. Misi praeterita hebdomade Leidensi via fasciculum ad Illustrem *Zulichemium*, cum litteris ad ipsum & *Selemium* datis. Si quando forte eum videris, fac quaeso explores, num recte curata sint. Nihilne novi in re litteraria? Hîc certe nihil. A *Cupero* longas habui litteras, plenas bonae frugis. *Elzevirius* in Angliam propediem trajiciet. Vale, Ingeniorum Princeps. Trajecti in Batavis a.d. XXIV. Aug. CIↃIↃCLXXIV.

Nostri

Nostri nulla habita ratione diplomatis Principis de meo stipendio deducere non exiguam portionem constituere. Nihil tamen de hac re in litteris nuperrimis ad *Seleemium* scripsi, quoniam tum omnia erant incerta. Sed nunc certa res est. Nos cum arcessemur, videbimus num diploma sint rejecturi. Quod si fecerint, faciam hujus rei certiorem Nobilissimum *Seleemium*. Vellem tuo hic uti possem consilio. Nam hanc rationem inire decrevi, ut non nihil cedam temporibus ad levandas aerarii angustias, sed sic tamen, ne Principis beneficium & gratiam effundam, neve nimis etiam nostros irritem. Verum de his coram forte pluribus. Iterum iterumque vale.

EPISTOLA CCIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PArum benigniter votis meis adspirare pergunt septentrionis filii, unde fit, ut exoptatissimos portus tuos non possim hactenus, cum velim maxime, subire. Cis triduum quatriduumve proximum ipsi nobis aderunt tricones argentarii: quando validissimis catapultis fiscos illorum aggrediemur. Interea, quod indignor vehementer, suffiaminandus est impetus, quo ferebar in complexus tuos. Tanti non est, quicquid est in rerum natura, splendentis luti, ut invitus tam longo tempore abs te divellerer. Vale, mi Graevi, & scribe. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XXIII. August.

EPISTOLA CCX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SI tuismet apud me meritis est locus, intelligis a me deberi gratiarum actionem longe amplissimam uberrimamque pro incredibili hospitalitate, mi Graevi, qua cum oculos animumque, tum ventrem mihi usque adeo pavisti, ac implesti omnibus deliciis, ut plane saturatum dimiseris. Quam ego stomachi cruditatem ut expugnem, longa frugalitate erit opus, & totius quatridui feriis esurialibus, quas mihi jam nunc inductas scito. Quanquam boni isti vultus, quibus tu & tua uxorcula me mirifice cumulastis, adeo me satiatum non reddiderunt, ut sine iis agere aetatem permolestum mihi sit futurum, vel si sedem insulis in fortunatis fixero omni voluptatum genere adfluentem. Certe hesternum diem tanta cum religione exegi, ut ne apud *Ryckium* quidem nostrum, quem in transcursu salutabam, omnia utcunque offerentem, edulii quicquam vel summis delibaverim labellis. Praeferebat noster ille vultum ad gra-

gravitatem unice compoſitum: ſcires amatiunculis omnibus & puellaribus ineptiis nuntium ab illo fide jam optima eſſe miſſum. Urebat praeter haec horrendi lex carminis a Curatoribus Academiae ſeverum plus ſatis in modum lata nuperrime in perniciem feriarum: quos boni Profeſſores Lycurgos, nimis imperioſe atque inclementer medium fidius pro arbitrio ſaevientes, nobilitate Spartana non concoquunt, & res ſuas ſibi habere, atque alibi occupatos eſſe malint. Reverſus domum complures amicorum litteras inveni apud hoſpitium, ſed quarum nullae ad ſtudia communia ſpectarent: inter has epiſtolam ab illuſtri *Beuningio* unam, valde benevolam & amicam, pro ingenio Viri. Repetit ille veterem inter alias hiſtoriam, de luculenta hereditate *Voſſio* nuper oblata: qua tamen frui haudquaquam is poſſit, niſi ſede apud Britannos in perpetuum fixa, ſive durante ejus exilio, ut tabulae ſupremae loquuntur. Qui interverſam illi hereditatem volunt, ſpontaneum exilium pro exilio non habendum coram judice contenderunt, ut audio; ſed cecidere cauſa. Sic ut cis menſes pauculos omnem dubiae hereditatis ſcrupulum ab illo profligari poſſe ſpes non vana adfulgeat. De loco Gratii, nequid promiſſis deſit, paucis habe. Is in Cynegeticis eſt verſ. 508. ubi agitur de equis praeſtantioribus:

> *Nec ſaevos miratur equos terrena Syene,*
> *Scilicet & Parthis inter ſua mollia rura*
> *Manſit honos.*

Samuel Bocchartus Hierozoici libro II. cap. IX. *aeternam Syenem* hic ſupponebat, & *propter ſua mollia crura* ſecundo verſu. Neutrum bene, ut coram ſignificare memini. Perperam & *Vlitius* locum optime ſeſe habentem tentavit, ut potes videre, & jam vidiſti. *Terrenam*, planam ac campeſtrem regionem, qualis Syene, & tota fere Aegyptus, Parthorum campis ſaxoſis & montanis opponit locis, quod ſequentia ſatis evincunt. Pari modo & Plinius naturalis hiſtoriae lib. v. cap. 6. *Pingues terrenique colles (neque enim facile uſquam ſaxum, etiamſi quaeratur, occurrit) pleniſſimis campis fertilitate non cedunt.* Non poterat dilucide magis explicari Gratii noſtri *terrena* quid ſibi vellet. Habes & in Caligula Suetonii tui, *aggerem terrenum*, ex terra factum. Nec aliter Graeci. Eſt nunc in promptu locus Oribaſii libello de agris, Romae jam olim edito: ubi habes ὁρῶν δὲ τὰ γεώδη, τάδε πετρώδη. Plura poſſem ſubtexere, ſed haec ſufficiunt, credo. Sed nec *mollia rura* convenit mutari in *crura*. Reſpexit enim Gratius Nyſaeos Mediae campos, praeſtantium equorum gregibus adeo abundantes, ut Parthorum Regibus uno eodemque tempore ad millia CLX nutrierint aliquando. De quibus campis Herodotus, Strabo, Oppianus, Syneſius, Suidas, Ammianus, alii. Scio apud Maronem *mollia crura* in equis commendari, cui ab Aeliano, aliiſque auctoribus Graecis ac Latinis ſubſcribatur. Sed hic de ingenio agitur locorum a Gratio, in quibus celebriores equi gignuntur. *Mollia* igitur *rura* terrena & gleboſa. Audi Senecam epiſt. 11. *Quamlibet viam jumenta patiuntur, quorum durata in aſpero ungula eſt: in molli paluſtrique paſcuo ſaginata cito ſubteruntur.* Vides molle ac paluſtre paſcuum denuo locis aſperis ac ſaxoſis opponi. Plinius alter lib. I. Ep. XVI. *Adjacet geſtationi*

tioni vinea tenera & umbrosa, nudisque etiam pedibus mollis & cedens. Quomodo is ipse quoque in epigrammate quodam *terram mollem & cedentem* dixit. Haec adhuc recens, ac quodammodo fatigatus ab itinere. Pro *saevis equis*, quid sit respondendum, si *saevi* displicent, tu videbis. Certe equos aspero in loco genitos huc loci revocandos contendo, ac proinde fultos solidis ungulis. Loco Senecae, jam supra producto, adde & Varronem R. R. libro II. cap. VIII. *Si muli exacti sunt aestivo tempore in montes (quod fit in agro Reatino) durissimis ungulis fiunt.* Vale. Lectissimae conjugi tuae, tum nobilissimis atque officiosissimis Viris, quorum cognitionem tibi refero acceptam, *Cattendicio*, inquam, *Sandenburgio*, *Maersenbrouckio*, *Servasio*, *Trelscbio*, ac reliquis convictoribus nostris me, quaeso, commendare nota de meliore perge. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. VI. Sept. De villa vide, sodes, memineris.

EPISTOLA CCXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TU vero mihi debeas, Heinsi Nobilissime, qui suavissima tua dierum aliquot consuetudine me beasti, ut tum demum mihi vivere viderer, cum tuo complexu, quo nihil mihi potest honestius esse, tuisque sermonibus omni doctrina, lepore & elegantia conditis, frui datum est mihi. Nae ego nunquam beatiores soles mihi illuxisse puto, quam quos mecum condere voluisti disserendo de multis praeclaris rebus, ut mea domus Musarum & Gratiarum delubrum videretur esse, ac prae hac vita, Regum & beatorum hominum deliciae, mors sit ducenda. Corpus cum non hic amisisti, est quod amicis communibus debeam, apud quos laetius nos invitavimus. Nostrae coenae tam fuerunt frugales, pro temporum rerumque angustiis, ut vix placando ventri, nedum irritando palato suppeditarint, nihilque in iis tibi potuerit probari, quam boni vultus, & perquam prolixa voluntas, quam si tibi pro re ac lauto apparatu pateris esse, nusquam benignius & dapsilius es acceptus. Nemo enim est eorum, qui vel proxima cognatione vel longo usu tibi sunt conjunctissimi, qui te magis colat & amet, quam tota mea domus. Quod si a te impetro, ut saepius nos invisere digneris, omnium fortunas supero, & moderate feram legem horrendi carminis, quam nostri ante hoc triduum tulerunt non tam in perniciem feriarum, quam nostrorum stipendiorum. Sed & haec jactura temporis injuriae est adsignanda, & magno animo concoquenda. Fidem dederant, se anno proximo, cum Urbs recreata fuerit & levata, nostra vectigalia, quae nunc imminuerunt, resarturos. Necessitati ergo manus dandae fuerunt. De *Vossii* haereditate, quae narras, laetus accepi. Spero & te & illum calumniis litium, quibus vexabamini, jam esse defunctos. *Ryckius* noster, si hac, qua laborat, charybdi salvus emersit, vehementer gaudebo. Gratii locum egre-

gie a doctissimorum hominum corruptelis vindicasti. Nihil certius & verius tua expositione. In eodem poëta vers. 57. Vulgo scribitur:

Idcirco & primas linorum tangere messes
Ante vetant, quam maturis accenderit annus
Ignibus, & claro Pleias se promserit ortu.

Sed legendum est, *quam maturis accenderit annum Ignibus.* Levis menda in Flori libro I. cap. I. omnes editiones obsidet: *Ab his Amulius jam bis septima subole regnabat.* quid est *bis septima subole regnare*? scribendum: *bis septima suboles regnabat.* In lib. IV. cap. I. in vulgatis libris sic editur: *Sed non amplius profectum, quam ut hostis evaderet, seque palam professo incendium suum restincturum ruina minaretur. Professo*, si usquam legitur sic positum, nam *ex professo*, & *de professo*, trita sunt, nihil aliud est, quam *palam.* quae ταυτολογία ab elegantia Flori est valde aliena. Mihi videtur haec vox de suo esse deturbata loco, & commodissime, leviter immutata, hac ratione reponi: *Sed non amplius profectum, quam ut hostis evaderet professus, seque palam incendium suum restincturum ruina minaretur.* Justinus VIII. vers. 4. *Crudescente ira Thessali Boeotique orant, ut professum adversus Phocenses ducem Graeciae exhibeat.* Phaedrus lib. IV.

Nec ad professae mortis audacem viam
Fabricasset Argus ope Palladio ratem.

Sententia loci omnino hanc lectionem flagitat. An non antequam a Cicerone accusabatur, hostis erat? Sed tum hostilem animum dissimulaverat. Postquam autem in eum invectus est oratione gravissima Cicero, professum hostem egit. Tibi haec arbitranda permitto. Tua valebit existimatio. Villas suburbanas hic lustravi. Duas solas inveni, quae nondum sint occupatae. Alteram, de qua coram agebamus, egregiam & explicandae bibliothecae perquam accommodatam. Spaciosis enim est instructa cubiculis contabulatis, & amoeno horto proxime ripam fluvii. Sed minoris non potest conduci in usum horum septem mensium, ad Kalendas nimirum Majas sequentis anni, quam centum florenis. Altera sexaginta aut septuaginta summum florenis locabitur in hoc spatium temporis; sed paullo remotior a ripa est, quamvis lintribus commode possunt eo devehi quaecunque merces. Cubicula quoque nec tot, nec tam ampla, nec foris, sed lateribus coctis strata habet, quibus tamen subjectae sunt cellae, ut ab noxii humoris vitio dicantur esse munita. Tu videbis quid e re tua sit. Mea tibi semper officia erunt praesto. Vale, amicorum maxime, ingeniorum decus, & me ama. Trajecti ad Rhenum a.d. XIII. Sept. CIↃIↃCLXXIV. Uxor, & nostri convictores, praecipue meus *Trelschius*, tui studiosissimus, te peramanter salutat. De *Scopionibus* quae apud Catullum, Plautum, & Columellam observasti, ut mecum communices, & quae in Taciti Agricola emendasti rogo.

EPI-

EPISTOLA CCXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn displicuisse tibi, quae super defensione vulgata apud Cynegeticôn Auctorem scripturae chartis illinebam proxime, est quod studiis meis gratuler. Es enim, mi Graevi, tantus in hac litteratura, ut mea omnia tibi aeque cupiam probata. Miram medius fidius prae se fert elegantiam & suavitatem Gratius; ut continere jam olim me non potuerim, quin familiarem mihi redderem hunc poëtam, & ab ejus ore frequenter penderem. Sed infinitis adhuc locis circumfertur depravatus, etiam post repetitas *Vlitii* nostri lucubrationes. Recte tu illo loco, *quam maturis accenderit annus ignibus*, reposuisti *annum*. Ego olim *agros*. Sed totus locus sic videtur constituendus;

Idcirco & primas linorum tangere messes
Ante vetant, quam maturis accenderit annum
Ignibus, & claro Plejas se promserit ortu.
Imbibere, (ut tanto responset longior usus)
Magnum opus. vel (*& tanto respondet longior usus*)

Magnum opus est imbibere ignes ac calores aestivos lina. Post opinor, corrigi debere,

Nonne vides veterum, quos prodit fabula rerum,
Semideos; illi aggeribus tentare superbis
Aethera, tum matres ausi tractare deorum.

De Gigantibus manifeste agit: mox scribe, *occiditque suis Ancaeus in armis*, arma Ancaei bipennis. Ipse Arcas domo cum esset, in Aetolia occubuit, ab agro Calydonio occisus, non ergo occidit suis in arvis. Paulo ante corrigendum, *Crassaeque malum fecere paludes.* Nemesianus in Cynegetico sub finem.

Dant quae fluminibus, crassisque paludibus errant.

Vers. 164. scribe, *Tunc & mansuetis tuto ferus errat adulter*
In stabulis, uteroque gravi succedere tigrim
Ausa canis.

De canum cum tigribus coitu agit: *ultro*, quo minus hic ferri possit; jam praecesserat paullo ante id ipsum vocabulum. Vers. 183. *Acyrusque Phereque & clandestinus Acarnan.* Nihili est *Acyrus.* opinor veterem scripturam exhibuisse *Arcinus.* h. e. *Argivus. Argivi*, seu Lacones canes laudatissimi. vers. 192. praestiterit,

Idcirco variis misceto gentibus usum.

Vers. 211. locus occurrit perdifficilis:

Ad vestrum non vile genus, non patria vulgo
Sparta suos, & Creta suos promittit alumnos.

Gratius, quod mireris, nunquam Arcadicos canes commendat, quos tamen inter praestantiores fuisse, omnes Cynegetici scriptores consentiunt. Vide igitur, ne illi hoc loco sint inculcandi:

Par vestro, non vile genus, Nonacria vulgo,
Sparta suos, & Creta suos, promittit alumnos.

Nonacria non vile genus, pares Spartano & Cretensi vulgo, h.e. canibus, promittit suos alumnos. Sed ohe jam ineptiarum est satis. In Floro quod castigas *Amulius bis septima soboles*, amplector omnino, alter locus lib. 4. cap. 1. est admodum perplexus. Videbatur mihi aliquando τὸ *seque* proximum subsequens vocabulum ob cognationem litterarum absorpsisse: quod fuerit, *scelere*. seque *scelere palam professo.* sic *culpa professa* apud Nasonem *Amor. lib. 3. Eleg. 14. Solaque famosam culpa professa facit*: vel quod propius accedit, *speque palam professa*. nempe, quam agitabat mente de evertendo imperio. idque verum arbitror. Observavi & alias excidisse voces apud Florum, ut cap. v. lib. 4. *Antonii pessimum ingenium Fulvia, gladio cincta virilis militiae, uxor agitabat.* Putabam, *virilis militiae aemulatu uxor agitabat.* Ubi par litterarum in utroque vocabulo numerus, quanquam & vulgatum illic defendi utcunque possit. Sed quid est apud eundem Florum cap. 1. lib. IV. *per Fulviam emersit vilissimum scortum, sed patricii innocens?* Consule lectiones scriptorum codicum. Nam mihi praeter Freinshemianam editionem nulla est in promptu. *Patricii nomus, hoc est, nominis*, vel tale quid videtur latere. De Scopione schedas meas circumspiciam. Fac sodes interim sciam quamprimum, si misero, qui aedes inspiciat, quas innuis, quomodo is admitti possit, aut ubi & per quem. Id monere verbis vel tribus ne gravare, quaeso. Habui a duce *Montozerio* & a *Conrado* proxime, de *Thevenoto* nihil. Vale, Graevi Jucundissime. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XIII. Septemb.

EPISTOLA CCXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Jube, cui mandabis curam inspiciendarum aedium, quae in hoc agro suburbano proscribuntur, Maersensem aedituum adire, quem pagani magistrum vocant, ut ei ostendat villam *Brounii*, quam nuperius ille mecum lustravit, & alteram Senatoris *Gruteri*, quae *Cygnea* vulgo appellatur. Non longe ab hac & alia visitur non indecens villa, cujus possessor vocatur *van Royen*, quae & ipsa salubri, credo, pretio poterit conduci. Si quod horum praediorum tuis usibus & cultui aptum fuerit, me conveniat, quem huc mittes, ut eum deducam, cum quibus de mercede semestri constituere possit. Ii enim omnes in hac urbe degunt. Loca Gratii non pauca felicissime restituisti, quae cum mecum communicas, non possum non tibi debere plurimum. Illud poëma cultissimum

mum multis foedissimis maculis deturpatum etiamnunc circumfertur, quae ingenii tui sollertiam & opem desiderant. Versus 60. & sequens graviter affecti sunt, nec qui sanari possint adhuc video. Tuae sententiae nondum possum suffragari. Duriora enim sunt, *ut tanto responset longior usus*, quam poëtae hujus fert genius. Adde *responsare* in deteriorem partem accipi, quantum memini, semper. Praeterea sequentia verba non bene cum his cohaerent: *& tangi nisi cura vincitur impar.* *Barthium* recte vidisse censeo, qui hic nonnulla desiderari prodidit, ut frustra in illis corrigendis & prioribus annectendis nos laborare credam. vers. 64. *aggeribus tentare superbis aethera* praecepit *Grotius* ὁ πάνυ. Mox: *ceciditque suis Ancaeus in armis* divine restituisti, ut jam pridem egregie monueras in animadversionibus ad VIII. Metamorphoseon. vers. 57. *crassaeque paludes*, & vers. 192. *misceto usum*, nemo improbabit, nisi qui Musis iratis natus est. Sed in vers. 164. & 211. aqua mihi haeret, nec potui animum inducere, ut secundum te dem. Nam si canis jam erat utero gravi, hoc est uterum ferebat, non erat ut cum tigride coiret. Non movebo, *succedere tigrim* pro coire cum tigri, quam bene & quam Latine dicatur. Mihi haec consideranti succurrebat scripsisse Gratium,

> *Tunc & mansuetis tuto ferus errat adulter*
> *In stabulis, lustroque gravi succedere tigris*
> *Ausa canis.*

Tum temporis sine noxa & maleficio tigrides Hyrcanae in stabulis versantur, & canes coitus cupidae in lustris infestis, hoc est sylvis. Mallem tamen *gravis*, scilicet *canis*, hoc est, quae non metuit tigrim, aut *gravis tigris*, ut *gravis leo* apud Avienum, nisi offenderer crebro nimis sibilo. In loco *par vestro*, & *Nonacria* ingeniosissime quidem a te sunt excogitata, sed in secundo versu ferri non potest *Creta suos* & *Sparta suos*, quia Nonacria promittit suos alumnos, non Creta, & Sparta. De hoc ergo loco ampliandum censeo. In versu 310. & 311. interpolando nimium sibi indulsit doctissimus *Vlitius*, ὁ νῦν ἐν μακαρίταις, uti & in compluscul is aliis locis. Omnes enim editiones ante Vlitianam prae se ferunt:

> *Nec mirum: humanos non est magis altera sensus,*
> *Tollit se ratio & vitiis adeuntibus obstat.*

Quomodo haec in recentissimis libris sint immutata vides. Sed pessime. in secundo levissime tantum rescribendum:

> *Tollit ni ratio & vitiis adeuntibus obstat.*

Est sensus, est, exedit, perdit. Apud Florum lib. IV. vers. I. non improbo *scelere palam professo*. Sed, *spe palam professa* non videtur Flori stylo respondere. Ut tamen ingenue tecum agam, magis mihi etiamnunc mea blanditur emendatio. Nam sententia loci omnino requirit aliquid quod addatur τῷ *hostis*, manifestus scilicet, aut simile quid. hoc vero est *professus*. Excidit hoc suo loco, deinde vitiatum est. Non potuit autem Florus efficacius exprimere quod voluit, quam cum scripsit: *sed non amplius profectum, quam ut hostis evaderet professus, seque palam incendio* & quae sequuntur. Paullo ante recte mihi videntur emendasse, qui

qui in suis editionbus scribunt: *vilissimum scortum*, *sed parricidii innocens*. MSS. quidem *patriciis innocens*, & Nazar. *patricius innocens*. Est & vetus editio, in qua legitur: *patricii nominis*. vide *Freinshemium*. In capite quinto ejusdem libri ἰνσοχῶς tu quoque, *virilis militiae aemulatu*. Ego cogitabam: *virilis audaciae*. Sed tuam ego praefero conjecturam. Vulgata certe, utcunque possit defendi, fordet, sordebitque omnibus, qui in Flori lectione non negligenter fuerint versati. Vale, Heinsi Nobilissime, grande meum decus & praesidium. Trajecti ad Rhenum. a. d. xv. Sep. CIƆIƆCLXXIV. Si commoda dabitur occasio curandi aliquid in Angliam, quaeso ut mihi significes. Vellem enim eo mitti fasciculum. A *Jacobo Gronovio* habui valde μεμψιμόρως.

EPISTOLA CCXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PEramanter & opportune admodum est abs te factum, quod omni amota procrastinationis ambage, de villis consultus illico rescripsisti: Appulisse enim ventos ferentes navem, quae sarcinas meas Holmia vehebat, ad portum Amstelodamensem, non sine tacita animi exsultatione intelligo. Itaque quantocius res meae ex ipsa navi tollendae erunt, & liberiori caelo exponendae, ut si quid adsperginis ab aqua marina contraxerint (ita enim subverendum videtur,) mature isti malo obviam eatur. Totum negotium commisi huic faeminae, quae a multis jam annis operam suam mihi addicit. De locis Flori & Gratii ignosce, si quid praeter rem chartis est illitum, ac totum id festinationi adscribe, tantum non inconsultae praecipitique, per quam non licuit ad examen singula vocare. De *hoste professo* statues, ut lubet, apud Florum. De altero ejusdem loco non est datum schedas meas excutere. Ex occasione tamen non dissimilis loci apud Tacitum a me castigati, videor correxisse, *virilis aemula militiae*. Vides multum cognationis in posterioribus duobus vocabulis, unde factum, ut alterum horum sit absorptum ab altero. Apud Gratium vers. 60. potest rescribi:

Imbiberint: tanto respondet longior usus,
Magnum opus, & tangi, nisi cura vincitur impar.

Vel, *se spondet longior usus*. Imbiberint fac, inquit, lina aestivos colores, h. e. probe maturescant: sic *cutis imbibit solem*. Breviter, ut passim assolet noster. Id opus, subjunxit, magni momenti est putandum, & nisi multa cura superatur, par est non tangi. Mirus, fateor, loquendi modus, *impar tangi*. Nec satis me hinc expedio. vers. 64. *Aethera* vidisse *Grotium* agnosco, Sed longius abit, quod reponit idem, *matronasque*, pro *tum matres*. Putabam aliquando *Aetheraque matresque*. Post *succedere Tigrim*, quod *subsidere* dixit Horatius in re simili. Epod. XVI. *Juvet ut Tigres subsidere cervis*. *succedere* enim quarto casu, Tacitus alii-

aliique jungunt, nisi & hic *subsidere tigrim* malumus. nam & verbum cum hoc quoque casu jungitur. *Gravi utero*, postquam jam ex cane concepit, aut coivit cum cane. Rem tangit Plinius lib. VIII. cap. 40. De canibus, *E tigribus eos Indi volunt concipi, & ob id in silvis coitus tempore alligant foeminas. Lustro* minus potest ferri, quia de silvis jam praecessit. Possit etiam, *Uteroque gravem succedere tigrim*. ut *Gravis* sit incommodus, valde onerosus. Sic *Graves Persas* Horatius dixit. Hoc est imperio Romano graves. vers. 201. *Nonacriam* ex mea castigatione posuit, pro cane Arcadio. ut supra vers. 182. *Athamania* & *Pherae*, pro Phereis & Epirotis canibus. Nec difficultatis quicquam habet constructio O Creta, & O Sparta, par vestro vulgo Nonacria, sive Arcadia, alumnos suos, genus non vile, promittit: vulgum pro canibus, quomodo *plebem* pro apibus Maro, uti nos ex optimis Membranis in Georgicis restituimus, ubi plura ad rem. Hoc vult, canes Arcades bonitate & morum similitudine cum Cretensibus & Spartanis certare. Noster infra vers. 369. *Inde emissa lues, & per contagia morbi Venere in vulgum*. Ita illic *Vlitius*, at scripti, *morbus*; cur non *morbus saevire in vulgum*, vel, *se serere*. Ipso poëmatis initio scripti, quos inter Ambrosianus a me inspectus, *meliusque profectu*, non *profecti*. Quid si *profecto*. vers. 100. pro *Maenalus auctor*, putemus *altor*. ut apud Nasonem.

Idaque altrice relicta
Ignotis errare locis. —— ——

In Culice etiam Maronis pag. 12. videtur pari modo castigandum:

Phoebus erit nostri princeps & carminis auctor,
Te recinente lyra: sive altrix educat illum,
Alma Chimaeraeo Xanthus perfusa cruore.

Nam quam inepta illa κακοφωνία in vulgatis, *auctor*, *fautor?* Deinde quid est *liquor Chimaeraeus?* Atqui in Lycia Chimaeram a Bellerophonte interfectam constat. Nos plura ad illum locum. Xanthus certe Lyciae oppidum, quomodo disertim longe vetustissimus Bembi codex. Qui *Xanthi liquore* reposuere, agi sint opinati de flumine. Potest & *auctor* pro auctore natalium sumi. Sed alterum praestat. vers. 309. *Est* recte capis pro *edit*. Idque mihi quoque sic video annotatum in meo codice. vers. 247.

In partem praedae veniat comes, & sua norit
Praemia.

admisit in contextum Gronovianam *Vlitius* conjecturam, ante legebatur *naris*. possis non majore negotio, *par est*. Vers. 287. *Vix oneri super illa suo*, an *super* pro superest, & quid hoc? forte, *vix suppar oneri illa suo*, quod vocabulum & Nasoni in Tristibus & Senecae Hippolyti initio restitutum a me memini. Sed non dissimiliter paulo ante positum videri possit,

Quod magnos capiat motus magnisque supersit.

Plura poterant sublegi, nisi avocarer. Et jam inaniarum est plus satis. In Britannias si quid perlatum cupis, matura quod voles: transeunt enim & praeterfluunt opportunitates nonnunquam, priusquam sese ostentant. Vale, rerum jucundissime. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XV. Septemb.

EPISTOLA CCXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ABUtor nimis quam secure & confidenter te lectore, mi Graevi, dum ea chartis a me illinuntur aliud agente nonnunquam, quae ad maturum revocata mox examen mihimet ipsi sic improbantur, ut tibi magis haud possint. Adeo pleraque horum, quae proximis litteris sum complexus, ad *Gratium* observata, nunc damno juguloque. Sed de hisce alius erit dicendi locus. Amstelodamum ante hoc quatriduum profectus, ut sarcinis meis consulerem, ex Oeconoma mea cognovi, inspectas quidem abs illa villas suburbanas, sed tecum ob angustias temporis agi non potuisse. Postea quid factum sit, haudquaquam scio. Nam me postero die inde avocarunt privata negotia, illam sarcinae alio transferendae. Quod si ne nunc quidem te convenit super aedibus proscriptis, confici negotium erit necesse. Sarcinas enim ad Marsensem pagum secum nudius quartus avexit; quo salva omnia pervenisse jam nuntiavit *Elzevirius*. Quapropter est, ut confidam, Brounianas ab illa aedes esse occupatas, quod sic jussissem coram, cum ipsa nescio quas Praetoris pagani aedes videretur praeferre. Me negotium pecuniarium exercet hactenus, exercebitque proximo octiduo, ne illi aut consilio, aut alia ope nunc possim adesse. Interim hasce, quas vides, mittendas, quo destinantur, quaeso per tuos curato. Apud Nonium locus est Varronis ex Sexagesi, vocabulo *proboscis*, quem satis perplexum enodare sum conatus in Petronianis, ex occasione castigati apud illum loci de *hystriculis*. Hunc ita edidit *Mercerus*, cujus unam editionem habeo ad manus. *Invenisse se, cum dormire coepisset tam glaber, quam Socrates, calvum esse factum ericium e pilis albis cum proboscide.* Postrema satis evincunt locum esse subobscurum, qui de pube ephebo nescio cui repente enata agat. Sed cur Socrates *glaber*, quem non minus barbatum fuisse, quam Philosophos alios est in confesso. Deinde quid sibi volunt *pili albi?* scribebam, *Invenisse se, cum dormire coepisset tam glaber, quam Socratis calva, esse factum ericium prae pili vallis, cum proboscide.* Socrates calvus, quia senex est mortuus. Vides *Hystriculum* describi, quem simili notione vocat *Ericium*. *Vallum pili*, ut de simili Calydonio apud Nasonem, *Setae Stantque velut vallum velut alta hastilia.* possis & *prae pilis falli*, vel *phalli*. Et haec quidem hactenus, tu, cui sunt in promptu aliae Marcelli editiones, facile advertes, si quid ab hominibus eruditis, ac Criticorum natione ad hunc locum probabilius adducitur. Nam *Mercerius* tacet. Vale, mi Graevi, & me ama. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XXII. Septemb.

EPI-

EPISTOLA CCXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TUis prioribus respondissem dudum, nisi persuasum mihi fuisset te tuis sarcinis explicandis distringi. Nisi hoc mane alteras tuas accepissem, *Maersenium* me contulissem, spe tui optatissimi complexus. Nunc tibi narro, praeterito die Jovis, cum ad me venisset magister ludi *Maersensis*, meque docuisset instrumentum Musicum tuum perlatum eo die esse in villam Brounianam, me de illa decidisse statim cum quibus ea cura erat mandata, eamque conduxisse cum horto ad Kalendas Majas anni secuturi centum florenis. Minore summa non potui cum illis constituere, quamvis forte decem aut viginti Floreni potuissent recidi, si, antequam suppellex esset invecta, leges habitationis convenissent. Praetoris villa mihi cognita erat, sed ea non nisi in anni unius pluriumve spatium locatur. Tuas litteras curavi ad aedituum *Maersensem*. Plura volebam, in primis de loco Varronis ad Nonium, & aliquot Gratii. Sed interpellabar ab amicis. Cras pluribus tecum agam. Vale, meum decus. Trajecti a. d. XXIII. Septemb. CIↃIↃCLXXIV. Gregor. ὡς τάχιστα. Tabellas locationis proxime mittam.

EPISTOLA CCXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

HAbes hic responsum ad tuas, quas pridie curandas a te accepi. Si quid porro illuc velis, fac mihi tradatur. Negotium argentarium ex sententia te confecisse spero, ut & quod cum tricone illo lentissimo, qui tot annos te habuit exercitum, tibi intercedit. Ad Nonii locum nihil annotatum est a viris doctis. excussi editiones, *Gothofredi*, *Junii*, Parisiensem anni MDXXCIII. eruditorum annotationibus & variis lectionibus ex manu exaratis codicibus excerptis instructam. In hoc tamen variarum lectionum libello notatur, pro *calvum esse factum ericium* legi, *grillam esse factum ericium*. Et sic hic locus in eadem editione descriptus est inferius in voce *ericium*, ubi itidem reperitur. Sed in *Gothofredi* & *Junii*: *gallum esse factum ericium*. Excerpta veteris Venetae, quae penes me sunt: *galbum esse factum ericium*. Praeterea τὸ *e* in omnibus editionibus in *ericium* omittitur, excepta Merceriana, & in Excerptis Venetis, in quibus corrupte: *exitium e pilis albis*. *Calva*, quod tu restituisti, certissimum habeo. Socrates enim calvus erat, ut & gemmae a *Chifletio* editae ostendunt, &

& Lucianus, apud quem calvities ei femel iterumque exprobratur. Pro *pilis albis cum proboſcide* mallem: *& pilis vallatam proboſcidem.* Plura vellem, in primis de Gratii locis; ſed cum manum ſaepius admoverem ſcriptioni, alii aliique ſupervenerunt, qui me avocabant ab hac cura. Nunc tempus inſtat, quo tabellarii avolant. Praeterea expectabo, donec ex te intellexero, quasnam ex tuis conjecturis obelo configas. Ex Anglia narrant Marmora Arundelliana longe auctiora prodiiſſe. Uxor Amſterodamum contendit filias reductura domum. Sed majorem natu lecto affixit febricula, quae ſi ingraveſcit, mihi quoque illuc erit excurrendum. Vale, Vir Nobiliſſime & me ama. Trajecti Batavorum a.d. XXIV. Septemb. Gregor. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NEgotium meum de villa ſuburbana quod tam gnaviter curaſti, laudo diligentiam tuam & fidem, vir amiciſſime. Nunc in eo ſum, ut ad Hollandos Boreales excurram Amſtelodamenſi via, tricones iſtos argentarios expugnaturus, ſi poſſum. Inde me conferam, puto, ad villam, ut omnia illic ex ſententia mea ordinentur, idque tranſcurrendo tantum; quod neceſſe ſit, uti me paucos dies denuo hic ſiſtam, ne liti diuturnae ac permoleſtae profligandae deſim ipſe; cum hereditatis quod herciſcundum reſtat, me inter meumque adverſarium ex decreto judicum, dividi nunc tandem oporteat, quamquam metuo, ne quid novae denuo figurae induat Proteus noſter, quo me more ſolito fruſtretur. De Varronis loco conjecturam meam tibi non diſplicere laetor. De Socratis calva agnoſcis Menippei Varronis Genium ſatyricum. Illud quoque de *pili vallis* proxime ſcriptam accedit lectionem. De Apro Calydonio locum Naſonis non diſſimilem jam produxi; habe nunc & Ciceronis alterum, qui magis fortaſſe ad rem facit. Is exſtat lib. I. De deorum natura: *Munitae ſunt palpebrae tanquam vallo pilorum.* quod Apulejo eſt *Horripilare. Fruticantem pilum* Juvenalis dixit. Sed haec ad ipſum Petronium pluribus illuſtravi. de Gratii locis quid ſcripſerim, non ſatis memini: niſi quod iſta non videntur ſollicitanda, *lues & morbus venere in vulgum.* Nec quicquam cauſae erat, cur *Vlitius* inſuper habita membranarum fide, *morbum* in *morbos* mutaret. Tu mone, quaeſo, me de ſingulis, haec enim in procinctu a me exarantur, ut integrum vix ſit, intendere cogitationem ad ea, quae feſtinanti nuper excidebant. Interim ut me expedias in loco Petronii haerentem te rogo. Saepius monui in verſibus operi ſatyrico paſſim interſperſis vix quicquam ſani apparere, quod vel ex iſtis abunde liquet Cap. CXXXVI.

Tales Herculea Stymphalidas arte coactas
Ad coelum fugiſſe reor, ſanieque fluentes

Har-

Harpyas, cum Phyneo maduere veneno
Fallaces epulae.

Scripti, *peneque fluentes*. Alterum ex conjectura nescio quorum in contextum Petronii malo exemplo irrepsit. quid si? *Poenamque luentes Harpyjas?* Sed quod praecipue me vexat, est *Phineum venenum*, quod quale sit prorsus ignoro. Vale, optime, & jucundissime Amicorum. *Lugd. Batav.* CIↃIↃCLXXIV. XXV. Septemb.

EPISTOLA CCXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas in istas conjeci litteras cum accepissem heri, mihi inscriptas, non perlecto indice relevi. Sed culpam statim agnovi, & a lectione oculos averti, quod velim tibi persuasissimum sit. Meum enim non est cujuscunque, nedum amicorum negotia rimari, quae ad me non pertinent. & tibi, credo, mea fides & simplicitas satis est spectata. In Petronii Περικοπῇ *poenasque luentes* alii praecepere, ut variarum lectionum libellus testatum facit. Mox mallem:

Cum Phinei maduere veneno

Fallaces epulae. Videtur autem aliam de fugatis Harpyis narrationem secutus esse, quam quae in nostrorum Mythologorum monumentis habetur. Apud Gratium vers. 165. nondum possum animum inducere, ut herbam porrigam. *Canis* enim *utero gravi*, est quae jam concepit. Sed illa tum non appetit coitum tigridis, sed potius cum libidinis oestro percita fertur, ut impleat uterum. Quo magis hunc locum considero, tanto magis blanditur mihi conjectura illa, quae nuperius mihi ad te scribenti succurrebat:

Lustroque gravis succedere Tigris
Ausa canis.

Hyrcanae inquit canes rabiem petunt e sylvis, cum Tigribus mistae, quo coitus tempore sine noxa cum illis versantur. Tum & tigres in stabula veniunt, & impune canes in illarum lustra. Utrumque solus Gratius tradidit ex iis scriptoribus, quos injuria temporum nobis superstites reliquit. vers. 210. tuae correctioni applauderem, si non *suos* bis repeteretur sine ullo sensu. Vide an possit ferri, *O Creta & Sparta par vestro vulgo Nonacria suo, suos alumnos, non vile genus promittit. Suos* enim bis repetitum refertur ad Nonacriam & Spartam, si tuam sequimur emendationem. Suspicabar:

At vestrum non vile genus Nonacria, & acres
Sparta suos & Creta suos promittit alumnos.

Aut, si malis:

Ad nostras non vile genus Nonacria, & , aeres,
Sparta suos, & Creta suos promittit alumnos.

Et non suo loco positum ut vers. 172. *utinam.* Post: *& per contagia morbus* recte tueris. placet quoque vers. 5. *profecto.* nisi *profecti*, sit postquam melius profecissent. Optime quoque vers. 100. reponis *Maenalus altor.* Nam quamvis *auctor* saepe sit parens, ut *augere* apud Lucretium pro generare, non tamen videtur monti convenire. In Culice Maroniano nihil certius est tua emendatione: *Alma Chimaeraeo Xanthus perfusa cruore.* Sed in *iltrix* nondum possum in tuam opinionem descendere, quia statim *alma* eadem Xanthus appellatur. Nec puto Virgilium scripsisse *Alma altrix Xanthus.* Nam *almus* aeque ab *alendo* ac *altrix.* vers. 309. *est* vidit quoque *Barthius*, immerito reprehensus a *Vlitio.* sequens versus laborat prava interpunctione, & aliis maculis, quas sic putabam posse purgari, si scribatur,

Tollit ni ratio & vitiis adeuntibus obstat.

Vers. 247. non male conjicis: *& sua par est praemia.* Sed nec *Gronovii* emendatio a ductu litterarum longe recedit.

Foros librarios *Goyerus* olim aliis addixit. Nunc alia quercus est excutienda. & tamen spei non nihil est, me tibi aliquid inventurum. *Quellenburgius* nondum domum rediit. Simul ac revertetur urgebo, ut domus reficiatur. Vale, decus praesidiumque nostrum. Trajecti a. d. 11. Septemb. CIϽIϽCLXXIV. Gregor. Has litteras heri exaraveram: sed tempus mittendi effluxerat. Hodie ad me perfertur epistola *Thevenotbi*, sed in qua nihil novi. Instat Varronem de Re Rustica deproperem. Ad quem si quid habes ex libris veteribus annotatum, te quaeso, ut mecum communices.

EPISTOLA CCXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

QUod alibi occupatus, litteras mihi inscriptas resignasti, in eo nihil omnino, mi Graevi, abs te est peccatum. Nam neque quicquam majoris rei complectebantur, & si complexae essent, non tu is eras, quem ab arcanis meis secludam arceamque, cum nec Phoebus ipse mysteriis suis initiatum, & quidem pulcherrime intimeque, te noluerit; Musarum corculum. Obsidio Graviana anxium me vehementer habet. Quod negotium nisi ex sententia confectum propediem videmus, de libris meis in ordinem redigendis vix ausim cogitare. De pluteis tamen rem tibi curae finito esse, quando Ryckiana promissa hic me sunt frustrata nolentem. Ego nunc totus sum in lite profliganda; ut frustra sis, qui edocumentum nonnihil observationis litterariae a me promittas tibi. Alio enim mentem habeo divisam. quod facile persuadebunt tibi, ut credas, futilissima illa, quae bis ter proxime chartis illinebam. Ea prop-

propter differenda sunt id genus animadversa, dum otio majore perpendi curatius a memet ipso possint. In Petronii loco cum *Phineum Venenum* nullius sit rei, cogitabam somnians, si quid forte librarius inscitus dedisset olim *Veleno*, unde *Venenum* esset subnatum. Atqui a ductu litterarum non abibit longe, si reponimus *cum Phineam pavere Celaeno Fallaces epulae*. *Fallaces epulae*, quae Phineos ori subducebantur ab Harpyis. Scis illud Propertianum,

Fallax Tantaleo corripere ore liquor.

Phinei trisyllabum, & quidem media producta, non admitto, nisi adjectivum. Aliud agebam quando ad Cretam & Spartam Nonacriam dirigi Gratianam allocutionem nuper perscribebam. Sed de his alibi erit dicendi locus. Nunc urget discessum tabellarius. De filioli tui valetudine miror, nil abs te esse additum. Vale. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. V. Octobris.

EPISTOLA CCXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Istae litterae, quas nunc mitto, heri mihi sunt redditae: tuas recte curavi. Obsidionis Gravianae exitus me quoque miris modis sollicitum habet, praesertim coelo hoc pluvio. Praeterea circumsessis subsidio dicitur missa non exigua manus esse. Sane non auctor tibi sim componendae suppellectilis librariae, antequam de hujus negotii eventu simus certi. De pluteis res mihi erit curae. Sed nondum potui quicquam expiscari. *Quellenburgius* nondum rediit domum. Ipse tamen aedium dominus nunc dicitur venisse, & in domo, quae tuae proxima est, subsidere. *Mathisius* caussarum patronus, quem heri in *Quellenburgii* aedibus inveni, excursurus est ad *Brounium*. Is a me rogatus fidem dedit se tuo nomine *Brounium* moniturum, ut tectum reficiendum curet, & si quae alia vitium fecerunt, aut corrupta sunt a Gallis. In Petronio perplacet tua emendatio, *cum Phineam pavere Celaeno*. In Gratio vers. 413.

At si deformi lacerum dulcedine corpus
Persequitur scabies, longi via pessima lethi.

Quae ista *dulcedo scabiei?* Mihi videtur legendum: *lacerum porrigine corpus*. Juvenalis Sat. VI.

grex totus in agris
Unius scabie cadit, & porrigine porci.

Plura de hac voce notavi ad Justini XXXVI. cap. 2. Columella lib. VII. cap. 5. de eadem re, de qua Gratius: *Nam subest aspera cutis ac velut quaedam porrigo*. sic legendum, vulgo, *prurigo*. Excerpta codicis veteris Columellae, cum in tuas inciderint manus, rogo ut mecum communices. *Scopionum* quoque velim memineris, ubi a litis molestissimae calumniis tibi licebit respirare. Quando

ea

ea tandem finietur? *Nicolaus* noster convaluit, & uxor filiolas firmas domum reduxit, quae tibi plurimam adscribit salutem. Vale, Heinsi Nobilissime, & me ama. Trajecti Batavorum a d. XXVII. Septemb. CIↃIↃCLXXIV. Dionys.

EPISTOLA CCXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Mire equidem officiosus es, qui litteras ultro citroque tibi concreditas, tam diligenter curas, mi Graevi. Auguror hujus incommodi finem propediem fore; certe dies lunae proximus Amstelodamum me evocat, quando & ad villam fortassis excurram. Te tamen non videbo, nisi defunctus in solidum omnibus molestiis, quae hîc mihi incumbunt admodum frequentes. In Petronii loco male adfecto non displicere, quae conjectura ductus annotabam, est, ut gaudeam. *Phinea Caeleno* videtur dicta, quando *Pallas Caesariana* apud Martialem, *Alcmaeoniae Furiae* apud Propertium & mille talia. De *veneno Phineo* nugae sunt, nisi ita dictam volumus merdam, quam Phinei epulis aspergebant harpyae. Fabulam hanc inter alios eleganter nobis dedere descriptam Apollonius Rhodius, & Valerius Flaccus. De *dulcedine* videor observasse, ita porriginem aut scabiem nonnunquam dictam, ex nescio quo Scholiasta Juvenalis opinor, Quare sustineamus praestat, dum dubitandi locus relinquitur. *Porriginem* in Columella etiam vetusta agnoscunt exemplaria. apud Propertium. lib. 3. Eleg. v.

Illum turgentis ranae portenta rubetae,
Et lecta ex fectis anguibus ossa trahunt.

Languet prior versus ob concursum tot spondaeorum. Praeterea *rana rubeta* nihil poëticum sapit, nam ranam subintelligi malunt Poëtae, quam exprimi ac nominari, quoties *rubetae* meminerunt. Error est inveteratus haud dubie; sed tamen Propertium dedisse nobis opinor, *turgentis sanie portenta rubetae.* Sic & *saniem* serpentibus passim dant poëtae, hoc est, venenum. Pentametrum quoque ut corruptum censeam, mira facit codicum discrepantia. *Ex factis* Cod. Modii. *exectis*, *exactis*, *exsatis*, alii. Unus etiam *leta* pro *lecta*. putabam aliquando.

Et lecta a feris ignibus ossa trahunt.

Seri & *extremi ignes*, pro rogali igne, passim Poëtis, sagas autem ossa e bustis legisse in adminiculum artis, quis nescit? Sequentia confirmant, in quibus & malim,

Vinctaque funestae lanea vitta pyrae.

Aras & rogos vitta liciisque solitos circumdari, nil opus, ut fuse demonstrem ac doctum doceam. Possis etiam. *Et secta e foetis anguibus exta.* Nam *Scaligeri* vetustus codex

dex pro diversa lectione, *exta* Ovid. *Extaque fumosis secta dedere focis.* lib. IV. Eleg. I. vers. 79.

Me creat Archytae soboles Babylonius Horos:
Horos & a proavo ducta Conone domus.

Scripti plerique & editiones primae *Horon* in pentametro, & sane repetitio hic prorsus videtur intempestiva ac subfrigida. Quid si refingimus,

Me creat Archytae soboles Babylonius Horos.
Heroum a proavo ducta Conone domus.

tum, *Di mihi sunt testes non degenerasse propinquos*, non *propinquis*, cum optimo codice Neapolitano. vera lectio est, *Horon at*; at Horon creat domus a Canone ducta. Haec sunt, quae hodie mihi venere in mentem. e catalogo Zyliano paucos enotavi libros, ut vides, quos comparatos velim, sed salubriter per fidum hominem, quem nosti. Nam tibi esse alia, quae agas utilius, haud ignoro. Vale, mi optime. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. VIII. Octobris. De *Nicolao* tuo me beasti. Omitto igitur male ominari, & antiquum illud occentare, *O puer, ut sis vitalis metuo.*

EPISTOLA CCXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TUaene mihi litterae ultro citroque curandae incommodum afferant, quibus visis omnis malorum, quae nobis in hac vitae perturbatione objiciuntur, sensus sopitur? Quae enim a te veniunt, nisi πεπινωμένως scriptae, ac multa doctrina refertae? quanta in illis amoris perspecti mihi quidem, sed tamen dulcis & optati, significatio. Sed etsi nihil eorum in tuis litteris esset, quae tanta illarum cupiditate nos incendunt, ut expleri nunquam possit, tanta tamen tua sunt in me merita, ut nullis studiis ac officiis ea possim unquam assequi. Itaque dudum mihi in te colendo constitui eam religionem, qua patriam aut parentes prosequimur; quam sane violem, nisi, ubicunque se dat occasio, testatum faciam tuas res omnes mihi magis curae esse, quam mihi meae sunt. Ex forensibus molestiis spero te tandem emersurum, & judicum patientiam expugnaturam adversarii incredibilem importunitatem. In loco Propertii lib. III. El. 4. vers. 27. tua emendatio perplacet:

Illum turgentis sanie portenta rubetae
Et secta e foetis anguibus exta trahunt.

Quamvis & *ossa* ferri possit. Certissimum quoque est lib. IV. El. I.

Horon at a proavo ducta Conone domus.

Horon editio Gebhardi legit. probo quoque *non degenerasse propinquos:* Sed in Eleg. 4. lib. 3.

Cinctaque funesto lanea vitta viro

non mutem, sed cum *Scaligero* interpreter ἀγείας, Omnia enim feralia sagarum instrumentum est. Vittis vero mortuos fuisse involutos & sacrae litterae & τ ἴξω docent. *Dulcedinem* pro scabie poni si mihi ostenderis, & quae olim de *Scopionibus* promisisti, laetabor, & hoc quoque in accepti tabulas referam. Pro tuis pulcherrimis & ingeniosissimis emendationibus, en tibi leves quasdam & non magnae rei. Apud Florum lib. IV. cap. 2. in recentioribus legitur libris: *At Mariana quidem Cinnanaque rabies intra Urbem praeluserat, quasi experiretur.* Editiones vetustiores: *intra Urbem se praecluserat, quasi experiretur:* Scribo: *intra Urbem proluserat, quasi se experiretur.* Mox omnes editi: *si locum & spatium ubi commissum est, intra Italiam; inde se in Galliam Hispaniamque deflexit.* Hic *ubi* expungendum censeo, quod ex praecedentium syllabarum repetitione natum, ac sic interpungendum. *Si locum & spatium, commissum est intra Italiam; inde se in Galliam deflexit.* Non longe post: *Hic dolor transversum egit.* Alii: *Hinc dolor transversum egit.* Scribendum: *Hunc dolor transversum egit*, nimirum Pompejum. Cum hodie scholam haberem de tectoriis veterum, & hunc quoque locum Persii exponerem *pictae tectoria linguae*, succurrebat mihi scribendum, *fictae tectoria linguae.* Ficta lingua & ficti homines qui dicantur Latinis tu non es docendus. Quid autem *picta lingua* sibi vellet non exputabam. Sed quoniam *tectoria* Persius usurpaverat, eis quoque pictam linguam convenire crediderunt interpolatores. Cum litterae tuae mihi traderentur, minores libri in auctione Zyliana venditi erunt. *Drusius* in Jobum & Prophetas minores triginta obolis, & totidem *Buxtorfii* historicae dissertationes de Arca foederis; viginti octo vero Saxonis Grammatici historia tibi est comparata. Vale, meum decus. Trajecti Kal. Octob. CIϽIϽCLXXIV. Dionys. Gravae obsidio nunc magis fervebit, ut in ejus potiundae spem adducamur, propter adventum Serenissimi Principis Arausionensis, & cohortes, quas secum adduxit. Pluteos spero me tibi praestituturum non paucos. *Petrus Elzevirius* omnes tabernae suae libros praeconi subjiciet, cum ipsis foris. Sed de his proxime certiora.

EPISTOLA CCXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MOdo Florentia litterae perferuntur ad nos, quae docent *Jacobum Gronovium* jam inde profectum esse, addidisse sese illi comitem *Rulaeum*, quos expectare jubemur ante Kalendas Decembris, litteratis haud dubie spoliis veterum Bibliothecarum magis, quam aere instructos. Ego, mi Graevi, Amstelodamum cogito cis biduum, atque inde in provinciam vestram, ut Pluteos ac foros bibliothecae disponendos locem, quanta potero festinatione. Interest mea enim, ut rebus in foro compositis, & si quid praeterea rationum cum Proceribus nostris subducendum restat, otio me tradam, ac privatis in

sinu

sinu Musarum lucubrationibus, post devoratas incredibiles molestias, quas debeo malignitati perquam iniquae horum, qui & consultos aequi & adfines meos sese jactitant, sed falso. In Propertii loco lib. xi. Eleg. 5. nondum persuadeor, ut accedam illorum sententiae, *qui virum funestum* pro cadavere capiunt, etsi commentatores nunc quidem non sunt ad manus: *Funestae domus & ferales*, in qua mortui lugentur. *Funestus vir* qui uxorem effert. Sed ut *vir funestus* pro ipso mortuo capiatur, nescio an Latinitatis permittat ratio: & ut permittat, quid opus est *viro*? Nihil enim, puto, intererat, ad exercendas artes Magicas, utrum vitta detraheretur foeminae mortuae, an mortuo viro; deinde ut haec missa faciamus, vitta non cingebatur viro; sed vir cingebatur vitta: ut non videam, quomodo *vitta cincta viro* hic commode satis possit admitti. Codex certe meus, non e pessimis, habet, *Junctaque.* Quare nondum prioris poenitet conjecturae, aut, si quid immutandum, scripserim,

Vinctaque funesto lanea vitta toro.

Idque verius nunc opinor. *Funestus torus* est lectus funebris. Apud Nasonem in vetustis exemplaribus millies *viros* & *toros* alternis confundi videas. Etiam apud ipsum Propertium non semel. lib. iv. Eleg. 1. vers. 75.

Accersis lacrimis cantus, aversus Apollo;
Poscis ab invita verba pigenda lyra.

Nihil variant scripti in loco mendosissimo: nisi quod Vossianus, *Poscit & invita.* Tum priore versu *Scaligeri* codex, *accersis lacrimis charites.* Sed exaratum antiquis fuisse, *Accersis Charitis cantus. Cantus* pro *cantas* & vers. 11. in Longobardica scriptum passim confunditur. *Charitis* pro *Charisin:* legendus igitur totus locus,

Aversis Charisin cantas: aversus Apollo
Poscitur invita verba pigenda lyra.

Degenerasse propinquos scripti veteres paene omnes exhibent. Et sic loquebantur illo aevo, quod & Nasonis Membranae faciunt testatum. In Floro & Persio quae castigas, omnia se commendant mihi. Flori locum sic tentabam olim, *intra urbem proluserat, qua se experiretur.* De *dulcedine* & *Scopione* cogitabo. Hesterno die Hyginus *Schefferi* Hamburgo ad me est allatus, quem vir optimus, ut video, non sine rubore mihi inscriptum ivit. Ob libros in auctione nupera comparatos mihi plurimum te amo. Hoc officio & me simul demeruisti & *Falconerium.* De *Petri Elzevirii* libris venalibus, videri poterit suo tempore, si quid illa in merce frugis haud contemnendae sese offeret. Hodie nuntius est apud nos perlatus de ingenti praelio, Germanos inter vestros & Gallos Argentinam prope commisso: & quanquam rumor Gallis ominatur male, tamen alios expectandos tabellarios reor, qui eventum pugnae omnem nos certius edoceant. Vale, Graevi jucundissime. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XII. Octobris.

EPISTOLA CCXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

HEri sub vespertinum tempus in hanc villam perveni. Sed plane festinus, & sic, ut inde mane crastino Hagam denuo sum recursurus. Si tamen valetudo, quam nutantem lubricamque nunc experior, huic proposito satis respondebit. Permolestum est cetera, conspectu tuo, in tanta utriusque nostrum vicinia, non posse me frui. Sed quicquid est hujus incommodi, tempestas hiberna, quod licet augurari, abunde mox pensabat. Libros apud te pridem depositos non sine plurima molestia tua, ut tandem auferat, ancillam nunc ecce mitto, cui permittantur huc deferendi licet. Vale, mi Graevi, cum conjuge lectissima, & ceteris amicis. Vredenhoevii CIƆIƆCLXXIV. XVII. Octobris.

EPISTOLA CCXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ANte meam e villa profectionem grates debebam egisse haud perfunctorias, pro libris tum ad me tam diligenter curatis, sed praecipitatus abitus vix permisit, ut officii partes explerem, mi Graevi. Interim mandavi meis ut, quod in Zyliana debetur auctione, expungant quamprimum, tum ut de pluteis ac foris Elzevirianis rem curent diligenter. Quod si vix fiat, ut venales illi ante Kalendas Novembres Julianas proponentur, inspici interea temporis, quod malim, a memet ipso poterunt ante emptionem: sub illud enim tempus, ad villam redire statui. Sin res procrastinationem non fert, monendi erunt tempestive mei, ut venditione pluteorum se praesentes sistant, cum venum exponentur, indicem librorum venalium si quem apud vos nancisceris, ejus copiam ut facias mihi, vehementer te rogo. Vale, mi Graevi suavissime, cum tuis omnibus. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XXV. Octobris Gregor.

EPI-

EPISTOLA CCXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Nerum.

QUas tu mihi gratias debeas fane ignoro. Sacer eft & inteftabilis, qui fuae fidei credita, etiam peregrinorum, nedum tanti amici, non fervat aeque ac fua. Id equidem doleo te adverfa valetudine conflictatum effe, ac tui videndi facultatem mihi fortunam invidiffe. Hoc tamen folatio eft te nunc confirmatum (fic me jubent augurari tuae noviffimae, in quibus nullam valetudinis mentionem facis) brevi reverfurum effe in vicinam villam, & longiore fuaviffimae confuetudinis tuae ufura hanc jacturam penfaturum. Grava dedita licet tibi nunc tuto tuam explicare fuppellectilem Muficam, praefertim ubi res forenfes fuerint ex fententia compofitae. Spero calumniarum omnes finus tandem excuffos effe, ut optati otii copiam in Mufarum contubernio fis hac hyeme habiturus. Elzevirianam auctionem non eft ut expectes in pluteis emendis. Illi jam veneunt, & primo licitatori addicentur. Non tamen emtorem invenient facile in tantis anguftiis pecuniae. Si cui tuorum mandaveris has partes illos comparandi, dabimus operam ut falubriter tibi vindicentur. Indices librorum ut ad te mittantur, fi qui prodibunt, mihi erit curae. Ante hos tres dies me invifit *Caroli Frifii* filius, cujus foror ingenii & eruditionis laude floret. Ille ducit ordines inter noftros. Hodie fummo mane vidi Nobilem Holfatum, qui ante menfes aliquot Lutetia venerat huc nos falutatum. Nunc eo remigrat comitem fecum abducens *Konings-marckii* filium, illius, qui in Bonnenfi obfidione cecidit. Sed ante Gravam excurrendum fibi ftatuit. Cis paucos dies revertetur. Tum ad vos contendet tui in primis videndi cauffa, & ut a te auferat filiae *Tanaquilli* Fabri ἡ μακαρίτη, quae ad Dictyn Cretenfem emendandum ex antiquis codicibus excerpfifti. Proximo die Jovis, aut fummum Veneris erit praefto, fi te Hagae invenerit. Sin, in villa tibi occurret, quod ex me fe fperat intellecturum, ubi fuerit ad nos reverfurus. Is mihi narravit *Meibomium* nunc in Anglia degere, tentaturum num illi genti fuas poffit vendere triremes, cum noftrorum ftupor tantum bonum non intellligat. Apud Propertium lib. III. El. 5. manum do, & huic conjecturae tuae.

Vinctaque funefto lanea vitta toro.

Applaudo. Rectiffime animadvertifti *funeftum virum* pro mortuo adverfari recte Latine loquentium confuetudini. Arridet quoque mirifice lib. IV. El. 1.

Averfis Charifin cantas: averfus Apollo
Pofcitur invita verba pigenda lyra.

Cantas firmat Palatinus pofterior. Prior vero corrupte *cartas*. & Commelini codex: *Accerfis lacrymis Charitas*. Beroaldus volebat: *Adverfis Mufis cantas*. In

ſecundo tamen verſu poſſet etiam reſcribi: *Poſcis & invita verba pigenda lyra.* In eodem poëtae lib. I. El. 20. ſcribitur in vulgatis:

Hunc tu ſive leges umbroſae flumina ſilvae.

& quae ſequuntur dein:

Nympharum cupida ſemper defende rapina.

Nonnulli libri *cupidas rapinas.* legendum cenſeo:

Huic tu, ſive leges umbroſae flumina ſilvae.
Nympharum cupidas ſemper defende rapinas.

Ut apud Virgilium:

Solſtitium pecori defendite.

Mox verſ. 27. mallem:

Oſcula ſuſpenſis inſtabant carpere pennis,

Vulgo *palmis* inſcite. In verſu 29. haeret mihi aqua. Cogitabam quidem:

Ille ſed extremum intendens ſubducitur illis,
Et volucrum ramo ſubmovet inſidias.

Sed mihi non ſatisfacio. Tuum reſponſum expecto. Hyginum *Schefferi* nondum vidi. Spero fore, ut propediem ad nos perferatur. Aveo enim illum evolvere. Ἀνεκδότους Origenis libellos, quos *Wetſtenius* Baſileae publicavit, credo jam te legiſſe. Gallos in Germania pedem referre retro, inſtantibus Caeſarianis cum foederatorum auxiliaribus copiis, ad nos perfertur. Vale, Princeps Amicorum & ingeniorum. Trajecti ad Rhenum XVIII. Octobris CIↃIↃCLXXIV. Dionyſ. *Treiſchius* noſter tibi ſalutem dicit plurimam.

EPISTOLA CCXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

CUm per ſe longe mihi ſemper ſint gratiſſimae tuae epiſtolae, tum nunquam non aut nuntii aliquid amoenioris, aut eruditae diſquiſitionis ſecum trahunt, mi Graevi, quo pretium earum non ſit unum, ac numeroſa me adficiunt oblectatione. Malim equidem has elegantias ex ipſo fonte, hoc eſt, e tuo praeſentis ore a me hauriri, ſed adeo accreſcunt aliae ex aliis ſuperveniuntque nolenti forenſes tricae, ut quando ſim futurus meus, cum velim unice, ne ſpe quidem ſatis poſſim adſequi, aut voto praeſumere. Accedit aliud oneris ac moleſtiae a valetudine, quae in ipſo nuper itinere perfidum plane in modum me aggreſſa, nondum penitus intermittit. De pluteis Elzevirianis fortaſſis coram videbo, quando lentum id eſt negotium. *Caroli Friſii* filium, quem militare ſub ſignis foederatorum Belgarum aſſeveras, conciliatum mihi velim, vel propter patruum, quem a teneris amo & obſervo, parenti meo longe cariſſimum, & virum profecto inſignem. De *Funeſto toro* ſententiam meam tuo approbari calculo eſt cur laeter. Tum alterum illud, *averſis Chariſin cantare.* Elegia fabulam

lam Hylae complexa lib. I. 20. jam puto in obſervationibus *Gronovius* occupavit monere ſcribendum, *Huic defende cupidas rapinas.* Sed, & *Silae umbroſae*, non *ſilvae*, illic caſtigandum, niſi id ab aliis jam monitum. verſ. 27.

Oſcula ſuſpenſis inſtabant carpere pennis.

Gujetus quoque corrigebat. At ego nil temere immutarim. Vix enim oſcula ſumuntur, niſi addito amplexu, Apud hunc ipſum libri I, Eleg. III.

Oſculaque admota ſumere carpta manu.

Ita enim locum longe vexatiſſimum puto eſſe conſtituendum. Aliter amicus noſter Obſervat lib. IV. cap. 6. Poſſes &, *ſumere rapta.* Sed & apud Naſonem: *Non ſuper incubui, non oſcula frigida carpſi.* Si velis referre ad jactationem baſiorum, quod fiebat ori admota manu, ut in theatris, longius id a vero fortaſſis abeat. verſ. 29. locus mire me vexavit aliquando, ſed nil proximius vero potui eruere, quam quod hic propono,

Ille, ſed extrema pendentes ludit in ala,
Et volucres ramo ſubmovet inſidias.

Volucres inſidias poſuit pro fratrum volucrium inſidias. Hylas ſub arboris propinquae ramos ſe recipiebat, ut tutus eſſet ab inſidiatorum volucrium oſculis, quos ita ludebat. *Pendere in ala*, ut *pendere in novacula* apud Phaedrum. *Amiciri in alis* apud Naſonem Metam. V. verſ. 546.

Ille ſibi ablatus fulvis amicitur in alis.

Sed de his alibi plura. *Nunc pendent extremis in alis*, quibus *Palmas ſuſpenſas* paulo ante videmus datas, mox ſcribendum,

Jam Pandioniae ceſſant genus Orithyiae,

vel certe, *ceſſit.* Quod eſt in Modiano Codice. *Ceſſant* tamen malim, quia agitur de duobus. *Jam ceſſant* inſtare. *genus*, pro liberis. Ita frequenter Maro; Plura erant, ſed jam ſum nimius. Hanc elegiam ex profeſſo emendare ſunt aggreſſi, ut ſcis, *Lipſius*, *Rutgerſius*, *Gronovius*, ſed ingens ſpicilegium meſſores optimi nobis reliquere. *Trelſchium* & caeteros amicos plurimum jubeo ſalvere. Vale. Hagae Comitum ꟾↃIↃCLXXIV. XXX. Octobris.

EPISTOLA CCXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

EN tibi reſponſum, ad quas heri a te accepi. Mihi non licet eſſe tam beato, ut quod tuis acceptiſſimis debeo reſponſum, poſſim expedire. Accinctus enim itineri Amſterodamenſi vix haec tria verba effundendi otium habeo. Cis duos treſve dies videbis *Walterum*, juvenem egregium, Rectorem morum Comitis *Konigs-marckii*, per Angliam Pariſios contendentem, cui faſciculum ad Ducem *Montoſerium* commiſi, & nonnullos amicos. Ejus fidei & tu tuto credes, ſi quid curatum volueris. Vale, Heinſi Nobiliſſime & tuam cura vale-

valetudinem diligenter, ut propediem te hîc salvum complectamur & incolumem. Trajecti ad Rhenum a.d. XXII. Octobris CIƆIƆCLXXIV. Dionys.

EPISTOLA CCXXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ADfuit hodie ipso mane mihi *Walterus* tuus, quem haud temere laudabas, mi Graevi, adeo mihi visus est, non modo omnes tuae commendationis numeros implere, sed multo plus praestare, quam aut tu pollicebaris, aut ego exspectabam. Quando in suburbanum vestrum hinc emigraturus sum, non tibi potest minus exploratum esse, quam est mihi. Triconem certe meum, nullis conviciis, nullis pipulis, quîs palam hîc a me differtur per circulos, excitare possum, ut aut sui obliviscatur, aut meminerit mei. Tam lente haec sanguisuga visceribus meis inhaeret, ut obsurdescat plane ad omnes rumoris sinistri strepitus, omnemque senum severiorum, atque adeo ipsorum judicum, criminationem assis aestimet unius. Rogo has solemnem in modum perferendas cures, quo destinantur: tum amicos communes ut salutare a me ne graveris. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. VIII. Novembris. Senecio *Junius*, oblata sua a vobis negligi & transmitti silentio, ut mihi visus est non semel, fert perquam indigne, & stomachatur. Ad Amstelodamenses itaque ibitur, quando videt sua munera obtrudi vobis haud posse. Tu vero, mi Graevi, ad Meursianas trium Insularum antiquitates quando praefaberis?

EPISTOLA CCXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NAE tu homo es infelix, cui confligandum est cum ingenio tali, cujus frons obduruit ad judicum minas, & aures obsorduerunt ad omnium criminationes, ut non nisi legibus possit expugnari & cogi ad officium faciendum. Sed spero tandem consumtum esse, quicquid calumniarum in foecundo litium pectore reconditum latuit, & propediem tibi optati otii, nobis tuae perquam desideratae consuetudinis, copiam futuram in vicino secessu. Litteras tuas illico curavi per nautas Amsterodamenses. Nam die Veneris nulli ex vicinis pagis ad nos veniunt. De locis Propertii propediem pluribus agam. Nunc in antecessum. In omnibus, quae notasti in litteris novissimis, videris rem acu tetigisse, nisi quod nondum videam, quid sit *pendere in extrema ala*: *Pendere in ala* venuste dicitur & pereleganter, ut *pendere in novacula*; sed *pendere in extrema ala*

ala non capio. Sed de his alias. Nunc mihi properandum. Pridie vidi *Cuperum* noſtrum, qui ſecum perferebat Ἀποθέωσιν Homeri eleganter illuſtratam, ut & explicationem icunculae antiquae, quae viſitur in Muſaeo τοῦ φιλοκάλου *Smetii* Neomagenſis. Uterque liber offeretur Amſterodamenſibus bibliopolis edendus. Mihi quoque reliquit perlegendos Obſervationum libros duos ineditos bonae frugis plenos, in quibus multa numiſmata antiqua, & in primis rem veſtiariam Romanorum luce perfundit clariſſima. In tuum quoque veniet complexum brevi. Lutetia litteras habui a *Juſtello*, quae nuntiant Gloſſaria *Labbaei* nondum eſſe detexta negligentia bibliopolae. *Bochardi* quaedam opuſcula poſtuma eſſe editioni parata, ſed *Stephanum Monachium*, cui mandata ſit cura illorum, in vinculis eſſe, quod credatur auctor fuiſſe virgini noſtrorum ſacrorum, ut fuga ſibi conſuleret, ne a parente, qui ſacramentum mutaverat, elocaretur ſponſo Romanenſium caerimoniis addicto, aut ſaltem conſiliorum particeps. Ejus vicem dolent quicquid in Gallia eſt eruditorum. Adnectit, aegre illum Ecclesias Gallicanas dimiſſuras, ut Lugdunenſem provinciam ſuſcipiat ornandam, quamvis libertati fuerit redditus. Lutetiae prodire librum de numiſmatis antiquis, a viro conſcriptum peritiſſimo harum artium: ut & vitas Epiſcoporum Aurelianenſium, diſſertationem de Triſagii origine, epiſtolas Paulli Servitae, de progreſſu, & cultu virginis Mariae in Eccleſia, vitas Baſilii, & Gregorii Nyſſenii & Savanarolae, narrationem rerum a Chanuto in Suecia geſtarum. Ad *Junium* ut hac hebdomade ſcribatur operam dabo. Quaeſo te, ut hunc faſciculum tradendum cures *Waltero*, ſi vobiſcum etiam nunc eſt. Sin jam diſceſſit, fac ut ad me per nautas veſtros referatur. Vale, Heinſi Nobiliſſime, & me ama. Trajecti Batavorum poſtrid. Kal. Novemb. CIƆIƆCLXXIV. Dionyſ. Si videris *Hugenios* Patrem & filium, quaeſo ut eis ſalutem dicas officioſiſſimam meis verbis. Ad filium brevi litteras dabo. *Huetius* veritatem religionis Chriſtianae novis fertur argumentis tueri, & nunc totus in his meditationibus eſſe, de quibus praeclara ſibi ſpondeant, quicunque viri ingenium & doctrinam perſpectam habeant.

EPISTOLA CCXXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PRo magno rei litterariae theſauro fuerunt mihi litterae tuae, affatim agentes, mi Graevi, de iis, quae luci parantur nunc in Galliis opera praeſtantium virorum. Cum odia alternis detumeſcant magis ac magis, fore praevideo, ut liberior in poſterum locus detur litterario commercio, quanquam ipſam ego pacem reſtitutam ſolidum in modum videre malim. Jam ante hoc triennium a *Bigotio* ſum edoctus, *Carcarium* occupari in regiis numiſmatis publici juris faciendis, idque ipſum *Spanhemius* poſt mihi affirmavit, ut id fortaſſe ſit

opus, de quo *Justellus* proxime agebat. Sin ille alium designavit Commentarium hujus argumenti, fateor auctorem mihi esse ignotum. quod tuum erit explorare, quando rescribes. De Glossariis *Labbaeanis* bilem mihi incitavit lentissimus typographus, & expectationi nostrae tot jam annos nequiter profecto nimis illudens, cum opus illud diutius non premi, publicae utilitatis multum intersit. Quapropter & illa in lucem prolata gestio videre, quae plurimo sane cum labore *Franciscus Junius* hinc inde e Bibliothecis priscis collegit. Nam quamquam ea potissimum conducunt linguis Francicae atque Anglo Saxonicae, aliisque id genus barbaris illustrandis, erui tamen horum adminiculo posse vocabula Latina non pauca, quae vulgaribus in Lexicis desiderantur, hactenus habeo persuasum, ut credam. Recte fecerit itaque, ac praeclare consuluerit *Bootius* amplissimus, si senem extrema jam cogitantem exhortetur, ut aut proferat in lucem, quae hujus argumenti in unum congessit complura, aut, si id morte praeventus haudquaquam effectum dare poterit, lucubrationibus hisce per legatum prospiciat, ne dispergantur intercidantque multo rei litterariae cum dispendio. Jam memini significare, adhibitum me & *Conradum Burchium*, hunc, inquam, qui foederatis Belgis est a publico aerario, in consilium a sene nostro, super scriniis suis, quae cum ille Amstelodamensi Bibliothecae asserenda suaserit, ego, ut ad vos iretur, auctor fueram, jamque pervenissent, quod volebat *Burchius*, & id cunctatione vestra; nisi ego persuasissem hodie, animum fluctuantem sustineret adhuc in dies pauculos vir optimus, dum a vobis litterae adessent, unde constaret, & me officio functum esse, nec vos fastidire oblata. Tu igitur etiam atque etiam vide, quid vobis hic sit faciendum. Quas ad *Walterum* missas voluisti, eae utinam tempestivius fuissent mihi traditae: etenim dominico die hinc Roterodamum discessit, ubi tamen nudius tertius etiamnum haerebat. Si discessisse illum inde cognovero, operam dabo, ut fasciculus ad te revertatur. Apud Propertium *in extrema ala pendere* sic capiebam, ut *extremam alam* posuerit pro parte extrema alae ac corpori vicina. Id si durius videtur tibi, aliud quid excogitandum erit. *Extentam alam* fortassis dederit Propertius. Sed hoc in transcursu. Neque enim libri nunc sunt ad manum, quos ad unum omnes nudius tertius ego hinc in villam curavi deferendos. Quaesivit me heri *Cuperus*, sed frustra, cum domo prodiissem, crastino, ut ferunt, die huc rediturus, relictam interim meis in aedibus Ἀποθέωσιν Homericam oculis usurpo plurima cum oblectatione, tam multa ibi occurrunt arcanae eruditionis specimina. *Zeelhemius*, quîcum sermones modo de te serebam, plurima salute te impertit. Vale, Flos Amicorum. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XVI. Novemb. Super litteris curandis denuo molestiam tibi exhibere cogor perquam invitus. Nescio significarim *Octavium Falconerium* Bruxellis in Patriam profectum. Ichnographiam Romae veteris misit quidem jam ad me per bibliopolam nescio quem, sed nondum huc perlatam.

EPI-

EPISTOLA CCXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VIx haec tria verba mihi licet expedire, & quia mihi partes parentandi *Diemerbroeckio*, qui fatis concessit, sunt impositae, & quia subinde veniunt amici, quorum consuetudine & sermonibus mihi gratissimis avocor a negotiis, quae instant. Hanc diem dedi doctissimo *Cupero*. Modo vidi *Gronovium* ex Italia reducem, opimis Laurentianae bibliothecae spoliis onustum. Plerosque Graecos historiarum conditores cum veterrimis codicibus composuit, quorum subsidio non modo loca corrupta plurima correxit, sed & lacunas editionum insignes farcit & complet. Manethonem, Graecum poëtam antiquum, qui Ptolemaeorum tempore vixit, descripsit. Tacitum cum membranis, quibus usus *Pichena*, contulit accuratissime. Sed de his aliisque pluribus agemus, cum tui desideratissimi complexus copia nobis fiet. Habes hic litteras *Bootii* viri consularis ad *Franciscum Junium*, quibus fidem dat lucubrationes ejus sancte hic custoditum iri, & lucem visuras, ut jusserit. Ad quod officium meam quoque operam defero. Quod studium navavi postumis *Rubenii* operibus, id ejus quoque curis praeclaris me praestiturum in me recipio. Quaeso ut virum venerandum meo nomine salutes peramanter & perquam officiose. Miror te de tuis litteris curandis esse tam sollicitum, cum nulla re magis laetor, quam si tibi probare possim observantiam. Hoc vero quantillum est, quod curari jubes? Fac periculum, si me amas. Quicquid mihi mandaveris pro mea copia & facultate tibi curatum dabo. Vale, meum decus & praesidium. ὡς τάχιστα. Trajecti Batavorum XI. Novemb. CIↃIↃCLXXIV. Dionys.

EPISTOLA CCXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

LItteras tuas, quae serius huc erant perlatae, quam ut *Waltero* in Galliam abeunti tradi potuerint, a *Kellero* accepisse jam debes, mi Graevi. Eas certe ille ad te perferendas suscepit, propediem huc recursurus, ut spero. De te, diu est, quod nihil omnino nuntiorum ad nos pervenit. Nam ad ultimas tuas rescripsi pridem, quibus quod super addam nihil nunc est in promtu. A Mathematico Sarmata ecce alias hic litteras, quae hominibus apud vos horum studiorum peritis exhibeantur licet, ac deinceps una cum prioribus,

restituantur mihi, quod tibi curae esse in primis velim. Pergit sibi blandire, ut vides, vir minime malus super novo invento. A secessu villico me tanto tempore avelli permoleste fero, quando Bibliothecam omnem eo perferendam jam curavi, ut prorsus libris omnibus sim destitutus. Hasce tuae fidei commendo. Vale. Hagae Comitum XXI. Novemb. CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CCXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NE nunc quidem licet mihi meo morem gerere animo, & tuis copiosius respondere. Cras mihi verba facienda sunt pro concione de vita *Diemerbroeckii*, qua cura cum fuero defunctus, me tibi probabo cultorem officii non negligentem. Cum *Bootio* Consule egi de Viri summi *Francisci Junii* habitatione, quam hic quaerit. Invenimus chirurgum non longe remotas aedes a bibliotheca publica habentem, qui fidem dedit se locaturum cubiculum satis amplum, si qui conducturus erit, sit spectatae probitatis. Poterit interea si sedet quamprimum migrare, Venerandus senex suas sarcinas in meas aedes ferendas curare, donec ille locum habitationis inspexerit. Mihi nihil erit antiquius, quam tantum hospitem accipere. *Bootius* quoque laetitia efferebatur, cum acciperet ex tuis litteris, tantum thesaurum & ornamentum nostrae bibliothecae accessurum esse, & hîc sedem fixurum, cum quo de patriis antiquitatibus fabulas serere, & de obscuris rebus, quae nonnunquam scrupulum ei figerent & crucem, agere possit, hoc est, quod sit habiturus oraculum, quod possit consulere. Meis quoque studiis multum emolumenti promitto ex σεβασμιωτάτου Viri consuetudine & sermonibus. In officio enim praestando nihil studii in me patiar desiderari. Vale. ὡς τάχιστα. Trajecti a. d. XXVI. Nov. CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA CCXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ADfuit mihi hoc ipso die, & mecum pransus est *Jacobus Gronovius*, ex Italia nuper ad nos redux: primo congressu multus erat in querelis congerundis eam in epistolam, quam ad *Magliabechium* dedi. Sed edoctus nec a me id factum animo maligno, nec ab illis, quos auctores eram secutus, qui

ma-

maluissemus decursum illi studiorum omnem inoffensum obtigisse apud Etruscos, ac omni ex parte cum bono publico conjunctum, remisit ab iracundia nonnihil, sic ut placatior sit visus mihi discessisse, quam venerat. Reliqua istius rei ut differantur in congressum nostrum satius omnino reor. *Francisco Junio* epistola Amplissimi *Bootii* per me tradita est hesterno die sub vesperam, quam senex optimus animo ac vultu hilari accepit legitque me praesente. Nec minore laetitia est adfectus, quando subindicavi, quod tu eadem de re ad me perscripsisses. Hodierno mane, ut ostenderet negotium omne serio abs se agitari, ultro me convenit, ita animatus, ut ante tempestatem hibernam castra sarcinasque ad vos translaturus videretur, cum pulvisculo omni Antiquitatum Francicarum atque Anglo Saxonicarum. Praesertim vero gavisus est, per litteras *Bootianas* edoceri nondum vestratibus excidisse memoriam illarum rerum, quas in commodum concordiamque Ecclesiae pater suus ante finem seculi proxime decursi effectum dedisset vestra in civitate. Agebat porro mecum de conducendo sibi apud vos cubiculo, certe de loco habitationi opportuno circumspiciendo, quem optare se agebat, nec remotum a bibliotheca publica, &, si confici id posset, in chirurgi alicujus aedibus: idque, ut opinor, ob herniam, quam molestam nonnunquam solet experiri. Ostendebat praeterea *Vossii* Junioris litteras Londino recens ad se perlatas, quae narrabant Patrui casum, ab illa matrona, quicum litigat super *Brouniana* hereditate, circumventi proxime, & in carcerem conjecti, dum a rure redux civitatem ipsam sui securus intrabat. Emigrasse tamen vix ex ista colonia, *Beuningii* herois interventu, post praedes datos. Vides, mi Graevi, quantum molestiarum opes importunae secum trahant. Diogenem sane accepimus, pera sua contentum, nullis omnino huic contumeliae similes injurias a matronis quibuscumque perpessum esse. Amicus noster jam aetate confectus si vitae suae tutelam Priapo nonnemini melius peculiato concrederet, poterat fortasse matronas rapaces suo a capite abigere, suoque a rure. Nunc metuo ne impune illi hae pergant insultare, expectato judicum non nimis tristium favore per aetatis florem, ad quem noster ille quovis Achille pridem valentior, tunc funeratus plane, & sensu carens communi, non obriguit quidem, quod me Hercules mallet, sed angue lentior submisit fasces dejectos. Verum nae ego longe nugacissimus sum, qui, dum nihil habeo, quod ad te perscribam, hasce ad ineptias decurro male feriatus! Tu ignosce lusibus intempestivis, & vale, Graevi suavissime. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XXIII. Novemb.

EPISTOLA CCXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MOdo perferuntur ad me tuae, e quibus sum edoctus Junianas res curae vobis fuisse, mi Graevi. Faxo Senex noster id ex me intelligat, die crastino: nam hodie ne conveniri a me possit, tricae faciunt forenses. Interim negotium omne clam habeatur rogo. idque compluribus de causis, quas ut coram ex me cognoscas, satius duco. Putabam me defunctum esse jam pridem mandatis omnibus apud domesticos meos, sed semper aliquid novi subnascitur, quod prioribus mandatis sit addendum. Quare veniam rursus peto tot molestiis, quibus te indesinentur obtundo. *Vollenhovius* significavit mihi Suetonium tuum, quem *Cottono* volebas oblatum, eo die sibi esse traditum, quo discessum ex urbe Londini est molitus: curam itaque exemplaris perferendi in se recepisse *Gerardum Vossium*. Vale. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXIV. XXIX. Novembris.

EPISTOLA CCXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

HOdie me denuo convenit optimus senex, quem nosti, deque maturanda ad vos ante brumam profectione consilium mihi suum aperuit. In aedibus Chirurgi a te jam designatis, si locus est habitationi non incommodus, poterit super cubiculo locando transigi per temet ipsum, sed ea lege, ut senex noster de pactis habendis ratis servet sibi integra omnia, quod tutissimum esse arbitror & illi & tibi, ne, cum ad vos venerit, si locus forte displiceat, aut aliud quid minus approbandum offeratur, resiliri non possit a pactis. Auguror interim curae tibi fore; ut hospites, ad quos devertetur, nec inofficiosi sint, nec improbi. Si Chirurgi aedes parum respondent, excipiendo commodum in modum nostro seni, poterit in vicinia Chirurgi cubiculum circumspici, quod aedibus ejus sit propinquum. Videtur praeterea oculis uti ad vespertinum lumen infirmis ac caligantibus: quare cupiat puerum aut adolescentulum esse in eisdem aedibus, quem anagnostae loco interdum habeat, Latini sermonis non imperitum omnino. Sed talis puer ut aegre, puto, occurret, ita si occurret, sub disciplina senis profectus in studiis nonnullos inter praelegendum sperare sibi utcumque possit. Ego de hisce omnibus te compellandum a me fore sum pollicitus. Marmora Arundeliana, quae curis *Seldeni* secundis auctiora pro-

prodiisse rebaris, nulla prodierunt apud Britannos. Sed operam Seldenianorum, quod praelo nondum committi coepere, partem constituent nonnullam. Scholiasten tamen Arati ibidem terrarum luce donatum publica, qui ante cum tineis sit luctatus, audio & exspecto. *Suaresius* Episcopus ex Arcu Triumphali Septimii Severi emblemata exquisitiora collegit, typisque describenda in urbe ac observationibus suis illustranda mox fore promittit. Sueci nescio quid turbarum minantur nobis, aut, cujus per latus petendi sumus, Electori Brandeburgico: hos ad saniora consilia Proceres nostri contendunt revocare. Vale, mi Graevi. CIↃIↃCLXXIV. III. Decembris.

EPISTOLA CCXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUm chirurgo transegi, hac lege, ut σεβασμιωτάτῳ *Junio* integra sint omnia. Pro annua habitationis mercede quinquaginta florenos, si secum tulerit lectum & stragula, sin minus, sexaginta pendet. Locus non videtur esse incommodus, nisi quod scalae, per quas in cubiculum illud adscenditur, sint paullo tenebricosiores. Chirurgum non novi: mihi eum commendavit amplissimus *Bootius*. Uxor ejus est soror bibliopolae nostri *Dreunii*, quae dicitur esse plena officii & spectatae probitatis ac integritatis. Ajunt in aedibus esse puerum, qui possit anagnostae partibus fungi. Si non respondebunt votis Nobilissimi Viri hae aedes, alias facile inveniemus. Cubicula enim proscribuntur plurima undique. Sed non possumus de hac re decidere, nisi ipse coram omnia fuerit arbitratus. Mihi summae curae erit, ut tantus vir locetur quantum potest commodissime. Quaeso te ut salutem ei meis verbis dicas amantissime, deque meo studio, & obsequio ac officiis, cum ad nos se receperit, eum certum esse jubeas. Quae de marmoribus Arundellianis, & aliis Seldenianis operibus propediem publicandis, ut & Scholiaste Arati narras inedito, nec non de *Suaresii* lucubrationibus magna accepi cum voluptate. Utinam propediem ad nos perferantur. *Henricus Valesius* adornat editionem non nullorum Mechanicorum Graecorum scriptorum ἀνεκδότων. Columna Antoniniana & Trajana jam lucem vidit. [1] *Bosianam* bibliothecam perquam copiosam, & rarissimis libris refertam sibi vindicat Academia Jenensis, cum haeredibus pacta, ne aliis emptoribus addicatur. Opuscula nonnulla postuma luci donabuntur publicae. Reverendus *Burmannus* noster salutem tibi dicit plurimam & officiosissimam. Pessimis modis accipitur a τοῖς ἐν τέλει. In stipendio ejus recidendo nec

1 Vid. Epistol. ad *Weizium* XXIX. & XCII. & *Tentzelii* dissert. VIII. de Baptismo Constantini M. pag. 315. & nova literar. German. 1703. pag. 238.

nec [1] pactorum, nec meritorum, quibus devinxit sibi hanc Academiam, & etiamnunc devincit, habetur ratio. Nam ejus scholae celebrantur magno concursu studiosorum, cum ejus collegarum fere Ulubris sint infrequentiores. Itaque te rogat & obtestatur, ut per Nobilissimum *Zeleemium* ei procures diploma Principis Serenissimi, quo & statio & stipendium ejus in tuto collocetur, & hominum ei adversantium iniquitas comprimatur. Non difficilem spero se praebebit Nobilissimus *Zeleemius*, qui novit mollia fandi tempora. Aget *Burmanni* caussam quoque *Reinswoudius*, & ejus filius ex Anglia redux, qui ei mirifice favent. Tu tibi perpetuo beneficio obstringes hominem eruditissimum & tui studiosissimum, nec non ejus socerum, senem optimum, qui & te magni facit, & Parentem tuum τὸν πάνυ, cui longo usu & consuetudine conjunctissimus fuit, in coelum fert. Quicquid in illum contuleris, in me collatum existimabo. Vale, Vir Nobilissime, & me ama. Trajecti Batavorum Kal. Decemb. CIↃIↃCLXXIV. De Suecorum expeditione, aut spe pacis si quid certi habueritis, velim ex te intelligere. Quando tandem te hic sumus visuri? ἔξεχ' ὦ φίλε ἥλιε. Nobilissimo *Zeleemio* ut salutem dicas plurimam rogo, nec non Reverendo *Vollenhovio*, si eum videris. In schedula hac caussam suam vos docet ipse *Burmannus*.

1 Bis vocatus in Academiam Batavam, & conditione illa non usus, accessione insigni annuorum fuerat auctus; sed cum ab omnium professorum stipendiis propter aerarii angustias aliquid recideretur, hanc praecipuam expertus est injuriam, ut duplicem imminutionem pateretur, & primum, quod praecipuum prae aliis Collegis habebat, adimeretur, deinde communi omnibus sorte, aliam reliqui stipendii jacturam faceret; & licet *Graevio*, & forte aliis, illud damnum postea resarciretur, Parentis tamen, nec heredum ejus, licet saepe efflagitaverint, nulla ratio haberetur; certe non ejus partis, quae prae aliis ipsi detracta fuerat: sed quid speraret ab illis, qui jam ante tempestatem illam Franciam calumniis & vexationibus vitam ipsi acerbam fecerant, & jam impotenter dominabantur, nec ullam aequi aut meritorum ejus rationem habebant?

EPISTOLA CCXXXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DUm forte proximis diebus ad Leidenses meos excurro, *Theodoro Ryckio* perorare jusso, super rebus ab Arausionis Principe adversus hostem nuper praeclare gestis, aurem commodaturus, a morbo in ipsa via sum deprehensus: unde aeger relatus domum graviter decumbo hactenus, mi Graevi. Sic tamen, ut majore valetudinis incommodo periculoque jam nunc defunctus vires haud modice dejectas erigam paulatim atque instaurem, in villam me recepturus e turbis aulicis forensibusque, ubi primum id licuerit per attenuati corporis compagem, plane fractam ac solutam. Ipsa illa hora, qua postremae tuae ad me perferebantur, compellatorem habui *Junium*, super illa, quam scis, ad vos emigratione sua: quo in proposito sic confirmatus videbatur post tuas per-

perlectas, ut tanquam farcinas complicaturus a cubiculo meo discederet domum. Reversus tamen post meridiem caussari coepit praeter alia, de quibus agetur inter nos coram, hibernae tempestatis incommoda, iter facturis, praesertim senibus, formidanda jure optimo. Auctores itaque amicos sibi fuisse (*Burchium* convenerat credo) ut in vernum tempus profectionem rejiceret, mitiori certe coelo institutum illud reservaret. Quid consilii sit porro capturus, minime compertum habeo: sed laetor nos illi non defuisse. Te interim Amplissimumque *Bootium* salvere jussit peramantem in modum. Nobilissimus *Zeelhemius*, etsi ad me visat haud rarus, tamen de *Burmanniano* negotio ante hesternum diem cum illo serere sermones non est datum, supervenientibus semper post alios aliis amicis, quorum nihil intererat scire justissimae indignationis caussas. Pridie tamen, vix uno praesente *Wallio*, multi fuimus in illo sermone: sic ut & ille videretur amico nostro haud parum favere, & irasci tam proterve insultantibus ejus capiti ac fortunis. Eram autem jam ante edoctus per amicos aulicos, Principem, etsi suffragari Patribus Theologorum conscriptis mira diligentia solitum, tamen intellecta horum impotentia, atque intemperie, qua magistratui in concionibus apud populum plus nimio sint graves, palam nuper professum, id vehementer sibi displicere, datis etiam *Nellesteinio* consuli vestro super hac re mandatis; tum *Landmanno* jusso id ad illos perscribere, ac lascivientes, nec sibi temperantes, seriis verbis commonere, ne quid tale committant in posterum: sed ut ad *Zeelhemium* revertamur, auctorem ille me habuit, ut consilium cum *Renswoudio* patre communicaret, illique praeeunti apud Principem amici nostri fortunis sedulus succenturiaretur. Nam de diplomate impetrando rem fore cum difficultate conjunctam praemetuebat. Si cessabit aut cunctabitur in officio, urgere hominem non desinam. Amicos communes jubeo salvere. Vale, flos amicorum. Hagae Comitum. CIϽIϽCLXXIV. XIX. Decembris.

EPISTOLA CCXLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SAepe detestatus sum lites forenses, quibus distineris, ut nec pulcherrimis tuis lucubrationibus perpoliendis vacare possis, nec nobis desideratissimae tuae consuetudinis fructum repraesentare. Illis non possumus carere sine multarum bellissimarum rerum, quas vi & sollertia ingenii tui eruisti e tenebris, ignoratione: tui vero desiderio tanto flagramus, ut id ferre vix queamus. Has molestias mirum in modum auget incredibilis dolor, quem ex tuis nuperrimis litteris cepi, quibus significas te denuo correptum valetudine adversa jacere. Male sit huic importuno morbo, qui toties te invadit & vexat, & tuum corpus & meum animum conficit. Resipuit quidem nonnihil, cum periculo te de-

defunctum significas, & vires recolligere, sed non potero tamen moerore animi hoc liberari ante, quam te salvum & valentem esse intellexero, qui dudum decrevi in tua salute meam verti & litterarum, quarum decus praesidiumque es hac tempestate unicum, & amicus mihi ac patronus certissimus. Christum servatorem veneror, ut tibi praesens ac propitius decumbenti adsit, mihique adeo, cui sine te vita esset acerbissima, & invisa. Te vero rogo & obtestor, ut abjectis aliis omnibus curis te foveas summo studio, & hoc unum agas, ut recuperes pristinam valetudinem. Omnia me consecutum esse putabo, si te firmum videro. Hoc brevi futurum praesagit animus tuis confirmatus litteris, tam nitide & ornate scriptis, ut fidem mihi faciant animum vigere, & corpus confirmari, utque vulnus, quod inflixerunt, prope sanarint. Sollicitudinem omnem, quae me nunc etiam angit, proximas litteras tuas spero exemturas, quas avide expecto. Quicquid venerando seni placebit, nobis quoque probabitur. Nam licet nihil nobis longius sit, quam ut tanti viri sermonibus eruditissimis possimus frui, & huic urbi accedat tantum ornamentum, summam tamen voluptatem, quam ejus nobis adventus allaturus est, ne minimo illius incommodo velimus redemtam. Itaque sustinebimus, donec per aëris clementiam ei licuerit sine molestia sedem suam huc transferre. Si eum videris, quaeso ut salutem ei verbis amantissimis meo amplissimique *Bootii* nomine impertias plurimam. *Burmannus* tibi & Nobilissimo *Zeelemio* gratias agit apud me summas, pro studio amoreque, quo illum prosequimini: nec dubitat *Zeelemium* occasionem inventurum ejus caussam agendi apud optimum Principem. Si diploma non poterit auferri, alia ineunda erit ratio ejus fortunas fundandi, si modo Principis adspiraverit gratia. Speramus quoque *Reinswoudium*, qui ejus caussa omnia velle prae se fert, facilem se praebiturum in optimi viri dignitate & fortunis tuendis. Tu, quod te facturum esse promisisti, Nobilissimo *Seleemio* nonnunquam aurem velles, ne animo tot negotiis distracto haec cura effluat, donec omnia transigantur ex sententia. Eum officiosissime salvere jubeo. Vale, o decus nostrum. Trajecti Batavorum a.d. XI. Decemb. CIƆIƆCLXXIV. Communes amici te salutant, praecipue *Trelschius* tui admirator & amator summus.

EPISTOLA CCXXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

VAletudo tua mirum in modum anxium me habet & sollicitum. Nam quamvis tibi esse meliuscule nuper scripseras, quia tamen nec te, quem hic indies expectabamus, nec tuas vidi litteras, incredibili sum sollicitudine, ut omni caream delectatione, nec in ulla re conquiescere possim, donec certior factus fuero, quomodo te habeas. Spero te nihil non diligentiae adhibiturum, ut

ut propediem te firmum & valentem hic complectamur. Deum obsecro, ut te nobis servet, ac rei litterariae, cujus tu unicum es columen. Si me magna molestia vis levari, fac ut quamprimum intelligam, ut valeas. Omnia me consecutum putabo, si te nobis incolumem praestiteris. Nunc quod scriberem, aliud non erat, nec si esset quicquam, liceret id mihi per hanc aegritudinem, quam tua infirmitas mihi attulit, expromere. Remitto has epistolas. Nostri Mathematici commentum istud explodunt, & pro vano habent. Nobilissimo *Seleemio*, quaeso, ut salutem dicas meo nomine amantissime, & aurem vellas de negotio Burmanniano. Si Serenissimus Princeps de injuria viro optimo illata certior redderetur, & *Burmanno* via quasi muniretur ad ejus gratiam, ipse, cum Princeps per hanc urbem ad Sicambros se conferet, aucupabitur occasionem caussam suam orandi. Vale, decus unicum litterarum. Trajecti ὡς τάχιστα. a. d. XVII. Decembris CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA CCXXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

TEntabam modo, si vires ferrent, ut hoc ipso die iter ad vos in villam certe capesserem, mi Graevi: quas cum explorassem levi inambulatione, non respondere coeptis poene serus intellexi: tanta inambulantem lassitudo excepit. Rejicienda igitur fuerunt haec cogitata in diem perendinum, quando nocturna navis denuo hinc ad vos abitura dicitur. Te ut in via compellem vix erit virium mearum: quid, quod res meae flagitant, ut maturem iter. Post diem alterumque quieti in villa datos, aut ad vos advolabo, aut ut mihi te sistas hospitem, eris prece summa rogandus, cum ille, ad quem jure proprietario villa pertinet, ejus locatae pretium altera parte post Majum mensem velit adauctum: per hanc iniquitatem fiet haud dubie, ut vicinia nostra interpelletur. Quanquam in agro vestro complures villas, nec minus commodas, pretio minore occupari posse facile persuadeor ut credam. Nobilissimum *Seelbemium* per dies festos non vidi, etsi solebat frequentius ad decumbentem nuper visere, si ante profectionem meam aderit, super *Burmanniano* negotio auris illi denuo erit vellenda. Velim enim res viri optimi in tuto collocatas videre, sic ut nihil libentius. Quas ad domesticos meos curandas tuae fidei nuperius commendabam, eae per nautarum vestratium supinitatem curatae non sunt. Mirabuntur illi haud dubie, quod non veniam, cum jussi sint me expectare in diem hodiernum. Qui scrupulus ut anxiis eximatur, moneo per hasce, quas vides, differendum iter fuisse ob causas sonticas. Vale, mi Graevi. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. Decembris XXVII. *Ryckius* noster puto nuptias suas hesterno die celebravit. Decantavi haec solemnia, ac simul oratorium amici hominis munus, quod in Academia palam nuper adornabat, versibus febricu-

culosis, sed jussus, ne deesse excusationem male rem gerenti scias. Iterum vale. Discedit jam a me Amplissimus *Naeldvicius*, qui ut plurima te impetirem salute suo nomine, vehementer obsecravit.

EPISTOLA CCXLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vredenboevium in agro Maersensi.

TAnta est exquisitae comitatis tuae, qua nos accepisti, magnitudo, ut verbis eam laudibusque nostris aequare non sit opis nostrae. Memoria tamen semper eam tenebimus, & in oculis te ac ore feremus. Nihil posset accedere voluptati, quam capimus ex recordatione temporis hujus, quod suavissime tecum transegimus, si cum valetudine pristina rediisses in gratiam. Nunc imbecillitas tua cunctarum suavium rerum sensum extinguit: nihil enim ante nos poterit oblectare, quam te plane confirmatum cognoverimus. Novi hic nihil ex Germania. Sueci sedent etiamnum, utinamque sederent aetatem. Sed in Triboccis res fervent, videnturque in propinquum discrimen esse adductae. Ad *Trelschbium* nostrum, qui te verbis amantissimis salutat, perfertur ex Cimbrica Chersoneso, *Gudium* ad Regem Daniae missum fuisse a Principe, cui suam addixit operam. Apud Virgilium pulchre restituisti ex Servio, *sanieque exsperſa natarent Limina*, quam scripturam quoque prae se fert Roberti Stephani editio, quae cum Servii Scholiis prodiit & castigationibus *Pierii* 1532. *Pierius* tamen affirmat, se in omnibus suis libris invenisse *adsperſa*. In Lucretio autem longe alio sensu haec vox accipitur, quam apud Virgilium. Illi enim *exspergere* est extra spargere, non vero madefacere, ut Virgilio. Apud Petron. *Ipse Paris dearum libidinantium judex, si hanc in comparatione vidisset, tam petulantibus oculis & Helenen huic donasset & Deas. In comparatione* delendum censeo, quod profectum a magistello, qui praecedentibus verbis istud adscripserat interpretationis loco. Praecessit autem: *Quid contra hanc Helene, quid Venus posset?* Ibi attextum fuit aut margini adscriptum, quod deinde in contextum irrepsit, *in comparatione:* deinde pro *deas* malim *deam*, nimirum Venerem, cujus & ante meminerat. Sed tua valeat existimatio. *Genapum* dici *Seneffam* nullius idonei scriptoris auctoritate nititur. *Genabi* meminit Caesar aliique, quae urbs erat Galliae ad Ligerim sitae, sed nihil illa pertinet ad istum pagum. Leidensis tamen orator nuperus hanc appellationem illi areae, tot praestantium virorum caede nobili, imposuit, cujus fide ipse viderit. Vale, vir Illustris, & cura valetudinem. Trajecti ad Rhenum XIX. Decembris CIƆIƆCLXXIV. Nobilissimo *Seelemio* ut aurem vellas de negotio, de quo nuperius egimus, rogo, idque simul significes, invito & reluctante utroque consule hanc optimo viro plagam impositam esse.

EPI-

EPISTOLA CCXLV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

VIdemini ad vos convolare, tu & uxor tua, ut vestri desiderium excitetis & adaugeatis meo in pectore, adeo festinantes praecipitesque digressum a me molimini, priusquam adventastis. Hoc iterum ne fiat, operam date, quaeso, in posterum, mi Graevi. Hesterno demum die ab *Elzevirio* accepi Ichnographiam Romae veteris, *Octavii Falconerii* manu. Dolendum est lapides tam eruditos, tam mutilos, ad nos pervenisse. Accepi & a *Langermanno* Epistolium, sed quod nil frugis exquisitae complectatur. De loco Virgiliano, *sanie exspersi liminis*, melius agemus coram, quando praesto erunt meae ad Maronem animadversiones, quae nunc erui e cista non possunt. Diversa significatione id verbum occurrere apud Lucretium memineram, e quo constat tamen, id ipsum verbum & probum esse & antiquum. In Petronio recte vidisti τὸ *in comparatione* interpretamentum esse. *Deas* tamen immutari nolim. *Deae libididinantes istae* multum negotii exhibuerunt mihi, neque enim video, quid ad rem hic faciant. Contentio illis erat de formae praestantia, quod arrogantiae potius erat, quam libidinis. *Lividinantium & Lividantium* puto in scriptis exemplaribus occurrit. Possis *Velitantium*. Sed puto verbo satyrico usum Petronium dedisse *Vitilitigantium*. hoc est, ut Cato apud Plinium interpretatur, de vitio litigantium: vitia enim formae sibi invicem exprobrabant. Tu cogitato, ego totus adhuc langueo. Vale, mi Graevi, cum tuis omnibus. In villa agri Trajectini. Anno CIↃIↃCLXXV. x. Januarii, quem ego annum tibi tuisque auspicatum voveo & precor.

EPISTOLA CCXLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vredenhovium.

INcredibiliter me tua valetudo sollicitum habet. Sed quoniam nullos de illa nuncios accipio, spero illam esse meliore loco. Novi quod scriberem vix erat, nisi quod rumores de clade Germanorum indies convalescant. Certum tamen illius proelii exitum hodiernae ferent litterae. Te cis biduum triduumve videbo, si valeo. Heri hac transiit *Jacobus Gronovius* cum sorore natu minima. Multas mihi recitavit epistolas *Maliabechii*, in quibus & erant, quae de te conquerebantur. Vellem sane omnes querelarum caussas utrimque amputari.

tari. Habui litteras a *Cupero*, qui tibi salutem dicit plurimam verbis amantissimis. Mantuae, nisi fallor, prodit ingens volumen reprehensionum adversus Titum Livium. Habes hic orationem *Bynaei*, qui te quoque jussit salutare officiosissime. Plura coram. Vale, Vir Nobilissime, aut si non vales, da operem, ut convalescas. Trajecti ad Rhenum a. d. VII. Januarii CIↃIↃCLXXV. quem annum tibi firmo valentique volo felicem decurrere, cum pluribus secuturis.

EPISTOLA CCXLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vredenhoevium.

PRo summae humanitatis officiis, quibus nuperrime denuo me es complexus, tantas tibi gratias debeo, quantas exsolvere non possum. Corporis tui imbecillitas me excruciat, quamvis sperem te nunc valentiorem esse. Novi quod scriberem nunc non erat. Spe pacis sustentamur, quamvis sint, qui male de illa ominentur, post rem foedissime in Germania gestam. Victoria enim ista tollet hostium animos. In Rutilio *jungere visu* perplacet. In eodem poëta non longe ab initio non capio sensum hujus versus:

Ordinis imperio, collegarumque fruuntur.

Quod nam est *imperium collegarum*, & qui & quorum sunt collegae? Existimo Rutilium reliquisse:

Ordinis imperio collegatuque fruuntur.

hoc est, consortio. In Agricola non possum non probare: *Rapuerunt virtutes spatium exemplorum.* Sed in illo altero: *Ludos & inania honoris modo rationis & abundantiae duxit, uti longe a luxuria, ita famae propior*, haeret aqua mihi. quamvis sic exponi non incommode possit. Ludos aestimavit modo rationis & abundantiae, sive tantum impendit & tribuit ludis, quantum & ratio praescribebat, & res familiaris patiebatur, ne excederet sumtus, & ne deficeret providebat. Dandum erat consuetudini, ut ludi splendide ederentur, idque rationi erat consentaneum, sed ne impensae affligerent ejus fortunas. Hunc modum Tacitus, quia ratio ex facultatum nostrarum statu definit, vocat *modum rationis & abundantiae. Ducere modo* videtur dictum esse, ut *metiri modulo* apud Horatium. In capite IX. *nullis in hoc suis sermonibus*, est, non quod de se tale quid ipse jactaverit, & sparserit in vulgus, sed quod ejus virtus ac prudentia hos rumores & opinionem hominum, hanc ei provinciam despondentium, excitaverit. De reliquis propediem, ut spero, coram. Egi nuperius cum viro Amplissimo, cui potestas data hanc villam proscribendi. Credo ducentis quinquaginta florenis illam posse conduci. Etiam atque etiam cura ut convalescas. Trajecti a. d. XIX. Jannuar. CIↃIↃCLXXV. Uxor te tuosque fami-

miliares salutat. Quaeso te, ut, qui tibi est a manu, describi jubeas elegiam Lotichii, Meursii Catalogum, & Inscriptionem ex veteris Romae monumentis, in qua fit mentio *veruum*. *Amalthaeorum* carmina extant in deliciis poëtarum. Sed *Flaminii* ille liber poëmatum nusquam reperitur, exceptis paucissimis quibusdam.

EPISTOLA CCXLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vredenhoevium.

NOvissimas quin acceperis, quas ad te dedi, nullus dubito. Nunc non possum, quin te certiorem faciam, Serenissimum Principem Arausiacum omnibus foederatis Belgis misisse consilium Sicambrorum ducatum sibi deferendi, conditionesque, quas ad id dignitatis fastigium evectus praestare debeat, rogans, ut censeant, e re ne sit reipublicae & sua accipiendi hunc honorem his legibus, nec ne. Hodie conscripti Patres hujus civitatis de hac re deliberabunt. De exitu nemo dubitat, quin auctores sint futuri, ne delatos honores contemnat. Novi praeterea nihil erat. Auguror ego pacem nobis hoc anno affulsuram. Multa sunt alia signa, de quibus aliquando coram, quae hanc spem mihi faciunt, sed hoc est praecipuum, bellum nec terra nec mari, ut anno superiore hac anni tempestate, instrui, nec milites scribi novos, post millium caedem, quot aestas & expeditio nupera confecit, nec tyrones campestribus meditationibus exerceri. Tui complexus spero brevi nos compotes futuros. Inscriptionis de verubus & catalogi Meursiani ut memineris rogo. Vide quaeso si in tua bibliotheca reperiantur *Faërnus* in Philippicas, *Goveanus* in orationem in Vatinium, *Majoragius* in Partitiones Oratorias, *Morellius* in libros de finibus. Aurem quoque tibi vello de *scopionibus*, & *rapere spatium*. Vale, vir Summe, & me ama. Trajecti a.d. XXVIII. Januarii CIↃIↃCLXXV. Amico communi graviter laboranti, si fama non mentitur, succurrendum, ne gravius opinione malum sibi arcessat. Passim nunc in omnibus circulis de hac re loquuntur. Miror illum non tecum aut amicis cum suis agere de hoc negotio, ut de illorum sententia huic calamitati medeatur. Rogo quoque ut mihi significes, in quas Ciceronis orationes *Patricius* notas scripserit. Ea enim memoria effluxerunt.

EPI-

EPISTOLA CCXLIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE amico noſtro, quae ſparguntur, plus quam vera eſſe etiam *Elzevirius* ad me perſcribit: etſi agnatus ejus, ſi meminiſti, jam profligatum eſſe diſcrimen omne cupiebat nobis perſuaſum. Periclitari res ejus quam maxime ſunt, qui ferant. Sed quando ipſe quoque in ſuis confidit rem ſine adjumento meo explicari poſſe, cur male ominemur? Accedit hic cumulus aliis moleſtiis, quae me premunt ac circumſtant, & quibus animum tranquillum opponi ſit neceſſe, ſi valetudini meae bene velim conſultum. Interim cogitandum erit propediem, mi Graevi, de emigratione ex hac villa in aulam, ſi licebit utcunque per valetudinem nequiſſimam. Per urbem veſtram ſimne ſuſcepturus iter, nondum ſatis deliberavi, cum ex uſu meo ſit, ut pedibus quantum potero parcam. In Agricolae vita, de *modo rationis & ſuis ſermonibus*. amplius erit cogitandum. Illud *Ludos, ut inania honoris*, verum exiſtimo. Plura ſubjungerem, ſi ſchedae meae nunc ad manum eſſent. Hactenus me bibliotheca diſponenda tenet occupatum, quominus profecerim ex ſententia eo in negotio, per languores aſſiduos ſcis factum, ut quod rei hîc gerendae ſupereſt, ſit differendum omne in reditum meum. De *Flaminio* velim memineris. A manu qui mihi eſt totus bibliothecae meae vacat. Opera tamen dabitur, ut *Lotichii* elegiam &, caetera auferas, quae per te poſtulantur. De *Collegatu* inſpiciam Rutilii locum. Habui a *Paſtorio* duplicem epiſtolam. Vir ille doctiſſimus typographum operibus ſuis deſcribendis circumſpicit hîc terrarum, quem indagari mea opera cupit. Tu, ſi quid hîc potes, confer, quaeſo, Symbolam. Vale, cum amicis omnibus, mi Graevi, dabam in villa CIƆIƆCLXXV. VII. Februarii Gregor. Hiſce jam exaratis tuae ad me perferuntur. *Patricius Andreas* annotata dedit in Orationes pro Rabirio Poſtumo, pro Marcello, pro Ligario, & Dejotaro: quae penes me aſſervantur. Uti & *Faërni* obſervationes in Philippicas, aliaſque binas Tullii Orationes. *Morellium* in libros de finibus habui olim, & fortaſſis nunc habeo. Nondum enim id genus libellos in ordinem redegi. De *Majoragio* & *Goveano* etiam videbitur. Alias plura. Vale iterum.

EPI-

EPISTOLA CCL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vredenhoevium.

TAntus tuis in me meritis cumulus accedit quotidie, ut licet uberrimus verborum fons esset, quibus tibi gratias agerem, dudum tamen illum tua exhausisset benignitas & liberalitas erga me singularis. Te vero quo saepius video, tanto tui desiderio flagrantius incendor. Nunquam enim me dimittis, nisi onustum non solum xeniis, sed & bonis dictis, quibus & melior & doctior redeo. Has litteras *Perizonius* mihi misit ad te curandas, ferent epistolam tibi *Cuperi*. His ubi rescripseris, si mihi id mandaveris, recte ut tradatur operam dabo. Novi nihil ex iis, qui me viderunt. Ipse nondum prodii. Quae de communi amico rumor disseminavit, sunt verissima. Ejus vicem vehementer doleo. Velim nunc te Hagae eum posse juvare. Sic enim comparatum est, ut maxime desiderandus sit, qui tueatur ejus existimationem. Remitto hic *Lutheri* sermones convivales, *Pearsoni* vindicias Ignatii, & *Scriveneri* Apologiam. *Vossii* dissertationem de vi Rhythmi communicaveram cum *Trelschio*, a quo eam repetam, & ut proxime habeas curabo. Novi foederis usum rogo, ut mihi indulgeas, donec Haga reverteris. Si tamen eo carere non potes diutius, verbo velim id mihi significes. Absit enim, ut in ulla re, nedum in hac, tuae adverser voluntati. Vale, decus & praesidium meum. Trajecti ὡς τάχιστα. a. d. XXVI. Januarii. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vredenhoevium.

NUperius tibi significavi, Serenissimum Principem de delata sibi Ducatus dignitate a Geldris foederatorum Belgarum sententias rogasse. Nostri Proceres suaserunt hunc honorem esse suscipiendum, nec non Equestris ordo apud Hollandos. Amsterodamum, Roterodamum, Delfi censuerunt ampliandum esse, nec de re tanti momenti, a qua pendeat totius reipublicae mutatio, praecipitibus sententiis decidendum. Amsterodamenses in primis feruntur in Consilio Ordinum in medium consuluisse, gravesque rationes attulisse, quibus declararint sibi non videri e re publica esse, si Principi fierent Ordines auctores, ut hanc dignitatem ineat. Nemo dubitat, quin brevi in caeterorum sententias sint discessuri. *Waldekium* ajunt Vindobonae Imperatoris sive sororem, sive necessariam Principi ambire. Is rebus apud Sicambros & Transisulanos

lanos compositis contendet ad Frisios, ut & illorum & Groninganorum Gubernator Perpetuus creetur. Horum vero Gubernator constituatur Vicarius & optio Principis Arausiaci, hac lege, ut si hic diem obeat sine haerede, ille huic succedat. Quod scriberem novi aliud nihil erat. Forte cras duas pomeridianas horas tecum positurus sum, si per tempestatem & alias occupationes potero. Vale, vir Summe. Trajecti a. d. XXX. Januarii CIƆIƆCLXXV. Has exaraveram, cum tuae desideratissimae mihi redderentur. Amici nostri res spero meliore loco esse, quam rumor fert, cui si fides habenda, vix possunt esse deteriore, quia cum nullis amicis suis quicquam communicat, ne quidem quos habet in illa urbe, in qua degit, de iis. Habes hic nova, quae modo prodierunt.

EPISTOLA CCLII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

OPerosas tibi gratias pararem, mi Graevi, pro singulari illa hospitalitate, qua me complectebaris nuper, ni vererer, ne antiquum obtinere possem coargui, si crambem toties recoctam apponerem tibi. Inexhaustus enim tibi comitatis thesaurus est, cui tum demum accedit plurimum, cum nihil, quod accedat, superesse remur. Nobis inopia sermonis silentium imponit, quando e re nostra praecipue foret, animum gratum haudquaquam dissimulare, nisi malumus recurrere ad iteratam saepe & inelegantem prorsus gratiarum actionem, quam nec tu sine taedio praesenti audias, nec ego moliar sine certo meo pudore. Eadem, qua discessi a vobis, comitatus valetudine huc perveni: ut itineris suscepti quin me paeniteat, absit minimum. Non quod hîc desint, in quibus occuper, agendis, sunt enim plura, quam expediat dejectae valetudini: sed quia videtur subverendum, ne perperam consulatur animo tranquillo, per tot tantasque curas, quibus sustinendis non respondere vires agnosco atque indignor identidem. De publicis rebus, quod subobscurae nobis & periculi plenae appareant, tacere praestat omnino, quam pauca subjungere. Geldrorum calidis machinationibus complures e nostris, sed Amstelodamii inter hos praecipui, acerrimum in modum obnituntur hactenus. Quorsum res tota tandem sit evasura, propediem, puto, dabitur rescire: utinam sine malo nostro ingenti! Cubiculo & foro cum adfixus haeream, nihilque negotii cum publico sit mihi, non exspectas, credo, ut copiose curateque disseram de iis, quae me procul habito remotissimoque, in Senatu, idque inter paucos, nunc tractantur. Elegantissimum *Maerseubrouckium* ac *Kellerum* nostros semel iterumque vidi: paucos amicorum praeterea. Ryckianae res in eodem luto haerere dicuntur. Opinor fore, ut ipse propediem ad nos excurrat. *Isaacum Vossium* novis honoribus auctum a Rege Magnae Britanniae perlibenter audio. De-

Demandata enim illi cura dicitur Sacrorum Sacelli Regii interioris. Nempe antiquum id fatum est Prophetarum omnium, ut nec aestimentur satis in patria, & negligentius habeantur. Si pergit aspirare fortuna, quin Episcopum mox visuri simus, dubitare nolito. Vale, vir Celeberrime, amicorum flos illibate, & amicos omnes salvere verbis meis jube plurimum. Hagae Comit. CIϽIϽCLXXV. 14. Februarii.

EPISTOLA CCLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas gratias mihi debeas pro officio tralatitio, quod sine scelere non poterat omitti, hercle non video, qui tot tantisque beneficiis auctus a te sum & cumulatus, ut etsi tibi me nexum dedam, nulla tamen ratione possim unquam debitum expedire, ne dicam pro tenui unius coenulae apparatu tuis me pasci sermonibus eruditissimis, quibus ego ne regias commutem epulas. Valetudo tua nondum confirmata me mirum in modum cruciat & angit. Noli, quaeso, eam vexare curis & sollicitudinibus nihil profuturis. Servi tranquillitati animi, & quantum potes te istis laxa molestiis. Si te tristitiae dederis, magno in discrimine tua versabitur valetudo, & difficulter poterit recuperari. Nullus dubito, quin litterae tam fideliter cultae tibi sint repraesentaturae medicinam incommodorum, quae te urunt. Caliginosae nubes, quae impendebant patriae, videntur discussae esse. Faxit deus, ut brevi nobis pax, otium, concordiaque illucescat. Amici nostri res spero tibi curae esse, ut tuo studio & gratia ex his, quibus nescio qua fatorum iniquitate conflictatus, malis emergat quamprimum, & suam obtineat dignitatem. Nihil laetius mihi afferri poterit, quam si audiero te valere, & illum, quae adversa fortuna eripuit, ornamenta recepisse. *Vossio* vero apud Britannos non modo ex voto, sed supra vota fluere & provenire omnia laetor, vel litterarum caussa. Nosti veteris poëtae dictum, *multos suam rem bene gessisse patria procul.* Quid rerum agit patruus? si videris, quaeso te, ut eum meo salutes nomine. Hunc fasciculum ad te curandum mihi commisit ante unum alterumve diem *Mathisius*, quem a Nobilissimo *Naeldvicio* se ait accepisse. Ante jam eum misissem, & tuis etiam litteris citius respondissem, nisi hujus catalogi, quem tibi promiseram, spes me repressisset. Proximo die Lunae vendentur, & minores quidem primi, pro hujus urbis instituto, proponentur. Si quos tibi comparatos velis, operam dabo, si tempestive monueris, ut tuo desiderio satisfiat. Habebis cis paucos dies alium indicem librorum, qui hîc praeconi subjicientur. Vale, amicorum & ingeniorum princeps. Trajecti ad Rhenum a. d. XII. Februarii. CIϽIϽCLXXV.

EPISTOLA CCLIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ADfuit mihi proximis diebus amicus noster, causamque ac originem molestiarum omnium uberrimo sermone explicatam dedit. Video me conjecturae meae haud quaquam falsum. Nam tota labes infortunii hujusce ab eodem derivatur fonte, ad quem suspiciones me ducebant. Non sinit valetudo me prodire hactenus in publicum, ut malignitatis impetum si non frangam, comminuamque penitus, sufflaminem certe aliqua ex parte demulceamque. Abest etiam ab urbe hac peregre profectus ille, qui auctoritate sua hic praesto mihi esse ac succenturiari poterat, *Leeuwius* consul, nec rediturus dicitur, nisi post Octidui decursum. Interea temporis, quid praestari possit in commoda hominis adflicti, fateor, me non videre. Orationem tuam panegyricam queritur sibi periisse noster *Naeldvicius*, cum aliis sarcinis, quae praeterita proxime aestate spolium hosti in campis cesserunt Seneffanis. Vide igitur aliam subministres, ubi, quod agas, nil habebis rei majoris. *Franciscum Junium* (nam & hunc vidi) fortuna nupera *Isaaciani* sacelli, quo faciles risere nymphae, suspensum atque arrectum tenet, ut video: nondum enim revocari potest ab incerta animi fluctuatione: nec ego cunctanti calcar addendum censeo, ne res optimi senis parum mihi exploratas praepostero consilio, perplexiores fortassis reddam atque intricatiores. A *Scheffero* tandem litterarum nonnihil accepi, quem & ipsum valetudine premi adfecta audio perquam invitus. Video litteras meas, quas scripsi frequentissimas, rarius ad illum deferri, cum de silentio meo nonnihil conqueratur. Proxime abs sese in publicum emissam ait vitam S. Erici regis auctore *Israele Erlandi* conscriptam. Lectiones suas Academicas Hamburgum missas, ut ibi excudantur. Habere se praeterea paratos luci Justinum & Julium Obsequentem, quos animadversionibus suis illustravit. Nunc in observatis ad Ciceronis Officia describendis occupari, quae in justi commentarii molem excrescant. Amicus narravit accepisse se Lutetia litteras, quae docebant *Henricum Valesium*, post editos Historiae Ecclesiasticae scriptores, in Libanii tomo tertio luci adornando nunc occupari. Pro Catalogo bibliothecae venalis ad me curato gratias ago peringentes. Codices inde nonnullos excerpsi, de quibus tu statues pro arbitrio, dummodo inspiciantur prius, ne mutili forte ac immundi pro integris nitidisque sese obtrudant nobis. De Catalogis utro citroque mittendis, quotiescunque aut Hagae Comitum aut Amstelodami auctiones instituendae essent librorum, me inter & *Francium* nostrum pridem convenerat: sed ille, nescio quas ob causas, pacti conventi fidem minus religiose praestat. Ex quo huc reversus sum, nihil omnino in negotiis privatis ac lite promovi, quod me perinvito accidit. Animum interim fortem

tem oppono incommodis omnibus, sed corpus invalidum animo minus respondet. De Propertii loco velim cogites, e libro quarto.

Lanuvii ad portas hei mihi solus eram.

Ex abrupto enim & praeter rem is inculcatur versus, ut jam demus hanc ei esse sententiam, quam interpretes volunt. Obversatur & dormitanti nonnunquam Tertulliani e pallio locus de bombyce: *quae per aërem aliquando araneorum boroscopis idoneus distendit.* Sic enim in scriptis asseverant legi. Quid si rescribimus? *quae per aërem aliquando araneorum more* (vel *modo*) *se Cois Sidoniis distendit. Cois Sidoniis* pro *Cois & Sidoniis:* ut amant nonnunquam horum temporum scriptores. De *Cois Sidoniisque* serici textoribus ac textricibus omnia sunt pervulgata, in quorum usum fila a Bombycibus eliquari vult Tertullianus. *Araneorum more* habet ex Plinio de Bombycibus. Vale, mi Graevi. Hagae. Comitum CIↃIↃCLXXV. XXIV. Februarii.

EPISTOLA CCLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CAtalogus Wyckerslotianus, quem nuperius mittere receperam, nunc demum mihi traditur; alioqui non tam diu tuis desideratissimis debuissem responsum. Sequente, ut vides, hebdomade licendi erit copia. Illi libri, quorum indicem nuper ad te curabam, nec inspiciendi sunt adhuc propositi, invitis quidem iis, qui eos sunt vendituri, sed Magistratuum jussu, qui utrisque de tempore venditionis contendentibus secundum *Wyckerslotii* haeredes dederunt. Altera igitur bibliotheca praeconem exercebit demum VIII. Martii Dionysiaci. Quos jussisti tibi parari, si mundi fuerint & integri, diligenter a me perlustrabuntur, cum primum facultas fuerit. Amici afflicta fortuna omni studio & contentione est erigenda. Nimia παῤῥησία fertur caussam exulcerasse apud τοὺς ἐν τέλει. Haec tempestas nisi tua gratia discutietur, vix ex his procellis emerget in portum vir amicissimus. Scis enim esse, qui ejus insidientur provinciae, & esse quoque, qui eis studeant. Valetudo tua semper me cruciat, sed nunc tanto majorem affert mihi dolorem, quod per eam tibi non licet amico laboranti adesse. Sed spero te brevi sanitatem recuperaturum, & nostrum dignitatem pristinam. Amplissimo *Naeldvicio* jam misissem panegyricam orationem, nisi ei comitem dare constituissem parentationem *Diemerbroeckio* sacratam, quam ex officina indies expecto. Quae de *Scheffero* narras, gratissima habeo. Vita Erici Regis Latinisne litteris prodita est, an Gothicis? Justinum ejus, Julium Obsequentem, & Ciceronis de officiis libros ejus studio illustratos cupide videbimus: sed cupidissime Libanii ἀνέκδοτα, quibus edendis *Valesius* insudat. Tubinga hisce diebus litteras ab amico habui, quibus narrat *Obrechtum* soceri sui *Boecleri* postuma luci parare, inter quae primum locum te-

neat Friderici III Historia ab *Aenea Sylvio* concinnata, quae nondum in publico versatur. *Lansii* numismata vetera *Seefridum* quendam Nordlingensem doctorem mille florenis ante quadriennium emisse, bibliothecam vero etiam nunc a vidua servari. In negotiis domesticis parum te profligasse doleo. Utinam his curis tandem liber solutusque posses tibi tuisque Musis vacare. Propertii locum diu multumque versavi. Sane nihil faciunt ad rhombum *portae Lanuvii*. Nam ut de obscaenitate nescio qua cogitemus cum nonnullis interpretibus, caussae nihil est. Bene se habent *hei mihi solus eram*. Ex iis enim, quae praecedunt, satis constat, poëtam inauspicatis ominibus perterritum nullam ex consortio istarum puellarum voluptatem cepisse. Non audiebam, inquit, illarum cantum, nec movebar illarum nudis pupillis, sed inter eas videbar mihi in solo esse. Sed quid pro *Lanuvii ad portas* substituendum sit, exputare nondum potui. Tuum Loxiae responsum expecto. In Tertulliani περικοπῇ recte damnas illud *horoscopis*, quod *Salmasius* invexit. Pulchre quoque vidisti *Cois* scribendum. *araneorum more* jam extat in veteribus editionibus, quod primus mutavit ὁ πάνυ, ut recte jam ex *aliquando* fecit *eliquando*. Videtur autem omnino sic scribendum: *quae per aërem eliquando araneorum more Cois idoneus distendit*, aut *Cois idoneus filum tendit*. *Tendere* enim *fila* pro torquere tritum est loquendi genus, poëtis praecipue. Melius *Cois* mulieribus bombyx fila sua ex se net. Sed de his tua valeat existimatio. Vale, vir Summe, & me ama. Trajecti Batavorum a.d. XVIII. Februarii CIↃIↃCLXXV. De pace sunt, qui bene augurentur iterum. Hodie corruit ecclesia hujus Urbis nulla tempestate adflicta, sed vetustate, ut videtur, soluta. Nobilissimus *Trelschius* te salutat.

EPISTOLA CCLVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

CAtalogum, quem hodierno mane abs te accepi, uno impetu percurri totum, vir clarissime, & in chartulam, ut vides, conjeci indicem ac nomenclatorem horum Codicum, quos comparatos mihi cupio, quod tuo sine incommodo fiat tamen. Linea subnotatos praecipue addici usibus meis velim, atque hac in licitatione pretio nonnihil indulgendum, si sit necesse, suadeo. In ceteris parce ac salubriter res gerenda erit, quod omne prudentiae tuae concreditum relinquo. De Armariis pluteisque, si distrahentur ante ipsam librorum auctionem, consulas etiam mihi ac prospicias licet, eadem sub conditione. Poteram meorum operam hic adhibere, si temporis abunde esset, ut mandatum hoc in villam possit hinc deferri. Thesauri Critici Gruteriani sex tantum tomos me possidere video, quibus absit septimus ille, Gruterianis a *Paraeo* adjectus puto, nec ille magni faciendus. Tamen si vili opus omne proscribatur pretio, quod solere fieri memini, mei rationem habeas quaeso. Apulejum

lexum *Beroaldi* non desidero, nisi sit Gallicanae editionis, cui praeter *Stewichianas* notas, nescio cujus tertii observata accedunt. Poëtica illa inter Miscellaneos quid sibi velint, videto sodes. *Gentilis Alberici* pleraque, quae hîc designata vides, non comparent in Bibliotheca mea, ut nec *Scipionis* complura, quibus erit invigilandum, tum *Fr. Balduini* nonnullis, Sallustio *Colleri*, *Piccarti* Periculis Criticis, &c. Et haec quidem hactenus. Adfuit mihi denuo amicus noster, multisque exposuit causas infortunii sui. Quantum video, Clytemnestram non unam domi habuit, per quas vaferrimum in modum sit irretitus laqueis istis, qui nunc illum premunt undique, cum caetera soleret esse cautissimus, & Argo quocunque circumspectior. Sed fatum est in partibus istius, novisti caetera. Quando domo non possum prodire, per alios ut occurratur tempestive huic malo, quantum possum, enitor. Jam intellexit ex me, quantae tibi sit curae negotium hoc omne: teque jubet plurimum salvere. *Schefferum* nostrum rebus humanis non diu interfuturum praesagio, adeo valetudo ejus in diem vergit ac affligitur. Vita S. Erici Regis, ab illo in lucem nuperius prolata, Latine haud dubie est conscripta. Tertulliani locus adhuc me torquet: *araneorum more* Plinianum est de bombycibus, ut potes illic videre. De *Cois* certum opinor, quas tenuissimi fili textura commendabat. *In Cois poene videre est, ut nudam.* Pro *idoneus* putabam aliquando, *Cois idonius orsus distendit.* ut syllaba una atque altera ob cognitionem litterarum interciderint. nam *ursus* frequenter scribebant. In Virgiliano certe Culice Codices vetusti constanter proferunt, *Atque ut araneoli tenuem formavimus ursum.* In Propertii loco illud *Lanuvii* inculcatum opinor a Critico semidocto aliquo, qui meminisset eodem libro occurrere, *Lanuvii annosi vetus est tutela Draconis.* Quod elegiae est initium, cum haereret in depravata lectione, *Lanius ad portas*, vel *Lanus*, aut simili scriptura. Nam *portas* irrepsisse loco *potas* vix dubito. Quid si dederit igitur Propertius ipse,

Laneus ad potas hei mihi solus eram!

Jam supra dixerat de altera harum, *Sed potae non satis unus erit.* Ut mirandum scilicet non sit, si nunc neget se duabus suffecisse. *Laneus* pro infirmo, invalido. De *Laneis deorum pedibus* scis proverbium. Sic *Laneus Lupus Timavi* apud Martialem, cujus caro esset tenerrima. *Lupum lanatum* dixit, puto, Plinius pari notione, de eodem pisce. Martialem vulgo male interpretantur. *Laneum latusculum, natesque mollicellas* Cinaedo Thallo dat Catullus quoque. Plura alibi congessi. Quod per *Lanuvium* obscaenae quid allusionis praetendunt huic loco, id plane friget. *Volsas* enim fuisse faeminas, praesertim meretriculas, illa parte quis nescit? Cl. *Burmanni* negotium quo loco est? Utinam illi, qui res ejus dejectas videre cupiunt ac prostratas, humeros suos ecclesiae vestrae ruenti supposuissent. Miror atlantem nullum repertum in tanta coelitum turba. Sed malunt illi haud dubie supervixisse se ecclesiae, quam ecclesiam sibi. Mitto hîc monumentum optimo *Capellano* a me datum. Tum Elegiam, quam expugnatus importuna flagitatione eorum, qui aliquid juris in me habere se censent, proximis diebus conscripsi, cum decrevissem ungues ab hac scabie in po-

posterum cohibere. Utramque chartam ad me remittas. Sed cum censura tua, & quidem liberiore, si me demoveri cupis. *Capellani* laudibus parum me dedisse arbitrabatur noster *Ryckius*. Vale, virorum optime, & amicis communibus, *Trelschio* in primis, tum & *Bynaeo* dic, quaeso, salutem meis verbis perquam officiosam. Hujus somnium festivissimum hodie totum perlegi, in quo quod carpam aut culpem nihil habeo omnino, nisi id unum, quod in laudes meas invidiose se diffundit. Hagae Comitum cIↃIↃCLXXV. Ipsis Kalendis Martiis.

D. O. M. S.
ET. MEMORIAE. SEMPITERNAE.
V. C. JOHANNIS. CAPELLANI.
QVI. PRAETER. EXQVISITAM. REI. POETICAE. COGNITIONEM.
SCRIPTIS. IMMORTALIBUS. ABVNDE. PVBLICO. TESTATAM.
TOT. TANTASQVE. DOTES. ANIMO. COMPLECTEBATUR.
VT. VNIVERSVM. VIRTVTIS. BONARVMQVE. ARTIVM. NOMEN.
QVAM. LATE. DIFFVNDITUR. HIC. COLLEGISSE. SEMEL. AC. FIXISSE. SEDEM. VIDERI. POSSET.
PRVDENTIAE. SINGVLARIS. COMITATIS. CANDORIS. INTEGRITATIS.
STVDII. IN. DEMERENDIS. NON. MINVS. EXTERIS. QVAM. POPVLARIBVS. SVIS.
PRAESERTIM. A. DISCIPLINA. LIBERALIORI. INSTRVCTIS.
QVIBVSCVMQVE. VT. NVMQUAM. NON. PARATI. SIC. PRORSVS. INDEFESSI.
RARISSIMO. ET. AMABILI. PLANE. EXEMPLO.
IS. PRINCIPVM. TEMPESTATIS. SVAE. VIRORVM. AC. IN. HISCE. MAXIMORVM. REGVM.
LVDOVICI. VTRIVSQVE. PATRIS. ET. FILII.
ARMANDI. AD. HAEC. RICHELII. TVM. MAZARINI.
IN. PRIMIS. VERO. LONGOVILLIANI. DVCIS.
MVNIFICVM. FAVOREM. SOLIDE. CONSECVTVS. CVM. ESSET.
HAC. OMNI. PRAEROGATIVA. TAMEN. ADEO. MODERATE.
SIBI. VTENDVM. EST. ARBITRATVS. VT. INTRA. PRIVATI.
LARIS. ANGVSTIAS. ADFLVENTIS. VLTRO. FORTUNAE. ATQVE. AD. MAJORA. IDENTIDEM. INVITANTIS. AVRAM. MODESTE. CONTINERET.
HAEREDES. AC. AMICI. ANIMVM. VTI. PAR. ERAT. PROFESSI.
GRATVM. BENEMERITI. POSVERVNT.
VIXIT. ANNOS. LXXVIII. MENSES. IX. DIES. XV. OBIIT. LVTETIAE. NATALI. IN. SOLO.
ANNO. CIↃIↃCLXXIV. FEBR. MENSIS. DIE. XXI.

1 Ita repperi in autographo *Heinsii*, sed quod *Graevio* misit Epitaphium, paullo aliter fuisse conscriptum colligere licet ex Epist. CCLVIII, quae mox subsequitur.

EPI-

EPISTOLA CCLVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

OMinari licet perlatas esse ad te, vir Clarissime, quas ante hoc triduum tabellario vestrati tradendas curavi. In iis inter alia de Tertulliani agebam loco longe perplexissimo, quem si detur enodare, rem fecisse videar non prorsus contemnendam. Si liber esset nunc ad manum, excussa scripturae veteris omni discrepantia, possem haud dubie curatius nonnihil ac concinnius in medium proferre. Quantum recordari datur tamen, asseverant interpretes, membranas potiores prae se ferre, *per aërem aliquando araneorum boroscopis idoneus distendit.* Ut minimum absit, quin opinor ob cognationem litterarum duo vocabula in unum coaluisse, ac proinde restitui locum pessime adfectum sic oportere, *quae per aërem eliquando araneorum more orsus Cois idonius distendit. Orsus* vocabulum hac in re proprium, quod nosti, excidisse culpa festinantis librarii ut credam, omnino persuadeor, pro *more orsus Cois*, *boroscopis*; fecere; cum primam litteram *M.* in hisce *araneorum* ultima absorbsisset, quam iteratam oportuit. De *Sidoniis* tamen forte nec vana conjectura fuit. Ita Herculi apud Omphalen in Lydia servienti nunc *Sidoniam* vestem, nunc *Coam* dant poëtae. sed veriora sint, per me licet, quae modo tibi proponebam. Arnobium, puto, habes Editionis Heraldianae, ibi pag. 181. de Jove occurrit, & *petulantis amoris flammam servilibus obumbrasse fallaciis:* cur *servilibus fallaciis?* si mutavit formam subinde Juppiter, non video, cur *serviles fallaciae* id dicendum sit. an *pervilibus fallaciis?* opinor tamen ab Arnobio relictum, *versipellibus fallaciis* pag. 182. sequitur. *modo in satyram ludicrum, in draconem.* Scribe: *modo in Satyram, lubricum in draconem.* Simile mendum inhaerere memini Apuleji Met lib. 1. de Fotide, ubi *lubrica* pro *ludicra* quoque scribendum. pag. 179. *Numquid pulsum a nobis senem Italorum dilituisse in finibus:* ita membranae, agitur autem de Saturno. Elmenhorstius legit *pulsum a Jove.* Sed hoc longius abit a veteri scriptura. Credibile fit ob cognationem litterarum duas hic denuo voces in unam coiisse, legendumque *pulsum culpa Jovis* sic pag. 164. videtur corrigendum *ad sensum palati lautis cum jucunditatibus:* nam V. C. Regius *palatis cum jucund.* Vulgati, *palati suis cum jucund.* pag. 190. Ed. Herald. de Hercule, *pestiferi tegminis circumpetitus indagine. Circumretitus* scribe, quod indagini optime respondet. Paulo post: *Et illa proles Jovis a Sopobocle in Trachiniis.* sic refinxere, cum V. L. exhibeat, *Proles Jovis Sophocles in Trachiniis.* Lege, *& illa proles Jovis Sophocleis in Trachiniis.* Ibid: *Ora immutare fallacia.* V.C. Regius *Ellacia.* lege, *pellacia.* sic pag. 161. *atafacta numina* idem Codex, pro *patefacta.* Sed in infinitum haec abirent frivola. Habui hesterno die a *Falconerio*, per quas indicat, se Romam salvum pervenisse. Has nautis Breuckelianis tradendas

rogo cures. Vale, meorum mellitissime. Hagae Comitum. CIↃIↃCLXXV. Mart. v. Jam toti sumus in excutiendis Parentis scriniis, quae muribus in pabulum majori ex parte cesserunt, *Hogersii* nostri fortunas miseror, quem magistratu excidisse video, promotumque ad consularem dignitatem *Cuperum*, quo successu hominis amicissimi, ne is a studiis avocetur, subverendum est quam maxime, alteri vero, ne animus dejiciatur hocce infortunio:

EPISTOLA CCLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Binae tuae longe acceptissimae mihi sunt redditae. In auctione *Bynaeus* nostris commodis invigilavit. Plerique, quos notaveras, salubri pretio sunt nobis addicti libri. Nonnullos Jurisconsultorum animosius licitari coactus est, ut ex subjecto indice cognosces. Armaria & plutei vendentur, libris distractis. In iis quoque tibi parandis, si pretium non immoderatius a calidis quibusdam emtoribus extendetur, nostra non deerit opera tibi. Amicus noster fertur cum irata fortuna redire in gratiam. Si fama non mentitur, vehementer laetabor. Tuo praecipue studio & contentione vindicabitur ab hac temporum hominumque injuria. Quae de *Schefferi* valetudine afflicta narras, non possunt non mihi summo dolori esse. Inter illos, qui litterarum dignitatem tuentur & augent, primum fere locum tenet, saltem in plaga illa septentrionali. In Germania quae solitudo sit, *Reinesio*, *Barthio*, *Buchnero*, *Freinshemio*, & nuper *Boeclero* & *Bosio* extinctis, vides. Hic quoque perpauci sunt, quibus litterarum doctrina est curae. In Galliis nemo praeter *Valesium*, & *Menagium*, in Italia soli illi [1] *Octavii* duo studiorum elegantiorum dignitatem sustinent, quorum alter jam est aetatis provectioris, alter negotiis aulicis districtus, ut videatur seculum bene barbarum impendere. Faxit deus, ut tu saltem confirmatus propediem diu nobis superstis, in cujus capite salus ipsa optimarum artium agitur. *Burmannus* gratias tibi agit, cum de ejus fortuna tam sollicitum te praestas. Rogat ut Nobilissimo *Seelemio* velles aurem, ut captatis mollibus fandi temporibus, ejus caussa Serenissimum apud Principem agatur. Urgebit id ipsum quoque *Liranus*, *Reinswoudii* filius. In Elegia tua quis, licet Argo sit ocultior, quod reprehendat possit invenire? Quid enim illa doctius, quid ingeniosius, & numeris omnibus absolutius ab ipsis Musis fingi potest? Nihil do tuis auribus, qui nosti me minime blandum esse, si talis elegia mihi scripta esset; Deus mihi viderer & immortalitate frui. Et spero sane te non ante hoc studium ejuraturum, quam datam mihi fidem liberaveris. Et qui poteris, quaeso, cum tanta sit ingenii tui ubertas, ut nec aetatis, nec valetudinis incommodis, nec ullis, quae te undique premunt, molestiis possit exhauriri aut imminui. *Mittere forem* non

[1] *Ferrarius & Falconerius.*

non memini legere. Sed tu facile memoriae meae maligne respondenti succurres. Epitaphium quoque τοῦ μακαρίτου *Capellani* mirifice placuit: paucis verbis ejus laudes ornatissime prosecutus es. & vix video quid iis possit sine adulationis nota adtexi, praeterquam de prolixa ejus voluntate in litteras & litterarum cultores. pro *beneficium favorem* mallem *benevolentiam* scribere. & pro *qua plurimum pollebat*, *qua in primis excellebat*. Sed tua valeat existimatio. Scrinia parentis tui tam male habita, & custodita esse indignor. Spero tamen te aliquid ex iis eruturum, quo seculum & Heinsiani nominis admiratores possis demereri. Breuckelianis nautis tuae litterae heri sunt creditae. *Hogersii* adflicta fortuna tantopere doleo, ut ab hac aegritudine vix animum ulla ratione possim abducere. *Cupero* dignitatem non invideo, si, quod tu vereris, a studiis non avocetur, quae doctis lucubrationibus non vulgariter coeperat ornare. Tertulliani locum felicissime & sagacissime restituisti. In codicibus antiquis ait *Salmasius*, scribi: *quae per erem aliquando araneorum boroscopis idonius distendit.* unde ipse refinxit: *quae per aërem liquando araneorum boroscopis idonius sedes tendit.* quod & recepit *Rigaltius.* Editiones *Marcilii*, *Junii*, *Pammelii* prae se ferunt: *quae per aërem aliquando, araneorum more scopis idonius se distendit.* *Petavius* in Animadversionum libro in notas Salmasianas legendum contendit: *quae per aërem aliquando araneorum more scopis idonius distendit.* & sic explicat: Distendit bombyx textum suum per aërem, sine ullis fulcris aut scopis, & multo quam si iis uteretur, idonius. Sed & *scopi* Petaviani, & *boroscopa* Salmasiana sunt ejusdem notae. Nihil certius, nihil pulchrius tua emendatione, *quae per aërem aliquando araneorum more orsus idonius distendit.* Non dubito ipsum *Salmasium* & *Petavium* tibi subscripturos, si in vivis essent. Restitui nuperius locum similem fere rationem secutus in libro XI. ad Atticum, epistola 14. in quo laborarunt *Victorius*, *Corradus*, *Bosius*. In vulgatis extat editionibus: *quem videre, si ullo modo potest, res enim, pervellem.* *Bosius* & *Gruterus* ediderunt: *quem videre, si ullo modo pote, est enim res, pervellem.* Vetus codex Balliolensis: *quem videre si ullo modo post enim resp. vellem.* Cicero scripserat: *quem videre, si ullo modo potest, poscit enim res, pervellem.* Nimirum τὸ *poscit* vicinum *potest* absorpsit. In Arnobii libro IV. non immutem *servilibus fallaciis.* Serviles fallaciae sunt, quae non decent ingenuos, nedum Deos. Scis enim fallaciarum & dolorum artifices servos a Comicis semper induci. Paullo ante *pulsum culpa Jovis* non displicet. Romana sane editio: *pulsum a nobis.* Sed in Basileensi, quae prodiit Anno CIↃIↃXLVI. emendaverant: *pulsum a Jove*, unde hausit *Elmenhorstius.* Sed illa miris modis est interpolata. In loco priore annon legendum censes? *Jupiter ipse Rex mundi nonne a vobis infamatus est ipse per innumeras species.* Vulgati perperam: *Nonne a vobis infamis est ipse per innumeras species.* Mox bellissime reponis: *lubricum draconem.* Dein an putas ferendum? *Hercules* &c. *nocte una perdocuit & nomen virginitatis exponere:* an non praestaret? *nomen virginitatis deponere?* Basileensis: *nomen virginitatis ponere?* An *nomen virginitatis exponere* est virginitatem prostituere: ut *nomen agelli* agellus: *nomen patriae* apud Justinum *patria?* Inferius *circumretitus* occupavit *Salmasius.* Sic enim ejus editio: *nec*

non illa proles Jovis Sophoclis in Trachiniis Hercules pestiferi tegminis circumretitus indagine. paullo post: *Ora immutare pellacia*, Salmasius itidem vidit & sic edi jussit. procul dubio rectissime. lib. v. *Ex partu virginis tauri species fusa, Jovialis monumenta pellaciae.* Eod. libro: *quid pro aureis imbribus, in quos idem se pellax fraude induit perfida, formarum varietatibus ludens?* In eodem libro v. non longe ab initio pag. 156. edit. Salmas. *Et quaenam illa quaeso divina res fuit, quae ab impetu rerum tanto Jovem compulit avocari, & mortalium sese denunciationibus sistere?* quis ille *impetus rerum?* lego: *ab imperio rerum tanto.* lib. VII. pag. 217. *Quis maleficia reperit, aut commentatus est tanta, quanta vix explicari decem millibus queant annalium, vel dierum? non homo? Dierum* quid hîc sibi velit non video. Puto scribendum: *diurnorum.* In diurnis actis urbanis annotabantur crimina & maleficia. In Propertii loco tuam conjecturam non ausim praestare. Editae tamen lectioni longe praeferam. Nec, ut nunc est, melius quid succurrit. Vale, Princeps amicorum & ingeniorum. Deum precor, ut pristinae sanitati te restituat propediem. Trajecti a. d. XXVI. Febr. CIↃIↃCLXXV. Hodie in ipsa auctione fui praesto, cum plutei venirent satis care, ut eos tibi vindicare non auderem, praesertim cum praeter duos, reliqui essent humiliores & arctiores. Iterum vale. Has heri exaravi, sed interpellatus non totus poteram detexere. Hodie ad nos invisit, quae tuam rem familiarem curat in villa Broekelensi. Narrat illa duos tresve mercatores Amsterodamenses illam inspexisse, & de ea conducenda agere. Dominum aedium *Brounium* in hac Urbe nunc agere. Se satis persuasam esse, posse nunc ducentis florenis eam conduci: nec tam commodam & amplam alibi in hoc tractu reperiri tam vilis pretii. Putabat e re tua esse, si ex me haec intelligeres. Habes hîc sex orationum exemplaria. majoris formae quatuor. Unum tibi, alterum Amplissimo *Naeldvicio*, tertium Nobilissimo *Zulichemio*, & *Selemio* ejus filio cures quaeso reddendum meo nomine, plurima salute eos impertiens: quintum minoris chartae destinavi *Vollenhovio*, sextum *Francisco Junio.* De cujus optatissimo in hanc urbem adventu num spes omnis decolavit? Habui olim ab *Isaaco Vossio* antiquum scholiasten ἀνέκδοτον Luciani, ex quo descripseram cum alia, tum praecipue annotationes in Lexiphanen & Soloecistam. Sed illae chartae interciderunt nescio quo fato. Erant paucarum pagellarum. Si aut illius libri usum in unum alterumve diem mecum communicare dignaretur, aut, cum ferri in alium locum extra urbem non siverit, si posset inveniri apud vos, qui illis describendis operam locare vellet, magni beneficii numero haberem. Tu si senem αἰδεσιμώτατον videris, da, quaeso, operam, ut saltem annotationum in Lexiphanen copiam mihi praestet. Vale iterum iterumque. *Naeldvicio* cave tradas & hanc orationem & Panegyricum sine meis litteris, quas jam cum hisce haberes, nisi & *Perizonius*, & tot alii adventores omne hoc tempus exemissent matutinum.

EPI-

EPISTOLA CCLIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MUltus eram hesterno die in Oratione tua, quam vix ad me perlatam & lectione perquam intenta semel iterumque percurri totam, & non sine ingenti admiratione vix tandem passus sum e manu mea seponi. Adderem plura & meritis tuis consentanea, Vir Clarissime, nisi tu in ultimis tuis tam operosus fuisses, fere dixeram injurius, in meis quisquiliis invidiosa laude exornandis. Ad *Hugenios* patrem filiumque quae voluisti deferri Orationis exemplaria, probe curata sunt, etiam ad *Naeldvicium*. De optimo *Junio* hodie videbitur. Nam *Vollenhovius* pridem abest ab urbe, secutus ad Transisalanos suos Principem, dum rei privatae studet, & nescio quid commodi ac emolumenti venatur. Ejus tamen ratio faxo habeatur, ut primum ad nos recurret. In libris mihi comparandis mirifice probastis tu & elegantissimus *Bynaeus* vestram mihi diligentiam, cui & tibi ingentes a me gratiae hoc debentur nomine. Confido prorsus fore, ut ante Kalendas Apriles viciniae vestrae me sistam, defunctus omni molestia, quam mihi concoquendam longe taediosissimam forenses intrivere hactenus curae: tum de debito expungendo mature a me cogitabitur, sin retardabunt, ac foro longius adfigent in tempus occupationes invisae, tamen partes meas implebo sedulus. Habui a *Langermanno*, sed quae nihil majoris rei complectantur. Docet, nullum esse in rerum matura *Lambecii* fratrem. Aliud egisse, cum de illo ad te perscriberet, *Daumium:* sibi enim ab Hamburgicis Negotiatoribus, ad nundinas Lipsienses, sub autumni decursum profectis, fasciculum esse traditum, quem *Daumius* a *Lambecii* fratre contendat esse petendum. Quid in ipso fasciculo librorum contineatur non addit. Amici nostri res quo loco sint apud Leidenses habeo incompertum: nisi quod insigni non minus injuria, quam contumelia adfectum plerique nunc agnoscant & fateantur. *Mittere* pro *demittere* vel *omittere*, simplex pro composito, videbar legisse, cum apud alios, tum apud Horatium. Atque hinc enasci illud *missum facere*, quod apud Comicos frequenter occurrit, & *manumittere* apud Jurisconsultos; sed cum codices plane nullos digressus è villa nuper huc mecum tulerim, praeter unum Heraldinae editionis Arnobium, magistrum, quem consulam super dubiis rebus, neminem nunc habeo in promtu, ex mutis illis ac elinguibus vetustioris faeculi. In Epitaphio *Capellani*, *beneficum favorem* malebam, fateor, quam quidvis aliud, nisi tu *munificum favorem* praefers. Auctus enim annuo stipendio amicus noster ab his omnibus, quos illic commemorabam, fuit. De Tertulliani loco, hactenus conclamato, non male meritum me reor, te praesertim sic sentiente; fieri nihilominus potuit, ut *Orsum*, non *Opus* dederit is auctor, idque vocabuli collocarit post τὸ *araneorum*, ut perplexum orationis filum & mo-

molestam vocum transpositionem id genus scriptores solent captare: cujus posteriores binae syllabae *Orsum* absorpserint culpa festinantis librarii. *araneorum orsum more Cois idonius distendit: ordiri retia* de araneis etiam apud Arnobium habes. Mirum, quam saepe peccarint librarii in omittendis syllabis inter se similitudine nonnulla conjunctis. Sic apud Propertium Elegia prima, ubi agit de Milanione venatore, vix dubito quin Criticus non nemo semilitteratus, cum invenisset suo in Codice,

Ibat & hirsutas ille … ire feras.

refinxerit *videre feras*, quod verbum prorsus otiosum, cum debuisset, *ferire feras.* in Hist. Aug. Lamp. Elagab. cap. 20. *Exhibuit & palatinis ingentes dapes extis mulorum refertas. dapes* in scriptis exemplaribus nullae exhibentur, scribe: [1] *exhibuit & palatinis patinas ingentes extis &c.* In vita Carini cap. 20. *Donati sunt ab Atrebaticis* (malim *Atrebatibus*) *birri petiti*, *donati birri Canusini*, *Africanae opes in scena non prius visae.* istas *opes Africanas*, quaenam fuissent, aliquanto apertius debebat indicasse. Opinor hoc enatum e veteri scriptura, quae fuerit, *Africana opea*, pro *Cenopia*, sive *Conopea*, *in scena non prius visa.* Aegypto enim, quae pars Africae, *Conopea* Romam perferebant. Sed in infinitum haec abirent. Locus non dissimilis Tullii ex epistolis ad Atticum pulcherrime me hercules abs te restitutus est. Ad Arnobium, porro ut veniamus, memineram quidem *servilium* in scena *fallaciarum*, sed minus aptae eae hic loci videbantur, ut insistatur proxime vestigiis veteris scripturae, nunc *vernilibus fallaciis* malim: *vernile* enim omne vocabant, quicquid homine ingenuo minus habebatur dignum, & sic alibi noster. *Illa circumretitus indagine*, & *ora peliacia*, quod exhiberi adfirmas in editione Salmasiana, miror equidem; cum in codice suo, quem cum Regiis membranis commisit, quique penes me nunc asservatur, nil tale annotavit noster, ut videbis aliquando. *pulsum a nobis* habet regius Codex, e quibus vestigiis indaganda scriptura est vera. Placet tuum illud *infamatur*; & *ab imperio rerum tanto.* Simile mendum sustuli & ego ni fallor pag. 246. ed. Herald. ubi & Leones in Deorum numero haberi ait. Locus in codice Regio sic scriptus extat. *Inter Deos videmus vestros leones* (puto *eonis*) *torvissimam faciem*, *mero oblitam*, *minio & nomine frugiferi*: quid si scribimus locum conclamatum hoc modo? *Leonis torvissimam faciem, & ora obtita minio in dominae Phrygiae imperio. in dominae* pro *nomine:* exciderant enim duae litterae, pro *Frug.* quae satis ostendunt aliquid deesse, *Phrygiae* sic *Aegyptus* & *dea Suria* in antiquis monumentis & Maronianis codicibus. *Phrygia domina* quae sit norunt & illi, qui nondum aere lavantur. *Dente premunt domito Cybeleia frena leones*, apud Nasonem. Eadem dea, Leoni insidens, saepe in nummis vetustis exhibetur. *ferio* pro *perio* missa priore syllaba, quod est solemne huic codici; ut & *f.* & *p.* litteras inter se confundi. Sic pag. 165. *ficiis* pro *coepiciis.* Ita enim liber Regius. Vulgati *ficis*, sed quis *ficis* locus est idoneus inter tot herbas? *Cur enim Deus praesit melli uni tantummodo*, *non praesit cucurbitis*, *rapis*, *non cunilae*, *nasturtio*, *non ficis*, *betis.* (*v. c. ficiis beaticiis* pro *coepiciis*, *betaceis.* De [illegible] *beta-*

1 Ita jam correxit *Gruteri.*

testaceis vidit *Salmasius*, & nos eleganter Plinii in epistolis locum restituimus) *caulibus*. pag. 180. de herbis similis locus lib. 5. *coepitia* frequenter occurrunt, seu, ut codex Regius semper, *coepicia:* & cur ea inter tot herbas omitteret noster? pag. 169. *non tantum puerculi & procaces puericuli* codex, opinor *vernulae procaces*. Tales Alexandrini pueri, a dicaci celebres ingenio. Sed praestat forte, *Vernaculi & procaces*. *Deus vernaculorum felle lividus* apud Martialem. D. *Zelbemium* hactenus non vidi: cum videbo, *Burmanniani* negotii ero memor. De conducenda villa quid factu opus sit, perscripsi ad illum, quae rem meam familiarem illic nunc curat. *Spanhemium* ex Ubiis huc ajunt propediem adfuturum. Vale, Amicorum lectissime CIↃIↃCLXXV. XI. Martiis. Rivetianam B. Virginis Apologiam non mihi, sed *Bigotio* volebam emptam. Is liber cum non sit ex rarioribus, exemplar abunde quaeri poterit. De Scholiaste Luciani nihil sperandum esse opinor, cum pridem in Britanniam sunt vecti scripti Codices ad unum omnes e Vossiana Bibliotheca. Quid de ruina Ecclesiae vestrae? serione id abs te nunciatum! Nam huc ne rumor quidem istius facti permanavit.

EPISTOLA CCLX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Ecce me tibi denuo molestum, vir Clarissime. Binas vides hic epistolas, quarum altera gratulatus sum novam dignitatem, altera solatus res adversas [1] communibus amicis. Nisi ex ultimis tuis didicissem *Perizonium* abesse, ad te super curandis litteris nunc haudquaquam irem. Postremae meae uberrimam quisquiliarum criticarum messem ad te ferebant. Unde deprehendis, quam non erubescam apud te effutire, quicquid crudum ac indigestum subitanearum observationum subnascitur mihi. De *Dominae Phrygiae in imperio leonibus* etsi non desunt, per quae sententia mea fulciatur, atque in his illa Valerii Flacci lib. III. vers. 23. tamen nunc est, ut potius curis posterioribus acquiescam. Quae persuadent pro *mero minio* scriptum *cero* antiquitus fuisse, repetita temere littera *M.* ex fine praecedentis proximi vocabuli, cum subsequentis vocabuli prima, ultimam hujus absorpserit. Ita & in *frug.* iterata e vocabulo *ferio* (quam una littera facio auctiorem) in fine paucae litterae desiderantur *& frug.* Quid igitur? minima mutatione scribo, *leonis torvissimam faciem ceroto oblitam minio*, *& numen e rugitu ferino*. Cerotum non multo post sequitur denuo ex restitutione praestantium virorum, nam & ibi corruptum circumferebatur. *Dirus sanguineo de ceroto*. Quo loquendi modo & hic fortassis scribendum, *numen de rugitu ferino:* false id Arnobius, ut solet. Latissimus in illo scriptore campus est apertus etiamnum ingenii exercendi. Et miror *Salmasium* tam paucas margini

[1] *Gisb. Cupero* Consulatum gratulatus, *Theophilum* vero *Hegersium* dejectum solatus.

gini codicis sui conjecturas adscripsisse. Hoc certe loco tacuit diligenter. Quid in editione sua exhibuerit, tu videbis, cum nunc mihi non sit ad manum. Valerium Flaccum editionis meae dum forte dormitans inspicio nudius tertius sub noctem, locus ille libro III. vers. 335. sese offerebat pessime me hercules adfectus.

Venatrix nec turba canum, pecudumque morantur,
Funereae quae cuique manus, quae cura suorum
Quae fortuna fuit.

Quid sibi vult, *venatrix turba pecudum?* nam de Canibus res manifesta est. Quid *funereae manus?* Quid *cura suorum?* aut fallor aut voluerat Flaccus,

Venatrix nec turba canum, pecudumque morantur
Inferiae; nec, cuique manus qua cura suorum,
Quae fortuna fuit.

Τὸ *nec* repetitum refer ad *morantur*, cujus loco Τὸ *quae* perperam erat geminatum. Brevissime omnes inferias prosecutus est Flaccus, in quibus equi dominos vectare soliti, canes venatores, pecudes, servi fideliores, ac res pretiosae, quos per *Fortunam* designat. Sic Papinius *census totos* in rogum Glauciae liberti Meliorem immisisse ait. Sed doctum doceo. Vale, vir optime. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXV. XIV. Mart. manu propera.

EPISTOLA CCLXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Binis tuis jucundissimis diutius debeo responsum quam volebam. Aliud ex alio intercessit quotidie scriptioni accincto. Litteras ad Daventrienses amicos recte curavi. Funebrem orationem meam tibi non improbari triumpho. Nam tu mihi es instar omnium. Maluissem tamen tuos obelos, & miniatulas ceras, quam laudes. Plurima enim in illa, quo es judicio acerrimo, procul dubio deprehendisti, quae jugulari merentur, si malueris censoriam gravitatem illam salutarem in consilium adhibere, quam amori obsequi, qui nimium indulgendo & connivendo mihi tolleret animum, nisi me nossem ipse, & quotidie meo me metirer pede. In auctione bibliopolae fere nihil fuit bonae frugis. *Cranzii* historia Ecclesiastica pessime erat habita, Valerius Maximus non apud Aldum, sed apud Ascensium prodierat; liber, qui eloquentiam veterem mentiebatur, complectebatur nonnulla *Lascaris* Grammatica praecepta, *Juniani Maji* lexicon plurimis in locis foede laceraverant, Commentarium in Ezechielem *Dionysius Exiguus* concinnaverat, Orosium exaraverat recentissima manus. In Hieronymi chronicis neque caput nec pes comparebat. Licitatus sum tibi Virinii Britannicam historiam novem, Plutarchum περὶ παιδαγωγίας Suffridi septem, Camerarii epistolas obolis octo, Plinium Paulli Manutii, qui liber est elegantissimus, imperiali. *Ryckium* obtinere pristinam suam dignitatem incredibiliter gau-

gaudeo, quam illustrabit haec injuria. Gronoviana domus propediem migrabit Daventriam: frater tamen natu minor, nuperius Franekerae Doctoris auctus dignitate, concedet Hagam, foro navaturus operam. *Jacobus* observationum perelegantem libellum, in quo lacunae plurimae Dionis, Arriani, Aeneae Tactici sarciuntur & explicantur, ac obscura ac corrupta loca corriguntur, adornavit, qui aut jam praela subiit, aut subibit brevi. Norimbergensis amicus narrat *Wagenseilium* tres dissertationes de nummis & sigillis Romanorum, Hebraeorum, & Germanorum litteris consignasse, quas operae Norimbergenses sint descripturae typis. *Bosii* numismata bis mille imperialibus aestimari: Norimbergam ex Hungaria bina millia numismatum argenteorum a mercatore ex Hungaria perlata esse Damasci erutorum, quae Senatores illius urbis emerint. Lutetia perfertur Terentium illustrasse in Delphini usum *Nicolaum Canum*, Plautum *Jacobum de Loeuvre*, Phaedrum *Jacobum Danetum*, Sallustium *Danielem Crespinum*, C. Nepotem *Nicolaum Courtinum*, Vellejum Paterculum *Robertum Riguezium*, Livium *Joannem Dousatum*, Claudianum *Pironem*. Amsterodamenses bibliopolae moliuntur editionem omnium operum *Salmasii*. In Tertulliani loco conclamato non arridet illa vocum transpositio. Sed *orsus* & *Cois* videtur latere in *boroscopis*, *morem* vero, quod omnes editiones ante Salmasianam prae se ferunt, absorpsisse in manuscripto *araneorum*. In Propertio recte correxisti *ferire feras* pro *videre feras*, & in historia Augusta, *Africana conopea*. Sed in altero illius Historiae loco an non commodius videtur, si rescribatur *ingentes lances*, pro *ingentes dapes?* Propius abest hoc a scriptorum vestigiis. In Arnobio perplacet *coepiciis*, *betaciis*. Vellem & Plinianum locum adjecisses ratione simili emendandum. Probo quoque *vernaculi procaces:* nec non *vernilibus fallaciis*, si ducant eo prisci libri, sin, nihil immutem. In libro VI posteriores cogitationes sunt sane σοφώτεραι. Nam leones traxisse currum Cybeles nemo inficiari potest: sed num propterea in diis numerandi? sic & pavones, columbae, anseres Numinum albo essent adscribendi. Mihi proxime scripturam veterum librorum accedere videtur, si sic refingam, *leonis torvissimam faciem*, *cereo oblitam minio*, *& numen rictu ferino*. Non tamen rejicio *numen e rugitu ferino*. *Cerotum* non memini usquam alibi legere, nisi in verbis, quae statim sequuntur, ubi e conjectura id docti viri reposuerunt. MSS. enim & editio Romana, *Sanguineo decotoro*. Κηρωτὰ Latinis sunt *cerata*, non *cerota*. Quid si? *sanguineo decolor ore*. Nam quamvis *ore* paucis interjectis verbis iterum inculcetur, non tamen hoc insolens huic scriptori. In Valerio Flacco nihil puto commodius exsculpi posse, quam quod tibi venit in mentem. In vulgatis nullus est sensus. Firmat hanc emendationem, quae Servius notat ad v. Aeneidos vers. 45. Magnam mendarum vim etiamnunc Arnobium obsidere nemo potest ignorare, qui studiosius eum evolvit. Unum nunc eximam, sed levem. In libro VI. pag. 201. Salmas. editionis, ut & in aliis scribitur: *O utinam liceret in simulacri alicujus medias introire pendigines. immo utinam liceret Olympiacos illos & Capitolinos Joves deducere in membra resolutos.* Rescribendum omnino: *diducere in membra*. Quando *Spanhemius* praesto nobis erit? Pars camerae parocciae illa-

illapsa sane est, cui sarciendae nunc incumbunt. Vale, Vir Excellentissime & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XXIII. Mart. CIƆIƆCLXXV. Careo Heraldina Arnobii editione. Si quae igitur in posterum loca ex illa proponere examinanda volueris, quod mihi perquam gratum accidet, velim librum adscribas, ex quo sunt hausta, ne nimium temporis illis inquirendis mihi sit tribuendum.

EPISTOLA CCLXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

HOdierno mane, dum tua mihi traduntur, supervenit forte noster *Ryckius*, cui res in integrum restitutas sum gratulatus: longa est injuria, longae ambages: sic ut paucis narrando detexi haec fabella haudquaquam possit. Et sane, cum fore propediem rear, ut de repetundo rure cogitare mihi liceat, in proximum congressum nostrum rejici haec ac differri malo, ne desit argumentum mutuae confabulationi. Accrescunt interim, vir Clarissime, tua in me merita, quae cum ingentia fuerint jam pridem, haud parvo gradu ad culmen suae magnitudinis quotidie magis ac magis enituntur. Id quod in libris de novo mihi per te comparatis abunde liquet. De *Jacobi Gronovii* lucubrationibus in lucem publicam mox proferendis longe gratiores habui nuntios, quam quae de rixis ac contentionibus illum inter & Etruscos exortis nuper jucunda parum auditu nobis ferebantur. Pro hisce etiam, quae narras, descriptis per eruditos in Galliis homines, proxime luci publicae exhibitis, non parum tibi debeo. De Tertulliani loco nil jurgiorum tecum, spero, intercedet mihi, quod ad ordinem vocabulorum, dum conveniat super ipsis vocabulis. In Arnobio pergam, ubi editionem ero nactus eam, quae tibi est in promptu. *Didacere in membra* recte omnino abs te restitutum. De ceteris vix habeo quod dicam, illo praesertim de loco, *numine rug tu ferino*, sive *fero*. cum ipsum quoque *Salmasium* illic obmutuisse deprehendam. Monebam aliquando, memini, de *Ovilibus* apud Manilium in mendo cubantibus. locus est pag. 81. editionis Argentinae *Scaligeri*, uti schedae me docent, libro, ni fallor, tertio, qui nunc ita circumfertur,

Roma casis & nata foret, pecudumque magistri
In Capitolinos auxissent fulmina montes.

Unus mons Capitolinus in urbe, non plures. Deinde quid sibi volunt aucta illa fulmina per pecudum magistros? nunquid & illi fabricabant fulmen, ut Cyclopes Aetnei? insistendo vestigiis depravatae lectionis, nil propius possum exsculpere, quam quod hic exhibebo,

Roma casis & nata foret, pecudumque magistris
In Capitolino struxisset ovilia monte,

vel

vel *statuisset ovilia*. quod historiae temporum illorum est conveniens. *Spanhemium* vobis adesse nunc existimo. *Schefferus* nescio quid libelli nuper edidisse dicitur Upsaliae, super nummo aureo recens illic terrarum invento. In historia Augusta major utique similitudo litterarum apparet inter *Palatinis* & *Patinas*, quam *lances* inter & *ingentes*. deinde *lances* nescio si satis respondeant genio ipsius seculi. de *Betaciis* locum Plinii ex epistolis dabo, simul atque in villam ero reversus. Illic enim liber a me nuper est relictus. Vale, amicorum decus & princeps. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. XXIV. Martii. Festinationi nimiae ut benigniter ac solito pro more ignoscas rogo, tum hasce ut nautis vestratibus tradendas cures per tuorum nonneminem.

EPISTOLA CCLXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Opinio tui adventus, quem indies expectavi, me in respondendo tardiorem fecit. te, credo, istud inopinatum frigus moratur. Nam tricis molestiisque forensibus te defunctum esse speramus, ut nunc ad rus vicinum reversus totus tuus esse, tuaeque possis servire valetudini & Musis, quae detestantur & diris devovent ista negotia, hominesque, qui ab earum cultu, & praeclaris illis rebus, quibus eas ornare potes, te abducunt. Tu enim unus es, qui hac tempestate in istis terris elegantiorum litterarum decus sustines. Locus Manilii, foedissime depravatus, videtur perquam ingeniose & perquam eleganter a te suo nitori esse restitutus. Quae *Schefferus* de nummo prodidit aureo cupide videbimus. ¹ Professor Pisanus Historiae Ecclesiasticae diatriben quoque de duobus nummis aureis, qui, ni fallor, in Magni Ducis cimeliis servantur, typis committit. Nuper credo narravi *Wagenseilium* de nummis Hebraeorum, Latinorum & Germanorum commentatum esse, illasque curas nunc publicare. In eodem argumento elaboravit etiam *Mauritius*, quem Spirae, credo, vidisti. Emit is aliquando centum aureis egregium librum manu exaratum de Austriacorum nummis. Illum cum suis meditationibus communicat cum *Wagenseilio*, ut in suas transferat ex iis disputationes, quae censet e re sua esse. De *Spanhemio* nihil audio. Quid Senex venerandus *Junius* rerum gerit? Quid Nobilissimus *Sdleonius*? quem nuperius hic transeuntem me non vidisse doleo sane. Quaeso te ut utrumque salutes meo nomine, si quando videris, ut & Amplissimum *Naeldvicium*. Tui ego complexus desiderium ferre vix possum. Vale, Princeps ingeniorum. Trajecti ὡς τάχιστα. postrid. Kal. April. CIↃIↃCLXXV. Gregor.

1 *Norisius*.

EPISTOLA CCLXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Trajectum.

Comitatis tuae humanitatisque, qua nuperius nos accepisti, memoriam nulla delebit temporis longinquitas. Id unice doleo, non saepius nos posse una esse. Utinam sic posses iter instituere, cum Hagam recurris, ut nostram transeas urbem potius, quam Amsterodamum. Invenies hîc *Wolzogium*, qui tui complexus aeque cupidus est ac ego. Rogo, ut si forte ratio tua non tulerit nos visendi, Polybium Scaligerianis annotationibus onustum mecum communicare, & nautis ad me perferendum tradere velis. Non unica filia tam bene custodietur matre a casta, quam ab omni labe purus servabitur hic liber a me. Scis *Latini Latinii* secundum epistolarum volumen me dudum flagrasse magna videndi cupiditate. Eo si carere potes ad unum alterumve diem, ut & *Patritii* notas in Ciceronis orationes, quaeso ut addas utrumque Polybio, aut ipse feras. Si forte migrandum erit ex his aedibus, velim quoque memineris libellorum *Manutii*, sed tuo tamen commodo. Eho an non tu frontem de rebus periisse clamabis, cum tot libellos utendos a te postulem? Nec sane, nisi multum praesidii mihi in tua benignitate situm esset, sustinerem haec a te petere. Heri vidimus hîc Nobilissimum *Noeldavicium*, qui lustrabat praesidiarios. Hodie Batavodurum contendit, cis unum alterumve diem reversurus. Dolebat se nesciisse te in villa nunc agere, si hoc potuisset subodorari, se pridie in transitu te compellaturum fuisse. In Ciceronis epistolis ad familiares, ut vocant, mendas delevi modo binas, quae omnes inquinarunt editiones, & sententiam pervertunt. In libro XVI. Ep. VII. *Solliciti eramus*, inquit, *de tua valetudine mirum in modum; nec mirabamur nihil a te litterarum, iis enim ventis isthinc navigatur, qui si essent, nos Corcyrae non sederemus.* Cum venti sint, quibus commodo Patris Corcyram navigatur, cur nihil litterarum adfertur? Potius miraretur quod nihil litterarum afferretur. Dein cum isti venti flent, quid est, *qui si essent?* Censeo scripsisse Ciceronem: *Solliciti eramus de tua valetudine mirum in modum: & miramur nihil a te litterarum. Iis enim ventis isthinc navigatur, qui nisi essent, nos Corcyrae non sederemus.* Cum Hagam petieris, nullus, quin Tacitum aut alium scriptorem tecum sis laturus, dubito, ne nobis scribendi desit argumentum. Vale, ὦ φίλτατε. Trajecti a. d. VIII. April. CIↃIↃCLXXV. Nobilissimo *Goesio* salutem.

EPISTOLA CCLXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

VIx a nobis proxime discesseras, vir amicissime, quando id operam studiose in primis dedi, ut super aedibus locandis denuo tentaretur *Brounius*, sed, ut est propositi tenacissimus, cum nil omnino remitteret a denuntiata jam semel horrendi carminis lege, villaeque in vicinia ac domus omnes occupatae tenerentur, tandem capto in arena consilio ad id confugi oppidum, quo solent illi se conferre, qui a conspectu fori abhorrent. Quid ni enim, post rem illic infeliciter a me quoque gestam, horum consortio adscribar, ac vulturibus togatis sat superque meo pastis jam sanguine, res suas jubeam habere? Convasatis igitur per summam festinationem sarcinis, ac conjectis in cistas libris omnibus, quod essent, quae Hagam revocarent, timeremque, ne aestivi temporis opportunitas denuo aliud agenti efflueret, nec consuli per thermas Germanicas adfectae posset valetudini, hac contendendum esse ocius statui, relectis meismet vestigiis. Habes, mi Graevi, caussas, cur libros, quorum usum proxime flagitabas, non sepósuerim Erant enim in cistas jam tunc conditi, cum mandata tua ad me perferebantur. Post confectum iter, quod in menses non nisi paucos extendi potest, omnia tibi, & quidem mature satis, ut spero, apud me patebunt. Habui Roma nuperrime ab Eminentissimo *Barberino*; sed quae rerum novarum nil omnino complectebantur. Quae ad Ciceronem de novo observas, opinor esse verissima. Nunc habeto ad Petronium pauca haec, hostimenti loco. Meministi, puto, carminis apud illum, cujus est initium: *Artis severae si quis adam ut effectum.* ita enim videtur scribendum pro *amat*, quod membranae constanter prae se ferunt. Sed in omni eo carmine vix quicquam sani occurrit: locus, de quo nunc actum volebam, sic se habet.

Dent epulas & bella truci memorata canore,
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minentur.

Intempestivae prorsus hic loci *epulae* istae, si quid video. Elegiaci enim carminis potius & animi luxuriantis ac mollis, exacta frugalitatis lege polientis, argumentum epularum descriptio omnis omnino habenda. Sic Horatius argumentum inter alia dat Elegis, *ut referant libera vina.* At noster hic loci juvenem disciplinae suae traditum, ac magnis se rebus applicantem, qualem formari cupit, sive oratorem sive poëtam, ab epularum usu ac frequentatione excluserat jam ante. Cur ergo post requirat in illo, ut stilum exerceat in epulis describendis, cur epulas cum bellis, res argumenti plane diversi, conjungit? Coaluisse in unum opinor bina vocabula, quae totam hujus versus rationem conturbavere? voluit enim Petronius, si me audis,

Dein det epos, det bella truci memorata canore,
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minetur.

Sed tu videris, mi Graevi. Nam mihi Petronius ipse, de cujus capite comitia habentur, nunc haudquaquam est ad manum. Vale, vir Clarissime, & amicos communes a me salvere plurimum jube. Exarabam Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. XXIX. April. De praecedentibus apud Petronium alias agetur.

EPISTOLA CCLXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

MErito plectitur *Brownius*, cum in praediorum tam urbanorum, quam rusticorum tanta vilitate suam villam non minore pretio proscribit, quam olim locabatur, cum res omnium essent florentissimae, ut qui salubre vectigal sprevit, nunc omni fructu careat. Tuam rationem probant omnes, qui tuas res contulisti in secessum non inamaenum, ab arbitris sane remotum. Nam a tuis vicinis nihil tibi periculi aut negotii. Sordent illis libri & nomina vetera: novis capiuntur tabulis, in quibus solis omnem cogitationem mentemque fixerunt. Nec est, ut ibi metuas vultures togatos, qui aversantur loca, in quibus sine spe praedae morantur. Quid enim a male vivis hominibus sibi promittant? Bene habitos captant & succi plenos, quorum nitore & sanguine saginentur. Librorum, quos petieram, usum satis mature tuus mihi reditus praestabit. A *Thevenotbo* litteras habui per quam liberaliter & prolixe de Principis, quem hic vidimus ante non multos annos, in me voluntate loquentis. Novi alioquin nihil. Tibi pro descriptione illius legationis Russorum ad Seres gratias agit, testatus illam se habere: Sed esse in Hollandia centurionem quendam, qui & ipse illud iter fecerit, & accuratius singula in illo observavit litterisque mandavit, cujus sit cupidissimus. De hoc homine si quid tibi constet, perquam velim quamprimum mihi significari. Angli novam Josephi editionem adornant, & petunt sibi copiam fieri annotationum *Bosii*, quo nomine litteras ad Ienenses dedi. Ex Germania perfertur *Obrechtum* de nummo Domitiani Isiaco epistolam edidisse, & Julium Obsequentem *Schefferum*. Petronii locum inquinatissimum non infeliciter emaculasti. Videtur sane sic scripsisse: *Dein det epos*, Vulgata scriptura defendi sane non potest. Volebam etiam aliquid ex meis ἀνεκδότοις, sed excludebar tempore. Nobilissimo *Selemio*, & Amplissimo *Naeldvicio*, si forte eos videris, salutem ut dicas, rogo, nec non εὐβαεμιωτάτῳ *Junio*. Aveo & reliquas tuas emendationes in illud carmen, quas promittis, cognoscere, ut & quando iter suscipere constitueris. Vale, Princeps ingeniorum. Trajecti in Batavis a.d. VI. Maii CIↃIↃCLXXV. Gregor. Pacisne spes nonnulla vobis?

EPI-

EPISTOLA CCLXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUam hîc vides epistolam, hodie mihi Vianensis nauta reddidit. De te valde sollicitus sum. Aveo enim cognoscere num meliore loco jam sit tua valetudo, & par itineri, quod habiturus es in Germaniam. Hîc quod scribam vix occurrit. Nam novi mihil in re litteraria ad me est perlatum. *Munkerus*, Delphensis Scholae Rector novam Antonini Liberalis editionem concinnavit, quae brevi lucem videbit *Jacobi Gronovii* observationes in Dionem, Arrianum, & Aeneam sub praelis sunt. In XI. ad Atticum epistola XXIV. locus est foede corruptus: *Sea ad meam manum reddiderint. enim haec occultius agenda.* Sic *Victorii*, *Manutii*, *Lambini* editiones, & excerpta duorum vetustorum codicum, quae penes me sunt. *S. Bosius* ex schedis antiqui libri edidit. *Sed ad meam manum redi. Dehinc enim haec occultius agenda.* Manutius testatur in veteri Speciani libro scribi: *Sed ad meam manum rediero. etenim haec occultius agenda.* Unde conjicio legendum: *Sed ad manum rediero. Dein etenim haec occultius agenda.* Ista enim verba: *rediero*, *dein* ac prima syllaba in *etenim* in aliis voluminibus coaluerunt in *reddiderint*. Tu, si quid venustius, qua es εὐστοχίᾳ, exsculpseris, plurimum me tibi devincies, si mihi perscripseris. Rogo, ut has epistolas tecum in Germaniam feras: quando sis viae te daturus propediem ex te rescisćam. Vale, meum grande decus. *Velthusius*, *Trelschius*, & *Servasius* tibi dicunt salutem. Trajecti in Batavis a.d. XI. Maii. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCLXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SCribis non displicere tibi, quae ad Petronium proxime annotabam, atque adeo petis, ut reliqua in eodem Arbitri carmine dem castigata. Putasne praestari a me posse, Graevi optime, post diligentem satis tot tantorumque interpretum lucubrationem, quod ne ipse quidem possit Aesculapius, ut ex hoc Hippolyto Virbium concinnem, omni membrorum parte integrum, omnibus numeris recoctum, Aesonis exemplo, qui labor, ut scis, totam consumpsit olim Medeam? Atqui ego nec patrem Phoebum, nec avum jactare possum, tenui omnino instructus apparatu artium bonarum homuncio. Ne desim tamen pollicitationi, quamquam destitutus nunc omni librorum praesidio, cui ne Petronius quidem est in promtu, de cujus capite habenda sunt comi-

comitia, parebo tuis desideriis, ut potero. Versus proxime castigatos a me, quantum recordari datur, praecedunt alii aeque mendosi. in quibus mutandum primo videtur, *det pagina versum*, pro *cursum:* agit enim toto hoc carmine id in primis Arbiter, ut studia poëtica non minus, quam oratoria, ac Philosophica commendet, atque haec cum illis conjungenda praescribat. Sed quid *Fortuna* hîc loci est? quid sibi vult *distincta pagina*? Totus locus, si quid video, sic videtur constituendus.

Interdum subducta foro det pagina versum,
Et fortuita sonet celeri discincta meatu.
Dein det epos, det bella, truci memorata canore,
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minetur.

Studiis forensibus aliquid operae subcesivae detrahendum esse vult noster, quod aut versibus scribendis, aut lege metrica solutae orationi detur, idemque argumenti fortuito oblati & perfunctorii, in quo tamen temporis non multum teratur, sed festinanter id omne agendum; deinceps ad majora, sive carmine, sive oratorio instituto, procedi posse. *fortuita* trisyllabum esset, ut *pituita* apud Horatium, *nisi cum pituita molesta est.* prima enim in *pituita* syllaba est producenda, si Catullum audimus, apud quem occurrit, *Muccusque & mala pituita nasi. fortuitus cespes* sic Horatio est, fortuito oblatus, & *fortuitum lutum* nostro alibi. Similem mendam me auferre memini e Tacito, ubi *Fortuna* quoque perperam irrepserat. fuit, cum *furtivam paginam* amplectebar: nunc alterum malo. *pagina discincta* est legibus metricis soluta. ni mavis intelligi vagam, nec in certo argumento haerentem, vel nimis anxie elaboratam. ut *discincta otia* apud Nasonem. aliter *Schultingius* ad Senecam pag. 77. Illo versu. *Mox & Socratico plenus grege mittat habenas*; Τὸ *grege* abest a scriptis, qui exhibent, *plenis immittat habenas*, vel *immutet*. puto,

– – – det primos versibus annos,
Maeoniumque bibat felici pectore fontem:
Mox a Socratico plenus fine mittat habenas;
Libera & ingentis quatiat Demosthenis arma.

Socratico, nimirum *fonte*; quod proxime praecesserat. Nam sicut Homerus fons poëtarum, sic, Philosophorum Socrates. Equus, cui mittuntur habenae, liber non potest dici, sed est liberior, quam fuit ante; detractis habenis est omnino liber. *libera Demosthenis arma* dicuntur eleganter, ob summam divini viri libertatem, qua tyrannos ac homines publicae rei graves nimiosque exagitavit, quod Philippicae ejus abunde reliquerunt testatum: sic & *indomitum Ciceronem* paulo post habemus. *immittat habenas* vetus est scribendi ratio, quod minimo negotio exhiberi potuit a festinante librario, pro *fine mittat*. praesertim *S*. littera proxime praecedente. Volebam & olim *sibi mittat*, vel *sibi mutet habenas*. quomodo Papinius in silvis de conjugio suo ad Claudiani uxorem.

tua frena libens docilisque recepi,
Et semel insertas non mutaturus habenas.

Sed-

Sed praeterquam quod ſcripti meliores *immittat* agnoſcant, τὸ *mutare* paullo poſt rurſus occurrit.

Hinc Romana manus circumfluat, oraque Grajo
Exonerata ſono mutent ſuffuſa ſaporem.

Sic & illa conſtituenda, cum in vulgatis ſenſus vix appareat commodus, niſi quod *Exonerante ſono* praetulerim, propter *ſuffuſa* ſubſequens. τὸ *ora* abſorpſerat verbum *exonerante*, in quo earundem litterarum ductus ſupereſt. Si vulgatum ſequimur, ſenſus non erit commodus. Nam quid eſt *manus ſapore ſuffuſa?* a Graecis ſtudiis incipiendum tyroni monet Arbiter, poſt ad Romana curam convertendam, ut moris apud veteres. Eamque in rem Gymnaſia tria proponit, Athenas, Tarentum, ac Neapolim. Cave enim aliam civitatem intelligas, quam Tarentinam, *per tellurem Lacedaemonio colono habitatam.* Et haec quidem hactenus. Nobiliſſimo *Thevenoto* cum ſcribes, illi, quaeſo, me ſtudioſum commendes in modum vide. Centurionis illius nomen litteris addidiſſet vellem, penes quem extare Serici itineris deſcriptionem terreſtrem per Tartariam Siberiamque, quas nunc vocant, inſtituti annis proximis cenſet. Tantus enim apud nos nunc eſt confluxus Pyrgipolynicum horum, ut numero obruamur ipſo. Tum doceri abs te cupio, quid complectatur tomus ille itinerariorum, quem nuperius ejuſdem elegantiſſimi *Thevenothi* cura in lucem prolatum ſignificabas proxime. Res meas, quando tu id ſcire cupis, parum ex ſententia promoveo, ac totus haereo in vado etiamnum. Vale, Graevi ſuaviſſime, & ſalve plurimum ab *Ezechiele Spanhemio*, qui nobis nunc adeſt. Exarabam Hagae Com. CIƆIƆCLXXV. a.d. x. Maii. Hiſce jam finitis tuas alteras, mi Graevi, accipio. Obſervationes ἐξ ἄδυτα in Hiſtoricos Graecos jam vidi ab amico exhibitas mihi heſterno die. Quid quaeris? Crebra & illic intemperantis linguae veſtigia paſſim apparent. Tu judicabis. Habui a *Scheffero*, qui te peramanter ſalutat. Neſcio quid vir optimus praeter ſolitum conqueritur de turbis, in Academia illa recens exortis. In Ciceronis loco vix liquet, quid tua conjectura magis appoſitum refingi poſſit. Niſi placet fortaſſis, *ſed ad meam manum redi, oro.* Haud ſcio tamen an praecedentibus id ſatis conveniat, cum liber non ſit ad manum. *Velthuſium*, *Trelſchium*, *Servaſium*, viros praeſtantiſſimos reſaluta. Dedicationem operis Meurſiani detextam jam pridem abs te oportuit. Imminet enim capitibus noſtris ea tempeſtas e ſeptentrione, quae minatur nos inter & Suecos diſcordiam ingentem; maturandum igitur. Heri apud *Seelhemium* epulabamur, ſecuturum propediem caſtra. Ibi ſalutatione tua ſum defunctus, etiam apud *Spanhemium Juniumque*, nam *Naeldvicium* non vidi.

EPISTOLA CCLXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ET amici peregre venientes, & variae, quae intervenerunt, occupationes & molestiae domesticae meam ad te scribendi voluntatem quotidie protraxerunt. Accessit morbus gravissimus *Nicolai* nostri, qui eum ante hoc triduum confecit, & leto dedit. Tam belli pueri, cujus indoles nescio quid praeclari promittebat, mors tam inopina acerbior mihi & uxori accidit, quam credi possit. Sed cum luctu nihil proficiatur, animi aequitatem revocare, & a sensu tristissimi funeris nos abducere studemus summopere. Mihi tuae litterae solatio fuerunt, quas tanto crebrius perlegi, quo frequentius illis responsionem paravi, accinctus indies, sed iterum iterumque interpellatus. Quae ad Petronium notasti, digna sunt tui ingenii sollertia & acumine. In illo tamen versu, quem tu sic constituisti,

Mox & Socratico plenus sine mittat habenas

nondum possum tuae suffragari sententiae. Nam *mittere habenas* Latinis dici, aut saltem hoc sensu, non existimaverim. Locus sane nullus meae succurrit memoriae. *Mittere habenas* esset exuere, deponere fraena. Sed *immittere habenas* frequens est & pervenustum. Virgilius, *classique immisit habenas* Val. Flacc. *volat immissis cava puppis habenis.* Hinc & simili translatione *immissas rotas* dixit Propert. III. El. 6.

Immissis da mihi signa rotis.

Gonsalii editio prae se fert

Mox & Socratico plenus grege mutet habenas.

Sed recte volentibus Musis delevisti, quod intruserunt, *grege*, ignotum membranis vetustioribus, quae cum prae se ferant *immittat*, non id est immutandum, sed fulciendus versus unica vocula; quam sequens absorpsit, inserta:

Mox & Socratico plenus jam immittat habenas
Liber, & ingentis quatiat Demostheni arma.

Liber nimirum a legibus orationis pedibus constrictae, cui antea dedit operam.

Interdum subducta foro det pagina versum

laudo proboque, idque ante probavit *Schultingius* ad Senecam, ut nosti. Sed in versu sequenti:

Et fortuita sonet celeri discincta meatu.

tua quidem sententia omnibus aliis meo judicio est praeferenda: nam *Schultingii* minime gentium potest tolerari; sed mihi nondum videntur omnes tenebrae, quibus obsidetur, dispulsae, aut mendae exemtae. *Discincta pagina* placet

cet quidem pro metris soluta, *fortuita* quoque non improbem, sed istud *celeri meatu* turbat sensum, quem elicuisti. nec tamen nunc quod substituam commodius quicquam occurrit. Sed ista tua emendatio:

Hinc Romana manus circumfluat, oraque Grajo—
Exonerata sono mutent suffusa saporem.

arrident mirifice. Nihil potuit excogitari aptius. Certe *manus suffusa sapore* nihil Latinis auribus significat. Proxime expecto (nam exciderunt memoria, quae de illis nuperius disputabas coram,) quomodo censeas emendandos versus praecedentes

Neve plausor in scena
Sedeat, redemtus histrioniae addictus.

Pervelim quoque ex te rescire, quid tibi videatur de versu Virgiliano Eclogae primae:

Non insueta gravis tentabunt pabula foetas:

Mihi perquam durum accidit, imo absurdum *gravis foetas*, perinde ac si dixisset *gravidas praegnantes*. Non hoc ferri posset in Sidonio aliquo, aut qui eo est corruptior. Non est quod adferant *scrofa foeta* ex Arnobio. Nam tales pleonasmi apud scriptores praecipue illius aetatis non sunt infrequentes, sed *scrofa* est, ut *οἱ παῖδες τῶν γραμματικῶν* loquuntur, substantivum. Mihi itaque magis apposita videtur distinctio nonnullarum editionum:

Non insueta gravis tentabunt pabula: foetus
Nec male vicini pecoris contagia laedent.

Vale, vir Illustris, & me ama. Uxor te salutat. Filiola natu minima & ipsa valetudine est afflicta, illoque novo morbo, quem Angli Rachitidem appellant, vexatur. Sicut autem iste morbus dicitur non ita pridem ex illa insula in has terras serpsisse, sic nunc moestissimi feruntur nuncii ex ea ad nos pervenire propediem evulgandi, cum Serenissimus Princeps ex castris Hagam reverterit, ubi indies expectatur. Vale, meum decus iterum iterumque. Trajecti Batavorum postrid. Kal. Jun. CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

N*Icolai* tui, pueri mehercules lepidissimi, & paternam indolem in tantilla aetate ubertim spirantis, excessum, vix credas quam dejecto animo quamque consternato exceperim. Certissimum ille fragilitatis humanae argumentum, ut fluxa omnia, ut caduca transcurrant, ac de statu, cum speres minime, dejiciantur, si aliunde non constaret, poterat nos perscitus infans hoc funesto casu abunde perdocuisse. Ceterum cum tuarum rerum sit omnino nihil, quod a me alienum arbitror, hanc ipsam necessitatis legem praescribente mihi affectu illo

eximio studioque prorsus singulari, quo in me demerendum totus jam pridem ferris, jure dixerim tamen ac asseverarim religiosissimum quantum possum in modum, non alias adversus tuis altius teneriusque me ingemuisse; cum & meam rem agi hîc agnoscerem, quem alterum tu parentem puero dedisses. Sed obfirmemus, quaeso, animum adversus haec tam luctuosa, tam ingrata; etsi aliunde non adfulget solatium, quod tanto exaequetur dolori, mutuemur id certe a communibus bonarum artium studiis, in quibus tu cum regnes latissime, nos id unum hactenus fere praestamus, ut te debito prosequamur cultu, & quantum sis ex nostra ignorantia metiri quotidie discamus. *mittere habenas*, ut ad Petronium revertamur, de quo proxime inter nos agebatur, videor legisse apud optimos in re poëtica Latinitatis auctores, &, puto, exemplum aliquando erit in promtu; quando nullum nunc quidem, dum haec chartae illinuntur, succurrit: nam de *immissis* eodem sensu *habenis* oblitus esse haudquaquam potuissem, qui meminerim sic & *immissas aquas* occurrere apud auctorem Elegiae de excessu *Drusi*, ubi ille ad Tiberinum,

Vade, age, & immissis labere pronus aquis.

Dum hîc haeremus, tutissimum utique est cum caesura, quae me nonnihil offendebat, versum relinqui intactum, *mox & Socratico plenus immittat habenas.* porro τὸ *liber* vix aliter capi poterat, quam eo, quo tu interpreteris, modo, si discipulum, quem fingit instructum praeceptis ad profectum perquam salubribus Arbiter hoc loco, a studiis poëticis recta duceret oratoriam ad artem. Sed cum Philosophiam interponat utrique studio noster, quae legibus metricis non minus est soluta, quam oratoria, non video, quomodo liberiorem Oratoria faciat, quam Philosophia, studiosum adolescentem, ut post decursum Philosophiae campum, jam oratoriae arti accinctus *liber* dicatur potius, quam dum Philosophiae se dabat post poësin degustatam. Quae sequuntur, ita fortasse rectius sint concinnanda,

Interdum subducta foro det pagina cursim,
Et fortuita sonet celeri discincta meatu.

Interdum, inquit, conscribat aliquid cursim subductum curis forensibus. τὸ *cursim* commodius respondebit *celeri meatui*. Primo vult aliquid scribendum fortuiti argumenti, sed ὡς ἐν παρόδῳ tantum, & quasi proludium majoris rei: postea majori nisu ad Epici argumenti opus transeundum. *Schultingius* quae dicat de hoc loco, non satis memini: sed in ora codicis mei annotatum video paginam notarum ejus ad Senecam, quae locum hunc tangit, ac *districtam paginam* vult castigari. Scazontis initium sic constituitur non incommode,

Amat severae siquis artis effectus,
Mentemque magnis applicat, prius mores
Frugalitatis lege poliat exacta.

Alii alia commenti sint, nemo, quae propius accedant ad scriptam lectionem. Nam *Pithoeus* ad leges Mosaicas rationem ac legem carminis omnem prorsus conturbavit. Sequentia etiam corrupta sunt, *perditis addictus.* Certe perditorum hominum consortium, non artium tantum bonarum studiosis, sed honesto cui-

cuique fugiendum. Agit autem Arbiter hîc de studiorum avocamentis procul habendis, ut aulae frequentatione, ac conviviorum, quae a magnatibus instituuntur: reddunt & scripti suspectum locum, quorum nonnulli cum prima editione, quae apud me est, *nec praedictus abditis*. Traguriensis, *perdictis abditis*, alii, *perdictis addictus*, vel *abditus*. *Franciscus Daniel* ex veteri libro monet, *Nec praedictis abdictus*, proxime veram scripturam, hoc est *praediis abductus*. *addictus* hîc ferri non poterat, cum mox denuo subsequatur. In praediis otiabantur ut plurimum, & Genio indulgebant: hinc toties in epistolis Symmachi, *otiari* pro rusticari, & *otium Formianum* pro Formiana villa, ac similia. *rus geniale* apud poëtas. In sequentibus non placet illud, *sedeat in scena*: neque enim in scena sedebant spectatores. tum inconcinna illa, *redemptus & addictus* de eodem spectatore. Minima mutatione sic omnia in ordinem sincerum habebis redacta:

Nec praediis abductus obruat vino
Mentis calorem, neve plausor in scenam
Sedeat redemptis histrionicam addictus.

Ne spectator sedeat addictus redemptis histrionicam in scenam. notat vilitatem histrionum, qui serviles ac mercenaria opera redimebantur a chorago; tum eorum, qui se iis addictos praestabant. Notum autem ex historicis antiquis, quo cultu studioque nobiles Romanis sese histrionibus addixerint, ac illos etiam ad scenam e domo prodeuntes affectarentur deducerentque; recte igitur, *redemptos histrionicam in scenam* vocat histriones. *praediis abduci* (subintellige a *studiis*) proprius loquendi modus apud Ciceronem tuum; epistolis ad Q. *fratrem: abduco me ab omni reipublicae cura, dedoque litteris. abduci a studiis* Terentio & eidem Tullio, Quintiliano, *a Grammaticis puerum abducere.* Noster Carmine de bello civili. *Populus (miserabile visu)*

Quod mens ista jubet deserta abducitur urbe.

Sic malo, quam *ducitur*. Tibull. lib. IV. El. VIII. vers. 7.

Hic animum sensusque meos abducta relinquo.

& eodem libro. eleg. III. 5.

Sed procul abducit venanti Delia curas.

Quam veram esse scripturam suo loco adstruemus. Juppiter apud Claudianum lib. III. *Raptus. Abduxere meas iterum mortalia curas Jam pridem desueta mihi.* De *Socratico fonte* habe Quinctiliani locum lib. I. Cap. x. de Instit. Orat. *quid de Philosophis loquar, quorum fons Socrates ipse, jam senex, institui lyra non erubescebat.* Apulejus de habitudine doctrinae Platonicae, *Philosophia ex ipso Socratis fonte membra suscepit.* Sarisberiensis de nugis curialium lib. VII. Cap. VI. *Apuleus Afer, qui Socraticum fontem redolet. Philosophiae fontem attingere* noster infra. Et haec quidem de Petronio. In Virgiliano versu Eclog. I. Illud *graves* non interpretabar *gravidas*, sed *aegras* & morbo tentatas. apud Nasonem Metam. VII. De peste Atheniensi

Inde graves multi nequeunt consurgere, & ipsis
Immoriuntur aquis.

 Pro-

Proxime de locis nonnullis tecum agam Valerii Flacci; de quibus me consuluit *Johannes Columbus*, *Schefferi* nostri gener. Uxorem & amicos a me plurimum saluta quaeso. Hodie a nobis abit Nobilissimus *Maersbrouckius* Frisios petiturus. *Bigotium* valere, & mei meminisse narrat *Elzevirius*. Hagae Com. CIↃIↃCLXXV. a. d. IX. Junii.

EPISTOLA CCLXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteris tuis nihil mihi potuit afferri gratius, & desideratius. Nam & tuum alloquium, & societas doloris, quem in me consolando adhibuisti, meam aegritudinem mollierunt vehementer. Firmaram quidem ante sapientiae praeceptis animum in patientiam hujus casus, ipsaque haec perditorum temporum moestitia mihi subjiciebat, optime cum iis agi, quos his acerbitatibus, quae undique impendent, fata mature subducant, resistere tamen dolori aegre poteram: tantum hujus pueri est desiderium. Sed istum animi aestum sedarunt, & me mihi restituerunt tuae litterae, plenae singularis erga me amoris, dudum quidem mihi rebus infinitis perspecti, perquam tamen jucundi, & mirifica eruditione conditae. Quas gratias tibi agam pro tot pulcherrimis emendationibus in Petronio, quarum pleraeque ex ipsa Apollinis cortina videntur esse haustae? Quid enim exploratius tua correctione?

Amat severae si quis artis effectus,
Mentemque magnis applicat, prius mores
Frugalitatis lege poliat exacta.

Aliorum commenta, & quae ipse olim cogitaveram, visa hac veritate sordent. Extra controversiam quoque pono:

Nec praediis abductus obruat vino
Mentis calorem, neve plausor in scenam
Sedeat redemtis histrionicam addictus.

Isti sollertiae tuae qui non applaudit, nae is aceti in pectore parum habet. Sed in illo.

Interdum subducta foro det pagina cursim,
Et fortuita sonet celeri discincta meatu,

Nondum mihi satisfacio. Vix puto, quae huic loco insident, ulcera sine melioris codicis ope posse sanari. Tuam tamen emendationem aliorum conjecturis longe praefero. *Mittere habenas* pro *immittere* sicubi inveniatur, fac quaeso, cum ad tuos te libros aliquando receperis, ut ex te cognoscam, & tibi etiam pro hac ignota mihi notione Minerval debeam. Praeclaras tuas animadversiones remuneror correctione non magnae rei in Pomponio Mela. In lib. II. c. 3. *In Epiro nihil Ambracio sinu nobilius est. Facit sinus, qui angustis faucibus,*

bus, & quae minus mille passibus, pateant, grande pelagus admittit. Quid quaeso sibi vult: *sinu Ambracio nihil est nobilius. facit sinus?* Estne in his ullus sensus? qui pulcher est, si scripseris; *Facit facies sinus*, quam sequentibus describit. Vides huic quoque loco fraudi fuisse similitudinem duarum vocum, quarum posteriorem prior absorpsit. Amat vero hanc vocem Mela. In cap. 1. ejusdem libri: *Post spatiosa modice paulatim se ipsa fastigat, & quasi in mucronem longa colligens latera, facie positi ensis allecta est.* Occurrit & alibi. A *Magliabechio* litteras modo accepi, in quibus decisiones, & Antiparadoxa *Majoragii*, nec non editiones nonnullas pervetustas, & indicem interpretum a *Schotto* praetermissorum mihi promittit. *Vossius* & nonnulli alii jam nautis nostris sunt crediti. Editionem Ciceronis epistolarum ad Familiares, ut vocant, Victorianam novissimam, quam te olim vidisse Florentiae narrabas, a se nunquam ait visam: sed esse penes se ad Atticum anni 1571. a τῷ παντ luci datas, prioribus editionibus emendatiores, quae dignissimae sunt, quae a me inspiciantur. Earum quoque copiam se mihi facturum pollicetur, si desiderem. Dissertationem [1] Bononiensis doctoris de Diocletiano & Licinio cum longa epistola de Decennali propediem videbimus. Sed te quando hîc complectemur? quando & Germaniam sequeris? *Bigotium* valere, vivereque tui memorem gaudeo hercule. Nomina Nobilissimi *Naeldvi* in Belgica, quaeso, ut mihi significes. Binis ejus litteris responsum debeo. Sed horum ignorantia me retardat. Vale, Vir Summe. Trajecti a. d. XXVI. Jun. CIↃIↃCLXXV. Gregor.

1 Errat vir summus: Pisana enim in Academia Professor olim fuit *Norisius*, cujus haec est dissertatio.

EPISTOLA CCLXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NIsi te amarem modis indulgentissimis, mi Graevi, succenserem equidem ac indigne ferrem, quod, promissi omnis oblitus, auctionis, nuper apud vos habitae, indicem ad me perferendum curare insuper habuisti. Cum inter codices primae magnitudinis illic numero XXI. Taciti fragmenta exhibeantur, per quae primam illius scriptoris editionem, nequaquam a me quaesitam hactenus, opinor denotari. Hanc tu noxam nisi expiandam tibi proponis, librumque, quo me fraudasti, e latebris eruendum curas, magnam profecto litem tibi apud me paratam esse non est quod dubites. Et haec quidem de Tacito. Ceterum quod visus sum tibi non infeliciter versibus Petronii Arbitri mendosissimis manum admovisse medicam, totum id est benignitatis tuae, non meae solertiae. Cum mea omnia in majus solitus sis extollere. De *pagina discincta* locum esse altioris indaginis tecum plane sentio. Quid si scribamus tamen,

Inter-

Interdum subducta foro det pagina versum,
Et festina sonet ceteri discincta meatu.

festina, inquam, pro *fortuna*. sic apud Flaccum Valerium libro III. Argonaut. 341. Scripti codices, *quas rapuit telis fortuna*, pro *festina*: de festinatae scriptionis exercitamento illo alibi nonnulla a me sunt collecta. Porro cum injecta sit Valerii nostri commodum mentio, en tibi nonnullos accurati scriptoris locos, qui in mendosis hactenus circumferuntur. Sub finem libri III. comparatio leaenae prole orbatae foedissimum in modum est inquinata. Cur enim *terga* det, quae *sedere* mox *in viis* dicitur! tum quid volunt sibi ista *sedet inde viis*; quid *attrabit orbes? orbes* oculorum, inquam. Sed an illos contrahit hic dolor, ut metus corda? non putem. Nec in vetustis tamen membranis vel minimum subsidii hoc loco comparet. Τὸ *de* in *inde* perperam repetitum est ab oscitante librario, quod jam bis eadem praecessisset syllaba, in *dedit* atque in *sedit*: deinde vetus scriptura prae se tulit, ut conjecturam facio, *sedet inde vivis. vivis* inquam pro *viviis*, hoc est *biviis*. sic libro V. vers. 394. vetusti codices habent, *si vivos possis discernere calles*, non *veros*. *vivos* hoc est *bivios*. Apud Nasonem quoque Paridis Epistola, restitutum a me recordor, *in bivio pectora nostra labant*. cum *in dubio* prius circumferrent editiones. Ne multis te morer, totus hic locus sic videtur constituendus esse.

Non aliter gemitum quondam lea prolis ademtae
Aegra dedit. Sedet in biviis, inclusaque longo
Pervigilant castella metu, dolor atterit orbes
Interea, & misero manat juba sordida luctu;

lea aegra prolis ademtae, quomodo de Achille Patroclum lugente, Symmachus in Epistolis alicubi *aeger amici*; sive, ut ego arbitror, rectius debere scribi, *aeger amissi amici*, ut cognatio litterarum in utroque vocabulo τὸ *amissi* absorpserit. *Drusus aeger rerum tenere motarum* apud Florum. apud Silium lib. XV. vers. 135. *Sed quanquam instinctis tacitus tamen aegra pericli Pectora subrepit terror*. ita enim emendo, cum in scriptis sit *instinctis periclis*. *aeger delicti* apud eundem lib. XIII. *aegra timoris Roma* lib. III. *aeger morae* apud Lucanum. Apud Sallustium *aeger consilii*: plura exempla in promtu. *Aeger* Festo *moestus, anxius*. Pergamus in Valerio lib. IV. 273. ad alium locum, aeque contaminatum, quem sic castigo,

- - - Pollux sic providus ictus
Servat, & Oebalio dubium caput eripit astu.
Ut videt urgentes effundi nubibus iras
Ardoremque viri, paulatim insurgere fesso
Integer, & summos manibus deducere caestus.

eripit perperam Carrion immutavit in *erigit*, secutus codicem suum, qui tamen proxime verum paullo post, *insurgere ferro integer*. primus Vaticanus, *ferro integer*. Pollux urgentem fervide Amycum primo eludit mobilitate corporis, mox in fessum exsurgit, ac paulatim caestus ejus elatos suis caestibus deducit, quod vigorem in altero accrescentem, in altero vires defectas notat. libro II. vers. 431. scribendum arbitror

Tunc

– – – *Tunc, tenui Lemno, transfire Electria tellus.*

pro *transibat:* sic libro v. vers. 120. *Transit Halys*, cum Argo Halym transiret. Similes loquendi modos habes libri secundi initio. *Tenui Lemno*, paulatim evanescente. libro III. vers. 493. corrigendum, *repetito crimine Perses.* nam fraternum crimen Perses novo crimine pensabat. lib. IV. 715. *nec tantas quamvis Tyrrhenus & Aegan Volvat aquas, geminis & desint Syrtibus undae. Johannes Columbus, Schefferi* nostri gener, aestuabat multum in hoc loco, dum legit, *nec parvas aquas.* Mihi castigandum videtur, *ut desint*, reliquis intactis. sensus est, Non alibi undis effusis cesserunt longius littora, ne quidem in Thyrreno & Aegeo, quamvis uterque tantas volvat aquas; ut undis suis destituantur Syrtes; Syrtes enim brevibus obnoxiae ac vadosae; cujus rei caussam assignat nimiis Tyrrheni & Aegei pelagi aquis. Et haec quidem hactenus. Recte omnino monebat *Magliabecquius* Epistolas Ciceronis ad Atticum, non familiares, a *Petro Victorio* jam sene in lucem emissas esse. Castigatio tua in loco Melae Pomponii plurimum sane arridet mihi. Titulos nostri *Blyenburgii* habes in hanc schedam conjectos: tum excerpta è litteris pridem a me ad *Magliabecquium* exaratis. In quibus de *mala lingua* tantopere jactata cum ne γρῦ quidem occurrat, procacis ingenii calumniam hic quoque agnoscas licet. Vale, Virorum praestantissime, & communes amicos, *Maersenbroucquium, Servasium, Trelschium* meis, quaeso, verbis plurimum jube salvere. Nunc demum proceres nostri manum coeperunt admovere discutiendo negotiolo, quod ad me spectat, ut spes sit omni molestia defungi me posse ante sextiles Kalendas. Convenit me proximis diebus denuo bibliopola, qui Meursianas antiquitates typis suis describit, & multus est in querelis de procrastinata tanto tempore praefatione tua, quam dudum jusseras sperare; expedi ergo hominem, ut primum poteris. *Daumianae* modo ad me perferuntur, in quibus proponi tibi cupit locum Ciceronis ex Philippica IX. sub finem. *Ut igitur, si ipsum consulam, &c. decerno.* ubi contendit legi oportere, *Huic igitur &c. decerno.* Agere tecum olim memini, de circumspiciendo juvene nonnemine Graecarum juxta ac Orientalium perito litterarum, qui parentis mei ad Hesychium annotata luci adornet, quam rem uti curae esse tibi finas, vehementer rogo. Iterum vale, decus o nostrum. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. VI. Quinctil.

EPISTOLA CCLXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

OLim nihil de te audio, Heinsi Nobilissime, nisi quod Lugdunenses amici narrent te valere, & nullam ornandae bibliothecae occasionem amittere, quod summo mihi gaudio fuit. Spe tui desideratissimi complexus, quam nuperius nobis faciebas, levavi quidem desiderium tuarum litterarum, quibus per-

invitus tamdiu careo. Privor enim fructu, quem ex iis capio maximum, non solum incredibilis voluptatis, sed & singularis & rarae doctrinae, qua omnes tuae sunt conditae. Hinc perquam mihi molestum accidit istud tempus, quod a litteraria nostra confabulatione mutum fuit. Negotiis, quibus distineris, spero te tandem esse defunctum ex sententia, quamvis non ignorem quam difficulter res argentaria in tantis explicetur angustiis. Velim tamen de tuo itinere in thermas quid constitutum habeas, ex te intelligere, & quando te simus visuri. Desiderium enim hoc diutius non potero ferre. *Magliabechius* in nuperrimis litteris scribit se accepisse, te mihi commisisse epistolam ad se datam a te, quam non viderit. Rescripsi nec me ullam vidisse. De nominibus, quibus inscribendae sunt litterae ad *Falconerium*, si me certiorem feceris, multum te amabo. Spero illas recte curatum iri, si *Elzevirio* mittendae credentur. Sin cui rectius dari possint nosti, fac quaeso ut & sciam ante diem hebdomadis proximae, qua litterae in Italiam curantur. De *Vossio* ecquid audis, & de venerando *Junio?* cui salutem ut meo nomine dicas, si quando eum salutaveris, rogo. Nuperius de loco Virgiliano eclogae primae te consulebam. Tua sententia mihi erit responsum Delphense. Aveo quoque cognoscere loca illa Valerii Flacci, de quibus in ultimis tuis te mecum acturum promittebas, praefatus generum *Schefferi* de illis ad te misisse. Manet te hic Panegyricus Plinii cum *Baudii* annotationibus nuper editus. Si tamen malueris eum Hagam ad te perferri, obsequar tuae voluntati, simul ea mihi fuerit explorata. De Hesychio ὁ πάνυ parentis tui quid fit? Curae mihi erit ut nitide describantur omnia, quamprimum eorum copiam nobis feceris. In publicis tenebrae sunt etiamnunc & caecae nubes, ut nec perspicacissimi qui cursus rerum, qui exitus sint futuri, possint providere. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum, & me ama. Trajecti Batavorum III. Nonas Quintiles. CIↃIↃCLXXV. Gregor.

EPISTOLA CCLXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

QUaeris quid agam. Ne quid mentiar, Sisyphi saxum volvo jam pridem, adeo in iis, quae toto jam hoc anno occupatum me tenent, promoveo nihil, non quod iniqua postulare videar iis, quîscum mihi nunc res est, aut repulsae sim obnoxius. Sed quod alia non desint majoris momenti, in quibus expediendis se fatigent ποιμένες λαῶν, quos tricones argentarios ipsa aerarii jubet esse angustia. Convenient tamen proximis diebus in hac aula Proceres provinciae nostrae, ad quos foederatae Belgicae Senatus, ea quae in rem meam jam decreta sunt, remisit confirmanda ac sancienda. Sub caniculam interim, aut certe sub Kalendas Sextiles subducam me hinc in secessum meum, & te in iti-

itinere, mi Graevi, complexurus optimum amicum. Ad *Falconerium* si quid voles per me curato, cum mihi in diem Jovis proximum sit is ipse per litteras compellandus. Qua dignitate nunc ille in aula Pontificia fungatur, vix est ut pro re explorata narrem; est & forensibus causis admotus: utrumque ex epistola ejus colligo. Nihil peccabis, si Pontifici a cubiculo ministrum appelles, & Abbatem S. Hieronymi. *Vossius* hectica febri laborare nuper dicebatur, nunc ajunt eum quodammodo restitutum a morbo. *Junium* senectus paulatim conficit: video enim & vires illi nutare, & memoriam nunc esse minus, quam solebat, firmam. De Virgilii loco in penultimis opinabar me egisse: nimirum *foetus graves* accipio non *foetas gravidas*, sed *foetus aegrotantes:* nam & *gravis* pro aegro interdum ponitur, aut eo, qui morbo gravis sit. Apud Nasonem de *peste Atheniensi* lib. VII.

Fontibus & fluviis, puteisque capacibus haerent:
Inde graves multi nequeunt consurgere, & ipsis
Immoriuntur aquis.

Ubi in scriptis plurimis, *Inde graves morbo*. Quod est alterius interpretamentum. Valerii Flacci loca complura tibi proxime proponebam, quae mendosa nunc circumferuntur, sed ut caedam vineta mea, in illis sub finem libri tertii, *dolor attrahit orbes*, nunc nihil mutari placet. libro I. vers. 758. *premere lumina* dixit,

– – – *quam multa leo cunctatus in arcta*
Mole virûm, rictuque gemens & lumina pressit.

Sic enim, opinor, non male Columbus, pro *rictuque genas*. lib. VII. 379. *dolor artus contrahit, Prometheo.*

– – – *Moto tunc contrahit artus; Monte dolor*

Ita & illic castigandum, cum *monte* sit in *Carrionis* libro, non *mente:* hoc enim vult Flaccus; commotum fuisse Caucasum, dum dolor contrahit Promethei artus. Sed nihil est inquinatius adhuc miserrimo Valerio: nec meae facultatis in omnibus illi medelam ferre: possum gloriari tamen, si pateris, post aliorum non indiligentem curam nonnihil me huic contulisse operae, haud quaquam poenitendae. Et ne longe aberremus ab illa de Leone comparatione, sub finem libri III. vers. 731. *& sidera sustulit astris*, ita Carrion dedit, depravata codicis sui, ut saepe alias, scriptura actus in transversum: ante illum legebatur, *aris*, scribendum *sidera sustulit axis*, e mari nimirum. proximo versu omnino corrigendum, *jacet sine fluctibus aequor*, nam quis *flatus* & *flamina* uno eodemque versu conjungi ferat. vers. 734. *Comitis nec fata peremti Quae referat, videt.* contra fidem fabulae *peremptus Hylas* dicitur. & sane ignorabat Hercules, quid illi accidisset: aliter Hylas ipse libro V. vers. 25. de apotheosi sua. Editio *Baptistae Pii*, *perenti*, non *perempti*. scribe, *parenti*. abstulerat enim Hylam a Thiodamante patre Hercules. Inter alias itaque curas id, quoque sollicitum illum habuit, quid patri esset relaturus de filio amisso. libro IV. vers. 4. malim, *se pectore gaudia tollunt*. deinde vers. 8. *sic arma viro sociosque ministrat.* ne bis idem dicat: nam quid inter *viros* interest & socios? vers. 9. scribe, *Jam quibus*

 inser-

insertam bellis. Sed haec nunc sufficiant. Plinii panegyricum libentissimus videbo. Modo nuntiantur Sueci a Brandenburgico milite ingenti clade adfecti. Vale, mortalium conjunctissime. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. VIII. Julii.

EPISTOLA CCLXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Binis tuis omnis eruditionis, suavitatis, & amoris plenis, quae incredibili poene me perfuderunt voluptate, nondum, ut volebam, possum respondere. Sum enim nunc districtissimus, duplicata publice domique opera, quia omnes scholae, rebus prolatis, proximo Saturni claudentur & conticescent ad tempus. Hinc nondum mihi licuit Valerii Flacci loca excutere. Sed propediem, cum Panegyricum Plinii ad te mittam, habebis δεκάπηχυν. Has ad *Falconerium* tamen non potui sine hisce paucis, quae in antecessum quasi delibo, dare. Praefationi Meursianis antiquitatibus praefigendae manus admovebo proxima hebdomade, eamque sic adornabo, ac si Aprili esset exarata, aut aliquot mensibus ante. *Bynaeus*, qui tibi salutem dicit, fidem dedit, se parentis tui ad Hesychium annotationes luci adornaturum, cum eas ad nos miseris. Aptiorem in hisce terris vix invenies. Nam & in linguis Orientalibus est versatus egregie, ac Graece Latineque non vulgariter doctus, quod te non fugit. Ex Germania litteras habui, quibus narrant omnia Reinesiana, quae ad heredes pervenerunt, praeter ea, quae *Frisius* servat, a bibliopola edituro posse centum imperialium pretio parari. indicem quoque eorum ad me miserunt, quem vides. Si cui nostrorum hominum possemus persuadere, ut hos sumtus velit facere, multas praeclaras res, quae forte blattas pascent, in lucem protraheremus. Nullus enim dubito, quin plerasque omnes epistolas varia multiplicique, qua praeditus erat, eruditione condierit: in primis quas ad *Bertramum*, *Langermannum*, *Bartholinum*, & *Tobiam Majorem* exaravit. Videamus, quaeso, num hunc Thesaurum possimus ab interitu vindicare. Vale, Vir summe & me ama, ac prolixiores a me brevi expecta. Victoriae Brandeburgicae nuncii ad nos quoque pervenerunt. Utinam pacem ea nobis pareret, cujus spem non deploratam esse sunt qui ajunt. Iterum vale, ὦ φιλότης. Trajecti prid. Kal. Sextiles CIↃIↃCLXXV. Dionys.

MANUSCRIPTA REINESIANA IN FOLIO.

1. Miscellanea ad rem Medicam spectantia, itemque Emendationes tam in veteribus, quam recentioribus Medicinae scriptoribus tentatae.
2. Collectanea Critica; scapis VIII. sub litteris, a. b. c. d. e. f. g. h.
3. Inscriptionum Veterum Collectanea.
4. Variae Inscriptiones missae ad Reinesium, à *P. Lambecio*, *Tho. Bartholino*. *J. G. Graevio*:

5. Prae-

5. Praefatio operis Inscriptionum Novantiquarum.
6. Bericht von den Codice MS. Graeco Chemicorum, in bibliotheca Altenburg.
Epistolae. *Tho. Reinesii* Medici ac Polyhistoris celeberrimi Litterarum cum exteris commercium è bibliotheca *Jo. Andr. Bosii*. continentur hoc fasciculo Epistolae *Tho. Reinesii* ejusdem & *Jo. Fred. Gronovii*, & *Cl. Salmasii*, & *Tho. Bartholini*, & *Ezech. Spanhemii*, & *Car. Sponii*, & *Jo. Schefferi*. & *Nic. Heinsii*. & *Capellani*.
Tho. Reinesii, Medici & Polyhistoris celeberrimi, Epistolae ad *Bernh. Bertramum*, J. C. & Cancell. Sax. Altenb. Accedunt *Bertrami quotquot reperiri potuerunt*. Lectori si quis erit. Epistolas hasce agnosco pro meis. Sed multa in iis esse, quae melius dici poterant, & accuratius tradi debebant, ingenue fateor. Ideoque nolim me ex iis aestimari, integrumque mihi esse volo, quid earum probem, quid improbem. Uni enim scriptae erant primitus, non omnibus editae. Haec *Reinesius*.
Epistolae *Reinesii* & Theologorum Jenensium, *Gerhardi*, *Cundisii*, *Jo. Majoris*, *Jo. Musaei*, *Jo. Ern. Gebhardi*, *Tho Reinesii* & *Jo. Tob. Majoris* Epistolae. *Tho. Reinesii* & *Jo. Vorstii* Epistolae.
Epistolae Medicorum *Hofmanni*, *Sennerti*, *Moebii*, *Volkameri*, *Wolfii*, *Ursini*, *Bartholini*, *Schneideri*, *Schenkii*, *Volckii*, *Horstii*.
Fasciculus epistolarum *Reinesii* & *Birnstilii*, *Snelleri*, *Loscheri*, *Frischmuthii* &c.
Thomae *Reinesii* & *Laur. Langermanni* Epistolae. & *Jo. Weitzii* Epistolae. & *Philippi Parei* mutuae.
Epistolae *Henr. Gebhardi*, dicti *Wesneri* J. C. & *Reinesii*. item variae *Reinesii* & *J. G. Graevii*, *Bosii*, *Jönsenii*, *Gudii*, *Helmii*, *Thomasii*, *Conringii*, *Slevogtii*, *Clanderi*, *Sagittarii*, *Seffingii*, *Homeji*, *Zechendorffii*, *Jo. Strauchii*.
Reinesii commentatio historico Philologica Parergica de Palatio Lateranensi, ejusque Comitiva.
Ejusd. Summaria Observationum, emendationumque in scriptoribus Sacris, profanis, veteribus, mediis, novis &c.
Ejusd. in nomina & virtutes balneorum Puteoli & Bajarum, sicut in l. 10. Oribasii continentur, notae. Ejusd. ad *Patini* familias Observationes.

EPISTOLA CCLXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Ultimae tuae spem faciebant nobis mox fore, ut alia abs te proficiscerentur, quae & Meursianis trium Insularum antiquitatibus addendam praefationem mihi sisterent, & ad castigationes quorumdam Valerii Flacci locis a me tibi propositas, ubertim responderent; sed nihil horum hactenus comparuit, mi Graevi: interim oppressit me ac lecto adfixit morbus superveniens: qui ita nunc remittit, ut magna pedibus debilitate molestus esse pergat. Quod incommodum si profligare possem, jam de secessu vobis vicino cogitarem: sed vires ante profectionem instaurari praestat. De re litteraria ac studiis communibus si quid habes nuntiandum, eo ne me defraudari velis, vehementer obsecro. Fero enim impatienter hanc solitudinem absentibus amicis ad unum omnibus, qui erigere animum jacentem jucundis narrationibus poterant ac solebant. Vale, Hagae Comit. CIↃIↃCLXXV. XXVIII. Julii.

EPISTOLA CCLXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

IRascor mihi ipse, cum tot dies mihi periisse video. Eos enim in perditis numero, quibus mihi dulcissimo & eruditissimo tuarum litterarum alloquio carendum est, quod semper me reddit doctiorem. Magnam eorum partem exemerunt amici undique hisce feriis advolantes. Nunc me mihi asserui. Iacturam autem illam, quam feci, graviorem reddit afflicta tua valetudo, quam ex his, quae hodie mihi redditae sunt, intellexi. Ex quibus magnum cepi dolorem, qui nulla voluptate mitigabitur ante, quam te firmum hîc videro & incolumem. Longissimae mihi videntur horae, quibus te hîc expecto, & desiderium vix fero. Vellem nunc scribendi sententia accommodata tempus ad hoc tuum suppeditaret, qua taedium istius solitudinis tibi possem eximere. Sed in re litteraria novi nihil accepi, nisi ducem Saxoniae *Bernhardum*, domus Vinariensis, totum esse in antiquis numismatibus congerendis. De nonullorum expositione Ienenses amici nuperius ad me scripserunt. Inter hos unum ajunt esse cum inscriptione partis adversae: CAESAR. AUG. PONT. MAX. In aversa haec haberi M. SALVIUS. OTHO. III. VIR. A. A. A. F. F. & majoribus litteris adjectum, & superscriptum imagini TIB. IMP. quod quid sibi velit non satis exputo. Num tempore Tiberii in Augusti honorem hîc nummus est ab Othone flatus? Postuma Reinesii opera, quae penes *Bosium* fuerunt, ut ad nos perferantur, & nostris hominibus edenda tradantur, si ibi non inveniant, qui velit suam operam illis publicandis navare, studeo summopere. Nullus enim dubito, quin bonae frugis plena sint futura. Animadversionibus parentis tui ὁ πάνυ manum in Hesychium describendis admovebit *Bynaeus*, simul adferentur. Me habebit ἐργοδιώκτην. In Valerio Flacco venustissima & certissima est emendatio:

Non aliter gemitum quondam lea prolis ādemtae
Aegra dedit.

Nec improbo: *sedet in biviis.* nam *inde* nihil est. Sed *dolor attrahit orbes* non video ut ferri commode possit, & exponi, quod tu in tuis ultimis volebas. Dolore & frigore contrahuntur membra, sed oculos contrahi id quidem φυσικῶν παῖδες negant. Locus ille alter lib. 1. vers. 758. aliter est accipiendus, & vulgata minime sollicitanda, ut ego quidem sentio:

quam multa leo cunctatus in arcta
Mole virum, rictuque genas, & lumina pressit.

Nam quid sit *rictum premere* non satis intelligo. Sed *rictu genas premit*, cum rictu genarum naturalem extensionem contrahit, cum nimirum inhiat undique urgentibus hostibus rictu, seu ore patulo. *Lumina vero premere* non est contrahere,

sed

sed tegere ἐπισκυνίῳ, quod solere facere leonem, cum irascitur & premitur a venatoribus, testis est Homerus Iliad. P. vers. 135.

ὁ δέ τε σθένεϊ βλεμεαίνει
Πᾶν δέ τ' ἐπισκύνιον κάτω ἕλκεται, ὄσσε καλύπτων.

Eustathius notat ἐπισκύνιον esse cuticulam, quae in leonum oculos dimittitur, & eos obtegit providentia naturae, non tam in ira, cum fera σκύζεται, id est, irascitur, quam ne tela, quae conjiciuntur, videat, & metu percellatur. Sed rectius alii exponunt *supercilium*. Philoxeni glossae: ἐπισκύνιον *supercilium*. Auctor Scholiorum in Theocritum: λέγεται ἡ τῶν ὀφρύων κάθεσις ἐπισκύνιον. τοῦτο δὲ ποιεῖ ὁ λέων, ὅταν κυκλωθῇ, καὶ μέλλει πολεμεῖν αὐτοῖς. Hoc Aristophanes dicit in Ranis, ubi de leone irato agit, δεινὸν ἐπισκύνιον ξυνάγειν, *horrendum supercilium contrahere*. quem locum ubi attentius considero nunc, cum haec in chartam effundo properans, ut vides, in tuam sententiam, quam improbabam modo, descendo, & meae renuntio, qui malebam scribi, *dolor atterit orbam*, ut tu fere in prioribus conjeceras, quoniam *Zinzerlingus* notavit in nonnullis libris legi, *urbas*. Sed *contrahit dolor orbes*, ἐπισκύνιον κάτω ἕλκεται ὄσσε καλύπτων secundum Homerum, aut cum ἐπισκύνιον ξυνάγει, ut Aristophanes loquitur. Et hoc ipsum est, quod in libro I. *lumina premere* dixit Valerius, non quod ipsi oculi contrahantur, sed frons & supercilium, quo quasi teguntur. Sed haec tu considerabis. In lib. IV. vers. 273. nemo non tuae subscribet correctioni. In *Philippi Engentini* editione extat *eripit*, in Zinzerlingi *Oebalio astu*. Sed valde εὐσόχως tu in sequente: *Ut videt urgentes effundi nubibus iras*. ἄν ὑπερ ἴν. Certum quoque est *paulatim insurgere fesso integer*. quod & ipsum sic in Hagenoensi editione legitur, nec debuit mutari a Carrione. lib. II. 431. nihil caussae] subesse video, cur vulgata rejiciatur, nisi veteres libri aliud suadeant. *Tenuis Lemnos*, sc. fit, evanescit, & dein *transit Samos*, hoc est transitur, ut scriptores solutae orationis loquerentur, aut praeteritur. libro III. 493. nihil movendum videtur. Nam *repetere crimen* pro pensare crimine crimen, non succurrit mihi a Latinis dici. *Repetit quo crimine Perses* est, quanto crimine Perses repetit, unde inique est depulsus, patriae bellum inferens & babarorum copias in eam adducens. lib. IV. 715 mihi perplacet tua ἐπανόρθωσις. Ex vulgata nullum commodum sensum elicias. In lib. III. vers. 731. & *sydera sustulit axis*, & *jacet sine fluctibus aequor*, nec non: *comitis nec fata parenti quae referat*, qui non probat, nae is invita Minerva litterarum studiis incumbit. In IV. libro nihil liquidius etiam illo tuo: *arma viro*, *sociosque ministrat:* ut & quod sequitur: *Jam quibus insertam bellis*. Sed illud vide: *tacito te pectore gaudia tollunt*, an possit retineri: *gaudiis*, & *rebus laetis tolli* saepe legitur. Sallust. *Splendor domesticus tibi animos tollit*. Quippe ni & poëtae dicere liceat: *gaudia te tollunt*, sive *animum tuum tollunt*. Si verum tamen dicendum est, in hoc quoque loco tecum sentio. Nam *gaudium te tollit* est gaudium te inflat, & facit arrogantem ac superbum. Sed Jupiter non superbiam hic Junoni exprobrat; sed illam ait laetitia efferri, hoc est gaudia se tollere in pectore Junonis. In editione, quam Engentinus correxit, est *sub pectore*, quod tuae favet sententiae. In Philip-

lippica IX. Ciceronis *Daumius* non infeliciter conjecit: *Huic igitur, si ipsum consulam, quid velit, sic pedestrem ex aere statuam ex ejus auctoritate & voluntate decerno.* Sed & pro *sic pedestrem* lego, *si pedestrem.* Apud Horatium II. Carm. 10. hisce diebus inveniebam in meo veterrimo libro:

Quondam citharae tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.

Quod mihi blandiebatur. Sic in libro I. Carm. 6. *Imbellisque lyrae Musa potens.* Nam quamvis *lyrae* hic pendeat a *potens*, eadem tamen est sententia. A *Cupero* litteras habui, quibus rogat ut Apotheosin Homeri ei remittam, si tu negotiis impeditus ei perlegendae vacare non possis, aut iter in Germaniam affectes. Rescripsi te propediem nobis adfuturum, & ex te cogniturum, num tantum ab re tua tibi otii futurum, ut isti diatribae possis dare horas aliquot. Proximo die Veneris cogito Amsterodamum, nisi uxor proxima partui moram objecerit. Vale, vir Nobilissime, & da operam ut convalescas, & brevi ad nos sanus coloratusque ac ποδώκης venias. Interea litteras tuas expecto plenas animadversionum in Valerium Flaccum. Iterum vale, dulce decus meum. *Schefferum* CL. & ejus generum saluta quaeso, si quas ad eum litteras dederis. Trajecti Batavorum prid. Kal. Augusti CIƆIƆCLXXV. Gregor. Invenies apud nos, eum optatissimo tuo complexu fruemur, non solum Plinii Panegyricum, sed & Taciti fragmenta a *Joanne Rivio* castigata & Venetiis a *Joanne Rivio* CIƆIƆXII. typis descripta, ea scilicet, quae desiderabas. Catalogum illum non videram, ante quam libri proponebantur.

EPISTOLA CCLXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOn putabam me defraudatum iri fructu suavissimae tuae consuetudinis, quam jam diu praeceperam animo. Nullus enim dubitabam, quin per nostram urbem in secessum illum esses transiturus. Hanc voluptatem cum nobis inviderit adversa valetudo tua, vehementer illi irascor, & opto ut propediem hinc ἐς κόρακας facessat. Mihi ante proximum Saturni diem non licet hinc ad vos excurrere, quamvis tui complexus sim cupidissimus, ut vix durare queam. Res Germanorum eunt ex sententia nostra. Victoria Caesareorum litteris nunciisque confirmatur. Argentorato ad me scribitur III. Augusti sub noctem Gallos terga dedisse, ac Rhenum transiisse per pontem in ripam Gallicam, relictis tormentis majoribus alioque instrumento bellico, nec non duabus cohortibus miliariis Anglorum & Hibernorum, qui positis armis se dediderunt, & in fidem recepti sunt a Caesarianis. Horum imperator cum machinis militaribus & omnibus copiis sequente die ab Argentoratensibus petiit facultatem

per

per pontem Argentoratensem traducendi exercitum ad persequendum hostem. Si nolint, vi se pontem occupaturum. Gallorum imperatorem & plerosque legatos omnes ac primorum ordinum duces cecidisse. In his nominatur *Vobrunius*, Comes *Lorgius*, *Lambertus*, & plures alii. Caesarianorum ducum nullus alicujus nominis periit. Hi nunc creduntur urgere & premere fugientes Gallos. *Templius* Hagam rediit. De pacificatione quid novarum rerum pertulerit audiemus proxime. In re litteraria quod scribam, nihil occurrit, nisi *Stephanum* de Urbibus *Pinedi* Hispani propediem exciturum Amsterodamensium praela, nec non *Borremansii* cujusdam Varias lectiones, ut & Thesaurum antiquorum numismatum, quem *Ouzelius* edet. Vale, vir Summe, & me ama. Trajecti prid. Eid. Augusti CIƆIƆCLXXV. Uxor exactis mensibus proxima partui vix mihi permittit pedem efferre domo. Retinere tamen me non poterit, quin advolem ad te quamprimum. Iterum vale.

EPISTOLA CCLXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUam laute & quam eleganter a te sim acceptus, & quas tibi gratias debeam pro illa comitate, si narrare velim, frustra hercle sim, quoniam verbis ea non possum exequi. Malo itaque mecum haec tacitus mirari bona, quibus me cumulasti, quam operam ludere. Id tantum velim tibi sit persuasum, nos tuae consuetudinis desiderio incredibili laborare. Nam tantum abest, ut brevis haec ejus usura nostram sitim levarit, ut potius incenderit. Fac igitur, ut & ad solitudinis taedium minuendum, & ad firmandam valetudinem, & nostram cupiditatem leniendam propediem nobiscum aliquot dies esse velis. Novi nihil etiamnunc accepi, praeterquam quod in hac sceda leges. Vides hic Ἀποθέωσιν *Cuperi*. Eucherii de vera sapientia libellus nescio qua ratione, ab inscio certe fuit huc advectus. Eum remittam cum diatriba de templo augurali. *Obrechti* Domitianum si inveneris, quaeso te, ut ejus mihi copiam facias. Vale, Princeps amicorum & ingeniorum, & me ama, te vero diligenter cura. Trajecti a. d. IX. Augusti CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ETsi quid scriberem non habebam: novi enim nihil & in publica re & in litteraria ad me venit; institui tamen quotidie scribere, ut tuas eliciam, quibus in primis delector. Mitto hic tibi recensendam praefationem ad Regem & lectorem, quam ut obelis configas rogo. Cave parcas amico. Nulla re magis me demereberis, quam severitate castigationis. Sed fac, quaeso, ut quamprimum ad me redeat. Typographus enim urget, ut quantocius remittatur. Apud Phaedrum lib. IV. fab. 4. in qua multa tu belle nuper corrigebas, non concoquo:

Quacunque summa tradet luxuriae domum.

nec quae interpretes attulerunt probare possum. Nisi a litterarum ductu nimis recederet, non rejicerem, quod tibi olim venit in mentem: *quacunque summa tradet licituris domum.* Censeo scripsisse Phaedrum: *luxuriem domus.* Nam *vestem, uniones, pedisequos,* vocat luxuriem domus. lib. III. fab. 16.

Noctua egressa cavo
Trepidantem consectata est, & letho dedit.

Et metri ratio & sententia loci, si accuratius expendas, postulant ut scribatur:

Noctua egressam cavo
Trepidantem consectata est, & letho dedit.

'Αποθέωσιν *Cuperi* spero te accepisse. Uxor videtur vela retro dare, aut saltem nondum pacem Lucinae impetrasse. Fac igitur ut quamprimum praesto sis. Nam elapsis feriis canicularibus non licebit mihi me totum tibi impendere. Vale, meum praesidium. Trajecti a. d. x. Augusti CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NAe tu nimium officiosus es, qui tum quoque, dum in me demerendo totum te occupas atque exerces, pro tenui ac jejuno hospitio grates agendas ducis. Tot oblectamenta domi forisque apud vos tibi numquam non parata sunt, atque ultro ingeruntur, ut de me conveniendo cogitare vix possis, nisi cum deliciarum undique adfluentium satias jam te tenet, & assiduas istas lucubrationes, tanto cum rei litterariae emolumento conjunctas, statuis ulcisci nihil

hil agendo. Lolio apud nos victitatur, mi Graevi. Tu vero tanta bonorum nuntiorum fruge, tam elegantibus epistolis me pascis, ut ipsam solitudinem res suas habere ac plorare jubeam, dum videor mihi omni eruditionis musarumque celebritate stipatus ac frequentia. E Germania, fateor, meliora & certiora exspectabam. Sed te internuntio nihil tam magnum est tamque auspicatum, quod non debeam mihi pro jure meo, ac possim polliceri. Proxime igitur futurum video, ut euangeliis plenissimas abs te accipiam. Quamquam per me licet, ferientur Galli jam vapulando defessi, dum ne tibi hac cessatione imponatur silentium. Phaedri locus lib. 3. fab. 1. expensus a me est denuo. Illud sub finem *quae jaces* plane frigidum ac otiosum non possum concoquere: persuadeor igitur ut credam, mendo originem datam a vitiosa librarii oscitantis scriptione, qui sic dederit primo, *si valeas, inquit, ut farina mi laces. laces* pro *places.* una omissa littera, quomodo passim peccatum a librariis, inde post factum *jaces.* Caeterum ex hac lectione & glossa *farinae* superscripta (id est, *esca*, vel *esqua*) profluxisse potest videri, quod nunc circumfertur, *ut farina es, quod jaces.* Sed nugarum jam satis est. Habes hîc non nihil litterarum ad *Cl. Cuperum*, cui responsum hoc jam pridem debebam: quid de partu uxoris tuae? Vale, Flos artium bonarum. CIƆIƆCLXXV. 20. Augusti.

EPISTOLA CCLXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUae praefigenda duximus opusculis Meursianis heri te accepisse puto. Interea tuae mihi gratissimae redduntur. Emendatio tua in Phaedro mire placet, nisi longius a litterarum vestigiis recederet, pro gemina Phaedri scriptura haberem. Nunc ἐπέχω. Nova, quae ex Germania hodie allata sunt, non nisi secunda Germanis nunciant. Caesareos tres urbeculas expugnasse, ac intercepisse magnam vim commeatus, qui Nanceio petebatur, caeso praesidio, multis mulis captis, ac praesente pecunia centum millium imperialium. Treviri nondum sunt expugnati, feruntur tamen conditionibus egisse obsessi: sed Lotharingius dux nolle ullas ferre conditiones, sed id velle, ut arbitrio victorum se committant dedantque. Hannoveranus nunc personam omnem exuit, & operam suam addixit Suecis, ut non tam exitus belli appareat, quam novi motus ac indies gliscentes turbae, quas nisi θεὸς ἀπὸ μηχανῆς sopierit, quid futurum sit, non sine horrore prudentiores cogitant. Vale, ὡς τάχιστα. Trajecti a. d. XII. Augusti CIƆIƆCLXXV. *Maersbroekius* tibi salutem dicit, & ut tuo complexu hîc fruatur aliquando, optat. Has heri exaraveram, sed elapsa nobis erat, quae ad vos litteras fert. Germanorum triumphos hîc leges. Certiores tamen nuncios de Trevirorum expugnatione expectamus. Nam litterae, quas vidi, nihil hac de re pertulerunt ad nos. Sed de tuo adventu nihil nos audire, nihil-

que tuas loqui litteras, id mihi perquam grave fuit & molestum. Vide itaque, si me amas, ut te expedias, & brevi in nostros complexus venias, id quod omnes amici communes optant. Regem Daniae bellum indixisse Suecis, pro exploratissimo mihi certi tradunt auctores. De novo Germanos inter & Gallos conflictu acerrimo ad ripam Rheni rumores circumferuntur, sed ἀδέσποτοι, si non fallunt, de eventu proxime audiemus plura. Vale, Princeps ingeniorum. Trajecti a. d. XIII. Augusti CIϽIϽCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

REdeunt ad te, quae praefatus es ad Meursianas antiquitates. In tuis illis omnia perplacuerunt, nisi quod nimius fuisti, ut soles, in me laudando. Quae ergo in hunc hominem congessisti prorsus immerentem, tam invidiose, vide ne justius debeantur *Edmondo Grypenbielmo* Regis Suecici Senatori, qui interposita apud Senatum auctoritate sua, id dedit precibus meis, ut librum obtineret nobis. qua propter nec sine piaculo praeteriri potest illaudatus, & si beneficium id dissimuletur nunc abs te, ne difficiliorem post experiamur, cum usus venerit, videtur metuendum. Meas nudius tertius accepisse debuisti, ad tuas ultimas pluribus proxime. Vale, mellitissime, Vianae CIϽIϽCLXXV. a. XX. Sextil.

EPISTOLA CCLXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

OCcuparunt me dies proximi scriniis excutiendis, quo labore propediem, ut spero, defunctus, alacrius prosiliam ad commercium litterarium instaurandum, mi Graevi. Tuas interim habui longe gratissimas. Accedente praesertim rerum laetarum nuntio. Quae bona nobis perpetua faxit Deus ille, aut pacem largiatur, cumulum etiamnum bonorum omnium. Ad vos ut excurram per valetudinem adhuc contumacem vix permittitur. Urit me febricula continua, non quidem permolesta, sed cujus contubernio tamen carere mallem. Videbo tamen cis triduum quatriduumve, quid possim; *Bigotio* munus jam pridem paravi libros complures promissi reus, iis si quid tuo nomine cupis additum, fac, quaeso, id quam primum sciam. opus est. In Phaedri loco *luxuriae domum* non temere solicitarim. sic *naturae vocem* pro *natura* eidem, & *onus naturae*, similiaque. *Luxuriae domus* igitur, quae luxu abundat. Sic *Luxuriae victus* apud P. Syrum in Trimalcionis convivio,

Luxu-

Luxuriae victu Martis marcent moenia.

Quomodo illic castigandum ex vestigiis veterum librorum. *luxuriae sinum* Bajas Symmachus, simili plane modo lib. VII. Ep. XXIV. *Luxuriae pretia* in Culice vers. 59. *Luxuriae caedes* apud Manilium alicubi. Alibi plura annotare memini. Naso in Fastis lib. V.

Haec aequata solo est; nullo sub crimine regni,
Sed quia luxurie visa nocere sua est.
Sustinuit tantas operum subvertere moles,
Totque suas ausus perdere Caesar opes.

de domo, quam Augustus destruxerat. Quanquam id de nimio domus spatio potest accipi, ut *luxuria* ramorum & herbarum. Plura alibi annotabam; *Egressam e cavo* superiora vix admittent, ubi noctuam in cavo ramo somnum cepisse dicit; vide tamen, ne & *crepitantem* vel *strepitantem*, pro *trepidante* verum sit, ut tanquam superbientem adhuc voce collaudata: amicos omnes, & in his nobilissimum *Maersbrouckium*, jube salvere. Vale, Vianae. CIƆIƆCLXXV. 23. Sextil.

EPISTOLA CCLXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Litterae, quae modo ex Germania adferuntur, nunciant *Crequii* Trevirensibus subsidio venientis copias undecim millium a *Lotharingio* deletas, ipsum Imperatorem vivum in manus hostium venisse, & Hermensteinii in vinculis esse. Duo millia Caesareorum in Gallorum, qui in ripa Rheni Gallica nunc tendunt, castra irrupisse, quingentos extinxisse, septuaginta captos Argentoratum misisse. Aquisgranensium vero litterae, quas ipse vidi, narrant *Condeum* cum duobus millibus in Germaniam contendentem, ut suis ibi laborantibus suppetias ferret, in itinere isto inventum esse mortuum in lecto cubantem, quod nunciis & litteris Leodicensium ad se sit perlatum. Utinam hae victoriae pacem reddant Europae miris modis turbatae. Caesarei trans Rhenum Hagenoam petunt, Galli Tabernas. Haec cum scripsissem, veniebant Haga nonnulli, qui disseminabant nostros obsedisse omnes aditus Trajectensium ad Mosam. Verus ne rumor sit, an fallat, brevi cognoscemus. Vale, Virorum praestantissime & ama. Trajecti Batavorum a. d. XV. Augusti CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOvos abs te nuntios jam nunc accipio, mi Graevi, ob quos plurimum equidem te amo; ad vos pedem promovere per vires plus aequo dejectas non licet, hoc praesertim tempore, tam non sereno. Expediat tamen consuli medicos vestrates forsan, sed viae parem vix me agnosco. De Phaedri locis nescio an satisfactum tibi, praecipue de *Luxuriae domo. Karthago fraudum domus* non dissimili modo apud Silium oratione Reguli, apud Senatum Romanum habita. Sed de Phaedro alias. nunc adi Velleji locum lib. II. cap. 130. varie tentatum, *apud aures deorum de his queri.* alii alia. Redundant, si quid video, duae postremae litterae ꝭ *aures*, si quid video *si aut natura patitur*, *aut mediocritas recipit*, *hominum*, *audeo cum deis queri.* Cras tibi committam litteras ad *Bigotium* curandas *Elzevirii* opera. Habui e castris a *Naeldvicio*, qui amice tibi subirascitur ob silentii contumaciam. Amstelodamenses nescio quas librorum auctiones jactitant, quorum Catalogos doleo ad nos non perferri. Bibliothecam in ordinem redigere non licuit hactenus, quod pluteis deficiar. Vale cum tuis omnibus, conjuge praesertim. Vianae. CIƆIƆCLXXV. 16. Aug.

EPISTOLA CCLXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

LItterae, quas ad *Bigotium* dedi, tuam secutus auctoritatem, nunc me impediunt, ne tuis possim, ut volebam, respondere: sero enim mihi tuae redduntur: & quae illas fert, reditum semper deproperat. Adversa valetudo me vehementer excruciat. Cura te, quaeso, ut illa febricula longe hinc facessat ad Getas aut ultimos Indos. Mihi nihil jucundum erit, antequam te plane convaluisse cognovero, teque praesentem hic complexus fuero. *Bigotio* misi excerpta antiqui interpretis homiliarum Chrysostomi, qui in nostra extat bibliotheca. Illa dudum desideravit. In fasciculum, quem curabis, velim conjici has homilias a *Daumio* collectas. Illis ut Amsterodami adjiciatur specimen animadversionum *Blondelli* in Baronium, & antiquitates *Meursii* trium insularum, si detextae interea fuerint, jubebo. Quae de locutione *luxuriae domus* notasti, perplacent. Nondum tamen illa potui expendere. *Obrechti* Domitianum, cujus spem faciebas, pervelim videre, nec non *Latini Latinii* epistolas, quarum desiderio multis annis me scis laborare. Vale, Vir summe, & brevi veni. Trajecti ὡς τάχιστα. a.d. XXIV. Sextil. CIƆIƆCLXXV. Ad *Elzevirium* mittam, quas mihi commisisti hac vespera.

EPI-

EPISTOLA CCLXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi fasciculum, quem heri Lugdunenses nautae pertulerunt. Index librorum, qui brevi hîc vendentur, nondum est publicatus. Simul ac prodierit, ejus tibi copiam faciam. Nova, quae sunt ex Germania allata, en tibi. Proximis nunciis accipiemus, manusne denuo conseruerint cum Gallis Germani, an illi terga dederint, Elsatia cedentes. Ardeo quidem cupiditate tecum horas aliquot suaviter & jucunde ponendi, sed vix mihi licebit abesse domo. Nostri enim consules mihi partes imposuerunt orationis habendae, cui componendae nunc accingor. Videbo tamen, an proximo die Saturni possim ad te excurrere. Vale, vir summe. Trajecti a. d. xxv. August. De loco Horatiano plura alias. Te sperabam aliquam de Phaedri, aut Valerii Flacci, aut alius scriptoris egregii loco corrupto aut difficili quaestionem positurum in hac epistola, ne argumentum scribendi nobis desit.

EPISTOLA CCLXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

VIx quicquam mihi accidere gravius potest & molestius, quam quod fructum suavissimae tuae consuetudinis mihi invideat haec fatorum meorum acerbitas. Non solum enim magna voluptate careo, sed multarum praeclararum cognitione, quam ex ore tuo hausissem. Sed haec quoque inter alia, quae fert haec vita, incommoda sunt ferenda. Poteris tu tamen hujus molestiae asperitatem lenire, si per nostram urbem Hagam recurrere constitueris, & aliquot horas nobiscum ponere, quod ut facias te rogo obtestorque. Auspicati ex Germania nuncii novis subinde cumulantur. Vallum & murus interior Trevirensium jam erat occupatus a Germanis, cum hae litterae, quas hîc publicatas leges, exararentur, confugientibus Gallis in basilicam maximam. Id & litterae ad Ordines datae confirmant. Condensis dux terga dat. Dani creduntur nunc Bremensem agrum infestasse. Cuperiana cum schedis Hesychianis expecto, nisi ea tuleris ipse. De versu Valerii: *duret magis & freta jussa capessat*, cogitandum accuratius. Nondum se satis mihi probat τὸ *duret.* Sed dum nihil succurrit melius, hoc praefero vulgato *superet*, in quo nihil sani sensus. Proxime expecto, qua ratione tuearis *extremo axe*. In Vellejo Paterculo cap. 32. *Et bello poene invictus, pecuniae expellebatur cupidine*, mire fategerunt ho-

homines docti. *Lipsius* corrigit *debellabatur*. Acidalius *excellebatur*, quod exponit superabatur. Gruterus: *exbellabatur*. Sed mihi videtur rectissime scribi, *expugnabatur*. Nosti frequentia hujus translationis exempla in hac voce in scriptorum optimorum monumentis occurrere. cap. 127. *neque in parvo paucitas ministeria defecit*, ut & cap. 10. *coalescentibus reip. membris*, *& coram alieno*, non expedio, praesertim in tanta festinatione. Manutius expunxit in sua editione haec verba: *& coram alieno*. cap. 99. praeclare restituisti, *maturus curis*, hoc est imperio. Sic saepissime loquuntur scriptores. Tacit I. Ann. cap. 11. *Solam Divi Augusti mentem tantae molis capacem, se in partem curarum ab illo vocatum.* & in XII. Ann. 25. *Se quoque accingeret, juvene partem curarum capessituro.* Hist. IV. 26. *Additur Voculae in partem curarum.* Sic: *curare* est imperare. Sall. *Marius ibi curabat.* Possis etiam non absurde conjicere *viris* esse delendum. *Maturus* enim & *immaturus* saepe absolute sic ponuntur. Just. I. 2. *nec immaturo ausa tradere imperium.* Sic hoc loco *maturus*, scilicet imperio administrando. huic magister adscripserat interpretationis loco *vir*, inde natum *viris*. sed tuam rationem probo. In cap. 129. nescio quid sit *caussas audire presse*. *Lipsii* conjecturam non ausim damnare, nisi meliora doctus. Vale, vir summe, & veni. En tibi Vellejum & Eucherium. Trajecti a. d. XXIX. August. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Vix tu pedem extuleras domo, cum auctus filiola sanam ei mentem in corpore sano precatus sum. Nunc vides spem illam decolasse tui, cum in mysteriis operabimur, videndi. Rogo tamen ut, simul his sacris fuerimus defuncti, penses jacturam, quam fecimus heri, cum tantopere properares. Nam & nos fraudati sumus multis praeclaris rebus, quas ex tuis colloquiis semper discimus, & amici dolent se non potuisse frui tua consuetudine, nimia tua festinatione delusi. Cogitanti mihi de devotionibus magicis, de quibus agebamus heri, succurrit locus Horatii ex libro I. Sat. 10.

Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput.

MSS. nonnulli *defingit*, alii *defigit*. quod probo. Nam intelligenda sunt de magicis defixionibus, ut nimirum iste poëta finxerit se Germanos, quod Varum ejusque legiones delevisset, cum aliter ulcisci non posset, magicis devotionibus insectatum esse, imaginemque Rheni luteam, quam finxerat, defixisse. Memini te heri locum attulisse nescio cujus scriptoris, in quo duplicis defixionis, quae fiebat in nominibus scriptis, & imaginibus, mentio fiebat. Eum mihi subduxit oblivio fugitiva, tu fac, quaeso, ut illum revoces. Ad *velamenta templorum* pertinet locus Ovidii III. am. El. 15. *It per velatas annua pompa*

vias

vias. Hodie litteras accepi ex Germania, in quibus quaerit amicus, num in his oris extent hi libri. *Hieronimi Magii* de alveo Tiberiade Basil. 1527. Ejusdem Lexicon Juris Basil. 1575. Ejusdem de divisione fructus arboris in confinio natae Lugduni 1571. Ejusdem de sepulcris & sepeliendi ritu Lugd. 1570. Commentaria in Institutiones Justiniani Lugd. 1576. De Jo. Petri Caraffae, alias Paulli IV, genere Coloniae Ubiorum 1612. Quaeso te, ut mihi significes, num in tuis scriniis aliquid horum servetur: aut sicubi ea videris. Vale, summe virorum & amicorum. Trajecti a. d. XXX. August. CIↃIↃCLXXV. puerpera salutem tibi dicit.

EPISTOLA CCLXXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NOn possum, quin tribus verbis tibi significem, heri vesperi certos nuncios & litteras Ordines accepisse, Trevirensium urbem vi captam, Gallos omnes caesos, *Crequium* in vincula conjectum & Confluentes missum. Hinc nobis licet existimare, quanta rerum humanarum sit vicissitudo. Illi, qui modo superbi omnium insultabant capitibus, nunc fracti, & abjecti eorum, quos ludibrio habebant, adorant genua. Hagae comitia habebuntur brevi, si rumor non fallit, de rebus gravissimis. Ajunt legatum Britannicum petiisse senatum cogi Ordinum omnium provinciarum extra ordinem, esse, quod ad illum referatur, negotium maximi momenti. De his certiora ex te audiemus, ubi Hagam veneris. Ibi te compellabit *Maersebroeckius*, qui hodie illuc contendit. *Trelschius* & *Servaesius* tibi salutem dicunt verbis amantissimis & puerpera. Vale & veni. Trajecti prid. Kal. Septemb. CIↃIↃCLXXV. Dionys.

EPISTOLA CCLXXXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PArtum uxoris tuae tam non difficilem, tamque auspicatum, gratulor tibi, vir Clarissime, ex animo. De prole facile augurabar, a Musarum castris alienam fore, quando obstrependo studia nostra Critica interpellabat. Sed hac de re coram, nihil enim nunc impedit, quo minus huc festines, cum & mihi quoque hinc cis dies paucos Hagam sit recurrendum. Locus Horatii libro I. Satyr. X. subobscurus est, nec video quomodo ista *de turgido Alpino*, *diffingente caput Rheni luteum*, ad magicam trahantur commode, cujus nulla mentio praecesserit aut subsequatur. Praesertim cum taceant de *defectione* scripti codices.

homines docti. *Lipsius* corrigit *debellabatur*. Acidalius *excellebatur*; quod exponit superabatur. Gruterus: *exbellabatur*. Sed mihi videtur rectissime scribi, *expugnabatur*. Nosti frequentia hujus translationis exempla in hac voce in scriptorum optimorum monumentis occurrere. cap. 127. *neque in parvo paucitas ministeria defecit*, ut & cap. 10. *coalescentibus reip. membris*, *& coram alieno*, non expedio, praesertim in tanta festinatione. Manutius expunxit in sua editione haec verba: *& coram alieno*. cap. 99. praeclare restituisti, *maturus curis*, hoc est imperio. Sic saepissime loquuntur scriptores. Tacit 1. Ann. cap. 11. *Solam Divi Augusti mentem tantae molis capacem, se in partem curarum ab illo vocatum*. & in XII. Ann. 25. *Se quoque accingeret, juvene partem curarum capessituro*. Hist. IV. 26. *Additur Voculae in partem curarum*. Sic: *curare* est imperare. Sall. *Marius ibi curabat*. Possis etiam non absurde conjicere *viris* esse delendum. *Maturus* enim & *immaturus* saepe absolute sic ponuntur. Just. 1. 2. *nec immaturo ausa tradere imperium*. Sic hoc loco *maturus*, scilicet imperio administrando. huic magister adscripserat interpretationis loco *vir*, inde natum *viris*. sed tuam rationem probo. In cap. 129. nescio quid sit *caussas audire presse*. *Lipsii* conjecturam non ausim damnare, nisi meliora doctus. Vale, vir summe, & veni. En tibi Vellejum & Eucherium. Trajecti a. d. XXIX. August. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Vix tu pedem extuleras domo, cum auctus filiola sanam ei mentem in corpore sano precatus sum. Nunc vides spem illam decolasse tui, cum in mysteriis operabimur, videndi. Rogo tamen ut, simul his sacris fuerimus defuncti, penses jacturam, quam fecimus heri, cum tantopere properares. Nam & nos fraudati sumus multis praeclaris rebus, quas ex tuis colloquiis semper discimus, & amici dolent se non potuisse frui tua consuetudine, nimia tua festinatione delusi. Cogitanti mihi de devotionibus magicis, de quibus agebamus heri, succurrit locus Horatii ex libro 1. Sat. 10.

Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput.

MSS. nonnulli *defingit*, alii *defigit*. quod probo. Nam intelligenda sunt de magicis defixionibus, ut nimirum iste poëta finxerit se Germanos, quod Varum ejusque legiones delevisset, cum aliter ulcisci non posset, magicis devotionibus insectatum esse, imaginemque Rheni luteam, quam finxerat, defixisse. Memini te heri locum attulisse nescio cujus scriptoris, in quo duplicis defixionis, quae fiebat in nominibus scriptis, & imaginibus, mentio fiebat. Eum mihi subduxit oblivio fugitiva, tu fac, quaeso, ut illum revoces. Ad *velamenta templorum* pertinet locus Ovidii III. am. El. 15. *It per velatas annua pompa*

vias

vias. Hodie litteras accepi ex Germania, in quibus quaerit amicus, num in his oris extent hi libri. *Hieronimi Magii* de alveo Tiberiade Basil. 1527. Ejusdem Lexicon Juris Basil. 1575. Ejusdem de divisione fructus arboris in confinio natae Lugduni 1571. Ejusdem de sepulcris & sepeliendi ritu Lugd. 1570. Commentaria in Institutiones Justiniani Lugd. 1576. De Jo. Petri Caraffae, alias Paulli IV, genere Coloniae Ubiorum 1612. Quaeso te, ut mihi significes, num in tuis scriniis aliquid horum servetur: aut sicubi ea videris. Vale, summe virorum & amicorum. Trajecti a. d. XXX. August. CIↃIↃCLXXV. puerpera salutem tibi dicit.

EPISTOLA CCLXXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NOn possum, quin tribus verbis tibi significem, heri vesperi certos nuncios & litteras Ordines accepisse, Trevirensium urbem vi captam, Gallos omnes caesos, *Crequium* in vincula conjectum & Confluentes missum. Hinc nobis licet existimare, quanta rerum humanarum sit vicissitudo. Illi, qui modo superbi omnium insultabant capitibus, nunc fracti, & abjecti eorum, quos ludibrio habebant, adorant genua. Hagae comitia habebuntur brevi, si rumor non fallit, de rebus gravissimis. Ajunt legatum Britannicum petiisse senatum cogi Ordinum omnium provinciarum extra ordinem, esse, quod ad illum referatur, negotium maximi momenti. De his certiora ex te audiemus, ubi Hagam veneris. Ibi te compellabit *Maersebroeckius*, qui hodie illuc contendit. *Trelschius* & *Servaesius* tibi salutem dicunt verbis amantissimis & puerpera. Vale & veni. Trajecti prid. Kal. Septemb. CIↃIↃCLXXV. Dionys.

EPISTOLA CCLXXXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PArtum uxoris tuae tam non difficilem, tamque auspicatum, gratulor tibi, vir Clarissime, ex animo. De prole facile augurabar, a Musarum castris alienam fore, quando obstrependo studia nostra Critica interpellabat. Sed hac de re coram, nihil enim nunc impedit, quo minus huc festines, cum & mihi quoque hinc cis dies paucos Hagam sit recurrendum. Locus Horatii libro I. Satyr. X. subobscurus est, nec video quomodo ista *de turgido Alpino*, *diffingente caput Rheni luteum*, ad magicam trahantur commode, cujus nulla mentio praecesserit aut subsequatur. Praesertim cum taceant de *defictione* scripti codices.

Sed tu docere me poteris, quod ignoro, ac tenebras loco perplexo detergere. videtur tangere poëtam nescio quem, inflatum, subalpinum (nam de poëtis est sermo) qui gesta Caesaris in Aegypto & Germania decantaret, & simul ad strumas Alpinorum alludere. de nominibus defixis locus est in Nasonis Amor. III. Eleg. VII. 29. temere a *Salmasio* tentatus ad Solinum, qui *definxit numina* volebat reponi. *Hieronimi Magii* scripta ad unum omnia mihi sunt incomperta plane. Habeo miscellanea ejus, & de mundi exustione commentarios, tum libellos exiguos de Tintinnabulis, Equuleo, & Gigantibus. Salveat quaeso puerpera, tum humanissimus *Trelschius* (quem hîc tecum videre gestio) cum caeteris amicis, apud quos excusasti, credo, fugam tam praecipitem. Vianae Kalend. Septemb. Gregor. CIↃIↃCLXXV. Nova habui perquam accepta.

EPISTOLA CCLXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

HEsychium Parentis mei, quem tua opera jam nunc accipio, apud te servasses mallem, quanquam nihil peccasti, qui mihi fueras praemonendus, ita fieri oportere, quando proxime a te discedebam. Nunc si amicus communis non subterfugit laborem olim oblatum, habebit, in quo occupetur. Tu sententiam ejus explora, quaeso, reique omnis me fac certiorem quam primum, quando adventus ad nos tuus, quod nolim, differtur. Interim *Goesio* hisce significavi, volumen utrumque recte curatum esse: quod anxium in modum ne gravarere monere, nuper flagitabam. Gallos post cladem non unam in Germania acceptam animo nondum plane dejectos bellum administrare, ex iis, quae misisti, video & miror. Caeterum quod quaestionem tibi poni super loco aut Phaedri, aut Valerii Flacci, aut scriptoris alterius, quocunque ex difficilioribus postulas, in eo morem tibi geram, simul copia majore librorum instructus petitioni tuae par ero. Nunc locum Valerii vide lib. I. vers. 74. non majoris rei, si putes *τό superet* sanum esse. Vale, Litterarum decus. Vianae. CIↃIↃCLXXV. 2. Septemb.

EPISTOLA CCLXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

COndensem relictis castris probe munitis fuga sibi consuluisse, &, ut loco sibi caveat, Brisacum versus tendere litteris ad nos perlatum est. Germani interceperunt aliquot centum equites & commeatum. Illorum Dux dici-

dicitur ope summa niti, ut Gallos cogat manus conserere. Quod si rumor non fallit, nescio an prudenter satis hic agat. Nam fugientibus hostibus pontes sternendi, non itinera occludenda, ne desperatio virtutem acuat, quae saepe fuit victoriae parens. Hesychianis animadversionibus ὡ πάνυ parentis tui manus admovebit *Bynaeus* noster, simulac eas acceperit. Potes ergo illas ad nos curare. Valerii Flacci locum non censeo sanum esse, sed de medicina invenienda nondum mihi licuit cogitare per curas, quas attulit mihi hoc puerperium, quibus ne nunc quidem defunctus sum. Tuam igitur sententiam exspecto. Litteras ad *Goesium* curavi statim. Vale, grande decus meum. Trajecti, a. d. XVI. Septemb. CIↃIↃCLXXV. Bingsium occupasse nostros, & nunc imminere Carolino Regio fama fert.

EPISTOLA CCLXXXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SPartam oratorii muneris jam pulchre & convenienter abs te adornatam esse, & pro exspectatione civitatis vestrae licet augurari nobis. Quare audeo confidentem in modum sacra tua interpellare, nuntiasque dare ad te litteras, de meo Haganam in aulam recursu Ventis nimirum secundis usus Viana Rotterodamum, & huc recta me contuli. ubi *Maersenbroekium* & vidi, & jam videbo, quando revertetur rure, quod hodierno fiet die, aut ad summum crastino Comitia apud nos cis biduum habenda fore verus ad vos rumor pertulit, quae tu maximi momenti vocas, horum in primis curiosus Et erunt fortasse haud parvi, non tamen maximi, si me audis, quando de meo quidem capite non habebuntur. Ex quo enim nuntium misi publicae rei, privata me tangunt proxime, mi Graevi. Ad illa igitur, ni quid dissentis, transeamus. In Valerii loco illud, *superet magis*, si placet non mutari, me facile habebis assentientem tibi. Amat quippe interdum concisos loquendi modos is scriptor, ut ad ipsum monebo in annotatis. *Superet* igitur, subintellige rerum praesentium adversa; atque ita eandem ferme sententiam effeceris, sive *duret* legatur, sive *superet* Plenius Poëtarum princeps, *superanda omnis fortuna ferendo est*. Sed tanti haec tam parva vix sunt, in quibus multum aestuemus. *Extremum axem* in eodem Flacco lib. VII. 457. ut intactum relinquamus, quod nunc placet, capiendus erit locus non de plaustro Bootae, sed de Boreali axe. Ne quid ad Astrologos igitur sit recurrendum, quorum nullus est in promptu, scis puto, apud Nasonem Metam. lib. II. 514. totam hanc de Ursis coelestibus fabulam haberi, ubi Juno ad Tethyn.

Mentior, obscurum nisi nox cum fecerit orbem,
Nuper honoratas, summo mea vulnera coelo,
Videritis stellas illic, ubi circulus axem

Ultimus extremum, spatioque brevissimus, ambit.

Sed ad Vellejum jamdudum me vocas. cap. XXXIII. *Pecuniae expellebatur cupidine.* hactenus nihil succurrit convenienter, quam *impellebatur*, hoc est transversus agebatur. Scis hoc, *Solus is inflexit sensus animumque labantem Impulit.* sic & noster lib. II. cap. 51. *impulsi graviter illo praelio Caesariani.* & cap. 70. *impulsi hostes.* Argute hoc opponit praecedenti *invictus.* Cogitabam aliquando *percellebatur*, vel *polluebatur.* Cap. 127. *Neque in parvo paucitas ministeria defecit.* locum esse mutilum interpretes consentiunt. mihi τὸ *favor* post τὸ *in parvo* videtur excidisse, cum idem fere litterarum ductus in utroque occurrat vocabulo. ex *paucitas* faciebam, *proavitus*, vel *avitus.* Nam illud *in parvo* minime est sollicitandum. Hoc enim vult, ne quidem apud majores Populi Romani, cum res adhuc esset in statu tenui, favorem & remunerationem fidei ministeriis defuisse, quod subsequenti capite uberius & plenius exemplis confirmat in Sejani gratiam. *In parvo*, in re parva, ut apud Nasonem I. Trist. III.

Si licet exemplis in parvo grandibus uti,
Haec facies Trojae, cum caperetur, erat.

& sic solet Vellejus ipse, ut lib. I. cap. 17. *difficilis in perfecto mora est.* Lib. II. cap. 45. *Sera Cn. Pompeji cura, verum & cupiti interrita.* Quomodo castigandum e vestigiis unici codicis, in quo *& cupit interrita:* aliter Vossius, quem vide. Possisque &, *coepti interrita*, sed alterum propius accedit ad veterem scripturam. Opera Pompeji enim ab exilio Ciceronem revocatum constat: lente quidem semet Magnus accingebat ad revocandum ab exilio Ciceronem, sed re semel serio incepta, non patiebatur deterreri a proposito per adversarios viri optimi & disertissimi. lib. II. cap. 90. *& coram altero* exstabat in membranis, unde sensu non incommodo paucis mutatis & transpositis litteris elicio, *eo cura majore*; tum pro *quae*, quod proxime sequitur, *quia.* Blanditur Caesari, ut solet, dum eo majorem laudabilioremque curam ejus fuisse contendit in revocanda ad pristinum splendorem re Romana, atque asserendo lacero imperio, quia bellum civile in multos jam annos esset protractum. *Eo* pro *&* Tacito non semel restitui, & ipsi Vellejo *Vossius* lib. II. cap. 51. Cap. 129. elegans est vulgata scriptura, & plane Vellejana, hoc est eleganti adulatione concinnata, *causas pressius audire*, quae tamen damnatur ab omnibus, etiam *Boeclero.* *Pressius* ergo accipe humilius, quam pro imperatoris majestate. *Pressum* & *elatum* Plinio in Epistolis sibi opponuntur, quod quanquam ille de oratione usurpet, quid ni & ad alias res liceat transferre. lib. IV. Ep. 14. *Describimus modo aliquid pressius, modo elatius.* Sic optimus Codex, non *altius.* lib. VII. Ep. 12. *quoniam est sonantius & elatius, non alienum existimavi, ne te torqueres, addere statim pressius quiddam & exilius, vel potius humilius & pejus.* Ubi suimet ipsius optimum agit interpretem. Habes & eandem denuo vocem lib. IX. Ep. 27. Sed jam sum paene nimius. Admonet tamen illud *&*, pro *etiam* positum eleganter, alterius me loci, qui mire torsit interpretes. lib. II. cap. 116. *Nam & Sejanus vir antiquissimi moris.* Haec prorsus sunt ἀπροσδιόνυσα: nam Sejanus istis bel-

bellis, de quibus agit, nusquam interfuit, quod interpretes ultro fatentur. Omitto quod moris Vellejani non sit bis in laudes cujuscumque excurrere, contentus semel id fecisse. & Sejani nomen in membranis illis, e quibus Vellejus prodiit, haudquaquam comparet. Exhibent illae, *& etiam vir antiquissimi moris. Lipsius* Junium Blaesum huc revocavit, & auctoritate sua aliis tantum non persuasit. At quantillae rei erat, Tò *etiam* tanquam interpretamentum praecedentis ȣ *&* amovere; pergit autem Vellejus in laudibus Lucii Apronii, quas exorsus erat jam ante, interjecta expostulatione cum fortuna, quod vir tantus Triumphalia ornamenta non esset consecutus. Ne dubitare possis de hac conjecturae nostrae sinceritate, en alterum locum paullo infra cap. 118. quem in transcursu castigabimus. *Sed praevalebant jam fata consiliis, omnemque animi ejus aciem praestrinxerant. Quippe ita res habet, ut plerumque, qui fortunam mutaturus est, consilia corrumpat, efficiatque, quod miserrimum est, ut quod accidit, id etiam merito accidisse videatur.* Ita ediderunt, cum membranae praeferrent, *& etiam.* Videlicet scribendum, *ut, quod accidit, & merito accidisse videatur.* Sic & alibi Vellejus. apud Petronium quoque frequenter id corruptum invenias, praesertim illo loco. *Nam ubi & fabulas antecessura latrocinia didicistis.* cum in scriptis esset, *fabulas & anteces.* Alii aliter; verum locus Velleji non uno naevo est deturpatus, nam membranae, *mutaturus deus*, loco Tò *est.* Quare Gruterus Tò *qui* expungit: scribo, *cui fortunam mutaturus sit deus, consilia corrumpat.* Serius agnovi *Vossium* ex parte verum jam vidisse: simillimam habes sententiam cap. 57. *Sed profecto ineluctabilis fatorum vis, cujuscumque* (sic scribo) *fortunam mutare constituit, consilia corrumpit.* Ceterum quis suspectum haberet illud, *Sed praevalebnnt jam fata consiliis.* at membranae, quod audacter nimis immutatum, *postulabant etiam fata*, deinde *praestruxerat:* scribe, *Obstabant sed jam fata consiliis, omnemque animo ejus aciem praestruxerant.* Hinc illud toties repetitum apud Poëtam, *fata obstant.* Sed jam piget tot ineptiarum. Vale. 14. Septemb. CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCLXXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TOtus mihi displiceo, qui tam longa procrastinatione responsum tuis pulcherrimis & omnis generis eruditione refertis litteris debitum duco protrahoque. Cum illae mihi traderentur, totus eram in oratione ista adornanda, quam brevi videbis. Hac cura cum essem defunctus, invitabar a viro Nobilissimo, qui inter hujus Provinciae Ordines non ultimo loco est, ut in Praetorium suburbanum secum contenderem, & avitam bibliothecam, quam eo jussit deportari, inspicerem & ordinarem. Complusculos dies hoc officium exemit, nec poenitet operae, quam huic bibliothecae perlustrandae navavi.

 Re-

Reverſum exceperunt ſcholarum publicarum privatarumque, quae fuerunt aperiendae, occupationes & negotia, quibus ſic diſtinebar, ut vix aliis negotiis potuerim vacare. Nunc rebus compoſitis ad officium redeo, penſaturus tarditatem aſſidua & crebra ſcriptione. Apud Valerium Flaccum pererudite *axem extremum* exponis: nemo non tibi applaudet. In illo *superet magis* perquam durum videtur *ſuperet* accipere pro ſuperet adverſa. Vereor ut aliud quid lateat, quod ſine codicis melioris ope difficulter eruas. Sed in Vellejo Paterculo lib. II. cap. 33. certiſſima eſt tua emendatio, cum *impellebatur* pro *expellebatur* reſcribis. Egregie illam firmat Plinius lib. XXXIII. 22. *Urbis anno ſexcenteſimo vigeſimo ſexto mediis quinquaginta ſex annis erudita civitate, amare etiam, non ſolum admirari, opulentiam externam: immenſo & Achaicae victoriae momento ad impellendos mores.* quod male nonnulli mutarent ſcribentes: *mores convellendos.* pro quo paullo ante dicit: *Eadem Aſia donata multo etiam gravius afflixit mores.* Sic legendum, non, ut editi nunc prae ſe ferunt, *domata.* Sic & de eadem re loquitur Florus III. 12. *Syria prima nos victa corrupit: mox Aſiatica Pergameni Regis hereditas. Illae opes atque divitiae afflixere ſeculi mores. Impellere* ſic & apud Livium occurrit X. *Impulſa frons prima, & trepidatio ſubſidiis illata.* Tuus Valerius L. V. verſ. 62.

An nullas praeferre preces, nec foedera regis
Ulla ſequi, caeca ſed cuncta impellere pugna
Debuimus.

Integra locutio apud Ciceronem eſt, apud quem in Cluent. legitur *impellere in fugam*, pro quo Vellejus & Livius conciſe *impellere* dixerunt. Sed in capite 127. *nec in parvo paucitas miniſteria defecit*, non poſſum tuae ſubſcribere ſententiae, quamvis ingenioſiſſime excogitatae. Non ſolum enim longiſſime recedit ab editis verbis, ex antiquo codice deſcriptis, ſed & haec locutio durior eſt, *proavitus favor miniſteria non defecit*, quam ut ferri in Vellejo poſſit. Ne dicam locum illum videri talem ſententiam deſiderare: non ſolum magna negotia ſine magnis adjutoribus geri & adminiſtrari non poſſunt: ſed ne parva quidem ſine bonis miniſtris recte curantur. Sequentia tamen tuae non nihil favent opinioni. Hunc quoque locum pro conclamato habeo, in quo fruſtra ingenium exercebis ſine membranarum ſubſidiis. Cap. XC. non diſplicet tua conjectura *eo cura majore, quia.* In capite vero CXXIX. nondum intelligo quid ſit *preſſius judicare. Preſſa* quidem oratio ſaepe opponitur orationi copioſae, laſcivienti: Vide Quintil. XI. cap. I. & in lib. IX. cap. 4. *preſſa narrationis gracilitas.* Apud Cic. II. de orat. *oratio preſſa* opponitur orationi, in qua ineſt *aliqua luxuries*, ut ibi loquitur. Ciceroni alibi dicitur *ſubtilitas orationis.* In eodem libro Ciceroni Thucydides dicitur, *verbis aptus & preſſus.* & in de Clar. Orat. *Aſiatici oratores non contemnendi quidem, nec celeritate, nec copia, ſed parum preſſi, & nimis redundantes.* Apud Senecam de Tranquillitate animi cap. I. *preſſum* quidem *judicium* legitur: *Rurſus ubi ſe animus cogitationis magnitudine levavit, ambitioſus in verba eſt, altiuſque ut ſpirare, ita eloqui geſtit, & ad dignitatem rerum exit oratio: oblitus tum legis preſſiorisque judicii, ſublimius feror, & ore jam non meo.*

meo. Sed ibi quoque de oratione loquitur. *oblitus & legis pressiorisque judicii*, quo nimirum ante constituerat in *usum*, *non in praeconium aliquid simplici stylo scribere*, ut loquitur paulo ante. Opponitur quidem *elatae* orationi apud Plinium, sed ibi *elata* est copiosa, redundans. Recte dicitur *pressus homo*, *pressum judicium*, quod utitur pressa oratione. pressa aeque, ut *subtilis homo*, *subtile judicium*. Sed *pressius judicare* quid sibi velit, cum de judice loquimur lites decidente, fateor me nondum intelligere. In epistolis Plinii lib. VII. Ep. 14. *humilius & pejus* non exponunt praecedentia *pressius & exilius*, sed iis opponuntur. Alia enim est pressa oratio, qualis Theucydidis, & Atticorum, alia humilis & prava. Haec enim vitiosa est, humi serpens, de qua multis agit Longinus περὶ ὕψους, & alii Rhetorum παῖδες. Capite CXV. nihil certius tua emendatione. Expungendum nomen *Sejani*, quod scioli inculcarunt. Luce meridiana clarius est omnia illa, quae sequuntur, ad Apronium pertinere. In capite CXIIX. non possum non tibi subscribere, qui secutus ductum membranarum illum locum belle restituisti, ut & gravissimam sententiam capitis LVII. & vexatissimum Petronii locum. Proxime igitur alia hujus notae expecto. Non spero enim te meum ulturum sic esse silentium, ut meum patiar exemplum, quo non potest gravior poena mihi infligi. Fac pro tua facilitate cognoscam propediem te mecum in gratiam rediisse, ut ipse mecum in gratiam redeam. Habes hic litteras ab *Emmenessio*, & alias nescio cujus, quas mihi tradidit, quae rem tuam familiarem curat. *Bigotii*, quas promisisti, expecto proxime. Vidi hisce diebus *Plumerum*, qui te quaerebat, petiturus animadversiones tuas in Valerium Flaccum, quas typis describere decrevit, simul ac earum copiam ei feceris. Noli quaeso diutius nostram expectationem tenere suspensam. Scis quantum earum sit desiderium apud omnes, qui in litterarum studiis versantur. In Catalogo Docbletiano, si, quos infra posui, libri vili hoc pretio possint haberi, velim mihi eos fumi. Inprimis desidero Simonidae libellos. Auctionis, quae hic futura est, catalogus nondum potest haberi. Quamprimum prostabit ad te curabitur. Heri *Goesius*, tuus ex sorore nepos, me invisebat, Vianam contendens. Vale, vir summe, & me amare perge. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIX. Sep. CIↃIↃCLXXV. Gregor.

EPISTOLA CCLXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

IN Valerii Flacci loco, si parum arridet tibi τὸ *superet*, eo mihi recurrendum esse video, ut probem τὸ *duret* vel *obduret magis*; quando meliora nunc quidem non succurrunt. novisti illud, *At tu Catulle destinatus obdura.* τὸ *magis* praeterea similiter positum in Valerio alibi occurrit. *Extremum axem* altero loco non displicere tibi gaudeo. Sed & illud verum praestare ausim, *se flexerat*. Naso fabula Myrrhae *Tem-*

Reversum exceperunt scholarum publicarum privatarumque, quae fuerunt aperiendae, occupationes & negotia, quibus sic distinebar, ut vix aliis negotiis potuerim vacare. Nunc rebus compositis ad officium redeo, pensaturus tarditatem assidua & crebra scriptione. Apud Valerium Flaccum pererudite *axem extremum* exponis: nemo non tibi applaudet. In illo *superet magis* perquam durum videtur *superet* accipere pro superet adversa. Vereor ut aliud quid lateat, quod sine codicis melioris ope difficulter eruas. Sed in Vellejo Paterculo lib. II. cap. 33. certissima est tua emendatio, cum *impellebatur* pro *expellebatur* rescribis. Egregie illam firmat Plinius lib. XXXIII. 22. *Urbis anno sexcentesimo vigesimo sexto mediis quinquaginta sex annis erudita civitate, amare etiam, non solum admirari, opulentiam externam: immenso & Achaicae victoriae momento ad impellendos mores.* quod male nonnulli mutarent scribentes: *mores convellendos.* pro quo paullo ante dicit: *Eadem Asia donata multo etiam gravius afflixit mores.* Sic legendum, non, ut editi nunc prae se ferunt, *domata.* Sic & de eadem re loquitur Florus III. 12. *Syria prima nos victa corrupit: mox Asiatica Pergameni Regis hereditas. Illae opes atque divitiae afflixere seculi mores. Impellere* sic & apud Livium occurrit x. *Impulsa frons prima, & trepidatio subsidiis illata.* Tuus Valerius L. v. vers. 62.

An nullas praeferre preces, nec foedera regis
Ulla sequi, caeca sed cuncta impellere pugna
Debuimus.

Integra locutio apud Ciceronem est, apud quem in Cluent. legitur *impellere in fugam*, pro quo Vellejus & Livius concise *impellere* dixerunt. Sed in capite 127. *nec in parvo paucitas ministeria defecit*, non possum tuae subscribere sententiae, quamvis ingeniosissime excogitatae. Non solum enim longissime recedit ab editis verbis, ex antiquo codice descriptis, sed & haec locutio durior est, *proavitus favor ministeria non defecit*, quam ut ferri in Vellejo possit. Ne dicam locum illum videri talem sententiam desiderare: non solum magna negotia sine magnis adjutoribus geri & administrari non possunt: sed ne parva quidem sine bonis ministris recte curantur. Sequentia tamen tuae non nihil favent opinioni. Hunc quoque locum pro conclamato habeo, in quo frustra ingenium exercebis sine membranarum subsidiis. Cap. xc. non displicet tua conjectura *eo cura majore, quia.* In capite vero CXXIX. nondum intelligo quid sit *pressius judicare. Pressa* quidem oratio saepe opponitur orationi copiosae, lascivienti: Vide Quintil. XI. cap. I. & in lib. IX. cap. 4. *pressa narrationis gracilitas.* Apud Cic. II. de orat. *oratio pressa* opponitur orationi, in qua inest *aliqua luxuries*, ut ibi loquitur. Ciceroni alibi dicitur *subtilitas orationis.* In eodem libro Ciceroni Thucydides dicitur, *verbis aptus & pressus.* & in de Clar. Orat. *Asiatici oratores non contemnendi quidem, nec celeritate, nec copia, sed parum pressi, & nimis redundantes.* Apud Senecam de Tranquillitate animi cap. I. *pressum* quidem *judicium* legitur: *Rursus ubi se animus cogitationis magnitudine levavit, ambitiosus in verba est, altiusque ut spirare, ita eloqui gestit, & ad dignitatem rerum exit oratio: oblitus tum legis pressiorisque judicii, sublimis feror, & ore jam non meo.*

meo. Sed ibi quoque de oratione loquitur. *oblitus & legis pressiorisque judicii*, quo nimirum ante constituerat in *usum*, *non in praeconium aliquid simplici stylo scribere*, ut loquitur paulo ante. Opponitur quidem *elatae* orationi apud Plinium, sed ibi *elata* est copiosa, redundans. Recte dicitur *pressus homo*, *pressum judicium*, quod utitur pressa oratione. pressa aeque, ut *subtilis homo*, *subtile judicium*. Sed *pressius judicare* quid sibi velit, cum de judice loquimur lites decidente, fateor me nondum intelligere. In epistolis Plinii lib. VII. Ep. 14. *humilius & pejus* non exponunt praecedentia *pressius & exilius*, sed iis opponuntur. Alia enim est pressa oratio, qualis Theucydidis, & Atticorum, alia humilis & prava. Haec enim vitiosa est, humi serpens, de qua multis agit Longinus περὶ ὕψους, & alii Rhetorum παῖδες. Capite CXV. nihil certius tua emendatione. Expungendum nomen *Sejani*, quod scioli inculcarunt. Luce meridiana clarius est omnia illa, quae sequuntur, ad Apronium pertinere. In capite CXIIX. non possum non tibi subscribere, qui secutus ductum membranarum illum locum belle restituisti, ut & gravissimam sententiam capitis LVII. & vexatissimum Petronii locum. Proxime igitur alia hujus notae expecto. Non spero enim te meum ulturum sic esse silentium, ut meum patiar exemplum, quo non potest gravior poena mihi infligi. Fac pro tua facilitate cognoscam propediem te mecum in gratiam rediisse, ut ipse mecum in gratiam redeam. Habes hic litteras ab *Emmenessio*, & alias nescio cujus, quas mihi tradidit, quae rem tuam familiarem curat. *Bigotii*, quas promisisti, expecto proxime. Vidi hisce diebus *Plumerum*, qui te quaerebat, petiturus animadversiones tuas in Valerium Flaccum, quas typis describere decrevit, simul ac earum copiam ei feceris. Noli quaeso diutius nostram expectationem tenere suspensam. Scis quantum earum sit desiderium apud omnes, qui in litterarum studiis versantur. In Catalogo Doebletiano, si, quos infra posui, libri vili hoc pretio possint haberi, velim mihi eos emi. In primis desidero Simonidae libellos. Auctionis, quae hic futura est, catalogus nondum potest haberi. Quamprimum prostabit ad te curabitur. Heri *Goesius*, tuus ex sorore nepos, me invisebat, Vianam contendens. Vale, vir summe, & me amare perge. Trajecti ad Rhenum a. d. XXIX. Sep. CIↃIↃCLXXV. Gregor.

EPISTOLA CCLXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

IN Valerii Flacci loco, si parum arridet tibi *Tò superet*, eo mihi recurrendum esse video, ut probem *Tò duret* vel *obduret magis*; quando meliora nunc quidem non succurrunt. novisti illud, *At tu Catulle destinatus obdura*. *Tò magis* praeterea similiter positum in Valerio alibi occurrit. *Extremum axem* altero loco non displicere tibi gaudeo. Sed & illud verum praestare ausim, *se flexerat*. Naso fabula Myrrhae *Tem-*

Tempus erat, quo cuncta silent, interque triones
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.

Lucano est *vertere. Parrhasis obliquos Helice cum verteret axes.* Utriusque locutionis exempla complura ad hunc ipsum Valerii locum congessi. In Vellejo. cap. 90. plus uno naevo locus est inquinatus: nam sequentia non satis scriptoris mentem exhibent, *ad certam confessionem pacata est imperii.* hoc enim videtur velle noster, Dalmatiam tot annos rebellem esse pacatam, unde liqueret vim pristinam, profligatis bellis civilibus, imperio esse restitutam: ut scripserit fortasse, *Dalmatia adserti certam in confessionem pacata est imperii.* Apud Propertium quoque lib. 1. Eleg. 6. videtur corrigendum. *Ibis, & asserti pars eris imperii*, non *accepti*, quod nunc circumfertur. Ita enim loquebantur hoc tempore, blandientes Caesaribus, tanquam per illos imperium Romanum sibi esset restitutum in decus antiquum. Pluribus exemplis adducendis supersedeo. cap. 129. jam persuasisti, *pressius judicare* non esse eo, quo volebam, sensu capiendum; nam longius videtur abire, *caussas operosius audit.* certe τὸ *praesens* prorsus otiosum est. Non enim metuendum, ne absens caussas audiret Tiberius. cap. 31. *per omnia majore vi habebatur*, disputant homines eruditi, sitne scribendum *major aevi*, an *aevo.* Ego neutrum amplexus lego, *major cive.* quod proxime si voles, pluribus illustrabo. cap. 35. *Ita consulis virtutem amplificavit.* neminem laudabat Cato, aut laudabat parcissime. Itaque hoc praeter indolem ejus. Puto, *consultis virtutem amplificavit.* in commune tunc consulendo amplificavit famam & opinionem virtutis suae. Mox, *at Catilina non segnius nota obiit.* sic membranae, unde *vota* fecerunt. Sed exciderant binae litterae: nam corrigendum, *conata obiit*, sequentia confirmant, *quam sceleris conandi consilia inierat;* cap. 76. *propriae Classis factum ducem.* Itane? non ergo ea Populi Romani Classis? at supra cap. 72. hinc laudavit Domitium. Membranae *proprae classis.* Miror non vidisse viros tot praestantes *proprae*, vel *propraet.* contracte fuisse scriptum, pro *pro praetore.* Sic in eodem codice semper *Cos. Tri. Pl. Pop. Resp.* & similia. cap. 52. nihili sunt illa, *quam in omnes partes dimitteret*: opinor, *immunes partes dimitteret*, ita victor habebat, ut emeritos. Haec si pusilla judices, ut sunt profecto, pusilliora tibi exspectanda scito in posterum, mi Graevi, si denuo responsum, ut nuper, procrastinabis. Habes hîc Bigotianas epistolas, sed ea lege, ut ad me reverti eas quamprimum sinas. Tum rogo, ut hasce prioribus additas Vianam perferendas per tabellarios cures, sic ut crastini die ante vesperam eo perveniant, responsum enim ad illas die dominico Amstelaedami exspectabo, die Lunae huc inde rediturus ob causam sonticam. De libris Doubletianis alias. nunc enim non licet. Vale, mortalium jucundissime. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXV. IV. Octob.

EPI-

EPISTOLA CCLXXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Magam.

MAla mihi ipse ingerebam plurima, crebro iterans illud, merito plector, cum tuae desideratissimae mihi redduntur. Nunc resipui, animumque recepi. Quam mihi credidisti, curavi illico Vianam. In Valerio *duret* aut *obduret* feremus, donec certius quid succurrat. Sed *Tò flexerat*, & *extremum axem* sunt extra dubitationis aleam. Spero te brevi defunctum tricis illis molestiisque, quibus distringeris, tuas animadversiones in hunc poëtam traditurum *Plumero*. Diutius eas debere doctis hominibus non potes. In Vellejo cap. XXXI. locum inquinatissimum pulcherrime & certissime restituisti: *per omnia major cive habebatur*. Miror audaciam *Boecleri*, qui hîc contra librorum fidem recepit: *& poene homine major habebatur*. Sed & aliis in locis compluribus nimium sibi indulsit in eruditorum hominum conjecturis supponendis antiqui codicis scripturae. In capite XXXV. mire placet etiam, *consultis virtutem amplificavit:* non solum hanc ob caussam, quam tu adfers; sed quod & *amplificare virtutem* alterius, pro *laudare*, minus Latine dici censeam. Sed *conata obiit* praecepit *Gruterus*, quem perperam *Boeclerus* reprehendit. Sed in capite LXXII. non possum assentiri tibi rescribenti, *propraetore classis factum ducem*. Quis illum propraetoria dignitate ornaverat? occupaverat illas naves, ut dixit ipse Vell. cap. 72. & illarum navium dux erat? Nam classis illa non erat populi Romani, Octavio & Antonio jam omnia tenentibus. Sed & ipsum loquendi genus, *propraetore classis factum ducem* refragatur huic conjecturae. dicendum esset *propraetorem classis factum. Propria classis* igitur est, quam ipse suis duxit auspiciis, sine auctoritate Senatus, populique jussu; hinc & dixit cap. 72. *semet ipso contentus duce partium*. In capite LII. *immunes* argutius est, quam verius. Nam *immunes* de emeritis accipi, aut quibus nihil poenae damnique datur, non sane memini. de hoc igitur loco, ut & quem ex capite XC. & CCXX. adfers, ampliandum censeo. Cum maxime festinabam interpellantibus amicis. In Dubletiano indice nescio num significaverim nuperius me summopere desiderare Plinii epistolas a *Claudio Minoe* editas, inter minores pag. 134. est numero 463. vide quaeso ne eae mihi elabantur; si quos habes, quibus hanc curam potes mandare. Rogat etiam *Servaesius*, ut quos in hac scida notatos vides, sibi parari jubeas. Bigotianam epistolam propediem recipies. Hae nundinae nobis ferent corpusculum epistolarum *Reinesii* ad *Bertramum*, qui Duci Saxoniae fuit a consiliis interioribus, & toties a *Reinesio* in Variis laudatur, exaratarum, procul dubio bonae frugis plenum. Lipsiae Horatius & Virgilius editur cum novis, ut narrant, commentariis. Vale, Vir summe. Trajecti a. d. XXIII. Septemb. CIↃIↃCLXXV. Dionys.

EPISTOLA CCLXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

REdditas tibi esse, quas ante hos decem dies misi, litteras nullus dubito. Tua me valetudo sollicitum habet & animi anxium, cum tam longum intervallum sit, quo nihil a te accepi. Sed forsan alia te a scribendo retardarunt. Vides hic orationem, quam jussus habui, & edidi. Non quidem illa te poterit tenere, & delectare, quae tam longe abest ab ista tersae & cultae scriptionis laude, quam in te mirantur omnes, nec hoc nomine ad te perfertur, sed ut tuis miniatulis notata melior ad me redeat & politior; quo non poterit gratius quicquam mihi a te fieri. De locis nonnullis Vellejanis, de quibus nuperius agebamus, sententiam meam retexo, & vinetta mea caedo. Nam in capite LXXVI. omnino tibi subscribo, persuasus, legendum esse, ut tu censebas, *pro praetore classis factum ducem.* Nam pro praetore se gessit, & sine Senatus auctoritate populique jussu hanc personam sibi ipse induit. Sed in capite XXXV. non videtur recedendum esse a librorum scriptura. Nam Cicero ipse in epistola XXI. lib. XII. ad Atticum, in qua scribit de Bruti Catone & illius oratione, testatur Catonem summis laudibus se extulisse, idque Brutum litteris mandasse. *Me autem,* inquit, *hic,* nimirum Brutus, *laudat, quod retulerim, non quod patefecerim, quod cohortatus sim, quod denique ante, quam consulerem, ipse judicaverim. Quae omnia quia Cato laudibus extulerat in coelum, perscribendaque censuerat, idcirco in ejus sententiam facta est discessio.* cap. XC. *Dalmatia ad certam confessionem pacata est imperii* interpretor, Dalmatiam bona fide esse subjugatam, ut & ipsa & aliae gentes cogantur fateri, nunc totam sub imperium est redactam, ut cogatur nostrum imperium ferre & agnoscere. Sed in Propertio recte vidisti scribendum: *Ibis & asserti pars eris imperii.* Alia propediem ad hunc gustum a te exspecto. A *Jacobo Wallio* Graecum Latinumque carmen longe pulcherrimum & elegantissimum hisce diebus accepi: A *Steenbergio* salutem, qui fidem facit se propediem missurum ad nos *Gevartii* commentarium in M. Antoninum, si modo editorem ei praestiterimus. Nunc id operam do, ut excitem, qui praeclari operis procurationem velit suscipere typographus. *Reinesii* epistolas ad *Bertramum* typis mandatas brevi nos jubent exspectare amici ex Germania. Ecquid spei feceris *Plumero* de tuis in Valerium animadversionibus aveo cognoscere, quando te hic reducem simus complexuri. Habes quoque exempla orationum, quas commodo tuo reddi curabis Illustribus viris *Zulichemio, Selenio, Blyenburgio, Slingelandio,* & *Junio,* si vobiscum etiamnunc agit. Vale, vir summe & me ama. Trajecti in Batavis a. d. V. Octob. CIↃIↃCLXXV. epochae Dionysiacae. Est penes me libellus tibi tradendus, quem meae fidei commisit *Goesius* sororis tuae filius. *Trelschius, Servasius, Maersenbrouchius,* & uxor mea tibi salutem dicunt.

EPISTOLA CCC.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Occupatum me tenuerunt dies proximi, in rebus haud magni quidem illis momenti, sed tamen quas insuper habendas esse non judicarem, vel ea de caussa, quod de studiis meis promovendis & illic ageretur. Assedi nimirum sectoribus bibliothecae Doubletianae, ut plurimum. Per id tempus lentis maxillis non sine taedio fui objectus, praesertim quod viderem, nec tibi, nec aliis amicorum ex sententia gratificari me posse, tanto animi ardore res plerumque gesta est a licitatoribus, quoties venum exponeretur liber parum obvius in bibliopolarum pergulis. Quid dicas enim, si audias in tantis reipub. ac privatae angustiis non defuisse, qui florenos XXIV. pro Philostrato, pro Sidonio Savaronis octenos ausi sint offerre? Justelli canones, quos videbaris desiderare, flor. X. assibus XII. venierunt, idem fere pretium & Archimedes aequavit. Brissonius de verborum significatione deque formulis flor. XIV. atque ita porro: ut jam intelligas, quam non fuerit e ratione frugalitatis tuae ac praescripti abs te pretii, de corio tuo ludere. Simonis Simonii opuscula non sunt illius, quem tu opinaris, sed alterius. librum de putredine tamen comparavi; cessurum tibi, si sic videbitur. Nam alterum ejusdem opusculum *Ryckius* tulit, ob adnexum Casauboni commentarium in Apuleji Apologiam. Comparavi & tibi Minoem in Plinii epistolas, sed, ne quid erres, editionis primae, cum tertiam ego jam pridem possideam. Protrahetur auctio in tertium, quartumque, ut reor, diem. Cave enim existimes, finitam esse. Jurisconsulti majoris rei cum vendebantur, nondum tu tuas exararas, quae de nonnullis comparandis agebant. aberam ego Amstelaedamum profectus, ut Ampl. *Servasio* diligentiam meam approbare non potuerim. Scipionis & Alberici Gentilium opuscula per partes & cum aliis libris distrahebantur, idque eo pretio, quo meos noluissem. Horum tamen geminos possidere me reor, ut gratificari amico nostro possim. Atque haec de libris. Orationem vero tuam longe pulcherrimam ac crebis Latini tersique sermonis luminibus emicantem, qua nunc laude extollam? Antiquum obtines, Chreme; quo magis magis indignatus sum, cum vidi scriptum emendatissimum tot naevis esse a barbaris librariis conspurcatum. A *Daumio* litteras habui, qui silentium tuum mirari se testatur. Ceterum mittit *Rivini* pleraque ad Poëtas Christianos annotata, ut vix quidquam istorum nunc desiderem. Cornelium Nepotem *Bosii* Amstelaedami prostantem in Bibliopoliis vidi. Plinii epistolas a *Thomasio* recens editas meo aere jam paravi. Ad Vellejum, quando vis, jam revertamur. Τὸ *cive major habebatur*, minima mutatione haud inconcinnum mihi fore videbatur. tuoque calculo nunc approbatum videre gaudeo. Scies illud Lucani lib. II. 564.

Haud privata cupit, Romana quisquis in urbe
Pompejum transire parat.

Sed locus illustrationis haudquaquam indiget. capite XXXV. *Consultis virtutem amplificavit* pulcherrime asseruisti, ex ipso Cicerone, ut frustra omnino fuerim, qui in loco integro ulcus latere crediderim. cap. 72. *Propraetore classis factum ducem*, cum testabaris tibi non probari, vix patiebar persuaderi, ut manum darem, nunc laetor mutatam esse abs te sententiam. *Propraetore* sic capiebam, ut Domitius, quanquam injussu Senatus, tamen auctoritate praetoria classem occuparet, tanquam muneris ad se pertinentis. Nam nisi praetor, aut praetorius, id haud quaquam fuisset ausus, sine justa reprehensione, cum Vellejus tamen id ejus factum videatur approbare. *Praetor Navalis* occurrit apud nostrum lib. I. cap. 9. nisi illud *navalis* ad triumphum refers. *comata obiit* a Grutero praeceptum non videram, solo consulto *Vossio* ad illum locum, qui verissimam conjecturam non debuit illaudatam praeterire. cap. 52. *immunes dimittere* sine muneribus militiae, hoc est exauctoratos, demittere, si exempla proferre non possum, id Latine dici, quando bibliothecam habebo meis usibus expositam, tum viceris. cap. 90. *ad certam confessionem imperii*, cum tolerari posse videatur, conjecturam meam damno. cap 81. *ejus reditus erant publici*, nihili hoc est: in veteri codice fuerat, *erant relicti*. Puto, *refecti*. hoc enim vult Vellejus. Sic *recidere* & *amputare reditus*. cap. 66. sub finem in pulcherrimo Catonis elogio, mutilata sunt illa, *citiusque in mundo genus humanum, quam cadet*. Scribe, *quam ea cadet*, laus nimirum Ciceronis. Cognatio litterarum inter *ea* & *ca*, in *cadet*, hic conturbavit manum librariam. cap. 55. *nusquam erat Pompejus corpore, adhuc ubique Jubae nomine*. Magnus *Scaliger* sub nomine *Joannis Villiomari* dudum delebat τὸ *Jubae*, & eruditos omnes invenit approbatores. Quid si dederit Vellejus, *adhuc ubique jubar e nomine*. *jubar* pro fulgore nominis. cap. 53. locus est inquinatissimus, *quos victores darent comites ei fortuna aggregaverat:* nam aut expungenda illa, *victores darent*, tanquam inconsulte a librario repetita ex superioribus *victoriam daret*, aut scribendum, *quos victores durae comites ei & Fortuna aggregaverant*. tenes illud Maronianum,

Res dura, & regni novitas me talia cogunt.

cap. 51. *Castris Pompeji teneretur*. V. C. *Pompejo retineretur*. *Pompeji obtineretur* Velleji genuinum puto. Sic alibi noster non semel. Frontinus Strateg. lib. I. VIII. II. *Afris necesse fuit capta castella praesidio obtinere*, perperam vulgo, *ibi tenere*. noster cap. 42. *cum idem enim Asiam eam, quam obtinebat*, mendose omnino. ni fallor, *tum idem enim Asiae eam oram obtinebat*. cap. 40. *omni ante se inlata pecunia in aerarium, praeterquam a Paullo, ex manubiis intulit*. Manifeste hoc falsum: nam & longe superavit haec praeda pecuniam a Paullo captam. Quid ergo. an scribemus? *in aerarium P. R. etiam a Paullo* (sc. *illatam*) *intulit*. Sed jam excessi orbitam: proxime habebis Glossematis quibusdam liberatum Vellejum, & mendo gravissimo, quam emendationem tibi olim approbabam. Vale, vir Summe, & amicos communes cum uxore a me saluta. Hagae Comitum

tum xx. Octob. CIↃIↃCLXXV. Pag. XII. orationis tuae Franciscum XI. Galliarum regem nominas. Atqui ego Franciscos tantum duos Galliarum reges agnosco. an Ludovicum XI. voluisti? sub finem orationis, malim. *cumulent*, quam *cumulet*, ut ad *illos* proximum referatur. *Wallii* carmen & ego multa cum admiratione legi: quaeso salutem illi dicas a me, ut & *Steenbergio* viro politissimo, quem me absente hic fuisse nuper doleo multum & indignor.

EPISTOLA CCCI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

HAec scribo, mi Graevi, ne quid ignorare pergas, orationis tuae, tersae mehercule & perpolitae, exemplaria jam illos inter a me divisa esse, quibus ea voluisti oblata. Unus nobis reliquus est *Naeldvicius*, cujus absentis ratio a me haberi hactenus non potuit. Sed cum e castris propediem ad nos reversurus exspectetur, ne facundia tua fraudatum sese conqueratur, operam in primis dabo. de Hesychio parentis mei ne graveris velim me docere, sitne manus illi admovenda ab amico nostro, uti spondebas, an occupatus forte in gravioribus juvenis doctissimus alio curas converterit? Antoninum Liberalem diebus proximis Amstelaedamo redux hic inveni, novis eruditionis antiquae reconditaeque luminibus illustratum a *Munckero* nostro. De Vellejo molestiam rursus tibi exhibere equidem formido, quem satias jam pridem tenet, si quid video, talium ineptiarum. Capite tamen 42. libri II. rectius, puto, emendes, *Tum idem enim Asiam eamque oram obtinebat*, quam *Asiae eam oram. Eamque oram* de ora ea maritima intellige, in qua piratas ceperat Caesar. quae ratio facit, cur de captis piratis nihil Proconsule invito statuendum sibi divus Julius sit arbitratus. In nummis ac marmoribus antiquis non nescis frequenter occurrere, *Praefectos classis & orae maritimae.* apud Rutilium Numantianum Itinerarii lib. I. vers. 421. versus occurrit, uti quidem in membranis legitur,

Cognomen versu Veneris, carissime Rufi,
Illo te dudum pagina nostra canit.

Veneri carissime Rufi repositum iverunt, quasi *Venerius Rufius* sit dictus, quod tamen non probant. *Volusianum Rufio* huic nomen fuisse ex marmoribus antiquis, a *Castalione* prolatis, liquet quodammodo, quod metri ratio non admittebat exprimi. Idem *Castalio* perperam *versans* pro *versu*, ut & in praecedentibus, *Veterum* nomen pro *verum* idem immerito. Reliquos, quod in promptu sint haudquaquam, interpretes non datur consulere. Sed ubi hunc Rufium jam ante celebravit? nusquam certe hoc in Poëmate. Quapropter vide ne *cognomen nudum*, pro *dudum* reponi oporteat. Fortassis &, *Versu Veneris illotae*, hoc est, versu invenusto, incompto. Sic *pinguis* & *crassa Minerva* similiaque. Tu

 me

me expedi. de Lota Venere, sive Venere myrtea, Naso in Fastis, ad quem locum in adversariis ego complura. Tu, cui & bibliotheca in promptu, optimis libris instructa, & qui omni bibliotheca es instructior, hic succurre nobis haesitantibus. Exarabam Hagae Comitum Nonis Novemb. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCCII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

A duabus hebdomadibus magna vis malorum incubuit meae domui. Filiae duae gravissimis convulsionibus ἐπιληπτικαῖς fuerunt mirum in modum exagitatae. Vix eae meliuscule habebant, cum me & uxorem gravedines cum febricula vexarunt, & diem unum atque alterum affixerunt lecto. Vix tandem incipimus respirare: nondum tamen bona fide convaluimus. Accessit his molestiis aegritudo, quam ex obitu viri optimi & amicissimi *Joannis Brunii* contraxi. Ei nunc parentationis officium a me persolvendum erit. Vides quid me represserit, impedieritque, quo minus officium tuis suavissimis & eruditissimis litteris citius persolverim. In auctione Dubletiana quoniam nostra tenuitas non permisit nobis cum tanta licitatorum insania certare, servabimus nos melioribus temporibus, cum aut arca nostra patietur stultitiam, aut melius dabitur emendi, quos desideramus, libellos facultas. Paucos intra dies hastam vibrabunt *Hackii* Lugdunenses. Libri sunt lectissimi. Ex lectione catologi statim deprehendi, cujus sit ista bibliotheca. Vehementer miror, quid hominem istum permoverit, ut libros tanto studio, cura, & sumtu conquisitos venum exponat. Tuam vicem doleo, qui tamdiu a nobis abes, & tam bonas horas tam male cogeris ponere. Sed spero te brevi tuas res constituturum, ut in posterum tibi tuisque Musis & amicis vacare possis. Ad Vellejum nunc redeamus. *Immunes* certum est non dici exauctoratos, sed veteranos; qui stipendiis emeritis sub vexillis in castris retinebantur, unde & *vexillarii* appellantur, & liberi erant ab omnibus muneribus militaribus, nisi cum manus cum hoste conserere necessitas juberet. In capite LXXXI. vereor ut gravius sit vulnus, quam quod possit divinatione sanari. Vetus codex habet: *ejus relicti erant publici*, non vero, *ejus reditus erant relicti*. Quid autem est *resecare publicos? resecare reditus* & *recidere* Latinissime dicitur, sed *reditus* non agnoscunt libri, nec historia illius facti admittit, quae apud Dionem extat lib. 49. ubi narrat argentum repraesentatum ab Augusto, nec non agros paullo post assignatos esse militibus. Quoniam vero publici non suffecerint (Campani enim agri magnam partem publicam fuisse nemo potest ignorare, qui vel Ciceronem, vel Suetonii Julium legit) Caesarem a Campanis emisse multos agros, pretiique loco dedisse Cretensem agrum, & aquam Juliam. Apud Vellejum videntur excidisse plures voces. Posset tamen ferri, *ejus agri refecti erant publici*, nimirum Capuae, non reipublicae Romanae. Sed in loco tam con-

confragoso nihil definio. In capite LXVI. non improbem, *ea cadet*. Cap. LIV. difficulter probabis hominibus politis, *jubar e nomine*. *Jubar* enim scriptoribus Latinis, qui oratione pedibus soluta sunt usi, est stella & tempus matutinum, ut vesper, & vesperugo, vespertinum. Sed pro splendore accipitur apud solos poëtas. Malim igitur hîc *Scaligerum* audire. Cap. LIII. *victores darent* recte expungitur prave hîc repetitum. *Dura res* hîc nimis est dura. Cap. LI. placet *castris Pompeji obtinerentur*, quia propius accedunt ad veteris codicis scripturam. Recte quoque in Frontino corrigis: *praesidio obtinere*. In Cap. LXII. valde arridet, quod in posterioribus asseris, *tum idem enim Asiam, eamque oram obtinebat*. Haec ad tuas priores. Proxime, quarum spem fecisti, expecto, mendas nimirum glossasque in Vellejo deletas. In libro II. cap. XI. legitur in editis omnibus: *Metelli tamen triumphus fuit clarissimus, & meritum, virtutique cognomen Numidici inditum.* Quid est *meritum clarissimum?* scribendum censeo: *triumphus fuit clarissimus, & meritum virtute cognomen Numidici inditum.* Quae in posterioribus notasti ad Rutilii versum inquinatissimum, ingeniosa sunt, & plane Heinsiana. *Cognomen nudum* pro certissimo habeo. Sed *versum Veneris illotae* pro versu impolito nondum possum animum inducere, ut credam Rutilium scripsisse. Volusianos dictos esse *Venerios* merito rejicis: quamvis & *Sirmondus* ad Sidonium ajat, Volusianum hunc, ad quem scripsit itinerarium istud Rutilius, appellatum esse *Rufium Venerium Volusianum*. Sed opinio de cognomine *Venerius* nititur hoc solo versu. Veneriorum quidem in inscriptionibus vetustis est mentio, ut apud Gruterum DCCCLIII. 6. & alibi, sed nihil illae faciunt ad gentem Volusianam. *Veneri carissime*, est felicissime, beatissime. Quoniam Veneris jactus est in talis omnium felicissimus, hinc *Venustus* & Graecis ἐπαφρόδιτος, est felix, beatus. *Veneri* autem *carus* posuit pro *venustus*. Sic *Deo carus* sive *diis carus*, pro felici usurpari tu non ignoras. *Venustum* autem vocat Rufium, quia bis ad praefecturam Urbi fuerat evectus, & in tanta erat dignatione apud Caesarem. Tuam igitur secutus emendationem sic scribendum censeo:

Cognomen versu, Veneri carissime Rufi,
Illoto nudum pagina nostra canit.

Sed hoc tui sit consilii: tua hîc valeat existimatio. A nemine magis invitus dissentio, quam a te, cujus ingenio & eruditioni fasces submittunt quotquot sunt homines docti & politi. In initio hujus poëmatis vers. 15. videtur mihi haerere menda. Quid enim illo versu sibi vult, *collegarum imperium?* qui illi collegae? Mihi scribendum videtur:

Ordinis imperio collegatuque fruuntur.

Ordo est senatus istius aetatis scriptoribus, ut apud Ammianum Marcellinum: *Ordo & populus*. Adsciscuntur Latini in imperium collegatumque senatus. Hesychium τοῦ πάνυ parentis tui jam versat *Bynaeus*, propediemque manus ei admovebit, si dictis fidem praestiterit. Orationes meas cum tradendas curasti, quibus jusseram, tibi plurimum debeo. Ad Nobilissimum *Naeldvicium* litteras dabo, simulac intellexero reversum eum esse, brevi etiam ad nostrum *Daumium*: Antoninum Liberalem nondum vidi. Habes hîc cultissimum libellum

Cupe-

Cuperi, qui hodie ad me perlatus est. Nunc ejus ἀποθεώσεως editorem quaero Amsterodami. Qui a duce *Montoserio* tibi voluit salutem dicere, is me quoque invisit. Bibliopola est Parisiensis, sed gente Zelandus. Propediem redibit Parisios. Agricolam & Conradi quaesturam Basileensis editionis libens videbo, pretium vobis redditurus. *Jacobum Gronovium* credo te vidisse Hagae; mihi saltem dixit se te salutaturum, juravitque conceptis verbis, quae in praefatione scripsit de podagrosi cerebri homine, pertinere ad Florentinum quendam, nobis non ignotum. Vellem memoriae parentis donari quicquid ante hac dictum actumve est. Fuit noster nuperius apud Principem Paderbornensem, a quo benignissime fuit acceptus. Vidi & litteras a Magno duce αὐτοχειρὶ totas ad illum scriptas, plenas incredibilis humanitatis, & laudum, quales nunquam legi a Principe tribui istius sortis hominibus. Habuit & alias a Cardinale, eas quoque perbenignas. Sed haec inter nos. Vale, Princeps ingeniorum. Trajecti a.d. XXVIII. Octob. CIƆIƆCLXXV. Dionys. Perillustri *Zeleemio* salutem dico. *Junium* navigasse ad totos divisos orbe Britannos audio. Sed *Vossii* bibliotheca num eo etiam est vecta.

EPISTOLA CCCIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUem ante hos decem dies fasciculum a Cupero mihi redditum nautis vestris ad te curandum commisi, cum meis litteris spero te accepisse. Nunc mitto catalogum librorum, qui prima hebdomade hic venum ibunt. Si quos tuis usibus velis addictos id, quaeso, ut quamprimum significes. Invigilabimus tuis commodis. Plura nunc non licet. Fervet enim cum maxime parentatio, quam manibus *Brunii* debemus. Proximo die Lunae hoc pietatis officio defungemur. Non licuit autem mihi per destillationes cerebri, quibus infestabar, huic curae manum admovere, nisi ante hoc biduum. Ex Germania narrant *Conringium* dissertationem edidisse de nummis Hebraeorum, & *Strauchium* animadversiones in Gratianum publicaturum. De *Valesio* si quid explorati habueris pervelim scire. *Cuperi* libellus mihi perplacet. In oratione, quam nuper mittebam, *Franciscus* XI. flagitium quoque typographorum est, cum ego scripsissem *Franciscus* I. Pro aliis, quae notasti, plurimas tibi gratias debeo. Vale, grande decus nostrum, & nostri temporis. Trajecti a.d. VI. Nov. CIƆIƆCLXXV. Dionys.

EPI-

EPISTOLA CCCIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PRoximos dies aut valetudo occupavit mihi, aut excursus hac ab urbe, ne scripserim; praeterea licere nonnihil mihi sum arbitratus in te, veterem amicum, cujus cogitationes in parentalibus collegae tuo *Brunoni* parandis defixas esse haudquaquam ignorarem. Nunc quoque vix est ut scribam, nisi verbis paucissimis, ne tu, quo ferris in me measque res adfectu, pejora omineris, quam par est, de hac mea valetudine. Habebis igitur propediem a me litteras verborum minime inanes, utinam ne rerum quidem: interim per allatas recens a *Bigotio* litteras sum edoctus, *Henrici Valesii* morbum remisisse nonnihil, ita tamen, ut defunctus sit minime omni periculo senex litteratissimus. Hoc ut tibi significarem me rogavit optimus *Bigotius*. Idem addit Patres Societatis Jesu post obitum *Cossartii*, Themistium ejus publico permisisse, tum a *Combefisio* exspectari propediem scriptores Byzantinae Historiae ternos, hactenus ineditos, *Henrico Valesio*, cujus & notae sunt accessurae, laudatissimos. Alium in Zonara edendo occupari, & hoc quidem hactenus; *Jacobus Joh. Friderici Gronovii* filius cum fratre me quaesivisse frustra non ita nuper domi hic meae dicitur, sed semel tantum, idque horis inter meridiem vesperamque mediis, quo tempore per civitatem discurro frequentissime, res meas pro viribus promoturus, etsi sine successu hactenus: de eo, quod se excusat, agemus coram. Vale; Hagae Comitum VIII. Novemb. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCCV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUae de *Valesii* valetudine, de Themistio *Cossarti*, de tribus scriptoribus historiae Byzantinae ineditis, quos adornat publicae luci *Combefisius*, ac Zonara me docuisti nuper, gratissima habui. *Valesium* utinam audiamus propediem confirmatum esse. Nam in ejus capite salus litterarum in illo regno vertitur. Magnam faciemus jacturam multorum praeclarorum operum, quae molitur & promisit dudum, si fatis acerbis eripietur nobis vir ille summus. In auctione Zyliana *Gallonius* de cruciatibus martyrum viginti obolis, *Vorstii* Philologia octodecim, *Bangii* coelum orientis tredecim fuit nobis addictum. *Siricii* & *Ursini* scripta nullius audio pretii esse, a Theologis Germanis edita. *Grotio* de imperio summarum potestatum circa sacra pretium dixeram viginti quatuor

obolos, *Bocharti* epistolae decem: sed hi libri longe carius sint venditi. Num *Hoepingius* noster sit cras rescifcam. In Medicis & Philologis ut quos cupis emantur invigilabimus. Syntagma Historicum veterum Graeciae monumentorum *Allatii* sunt acta trium sanctorum Anargyrorum Cosmae & Damiani, quae Vindobonae prodierunt, cura *Reinoldi Debnii*. & *Brunnerus* de incredibilibus, est Palaephatus *Brunneri* in Suecia publicatus, quos libros dudum te credo habere. Sin tamen volueris illos tibi parari, nihil nobis erit antiquius, quam ut tuae serviamus voluntati. In reliquis quoque sumendis tibi nostrum extabit studium. Meis commodis nullus obstas. Nam plerosque habeo, quos excerpsisti, aliis non invitus careo. Et licet sint, quos desiderem, arca tamen exhaustissima non sinit nunc nos emaces esse. Nam stipendium maligne penditur, & non nisi guttatim, ut sic loquor. Idea orationum *Boxhornii*, sunt argumenta orationum, quae adolescentibus proposuit studia eloquentiae meditantibus, corruptissime ab imperito homine divulgata, quae digna non sunt tua bibliotheca: nec *Buchleri* epistolae. In Hesychio describendo *Bynaeus* noster fidem dedit se subsicivas horas positurum, & navaturum operam, ut brevi possit publicari. Stephanus de Urbibus *Pinedi* fervet, & quantum video *Berkelii* occupabit editionem. Ad *Bigotium* scribam propediem. Tuas illas ponderosas expecto cupidissime. Dedit ad me litteras quidam *Prippelnagelius* Bommelensis, quibus suum tibi ministerium in scribendo serviendoque offert. Si homine illo, quem ego non novi, volueris uti, fac brevi rescifcam. Meis liberis nunc est meliusculc. Nondum tamen emerserunt ex illo morbo, quo conflictantur. Vale, grande decus meum. Trajecti Batavorum a. d. XIV. Novemb. CIϽIϽCLXXV.

EPISTOLA CCCVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Otium illud, quod mihi pollicebar mox praesto fore, cum nuperius ad te, mi Graevi, scriberem, nondum sum nactus. appropinquat tamen, post secessum procerum hujus Provinciae non defuturum, ut spero, qui rebus super arduis deliberaturi convenere. *Gallonium* & *Vorstium* in auctione Zyliana usibus meis tua sedulitate esse comparatos plurimum gaudeo. Idem de caeteris promitto mihi, praesertim de syntagmate historico *Allatii*, quem librum, nisi pretio insano redimendum, nolim patiaris elabi. Hoc & dictum esto de *Riccioli* Hydrographia. Nam Almagestum ejus jam possideo. Palaephatum *Brunneri* frustra quaerebam nuper in armariis meis. *Buchleri* nescio cujus epistolae & idea Orationum Boxhorniana per me licet valeant exulentque bibliotheca mea, quando tu, librorum judex optimus, eos jubes inde abesse. Ampl. *Borchium* compellavi hesterno die salvum sospitemque. Occurrebat mihi *Jacobus Tollius* hoc mane, qui post nuntiatam mortem *Alexandri* fratris, ad istam

istam cathedram sese significabat adspirare, meamque operam implorabat. malle tamen sese, ni dissentirem, alteram in Silva Ducum apud Brabantos vacantem, quam *Jacobo Gronovio* destinet nonnemo. De stipendio vestro, lente & guttatim stillante in sinum tuum ex aerario publico, irascor equidem calamitati temporum. Apage stillicidia ista frigidissima, & meras hyemis Gallicanae reliquias; nunc ubi Joves illi antiqui, qui nimbis aureis toti perpluebant? Sed obduremus animum, & secundis servemus: venient, spero, aliquando laetiora tempora, jussis esurire Thrasonibus nostris, qui Principum munificentiam omnem nunc in se derivant soli. In Rutilii loco nondum concoquo illud *veneris:* τὸ *u*, quae prima littera ejus vocabuli, forte perperam repetitum est, ex ultima vocabuli praecedentis, aut pro *a* positum, quas litteras Longobardi simillimas habent. Sed & *versu illoto* duriusculum videtur. *Illoti pedes*, *illotae manus* in usu sunt promiscue. *nudum cognomen*, quod restituebam, videtur dictum, ut apud Nasonem Trist. I I. *vixque meus capiet nomina nuda liber.* Quid si dederit Rutilius

Cognomen, versu, a teneris charissime Rufi,
Illo te nudum pagina nostra canit.

Ad Vellejum proxime revertemur. Vale, Suavissime Graevi. Hagae Comitum 26. Novemb. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCCVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

INdicem librorum, quos in auctione Zyliana coëmendos mihi curasti, vir clarissime, quamprimum ad me perferri velim. aut si a legibus nihil obstat, ipsos codices, sed examinatos prius a bibliopola, nequid mutilati inter ipsos occurrat. de pretio, quod debetur ex pacto pro iis mature praestando, mihi curam relinque. Vianam ante festos dies vix licebit excurrere, adeo nihil a me promovetur hactenus in re pecuniaria ac rationibus, quae mihi subducendae restant cum aerarii publici praefectis. Interim Amplissimo *Blyenburgio* ad nos reduci orationem tuam tradidi. *Munckero* ob editum Antoninum male minatur *Berckelius*. Patruum suum Cardinalem ab Etruria, litteratissimum Principem, e vivis excessisse significabat proxime per litteras magnus Etruriae Dux, incredibili meo cum dolore. *Junius* fretum Britannicum sospes est emensus, cum *Isaaci* Bibliotheca omni. Haec ad me illustris *Beuningius*. Peregre pridem ad me allatum est nihil rerum novarum de communibus studiis. Tu, si quid habes cognitum, eo ut impertias hunc hominem, enixe te rogo. Viquefortianum negotium, ut apparet, non illi tantum exitiosum est. reorum in numero praecipui *Crommonius Grotiusque* nunc ubique sunt in fabula. *Grotius* a judice citatus, & ad diem XV. mensis hujusce, ut ad accusationes coram

ram respondeat. Sed quando nostra res hîc non agitur, alio transferamus castra deque studiis nostris confabulemur, praestat. Quanquam quid ego semipaganus & desultor ad bonas artes tanto tempore neglectas te nunc duco, qui regnas in hac palaestra, cum a me incondita omnia & cruda proficiscantur. De Domitio *Propraetore* classem occupante, sententiam hactenus non muto. Nummos binos pluresve *Fulvius Ursinus* in Gente Domitia profert, hanc rem, ut opinor, denotantes. cum ab altera parte hunc Domitium, ab altera triremem exhibeant. Hic est Cn. Domitius, Neronis Proavus, de quo copiose Suetonius in Nerone cap. 3. Unde colligere licet hunc ipsum jam ante Bruti Cassiique mortem duxisse classem praetoriam, ut opinor, quam postea denuo occupavit propraetore; *post Bruti Cassiique interitum classem olim commissam retinuit*. Is & consulatu postea cum C. Sosio est functus. cap. 52. non video quid aptius refingi possit, quam, *Immunes Martis dimittere*. Sic *immunis mali* apud Nasonem, *vobis immunibus hujus Esse mali dabitur*. cap. 81. *Rhenanus* exhibuit, quod tu mones, *ejus relicti erant publici*. *Vossius* me decepit, ut putarim pro *publicis* esse in V. C. *relictum*. quid si scribamus; *ejus refecta erant publica*. *publica*, pro agris publicis, de quibus ad Nasonis Fastos lib. v. 285. nos nonnihil. Cap. 66. de *jubare* alias videbimus: nam & historici locutionibus Poëticis frequenter utuntur, praesertim Florus. Lib. II. cap. II. annotavi in codice meo, *Emeritumque virtute cognomen Numidici inditum*. Ut τὸ *que* transponatur. in Rutilii Itinerario vers. 15. quid concinnius isto, *collegatu*, reponi possit haud video. Ecce nunc Velleji locum depravatissimum, quem olim a me castigatum saepius flagitasti. lib. II. cap. 28. *Primus ille, & utinam ultimus, exemplum proscriptionis invenit, ut in qua civitate petulantis convicii judicium Historiarum ex alto redditur, in ea jugulati civis reipubl. constitueretur auctoramentum*. Exhibeo scripturam veterem, quam miris modis detorquere interpretes sunt conati, ut de iis jure dixeris, quot homines, tot sententiae. iis refutandis me nunc non dabo. nam apage *Histriones* illos *exoletos*. Latas fuisse leges vult Vellejus, per quas interdictum esset probra & convicia in histriones, vilissimum genus hominum, jactare. quis credat igitur a Vellejo hîc factum, quod asseveret non licuisse? quid enim est *convicium petulans*, si *exoletos* Histriones appellare non est convicium? scribe igitur primo, *petulantis convicii judicium histrioni rarum ex alto redditur*. Deinde minima mutatione, *jugulati civis reis*. Rarum petulantis convicii judicium histrioni ex alto reddebatur a Praetore. Quare? quia de plano Praetor dabat secundum histriones, quibus conviciari per leges non licebat. res ergo non erat altioris indaginis, aut longae disquisitionis, si de facto constaret. *ex alto judicare* & *de plano* inter se opponuntur. hoc non intellexerunt homines eruditi. *Ex alto* hoc est e tribunali. pro *reipb.* (sic enim in antiquis membranis passim) *reis* reponi unius litterae mutatione haud improbabis. De Glossis nunc, quae hîc illic in historiam Vellejanam irrepsere, paucis habe. libr. II. cap. 4. *Missusque in Hispaniam fortunae virtutique expertae in Africa respondit*. Sic scribe, nam quod addunt *respondit in Hispania*, putidissimum glossema est, cum ex eo, quod missus esset in Hispaniam, satis intelligi de-

dederit, ubi virtuti in Asia expertae responderit. Cap. 5. pergit narrare de rebus in Hispania gestis, quare & ejus initio videtur scribendum, *praeclara militia A. Bruti fuit.* amota *Hispania*, cum Hispaniae gentes mox sequantur: deinde corrigendum, *cum urbem Contrebiam nomine oppugnaret*; ubi denuo *in Hispania* perperam irrepsit. puto id ipsum quoque in fine capitis esse tollendum. libr. 1. cap. 2. locus est vexatissimus, *sedem cepere circa Lesbon insulam.* mira locutio, cum constet inter omnes Lesbon ab illo inhabitatam, quanquam *Boeclerus* se solvisse nodum hunc Gordium retur, quod & Aeolidis partem insederint Orestis liberi. Sed omnia erunt plana, si tollimus τὸ *circa*; est enim epexegesis, *sedem capere*, *Lesbon insulam.* supererant plurima, sed jam tu lassus es legendo, ni fallor, ego certe scribendo. Vale. Hagae Comitum VIII. Decemb. CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCCVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EX libris Zylianis plerosque, qui momenti sint alicujus, tibi vindicavi. Paucos quosdam eripuerunt nobis stulti emtores, quorum tamen jactura tanti non est. Allatianum syntagma venditum erat, cum tuae mihi redderentur litterae, sed & hoc, ut spero, tibi asseremus. Nam qui emit salubri pretio nobis id transscripturum existimo. Ex indice subjecto cognosces qui nostris cesserint usibus. Amplissimum *Borchium* ad vos reversum gaudeo. Illius opera & studium tibi non deerit in negotio, quod nunc exercitum te habet, ad exitum perducendo. Tui enim est cupidissimus. Quaeso ut salutem ei meo dicas nomine verbis amantissimis. Propediem habebit antiquitates trium insularum Meursianas: tandem enim prodierunt in dias luminis auras. Cum libris, quos ex auctione Zyliana tibi paravimus, proxime videbis exemplar tibi destinatum, & quod Nobilissimo *Zelemio* & amplissimo *Naeldvicio* mittetur, nisi nos fefellerit bibliopega. Plurimum tibi debeo, cum silentii mei caussam apud virum Excellentem egisti. Nam nisi tuum ingenium tuaque gratia, qua plurimum apud eum potes, mihi adfuerit, valde vereor ne mea caussa sit occisa, & excidam illa benevolentia, qua me solebat prosequi. *Munkerum* & *Berkelium* committi invitus audio. Si ille plus vidit in scriptore isto emendando, cur indignatur? In commune quaeramus. Procul dubio satis magnam messem aliis reliquit uterque, si qui in hoc libello excutiendo voluerint elaborare. Cur non vult aliis licere in se, quod ipse sibi in alios sumsit? An non nuperius putavit sibi jus esse in fragmentum Stephanianum, quod paucis abhinc annis ediderat *Tennulius*? Accedet tamen mox tertius & quartus, qui in eodem libello expoliendo posuerunt operam, & non pauca rectius constituisse, quam priores editores, sperant se posse testatum facere. Si quid *Munckerus* peccavit, & id

modeste ac suo loco *Berkelius* docuerit, non debet hoc aegre ferre *Munckerus*. Sin in clamores & convitia exarserint propter quasdam correctiones, ipsi ludibrium debebunt viris gravibus, & ipsas praestantissimas artes jocum ludumque facient apud indoctos. Cardinalem Etruscum diem suum obiisse incredibiliter ipse quoque doleo, qui suum in me studium non obscuris significationibus semel iterumque declaravit. Servent modo superi Magnum Etruriae ducem. Accepi hisce diebus a *Magliabeckio Gerhardum Vossium* in Catonem Ciceronis, cum nonnullis aliis Tullianis interpretibus rarissimis; sed sine litteris. Sed ex iis, quas ad alios misit, intellexi *Norisio* confligandum esse cum plurimis, qui facto agmine illum invaserunt. Vidi *Hansenii* cujusdam scriptum, in quo & *Norisius* & *Ferrarius* vapulabant, in Italia editum. Sed plura nunc non licet, tabellario itineri accincto. Proxime cum libris habebis responsum ad loca Vellejana. Vale, vir Summe, & me ama. Trajecti εἰς τάχιστα. a. d. III. Kal. Decemb. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCCIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SEdulitatem illam, quam bibliothecae meae instruendae tantum non assiduam confers, Vir Cl. ac singulare prorsus in te rerum mearum studium amplector ulnis ambabus. Id autem ut muneribus omnibus absolutum praestes, da quaeso operam, ne quid nobis elabatur *Allatii* scriptum, cujus spem proxime faciebas. Quod si coemti a te meos in usus ultima auctione libelli ante diem Martis proximam non possunt huc mitti, apud te cures serventur satius omnino fore censeo, dum Vianae me sistam; quod fiet, ut auguror, ante festos dies proximos. Videbis nunc apud me, quid *Bigotius* ultimis literis perscribat, qui te peramanter jubet salvere. Habeo quae ad illum propediem mittantur: iis & *Blondelli*, quae promiseras (ea enim videre desiderat vir optimus) & Meursianae trium insularum antiquitates, & si quid praeterea illis oblatum cupis, addantur, per te licet. De rixa *Berckelium* inter ac *Munckerum*, quantum videtur, exarsura propediem recte judicas. *Berckelius* quidem, si me audit, dissimulabit injuriam, cum nulla, certe tanta non sit, quantam velit sibi illatam. hoc si facit, & existimationi suae & fortunis non male consulet. cum ampl. *Terborchio* multus hodie de te sermo mihi fuit. Exspectat ille avide promissa de Meursianis. Ea cum praestabitis, non deero mandatis tuis apud *Naaldvicium*, *Zeelhemiumque*. Vale, virorum clarissime. Hagae Comitum XIII. Decembri. CIↃIↃCLXXV.

EPI-

EPISTOLA CCCX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

JUstissimas equidem loquacitatis nimiae poenas persolvi tibi, mi Graevi; nam quo ego impudentius odiosa febris criticae digressione te obtundo, eo tu constantius rem facis te dignissimam omnino, qui naenias istas futiles tacendo cautus ulciscaris. Vianam hesterno die perveni, ubi in magna solitudine te unum, qui reliquorum instar es omnium, anxie circumspicio, desideroque misere, idque eo magis, quod tam vicinus, absis tamen. Veni igitur quamprimum, aut rape cursum potius intentis viribus. Quod si facies, promitto sancte altum mihi de criticis quisquiliis silentium fore. *Sciazzium* e vivis excessisse, relicta hereditatis parte majore *Gadio*, nescio an intellexeris. mihi pridie profectionis meae rumor publicus per forum Haganum late dispersus id nuntiavit. Vale, Vianae XXIII. Decemb. Gregor. CIↃIↃCLXXV. De oppugnatione Wismariensi si quid rescieris, id ne celatum mihi velis, vehementer rogo.

EPISTOLA CCCXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TArditatis caussam, quod tam diu tot tuis amantissime scriptis nihil repono, coram agam propediem, si Deus dederit. Spe certa tui adventus sustentabar, instantibus feriis natalis Servatoris. Per nostram enim urbem tempestate tam aspera te transiturum Vianam putabam, tuique complexus desideratissimi opinione meum oblectabam animum miris modis. Sed quoniam ea me fefellit propediem ad te volabo. Diutius enim tui desiderium ferre non possum, nisi tu malueris, quod te rogo obtestorque, ante ad nos excurrere. Mihi enim hac hebdomade pedem urbe movere non licet, quia acroases Academicae sunt finiendae, dilabentibus, qui mihi dant operam, adolescentibus. De *Sciassii* obitu & testamento Hagae relicto, in quo & tu & ego sumus ornati, plura propediem, ut & de aliis nonnullis. Nunc enim mihi abrumpendum erat, quia hora jam audita me vocat ad recitationem publicam. Raptissime XXIII. Decemb. Gregor. Vismariam nondum expugnatam esse ajunt. Cras exploratiora.

EPISTOLA CCCXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NE nunc quidem mihi licet vetus nomen expungere. Sed cis duo tresve dies liber solutusque hac, qua nunc distringor, occupatione vel centesimis usuris tibi satisfaciam. De judicio *Sciasfi* haec ad me frater ejus. Ante complures annos illum ordinasse suprema. Praecipuam possessionum partem cernere nostrum *Marquardum.* Tibi, *Henrico Valesio*, *Gronovio* τῷ μακαρίτῃ, mihi nonnullisque aliis eruditis viris legasse singulis tria millia florenorum. Hoc testamentum, cum ad Cimbros contenderet, credidisse fidei *Nieropii* Senatoris Hagensis, quod nunc, cum fama mortis ejus ad se pervenisset, aperuerint. Fratres & affinem litteris publicis arcessi in Cimbriam, juberique praesto esse ad sextum Januarii instantis, cum tabulas testamenti, quas ibi confecerit, sint resignaturi. *Nieropium* sibi vindicare facultates, quas his in terris reliquerit, legibus & judicio. Neminem velle ad Cimbros iter suscipere, ut sciri non possit, num poenitentia ductus, quod vero simile est, aliam rationem inierit ultimae voluntatis, an testamentum, quod hic sit inventum, velit ratum esse. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. *Henricus Valesius* litteris ad *Jacobum* datis significat, se cum valetudine rediisse in gratiam, & nunc totum in litteris esse. *Garnerius* edidit breviarium Liberati Diaconi, quo ille Nestorianae & Eutychianae haereseos historiam explicuit. A bibliopola nondum recepi antiquitatum Cretensium Meursii exempla tibi & *Selemio* destinata. Brevi tamen habebis. Tuum librum ad *Bigotium* recte curabo. Nunc accipis amphoram Rhenani decem, ut loquuntur, cantarorum. Vale, Vir Summe. Trajecti a. d. xv. Decemb. CIↃIↃCLXXV. Dionys. Uxor, *Trelschius*, & *Servasius* tibi salutem dicunt. Filiola mea *Loysa* gravissimo conflictatur morbo, ut agat animam fere. Cantarus est obolis viginti duobus. Vilius non potuit haberi, sed est notae Opimianae.

EPISTOLA CCCXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

VAletudo filiolae tuae miris equidem modis sollicitum me habet, qui in familiae tuae rebus sive prosperis, sive adversis res meas agi habeo persuasum, ut credas. Praeterea te hic intueri exoptabam unice. Nunc metus est, ne dum tu moraris excursum ad nos tuum propter hanc caussam sonticam, mihi in-

interea sit hinc abeundum. Pro vino gratias ingentes ago. Nunc enim probe cautum est, ne cum tu, *Ryckiusque* venietis (nam & is cum uxore se venturum erat pollicitus) apud siccum hospitem dura vobis omnia proponantur. de fasciculo ad *Bigotium* mittendo ingens in mora est periculum; multi enim dies effluxere, quando monuit me *Elzevirius* sua jam parata esse, quae mitti Rothomagum oporteret. Quae *Robertus Goesius* in Italiam proficiscens apud te deposuit, aut fer tecum, aut mitte quam primum. Uxorem tuam, feminam lectissimam, tum *Trelschium*, *Servasiumque* saluta, quaeso, verbis meis quam officiosissime. Vianae Decemb. CIƆIƆCLXXV. Gregor.

EPISTOLA CCCXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NEc temporis angustiae, nec tua humanitas, nec mea fert infantia, ut gratias pares singulari tuae comitati, qua me accepisti benignissime, & tot xeniis auctum dimisisti, agam. Utinam, si sedes refixurus es proximo vere, eas poneres in hac urbe, ut saepius tuo mihi liceat frui complexu, illisque sermonibus, quos ego omnium beatorum epulis & voluptatibus praefero. Novi nihil plane. Vismariae obsidionem credunt jam solutam esse. Hamburgensium litteras ajunt novissimas nunciasse Reginam, jam ex castris discessisse, & expectari ibi equos, qui avehant tormenta. Eminus tamen circumsidebitur occlusis omnibus accessibus, ne qui commeatus possit apportari, aut recens miles. Pacificatores propediem creduntur coituri esse. Locum Symmachi nullus possum invenire de illa urbe, cujus maxima pars foeneratur. In Plinii epistola de venatione in recentibus libris legitur, *agitatione motuque*, sed in Sichardi, *hac agitatione motuque*, scribitur, ut bene conjiciebas. De *utroque metallo* Manilii tuam expecto sententiam. Pro novis nunciis ego expecto a te novas observationes. Vale, decus nostrum, & si nos amas, excurre, quaeso, ad nos antequam Hagam te recipias. Venies, quod nosti, nobis desideratissimus. Trajecti a.d. XXX. Decemb. CIƆIƆCLXXV. Dionys.

EPISTOLA CCCXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

GRates agendas esse reris, mi Graevi, quasi hospitio meo laute comiterque exceptus. At vero id omne tuum est beneficium, cui ni mature salus pedibus quaesita esset, jugulari equidem modisque enecari dirissimis poteras; certe

certe tot frivolarum obſervationum toxico, quas odioſe nimis crudeliterque ingerebam, & quidem ſine miſſione, adeo ut nil omnino reliqui fuerit, niſi ut & mala occentarem carmina: ſed tu hanc peſtem fuga provida cautiſſime es amolitus, & Ulixea plane nobilitate illeviſti auribus ceram, ne quid iſtos in ſcopulos impingeres. Symmachi locus de Beneventanis exſtat lib. 1. Epiſt. 1 1 1. ad patrem, in editione Paraeana, qua ſola nunc utor. Puto & in Schioppiana. Nam vetuſtiores eam non agnoſcunt, aut in calce voluminis adjectam oſtentant. Nunc flagito verſus iſtos jambicos antiqui marmoris ſubalpini in Priapum, quos apud te vidi olim. de loco Manilii alias agemus. Nam tu Vellejanis noſtris virgulam cenſoriam nondum appoſuiſti. Ante meam profectionem utinam te cum uxore ac aliis amicis hîc te amplectar. Sed properandum eſt tibi, hoc ſi agas: ſin minus, litterarum tuarum matteis me paſcas quotidie, omni prece obſecro. Danorum me miſeret, qui tanto jam tempore irriti oppugnationis ſedent ad urbem non munitiſſimi operis. Sed illos quid terreat, aut tam ignavos faciat, ego quidem unice ſum ſecurus. *Bynaeum*, quaeſo, noſtrum adhortari perge, & adjutor quandoque veni, ſi haeſitet hic illic, ut Heſychiana mei parentis aliquando lucem auſpicato videant. Vale, virorum praeſtantiſſime. Vianae a. d. xxv. Decemb. Julian. CIↄIↄCLXXV.

EPISTOLA CCCXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

UBi poteram accipi lautius & ſuavius, quam apud te, qui & lectiſſimis epulis, & exquiſitae doctrinae ac elegantiae ſermonibus corpus animumque mirifice paviſti, ut illorum dierum, quos tecum poſui, & acroamatum jucundiſſimorum, quibus me oblectabas, ſemper meminero? Nuſquam tempus ullum majore cum voluptate tranſigo & majore fructu. Quoties a te domum redeo, tantum bonarum rerum in horrea mea condendum mecum fero, quantum mihi longiſſimo tempore non potuiſſem quaerere. Damno & deploro meam infelicitatem, qua non diutius per domeſticas occupationes mihi licuerit tantis frui deliciis. Sed vide ne tibi tua humanitate arceſſas hominem, qui proco Penelopes longius & impudentius tuis incubet aedibus aliquando. Nunc quidem obſtant varia, quae me uxoremque non ſinunt ad vos excurrere. Fac tu nobis tui copiam, ſi nos amas. Nihil poterit nobis accidere optatius & deſideratius. Proximo forte Lunae aut Mercurii die tecum contendam Lugdunum. Verſus Jambicos marmoris antiqui in ſubalpinis regionibus extantes en tibi.

SYLVAN'AE SACRA SEMICLUSE FRAXINO
Et hujus alti ſumme cuſtos hortuli,

Tibi

1 Hoc A procul dubio delendum eſt, ſic tamen extat in editione. *Graevius*

Tibi basce grates dedicamus Musicas.
Quod nos per arva, perque montes Alpicos,
Tuique luci suaveolentis hospites,
Dum jus guberno, remque fungor Caesarum,
Tuo favore [1] *properanti sospites.*
Tu me meosque reduces Romam sistito
Daque Itala rura te colamus praeside,
Ego jam dicabo mille magnas arbores.

T. POMPONII VICTORIS PROC.
AUGUSTO T.

De Vismariana obsidione cras exploratiora, puto, poterimus perscribere. *Jenckinium* pacificatorem Anglum appulsum esse Rotterodami certo creditur. Principem locum equestris ordinis apud Sicambros ambiri ab illo, de quo nuperius id tibi narrabam, certa res est. *Kromommii* caussam agere Ordines Selandiae, & meliore illas loco esse quam vulgus existimet, *Maersebrucius* amico significavit. Octoviri Bavarici filia elocabitur Regi Hispaniae. Hoc certis nuntiis ad nos perlatum esse sunt qui heri mihi voluerunt persuadere, iique οἱ ἐν τέλει. *Bynaeum* urgebo. Nunc totus est in Theologicis. Propediem enim candidatorum numero adscribetur. His curis liber & solutus impendet se rursus huic operae, quam dicavit Hesychio ὁ πάνυ edendo. Se in multis locis haesitare jam diu conqueritur. Jussi illum eas περικοπὰς notare, & mihi ostendere, quod propediem facturus est. Propertio cum variorum notis edendo nunc se accinxit *Sylius* noster. Ne plane cartam perderent, auctor eis fui, ut sequatur *Dusae* editionem, & integras Scaligeri, Achillis Statii, & Mureti notas publicet, adjectis excerptis aliorum. Celsi Lugdunensis velim memineris, ubi ad *Bigotium* litteras dabis. Vale, vir Summe. Trajecti Batavorum a. d. XXIII. Decemb. CIↃIↃCLXXV. Juliani, hoc est biduo ante quam tuae sunt exaratae, quibus nunc respondi.

1 *l. prosperante.* Graev.

EPISTOLA CCCXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Novissimae Hamburgensium litterae laetiora nobis narrarunt, quam quae nuperius adferebantur. Vismaria ante hos duodecim dies a Danis capta est. Conditiones deditionis proxime expectantur. Hodie in hac Urbe prandet Serenissimus Arausionum Princeps, Hagae coenaturus. Gallici legati viae se dabunt Novimagum contendentes a. d. XVIII. Januar. Gregorian. instantis anni. Eluvies ista magnam stragem hominum pecudumque edidit in Hollandia Septentrionali, deletis & suppressis septem, ut ajunt, pagis. Cum haec exa-

rarem me invisit *Servaesius*, litteras secum ferens, quas Lutetia ad se scriptas ostendebat, significantes legatos jam viam carpere, & Parisiis excessisse. Vale, vir Summe & tuo complexu cave nos defraudes. Trajecti Batavorum a. d. XXIV. Decemb. CIƆIƆCLXXV. Juliani. viri Nobilissimi *Trelschius* & *Servaesius* tibi salutem dicunt.

EPISTOLA CCCXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE discessu meo rem nondum habeo satis deliberatam, quod biduo proximo valetudinem senserim lubricam omnino, & sui identidem nos admonentem. Versus, quos misisti manus antiquae, habui, uti debebam, longe quidem acceptissimos. Utinam id genus complura tuis e scriniis eruantur! nec minus debeo tibi pro nuntiis tam auspicatis. Auspicatos voco, quod opiner eos momentum ingens fore ad praestandam nobis pacem, sine qua nihil fortunatum aut salutare duco. Triumviros rei amatoriae Poetas, qui typis describendos in urbe vestra susceperunt, velim operi adderent *Achillis Statii* in Propertium annotata hactenus inedita, quae Romae dicuntur reservari apud Patres Oratorii, quos vocant. Horum enim bibliothecae *Statius* ipse moriens scrinia sua legarat. Utilis omnino hac in re fuisset nobis opera *Octavii Falconerii*, nunc ad quem hic confugiamus, notum in urbe habeo neminem, quod praesens rogare sum oblitus, cum vellem tamen maxime; nunc obsecro, ut si incides quandoque in catalogos bibliothecarum e celebrioribus apud vos publica distractis auctione, eos mihi vindices, cum dabitur occasio. Hoc in numero sunt *Heurnii*, *Canteri*, *Lappii a Waveren*, *Buchelii*. De publicae etiam Bibliothecae catalogo nescio quid promiseras, si meministi. Haec nunc, cum alia, mi Graevi, ad te perscribenda non essent in promtu. Vianae 26. Decembri. Jul. CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCCXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOvi hic, praeterquam quae leges in ista, quam mitto, scida, nihil habetur. Nova victoria potitos esse Danos cognosces, expulsis Ribnitio Suecis, & quadringentis captis. Cum *Jenkinsio* ex Anglia revertit ad nos *Spanhemius*, quem equidem videre pervelim. In pacis negotio, quantum providere licet, lente procedent. Nam Austrii cum sociis videntur alieniores esse a pace.

Sed

Sed haec ἐν θεῶν γόνασι. Excruciat me tua valetudo, nec finit me mea, quae satis commoda est, frui. Non possum enim recte valere, si tu, quem non minus diligo quam me ipse, infirmitate conflictaris. Quaeso te, ut vel tribus verbis cras mihi significes quomodo te habeas: sin melius, rogo ut ad nos excurras, & hîc animum cum amicis a curis & occupationibus leves ac reficias. Omnibus venies, mihi crede, desideratissimus. De *Statii* notis in Propertium egeram in novissimis litteris cum *Falconerio*, sed is placida sopitus quiete est alienissimo tempore. Videbo tamen num per amicos Florentinos possim hunc thesaurum canibus incubantibus extorquere. Catalogorum, quos desideras, meminero. Nisi mei periissent, ut nosti, jam haberes Heurnianum: bibliothecae publicae habebis brevi. Te vicissim rogo, ut si quos habes geminos, eos mecum communices. In primis desidero Rutgersianum & Scaligeri. Vidistine crassum illum Oxoniensem? Thucydidis quoque illius, cujus margini nonnulla *Turnebus* adscripserat, rogo ut mihi copiam facias in usum diei unius alteriusve. Brevi sartus tectusque ad te redibit. Sunt quaedam loca in illo scriptore, quae me torquent, quae videbo, num ejus ingenio possint expediri. Utinam tu ipse ferres eum librum. Vale, Princeps ingeniorum. Trajecti Batavorum a. d. XVI. Decemb. CIϽIϽCLXXV. Gregor.

EPISTOLA CCCXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

VAletudinem haud modice mihi dejecit attrivitque tempestas foeda hodiernae diei. Ita fit, dum adfigor lecto, ne Thucydides *Turnebi*, quem flagitabas, nunc ad te perferatur. Hunc tamen, ut primum offeretur investiganti (nec longe quaerendus erit) non fore fraudandum tuis usibus persuasum habeto, ut credas. Praefectionem meam tardari doleo, vel propter *Spanhemium* nostrum, quem reducem a Britannis aveo complecti. Nunc dum ego excursum ad Haganos procrastino, ne is elabatur interea nobis subverendum videtur. Si remiserit in diem crastinum tempestas coeli haec tam turbida nonnihil, certiora de itinere meo poterunt nuntiari. Praevideo fore, ut Dani animo multum efferantur hoc tam prospero rerum adversus Suecos successu, quos a se vinci insolitum habent. Bibliopola ille, qui Cretensia Meursii toties promissa nobis pergit non praestare, ipse e Batavo in Cretensem veteratorem mutari videtur: adeo enim ille Κρητίζει, ut omnem Creticae antiquitatis genium hac laude provocare possit. Litterae, proximis diebus hinc inde ad nos perlatae, nil prorsus commemoratu dignum complectuntur, ut sic quoque certare tecum haudquaquam detur. Vale, vir amicissime. Vianae a. d. XXVII. Decemb. Jul. CIϽIϽCLXXV.

EPISTOLA CCCXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Valetudinem parum firmam afflixisse spurcam hanc tempestatem magno cum gemitu in tuis legi litteris. Sed cum nunc ista hyems desaevierit, spero quoque tecum nunc esse meliuscule, & cras nos tuo fruituros complexu. Habes hîc catalogum bibliothecae Ultrajectinae. *Meursii* Cretensia sequentur brevi, nisi, toties totiesque qui nobis illusit, bibliopola antiquum obtinebit fidem suam fallens, & nos vanis ducens procrastinationibus. Thucydiden, quem promisisti, expecto. Vidi hodie apud amicum epistolam Hagae scriptam heri, quae narrabat legatum Regis Daniae Arausionensium Principi significasse non solum Vismariae, sed & Carolostadii deditionem. Hujus tamen rei nuncii ad alios in hac urbe nondum pervenerunt. Vale, vir Summe, & veni. Quod si per nostram urbem te non transiturum esse nossem, mitterem ad te exempla aliquot parentationis meae, quae traderes amicis. Sed te omnes cupidissime expectamus. Vale, meum decus iterum iterumque; Trajecti Batavorum a. d. XXVIII. Decemb. Jul. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA CCCXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Quas heri sero accepi, illico curandas tradidi hemerodromo Amstelodamensi, ut nullus dubitem, quin recte curatae sint & tempestive. Sed tuo nos defraudari complexu, quem jam animo praeceperamus omnes, gravissime ferimus, quotquot hîc Heinsianum nomen colimus & veneramur, qui jam nobis ipsis in adventum tuum indixeramus festum diem. Sed non mirum te municipes hos tenues contemnere, qui plenis velis contendis ad Proceres Haganos, & celsos illos Rhamnes, qui tamen praetereunt austera poëmata. Ex Anglia accepimus, prodiisse ibi Arundelliana Marmora cum notis *Seldeni*, *Palmerii*, *Lydiati*, & *Pridieauxii*, & *Lydiatum* de festis Romanorum. *Willius* Medicus celeberrimus obiit, cujus opera nunc junctim eduntur. Thucydiden sperabam ante tuum abitum me visurum esse, & videbo credo. Spes enim, quam tu facis, nunquam deludit hiantes. Novi nihil. Hagam ubi veneris, Nobilissimis Viris *Naelavicio*, *Zeleemio*, *Terburchio* salutem plurimam meo nomine dic quaeso, ut & Excellentissimo *Spanhemio*, si eum ibi offenderis. Habebit

bit antiquitates Meurſianas, cum hac tranſierit, modo de ejus tranſitu certior fiam. Vale, mea lux. Trajecti Batavorum a. d. XXX. Decemb. CIↃIↃCLXXV. Dionyſ.

EPISTOLA CCCXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

JAm grates, quas debebam, egiſſem tibi pro inſigni hoſpitalitate, quam more ſollemni nuper exhibebas, niſi ſpem feciſſes diſcedenti excurſus ad nos tui mox ſecuturi. Suſpicamur moram properanti injectam ab inclementi coelo; nunc quando omne gelu ſopitum eſt, vide ne quid porro ſpes noſtras & tuas pollicitationes inſuper habere pergas, operamque da, ut quando ſis exſpectandus nobis quam primum, reſciamus. Sunt enim de quibus agendum erit tecum. Idem mecum exoptat ampl. *Terborchius*. Ex quo diſceſſi a vobis, omnia mihi hîc barbara videntur, tam delicati faſtidii ſum factus per ſermones tuos omni litteratura excultos, prae quibus nihil hîc offertur nobis. Amicos omnes jubeo ſalvere, & in hiſce loco non poſtremo Cl. *Burmannum*. apud reliquos ſubitaneam profectionem meam excuſaſti jam, credo. Vale, virorum amiciſſime. Hagae Comitum XXIV. Januar. CIↃIↃCLXXVI.

Apoſtrophe Jocoſa ad Cretam, cum Meurſianas ejus inſulae Antiquitates, diu multumque ſub praelo Typographico frigentes, V.C. JO.G.GRAEVIUS editor promiſiſſet non ſemel nobis, & tamen praeſtare promiſſa differet.

Dic Creta, Creta, ecquando deſines tandem
Dare caſſa rebus verba, ſpemque fruſtrari
Jam pollicendo ſat ſuperque dilatam?
Moremne ſemper obtinebis antiquum,
Cunas tonantis & ſepulchra poſt rapti
Jactata falſo, tauriforme poſt monſtrum,
Poſt Daedaleae pervium aërem pennae,
Atque inferis Minoa judicem adlectum,
Nos fabularum magna portio facti
Sumus heu? tuarum: nos inane promiſſum,
Labyrinthi ut error flexuoſus, exercet,
Procraſtinatrix & miſerrime ludit
Proles Meletis cum vetuſta Smyrnaei,
Fons ille vatum, myſta proximus Phoebo,
Te criminetur arguatque mendacem,
Ut promereris, auctor haud minus verax.
Antiquitatis ecce promus adſertae
Tibi eamdem inurit Graevius *notam noſter,*
Par Creta Cretae Meurſiana Minoae.
Jam parce coepto, parce, totque cum larvis
Omnem apparatum tolle ludicrae ſcenae,
Oblita temet, ut mei recorderis.

EPI-

EPISTOLA CCCXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

PAstus pulcherrimorum & elegantissimorum tuorum sermonum, ut & suavissimarum escarum deliciis, non possum non voluptatis, quam apud te cepi summam, perpetuo meminisse. Tua merita in me jampridem tanta sunt, ut si vel cogitando ea me assequi posse sperarem, insanirem plane. Tuus sum χρήσει ϗ κτήσει. Cras a sollemnibus muneribus feriabuntur Magni Musarum mystae. Cooptabitur enim novus collega *Hulsius* rite more majorum in collegium. Propter istam inaugurationem festus huic Parnasso dies indictus est. Te, spero, praesto futurum, fidemque datam liberaturum: quia sine te nobis haec sacra non poterunt constare. Vale, Heinsi, nostrum decus & praesidium unicum, & crastino die Veneris, aut potius a meridie hujus lucis tui exoptatissimi complexus nobis fac copiam, nisi velis iram Leidensis Apollinis provocare. Iterum iterumque vale, & veni. Lugduni Batavorum a. d. xxx. Januar. CIↃIↃCLXXVI. Si forte quid tuum ad nos retardaret iter fac quaeso cognoscam. Tuus enim ad nos adventus rationem mei reditus moderabitur. Litterae possunt mitti ad aedes viduae *Schultingii*. Sed omen despuo, & te exspecto.

EPISTOLA CCCXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

AUguror iter omne, quod a nobis domum discedens suscepisti, fortunatum tibi cum uxore obtigisse, quamvis id ipsum jam ex te rescisse debebam, si antiquo scriptionis sedulae instituto tuo parem te praestares. Sed cum nonnihil sit, quod in te jure meo videar desiderare posse, vereor ne quid Scazontes mei te offenderint, frigusculove perfuderint: post horum igitur tenuem gustum tibi appositum tam inauspicato, quicquid superest apud me damnati carminis Vulcano expiandum committam. Acerbitatem fortasse improbasti nimiam. At ego omnem malignitatem a ludo hoc abfuisse testor religiose, quae in mores meos non cadit. praesertim cum tecum mihi res est, cui ut succenseam aut iracunde insultem, si velim maxime, haud quaquam a me impetrarem. Nunc has ad *Perizonium* exaratas tuae fidei permitto. habui proximis diebus e Saxonia a *Frid. Bened. Carpzovio* laetissimum nuntium portantes de re litteraria. Sed de nuntio alias agemus. ad ipsas literas cum rescribi propediem a me oporteat, quis sit is *Carpzovius*, & quo fungatur munere, Academicone,

cone, an alio quocunque occupetur in re publica, velim doceri. *Carpzovium* juris consultum celebrem mihi fama jam pridem commendavit. Sed hunc e vivis jam pridem excessisse opinor. Vale 21. Februar. Hagae Comitum CIƆIƆCLXXV.

EPISTOLA CCCXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SAlvus quidem domum redii, sed reversum tot exceperunt occupationes, ut officio fungi tibique debitas gratias persolvere pro benignissima tua voluntate, qua me accepisti, non potuerim. Nullus illuxit dies, qui me non admonuerit tuorum in me meritorum, & verbis dumtaxat, si rebus non licet, gratum memoremque animum tibi probare. Sed quotidie meum scribendi consilium aut nec opinae ortae remorae, & negotia, quae differri non poterant, aut amicorum salutationes, aut intempestivae quoque adventorum interpellationes retardarunt. Tui Scazontes tantum abest ut bilem mihi conciverint, ut potius tuam mirer bonitatem, qui non gravius accusaveris meam tarditatem. [1] *Fridericus Benedictus Carpzovius* publice docet in Academia Lipsiensi Hebraeas litteras. Parens ejus pastor fuit urbis illius eruditus & facundus, frater celebris Jurisconsulti. Quae de Reinesianis scriptis te docuerit pervelim certior fieri. Novi hîc quod scribam nihil est. A *Magliabeckio* habui hisce diebus epistolas ad Atticum *Victorii* editionis novissimae, gratum hercle munus & desideratum, nec non *Majoragii* libellum, quo defendit Ciceronem contra *Calcagninum*, & diatriben *Norisii*, qua Plautino sale perfricat Macedonem adversarium suum. Istos libellos mihi attulit *vander Duffen* Delphensis. Vale, vir Summe, & propediem expecta prolixiores. Nunc tabellarius avolat. *Hogersium*, qui hisce diebus mecum fuit, te vidisse puto. Iterum iterumque vale. Trajecti ad Rhenum a. d. v. Februar. CIƆIƆCLXXVI. Jul. Accipis hîc nummum Patini.

1 Errare puto Clarissimum Graevium; Hic enim *Fridericus Benedictus Carpzovius*, fuit *Johannis Benedicti* Professoris Theologi celeberrimi apud Lipsienses quintus filius, Polyhistor & Maecenas eruditorum celeberrimus, Senator & Aedilis Lipsiensis, cujus auspiciis, consilio & opera Acta illa Lipsiensium eruditorum maxime fuere prodita, & qui obiit xx. Maii. Anno 1699. ut didici ex Epistola *Christiani Junckeri* ad *Joan. Georg. Pritium* de obitu *Frider. Benedicti Carpzovii* eo anno Schleusingae edita. vide & Act. Lipf. 1699. Junio. p. 288. Epistolas ejus & *Heinsii* mutuas elegantiae, & rerum, Historiam literariam illustrantium, plenissimas, in hac etiam Sylloge locum reperturas speramus,

EPISTOLA CCCXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ITa est, ut narrabam proxime, mi Graevi, *Fred. Bened. Carpzovius* litteras nuperius ad me dedit, perquam officiosas sane, & laetarum rerum nuntias longe exoptatissimas, addito litteris fasciculo, qui nonnulla apud Saxones in lucem recens prolata complectebatur. Dissertationes videlicet doctissimi *Thomasii* de Stoica mundi exustione, tum sciographiam Historiae Aethiopicae, quam luculentam *Job. Ludolfus* de Abyssinorum regno ac rebus paratam praelo jam nunc habet. Sed quod praecipua voluptate me perfundit, accedebat specimen operis Reinesiani veterum inscriptionum typis jam descriptum: quod integrum auspiciis Serenissimi Saxoniae Electoris juris publici mox faciendum jubemur sperare. Addit idem *Carpzovius* occupari se in edendis *Reinesii* ejusdem variis lectionibus, post curas primas egregie adauctis; de secundo tamen ejusdem libri tomo hactenus, ut scis, desiderato vellem certiora subjunxisset. Addit alia, quibus commemorandis nunc supersedeo. Ego certe viri hactenus mihi ignoti humanitatem & munificentiam singularem exosculor tenerrime. Scazontes hic habes, ut ipse illos & uras & seces pro arbitrio. Aequo enim animo feram hoc omne, dum te placatum experiar. videror pro jure meo egisse tecum, etsi liberius aliquanto, nisi & ego jam dudum elegos tibi deberem, quos vindicare credo voluisti. Vale Hagae Comitum 19. Februar. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EUangelium pro tot rebus laetissimis & longe acceptissimis, quas de Reinesianis inscriptionibus mihi narras, nimis diu tibi debeo, Heinsi meum decus. Spectabam ἀγαθὸν δαίμονα mihi quoque aliquid oblaturum, quo possem tuam remunerari liberalitatem, sed mihi nondum licuit esse tam beato. Quod enim narrem dignum tuis auribus de re litteraria nihil succurrit hoc tempore. Specimen Inscriptionum operis Reinesiani videre sane quam cupio. Utinam secundus etiam variarum lectionum Tomus lucem videret, & quae de Historicis Graecis & Medicis antiquis litteris se consignasse olim testatus est. Expecto reliqua, quae tibi significavit *Carpzovius*, quibus commemorandis nuper supersedebas. Scazontes tuos, etsi satis acri sale perfricent misellam Cretam, &

& ejus promissores, mirifice me tamen delectant. Tanti hercle fuit differre promissa, ut Scazontes tam argutos, tam lepidos & plane Heinsianos, hoc est, plenos salis & urbanitatis potuerit haec diuturnior advocatio elicere. Si Musae me non hoc diu desiderato honore dignantur, ut illorum in numerum referar, qui meriti sunt elegis tuis immortalitati transscribi, possum contentus esse vel hoc Hipponacteo praeconio, in ultimo quodam libellorum tuorum angulo. *Isaacum Vossium* prima hirundine ad nos advolaturum ex Britannia sunt, qui nobis persuasum velint. De nupero praelio marino in mari infero pugnato nihilne ad te Magnus Dux? *Schefferi* dissertationes Academicae ecquando perferentur ad nos. In Vellejo Paterculo praeclara sunt, quae de Cn. Domitio propraetore observasti. Sed in capite LII. lib. II. vereor, ut possis probare elegantioribus hominibus tuam emendationem *immunes Martis dimittere*: immunes malorum, calamitatum saepe legitur apud scriptores idoneos, sed immunes Martis dimittere, puto, a Latina lingua est alienum. Immunes in militia dicebantur non exauctorati & dimissi, sed qui veteranorum nomine sub vexillis in castris habebantur; soluti omnibus muneribus militaribus, nisi cum in campum esset descendendum, & manus cum hoste conferendae, quibus opponebantur *munifices*. *Bello dimittere* Latini scribunt, dicuntque: sed *immunem belli dimittere* nemo dixerit, aut si quis diceret, si recte loqueretur, esset veteranum sacramento solvere, seu exauctorare. Mallem legere: *quam omnes impune dimitteret*, non in illos saeviret post victoriam, quippe qui clamarit, *parce civibus*. Verbum militare est *dimittere*, ut bene Vossius notavit. Cap. LXXXI. pro *ejus relicti erant publici*, emendas *ejus refecta erant publica*. Invitus a te dissentio, cujus sollertia tot argumentis mihi est perspectissima. Possem in tuam discedere sententiam, si a scriptoribus solutis pedibus *publica* pro agris vectigalibus accipi meminissem. Sed tamen, dum haec scribo & omnem meam replico memoriam, subit locus Suetonii in Vitellio cap. 7. *Sinuessanos Formianosque, quorum publica vectigalia interverterat, non nisi terrore calumniae amovit*. & illud Horatii: *Pars hominum gestit conducere publica*. Itaque do vela retro & tuam exosculor emendationem, *ejus refecta erant publica* hoc sensu, vectigalia, quae ex agro Campano redibant reipublicae, refecta erant, quia illum agrum militibus assignaverat, sed pensavit hanc jacturam aerarii vectigalibus Cretensibus. *Publicum* saepius in hac notione apud Historicos Latinos reperitur, quam *publica*: ut *exercere publicum* apud Suet. inde *publicani*. In libro II. cap. XI. tuae quoque subscribo correctioni, modo pro *emeritumque virtute cognomen* scribatur, ut ante conjiciebam, *meritumque virtute cognomen*. nam *emeritum* pro *meritum* usurpari non credo, nisi a te fuero meliora doctus. Libro II. cap. XXVIII. emendatio tua perquam ingeniosa, qua locum deploratum restituisti, valde blanditur. Nec tamen ausim verbis conceptis jurare Velleji hanc manum esse & verba. Sed tua tamen conjectura propius abest a vestigiis veteris libri, quam aliorum. Nihil certius quoque, quam quae tradidisti de putidis glossis delendis in capite IV. & V. hujus libri. Libro I. cap. 2. rem acu tetigisti. Verior emendatio non poterat ex ipso tripode Delphico proficisci. In libro II. cap. VI. legitur:

gitur: *Quo die singularis Pomponii equitis Romani in Grachum fides fuit, qui more Coclitis, sustentatis in ponte hostibus, ejus gladio se transfixit.* Sensus hujus loci est obscurus, cum nescias τὸ *ejus* referendum ne sit ad Coclitem, an ad Gracchum. Videtur sensus postulare, Gracchi gladio se Pomponium transfixisse. Sed Gracchi, qui fuga salutem quaesierat, gladius unde Pomponio? Non in eodem loco morabantur. Si tantum interpunctionem leviter immutaveris, salva erunt omnia. Sic enim scripsit Vellejus: *Sustentatis in ponte hostibus ejus, se gladio transfixit.* De Sciassiana hereditate nihilne audis? Vale, vir summe, & me ama, ac in posterum crebriores a me expecta. Trajecti ad Rhenum a. d. XIX. CIↃIↃCLXXV. Julian. Habes hîc litteras a *Perizonio* nostro, cui si potes tua commendatione hunc, quem meretur, locum exambire, immortali beneficio juvenem elegantis ingenii tibi devincies, & bene de litterarum studiis mereberis. Amplissimo *Terburchio* & Nobilissimo *Selemio* ac *Naeldvicio*, si quando eos videris, salutem ut meo nomine dicas, rogo.

EPISTOLA CCCXXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn esse differendum responsum ad *Perizonii* nostri suavissimas ratus sum, ne spem ille vanam in me collocaret: neminem enim prorsus habeo, in illo Brabantiae tractu, ubi vacare professionem artium bonarum is asseverat, apud quem aut gratia aut auctoritate quicquam possim. Si possem, illi prae caeteris officia mea studerent. impende, quaeso, omnem facundiam, ut hoc mihi credat tibique juvenis ornatissimus. Tentavit jam pridem super re eadem per litteras *Jacobus Tollius*, atque idem responsum tulit. Et haec quidem hactenus. Jucundissimis tuis nonnihil reponam propediem, nunc narro me recentem esse a morbo gravissimo, quem funestus multum adauxit nuntius de excessu *Caroli Dati*, in quo unicum & ultimum amicorum Italorum amisi. Ita me paullatim efferri sentio, mi Graevi, in carissimis capitibus. De *Sciazzii* supremis tabulis nihil omnino. unde fit, ut suspicer ipsum *Gudium* propediem huc esse venturum. Tu vale, & diurna cum tuis. Hagae Comitum. a. d. II. Mart. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ACcipis hîc Catalogum illum librorum, quos hîc in auctione venum propofituros effe *Culenburgii* heredes olim tibi fignificavi. Sed fpes deludit hiantes. Eft enim farrago librorum non magnae rei. Si quos tamen ex iis tibi forfan addictos velis, fac mature refcifcam, ut tuae poffim fervire voluntati. De Sciaffiana voluntate perlatum ad me eft, refciffa effe in noviffimis tabulis priorum legata, fi non omnia, faltem quibus me ornaverat. Te fpero refpexiffe benigniores deos. In Petronio egimus aliquando de hoc loco: *Sed per ambages Deorumque miniſteria, & fabulofum fententiarum tormentum praecipitandus eſt liber fpiritus.* Tibi videbatur rectius legi, *Deorum myfteria*, & *fententiarum ornamentum.* Sed *Deorum miniſteria* non rejecerim, quod poëtae deorum minifterio pleraque agi & adminiftrari canant, ut apud Homerum modo hic, modo ille deus mittitur ad res turbandas, aut in tranquillum collocandas. apud Virgilium Juno Aeolum incitat in Aeneam, Venus armat Cupidinem in Didonem. In hoc ipfo carmine Petronii Pluto Fortunae utitur minifterio in bello civili excitando. Nihil in omnium poëtarum libris eft frequentius, qui omnes fere animorum motus excitari & fedari Deorum minifterio fingunt. Sed *fententiarum ornamentum* perplacet. Vale, vir perilluftris & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XXI. Februar. CIƆIƆCLXXVI. Celfi rogo memineris, ubi fcribes ad *Bigotium.*

EPISTOLA CCCXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUantae res humanas verfant viciffitudines! quam nullum gaudium non dicam perpetuum, fed diuturnum nos gaudere finit impotentia & crudelitas fortunae, quae femper ex noftro dolore fibi ludos facit. Vix nuperius laetiorum rerum aura nos adflaverat, cum ftatim turbines, procellae, foediffimaeque tempeftates quafi agmine facto irruunt. Nondum compofueramus animum confufum acerba morte *Octavii Falconerii*, cum denuo in lacrymas eft eundum, quas longa dies vix compefcet. Nam recens hoc & grande vulnus, quod inexpectatus obitus *Caroli Dati* nobis inflixit, non facile coibit, tanta eft jactura, quam in illo fecimus. Ingenii ejus elegantiam, ac fuavitates, vitae integritatem, candorem, voluntatem prolixam erga omnes, quos aut probi-

tas, aut bene de litteris merendi studium ei conciliaverat, semper ego amavi & suspexi plurimum. Ereptus mihi est amicus, qui nihil non mea caussa volebat, & studiis meis, quacunque ratione poterat, commodabat. Licet tibi longo plurimorum annorum usu fuerit conjunctior, non tamen flebilior tibi occidit, quam mihi. Acerbitatem hanc exasperat gravissimus morbus, in quem te scribis incidisse: nec satis etiam nunc ex illo convaluisse. Sed spero tamen, cum meliuscule sit, te propediem firmum fore. Non ante potero animum moerore fractum colligere, quam te restitutum pristinae valetudini intellexero. Deum interea precibus fatigabo, ut hujus voti me quamprimum compotem faciat. Si me vis vivere & valere, fac ut crebro de tuae valetudinis ratione certior fiam. Nam in tua salute meam verti decrevi. Apud *Perizonium* caussam tuam agam. Cura valetudinem tuam diligentissime. Trajecti Batavorum a. d. XXII. Februar. CIƆIƆCLXXVI. Julian. *Trelsius* tibi salutem dicit, qui duos ipsos menses ex pedibus & manibus laborat.

EPISTOLA CCCXXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

EXcidisse te tabulis amici nostri supremis ne quid indigneris, narro non mei illic majorem, quam tui rationem esse habitam. Nimirum [1] fabricator doli araneas istas soli sibi divisas & praedam omnem esse voluit. Novisti illud in apologo, *quia rex sum Leo*: hac castigatione loci male affecti semet ipsus pulcherrime expressisse visus est architectus & modimperator tabularum. possunt nunc, si me audiunt criticorum patres conscripti, jure optimo exsibilare fungos forenses & nasutissimis rabulis oppedere, qui secum natas, secum interituras artes captatorias gloriabantur. *Niropium* certe Hagani, quod scis, fori Tribonianum nuper, atque tunc inter heredes principis loci virum, tanto frigore percussit machinatione hac *Bomius* noster, ut vix inspectis tabulis, ad primum tam horrendi carminis auditum & hereditatibus captandis, & vitae humanae supremum vale dixerit vaferrimus senex. Audio tamen testatoris defuncti agnatos proximos in eo nunc esse, ut contendant hereditatis triente fraudari secundum leges Holsaticas sese haudquaquam posse. Qua propter e bonis defuncti, quicquid hîc terrarum investigari oculis Lynceis potest, id omne mordicus illi arripiunt; quod & ipsum fatum videtur subiturus haereditatis involator, si huc venerit. Sed, ut circumspectus est, vitabit laqueos, nec temere se credet tam aduncis manibus. Haec sunt, quae in rem tuam conferri posse videbantur solatia, mi Graevi, Valetudo mea pro anni tempestate, lentis passibus in melius procedit. a *Bigotio* copiosas habui, qui plurima te salute im-

[1] *Marquardus Gudius*, qui *Sciossii* olim Rector & comes, post itinera varia ipsi persuaserat, ut in Holsatiam secum concederet, ubi defunctus illum heredem instituit.

impertit: Catalogus Bibliothecae Trajectinae inter codices MS. cum Palponistam exhibeat, vide sodes quid de illo volumine *Daumio* nostro polliceri debeamus. Si vulgatis libris auctiorem invenies, pro magno thesauro carbones istos venditare poteris, & ingens praemium a viro sperare, frivolorum istorum percupido. Vale, Hagae Comitum 6. Mart. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Valeant captatores & tabulae, modo tu valeas. Tua enim sanitas mihi pluris est, quam quicquid nummorum in arcam nostri amici congeritur. Nae ille solas non stulte litterulas didicit, & non tantum artem tenet veteres codices emendandi, sed & novos faciendi longe sibi utilissimos, qui rectius tradunt omnes rationes auri argenti aeris flandi feriundi, quam quicquid unquam ab omnibus ciniflonibus memoriae proditum est. Non est ut exprobrent in posterum Criticis suum in rebus inanibus, nec sibi, nec aliis profuturis rebus, studium. Absolvit hoc crimine nobilissimam artem, & potest vicinis ejus Hamburgensibus nunc os obturari, qui olim civem suum, quod in hac arte, sumtum suum non exercenti, consumeret aetatem, conjecerunt in vincula. illa profecto nunc caput in sydera tollet, & jubebit plorare Punica negotiatorum ingenia, quae vix tantum argenti multorum annorum curis & miseriis possunt facere, quantum illa brevi temporis momento in sinum sui cultoris largissime infundit. Frendeant licet & rumpantur haeredipetae Hagani, noster vanas hominum curas ridet, & partis fruitur. A *Bigotio* quae nova habes, & *Carpzovio*, quaeso ut mecum communices propediem. Sum enim avidissimus audiendi. Tu vero cum haec narraveris, animum abduces a luctu, nec tibi, nec quem luges, profuturo. Palponistam jam olim contuli cum vetere nostrae bibliothecae codice, ex quo non solum emendari potest in locis plurimis, sed & augeri. Communicavi haec pridem cum *Daumio*. In auctione cras invigilabimus tuis commodis. Gyraldum nondum inspexi. Sed de his propediem certiora. Vale, Princeps ingeniorum, & fac quamprimum de tua valetudine & rebus litterariis certior fiam. Trajecti Batavorum prid. Kal. Mart. CIƆIƆCLXXVI. Julian. Cum has scripsissem, perferuntur ad me a bibliopola lectiones *Schefferi* Academicae perlustrandae. Delibavi illas tantum fugitivo oculo, sed vereor ut tibi se probent, praecipue quae ad Tragurianum fragmentum notavit. *Trelschius* tibi salutem dicit. *Hogersius* Hagae oppressus morbo gravi decumbit, in aedibus uxoris *Rippendae*.

EPI-

EPISTOLA CCCXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE variis *Reinesii* lectionibus hoc tantum ad me *Carpzovius*, eas auctiores atque emendatiores a se praelo nuper commissas esse. De secundo tomo nihil addit. Sed si fiet, ut responso meas dignetur, resciri omnia plenius poterunt, quando illum sum percunctatus, quid de tomo secundo sperandum nobis. Addebat de *Loccenii* antiquitatibus Suecicis Historiaque, typis reseribi apud Saxones coepta. Moliri & amoenitatum juris Menagianarum editionem Typographos. Scazontas cave aliter interpreteris, quam ludum inter duos periturum. debere Elegos pergo, quos, etsi tarde procedentes, ne crede tamen quicquam rei habere cum Scazontibus. Lectiones Academicas *Schefferi* tandem hîc vidimus, sed exemplar, quod erat unicum, auferebat Ampl. *Terborchius.* Apud Vellej. lib. II. cap. 52. quoniam improbatur tibi, *immunes Martis dimittere*, abeat in malam rem conjectura haec: suspicabar aliquando ex ultima syllaba in *omnes* & *partes*, pro & *partes* faciendum *expertes.* Ut fuerit, *damni expertes*, vel *munerum expertes:* nam *munera* pro oneribus aliquando. *duri fugientem munera belli*, habes apud Nasonem, & apud Lucretium, *fera munera militiai.* Cap. 81. *De refectis publicis* non muto sententiam. Apud Nason. v. Fast.

Vindice servabant nullo sua publica vulgus,
Jamque in privato pascere inertis erat.

Sic restituisse me memini e scriptis, cum vulgo legeretur, *sua pascua*, ubi & plura annotavi. Hinc aediles *Publicii*, quia haec *publica* curabant. Lib. II. cap. II. *emeritum virtute cognomen* sum amplexus, quod *emereri* illo aevo pro mereri in usu fuisse frequentissime haud me praeteriret. apud Nasonem Epistola Hypsipyles

Quid refert, scelerata piam si vincit, & ipso
Crimine dotata est, emeruitque viros.

Ita enim meliores scripti constanter. ubi perperam nonnulli, *demeruitque*, ut illic diximus. Tibullus I. Eleg. x. 59.

Nec lasciva soror dicatur plura bibisse
Pocula, vel plures emeruisse viros.

Lib. II. cap. 6. *hostibus ejus, se gladio transfixit*, omnino amplector. Talia multa apud illum sunt transposita. Sed jam aures credo callum duxerunt tibi, tot auditis in Vellejum frivolis castigationibus, quare manum de tabula. Ad *Perizonium* cum scribes, quaeso, ex te intelligat, egisse me cum nonnemine viro primario urbis Silvae Ducis. Illum autem asseverare vanos esse rumores de professione humaniorum litterarum istic loci vacante. Nobil. *Zeelhemius* cum Principe, puto, ad vos est profectus. Fratris ejus fortunae, quod nolim, malo loco

loco pergunt esse, & tantum non conclamatae. Mors repentina *Caroli Dati*, quanto maerore me confecerit vix est ut verbis exprimatur. Ne nunc quidem, cum virum cogito, a lacrymis temperare possum. Libris illis, quos magno numero ad illum simul ac *Falconerium* mittebam ante menses sex septemve, quid factum sit, hactenus ignoro. Oravi itaque *Laurentium Panciatichum*, ut ne gravaretur significare, ecquid salvi in Etruriam pervenissent. Eorum indicem, quos in Culenburgiana auctione coemptos volebam, accepisse te opinor, & de Gyraldo prae caeteris tibi curae fore. Nunc ut oraculum tuum in transcursu consulam, doceas me, rogo, ecquid notaveris lectum tibi apud Graecos quoscumque σιμνὸν pro parvo usurpari. *Bigotius* narrat capitularia Regum Francicorum a *Baluzio* propemodum ad finem esse producta, duobus ingentibus tomis. Quibus accessurum sit quicquid ejus argumenti a *Pithoeo*, *Sirmondo*, aliis. Eumdem *Baluzium* occupari in edendis Innocentii III operibus. a *Gussanvillaeo* Gregorium Magnum e MSS. recognitum edi, & ab eodem Ambrosium. Scriptores usibus Delphini inservituros frigide distrahi: unde fiat, ut Typographi a reliquis, qui supersunt, edendis deterreantur. haec fere ille. Amico nostro sordere codices antiqui merito cepere, quando per compendiariam cum codicillis optime illi convenit, in quibus desudandum est minus. Laudarem institutum critici nostri acutissimi, nisi reliquos criticos plorare juberet. Vale XI. Mart. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Carpzovium amo cum operam navat Inscriptionibus *Reinesii*, & Variis ejus lectionibus auctius atque emendatius edendis. Utinam & tomum secundum, & Paralipomena de Historicis Graecis, nec non quae de Medicis veteribus commentatus est, in lucem protrahat. In scriniis ἐν πάλιν latuisse diatribam de Lingua Punica infinitis accessionibus locupletatam mihi est exploratissimum. Vellei locum libro II. cap. LII. nondum perpurgatum esse puto. Si quae certior conjectura tibi pro tua ingenii sollertia succurret, nihil mihi gratius accidet, quam si eam mecum communicaveris. Sed in capite LXXXI. de *refectis publicis*, & in lib. II. cap. XI. de τῷ *emeritum virtute cognomen* plane in tuam discedo sententiam. Omnem scrupulum mihi exemisti; quamvis historicos sic locutos esse non meminerim. Σεμνὸν pro parvo accipi non mihi quisquam persuaserit. cum contra ea σεμνὸν ab Hesychio & Suida exponatur μέγα, quod verissimum est, & multis posset declarari exemplis, nisi res esset pervulgata. Novi quidem Eumenidas dici σεμνὰς θεὰς: novi apud Aristophanem ἀλαζόνας dici σεμνοὺς, & Penelopen a Lycophrone dici βασσάραν σεμνῶς κασωρεύουσαν, *meretricem strenue scortantem*, sed σεμνὸν esse parum πῶ κεῖται; sane qui hoc me do-

 cuerit

euerit magnus mihi erit Apollo. Conclamata *Hogersii* valetudo, quae & aliorum litteris mihi nunciabatur, moerorem, quem conceperam ex morte *Caroli Dati*, vehementer auxit, ut dolore poene exanimer. Tantillo temporis spatio tot cariſſimorum capitum, in tanta penuria, facere jacturam ferri ſane moderate non poteſt. Deus ſpero reſpiciet *Hogerſium*. Nihil heri hodieque de illo accepi, ut ſpe quadam melius conſtitutae nunc valetudinis tenear. Ea ne me fallat deus faxit. Gratiſſima habeo quae narras de *Baluſio*, aliiſque Gallis. Ego quod reponam nunc nihil habeo. Accipis hic catalogum librorum, qui brevi vendentur hic, ut vides. In auctione nupera quos deſiderabas habemus omnes, praeter *Sylvii* progymnaſmata peſſime habita, & [1] *Simonem Simonium* de Nobilitate, quem intercepit quidam Delphenſis. Is liber non videbatur mihi a viro polito ſcriptus. Docuerat morum diſciplinam Lipſiae, ante hos quinquaginta annos. Multa corraſerat, ſed nullus nitor, nulla vis in ejus ſcriptis. Poterit tamen, credo poſſeſſori extorqueri, ſi tanta illius habendi te tenet cupiditas. Hominem enim novi. Libros, quos emimus tibi, Hagam proximo die Jovis mittam, ſi juſſeris. Sin malueris Vianam curari, aut hic tuum adventum illos praeſtolari, tuae voluntati, ubi de ea certiores erimus futuri, ſatisfaciemus. De *Hogerſio* ſuperetne, an ad plures abierit, quod Deus avertat, pervelim ſcire quamprimum. Nob. *Trelſchius*, quem etiam nunc arthritis affigit lecto, tibi ſalutem juſſit praeſcribi verbis amantiſſimis, ut & *Servaſius* & *Maerſebroekius*. Vale, vir ſumme. Trajecti in Batavis a. d. IV. Mart. CIƆIƆCLXXVI. *Bigotium* rogo ut meo ſalutes nomine. Spero ad illum jam perlata eſſe exemplaria Meurſianarum antiquitatam, quae *Elzevirius* ad illum curavit. Celſi Lugdunenſis velim memineris. Iterum vale, meum praeſidium & decus.

1 Medicum fuiſſe & patria Lucenſem, ſed religionis cauſſa ſolum vertiſſe, Lipſia vero abiiſſe in Sileſiam & Moraviam, & inde in Poloniam ſe Antitrinitariis junxiſſe tradit *Verton* des, Satyres Anti. T. II. pag. 218. An ſit idem *Simon Simonides*, cujus poëmata aurea, ut dicit, & cum antiquitate comparanda, edidit *Joach. Morſius* Lugd. Batav. 1619. neſcio, nec videtur. Nam licet & in Polonia, & ſub patrocinio *Joannis Zamoſcii* vixiſſe ex Poëmatis appareat, tamen aetas vix congruit. Lites enim *Simonius* cum *Jacobo Schegkio* habuit jam Anno 1569. *Simonides* vero ille Anno 1613. dicit ſe prope attingere annum ſexageſimum. forte ejus filius fuerit. Sed nihil adfirmo. vid. *Lipſ.* v. Cent. Miſc. Ep. 57. & *Buchner.* parte II. Ep. 63. & 116.

EPISTOLA CCCXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SUb horam ſecundam noctis proximae e vivis exceſſit noſter *Hogerſius*, in flore aetatis raptus, cum annum quadrageſimum ageret. Nec aliud exſpectandum videbatur, ut ex ultimis meis reſcire potuiſti: defuncti uxor, lacrymis tota diffluens, nec ſolatia admittens, miſerum praebet ſpectaculum. hoc pro

pro nostra con uetudine significandum duxi, cum aliud nihil in promptu esset, quod nuntiarem. XIV. Mart. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE excessu *Hogersii* nostri immaturo tecum agebam hesterno die. Obiit etiam in Etruria *Franciscus Rhedius*, qui etsi ea aetate non erat, ut nosci a me potuerit, cum ante annos hos XXIV in Italia peregrinarer, tamen ex scriptis mihi erat compertissimus, quorum pleraque perferri ad me voluerat ipse, conciliante nos *Dato*. Diem alterumque exemit mihi jucundissimis sermonibus noster *Francius*, adducto secum comite *Brouckhusio*, poeta non humillimi spiritus, si hominem forte nosti. Gyraldi opera cum caeteris libellis, quod mihi vindicasti, est cur tibi debeam non parum. Apud te serventur velim, dum aut adsim ipse sub dies festos proximos, aut quid iis cupiam fieri significem. e catalogo, quem hodie a te accepi, nonnullos in calce epistolae videbis designatos, quos si pretio salubri mihi addicendos curabis, geminabitur beneficium. Τὸ σῖμα non posse capi pro parvo quod asseveras; comprobasti opinionem meam. Vellejum facere missum jampridem animus erat, nisi aliud nunc agenti locus se offerret lib. II. cap. 57. *Libelli conjurationem nuntiantes, dati ab eo, neque protinus lecti erant*: turbata est nonnihil orationis series. forte transponendae voces, *neque protinus ab eo lecti erant*. Sed verius ex *dati* refingendum esse *dilati*. *libelli &c. dilati ab eo, neque protinus lecti erant* multa de hoc loquendi modo ad Nason. Met. v. fabula Rusticorum in ranas mutatorum. *Distulit ira sitim*, ubi *sustulit* ante legebatur. In Fragmento Petronii Traguriano memini conjecturam meam, cum tibi obiter aperuissem, non fuisse satis approbatam. Nunc experiri libet, si idem negotium felicius mihi sit cessurum: Nicerotis verba sunt in convivio Trimalchionis cap. LXI. *Cum adhuc servirem, habitabamus in vico angusto (nunc Gavillae domus est) ibi, quomodo dii volunt, amare coepi uxorem Terentii cauponis, noveratis Melissam Tarentinam, pulcherrimum bacciballum.* Illud *bacciballum* vocabuli monstrum est, monstrosum aeque Reinesii *Casalbadium* Centebam igitur fontem erroris inde fluxisse, quod librarius sollemni errore unam syllabam geminare neglexisset, antiquitus videlicet exaratum fuisse *baccicibollum*. hoc est *Bacchi cymbalium*. singula videamus: *Bacci* & *Baci* pro *Bacchi* passim occurrit in antiquissimis membranis. *Ciballum* pro *Cymbalium* non est magnae mutationis. *y* in *i*, & *t* in *l* degenerant promiscue in priscis monumentis: amat praeterea haec diminutiva impense Arbiter. Sic *Schedium Lucilianum*, *sesama in catillis*, *corymbium*, *mastrilla* & similia. Lenaeum Grammaticum Suetonio dici *Cymbalum juventutis*; Appionem Grammaticum Tiberio *Cymbalum mundi* potes recordari. Sed ista minus ad rem faciunt. Si liberet argutari, poteram con-

cuerit magnus mihi erit Apollo. Conclamata *Hogersii* valetudo, quae & aliorum litteris mihi nunciabatur, moerorem, quem conceperam ex morte *Caroli Dati*, vehementer auxit, ut dolore poene exanimer. Tantillo temporis spatio tot carissimorum capitum, in tanta penuria, facere jacturam ferri sane moderate non potest. Deus spero respiciet *Hogersium*. Nihil heri hodieque de illo accepi, ut spe quadam melius constitutae nunc valetudinis tenear. Ea ne me fallat deus faxit. Gratissima habeo quae narras de *Baluzio*, aliisque Gallis. Ego quod reponam nunc nihil habeo. Accipis hic catalogum librorum, qui brevi vendentur hic, ut vides. In auctione nupera quos desiderabas habemus omnes, praeter *Sylvii* progymnasmata pessime habita, & [1] *Simonem Simonium* de Nobilitate, quem intercepit quidam Delphensis. Is liber non videbatur mihi a viro polito scriptus. Docuerat morum disciplinam Lipsiae, ante hos quinquaginta annos. Multa corraserat, sed nullus nitor, nulla vis in ejus scriptis. Poterit tamen, credo possessori extorqueri, si tanta illius habendi te tenet cupiditas. Hominem enim novi. Libros, quos emimus tibi, Hagam proximo die Jovis mittam, si jusseris. Sin malueris Vianam curari, aut hic tuum adventum illos praestolari, tuae voluntati, ubi de ea certiores erimus futuri, satisfaciemus. De *Hogersio* superetne, an ad plures abierit, quod Deus avertat, pervelim scire quamprimum. Nob. *Trelschius*, quem etiam nunc arthritis affigit lecto, tibi salutem jussit praescribi verbis amantissimis, ut & *Servatius* & *Maerjebroekius*. Vale, vir summe. Trajecti in Batavis a. d. IV. Mart. CIↃIↃCLXXVI. *Bigotium* rogo ut meo salutes nomine. Spero ad illum jam perlata esse exemplaria Meursianarum antiquitatam, quae *Elzevirius* ad illum curavit. Celsi Lugdunensis velim memineris. Iterum vale, meum praesidium & decus.

1 Medicum fuisse & patria Lucensem, sed religionis caussa solum vertisse, Lipsia vero abiisse in Silesiam & Moraviam, & inde in Poloniam se Antitrinitariis junxisse tradit *Verton* des, Satyres Anti. T. II. pag. 218. An sit idem *Simon Simonides*, cujus poemata aurea, ut dicit, & cum antiquitate comparanda, edidit *Joach. Morsius* Lugd. Batav. 1619. nescio, nec videtur. Nam licet & in Polonia, & sub patrocinio *Joannis Zamoscii* vixisse ex Poematis appareat, tamen aetas vix congruit. Lites enim *Simonius* cum *Jacobo Schegkio* habuit jam Anno 1569. *Simonides* vero ille Anno 1613. dicit se prope attingere annum sexagesimum. forte ejus filius fuerit. Sed nihil adfirmo. vid. *Lips.* v. Cent. Misc. Ep. 57. & *Buchner*. parte II. Ep. 63. & 116.

EPISTOLA CCCXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SUb horam secundam noctis proximae e vivis excessit noster *Hogersius*, in flore aetatis raptus, cum annum quadragesimum ageret. Nec aliud exspectandum videbatur, ut ex ultimis meis rescire potuisti: defuncti uxor, lacrymis tota diffluens, nec solatia admittens, miserum praebet spectaculum. hoc pro

pro nostra con uetudine significandum duxi, cum aliud nihil in promptu esset, quod nuntiarem. XIV. Mart. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE excessu *Hogersii* nostri immaturo tecum agebam hesterno die. Obiit etiam in Etruria *Franciscus Rhedius*, qui etsi ea aetate non erat, ut nosci a me potuerit, cum ante annos hos XXIV in Italia peregrinarer, tamen ex scriptis mihi erat compertissimus, quorum pleraque perferri ad me voluerat ipse, conciliante nos *Dato*. Diem alterumque exemit mihi jucundissimis sermonibus noster *Francius*, adducto secum comite *Brouckhusio*, poëta non humillimi spiritus, si hominem forte nosti. Gyraldi opera cum caeteris libellis, quod mihi vindicasti, est cur tibi debeam non parum. Apud te serventur velim, dum aut adsim ipse sub dies festos proximos, aut quid iis cupiam fieri significem. e catalogo, quem hodie a te accepi, nonnullos in calce epistolae videbis designatos, quos si pretio salubri mihi addicendos curabis, geminabitur beneficium. Τὸ ῥῖνος non posse capi pro parvo quod asseveras; comprobasti opinionem meam. Vellejum facere missum jampridem animus erat, nisi aliud nunc agenti locus se offerret lib. II. cap. 57. *Libelli conjurationem nuntiantes, dati ab eo, neque protinus lecti erant*: turbata est nonnihil orationis series. forte transponendae voces, *neque protinus ab eo lecti erant*. Sed verius ex *dati* refingendum esse *dilati. libelli &c. dilati ab eo, neque protinus lecti erant* multa de hoc loquendi modo ad Nason. Met. v. fabula Rusticorum in ranas mutatorum. *Distulit ira sitim*, ubi *sustulit* ante legebatur. In Fragmento Petronii Traguriano memini conjecturam meam, cum tibi obiter aperuissem, non fuisse satis approbatam. Nunc experiri libet, si idem negotium felicius mihi sit cessurum: Nicerotis verba sunt in convivio Trimalchionis cap. LXI. *Cum adhuc servirem, habitabamus in vico angusto (nunc Gavillae domus est) ibi, quomodo dii volunt, amare coepi uxorem Terentii cauponis, noveratis Melissam Tarentinam, pulcherrimum baccibal-lum.* Illud *baccibàllum* vocabuli monstrum est, monstrosum aeque Reinesii *Casalbadium*. Censebam igitur fontem erroris inde fluxisse, quod librarius sollemni errore unam syllabam geminare neglexisset, antiquitus videlicet exaratum fuisse *baccicibellum*. hoc est *Bacchi cymbalium*. singula videamus: *Bacci* & *Baci* pro *Bacchi* passim occurrit in antiquissimis membranis. *Ciballum* pro *Cymbalium* non est magnae mutationis. *y* in *i*, & *t* in *l* degenerant promiscue in priscis monumentis: amat praeterea haec diminutiva impense Arbiter. Sic *Schedium Lucilianum*, *sesama in catillis*, *corymbium*, *mastrilla* & similia. Lenaeum Grammaticum Suetonio dici *Cymbalum juventutis*; Appionem Grammaticum Tiberio *Cymbalum mundi* potes recordari. Sed ista minus ad rem faciunt. Si liberet argutari, poteram

contendere videri allusum ad *κύμβος*, cavum recessum. Sic & *patellas* id genus feminae dictae. *Cymbalum* vocat Melissam, quod esset cymbalistria. Vies Terentii coponis uxorem, copam & ipsam. Copae autem plerumque ad oblectandos compotores, aut fidicinae aut crotalistriae erant, aut similium quid artium callebant. Talis & *Copa Syrisca* in Catalectis. *Bacchi* igitur *Cymbalium* Melissa haec, quod cymbalo, ut dicebam, Bacchicum sodalitium, potores oblectaret, vel etiam quod cymbalistriam ageret in sacris Bacchicis. Vetus inscriptio apud Gruter. pag CCCXVIII 2. *hic sita est pupa & famula Bacchi Cymbalis.* id est, ut ego interpretor, Cymbalistria. Hisce si non pervicero, quod volebam, plura in caussam meam dicenda non habeo. Vale, Hagae Com. 15. Mart. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ACerba optimi *Hogersii* mors mihi perquam luctuosa fuit. Nam ingenio erat optimo, moribus candidissimis & facillimis, ut omnibus esset in deliciis, nisi quorum inimicitiam secta, quam sequebatur in republica gerenda, ei conflaverat. Accedebat eruditio minime vulgaris. Nam & carmina pangebat, ut nosti, tersa & naturali quadam pulchritudine nitentia. Viduam moerore confectam praeterito die lunae hic vidi. Tantum & tam recens vulnus nondum poterat tractari. Hic annus, quem vix ingressi sumus, perquam funestus nobis est, qui nobis tot cara capita eripuit. Faxit deus, ut his malis nunc simus defuncti. *Franciscum Rhedium* non obiisse, sed ex gravissimo morbo recreatum esse, heri ad me perferebatur. Sed *Pollinius* Romae quoque decessit. *Octavii Ferrarii* Origines linguae Italicae prodierunt: & Prolusio XXXII Palladis turbatae arma, & XXXIII Veneta sapientia, sive de optimo civitatis statu. Etiam *Petrus Paullus Bosca*, bibliothecae Ambrosianae Mediolani praefectus, edidit de serpente aeneo Ambrosianae Bibliothecae Micrologum. *Norisii* libellum de nummo Domitiani indies expecto. Vidi specimen inscriptionum *Reinesii* Lipsiae a *Carpzovio* publicatum insigne, quod desiderium reliqua videndi meum vehementer accendit. In Vellejo Paterculo lib. II. cap. 57. mirifice tua mihi placet emendatio certissima, & ingeniosissime a te excogitata. Valde quoque blanditur in Traguriano fragmento *Bacchi cymbalium*, modo *cymbalium* legatur, ut *schedium*, *corymbium*. Si *cymbalium* non probabitur Criticorum filiis, poteris *cymbalum* commode retinere, pro quo scriptum fuit *ciballum*. Frequenter enim in geminanda eadem littera lapsos esse librarios tu non es docendus. *Cymbalis* in inscriptione antiqua recte interpretaris *cymbalistria*. Non ausim quidem praestare Petronium sic scripsisse, sed nihil tamen, quod propius absit a vestigiis corruptae scripturae, & magis appositum huic loco,

loco, a quoquam fine ope vetustioris codicis facile poterit afferri. Nobilissimus *Zeleemius* me hîc nuperius invisit in transitu, quem rogo ut meo nomine jubeas salvere, ut & amplissimum *Terburchium* & *Naeldvicium*, si vobiscum fuerint. De *Grotio* nihil hîc audimus. Si quid habes, quaeso ut nobiscum communices. Vellejum nolim deponas, sed me his deliciis, quas epulis Jovis praefero, pascere crebro pergas. Vale, Heinsi incomparabilis. Trajecti ad Rhenum a d. IX. Mart. CIƆIƆCLXXVI. Libros, quos petebas ex iis, qui modo venditi sunt, omnes habemus praeter Xaverii vitam, Erasmum de lingua, & iter Andreae, qui carius venditi sunt.

EPISTOLA CCCXXXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn potuisse me defungi consolationis officio apud viduam *Hogersii* nostri vehementer quidem doleo. Dies Saturni erat, qui proximum hunc praecessit, quando matutinis horis processi domo sciscitaturus, ut solebam, quo loco res essent amici decumbentis: cum in occursu *Rumpfius* medicus me docuit jam exspirasse nostrum. Mox incidi in *Francium*, qui, quod mea potissimum de causa iter a se susceptum asseveraret, totum mihi diem abstulit. Die postero post exacta sacra solemnia, nihil prius habui, quam ut ad miserrimam viduam me conferrem, sed illa jam sese Haga proripuerat. Hoc quaeso factum; cum occasio feret, apud illam excusa. ad Vellejum & Petronium quae proxime annotabam, non displicuisse tibi harum rerum judici sanctissimo, est quod plurimum mihi gratuler. *Cymbalium* suavius & amatore dignius esse rebar, quam *Cymbalum*. praesertim cum multum sit in hisce diminutivis Arbiter. In hoc ipso Trimalchionis convivio senex ineptissimus margaritas Fortunatae uxoris *Crotalia* vocat, a *Crotalis* deducta derivatione. Quid ni ergo per Grammaticos liceat & *Cymbalium* a *Cymbalo* deducere? Sed quando fieri poterit propediem, ut coram confabulemur de studiis nostris, differam haec praestat in congressum, nostrum. Tunc & curae mihi erit, ut dispungantur rationes nostrae super codicibus abs te nuperius meos in usus coemptis. *Franciscum Rhedium* laetor revixisse. Hunc enim *Francius* esse mortuum, cum de morbo tantum inaudivissem, prae se ferebat. Utinam & de *Grypenbielmii* excessu falsus sit nuntius. Sed metuo, ne nimium sit verus, praesertim tot malis concinentibus. *Petri Grotii* res eodem manere loco pergunt. Exemit illum hactenus, ut scis, Judicis censurae valetudo pertinax, quae cum nihil intermittat, in eo nunc forum est, ut quando in jus non potest ambulare, alienis humeris illuc ut rapiatur. Nihil tamen super hac re deliberati habemus. Corppium *Rittershusii* dic sodes si videris. Hujus enim in nuperis *Daumius* mentionem apud me facit. Impetus ille de scriptis *Reinesii* postumis edendis, praesertim antiquis inscrip-

ſcriptionibus, nonnihil videtur refrixiſſe. Certe *Carpzovius* in nuperis typographorum procraſtinationes multis incuſat, qui malint e ſcriptis Theologorum ac rabularum forenſium captare lucrum, armis praeſertim Saxoniam late nunc circumſtrepentibus. Videbis ipſas apud me litteras: cogito enim Vianam ſub tempus Paſchale, ubi ſi te dabitur amplecti, nihil erit, quod ultra exoptem. Vale, mi Graevi. 21. Mart. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCXL.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Mitto quod pretii debebatur pro libris, quos in proximis apud vos auctionibus mihi licitatus es, Graevi Clariſſime. Nunc reliquum eſt, ut non libri tantum ad me perferantur, ſed tu quoque ut quamprimum adſis. Da, quaeſo, operam ne paucis, quos in hoc ſeceſſu, quo hodie demum veni, exigendos mihi propono, diebus ſine te tranſigantur mihi. ipſis libris ſi commentarium neſcio cujus de Scriptoribus Umbris, quem penes te reſtare opinor, addideris, quod tamen fiat tuo commodo, feceris rem pergratam. De caeteris coram. Vale, decus Muſarum. Vianae Kal. April. Gregor. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCXLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

Tanta tuae ergo nos comitatis benignitatiſque eſt magnitudo, ut nihil fieri poſſit cumulatius, & jam pridem omnem gratiarum, quas referre noſtrae eſt opis, modum exceſſerit. Memoriam tamen tuorum ergo nos meritorum tibi ſemper praeſtabimus. Velleji loca, de quibus agebamus coram, domi excuſſi & perpendi accuratius. Pleraeque mirifice mihi arrident emendationes. Lib. II. cap. 47. ubi pro *invidia Pompeji male cohaerentis*, ſecutus ductum veteris codicis emendabas, *invidia potentiae aemulae, cohaerentis*: *Gruterus* hanc correctionem occupavit, quam tamen recte, mea quidem ſententia, rejicit *Voſſius. potentiae*, quod *Lipſius* animadvertit, omnino reponendum; reliqua bene ſe habent. Cohaerebat quidem concordia inter Caeſarem & Pompejum, ſed male cohaerebat non amore & mutua voluntate nixa, ſed quam Julia, ne diſſueretur, miris rationibus retinebat. Cap. 64. praeclare tu: *velut ſatiato Antonio poene finita fuit.* Sed *velut Lipſio* debetur. Cap. 69. recte quoque animadvertiſti excidiſſe vocem, reponendumque putabas: *inopinato claſſis Pompejanae adventu.* propter majorem affinitatem litterarum *claſſis* & *hoſtilis* mallem: *inopinato claſſis hoſtilis adventu.* Cap. 88.

Cap. 88. *Nec minora consequi potuit, sed non tam concupivit.* *Lipsius* quoque *non* transpositum esse conjiciebat, primaque verba tecum refingebat: *nec minora consequi non potuit.* Sed si divides *nec* in *& non*, ut apud tuum Ovidium

Ora nec immunda mane lavabis aqua,

pro & ora lavabis non immunda aqua, videtur lectio vulgata ferri posse. Sed pro *non tam*, mallem, *sed non tamen* Cap. 111. *eorum vires evasimus*, ubi tu malles *elusimus*, Gruterus *exhausimus*, Lipsius *invasimus*, recte tuetur *Vossius* allatis Tiberii verbis ex Suetonio, quibus testatur Baetonem iniquitate loci circumclusum passum se esse evadere cum exercitu. Cap. 112. locum corruptissimum pulchre constituisse videris. Sed poëticum hoc *flaccebat* non satis meis auribus se probat. Cogitabam, quamvis paullo longius absit ab edita voce, an scripserit Vellejus: *Ita longe erat barbaris numerus suus*, ut apud Florum in libro secundo: *Longe illis triplex murus*, & sic saepe ille scriptor & tuus Ovidius. Ad sententiam hujus loci nihil aptius poterat poni. sed num has voces posuerit Vellejus non ausim praestare. Cap. 114. *fortunae eorum proximus*; non displicet *Vossii* conjectura, *fortunae suorum proximus*, per suos intelligit Aemilios. Cap. 125. nihil certius tua emendatione: *stricta antiquaque severitate usus.* Sed sequentia verba laborant prava distinctione, quae si emendetur, facile residebunt fluctus illi, quos in hoc simpulo viri docti excitarunt; scribendum, *ancipitia sibi, tam re quam exemplo perniciosa, & his*, & quae sequuntur. *ancipitia sibi*, est sibi periculosa, quorum eventus erat dubius & incertus. In capite 109. *majori quam quod habebat operi praeparabat.* Num tu recte dici Latine putas *habere opus.* Apud Ciceronem quidem legitur *habere opus in manibus*, sed simpliciter sine adjectione alius nominis non occurrit hoc loquendi genus sic usurpari. Nisi praecessisset *agebat* id hic reponerem: sed nunc censeo scribendum: *quam quod gerebat operi.* Capite 66. num ibi probas *funebri auctoramento?* Plura vellem, sed qui has feret tibi, properabat. Vale, decus meum grande & unicum praesidium. Trajecti a. d. XXVIII. Mart. CIƆIƆCLXXVI. Dionys. Uxor pira mittit, quae vino sunt mitiganda & condienda passis uvis minutioribus. Propediem te hic expectamus. Veni, si nos amas.

EPISTOLA CCCXLII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

TU vero grates agendas mihi pro cetera ingenii tui benignitate censes, quasi non acceperim longe plura, quam in vos hospites vere horarios, ut sic dicam, ac fugitivos nuper contulerim. Uxor certe tua, matronarum optima, & sub adventum, & post discessum tam lectis muneribus me plane oneravit, nec iis vernaculis tantum, sed transmarinis quoque ac exoticis, sic ut Indos ipsos ac Seras ad me demerendum videatur exhausisse. Vix a me discesseratis,

cum

cum gravi valetudine tentatus sum denuo, ut facile daretur intelligi, medicinam in te profugisse e meo contuberno. Meliuscule tamen nunc habeo, quod monendum duxi, ut literarum nonnihil a te elicerem: praesertim ut caussam scires, cur de Velleio nunc non agam. fiet id cum bono deo proxime. x. April. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCXLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Afficior summo dolore te gravi rursus valetudine vexari, & molestiis illis Hagensibus conflictari, per quas nec valetudini, nec litteris operam dare, ut maxime volumus, potes. Quando tandem liber solutusque his curis tibi & rei litterariae vacabis; quae caret tamdiu tot egregiis operibus, quibus tu illam solus ornare potes & augere? Nisi in lucem prodierint, quae praeclare observasti, infinita loca praestantissimorum scriptorum aeternis maculis foedata jacebunt, & tenebris obsita Cimmeriis. Nos Deum precamur, quod unice possumus, ut firmus valensque ex his tricis brevi eluctaris, & quamprimum nos doceas, quae ignorabimus omnes, quam diu a te illa prementur. De republica nihil novi, Galli Philippopolin ad Rheni ripas sitam commeatu & praesidiis instructuri dicuntur recessisse, quoniam omnes accessus obsederunt & valida munierunt manu Caesariani. De *Grieffenfeldii* crimine nihil etiamnunc explorati habemus. Ejus bona jam sunt publicata. ingens praesentis argenti vis in thesauris ejus inventa. Vulgi rumoribus fertur illum cum Suecis & Gallis litterarum commercium exercuisse, iisque arcana quaedam consilia prodidisse. Sunt & qui jactitant insonti has strictas insidias a proceribus aulicis, tantam potentiam hominis ex sordidis initiis ad eminentissimum fastigium brevi tempore provecti gravantibus. Sed tantum auri pondus tantillo tempore bonis artibus non videtur potuisse quaeri. Dies brevi secreta recludet. *Heidanus* Lugduni edidit librum acrem in Curatorum decretum, qui quo animo haec laturi sint, brevi forte cognoscemus. Pugnat pleraque, quae censoria virgula sunt perstricta, nec quenquam unquam Lugduni docuisse, nec docere potuisse, quia sint absurdissima: de mala fide & inscitia illorum, qui haec obtruserint Curatoribus, conqueritur gravissime. Hae contentiones Academicae & Ecclesiasticae vereor ne magnam calamitatem his terris importent. Animi plerorumque Bataviae & Selandiae incolarum in partes diducuntur, & gliscunt discordiae indies. Reliquas provincias nondum hujus noxii sideris vis afflavit, nisi quod nobis nonnihil noceat vicinitas Cremonae. Sed de his superi viderint. Ex Germania ad me fertur quendam *Joachimum Kuhnium* animadversiones in Julii Pollucis onomasticon edidisse, & *Schefferum* notas in Justinum. Mythologos Anglos qui viderunt, narrant in iis esse quaedam Philostrati & aliorum *ἀνέκδοτα*,

ut

ut magno videndi illos desiderio tenear. Celsum Lugdunensem misistine ad *Bigotium?* Hic liber si qua ratione possit mihi confici illius opera, cujus mihi conficietur, vehementer gaudebo, & magnum ornamentum meae accessisse bibliothecae habebo. Vidistine unquam Chiliadem locorum Homericorum *Hartungi?* Laudatur ab iis, qui ejus vitam memoriae prodiderunt. Lectiones Venusinas *Rutgersii*, quas olim promisisti, si quando in tuas inciderint manus, rogo ut mecum communices. *Fumum* pro vaporibus, quod nobis nuper displicebat, scis in cujus hominis scriptis, video defendi posse Virgilii auctoritate, qui II. Georg. vers. 217. de terra dicit feraci.

Quae tenuem exhalat nebulam, fumosque volucres.

Ubi fumi sunt vapores, ut etiam sensisse videtur Servius. In villa Tiburtina Manlii: *Turbare Satyram* erudite explicat *Gronovius* in diatribe, rejicit *vibrare Satyram*, quod jam olim *Scriverio* in mentem venerat. *Tota quies* tuetur quoque *Gronovius*, sed in hoc loco tuae subscribo sententiae. In illis versibus,

Et nunc ignaro forsan vel lubrica Nais,
Vel non abruptos tibi demet Hamadryas annos.

ignarae praecepit *Meursius*. Refellitur a *Gevartio*, sed si tuam emendationem sequentis versus cognovisset, in tuam sane ivisset sententiam. *Aliosque in gurgite fontes*, vidit *Bernartius*: & *nigros invitant murmura somnos* etiam *Gronovius*. sed *pigros* tibi debetur. De istis corruptissimis,

Quicquid & argento primum vel in aere Myronis
Lusit, & enormes manus est experta Colossos.

Aliquid a te expecto. Reliqua nuperius bene constituta sunt: sed in *Lusit* videtur aliquid sordidi haerere, quod olim a te purgatum esse affirmabas; quod tamen tum ex memoria tua effluxerat, quam ubi collegisti, quaeso te ut me quoque doceas. Vale, vir summe. Communes amici te salutant & hîc expectant quamprimum. Iterum vale, Trajecti ad Rhenum postrid. Kal. April. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCXLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri Amsterodamo reverti, tuasque suavissimas nostri mihi reddiderunt. Habes libros, nuperius emtos, & fasciculum a *Daumio* & *Francio*, nec non litteras a *Bigotio*, quas *Elzevirius* mihi curandas commisit. Ipse litteras accepi a duce *Montauserio*, *Thomasio*, *Daumio*, de quibus coram. Cras enim, nisi conclamata filiolae valetudo me retinuerit, te videbo. Nihil tuo complexu mihi est optatius. Coriolanum Cepionem de Mocenici rebus gestis, & Majerum de volucri arborea mecum feram, interea nonnulla ex istis libris meum in usum excerpam. Hodie prandeo cum Nobilissimo *Naeldvicio*, qui te salutat. Vale. ὡς τάχιστα. Trajecti a. d. III. April. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCXLV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MUltum equidem, & plus quam credas, me demereris tam crebra scriptione, flos amicorum illibate, quam sedulitatem vel eo maxime collaudandam mihi esse intelligo, quod per valetudinem dejectam haudquaquam detur certare tecum in hoc officio. quippe cum hodierno die paucis versibus conveniendus mihi per epistolium esset *Elzevirius*, labor tantillus me delassavit, ut eandum rursus aleam subire temerarium omnino ac inconsultum videri posset. Binis igitur tuarum responsum a me debeatur licet, in pauxillos dies, dum vires erigo, nonnihil differam. de discessu meo omnia sunt incerta, quem tamen, nisi sontica de caussa, non procrastinabo, cum nec tu ignores esse, quae praesentiam meam apud Haganos unice urgeant. Quo recta contendendum erit, amotis itinerum ambagibus. Te tamen ignaro absit, ut pes ex hoc nidulo a me moveatur. *Francium* non vidi, cum tu alia omnia sperare me jusseris. Vale, vir elegantissime. Vianae a. d. XIV. April. Gregor. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCXLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

LItterae tuae ad *Elzevirium* recte curabuntur hac vespera. *Francium* quid tenuerit exputare non possum. Fidem enim dederat se *Brouckhusium*, in aestiva se conferentem deducturum Vianam, ut tuo possit complexu frui. Sed ab hoc tempore nihil de illo ad me perlatum est, nisi quod sponso nescio cui, proxima necessitudine sibi juncto, cogatur officium praestare in sponsaliis & nuptiis, occupari quoque in transferenda sede in alias aedes. Tua valetudo me sollicitum habet & anxium mirifice. Non poterit ulla res mihi suavis esse, antequam his angoribus fuero liberatus, qui me versant dies noctesque. Non potero autem his molestiis levari, antequam te plane valere cognoro. Nam in tuo capite non solum decus & salus vertitur rei litterariae in his terris, sed & omnis mei praesidii spes. Deum itaque Optimum Maximum, & Christum Servatorem supplex veneror, ut dejectam valetudinem tuam erigat & confirmet, & vires confectas reficiat, ut nobis & Musis diu superfis, & illa praeclararum rerum doctrina, quam domi conditam habes, nos illius cupidissimos bees. Novi hic, quod tibi narrari possit, nihil omnino auditur. Provinciae nostrae Ordines de novis tributis describendis deliberant: sed sunt, qui verentur ut de novis tabulis iis sit deliberandum. Sed haec dî avertant. Cura valetudinem diligentissime. Trajecti ad Rhenum a. d. V. April. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCXLVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

AUguror fore, ut cis triduum a latebris lectuli prorepam, ac contendam ad Haganos. Decumbens offendi forte fortuna in Martialis epigramma, quod Langianus index certius demonstrabit tibi. ejus tale est initium

Dum non vis leporem, dum non vis carpere mullum,
Et plus quam patri, Naevia, parcis apro;
Accusas rumpisque cocum &c.

Contendi patrem Naeviae cum apro, jocus videtur frigidissimus, & tanto Poëta indignus. Nec pater enim convivis apponebatur, ut aper. Quid igitur? Scribendum videtur, ne te morer, *plus quam putri apro*. Jam computrescebat aper toties appositus, ut servari non posset, nec tamen carpi ac dividi inter convivas cum permittebat Naevia. Locum ipsum inspice, sodes: nam mihi liber nunc quidem non est ad manum. Vale a. d. XVII. April. Gregor. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCXLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEsternum diem combussi cum *Francio*, & *Broeckhusio*, qui nos invisebant. Hodie *Francius* remigravit Amsterodamum, nuptiis nescio cujus necessarii, quasi vi retractus. *Broeckhusius* Treviros sequetur, *Weedio* stipendia facturus. Sed forte cras is te videbit. Nisi caerimoniis mihi fungendum esset, comitem me itineris hujus haberet. Valetudinem tuam sic restitutam esse, ut viae te possis dare sane quam gaudeo: & spero propediem me tibi de confirmatione illius gratulaturum. In epigrammate Martialis de apro putrescente emendando rem acu tetigisse mihi videris. Nihil sane vulgata lectione frigidius & insulsius. Gallorum validam manum irruptione facta infestasse agrum opulentissimum Menapiorum, & ibi octo pagos flammis delevisse, & etiamnunc igne ferroque omnia vastare, ac diripere, ingentesque agere praedas, plurimorum litteris ad nos perfertur. Dicuntur Hispani ex vicinis praesidiis copias cogere, & Gallos velle reditum occludere. Sed post festum vereor ne veniant. Vale, Princeps ingeniorum, & curam valetudinis tibi jube primam esse & antiquissimam, si salvam cupis esse rem litterariam. Trajecti a. d. VIII. April. CIƆIƆCLXXVI. Amplissimus *Servasius* tibi salutem dicit.

EPISTOLA CCCXLIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SOleo, mi Graevi, quoties scriptorem ex antiquis quemcumque paullo interiore cura perlegendum mihi propono, ea, quae inter legendum occurrunt, animadversione non indigna, margini exemplaris, quod in manu est, adlinere, unde fit, ut mihi quandoque veniant in mentem, ac in iis numerentur, quae ab aliis jam sunt occupata. At vero ubi tantum otii contingit, ut in mundum redigere detur lituras harum quisquiliarum, quod in Vellejo Papinioque inchoatum nondum perfeci, soleo ad illos confugere, qui animadversionibus suis ante me scriptores eosdem illustravere, ne quae ab iis jam dicta sunt ac annotata, pro meis lectoribus obtrudam. Id monendum duxi, ne quae in utroque nuper scriptore a me castigata tibi proponebam, aliter accipias, quam pro immaturo tumultuariarum observatiuncularum abortu: Apud Vellej. lib. II. cap. 47. pro *Pompeji* rescribendum esse *potentiae* certum habeo. pro *Camiliae*, quod vetus liber habebat, *male* si reponimus, vide ne longius recedamus ab antiqua scriptura, quae litteris nonnullis hîc truncata fortasse fuerit. Ut in *Pontiae* pro *potentiae* paulo ante: ut dederit Vellejus, *& invida potentiae ac aemulatu cohaerentis.* Quo ipso satis designat *male cohaesisse*. Sed ut hoc in medio relinquamus, cap. 88. possumus vulgatam scripturam relinquere intactam, *Nec minora consequi potuit*, (Sc. quam Agrippa) *sed non tam concupivit.* quo ipso immoderatam Agrippinae ambitionem notat. Cap. 112. opportune mihi in memoriam revocas castigationem, quam eram oblitus codici meo adscribere. Succurrit enim rejecto τῷ *flaccebat*, in eo me acquievisse, ut arbitrarer corrigendum, *ita jacebat Barbaris numerus suus.* Ita animo dejectus erat. De quo loquendi genere in Adversariis multa annotavi. Cap. 114. *Fortunae Aemiliorum proximus*, malebam quam Vossianum *suorum*, aut meum *avorum*. Quod Lepidi plerique male de republ. meriti, quamquam gens Aemilia multos insignes viros ostentet, praesertim Paullum Aemilium. Caute igitur vitavit Vellejus, ne in Aemiliis Lepidos laudaret. Cap. 123. non sana ista, *tam re quam exemplo perniciosa:* non enim fuerunt perniciosa, nec credebile est Vellejum tam acerbo verbo ac immiti hîc usum. Quare rectius alii, *periculosa*. Sed & in sequentibus sic constituendus: *Quo equidem tempore, ut pleraque egit ignave Germanicus, ita Drusus, qui a patre in id ipsum, plurimoque idem igne emicans, incendium militaris tumultus erat missus, stricta antiquaque severitate usus, ancipitia subiit, tam re quam exemplo periculosis:* scripsi inter alia, *Plurimoque idem igne emicans*, pro *plurimo quidem*, quod hîc locum non habet, & jam praecesserat. sic apud Silium, *Et plurimus idem Ludentis per colla jubae:* sed & paullo ante videtur corrigendum, *Inter severam praecipue notorum ultionem.* De auctoribus enim seditionum supplicium praecipue solere sumi res explorata est. Cap. 109. emendave-

daveram in codice meo *majori, quam quod obibat, praeparabat.* idque verum opinor. In Nasonis codicibus priscis saepe confunditur *habere* & *obire* ut ad illum monui jam pridem. Cap. 66. Notabis *emeruisse* pro *meruisse.* Sic & alibi idem Vellejus. *Auctoramentum funebre* non mutarem: funestissimum enim revera auctoramentum erat merces illa, quae pro capite optimi civis longeque omnium disertissimi pendebatur. *Jugulati civis auctoramentum* habes cap. 28. Volebam & alia in Vellejo loca tibi nunc proponere & transire ad Papinium. Sed satius duco proximis illa reservari, quum usus magister jam pridem non sine magno malo edocuit, hoc infrequentiores litteras abs te perferri solere in manus meas, quo compellaris ipse verbosius. Vale, mi Graevi & amicos communes a me saluta. in primis operam da, ut quamprimum cognoscam, quo sit loco humanissimi *Trelschii* valetudo. Quos ex Gallia exspectamus libros, si abesse pergant, a naufragio metus est. Alia nuntianda nunc non habeo. Hagae Comit. XXV. April. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SOllicitudinem de tua valetudine minuit epistola, quam hoc die accepi; suavissimam sane & optatissimam. Nam cum nullam infirmitatis mentionem facias, & ipsa prodat animum vigentem, licet augurari te nunc vires vi morbi fractas recolligere, & pristinam incolumitatem recuperare. Quî enim de tot locis Vellejanis tam erudite & tam acute posses disputare, si tibi cum molestissimis doloribus esset assidue confligendum? Metum meum auxerat noster *Broeckhusius,* qui de tua valetudine non laetissimum nuncium mihi perferebat ante hos octo dies. Itaque, cum sequentibus diebus nihil de te accepissem, decurso nuperrime Jovis die Vianam excurrebam. Ibi ex tuis domesticis cognoscebam de tuo itinere Hagensi: sed magna quoque te imbecillitate fuisse, cum viae te dares, invitus audiebam. Nunc confirmatum te esse videor ex tuis litteris percepisse. Faxit deus, ut laetiora indies ad nos de te adferantur, brevique expugnatis pertinacissimi morbi reliquiis tibi & nobis totus restituaris. De locis Vellejanis cras spero me tecum posse agere. Nunc exclusus iniquis temporis spatiis mitto catalogum librorum perendie vendendorum. Operam si tibi possum navare, scis eam tibi a me promtam esse & paratam: Res publicae videntur in proximum discrimen esse adductae apud Morinos. & forte jam decisum est, utinam bono patriae. Vale, vir summe & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XXVI. April. Gregor. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NOvi ingenii tui ubertatem & sollertiam, quod suis copiis adfluens alienae laudis possessionem non appetit, sed aliis potius de suo largitur benignissime. Cum nuperius tibi significavi, nonnullas conjecturas, quae tibi inter legendum natae erant, aliis quoque in mentem venisse, videbar mihi tuo servire studio & voluntati, qui non unis litteris a me petieras, ut si quid ab aliis castigatum animadvertissem, quod tibi, qui bibliotheca tua nunc uti non posses, succurrerat, id indicarem. Hanc unam rationem, cum id monui de nonullis Velleji ac Statii emendationibus, quas mecum inter confabulandum communicaveras, secutus sum, nec aliter spero hoc a te accipi. In libro II. cap. XLVII. rectissime corrigitur *potentiae* pro *Pompeji.* Sed *ac camiliae* videntur ortum esse ex depravata scriptura. *ponti ac* pro *potentiae*. Nam cum omissa esset syllaba pro ex *ae* alii fecerunt *ac*, alii inversis litteris *ca*, inde quoque *male* mutatum oscitantia scriptorum in *miliae*. Nam *male* scripsisse Vellejum mihi persuasissimum est. Dicit male cohaesisse concordiam inter Pompejum & Julium, quia alter alterius potentiae invidebat, quam tamen, quamdiu in vivis erat, retinebat Julia, & impediebat ne rumperetur. Ex invidia potentiae non cohaerebat concordia, sed male cohaerebat. *Male cohaerens concordia*, est ut apud Phaedrum IV. *male commissa gratia*, de Simonide:

Fraudatus quamvis & dolens injuria,
Ne male commissam gratiam corrumperet,
Promisit.

Sic enim ille locus legendus videtur, vulgo perperam scribitur *male dimissam.* *Male commissa* est Horatio *male sarta* lib. I. Satyr.

an male sarta
Gratia nequicquam coit, & rescinditur?

In capite LXXXVIII lectionem editam merito tueris. In capite CXII. nemo non τῶν χαριέντων tibi adstipulabitur scribenti *jacebat* pro *placebat*. Haec ipsa est veritas. Nec refragor tibi cap. 114. reponenti *Aemiliorum* pro *suorum* Vossiano. Cap. CXXV. recte quoque vidisti *nostrorum* in his, *inter severam praecipue nostrorum ultionem*, tollerari non posse. Sed *notorum* cum rescribis vereor, ne usus probes. *Notos* enim simpliciter dici pro notos duces, & auctores seditionis, vix crediderim. Mallem, etsi longius recedat a vestigiis editae lectionis *auctorum* scribi. qui illi fuerint ex I. Taciti Annali nobis liquet. Mox pulchre tu, *egit ignave*, ut & *plurimoque idem igne emicans*, Sed *ancipitia sibi, tam re quam exemplo perniciosa* non immutem. Sana sunt, si modo interponatur copula. *ancipitia sibi, & tam re, quam exemplo perniciosa* coercuit. Erant illa sibi periculosa, sed perniciosa reipublicae tam re, quam exemplo. Loquitur enim de tumultu

multu & seditione illa Pannonicarum legionum, quam quanto cum periculo compescuerit Drusus Tacitus prodidit: quam re fuerit perniciosa, quod novum ducem, novum statum, novam rempublicam quaesierint illi furentes milites, & Senatui & Principi voluerint leges dare; quam exemplo fuerint perniciosa, inde constat, quod aliis quoque legionibus viam aperuerint ad rebellandum, si tulissent impune. Sicut & contagio hujus furoris videtur traxisse Germanicas legiones. Cap. CIX. non difficulter tibi subscriberem, si *obire opus*, ut *obire diem*, *horam*, *provinciam*, *vadimonium* Latine dici, haberem exploratum. Sed forte tibi exempla in promtu sunt hujus locutionis, quae mihi nulla nunc occurrunt. Haec ipsa ratio me quoque non sinit probare vulgatum in cap. LXVI. *auctoramentum funebre* pro funesto. Nam licet ejusdem sint originis *funebris* & *funestus*, non recte tamen *casus funebris*, *annus funebris* poneretur, pro *annus*, *casus funestus*: Sic nec *auctoramentum funebre*, quo quis conducitur ad alicujus caedem, refragante usu, penes quem est arbitrium recte loquendi, veteres dixisse, certum habeo. Si tamen meliora tu docueris, non invitus in tua castra transibo, & tibi debebo minerval. Proxime alia loca ex Velleio, quae subtexere constitueras, expecto. Quo tuae litterae sunt longiores, eo gratiores mihi accidunt. Dies nonnunquam aliquot eximit otii penuria. Si vacuus essem, quotidie te lacesserem. Nulla enim re magis me delectari, cum carendum mihi est fructu tuae suavissimae consuetudinis, quam hac confabulatione litteraria velim tibi persuadeas. Libros, quos *Montozerius* ad nos mittit, non spero infestam nobis intercepturam fortunam. Graviter sane hanc ferrem jacturam. Virorum optimo, & tui, si quisquam, studiosissimo, nondum bene convenit cum podagra. Meliuscule tamen nunc se habet, sed nondum e cubiculo ei licet pedem efferre. Poene tamen convaluit, cum tuas litteras ei recitarem, mirifice hercle recreabatur. Tibi gratias apud me egit plurimas pro tanto tui erga se studio: & tibi salutem jussit dici verbis, quae dici fingique possunt, amantissimis. Vale, vir illustris & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XXVII. April. CIϽIϽCLXXVI. Gregor.

EPISTOLA CCCLII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Fidem equidem meam apud te, mi Graevi, nolim vacillare. De Papiniani igitur locis ex Tiburtino Mallii, quod pollicitus eram proxime, videamus. Id enim carmen excutiendum forte se nobis offerebat, ut potes meminisse, quando domi meae una de studiis communibus proxime confabulabamur. *Turbare Satyram* erudite, fateor, tuetur *Gronovius*, nec persuadet tamen sanam esse lectionem eam: quid enim? *Satura* lex est, quae diversi argumenti leges complectitur, unde & *Satyra* carmen nomen mutuata. Ideo *Satyram* qui scribit, cum argumenti diversi res ea complectatur, *Satyram turbare* dici potest. Sic &

Papinius *turbasse sylvas* sit dicendus, qui Silvas scripsit in diversis argumentis, aeque ac Satyrae, se ocupantes. *Turbidam Satyram* posse dici concedo, hoc est iracundam; aqua liquida limo turbari potest, aer liquidus fumo. Sed Satyra, quae livens nigra fuligine eleganter a Papinio describitur, quomodo turbari possit non video, cum per se sit turbida abunde. Haud videram equidem Scriverianam castigationem, cum de *vibranda Satyra* mihi in mentem venit, quod meminissem sic locutos scriptores veteres de scriptis pugnacibus ac asperioribus, idque a vibrando ferro videtur deductum, ut *stringere*, & *destringere scripta*; sic noster IV. Silv. *& castum vibraret Julia ferrum.* cum legem Juliam designet, quae, quod in adulteros acerbe inveheretur, eosque plecti juberet, *vibrare ferrum* ibi dicitur. Sed nolo pluribus contendere, ne mordicus mea videar tueri. Paulo post in eodem Tiburtino male omnino illi, qui *tuta quies* reposuerunt: male & amicus noster, qui *totam quietem* contendit dici, ut apud Martialem, *Totis candidior puella Cygnis*, cum scribendum sit illic, *lotis Cycnis.* Quod an ab aliis jam observatum sit haud scio. Ut nec illud Taciti Annal. XIV. *Iisdem diebus nimia luxus cupido infamiam & periculum Neroni tulit, quia fontem Aquae Marciae ad urbem deductae nando incesserat, videbaturque potus sacros & cerimoniam loci corpore toto polluisse.* Scribendum inquam, *corpore loto.* Similes naevos Nasoni in fastis detersimus. *Lota quod obscuras ungula fecit aquas.* Cum *mota* ante nos legeretur. In eodem Tiburtino, *pigros invitant murmura somnos* legendum. Ut *per pigros somnos* intelligantur difficiles somni, & tarde provenientes; moneo praeterea, versum unum alterumve hic excidisse: cum enim nullo turbine turbari noctes diesque dicat, & deinde per murmura invitari somnos subjungat, designare debuit, quaenam sint illa murmura. Tale aliquid dedisse Papinium sit verosimile,

Pigros invitant murmura somnos,
Vel salientis aquae, nemoris vel flamina moti.

Sic Naso; *Invitat somnos crepitantibus unda lapillis,*
Tum Horatius Epodis

Et unda lymphis obstrepit cadentibus,
Somnos quod invitet leves

Pluribus piget haec illustrare. Paullo post habemus:

Quicquid & argento primum vel in aere Myronis
Lusit, & enormes manus est experta Colossos

Primae editiones & libri scripti, *enormi colosso*, quod & praecedentia requirunt. Sed nondum sanatus est locus. Volebam aliquando *Lindia & enormi manus e.e. Colosso*, ut Chares Lindius, auctor Colossi Rhodii, intelligatur; Sed nunc sum in alia sententia & scribo

Quidquid & argento primi Myos, aere Myronis
Lusit, & enormi manus explorata Colosso.

Primus argento Mys, ut Myron aere, Papinio judice: nam Myron etsi celebris & argento, tamen aere praecipuam consecutus est laudem. Hinc *bucula Myronis aerea*, tot versibus a Graecis ac Latinis celebrata. *Myos* nomen hic ex-

excidisse suspicor, quod saepe id mendosum in antiquis exhibeatur monumentis: Martiali certe jam bis terve ex vetustis codicibus homines eruditi id ivere restitutum. Ego etiam fragmento Traguriensi Cap. LII. reddere sum conatus, ubi Trimalchio, qui ubique inscitissimus ac mendacissimus, ut scis, inducitur, de scyphis suis agit. Is sic videtur constituendus. *Habeo scyphos urnales plus minus, quemadmodum Cassandra* (*Medeam* homo insulsus dicere voluit) *occidit filios suos, & pueri mortui jacent, sic ut vere putes;* (opinor, *sic ut vivere putes*, cum quae summae artis erant dicerentur *vivere*, eam locutionem ridicule ad pueros mortuos refert Trimalchio) *habeo capidem, quam reliquit patronorum meus, ubi Daedalus Niobam in equum Trojanum includit*. de Niobe in equum Trojanum inclusa a Daedalo (de *Pasiphae* voluit dicere vaccae ligneae inclusa a Daedalo) aeque inscitum, ac illud de Cassandra paullo ante. Sed scribe, *habeo capidem, quam reliquit Patrono meo Mys*. Nam Trimalchio non nisi unum patronum habere potuit, a quo libertatem videlicet erat consecutus. Sed vide hominem aeque mendacem ac inscitum. Mys enim aliquot saeculis antiquior patrono ejus. Revertamur ad Papinium. *Enormi manus explorata Colosso*, non unum designat artificem, sed omnes illos, qui statuas viro majores formarunt, respectu Myos & Myronis, quorum ars in minutis sese exercebat. & haec quidem hactenus. Mythologis istis Anglicis negat *Bigotius* quidem quicquam novi accessisse: nam Cononem & Ptolemaeum Hephaestionis ex bibliotheca Photii esse depromtos. *Hartungii* chiliades vidi duas. Utramque, certe unam ex hisce habeo, sed opinor faci Criticae Gruterianae libros illos esse postea insertos. *Fumum* pro caligine habes apud Valer. Flacc. lib. VIII. vers. 452. *Tempe viridi lucentia fumo*. Ubi cave *dumo* reponas. Senec. Rhetor I. contr. 8. verbis Fabiani Papinii. *Quin etiam montes silvaeque in domibus marcidis, imbre fumoque viridibus*. de Celso egi, agamque cum *Bigotio*. ad Vellejana etiam proxime rescribam: jam enim modum epistolae videor excessisse. Vale, virorum praestantissime. Hagae Com. 29. April. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCLIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

TAm alti silentii tamque diuturni caussas ignorare me fateor, nisi quod nil laeti suspicor, ut indivisus amoris comes est metus. Id tamen qualecumque est nescire non debebam, si vacaret tibi de me cogitare, qui te in oculis assidue fero. Scribe igitur quamprimum, quo sint loco res vestrae, & metum deme, qui nunc me premit, & vexat sub pectore fixus. Rumor fit N. cetera laute satis victitantem, adeo oblitum esse coeli illius, sub quo natus est, ut hesternae puerorum e trivio coenae occursarit, eamque ligurrierit avidissime; quid est crambe recocta capi, si hoc non est? Hagae Comitum XV. Mai. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUi paullulum de via regia decedunt, tot plerumque tantisque jactantur erroribus, ut aegre in eam possint revocari. Mihi sane, cum non repraesentassem officium tuis eruditissimis litteris debitum, sed id distulissem in proximum semper, tot dies nec opino elapsi sunt, ut vix nunc possim rationem inire hanc culpam expiandi, & a tanta cessatione ad pristinam scribendi assiduitatem revertendi. Praeteritam hebdomadem exemerunt dulces temporis fures, amici Amsterodamenses, & inter hos noster *Francius*, & Lugdunenses. Praeterito Solis die aëris amoenitate invitati Vianam contendimus cum amplissimo *Servaesio*, & in tuis pransi sumus aedibus. Libavimusque absenti hospiti spumantem pateram. Cujus si nobis licuisset frui colloquiis & leporibus, omnes numeros implevisset voluptas, quam capiebamus. Execrabamus tricones illos, qui te tamdiu morantur, & nobis usuram hujus felicitatis invident. Nunc, si te pateris exorare recipiemus nos ad bonam frugem, & redibimus ad nostras disputationes litterarias. Quae de locis Papinianis, e Tiburtino Manlii, pulchre & erudite disseris, digna sunt illa tui ingenii sollertia, & doctrinae copia. Si *Satyra* non suam debet originem *saturae legi*, aut *lanci*, fateor sententiam $\S$ μακαρίτη labefactari. Sed is, *turbare* non hoc sensu accipis, quo dicitur aqua liquida limo turbari, sed persuasum habens *Satyram* esse carmen, quod insectetur more Luciliano varia peccata & ineptias hominum, *turbare* hic ait poni pro *miscere*, ut in epicedio Glauciae, *& dulci turbabit cuncta rapina.* Et in arbore Atedii: *Spargere tu laticem, & foliis turbare memento.* Folia tam levia non turbidum faciunt ab imo laticem, ait ὁ κάλυ, sed miscent & veluti variant. Eadem ratione Martiali *turbato sordidus auro* Hermus dicitur, pro permixtis aquae auri ramentis. Sicut autem *turbare* pro miscere ponitur, sic vicissim *miscere* pro turbare usurpant. Phaedrus: *Procax libertas civitatem miscuit. Miscere* autem aut *turbare Satyram* poëtice esse carmen miscellum, quasi per satyram more Luciliano, scribere. Sic alibi poëtam dicere *nodare palaestras*, quia nodi in palaestris ligentur, ita *Satyram turbare*, quia turbando & miscendo diversorum generum vitia fiat opus miscellum, seu Satyra, quae *livere nigra fuligine* fingitur, quia acriter & iracunde carpit vitia, *turbare* vero, quia eodem in carmine varia miscet & perstringit. Haec est sententia mei doctoris, quam nondum possum ejurare. Pluribus autem eam persecutus sum, quoniam librum istum a multis annis scio a te non esse visum. Tui nunc est consilii, illam probare, si accuratius expenderis, aut damnare. In Protreptico Crispini valde probo tuam emendationem: *Erigeretque toros.* Sed *fulmen* cur in illo loco refingas in *ferrum* nondum potui exputare. Legis enim Juliae poenam non fuisse coërcitionem corporis, sed deportationem, aut relegationem *Lipsius* ad IV. Annalem Taciti, alii-

aliique viri docti praeceperunt. Relegationem autem, & damnationem poëtas vocare *fulmen* tu non ignoras, qui saepius tuum Ovidium sic loqui meministi. *Erigeretque toros* itaque duco exponendum; excitaret toros, & assereret adulteriis contaminari & labefactari solitos. Non longe post *tota dies* verissime correxisti. Nihili est, *qua tibi tota quies silet*. Valeant qui aliter sentiunt. Applaudentibus Musis & Gratiis reposuisti quoque in Martiale *lotos cygnos*, & in Tacito *loto corpore*, & mox in Statio *pigros somnos*: sed difficiles & tarde provenientes significari vix in animum possum inducere ut credam. *pigros somnos* existimo dici, quod nihil, dum somno indulgemus, agimus. Ut Claudianus: *pigrasque super diffuderat alas*. Praeclare videris etiam observasse versum excidisse. Summopere arridet:

Quicquid & argento primi Myos, aere Myronis
Lusit, & enormi manus explorata Colosso

Nec infeliciter in fragmento Traguriano: *quam reliquit patrono meo Mys*, quamvis hanc conjecturam praestare non ausim. Omnem enim videtur fidem excedere Trimalcionem tam ridiculum fuisse, & imperitum, ut sustinuerit patrono suo aequalem facere hominem, qui multis seculis ante floruit, quamvis inscitiae ridiculae luculenta exempla de Cassandra filias mactante, & Nioba inclusa equo Trojano paullo ante, fidem fere faciant hujus stultae ignorantiae. Sed hîc tua valeat existimatio. In Mythologis Britannicis inedita quaedam reperiri mihi affirmaverat *Matthaeus*, sed qui hoc ab aliis acceperat. Oculato *Bigotio* potius credo. *Hartungi* decuriae locorum quorundam memorabilium insertae sunt faci Criticae Gruteri, sed Chiliades locorum Homericorum, ut & Prolegomena seu annotationes in tres priores Homeri Odysseae Rhapsodias, quae commemorantur in ejus vita, nullus vidi, & sane videre pervelim. Si in tua extant bibliotheca, videbo illos aliquando libros, si deus dederit. Cum de Celso egisti cum *Bigotio*, gratias tibi debeo plurimas. Utinam is liber meae vindicetur suppellectili. Nam in primis illum desidero, & Plinii epistolas cum animadversionibus *Minois* recentissimis. Libri ex Gallia a *Montoserio* nobis domo missi, quando tandem ad nos pervenient? In auctione nupera emi Μικροπρεσβυτικον veterum quorumdam Theologorum duobus florenis. *Georgii Vallae* in Ptolemaeum Quatripartitum, & Ciceronis Partitiones Tusculanas duodecim obolis. Fragmenta vetustissimorum auctorum supposititia, scripta Berosi, Myrsili, & hujus notae alia, adjecta sunt Solino veteris editionis, quem emi tredecim obolis. *Poleti* historiam fori Romani viginti quinque, *Kratepolii* episcopos Colonienses octo obolis tibi sumsi. Sophista Theon non erat editionis patris tui. Apologia N.72. in Q. nobis erepta est inopinis. *Trelschius* & *Servaesius* tibi salutem dicunt & grates infinitas, teque sperant hisce feriis hîc complexuros. *Trelschius* indies magis magisque corroboratur; sed publico nondum utitur. Vale, decus meum & praesidium unicum, & ad nos quamprimum veni. Trajecti Batavorum a. d. x. Maii. CIƆIƆCLXXVI. Dionys.

EPISTOLA CCCLV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor Graevio.

Ultrajectum.

PArum equidem amice benigniterque mecum actum est ab amicis illis tuis, qui me tanto tempore jucundissimi mei Graevii alloquiis fraudaverunt. *Satyram* non magis dictam opinor esse a *Satyra lance*, vel *lege Satura*, quam *Satyrium* Petronianum, aut *herbam Satyream*. *Saturum Tarentum* habes apud Maronem, I. Georg. 197. & *casam Saturam* apud Martialem x. 96. hoc est, omni copia affluentes. Quomodo *lanx* & *lex Satura*. Aeque argutantur Grammatici, qui apud Maronem legi debere contendunt, *Satirum Tarentum* hoc est, puto, pro *Satiriano*, a loco in vicinia Tarenti, unde & *caballus Satirejanus* apud Horatium I. Sat. VI. 59. Satyrae proprium erat *juvenari*, ut Horatiano utar verbo, hoc est ludendo ac per jocum, non iracunde vitia insectari, qua in re Juvenalis videtur nonnumquam peccasse. Si Satyricos scriptores excutimus vetustos, qui aut carmine aut oratione prosa huic argumento se dederunt, agnoscemus nihil ab his misceri aut turbari, sed in vitiis carpendis certum ordinem observasse. Sic ut unaquaque Satyra peculiare argumentum sibi tractandum poëtae proponant, quod liquidius in aliis etiam appareret, si Varronis exstarent Satyrae. Pari orbita se inclusit Petronius, ut ex convivio Trimalchionis fit manifestum. Quem librum totum libertis exagitandis dedit. Fortassis & illa scripserit in nonneminem e libertis Claudianis, Pallantem puta, quod vero simillimum mihi videtur, ob caussas alibi fusius explicandas; dissimulato tamen nomine liberti, ut genti Claudiae parceretur. Nam *miscellas Lucilianas* potius referendas opinor ad varium carminis genus, quo in Satyris usus Lucilius, uti ex fragmentis apparet, quam quod in una eademque Satyra diversi argumenti res sit complexus. Martianus Capella quoque suam *Miscellam* vocavit, quod varia carminum genera solutae intermiscent orationi, quod Varro ac Petronius itidem factitarunt. Interim haudquaquam solida eruditionis laude sunt fraudanda, quae praeceptor tuus in Diatribe pro vulgata adduxit lectione. In Protreptico Crispini lapsus est memoriae, quod *ferrum* reponebam pro *fulmine*. *Erigere toros* admirantis gestum referri malebam, quam ad toros conjugales, quod non satis liquido sic exprimat Papinius agi de conjugiis, cum & *caelibum* tori possint aeque esse ac maritorum. apud Propertium lib. IV. El. de spoliis opimis Jovi Feretrio dedicatis locus est mendosissimus, quem sic constituebam,

Virdomari genus, hic Brenno ducebat ab ipso,
Mobilis erectis fundere gesa toris.

Mobilis enim est in scriptis. de *rotis erectis* frigidum videtur. non enim Viridomarum e curru pugnasse, quando caesus est a Claudio Marcello, memini legere. praeterquam quod currus non fuerint in usu Gallis proeliantibus. Sed & Jupiter

ter fulmen jaculaturus erigere toros describitur a Poëtis. Sic Naso II. Metam. 311. *dextra libratum fulmen ab aure Misit in aurigam.* Quod ille, si recordor probe, ab Homero est mutuatus. *piger* quidem *somnus* a Poëtis describitur, ut re vera est, sed id epitheton hic supervacuum videtur, quod operoso Papinii ingenio parum convenit. praesertim cum hoc ipso Tiburtino, quantum datur meminisse, non *pigros*, sed *alentes corpora somnos*, & in bicipitem Parnasum evolantes Vopisco adscribat. Prae *argenti primo Myos* potest vulgata scriptura *primum* ferri; ut *primum* sit, omne ex operibus Myos praecipuum, ac praestantissimum. In fragmento Traguriano mirum videri non debet, si jactat Trimalchio poculum patrono suo relictum ab artifice, qui multis ante saeculis vixisset, cum is idem *Trimalchio* mire confidens, mendax, inscitus ac obliviosus passim introducatur. Quod tuto se posse inter sui similes arbitrabatur. Sic modo se *bene natum* jactat, modo fatetur e pistrino emersisse: praeter Anachronismos, quos subinde committit, etiam aliis in locis. *Hartungi* librum, quem narras, in Ubiis comparasse videor. Dum haece exararem, feruntur ad me litterae a *Gerardo Vossio*, per quas spem facit missurum sese mihi propediem Arundeliana *Seldeni* marmora, a praelo Typographico recentia. *Monachium* ruri esse cum suis avunculis, quem Leidenses indignantur tam lento pede ad spartam suam obeundam proreptare, vacante professoria miseri *Heidani* cathedra, cujus adversa me miris modis adfligunt. De libris e Gallia pridem exspectatis bene nos jubet *Elzevirius* sperare. mox adfuturos pollicetur. Sed ut veniam ad penultimas tuas, quibus etiam nonnihil responsi a me debetur, cave arbitreris offendi me admonitionibus tuis, si quando me doces ab aliis esse jam occupata, quae in meis numerabam, cum ista opera me demerearis plurimum. in Vellejo lib. II. cap. 47. sub illis scripti codicis *Camiliae*, ne quid de Pompeji Caesarisque familia lateat utique videndum, quanquam Lipsiana conjectura optime quadrat, nisi quod longius a scripta lectione abeat. in Phaedro Minerva omnino dextra usus, quando reposuisti *gratiam commissam*. Legebam ego aliquando,

Ne male dimissus gratiam corrumperet.

Cap. 125. pro *praecipue nostrorum*, num placet rescribi, *praecipue noxiorum?* Mox restat difficultas in iis, *tam re*, *quam exemplo perniciosa*. Exemplo res illa dici potest perniciosa, ut apud Horatium *Exemplo trahenti perniciem veniens in aevum.* re ipsa perniciosum, quo modo dici possint, quod bene cessit, non video. Cogitabam aliquando, *ancipiti sibi tam re quam exemplo perniciosa*. Sed scriptus codex pro *tam re* habet *timere* Deinde τὸ *&* subsequens expungendum. *Obire opus* non videtur dici minori jure, quam *obire bella*, *obire partes suas* apud Ovidium. *Auctoramentum funebre* videtur allusisse ad conductos Gladiatores in funere virorum illustrium. Sed nae ego sum multus, qui cum me tuis litteris carere posse negem, hoc ago inani loquacitate obtundendo, ne respondeas. Vale, Hagae Comit. 23. Mai. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

PLerique mortales difficulter sententias, quas teneris in annis imbiberunt, possunt ejurare. Nam quae diu animis infixa insedere, pro verissimis habentur ac tenentur, mordicus ut evelli vix queant. Tantum tamen fuit tuarum rationum pondus, ut inveteratam opinionem de *Satyra*, quod sit carmen miscellaneum, sic dictum a variis, quae in illo perstringuntur, variorum hominum vitiis & culpis, ut *lanx* aut *lex satura*, exuerim & plane abjecerim. Totus in tua castra transeo, persuasus hoc potissimum argumento, quod eodem in carmine seu libro, non promiscue diversa diversorum hominum delicta carpant & ineptias Saturarum scriptores, sed singulis vitiis assignarint singulos libellos, ut ex Juvenalis Satyris & Petronio liquido constat. Possem quidem argutari, si liberet, & pernaciter tueri *Casauboni* & Doctoris mei sententiam, sed vero victus tibi herbam porrigo. Valde quoque verosimilis videtur emendatio tua in Propertio.

Mobilis erectis fundere gesa toris.

Nam quamvis Galli pugnaverint e curribus, quos *covinos* dixerunt, unde Lucanus libr. III.

Et docilis rector constrati Belga covini,

quid tamen sit Latinis *erectis rotis fundere sagittas* nemo docere poterit. *Nobilis* tamen non mutem. *Nobilis fundere gesa* est celebris jaculatione sagittarum, qua suos cives omnes longe superabat, ut apud Phaedrum

Non artis ulla medicum se prudentia,
Verum stupore vulgi factum nobilem.

In Protreptico Crispini omnino tuae nunc accedo sententiae, *erigere toros* pertinere ad Juliae minantis gestum, sed vide quaeso, ut certior haec sit emendatio, si exemplo alio hanc locutionem possis firmare. Nam locus Propertii lubricus est, quia in omnibus editis aliter, ut nosti, legitur. *Pigros somnos* hic non in hac notione accipi, ut in aliis poëtarum locis, in animum inducere nondum possum. Ait ibi esse sylvas, quarum suave murmur invitet pigros somnos. Omnes somni, qui vere somni sunt, pigri & ignavi sunt. Alii vero sunt somni alentes carmina, nimirum vigilatae noctes, quas aeque commode ibi exigere poterat, propter silentium illud, quam somnis pigris, si quando libebat, indulgere, propter gratum murmur. Sed haec tanti non sunt, ut de illis contendamus. Apud Paterculum lib. II. cap. CXXV. perplacet tuum *praecipue noxiorum*. In sequentibus nihil moveo, nisi distinctionem, *ancipitia sibi, tam re, quam exemplo perniciosa*. Re perniciosa erant, quia seditio illa, qua insurgebant contra rempublicam, magna mala fuisset datura, nisi fuisset mature compressa. *Re* sunt *perniciosa*, quae per se ipsa nocent; nocuissent autem, nisi fuissent sedata,

data. Cur vero illa non possint dici *re perniciosa*, quae non in nervum eruperunt, non video. Et sane jam nocuerant. Nam & exuerant obsequium; aspernabantur disciplinam, diripuerant agros, tres legiones miscuerant in unum, effregerant carcerem, solverant vincula rerum capitalium damnatis ac desertoribus, ipsius Blaesi familiam vinciebant, centurionem Lucillium interficiebant, nec longe aberant ab exitio legati. Haec fuerunt re perniciosa: exemplo vero nocuerunt, quod alii quoque imitati fuerunt hunc furorem, & vi iniquas leges extorquere reipublicae sint ausi. *Auctoramentum funebre* cum exponis ludos funebres, non video quid faciant hi ludi ad mortem Ciceronis. Sub voce *funebri* menda latet, quam forte felicior hora deteget. Nunc non licet promittere capillum. Romae diem obiisse *Alexandrum Pollinium*; sed *Petrum Paullum Boscam* Ambrosianae Mediolanensis bibliothecae praefectum micrologum edidisse de Serpente aeneo Ambrosianae basilicae narrant amici. De Celso si quid responsi tulisti a *Bigotio*, significa quaeso. Libros tibi emtos Vianam curabo. *Maersebroeckius* jam aliquot hebdomades apud Frisios agit. Reliqui omnes tibi salutem jusserunt rescribi verbis amantissimis. Amplissimum *Terburchium* & *Naeldvicium*, ubi videris, rogo ut salutes meo nomine. Trajecti Batavorum a. d. XXVI. Maii. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

SCripturo mihi ad te jam in usum abiit quodammodo funesta quaevis nuntiare, Graevi Clarissime. Certe casum longe funestissimum nunc nuntio de excessu *Henrici Valesii*, quem *Em. Bigotius* ignorari a me noluit. adderem & de morte *Jacobi Gaddi* Florentini, si hunc tibi cognitum fuisse scirem. Non multis ante obitum annis ruri latitabat, vino, ut ferebant, plus satis deditus, praeter morem Etruscum, sic ut sibi quoque viveret ignotus. Noluit te nescire idem *Bigotius* exemplaria Meursianarum antiquitatum omnia abs te missa duci *Montauzerio*, aliisque, quibus ea offerri volebas, esse tradita. *Valesii* nihil postumum videtur esse sperandum, praeter ea curis secundis auctiora, quae & in lucem vivus emisit. *Menagium* in observationibus ad linguam Gallicam edendis occupari adversus Jesuitam nescio quem. Cardinalem *Barberinum* praelo Romano commisisse describendos Geographos, qua Graecos, qua Latinos veteres, a *Luca Holstenio* collectos. Inscriptionem Graecam a te missam facit plurimi, sed testatur in uno ejusdem loco, quem tamen non designat, aquam sibi haerere. De Celso *Roberti Constantini* nihil addit, nec potest. Sane, nisi Lutetiam delatus, ubi mercem librariam magis obviam, quam Rothomagi, homines docti, ut scis, experiuntur. *Seldeni* marmora Arundeliana editionis secundae e Britannia propediem exspecto, unde & mox adfuturum *Monachium*, illustrissimus *Beuningius* me docet, post perlustratas Academias illius insulae cele-

celebriores. Quod mecum sentis de Satyris Romanis non esse dictas eas, aut a *lance*, aut a *lege Satura*, est cur applaudam sane mihi, qui imparatus plane & librorum destitutus omni subsidio ad hoc argumentum excutiendum accesseram. In *lance* aut *lege satura* non magis turbari aut misceri ea, quae iis comprehendebantur, opinor, quam in ipsis Satyris. Quid enim vetat in una parte lancis collectas fuisse uvas, in alia nuces, in alia rursus poma, per varias species disposita, quod adhuc fieri consuerit? Similiter & in lege Satura, cum ageretur de diversi argumenti legibus, ab una tamen lege ad aliam ordine procedebatur. *Miscellae Lucilii*, non inde dictae videntur, quod mixtim vitia, quae carpebant, turbabantur ab his aut confunderentur, sed, uti proxime significabam, quod diverso carminum genere luderent, fortassis & prosa inserta oratione: sunt enim in fragmentis, quae sub legem certam carminis vix voces. Possunt & inde dictae videre, quod teste Horatio, *verbis Graeca Latinis miscerent*. Discurrit per omnes ferme liberales artes Capella Marcianus, sed ita ut arti unicuique proprium assignet librum. id genus scripti *miscellam tamen fabulam* appellat ipse non uno, quantum licet recordari, loco. Sic & Boëthii de Consolatione Philosophiae libros *miscellum opus* possis nuncupare, ob insertum variorum genus carminum. Et haec quidem hactenus, quae tui, vir Clarissime, arbitrii erit sub examen accuratius vocare. Propertiano loco *mobilis* malebam, quam *nobilis*, etsi nec alterum damno, quod scriptos praestantioris notae codices sic videbam malle. & sane in ista jaculatione multum potest mobilitas, ut tela non tantum jusso infigantur loco, ac oculis ante destinato, sed ut crebra quoque iterentur. Ita in mimicis gestus a mobilitate plurimum laudis mutuabatur.

Artifices lateris, scenae spectacula amantur,
Tantum mobilitas illa decoris habet.

apud Nasonem. Nam aliud est in [1] Catalectis, *Factus & Alcides mobilitate deus.* Quod ad errores Herculis referebam: *mobilis* igitur *fundere geza*, ut apud Persium Sat. I. ut in vetustissimo codice inveni.

O Jane, a tergo, quemnulla ciconia pinsit,
Nec manus auriculas imitari nobilis albas.

Quod nemo non fateatur praestare vulgato, *imitatur mobilis.* sed ut hoc leve est, ita majoris omnino momenti de *rotis erectis*, quod subsequitur proxime eodem in versu. nemo veterum, puto, dixit aut Brennum, aut Viridomarum e curru pugnasse, uti Heroës antiqui ad Trojam factitabant. Britannos sua aetate e curribus pugnasse testis adfirmat oculatus divus Julius. Unde id mutuatos esse Belgas suspicari possis, quibus frequentissima cum Britannis intercessisse commercia, idem testatur, unde & *esseda Britanna* Nasoni dicuntur. De Gallis qui id ipsum dicant auctores abs te exspecto. Quod si *rotas* hîc propugnandas censes (nam recte *rotas erectas* ferri non posse judicas) *e tectis rotis* fortasse sit scribendum, ut currus constratos ac tectos innuat. Sed & hoc durius

1 Est ex Rutilii lib. I. 76. in quo versu emendando Poëticae elegantiae studiosis risum praebuit ultimus editor.

rius aliquanto videri possit. De *toris erectis* nonnulla ad ipsum Propertii locum annotare memini, quae nunc non sunt in promptu. Fuit cum scribendum arbitrarer, *exertis toris*, sed eam sententiam posthac missam faciebam. ita apud Paterculum lib. II. cap. 7. *erecto laevo super caput brachio*, non *rejecto*, quod parum videtur Latine dictum: erigebat nimium brachium laevum, ut latus sinistrum pateret ad ictus. Praeterea *Brenno ducebat ab ipso* correxi, quod Gallis non opiner id vanitatis adfuisse, ut a fluminibus deducerent genus, ut Homerici Heroes. Et sane *Brenus* simplici *n* nonnumquam inveni in codicibus vetustis. Praeterea τὸ *Virdomari* non possum concoquere, & vereor, ne ex glossemate in contextum Propertii irrepserit: non enim auctor castigatissimus solet claudere sententiam initio hexametri: deinde cum agat de spoliis opimis a Marcello relatis, satis erat dixisse *Bellica cum vasti parma relata ducis*, & subjungere, *Indomitum genus, hoc Breno ducebat ab ipso.* tale enim quid videtur excidisse, cujus loco insciti librarii nomen *Viridomari* inculcarint. In loco Papiniano, si *toros* refers ad lectos maritales, videri possit scripsisse potius is auctor, *Exigeretque toros*, judices enim criminum exactores. Sic *exigere vulnus*, apud Tacit. de Mor. Germ. pro inspicere; idem verbum Petronio aliisque restitui; sed id nunc non agimus, & jam lassi sumus, ego scribendo, tu tantum ineptiarum patienter audiendo. De *pigris somnis* statues pro arbitrio. Apud Paterc. cap. 125. locus ille, de quo nobis non convenit, comparationem habet Germanici & Drusi, quorum uterque seditionem militarem sedare erant conati, ibi ignave se *gesserat* (id enim verbum videtur hîc inserendum) Germanicus, si quid illi credimus; contra, ut ostendat ne Druso quidem se parcere, qui Germanico immerenti insignem fecerat injuriam, temeritatem in illo carpit, qui ancipitia & exemplo perniciosa sit ausus. Tu posteriora illa refers ad milites seditiosos, ego referebam ad ipsum Drusum, quem hîc cum Germanico in uno eodemque utriusque conatu comparat, nec improbabam conjecturam *Vossii*, e scripta lectione *timere*, facientis *temere*, ut designaret hîc Drusum ancipitia quidem & exemplo perniciosa ausum, sed tamen utilia & rei publicae conducibilia, cum imperator tam praesenti periculo se exposuerat ac caput suum, in quo salus Romani populi verteretur. Plura restabant addenda, sed charta jam deficit. *Auctoramentum funebre*, non interpretatus sum, quod sciam, ludos publicos, sed Vellejum ad ludos funebres allusisse volui, quibus gladiatores in caedem pretio redimebantur, uti miles ille ab Antonio redemtus in caedem Ciceronis. Hagae Comit. prid. Kal. Jun. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NOn potuit hic funestissimus rei litterariae annus insigniri graviore clade & vulnere, quam quod ei mors magni *Valesii* imposuit. Κεῖται σεμνὸν ἔρυμα

Ἀθηναίων. O dura fata & nullis aequa virtutibus, quae nec ab hoc viro se continuerunt, qui solus in Galliis pristinam illam eruditionis, qua laude in primis floruit, dignitatem sustinebat; qui tam multa & praeclara meditabatur, & solus docere poterat. Quis nunc praecipiet de Atheniensium republica, [1] de Critica, & aliis exquisitis argumentis, in quibus expoliendis ἐ πάνυ diu elaboraverat? quis dabit illa ἀνέκδοτα Aristidis, Libanii, quae pridem promisit? Extinctum est sane lumen non solius Galliae, sed totius Europae, qui Principatum eruditionis tenuit. Heu quanta nunc ubique vastitas, quanta solitudo! Barbaries plenis invecta velis late grassabitur. Non video enim qui succrescant in locum tot heroum, quos feralis hic annus nobis eripuit. In Galliis pleraque ingenia decora nunc suae linguae excolendae invigilant. Neglectis vero linguis illis eruditis brevi politioris Litteraturae studium exolescet omne. Documento est Italia, tot ingeniorum parens ante hos centum annos. Nunc praeter unum *Octavium* nemo est, qui decus id tueatur. Deum precor, ut te, litterarum unicum praesidium, diu servet incolumem, utque his tricis te expediat, ut tibi & praeclaris his artibus nostris ornandis vacare possis, & tuas elucubrationes, quarum desiderio poene consenescimus, in lucem proferre, quae magno nostro malo tamdiu in tenebris jacent. Vidi hisce diebus *Rappolti* verbosissimum commentarium in Horatii Satyras & epistolas, in quo pauca sunt, quae tibi poterunt placere, quamvis oculo tantum fugitivo illam molem annotationum libaverim. Si quid forte adspersum est melioris notae, tantis tamen rerum pervulgatarum ac trivialium cumulis obruitur, ut non sine magno taedio seligatur. In Petronio in titulo amphorae, *Falernum Opimianum annorum centum*, ultima verba *annorum centum* habet pro glossemate, delenda judicat, ac mox pro *ergo diutius vivit*, scribendum censet, *ergo diutius vivite*. Novus quoque prodiit catalogus manuscriptorum Augustanae bibliothecae, ab *Ebingero* ejus custode concinnatus. Geographos *Holsteinii* avidissime videbo, ut & marmora Seldeniana. De Satyris Romanis rectissime sentis. Jampridem *Casauboni* & Doctoris mei sententiam ejuravi. Nam quamvis in satyra potuerint diversa tangi vitia, ut in satura lege diversae res juberi aut vetari, tamen illa non miscebantur, ut a coquo jus variis rebus conditum, sed cum unum perstrinxissent, ordine progrediebantur ad aliud. Videtur tamen adversari tuae sententiae Martiani Capellae Satyricon: id enim non potuit sic dici, quod ibi vitia hominum naso suspenderit, & hominum auriculas mordaci raserit vero, sed quod fuerit opus miscellum, ad instar legis saturae. In jaculatione sagittarum non video quid possit *mobilitas*. Vires potius & certa manus hanc artem commendant & absolvunt. Sed artificum scenicorum laus praecipua est *mobilitas*. unde & saltatio dicitur *motus*. Vereor itaque ne in quibusdam codicibus male scribatur *mobilis* pro *nobilis*. Sed apud Persium nihil certius scriptura veteris codicis:

Nec

[1] Haec dissertatio nuper in Belgium missa, una cum aliis opusculis jam brevi operas exercebit, & in publicum exibit, nisi fidem fallant librarii: additi libri quinque Emendationum, quibus multa Graecorum scriptorum loca egregie emendantur.

Nec manus auriculas imitari mobilis albas.

Gallos aeque curribus dimicasse ac Britannos docet Livius x. cap. 20. de Gallis loquens: *Essedis carrisque superstans armatus hostis, ingenti sonitu equorum rotarumque advenit.* Docet Lucanus lib. 1. de Belgis:

Et docilis rector constrati Belga covini.

Sic hunc versum emendavit *Isaacus Vossius*. Hi currus, in quibus pugnabant Galli, proprie dicebantur *covini*, & videntur eorum usum a Belgis accepisse Britanni. Inde Mela 3. 6. *Dimicant & bigis, & curribus Gallice armati. Covinos vocant, quorum falcatis axibus utuntur.* Hinc & Silius Italicus XII.

Agmina falcifero circumvenit arcta covino.

Quoniam hi covini erant *tecti*, unde Lucano dicti sunt *constrati*, non improbo tuam conjecturam *e tectis rotis*. Reliqua in Propertii loco, ut a te restituta sunt, vehementer arrident. *Brenno* pulcherrimum est. Persuasisti mihi etiam *Virdomari* nomen ab imperitis hic esse inculcatum. Non possum quoque non tibi applaudere in Vellejo Paterculo rescribenti, *erecto laevo supra caput brachio*. In capite cxxv. facile patior inseri vocem *gesserat*; sed *ancipitia sibi, tam re quam exemplo perniciosa* capienda sunt omnino de militibus tumultuantibus. Germanicus in seditione legionum Germanicarum ignave se gessit; sed Drusus aggressus est Pannonicarum legionum compositionem, quarum turbae sibi erant periculosae, & re & exemplo reipublicae perniciosae. *Mobilitatem*, quae in catalectis Pithoeanis consecrasse dicitur & in coelum collocasse Herculem, fateor me non intelligere. Vix enim credo *Mobilitatem* poni pro erroribus ejus. Sed haec expendam accuratius, ubi in id incidero. Habes hic epistolam a *Broeckhusio* & *Perizonio*. Ad utramque si quid responsi paraveris, recte a me curabitur. Habes etiam hic catalogum bibliothecae brevi vendendae. Propediem alium videbis. Amici omnes tibi salutem dicunt plurimam. Vale, grande decus meum. Trajecti Batavorum prid. Kal. Jun. CIƆIƆCLXXVI. Julian.

EPISTOLA CCCLIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DE *Henrico Valesio* sic est, ut scribis: fecerunt litterae humaniores jacturam incomparabilem in illo capite. Utinam pauci e multis per Europam adhuc superstites, a quibus ornamentum artes sperare possunt, diurnent fato meliore. Nam quod horum in numero me quoque collocabas, aut ludis suaviter, aut fallit te judicium tuum. Omittamus, quaeso, verborum ista lenocinia, quae necessitudinem nostram non decent. De *Rappolti* in Horatium commentariis quid sentirem rescire jampridem *Carpzovius* voluit. Sed negavi librum a me inspectum esse, quod vere asseverare possum. E Petronio quae proponis ab illo castigata, in iis lapsus est. Illud *vinum Opimianum annorum centum* retuli jam pridem inter argumenta, unde evinco, hunc ipsum Petronium esse Neronianorum tempo-

 rum.

rum ſcriptorem. Falluntur enim *Valeſius* & alii, qui recentiorem faciunt. Nec tentandum, *ergo diutius vivit*; facete enim Trimalchio, ut ſibi placet ubique in jocis frigidis, quaſi invideret vino tam longaevo vitam obtigiſſe longiorum ea, quae hominibus obtingit. Capella Marcianus videtur Satyrae nomen praefixiſſe lucubrationibus ſuis, quia deos introducit de bonis artibus differentes (ad exemplum Varronis, qui id ipſum in ſatyris quandoque factitavit) nec raro acetum ſatyricum intermiſcet eruditis diſſertationibus. *Mobili* iſti *Viridomaro*, etſi Gallo, jam reddo *nobilitatem* ſuam, quia tu, Trebati docte, ſic jubes. De Gallis quoque e curru pugnare ſolitis viciſti, pleniorem tamen relaturus palmam, cum oſtenderis pugnantem e curru Viridomarum a Marcello caeſum: nam quo modo tam propinquus ad falcatum currum acceſſus potuerit dari, ut caput enſe demeteret Viridomari, non video. ſcis quae ſequuntur, *Illi virgatis* &c. Velleji locum accuratius perpendam. interim & is tibi debet ſalutem. Plura reſtabant in eo ſcriptore excutienda, nec contemnendae forſan illa notae, ſed nunc nec vacat, & malo iis de rebus garrire tecum, quae tam altae non ſunt indaginis, & reſponſum minus procraſtinatum a te pollicentur mihi. Ingens volumen inſcriptionum antiquarum, quibus & Seldeniana accedunt, e Britanniis a praelo recens ad me perlatum eſt. Roma exſpecto praeter columnam Trajanam & Antoninianam, aliaſque nuperae editionis antiquitates, Aſcetica Nili, catenas SS. Patrum in Marcum, vitam Octavii Pantagathi, Fulvii Urſini & Angeli Collotii, quae partim eminentiſſimus *Barberinus* munus ad me mittit, partim meo aere *Goeſius* noſter mihi comparavit. Habui a *Daumio* & *Gebhardo* Uratiſlavienſi proxime, ſed quae nihil fere majoris rei complectantur. *Gebhardus* mittit excerpta Virgiliani *Codicis*, *Daumius* Palponiſtam ſuum, & *Reineſii* & *Vorſtii* epiſtolas. Ad *Broukhuſium* habes hic reſponſi nonnihil. *Perizonius* per te licet certior fiat, omnia ſua cauſa me velle. Sed praeſtolanda erit occaſio, qua res ejus in tuto collocentur, quae hactenus nulla apparet. Vale, Flos amicorum, & hominum praeſtantiorum, cum amicis omnibus. Hagae 14. Jun. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

NUlla ſunt verborum lenocinia, nullae fucatae laudes, nihil do tuis auribus, cum te in principibus ingeniorum numero, qui praeſtantiſſimas artes praeclaris lucubrationibus ornarunt. Facio hoc diis hominibuſque approbantibus. Nemo enim eſt, qui noſtras artes intelligit, qui tibi non faſces ſubmittat. Sed haec apud alios malo, quam apud te, qui minime blandus ſum, & artium patriciarum parum gnarus. *Rappolti* conjecturam in Petronio merito improbas, *Valeſio* miror quî in mentem venerit, Petronium rejicere in tempus tam longe a Neronianis remotum. Palmarium argumentum ejus de picturae corruptione &

& interitu, de quo Petronius agit, liquidissime refutat Plinius Histor. Natur. lib. xxxv. non uno loco. Cap. I. *Primum dicemus, quae restant de pictura, arte quondam nobili, tum cum expeteretur a Regibus populisque, & illos nobilitante, quos esset dignata posteris tradere: nunc vero in totum marmoribus pulsa, jam quidem & auro, nec tantum parietes toti operiantur, verum & interraso marmore, vermiculatis ad effigies rerum & animalium crustis.* Cap. II. *Imaginum quidem pictura quam maxime similes in aevum propagabantur figurae: quod in totum exolevit. Aerei ponuntur clypei, argenteae facies surdo figurarum discrimine, statuarum capita permutantur, vulgatis jampridem salibus etiam carminum. Adeo materiam malunt conspici omnes, quam se nosci. Et inter haec pinacothecas veteribus tabulis construunt* (sic malo pro *consuunt*) *alienasque effigies colunt.* vide ibi plura. Et mox in eandem sententiam, qua Petronius usus, dicit: *Ita est profecto, artes desidia perdidit: & quoniam animorum imagines non sunt, negliguntur etiam corporum. Aliter apud majores. in atriis hae erant quae spectarentur, non signa externorum artificum, nec aera, aut marmora.* Cap. V. *Hactenus dictum sit de dignitate artis morientis* Plura in illo libro leguntur, quae Valesianam hanc arcem expugnant. Marciani Capellae miscella num hoc nomine Satyricôn possint inscribi, quod deos introducat, & nonnunquam, quamvis rarius, nonnihil aceti adspergat Satyrici, oblectationis caussa, equidem dubito. Nam Varro in Satyris suis, quibus vitia hominum perfricuit sale nigro, potuit jure suo Deos introducere, ut & Lucianus in dialogis fecit. Sed num propterea, cum in alio argumento, quod non institutum est reprehendendorum depravatorum morum caussa, quamvis id nonnunquam in transcursu quasi faciat, ut fere omnes amant, nonnihil querelarum de corruptione morum interserere, (in Plinii historia naturali nihil est frequentius) Dii introducuntur, is libellus possit dici Satyricon, tu videris. Nondum possum huic sententiae subscribere. Apud Propertium versus ille

Illi virgatis jaculanti ab inguine braccis

mire corruptus est. *ex agmine*, ut nonnulli emendarunt, nimis recedit a vestigiis veteris scripturae. Nihil plenius lectione, quam nescio quibus ex libris aut editionibus affert *Passeratius:*

Illi, virgatis velantibus inguina braccis,
Torquis ab incisa decidit unca gula,

quae si priscorum codicum fide nititur, editis longe est praeferenda. Potest autem sic intelligi, ducem illum Belgicum a Brenno genus ducentem, & de curru pugnantem, a Claudio fuisse interfectum sive sagitta, sive hasta, & postea caput ejus amputatum esse ac torquem detractum. In Velcio si porro tuam navare volueris operam, nihil narrare poteris mihi auditu gratius. Inscriptiones Britannicas cupide videbo, cum ad nos veneris, ut & quae ex Italia expectas, in primis parietinas Lateranenses, columnam Trajani & Antonini, & Panthagati ac Ursini vitam. Amplissimus *Terborchius*, quem heri hic vidi, tibi jussit salutem nunciari, ac significari, se tuam caussam apud Syndicum Hollandiae orasse, qui fidem dederit se omni studio & contentione tuis commodis invigilaturum, & incubiturum huic rei, ut tuis justissimis desideriis

 satis-

satisfiat. Putat nunc e re tua esse, urgere & instare, ut tandem his molestiis defungaris. Plura vellem, sed per temporis angustias non licet mihi esse prolixiori. In Valerio Flacco lib. I. versum 681. sic interpretor, reliquos omnes Argonautas vota Jasonis voce & sublatis dextris probasse ac rata habuisse. Sed de his alias uberius. *Monachium* venisse gaudeo. Vale, decus literarum & seculi. Trajecti a.d. VIII. Jun. CIϽIϽCLXXVI. Julian.

EPISTOLA CCCLXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PRaeter Plinii loca, quae producis adstruendae Petronianae de pictura sententiae, a me quoque in adversariis annotata, & Vitruvii & Velleji nonnulla produci possent, quae Plinio subscribant. Vellejus certe inter artes deficientes Plasticen recenset, Vir Clarissime. De Propertio, cum is nunc non sit in promtu, non habeo quid dicam, nisi sic, ut legendum mihi videbatur jam olim, me restituisse ex vetustorum codicum auctoritate; ubi Bibliothecam dabitur excutere, certiora potero proferre. *Le Monium*, sive tu *Monachium* mavis, salutavi apud Leidenses, sed & ille hesterno die me quaesivit Hagae, utcumque frustra, cum Lugduno rediissem. Vir est profecto ad unguem factus, & mire cum doctus, tum elegans, nam praeter studia Theologica in humaniori litteratura profectus fecit haud poenitendos. Ampl. *Terborchio* est sane quod debeam, adeo promta viri officia ubique experior, quo indignius fero me, Leidae cum essem proxime, commodis ejus non potuisse a me consuli. Nam scriptores Byzantinae historiae, quos florenis CCLXX vel LXXX. licitatos cupiebat, excessere pretium illud. In Valerii loco si legimus, *dextraeque sequuntur*, quod scripti comprobant, vix sensum commodum eliciemus e loco perplexo: nam *Tò que* redundat. Opinor igitur *dextraeque* scribendum, quod *Turnebo* aliisque jam olim arrisit. non bene *Aldus*, aliique *Aldum* secuti, *dextraeque sequuntur*. Fuit cum vellem, *Oritur clamor mox dextra sequentum Verba ducis*. quasi omen verborum dextrum acclamationes, ut fieri solitae, prosequerentur. Sed nunc prioribus acquiesco. Ingens proventus est Poëtarum, Poëtriarumque apud vos, ut video, quos jure Persius *corvos picasque* appellabat *pulvinares*, cum nihil crepent praeter Orpheos & Sapphones: nam qui connivent ad ista, jam Homerum caecitate imitantur. haec, cum alia non habeam scribenda. Hesychio parentis mei quid fit? quid catalogo, quem proxime pollicebaris? Vale, Graevi suavissime. Hagae Comitum 19. Jun. CIϽIϽCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCLXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

TAntum quod, quae rem tuam familiarem curat, ad nos pervenerat, cum tuae mihi gratissimae redderentur. Per multos ambagium flexus & circuitiones quaesivi, quid rerum gereret soror, respondebat se nihil de illa accepisse, a quo Amsterodami conscenderit, cras se illam expectare aut saltem litteras, ut valde verear, ne quae fama sparsit vera sint. Ait se terreri somniis formidolosis, ante non multos dies mortuam manum de nocte suas malas tractasse: sibi impendere fatum aliquod acerbum; gaudebat incredibiliter, cum tuas videret litteras. Nam de tua sollicita erat valetudine. A Duce *Montoserio* litteras habui, sed nihil novi narrantes. Scribit se insulas Meursianas accepisse, & ad utrumque nostrum superiore mense litteras dedisse, quas nobis traditas esse sperat cum libris missis. Litteras tuas ad Amplissimum *Terborchium* hac vespera committam fidei hemerodromorum Swollensium. In Valerio Flacco semper probavi conjecturam *Turnebi*. Scis autem manibus elatis solere milites promittere ducibus, quae vellent promittere. Lucan. lib. 1.

Elataque alte, quaecunque ad bella vocasset,
Promisere manu.

Sic enim legendum. Vulgo male, *elatasque alte promisere manus*. Si quando vacat Vellejum in manus sumere, emendationum optimarum messem uberrimam expecto. Vale, vir Nobilissime & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XI. Jun. CIↃIↃCLXXVI. Julian. *Monachium* (sic ipse gaudet nominari, ut ex litteris Latinis non unis ante multos annos ad me datis, ut & ex carmine Graeco Geographiae sacrae *Bochardi* praefixo constat) pridie compellavi, & ut proximis feriis ad nos tecum excurrat rogavi. Vir utique est insignis, quem olim nobis vindicare studui. Sed vicit fortuna Lugdunensis Academiae. Tu si quando eum videris, fac ut ei persuadeas, ut hic aliquot dies confabulando transigamus.

EPISTOLA CCCLXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DEnuo molestus tibi sum: auget enim sollicitudinem meam, quae meis ultimis rescripsisti, hodierno die ad me perlata. Arbitror quippe e re illius esse, ad quam hasce vides exaratas, ut sese aut Harlingam conferat quamprimum, aut Amstelaedamum, in sororis statum qualemcumque illic inquisitura certius; nisi literas jam ab ipsa accepit, per quas secura esse jubeatur: nam

nam nisi Harlingam advolet mature, praevideo non defore illic vulturios, qui facultates feminae simplicis arrodant, si quid ei humanitus acciderit accidatque in posterum, hoc praesertim tempore, quo furta & rapinae in morem abierunt, etiam eis, qui perspectae integritatis esse credebantur. Et haec quidem hactenus. De caeteris *Turnebi* conjecturam in Valerio Flacco amplector & ipse. De *dextris* tamen elatis a milite quidem duci pollicente exemplum quaero, omni librorum suppellectile exclusus: nam in Lucano nil videtur mutandum. Non enim bella promittebant milites, sed manum in bella, & hanc quidem promissae rei fidem facturam in altum tollebant. *Manus* autem pro opera militum posuit Lucanus. Hinc *manus*, & *dextrae* pro ipsis militibus apud antiquos scriptores, Poetas praesertim. Sed de studiis communibus copiosius alias confabulabimur. Cras Lugdunum rursus cogito, ut *Monachium* conveniam. De Libris, quos Rothomago pridem exspectamus, miror tam altum esse silentium: aurem igitur tacenti *Elzevirio* vellebam hodie denuo per litteras, ut significaret quamprimum, quid sperare deberemus. Pudet enim pigetque tantum temporis effluxisse, non actis gratiis duci *Montauserio*, quas merebatur peringentes pro insigni munificentia. Vale, virorum praestantissime 11. Jun. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas mihi misisti Vianam curandas illico perlatae sunt, ut dudum, credo, ex responso intellexisti, quod tuae reposuit. Nihil interea de fatis mulieris illius accepimus. Si tibi in Frisiam erit excurrendum, quis domi servabit? quis curam geret tuae bibliothecae & rei familiaris? Vereor ne haec sollicitudo, cum tibi per istam hominum vestrorum importunitatem non liceat domum revisere, tuas augeat molestias. Sic novae semper acerbitates, quae nos miseros urunt mordentque, & si quid laeti forte evenit, obfuscant, offunduntur, ut plus fellis in hac omni vita sit, quam suavitatis. Dextram olim sustulisse milites, cum concionanti imperatori acclamarent, ex non uno scriptore prisco licet colligere. Loca quidem, quae notavi, nunc quaerenti obvia non sunt, sed incident tamen non longe post, credo, in manus meas. Iste ipse locus Lucani, etsi non sollicitetur vulgata, satis hoc probat. Cur enim manus tollebant, nisi quod illo signo promtam suam operam vellent facere testatam? Hac ratione suam voluntatem studiumque declarabant. Vide quoque in Croyacis tabulis in XXXVIII. nummum XXII. elegantissimum, ubi Hadriano concionem habenti populus elatis dextris acclamat. Corippus lib. II.

Alternisque sibi responsat agmina dictis,
Emittunt pariter dextras, pariterque remittunt.

De libris nobis dono missis ab Illustrissimo Duce *Montoserio* quid tandem futurum

rum sit avide expecto. Modo ne in portu Anglicano naufragium faciant. *Monachium* spero tecum proximis feriis ad nos excursurum: nam nihil vestro complexu mihi est expectatius. Catalogus, quem promisi, nondum vidit lucem, nec, puto, ante caniculares videbit. Sed ἢ μακαρίτε *Hogersii* libri brevi venum ibunt, quorum indicem indies expecto, bonis libris refertissimum. In Hesychio parentis tui non longe processit *Bynaeus* noster, quoniam occupatus fuit aliquandiu in pervolvendis libris & ediscendis, quos memoriae mandatos oportet habeant, qui in candidatorum Theologiae censum volunt referri. Hac cura cum nuperrime sit defunctus, & spe teneatur propediem in vico quodam amoeno vicino cathedram ecclesiasticam obtinendi, brevi se totum huic operi consummando daturum promittit. Non ego desinam urgere hominem. Vale, vir summe, & me ama. Trajecti Batavorum postrid. Id. Jun. CIƆIƆCLXXVI. En tibi litteras a *Cupero*. Locis illis, quibus nuper probabam Gallos in curribus dimicasse accenseas licet hunc Flori, qui est in libro III. Cap. II. de bello Allobrogum: *Nihil tam conspicuum in triumpho, quam rex ipse Bituitus, discoloribus in armis, argenteoque carpento, qualis pugnaverat.* Si librum IV. belli Gallici cap. 33. inspexeris, videbis ut Viridomarus in essedo pugnans potuerit caedi. Nam eadem ratio in curribus certantium Belgarum fuit, quae Britannorum.

EPISTOLA CCCLXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PERisse naufragam sororem illius, cui rem familiarem curandam credidi, non dubii rumores, ut videri poterant, spargebant; sed faemina ex proximis agnatis ejus, cujus capiti timebatur, hunc Amstelaedamo nuntium ad nos perferebat, incaute profecto, cum tale nihil factum nunc intelligamus. Angebat haud modice hunc animi fluctuantis aestum, quod non videbam, cui domum traderem servandam, vacillante per summam temporum injuriam fide propemodum omni, si in Frisiam evocaretur illa, quae hanc spartam adornandam jam a multis annis susceperit; sed nunc in ventos abiere timores. Tibi interim, mi Graevi, plurimum a me debetur, quod nec gravatus sis in partem venire sollicitudinis, qua urebar, & in literis curandis operam mihi navam ac diligentem multis approbasti. De *dextra* a militibus sublata, cum fidem & obsequium imperatori sponderent, rem planam & perspicuam fecisti, quod Lucano est *elatas manus promittere*, in cujus versu praestat nihil moveri. De Viridomaro etiam pugnante e curru magis ac magis tibi accedo, ac proinde *rotas* Propertianas haud esse mutandas in *toros* minimum abest, quin censeam. Et fors sit, ut dederit Propertius. *Nobilis aeratis fundere geza rotis*; ut *rotae aeratae* sint *falcigerae*. Sed & ex ipsis rotis tela aliquando dirigebantur in hostes, ut memini legere apud Vegetium, aliosque rei militaris scriptores. Nautam, qui

munus *Montozerianum* ad nos sit laturus, a piratis metuentem in Tamesin fluvium se recepisse, atque illic etiamnum haerere, *Elzevirius* adfirmat. *Monachius* dicitur oraturus die Veneris proximo. Si sub id tempus Leidam excurres, me fortasse illic videbis, quod velim maxime. Ob litteras *Hogersii* ad me missas plurimum te amo. *Bynaeus* utinam Hesychio manus admovere pergat: nosti enim a quorum nutu haec pendeant, & metus est, ne librum intempestive prorsus repetitum veniant. vale, 27. Jun. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

GAudeo sane hac quoque cura & sollicitudine de illius foeminae, cujus fidei credidisti tuam rem familiarem, itinere te defunctum esse, & falsos fuisse rumores infaustos de naufragio sororis. Oppido pauci enim sunt, quibus tuto credas. Accedo sententiae tuae, nihil in Lucani versu esse mutandum. Firmabo hanc sententiam brevi luculentioribus exemplis, cum mihi licuerit otiosius scidas meas excutere. In Propertio proxime a vestigiis antiquorum librorum abest illa scriptura, quam in novissimis litteris probas: *Nobilis aeratis fundere gesa rotis:* non possum non eam amplecti. Nauta, qui *Montauzerianum* munus fert, nescio quos apud Lotophagos desidet. Sed praestat accipere θεῶν ἐρικυδέα δῶρα sero, quam nunquam. Cautus homo metuit, si sine praesidio se committat alto, ne tam ventis, quam illis myoparonibus hostilibus, omne mare infestum reddentibus, ludibrium debeat. Habes hîc litteras a *Perizonio*, & duo Catalogi Hogersiani exempla, quorum alterum tibi debetur, alterum velim meo nomine tradas Reverendo *Lemoynio*, addita, si non grave fuerit, salute plurima. Spero me vos brevi hîc complexurum, quod si *Ryckium* quoque nostrum vobiscum adduxeritis, nihil poterit ad voluptatis summam, quam ex vestris capiam sermonibus, accedere. Per exercitae stationis meae munera, quae cum maxime fervent, instante tempore, quo res erunt proferendae, mihi non integrum est ad Lugdunenses excurrere, quamvis nihil mihi sit optatius, quam audire disertum illud os, a quo tantus populus Rhotomagi tanta cum admiratione pependit. Apud Valerium tuum libro 1. Argonauticon vers. 941. Minerva

Moliri hunc puppem jubet, & demittere ferro
Robora: Peliacas & jam comes exit in undas.

Sed quae sunt istae *Peliacae undae?* Procul dubio legendum:

Peliacas & jam comes exit in umbras.

Ovid. *nec habet jam Pelion umbras*. Sed haec deleo. Video enim jam alios praecepisse. Sed vers. 136.

Antra petens Siculo revocat de littore Cyclops.

Pendet hîc sensus. Nemo enim est, qui revocatur. forte scripsit Valerius:

Antra

Antra premens Siculo hanc revocat de littore Cyclops. Super antro stans Galatheam revocat. Pro hoc Valeriano expecto aliquid Vellejani, quod nuper promittebas. Vidistine *Kuhnii* animadversionum in Pollucem specimen Argentorati editum? Dignum sane est, quod a te videatur. Non prodiit cultior & doctior libellus in Germaniis ab aliquot annis. Vale, vir summe, & Cl. *Ryckio* salutem dic meo nomine verbis amantissimis. Hanc tibi tradet uxor mea, quae Lugdunum excurrit. Trajecti Batavorum a. d. XXII. Jun. CIϽIϽCLXXVI. Juliani.

EPISTOLA CCCLXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn displicere tibi conjecturam meam, quamvis mihimet ipsi vixdum satis probatam, in Propertiano versu de *rotis aeratis* Viridomari, haud parva equidem voluptate me perfundit, animumque addit ad alia id genus complura tuo arbitrio permittenda, simulatque recollegero me ex itinere Leidensi ac Rotterodamensi, a quibus etiamnum fatigatus nonnihil langueo. Quid quod in conventum Ordinum Hollandiae crastinum praeparanda sunt nonulla, si quam rationem mei ab illis cupio haberi. Speraveram equidem fore, ut ad audiendum *Lemoynium* mecum concurreres. Sed quando me spes ea est frustrata, salutatione tua apud virum eximium sum defunctus, indicemque Hogersianae bibliothecae, ut jusseras, in manus illi tradidi. De *Montozeriano* munere quid exspectandum sit nobis fateor me non videre, post spem toties elusam. In Flacco Valerio lib. 1. vers. 95. *Peliacas umbras* jam reposuerant olim *Baptista Pius*, *Sabellicus*, *Maserius*, *Aldus*, quos ego in editione mea sum secutus. Nam *Carrion*, quod scriptos codices audire maluit, hoc loco frustra fuit. Sic & inf. vers. 122. legendum forte, *Haemonias oculos detorquet ad umbras*: nondum enim constructa Argo Haemoniis undis innatabat. Sed hoc levioris rei. Vers. 136. locus a prava distinctione laborat, de qua nos in annotatis nostris. Scribe

Prosequitur nudis pariter Galatea lacertis
Antra petens: Siculo revocat de litore Cyclops

vers. 148. *Nigro Nessus equo fugit.* quis nigrum fuisse Nessum, qua equus erat, veterum dixit? deinde quid hoc hic loci ad rem? scribendum utique, *Aegro Nessus equo fugit.* Fuit enim vulneratus in hoc adversus Lapithas conflictu Nessus, ut apud Nasonem est videre. Simile mendum insedit codices Papinianos Silvar. v. Pietate Abascantii, ubi legendum, *Aegra domus questu*, non *nigra*. & haec quidem pluribus quam propositum erat. Vale, praestantissime hominum eruditiorum. Hagae 6. Jul. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

INvitus [1] binis tuis amantiſſimis reſponſum, tam diu debui. Superiorem hebdomadem exemerunt amici, quos ex vicinis urbibus & agris excitarant nundinae noſtrae, qui ſalutationibus, ambulationibus & vocationibus me hominem, ut noſti, tenerioris frontis poene confecerunt. Hanc vero hebdomadem eripuit mihi adverſa valetudo, & interceſſit, ne dare poſſem, quam volebam, tibi & Muſis operam. Graves enim faucium dolores & tumores, indeque nata febris me lecto affixerat. Nunc cum nonnihil reſidere coeperint, nihil mihi prius fuit officio, quod tibi eſt perſolvendum. Litteras tuas ad *Perizonium* illico curavi, cum domum rediiſſem Leida. Sequente die Martis, quo tuae noviſſimae mihi tradebantur, cum indice librorum, quos Nobiliſſimus *Zeleemius* deſiderabat, ad eundem *Perizonium* ſcripſi, veſperique eam epiſtolam hemerodromis Swollenſibus commiſi: quam ſequente Mercurii illi redditam eſſe ſpero. Alia nulla ratio Daventriam mittendi hinc datur, niſi die Jovis, cum auriga illuc contendit. Vereor autem ne ſerius eo pervenerit. Miror pridie nihil litterarum a *Perizonio* ad me fuiſſe perlatum. Vidi *Plymerum*, qui illam auctionem obierat. Care venditos eſſe libros aſſeverabat. *Boiſſardi* antiquitates longe minore pretio tamen, quam quod eis conſtituerat *Zelemius*, ſibi vindicaſſe Ampliſſimum *Terburchium*, ut & *Cluverii* opera, narrabat. Sed certiora propediem a *Perizonio* habebimus. Donum Illuſtriſſimi Ducis *Montoſerii* tandem ſalvum ad nos pervenit. De legibus municipalibus Cimbrorum, quas dicuntur tuliſſe olim de ordinandis teſtamentis, ſi quid explorati ex Germania perlatum ſit, quaeſo ut mecum communices. Vellem quoque tabularum utrarumque exemplum poſſit haberi. *Broekhuſius* tibi ſalutem dicit, & litteras promittit, noſque bene de Philippopoleos expugnatione jubet ſperare. Nunc ὁμηρικῶς ad tuas priores non nihil. *Haemonias oculos detorquet ad undas* non videtur refingendum in *umbras*. Nam pinus jam caeſae erant, & Argo texebatur in littore maris Theſſalici, non in ſylva montis Pelii. Diſtinctionem illius loci

Proſequitur nudis pariter Galatea lacertis.
Antra petens: Siculo revocat de littore Cyclops,

qui non probat, nihil videt in his litteris. verſ. 148. emendatio *Aegro Neſſus equo* perplacet etiam, firmata Naſonis egregio loco. Verſ. 199.

Sed non ſponte feror, nec nunc mihi jungere montes
Mens tamen, aut ſummo depoſcere fulmen Olympo.

Τὸ *tamen* valde friget, aliae editiones prae ſe ferunt *tumet*. Vereor ne *tamen* hoc na-

1 Omiſi alteram, quia nil continebat, niſi mandata de emendis libris *Seelhemio* in auctione Hogerſiana, quae hac epiſtola repetuntur.

natum sit ex oscitantia librarii repetentis *mens men*, inde alii finxerunt *tamen*, pro quo legendum forte *mens est*. Nihil tamen hic definio. Video *tamen* posse tollerari. Sed in sequente versu non intelligo haec.

Ne Peliae te vota trahant.

Cogitabam: *Me Pelias, me vota trahunt*, ut cum non sponte hanc expeditionem se suscepisse testatus sit, nunc dicat quid ad eam subeundam se compulerit. vers. 229. rectius mihi videntur vetustiores editiones scribere,

Non pallore oris,

non ut recentiores, *non pallore viris*. κακωφώνητ☉ est fateor. Sed optimos poëtas a talibus abhorrere tu non es docendus. vers. 231.

Cui genitor tribuit monitu praenoscere divum
Omina, seu flammas, seu lubrica cominus exta,
Seu plenum certis interrogat aëra pennis.

Num parens monitu deorum illum docuit futura cognoscendi artem? Non videtur sic scripsisse Valerius, sed potius:

Cui genitor tribuit monitus praenoscere divum,
Omina seu flammae, seu lubrica cominus exta,
Seu plenum certis interroget aera pennis.

Monitus Divum sunt signa illa, per quae futura praesignificant, quae postea commemorat. Sic saepissime loquuntur non poëtae solum, sed & Historici & oratores. Lucanus libro 1: 587.

Fulminis edoctus monitus, venasque calentes
Fibrarum, & motus volitantis in aëre pennae.

Sic existimo istum locum legendum, cum in editis sit, *fulminis motus*, & *monitus volitantis pennae*. Vale, vir perillustris & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XXI. Sextilis CIↃIↃCLXXVI. Julian.

EPISTOLA CCCLXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Nutare valetudinem tibi, & minus e voto respondere, equidem perinvitus e tuis hesterno die sum edoctus. Mirari itaque desino, quod tanto tempore tacueris, qui solebas esse in exarandis litteris mirifice navus ac diligens. Jamque obliqua cavillatione insimulabam criticam insulsam prorsus ac fatuam, quam, ut saepe alias, opinabar silentii hujus praecipue nunc esse in caussa, dum te gravioribus inhaerentem nequicquam avocat, mi Graevi. de *Haemoniis undis* ad Flaccum Valerium sit, ut voles: neque enim id pro oraculo, ut scis, venditabam. vers. 199. e castigatione *Baptistae Pii* codices typis descripti majorem partem agnoscunt, *nec nunc mihi jungere montes Mens tumet*: recte ut opinor; cum in scriptis, *mens tamen* constanter legatur. pari modo castigabam lib. II. vers. 103.

Neque enim alma videri
Jam tumet, aut tereti crinem subnectitur auro.

cum in scriptis sit, *jam tum ea cum reti*, nisi quod in secunda Vaticana *jam tunica aut tereti.* vide annotata nostra ad Claudiani Bell. Gild. vers. 330. Adludit autem ad Gigantomachiam. Quod sequitur haud quaquam sollicitandum, *Ne Peliae te vota trahant.* Neptune, inquit, ne te filii tui Peliae vota trahant, qui mare nobis infestum imprecatur: illius jussis suscepimus hoc iter illicitum, non nostra sponte: supr. vers. 154.

Invisae Pelias freta tuta carinae
Optet, & exoret nostris cum matribus undas.

Vers. 229. scripti constanter, *non pallore viris*, hoc est Argonautis. Τὸ *oris*, quod editiones exhibent nonnullae, duriusculum, e *Sabellici* conjectura est, & in mea expresserunt operae Typographicae. Nam pallor per se designat oris pallorem: supra vers. 149. *haec quamquam miranda viris* &c. Sic passim noster vers. 231. pulcherrime mihi visus es restituisse de *monitu deorum*, & *ominibus flamnae*, etiam apud Lucanum de *fulminis monitu.* quod & ego ex scriptis melioribus meo in codice annotavi, ut videbis aliquando. Sed ni fallor, Grotiana editio id jam occupavit. *Zeelbemio* non potuisse nos gratificari doleo equidem in auctione nupera. Alterius fratris res malo esse loco pergent, obnisis hactenus Gornichemiensibus, ne in integrum restituatur, ac judici obloquentibus, cujus sententiam in reum latam typis describendam curarunt, additis commentariis peracerbis ac in vulgus emissis. *Grotio* dies dicta est in mensem septembrem a judice, quando caussa ejus orabitur palam in foro. Sed & praetor Haganus loco motus est, dum meretriculas fraudulenter nimis subornat in adulteros parum cautos, quorum multos vaferrime, nec sine ingenti emolumento suo, deprehendit in flagranti delicto, & quidem reipub. admotos ac primarios viros. Alterius nuper mortui viduae dies etiam dicta est ob peculatum admissum, ut ajunt. Hagae Comitum III. August. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DE locis Valerii Flacci, de quibus nuper agebamus, tuae sententiae non possum non subscribere. Nam vers. 199. lib. I. legendum esse ex castigatione *Baptistae Pii*

— — — *Nec nunc mihi jungere montes*
Mens tumet,

tibi tam docte hanc emendationem asserenti quis non assentiatur? Tuis persuasus rationibus in posterum non sollicitabo lectionem codicum vers. 229. *non pallore viris.* Sed in illo loco. *Ne Peliae te vota trahant* nondum possum tuae accedere sententiae. Non enim succurrit memoriae simile loquendi genus apud

apud scriptores latinos. Exponis, ne te Peliae vota moveant. Sensus, fateor, est optimus, sed vide num *trahere* sic positum esse usquam possis ostendere. Aliud est, *trahit sua quemque voluptas*, ut tu ipse facile vides. Sed *ne te trahat hujus asperitas, facilitas*, pro te moveat ut hoc facias, videtur mihi a consuetudine Latine loquentium alienum esse. In vers. 231. gaudeo tibi meam probari emendationem: & conjecturam meam in Lucano veterum codicum praesidio, & tua sententia firmari. Editio Grotiana nondum occupavit hunc locum. nec in notis ullam facit mentionem ullius suspicionis de ejus depravatione. Sed silentio eum praeterit. Apud Valerium Flaccum lib. 1. vers. 44. legendum censeo: *Non mihi Thessalici impietas culpanda tyranni.* vulgo *pietas*, refragante, ut mihi videtur, sententia. Inferius vers. 65.

quos caerulus horror
Et madido gravis unda sinu, longeque secutus
Imber, ad Aeoliae tendunt simul aequora portae.

Quae sunt *aequora Aeoliae portae?* si dixisset ad insulam, ad littora Aeoliae portae ferrem: sed *aequora* non capio. Vide an scribendum sit: *Ad Aeolias tendunt simul aequore portas* cum aequore irato tendunt ad carcerem Aeolium, ira maris & atrocitas fluctuum aestuantium sedabatur & in Aeolium antrum, cum hyeme & imbre intrudebatur. *Simul* pro *cum* sexto cum casu apud Tacitum aliosque occurrit non infrequenter, ut apud Homerum ἅμα. Sed haec tui sint arbitrii. Si me rectiora docueris, non invitus hanc opinionem exuam. *Ludovici Hugenii* vicem doleo, & spero ex his malis eum se emersurum esse. Gorichemiensium infinitae querelae hîc quoque differuntur. Sed sententiam judicum nulli vidimus. *Moleschotius*, si peculatus reus est, luat. *Grotius* ut majestatis crimen a suo capite amoliatur vel parentis nomine opto. De Praetore Hagano coram, brevi, ut spero, suaves audiemus fabulas. A *Luca Langermanno* litteras habui. Queritur se bis ad te litteras dedisse, sed nihil responsi tulisse, ut dubitet ubi locorum aut gentium agas, idque ut ei significem rogavit. Scripsit mihi quoque de legibus municipalibus Cimbrorum de testamentis ordinandis, de quibus agam proxime. Nunc cogor abrumpere. In antecessum haec habe, spem omnem testamenti novissimi Sciassiani discutiendi decolasse, ut audies brevi. Vale, meum decus. Trajecti Batavorum a. d. xxx. Jul. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Nunquam mehercules rerum magis incertus vixi, quam nunc vivo: adeo de die in diem me trahunt procrastinantque, qui juvare debebant, cum possint. Hoc cum dico, jam intelligis, quam mei non sit arbitrii, quod vellem tamen unice, Utinam me conferre in nidum meum. De valetudine

tua

tua mire eram sollicitus, de qua nunc me melius sperare jubent tuae litterae. De Tabulis Schiazzianis opportune mones. Jam exaratae sunt, credo, a proceribus nostris litterae ad illum, qui res foederatorum Belgarum curat Hamburgi, *Romero* datus successor. Sed is hac in aula etiam num moratur, quod exciderat monere cum proxime te appellabam. Optimum *Langermannum* jam, credo, millies rogavi, ut si quas ad me mitteret, eas *Danieli Elzevirio* inscriberet, ita fore, ut tuto ad me perferantur. Quod cum ille post toties repetitas preces negligat, non miror litteras ejus in via perire. Nullas certe ab illo accepisse me hoc anno, aut si quas accepi, non defuisse responso memini. In Valerio Flacco *vota* aut *preces trahere* aliquem cur dici non possint, aeque ac apud Nasonem lib. I. artis *trahunt promissa puellas*, haud video. Sic *dictis* alicujus *trahi* idem ex Ponto lib. III. El. 5. *arte*, *studio nominis fulgore trahi*, & multa id genus alia apud illum occurrunt. Plinius XXVI. 3. *trahebat praeterea mentes artificio mirabili*. Apud Flaccum eumdem lib. I. vers. 244. nihil immutandum videtur: nam *pietas culpanda* impietatis habet instar; *impietas culpanda*, praeterquam quod versum duriorem facit, ab *Andrea Schotto*, ni fallor, est occupata. Apud Papinium Statium Thebaidos primo Adrastus inter epulandum, nostra quoque in gente, inquit, multum

Erravit pietas, nec culpa minoribus obstat.

Vides errantem pietatem cum culpa conjungi, ut impietatem designet: agit enim de incesto & parricidio mitissimis verbis. Has quoque ad *Perizonium* perferendas cura. X. Aug. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

HEri cum Amsterodamo revertissem, ubi ipsos novem dies combussi, tuas gratissimas inveni. In quibus hoc unum perquam acerbum mihi accidit, quod ex iis intellexerim, te nondum ex istis eluctari posse incommodis, quae te nobis & tibi ipsi adimunt, ut fructu nobis carendum sit tui ingenii, tot praeclara & publico profutura promturi, si his tricis expeditum sibi posset vacare. Sed haec est temporum horum iniquitas, quibus

Spernitur orator bonus, horridus miles amatur.

Sperare licet, capta Trajecto ad Mosam, aurea pacis tempora, quibus reddetur nostris artibus suum pretium & honos. Otio nobis opus est, ut Musae animum agentes, & earum cultores, quorum nunc decus obsolevit, recreentur. Vix abest quin & nos hîc esuriamus, exhausto sumptibus bellicis aerario. Nam quicquid corraditur, id omne bello huic damnosissimo est impendendum, nobis egere & plorare jussis. Sed obdurandus est animus in patientiam harum molestiarum, donec, quod brevi auguramur futurum, illucescant candidiores soles. *Spes alit agricolam*, nosti reliqua. Valetudo mea jam videtur esse

esse confirmata: sed *Wolzogii* erat pessimo loco, cum Amsterodamo discederem. Dysenteria enim & profluvio alvi laborabat. Medici tamen heri bene sperabant. Levabatur enim non nihil doloribus, & sanguinis nimius fluxus sistebatur, & carebat febri. De legibus municipalibus Cimbrorum ad testamenti factionem pertinentibus haec *Langermannus* ad me: *Ut prius exponam tibi, quod te tangit, ex litteris affinis hujus mei, quas Pater illius, vir magni nominis, & primus reipublicae nostrae senator mihi ostendit, intellexi, scire te velle, an liceat Slefwigae sine consensu Principis, & heredum, qui ab intestato erant successuri, testari: id quod cum & mihi dubium videretur, consului amicum quendam meum Axenium, virum doctissimum, qui Slefwigae in foro degit, & forte fortuna in me incidit, & ab illo sum edoctus, olim non licuisse. Esse autem anno* 1662. *per publicam sanctionem licentiam illam omnibus a Principe concessam, ut non modo sine Principis, sed & Agnatorum consensu testari possint. Nec minus hoc licere in bonis hereditariis, sub certis conditionibus. Quas cum scire desiderarem, addidit, illas esse usque adeo obscuras, ut ipse illarum vix meminerit. Promisit tamen se hujus diplomatis exemplum mihi missurum.* Haec ille, cui proxime significabo, quae de litteris, quas ad te daturus est, *Elzevirio* inscribendis mones. In novissimis meis cum rogavi, ut ad me curaret, quas tibi destinasset. Apud Valerium Flaccum lib. I. de illo loco *Ne Peliae te vota trahant*, non tibi diutius refragor. Fateor locum istum sic exponi posse commode, ut tu censes explicandum esse. De vers. 244. ampliandum duco, donec quae illi loco illustrando congessisti, aliquando videro. Apposite Papinium laudasti, qui maxime facit ad vulgatam scripturam asserendam. Vers. 654. gaudeo *Carrionis* librum meam firmare conjecturam. Nec tua sententia multum discrepat ab opinione mea, quae vel hoc nomine mihi nondum displicet, quod *quos caerulus horror* retineat cum omnibus libris, & *simul aequore* prae se ferat *Carrionis* codex. In eodem libro I. vers. 741. editur:

quantumque propinquat
Jam magis atque magis, variis stupet acta Deorum
Prodigiis: quatiuntque truces oracula Colchos.

Acta esse littus nemo nostrum ignorat. Sed quae est illa *acta*, quae stupet prodigiis? Num actae stupent? Nugae. scribe:

quantoque propinquat
Jam magis atque magis, variis stupet Aeta Deorum
Prodigiis.

Sic & lib. V. vers. 51.

Heu quantum Phasis, quantum Aeta recessit!

Vers. 706. memini te nuper me docere *nubem* poni pro volatu, aut volante. Exempla si quae suggesseris hujus notionis, multum te amabo. Tuas litteras cras ad *Perizonium* curabo. Vale, decus unicum Musarum & meum. Trajecti a. d. IX. Aug. Julian. CIↃIↃCLXXVI. Carmen tuum in Rompsianae Medicinae laudem legi cum *Francio*. Quid quaeris? Antiquum obtines. Tanta est venae tuae ubertas, ut nec adversa valetudine, nec curis, molestiisque possit minui, ac deteri.

EPISTOLA CCCLXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

VErsus, quos mittebam proxime, non illaudatos abs te abiisse, miror equidem, & tantum non insimulo te, mi Graevi, ob hanc rem facilitatis nimiae. Quid enim possum ego, tanto molestiarum oppressus oceano? Vide igitur ne plane sim ridiculus, ac Eumolpo Petroniano simillimus, cui in ipso naufragio de versibus condendis vacet cogitare. Ne interim feras impune tam magnificas laudes, quas plena manu in me confers, en alia epigrammata, quae *Erasmo* nostro dedi, ut postulato Consulum Roterodamensium satisfieret: non enim habeo, quo stultitiam meam excusem, nisi Maronianum illud, *Haud injussa cano*. Apud Flaccum Valerium, ne quid opineris insolenter dictum lib. I. vers. 706. *nube novas linquente domos*, cum de volatu Daedali ac Icari solo agat, sic idem Valerius lib. IV. 495. Harpyas *nubem* dixit *Co. ytiam*, cum tres tantum fuerint. Papinius de Aquila Ganimedem rapiente, Coma Earini

Pergame, pinifera multum felicior Ide,
Illa licet sacrae placeat sibi nube rapinae.

Omitto quod idem Papinius Saturnalibus dixerit *immensas volucrum per astra nubes:* & *nubes columbarum* Prudentius Hamart. vers. 807. Idem Valerius lib. II. 521. *Nubem pharetrae* posuit, & paulo ante de bellua marina, *cujus flellantia glauca Lumina nube tremunt*. Sic & *supercilii nubes*, & haec quidem hactenus. lib. I. vers. 742. Scribendum utique

quantumque propinquat,
Jam magis atque magis variis stupet Aea deorum
Prodigiis

Ut & lib. V. *heu quantum Phasis, quantum Aea recessit*. *Aea* enim urbs Colchorum, unde *Aeaea venefica* Medea: *Aeeta* trisyllabum est. Loca Nasonis, quae aliter statuunt, esse mendosa ad Hypsipyles Epistolam VI. vers. 103. puto, multis jam demonstravi. *Gronovius* noster prima editione Observationum sic, uti tu, utrumque Valerii locum castigarat, sed monitus post a me *Aeetam* dici non posse, mutavit sententiam curis secundis, si memini. Nuper denuo compellatus fui de Hesychio parentis mei per sororis filium, urget ille restitutionem libri, parentem difficilem ac morosum causatus. De re litteraria quod nuntiem nihil habeo in promtu. Est tamen id unicum, quod abs te petam, ut convenias Illust. Comitem *Benedictum Oxenstiernam*, qui, puto, nunc inter vos versatur, Neomagum aditurus propediem. Est enim vir comitate non minus, quam dignatione conspicuus, nec rudis artium bonarum. Illi si obsequia mea deferas, rem feceris mihi oppido gratam. Debebam ipse non deesse officio, sic enim merita viri, in me collata pridem, haud protrita exigebant, sed e ministris foederatorum Principum superciliosi quidam, apud *Fagelium*

sunt

sunt conquesti, quod *D. Olivecrantium* nonnumquam convenerim. qua de re monitus per illum nunc abstineo. In Epigrammate nuper misso tertium a fine distichon constituas licet.

Exiguo collecta salus humana libello,
Arceat ut longum fata, fit arte brevis.

Illud propemodum monere sum oblitus, dum evolvo forte Florum proximis diebus, munus ducis *Montozerii*, pag. 171. incidi in crassissimum errorem. Nam illa verba, *nec illis ad ultionem deerat animus, sed ducem non habebant*, quis non videt de veteranis Caesaris esse capienda? ubi Tanaquillus pro *ducem* confidenter nimis *exercitum* reponit, tamquam de Bruto Cassioque sit sermo. & laudat Filia conjecturam paternam. Vale. 22. Aug. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Tacuisse te tanto tempore non miror, cui nunquam non magno apud me constent officia, mi Graevi. Id ne possis inficiari, quae tua est humanitas, ecce novi incommodi cumulum ingentem. Vix reversus domum Roterodamo sub noctem hesternam tuas acceperam cum catalogo Bibliothecae Linganae, cum ecce libros enotavi nonnullos, quos mihi cupio addictos, si per te licet: horum syllabum hisce subjunctum invenies. Tuae fidei ac diligentiae cetera promitto. Loci Papiniani mentionem abs te injectam memini, cum nuper essemus una

Et quas percoquit Ebosita caunas.

Auctoritate *Monachii* nostri, aut potius *Salmasii* permotus, negabas, puto, Sacchari usum illo tempore innotuisse. Sed in alia omnia Dioscorides, Varro Attacinus, Plinius. Deinde *Caunas* pro *Cauneis*, aut *Cauniis* a Cauno urbe derivari durius videtur. Sed in Ebuso saccharum percoctum fuisse illa tempestate in discrimen vocari posset, cum in Indiae Arabiaeque arundinibus id nasci auctores laudati testantur. Verum revoco manum de tabula, ne te ad tacendum rursus invitem. vale, &, si me amas, libros hosce tibi curae esse permitte, quaeso. 15. Septemb. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Inexpiabili noxa me alligavi, cum tam diu in tuo sum aere, & tanto intervallo nihil litterarum mitto. Occupatiorem quidem me habuerunt hi dies negotiosi, cum post elapsas ferias scholae recalescunt. Sed meum tamen officium

officium tibi, cui tot tantisque nominibus devinctus sum, deesse non debebat. Nullam, ad quam decurram, aliam aram invenio, quam quae toties mihi indignationem tuam merito patuit, tuae lenitatis, cui pro magno peccato paullulum supplicii satisfacit. Ut hanc quoque labem procrastinatione eluam studebo. In auctione nuperrima plerique libri, quos desiderabas, nobis cesserunt. Sed *Diegi Payvae* Explicationes Orthodoxae truncatae sunt fronte, & foede maculatae. *Nonnum* Medicum male habuerunt tineae. Quibus libris, tanquam dehonestamentis tuae cultissimae bibliothecae, cum haut aegre careas, facile patior meis scrutis eos accenseri. Si tamen cum videris illos, tibi placuerint, tui erunt. Ceteros redemi ab emtoribus. Complures enim junctim vendebantur. *Picus Mirandula* de ludificatione Daemonum, cum tuae mihi redderentur, erat venditus praesente pecunia, ut rescíscere non potuerim, quem ille libellus emtorem invenerit. Nec Dionysius Carthusianus contra Alcoranum, nec vita Dominici potuerunt ex illorum manibus, in quos inciderant, reglutinari. *Marsilii Cognati* observationes, & *Lectium* de judiciis publicis collegae mei sibi vindicarunt, sed majore pretio, quam quod tu illis constitueras. *Lectium*, etsi vilius venisset, contemsissem. Non pauca enimin illo folia desiderabantur. Leonis Africa prodierat Antverpiae. Volumen de Re Medica, quo continentur Sorani Ephesii in artem medendi Isagoge, Oribasii fragmentum de victus ratione, Plinii secundi de Re Medica libri v. (de quibus *Barthius* in Adversariis, & *Reinesius* in variis lectionibus contendunt) Apulejus de herbarum virtutibus, & Antonii Musae de betonica liber, tibi emi, quod in auctione nupera ignoti emtoris cupiditas tibi invidebat. Doleo Apicium de re culinaria Torini mihi insanum licitatorem nunc praeripuisse. Nam illam editionem Hummelbergiana, quam habeo, longe meliorem esse *Daumius* olim mihi testatus est. Si recte memini, puto te olim mihi narrasse, hunc libellum cum vetustis membranis, quae longe discrepent ab editionibus, a te compositum esse in Italia. Has lectiones varias pervelim aliquando videre. Sacchari cannas, ac ex illis expressum nectareum succum veteribus cognitum fuisse non negat noster *Monachius*, sed illum succum fuisse coctum & in massas arte, qua nunc utuntur, redactum, ullius veteris scriptoris auctoritate posse declarari negabat. Itaque locum Papinii sibi ait suspectum esse, nec posse de saccharo explicari, non solum propter hanc, quam ostendi, rationem, sed & quia in istis insulis nullae sacchari cannae nascantur, nec credibile sit ex ultima Asia perlatas illuc eas esse. *Cauneas* vero in metiendo versu cur non potest locum habere, ut *aureo*, *alveus* apud Virgilium? Apud Martialem lib. IV. ep. 28. videturne tibi Latine dici, *Nudam te flatuet tuus Lupercus*. Mihi sane suspectus est hic locus. Rescripserim, si per te liceat,

Vae glabraria, vae tibi misella!
Nudam destituet tuus lupercus, scilicet te.

Panciaticum Florentiae miserabili nece sublatum e vivis esse ad me perscribitur: nec tamen mortis genus narrant. Tu si quid explorati habes, significa quaeso. Vale, grande & unicum decus meum, & brevi his, quibus teneris, tricis de fun-

fungere. Trajecti ad Rhenum a. d. x. Sept. CIↃIↃCLXXVI. οὔγων@ πα;ς num caput incolume auferet? De illius judicii exitu ubi explorati quid habueris, velim quamprimum rescire.

EPISTOLA CCCLXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NIsi valetudo me teneret exercitum jampridem, lectoque adfigeret languentem, haberes nunc longae ambagis epistolam, mi Graevi, sed paucis agam, ne tuo etiam malo videri possim aegrotare. In auctione nupera parum feliciter rem cessisse nobis video. *Picum Mirandulam* de ludificatione daemonum meum fuisse vellem: de caeteris procrastinationem levius fero, dum aliunde eruantur. *Payvam* & *Nonnum* medicum tuo jure tibi vindicasti, a quo & memet ipsum, si tanti essem, cuperem vindicatum. Apicium Torini compertum non habeo. certe in bibliotheca mea praeter Hummelbergianam Gryphianamque editionem non exstant. Apiciana vetusti codicis *Langermannus* Romae descripserat e Gryphiana editione, collata cum membranis a *Mureto*, sed excerpta illa naufragium nobis abstulit. De *Caunis* sive *Cauneis Ebusianis*, sit, ut voles. dummodo pro *Ebuso* ne *Ebusicam* faciamus, quod licere non puto. *percoquit Ebusita* igitur scribendum, vel *percoquis Ebusita*, ut quinti casus sit, ab *Ebusites* Graeco. Erant alia, de quibus tecum egeram in superioribus. de Martialis loco quod dicam non habeo, cum scriptor ille jam non sit ad manum. Grotiana caussa a patronis jam perorata est, quam sequetur propediem judicum sententia. *Panciatichi* casum indigne fero. Genus mortis, quo periit, doceri velim. 4. Octob. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

ACcepisse reor, quas ante hoc biduum exarabam. Nec est sane, quod nunc iis superaddam, nisi hoc unum, e catalogo a te proxime misso, nihil a me desiderari, praeter Natales sanctorum Belgii. Hunc librum tua opera, mi Graevi, me consecuturum spero. de Hesychio parentis negotium, quaeso, tibi curae esse sinas. Nihil obstabit, quominus is, qui describendi commentarii illius laborem non gravabitur, suo etiam nomine lucubrationem det in publicum. *Cuperum* nostrum in nido meo Vianensi vehementer amplecti tecum gesto. Sed quid possum polliceri de me, toties ludificatus a triconibus. Valetudo nunc satis commode se habet. Vale, & si non habes quod scribas, saltem de amicis communibus ut valeant nonnihil perscribe. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXVI.

CIƆIƆCLXXVI. prid. nonas Octob. Gregor. de Vicquefortianis & Bornianis libris publice distrahendis dies nondum est constitutus.

EPISTOLA CCCLXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EXanimatus sum litteris tuis binis, quibus denuo valetudine mala, ex qua vix emerseras, te conflictari significas. Ecquando tandem nobis licebit animo esse soluto & libero? Quamdiu tu non valebis, nos non poterimus esse sine sollicitudine summa, & maximis angoribus, a quibus nulla res nos abducere potest, nisi laetior de tua confirmatione nuncius, cujus spem nonnullam posteriores tuae faciunt: quae si fixa fuerit, summam votorum me consecutum esse putabo. Nam ab anima tua omnis vitae meae pendet delectatio & voluptas. Te per quicquid tibi dulcissimum est rogo, ut abjectis aliis omnibus curis & molestiis valetudini servias: quam ubi recuperaveris, facile & cetera, quae nunc te non sinunt animo otioso in Vianensi secessu tibi & Musis vacare, explicabuntur spero. In auctione nupera Mirandulam nobis praeripuisse nescio quem, cum paullo serius tuae mihi litterae traderentur, ipse quoque indignor. Scis in nostris subhastationibus venditores semper in calce catalogi positos solere primo loco vendere, & sic procedere ad primos. Epistola tua mihi reddebatur paullo ante undecimam. Illico me conferebam in auctionem, sed is liber jam venditus erat praesente pecunia, ut nec rescire & indagare potuerim, in cujus possessionem transierit. a quo, si potuissem illum expiscari, non difficulter credo desideratum hunc tibi libellum redemissem. Nam cum plures simul proponerentur, forte hunc librum is, qui emit, tanquam satis ignotum, non magni facit. Reliquos omnes, quos in illa nactus sum auctione, ab aliis emtoribus eadem ratione tibi vindicavi. Sed hic inveniri non potuit. De *Nonno* & *Payva* in superioribus, si recte memini, scripsi tuos fore, si, cum eos videris, tuae bibliothecae illos volueris adscribi. Sed si recte tuum novi palatum, vix eos ferent elegantissimi tui oculi. *Payva* enim caret titulo, & foede est maculatus (videtur autem idem esse liber, qui ille, quem olim apud te minore forma Ingolstadii editum vidi,) & *Nonnum* tineae male habuerunt. Non hi tantum libri, sed quicquid meum est, tuum esse ducito. Tanta est enim tuorum erga me meritorum magnitudo, ut nisi omnibus tuis desideriis pro mea facultate velificer, crimine me alligarem inexpiabili. Apicii editio Gryphiana Lugdunensis est Torini. Plura volebam, sed interpellabar ab amico. Cras reliqua. Amplissimum *Steenbergium*, quem pridem magni facio, ut salutes perquam officiose verbis amantissimis meo nomine rogo. Si ejus complexu hic frui mihi dabitur, triumphabo. Tu, si quid apud te valeo, in tam eximii viri gratiam me pones. Vale, Princeps amicorum & ingeniorum, & cura valetudinem, si me vis valere. Trajecti a. d. XXIV. Sept. CIƆIƆCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

OBstrepebat heri amicus, ne, quam ad te daturus eram, epistolam possem detexere. Malui autem paucis tum defungi, quam in suspicionem negligentiae denuo incidere. Accedebat aegritudo, quam ex tuo morbo contraxi, quae me stimulabat ad scribendum. Eam nihil poterit lenire, nisi auspicatiores de valetudine tibi reddita litterae, quas expecto cupidissime. *Molani* natales sanctorum Belgii nobis cesserunt. Pretium fuit duodecim oboli. *Ebusiam* apud Statium ferri non posse recte vidisti. *Ebusus* enim ab omnibus appellatur. Nec accedit quicquam ad veterum librorum vestigia propius, quam *Ebusita*, quod tu reponis. Sed *canneas* Salmasii non puto repudiandas esse, quas in Plinianis asseruit rationibus nec paucis, nec levibus. In litteris, quas mense superiore misisti, pulchre doces *nubem* poëtis saepe volatum significare avium. quod qui exempla, quae collegisti, legerit, nemo poterit in dubium vocare. *Aea* quoque, quod pro *Aeta* restituis in duobus locis Valetii, certissimum est & extra omnis controversiae aleam. *Gronovius*, quem eadem loca in prima Observationum editione tentasse me fugerat, a te meliora doctus in editione nova damnavit has infelices conjecturas & recidit. Apud eundem poëtam lib. 1. vers. 816.

haec noster de rege piacula sanguis
Sumat, & heu cunctae, quas misit in aequora, gentes,

non intelligo quae sint *illae cunctae gentes*, quas in aequora misit. Cogitabam:

& heu cuncti, quos misit in aequora, reges.

Post vers. 829. ubi describitur chaos inferorum, versum desiderari editores censent. Sed si scribas:

non illa ruenti
Accessura polo; invicta est vulnere moles,

sententia integra erit. Vulgatae prae se ferunt:

non illa ruenti
Accessura polo, victam si volvere molem,

sine sensu. Tuam mentem si mihi de his locis aperueris, magnam a me inibis gratiam. Hesychium parentis tui luce dignissimum & tamdiu desideratum commmisi fidei *Joannis Verwey*, alumni meae disciplinae non indocti, qui nunc ludi Delphensis magistrum agit. Fidem dedit se periculum facturum, num vires ejus huic commentario describendo & publicando sint pares. Propediem expecto responsum. *Bynaeus* noster nunc totus est in Theologicis. Saepissime verba facit ad populum, invitus & indignans se iniquitate sortis suae ab his nostris sacris, quibus se devoverat, colendis avocari. De Amplissimo *Steenbergio*, & *Antonino Gevartii* propediemme spero auditurum ex te, quae maxime cupio. Utinam virum tam singularem mihi liceat videre, & ei coram meum

meum studium & observantiam probare. Exitum Grotianae caussae, ubi in consilium fuerint missi judices, expecto cupide. Opto ut magni parentis memoriae donetur si quid peccavit. Oratores, qui pro eo steterunt, dicuntur rem praeclare gessisse. Gorichemiano praetori etiam merita patris in rem publicam & fama debent adesse. Hodie novi consules hic sunt designati. Certus habetur *Strickius*, qui aliquot annos vobiscum egit, consilio foederatorum Ordinum adscriptus. Gener est *Ploosii*, qui Senator fuit nostrae supremae curiae, cum esset in vivis. Si valeres, & quaedam cum illo intercederet tibi cognitio & familiaritas, te rogarem, ut meam illi caussam commendares, ut ejus suffragatione annui stipendii non levis summa, qua jam tertium annum defraudor, resarciatur. Scis enim quingentos annuos florenos pro horum temporum miseriis mihi nostros Senatores recidisse. Jacturam priorum annorum aequo animo fero: modo in posterum integro frui liceat. Spem pacis ajunt affulgere, & Gallos ad quasvis conditiones descensuros, ne Caesar nimis convalescat. Vale, Vir summe, & cura valetudinem diligenter. Trajecti ὡς τάχιστα. a. d. xxv. Septemb. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

JAm discesserat a nobis *Steenbergius*, quando tuae sunt allatae, ut te viro praestantissimo, sic ut volebas, conciliare non potuerim. Debeo valetudini, quod consuetudine ejus, in horas complures protracta, nec semel frui est datum. Tuam amicitiam ultro videbatur ambire, sed non tulerunt res ejus, ut ad vos excurreret. Leidam obiter vidit, atque illic *Monachium Ryckiumque*. De Antonino *Gevartii* res tota pendet a Typographo, qui post fractas res Blavianas inveniri non potest, & a difficultate temporum. Per valetudinem vires satis dejectas erigo paulatim, sed lentius tamen quam velim, non sine praesentissimo rei familiaris detrimento. Si *Strickius* consulatu civitatis vestrae est auctus, fac quaeso, id quamprimum ex te cognoscam, compellaturus ac prensaturus virum a teneris notum, super fortunis tuis, quibus nihil minus a me alienum duco, ubi licebit primum domo efferre pedem. Tot enim & tam luculentae amoris tui testificationes me circumstant, ut non possim non tua commoda anteferre. Ipse *Strickius* uxorem habet, non filiam *Plosii* Senatoris, ut tu rebare, sed sororem, quanquam id nihil ad rem. In Grotiana causa nihil dum est actum. Patronos habuit disertos & ad dicendum paratissimos, cum Patronus Fisci sit orator, ut ferunt, frigidus & parum vehemens. Interim non placet mihi senatus consultum, per quod nuper, Ordinum Hollandiae monitu, Fisci patronus jubetur super lite Hugeniana, aliisque causis similibus provocare non solum ad judices supremae, quam vocant, curiae, sed ad ipsos Ordines. *Fagelius* tamen, adversus quem contumeliose atque inclementer multa dici perhiben-

hibentur in litteris Grotianis ad *Vicquefortium* exaratis, quae vel sola hominem possent evertere, si non premerent alia, laudabili exemplo vetuit Patrono Fisci, ne quid immisceret publicis privatas hasce simultates, quod adversario libens donaret. Nunc ad studia nostra. De *nube avium* & *Aeeta* satisfactum a me tuis desideriis laetor. Torsit me locus ille Valerii Flacci lib. I. 816. *& heu cunctae, quas misit in aequora, gentes.* Johannes Columbus volebat, *& haec cunctae*, vel *huc*. habe paucis quid sentiam. opus hoc videtur a Valerio morte praevento supremam manum non accepisse, multosque versus hîc illic inconsummatos relictos esse, quos temerario post ausu sciolus nonnemo sit supplere aggressus, quod & ipsum Maroni evenit, in cujus codicibus etiam pervetustis similes lacunae frigidissimum in modum suppletae occurrunt. in Valerio nostro locis plurimis id ipsum deprehendi, de quibus annotata in illum mea agent copiose. Vers. 829. optime Carrionis liber praestantissimus versum addebat, quem in editione mea expressi. Nam *Aldus* aliique hiatum de suo audacter nimis suppleverunt. Codices a me inspecti hac etiam parte erant mutuli. Sed in prioribus haeret mendum leve, quo sublato scribendum,

Non illa ruenti
Accessura polo, victam si solvere molem
Juppiter, & primae velit omnia reddere massae

massam chaos etiam appellavit Naso initio ipso lib. I. Fastor. 108.

Inque novas abiit massa soluta domos.

Unde liquet cur *solvendi* verbum in Valerio sit revocandum. Maro lib. XII. vers. 204:

non si tellurem effundat in undas
Diluvio miscens, caelumque in tartara solvat,

Silius lib. XVII. 607.

Coelum licet omne soluta
In caput hoc compage ruat.

Prudentius Cathemer. Hymmo XI.

Cum vasta signum lacuna
Terris cremandis miserit,
Et scissus axis cardinem
Mundi ruentis solverit.

Pluribus conjecturam meam fulcire poteram', sed nihil est necesse. frustra *Barthius* in Advers. XXVI. 3. *victam nisi volvere molem.* Vale VIII. Octobr. CIƆIƆCLXXVI. Nummos, qui debebantur *Perizonio* & tibi, hîc habes. Si quid erravi in subducendis ratiunculis, erroris sum admonendus. De morte *Pantiatichi*, si quid habes explorati, doce. Ego quidem cum ad *Guasconium*, agentem res Magni Etruriae ducis apud Amstelaedamios, ea propter scripseram, nullum, quod mireris, responsum fero. Caput Ecclesia Romana nacta est *Benedictum Odeschalchium*, virum, ut ajunt, bonum. Vale cum amicis omnibus.

EPISTOLA CCCLXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

REvixi, ubi tuas desideratissimas vidi, & animum ab ingenti metu de te recollegi. Nam cum omnis officii nemo te sit diligentior, vehementer verebar, cum intervallum tuarum litterarum solito longius esset, ne afflictior valetudo te impediret. Hunc curarum aestum nunc tua sedavit epistola, qua nihil mihi afferri potuit optatius. Christo Servatori vota, quae pro tua fecimus salute, reddemus: eundemque venerabimur, ut fractas vires instauret, teque incolumem praestet, ac diu servet. *Steenbergium*, qui nunc in illo tractu, tot ingeniis olim florente, οἷος πέπνυται, me non vidisse doleo. Antonino *Gevartii* typographum, si vivimus, inveniemus, aut hic, aut Amsterodami, simul ac tempestas ista detonuerit. *Strickius* non solum a Senatu consul est designatus, sed & a Principe renunciatus. Cui si me de nota meliore commendaveris, novo cumulo immortalia tua in me merita augebis. Non difficilem se spero mihi praebebit vir Amplissimus, non solum hoc nomine, quod diploma Serenissimi Principis salvum & integrum jusserit esse meum stipendium, sed & quod quatuor Senatores ad me ante biennium allegati, fidem mihi dederint post anni decursum quingentos hos florenos, quos propter aerarii angustias, & temporum difficultatem reciderent in hunc annum, sequentibus annis, ut ante, processuros. Nunc fere triennium est, quo hoc non poenitendo vectigali careo. Quam inique vero mecum agatur vel hinc potest intelligi, quod cum ante hos octo annos ab Amsterodamensibus invitarer annua ter mille florenorum mercede, passus sim mihi a nostris proceribus persuaderi, ut repudiatis luculentis illis conditionibus, bis mille florenis operam meam nostris addicerem, quibus nunc quingentos contra pactam fidem detraxerunt. Si inposterum tamen mihi pendetur, quod olim convenit, honorarium, quodque sartum tectum ut mihi esset sanxit sapientissimus Princeps, non longe postquam rempublicam nostram constituerat, triennii hujus jacturam ex omni memoria deleo. De *Payva* Lusitano jus omne meum, si quod est, tibi transcribo. Cum ad nos redieris, & hunc librum videris, ut & *Nonum* Medicum, a tua voluntate mea non discrepabit. *Mirandulae* libellus cum denuo prostabit, nobis non elabetur. Si emptorem potuissem expiscari, procul dubio vili pretio fuisset a nobis redemtus. In auctione nupera nactus sum Logisticam Arithmeticam *Micylli*, cujus calci adjecta est versio Isaaci Monachi Scholiorum in Euclidem a Dasypodio concinnata & publicata, quam nescio an videris. Nummos heri accepi mihi & *Perizonio* destinatos. Ratio recte subducta est. Catalogum, quem die Veneris mittebam cum litterulis, spero tibi redditum esse. De Grotianae quaestionis exitu propediem certiores reddemur. Ajunt enim judices brevi pronuntiaturos. Amplissimi *Fagelii* aequitatem & excelsum animum omnes in coe-

lum.

lum ferunt. *Grotium* putant non habere, quo fiscus possit unctior fieri, cui in uxoris possessiones nihil sit juris. Ordinum Hollandiae SC. esse videtur e republica. Si judices enim nimis lenti sunt in vindicandis criminibus, recte provocatur ad Ordines, ne reis impune sit peccare. De *Panciatichi* morte nihil explorati ab illo tempore ad me perlatum est. Nondum enim respondi *Gronovio*, qui haec mihi nunciaverat paucis, tanquam dudum mihi cognita. Quamprimum accepero certiora, tu quoque intelliges. *Odescalcium* ad Pontificiam dignitatem evectum esse, plaudentibus diis hominibusque in Italia, Gallia, Hispania & Germania, qui sunt illorum symbolorum consortes, omnium fertur sermonibus. Apud Valerium Flaccum lib. I. versu 816. interpretationem tuam valde probo; si ita Flaccus scripsit. Nihil vero certius est emendatione versus 829. *Solvere coelum*, *mundum*, *hanc mundi machinam* non soli poëtae dixerunt, sed & Cicero, Seneca, aliique. Nemo in posterum de hujus loci vera scriptura dubitabit, cum tuas legerit animadversiones, quae utinam in lucem prodeant. Florum *Annae* hisce diebus, dum meus editur, evolvi, & miratus sum tot hallucinationes in rebus protritis. Iste scriptor nunc hic quoque sub praelis sudat. Prodibit nonnullis in locis emendatior ex codicibus Palatinis, quos *Salmasius* & *Gruterus* inspexerunt, quibus frequenter adstipulatur *Ryckii* nostri liber non malus, etsi recens sit. Si vetustiorum codicum mihi esset copia, luculentior mea posset opera, quam ei navo, esse. In bibliopolio nuper inspexi *Bartholini* junioris de inauribus & puerperio diatribas, & in praefationibus risi laudes immensas; quibus pater & filius se mutuo extollunt impudentissime. Epithalamium pulcherrimum, & quod ostendit nec morbos, nec alias molestias, quibus premeris, de vi tui ingenii quicquam delibasse, ac detrivisse, remitto, teque amo, quod mecum id volueris communicare. In hoc versu mihi haeret aqua

Nunc stipendia luculenta dotem
Sollers ponere.

Nam non memini *ponere* sine adjectione in hac notione accipi. Novi *ponere in foenore nummos*, *in agris*, *in nominibus*: sed non novi hoc sensu dici *ponere nummos*. Si exempla hujus locutionis in promtu habes, quaeso ut ea mihi mittas. Amplissimum *Zeelhemium* vires recolligere gaudeo. Faxit deus ut propediem sanum videamus. Si apud Principem nunc ageret, compellaretur a me rogareturque num epistolas Ciceronis, quod ante plurimos annos promisi, Delphino mihi liceret dedicare. Nam non annuente Principe non ausim hoc tempore fidem datam liberare. Vale, grande decus nostrum, nostrique seculi. Trajecti postrid. Kal. Octob. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NUdius tertius te certiorem feci litteras tuas omnes, quas ad me dedisti, cum nummis mihi redditas esse. Cras quod ***Perizonio*** debetur curabo. Amplissimum ***Stryckium*** a Principe Consulem creatum praeterito die solis acceperam, sed heri domum diploma huc perlatum est. In auctione nuperrima Leo Africanus erat Antwerpiae, Celsus vero Haganoae ante hos centum annos editus. Bornianum catalogum cupide quidem videbo, sed in illo propter tricones nostros non licebit nobis esse emacibus. expectanda sunt feliciora tempora. *Salmasius* Exercitat. Plin. p. 658. contendit legendum esse

Et quas percoquit Ebosea Caunas.

Ebuseam dici, *quasi* Ἠβυσεῖαν νῆσον *Caunas* autem aeque usurpari ac *cauneas* ex Columella docet. Sed sive *Ebusea*, sive *Ebusita* scribamus, nondum tamen video ut legi metricae satisfiat. Nam tertia ante ultimam brevis esse debet, quae tamen longa est. Graecis enim Ἤβυσος. Ait quidem *Salmasius* non laborandum esse de quantitate, quam pro nomine barbaricae insulae pro lubitu observare non putaverit illicitum poeta. Quod mihi persuadere non possum. Sin ferenda haec esse censes, sane malim *Ebusea*, quam *Ebusita.* Nam *quas praecoquit Ebusea caunas* est, quas illa insula maturat. Non coquebantur cauneae ab Ebusitis; sed sol illas coquebat in Ebuso. Praestantissimas autem ex ea cauneas Romam perlatas auctor est Plinius. Vale, vir illustris. *Servaesius* Amplissimus, qui me haec exarantem salutatum venerat, tibi salutem verbis amantissimis impertit. Trajecti ad Rhenum a. d. IV. Octob. CIↃIↃCLXXXVI. Julian. Rem meam apud novum consulem tibi, si per valetudinem, quod spero voveoque, licuerit, curae futuram nullus dubito.

EPISTOLA CCCLXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

L*Aurentius Panciatichus*, de cujus exitu e vita id tantum compertum habebamus, fuisse miserabilem plane, is fato Barlaeano functus est, nimirum mentis motae praecipitem se dedit in cisternam, atque ita periit. En quantis calamitatibus homines subjacent, mi Graevi. Quantae infirmitati magna etiam ingenia exponuntur? sed haec Philosophia non est hujus loci. Habui proxime denuo literas a *Stephano Gradio*, viro praestantissimo, quibus comitatus est orationem suam funebrem, datam, exequiis *Caesaris Rasponi* Cardinalis,

lis, politam atque elegantem: nam carmen ejus, laudibus datum Reipb. Venetae, quod *Roberto Goesio* ad me perferendum dederat, nondum accepi: Epithalamii mei censorem egisses vellem minus benignum; sunt enim complura in eo culpanda. Illud quoque mutatum a me oportuit: *saeclo nunc feret arbores futuro.* cum rectius utique sit, *saecli futuri arbores.* Τὸ *ponere* pro in foenere ponere quando tibi subobscurum videtur, mihi quoque jam displicet, cogitabam tamen, cum ista scriberem, Horatianum illud Epod. II. de Alphio. *Omnem relegit Idibus pecuniam, Quaerens Kalendis ponere.* Tum Quinctiliani illa ex Declam IX. ni fallor, *nusquam melius ponitur pecunia, quam ubi foenus bonitatis expenditur.* apud Senec. in tragoediis, & si memini Herculis Furentis in choro quodam etiam occurrit, *Alter ponit opes*, ubi videor olim nonnihil legisse a *Gronovio* hanc in rem annotatum. Consule, quaeso, indicem illius editionis, si locus indagetur, quod apertius aliquanto pro me facit. *Quas percoquit Ebusita cauneas*, aliter omnino capiebam, nimirum de ficubus, quae siccandae exponuntur soli. Nam & Columella, qui nunc ad manum non est, puto usum esse *percoquendi* verbo in eadem significatione. Et sane *cauneae* Romam non nisi aridae perferri potuere. Apud Silium prima & secunda in *Ebusus* corripiuntur. Super Valerii Flacci duobus locis perplexis non modice laetor sententiam meam abs te non improbari. Gestiebat animus ad alia majoris rei loca judicio tuo permittenda se convertere, sed obstat valetudo nondum satis confirmata. Sisyphi saxum me volvere olim querebar apud te, indignatus in privata re parum a me promoveri apud proceres nostros; nunc quam vere illud dixerim praesagium vide. Caeteris enim malis calculus accessit hospes ingratissimus. Cum *Zeelemio* nostro agebam hodie de tuo negotio, exploraturum se Principis sententiam promisit, simul is in aulam e secessu rediisset; agam & cum consule vestro, ubi per valetudinem licebit. Vale 18. Octob. CIↃIↃCLXXVI.
P. S. Locus Silii est, *Jamque Ebusus Phoenissa movet, movet Artabrus arma:* At Avienus descriptione orbis terrarum, *Hac delecta vago pecori contingit Ebusus*; quando secundam corripit, ut apud Papinium Siliumque, malo scribi *Ebosus* & *Ebosita.* Nam Graeci υ dipthongum mutant quandoque in ο. Sic *curalium*, & *coralium:* alterum prima producta, alterum correpta, apud Latinos aeque ac Graecos occurrit nonnumquam.

EPISTOLA CCCLXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NOndum explicare te posse negotium istud molestissimum, quod magno cum valetudinis & litterarum detrimento te tot annos exercitum habet, doleo sane vehementer, & non abest, quin devoveam lentissimorum triconum capita, qui tot calumniis & procrastinationibus tua & nostra morantur commoda. Cohorrui autem cum aliis molestiis accessisse, tanquam cumulum quen-

dam, carnificem calculum intellexi. Deum optimum maximum veneror, ut hanc pestem avertat, & quamprimum his te doloribus, qui gravissimi perhibentur esse, levet. Funestissimus *Panciatichi* exitus me quoque perculit, & miserrimae nostrae sortis, quae tot inopinis casibus, tot miseriis patet, admonuit. Deus te servet, & faxit, ut hac hyeme frui possimus tuis suavitatibus. *Abbatis Gradii* orationem in exequiis *Rasponi* Cardinalis habitam, cujus videndae spem facis, libenter legam. *Voetium* nostrum longa senectute fessum, annos enim septem & octoginta natus est, gravis morbus infestavit, ut defectus viribus videatur animam agere, patrum Dordracenorum ultimus. Reliqui enim omnes dudum vixerunt. Amplissimus *Strickius*, qui nunc fasces hic gerit, aut remeavit jam ad vos, aut propediem remeaturus est, ut sedem & sarcinas huc transferat. Tuam commendationem magnum pondus apud eum habituram nullus dubito. Princeps quoque in paucis diebus ex agro Soesdiciano revertetur Hagam. Si tum per Nobilissimum *Zeelhemium* licuerit cognoscere, num probet meum institutum epistolas Ciceronis dedicandi Delphino, plurimas & tibi & *Seelhemio* debebo gratias. Haec una res moratur editionem. *Ponere* accipi etiam pro *in foenore ponere* luculentus locus Horatii & Quintiliani ostendit, ut in illo versu Epithalamii tui stylus non sit vertendus. Sed apud Senecam in Hercule Furente ille, qui tuae obversabatur memoriae, locus sic legitur:

hic nullo fine beatus
Componit opes, gazis inhians,
Et congesto pauper in auro est.

ut non videatur ad hanc sententiam facere. In Papiniano vero hoc; *Et quas percoquit Ebosita cannas* multa me docuisti pulcherrime, quae ignorabam. Nam & primam & secundam syllabam in *Ebusus* modo corripi, modo produci didici, & eleganter dici fructus *percoqui* qui maturantur, hinc & *coctae fici* apud Plinium & Hyginum pro bene maturis. Sed haec significatio ad istum locum non pertinet. sol enim & annus percoquunt poma: sed homines non possunt dici illa percoquere, cum ea siccant in sole. Nam *coquere* pro siccare vix puto inveniri. Sed crediderim potius allusisse Statium ad illam rationem condiendi ficus, quam Columella prodidit lib. XII. cap. 15. *Nonnulli hanc formam fici orcis sine pice includunt, & oblita vasa clibano vel furno torrefaciunt, quo celerius omnis humor excoquatur.* Hoc si secuti fuerunt in siccandis ficis Ebusitae, recte scripsit Statius: *Et quas percoquit Ebusita cannas.* Sin illas in sole siccarunt, non possum probare hanc locutionem, nec sic scripsisse Statium existimo. Si *Ebusea* pro *Ebusus*, ut *Salmasius* vult, legeretur, emendationi ejus omnino subscriberem. Nam recte loca etiam dicuntur *percoquere fructus*, qui in illis coquuntur, ut dicuntur *prospicere maria*, ex quibus patet prospectus in maria. Sed cum nec apud Latinos *Ebuseā*, nec apud Graecos Ἠβυσεῖα σῦκα reperiatur, tibi suffragor, & ex Columella hunc Papinianum versum interpretor. Vianam tuas illico curavi. Vale, decus nostrum. Trajecti Batavorum a. d. XVI. Octob. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXXV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

EN tibi orationem *Gradii*, quam videre desiderabas. Citius jam ad te pervenisset, si per *Wallium* nostrum licuisset, qui eam sui juris factam detinuit aliquandiu. *Voetium*, quem tuae ultimae aegrotare nuntiabant, audio supremum diem obiisse. Et hic quidem senio confectus abiit ad plures, Roterodami *Meerium* amisimus, virum litterarum amantissimum, & mihi peramicum, qui in ipso aetatis flore exstinctus est. Cum consule *Strickio* nondum licuit mihi de rebus tuis agere, hodierno tamen die aut crastino eum compellabo, si a vobis ad nos rediit. *Zeelhemium* compellavi jam bis, ac verbis seriis rogavi, ne gravetur explorare Principis sententiam super epistolis Tullianis Delphino Gallico dedicandis. Locus e Tragoediis Senecae, in quo *ponendi* verbum occurrit, quem designabam, significatione alius est ab illo, quem praetulisti, aut valde mihi imponit memoria, aut locum ipsum aliquando tibi exhibebo, reversus domum. In furnis torreri, atque ita siccari ficus quandoque non nesciebam, qui viderim in agro Leodicensi, & in Galliis eodem modo arefieri mala non solum ac pira, sed cerasa quoque & uvas. Sed cum Baleares insulae, atque adeo in hisce Ebusitani, solis acerrimi caloribus immodicis sunt expositi, vix videtur adhibitus fuisse usus furnorum ea in re apud illos. *coquere* pro torrere apud antiquos de sole non minus, quam de igne poni jam vidimus, quidquid autem torretur etiam siccetur necesse est. *Cura* etiam *coquit* apud Ennium. *Amor* apud Nasonem Epistola Sapphûs, *Me calor Aetnaeo non minor igne coquit.* volebam nonnulla subtexere ad Petronium, sed in proximum ea differemus. Metamorphoses Antonini Liberalis ex secunda *Berckelii* editione vidi tandem. Interseruntur ejus notis nonnulla ex epistolis *Jacobi* nostri, in quibus peracerbe procaciterque omnino excipitur *Munckerus*. Vale, Hagae Comitum 3. Novemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ORationem *Stephani Gradii*, quam cum magna voluptate perlegi, tibi remitto. Non puto quenquam nunc in Italia degere, si discesserimus ab *Octavio Ferrario*, qui ingenii elegantia, & diligenter scribendi laude sit par *Gradio*, etsi subinde occurrant in hac oratione, quae *Muretus*, *Manutius*, *Corradus*, aliique Latine docti viri non ferrent. *Gisbertus Voetius* noster etiamnunc

vescitur aura
Aetheria, nec adhuc crudelibus occubat umbris,

morbo tamen nondum est defunctus, ut verear ne tandem confectum febribus vires destituant, & Academiae, quam ille postem tenens dedicavit, & docendo & multa ingenii monumenta prodendo illustravit, lugubria sint induenda. Mortem *Vander Merii* Rotterodamensis doleo. Non quidem ipsum unquam vidi, sed a multis audivi saepius laudari ejus integritatem, ac nostrarum artium studium. Amplissimus *Strickius* praeterita hebdomade fuit Hagae, sed per unum tantum alterumque diem, ut vix putem tibi fuisse facultatem eum adeundi. Ad Nobilissimum *Zeelhemium* has, quas in istas conjeci, dedi littteras, sed eas velim a te legi ante, & si quid in iis desideres ad me remitti, sin tibi non improbentur, *Seelhemio* tradi. Locum Senecae, ubi *ponere* legitur pro *in foenore ponere*, videre cupio, cum aliquando tibi fueris redditus. Sed quando illucescet illa dierum desideratissima, quae te curis molestiisque, quibus nunc premeris, expeditum dimittet in tuum secessum, in quo & valetudini servire, & Musis operam, quam a te expectant, navare possis? Meministine te saepius mihi carmen promisisse? Si nunc, cum Ciceronis epistolae prodeunt, hanc fidem olim datam liberare volueris, tua in me merita immortalia maximo augebis cumulo. In Statiana sylva nondum concoquere possum istas ab Ebusitis in sole coctas, aut tostas. Quamvis *coqui* dicuntur etiam quae assantur, & torrentur igne, homines tamen coquere in sole ficus pro siccare & torrere non videtur quisquam dixisse, sed a veteri Latio valde abhorrere. sol, & annus coquit ficus, uvas, poma, quando ad maturitatem illa perducit. Homines illa coquunt, quando in furnis torrent: quamvis autem Baleares insulae, & vicina Ebusus, solis acerrimi ferveant ardore, celerius tamen poterant ficus arescere in fornacibus, quam in sole. Nondum repudiare possum sententiam, quam nuper ad te perscripsi, de hoc loco. Quae non ita pridem ad Tragurianum fragmentum emendandum observasti, audire aveo, teque rogo summopere, ut propediem mecum illa communices. Dionysii Areopagitae versio non fuit antiqua. Secunda Liberalis editio *Berkelii* nondum ad nos est perlata. *Jacobum* credo te vidisse. Multa in Livium haut protrita mihi recitavit, quae novam editionem Elzevirianam, quam adornant, insigniter sunt illustratura. Libros tuos, quos nuper emi, jubesne Hagam an Vianam deportari? Apud me nunc quoque haerent. De fasciculo, qui ex Italia tibi mittitur, nihilne audis? Vale, vir summe, & me voti de carmine Ciceroni praefigendo damna. Trajecti Batavorum a. d. III. Kal. Novemb. CIϽIϽCLXXVI. De *Grotio* quando ibitur in consilium?

EPI-

EPISTOLA CCCLXXXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NIhil equidem molestius fero, negata mihi hactenus facultate compellandi consulem vestrum, eique res tuas commendandi, quod fecissem utique pridem, nisi is frequentem pedem efferret ex hac urbe, meque foeda anni tempestas ac valetudo rarius in publicum prodire paterentur. Non committam tamen diutius officium abs te meum desiderari, ut primum compellare dabitur reducem ad nos virum Ampliss. Nam illustrem *Zeelhemium* non semel jam rogavi, ne gravaretur ad serenissimum Principem negotii abs te mihi crediti meminisse, idque facturum recepit, iterata pollicitatione, cum tuas illi litteras proxime traderem, ut ex ipso potuisti coram cognoscere. Sin minus, hortari cessantem non desinam, quod una cum hero cis biduum nobis sit affuturus denuo. *Gisberto Voetio*, magni nominis Theologo orbatam esse vestram Academiam, ut falso nuper ferebat rumor, ita nunc verax satis agnoscitur. Bibliothecam ejus omnem auctione publica distrahendam fore vix est ut dubitetur. *Petrus Grotius* post multam cunctationem, novem calculis a judice est absolutus, senis adversus illum stantibus. Qua re intellecta Princeps Arausionensis per totum triduum caussae cognoscendae vacavit. Sed novena illa judicum suffragia sibi constiterunt, necdum tamen formula sententiae in publico est recitata. Accepi die hesterno epistolam satis luculentam, ac typis publicis descriptam a *Friderico Spanhemio*, quam ego non sine summa voluptate perlegi, Coccejanismi ac Cartesianismi fatum omne comprehendentem, eamque tibi perlegendam commendo, quod & pacis ecclesiasticae studio videatur haud modico ferri, & plus elegantiae ac nitoris prae se ferat, quam a Theologo exspectes: salveant amici communes, & in his praecipuo loco elegantissimus *Trelschius* Hagae. 15. Novemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MIrum, ni subiratum te experior, qui tanto tempore non scribam. Quanquam quod attinet consulem *Strickium* super rebus tuis non conventum, fore auguror, qua es aequitate, ut valetudini meae & infirmitati nonnihil indulgeas. Pedes enim, quibus Achillem olim superabam, pernicissimi ita debiles ac tardigradi sunt, ut Peripateticae sectae nuntium miserint, etsi militiae Cartesianae nondum adscripti. Ampl. *Zeelhemium* certe tua causa bis terve compellavi, & recepit is acturum se de re tota cum Principe, jamque

voti compos evasisses, credo, nisi noster ille compertum sibi esse assevcraret, cognitumque ex ore ipsius *Elzevirii*, adhuc complura in Tullianis epistolis superesse typis describenda, nec festinatione opus esse. De carmine, si periculum non est in mora, etiam cogitabitur, sin minus, alteri tomo Tullianarum epistolarum, quae Attico sunt inscriptae, poterit praefigi. Sed de re tota commodius agetur coram. Sub festos enim dies Vianae me fore opinor. Ecce denuo funestos nuntios. Roma enim ad me perscribitur *Joh. Pricaeum*, e Germania *Joh. Vorstium* Berolini obiisse, non sine levi artium bonarum detrimento. Vale, Clarissime & amicissime virorum. Hagae Comitum xxx. Nov. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras tuas illico curavi Vianam. Meas, quas ante hoc quatriduum exarabam, tibi redditas esse spero. De stipendio inter spem & metum etiamnunc anxius pendeo. In Tullianis epistolis omnia nunc typis sunt descripta, ut diutius morari non liceat typographum. Sustinebimus tamen donec ex Zelandia redeat Nobilissimus *Zeelhemius*, etsi de dedicatione illa, quam meditabamur, nunc vix cogitandum putem, quia spes pacis videtur decolare. Sed vestra tamen praestolabimur responsa, si patietur *Elzevirius* negotium hoc tamdiu differri. Carmine tuo nihil mihi offerri poterit desideratius & acceptius. Duorum insignium virorum obitus mihi flebilis & litteris funestus accidit, praecipue *Vorstii*, qui in aetatis flore diem obiit. Nam *Pricaeum* effoetae privilegium aetatis rude donaverat. Hos nunc rebus humanis exemit fatalis dies, ego e contrario cive terrarum orbem auxi. Hoc enim mane tertiam decimam prolem sustuli ex uxore, eamque melioris sexus, cui precatus sum sanam mentem in corpore sano. *Voetii* ὁ μακαρίτη bibliotheca proximis sex septemve mensibus non vendetur. Habes hic alium catalogum. Te brevi hic expectamus. Vale, grande decus meum. Trajecti a. d. XXIII. Novemb. Jul. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

INvitus & dolens tam diu in aere tuo sum, ut malum nomen tibi merito videri possim. Horas omnes diurnas consumo in scholis, quas habeo, vespertinas, quas scriptioni litterarum dicavi, exemerunt salutationes nostrorum Procerum, apud quos urgeo restitutionem mercedis olim pactae, qua trien-

nium

nium nunc careo. Nec nulla ſpes affulget nonnihil obtinendi, utroque Conſule non obſcuras ſtudii erga me ſui ſignificationes dante: ſed nec pauca ſunt, quae hanc ſpem extenuant. Verum nolo male augurari. Ampliſſimo *Strickio* tuo nomine gratulatus ſum de dignitate nuperius ei delata. Perquam comiter me accepit, & tibi juſſit ſalutem dici. Multum ponderis ad id, quod volumus, conſequendum attuliſſet procul dubio tua commendatio, ſi per valetudinem tibi licuiſſet virum tui ſtudioſiſſimum, cum vobiſcum ageret, compellare. Sed fata viam invenient. Conſilium dedicationis epiſtolarum Tullianarum abjiciendum mihi eſſe ſatis ex illuſtris *Seelhemii* ſilentio videor intelligere, ſive quia Herus improbat, ſive quia non ducit e re noſtra eſſe & pro temporis hujus ratione Herum de hoc conſulere negotio. Tranſeuntem hîc videre nunquam potui. Praeterea nec licebit mihi diutius morari operas typographicas. Tu ſi quid ab illo accepiſti, quodcunque ſit, fac quaeſo ne ignorem. Spurcam tempeſtatem in vicinis inſulis cis paucos dies compoſitam eſſe audiemus. Faxit Deus ut ubique his inteſtinis motibus remedium inveniatur. Salutare ſane oſtendit in illa elegantiſſima epiſtola, quam & mihi dono miſit, quamque, cum tuae mihi redderentur, perlegeram, & devoraram, ut ita dicam, totam, eximius *Spanhemius*. Sed cum omnium temporum memoriam & in primis noſtrae reipublicae mecum repeto, vix poſſim in animum inducere noſtris votis eventum reſponſurum. Quae enim unquam diſcordia ſacrorum cauſſa inter Chriſtianos orta, quae latius ſerpſit, fuit compoſita ſine partium adverſarum excidio? Nulla ſecta hominum tenacior eſt propoſiti, ac opinionis, quam pro vera imbibit, retinentior, nulla, quae interneciva magis odia ſuſcipiat, quam quae caerimoniis praeeſt. Sed hanc curam deo committamus, & εἰς πάντα μέμνλε. Non eſt ut in poſterum noſtrorum judicum tarditatem in ferenda ſententia crimineris, cum veſtri longe ſint lentiores in quam tulerunt ſententia pronuntianda. Noſtri diu deliberant, antequam decernant, ſed, quae decreverunt, exequuntur ſtatim, veſtri diu exequuntur, quae pridem habent deliberata. Inter libros ex Germania tibi miſſos a *Carpzovio*, nec Dialogum *Mariangali Accurſii* de Antiquato & obſoleto ſermone fugiendo, nec Paulli Apoſtoli vitam a *Majore* & *Euthalio* ſcriptam vidi unquam: ſed hos non puto recenter editos eſſe. Reliquos partim habeo, partim cognovi ex indicibus Francofurtenſibus. Si & ceteros, quos accepiſti, mihi ſignificare volueris, multum te amabo. Ab optimo *Daumio* nihil habui ad te curandum, quam *Olearii* orationes ex Graecis Hiſtoricis excerptas, quas illico tibi reddi juſſi. Pudet me tamdiu nihil litterarum ad virum amiciſſimum dediſſe: ſed propediem hoc crimen expiabo. Libri, quos ex Italia navis Anglicana fert, utinam ſalvi tibi ſint, nec in piratarum incidant manus, aut naufragio pereant. Fatorum meorum acerbitatem deploro, quae mihi adhuc invident, quo nihil mihi fuit a plurimis annis deſideratius, carmen tuum. Laudes nec mereor, nec cupio, ſed id optavi pridem ardentiſſime, ut benevolentiae tuae in me monumentum aliquod in immortalibus tuis carminum libris ad poſteritatis memoriam prodatur. Vel trium quatuorve diſtichorum, aut decem phaleucorum epi-

epigrammate cupiditati meae satisfactum esse putabo. Quod si infesta mihi semper fortuna hac quoque tam diu expectata voluptate me defraudarit, licebit mihi id tanquam cumulum quendam illius iniquitatibus, quae spes desideriaque mea toties totiesque eluserunt, adjicere. Locus fragmenti Traguriani, in quo *collocare pecuniam* pro in foenore ponere accipitur, pulcherrimus est & elegantissimus, qui vel solus vincat non esse hoc ἀνεπιγραφάριον subditum ab hujus aut superioris seculi eruditis. Plane prae se fert illius, qua vixit Petronius, felicem genium & indolem, ut mihi nunc nihil sit exploratius. Utinam defunctus tandem esses his molestiis, quae te nunc ab exornandis nostris artibus avocant, ut tua ingenii suavitate & doctrina in emendando & illustrando hoc scripto perquam obscuro perfrui possemus. Interea in antecessum expecto quae de aliis hujus fragmenti locis examinandis promittis. Vale, vir summe. Trajecti a. d. IV. Kalend. Decemb. Gregor. CIↃIↃCLXXVI. Noster *Trelschius* valet, ac triumphat, quoties ei salutem tuo nomine nuntio. Nihil enim rerum humanarum tuae praefert amicitiae. Nostine *Julium Serenum* de fato? Vidi eum librum semel iterumque laudari a viris eruditis, sed cujus aetatis ille scriptor sit, & quando aut a quo sit editus nondum potui rescire.

EPISTOLA CCCLXXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Res meas magis tibi esse curae, quam tuas multis magnisque documentis mihi est testatum. Nunc te mihi posse nullo negotio commodare persuasum habeo, si litteris trium quatuorve versuum Amplissimo *Strickio* fueris gratulatus de dignitate consulari, & tanquam in transcursu subjeceris, me tui caussa ut foveat & complectatur. Exploratissimum mihi est tuas litteras pondus habituras. Rogo ut quamprimum hanc mihi des veniam. Negotium enim istud, de quo semel iterumque tecum egi, nunc fervet. Votorum compos fieri cupio in primis, ut nomen meum apud te expungam. Aliud quod narrem non habeo, nisi hoc, fillolum meum fata tantum terris ostendisse. Nam hodie rebus humanis est exemtus. Mater valet, & tibi jubet salutem dici verbis amantissimis. Vale, meum praesidium. Trajecti a. d. XXV. Novemb. Jul. CIↃIↃCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio:

Ultrajectum.

E Catalogo, quem proxime mittebas, nihil est quod addictum usibus meis cupiam, praeter vitam *Rod. Agricolae* a *Nic. Frischlino* conscriptam. Hoc igitur per tuorum nonneminem agendum, quaeso, cura. Apud Ampl. *Strickium* utinam tempestive tibi profuissem. Est tamen, quo te meque soler, quod eadem pedum contumacia res meas, in quibus de summa fortunarum agitur, hactenus moratur; quo absque incommodo foret jampridem tranquillus & meus viverem: ad vos tamen si dabitur sub festos dies excurrere, videbo, ut quod cessatione peccatum est, praesens resarciam, *Strickioque* res tuas praesens commendem. Ampl. *Seelhemius* e Zelandia nondum ad nos reversus est, revertentem denuo compellabo super dedicationis negotio. *Frid. Spanhemii* epistola satis mihi placuit non semel lecta. Audio tamen esse e Theologis, qui magnum illi pro consilio minentur malum. Est enim hoc hominum genus valde scribax, & sive calamum flagitat, sive linguam, in utrumque paratissimi. Grotiana caussa quod pendere pergit, & fortasse in aeternum pendebit, illi rei subest arcanum horribile politicum, quales gemmas flosculosque nec quaerebant nuper judices vestri in stercore pullorum, nec quaerentes, sat scio, invenissent Multa hunc nostrum incaute & maligne perpetrasse certum est, sed an notam laesae majestatis mereatur, aliis disceptandum relinquo. *Mariangeli Accursii* diatriba Helmaestadii nuper est edita. *Majoris* libellus, jam seculum est, quod prodiit in lucem. Sed *Euthalium* postea auctiorem Daumiana manu conscriptum nactus sum. Nactus etiam catalogum Paulinae apud Lipsienses Bibliothecae, cum aliis libellis, quos apud me videbis aliquando. Mitto interim versiculos *Carpzovii*, satis elegantes profecto, qui ad me licet revertantur quamprimum. *Julius Syrenius*, non *Serenus* vocatur ille, qui de fato scripsit, a *Paulo* editus *Manutio*, & penes me exstat. Elegias scio me debere tibi, & plus nimio memini. Sed & scio ad carminum genus animum requirere defaecatum cum maxime, & omni vacuum molestia, si nunc non datur tibi gratificari, faciam cum minime expectabis. Solus enim tu & *Naaldvicius* supersunt e creditoribus antiquis, quorum adhuc sum in aere. Prolem tertiam decimam tibi natam gratulor, quam & vitalem auguror fore, & plus daturum orbi litterato, quam in *Vorstio* & *Pricaeo* amisimus. Suscipiendam e fonte sacro per me fore quo minus audacter offeram, facit infelix ut plurimum successus ejus operae, ut in tuis jam ante ac Elzevirianis, aliisque parum vitalibus sum expertus. Egimus aliquando de Traguriani fragmenti loco, *pulcherrimum bacciballum*, ubi corrigebam *Bacchi Cymbalium*. nec correctionis poenitet: nam praeter rationes tum allatas, in comperto est Romanos nomina faeminarum ὑποκοριστικὰ, ut plurimum extulisse, sic *Quartilla*, *Sulpicilla*, *Domitilla*, *Iul*-

liola, & mille talia. Illud autem *Cymbalium* ut probarem ὑποκοριστικῶς dictum, adducebam alterum locum, *inde duo crotalia protulit*, *& Fortunatae invicem consideranda dedit*. Mirabaris uniones *crotalia* dici: ne mireris ecce Plinii locum Nat. Hist. IX. 35. de unionibus. *Hos digitis suspendere*, *& binos ac ternos auribus faeminarum gloria est*; *cum id fecere*, *crotalia appellant*. in l. XXXII. ff. de Aur. Arg Legat. *ornamenta mamillarum ex cylindris triginta quatuor*, *& tympaniis margaritas* XXXIV. Vides & *tympania*. *Elenchos* Juvenalis dixit. Vale. VI. Decemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn exspectas a me, sat scio, verbosam nunc epistolam, qualem nuper ad te dabam: ne obsequii tamen tibi debiti gloriam in me sinerem torpere, literas manu properata ad Consulem vestrum ocius paravi, utcumque debilis ac infirmus. Eae si cui usui sint futurae, tibi gratulabor immane quantum fortunam mihi spe majorem. Filiolum tuum non fore vitalem, vides me esse ominatum ex proximis litteris, etsi maluissem illas profecto augurii falsas fuisse. *Petrus Grotius* sententiam a judicibus tulit hodie, caussamque tenuit perquam difficilem ac dubiam. Cum Vianam hinc ut proficiscar, opinor fore die crastino, ne quid negligentem me officii coarguas, praemonendus videbaris de Illustri *Seelhemio*, quotidianis flagitationibus a me super rebus tuis identidem compellato; hesterno die, quando valere ipsi dicebam, promissi iterum admonitus bonum se nomen fore perlaute est pollicitus, ac occasione prima de re omni cum hero agendum in se recepit, deque successu dandas ad te propediem litteras. Culpam dilati tanto tempore officii oblivioni suae ingenue adscribit, quapropter auctor sim tibi, ut praestoleris quicquid ille molietur tandem. Vianae literas tuas fac, quaeso, inveniam, ni mavis ipse te illic sistere omni epistola futurus acceptior. Habui a *Bigotio* litteras, sed nihil majoris rei complexus. Claudianum narrat prodiisse nescio cujus Cadomensis Professoris Paraphrasi in usum Delphini illustratum. prodiisse & capitularia Regum Francorum duobus voluminibus, editore *Balusio*, qui & praelo adornet tres tomos conciliorum, hactenus in publicum non editos, ac loco appendicis futuros ultimae collectioni *Philippi Labbaei*. sudare & sub praelo Lexicon Latino Barbarum *Cangaei*. Vale 19. Decemb. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

INfinita sunt tua erga me merita, quae ne cogitando quidem possum assequi. Pristina novis semper cumulas, ut tanta quotidie fiat accessio, quae nullis unquam meritis, nullo obsequio, etsi me tibi solduriorum lege devoveam, possit minui. Vel hae ipsae novissimae litterae, quibus me Amplissimo *Strickio* tradidisti, quam oportunae venerunt, quam sine ulla mora, omissis rerum omnium tuarum curis, a te sunt expeditae. Nam quamvis de negotio hoc nihil etiam nunc quicquam sit decretum, in tantam tamen gratiam me posuerunt apud virum hunc praestantissimum, ut de felici successu me jusserit bene sperare, quamprimum de rebus acturi sint Academicis. De iis autem ad Senatum brevi referet. Quid nunc animi mihi esse putas, qui cum tantum tibi debeam, in re levi non potuerim tuae cupiditati satisfacere. Nam vita *Rudolphi Agricolae* illius hominis, cui eam emendam mandaveram, sive oscitantia sive nequitia nobis intercepta est, sic ut emtor non possit inveniri. Nam praesente pecunia libellus iste fuit venditus, ut in cujus manus pervenerit investigari non possit. Inspexi ipse librum, qui erat pertenuis trium quatuorve foliorum, & satis grande pretium ei statueram, ne a quoquam corriperetur. Mihi enim obeunda erat sollemnis recitationis hora. Sed is, cui hoc negotium commiseram, ac commendaveram diligentissime, praetexebat alii hunc librum, cum plures simul proponerentur, nec suspicaretur eum tum praeconis voci subjici, addictum esse. Sed vereor ne ipse, persuasus ingentem esse thesaurum, quem tot verbis ei commendaveram, sibi illum sumserit, malaque fide nos deludat hiantes. Catalogum Lipsiensis bibliothecae Paulinae summo videndi desiderio teneor. Versiculi Carpzoviani, quos te nobis mittere scribis, nullus vidi. Simul ac legero illos recipies. Quae de *crotaliis* docuisti placent mirifice, & videntur unice facere ad fundandam tuam conjecturam loci corruptissimi in Petronii fragmento. Nec improbo *filicio*, quamvis de hoc ampliandum ducem. Hodie vidimus Amplissimum *Terburchium*, qui diem unum atque alterum nobiscum aget. Vidi etiam hodie, quae rem tuam familiarem curat Vianae, reducem Neomago: in quod iter non pede fausto se contulit. Nam negotium, cujus caussa illud suscepit, ajebat improspere cecidisse, & in reditu dextrum brachium verso curru laesit, ut manus esset debilis, & litteris ad te dandis inhabilis. Sperat tamen se brevi doloribus, quibus urgetur, sedatis, ejus usum recuperaturam. Nobilissimo *Sekemio*, si forte videris, salutem quaeso dicas meo nomine, non quod de dedicatione illa, de qua cogitabam, quicquam ausim movere: nam omnino videor subodorari τῷ ποιμένι λαῶν hoc negotium ingratum futurum, sed ut mei studii observantiaeque illum certiorem fieri per te velim. Te propediem hic expectamus. Vale, vir summe, decus & praesidium meum.

Tra-

Trajecti a. d. XI. Decemb. Julian. CIↃIↃCLXXVI. Serenissimum Principem ex sententia iter confecisse Selandicum hodie ad nos perlatum est.

EPISTOLA CCCLXXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SAlvum & incolumem te Vianam pervenisse, & hyberno hoc sydere molestissimi itineris taediis ex sententia defunctum esse spero, cupioque quamprimum certior fieri de tuo adventu. Novi enim ψύχος λεπτῷ χρωτὶ πολεμιώτατον εἶναι. Negotium hoc de dedicatione Tullianis epistolis praefigenda cum denuo commendasti illustri *Zeelemio*, novo me vinculo denuo devinxisti tibi. Antiquum obtines in me demerendo quibuscunque potes modis. Nec ego quod gratiarum genus reponam invenio. Dudum consumsi quicquid verborum gratam voluntatem declarantium in meis lecythis conditum habui. Tu tamen non cessas novis indies beneficiis pristina cumulare, ut ego ante, laudando tua in merita & gratias agendo, fessus quasi fatiscam, quam tu benefaciendo languescas. Tanta tua est liberalitas, ut nullum ejus fructum te capere putes, nisi tanta beneficiorum mole, quem complectendum ornandumque suscepisti, obrueris, ut omnem referendae gratiae spem ei praecidas. Mihi certe ingrato moriendum erit, si ingratus dici potest, quem non voluntas, quae perquam egregia est, sed facultas gratiam debitam persolvendi deficiat. In tuum complexum ruere quidem gestio, sed nondum hîc res proferuntur. Noctes quidem in frigido & viduo lecto quietas habeo, sed dies plenos occupationum, quae tamen hac hebdomade componentur. Tum ad vos excurram quamprimum potero. Sed tu interea in tanta vicinitate & otio quin ad nos invisis? Si nosses quo desiderio tuo videndi flagrent amici *Trelschius*, *Servaesius*, alii, nihil te moraretur: advolares illico. Habes hîc litteras a *Cupero*, & Medicos veteres, quos olim tibi emi, nec non Petronii fragmentum Reinesianum. Quae de *Bigotio* narras habeo gratissima. Prae aliis videre cupio *Cangaei* Lexicon Latino barbarum. Cum haec scribo litteras a *Maliabekio* accipio. Narrat *Jacobo Gronovio* destinari cathedram Patavinam Ferrarii, qui annis & senecta debilis rude donabitur: cumque ad illam capessendam sollicitari reipublicae Venetae nomine a Reverendo Patre *Stephano Cosmio* viro magnae apud Senatores Venetas auctoritatis. Quid consilii capturus sit brevi cognoscemus. *Gronovius* quid ei auctor sim me consuluit. Romae *Latini Latinii* Viterbiensis bibliotheca, sive observationes, correctiones, conjecturae & variae lectiones in Sacros & Profanos scriptores e marginibus librorum ejus collectae editae sunt a *Dominico Mario* in folio. Plura vellem, sed festinare jubet & abrumpere, quae has fert. Libros accipies proxime. Vale, decus meum unicum. Trajecti Batav. a. d. XIV. Decemb. Julian. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

GRates tibi dignas agere & referre nec meae est opis, nec tu, qui nulla re magis delectaris, quam bene de aliis merendi studio, beneque te posuisse beneficia tua putas, si in non immemores sunt collocata, exigis, nec etiam, etsi maxime verborum gratiis vellem defungi, hae temporis angustiae patiuntur. De exitu proelii septentrionales inter Reges commissi quae hic circumferantur, hic accipis. Quos ego heri vidi existimant ex iis, quae vulgo jactantur (certas enim litteras ad Ordines scriptas nemo legit) satis constare res Danorum esse nonnihil afflictiores, nec tamen Suecos etiam de victoria insigni posse gloriari, quamvis plenis buccis illam decantent, qui Suecorum partibus favent. Aliud nunc quod scriberem non erat, nisi nos omnes tui desiderio fere emori. Fac ut cras ad nos advoles, ne forsan, si longius fueris moratus, haec tempestas iter ad nos tibi occludat. Vale, & si nos valere vis, veni quamprimum, mea lux & praesidium unicum. Trajecti ὡς τάχιστα. a. d. XXIII. Decemb. Jul. CIϽIϽCLXXVI.

EPISTOLA CCCLXXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

VAletudo tua me dies noctesque sollicitum habet. Non ante potero vultum animumque diffundere, quam te hîc fuero complexus, quod simul ac per infirmitatem te viae committere poteris quin futurum sit, nullus dubito. Faxit Deus, ut quamprimum fiat. Novi nihil: quae vulgata sunt, hîc habes. Vale: si nondum vales, cura valetudinem diligentissime, ut quamprimum te hic firmum valentemque videamus. Trajecti a. d. XXV. Decemb. CIϽIϽCLXXVI. ipso Natali Servatoris nostri. Has litteras heri exaraveram, sed nulla curandi facultas fuit. Te nondum attritas vires valetudinemque recuperasse doleo sane quam vehementer. Sed spero tamen magis propitia hac diva te usurum propediem, ut, siquidem hîc tibi non licuerit desidere, vel in transcursu tuo fruamur complexu desideratissimo. Hodie prandebo apud *Trelschium* nostrum, qui sibi persuaserat te futurum una, & dulcissimis tuis fabulis epulas has conditurum. Hac blanda spe heri pascebatur, & mirifice se oblectabat. Nunc ea ubi se audierit excidisse, multum decedet illi hilaritati, illisque jocis, in quos effundere nos certum est. Laetitiae enim datore caremus. Tuae tamen sanitati quin libaturi simus noli dubitare. Nobiscum erit comes *Broecdorfius*, & Baro *Cnipbusius*, qui te colit. Huic custodia Lirae in agro Embdano & praesidii in

illo

illo positi modo fuit ab Ordinibus commissa. Cis paucos dies proficiscetur Neomagum ad compellandum legatum Suecicum affinitate sibi junctum. Litterae tuae Delphos perferentur hac vespera. Is tabellarius enim, qui Hagam litteras quotidie portat, in alias omnes quoque Hollandiae civitates nostras curat epistolas. Certum est Malmoedium obsidione liberatum, Danosque fusos esse, licet summo studio hoc vulnus dissimulent. Sed nec Suecis haec victoria fuit incruenta. Maxima pars exercitus concisa, multa quoque signa ceperunt Dani, ut aequo fere Marte fuerit pugnatum. Vale, decus meum. Deus te servet & propediem nobis incolumem donet. Si forte, quod nolim, Hagam cito excurrendi vobis esset occasio, quaeso te ut memineris dedicationis. Typographi differri diutius non possunt.

EPISTOLA CCCLXXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Merito meas litteras requiris, qui post tantam comitatem, qua me nuperius habebas, post tanta promissa tanto intervallo nihil ad te. Sed profecto impedior inopia rerum, & nullam novam scribendi sententiam reperio. De pace enim pacisque interpretibus Britannis omnia pergunt incerta esse & dubia. Quin qui novissime Haga ad nos veniunt, spem pacis plane decolasse ajunt. Bellum hic & in Britannia terra marique instrui: quia persuasum habeant, Regem Galliarum conditiones oblatas gravari & abnuere. Ornari a nostris praefectis rei maritimae classem octoginta rostratarum, a Britanno triginta, cujus imperium futurum sit penes *Osserejum* Anglum. Litterae, quae Insulis & Parisiis ante hos tres dies allatae sunt, de pace nos jubebant certos esse. Parisiis neminem esse, qui non pro explorato credat paucis in diebus pacem futuram. Cum has exaro, litteras accipio Neomago, quae narrant Anglorum Oratores abitum adornare, & se accingere reditui in patriam, ut vix quisquam dubitet in belli societatem propediem Anglorum Regem venturum: pacem vero esse conclamatam. Vides quam variis diversisque nunciis suspendamur, dubiique & anxii inter spem & metum versemur. Metus fere spem superat. Sed ordinum Angliae conventus exitum hujus rei nos docebit. Jussu Regis decem diebus serius convenient, quam ante constitutum erat. Valetudinem tuam tam tarde recuperari incredibiliter doleo. Innumerabilia sunt tua in me merita. Omnia viceris, si te, ut spero, valentiorem videro. Vini medicati en tibi metretas quatuor Trajectinas. Vale vir summe, ὡς τάχιστα. a. d. XVIII. Jannuar. CIↃIↃCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCLXXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Valetudo tua me non finit animo defaecato frontem porrigere. Sollicitum enim me habet mirum in modum, quamvis sperem te indies magis magisque viribus recollectis convalescere. Pacis spem denuo reviretcere sunt qui nobis persuasum velint. Sane qui novissime Haga & Amsterodamo venerunt, litteras Anglicanas nuperrimas ajunt narrare, nondum conclamatam esse pacificationem. Sed omnia tamen dubia & incerta pergunt esse, conjecturisque sibi plerique ancipitibus blandiuntur. Proxime tamen cum ordines Angliae convenerint, quod futuro die Lunae fiet, nisi denuo illorum consessus rejicietur in longius tempus, eventum hujus pacificationis cognoscemus. Catalogus Essenianae bibliothecae nondum est totus typis descriptus, alioquin illum habuisses. Vendetur, ut audio, Martio mense demum. Prodiit in Batavis liber sacerrimus, *Spinosae* doctrina moralis & de anima, cum aliis ejus opusculis postumis, plenis impietatis & ἀθεότητος, quae digna sane sunt, quae ad orci tenebras, ex quibus cum magno humani generis damno & pudore emerserunt in lucem, rejiciantur. Nihil enim pestilentius orbis terrarum vidit a multis seculis. Palam omnem de deo & animae immortalitate opinionem studet argumentis acutissimis convellere & ex animis hominum eradicare. Dii terris talem avertite pestem! Vale, vir summe. Proximo die Saturni me, credo, cum *Servaesio* videbis, nisi aut tempestas aut nec opinum quid nos retinuerit. Trajecti a. d. XXIV. Januar. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCC.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Vix relicta vicinia vestra nuper in hunc nidum retuleram pedem, cum Ill. *Zeelhemium* per literas compellavi super promissis: praesens enim ne possem, per valetudinem fiebat, quae me cubiculo hactenus adfigit. Ille vero, cum & tacere pergat, nec visat ad me, quod solebat frequenter facere, minimum abest, quin sententiae tuae accedam, persuadearque, ut credam aut Principis consensum obtineri non posse, aut amicum nostrum, nescio qua de caussa, nolle Principi rem commendare. Haec monenda duxi, ne forsan opineris me tui oblitum, de re mihi commissa promovenda haud cogitare. a *Langermanno* habui proxime, sed nihil tuis auribus dignum complectentes. Pluribus tecum agam, ubi cum valetudine rediero in

gratiam. Carpzovianum Epigramma ad me revertatur velim. Vale cum familia, & amicis omnibus. Hagae CIƆIƆCLXXVII. XXIX. Januar.

EPISTOLA CCCCI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EX novissimis tuis, quas a. d. XXIX. Januarii exaraveras, non potui cognoscere, num meae, quas biduo ante dederam ad te, fuerint tibi redditae. In iis egeram de loco Petronii, in quo nuper emendabas *catomis objurgare*, nec non de Principe Saxoniae Isenacensi, adolescente summae spei, qui crescit in decus Germaniae. Nobiscum agit nunc aliquot menses & in litterarum studiis pro aetatis captu versatur non sine profectu. Cis unam alteramve hebdomadem ad vos se conferet, & ibi temporis non nihil impendet aulicis quidem officiis praecipue, sed tamen ne Musarum usum dimittat. Geographicis in primis litteris vacare decrevit, si magistrum poterit apud vos invenire, qui eas recte possit tradere. Tu si quem nosti, qui hanc operam Principi Juventutis queat navare, aut per alium poteris investigare, magnam & ab illo & a me inibis gratiam, si mihi significaveris. Consilium illud, de quo toties cum Illustri *Zeelbemio* egisti, nunc abjeci, ex silentio hoc suspicans τὰς ἐν τέλει id ab horum temporum ratione alienum ducere. Num *Zeelbemius* Principem consuluerit vide, quaeso, si possis aliquando expiscari, licet quid responsi tulerit, nos velit ignorare. Ex morbo, quo tamdiu conflictatus es, spero nunc te recreatum esse, & illis, quibus obsideris, molestiis brevi relevatum iri. O dî repraesentate mihi hoc votum, ut te mihi liceat frui salvo incolumi & omnibus sollicitudinibus vacuo! Epigramma *Carpzovii* recipis hîc. Catalogum bibliothecae Paulinae videre desidero, ut & Petronium, cujus nuper spem faciebas, & Virgilium. Si quid novi habes communica quaeso. Apud nos omnia frigent. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti a. d. XX. Januar. CIƆIƆCLXXVI. Julian. Hyginum *Berckelii* audio prodiisse: sed nec novissimam ejus Antonini editionem vidi.

EPISTOLA CCCCII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

LItteras, in quibus egisse te scribis de Petroniano loco, deque studiis Celsissimi Principis Saxoniae promovendis nullas equidem accepi. Si accepissem haudquaquam defuturus officio. Vide igitur, mi Graevi, per quem eas curaveris ad me perferri: nec gravare, quaeso, proximis tuis repetere, si quid in amissis istis perscripsisti, ad quod responderi velis. Principem quidem

gree-

egregium qui in geographicis erudiendum suscipiant, plures apud nos inveniuntur, credo, quam qui id ipsum praestent laudabiliter, praesertim si cognitio Geographiae veteris cum recenti sit conjungenda, quod velle existimo. a *Bigotio* habui proxime, qui plurima te salute impertit. Narrat praeterea Balusiana Regum Gallorum Capitularia jam prodiisse, & Theodori Cantuariensis poenitentiale, & *Dacheriani* spicilegii tomum XIII. & ultimum. Tum *Vaillantii* numismata, & alium nescio cujus libellum de diis incognitis, cui inscriptiones plurimae hactenus in publico haud visae inseruntur. Praeterea Menagianas juris amoenitates curis secundis auctiores esse sub praelo, post secutura ejusdem observata in Cujacianas observationes. Denique nonneminem ex amicis tuis, hominem pereruditum & parem huic operi, de Vitruvio animadversionibus suis illustrando cogitare, ac subsidia sibi circumspicere membranarum veterum, isti necessaria pertexendae telae. Id quod ignorare te nolui, ut, si Vitruvii codicem, quem possides, precibus Bigotianis indulgere non gravaris, de tuo apud illum possim esse liberalis, ni mavis araneas istas tibi soli relinqui. *Huetium* narrat idem Ecclesiastico adsumtum ordini, ad Episcopatum aspirare. De Hygino *Berckelii* nihil inaudivi esse eum sub praelo. Vide igitur ne falsus ille sit nuntius. *Munckerus* certe curas secundas locis infinitis auctas paratas habet editioni. Sed typographum nequicquam quaerit. Vale III. Februar. CIϽIϽCLXXVII.

EPISTOLA CCCCIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litterae, quas ad te dederam tres ante hebdomades, quorum culpa intercciderint, nondum potui rescire. Mei domestici, quibus illas curandas mandaveram, ajunt se tabellariis nostris ad vos euntibus perferendas tradidisse. Horumne culpa, an meorum negligentia commissum sit, ne ad te pervenerint, suspicari non queo. Jacturam quidem tu fecisti nullam, sed Celsissimi Principis Saxonici caussa illas periisse nollem. Cis paucos dies is Hagam contendet, & coram tecum de magistro, cujus disciplinae se committat in Geographicis imbibendis litteris, aget. De Petronii loco, in quo, cum nuperius essemus una, censebas emendandum esse[1] *catomis objurgare*, scripseram, istam castigationem tuam, cum saepius de ea cogitassem, mihi nondum probari, quia videatur ista locutio a pure scribentium usu abhorrere. Recte quidem dicitur *objurgare ferula*, *solea*, *flagellis*, ut *admonere fuste*, *stimulo:* haec enim instrumenta sunt, quibus objurgabantur. Sed *catoma*, τὰ κάτωμα, pars erat corporis sub collo inter scapulas, quae caedebatur. Legitur quidem *catomis caedi*, *catomis verberari*, sed hae sunt locutiones non integrae. Per ellipsin enim sic

1 Vide de hac locutione *Scaligeri* ad *Velserum* Epistolam CXLVI. & ad Manil. v. 403.

ſic loquebantur pro *in catomis caedere*, *in catomis verberari*, ut apud Juſtin. lib. I. *lacerari toto corpore*, pro *in toto corpore*, *plecti capite*, pro *plecti in capite*, *tergo vapulare*, pro *in tergo vapulare*. Sicut autem nemo dixerit *objurgare capite*, *tergo*, ſic nec quenquam exiſtimo dixiſſe *catomis objurgare*. Nam *objurgare* ſimpliciter pro caedere, non addita re, qua objurgabantur, admonebanturve, nuſquam legitur. Haec mihi hanc Petronianam περικοπὴν mecum verſanti in mentem veniebant. Tibi, ſi hunc ſcrupulum mihi exemeris, laetus aſſentiar. Scis enim nihil mihi eſſe ſuavius, quam ſi meam ſententiam ad tuam opinionem poſſum aggregare. Praeſtantiſſimum *Bigotium* ut peramanter meo nomine ſalutes rogo, certioremque facias, me uſum offerre vetuſti mei Vitruviani codicis ejus amico, qui in hoc ſcriptore perpoliendo elaborat, eumque in Galliam miſſurum; ſimul ac fuerit, aut ab illis mihi oſtendatur, cujus fidei poſſim eum committere, ut tuto perferatur. Nunquam enim patiar in me deſiderari, quod pro mea facultate poſſum ad rem litterariam augendam & ornandam conferre. Inter libellos, quos in Galliis exiiſſe narras, videre in primis geſtio *Vaillantii* numiſmata, & diſſertationem de diis ignotis. Ad *Menagium* brevi litteras dabo. Nam in amoenitatibus ejus eſt locus, in quo non poſſum eruditiſſimi viri ſententiae ſubſcribere. *Gerhardo Voſſio*, quaeſo, ut ſalutem quoque dicas meis verbis, eumque obteſteris, ut ſecum ferat ineditum antiquum interpretem Ciceronis, quem ejus avunculus olim mihi promiſit inſerendum huic, quam molior, editioni. Homerum Oxoniae publicatum, ut & Rhetores ſelectos apud noſtros bibliopolas ſpero me proximo vere viſurum. Si tamen *Voſſius* non gravabitur nobis ſignificare, num nova Latina verſione, aut prioribus emendatiore ſit Homerus ornatus, plurimum ei debebo. Quando remigrabit in patriam ad capeſſendum munus ei creditum? Hyginum Berkelianum publici juris eſſe, aut propediem futurum non ita pridem affirmabat *Emmeneſſius*. *Thomae Munckeri* animadverſiones in illum ſcriptorem curis ſecundis auctae lucem ut videant ſive hîc, ſive Amſterodami operam dabo. *Sebaſtianus Cruſius*, praeco verbi divini apud Sicambros, frater *Cruſii* τοῦ μακαρίτου, mihi ſcripſit, ſe commentarium de ſervis & libertis veterum edere, ex moribus omnium gentium, praecipue Hebraeorum, Graecorum & Romanorum: & *Mercurialis* ac *Fabri* libros de re gymnaſtica & athletica inſigni ſpicilegio auxiſſe, quae brevi ſit emiſſurus in lucem. Epiſtola, qua haec mihi ſignificat, non eſt indocta, ut videatur nihil protriti promittere. Illuſtrem *Zeelhemium* audio hodie, cum ſacris operaremur, cum hero hanc urbem tranſiiſſe. Ubi eum videbis, obſecro ne mea ſalute illum impertire obliviſcaris. De negotio illo, quod noſti, quicquid ex illo cognoveris amabo te ut quamprimum ex te intelligam. Vale, vir ſumme & me ama. Trajecti Batavorum a. d. IV. Kal. Febr. Julian. CIϽIϽCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCCIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

TAndem *Zeelhemius* amplissimus testatus est mihi, egisse se cum Hero de tuis rebus, atque ipsa verba exposuit, quibus negotium illud ad optatos exitus conatus est perducere. Caeterum nihil se responsi tulisse adfirmat, praeter unam objectionem, cur hoc tempore Delphinum compellandum tibi proponeres? cum responderet ille, promissi fidem ita flagitare, multis super haec additis, quae pro caussa tua militare rebatur, tacuit Princeps. Nec ille consultum arbitratus est, responsum tunc instantius urgere, quod tamen se facturum obtulit, si vellem. Ego vero id e re tua fore non sum opinatus, nisi si quid tute dissentis. Plura aliquando coram de negotio hoc omni. *Elzevirius* interim graviter videtur ferre (nuper enim nobis adfuit) se tanto tempore differri, nec comparere, quae typis describenda restant in Epistolis Tullianis. *Octavii Ferrarii* prolusionum Academicarum partem tertiam vidi, in quibus obtulerunt se mihi excerpta ipsa e tuis epistolis bina ad *Capellanum* τὸν μακαρίτην exaratis, quae in laudibus *Ferrarii* occupantur. *Catoma* aut *Catomia* nisi pro flagris accipiuntur, quibus humeri caedebantur, periclitatur, fateor, restitutio Petroniani loci, quam tibi venditabam pro vera. Quamquam non video, cur *catomis objurgari* pro *in catomis* aeque dici non possit, ac *caedi catomis*, *catomis dedolari*, *defricari*, & similia. Sed quia a veterum scriptorum usu nunc omni, ut scis, sum imparatus, hunc contentionis finem tecum duxerim intempestivus omnino. Si inspexisti litteras, quas ad Cl. *Cuperum* dabam proxime, rogo, quid videatur tibi de iis, quae ad Arbitrum illic observabam: Vianae nuper Tragoedias Senecae cum investigarem, ut de *opibus positis* locum exhiberem tibi, non comparuit exemplar, quo solebam uti. Vocabulum τὸ *honorum* bis mendosum occurrere apud Vellejum significabam. Loca nunc ecce. lib. II. cap. 116. *horum virorum mentione* &c. quaere locum. *mentioni* Latinum est, non *mentione*. Deinde Vellejus non meminit horum tantum, sed honorifice quoque meminit & multa cum laude. Certe vetustus codex habebat, *Honorum virorum mentione*. Scribe, *Honorae horum virorum mentioni*. cap. 131. *& quidquid numinis Romani imperii molem in amplissimum terrarum orbis fastigium extulit*. MS. denuo. *& quicquid nominum honororum*: puto, *honoram Romani imperii molem*. deinde & malo, *extulistis* Deos enim alloquitur. *Oratio honora*, *honora & magnifica funeris pompa* apud Tacitum. Sed frequentius apud Poëtas id vocabulum occurrit. Vale, Hagae Com. XIII. Februar. CIↃIↃCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCCV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

HEu! quis mutavit mihi te deus? adeone te oblitum pristinae necessitudinis, ut toto mense nihil scribas! Ultimis meis addidi catalogum Bibliothecae Paulinae apud Lipsienses vestros. Eaedem agebant de sententia serenissimi Principis super dedicatione Epistolarum Tullianarum. Cujus rei successus quanquam frustratur exspectationem nostram, nihil tamen aut studii ego aut diligentiae desiderari in me sum passus, qua negotium illud promoverem. Postea & Principem Saxoniae salutavi, erectae sane indolis illum, & tua commendatione dignissimum. Sed de his aliisque rebus complura, nisi tu Sigalione quovis taciturnior talionis legem mihi praescriberes. Si tuae aut intercipiuntur, aut alio quovis modo pereunt in via, auctor sum tibi, ut nomen meum in fronte literarum dissimules posthac, ac solum nomen Hospitae illic exhibeas. Vale. Hagae Comitum CIϽIϽCLXXVII. 7. Mart. Gregor.

EPISTOLA CCCCVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

NEscio quis deus infestus, aut quae mens me abstulerit, qui tamdiu responsum tot tuis suavissimis epistolis debitum trahendo me ipse privarim fructu maximae voluptatis & unicae, quam ex tuis capio litteris. Fui quidem distentus occupatione magna variaque, sed nihil tanti mihi esse debet, ut tibi meum desiderandum sit officium. Tardandi & procrastinandi longius ansam quoque praebuit, quae rem tuam familiarem curat Vianae, spem certam nobis faciens, cum superiore hebdomade huc viseret, propinqui tui adventus per Amsterodamum & hanc urbem ad tuos lares adornati. Sed praestat culpam fateri, quam frigidis excusationibus eam augere. Nulla enim justa illius ad patrocinium potest adferri. Nec expiari potest, nisi assiduitate scriptionis, qua tibi me spero satisfacturum. De successu minus prospero instituti mei de Tullianarum epistolarum dedicatione scis me olim male auguratum esse. Nec hoc multum refert mea veniam hanc mihi non datam esse, si modo hoc consilium, quod ceperam, non in sinistram opinionem de me τ̀ κράτιϛον adduxit. Non enim deesse novi jejunos quosdam homines, qui frigidam suffundunt ubique mihi. Verum me consolatur optimae mentis conscientia. *Catoma* scriptoribus meliorum temporum non nisi pro scapulis accipi certa res est; sed apud posteriorum seculorum homines, Christianos in primis, pro ipsis verberibus poni non inficior. Sed Petronium sic locutum esse non possum animum inducere ut credam.

Cato-

Catomis quidem *caedi*, *dedolari*, *defricari*, pro *in catomis*, ferri potest, sed *catomis objurgari* eadem ratione non videtur dici posse, quia *objurgare* nunquam solum sine addito instrumento, quo objurgabantur & admonebantur, usurpatur; sed *colapho*, *ferula*, *stimulo objurgare* frequens est. Si nudum *objurgare*, ut *defricare*, *dedolare* reperitur pro caedere, herbam porrigo. In Velleji Paterculi libri II. cap. CXVI. non possum non tuae applaudere correctioni, *honororum virorum mentione* restituenti ex vestigiis vetusti codicis. Blanditur quoque, quam reponendam censes, lectio in cap. CXXII. *honoram Romani imperii sedem*, sed haec tamen ambigua est & minus certa. Aurigatur quidem eo libri veteris scriptura, non nego, sed in hoc loco videtur hoc verbum humilius esse, quam rei, de qua loquitur, majestas postulat. *extulistis* ibidem pro explorato habeo. In Petronio propitiis Musis & Gratiis emendasti, *Trimalchio hoc suum genium propitiasse dicebat*. Est hoc extra omnem dubitationis aleam. In altero Petronii loco repurgando, cum legendum censes, *in tantum repente risum effusa est, ut Thymelen crederemus*, tuum quidem cognosco ingenium: nihil enim potuit fingi ingeniosius, sed hanc ipsam scripturam esse Petronii nondum potui a me impetrare ut crederem. Nam *Thymele* fuit quidem nomen saltatricis, uti constat ex Martiali & Catalectis veterum poëtarum, sed omnes mulieres, quae ludicras artes exercebant, *Thymelas* dictas non existimo. Sed demus *Thymeles* nomen tam celebre fuisse, quam alicujus Roscii, illae tamen, quae histrioniam exercebant, mulieres saltando magis, quam effuso risu spectatores tenebant. Nec firmandae huic correctioni quicquam adfert adjumenti *mimicus risus*, qui significat quemvis risum fictum & compositum, sive is sit effusus, sive levis. Aliud itaque vitium puto latere in τῷ *timeremus*, quod nunc non eruo. Illa vero sententia tua, quae rescribendum suadet apud eundem Arbitrum in fragmento Traguriano, *thymelica diverbia adjicere*, mihi arridet. Nam *thymelici* dicebantur histriones, Graecis praesertim. In ἐπιμυθίῳ fabulae XXII. apud Phaedrum quid modo mihi in mentem venerit tibi existimandum committo.

Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane jactant imprudentibus.

Haec suppurata sunt, quamvis sanitatem mentiantur. Nam si fabulam hanc inspexeris, non ad illos pertinet, qui imprudentibus venditant se & inania imputant beneficia, qui horum jactatorum artes non intelligunt, & ab iis decipiuntur: nam mustelae vanam ostentationem statim deprehendebat ille, qui eam ceperat, hinc & poenas dabat morte; sed in homines illos effrontes, qui audent merita sua magnifice praedicare, quibus tamen non tam aliis commodant, quam suae utilitati serviunt, deprehensi autem spe sua frustrantur & ludibrio sunt. Plane igitur persuasum habeo legendum esse:

Et meritum inane jactant impudentius.

Hinc & *mustelam vocat improbam*, hoc est impudentem. Nam hanc vocem in ista notione saepe legi non ignoras. Sic *improba spes*, *Pompeji vultus probus*, *animus improbus*. Cogitabam de eodem oleo litteras quoque dare ad Saxoniae Cel-

 fissi-

fissimum Principem, uti & praestantissimum *Boschium*, sed interpellabar. Propediem tamen officio fungar. Litteras accepi a *Maliabeckio*, quae significant [1] *Oligerum Jacobeum*, Danum eruditum, in bibliotheca Medicea descripsisse Historiam *Bartholomei Scalae*, qui aequalis fuit *Politiano* & ei obtrectabat, & nunc in ea edenda Romae occupari. Illum *Jacobeum* edidisse quoque observationes de Ranis Parisiis. *Gasparem Bartholinum* ibidem publici juris facere dissertationem de veterum tibiis. Ex bibliotheca Barberina publicari *Raphaelis Volaterrani* librum de sua familia, qui inscribatur ...μματα. & tomos duos postumos continuationis annalium Baronii usque ad obitum Pii v. a Patre *Reinaldo* concinnatos. *Carolo Patino* in lyceo Patavino mandatam esse provinciam Medicinam practicam docendi, & jam inauguralem orationem ab eo habitam. Nunc a te expecto quid novi ex Germania & aliis terris de re litteraria mihi sis narraturus. *Rappoltum* diem obiisse suum ex fratre meo intellexeram. Vale, decus nostrum & praesidium unicum, & saluta peramanter meo nomine Illustrem *Seleemium*, si quando videris. Trajecti Batavorum postrid. Kal. Mart. CIↃIↃCLXXVII.

1 edidit quoque hoc Anno, & *Magliabechio* dedicavit. ex qua editione translata in tomum VIII. Thesauri Antiq. Ital. ubi de *Scala* nos in praefatione egimus.

EPISTOLA CCCCVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MAligne nimis invideque profecto faciunt amici illi tui, qui te praesente sic fruuntur toto, ut nobis absentibus aut nihil, aut parum e consuetudine tua longe jucundissima relinquatur. Iis sane irascor, non tibi, mi Graevi, cujus facilitatem habeo perspectam, cum illi contra te dividi non sinant, & unicas delicias minus clementer avellant nobis. Non displicuisse tibi horum pleraque, quae in Paterculo Petronioque proxime castigabam, id sane gaudio me totum perfundit: quanquam pro veris nec venditabam ipse, quae chartis nuper illevi. Meretur tamen laudem nonnullos locos male adfectos in priscis scriptoribus indagare, & aliis felicioribus ingeniis curandos permittere. *Tò bonorum* memini & Tacito non semel a me restitutum, quae loca nunc quidem non sunt in promtu. In Petronio corrigebam aliquando, *in tantum repente risum effusa est, ut intime mirarentur*. *Thymele* etsi nomen sit proprium scenicae mulieris, tamen & pro scenica qualicumque, & pro scena ipsa, puto, sumitur nonnumquam; qua de re alias. In Phaedro divinus omnino, si quid video, fuisti. Vianam sub festum Paschale excursurum spero, ut *Mureti* annotationes in Ciceronem ex Italia eo perlatas tibi tradam. *Daumius* noster codicem Palpotistae nactus in Ubiis olim editum satis emendate, his carbonibus inventis tamquam ingenti thesauro mirifice exsultat. idem narrabat *Joh. Christophorum Becmannum, Christiani* filium, e scripto exemplari efferre in lucem Johan-

Johannem Malalam Historicum Graecum. *Martinus Hanckius* de scriptoribus Historiae Byzantinae commentarios parat. Vale. Hagae 22. Martii CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras, quas Vianam perferri volebas, illius urbis tabellario, simul ac mihi reddebantur, curandas commisi. Amici communes, si quid tibi suffurati sunt, pensabitur in posterum assiduitate. Sperabam me te visurum esse Amsterodami hebdomade superiore. Eo enim excurrebam, ut officium praestarem *Francio* nostro, laudes decantaturo magni imperatoris. Personam, quam suscepit, pulchre sustinuit, auditusque est magno cum applausu. Nullus dubito, quin & tibi se sit probaturus. Nam ad te se recta proficisci, cum mihi valere diceret, ajebat, ut carmen istud, antequam lucem adspiceret, tua lima poliretur, si quid in illo scabri occurreret. In Petroniano loco, quem corruptum esse recte vidisti, emendando confestim accedam tuae sententiae, si loquendi hoc genus *intime mirari* auctoritate scriptoris idonei firmatum cognovero. Ut nunc est, non memini sic quemquam loqui. Sed forte me decipit memoria. Merces Italicas allatas esse gaudeo, easque videre gestio, in primis vitam *Fulvii Ezechiel Spanhemius* tibi salutem dicit amantissimam, quem cum navem, Germaniam repetiturus, conscendisset, compellavi. Ex Germania quos musteos libellos acceperis, nuper te significaturum promittebas. In his vero novissimis quid moliantur nostri populares, cognovi, quod & ipsum gratissimum mihi accidit. Joannis Malalae historiam olim promiserunt Angli. Non paucas ex illo scriptore περικοπὰς legi in *Seldeni* scriptis: non videtur esse magni pretii, dignus tamen qui edatur. *Martini Hanckii*, libri, quos vidi, meri centones sunt. Spira litteras habui. Nemo potest ibi reperiri, qui unum versum membranacei codicis possit componere cum edito. *Mauritius*, qui te salutari jussit, manibus pedibusque captus est. Vianam ubi excurres, quaeso ut per nostram urbem transeas, ut tuo desideratissimo complexu fruamur. Vale, decus nostrum unicum. Trajecti Batavorum a. d. XXIII. Mart. CIↃIↃCLXXVII. Gregor.

EPISTOLA CCCCIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Librorum, quos e Germania superiore nuper accepi, potiores jam me recensuisse tibi opinor. Erat praeterea inter eos *Johannis Schilteri* manuductio Philosophica ad veram jurisprudentiam, cum dissertationibus de jure hospitii, & Philosophica Pythagorica ejusdem. E Galliis Italiaque pridem nihil ad me perlatum est de studiis communibus. Adfuit mihi ante hoc triduum noster *Francius*, ac Epicedion manibus Reuterianis datum recitavit, in ejus multa sane egregia occurrunt. De Petroniano loco, vix habeo quod dicam, nisi mirum videri, de ejus naevo nihil tot interpretibus suboluisse. Non tantum locis plurimis mendosus scriptor elegantissimus, sed mutilatus quoque librariorum incuria. Quod si mihi credis, cum sit verissimum, facile accedes asseveranti id ipsum quoque hîc loci contigisse. Quid si dederit igitur Arbiter, *in tantum repente risum effusa est, ut timeremus ne rumperetur*, vel *dirumperetur*. *Ilia risu distendere* habes apud Nasonem. possis etiam, *ut item rideremus*. Sed hoc in loco plus satis sine successu jam desudavimus. Nunc quaero habeasne pro sano, quod occurrit apud Paterculum lib. II. cap. 126. *aut incussa voluntas, aut imposita necessitas. Incutere dolorem, metum* & similia dicimus. *incutere voluntatem* dure & parum proprie videtur dictum, cum verbum illud violenti quiddam secum trahat. Quid si legimus igitur, *injussa voluntas?* videlicet se ultro, & sine legum metu componentium ad exemplum principis. Quod ex sequentibus liquido colligas. Sequenti capite locus a me varie tentatus nunc ita videtur constituendus. *Neque impar favor proavita ministeria defecit*. Eodem cap. 126. *Revocata in forum fides, summota e foro seditio*. Vides inconcinne repeti *e foro*. Sed quaenam est ista fides in forum revocata. Nam mihi quidem id non liquet. Forte, *revocata castrorum fides, summota seditio*. Certe in nummis antiquis millies occurrit FIDES EXERCITUUM. De seditione militis post divi Augusti excessum copiose Tacitus, & noster nonnihil supra. post hanc seditionem possit inconcinnum videri theatralem seditionem repeti paulo post: pro qua forte restituenda, *theatralis editio*. certe ut nimium hac in re culpabat Drusum filium Tiberius, & histriones exigebat Italia. *Daumius* luci parat dialogum S. Hieronymi de Trinitate a *Fred. Morello* olim editum, cujus specimen ad me misit. Leidae proximis diebus exhibitus mihi est a Typographo *Tollii* gustus ad Longinum, cum ejusdem observatis in orationem Ciceronis pro Archia, libellus ipse lucem propediem videbit. *Ezechielem Spanhemium*, si is hac transivit, doleo a me non esse conventum. *Mauricium* Spiranum meo vicissim salutabis nomine, quem tu manibus pedibusque captum cum scribas, ego in Daniam profectum opinabar, ut fratri reo in judicio adesset. Hagae Comitum XXVI. Mart. CIↃIↃCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCCX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUam inter libros Germanicos ad te perlatam esse narras *Joannis Schilteri* doctrinam moralem dudum habeo ex auctoris dono; qui non solum proxima cognatione, sed & a teneris annis longo usu & litterarum commercio mihi est conjunctissimus. S. Hieronymi dialogum Graecum, quem *Daumius* luci publicae parat, videre gestio. *Tollii* gustus ad Longinum, quem modo accepi, non est ad meum gustum, nec in orationem pro Archia quae notavit, respondent expectationi meae. Orationem inauguralem suam ad me heri misit noster *Lemonius*, ex cujus litteris videor colligere brevi illum ad nos excursurum. Utinam tecum hoc iter susciperet, ut proximis feriis paschalibus utriusque suavitatibus ingenii frui liceret, quo nihil mihi desideratius poterit accidere. *Mauritium* pedem efferre Nemetum ex urbe morbus articularis non sinit. Sed fratris temporibus litteris commendatitiis Imperatoris est praesto, & afflictam ejus fortunam absens levare studet. Epicedium *Francii* indies expectamus. De quingentis florenis annuis, quos meis vectigalibus detraxerant, trecenti in posterum mihi sunt restituti, quam accessionem tibi acceptam in primis fero, tibique gratias ingentes, quod caussam meam egeris apud primarium Consulem, debeo. nec spes nulla est fore, ut proximis annis ducentos quoque illos mihi reddant. In Petronio non videtur a vero alienum esse vocem unam ac alteram in illo loco, de quo saepius egimus, excidisse, nec inepte cogitas legi posse: *in tantum repente effusa est risum, ut timeremus, ne rumperetur.* potuit scripsisse Arbiter, *ut timeremus ne moreretur*, ut *risu emori* apud Terentium. In vulgatis verbis naevum haerere nemo sanioris mentis dubitare potest. Apud Vellejum lib. II. cap. CXXVI. plane tibi assentior scribendum, *aut injussa voluntas incussa* ferri non potest. *incutere voluntatem* nemo dixit Latine sciens. Apud Horatium quidem *desiderium incutere* legitur, sed hoc loquendi genus nihil facit ad istud tuendum, *incutere voluntatem*. Quî enim illa potest *incuti?* In Plinii aut Pacati Panegyrico memini Germanum plane huic Vellejano locum haberi, qui tuam firmat sententiam, sed quem in hac festinatione non poteram reperire. Nec videris a vero discedere, cum reponendum censes in eodem capite, *revocata castrorum fides, summota seditio.* Quando enim fori fides sub Augusto fuit labefactata? aut quae constituta post bella civilia republica in foro fuit seditio? Num sanitatem prae se ferre tibi videntur sequentia: *ambitio campo, discordia curia, sepultaeque ac situ obsitae?* Saltem dicendum esset *ambitio in campo sepultae*. Mihi in praecedentibus *seditio* quoque suspectum est, & forsan irrepsit ex magistri annotatione ad marginem. Nam *summovere seditionem* non occurrit apud idoneum scriptorem legi: nec verosimile est *seditio, ambitio* proxime juncta esse, alterutrum certe corrup-

 tum.

tum. Non hunc ingratissimum sonum tulissent aures Romanae. praeterea desideratur aliquod vocabulum pertinens ad *sepultaeque ac situ obsitae*. copula *que* hic inepte & insulse inculcatur. Quid si ita rescribas: *summota ambitio campo, discordia curia, sepultae calumniae ac situ obsitae*, Sueton. Tib. c. XXXIII. *Magistratibus pro tribunali cognoscentibus, plerumque se offerebat consiliarium, assidebatque mistim, vel ex adverso in parte primori: & si quem reorum elabi gratia rumor esset, subitus aderat, judicesque aut e plano, aut e quaesitoris tribunali legum, religionis, & noxae, de qua cognoscerent, admonebant.* Tacitus eadem de re videndus cap. LXXVII. Ann. I. Sed *compressa theatralis seditio* non est loco movenda. Tacitus I. Ann. 77. *At theatri licentia proximo priore anno coepta gravius tum erupit, occisis non modo e plebe, sed militibus & centurione, vulnerato tribuno praetoriae cohortis, dum probra in magistratus, & dissensionem vulgi prohibent. Actum de ea seditione apud patres.* vide quoque Sueton. in ejus vita cap. XXXVI. Sed nec sollicitandum videtur *revocata in forum fides*, ut modo existimabamus, quia in magna pecuniae difficultate proposuit Imperator millies HS. gratuitum in triennii tempus, testante Tranquillo cap. XLIX. ejusdem vitae. Locum conclamatum cap. CXXVII. nulla vi ingenii sine veteris codicis praesidio restitui posse persuasissimum habeo. Quae tu in illo instaurando cogitasti digna quidem tua sunt sollertia, sed tamen non videntur mihi convenire aut dictioni Velleji, aut etiam sententiae hujus loci, quae videtur acumen aliquod desiderare, quorum captator est insignis Vellejus, ne dicam *praevita ministeria* pro ministris priorum temporum vix posse probari Latinis hominibus. *ministeria* quidem pro ministris saepius reperiri non ignoro. Cap. CXIV. potest ferri *reliquiis totius belli in Dalmatia manentibus.* Nam bellum in Pannonia & Dalmatia eodem tempore gerebatur. Sed in Pannonia extinctum erat, in Dalmatia igitur solae ejus manebant reliquiae. Ibidem *a suis deditum* recte a te, siquid video, emendatum. In Vossiana omittitur *a se*, quia nullius sensus erat: sed tu propius veteris libri vestigiis insistis. In eodem capite mallem: *Hiems emolumentum patrandi belli contulit; sic insequenti aestate* &c. hoc est, ad patrandum bellum plurimum momenti contulit. Habes hic litteras *Cupero*. Vale, vir summe & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XXVII. Mart. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas nuperius ad te litteras dedi, quamque cum meis conjunxeram *Cuperi* epistolam, nullus dubito quin acceperis. Mitto nunc aliam *Perizonii*. Te quando hic videbimus? Nam hoc justitium te, spero, relaxabit istis, quibus distineris, occupationibus molestissimis, teque nobis post tantam intercapedinem redonabit. Amplissimus *Strickius* etiam tui complexus est cupidissimus. A *Magliabechio* denuo litteras habui, quae narrant *Ciacconium* de vitis Pon-

Pontificum & Cardinalium infinitis partibus auctum jam jam Romae lucem visurum, sub proelis vero sudare Patris *Reinaldi* duo tomos postumos, quibus persequitur historiam Ecclesiasticam illorum temporum, quae Baronius non attigit. *Cavinam* quoque Historiam edere Faventiae. Aliud quod scriberem nunc non erat. Vale, meum decus, & veni, sed in hanc urbem, si nos amas. Trajecti prostrid Kal. April Julian. CIƆIƆCLXXVII. *Casparem Bartholinum Thomae* filium Romae de tibiis veterum, & earum antiquo usu tres libros publicare, nuperius credo me tibi significasse.

EPISTOLA CCCCXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Adeone sordet tibi urbs nostra, in qua tot homines tui cupidissimi degunt, ut ejus nomen quasi ejuraris, & pedem in illam ferre magis fugias, quam in hosticum. Spem adventus tui non solum communibus amicis, sed & ipsi Amplissimo Consuli *Strikio* feceram, qui magnum tui complexus desiderium prae se ferebat. Fac igitur, cum jam liceat tibi abs re tua domo abesse, ut quamprimum ad nos advoles. Nemo, mihi crede, nobis optatior ac desideratior poterit venire. Recipio me proximo die Saturni, si diutius non poteris nobiscum esse, aut proximo Solis te Vianam comitaturum. Nam propter domesticos nostrorum adolescentum coetus non ante potero hinc contendere. De loco Ciceronis coram agemus. Caussae nihil video, cur vulgata sit sollicitanda lectio. Rumor hîc circumfertur Principem Arausionensem tria castra Gallorum, fanum sancti Audomari obsidentium, expugnasse, & illam urbem trium millium praesidio firmasse, ac omni liberasse periculo. Sed rumor est ἀδέσποτος sine certo auctore. Faxit Deus ne gaudium, quod animo praecipimus, tristioribus nunciis offuscetur, ut saepe factum. Si non fallit fama, spero nostras res faciliores futuras, & pacis conditiones citius oratores expedituros. Vale, & si nos amas, veni quamprimum. Trajecti Batavorum a. d. IV. April. CIƆIƆCLXXVII. Litteras tuas hodie curabo Amsterodamum. Quas pridie Hagam ad te dedi, cum quibus junxeram alias *Perizonii* ad te exaratas, servabunt, credo, tui familiares in tuum reditum. Iterum iterumque vale, mea lux. *Servaesius* & *Trelschius*, qui iter meditatur in Cimbriam brevi suscipiendum, & *Velthusius* tibi salutem dicunt.

EPISTOLA CCCCXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NEscio quomodo mihi exciderit postremas meas ad te exaranti, ut monerem de loco veteris Poëtae apud Ciceronem per *Daumium* tentato, quem ille judicio nostro submisit. Exstat is libr. VII. Epist. 6. atque ita ab illo castigatur, ut versum Trochaicum conficiat. ***Multi qui domi aetatem agerent, propterea sunt improbi, non improbati*** quod nunc circumfertur. de Paterculi locis coram videbimus. Promitto enim mihi fore, ut ante festos dies ad me visas Vianae. ubi Lunae proximo futurum me vix dubito, nisi propositum meum frustratur, quod nolim, Deus, cum itineri jam nunc sim accinctus, ac Roterodamum mox cogitem. *Loto corpore*, quod conjiciebam apud Tacitum, ubi agit de Nerone natante in aqua Marcia, jam a *Lipsio* occupatum serus agnovi. Sed hanc culpam aliis in eodem scriptore conjecturis expiabo, cum vacabit. 7. April CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

BEnignissima illa hospitii nuperi sacra, quibus domi tuae sum initiatus, longam equidem gratiarum actionem merebantur, sed quod in procinctu sum jam jam Boreales aditurus Hollandos, unde tamen reditum mihi promitto intra quatriduum proximum, paucis tecum agere nunc cogor. Causa scriptionis hujus potissima est Celsus Roberti Constantini, multum, ut potes meminisse, abs te desideratus, quem cum catalogus Bibliothecae *Joh. Rulaei* exhibeat Harlemi distrahendus, facile ea in civitate invenies puto, qui hîc tibi gratificetur, modo ne cuncteris aut differas exigere officium. Nam crastinum diem totum facile occupabunt libri Theologi, si ab iis initium fiat auctionis, aut Galli & vernaculi, si Amstelaedamensium more & Sotadico auctio procedat. Ego quidem illic neminem familiarius notum habeo, a quo hoc officium aut sperare possum, aut ullo jure flagitare. Ad *Magliabechium* cum scribes, sciscitare, quaeso, ecquid ab haeredibus *Caroli Dati* acceperit septem Illustrium virorum poëmata. Quorum exemplaria sex cum miserim aliis adjuncta libris, unum ex iis ut illi, quem modo designabam, traderetur, memini petiisse. Libros quidem haeredes τοῦ μακαρίτου se accepisse jam non diffitentur. Habui a *Carpzovio* & *Daumio*, sed quae nihil fere rerum majorum complectantur. Uterque nescio quid libellorum ad me mittunt, sed quod nondum acceperim. *Daumius* exemplar Hieronymi sui de Trinitate, qui nondum prodiit, tibi poli-

licetur & *Bigotio*. Lipsienses *Tanaquilli Fabri* epistolas edunt. Habui & a *Frederico Fabricio*, *Vincentii* filio, qui editionem epistolarum paternarum promittit. Plura nuntiare nunc quidem non habebam. Vale, amicorum jucundissime. Hagae Comitum XXVI. April. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SUavissimae tuae & *Schefferi* litterae magna me perfuderunt voluptate. Viri insignes, quos adflixerunt haec tempora, fortunam suam excelso ferunt animo. Nunc ajunt fulmen conflari in Academiam, sed meum praecipue, *Burmanni* & *de Bruin* caput ejaculandum propediem. Alii ajunt functionem, quae nobis fuerat mandata, in alios esse conferendam, alii stipendia nostra accisum iri. Contra omnem injuriam fortunae me pulchre armavit conscientia recte factorum, qui nihil unquam docui, nihil scripsi, quod possit mihi vitio verti. Cartesianae disciplinae doctrinam tantum abest ut coluerim unquam, ut ne habeam quidem ejus Philosophi libros, nec perlegerim unquam. Priscos sapientiae magistros semper feci plurimi, & meis commendavi auditoribus cum in scholis publicis, tum domesticis, id quod omnibus iis, qui mihi dederunt operam, est exploratissimum. Maximam invidiam mihi conflavit amicitia, quae mihi intercessit cum plurimis illorum, quorum fortunae sunt eversae. In invidiam quoque adducitur oratio, quam olim habui de Cometis, & coetus amicorum, qui conveniebat, per annos aliquot singulis hebdomadibus, confabulatum de vario studiorum genere, in quo & Juvenalis aliquot Satyras, & Suetonium, & Grotii de Jure belli & Pacis libros exposui his grandibus praetextatis. Anatome quoque praestantiorum membrorum, ut cordis, oculi, aurium, lienis aliorumque aliquando a nobis fuit spectata, quam operam nobis navabat *de Bruin*, optimus secandi & peritissimus magister. Novi libelli, si qui forte prodierant, aut de caussis rerum naturalium, aut de aliis disciplinis, a nobis evolvebantur, & de iis disputabatur. Unius hyemis horae nonnullae subsecivae datae sunt examinandis argumentis, quae *Cartesius* in Meditationibus suis Scepticis opposuit. Pleraque a plerisque gravius sunt impugnata, quam ab ullo adversario. Huic conventui semel iterumque interfuerunt ὁ μακαρίτης *Gronovius*, *Gudius*, *Swammerdammius*, qui suavissimam hanc voluptatem & innoxiam maxime, quam capiebamus ex his sermonibus de variis studiis, in coelum extollebant. Hoc enim fuit unicum nostrarum fabularum argumentum, nisi quod nonnunquam, ut fit in omnibus circulis, aliquid adspergeretur de rebus, quae aut hic locorum, aut alibi gentium gerebantur. De propagandis Cartesianis placitis nemo somniavit unquam. Libellus nullus scriptus est unquam ab hoc *Collegio doctorum*: sic enim invidiose in probrosis, quibus exagitatur, libellis *College de Scavants* Gallico vocabulo appellant,

lant, nec illo volente, jubente, scienteque ullus prodiit. Si qui tum temporis editi sunt libelli Cartesianam doctrinam tuentes, aut hujus urbis presbyterii rationem reprehendentes, ii, a quocunque sint concinnati, procul dubio vidissent lucem, etsi nullus talis coetus fuisset unquam institutus. Saltem a collegio hoc nullum fuisse mandatum litteris possum juratus conceptis verbis affirmare liquido. Haec tamen in primis exprobrantur sociis, ut & quod Wittianae factioni fuerint addicti. Res ad rempublicam pertinentes nunquam attigimus, sed quae ad Musas nostras, sive istas humaniores, sive illas graviores & serias spectabant. Quam quisque sectabatur sectam ex illis, qui reipublicae praeerant, nostra nihil referebat. Aliis vere, qui ad rempublicam nunquam accesserant, quid hanc rem curatio erat? Aut si fuissent, quid poterant illi, quam inanibus fabulis, nulli aut profuturis aut nocituris, se ipsos ludificare? Haec sunt accusationis capita, nisi quod invidiosum, quo fruor, stipendium esse clament. Nemo vero ignorat majora commoda ab Amsterodamensibus & Lugdunensibus mihi oblata me amore hujus Urbis & Academiae contemsisse. Itaque

Musis amicus tristitiam & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis.

Nihil possum praestare praeter culpam, a qua me abesse longe exulto. Haec ad te duxi scribenda, ut caussa mea tibi esset perspecta, utque si quos forte male de nobis existimantes audieris, illam posses agere. Utinam in aula posset inveniri, qui sinistras opiniones, quas forte de me in Serenissimi Principis animo severunt, qui mihi male volunt, evellat. Sed de his plus satis. A *Bullialdo* litteras habui, qui *Menagium* narrat in edendis vitis clarorum virorum Provinciae Andium elaborare. Alia, quae narrant, cum de testamento optimi *Capellani*, cui non satis amicus videtur, tum de aliis, proxime plura. Haec enim deproperavi perquam festinanter, dum exequias filiolae, quae pridie diem suum obiit longissimo defuncta morbo, & tabe confecta, curo. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti a. d. XXIX. April. CIƆIƆCLXXVII. Nobilissimum *Selaenium* saluta, quaeso, sicubi videris.

EPISTOLA CCCCXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

TOtus pene jam effluxit mensis, quando de Roberti Constantini Celso apud Harlemios venali tecum agebam. Ex illo nihil omnino de te ad nos est perlatum tabellariorum, ut suspicari licet, culpa: intermissas enim scribendi abs te partes cur rear, cum religiose nuper sis pollicitus fore, ut multo frequentiores, quam hactenus exarasses, ad me dares in posterum litteras. Haec tu. Nam quantum ad me, satis equidem intelligo non licere tibi per continuas occupationes litteris exarandis, ut libitum, vacare. De Celso interim tui

tui juris facto, ut & de Procli Analectis, quod salubri illa pretio venisse cognoscam, votis te potitum augurari audeo. Inter libros, quos e nundinis Francofurtensibus librarii nostri proxime advexerunt, Historiae Augustae scriptores ab *Ulrico Obrechto* illustratos vidi, brevibus sed eruditis animadversionibus. tum *Latini Latinii* Bibliothecam sacram & profanam Romae nuper editam, hoc est, annotationes viri illius Celeberrimi in varios scriptores antiquos qua sacros, qua profanos complectentem, quas ille marginibus codicis alleverat. Ex hisce nonnulla percurri, praesertim quae ad Nasonem, Silium, Martialem ac Manilium annotarat, quod perpauca essent, & horum quidem pleraque in mendis Typographicis castigandis occupata. Unde liquido apparet ab homine indocto ea e schedis *Latinii* congesta. Erunt tamen puto alia majoris momenti. Stomachum fateor haud leviter mihi concitavit gustus ille nuperus ad Longinum, quam indigne illic habetur Naso & Horatius? Minus indignarer, si judicis hujus superciliosi versus putidissimos vidissem nunquam. Horatii quidem hoc fatum videtur esse, ut in plagosorum Orbiliorum manus incidat aeque mortuus ac vivus. Nasonis carmina, ut inepta & puerilia traduci quis ferat, & divinam Medeae orationem, quae Metamorphoseon septimo exstat? Nam cum palmam aliis Tragoediarum scriptoribus praeripuisse judicetur a Quintiliano & auctore dialogi de caussis corruptae eloquentiae, edita tragoedia Medea, quis, nisi insanus, censeat in argumento, quod tam feliciter illi cesserat, tractando ineptire & puerilia proferre potuisse. Hisce videlicet artibus professiones bonarum artium captamus. en dementiam capitalem! Vale, Hagae Comit. 20. Mai. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Cessavi in litterarum officio, Heinsi Nobilissime, sed invitus, incommoda valetudine impeditus, quae me unam alteramve hebdomadem tenuit. Nunc nonnihil levatus antiquissimum habui cunctationem istam assiduitate scriptionis expiare. Huic curae incumbenti superveniunt alterae tuae gratissimae, quae me plane recrearunt. Cum priores tuae mihi redderentur, videram catalogum Harlemensem, & ad *Rulaeum* natu minorem mei studiosissimum litteras dederam de Celso Constantini, quem mihi cupiebam addici, nisi veniret immani pretio; sed nihil dum responsi tuli, ut verear ne spes deluserit hiantem. Nec in Rotterodamensi auctione votis nostris respondit fortuna. Non videtur amicus noster commodis meis invigilasse. Praetexit is quidem insaniam emtorum Anglorum, sed, quod ex tuis intelligo, negligentia ejus me est frustrata, quod aegerrime fero. Bibliothecae Matthisianae indices, cum propter invaletudinem non prodirem in publicum, ad me non delati sunt ante, quam illo die, quo venales proponebantur.

tur. Nec tamen jactura iſta tanti eſt. Nam vix alii libri, quam qui cauſſidicis inſerviunt, ibi habebantur, praeter Novellas *Haloandri*, quas *Diemerbroeckius* ſibi vindicavit. Quamprimum alii libri vendeantur, faxo ne meum deſideres officium. Hiſtoriae Auguſtae ſcriptores *Ulrici Obrechti* & *Latini Latinii* bibliohecam ut quamprimum videam curae mihi erit, vel Ciceronis cauſſa, quem infinitis in locis *Latinium* emendaſſe ſignificavit olim mihi. *Falconerius*, data fide, ſe correctiones has curaturum deſcribi & ad me mitti: illas ſpero non praetermiſiſſe hujus operis editorem. Ubi librum verſavero nova forte ſcribendi ὑπόθεσις naſcetur. Guſtum ad Longinum non eſſe ad tuum palatum facile tibi aſſentior. Novi os hominis & incredibilem audaciam ac δοκησισοφίαν. Ante complures annos, cum mecum de his rebus ageret, multis rationibus eum deterrui ab hac praeſtantiſſimos ſcriptores carpendi libidine, praefatus omnibus nequiter expetiiſſe, ac ab eruditis vindicibus antiquitatis illorum inſcitiam ac temeritatem multo ſale merito fuiſſe defricatam, ut pueris ludibrium debuerint, quicunque in hoc muſtacco laureolam quaeſiverint, nec ipſum *Julium Scaligerum* hoc impune tuliſſe. Videbatur commoveri, & conſilium hoc inſultandi Poëtarum ingenioſiſſimo abjicere, ſed, ut audio, ad ingenium rediit. Ipſe nondum hac guſtatione ſum initiatus; quamvis dudum ad illam fuerim invitatus. Credo ſtomachum praeſenſiſſe ſe his deliciis concoquendis non eſſe. Obfirmandus tamen erit. Ab Epiſcopo Oxonienſi, *Joanne*, Oxonio litteras nuperius habui, & pulchrum munus, marmora Arundelliana ac Archimedis ψαμμίτην & κύκλου μέτρησιν cum Eutocii Aſcalonitae Commentario, & verſione & notis *Joannis Walliſii*. Hunc libellum ait ſpeciminis loco eſſe editum hoc conſilio, ut reliqui omnes veteres mathematici publicarentur, ſed haec ſtudia ſic frigere, ut has curas cogantur deponere, quod ſummo mihi dolori fuit. Nam antiqui Mathematici rariſſimi ſunt, multi praeterea in bibliothecis Anglicis latent inediti, quos omnes protracturi erant in lucem, niſi illorum ſtudium refrigeraſſet hominum ab his artibus alienorum faſtidium. *Merici Caſauboni* bibliothecam narrat Londinenſi bibliopolae venditam eſſe, & paſſim diſtractam. Multos haberi codices Ciceronis in Anglia vetuſtos, qui cum editis ut componerentur ſe curaturum recepit, ſi in rem noſtram futurum id ſtudii genus ſignificarem. Sed vix credo in illa inſula reperiri, qui hanc provinciam recte gerere poterint. Apud Tacitum 1. Hiſt. 64. ſanane tibi ſunt haec verba? ***Nec militum animus, in gaudium ac formidinem permotus, bellum volvebat.*** Mihi videtur Tacitus ſcripſiſſe: ***Nec militum animus in gaudium ac formidinem permotus. Bellum volebant.*** Probaſne emendationem ***Tanaquilli*** in Metamorphoſeon primo: ***in his quaedam modo coepta per ipſum vertendi ſpatium?*** Mihi perquam inſulſa videtur. Ineptior longe, quam libro ſecundo illius operis infercit, cum pro ***pro lucos urbeſque deorum*** in fabula Phaëtontis legit, ***urbeſque domoſque.*** Sed cum eodem libro legit verſ. 371. ***omnemque querelis Eridanum implerat*** perplacet pro vulgato, ***amnemque querelis Eridanum implerat.*** Vale Heinſi, decus meum unicum, & praeſidium certiſſimum. Trajecti Batavorum prid. Eid. Majas CIↃIↃCLXXVII. *Maerſebroeckius* in Selandiam eſt profectus. ***Trelſchius.***

ſchius ante hos octo dies itineri Germanico ſe dedit, ſed Amſterodami etiam nunc haeret, cum Baronis *Kniphuſii* ſorore in Embdanum agrum cras conceſſurus, inde recta contendet Hamburgum. Si ad *Langermannum* litterarum non nihil dederis, poterit eo curari per curſores celeres. Antevertes *Trelſchii* adventum. *Servaeſius* & *Veltbuſius* tibi ſalutem plurimam dicunt. Iterum, vale mea lux.

EPISTOLA CCCCXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

DUm inſtante hac feſtivitate praecipio gaudium ac voluptatem, quam ex tua conſuetudine percepturus eram, ejus enim ſpem mihi tui fecerant, triſtis mihi nuncius affertur de valetudine, qua denuo tentaris. Is tantopere me perculit, ut omnium rerum jucundarum memoriam ex animo meo deleverit; nec ante reſipiſcam, animumque recolligam, quam te vires firmitatemque recollegiſſe cognovero. Nec nunc quod narrem, animumque tuum vi morbi fractum erigam ac recreem, habeo. *Latini Latinii* bibliothecam nondum mihi videre licuit. Ejus potiundae nullam facultatem eſſe ſibi, antequam ſarcinae Francofurto advehantur, ſcribit *Elzevirius*. Celſus Conſtantini in auctione Harlemenſi meis ceſſit uſibus. Pridie in meis aedibus vidi Perilluſtrem *Zulichemium*. Is *Thuani* carmen ineditum, neſcio cujus Galli notis illuſtratum tibi tradidiſſe narrabat, quod multa complectatur digna luce. Sed quam diu tu non valebis, omnia mihi ſordent. Servi valetudini, abjectis omnium aliarum rerum curis. Nolim te vexes, litteris ſcribendis. Tuis modo domeſticis impera, ut tribus verbis ſignificent, quo loco nunc ſit tua valetudo. Omnia me conſecutum putabo, ſi te his malis defunctum eſſe audiero. Hodie collegam noſtrum, *Andream Eſſenium*, Theologiae doctorem extulimus. Cras ejus laudes decantabit *Voetii* nepos. Avi libri poſt ferias aeſtivas proponentur. Vale, decus meum & praeſidium unicum. Trajecti Batavorum poſtrid. Kal. Jun. Greg. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

INdulgentius aliquanto, quam nuper, me nunc habet valetudo, ſic ut litteris ad amicos, quorum tu mihi caput ac ſumma, exarandis vacare denuo nunc queam. Male ſit amico illi tuo, qui ne Proclo aut tu aut ego potiremur ſupinitate ſua effecit. Veniit enim is liber florenis duobus & ſex aſſibus. Cum prodibo in publicum, *Latini Latinii* bibliothecam diligenter excutiam, &

& si ejus in Ciceronem animadversa illic occurrant, ut rescifcas, operam dabo. Habui a *Paulo Falconerio* nudius tertius, qui reliqua *Mureti* in Ciceronem se curante descripta, & quidem multo plura iis, quae jam nactus es, nuntiat, ac sciscitatur, qua via schedas illas ad me mitti cupiam. Gustator ille Longinianus cum professionem aut lecturam, ut vocant, in Academia Leidensi nuper ambiret, hac ostentatione se curatoribus Academiae fucum facere, atque os sublinere est arbitratus. Sed illi rationem ejus, ut audio, non habuerunt. Hoc autem imprudenter ille in primis, qui cum sciret Coccejanos ac Cartesianos prae nimio illo novandi studio jacere ac contemni, in Poëtis sibi successurum sit ratus, quod in Theologicis Philosophicisque illi parum prospere tentarunt. *Gerardus Vossius* ad nos e Britannia reversus est, attulitque meis usibus libros nonnullos, quos tamen nondum videre contigit. In loco Taciti Hist. I. 64. omnino approbo distinctionem, dummodo legimus *bellum volvebant*, sic enim solet Tacitus, ut Annal. III. 38. & alibi. Nunc me juva in altero ejusdem loco Ann. II. 2. *Ignotae Parthis virtutes, nova vitia*, e quibus me non expedio. Omnino enim subobscure dictum. *Tanaquillus Faber* non in his modo, quae designas, Nasonem male excepit, sed in aliis plerisque. Illud tamen *omnem Eridanum* mihi quoque blanditur, quamquam habes apud Maronem *Amnis & Hadriacas retro fugit Aufidus undas*. De *Trelschio*, si quid habes, quaeso communica, debebam illi litteras commendatitias ad *Langermannum*; sed nemo illum melius commendaverit, quam semet ipse. Praeterea totus adhuc marceo ex morbo. Vale, decus nostrum. XI. Jun. CIϽIϽCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

REvixi plane, cum ex tuis intellexi meliuscule tibi esse. Fac quaeso, si me vis vivere & valere, ut ita servias valetudini, ut propediem te firmum valentemque habeamus. *Latini Latinii* bibliothecam nondum mihi videre licuit. Sum ejus videndae cupidissimus. Nullus dubito, quin propediem ad nos eam sit curaturus *Elzevirius*. Indies expectat sarcinas Francofurtenses. *Octavii* & *Paulli Falconerii* merita in me & Tullium jam pridem in praefatione, quam Tullianis praemisi, pro mea facultate celebravi. Jam tres sunt hebdomades, cum omnia, quae ad haec sedecim epistolarum volumina pertinent, praefationes nimirum & indices, sunt typis descripta & consummata. Cur tamen nondum ex lentis bibliopolarum manibus possint eluctari, & in publico conspici mihi rescire necdum licuit, quamvis *Elzevirium* semel iterumque sollicitaverim, ut & exemplaria quaedam ad me mitteret, & cetera pateretur lucem adspicere. Quamprimum illorum copia mihi fiet, ut & ad *Falconerium* exemplum perferatur, operam sane dabo. Cum *Elzevirio* quoque propediem agam de via tuta, qua possint ad nos mitti reliquae *Mureti* annotationes, quas tam pro-

prolixe nobilissimus *Falconerius* promittit. Ille praestantissimorum poëtarum Aristarchus, si luit suae temeritatis ac petulantiae poenas, merito plectitur. *Gerbardus Vossius* quos novos tibi libros advexerit, aveo cognoscere. Quaeso te, ut eum meo nomine salutes verbis amantissimis, si quando videris, & expisceris, ubi lateat vetus ille Tullianus interpres ineditus, quem olim publicandum susceperat amplissimus *Junius* Groeninganus senator. Ἁρποκρατικοὺς apud Ptolemaeum & ejus Paraphrasten existimo esse ante justum tempus natos & mancos, & aliquo membro defectos, qualis fingebatur Harpocrates apud Aegyptios. Ii enim tradebant Isin ex Osiride, qui post fata cum illa consuesset, τεκεῖν ἠλιτόμηνον καὶ ἀσθενῆ τοῖς κάτωθεν γυίοις τὸν Ἁρποκράτην, infantem ante legitimum tempus editum, & inferioribus membris captum, teste Plutarcho in libello de Iside & Osiride, p. 366. edit. Francofurt. & p. 377. ubi loquitur de eodem concubitu: τίκτεσθαι δὲ τὸν Ἁρποκράτην περὶ τροπὰς χειμερινὰς ἀτελῆ καὶ νεαρόν. nec non p. 378. ejusdem libri, ubi hujus fabulae rationem exponit: τὸν δὲ Ἁρποκράτην οὔτε θεὸν ἀτελῆ καὶ νήπιον, οὔτε χεδροπῶν τινα νομιστέον, ἀλλὰ τοῦ περὶ θεῶν ἐν ἀνθρώποις λόγου νεαροῦ καὶ ἀτελοῦς καὶ ἀδιαθρώτου προστάτην καὶ σωφρονιστήν. Harpocratiaci igitur meo judicio sunt ἠλιτόμηνοι, ἀτελεῖς, ἀσθενεῖς τοῖς γυίοις. In alio Ptolemaei loco ἄτρητοι recte a Proclo exponuntur, hos Ciceronis verbis sic circumscribere possumus, *quorum natura est obsignata*. In Taciti Hist. I. c. 64. non diutius ambigo de locutione *bellum volvebant*, & plane tibi subscribo illam non esse sollicitandam. Sed tamen interpunctio est immutanda, & pro vulgato *volvebat*, legendum *volvebant*. In Annalis secundi capite secundo, *ignotae Parthis virtutes* sunt promti aditus, obvia comitas, *nova* vero *vitia* deliciae & mollicies Romana, gestatio in lectica, comitatus Graeculorum, cupediae & lautitiae Italicae: paullo post vocat *prava* & *honesta: quia ipsorum moribus aliena, perinde odium pravis & honestis*. Sic hunc locum semper intellexi. Si quid melius & rectius habes, suaviter imperti. A *Joanne Verwayo* Delphensi, cui describendas commiseram maximi Parentis tui animadversiones in Hesychium, litteras habui. Se jam bonam earum partem in ordinem redegisse, & descripsisse significat, & maxime in reliquis desudare, per valetudinem sibi non licuisse omnia expedire. Stimulum & faces currenti admovebo. Ex Gallia litteras habui, quae narrant Themistii orationes, curante *Cossarto* Jesuita, brevi prodituras, ut & volumen variorum Historiae Byzantinae scriptorum ineditorum, quos collegerit *Combefisius*. *Cangii* Glossarium Latino barbarum hoc anno lucem non visurum, sudare tamen sub prelo. *Natalem Alexandrum* selecta Historiae Ecclesiasticae capita, & in loca ejusdem insignia dissertationes Chronologicas, Criticas, & Dogmaticas edere, prodiisse jam quatuor tomos, quibus duo prima secula illustrarit: Zonarae novam editionem Anglos adornare, ibi quoque Jamblichi ἀνέκδοτα de mysteriis Aegyptiacis & aliis nonnullis opusculis propediem publicabantur. Hygino qui hîc manus admovere velit, inveniri non potest. *Berkelius* hisce diebus me invisit, testatus se ex codice vetusto multas foedissimas mendas ex hoc scriptore delevisse, quae nullius ingenii, quamvis sagacissimi & perspicacissimi, vi possint eximi. Vale, decus seculi. Trajecti Bata-

Batavorum a. d. XIV. Jun. CIↃIↃCLXXVII. Julian. Accepi hisce diebus ab amico ex Gallia & Anglia reduce Parisiis esse, qui *Holstenii* notas in Stephani ἰθυικὰ sit emissurus in lucem. Nolim hanc lauream nostro *Ryckio* praeripi.

EPISTOLA CCCCXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Litteras tuas, uti soleo, habui acceptissimas sane, praesertim quod complura eae complecterentur hactenus mihi incomperta. E Galliis habui proxime a *Menagio*, sed vix quicquam rei majoris nuntiantes, nisi prodiisse secundam Eusebii Valesiani editionem. de Harpocratiacis arridet mihi sententia tua. Nunc & a *Cupero* exspecto, quid ille de iis statuat, quando utriusque vestrum opinionem optimo *Bigotio* ignotam esse haud patiar. de *Latini Latinii* Bibliotheca omitte curam. Nihil enim omnino, quod mireris, Ciceroni illustrando illic datur. hodie enim librum, etsi adhuc invalidus, apud *Leersium* bibliopolam inspexi. in Taciti loco minus laborabam de sensu verborum, qui liquido satis patet, quam quidem de structura orationis, neque enim Tacitum illic agnoscebam, sed hominis semibarbari acumen horridum ac incomptum, qui locum in membranis mendosum a se castigatum sic interpolasset, quem ego ab ipsius Cornelii manu esse puto. *Sed promti aditus, obvia comitas, ignotae Parthis virtutes, novitate invisae, & quia ipsorum a moribus* (nam MSS *majoribus*) *alienae, perinde odio* (sc. erant) *pravis & honestis.* Sed haec hominis aegroti somnia. Vellem de pluribus agere, si valetudo ferret. Illud interim miror, lib. III. Ann. cap. 46. *& fugientibus consilite* patienter ferri ab hominibus tot eruditis; cum id Latinum non sit. & sane Cod. Med. etiam aliis locis *consilere* pro *consulere* scriptum exhibet. quid apertius, quam *fugientibus consulite*, hoc est parcite fugientibus? Vale. Hagae Comitum XXV. Jun. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Nunquam majore gaudio perfundor, quam cum tuae mihi redduntur litterae, plenae suavitatis & eruditionis. In his postremis id unum me male habet, valetudinem etiamnunc dubiam esse, & nondum plane confirmatam. Deum O. M. veneror, ut quamprimum vires attritas reficiat, ut tu possis sine molestia in praeclararum artium studiis versari, & nos solide gaudere. Ptolemaeum de Harpocratiaticis mihi non licuit inspicere. Nam ejus Geographica sola habeo: sed ejus Paraphrasten Proclum inspexi. Cujus verba sunt pag. 177. Ἐὰν δὲ προσμαρτυρήσῃ ὁ ȣ ♃, ἢ ὁ τῆς ♀, ἐνεχόμενα τὴν ἰδιότητα ἕξει τὸ τέρας, ὥσπερ

ὥσπερ οἱ ἑρμαφρόδιτοι, καὶ οἱ καλούμενοι ἁρποκρατικοὶ καὶ οἱ τοιοῦτοι. *Cuperi* ſententiam, ubi ad te pervenerit, quaeſo ut mecum communices. Caput illud, in quo Ἁρποκρατικῶν meminit Proclus, eſt περὶ τεράτων. de monſtris. In *Latini Latinii* bibliotheca nihil reperiri, quo Tullius melior & emendatior reddi poſſit, miror hercule, cum huic ſcriptori plus operae oleique impendiſſe mihi narraverit olim *Falconerius*, quam ulli alii, cujus omnes margines impleverit emendationibus & explicationibus: quas deſcriptas ad me ſe curaturum fidem dederat. Cum ad *Gradium* litteras dederis, vide, quaeſo, num poſſis explorare, quid illo *Latinii* Tullio ſit factum. Memini quoque te olim mihi ſignificare, Romae neſcio in cujus bibliotheca *Achillis Statii* ἀνέκδοτα in Propertium latitare; illorum poſſeſſor ex mea effluxit memoria. Taciti locum in II. Ann. ſcabrum eſſe & ulceroſum non diutius repugno. Particula enim *ſed* omnino verbum aliud requirit; non poſſunt ſequentia cum praecedentibus connecti. Emendatio tua eſt quidem perpulchra, ſed & a veſtigiis ſcripti codicis longius recedit, & ab aſperitate illa, quam Cornelius amat, quamvis ego lenitatem hanc longe praetulerim iſti abruptae dictioni. Vide num haec propius abſint a ſcriptura librorum: *ſed promti aditus, obvia comitas, ignotae Parthis virtutes nova vitia viſa*, (ſcilicet ſunt Parthis) *& quia ipſorum a moribus aliena, perinde odium pravis & honeſtis:* perinde oderant prava, quae intulerat Vonones, geſtamen lecticae, neglectum equorum, delicias & luxuriam Romanorum, ac honeſta, nimirum obviam comitatem, promtos aditus, comitatum virorum doctorum. *viſa* videtur abſorptum eſſe a *vitia*. Tuae res eſt exiſtimationis. Tuo calculo ſtabit, cadetve haec conjectura. In Annali III. cap. XLVI in tuam diſcedo ſententiam. Nihil poterat accommodatius huic loco corrupto dici. Sunt alia loca in mundo, quibus iſta correctio & expoſitio poteſt firmari. Ex Gallia perfertur ad me Hiſtoriae Eccleſiaſticae *Godovii* Tomum tertium, qui illam perſequitur ad ſeculum nonum, nunc typis deſcribi, ut & *Thomaſini* diſciplinam Eccleſiaſticam antiquam & novam, quam lingua Gallica tribus tomis eſt complexus. Primus jam operas exercet. Vale, vir ſumme & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XIX. Jun. CIƆIƆCLXXVII. Inviſit hiſce diebus nos *Irmanni*, qui Principi Neoburgico fuit a conſiliis, & legati perſonam geſſit apud Suecos, filia, puella non tam forma, quam animi dotibus inſignis, cum fratre, & meam uxorem ſecum abduxit in Hollandiam, quae ſi Hagam quoque contendet, coram videbit, quo loco tua ſit valetudo. Iterum vale.

EPISTOLA CCCCXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

De *Latino Latinio* ita eſt, ut dixeram. Bibliothecam is ſuam legaverat Canonicis Viterbienſibus, & probe memini; in cujus urbis Eccleſia Cathedrali ea etiam nunc aſſervari dicitur. At hîc de Viterbiana bibliotheca nihil.

Laudatur tantummodo *Brancciauus* Cardinalis, qui schedas hasce conquiri curarit, quem proinde morte opinor praeventum supremam manum operi non admovisse. Erat enim litterarum amantissimus. *Achilles Statius* bibliothecam suam legaverat Theatinis, aut patribus Oratorii Romae, ubi illa etiamnum asservatur, a me inspecta olim, atque utinam Propertii majorem tum curam habuissem. Ex Anglia per *Vossium* accepi tres tantum libellos, nescio an tibi visos, quorum primus opuscula Mythologica Ethica & Physica complectitur, jam ante hos sex annos edita; secundus Historiae Poëticae scriptores, Apollodorum, Cononem, Ptolemaeum, Parthenium. Tertius Rhetores, Demetrium Phalerium, Tiberium Rhetorem, Anonymum Sophistam, Severum Alexandrum: nam Aratum & Eratosthenem jam vidisti. De Harpocrationis locum Ptolemaei nondum mihi licuit excutere, quod liber is non sit ad manum. Praeterea super hac re a *Cupero* responsum hactenus non sum nactus: de Taciti loco laetor, quod mendosum esse mihi assentiris, quales sunt adhuc in illo scriptore plurimi, sed quibus mederi non sit opis meae. Miror virum summum *Justum Lipsium* de locis mendosis tam raro admonuisse in suo commentario. Sed plerique eo sunt ingenio, ut nolint videri molestiam sibi exhiberi, nisi & medelam simul ferant. *Nova illa vitia* non possum probare. Nam si Taciti genium habeo perspectum, dixisset potius, *ignotae virtutes pro vitiis*. Deinde, *odio pravis juxta & honestis*, sic capiebam, quasi mores isti hominibus pravis juxta ac honestis odiosi fuissent apud Parthos. *Odio* breviter, & more suo dixit noster, sc. *erant*. Apud Nasonem, *Non fumus huic odio, nec scilicet esse meremur*. Caeterum, quod dixi foede interpolatum esse locis infinitis, alibi pluribus evincam. Brevem ac succinctum esse utique fateor. Fateor & scabrum esse quandoque, non tamen suo vitio, sed librariorum. Videtur enim exemplar, unde Medicaeus codex transfluxit, valde mendosum fuisse, sed quem homo semieruditus postea interpolavit. Ejus rei specimen ecce. lib. XIII. Annal. cap. 56. *Deesse nobis terra, in qua vivamus, in qua moriamur, non potest*. vertunt se in omnes formas homines eruditi, ut hanc scriptionem tueantur. At omnia erunt perspicua, si post *vivamus* inserimus τὸ *potest*. quod geminare librarius neglexit, qui error sollemnis. At, inquiunt, brevitati studet ubique Tacitus: sed ita studet, ut elegantiam non negligat. Sic *esse* repetit lib. I. Hist. 3. Alter locus est, quo se tuentur, Ann. XII. cap. 64. ubi lego, *quae filio daret imperium, tolerare Imperantem nequiret*. Vel, *quae cum filio daret imperium, tolerare imperitantem nequibat*. Alter locus est Histor. I. 8. *& pacis artibus, belli inexpertum*, ubi inserenda una syllaba cognata, *& pacis par artibus*. Sic alibi *par rebus gerendis*. & haec quidem hactenus: plura etiam aliquanto quam necesse erat, cum saepenumero sim expertus loquacitate hac mea silentium tibi imponi. Quod tamen omen absit. Vale, suavissime & jucundissime rerum. Hagae Comit. VI. Quinctil. Gregor. CIↃIↃCLXXVII. Amicos communes plurimum jubeo salvere. Quid amaenissimi ingenii *Trelschius* noster? ubinam terrarum degit?

EPISTOLA CCCCXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PLane mihi persuaseram, me hic tuo complexu fruiturum, & praesenti gratias acturum pro summa, qua nos nuperius accepisti, comitate & liberalitate. Nihil potuit fieri a te, tam adfectae valetudinis viro, benignius & suavius, ut cumulum ingentem aggesseris tot tuis erga nos beneficiis, quibus nos tibi sic obstrinxisti, ut nunquam possimus gratiis defungi, quas tibi debemus. Hospitibus tuis, fateor, carendum tibi fuit aliquot dies, sed poterunt hanc jacturam longiore mora sarcire. Hic cum aequalibus has dieculas non injucunde, ut puto, combusserunt, a quibus aegerrime dimittentur. Novi quod hic circumfertur, non est magnae rei, nisi quod Dux Lotharingiae capta Mussomio ex Leucorum agro, trajecto Mosa, Rhemos infestasse credatur. Nostri Carolinum Regium oppugnant. Sed cum tabellarius ex castris discederet, novissimas litteras ferens, jubebantur omnes in armis esse, & descendere, quoniam hostile agmen non longe a nostris abesse nuntiabatur. Num manus conseruerint, audiemus proxime. Mihi sane non fit verosimile, Gallos fortunam proelii ancipitis experturos: sed circumsessis subsidii nonnihil ut mittatur tentaturos, si quae fama pertulit, vera fuerint. Nostri omnes te salutant, & hic cupidissime videbunt. Deum precamur, ut confirmata valetudine te per nostram urbem Borealem Hollandiam petentem videamus incolumem. Fac quaeso ex te cognoscam, qua die & hora nobis sis adfuturus, ut currus ad scapham sit praesto. Vale, grande decus meum & praesidium unicum. Trajecti postrid. Kal. Sextiles Julias CIƆIƆCLXXVII. Tua ex sorore neptis cum fratre tibi quoque salutem adscribunt.

EPISTOLA CCCCXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUsquam mihi melius esse potest, quam apud te, qui non solum lautis epulis, sed & sermonibus plenis doctrinae, leporis, ac venustatis nos invites, ut, si illis frui mihi licet, sordeant mihi non solum omnium Regum ac Dynastarum, sed ipsius Jovis coenae. Absentiam longiorem non ferebant res meae, ut ipsi tibi narrabunt tui necessarii, quos hodie aut cras videbis. Non detinebo invitos, sed aequalium blanda precum vi hactenus retinentur, videntur nostrarum puellarum consuetudine & ambulationibus delectari. Novi hic de republica nihil fuit allatum. Simul quid accepero, habebis. Proximo die lunae hora nona currus faxo ad scapham te praestoletur, & ad nos ferat.

Voetium heri ipse compellavi. Ultimum folium nondum ait typis esse descriptum, nec describi posse, antequam dies auctioni sit dicta. Magistrum vero propediem esse diem dicturum, tum illico mecum duo se communicaturum exemplaria. Rogabam, ut editas jam paginas mihi liceret inspicere. Respondebat cis paucos dies omnes me visurum. Ferenda itaque nobis haec non longi temporis prolatio. Vale, vir summe & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XII. Aug. CIƆIƆCLXXVII. Nostri & tui te salutant.

EPISTOLA CCCCXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NIhil sororis tuae filia est amabilius. Ita omnes, qui illam viderunt, cepit singulari quadam elegantia, multisque aliis dotibus, quibus inprimis floret. Suavitas quoque fratris omnibus fuit jucundissima. Magnum sui desiderium nobis relinquunt. Speramus fore, ut brevi te cum illis hic videamus. De adventu tuo ubi certior fuero factus, ad scapham ero praesto. Haec scripseram praeterito die Saturni, cum *Goesii* ad vos redirent. Sed interpellabar a viro illustri, ut reliqua tum non possem attexere. Interea tuae ad me afferuntur acceptissimae, ex quibus tamen invitus intellexi, te hanc urbem nobis non visis transiturum, quod dii magni averruncent. Litterae tuae prae se ferebant XIV. Augusti, sed calami credo lapsum esse. Nam si pridie illas exarasti, heri jam nostram urbem transiisti: sin vero heri datae sunt, non videris a me velle, quod facis, petere, ut Daumianam epistolam hodie remittam; non enim illa in tuas nisi reducis manus posset pervenire: sub vesperam enim ad vos demum perfertur, cum, si tuis litteris credendum, hac meridie hic sis conscensurus scapham Amsterodamensem. Itaque credo XVI. Augusti fuisse, cum hoc epistolium scriberes. Cras itaque ad undecimam tibi cum curru ad scapham occurram, ut mecum cum tuis prandeas, & possis hora prima Amsterodamum te conferre, si tanta properandi libido est, *Goesii* vero hora duodecima Lugdunensi viae se dare. Epistolam utramque remitto, & cum illas mecum communicasti, tibi plurimum debeo. Vix quicquam in utraque dignum lectu. Nam quos laudet ille libros *Martini Kempii* & *Pufendorfii*, tu nunquam miraberis. Vidi utrumque. *Lambecii* ad *Bosium* epistolam videre pervelim. Reliqua vix tanti sunt. Bina Hieronymiani dialogi exempla perlata sunt ad me. Pro quibus tibi & *Daumio* laudes dico. Hic vidi *Christofori Sandii* animadversiones in *Vossium* de Latinis Historicis, quae modo prodierunt Amsterodami. Epistolas Tullianas praesenti hic tradam. Novi, praeter ea, quae ex litteris publicis ad Ordines nostros datis typis sunt mandata, nihil audimus. Haec nunc accipis. Jupiter iste pluvius nostrorum coeptis parum favet. Vale, vir summe, & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XVI. Aug. Gregor. CIƆIƆCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCCXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Spero te feliciter hoc itinere defunctum esse, & gravem aere dextram retulisse. Illustrissimus *Paderbonensis* Episcopus tantum quod discesserat, cum ad illum salutandum a te recurrissem. Mitto nunc binos catalogos librorum, qui proxima hebdomade hic venum ibunt. Scis minores, & qui ultimo loco positi sunt, hîc locorum ante alios vendi. In auctione, quae cras apud vos habebitur, quosdam libros, si bene vendantur, mihi velim addici. Nam per istas publicas domesticasque angustias nobis nunc non licet esse animosis. Cujus opera tu uteris in libris emendis, ille & mihi poterit commodare. Ego vicissim tuis ut commodis hîc invigiletur, providebo. Certum mihi erat de illis Taciti locis, de quibus tuas conjecturas ante aliquot hebdomades ad me miseras, & de nonnullis Flori locis, quae male etiamnunc se habent, tecum agere cum maxime, sed tristis intervenit nuncius, qui animum meum ab his amoenioribus avocavit, & ad sollicitudinem non parvam traduxit. Hodie hora nona, cum caeremoniis publicis fungeremur, domi meae fuit ancilla vestra Vianensis, quae rogavit, ut tibi significarem quantocyus, foeminam, quae rem tuam familiarem curabat, praeteritae noctis hora prima obiisse. Novi ejus mortem tibi molestiam & curam non levem allaturam, cum certi homines, quorum fidei recte possimus nostra credere, rari inveniantur. Sed fata viam invenient, qua hoc quoque vitae incommodum possit leniri. Vide ne te nimis affligtes, & majus malum nimia sollicitudine tibi arcessas. Moderate ferenda nobis sunt omnia humana. Si forte quid moratur, ne statim possis advolare, manda nobis, quod absens curatum velis, & omnia summa studia & officia in te a nobis expecta. Cura tuam valetudinem, & nos ama. Trajecti a. d. XII. Septemb. Gregor. CIƆIƆCLXXVII. die solis.

EPISTOLA CCCCXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Nummos pro libris in auctione Voetiana tibi addictis *Pelsius* mihi tradidit, cum Vellejo. Libros mittam, cumprimum fuerit, cui recte illos dare potero, & recepero Caroli magni libellum de imaginum cultu, quem in usum aliquot dierum, cum nonnullis aliis ex mea suppellectile mutuum petiit Panno, qui in Romanensium opinionibus explodendis ex subterranea Roma *Bosii* praecipuis argumentis petitis, quae firmat auctoritate veterum scriptorum, versatur. In Plosiana bibliotheca insanierunt licitatores, pretium in primis inten-

dente *Bootio*, Consule nostrae Urbis, & bibliothecae custode, cui plerosque omnes, quos tu & ego desiderabamus, vindicavit. Nactus sum solam Exegesin Historicam de caussis, quibus ordines Sueciae compulsi Sigismundum tertium exuerint diademate: pretio octodecim obolorum. *Pratei* Regulae Juris vilius venierunt, sed per errorem. Me enim auctorem pretii esse, quo vendebantur, existimabam, sed praeco *Bootium* illas licitatum esse ajebat, cui frustra me opponebam. Ipse plerumque interfui venditioni. *Pisoni* nomen & Consulis animositas, quo minus bene desideratos libros emeremus, nobis obstiterunt. Pro Draconis de Patriciorum origine libello non magnae rei obtuli frustra duos florenos. Magis propitio Mercurio nos usuros spero in aliis auctionibus. Viquefortiani catalogi fac, quaeso, cum prodierit, mihi copiam facias. Glossarii specimen nimium quantum arridet mihi. Auctor illius vir est infinitae lectionis, & eruditionis diffusae. Utinam brevi lucem adspiciat. Nam ejus desiderio teneor. Ad Illustrem *Seleemium* misi praeterita die Jovis exemplar epistolarum Tullianarum, quod hic ei tradere decreram. Sed cum per praecipitem ejus transitum mihi non licuerit esse tam beato, mutae id perferendum commisi, cui & aliud adjunxeram Illustrissimo Parenti ejus destinatum. Recte curata esse nullus dubito. Novi in re litteraria quod nunciem, nunc non habeo: te vero expecto. *Jacobus Gronovius* Bremam excurrit, rei domesticae caussa. Vale, meum decus unicum, & me ama. Trajecti Batavorum a. d. VII. Octobris, CIↃIↃCLXXVII. Jul.

EPISTOLA CCCCXXX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

AD *Hugenios* patrem filiumque, quae misisti Ciceronis exemplaria, ne recte, curata esse dubitare possis, ipse ego in illorum manibus vidi. Habes hic fasciculum a *Pelsio*, & *Copoferrei* in Nasonem annotationes. A *Scheffero* tandem habui, cum duobus libellis, altero de tribus orbibus aureis in Suecia nuper repertis, altero polemico adversus *Olaum Verelium* de Etymo Upsaliae. Ipse scorbuto diris modis se exagitari scribit, diu vitalis fore non videatur. Interim socerum suum *Loccenium* ad plures abiisse. Habui & litteras a *Johanne Columbo*, Eloquentiae apud Upsalienses professore, *Schefferi* genero, quae de variis Valerii Flacci locis agunt. Vale, cum tuis omnibus. Hagae Comit. XXIII. Octob. CIↃIↃCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCCXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

EN tibi litteras a nostro *Francio*, quae, ut narrant, tibi ferent elegidion *Broeckhusii*. quem utinam ex castris in Musarum colles possemus reducere, & alicubi collocare, ubi in litterarum studiis, ad quae natus est & factus, possit consenescere. Elegantia sane hominis digna est pacatiore provincia, ad quam votis omnibus adspirat. De *Jacobo Perizonio* dies quoque noctesque cogito. Nam ejus ingenium & eruditio, cujus insignia vidi specimina & in annotationibus Livii, quae recenti accedent editioni, & in multis epistolis ad me datis bonae frugis plenis, virum praeclarum promittunt, modo queat ex his tenebris, & rebus angustis, quibus conflictatur, emergere. Audio Franequerae litterarum Hebraearum doctorem publicum obiisse. Hanc provinciam *Perizonius* ornaret egregie, si ei crederetur. Nam non tantum in Graeca & Latina, sed & Hebraea lingua est versatissimus. Constitui *Huberum* Juris Doctorem eruditum hoc nomine compellare. Tu, si quem procerum Frisiae nosti, velim ejus quoque caussam agas. Apud *Simonem Gabbemam*, si superest, tua commendatio magnum pondus habebit. Quaeso ut praestantissimi tuique observantissimi juvenis commoda curae tibi sint. Nihil ipse de hac statione vacua novit. Nam heri demum nuncii de illius viri decessu ad me perlati sunt. Ex Anglia narrant Oxoniae *Spelmanni* librum de Alfrido magno, hoc est, Ideam boni Principis prodiisse, & Commentarium *Pocokii* in Micheam & Malachiam Prophetas, Josephum vero nunc typis describi. Hisce diebus incidi in Chronicon Vindesinense a *Buschio* editum, quod emi viginti assibus. Si id tuae bibliothecae adscribi desideras, mea voluntas a tua, sicut in aliis rebus omnibus, sic nec hîc discrepabit. Quod in auctione Voetiana proponebatur, *Matthaeus* Leidensis quovis pretio sibi redemtum cupiebat, & votorum compos est factus. Catalogum Vicefortianum, quem promittebas, nondum vidi. Proscribitur tamen in nunciis rerum novarum, qui passim publicantur. Te quando hîc videbimus? ἤξεις ὦ φίλη ἦλις. Fac valeas, & brevi venias Μυσῶν κλέος. Trajecti Batavorum a. d. VIII. Kal. Novemb. CIↃIↃCLXXVII. Jul.

EPISTOLA CCCCXXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PERIZONIUM ac *Broeckhusium*, juvenes praestantissimos commendas mihi, poteras & me ipsum eodem jure. Cave enim credas res illorum minus mihi commendatas esse, quam sunt meae. Laudo interim officium tuum exosculorque, id-

idque fulcire, si quid in me virium est, ac confirmare pro virili enitor. Apud Frisios e Procerum numero notum nunc habeo neminem: nam *Hairius* Noviomagum jam hinc, puto, est profectus. Cum *Simone Gabbema* commercium litterarum non intercessit mihi a multis annis. Nec satis habeo compertum, superetne, & vescatur etiamnum aura aetheria. Tu facile illic terrarum invenies, cui tradas juvenem suis meritis commendatissimum. A *Brouckhusio* versus habui elegos, molles profecto, tersos ac perelegantes. Non est pro dignitate reipublicae tale ingenium inter caligatos sordere. Eo igitur cura a nobis convertenda unice, ut si non Musis, certe instituto cuicumque liberaliori hunc juvenem vindicemus. Aderit ipse fortasse nobis sub hibernam tempestatem. Quod si sit, licebit doceri, quo cogitationes ejus potissimum adspirent. de libris Oxoniae recens editis nuntium habeo acceptissimum. Nam Londinensis Catalogus, proxime e Britanniis ad me perlatus, vix quicquam praefert, praeter miras quisquilias, uti videbis. Pro Chronico Vindesinensi gratias habeo ingentes. Valetudo me foco adfigit, Vale. Hagae Comitum x. Novemb. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Litteras tuas, quas novissimis inserueras, illico Vianam curavi. In auctione nupera non respondisse fortunam nostris votis moderate ferimus, & secundiorem horam expectamus. Pro *Vossio* de rythmis Chronicon Vindesinense habebis, si communis amicus noster minus impatienter illum librum desiderarit, qui facilius apud Lugdunenses eum inveniet, quam hîc nos eum reperiemus, apud quos libri melioris notae, iique nuperius vulgati, raro proponuntur. Si tamen eo diutius carere gravabitur, absit ut ex illius incommodis mea comparem commoda, qui malo amicorum utilitati servire, quam meae. *Broeckhusio* & *Perizonio* factum sane velim. Utriusque ingenium indignum est hac fortuna, & quod tam sollicitam ducat aetatem. Merentur in luce hominum & litterarum vivere. *Broeckhusius* nullam contemnet functionem, qua se poterit tueri. *Huddenius* Amsterodamensis Consul ejus est necessarius, sed is poëtis iniquior esse videtur. *Perizonii* caussam egimus apud *Huberum* Franeckerae. Responsum indies expecto. Valetudinem tuam afflictam, quae magnum mihi luctum, pro meo in te studio & observantia, importavit, nunc spero refectam esse, ut ad Principem Optimum & Sapientissimum possis excurrere, & ejus suavissima consuetudine molestias has, quae tot annos indignis modis te exercitum habent, abstergere. Tuo tamen complexu, antequam viae te committas, spero nos hîc fruituros. *Cuperus* spem facit libri IV. observationum brevi in publica luce compariturі. Ex Germania perlatus est ad me *Joanni Stesteri* Pilatus defensus; sed liber est plenus ruris & inficetiarum. Sed refu-

refutatio illius a *Daniele Mapanafo* concinnata videtur esse melioris frugis. Fugitivo tamen oculo istam delibavi nondum compactam, & hoc die demum mihi redditam. Jamblichum Anglicanum cupide videbimus. Luciani de calumnia diatriben a *Jacobo Tollio* publicatam puto te habere. Magni Antistitis Paderbornensium epistolam cum mecum communicasti, multum te amo. Qui de pace nuncii ex Anglia perferuntur, utinam eventus comprobet. Exspirasse Regem Sueciae, qui Neomago veniunt, affirmant. Quae si vera sunt, tot tantisque difficultatibus illud regnum afficietur, ut ex illis emergere vix potuerit. Pro Serenissimi Principis Arausionensis reditu & auspicato matrimonio vota nunc facimus. Sed a Regibus & Principibus revocemus nos ad nostras Musas. Ad *Schefferum* litteras exarabo, cum primum facultas mittendi dabitur. Ejus generi emendationes in Valerio Flacco num tibi arrident? Excerpta veteris codicis, quem cum Floro edito commisisti, utinam praesto sint. Nam notae meae cis unum alterumve diem prela subibunt. Callimachum *Annae*, *Tanaquilli* filiae, Amsterodami typis denuo describi accepisti credo. Taciti loca, de quibus mecum agebas, vel nunc tandem excutere fert animus. Praestat enim sero, quam nunquam. In Ann. v. cap. 4. editores impudenter grassati sunt, & primus quidem hujus facinoris auctor, puto, fuit *Beatus Rhenanus*. Nam vetustiores editiones retinent lectionem membranarum, aut non longe ab iis recedunt. *Alciati* sane ab Oporino vulgata Basileae anno undevicesimo superioris seculi clare: *quandoque Germanicis Titium poenitentiae senis*. Conjectura tua proxime a vestigiis hujus scripturae abest: *dandumque domui Germanici interstitium poenitentiae senilis*, nec dubito, quin aequis eam censoribus sis probaturus. *senis*, quoniam hoc omnes membranae prae se ferunt, non rejecerim. Nam & hoc loquendi genus Cornelio non est infrequens. In Annali VI. cap. XXVIII. in Phoenicis descriptione certissimam habeo, quam sollertissime excogitasti, lectionem *surculis e thuris*, pro vulgato ἀπροσδιονύσω *suis in terris*. ex *surculis* cum una atque altera littera excidisset, refinxerunt aut librarii aut imperiti correctores *in suis*, hinc & *turis* in *terris* fuit mutandum. Non est ut *e* interponas contra librorum fidem. Nam XIV. Ann. sic quoque loquitur: *templa structa vetusto saxo* Rogo ut & reliqua, quae in Phoenicis descriptione castiganda habes, mecum communices. Ex Sibyllae foliis promisisti, quod reponis I. Hist. 67. *proximum quemque culpae*. *Culpa* enim non *poenitet*, quam sententiam vulgati libri ostentant. Nec repugno in Ann. XIII. c. 56. tibi rescribenti cum Mureto & Lipsio: *Deesse nobis terra, in qua vivamus, potest, in qua moriamur, non potest.* Sed in XII. Ann c. 64. *quae filio dare imperium, tolerare imperitantem nequibat*, nihil muto persuasus rationibus, quas *Gronovius* IV. Observ. 2. huic loco tuendo & explicando adfert. Sed in correctione illius loci verbo defecti, qui est Hist. I. c. 8: & *pacis par artibus* non ego, sed totus tibi Parnassus applaudit. Nunc expecto brevi novarum observationum cumulum. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti Batav. a. d. IX. Novemb. CIϽIϽCLXXVII. Jul.

EPISTOLA CCCCXXXIV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

QUanquam in omnes formas me verto, non possum, quod velim maxime, abigere, & in morboniam ablegare avem pessimam, quae me contubernio suo prorsus enecat, mi Graevi, adfectam valetudinem spondet quidem nunc meliora, sed nescio an bona fide. Quod ni sui dissimilem se praestat, Viannam viribus confirmatis mox contendam, subducturus invalidum corpus maximis turbis, quas adventus Principis e Britannia nobis minatur. Quippe cum pridem ego destitutus somno omni, unam solitudinem ac quietem praecipue adversus hoc malum mihi esse invocandam intelligo. In negotio *Perizonii* apud Franequeranos, non est quod exspectemus successus, cum alter in Hebraicam professionem jam dicatur esse subrogatus. De Profectione Paderbornensi omnem cogitationem necesse est abjiciam in Martium aut Februarium mensem: vix est enim, ut ante id tempus vires dejectas instaurem. Habui a *Daumio* & *Carpzovio* litteras, quibus & libri a praelo recentes nonulli adduntur, sed vix mei saporis, praeter unum *Rittershusii* Corippum. Justinum suum propediem me jubet sperare *Schefferus*, jam typis Hamburgensibus fere descriptum. Mea ad Tacitum annotata cur tantis laudibus tollas, nihil omnino rationis erat. Plura id genus alia memini proponere ad orationem Senecae magnam partem spectantia, quibus abs te examinatis Phoenicem excutiemus. Sed tu, qui Hymenaeum paras Arausionis Principi, alia nunc habes, & quidem longe nobiliora, in quibus ingenium exerceas. De Floro nihil possum, nisi excussis scriniis meis. *Vossii* libellum de Rythmis hactenus quidem apud me reliquit *Ryckius* noster. Vicquefortiani libri immenso pretio distrahuntur, & tamen ex iis nactus sum *Foljetae* Historiam Genuensem, qui liber ipsa in Italia sedulo venantem me semper est frustratus. Vale. Hagae Comitum 25. Novemb. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DII Deaeque perdant istam molestissimam contubernalem, & praecipitem illam agant εἰς πίθας ἀλίας, unde negant quenquam redire, quae mora odioque te enecat. Nae illa nihil est impudentius, quae invisa tibi obrepsit invito, & nec minis, nec blanditiis ac delinimentis ullis adhuc potuit abigi, quamvis discessu suo magnam tibi laetitiam objicere se non ignoret. Sed quoniam abitum eam nunc adornare narras, valere spero

tibi jam dixit. Si tam multa mala ei ingessisti, ut repudiato hoc contubernio in posterum te jubeat res tuas tibi habere, non solum Aesculapio Gallum prosecabimus, sed hecatomben Divae Hygejae, si bona fide tecum in gratiam rediit. Te sat scio nervos omnes animi & corporis intensurum, ut illa placata diutissime utaris. Interea donec certiores fuerimus facti, num votorum rei simus, *saepe tener nostris ab ovilibus imbuet aram Illius.* In Viancensem secessum cum te contuleris, noli, quaeso, hybernae te navigationi committere, sed hanc urbem transi, cujus blandi soles, & molle coelum ad confectas vires recolligendas plurimum conferent. Nostram & *Perizonii* de loco Franeckerano spem elusisse Frisiorum praeposteram festinationem doleo. Vereor ne suo sibi jumento malum arcessant. Reverendum *Spanhemium* de illa vocatione male augurari ex ejus litteris cognovi. Iter Paderbornense, quod meditabaris, in proximum ver rejici invitus audio. Nam tanti Principis consuetudo & solitudinis brumalis taedium & tot molestias, quibus tam diu circumsessus fuisti, potuissent abstergere. Sed cum non liceat nobis nostro animo morem gerere per duram necessitatis legem, in praesentibus est conquiescendum, donec nostro dies eant omine. A *Carpzovio* & ipse litteras habui cum nonnullis libellis, nec magnae rei, nec nostri palati, praeter quasdam dissertationes Academicas non plane contemnendas. Vidi hisce diebus *Hermanni Conringii* de nummis Hebraeorum Paradoxa, quae mirum in modum me ceperunt. Inter alia firmis vincit argumentis, omnes Siclos Hebraeos aliosque nummos, litteris Assyriis aut ulla imagine signatos, adulterinos esse & recentes: antiquos vero nonnullos inveniri litteris Samaritanis inscriptos, sed nec ipsos excedere Hasmonaeorum tempestatem. Hymenaeumne pangam ego, qui nunquam in bicipiti Parnasso somniavi? Te *Franciumque* cantantem nos speramus audituros. Orationes solutae semper visae mihi sunt frigere in nuptialibus festivitatibus. Florus Heto destinatur. Ad orationem Senecae non memini te quicquam mihi unquam proponere, quamvis scrinia omnia, in quibus tuas litteras nigris diligentius uvis custodio, excusserim. Epistolam illam intercidisse credo, si te non fallit memoria. Si repetere dignaberis illa, magni mihi muneris instar erunt. In *Vossii* libello de rythmis non difficilem se praebebit *Ryckius* noster, si per te caussam nostram cognoverit. Vicquefortianis libris emendis insaniisse licitatores facile credo, & id praevidebam Historiam Genuensem *Folietae* tibi cessisse gaudeo, quem librum jam diu, ut saepe ex me audivisti, quaero vehementerque desidero. Sed num & historiam sui temporis, quae in eodem catalogo habebatur, mihi antehac ignota, tibi asseruisti? In auctione Amstelodamensi, quae propediem instituetur, rogone meis commodis obstes in *Paiva* pro Concilio Tridentino, amico tuo emendo: nam mihi illum vindicari cupio. Non haec a te peterem, si in tua desiderari bibliotheca nossem. Sed in illa hunc librum olim vidi, & ejus pretium didici. Pro effigie magni *Rutgersii* plurimas tibi ago gratias. Nam tanti ingenii, quod semper maximi feci, hospitium exscriptum pulchre non potest non magnae mihi voluptati esse. Qui in describendis paren-

rentis tui lucubrationibus Hesychianis operam suam Delphis locavit, dicitur *Joannes Verweyus*. Vale, maxime Heinsi, & me ama. Trajecti Batav. a. d. XXVIII. Novemb. CIↃIↃCLXXVII. *Jacobus Gronovius* Hamburgo redux *Gudium* in transcursu tantum vidit, & tribus verbis salutavit. Edit aliquot epistolas, in quibus de variis locis Livianis corruptis disputat, quae ipsis notis, editionis novae, quia nimis longae sunt hae dissertationes, non poterant inseri. Iterum vale. Generosissimi *Henrici Frisii* filius Geneva se ad nos recepit. Propediem in hanc urbem veniet, istam hyemem nobiscum transacturus bonis, artibus excolendi ingenii caussa.

EPISTOLA CCCCXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Nihil iter Vianense nunc moratur, praeter adfectas vires, quae ut agitationem corporis non ferunt hactenus, ita paulatim tamen in vigorem pristinum erigunt sese, ac convalescunt. Gallum tu quidem Aesculapio voves pro salute mea. Sed si serium in modum cupis me valere, omnes, quotquot sunt, Gallos oportuit jampridem mactatos, qui me pervigilem cantu enecant intempestivo, aves nimis matutinae, ac curis ingentibus conficiunt. Quod si diutius haec bella pergant tumere, eo a me perveniendum erit, ut omnes aerarii mei praefectos res suas jubeam habere. Quamdiu inter hos latrones versamur, absit ut cantem, nisi plane vacuus & inani crumena. Sed ex tuis videbar conjecturam ducere non vanam de demandata tibi provincia, publico nomine gratulandi nuptias Britannicas Principi, non ut Poëtae, sed ut Oratori, qua in arte regnum possides latissime. *Carpzovius* muneris tui & ipse apud me meminit. Sed *Daumius* de eo, hoc est de Ciceronis epistolis, quicquam se comperisse negat. *Conringii* libellum de nummis Hebraeorum nec vidi, & videre cupio. ne Luciani quidem dialogus Tollianus oculos meos subiit hactenus, sed eo possumus carere. Ad orationem Senecae nihil hercule in meis ad te litteris annotatum memini, sed cum Vianae una essemus, complura loca indicabam, quae in codicillos tuos referebas, tanquam de iis amplius deliberaturus. *Ryckio* jam misi Suetonium suum; servato apud me *Vossio* de Rythmis, quem cum & abs te peti significaverim, nec rescribat ille, tacitam indignationem videor subodorari. *Folietae* Historiam sui temporis pridem teneo in meis. utinam Historia Ecclesiastica ejusdem viri prodiisset! mihi certe is liber nunquam est inspectus. *Payva*, quem desiderare te scribis, facile tibi cedam, etsi *Bigotius* eum expetat vehementer. Tu tantum vide, ne quod alias frequenter factum est, cum ego tibi cederem, tu libros tamen illos ab aliis patereris tibi praeripi. De *Bursii* dialectica potes meminisse. Potes & de nuperis Procli analectis. Sed nolo nunc pudorem tuum onerare. Hoc interim in transcursu. Illustrissimi *Henrici Frisii* filium vobis hospitem contigisse laetor. vale. I. Dec. CIↃIↃCLXXVII.

EPI-

EPISTOLA CCCCXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ISti Poliorcetae per me quoque pereant, modo tu valeas. Sed vereor ne Galli, quos tu mactatos velis, brevi vicinos nostros mactent, & in ipsis his brumalibus tenebris justo maturius provolent in Iprensem agrum, quin ipsos Insubres, quibus minantur, mox infestent, nisi pacis aequas leges, quas secum Principem Arausionensem perlaturum omnes augurantur, convenerint. Quae ad orationem Senecae nuperius ex ore tuo excerpsi, nescio in quem sese angulum abdiderint bibliothecae meae. Sane quaerenti se subducunt, simul ac retraxero in lucem fugitiva, perscribam, quid de illis observationibus sentiam, quamvis tum, si recte memini, valde mihi probarentur. Posset interea Phoenix male habitus comi & ornari. Fascis ille, in quem epistolae Tullianae ad *Frisium*, *Daumium*, *Carpzovium* erant conjectae, nondum Lipsiam a mercatore Amsterodamensi, cui eum commiserat *Elzevirius*, erat curatus. Nescio quid cesset homo lentissimus. Sed spero tandem officio functurum. *Ryckii* nostri bilem nolim moveri. Nullus liber tanti mihi est, ut ejus gratia velim amicum exasperare, nedum iste, qui in omnibus officinis vestris proponitur, *Folietae* historiam sui temporis, si novissem te jam tenere, nemo mihi eripuisset. *Paivae* spero me potiturum, nisi insano pretio veneat. In *Bursii* dialectica & Analectis Proclianis emendis me hiantem eluserunt, quibus mandaveram hoc negotium. Haereo sane, cui Amsterodami hoc onus meis commodis invigilandi imponere sustineam. *Plumeri* fides mihi est suspecta. Ipsum *Gasbeckium* constitui compellare, & id pretium huic *Payvae* & *Vicecomiti* de Baptismo apponere, ut non sperem illos mihi elapsuros. Proximo die solis scribam. Tu si quid rectius nosti, imperti. De Scioppiano libello, quem non noram, multum te amo. Nihil illo homine fuit asperius maledicentius & impudentius. Non mirum eum ubique gentium gratia, quam ingenii & eruditionis fama, ac acerrimo studio, quod prae se ferebat, religionis, quam amplexus erat, propagandae collegerat, excidisse. Os effraene nulli mortalium parcebat. Libellum ipsum aliquando apud te videre gestio, cum in Vianensi secessu cum Illustrissimi *Frisii* filio, qui tibi plurimam salutem dicit, te salutatum venero, aut tu per nostram urbem eo te contuleris. Utinam excerpta libri veteris tui Annaei Flori mihi posses praestare. Dum nunc in notulis litteris consignandis sum, plura se offerunt corrigenda, quam antea cogitaveram. In ipsa praefatione legitur in editis: *Cum praecipue hoc quoque, sicut cetera, operae pretium sit cognoscere, tamen quia ipsa sibi obstat magnitudo*, & quae sequuntur. *Sicut cetera* in suis codicibus non invenit *Vinetus*, nec *Salmasius* in Nazariano, qui & recte censent delendas esse istas voces. nec sic locus est sanatus. Vide quam scabra sint *praecipue hoc quoque*. Praeterea in Ryckiano legitur, *operae*

pretium sit cognoscere : sigillatim tamen. Hanc vocem *sigillatim* olim quoque Antwerpiae in codice pervetusto Christinae Reginae, quem utendum mihi dabat *Vossius*, sed cujus excerpta perierunt, pauca memoriae inhaeserunt, deprehendi. Itaque hunc locum sic constituendum reor : *Quare cum praecipua quaeque operae pretium sit cognoscere sigillatim, tamen quia ipsa sibi obstat magnitudo.* In ead. praefat. *Hic jam ipsa juventa imperii.* Barbare. legendum ex Ryckiano, quamvis sine libris jam dudum sic legendum esse videro, & meos discipulos monuerim : *Haec jam ipsa juventus imperii.* Plura vellem, sed hora auditur. Vale, vir summe & me ama. Trajecti Batav. a. d. XXIII. Novemb. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NAE tu me inter aves inauspicatas tuo jure collocas, qui hoc anno funesta quaevis tibi nuntiem. Hesterno die *D'Alonii*, qui serenissimae Principi Arausionensi ab actis & epistolis nunc eluit, mater, Beuningianas ad me litteras mittebat, addito nuntio de excessu *Isaaci Vossii*, eo majore cum admiratione mea, quod in ipsis litteris nec de morbo, nec de morte amici communis quicquam occurreret. Certiora fortasse significare potero ante tabellarii discessum: nam neque mihi in publicum prodire propter valetudinem minus confirmatam licet, nec conventus sum hodie a quoquam, qui rem hanc, uti se habet, me doceret. Si non fallit nuntius, magnam haud dubie jacturam fecit hoc in capite res litteraria: erat enim ὁ μακαρίτης eximiis, ut nosti, dotibus animi perquam instructus. Si quid naevi interlucebat tantis virtutibus, id aut nesciamus, aut certe dissimulemus in mortuo. Hodie literas accepi a *Sulichemio*, (nam ne nos intervisamus aliquando, uterque laboramus pedibus) quibus filii sui e Britanniis reditum nuntiat: ipsum enim *Zeelhemium* nondum vidi. cum bruma nonnihil remiserit, auguror fore, ut propediem Vianam sim discessurus, quam in rem jam sarcinas meas convasavi. Arausionis Princeps cum uxore occultus hesterno hodiernoque die aulam suam aversa parte, ut spectatores falleret, est ingressus. De pace Illustris *Beuningius* etiamnum bene ominari pergit, ipsosque, si contumaces obnitantur Galli, in partibus nostris fore Britannos. Sed ad ista jam aures callum duxere. Gallos ego quidem cantantes audire malo, vel intempesta nocte, quam spectare pugnantes de die. *Vossii* libellum de Rythmo feram mecum Vianam. de *Ryckio* nihil, de Phoenice Taciti, ubi Vianam pervenero, videbimus. Florum quoque *Lipsii* tunc investigabo; quae in eo annotasti, plurimum mihi placuerunt. 6. Dec. CIↃIↃCLXXVII.
Franciscum Junium obiisse nunc intelligo.

EPI-

EPISTOLA CCCCXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Litteris, quas novissimas exaraveras Hagae, nondum respondi, quia te jam vasis collectis accinctum itineri esse nunciabant. Expectabam indies de adventu tuo Vianam nuncios, quos nunc demum accepi laetus, laetitiam tamen hanc statim offuscabat dolor, quem cepi ex valetudine tua nondum plane confirmata, cui fac servias, ut te incolumem proximo die Saturni complectar. Tum enim ad vos, si ipse valeo, iter adorno. Vehementer me perculerat mors *Isaaci Vossii*, quam mihi narrabas, sed utrumque fefellisse famam nunc gaudeo. *Francisci Junii* aetas tam provecta erat, ut aliud, quod desideraret, non esset, quam ut placide finiretur. Nam & sibi jam gravis erat & aliis: quamvis jam decrepitus aetatem satis diu belle tulerit, & a litterarum studiis nunquam potuerit avocari. Vereor ut nunc aeternis tenebris obruta jaceant viri excellentis lucubrationes, in quibus expoliendis tot annos consumsit. Et sane intererat rei litterariae, ut in lucem protraherentur, quae ad illustrandam linguam patriam tanto studio & sudore congessit ex lingua vetere Francica, Saxonica, Gothica, Cimbrica, Frisia, quas omnes norat exactissime. Praeterea Commentarium suum de pictura veterum infinitis modis auxerat, obsecutus monitis illius Apellis nostrae aetatis *Rubenii?* Aliud quoque plurimis ab annis apud illum vidi volumen praeclarum de pictoribus & artificibus antiquis, illorumque operibus, dignissimum, quod in doctorum manibus versetur. Nunc vereor, ne blattis & tineis pabulum praebeat. *D'Alonnium* gaudeo sane dignum sua virtute & ingenio locum invenisse. De pace hi laeti nuncii hic quoque passim circumferuntur. Sed cum Gallis indies fines prolatantibus sedeant Angli, pauci sunt, qui faciles iis aures praebeant. Ipse tamen Princeps Arausionensis in nupero consessu Ordinum id quoque conceptis verbis confirmavit fore, ut, nisi Gallus conditiones aequas pacis amplectatur, societatem belli nobiscum ineant. Hodie perfertur ad nos, Regem Britanniae Senatum regni hoc ipso mense coacturum. Amplissimus *Terburchius* gravissimo morbo jam sex septemve hebdomades conflictatur, qui uxorem & omnes amicos valde sollicitos habet. Deum precor, ut convalescat. De Amsterodamensi auctione nihil etiamnunc ad me *Gaisbeekius* perscripsit, ut verear, ne votorum irritus sim. Mitto hic libellos tibi emtos. Inter coëmtionales reperies laceros & mutilatos, quales fuerunt in illa auctione plurimi. Phoenicem Cornelianum quando es deplumaturus, & supposititiis pennis liberaturus, ut suus ei decor & nitor reddatur? Florum Lipsianum utinam eruas. Nam fervet nunc opus. Si incideris quoque in secundum *Latini Latinii* epistolarum tomum, velim eum quoque, quem nunquam oculis mihi usurpare licuit, seponas. Vale, & me ama. Trajecti Batavorum a. d. x. Decemb. CIↃIↃCLXXVII. Jul. Generosissimus *Frisius* mag-

magnis passibus ad paternum decus contendit. Te jubet salvere. Recipis etiam Thucydidem *Turnebi* manu illustratum. Adjeci epistolam Clementis & Chronicon Vidosinense. Tullianarum epistolarum editionis pervetustae usum rogo ut mihi indulgeas efflictius. Sartae tectae tibi reddentur. Habui a *Magliabeckio* litteras, sed nihil novi ferentes, nisi *Balusium* edere IV. tomos Conciliorum ineditorum.

EPISTOLA CCCCXL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

IN Phoenice Corneliano expoliendo mirificum plane te praebuisti. Sollertia tui ingenii & in detegendis, quae latuerant, mendis, & in iis eluendis incredibilem in modum in his quoque litteris eluxit. Certissima sunt *confecto annorum M. numero*, *surculis tureis*, *tentato per longum itinere*. Praeclare vindicasti *subire corpus*, & *atque adolere*. quibus perperam litem moverat *Salmasius*. Sed τὸ *ore ac distinctu pinnarum* recte mihi videtur asserere *Lipsius*, quia os quoque singulare Phoenici & eximium tribuunt veteres, nec temere sollicitarim *murrae pondere*, quia id ipsum tradit Herodotus in Euterpe, unde pleraque hausit Tacitus. πρῶτον τῆς σμύρνης ὠὸν πλάσσειν, ὅσον δυνατὸς ἐςὶ φέρειν, μετὰ δὲ πειρᾶσθαι αὐτὸ φορέοντα & quae sequuntur. Absque hoc loco esset, tibi suffragarer. Mire enim mihi blanditur tuum *saburrae*. Novi interea nihil accepimus. Fidem invenit apud plerosque, Regem Britanniae jussisse Senatum Ordinesque populi sui Londini praesto esse a. d. XV. Januar. instantis anni, ut ibi de summa rerum agatur, & Gallo, si se alieniorem ostenderet ab aequis pacis legibus, bellum indicatur. A *Carpzovio* litteras habui, sed nullarum rerum novarum nuncias. Si gravedine, quae me nunc infestat, non retardor, deo dante, te videbo, Vale, Phoenix ingeniorum. a. d. XIII. Decemb. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

DOctior quidem a te semper discedo, sed nunquam laetior. Nam comitas illa miraeque, quibus me soles excipere, suavitates, sermonisque juxta ac victus deliciae tantum sui semper desiderium meo inurunt animo, ut aegerrime a tuo avellar latere, nihilque me beatius fieri posse existimem, quam si tua consuetudine mihi frui nunquam non liceret, & ad te in omnibus dubiis rebus tanquam ad oraculum decurrere. Gratias interea tibi pro summa hac comitate maximas ago. Neminem hodie conveni, nec puto quicquam rerum novarum haberi. *Pinedo* nomen *Thomae* est. Hodie me invisit *Plumerus*, qui lit-

litteras *Cuperi* ante hos quinque dies Hagam ad te misisse se ajebat. Rogat, ut praefationem in Valerium Flaccum, quam illi promiseras, mittas. *Terburchii* valetudo in melius ire coepit. Faxit deus, ut brevi plane confirmatum accipiamus. De *crate dolosa*, quorum spem faciebas, expecto. De *Crescentibus arundinibus* agam proxime pluribus. Nunc temporis angustiis praepediebar. Nondum enim tuam, quam heri mihi exponebas, sententiam possum probare. De Phoenice en tibi locum Pomponii Melae ex libro III. cap. 8. *Cum adolevit, ossa pristini corporis inclusa myrrha Aegyptum exportat, atque in urbem, quam Solis appellant, fragrantibus nardo bustis inferens, memorando funere consecrat.* Vale, mea lux. Si inveneris Florum Nansianum aut excerpta Rutgersiana ex marginibus Scaligerianis, fac quaeso, te mei memorem praestes. Litteras Rutgersianas de morte *Scaligeri* oblitus sum mecum ferre. Iterum vale. Trajecti XVII. Decemb. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXLII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Reditum tibi ad tuos cessisse feliciter, ut plurimum laetor. Nam quae narras, aut commendas officia tibi a me exhibita, ea tuae sunt humanitatis, non mei meriti, ita incredibiliter doleo Rutgersianam Epistolam nobis periisse, quod ea ad ornamentum familiae nostrae conferre multum videretur. Cave enim existimes hîc a te relictam, quam cum semel iterumque institisses, ut tibi liceret domum auferre, atque ego annuissem huic postulato, quamquam, ut, quod res est dicam, si non invitus, certe praesagus futurorum, quod ejus nullum superesset exemplar, tu eam in marsupio, ut potes meminisse, confestim recondidisti, pollicitus illuc tuto servandam fore, quod ejus curam semel iterumque tibi anxium commendassem in modum. Reliquum est, ut excutias diligenter, quicquid chartarum tecum tulisti hinc discedens, si in iis delitescat fortassis epistola: hîc quidem in scriniis meis semel iterumque a me pervolutis non comparet. Accepi hodie Menagianas juris amoenitates, & epistolam V. Cl. *Gisberti Cuperi*, quae non melius de valetudine Terborghiana nos jubet sperare. Pomponii Melae meam de *saburra* conjecturam non prorsus refellit, cum Tacitus agat de iis, quae a Phoenice ante iter susceptum, quo patrio funeri portando fiat habilis, Melae locus sit referendus ad ipsum Phoenicis iter. Cras adibo Herodotum, qui liquidius aliquanto pro te stare mihi visus est. *Thomam Pinedo* Lusitanum vult esse *Elzevirius*, tu negabas: cui credendum? Vale. XXVII. Decemb. CIↃIↃCLXXVII. Vianae.

EPISTOLA CCCCXLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUllus dubito, quin interea loci Rutgersianam epistolam inveneris. Exploratissimum mihi est, apud vos eam subsedisse. Cum valere tibi dicerem, illius non memineram. Cum vero mihi petenti, ut mecum perferre liceret, annuisses, non recondebam in marsupium, sed reponebam in librum jacentem in mensa vicina, non illi, cui accumbebamus. Ab illo tempore non tetigi hanc epistolam. Ipse eventus docebit me verum dicere, cum fugitiva ex latibulis suis retrahetur in lucem. In ipso itinere dolebam a me non esse deportatam, ut certa spe nitar, illam nunc a te reprehensam esse. De aliis cras agam. Nunc reprimebar. Heri novus Consul *Dintherus* fuit hic creatus, affinis *Emmenessii*. *Petrus Elzevirus* albo senatorum est adscriptus. Vale, virorum summe. Trajecti Batavorum a. d. XVIII. Decembris. CIƆIƆCLXXVII.

EPISTOLA CCCCLXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NE nunc quidem litteris, quas ad te dare constitueram, exarandis vacare possum mirifice districtus. Epistolam Rutgersianam a me in sinum abditam non memini: non negarem, si meminissem. Si memoria me fallit, doleo intercidisse mea culpa tam insigne familiae tuae monumentum, quod tamen, ut reficiatur, operam dabo. Sequente hebdomade mihi negotii domestici causa Hagam erit excurrendum. Heri transiit Princeps Arausionensis hanc urbem, repetens aulam. Fertur accelerasse reditum propter litteras recens ex Britannia perlatas. Quid illae nunciaturae sint, avide omnes scire desiderant. *Dyckfeldius* nos de pace propediem ineunda certos esse jubet. Sacramento heri ille cum primario viro contendit pignoribus positis, ante Kalendas Martias pacem nos habituros. Faxit deus, ut piorum vota vincant. Vale, decus nostrum unicum & praesidium certissimum. Trajecti Batavorum a. d. XIX. Decembris. CIƆIƆCLXXVII. Epistola Rutgersiana non in librum, sed super librum grandiorem reposita erat. A quo tempore non memini illam utrumque nostrum tetigisse.

EPISTOLA CCCCXLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

SI tanta mihi esset dicendi copia, quanta tui in nobis excipiendis comiterque habendis fuit humanitas & liberalitas, pares tuis meritis gratias reciperes. Sed cum infantia mea nullam partem tuae benignitatis assequi possit, nihil habeo, quod tibi reponam, quam memorem, gratum tibique devotissimum animum. Utinam de tua valetudine laetiora nobis liceat audire propediem! Haec enim sollicitudo me non sinit placidam sine curis vitam agere. Quamprimum virium nonnihil recuperasti, vide an in sinu nostro hîc possis convalescere. Te enim cupidissime videbimus omnes, &, quantum poterimus, fovebimus. Novi hîc parum. Fertur conspiratio gravis contra Caesarem detecta esse, quae conflata sit in aula Polonica. Quomodo discussa sit proxime audiemus. Certiores quoque de pace nuncii ex Anglia expectantur. Turmae Gallicanae, quae obsederant aditus Montium, recesserunt, sed nunc in Iprensi agro vagantur, ut videantur illam urbem obsessuri. Rumusculi etiam sparguntur de foedere Electoris Bavarici & Regis Poloniae adversus Caesarem initi, in cujus societatem sollicitari Brandeburgicum, promissis reliquis urbibus & locis Pomeraniae, quae etiamnunc Sueci teneant. Verum hi sunt rumusculi sine capite & certo auctore. Apud Tacitum XIII. Ann. 14. certum est elegantius legi, *in Pallantem ut ejurarent.* Vulgata tamen defendi potest, si subintelligas *multitudinem*, quae vox praecessit. Vale, decus nostrum unicum. Salutat te Uxor, *Servaesius* aliique amici. Trajecti a. d. XXXI. Decemb CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA CCCCXLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

CUm tibi firmiori Kalendae hae Januarii illuxerunt, Deo immortali laudes gratesque dico, cumque veneror, ut exhausta omni debilitate, viribus refectis, cum sanitate redeas bona fide in gratiam, & hunc annum in Musico otio tam suaviter transigas, tantoque cum fructu rei litterariae, cujus tu unicum es columen, ut omnes cogantur fateri, Heinsium solum scire vivere. Composita bibliotheca, nullus dubito, quin tuo complexu, quem nobis desideratissimum esse non ignoras, sis beaturus, idque, ut propediem fiat, vehementer te obtestamur. Vidi hodie litteras ab illustrissimo *Frisio* ad filium datas perelegantes, in quibus & tibi salutem jussit nunciari, & de publicis significat, expugnationem Stetini belli hujus rationem nonnihil immutaturam, sed in melius res num versura sit, non audet affirmare. Forsan & machinationes Princi-

pum domui Austriacae infestorum discutiet. De pace, qui heri Haga venerunt, homines nobilissimi & praecipuae dignationis apud nos & auctoritatis, jubent nos optime sperare. Nuntiis, qui proxime ex Anglia ad aulam venerunt, haec spes dicitur augeri firmarique. Interea bellum instruitur, apparatuque omnia fervent undique. Princeps Arausionensis heri denuo per hanc urbem se recepit in praetorium Soesdyckianum. Quam diu ibi sit sessurus, pro explorato scribi non potest. In re litteraria nihil omnino, quod narrem, habeo. Apud Tacitum non nego elegantius scribi & magis perspicue, *ejurarent*; quin & Tacitus hoc loquendi genere frequentius utitur, quam illo pervulgato, ut, quod tibi regeram, nihil occurrat, nisi vulgatam posse defendi. Apud Virgilium scriptorum codicum venustatem longe praeferendam esse faeci nostrarum editionum vulgarium tibi lubens assentior. In Floro quotidie nonnihil profligo. In libro I. cap. IX optime in Ryckiano scribitur, *ad augendum populi majestatem*, quod imperiti antiquarum elegantiarum refinxerunt in communem illam & tritam dicendi rationem: *ad augendam populi majestatem.* forte rejecerunt hanc scripturam interpolatores, tanquam emendatae scriptioni adversam, quia a trivialium Grammaticorum canonibus abhorret. In cap. VII. pro vulgato, *Cui Gabiis, ut voluerat, recepto*, scribitur in Ryckiano: *Cui agabiis, ut voluerat, recepto.* lego *a Gabinis*. Amplissimus *Terburchius* vires valetudinemque recolligit. Sed nondum tamen spes metum superat. Deus faxit, ut virorum optimus convalescat. Sed aqua intercus nosti quam difficilis curatu sit. Recipis hic Glossarii *Cangiani* prima folia. Florus Nansianus utinam in tuas incurrat manus. Cum ad nos perveneris, scis tibi praesto futuram diatribam *Freberi*, & supplementum indicum *Payvae*. Sed non possum etiam, quin aurem tibi vellam, de nonnullis libris *Balduini*, in primis de historia universali, quos olim promittebas. Vale, vir summe & me ama. Scripsi praecipiti calamo postrid. Kalend. Januar. Jul. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCXLVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NOn habebam, quod rescriberem, nisi argumentum scriptioni abunde praeberet tua incredibilis sollicitudo de valetudine mea. Rarae quippe litterae hoc brumali sidere, aut Hagae aut aliunde ad me perferuntur. Habui quidem proxime ab *Hugenio* patre, & ab *Elzevirio*, sed quae nihil complectebantur rei nobis ignotae. Nisi quod in Germania superiore Principes nonnulli nescio quid adversus Caesarem occultae machinationis moliri dicantur. Occulto nimirum fati instinctu consilia domus Austriacae in pejus quotidie vergunt. De pace interim lentum esse negotium, ut nihil deliberati, ac certi de tanto bono nobis expectandum videatur ante hirundinum adventum. Utinam haec tam fausta avis tunc una nobis adsit. Valetudo mea nunc spondet de se meliora,

si

si tamen rei tam insidae tuto creditur. Itaque ordinandae bibliothecae initium feci. Auspicatus a libris Italicis, quos majori ex parte in ordinem redegi. Ut Ampl. *Servasius*, cum hic denuo venerit, sit habiturus nonnihil, quo se oblectet, Quod utinam quam primum fiat: nunc litteratores dispono. *Ut Pallantem ejurarent* malebam apud Tacitum, non vitandae tantum obscuritatis, sed elegantiae caussa. Sic *senatus*, *plebs*, *eques*, *miles*, quae vocabula cum multitudinem comprehendant, elegantius conjunguntur cum plurali, quam singulari numero. Cujus notae complura restituebam ad Nasonem, nec pauca congessi ad Maronis illa lib. VI. 209. de aureo ramo Sibyllae, *simili crepitabant bractea vento.* ita enim meliores scripti illic magno numero, non *crepitabat*. quod miror *Pierium Valerianum* aliosque, qui scriptorem divinum ad veteres membranas castigavere, aut non vidisse, aut ejus certe non admonuisse lectorem. Ramus enim ille aureus ex pluribus constabat bracteis, hoc est foliis: nam bractea in illo erant foliorum vice. Haec nunc. Vale, meum decus cum amicis omnibus, & hunc, quem auspicamur nunc, annum fortunatum decurre. 1. Januar. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCXLVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Distuli, fateor, scribendi partes aequo longius, mi Graevi, quod spem de die in diem foverem mox fore, ut meus in armariis alicubi se offerret Florus, cum Lipsianis membranis collatus a *Nansio*, quem tibi non semel sum pollicitus. Sed nondum is comparet, etsi proximos dies non paucos dedi excutiendae bibliothecae. Quo tamen in opere minus sum assiduus, quod vires parum validae intentionem laboris gravantur, & rebus meis componendis identidem invigilantem deficiunt parum opportune. Litteras hodie complures Haga, atque Amstelaedamo accepi, binas etiam a magno Etruriae Duce, sed nihil in iis, quod tua scire intersit. Ampl. *Beuningius* negat quicquam foederis occulti, quale dispersit jam pridem rumor, Galliae Britanniaeque inter Reges initum, nihilque non propitium rebus nostris ex illa aula pergit ominari *Francius* Elegiam suam misit, non piam minus quam elegantem, misit & elegiam *Broeckhusius* perpolitam de laudibus Principis Paderbornii: *Vollenhovius* Epithalamium carmen nuptiis Principis Arausii dicatum. Sed tu vernaculis istis lusibus minus videris delectari. 16. Januar. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCXLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOn careres tam diu meis litteris, si ullum scribendi argumentum suppeteret. Neque enim de re litteraria, neque de publica quod narrem habeo, nec ullam novam scribendi sententiam reperio. Spem pacis indies augeri in omnibus circulis circumfertur. Nec tamen perspecti & explorati quicquam de illa a quoquam accepi. Omnia nituntur incertis & ambiguis conjecturis. Si Gallus sibi poterit persuadere, Britannos arma sibi infesta correpturos pro foederatis, nullus dubito, quin magna rerum mutatio brevi sit futura. Captum Stetinum creditur quoque coitioni nonnullorum Principum Germaniae moram objecisse. Sed de his viderint, qui ad clavum sedent. Me magis anxium habet tua valetudo. Prioribus litteris tuis recreabar, his vero novissimis denuo vehementer percellor, quibus significas & insomnia te confici, & vires afflictas nondum a te posse recolligi. Quaeso te per quicquid tibi carissimum est, ne infirmitatem hanc vexes, neve in ordinanda bibliotheca te delasses. Da otium corpori, donec se confirmaverit. Ubi valentior fueris, facilius & breviore tempore hac molestia defungeris. Nunc nihil aliud cura, si te amas, & nos salvos esse cupis, quam ut valeas. Omnia mihi data existimabo, si te firmiorem esse accepero. *Francii* eclogam & *Broeckhusii* elegiam legam, ubi te videro. Spero autem me te hic visurum ante istarum feriarum, quae ad Kalendas Februarii extenduntur, exitum. Hinc vota indies pro tua valetudine nuncupo, ut brevi viribus instauratis convalescas. Tu modo indulge valetudini, deposita armariorum instruendorum cura, donec firmior poteris huic negotio incumbere. Generosus *Frisius* verba tua ipse descripsit ad parentem illa missurus. Tradam ei hodie quoque Rutgersianam imaginem. Ubi nubes ista, quam spurca tempestas obduxerat animo tuo, fuerit discussa, & validior fueris, expecto quae ad Tacitum, aut ad Paterculum, aut alium scriptorem promittis, ne desit nobis res, de qua scribamus. Pridie transiit hanc urbem Princeps Arausionensis, Hagam remigrans. Vale, mea lux decusque tui seculi. Trajecti a. d. VIII. Januar. CIↃIↃCLXXVII. quem tibi volo laetum fortunatumque, & otiosum, ut tot praeclara, quae parata habes, si ultima modo manu perpoliantur, lucem tandem videant.

EPI-

EPISTOLA CCCCL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

HEri a prandio cum tantum quod meas ad te tabellario tradidissem, certi homines ad me pertulerunt, & ab *Odyckio*, & a *Reinswoudio* nunciatum esse nonnullis nostrorum Procerum, leges pacis, quas Britanniae Rex dixerat, Gallum accepisse, iisque pacem convenire inter Hispanos, Gallos & hanc Rempublicam. Conditiones, quas tulit primo per oratorem suum Britannus, hae feruntur fuisse, quas mitto. Verum persuadere mihi non possum, tot tamque firma ac florentia oppida Regem Galliae hostibus suis restituturum. Itaque creditur, per interpretes hinc inde missos in primis capitibus multa refixisse Reges, de quibus certiora propediem. Foedus quoque arctissimum initum est a nostris cum Anglis, quo omnis fortunae societas & consortium sancitur, & hostis habetur ab utrisque, qui adversus alterutram gentem hostile quid fuerit molitus. Pacem itaque nos habebimus brevi: sed miserrimae Germaniae fata deploro, quae patebit Gallorum furori, & rapinis. Nam per has conditiones Gallo licebit Lotharingiam occupatam retinere, & infesta signa per Germaniam circumferre, quae tot cum sociis quum par non potuerit esse Gallis, qui sola potesit illorum vim sustinere. Sed hanc curam deo committamus. Vale, vir maxime, & cura valetudinem diligentissime. Non ante ipse recte valebo, quam te valere melius intellexero. Trajecti Batavorum a. d. IX. Januar. CIↃIↃCLXXVIII. Jul.

EPISTOLA CCCCLI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NON habeo equidem, quod reponam pro nuntiis tam laetis, mi Graevi, quibus per se longe longeque acceptissimis immane quantum pretii addit facundia narrantis, praeter nudam gratiarum actionem, cum certari inter nos mutuis officiis par ac aequum foret. Id quod persuaderi tibi haud difficulter patieris, ut credas, si cogitabis illam solitudinem, in qua nunc vitam traho, nemini hoc in oppidulo familiaris: auguror tandem fore, ut deus calamitatem nostram miseratus frangat animos Regum tam ambitiose in bella generi humano funesta prorumpentium. Id si fit, ad intermissa illa Musarum sacra audebo fortasse denuo adspirare. Certe primam, quam chartae mandabo, Elegiam ob haec euangelia, tibi Musarum corculo voveri a me scito. Nunc Paterculi locum habe, de quo cum alias inter nos est actum, tum hodie denuo is idem cogitationes meas coepit exercere. Est autem lib. II. cap. 52. *Neque prius, neque*

que antiquius quicquam habuit, *quam in omnes partes*, *ut militari & verbo & consuetudine utar*, *dimitteret.* Duplex difficultas hîc aperitur. Nam quid sibi volunt, *in omnes partes dimittere?* Deinde *dimittere partes* si fuit e militari consuetudine, cur id in Caesare tantopere nunc commendat? sed contrarium evincunt Cinnana, Mariana ac Syllana bella, paullo ante gesta, quibus nihil crudelius. Solus divus Julius Caesar clementer usus est victoria. Totum locum sic constitui: *Neque prius*, *neque antiquius quicquam habuit*, *quam indemnes partes*, *ut militari verbo*, *nec consuetudine utar*, *dimitteret.* Militare verbum est *indemnis*, quo qui usus sit ante Senecam filium, apud quem bis terve occurrit, e scriptoribus Romanis, haud temere invenias. Post Velleji aetatem, qui timide eo usus, & foro & civitate Romana videtur donatum. Hinc *indemnitas*, quod in Pandectis occurrit. *Militari verbo nec consuetudine* hoc voluit, esse quidem militarem locutionem, sed non consuetudinem dimittere *indemnes.* Fac, mi ocelle, te quamprimum videam. Jan. 8. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Res laetae nostrae non quidem delicuerunt, sed tamen litteris recentissimis *Beuningii* non confirmantur. Narrant illae Regem Galliarum nondum rejecisse pacis leges, sed necdum ratas habuisse. expectare consessum Ordinum Angliae, in quo experturus sit, num a foedere cum Hispanis & nostris ineundo, & a sententia Regis possint deduci. Sed cum tanto Gallorum omnes flagrent odio, magnaque sit omnium ordinum concordia, non dubitandum esse, quin summus ille consensus aut pacem Gallis sit extorturus, aut in societatem nostrarum partium pertracturus arma Anglicana. Μυστηριῶδές etiam quid, reipublicae tamen salutare fertur in illis litteris haberi, quod revelare τοῖς ἐν τέλει piaculum sit. Sed dies non longa omnia deteget, & ex his tenebris in apertam lucem producet, quae nunc plebs ignoramus. Litteras *Reinswoudii*, de quibus nuper egi, ipse legi heri. Sed quicquid narrat, fide narrat *Maresii*, cui Parisiis fuerit significatum, Regem conditiones accepisse, hujusque rei nuntios indies ex Anglia expectari. Multi conjiciunt vera narrasse Parisienses litteras ad *Maresium*, sed ab ipso Anglo rem duci, hoc nomine, ut grandis summa a Populo Anglicano in belli sumtus decernatur. Sed quicquid sit de pace, pauci sunt, qui non in animum inducant brevi illam nos habituram. quod deus faxit. De loco Velleji propediem coram. Cras enim, nisi quae remora mihi objicietur, te videbo; valentiorem spero, quam ante has duas hebdomades. Generosus *Frisius* tibi salutem dicit, & scribet ipse propediem. Vale decus, temporis hujus unicum. Trajecti raptissime a. d. x. Januar. CIↃIↃCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCCCLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NOndum te valetudine & languore hoc levari cum ex tuis intelligo, exanimor, & acerbissimo crucior dolore, cui nullus etiam suavissimarum rerum sensus poterit mederi, antequam in melius vertere hanc imbecillitatem tuam cognovero. Vinum medicatum volo & gratum palato, & stomacho esse salutare. Calculos ponemus, ubi ad nos excurrendi tibi dabitur facultas. Te tamen propediem videbo, summum, nisi spurca haec tempestas me remorabitur, proximo die solis, utinam valentem & firmiorem quam nuperius. Nihil mihi tuis colloquiis est acceptius. Unius horae apud te positae sermones praefero multis Regum & Dynastarum nostrorum coenis. Pacis spem fere exspirasse novissimae *Beuningii* litterae plane nuntiant. Orator Anglus Lutetiam missus re infecta domum itionem molitur. Anglia jam tum, in primis Londinum, fervet bellico apparatu, quem undique Rex summo studio congerit: pulveris in primis ex nitro confecti magnam vim coëmit, delectus quoque habentur, ut nullus fere in Anglia dubitet, quin brevi rupto foedere sit illaturus Gallis signa Britannus. Interea nos exhaustis facultatibus conficimur lento hoc bello. Sed tamen ante proximum Ordinum Angliae consessum, qui a. d. XXVIII. hujus mensis erit, liquidius nobis, pacemne an bellum simus habituri, constabit. Ostendae Gallos insidias struxisse litteris Anglorum iisdem ad nos perfertur, sed quae irritae fuerunt, quippe detectae. A *Broeckhusio* heri elegiam habui & ipse venustissimam, quam, cum tui complexus mihi copia fiet, tibi recitabo. *Cuperi* observationes nondum vidi. Proximus forte auriga illas nobis feret. Danos in Insula Ruga fusos funditusque deletos esse, ut jam totam insulam rursas teneant Sueci, certissimum est. Rumor, qui Danicarum copiarum dux erat, glande ante proelium trajectus occubuit, tantamque consternationem & pavorem suis offudit, ut mox terga verterent, & aut caederentur, aut caperentur omnes praeter paucos, qui navibus captivitatem necemve effugerunt. Trajecti ad Rhen. a. d. XXI. Januar. CIↃIↃCLXXVII. Jul.

EPISTOLA CCCCLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

PAx a plerisque habetur desperatissima, postquam nunciatum est Lutetia Regem Galliae viae se dedisse Metensi tertio Februarii Gregoriani: fratrem vero Regis cum filio itineri se accingere Belgico, quorum tamen potestas certis finibus sit circumscripta, quos transilire illis nefas sit. Montes Hanno-niae obsidebuntur ab his. Interea multi verentur, ne nobis immineat aucto-

ratus a Gallo vicinus Tencterorum antistes, & occasionem captans dissidiorum inter Principem & Ordines Frisiae Orientalis ortorum nostras terras infestet, quippe qui in conscribendo numeroso exercitu totus sit & cum Bavaro & Hannoverensi principe feratur arcanum foedus pepigisse. Rex Galliarum dimisit *Duglassium*, & omnes Anglicanos milites sacramento solvit, praefatus se illorum opera aequo animo posse carere. Vides ergo pacis spem conclamatam esse, nisi quid ἀπὸ μηχανῆς. In Floro II. 3. in omnibus editis legitur: *Ligures imis Alpium jugis adhaerentes. Ima juga* Latine num dici posse credis? Ryck. *inviis jugis* prae se fert, quod ego verum esse puto. Sequentia fidem faciunt. Te indies volo firmiorem fieri, idque ex te cognoscere aveo. Vale, meum praesidium & decus. *Servaesius* & *Wolzogius* tibi salutem dicunt. Trajecti Bat. a. d. xxx. Januar. CIↃIↃCLXXVIII. Jul.

EPISTOLA CCCCLV.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

An' vero de Pace, quam omni jam spe amplectebar conclamatum esse. Enecasti me medius fidius tam infausto nuntio. Jam despero fore, ut extendam hoc quidquid est lucis in tranquilliora tempora. Sed obfirmemus animum adversus haec decreta divinae voluntatis, & fortiter feramus, quod amoliri non est in nobis. Florum Nansianum nondum erui e latebris bibliothecae meae; nec potest tamen diutius me frustrari haud comparendo is liber, nisi periit fortasse, quod nolim. Hodie cum Jurisconsultis & Medicis mihi res fuit; quos jam majori ex parte per armaria disposui. Cras Mathematicos & Politicos, & Naturalis Historiae scriptores recensebo, si licebit per valetudinem, quae frequenter interpellabat propositum. In Floro, quem tentabas locum, e codice Ryckiano mihi minime sollicitandus videtur. Ligures enim pars Italiae sunt, nec in inviis Alpium siti, sed ubi Alpes incipiunt. Recte igitur *in imis Alpium jugis* collocantur a Floro. Nec *ima* ista *juga* te magis deberent offendere, quam *imus Olympus* apud Valer. Flaccum, non longe ab initio operis,

Atque imum felix versabat vomere Olympum.

Ubi vides Peliae regnum in imo poni Olympo. Apud Nason. Epist. Acontii corrigebam olim ex optimis membranis

Mille doli restant, clivo sudamus in imo.

Vini medicati copiam majorem ad me mitti velim, & quidem in cupa, si tuto potest: nam metus est a siticulosis istis nebulonibus, nautas dico, quibus id cum Tantalo commune est, ut mediis in undis areant saepe. Si quid mittendum censes, (restat enim parum ex eo, quod mittebas proxime, & stomacho meo potum hunc haud inimicum experior) rationes expensarum addantur, velim. Viennae, CIↃIↃCLXXVIII. IX. Februar.

EPI-

EPISTOLA CCCCLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NIhil certius, quam de pace bellove incerta nunc esse omnia, & dubii eventus. Litterae, quae proxime Bruxella, Insulis, Ipris aliisque Belgii Gallici Hispanique juris allatae sunt, nos fere de pace jubent certos esse. Regem enim Galliae, cum staret in procinctu Germanias secuturus, subito iter distulisse in diem incertum, nec non fratrem ejus & filium; copias, quae infestassent Montanum & Iprensem agrum, in Urbes, quibus praesidio sint, dilapsas, ipsasque operas, quas coëgerant ad opus faciendum in obsidendis his urbibus, praefectorum jussu remeasse in suos vicos ac lares, denique aulicos Parisienses scribere nunquam certiorem habitam spem pacis, quam cum maxime. Sed cum toties totiesque laetis his nunciis fuerimus elusi, praestat, ut exploratiora expectemus, quam brevi falsi gaudii usura nobis ipsi imponamus, & gravioris doloris sensu non longe post frustrati cruciemur. Non tamen de nihilo est Regem Galliarum etiam nunc moras nectere, nihilque hostile tentare, cum omnia sint expedita ad obsidionem firmissimarum urbium. Spem quoque pacis accendit procrastinatio ista Regis in itinere Metensi suscipiendo. Illustris *Beuningius* mira narrat de Anglorum ardore, qui omnes fere contendant non conditionibus, sed armis pacem esse quaerendam. In paucis hebdomadis se daturos operam, ut exercitus quadraginta millium virorum infesta signa Galliae inferat aut Belgio Gallico. Pacem non solum communis rei caussa summis votis expeto, sed & ut tandem illam elegiam, qua me beaturum te praedicasti, videam, cujus desiderio prope enecor. Valetudinem tuam nunc meliore loco esse videor mihi ex tuis litteris colligere, quippe quae docent te Jurisconsultis & Medicis ordinandis in forulis totos insudasse dies, quod argumento est te indies firmiorem fieri. Faxit deus, ut brevi plane convalescas, quo nihil mihi optatius accidere poterit. Florum Nansianum doleo nondum in tuas incidisse manus. *Ima juga* me alio loco posita non offenderent. facile tibi assentior ea opponi summis jugis, sed cum MS. & alius quoque vetusti libri excerpta me doceant in illis legi *inviis*, cujus scripturae vestigia quoque deprehenduntur in plerisque editionibus, in quibus legitur *in imis*, quod cum adversaretur linguae Latinae, expunxerunt editores posteriores τὸ *in*, istud vero *in* remansit ex veteri lectione *inviis*: & cum praeterea in sequentibus Florus doceat illos Ligures, inviis jugis adhaerentes inter Varum & Macram, implicitos dumis sylvestribus fuisse, ut major labor fuerit illos invenire (vide & sequentia) quam vincere, facile mihi persuasi membranarum lectionem praeferendam esse vulgatae, nec possum etiam nunc ab hac sententia deflectere. Vide in cap. sequente 4. lib. II. *Corpora plusquam humana: sed experimento deprehensum est. quippe sicut primus impetus eis major quam virorum est, ita sequens* mi-

minor quam foeminarum. Alpina corpora &c. Haec verba plane non cohaerent. Quod & *Salmasius* vidit. Nihil hîc praesidii in libris. Credo autem duas voculas esse trajectas, quas si suo lecto restitueris, & interpunxeris recte, omnia erunt plana & integra, nisi fallor. *Corpora plusquam humana. Sed (experimento deprehensum est) sicut primus impetus eis major quam virorum est, ita sequens minor quam foeminarum. Quippe alpina corpora humenti coelo educata habent quiddam simile nivibus suis.* Nunc nihil est, quod lectorem possit morari. Haec tamen omnia tibi decidenda committo. a tuo dependebunt calculo, starene possint, an abjicienda sint. Vinum medicatum proximo die Lunae curabitur. Nunc per temporis angustias & vinarii occupationes non poterat expediri. Vale, ingeniorum Princeps & me ama, sed, si me amas, tuae servi valetudini. Trajecti εἰς τάχιστα. cum tantum quod tuae mihi essent traditae. Kal. Februar. Julian. CIƆIƆCLXXVIII. Litteras hac vespera tuas Amsterodamum & Hagam mittam.

EPISTOLA CCCCLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Heri a prandio vicinus faber argentarius mihi obtulit emenda septem antiqua numismata aurea & aliquot argentea Graeca pleraque majora, ut Lysimachi, Alexandri, & aliorum, praefatus domi longe majorem illorum sibi copiam esse. Incensus pulchritudine & elegantia horum nummorum, relictis rebus, illico me in domum ejus recipiebam. Inveniebam centum & septem Romanos omnes pulcerrimos, quorum plerique Julium Caesarem & Augustum referebant, praeter aliquot consulares, & duos Nerones, unumque atque alterum Vespasianum & plures Graecos, quam mihi domi meae ostenderat. Mirabar tantam copiam & tantum thesaurum mihi offerri, & undenam is in ejus pervenisset manus quaerebam. Regerebat a puella Batava ignota paullo ante quam ad me venisset, haec numismata mundo muliebri esse permutata, annulo, inauribus, aliisque hujus generis; pecuniae quoque nonnihil ὑπερμέτρῳ loco accessit, cum ornamenta illa non aequarent numismatum pretium. Illico percussit animum ex tua pinacotheca esse illa subducta. Persuasi itaque fabro argentario, ut cum uxore mea ad vos excurreret, ut ipse nummos hos inspiceres, & si tui sint, curares illi refundi pretium & itineris sumtus, sin, ipse hos sustinebo. Sed si suspicio mea me non fefellerit, tuis rebus tibi providendum est. Habui heri litteras a Generosissimo *Frisio* Dresda missas, in quibus multa prolixe de te. Sed nunc temporis angustiis excludor. Vale, & valetudinem tuam cura. Trajecti a. d. XI. Februar. CIƆIƆCLXXVIII. Faber argentarius detrectat nunc iter. Tres tamen quatuorve nummos uxoris meae fidei commisit, quos illa feret ad te. Vide ut prudenter & caute rem agas, si deprehenderis tuas arcas esse compilatas.

EPI-

EPISTOLA CCCCLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

MEcum pransurus est vetus collega meus Dusburgensis *Cranenus*, ut per ipsum mihi non liceat nunc esse prolixo. Recipis hîc tuos nummos. Gaudeo singulari fatorum providentia in vicini mei manus eos incidisse, & mihi statim suboleviſſe furtum. Si alteri argentario fuissent venditi, periissent tibi. Puella bona fide se culpam emendaturam promittit, & rogat, ut hujus criminis gravissimi in se admissi veniam apud te impetret, me interprete & deprecatore. Spero illam cum bona mente in gratiam rediisse, & tu ut cum illa in gratiam redeas, nec ante justum tempus se dimittas petit supplex. Quaerenda tamen tibi erit diligens & frugi faemina, quae res tuas procuret. Audivi hîc duas commendari, viduam unam, alteram virginem grandem natu, quadraginta annorum, quarum & fides & probitas, & prudentia rei familiaris curandae sit spectatissima. De quibus alias pluribus, si e re tua futurum id existimas. Vale, meum praesidium. Trajecti a. d. XIII. Februar. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PErplexum illud negotium a Laverna domestica mihi exhibitum, quod tu & uxor tua feliciter expediviſtis, magnum hoc ipso cumulum prioribus vestris in me meritis adjecisse credatis velim. Quanquam hoc beneficium pro sua magnitudine velle commendare, nec hujus loci est, nec orationis tralatitiae. Deprehensam in noxa poenitere facti, si quid lacrimis continuis est credendum, satis apparet. Sed quis spondebit non redituram illico ad ingenium suum, si invitet rursus occasio? Verum tota hac de re proximo congressu nostro ut coram inter nos agamus, omnino praestat. Hesterno die e Germania superiore litterae a *Carpzovio* & *Daumio* cum libellis nonnullis ad me perlatae sunt, in quibus quae ad te pertinebant hîc mitto. Addidi & *Fornerii* partem alteram rerum quotidianarum, hodie mihi oblatam forte in armariis, inter rejectitios libellos, tenebris pridem damnatos: quam tibi partem ejus operis tibi deesse, ni fallor, e temet non ita pridem cognovi. Ubi interquievero nonnihil ac respiravero a cura excutiendae bibliothecae, primi laboris erit perscrutari cistas duas ingentes, quas spero Florum Nansianum, si tamen salvus est, esse nobis prompturas. Apud Florum lib. II. cap. 4. Tò *inviis jugis* velim meliorum membranarum auctoritate fulciretur. Ponit illos inter duo flumina Florus, quo ipso ostendit *ima* illos Alpium *juga* insedisse. In sum-

mis enim Alpibus nulli fluvii. *invia* tamen *juga* pro vepre ac sentibus obsitis interpretari possis. Alteram conjecturam in subsequenti capite magis indubitatam puto. Plura his addenda nunc quidem non habebam. Vale, flos rerum bonarum, cum tuis omnibus. Vianae ad Leccam. a. d. XXIII. Februar. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NON est ut in accepti tabulas referas, quam tibi navavimus, operam in recuperandis nummis antiquis pinacothecae tuae subductis. Nec laudem nec gratiam meretur, qui fungitur officio, quod sine nefario scelere praetermittere non potest. Secundae debes fortunae, quae vicino nostro hoc argentum objecit, qui spe lucri uberioris id illico mihi emendum offerebat. *Daumius* in litteris, quas mihi misisti, queritur furto sibi quoque cistulam plenam antiquorum numismatum esse ablatam. Lavernam domesticam, cum tot dierum ejulatu noxam expiet, ad bonam frugem se recepisse spero. Si quibus olim serviit, hujus criminis comperta fuisset aut suspecta, difficilius fidem emendationis inveniret. Nunc vero videtur illam abstulisse spes impunitatis, quam illi promittebat suspicio furti, in quam venerat puella nuperius exacta domo tua. Sed de his cras pluribus, si deus volet, agemus coram. Pro *Fornerii* rebus quotidianis mihi donatis, quae mihi longe fuerunt acceptiores iis libellis omnibus, quos amici nostri miserunt, plurimum tibi debeo. Spero Florum tandem Nansianum ex latebris te protracturum, ubi cupas releveris, quas nondum excussisti. Generosissimus *Frisius* in litteris, quas nuper habui, haec de te: *Nobilissimo Heinsio, cujus incomparabilem parentem Lugduni olim adolescens colui, ipsum vero tot raris atque eminentibus animi ingeniique dotibus conspicuum, orbique jam notum, amo aestimoque ex merito, plurimum a me affectum officiose deferri data occasione pervelim. Ei firmiorem valetudinem opto ex animo. Viri Illustris Rutgersii effigiem, elogio Heinsiano insignem, plane exosculor, varias illius lectiones jam olim in mea hac quantulacunque bibliotheca servans, quanquam per temporum horum plusquam ferreorum calamitates, Bellonaeque furores omnium bonarum artium exitio natos, perraro admodum nobis tam beatis esse liceat, ut ad Musarum amoenitates, pristinos amores nostros, vix etiam vel limis respicere audeamus. Quare felicem praedico illustrem Heinsiadem nostrum, cui relictis publicis curis secure jam frui otio contigit, quo nos anxie, sed frustra adhuc anhelamus.* *Trelschius* quoque te salutat, ex cujus novissimis intellexi *Marquardum* nostrum gratia Principis excidisse, & curis ac moerore confici. Ex Daumiana tamen epistola vidi illum cum *Arnoldo* Norimbergensi aliisque meis civibus litterarum exercere commercium. Nos omnes ex ejus videmur effluxisse memoria. Egit mecum *Daumius* de loco Propertii

Om-

Omphale in tantum formae processit honorem.

Ut de altero *Ite rates curvae & leti texite caussam*, in quibus censet hiatum esse, & male in utroque versu fulciendo laborare viros doctos, male quoque secundum ab ultima corripi in *Omphale* a *Lipsio* & aliis. In Catullo quoque contendit *pulvis* esse secundi casus in isto versu: *Ille pulvis Erythraei*, quem [1] locum heri reperire non poteram. Sed malo de his tecum fabulas serere in nostro congressu. De pace & bello nondum res ad liquidum est deducta. Videntur Galli discordias sevisse inter ordines & Regem, & nuncii publici ad nos perferunt, & Regis responsum ordinum desideriis repositum videtur prae se ferre. Nisi haec animorum dissensio sopiatur tempori, non est ut pacis spe nos lactemus. Sed omen despuo, & laetiora indies expecto. Vale, vir summe. Trajecti a. d. XVI. Februar. CIↃIↃCLXXVIII.

1 est Carm. LXI. 206.

EPISTOLA CCCCLXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

NE tu & uxor tua, quorum caussa nihil non volo, forsan arbitremini esse mihi ingenium atrox & inexorabile, ignovi hodie Lavernae nostrae crimen admissum, sed ea lege, ut si quid tale peccet in posterum, vel minimis in rebus, nullam sibi ultra spem veniae relinqui sit certum. Si parum lauto convictu excepti estis hesterno die, ut profecto estis, ne tamen omne itineris suscepti institutum perperam cessisse jure conqueramini, vestris precibus meam hanc, si qua est, clementiam referri acceptam scitote. Florum Nansianum hic mitto, utinam meliorem, & qualem tibi eram pollicitus. In nonnullis tamen fore tibi haud mutilem sperari potest: addidi & alterum, qui nomen *Christiani Puteani* praefert, & *Rycquium* de Capitolio, diu promissum. Vale, decus grande, & columen artium bonarum: Vianae, pridie Kal. Mart. Gregor. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

BEnignitatem tuam, cui instar patris indulgentis pro magno peccato paullulum supplicii satis est, laudo ac magni facio, eamque spero tibi non futuram fraudi. Nam visa mihi est tua Laverna bona fide resipiscere, & culpam in se admissam seria poenitentia ejurare, & id nunc meditari, ut in posterum frugi sit, & fide, obsequio, ac cura memoriam etiam hujus criminis aboleat. Faxit deus, ne nos deprecationis, te veniae datae supplici poeniteat.

Cum

Cum nos tam opipare nuper exceperis, miror te tenuem apparatum excusare. Quid enim illo gallo Penthiaco, ne de aliis dicam, potuit esse lautius. Epulas sane tuas Sybariticis mensis longe antepono, quippe quas condis mirifica suavitate, lepore, doctissimisque fabulis, & tam laeta fronte, quibus si saepe mihi frui liceret, Jovi suum nectar & ambrosiam non inviderem. Generosissimus *Frisius*, qui iter adornat in Angliam, & Italiam, proximo die solis te invisere constituit. Comitem secum adducet *Maerseebroeckium*, & rogat ut ipse simul excurram, & aditum ei ad tuum congressum & benevolentiam patefaciam. Patri ejus si quid volueris renunciari, cras, si rescivero, litteris, quas ad ipsum dabo, intexam. Pro *Ryckii* Capitolio quasnam grates tibi rependam, tot antea donis & muneribus, quibus meam locupletasti bibliothecam, auctus? Vide quo impudentiae progrediar. Audeo enim fiducia tuae in me tam prolixae voluntatis a te petere, ut si inter libellos, quos emisti Coloniae, nonnullorum duo habeantur exemplaria, unum mihi vendas hac lege, ut pretium, quod pro illis dedisti, tibi renumeretur. Vidi, nisi fallor, in tuo Musaeo ejusdem *Ryckii* de anno Jubilaeo duos codices, quem dudum frustra quaesivi. Si unum mihi volueris vendere, alia conditione non accipiam, & haec nova erit tuorum in me meritorum accessio. Holsteiniarum annotationum specimen videre quoque cupio. Redibit ad te brevi. Floros nondum mihi per occupationes licuit excutere. Multa tamen jam in recentioribus editionibus occupata video, dum fugientibus oculis, ut ajunt, illum Nansianum delibo. Cras videbis reducem ex Anglia *Grundesteinium*, qui tibi narrabit secundum *Vossium* esse pronunciatum in Anglia. Propediem eo se rediturum ait captum deliciis Anglicanis. Vale, vir Nobilissime & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XIX. Febr. CIↃIↃCLXXVIII. Jul. De pace & bello nihil etiamnunc explorati habemus, quod scribamus. Namurcum obsideri alii ajunt, alii negant. Pacis tamen multi adhuc spem fovent.

EPISTOLA CCCCLXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PRoximis literis meis restabat agi de Tibullianis locis, quos metuo ne amicus noster frustra tueatur. Quod tunc intermisi, faciam propediem: nam nunc per angustias temporis ab incepto revocari me nolim & invitus. Quod cis triduum proximum te nobis adfore spondes, cum amicis nonnullis, eritis profecto hospites gratissimi, modo ne fastidiatis vilem plebejae mensae apparatum. Itaque amplector ambabus ulnis promissi reum, teneoque, nec elabi te nobis sino, nisi pollicito fidem addideris. Ad virum Illustrissimum *Henricum Frisium* cum scribes, vide, quaeso, ne quid obliviscaris illi me commendare, & quidem de meliori nota. Hoc enim quin & cum facundia pari adfatim sis facturus, haud dubito, modo cogites inter scribendum, id me uti taceres obnixissimum in modum a te contendisse. Erit id ipsum mei officii pro-

propediem, ne superbius fecisse videar, quod te vicario nunc utar: colo enim aestimoque hunc virum, ut qui maxime. Idque non tam paterno judicio a me datur, quam singularibus viri meritis, cum senex noster ex omni nobilitate externa, quos studiorum caussa confluxisse Leidam eo vivo recordor & valente, nullos aestimarit aeque, ut hunc ipsum, de quo mihi sermo est, & *Bogeslaum* Comitem de *Lesna*. Ante hoc quinquennium cum in Germaniam superiorem, ut potes meminisse, me contulissem, arcanis Procerum nostrorum mandatis instructus, bis per litteras occasione tum opportuna arrepta, virum omni veneratione mihi prosequendum sum veneratus. Sed epistolam posteriorem non perlatam fuisse, quo destinabatur, est cur rear. Utinam complures, tanta bonarum artium cognitione praestantes, viri per Europam in aulis principum pari auctoritate ac gratia nunc viverent, multo utique melius ageretur cum re litteraria. Sed haec non sunt hujus loci. III. Mart. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ETsi reipublicae tempora dubia & difficilia rerum omnium jucundarum hilaritatem deleant & extingant, mirifice tamen etiamnunc suavissimarum tuarum epularum, quibus nos nuper excipiebas, memoria nos oblectamus, & rerum tristium, quae narrantur, acerbitatem lenimus. Pro quibus quas gratias tibi debemus, facile perspicimus, sed quo eas exolvere possimus, nullam invenimus viam, nullam plane. Gratos tamen & memores ut nos cognoscas, rogamus ut propediem nos invisas. Gandavum a Gallis captam nemo prudentiorum dubitat, etsi tegatur publice. Agrum Clivensem infestasse satis magnam Gallorum manum ad extorquendam imperatam pecuniam, multorum litteris ad nos perfertur. Hinc tres viri nobiles, inter quos *Amerongius*, ab Ordinibus & Principe missi sunt ad Sicambros, qui in tutelam nostrorum finium arment cives & rusticos. Sed nec domi laetius res proveniunt. ὁ ποιμὴν λαῶν fremens & indignans fertur nuperius domo profectus esse, quia οἱ ἐν τέλει Batavi noluerunt accipere leges foederis Anglicani & probare, quod inscriptio earum praeferat non solum nomina Regis & Ordinum, sed & Principis, quod non rite, sed contra mores legesque patriae reliquis adtexi primi in Ordinum consessu Amsterodamenses dixerunt. Hanc quasi mappam cum illi misissent, novem urbes in illorum iverunt sententiam, pluriumque suffragia narrant vicisse, nomen ultimum esse expungendum, idque tulisse quidem τὸ παμμέγαν, sed aegerrime. Potes hinc existimare, quantum ista discordia malorum, nisi Deus providerit, sit nobis importatura. Tuas necessitudines spero jam haerere in tuo complexu. Rogo ut salutem iis meo meaeque uxoris nomine dicas, ac quamprimum Amsterodamo reverterimus, quo proximo die Veneris nos conferemus, redituri, si deus dedit, futuro die lunae, ut ad nos excurratis rogamus. Amsterodami si quid curari velis fac cras, aut summe perendie, res-

ciscam. Ante primam pomeridianam non conscendam. In Floro lib. II. cap. 12. num probas *nomenque epistolae notaret suum*, pro adscriberet epistolae nomen suum? Mallem *epistolae* deleri. In ejusdem capitis fine legitur: *cujus spectaculo triduum impleverit*. Sed quid est *spectaculo*, *aut aliqua re*, *diem implere?* Num Latinorum quisquam sic locutus est? Cogitabam: *cujus spectaculo triduum impenderit*. Sed tu videbis. De locis Propertianis, de quibus amicus noster scripsit nuper, tuam quoque sententiam expecto, & *Ryckii* annum Jubilaeum, nec non Jurisconsultum illum de jure multorum librorum, quo me non posse carere nuper ajebas, sed hos nulla alia lege mihi volo mitti, nisi ut pretium, quod pro illis expendisti, recipias. Rutgersianas quoque Venusinas lectiones, ejusdemque excerpta ex marginibus librorum Scaligerianorum olim te mecum communicaturum fidem dedisti, si in illa incideris, quaeso ut eam liberes. Mea supellex tenuis, cum ad nos veneris, tibi vicissim patebit. Mitto nunc Topica Theologica Perionii, & specimen notarum Holstenianarum. Alterum folium, cum eodem sit exemplo, retinui, te, credo, non invito. Vale, ingeniorum & amicorum ocelle, & me ama. Trajecti Batavorum a. d. III. Kal. Mart. Julias CIↃIↃCLXXVIII. Rogatus hisce diebus sum, ut apud te inquirerem, num quaedam Cypriani habeas opuscula manu exarata, aut editiones cum codicibus antiquis compositas.

EPISTOLA CCCCLXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi fasciculum a *Cupero* destinatum, quem modo accepi. Habes hic etiam excerpta ex litteris *Magliabethii* & *Aprosii Vintimigliae* ad *Jacobum Gronovium* exaratis, sed quae ad te pertinent, quaeque is mihi ad te curanda misit, quibus si quid reponi velis, ubi mihi mandaveris, recte curabitur. Utinam, antequam viae me crastino die dem, ex te cognoscerem aliquid tuo nomine Amsterodami procurandum. Nova num quae circumferantur ignoro. Pedem enim ex Musaeo nec hodie extuli. Vale, & Nobilissimam & elegantissimam *Goesiam* ac ejus fratres, si tecum sunt, nostro nomine saluta. Trajecti prid. Kal. Mart. CIↃIↃCLXXVIII. Jul. *Cuperi* observationes procul dubio hic fascis feret, quas fere totas perlegi. *Jac. Gronovii* epistolas, in quibus de variis locis Livii disputat, propediem videbis.

Circa alle Poesie di Monsig. Vescovo e Principe di Paderbona, *la prego con suo comodo, a far sapere al sig.* Einsio, *ch' io in niuna maniera non sono per chiederle al sig.* Dati. *Stimo come ricevuto il favore, e gliene rendo grazzie appunto nell' istessa maniera, come se avessi avuto il detto libro, ma certo, come ho dette, ch' io non sono per chiederlo al detto* Dati. *Ne per un libro, ne per mille, voglio mettermi a rischio di ricevere una grandissima mortificazzione, e che l' detto sig.* Dati, *come facilmento mi riuscirebbe, mi rispondesse, è che il Libro non ui è, ò che non me lo vuol dare, o cosa simile. Sò che non ne hà* vo-

voluti rendere alcuni, che erano del Ser. e Rev. Sig. Principe Cardinal Leopoldo *di gloriosa memoria Si che non hà voluto pagare il sig.* Aniſſon *de Lione, che avera ad avere di Libri molti danari, ed era venuta quà quaſi appoſta per tale effetto. Sò che hà negato dimandare a Roma i libri mandati dal medeſimo ſig.* Einſio, *onde conſideri V. S. ſe ſia bene, che io mi impegni a chiedergli quel Libro. Come ho detto, la ſupplico con ſuo comodo a far ſapere al ſig.* Einſio, *che ſtimo l' onore ad ogni modo, come che ſe l' aveſſi ricevuto, e gliene reſto con le medeſime obbligationi.*

Ex litteris Angelici Aproſii Vintimigliae ad Jacobum Gronovium 12. Januar. CIↃIↃCLXXVIII.

Non ſarà difficile, che vegga il ſig. Nicolò Heinſi: onde la ſupplico a parteciparle mei hum. oſſequii. qui con ſupplicarla dell' honore de ſuoi da me ſtimatiſſimi comandi la riveriſco, e per fine rimango.

EPISTOLA CCCCLXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

Redux Amſterodamo vehementer aveo non ſolum cognoſcere, ut nunc valeas, ſed & te videre & in hac urbe complecti. Rogo ut cum tuis neceſſariis quamprimum advoles. Venietis ſane gratiſſimi & deſideratiſſimi. Animos Amſterodamenſium ita fregerunt Gandavum & Brugae captae, ut fere conclamatam patriae ſalutem habeant, & proditionis neſcio quos ſuſpectos. Vereor ne civiles motus, quod omnium malorum graviſſimum, oriantur, & inteſtinis diſcordiis pereamus. Sed Deus ἀπὸ μηχανῆς nos explicabit. *Francius* & *Wolzogius* tibi ſalutem dicunt plurimam, & proximis Paſchalibus tibi condicent. Vidi Amſterodami *Pinedi* Stephanum jam conſummatum. Soli indices reſtabant edendi, qui tamen ſatis ponderoſi erant. Epiſtolas *Jacobi Gronovii*, in qua nonnulla Livii emendat loca, hac, credo, videbis hebdomade, ut & patris orationem de lege Regia, quae Lugduni editur. Propertii loca, de quibus nuperis in epiſtolis agebas, mirifica dexteritate reſtituiſti. De primo certe nulli dubitare licet. Sententia iſtius verſus, ut nunc editur, eſt fatua. Aſſentior etiam tibi *Omphales* nomen eſſe corruptum, & e gloſſa natum. Quae pro illa voce ſubſtituis, ferri poſſunt. Num ipſa verba ſint Propertii, nemo affirmarit. Sed quid dicis de illo Catulli: *Ille pulvis Erythraei?* Plura vellem, ſed differo in noſtrum congreſſum. *Servaeſius* morbo correptus eſt ſatis gravi, ad quem heri *Broeckhuſius* miſit eclogam perquam venuſtam. Vale, ingeniorum Phoenix. Trajecti Batavorum a. d. VIII. Mart. CIↃIↃCLXXVIII. Jul.

EPISTOLA CCCCLXVII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

GAndavum nobis periisse jam ex publicis nuntiis edocti, de Brugis meliora sperabamus. Sed si vera sunt, quae tu Amstelodami audita ad me perscribis, etiam illae in perditis numerandae sunt. De patria parentis mei, & tot necessitudinibus, quae hosti in praedam nunc cessere, casum indigne fero: O domus Anci! Sed valeant haec funesta: & si ruina fortunarum omnium nos manet, ne nimium & intempestive adfligamur ante diem, potius occupentur curae ac cogitationes in complexu Musarum cum Eumolpo Petroniano, ut dolor nil profuturus fallatur hoc solatio. *Omphales* nomen in hexametro Propertiano supervacuum esse, idque ex proxime subsequenti pentametro satis liquere, gaudeo tibi persuasum. Saepe hoc modo peccatum ab indocta manu in optimo quoque veterum scriptorum. Habeo & illud valde suspectum in eadem Propertii Elegia.

Persarum statuit Babylona Semiramis urbem.

Cum Assyriae potius urbs sit, quam Persica Babylon, etsi in jus Persarum cesserit. Deinde *statuit* odiose hic inculcatur, cum idem verbum praecesserit paulo ante. Malim & mox,

Ne possent tacto stringier axe latus.

Tum, *Duxit & Euphraten medium, quam condidit, arci.*

Tum denique quae est ista ratio Latinitatis, *opprobria vexerat?* Sed haec majori otio curatius discutiemus. Vale, flos hominum elegantiorum. Vianae XVIII. Martii CIƆIƆCLXXVIII. P. S. Robertus noster cum febri tertiana jam laboret, vix est, ut ad vos excurramus. Tu potius vide, si res tuae ferant, ut nobis adsis quamprimum.

EPISTOLA CCCCLXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PUblici Amsterodamensium nuntii modo ad nos perlati rumores, qui & hic & Amsterodami de Brugarum deditione fuerunt jactati, & ab omnibus crediti, refellunt: Ypram serio narrant obsideri. Nostris tamen hominibus persuaderi non potest Brugas nondum in Gallorum ditione haberi. Certiora mox dies docebit, & forte laetiora. Praestat tecum μουσουργεῖν, ut animus ab harum calamitatum, quae vicinos premunt, & nobis videntur impendere, cogitatione abducatur. Exitus enim harum rerum ἐν θεῶν γούνασι κεῖται. Forte ϗ τρώσας ἰάσεται, modo nos de ejus pace impetranda serio cogitemus. In Proper-

pertii versu perplacet venusta illa ἐπεξάγνειν, quam nonnullos tam manu exaratos quam editos libros prae se ferre ais. Utraque manu hanc scripturam amplector.

Ite, rates curvae, lēti contexite caussam.

De locis aliis in eadem elegia, quae suspecta tibi merito videntur, agam alias. Nunc enim quae has feret, instat & itineri accincta nullam fert moram. Nobilissimi *Goesii* valetudo mirum in modum me affecit. Deum precor, ut propediem confirmetur. Mihi cras non licet abesse domo. Scis te dudum fidem dedisse te propediem nos invisurum. Nunc rogamus te & obtestamur, ut cum tuis necessariis quamprimum advoles, & fidem datam liberes. Nihil nobis poterit optatius accidere. Vale & veni. Nostri omnes vos salutant. *Servaesius* hodie paullo meliusculc habet. Iterum vale. Tra. a. d. IX. Mart. CIƆIƆCLXXVIII. Perfertur libellus iste mihi ad te curandus Auctoris nomine, cum plurima salute, quem non ausus sum diutius retinere.

EPISTOLA CCCCLXIX.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

GRonovianum libellum tua opera modo accepi, in quo sane non pauca eruditionis reconditae argumenta continentur. De loco Phoenicis Lactantiani alias agemus illic tentato, ut opinor, non satis feliciter. Auctorem ipsum quisquiliis meis non ejusdem monetae remunerabor, ubi prodierit Vellejus, quem metuo, ne praeter exspectationem meam ac votum moretur *Elzevirii* subitanea in Britannos profectio. Generosum *Frisium* carceri apud vos mancipatum famulus ejus hîc profugus ex urbe vestra hodie nobis significavit, cujus rei nullam omnino tuae faciunt mentionem. Cras liberi Goesiani abitum hinc auspicabuntur, sed qua via nondum satis deliberatum. Ego ne illos ad vos perducam, per valetudinem fit dubium nec satis confirmatum: quo ardentius te apud nos complecti gestio quam primum. De *Pulvere Erythraeo* apud Catullum non habeo quod dicam: nam *pulvis* secundo casu enuntiandum illic non persuadeor, ut credam. Inspiciam codices meos, si quid inde auxilii adfulgeat. Nam *Scaliger* & *Statius Achilles* e suis nihil proferunt, quo multum juvemur. Interim alium Catulli locum habe e nuptiis Pelei & Thetidos,

Sospitem & ereptum se ostendit visere portum.

Pessimus profecto versus optimi Poëtae. Sed quis credat tale quid ab illo ingenio tam polito profectum, quod ne quidem sit Latinum: *ereptum* enim, pro periculis ereptum, quis dixit veterum? nec illud *portum* satis exprimit mentem Auctoris. *portum patrium* vel *Piraeum* debuit dixisse, vel quid simile. Deinde *Sospitem & ereptum portum* obscuram versas ambiguitatem indicant: quid, quod potiores scripti *erectum*. Scribo,

Sospitem Erechthaeos se ostendit visere portus

Vale. Vianae 24. Mart. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

HEri tuos ex sorore nepotes vidi, sed quos expugnare non potui, ut hunc diem & crastinum nobis darent. Sed accelerato discessu hodie hora octava scapham Lugdunensem conscenderunt. Fuerunt sane mihi gratissimi, ut omnes tui, & qui tuo nomine me salutatum veniunt. Sed laetiorem illorum adventum mihi tuus reddidisset congressus, cujus spe sustentabar. Doleo vero incredibiliter per tuam valetudinem lubricam & fluctuantem mihi non licuisse tam beato esse, ut voti hujus damnarer. Si a gravedine & tussi, quae me infestat, potero impetrare, ut cras domo pedem efferam, in tuos desideratissimos complexus ruam. Hodie litteras habui a *Trelschio*, qui te jussit verbis amantissimis salvere. Quae de *Gudio* narrat, ex me praesente cognosces. Videntur ei omnes viae ad reditum in gratiam cum Principe, cui se manciparat, esse occlusae. Quae de carcere generosi Juvenis sparserat servus, vana sunt. Tres horas ejus assederunt cubiculo duo apparitores urbani, qui, simul ac se vadimonium obiturum dato vade promisit, submoti sunt. Praetor ei & *Scheelio* Dano diem dixit de multa pendenda, quia dicuntur in sphaeristerio male mulcasse molestum aliquem & lascivum adolescentem Trajectinum. Sed de his coram, ut spero. Collapsa pacis spes coepit ab aliquot diebus hominum plurimorum sermonibus redintegrari. Filius *Zulichemii* natu maximus Lutetiam remigraturus litteras commeatus petiit ab oratore Gallorum *Colberto*, qui respondit, si mensem unum iter differret, forte non opus habiturum hac auctoritate. Ypram tamen obsideri certum est, & Regem cum Regina in Galliam revertisse, parte copiarum missa in Germaniam. Angliae ordines sanxerunt proximo triennio nullas merces Gallicas in suae ditionis terras importandas esse. Plura vellem, in primis de tuis emendationibus Catullianis certissimis & pulcherrimis, sed avocabar, & instat quoque hora discessus vestri tabellarii. Differo itaque in nostrum congressum, aut litteras proximas. Vale, Phoenix eruditorum. Trajecti a. d. XVI. Mart. CIƆIƆCLXXVIII. ὡς τάχιστα. Meministin' proximo die Lunae *Essenii* libros vendi?

EPISTOLA CCCCLXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NEc ventus acrior heri me retinuit, nec valetudo, sed amici Trevirensis nec opinus adventus, qui diem hesternum nobiscum exegit. Transiit hic quoque hisce diebus Baro *Kniphusius*, & a me petiit, ut tibi salutem dicerem ejus

ejus nomine, & quidem amantissime, seque jam olim tui complexus fuisse cupidissimum, & semel iterumque te Vianae frustra quaesivisse. Nunc valetudine conflictatur gravi satis & diuturna, quae vires ejus omnes exhausit. A Serenissimo Principe litteris non unis contendit, ut sibi propter afflictam valetudinem liceat ab instantis expeditionis muneribus immuni esse, sed commeatum non potuit impetrare. Hinc nuperrime flagitavit, ut sacramento solveretur. Expectat nunc responsum. Dimissus & sanitati restitutus iter faciet ad matrem in Sueciam. Ipram expugnatam esse nemo dubitat. Pacis spem etiam nunc fovent plurimi, iique primarii hujus rei publicae viri. Sunt tamen, qui quovis pignore contendere parati sunt, tribus quatuorve diebus famam belli ab Anglis indicti Gallis ad nos perventuram. id sane ex ore legati Anglici Bruxellis agentis se accepisse mihi affirmabat Trevirensis ille, qui heri me invisit, & Bruxella, quo publice missus erat, revertebat Treviros contendens. Sed tunc falles semper nostra vota; nec patieris permoveri, ut ad nos excurras aliquando? Si diem dixisti itineri huic & horam, praesto erimus cum curru, quo perferaris in nostram domum. Emendatione tua in Catullum

Sospitem Erecthaeos se ostendit visere portus

nihil divinius potuit excogitari. De altera emendatione, de qua in litteris, quas hodie accepi, egisti, quamvis valde blandiatur, ampliandum duco; nam haec depropero, cum domum ex auctione rediissem, & vix tantum temporis superesset ad hos paucos versus exarandos. *Gualteri* Alexandreida tibi vindicaram, antequam tuas videram. Nam nuper hujus libri mentionem faciebas. Ceteris, quos tibi parari velis, appone quaeso pretium. Satis care nunc libri veneunt. Vegetius erat antiqua Coloniensis editio non magnae rei. Vale, vir Excellentissime & me ama. Trajecti a. d. XVIII. Mart. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

DUm tu me demereris assiduus, nuntiando ea, quae in re qua literaria, qua politica geruntur & militari, non habeo ego, quod reponam hîc tibi, mancipatus, ut scis, solitudini Ne tamen videar gratiam corrumpere, mearum nonnunquam quisquiliarum copiam tibi facio, quod propositum nunc quoque tenendum mihi videor, accepto per te nuper libello Geographicarum observationum, pereruditio sane. Nam quod ibi viros litteratura praestantes nonnullos sibi proponit exagitandos, solitum facit. In *Meibomio* maledicentiam dum non ferre se profitetur, hoc tanto conatu agit, ut *Meibomio* hîc sit simillimus. Sed ista non sunt nostri fori. Lactantii carmen de Phoenice frustra ab illo tentatum quod promittebam nuper ostensurum me, id nunc tui facio judicii. Versus sunt hi,

Protinus instrato corpus mutabile nido,
Vitalique toro membra quieta locat.

Pri-

Primo antequam refellam nuperum castigatorem, quid curis secundis nuper hoc loco sim commentatus audi. Posteriore versu *membra* illa *quieta* parum ad rem faciunt: legebam igitur una litterula detrita *membra vieta*, quae & apud Horatium occurrunt. Deinde Vossianus codex longe antiquissimus, qui solus hîc audiri meretur, cum caeteri sunt notae recentis, *Protinus instractis corpus mobile nido*, pro *instratis*. ubi instrata nido, sunt, quae paullo ante recensentur, aromata. pro *corpus mobile* videtur scribendum, *corpus male mobile*, vel *jam debile*. Sed prius praestat, quod *victis membris* respondet. Nimirum jam supra dixerat,

Ac se reddiderint saecula longa gravem.

Eleganter autem *vitalem torum*, quomodo *mortualem torum* veteres ominis caussa dixisse liquet, e Seneca & fragmento Petronii Traguriano, quo hîc alluditur, sed ita ut revera torum vitalem designet, in quo moriatur Phoenix, ut revivisçat. primo describit nidum Phoenicis, quem cum alii e turis virgis construant, non addit noster, e qua fiat materia. Dein varia recenset aromata, quibus nido instratis, tanquam toro mortuali, membra superponit. *Nidus stactes* ineptus est. Nam sive vult nidum ipsum Phoenicis e stacte constructum fuisse, id supra, ubi nidum describit, debuerat dixisse. Sive refert ad aromata nido instrata, bis idem dixerit Lactantius. Stacte enim nihil aliud, quam lacryma. Myrrhae autem mentio jam facta, quam cum panacea conjungit. Quid? quod e lacryma myrrhae nidus construi non magis potuerit, quam e lacryma turis. Omitto *corpus dotabile* vix Latine dici, nedum ut dictum sit a Lactantio, quem inter patres Ecclesiae antiquos nemo sermonis nitore superavit ac elegantia. Nam Lactantio id carmen Vossianus quoque codex vindicabat, ut mirer *Sirmondum* Theodulo id velle adscriptum. certe gemmae occurrunt in illo carmine plurimae e vetustis petitae scriptoribus, de quibus *Theodulum* nunquam cogitasse sum certus. Tale illud ipso carminis initio. *Maxima porta poli.* Amicus tamen tuus, ne qua in re mihi assensum daret, Lactantii foetum esse fateri noluit, cum tamen sub Lactantii nomine circumferatur in vetustis quoque editionibus. Nec audio reponentem *muneribus* pro *funeribus* in Nasone, ex paterna conjectura: nam *funus* pro exequiali pompa frequenter apud veteres ponitur, quomodo Donatus ad Terentium, ad Maronem Servius interpretantur. Hinc *facere* & *conficere funus*, *amplum funus facere* in Epistolis Ciceronis. Idem pro Cluentio, *fecit de integro funus jam sepulto filio mater.* Unde liquet *Lindenbrogium* aliosque perperam illa quoque Nasonis tentasse, Metam. III.

Dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

Vale, Vianae Kal April. CIƆIƆCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NAE tu nugas & fabulas vulgi, quas ad te perscripsi, praeclaris muneribus ex interioribus illis & reconditis Musarum penetralibus petitis pensas, ut nemo te sit liberalior & benignior, nec me quisquam felicior, qui officio tantillo tam pulchram & eruditam dissertationem de Elegia Lactantii de Phoenice meruerim, ex qua tam multa didici ante mihi incognita. Non licet nunc mihi quidem excutere accurate, quae de loco illo insigni observasti, & prioribus curis adjecisti, per temporis angustias, prima tamen fronte plurimum eruditionis & verisimilitudinis videntur prae se ferre. Cras spero, me pluribus tecum agere posse de hoc aliisque locis. Amici nostri asperitas vix poterit leniri; nam ne tot hominum inimicitias suscipiat rerum tenuium caussa, ne tam acerbe in quosvis incurrat, saepius a me monitus est & sermonibus & litteris. Sed antiquum obtinet. Clementis catalogus num possit haberi, inquiram sedulo, &, si poterit haberi, ejus tibi copiam faciam. Abbas Cluniacensis & Innocentius III. pridie venditi sunt, sed emtor nondum potuit inveniri, quia ejus nomen a sectore non est insertum tabulis, praesente enim pecunia hos libros emit. Ex Germania perlatum est ad Ordines litteris publicis missis a *Falconerio*, qui Francofurti res Ordinum procurat, Bavarum tandem partibus Austriacis suam operam addixisse & subsidium: in Anglia instrui bellum acerrime, & nunciis, qui viderunt, & litteris significatur Anglorum. Multi hinc spem pacis brevi conventurae concipiunt. Sane Consul Amsterodamensis *Huddenius* cognatae suae hic agenti nuper significavit, & *Patius* Rotterodamensis id ipsum quoque ad filium suum hic litteris deditum scripsit, pacem satis exploratam esse. Regem tamen Galliarum ajunt montes Hannonicos aut obsedisse, aut ad eos obsidendos Ipra expugnata cum copiis proficisci. Doleo mirum in modum, valetudinem tuo itineri ad nos moram nescio quam objicere. Vide num ab ea impetrare possis, ut cras ad nos excurras. Habeo nunc munere amicorum, quibus te paullo lautius accipiam, quam ferunt angustiae meae. Quaeso te, fac me & uxorem hujus voti compotem. Vale, grande decus nostrum. Trajecti Batavorum a. d. XXI. Mart. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

IN elegia de Phoenice non possum non tibi adstipulari *flectes nidum* non posse ferri, nec *corpus dotabile*. Sed *membra vieta* mirum in modum placent. nec

instratis improbo propter vetustissimi codicis auctoritatem. Possum etiam tolerare *male debile*, donec certius quid eruatur ex meliore libro. Vix alioquin mihi persuadere possum tam tritam vocem *debile* tam prodigiose posse corrumpi a librariis. In Nasone invitis Musis *muneribus* suppofuerunt τῷ *funeribus*, quod omnes libri tam exarati manu, quam editi prae se ferunt. Papinii Statii loca VI. Thebaidis multum me torserunt, fateor, & nondum quicquam extrico. Nam nec quae *Gronovius*, nec quae alii ad illa notarunt, videntur quicquam ad rem facere. Tuum igitur oraculum expecto. Hodie te praestolamur. Heri tempestas horrida te remorabatur. Quod si crastino in prandio nobis adfuturus sis, nihil poteris nobis gratius praestare. Te hic videndi incredibili flagramus desiderio. Vale, &, si nos amas, veni. Trajecti a. d. XXVIII. Mart. CIƆIƆCLXXVIII. De pace jubent amici omnem dubitationem deponere. Propediem eam conventuram esse ajunt. Tu nunc te para ad pangendam elegiam. Cras te, si Deus dederit, videbimus. Nunc tantum narro tristes hodie perferri ad nos nuncios de Gandavi expugnatione. Hanc urbem enim Galli subita incursione omni fere nudatam praesidio ceperunt, maximoque pavore Selandiam & omnes vicinas gentes compleverunt. Sunt &, qui narrant Novesii furnos coquendis panibus reparari a Gallis, sed quod in tanta Neoburgici Principis vicinitate ut ausint facere, non possum in animum inducere, ut credam. Pluribus cras, spero, agemus. Vale, meum decus & praesidium. Trajecti Batavorum.

EPISTOLA CCCCLXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

PArabam litteras, quibus & gratias tibi acturus eram pro nupera comitate, qua me excipiebas amantissime, & nonnihil scripturus de illis locis Papinianis, quae novissime a te examinanda mihi fuerunt posita: sed interpellabar a Generosissimo *Frisio*, qui me convenit, & secum pransum ducit. Non possum tamen, quin tibi narrem tribus verbis, Messanam totamque Siciliam deseruisse Gallos, & hos patrios fines repetiisse cum aliquot mille Siculis. Hispanos arces tenere Messanenses. id argumentum mihi est belli, non pacis, quamvis plurimi de hac non desinant bene augurari. Reverendus *Spanhemius* in hac urbe nunc agit. Iter Neomagense distuli in tempus laetius & amoenius. Nunc te rogo, ut cras nos invisas. Expectat te quoque Generosissimus *Frisius*, & tibi salutem plurimam dicit. Cis paucos dies, nisi adversa valetudo comitis obstiterit, & retardaverit eum, iter suscipiet. Vale, & si me amas, veni. Trajecti a. d. XXIX. Mart. CIƆIƆCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PUdet me toties a te tam amanter invitari, nec obſequi poſſe poſtulatis tuis, quibus ut cum maxime morem gerere cupiam, valetudine quamvis invita, non poſſum tamen nunc domo abeſſe, quod anus illa, quae rem familiarem adminiſtrat in meis aedibus, ad Friſios ſuos pridem profecta, nec redux inde huc exſpectetur ante dies feſtos proximos. Spero, mi Graevi, fore, ut hanc cauſam non injuſtam arbitreris. In loco Papiniano, τὸ *in nomen* breviter dictum videtur pro in ſolum nomen, in inane ac vacuum, in nomen ſine re, ut Naſo loquitur. Tacitus de moribus Germ. cap. 36. *ubi manu agitur, modeſtia ac probitas nomina ſuperiori ſunt.* Sic locus vexatiſſimus videtur conſtituendus. Unum diſplicet τὸ *in nomen* paucis interjectis verſibus iterari apud Papinium, apud quem ſcribo,

Spes avido quas non in nomen credula veſtes
Urgebat ſtudio?

Spes patris, in nomen (in vanum) credula, quas non veſtes urgebat avido ſtudio? urgebat, non quod ipſe veſtes has filio properabat, ſed urgebat properari a ſuis, quibus id demandarat. Placet enim haec ad patrem referri, de quo & in ſequentibus agitur, & in ſuperioribus. *Gronovius*, puto, *ſpes avidi.* Sed emphaſin dat τῷ *ſtudio* τὸ *avidum :* nam *ſtudium* ſine adjectivo poni frigidum eſt. *Credula ſpes* etiam apud Tibullum occurrit. Haec ſi tibi non improbantur, inſerenda forſan erunt eis, quae de *nominis*, *ſpeciei* & *imaginis* ſignificatione, cui *vis* & *res* opponuntur, ad Vellejum jam annotavi. *funera* pro pompa funebri ab antiquis uſitata vel Enniana illa evincunt, *nemo mi lacrimis decoret, nec funera fletu Faxit.* Sic enim rectius puto legas, quam *me decoret.* Vale XI. April. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

TOties totieſque a te cumulatus omni comitatis & humanitatis genere, quid dicam non invenio.

Dignas perſolvere grates
Non opis eſt noſtrae.

De hoſpitum Amſterodamenſium excurſu ad nos, ſi hodie hic eos non viderimus, omnem ſpem abjicio. Novi quod narrem non erat. Brugis multi Angli furore

plebis ſunt inſontes jugulati, plures vero graviſſime vulnerati. Maximae enim exarſerunt turbae plebis, cum in ſolemni pompa praetervehentem thenſam aut ferculum potius minus reverenter haberet quidam ex noſtris militibus, quem illico jugularunt, & Anglum rati, omnes Anglos obvios obtruncarunt, quin & nonnullos in aedibus interfecerunt. Parum abfuit, quin omne praeſidium crudeliſſimum in modum necaretur. Vix tandem interventu Hiſpanorum potuit ſopiri hic tumultus. Quin ipſe Hiſpanorum dux in magnum vitae diſcrimen incurrit. De pace Batavorum litterae cis paucos dies ineunda pergunt bene augurari. Alii ἀπιστοῦντες, & ſaepius lactati, cum videant tanta vi bellum Gallos inſtruere, verentur, ne hi diſſeminentur rumores, ut in vectigali novo imperando faciliores ſe praebeant Ordines, qui & jam conſenſere in ducenteſimam denuo deſcribendam. In loco Papinii etiamnunc mihi haeret aqua, nec ſatis me expedio. Nam *in nomen paſcere equos*, quid ſit, non exputo. Nam ut in oſtentationem explicem, non videtur loci ſententia ferre. Scio apud Senecam haberi Ep. XLXV. *Vel pecunia eſt hoc, ſi venditurus fabricavit: vel gloria, ſi laboravit in nomen*, hoc eſt ſi id unice egit, ob hanc cauſſam, ut celebretur nomen ejus. Sicut apud eundem eſt *laborare in ſpeciem*. Novi *nomen* ſaepe poni pro inane nomen. Sic apud Liv. III. 65. *Jamque plebs ita in tribunatu ponere aliquid ſpei, ſi ſimiles Icilio tribunos haberet: nomina tantum ſe biennio habuiſſe.* Sic enim legendum ex antiquis membranis & editis, vulgati recentiores omnes male: *nomine tantum ſe biennio habuiſſe.* Sic apud Tacitum: *nomen magis exercitus, quam robur.* Sed apud Statium pater non tam in oſtentationem paſcebat equos, quam ut iis filius paullo grandior uteretur, ut & armis, quae commemorat. Si filius ipſe paviſſet equos in oſtentationem tantum, poſſem ferre. Latet itaque in his vocibus *in nomen* menda quaedam, quam nunc non eluo. In ſequentibus verſibus, lubens tibi ſubſcribo corrigenti *ſpes avido*, & eos referenti ad patrem. Sed ſcrupulum tamen injicit, quod veſtium cura olim tota pertinebat ad matres. Scis quid Suetonius de Auguſto, Curtius & Plutarchus commemorent de Alexandro, nullis eos veſtibus uſos, niſi quas matres uxoreſque eorum ipſae texuerint. Veteres non habebant ſartores (nec hoc vocabulum occurrit apud ſcriptores meliorum temporum, niſi me fallit memoria, ſed tantum apud Grammaticos poſteriores,) quaelibet frugi materfamilias & texebat & parabat veſtes mariti & liberorum. Hunc ſcrupulum ut mihi eximas rogo. In Floro me hiſce diebus exercuit locus vexatiſſimus de Pompejo adytum templi Hieroſolymitani ingreſſo. In lib. III. c. 5. *Vidit*, inquit, *illud grande impiae gentis arcanum patens, ſub aureo uti coelo.* Lipſius emendavit *ſub aureo vitem coelo*, quod perperam recepit *Freinshemius*, & illum ſecuti editores. Nec probo *Salmaſii* conjecturam, *ſub aureo vitis coelo.* Nam nulla vitis aurea in illo templo fuit, quod intravit Pompejus, ne dum in adyto. Ne dicam *coelum* pro οὐρανίσκῳ Graecorum poni, ut contendunt, nullo Latini ſcriptoris exemplo ac auctoritate probari. Mihi itaque videbatur ſcripſiſſe Florum: *Vidit illud grande impium gentis arcanum patens, ſub aureo utique velo.* hoc eſt, in adyto vidit, quod tantopere celant Hebraei, quod nihil aliud erat, quam patens ſpatium, ſeu *arcanum inane*, ut Taci-

tus.

tus vocat v. Hist. 9. quod latebat sub aureo velo, seu cui obtendebatur aureum velum. Intelligit illud velum, quo penetrale hoc sejungebatur ab aliis templi partibus, quod & x. cum ὁ Σωτὴρ ἡμῶν cruci suffigeretur, rumpebatur. Cum aliud non haberem, hoc somnium ad te scribendum putavi, dum puella vestra prodit ad emendum, quod jussisti. In eodem capite sudavi quoque in quaerendis sex illis muris, quibus Piraeeum munitum tum fuisse tradit, cum mihi tantum duo, aut summum tres essent noti. Sed de his alias. Vale, decus nostrum, & me ama. Trajecti Batavorum postrid. Kal. April. CIϽIϽCLXXVIII. Jul. En tibi Innocentii Papae opusculum, quod desiderabas. Venusinarum lectionum, ut & excerptorum Rutgersianorum ex marginibus Scaligerianis, si in illa incideris, rogo memineris. Polemoni & Hansenio de jurejurando, & libello juridico de multorum librorum jure spero me reperturum, cum ad nos veneris, quod reponam. Iterum vale. Gualterus hisce diebus cum ceteris libris petetur. Generosissimus *Frisius* abitum hebdomade proxima adornat.

EPISTOLA CCCCLXXVIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

IN Papinii loco, de quo jam non semel inter nos est actum, nihil magis me offendit, quam bis repetitum *in nomen*. Caeterum *in nomen* non ita capi oportet, quasi praescierit pater in vanum ac frustra pascere equas filio, & urgere vestes, sed quod revera paverit in vanum, urseritque, cum meliora speraret, sed votorum ac spei falsus. Facit huic nonnihil Senecae locus ante productus. Nam *in nomen laborare* videtur posuisse, pro laborare in vanam gloriam, in nomen sine re ac usu. Sic apud Nasonem

Aut sine re nomen deus est, frustraque timetur.

quasi dicat non esse deum. Urgebat enim nequicquam pater vestes, sive apud matrem, sive apud ancillas, quas vestes non tam sarciebant, quam acu pingebant. Nam & illa ancillarum cura. Quamquam illarum pensum, fila praeparare ad vestes faciendas. Lucretia apud Nasonem ad ancillas Fast. II. *Lumen ad exiguum data pensa trahentes*,

Mittenda est domino (nunc nunc properate puellae)
Quamprimum nostra facta lacerna manu.

Hinc corrigendus Valerius Flaccus, & duplici mendo liberandus lib. VI. vers. 223.

Semidea genetrice Tages, cui plurima silvis
Pervigilat materna soror, cultusque laborat.

de sorore materna nugae sunt, & cur silvis laborabat? Scribo

Cui plurima fili Pervigilat nocturna soror.

plurima fili, ut apud Silium, *& plurimus idem Ludentis per colla jubae.* ab hoc nocturno opere *Lucubratio* dicta, ut pluribus dicam ad illa Valerii, quo spectat Homericum illud παννύχιον. Vale. XV. April. CIϽIϽCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUi has tibi litteras reddet, *Hieronymus Wilhelmus Schnabelius* Bremensis juvenis est in primis eruditus, & ad summa natus. Theologiae quidem attendit, sed interioribus litteris ac elegantiori eruditioni tantum studii operaeque impendit, & longe in ea processit, ut aequalium superiorem habeat neminem, ne parem quidem in his, quos ego novi. Vellem vidisses ejus elegias, & ejus epistolas, vix quicquam cultius posse fieri ipse fatereris. Praeterea est φιλόκαλος, in antiquis numismatis, & libris rarioribus conquirendis totus. Nunc cum abitum meditetur, religioni sibi duxit hinc discedere, antequam te, litterarum, quas tantopere colit, praesidem unicum, viderit, quem pridem admiratur & observat, tuamque bibliothecam. Nullus dubito, quin pro tua erga omnes, in primis nostrorum studiorum amatores, comitate illum sis benigne & amanter accepturus. Tuis litteris proxime respondebo. Vale, decus seculi nostri. Trajecti a. d. VI. April. CIƆIƆCLXXVIII. En tibi Gualteri Alexandreidem.

EPISTOLA CCCCLXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

OCcupatio varia superiorem mihi exemit hebdomadem, per quam tuis suavissimis nihil potui reponere. Accessit ex alvi profluvio languor, qui dies aliquot me tenuit. Nunc cum esset meliuscule, redeo ad officium. Conjecturam meam de Flori loco πολυθρυλλήτῳ tibi non displicuisse laetor. Nec improbatur *Lemoynio*, qui tamen mallet, *sub aureo uti cillo.* quia gentiles crediderint asinum esse Numen Judaeorum: Hinc & apud Juvenalem legit, *& cilli numen adorant*, & apud Petronium, & *cilli summas advocat auriculas.* Sed mihi non persuadet, nec tibi, credo. Emendationem Papinianam tuam loci obscurissimi erudite tu quidem & docte tueris, sed nondum video, quî cura vestium filio texendarum, sive ut illis utatur, sive in vanam ostentationem, pertineat ad patrem, cum videas apud antiquos scriptores negotium hoc vestium conficiendarum mulieribus tribui, quod vel ex his ipsis liquet, quae in hac epistola produxisti. Quî ergo pater potest dici *urgere vestes*, cum hae essent mulierum partes, plane alienae a virorum cura, & praecipue Regum, & Principum, aut Ducum bellicorum? *In nomen laborare*, & *in nomen aliquid facere* recte dicitur is, qui vanae tantum ostentationis caussa aliquid aggreditur; sicut de Caesare in Britanniam trajiciente Florus loquitur, *illum non provinciae, sed nomi-*

nomini studuisse; Verum qui in nomen urserit is, qui filio parabat vestes, ut iis utatur, sed cujus labor & studium fuerit vanum, spem ejus acerbis fatis intercipientibus, non video, qui ferat Latinae linguae genius. Non enim nomini studebat, cum vestes illas pararet pater; quamvis postea praeter ejus expectationem & vota nudum nomen fuerint. Haec mihi hunc locum consideranti, cui tamen non medeor, succurrebant. In Valerio Flacco lib. VI. vers. 223. perplacet *nocturna furor*; sed *plurima fili* videtur esse duriusculum, nec tamen, ut nunc est, repudio hanc lectionem; In Propertio quoque non possum non tuam εὐστοχίαν mirari, cum pulchre emendas, *Et Tyria in calathos vellera lecta suos.* λίαν, σοφῶς. In Vellejo Paterculo nihil mutandum esse olim censui, & semper mihi arrisit *Gillotii* interpretatio. Satis invidiose in Pompejum hoc dictum esse a Vellejo existimo: sententia haec mihi videtur esse istius πειρασμῆς. Senatus non Pompejo, quia magnus erat Imperator, summam belli deferebant, quippe quem oderant, tanquam nimium libertati, sed caussae id deferebant, hoc est Pompejo, quia jam caussam reipublicae tuendam susceperat contra Julium, & neminem haberent inter suos, qui & dux esset melior, & populo gratior, summum imperium decernebant, tanquam suae caussae acerrimo defensori. Si non caussam in consilio habuissent, nunquam Pompejo hanc personam imposuissent. Non igitur Pompejo belli summam decreverint, sed caussae, hoc est propter caussam, caussae commodo & felici tutelae. Si tibi haec explicatio non arridet, per me licet cum *Gronovio* scribatur, *caussae nomine*. *Gronovii* orationem perquam elegantem & eruditam de lege Regia accepi. Eam mihi *Theodoricus* misit. Nullus dubito, quin & tibi eam dono dederit. De pace cras ab Ordinibus Batavicis deliberabitur in illorum consessu. Has, quas mitto, conditiones Pacis obtulit Rex Galliarum. Putant nostros & Hispanos illas accepturos. Non fictas esse conditiones istas, sed veras, velim tibi persuadeas: mihi sane exploratum est. Spero tibi brevi pangendos esse elegos promissos; sed spem metus premit. Quid *Goesius* optimus rerum gerit? Num etiamnunc vobiscum degit. Si nondum discessit, quaeso, ut illum meo nomine salutes amantissime. Doleo illum nuper elapsum esse, antequam valere illi dicerem. Nostri omnes te illumque salutant, &, vos hic expectant. Trajecti ad Rhenum a. d. XVI. April. Julian. CIↃIↃCLXXVIII. Cum has exarassem, tuae mihi traduntur. Exosculor tuam de nobis sollicitudinem. Sed cogor abrumpere, & togam capere, instat enim recitationis hora.

EPISTOLA CCCCLXXXI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

MUltum sollicitudinis mihi demtum est, qui valere te, & domi tuae salva esse omnia ex tuis, hesterno die ad me perlatis, cognoscam. Amici nostri

ſtri conjectura in Floro non mihi magis probatur, quam tibi. Nam in adytis templi Hieroſolymitani auream aſini effigiem fuiſſe ſervatam nemo veterum, ne Ethnicorum quidem, quod ſciam, aſſeveravit, utcumque falſo. Apud Juvenalem ſcribendum eſſe, *cilli numen adorant* mihi quoque venerat in mentem, nam de Petroniano loco jam alii monuerunt: *Urgere filio veſtes* apud Papinium dicitur pater Archemori, ut proxime monebam, non quas ipſe faciebat, ſed quas ex aliis curabat fieri filio, utcumque fruſtra: ita capiendum τὸ *urgere*, nec aliter. Ita ſolere patres indulgentiores hodiernis exemplis comprobari poſſet. Sed ut omnis tibi ſcrupulus dematur, vindicem Papinio & aſſertorem ipſum dem Papinium praeſtat. Is Silvarum ſecundo, primo carmine, quod Epicedium Glauciae complectitur, verſ. 128.

Cum tibi quas veſtes, quae non geſtamina mitis
Feſtinabat Herus

Ubi plura ad rem. vides *urgere* & *feſtinare*, pari ſignificatu dici. Caeterum a verſu 67. uſque ad verſ. 85. in nonnullis codicibus non comparere teſtis eſto *Bebotius*. Abſunt & ab uno meo; nam alterum non vacavit conſulere; ſunt tamen Papiniani. Τὸ *in nomen* capi debere pro in vanum ſpero fore aliquando, ut paribus exemplis confirmem. Actum aliquando eſt inter nos de loco Petroniano, ubi reſcribebam, *Mittat habenas liber*, quod Latine non dici rebaris. Nunc exemplum ecce ex Propertio. de Velleji loco cogitandum amplius. *cauſſa* illa *Senatus* etiam apud Lucanum occurrit. Sed hic nimis frequenter iterata offendit aures. Venerunt mihi complura proxime in mentem, quae primis ad ſcriptorem illum curis potiora duco. Ea tamen immutari nunc ſerum eſt, cum annotata noſtra typis jam ſint deſcripta: ſola praefatio reditum *Elzevirii* e Britannia operitur, quem exſpectandum neſcio qua de cauſa ſe operae praetexunt: ut me jam poeniteat quodammodo feſtinationis. In Valerio Flacco quid reponi poſſit, quod ad ſcripturam accedit, *quam plurima fili*, haud video. venit aliquando in mentem, *plurima telae*, aut *fuſi*. ſed longius illa abeunt. ſi τὸ *ſilvis* congruum ſenſum efficeret, tamen oporteret, aut *plurima ſilvae* reſcribi, aut certe, *plurima ſilvis invigilat*, non *pervigilat*. *plurima filis*, aut *telis invigilat*. In Propertii loco calculum tuum tuliſſe duco mihi perhonorificum. Nunc garrienda complura ſe ſimul ingerunt mihi, argumentum ingens confabulationi praebitura. Τί πρῶτον? Sed melius haec coram. Inter alia de Arnobii loco agemus, quem *Salmaſius* a ſe reſtitutum feliciter toties jactat, ego perperam olim a me tentatum nunc agnoſco, *in penetralibus coliginis*: ſed locus ille non caſtigationis ſolum, ſed interpretationis quoque eget, quam nobis *Salmaſius* invidit. Agemus & de loco uno alteroque Naſonis, de quibus cogitabam proxime. Triduum hoc Plinii epiſtolis perlegendis dedi. Deus bone? quam multa ibi adhuc mendoſa! Aldinum codicem a *Cataneo* non conſultum miror & indignor. Sed de his jam ſatis. De negotiis publicis, quae typis deſcripta miſiſti, libens percurri. De Elegia dubitare non debes tibi a me praeſtanda, ſi pacem nobis procuraveris. En jam nunc ejus initium. Reliqua exſpectant majorem temporis opportunitatem. *Goeſius* jam pridem regreſ-

greſſus eſt ad ſuos. Sed quid de generoſo *Friſio*. Spero eum abitum differre, ut poſſim ipſe ad vos excurrere dicturus illi valere. Ad *Perizonium* ſcripſiſtine? excuſabo me illi proxime, ejuſque epiſtolas ad te mittam. Gronovianam Orationem nullus vidi. Vale XXVI. April. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Viennam.

ETſi tuus in me amor jam olim plurimis maximiſque argumentis mihi plane perſpectus ſit & tam exploratus, ut decrerim neminem me tibi cariorem eſſe, in binis tamen tuis noviſſimis tantum curae ſollicitudiniſque pro mea meorumque ſalute prae te fers, ut paternam in me amando pietatem te tibi conſtituiſſe oſtendas. Mihi viciſſim nulla eſt antiquior cura, quam ut tibi probem ſtudium & obſervantiam, quae parenti debetur. Tanta enim eſt tuorum in me meritorum magnitudo, ut, ni tibi omni officii munere perſolvam id quod ſanctiſſimum eſt, ſacer merito ſim, & inteſtabilis habear ab omnibus. Apud Florum *ſub aureo atique tholo* longe ſane praetulerim illi amici noſtri, aut *Juſti Lipſii* emendationi, idque, te, ut ſpero, non invito meis inſeram notis. Nam quamvis verum eſſet, quod Apion jactavit, Antiochum Epiphanem in Hieroſolymitani templi penetrali aſini aurei caput inveniſſe, quod Judaei coluerint & adorarint, teſte Joſepho II. contra Apion. quodque noſter amicus inde putat fluxiſſe, quod cherubini arcae inſidentes ac vitulos referentes, pingui craſſaque Minerva formati fuerint, ut aſinorum formam quandam geſſerint, aut ſaltem quod hoc praetextu aſinorum cultum Judaeis affiricuerint pagani: quamvis hoc verum eſſet, quamvis etiam in templo Zorobebelico fuiſſent Cherubini, qui tamen nulli fuerunt, Latinae tamen linguae ratio non ferret hanc locutionem, *arcanum patens ſub aureo veluti cillo*. Nam cillus ille, ſi qui fuiſſet, fuiſſet in arcano adyto, non adytum ſub cillo. Niſi per arcanum intelligas Arcam, ſed nec Arca nec Cherubinus ſecundum templum ornarunt. Adde *cillum* in poëtis tolerari, ſed quis ſcriptor ea voce uſus eſt, in oratione proſa? Nec tamen in Juvenali & Petronio probo hanc vocem reponi pro *coelo*. Saltem apud Juvenalem recte puto habere codicum ſcripturam, *qui coeli numen adorant*. Unde Judaei in Codice Theodoſiano & alibi vocantur *coelicolae*; quia credebantur gentilibus nudum coelum adorare, aut illorum Numen eſſe coelum, cum omnes Numinum effigies deteſtarentur. In loco Papiniano exponendo de veſtibus, quas filio pater urgebat, herbam porrigo victus, & in tuam ſententiam perductus inſigni loco ex Epicedio Glauciae a te allato. Debeo tibi quoque διδακτρον, cum me docuiſti raram ſignificationem vocis *mittere*. Nam pro *immittere* aut *admittere* poni apud Propertium nunc nullus dubito. Annotationes tuas in Vellejum Paterculum jam typis deſcriptas eſſe mirifice gaudeo. Nihil mihi longius erit, quam ut eas videam & legam. Sed cum nondum in-

publicum prodierint, cur non addis curas secundas, in quas conjicis, quicquid aut in tuis emendandum, aut expoliendum postea deprehendisti? Plerosque omnes viros insignes suis libris addendorum & corrigendorum mantissam subnectere te non fugit. De Valerii Flacci loco ampliandum puto. De Arnobii, & de Ovidii locis obscuris gestio tuam audire sententiam, & ni valetudo adversa, quae me exercitum habuit diem unum atque alterum, meam retardaverit ad vos excurrendi voluntatem, aut proximo die Solis, aut Mercurii te videbo, & in Plinii epistolis evolvendis plures tecum horas ponam suavissime, si deus dederit. De elegia tua quid dicam? ejus principium, quamvis triste, tantam mihi salivam movet, ut vel hoc etiam nomine pace nihil mihi sit optatius & desideratius. De ea nunc Hagae Comitia habentur. Hoc nomine saepe ex nostra civitate sex proceres missi sunt, & hodie se retulerunt illuc, ut de pace ineunda cum reliquis sociis deliberent. Fertur quoque Princeps Arausiacus hodie ibi expectari. Hollandi urgent pacem, sed Anglorum apparatus bellicus vereor ne spem nostram eludat, & pacificationem longius opinione nostra ducat. Non frustra enim nunc Angli toti sunt in bello instruendo: non frustra obsecrationes decretae sunt in illo regno. Generosus *Frisius* nunc Batavicas perlustrat urbes propediem reversurus. Non hinc discedet te insalutato. Ad *Perizonium* nihil etiamnunc litterarum dedi. Proximo nuncio scribam. Utinam eruditissimo juveni utilem possemus operam navare. Nam, si quisquam, dignus est, qui provehatur in locum, ubi doctrinae suae opes possit explicare & proponere. Vale, vir Perillustris. Si, antequam ad vos contendo, mihi hic licuerit praelibare Plinianas aliquot observationes aut Nasonianas, aut etiam explicationem illam loci Arnobiani, triumphabo. Iterum vale, grande decus meum. Trajecti ad d. XIX. April. CIƆIƆCLXXVIII. Julian.

EPISTOLA CCCCLXXXIII.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

Demsit quidem ex parte metum mihi epistola tua, sed ego securus non agam, nisi valetudinem tibi solide restitutam cognovero. Fervor ille sanguinis, mihi quoque tantum molestiae exhibet, ut omnem somnum excutiat. Ad Florum video complura me annotasse jam olim, quae si tibi non displicebunt, exsultabo equidem prae gaudio: insidere huic scriptori non tantum mendas inveteratas Nazarianus ille codex, omnium antiquissimus, fidem plenam facit, sed etiam intermissa, idque frequenter satis, a festinante librario vocabula. Quamquam is liber non ea est bonitate, utcumque praestantissimus, ut mendis omnibus medeatur. Dixeram proxime in familiari colloquio, ubi de Pompejo agitur, legendum esse, *Pirata Mithridaticae provinciae factus est accessio.* cum τὸ *Pirata* desideretur etiam in scriptis editisque exemplaribus. Sic

lib.

lib. IV. 8. de Sexto Pompejo. *O quam diversus a patre? ille Cilicas extinxerat, hic secum piratas navales agitabat.* Nazarianus, *hic se pirata navalis agitare*; non probabit tibi sat scio *Salmasius* interpretationem suam, de *piratis navalibus*. mihi nec conjecturam suam. Excidit enim τὸ *praedas*. Quod si mihi concedas, omnia erunt plana. *Hicce pirata praedas navalis* (pro *navales*) *agitare. agitare praedas* Sallustianum est. Respexit autem illa Florus Lucani, cui de hoc Sexto

Polluit aequoreos Siculus pirata Triumphos.

Sic lib. eod. cap. ult. Edit Salmas. τὸ *usus* exciderat. totum locum. Vestigiis Nazarieni libri sic constituo [1]

[1] Caetera deerant, quae ex notis *Graevii* in Florum suppleri possunt.

EPISTOLA CCCCLXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EX incommoda valetudine indies magis magisque emergo, cum tuis obtempero praeceptis & voluntati. Helluellis istis pubescentibus & fervorem sanguinis restinguo, & stomachum foveo, &, quas medici miscuerunt, potionibus, tanquam februis, corpus lustro. Et jam belle res procedit, ut sperem me brevi te visurum, & hic complexurum. quod propediem tibi faciendum est, si *Frisium* ante abitum volueris hic salutare. Nam simul ac litterae perferentur a parente, quas indies expectat, avolabit in Angliam, & hinc in Gallias. Florum inveteratis maculis inquinatum esse foedissime tibi sane assentior. In libro III. cap. 6. excidisse vocem satis apparet ex inepta veterum codicum scriptura. Nec video quid magis appositum illi loco possit excogitari, quam quod tibi venit in mentem, *pirata Mithridaticae provinciae factus est accessio*. Sed certior mihi videtur hac ipsa esse conjectura, quam adfers ad locum illum, qui libro IV. cap. 8. habetur, *Hicce pirata praedas navalis agitare*. Nec renuo recte te vidisse in capite ultimo, cum vestigiis veterrimi libri inhaerens scribis: *Ibi ingentis usus esse consilium illud observari. Caput consilio natura regionis circa aurifera.* Sane Ryckianus quoque ignorat *coepit*, & *capud consilio* prae se fert. *pacis artes* pro *partes* valde probo. Haec omnia meis interseram notis, quae iis, tanquam clavis purpureis late splendentibus illustrabuntur. In lib. III. cap. 6. in verbis quae praecedunt illa, quae tam ingeniose correxisti, transpositum est *quoque* & *Pompejus*, scribendumque: *Sed ille ante felix, Pompejus dignus nunc quoque victoria visus est.* Alioqui sententia est absurda. Sed hoc leve. Non corruperunt autem Florum tantum voces omissae, sed & infartae a sciolis & nescio quibus maleferiatis correctoribus. In uno capite XVII. lib. III. quot occurrunt exempla? *In hoc statu rerum, inquit, pares opibus, animis, dignitate (unde & nata Livio Druso aemulatio accesserat) equitem Servilius Caepio, Senatum Livius Drusus asserere.* Credisne tu Florum scripsisse, *nata Livio Druso accesserat aemulatio?*

 Sane

Sane ipse Florus, si rediret in dias luminis auras, haec non intelligeret. aut vocabulum *accesserat*, expungendum, aut id mutandum in *coeperat*, Nam *coeperat asserere*, est asseruit, ut saepe. Sequitur: *Signa, & vexilla aderant: sic urbe in una quasi in binis castris dissidebatur*. Quid hic *ceterum?* quasi aliam rem narrare coepisset. Non aliam ob caussam signa & aquilae aderant, quam, ut in urbe de Principatu pugnarent. Videtur haec vox furcillis huc detrudenda esse. Mox legistine *reos eligere?* malim, quod & alii viderunt, *reos egit*. Sed quod nunc sequitur, mera est balbuties, mera infantia, non os Flori, *His motibus ut resisteret Drusus, plebem ad se Gracchanis legibus, eisdem socios ad plebem spe civitatis erexit*. Quis Quiritium mihi dicere poterit quid sit *plebem ad se, socios ad plebem erigere?* Non haec dicent Romae nata, ne in rure quidem Romano, sed in angulo quodam barbaro, pleno inficetiae & stibiliginum. Palatinus & Ryck. *Plebem ad se Gracchanis legibus evocavit, socios ad plebem spe civitatis erexit*. Certe *evocavit* elegantius est, quam ut potuerit ab hominibus indoctis inseri. Nam *evocari* proprie dicuntur, qui in tumultu sine delectu ad arma sollicitantur, ut notarunt Donatus ad Eunuchum, & Servius ad Virgilium. Hinc & *evocati* veterani, qui ex agris suis ad arma capienda alliciebantur, non conscribebantur. Haec vox cum excidisset, crediderunt *erexit* pertinere ad *ad se*, nec aliud verbum occurrebat, ut posteriora itaque verba responderent prioribus inculcandum fuit *plebem*. Totum autem locum sic refingo: *His motibus ut resisteret Drusus, plebem ad se Gracchanis legibus evocavit, eisdem socios ad spem civitatis erexit*. Sed te obtundo. Obtestor te, ut si quae alia ad Florum emendandum notasti, mecum illa communices. Magnum editioni meae accederet ornamentum, si epistolam, in qua tuae observationes & emendationes congestae legantur, tanquam oculiferium lectoribus poterit objicere. Sed hoc tui est consilii. *Elzevirius* pridie hic nos invisit. Te plurimum salutat, & dolet sibi per occupationes non licuisse ad tui complexum Vianam excurrere. *Vossium* in Anglia non vidit, sed vidit *Beuningium*, & *Pearsonum*, qui promisit notas suas in Stephanum de Urbibus ei praestiturum, ut Holsteinianis subnectantur. Vidit & *Thomam Gale*, cujus Jamblichus jam fere ad exitum est perductus. Molitur quoque editionem etymologici Photii, sed summo desiderio flagrat exempli Gudiani. De publicis nihil. Expectatur reditus nostrorum oratorum. Spem pacis credo delicuisse. Vale, vir Summe, & tandem nos invise blandiente hoc coelo & his Favoniis. Trajecti Batavorum prid. Kal. Maii. CIↃIↃCLXXVIII. Tuum Vellejum expecto cupidissime. Jube quaeso, ut quamprimum ad me perferatur. Has exaraveram, cum tuae mihi traderentur omni melle suaviores. De loco Augustini jubeo te securum esse. Tanti non est. In collectione Homiliarum Albini Flacci, quas *Surius* edidit, hic numerus 157. ei est praefixus. Verba *Surii* in margine posita sunt: *est sermo 157. de tempore*. De loco Petronii aveo audire sententiam, & quae alia promittis. Spero Mureti in Ciceronem annotationes ad manus tuas perventuras. Eruditissimam & elegantissimam puellam *Schilteri* Senatoris filiam obiisse doleo sane. Nostine hodie Lugduni vendi bibliothecam *Rulaei* ἐ μακαρίτε?

EPI-

EPISTOLA CCCCLXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

IN omnibus tuis litteris mirificus tuus in me amor, & cura ac sollicitudo pro mea valetudine plusquam paterna ubique se exerit. Novissimae semper priores novis multisque benevolentiae argumentis cumulant. Interea praeterito die Mercurii tertiana febris me corripuit, & heri tertium eculeo imposuit. Accessio prima & secunda non fuit acris, tertia vero saevior & vehementior. Nunc inedia & purgationibus in Morboniam malam istam Divam rejicere studeo. Pro tuis in Florum observationibus, quibus meae notae instar stellarum illustrabuntur, gratias ago tibi maximas. lib. IV. cap. 5. *veteranis castris* certissimum est: ut & *Antonii*. Ryckii etiam codex non agnoscit: placet quoque in *arma ire*. Sed *aemula* cur interponatur, hic non videtur mihi satis idonea caussa esse, sed potius *uxor* suo loco motum, ac sic scribendum: *Antonii pessimum ingenium uxor Fulvia, gladio cincta virilis militiae, agitabat.* hoc est quae ipsa militiam sequebatur, & quasi ducatum ejus susceperat, quas partes soli viri gerunt. Elegans tamen est tua conjectura; Non tacita praeteribitur. in cap. IV. non sollicitaverim *tenerum*. Nam pueros quoque *teneros* dici bono sensu certum est. Suet. Aug. 64. *Cajum & Lucium adoptavit domi per assem & libram emtos a patre Agrippa, tenerosque adhuc ad curam reipublicae admovit.* Augustum vero *puerum* vocatum fuisse cum Apollonia rediret Romam, & bellum hoc gereret, notum est ex dicto Ciceronis, *puerum hunc ornandum tollendumque*, de quo Sueton. Aug. cap. 12. ubi plura in hanc sententiam notavit *Casaubonus*. & Servius in Virgilii Eclogam notat SC. vetitum fuisse, ut *puer* Augustus vocaretur. Florus itaque, ut ostendat Antonium scelesto spe impunitatis Octavium studuisse opprimere, & ejus intercipere hereditatem, dicit Augustum fuisse in tenera aetate constitutum, nondum octodecim annos natum, ideoque infirmum & invalidum, qui se non posset ulcisci. In sequente capite probo tuam emendationem, nisi quod illud *viro* valde offendat aures. Nam quamvis Florus poëtica dicendi genera saepe tanquam flosculos quosdam inserat operi, *viro* tamen pro Augusto, cum nulla ejus praecesserit mentio, hic eum posuisse, & quidem eo in loco, ubi durissime locatae erant, inter duas nimirum voces, quae non erant divellendae, vix crediderim. Mallem itaque: *Quo contra duos exercitus necesse fuit venire in cruentissimi foederis societatem Caesari. Diversa omnium vota. Incendit Lepidum* &c. *Antonium ultionis.* Vides in una hac voce me a tua discrepare sententia. *Societatem* cur refinxeris in *necessitatem* non video. Credo calami praecipitis esse lapsum. Capite sequente recte deles *suum* & *regem*. optime quoque *prodidit libertatem* reponis. De illo in cap. 7. *pari in meliora praesagio* vere dubitas. Diutius de hoc loco cogitandum. in cap. x. parum videtur referre legaturne *qui evaserat*, an *quia evaserat*. In cap. XII. quamvis

vis editam tueri possimus, non tamen damnamus tuam emendationem. Hoc pulchrum *Validarum gentium*, ut & *adflictos humi*, *immane*, *in ora militum*. Ibid. non male: *pontem e cratibus*. dein optime: *ipsosque praedam divisit*, &: *rubigine obsitos enses*. Nec non elegantissime: *inertesque quererentur equos*. Plane persuasisti: *Caesar recreatus e vulnere*. De reliquis alias. Nunc mihi abrumpendum. Unum locum ex initio Ceiris addo:

Quatuor antiquis quae haeredibus est data consors.

Scaliger ait quatuor haeredes esse quatuor sectarum auctores, qui heredes Socratis dicantur. Sed nullus Socrates praecessit, nulla ejus mentio facta. Simpliciter autem heredes poni, non commemorato cujus heredes sint, insulsum puto. Itaque legendum mihi videbatur:

Quatuor haeresibus quae antiquis est data consors.

Hoc vocabulum cum intelligerent Christiani descriptores, & non nossent optimo in sensu accipi apud veteres pro sectis philosophorum, locum interpolarunt. Vale, vir Summe & me ama. Trajecti Batavorum a. d. VI. Mai. CIƆIƆCLXXVII. Cum litteras dederis ad *Paullum Falconerium* gratias ei meo quoque nomine ages pro *Mureti* annotationibus in Ciceronem verbis amplissimis, salutemque ei dices, ac significabis me in praefatione, quam praemisi epistolis ad familiares, ejus meritum laudasse. Dudum quoque fasciculum, in quo nonnulla exemplaria in Italiam destinata, apud *Elzevirium* esse, qui commodam expectat occasionem, qua recte possit perferri. In illo esse quoque exemplar Paullo tradendum. Utinam nomen nautae Anglicani nobis perscriberet, aut navis, ne intercidat.

EPISTOLA CCCCLXXXVI.

NIC. HEINSIUS

Joh. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

TEmpestivae omnino aderant hesterno die tuae litterae. Sine quibus fuisset, misissem hodie ad vos ex meis, qui de valetudine explorata omnia referret. Ipse enim ne possim, languor obstat, & febricula subnata e nimio sanguinis fervore, quem sudando temperare nitor. Quod non ingrata habentur, quae ad Florum tuum proxime adnotabam, totum est benignitatis tuae, multa mihi id genus ad manum sunt, & plura credo in scriniis meis delitescunt, quibus anquirendis neque tempus est, & metuo ne post te Roscium in hac orchestra saltem. Omissa esse nonnumquam in Floro perperam a librariis, quae necessario requirebantur, nonnumquam & inculcata, quae praeter rem sunt, certis argumentis habeo exploratum. praeter ea, quae subindicavi. Sic lib. IV. 5, opinor scribendum, *virilis cincta militiae uxor*, & *Antonii*, non *L. Antonii*, sic alibi, *Aemulus Caesarianae potentiae Antonius*. Vale, Maii. CIƆIƆCLXXVIII. [1]

[1] Nec haec epistola integra est. & ab hoc tempore neglexit *Heinsius* Epistolas ad Graevium duplici exemplari dare, & in codicem suum describere. Quare abhinc solis Graevianis epistolis

ſtolis contenti eſſe cogimur, cum Heinſianae ad Graevium, cum hujus Bibliotheca, abierint in Palatinatum, nec facile ex tenebris emerſurae videantur; magna quidem ex mutuis his Epiſtolis lectoribus gratia & voluptas decedet; multa etiam obſcuriora occurrent; non potui tamen a me impetrare, ut diſertiſſimas tot Epiſtolas ideo abjicerem.

EPISTOLA CCCCLXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

QUas pridie tuis repoſui, cum Vianenſis veſtra eſſet elapſa, commiſi nautis noſtris, recteque eas redditas eſſe ſpero. Nunc reliqua Flori loca paucis excutiam, quae tum anguſtiis temporis excluſus non poteram ad codicem noſtrum exigere. In libro IV cap. 7. mirum quidem eſt loquendi genus: *Pari in meliora praeſagio*, Sed in Floro non paucae reperiuntur locutiones, ab aliorum ſcriptorum uſu, non tamen a Flori dictione & ingenio alienae. Sententia haec videtur eſt, in Caeſaris quoque caſtris paria ſigna ſeu praeſagia videbantur, ſed laetiora portendentia. Aves, victimae omnia promiſerant, quae ſcilicet eventura erant, pari praeſagio ac in Bruti caſtris, ſed hic in meliora, ſicuti in Bruti caſtris multa erant omina cladem praeſagientia, ſic in Caeſaris caſtris erant quoque omina meliorem eventum praedicentia. Par praeſagium in hoc conſiſtit, quod in utroque exercitu viſa ſint, quae quod utrique exercitui immineret, ſignificarent ſatis liquide. Ego ſcripſiſſem: *Meliore praeſagio in Caeſaris caſtris omnia aves, victimaeque promiſerant.* Nonnulli libri *& meliori* pro *in meliora*. In IV. cap. 12. de illa tua emendatione: *adſtricto Caeſar recreatus vulnere ad tempus*, amplio. Alii libri & editio *Freinshemii* prae ſe fert: *ſtrictus ac recreatus ex vulnere in tempus.* Mallem, *ſtrinxit ferro. Caeſar recreatus ex vulnere in tempus.* aut *ſed recreatus eſt ex vulnere ad tempus.* Dein *Ipſe venit. Segiſamam caſtra poſuit.* Veteres editiones ſic diſtinguunt. *Ipſe venit. Segiſamam caſtra poſuit.* *venit* non excluderem, & quia veteres libri eam vocem agnoſcunt, & quia hic locus vim ejus deſiderat. Ipſe venit Auguſtus ad iſtos coërcendos & domandos. Sed omnino legendum *ad Segiſamam*, & *unde*, ac quod & *Freinshemius* vidit, *indidem*, poſtea probo *a captivitate quae praevidebatur*. Nec non arridet vehementer: *cunctis tam fortibus.* placet etiam: *capta ſigna*, ut &, quod certum habeo, *juncta atque continua.* Non haec ſunt puſilla, quae tot viros doctos fugerunt, & tam ſpurce Florum contaminant. In libro III cap. 17. non poſſum iſtam diſtinctionem, quae tibi videbatur commodiſſima ad tollendam difficultatem illius περικοπῆς, probare, propter συνέχειαν totius periodi, quae tum male ſe habebit, ſi illam admittemus. Crediderim potius Florum ſcripſiſſe: *In hoc ſtatu rerum pares opibus, animis, dignitate (unde nata Livio Druſo aemulatio) aſſerere equitem Servilius Caepio, Senatum Livius Druſus:* ut ultimum *aſſerere* perperam ex interpretatione magiſtri ſit repetitum. Lipſius, ut ex Nanſii excerptis cognovi, mallet conjungi *acceſſerat aſſerere*, eandem ſequens diſtin-

distinguendi rationem, quam tu iniisti. Sed non fert hanc locutionem Latina Lingua. Non nego *accedere aliquem* recte dici, sed hic, si totum locum expendimus, non potest tolerari. Vix dubito, quin & ipse meae sis subscripturus sententiae, si verba illa Flori perpenderis accuratius. Nunc reliqua, quorum spem facis, expecto, & in primis, quae de Petronii citreis mensis observasti. Habui litteras ex Anglia a Bernardo, sed nihil novi significantes, quam quod promittat se missurum, quae Casaubonus marginibus sui Ciceronis & Livii adscripserit, quos codices Bodleiana servet bibliotheca. Addit se Josephi editionem non suscepturum, nisi Vossianorum codicum, & schedarum Bosianarum sibi fiat copia. Urget etiam, ut Photianum etymologicum, quod Gudius possidet, ei praestem. A *Magliabeckio* perlatae quoque ad me sunt litterae, quae significant, Florentiae in lucem dari Odeporicon Patris Ambrosii Generalis Camaldolensis, qui fuerit instaurator Graecae & Latinae linguae tempore Cosmi Medicei, & alium adornare grande volumen epistolarum ejusdem scriptoris, quas manu exaratas possideat *Magliabeckius*. Est is, qui vertit Princeps Diogenem Laërtium, multaque Chrysostomi, & aliorum patrum Graecorum: varia quoque opera Bartholomaei Scalae inedita luci parari. Patavii publicari & imprimi Sertorii Orsati primam partem Historiae Patavinae, & secundam antiquarum Inscriptionum. *Patinum* quoque dedisse epistolam de antiquo Numismate Horatii Coclitis per Trajanum restituto, & orationem de Febribus: Veronae vero vitam Contestae Matildis ex certissimis monumentis edi, quem librum magno desiderio expectari a Florentinis, cum jam ante illius vitam Mellinus aliique memoriae prodiderint. Romae quaedam Alberti magni, *ἀνεκδότους* commentarios in sacras litteras, in primis in Jobum, emitti, ut & epistolas *Antonii Augustini*, & *Bernardini Stefonii* Socii Jesu, cujus alia opera purae cultaeque Latinae dictionis laudem meruerint. Vitam quoque Cardinalis Bellarmini a Patre *Bartolo* litteris mandatam ibi in publico conspici. Fasciculus cum epistolis Ciceronis & antiquitatibus Paderbornensibus nondum in Italiam est perlatus. Nullam horum librorum mentionem facit. Vale, Princeps ingeniorum a. d. IX. Maii. CIϽIϽCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Exilii gaudio, cum tuam manum vidi. Tantum enim terroris Generosissimus *Frisius* mihi offuderat, de afflicta tua valetudine mihi narrans, quae audiebam maximo cum dolore, ut nisi haec aspera tempestas me retinuisset, & quaedam imbecillitas, heri aut hoc die ad vos excurrissem. Ego febre careo. Nondum tamen me plane confirmavi. Sed si te valere intellexi, ipse quoque me colligam. *Frisii* negotium heri apud Consulem, qui huc excurrerat, confecimus. Cras iter suscipiet Rotterodamense. In Floro mirum in modum blanditur *exarserat*.

Pro-

Probasne tu in lib. III. 21. *in penatibus domorum suarum trucidantur?* In conspectu penatium, ante lares occidi recte loquuntur, qui loquuntur emendate. Censeo Florum scripsisse: *in penetralibus domorum suarum.* In eodem capite est, *positis singulorum hominum poenis*, pro cum desiisset in singulos homines animadvertere. Quod & mihi non videtur ferre lex pure scribentium. *Ponere metum, iram, bellum* non ignoro inveniri frequenter: sed *ponere* aut *deponere poenas* nondum possum probare. Cogitabam, si Florus scripsisset, *desitis singulorum hominum poenis*, ut desinere artem, desinere disciplinam. Vale, vir Summe, & me ama. Trajecti Batavorum, a. d. XIV. Maii. CIↃIↃCLXXVIII. ὡς τάχιστα. Aeneator a Rege Galliarum litteras pertulit Hagam foedus & pacem offerentes, quam potentissimae urbes Batavicae, ut amplectamur, modis omnibus nituntur. Sed alii refragantur. Videntur proceres nostri lupum auribus tenere.

EPISTOLA CCCCLXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

GAudeo tibi probari conjecturam meam *in penetralibus domorum suarum.* Vellim etiam tuam sententiam mihi significasses de altero loco ejusdem capitis, *positis singulorum poenis*. Suspicionem meam non vendito pro responso Delphici Apollinis: lubens sequar meliora docturum. Hoc tantum ex te rescire pervelim, num *ponere poenas*, pro desinere punire, putes Latine dici. Si addideris emendationem mea probabiliorem, beabis. In lib. IV. cap. I. *distringere incendiis urbem* occupavit jam Freinshemius. Merito rejicis Vossianam opinionem de Fulvia *patricii sanguinis*. Non displicet *patricii ausi innocens*. Animadversionibus meis in id caput de loco illo, *seque palam professo*, dixi mihi *palam* videri esse glossam, legendumque *seque ex professo*, sed nec tuam damno correctionem. In capite II. merito probas, *commune quoddam ex omnibus gentibus*, sed & reliqua sunt probanda: *& plus quam civile bellum. Civile* non fuit rejiciendum. Non enim hoc bellum saevitia & vastitate alia bella superavit, ut plus, quam bellum sit dicendum, sed voluit ostendere Florus, fuisse plus quam civile bellum, quia tot reges gentesque illud implicuerat. arridet quoque tuum, *sed pro clade rerum*, & *dein Africae incubuit*. In Ryck. & aliis MSS. *inde* hic non legitur. Blanditur quoque, *vellet tamen auctos honores & opes*. Sed *Siciliam & Sardiniam annonae pignora per legatos obit*, non possum laudare. Nemo potest per alium *obire provinciam*, sed quilibet ipse obit: sicut nemo per alium potest obire vadimonium, nuptias. Recte & eleganter MSS. *habet*, hoc est, regit, tenet. Sic in octavo capite libri ejusdem: *Siciliam Sardiniamque habebat.* Tacit. I. Anna. I. *Urbem Romam ab initio Reges habuere.* Post bene deles *per eam*, quamvis *per eam* possis intelligere Galliam, non Massiliam. Sed *praeter libertatem* non moveo. Quippeni potest se urbs dedere, & diripi, ac deinde deductis praesidiis suis reddi legibus? Et id clare testatur de Massilia Strabo lib. IV. pag. 181.

181. καὶ ὁ Καῖσαρ δὲ καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον ἡγεμόνες, πρὸς τὰς ἐν τῷ πολέμῳ γεγενημένας ἁμαρτίας ἐμετρίασαν, μεμνημένοι τῆς φιλίας, καὶ τὴν αὐτονομίαν ἐφύλαξαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς εἶχεν ἡ πόλις. Vides illis a Caesare relictam libertatem, quam olim habuerunt. Dein eleganter tu, *ubi pax fluminis populationibus & pugnae campos aperuit*. Sed invitis omnibus codicibus non ausim rejicere vulgatam. Hodie litteras habui ab Episcopo Oxoniensi & donum, *Charletoni* exercitationes de differentiis & nominibus animalium, quae prodierunt Oxoniae, nec non *Guilielmi Oughtred* opuscula mathematica, & Graecos Rhetores. Promittit etiam, se Tullianos codices cum MSS. quos plurimos habent, curaturum componi, & excerpta mihi missurum. Habui etiam a *Bernardo* epistolam, quae narrant *Sponium* Lugdunensem Medicum inscriptiones Graecas Latinasque, quas collegerat in itineribus suis, publicare, sed addit, non esse *Gruterum* aut *Reinesium*. Rumorem etiam in Anglia sparsum, Geographos minores, & multos ineditos ab *Holstenio* collectos Romae typis, seu potius sumptibus, *Barberini* in lucem protrahi. De te quoque nonnulla adspersit, quae coram videbis. Proximo enim die Lunae, si vivo valeoque, & uxor mea valuerit, quam ex abortu febris corripuit, ad te excurram, ut tua suavissima consuetudine recreer. Pacis nunc certior spes quam unquam allucet. Nam meliores conditiones ferunt Galli, & nostri ad Regem miserunt *Beverningium*, ut in castris, si non statim pax, saltem induciae conveniant. Tu nunc vide, ut reliquum elogiae, quam debes, detexas. Vale, grande & unicum decus litterarum, & meum praesidium. Trajecti a. d. XVIII. Maii. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

JAm pridem tua comitas humanitasque in me suaviter lauteque habendo modum excedit omnem, & meam exhausit paupertatem in gratiis tibi agendis. Qui enim verbis assequar tua in me merita, cum ne cogitando quidem ullam eorum partem assequi possim? Nosti olim me Soldurorum lege tibi addictum esse & devotum. Hanc legem dies nulla solvet, aut antiquabit. De tua valetudine sollicitus sum vehementer. Egi de illa cum *Straleno*, qui aliquot dies hîc posuit. Is censebat sanguinem, quem per haemorroidas effundis, plurimum posse ad levandam aegritudinem. Se id olim usu didicisse cum apud alios, tum apud viduam *Gerhardi Vossii*. Auctorem tamen tibi esse, ut venam jubeas secari. Hac ratione sanguinem averti posse ab illa via, quam iniit, ad fervorem suum temperandum.

In Floro lib. IV. cap. 2. non valde longe ab initio: *Galliam Caesar invadit, Crassus Asiam, Pompejus Hispaniam: tres maximos exercitus: & jam sic orbis imperium*, & quae sequuntur. Quaeso te quid loci illis verbis, aut unde pendent: *tres maximos exercitus?* Non arridet nec tollit scrupulum conjectura Freinshemii. Procul dubio excidit aliquid, *habuere tres maximos exercitus*, aut simi-

simile, aut haec verba sunt delenda. Tuam tamen sententiam expectabo cupide. A *Carpzovio* litteras habui, & *Ziegleri* Professoris Wittebergensis librum de Diaconis & Diaconissis veteris Ecclesiae. De republica nihil novi, nisi quod nuncii publicati referunt. Vale, decus nostrum unicum & dulcissimum. Faxit Deus, ut brevi te incolumem hic complecti possimus. Trajecti a. d. IX. Kal. Jun. CIϽIϽCLXXVIII. Julian. Vellejum nondum vidimus.

EPISTOLA CCCCLXXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOvae indies accessiones fiunt tuorum in me beneficiorum, novaque mirifici tui ac incredibilis amoris argumenta undique prorumpunt. Vel comitate illa, qua nuperius me complectebaris, vel cura ista sollicitudineque pro mea valetudine, quam in his, quas modo accepi, litteris ostendis, potestne quicquam esse aut fieri amantius, si vel parentem te mihi dedisset necessitas Valetudo vacillat etiamnunc. Fervet sanguis, quamvis hoc die denuo non parva pars ei secta vena sit subtracta, fervet caput, cave tamen, fervorem Flaccianum cogites. Nec stomachus respondet Servio itaque nunc valetudini, idque non tantum, quia me ipse non odi, sed praecipue, ut tibi praecipienti obtemperem, qui a tuo nutu & voluntate totus pendeo. Generosus Baro *Frisius* redit ad nos, vide itaque, antequam denuo discedat, ut ad nos invisas quamprimum. Tuo complexu plane recreabor. Si in isto otio tuas conjecturas in Florum in epistolam conjicere dignareris, quam meae insererem editioni, multum & ego & Flori lectores tibi deberent. De publicis propediem certiora. Hagae Comitis nunc comitia habentur de pace, quam urgent tua patria, Rotterodamum, Amsterodamumque cum nonnullis aliis. Reliquae τῷ ποιμένι λαῶν assentiuntur, qui negat, has pacis conditiones esse accipiendas propter societatem Bavari & Angli. Hic fertur nobis pecuniam offerre mutuam sub usuris. Augustini locus, de quo nuper agebamus, est in sermone 157. de tempore, cujus initium est: *Paschalis solemnitas hodierna festivitate concluditur; & ideo hodie neophytorum habitus commutatur.* Non longe a fine in editione mea legitur. *Castigatio volentis, fiat sustentatio habentis: copiosae voluntatis inopia, fiat necessaria inopis.* Sic liber meus sine sensu. Scripsisse autem Augustinum credo: *copiosae voluptatis inopia, fiat necessaria inopis copia.* Sequens vocabulum *copiosa* absorpsit praecedentem voculam. Non dubito, quin in posterioribus editionibus hoc emendatum sit. *voluntati* hic nullus locus est. *Copiosae voluptatis inopia* Augustino est, cum dives se ipse jejunans defraudat illa voluptate cibi & potus. Vale, meum praesidium, & de tuis opibus Musicis mecum aliquid communica, si me vis valere. Trajecti Batavorum a. d. XXIV. Maii. CIϽIϽCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

HEri ex Batavia, in qua dies aliquot duxi, revertens tuas, simulque CL. *Ryckii*, litteras inveni perquam gratas & acceptas. Sed voluptatem, quam ex iis capiebam, offuscabat tua valetudo afflicta, & nondum in solidum collocata. Non possunt non atterere vires, & exhaurire plane corporis attenuati illae crebrae sanguinis effusiones. Quod si nondum fontes illi, quibus emittitur, sunt occlusi, noli quaeso diutius cessare in adhibendo Medico. Est in hac urbe *Sypesteinius*, & probitate & artis scientia nobilis, cum quo ad te contendam, simulac jusseris, aut sponte veniam cum illo, si etiamnum infestaris ab illis haemorroidibus. Praecidendae sunt omnes morae, si non rectius vales. Cras itaque nuncios de tua valetudine expecto, aut perendie me cum Medico videbis. *Beverningius* benignissime est acceptus, & prolixe omnia ei pollicebatur Rex, ut nemo dubitet, quin pax inter nos Hispanum & Gallum sit brevi futura. Nobis datus mensis est spatium deliberandi, velimusne leges pacis accipere, nec ne. Post elapsum mensem si pax inter nos convenerit, sociis quoque & foederatis sex hebdomadum induciae indulgebuntur, quibus & ipsis licebit consultare, pacemne illam, quam Gallus offert, velint amplecti, nec ne. Nullus dubito, quin non solum res nostras Belgicas, sed totius Europae sis visurus pacatas. Utinam te tam cito valentem & firmum videam! Pro locis Flori a te emendatis ingeniose plurimas tibi debeo gratias. Illos mihi ad publica domesticave munia functionis meae properanti cum maxime non licet excutere, quod cras tamen me spero facturum. Sed nihil me juvabit, antequam te meliore uti valetudine intellexero. Vale, grande decus meum. Trajecti ὡς τάχιστα. prid. Kal. Jun. CIϽIϽCLXXVIII. Julian.

EPISTOLA CCCCLXXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

HEri ad vos contendebamus, & non longe aberamus a scapha ego, uxor & ejus soror, cum subito spurcissima tempestas nos rejiceret, cogeretque pedem referre retro. Nihil jam pridem indignius tuli. Nam in tuos complexus properabam, &, ut de tua valetudine coram fierem certior, &, ut gravis multis praeclarisque rebus, quas semper ex tuo ore haurio, domum redirem. Videbo tamen num hanc, quam feci, jacturam hac possim hebdomade sarcire. Interea quaeso te, ut me doceas accurate, quo loco tua sit valetudo, num sanguis sedetur, & haemorroides sint sanatae, somnusque num sit paratior & largior,

gior, quam solebat, numve reficiaris, & recreeris. Angor enim animi, nec in ulla, licet suavissima, re possum conquiescere, nisi te melius valere cognovero, spesque ostendatur fore, ut brevi te hîc videam, & faustis ominibus ac votis prosequar tuum iter ad Episcopum Paderbornensem. Heri litteras habui a *Broeckhusio*, qui pertaesus strepitus militaris anhelat ad otium. Auctor ei fui, ut carmen aliquod pangat in laudem *Marsevenii*, cui jam olim ejus ingenium laudavimus. Favet sane ingeniis ille Consul urbis amplissimae. *Perizonio* quoque si commodare poteris, de praestantissimo juvene praeclara mereberis. Nunc ad Florum redeo. In lib. IV. cap. 2. non damno tuam conjecturam. *jam tres maximos exercitus, & sic orbis imperium societate trium principum occupatur:* sed nescio tamen, quid abruptum sonent interposita haec verba, *jam tres maximos exercitus.* Pro *jam* mallem, *ac tres maximos exercitus, & sic orbis imperium societate trium principum occupatur.* Sed nec sic quidem locum puto sanatum, & plane mihi persuasi, aliquod verbum librariorum vitio intercidisse. *Jam tot laboribus* in prooemio occupavit Freinshemius. *circum ipsa in cunis auspicia* sollerter eruisti ex vestigiis Nazariani codicis. In eod. prooem. *tempus viris armisque incitatissimum* est, quo viri fuerunt incitatissimi ad pugnandum, & arma quoque valde incitata erant, hoc est, bella acerrima, & viri fortissimi. Est translatio ab equis petita, qui proprie dicuntur incitari, cum calcaribus subditis ad celeritatem incitantur. *Incitare poenas* apud Tacitum est graviores reddere. Tempori nimirum tribuitur, quod rebus, quae in tempore sunt & fiunt, conveniebat. Sic δούλιον ἦμαρ apud Graecos est servitus illius temporis, *Dorica nox* apud Valerium Flaccum, pro nocte, qua Graeci Trojam ceperunt. In cap. tertio: merito probas *subinclinare*. Cap. VIII. *ut acueret ratione virtutem.* non muto. Nam hic sensus est. Necessarius fuit Tullius, qui fuit conditor disciplinae militaris. Fortes quidem viri erant Romani, sed nondum disciplina instructi, qua cum formarentur a Tullio, merito dixit, illum ratione, disciplina & legibus militaribus acuisse virtutem. Cap. X. recte *in castris ipsis*: ibidem, *ne quis sexus* non ausim sollicitare. Cap. XII. *Satis superque idonea clades, caesi.* bene distinguis, ut lib. II. cap. II. Valde quoque placet in eod. capite: *ea denique divisae praedae magnitudo, cujus decimae.* Hoc ultimum jam recepit Freinshemius, ut & in cap. seq. *sedentes in curulibus suis.* Reliqua in illo capite vera mihi, quae corrigis, habentur. In libro II. cap. 6. *Cum exercitu novo, novis viribus, nova belli mole veniebat*, omnino Flori lasciviae & frigida saepe acumina captanti cacozeliae est adsignandum. In lib. IV. cap. 2. probasne? quod in vulgatis legitur, *nisi quod amplior eoque acrior Caesarianonum impetus fuit.* Quid est *amplus impetus?* dein cur *eoque acrior?* quid praecessit, ut hoc inferatur? Ryck. melius: *amplior eo acriorque.* sed legerim: *ardentior eo acriorque.* eo scilicet, quo usi sunt in pugna Pharsalica. Inferius in eod. cap. *Velut furorem civicum castigaret Oceanus, utramque classem naufragio cecidit.* Classem naufragio punire dicerent scriptores castigatiores. Nunc haereo, num & hoc cacozeliae Flori sit adscribendum, an legendum: *utraque classis naufragio intercidit*, an ex Ryck. in quo scribitur, *utrumque classe naufragio cecidit*, eliciam, *utrumque classis naufragio cecidit.*

 Utrum-

Utrumque nimirum legatum Caefaris. Tuam fententiam de his locis, & reliquas conjecturas tuas, ut mecum communices, rogo. *Trelcbius* & *Servaefius* te falutant. *Maerfebroeckius* ex Selandia redux febri tertiana vexatur. Pax certa habetur, & hoc Ordinum Batavicorum fenatu, qui cum maxime habetur, firmabitur. Vale, Vir Perilluftris & me ama. Trajecti Batavorum a. d. III. Jun. CIↃIↃCLXXVIII. *Elzevirius* pergit cunctari. Nos defiderio marcefcimus, & poene emorimur.

EPISTOLA CCCCLXXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinfio.

Viennam.

ET ceffationis in officio litteris tuis debito perfolvendo, & immemoris tantae benignitatis, qua priftinam tuam erga me comitatem nuperrime cumulafti, animi notam qui poffim deprecari, vix invenio. Repreffit fcripturum homo nobiliffimus ex Germania nos invifens, qui, quicquid horarum a noftris fcholis vacuarum mihi fuit, fibi vindicavit. Nunc liber folutufque ftatim me his exarandis accinxi, quibus tibi gratias ago, quas poffum, & pro hofpitalitate illa, quam toties totiefque, & noviffime tam prolixe mihi praeftitifti, & pro tuis in Florum egregiis annotationibus, quas mihi impertiifti. In lib. IV. cap. II. non difplicet *utramque claffem naufragio accidit*. In lib. I. cap. I. magis arridet *faevientibus*, quod omnes Annaei codices prae fe ferunt, quam Jornandis *funeribus*. Sed in cap. XIV. illius libri vulgatam non follicito. Nam cum peterent partem magiftratuum, petebant etiam confulatum. Partem enim alteram omnium magiftratuum ex fuo volebant creari corpore, quamvis tuam conjecturam non repudiem, fed digniffimam habeam, quae publice legatur ab omnibus. In cap. XV. recte Gruterus ex veftigiis veterum codicum refcripfit: *qua Nar, Anio, fontefque Velini*. Nam hos effe Sabinorum fines docet Plin. III. Hift. 13. pulchre vero tu in eodem capite: *pactae fub Tito Tatio affinitatis* In cap. XVI. nefcio, quam bene *amiciri* inferatur, poffem *amictam* ferre. Nam & quae fequuntur, & quae praecedunt, defiderant participium, aut nomen. Nihil certius, quam quod in eodem capite legis, *ftrictis enfibus furit*. Nec improbo *Lucta hactenus populo Romano*. Sed *nubibus* & *mitterentur* non aufim damnare. Nam & *mitti* dicuntur fulmina, & mittuntur e nubibus. Quamvis cum gigantomachia comparet hanc pugnam, non tamen eft, ut omnia, quae gigantomachiae non refpondent, fine libris antiquis hic rejiciantur, fi modo huic loco congruant. Dein non inepte conjicis, *refert tuta. tum iter.* puto tamen verum effe: *refert tutum iter*. In cap. XVIII. *cum magnitudine* occupavit Freinshemiana editio. *Vela mittit* rectius dici tecum fentio. *fluvium Sirin* Salmafius ad Solinum praecepit: ut jam Freinshemius monuit. In libro IV. cap. 7. me aliquot exercuerunt loca. Primo inepte legitur in editis: *difplicuit ultio eum confulis abolitione decreta*. Cogitabam: *difplicuit ultio. SC. abolitio decreta difcordiae*. Inge-

Ingenio Tanaquilli filiae debetur SC. In vocabulo *decreta* latet *discordiae*, quod absorptum fuit. Cicero vocat *oblivionem discordiarum*. Dein quid est *publici doloris oculos ferre?* Sic enim editur: *ne publici doloris oculos ferrent*. Suspicabar: *ne tamen publici doloris vis oculos ureret*. Mallem, si libri annuerent; *nec publicum dolorem oculi horum ferrent*. ut apud Cic. *quod quosdam homines oculi mei ferre non possent*, in lib. IX. ad fam. Ep. 2. *horum* nimirum Cassii & Bruti. Paullo post: Ryckianus, *Eadem illa, quae fatalis Cn. Pompejo fuit, arena insederant*. quod non improbem. Sic apud Virg. *consedimus arvis*. & apud Ovid. *insidere toro*. Mox conjiciebam: *Verum meliore praesagio in Caesaris castris*. Merito tibi suspectum est *pari*. Nec Latine dici puto: *Promittere pari praesagio in meliora*. Inferius foedam transpositionem animadverti. Totum locum, ut mihi constituendus videatur, adscribam: *Acie namque commissa, cum pari ardore aliquamdiu dimicatum foret, quamvis duces non essent praesentes, cum hunc corporis aegritudo, illum metus & ignavia subduxissent, stabat tamen pro partibus invicta fortuna, & ultoris, & qui vindicabatur, ut exitus proelii docuit. Primum adeo anceps fuit, & par utrimque discrimen. Capta hinc Caesaris castra, inde Cassii.* Verba ista *primum adeo anceps fuit, & par utrimque discrimen*, quam non suo loco sint posita, facile videbis, cum animum advertes. In reliquis nihil immutavi, nisi quod pro *staret*, scripserim sententia postulante *stabat*. Nam copulam in illis *& quamvis duces* delevi auctoritate Ryckiani codicis, & sententia requirente. Dein *cum hunc* ex eodem codice reposui, in quo scribitur *cum hinc alterum*. Non longe abhinc melius idem codex: *inclinato cornu suo*, pro vulgato *suorum*. Sed pro illis, *ita enim par superesse convenit* quid substituam, non invenio. Probavi Boecleri conjecturam, quam Anna sibi vindicat, ut multas alias Freinshemii, *ita enim pariter superesse bello convenerat*. Tu, si quid rectius vides, imperti, ut & tuas observationes reliquas. Novi nihil. Hodie sancietur, credo, pax Hagae Comitum. Vale vir maxime, & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XVI. Jun. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

REducem ex Batavis nescio quae tricae exercuerunt, per quas de die in diem scriptionem tuis amantissimis debitam litteris distuli. Doleo sane, me & fructu tuae consuetudinis, & tuarum epistolarum tam diu caruisse: sed hanc jacturam hisce feriis pensabo, & resarciam, nisi iter Saxonium, quod molior, intercesserit isti consilio. Sequente hebdomade comes Generosissimus *Broecdorfius* contendet Hamburgum, qui a me petiit, ut eum comiter. Res familiaris exigit sane, ut in patriam excurram. Patrios lares post tot annorum desiderium revisendi occasio nunquam offerri poterit melior & optatior, quam haec est. In transcursu appellabo *Gudium*, & videbo, num blandis dictis possit induci, ut tibi

tibi & mihi legatum Schiazianum praestet. Antequam me viae do, te videbo. Sed incertum animi me reddit incerta pacis spes. Videtur enim, nescio, quid ex transverso quasi intervenisse, quod metum plerisque incutit, ne pacificatio reddatur inita. Gallus enim detrectat praesidia deducere ex Urbibus & castellis, quae Hispano & nobis est redditurus, antequam Sueco restitutae fuerint urbes a Danis & Germanis captae. Clivensis ager ut extra belli aleam ponatur, nostri quoque Proceres petierunt, sed & hîc difficilem se Rex praebet. Sine his legibus tamen pax non conveniet. Tecum de his agere gestio. Apud Florum nondum concoquo hoc loquendi genus *caedere classem naufragio*, sed *castigare classem naufragio*, recte & eleganter dicitur, pro punire naufragio. Si Florus sic scripsit, est sane hoc ejus cacozeliae annumerandum exemplis, quae in illo non infrequentia reperiuntur. In cap. I. lib. I. *in funebribus* non improbo. Sed *funeribus intervenire* durum nimis esset, quamvis sententia commoda possit ex Plutarcho huic scripturae praestari. In cap. XIV. lib. I. Valde placet tuum *magistratuum caput*. *Partem imperii* interpreter partem Senatorum. Nam petebant, ut alter consul Latinus esset, & pars Senatus ex Latinis legeretur. In cap. XV. *pactam affinitatem* mihi certum habetur & indubium. Sed in cap. XVI. *amiciri* non video, ut ferri possit inter posita utrimque participia. In cap. XVIII. nondum *ideam regum esse* mihi potui probare. Nam *idea* vocabulum est, quod Philosophorum in scholis frequenter audiebatur, sed vix in Oratorum & Historicorum libris reperitur. Deinde non dixit legatus Pyrrhi, Senatum esse ideam regum, sed Senatum esse consessum Regum, hinc merito Livius dixit, lib. IX. 17. illum, qui Senatum dixerit, ex regibus constitisse, veram *Senatus Romani speciem* cepisse, non *Regum speciem*. Id laudi dabatur Romanis, quod singuli Senatores tantae essent auctoritatis & majestatis, ut Reges viderentur esse. Hoc vero non est *idea Regum*. Potius dicendum fuisset, consessum regum esse ideam Senatus. In eodem capite non displicet: *bis moribus*, *bac virtute militum*, ut & : *nisi si qua pecora Volscorum*. In cap. XXI. *in ipsos exercebant* bene conjecisti. Gronovius & Freinshemius olim quoque *exercuerant*. Cras de reliquis. Nunc interpellatus cogor abrumpere. Vale, decus nostrum unicum, & me amare perge tui cupidissimum & Soldurioram lege tibi devotum. Trajecti Batavorum a. d. XXVIII. Jun. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA CCCCLXXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ANte hos undecim dies Hamburgum salvus & incolumis appuli, quinque dierum spatio itinere hoc perfunctus. Illico salutavi *Langermannum* & *Gudium*. Uterque me perquam comiter accepit; hic vero me noluit dimittere e complexu & domo sua, quamdiu Hamburgi egi. Prolixe quoque tibi & mihi promittit de legato Sciaziano, simul ac reliqua hereditatis Batavica liber solu-

folutufque omnibus calumniarum moleftiis creverit. Ne tamen hoc alii refcifcant petit. Magnificis his dictis num eventus fit refponfurus, ego quidem valde dubito praeteritorum memor, fed nolui tamen querelis, aut adducta fronte, tuifve mandatis perdere, qua tunc fruebar, humanitatem & benignitatem hofpitii Phaedri editionem etiamnunc promittit, ut & Infcriptionum corpus, five auctarium ingens. Symbolam me collaturum fidem dedi. Multis quoque infignibus libris Hamburgi bibliothecam fuam auxit, inprimis Medicis & Mathematicis. Proximi menfis Sextilis tertio decimo die numerofa *Vogelii* Hamburgenfis Profefforis bibliotheca haftae fubjicietur, in qua non paucos effe, quos tuis ufibus velles vindicatos, perfuafiffimum habeo. Catalogum emi, ut ad te curetur per *Samuelem Koningium* bibliopolam Hamburgenfem, juffi. Recte autem illum tibi redditum iri ei oftendi, fi *Danieli Elzevirio* tradetur. Spero te illum tempeftive accepturum. Novi praeterea nunc nihil, quod fcriberem, habebam. Pacem hîc terrarum omnium vota defiderant, qua & nobis nihil poterit accidere defideratius, fed ejus tamen fpem ajunt decoxiffe. A vobis laetiora & certiora expectamus Gottorpienfem bibliothecam rabies bellica claufit, nec ante ulli patebit, quam haec defaevierit. Non enim Jani fed Palladis aedes eft. Tibi falutem dicunt Generofiff Comes *Broeckdorffius*, *Trelfchius*, & *Moorhofius*. Cras fpero me Lipfienfe iter fufcepturum. Kilonii Cimbrorum a. d. XIX. Jul. CIϽIϽCLXXVIII. Dionyfiac. Amfterodami apud *Pluymerum*, cum jam jam me viae daturus effem, vidi Itinerarium *Sponii* Gallice fcriptum profectionis a fe per Graeciam inftitutae, in quo plurimae erant infcriptiones & nummi antiqui. *Plumerus* dicatae editionis Valerii Flacci cauffam afferebat fcripturum, praefationis a te miffae diftortam fcripturam, quam affequi librarii non poffent. Sed hoc craffum commentum ego, qui tuam manum novi, cachinno excipiebam effufiffimo. Is tamen pertendebat. Tandem promifit, fe hoc nomine ad te altero ftatim die litteras daturum. Vera cauffa eft aeris penuria. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Si a te habuero in hoc itinere epiftolam, cui adfperferis elegantem aliquam & te dignam emendationem, fublimi feriam fydera vertice, & defiderium veftri patientius feram, quod poene me enecat.

EPISTOLA CCCCLXXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinfio.

Vianam.

Defunctus tandem longo, quod in Germaniam interiorem feci, itinere, nihil antiquius habui, quam ut, cum nondum mihi ipfi liceat in tuos complexus ruere, litteris hifce tibi gratias agerem pro paterna cura, maximifque officiis, quae meis omnibus praeftitifti. Non ego quidem haec miror, qui novi tuum ingenium factum ad omne benignitatis genus, quo tibi devincis, quofcunque bona mens tibi commendat; & qui tot annorum ufu didici, te

unum esse, qui de me meisque bene merendi nec finem nec modum statuas, sed tamen non possum non tacitus haec praeterire, ne tam stupidus & obtusi pectoris esse videar, qui haec tanta bona non intelligam. Si vivo, cognosces aliquando, te non perdidisse beneficia tua, cum in hominem memorem illa te collocasse senties. Habes hîc litteras a *Daumio* & *Carpzovio*, & Justinum, quem tibi dono mittit optimus *Schefferus*. *Gudius* tibi salutem dicit plurimam, instauraturus amicitiam, si secum in gratiam redire volueris. *Langermannus* aberat domo, cum ex Saxonia rediissem Hamburgum. Vidi Reinesianam bibliothecam, quam Illustrissimus *Seckendorffius* vindicavit Serenissimo duci Saxoniae, *Mauritio*, qui Cizae degit, refertam multis egregiis libris annotationibus & μαλακείᾳ insigniter illustratis. Vidi & Josephos Bosianos cum antiquis codicibus compositos summo studio & diligentia. Vogelianam bibliothecam, quae Hamburgi prostabat, totam emit Serenissimus Princeps Brunswicensis Hannoveranus, qui totus est in instruenda bibliotheca. Catalogum apud me videbis. Sed de his omnibus plura coram. Proximo die solis, post quam sacris operatus fuero, ad te excurram, ut tecum garriam, & gaudium nostrum gaudeam de Illustrissimi Maecenatis nostri nova dignitate, qua nunc, turbone illo mortuo, augetur. Faxit Deus, ut te firmum valentemque videam. Trajecti a. d. xx. Sept. Dionys. CIↃIↃCLXXVIII. ὡς τάχιστα.

EPISTOLA CCCCLXXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

JAm pridem gratias tibi egissem pro summa, qua nuperrime nos accepisti, humanitate, nisi mihi persuasissem, me coram hîc isto officio fuisse defunctu-rum. Jam enim certa spe praeceperam tuum adventum tamdiu desideratum. Nunc quia falsus animi sum, doleo, tibi tamen gratias ago & pro lauto apparatu, & pro lagena vini uxori missa, quamvis fortuna hoc donum ei inviderit, fracta casu in itinere lagena. E via heri intellexi, te solum domi servare, nisi duas filias, quae interea tuis commodis invigilarent, donec rediissent ex Batavis, qui tui curam gerunt. Litteras habui ex Germania, sed nullarum rerum novarum nuncias. *Hadrianus Valesius* fratris *Henrici* vitam dicitur litteris mandasse. In Floro recte tueris *jaculari panes*. praeclare etiam legendum vidisti; *si viri, inquit, estis*. Sed in eodem capite secundo libri 3. *Quo quid admirabilius, quid insignius fieri potest?* Non mutem temere. Non enim de illa acclamatione sola loquitur, sed de toto illo negotio, de duobus juvenibus scilicet litteras laureatas ferentibus, & illas secuto applausu. Nosti autem *fieri* esse proprium in his loquendi generibus verbum, quod millies apud Tullium occurrit. In capite secundo probarem tuam emendationem *ut a septentrione*, si aliquid praecessisset, quo significaretur, ubi fuisset saevitum. Sicuti in locis Curtii: *Hyrcani egregii, ut inter illas gentes. ad magnam, ut in illa regione, urbem.* hoc

hoc est', pro captu illarum regionum, ut sic loquar. Sic etiam si Florus scripsisset, *multo atrocius, & multipliciter magis in Gallia, ut a Septentrione, saevitum,* laudarem. Nunc censeo & delendum esse. Quaeso ut hunc locum accuratius expendas, &, si frustra sum, scrupulos omnes mihi evellas. Elegia promissa ubi & quando? De cratibus dolosis Senecae locum expecto. Jam nauta solvet oram. Vale vir Summe & me ama. Trajecti Batavorum a.d. VII. Kal. Octob. CIƆIƆCLXXVIII. Nostri omnes te salutant.

EPISTOLA CCCCLXXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Adfinis tuus comiter me habuit, & bibliotheca perlustrata benigno prandio me excepit, fide data, se amici Hamburgensis negotium diligenter curaturum. Hagae neminem vidi praeterquam apud quas diversaris mulieres, quae tuum adventum videbantur valde desiderare. Vidua *Brederodii* gravissime aegrotabat, ut de ejus salute sorores fere desperarent. In reditu transiens patriam tuam salutavi *Ryckium*, quamvis per temporis angustias, quibus urgebar, pauca cum eo verba mihi permutare licuerit. Tibi jussit salutem dici. Adfinis tuus me quoque xeniolo ornavit animadversionibus quibusdam in Suetonium nuperius editis a se, in gratiam filii natu minimi *Danielis Goesii*, cui illas inscripsit. C. Nepotem *Bosii* & Caesarem cum antiquo codice compositum habebis proxime, ubi ad te excurram. Constitui autem proximo die Saturni hanc viam ad vos affectare. Nam die solis sacra συναξις celebrabitur, ut abesse domo tum non possim. In loco Flori emendando rem acu tetigisti. Nihil poterit fingi, quod propius absit a vestigiis veterum codicum. *Freinshemius* ediderat: *strictus ac recreatus ex vulnere in tempus.* Sed plane tibi assentior. Accipis hic litteras, quas Hagae tibi tradendas mihi commiserunt. In Justino, quem proxime a librario compositum tibi misi, invenistine aliquid ὑγιὲς? Optimus senex in multis iisque satis protritis misere cespitavit. In itinere Germanico in curru notas illas perlegi. Editionem meam non vidit, sed tantum notas, quas editioni suae praefixit *Elzevirius.* In hunc scriptorem si tuas mecum communicaveris correctiones, summopere tua in me merita augebis. Utinam & Ciceroni hanc operam navare in animum induceres, quam Cornelio Nepoti & Caesari te navaturum promittis. Nullus dubito, quin editioni meae magnum sit accessurum ornamentum. De Paderbornensi Principe nihil certi etiamnunc se habere significarunt hodie mihi litterae *Elzevirii.* Elegiam tuam, quam promisisti, quando videbo? Fac, quaeso, fidem liberes quam primum. Vale, vir summe & me ama. Trajecti Batavorum postrid. Kalen. Octob. Dion. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA D.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SAlvi quidem domum pervenimus, sed pleni curarum ac sollicitudinis, ecquam tandem gratiam tot tantisque tuis in nos meritis relaturi simus. Nam cum nos totos excutimus, nihil ne animo quidem assequi possumus, quod tuae benignitati respondeat. Nihil igitur tibi promittimus, nisi animum memorem, & tibi deditissimum ad omne officii & obsequii genus; sed rogamus etiam ac obtestamur te, ut, cumprimum tempestas ista desaevierit, ad nos excurras, ut tuo tam diu hic desiderato complexu ante hyberni sideris gravitatem, quae tuae valetudini per quam infesta est, fruamur. Non votorum & spei, quam ipse plus simplici vice nobis fecisti, irritos nos esse, si nos amas, patieris. Optimum & suavissimum senem *Heidanum*, meique studiosum satis tandem praeterito Saturni die concessisse, a te redux ex CL. *Burmanni* litteris intellexeram, cum paucis diebus ante ὁ μακαρίτης edidisset, & mihi dono misisset octo libros non indoctos de erroris origine. Credo fulmen, quod non multos ante ejus obitum annos fortuna in illius caput erat ejaculata, fregisse corpus jam ante confectum quidem aetate, sed quod tamen ante hunc casum magis vigebat. Non enim videbatur, satis firmo animo hanc fati sui acerbitatem ferre. Apud Florum lib. III. cap. I. *sequens ultio* merito tibi suspectum est, quippe Latine loquentium consuetudini adversum. Nihil videtur etiam huic loco accommodatius excogitari posse, quam quod tibi occurrit *praesens ultio.* Sane *praesentis metus mortis* in alio loco hujus scriptoris est indubium. *Emmenessius* apud Lugdunenses fertur graviter aegrotare. Deum precor, ut illum servet, & te imprimis magnum' & nostrum & seculi decus. Uxor, soror, liberi te salutant & tuum omnes adventum desiderant anxie. Trajecti Batavorum a. d. IX. Octob. Julian. CIƆIƆCLXXVIII. Hamburgo bibliopola mihi significat *Trelschium* febri nunc plane carere, sed tamen ex articulari morbo laborare vehementer. Nunc Othonis aerei ectypon mihi misit inspiciendum *Gronovius.* Quaeso, ut mihi significes, quid tibi de illo videatur, & cras mihi remittas, vel ipse feras. Iterum vale.

EPISTOLA DI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DOleo sane, &, si per jus amicitiae liceret, indignarer, te dies hos serenos, & ad vernam apricitatem hilares praetermisisse, & nos tui optatissimi complexus suavitate, quam jam animo praeceperamus, defraudasse. Tota mea do-

domus spe tui adventus incensa exultabat, & sibi ipsa festum diem, simul ac te visura esset, indixerat. Nunc asperior, quae incidit, tempestas metum nobis affert longioris morae, ne serius, quam vellemus, votorum reos nos facias. Melius tamen augurari nos jubent Nobilissimi ex sorore tua nepotes tui, quos speramus tantum apud te valituros, ut neglectis rebus probe munitus contra injuriam aëris, illis comitibus ad nos hac advoles hebdomade. Aër iste salubrior forte nonnihil conferet ad vires diuturno morbo accisas instaurandas & penitus confirmandas. Videbis apud me, quae, credo, tuos poterunt oculos capere. Nam fasciculus librorum, quos in Germanico hoc itinere paraveram, allatus est, & in illo inter alia catalogus bibliothecae Bosianae non typis editus, sed exaratus manu, & *Reinesii* diatribe de comitibus Palatinis. In Flori lib. II. cap. 16. me quoque offendit *quasi spectaculo exposita*. Nam licet spectaculum hic accipias pro loco, ex quo spectatur, ut spectacula in ludis, sunt spectatorum loca apud Ciceronem, Ovidium, Livium, alios, dicendum esset *quasi spectaculum exposita*. Probo itaque valde tuam conjecturam *quas speculatrix posita*, quam maxime firmat Valerius Maximus & Statius in περικοπαῖς, quas tua nobis suggessit epistola. In operis prooemio nondum possum inducere animum, ut damnem omnium codicum lectionem, qui prae se ferunt: *Hoc fuit tempus viris armisque incitatissimum*. Locutio est parum trita, fateor, sed a Flori ingenio non aliena, apud quem loquendi genera non pauca occurrunnt peregrinitatem redolentia, & κακοζηλίαν. Sensus est, fuisse tum viros incitatissimos & ardentissimos, qui gravissima bella gesserint. Hinc de hac ipsa aetate lib. I. cap. 22. dicit: *Haec est secunda aetas Populi Romani & quasi adolescentia, qua maxime viruit, & quodam flore virtutis exarsit ac ferbuit*. Quam hic aetatem dixit arsisse & ferbuisse, ibi ait fuisse incitatissimam viris armisque. Incitatus est vehemens, ut *mundi incitatissima conversio* apud Cic. apud eund. *Studium incitatum ad inveniendam veritatem. incitatus furor* apud Livium, qui hoc ipso tempore, ut pulchre notasti, dicit *florentissimum fuisse tum Latium armis virisque*, sed hic Latinius & planius expressit, quod ille obscurius & minus emendate dixit. Licet longinqua bella non gesserint tunc Romani, non minus atrocia tamen & haut minore virtute gesta sunt, quae gesserunt cum Latinis, Samnitibus, Lucanis, & Maximo Rege Pyrrho, quam quae postea Pompejus & Julius Caesar in Asia & Gallia circumtulerunt arma. Si mihi talis temporis res essent exponendae, mallem tecum loqui, fuisse *tempus armis virisque inclitissimum*: Sed in Floro tales flosculi, quos nollemus in nostris hortis succrescere, non paucos inveniri certum est, & constitui de iis in praefatione disputare, si per occupationes ei pertexendae manus admovere potero. Vellejum excutiam, quamprimum otii nonnihil his, quae nunc circa caput latusque saliunt, negotiis fuero suffuratus. En tibi *Spanhemii* & *Theodori Gronovii* munuscula. Vale, vir Summe, & perge de Floro meisque studiis bene mereri. Tuis necessariis salutem dico, & mei omnes te jubent athletice valere, & ad nos post tantam expectationem trajicere. Lugduni *Seienus* Botanices Professor, cum uxore diem obiit. *Emmenessius*

fius & ejus uxor in maximo vitae discrimine versantur. Uxor sane a Medicis habetur conclamata. Deus te servet, nostrum decus & praesidium. Trajecti Batavorum a. d. XVI. Octob. CIƆIƆCLXXVIII.

EPISTOLA DII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

VAletudinem tuam jam tantum firmitatis collegisse speramus, ut tantilli itineris jactationem ferre sine injuria possit. Sane laetiora nobis nuperius, cum te inviseremus, promittebat, ut spem tui adventus omnibus amicis fecerimus, quae ne nos fallat, pro tua in nos indulgentia & studio quamprimum videbis. Occupationes Academicae non est ut tibi moram objiciant, ac iter institutum retardent. Semper vaco tibi. Ne dicam omnes horas diei Veneris pomeridianas meas esse, nec non Saturni & Solis totos. Nullis curis publicis avocabor a tuis suavissimis & eruditissimis fabulis, nullum functionis munus a tuo me divellet complexu. Fac igitur ne diutius desiderio tui nos torqueas, ac vota nostra longius suspendas. In Flori lib. I. cap. I. recepi lectionem Jornandis, quam dudum asserui in notis ad Luciani Soloecistam. Verum est, *Piaculum* esse quicquid diis propitiandis adhibetur. Sed hic non agitur de placandis diis, sed de eorum voluntate & consilio, uter deberet auspicari, explorando per augurium. Auguriis autem nunquam propitiati fuerunt dii, sed consulti de rebus futuris, nonnunquam etiam nunc hac vel illa ratione possint velintve piari. *Adhibere* autem *deos* eleganter est consulere, quod non intellexerunt interpolatores. Emendatio Dictys Cretensis tua est certissima. Nam immolationes illae erant piacula. Non improbo conjecturam tamen in eodem capite, natam ex vestigiis antiquissimi codicis, *placitum diis esse, ut gentium Roma potiretur*. Recte etiam tueris Nazarian. scripturam in capite tertio, *subinclinare*. Nec male suspicaris, cum in capite 10. censes *manum* excidisse, quia libri omnes *frustratum* prae se ferunt. Non possum etiam non probare nunc, quod ex eodem Nazar. colligis in x. cap. 14. *magistratuum caput* legendum esse, quamvis hanc sententiam etiam conficias ex edita lectione. Cum enim partem imperii ac magistratuum poscerent, etiam consulatum poposcisse significatur, qui inter magistratus praecipuus, sicuti etiam Justini locus a te allatus similem Marsorum audaciam prodens non aliis verbis est conceptus: *Non jam libertatem, sed consortium imperii civitatisque poscentem*. Qui partem sic consortium imperii ac Magistratuum petit, consulatum utique etiam petit. Nam in rep. Romana qui poterat ambire quaesturam, aedilitatem, praeturam, non poterat a Consulatu ambiendo, &, si suffragiis vinceret in Comitiis, consequendo removeri & excludi. Cap. XV. *pactae adfinitatis* perplacet. in cap. sequ. indubium est *furit ense*, quod & veteres editiones prae se ferunt, maleque rejecerunt recentiores. Doleo hanc mendam meam quoque foedare.

In

In cap. XVII. videris nimis multas voces inculcare. Propius a priscis membranis recedet emendatio, quam *Tanaquillo Fabro* debemus: *Ille per noctem pastorio habitu speculatus omnia, refert tutum iter.* Nam ut *speculatus* sine casu suo ponatur, non possum persuaderi. Durum quoque est ex praecedenti capite repetere *accessus*. In cap. 21. probo *libertatem exercebant*. *Freinshemius* etiam vidit, nisi, quod ille malucrit *exerceant*. Multum vero te amo de istis, quas mecum communicas, deliciis. Lugduni tuae febres plurimos jugulant. *Rusii* & *Emmenessii* uxores jam obierunt. Ipse *Emmenessius* dicitur animum agere. A *Monachio* litteras habui. *Cangii* glossarium trium voluminum narrat prodiisse, & magno doctorum omnium applausu fuisse exceptum. Venditur, ut Parisiensis bibliopola mihi affirmabat, triginta quinque florenis nostris. Tibi salutem dicit χαριέστατος Theologus, & dolet se toties frustra te quaesivisse Hagae. Speciminis illius glossarii, quod olim mihi perlustrandum dedisti, fac, quaeso, ut per unum alterumve diem ad me remittatur. Salvum recipies. Si poteris etiam *Antonii Augustini* nummis in quarto, ut ajunt, editis carere paucis diebus, rogo, ut illorum mihi copiam facias. Quaero nummum, quem ex illo libro meis in Florum annotationibus pervelim inseri. *Francii* nostri carmen de pace credo te vidisse. Hodie id ad me misit *Plumerus*, excusans valetudinem *Francii*, per quam ei non liceat litteras exarare. Nondum legendi hoc poëma fuit otium mihi. Vale, flos illibate populi Suadaeque medulla. De elegia promissa & venusinis lectionibus *Rutgersii*, non possum quin tibi vellam aurem. Nobilissimis fratribus *Goesiis* salutem dico, & illos tecum hic expecto. Iterum vale, & veni. Trajecti a. d. XXIII. Octob. CIↃIↃCLXXVIII. Mei omnes te salutant. En libellum, quem tibi dono mitto.

EPISTOLA DIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Litteris tuis plenis variae reconditaeque doctrinae cras, si Deus dederit, aut perendie respondebo. Nunc distringebar. Hunc fasciculum hodie ad me pertulerunt. Credo *Carpzovium* tibi mittere *Buchneri* epistolas, quas & mihi misit. Ex Anglia mira hodie accipimus. Regis frater omnibus honoribus & dignitatibus ab Ordinibus Regni est exutus, reus conspirationis in fratris caput, ut ajunt. Dux *Mommuthius* a Rege in consessu ordinum est filius agnitus genuinus, ex legitimo matrimonio susceptus, & in spem successionis procreatus. Haec certis nunciis ad nos perlata esse mihi a fide dignis hominibus narratur. Vale, Princeps ingeniorum. Trajecti Batavorum a. d. XXVIII. Novembr. CIↃIↃCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA DIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Mihi sane tuus congressus semper tantum affert doloris, quantum laetitiae. Nam cum tecum mihi licet esse, possum Regum & Satraparum mensas contemnere, cum & animum & corpus epulae tuae mirifice reficiant. Nunquam a te discedo nisi doctior, & bonis dictis, ac lepidis fabulis plenior. Hinc semper discidium istud mihi magnum inurit dolorem, per quod fructu suavissimae tuae consuetudinis mihi est carendum. Si hujus voti me reum faceret fortuna, ut sedem in hanc transferres urbem, ut tuis colloquiis quotidie possem frui, nulli mortalium suam inviderem felicitatem. Ego enim votorum summam essem consecutus. Gratias interea tibi ago, quas possum, pro tua in me prolixa benignitate, qui toties me praesentem lauto & oppiparo apparatu invitas, & absentem donis cumulas. Equidem pro his duobus rarissimis libellis, quibus meam ornasti bibliothecam, tantum accessit meritorum in me tuorum magnitudini, quantum persolvere nunquam potero. Habes ἀντίδωρον Conringii paradoxa de nummis Hebraeorum. Habebis & alios libellos, quos tibi promisi, simul ac promissa de tuo ad nos adventu exsolveris, quem proxima hebdomade exspectamus. Valetudo enim tua indies firmior nos certos esse jubet hujus spei, te hanc veniam nobis daturum. Apud Florum in libro II. cap. I. *ruentis aestus* non posse ferri recte censes. *Furenti* vero *aestus* quod substituis valde placet, quamvis & *ferventi aestu* sit perquam proprie & vetuste dictum, ut difficilis sit electio. Utraque conjectura digna est, quae litteris prodatur. Habui ab amico litteras nuperius Lugduno, qui narrat se in *Coccii* τοῦ μακαρίτου bibliotheca vidisse Basilii Magni opera manu *Henrici Stephani* emendata, cujus frontispicio adscriptum sit. *Sum ex bibliotheca Danielis Heinsii. Nunc filii N. Heinsii ex bibliotheca J. Rutgersii* Anno CIↃIↃCLXXXV. *mense Junio*. Vereri se ait, ne hunc librum beato mutuum dederis. Tu cogitabis. Vale, grande decus meum. Trajecti prid. Kal. Novemb. CIↃIↃCLXXVIII. De Lugdunensibus aegrotis nihil audio, ut melius nunc valere *Spanhemium* credam.

EPISTOLA DV.

JOH. GEORG. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Gratissima hercle fuerunt mihi munera, quibus meam ornasti bibliothecam. Basilium *Stephani* ut reprehendant aut quasi e fuga retrahant amici, spero, Batavici providebunt. In Flori lib. II. cap. 2 vulgatam defendi contra *Salmasium*, praeiatus non urbes tantum arcesque expugnari, sed & homines cum deturbantur

de

de locis, quae tenuerunt. Justin. III. 4. De Partheniis veteres Tarenti incolas ejicientibus, & cogentibus illos solum vertere: *Diu per varios casus jactati tandem in Italiam deferuntur, & occupata arce Tarentinorum, expugnatis veteribus incolis, sedes ibi constituunt.* Id. XII. 8. *Inde Adrestas, Gesteanos, Praesidas, Cangaridas, caesis eorum exercitibus, expugnat.* Idem alibi: *post multos deinde annos expugnati.* Sic & hîc Poeni dicuntur *terra marique expugnati*, seu expulsi, terra quidem, cum Sicilia, Sardinia, Corsica ejiciuntur, mari vero cum victis classibus, & amissis portibus insularum, quas tenebant, non auderent illa maria navigare. *Repurgare hortum, repurgare iter*, & talia recte dicuntur, sed repurgare terras aut maria hostibus ambigo, num quis unquam dixerit. Si Florus sic locutus est, addatur & hoc παντοπρεπείας ejus exemplis. De reliquis alias. Nunc cogor abrumpere. Habes hîc *Calixti* Paradoxa. Trajecti postrid. Kal. Novemb. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA DVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TRibus tuis acceptissimis debeo responsum diutius, quam volebam, & meum erga te studium ac observantia ferre videtur. Sed alia ex aliis subinde quasi ex transverso intercesserunt, quae officium persoluturo manus quasi injecerunt, quod ne iratius accipias, pro tua in me tot luculentis argumentis perspecta voluntate, vehementer peto. Basilium *Henrici Stephani* recuperandi propediem facultas dabitur. Nam & *Coccii* & *Heidani* catalogos indies expectamus. In Flori lib. II cap. 6. valde dura videtur constructio esse, si *adversus* deleatur, quam non concoquo, aut satis percipio. Hunc enim verborum ordinem esse ais: ita instruxit aciem, ut Romanis obversis, haec omnia quasi secundum coelum tenens, vento pulvere sole pugnaret. Non dicam σύγχυσιν vocum, ut collocatae sunt in codicibus omnibus, tum perquam absurdam, sed & non videri Latinum loquendi genus esse, *haec omnia*, *ventum scilicet*, *solem*, *pulverem*, *tenere*. Regionem, provinciam *tenere*, secundum coelum *tenere*, recte dicuntur. Sed ventum aut pulverem, aut solem *tenere* non ferunt aures Quiritium. Si non solum *adversus*, sed & *haec omnia* expungerentur, facilius manus darem, quamvis si sic scripsisset Florus, ellipsis ista *obversis Romanis* scilicet soli, vento, pulveri, esset insolentior. Non enim *obverti* simpliciter poni, non addito, cui rei obvertatur, nemini licet ex iis, quae praecesserunt, aut sequentibus intelligi ea possit. Si te offendit *adversus haec omnia obversis*, posset haec asperitas leniri, si legatur, *ad haec omnia obversis*, aut ut optimae membranae prae se ferunt, *ad haec omnia adversis*. In eodem capite recte videris damnare *nihil illi gentium feritai*, mallem tamen *nihil illi gentis feritas*. Nam *illi* refertur ad Sardiniam, *gentis* nimirum Sardoae. Non longe post bene puto, vidisti *victoriae* male a Sciolo esse interpositum, qui non intellexerat per *Africanam* innui Carthaginem Africanam. Verum num id, quod volebas, exprimant haec

verba, non adjecto, cujus rei Africanae fuerit omen, nondum capio. Crediderim itaque Florum dedisse, *Africanae vincendae omen fuit*, ut locutus est Valerius Maximus in illo, quem attulisti loco, *majoris Carthaginis capiendae auspicium*. Post *nova belluae mole* egregie adstruis, idque mirifice probo. In cap. XI. ejusdem libri valde placet etiam *illico invaluit. Convolvere* enim hoc sensu quis usurpavit? In cap. XV. *Ascuridem paludem* praeripuit *Freinshemius*. Sed *praeteri* etiam vel *propter* legendum esse tibi quoque accedo, nisi forte & hic *negligentia* Flori sit accusanda. Affinis tuus nuperius nobiscum pransus est. Ejus filium saluto. Natu minorem convalescere gaudeo, peroque, ut propediem vos omnes sanos firmosque hic complectamur. Ex Germania pridem nihil novi audio. *Perizonium* commendavi *Lemoynio*, cui ludi litterarii cura commissa est, quas partes gerebat *quondam Heidanus*, aliisque diligentissime. Ambitus ibi fervet. [1] *Jacobus*, qui tibi a manu fuit aliquando, prensat, ut audio, summo studio. Rectoris optioni non dicuntur favere quidam proceres. *Lemoynii* orationem, quam de Christo Messia habuit, propediem videbis. Vale nostrum ac seculi decus. Nostri omnes tibi salutem dicunt. Trajecti a. d. IX. Novemb. CIOIOCLXXVIII.

1 *Jacobum Tollium* intelligit vid. tom. III. Ep. CCCLXXXVII. & hoc tomo Ep. XXI. & alibi saepe.

EPISTOLA DVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Litteras tuas illico curavi Amsterodamum. *Perizonii* res mihi sunt curae. Sed plane nihil audio, quo loco sint. Habes hic litteras a *Pbothaeo*. Is quoque vellet hanc sibi desponderi functionem: si quando responderis ei, non est ut *Perizonii* mentionem facias, sed simpliciter ostendas, nec te, nec me consuli, si consularis, te ejus memorem futurum, & de optima illum nota commendaturum, ut incitetur ad Hesychium parentis tui majore studio describendum. De loco Flori lib. II. cap. 6. cum sic interpretaris, & ordinas *Romanis haec omnia obversis*, manus do. In tribus litteris, quas diverso tempore de his verbis dedisti antea, semper haec omnia componebas cum τῷ tenens, quod concoquere non poteram. Nunc rogo, si quae alia memoriae tuae obversantur exempla, quibus *obversas* & *adversus* cum casu quarto jungitur, ea mihi ut suggeras. *Omen Africanae fuit* nondum se mihi potest probare. Nam quamvis studiosus sit brevitatis Annaeus, uti etiam est Valerius Maximus, non tamen brevitatis studio quae nunquam solent omitti ab aliis, verba praeterit. Vulgatam tamen vitiosam esse ajo, *victoriae* refingendum in *vincendae*. Verum emendatio tua loci conclamati in Fastis Ovidii divina est, & certissima. *lumine* tantum non video, cur contra librorum omnium fidem mutetur in *limine*. Nam *assiduum lumen* est perpetuus ille ignis Vestae, quo dicitur semper videre Palladium. *Juncta* simpli-

citer est proxima, proxime juncta, uti hoc vocabulum saepius accipi docuit *Gronovius* ad Liv. XXII. 20. Daventrienses celebrarunt Martinalia. Nobis miserunt apophoreta duos anseres. Unum tibi mittit dono uxor cum salute plurima. Sed mallet te in nostris aliquando conspicere aedibus. At his precibus, quas toties ingeminamus, aures tuas obstruxisti, nec nos tantopere desiderati adventus tui compotes facis, o crudelis Alexi? Vale & veni tandem. *Goesiis* fratribus salutem dicimus, & *Danielem* indies magis magisque convalescere volumus. Trajecti ad Rhenum a. d. XIII. Novemb. CIϽIϽCLXXVIII. Uxor quoque petit, ut, si velis meleagrides emi, id nobis significes.

EPISTOLA DVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viatiam.

NAE tu magno praemio istum anserculum remuneraris! Quid enim epistola hac elegantius? quid emendatione Ovidiana pulchrius & certius? Ne Pyrrho quidem dubitaret *cratesque dolosas* esse reponendum pro *artesque dolosas.* De cratibus istis memini, olim te mihi multa veterum loca obscura exponere, & illarum dolos aperire, sed ea ex mea effluxerunt memoria. Si quando vacas, rogo, ut illius artis dolosae rationem mihi in memoriam revoces. In Ovidii Fastis propter litterarum ductum nescio, quomodo magis blandiatur *praestes* quam *praeses.* Huic accedit, quod *praestes* sit vocabulum ignotius, & ideo corruptioni interpolatorum magis obnoxium. In Metamorphoseôn XIII. locus *obversa ad austros Pachynos* plane confirmat, ut tu quoque sentis, opinionem illam meam, in quam tuae me conjecturae adduxerunt, scribendum in Floro *ad haec omnia obversa sit.* Habes hic litteras *Pharbaei* & *Perizonii.* De Leidensibus rebus nihil audio. Non male de *Perizonio* mereberis & patria tua, si *Lemonio* gratias egeris pro hac oratione, & *Perizonium* ei commendaveris. *Elzevirius* mihi significat, se Isocratem prelo subjecturum. Me consulebat de optima editione. Rescripsi heri optimam esse *Henrici Stephani* grandioris formae, sed me auctorem ei esse, ut calci adjiciat, aut verbis Isocratis supponat castigationes *Wolfii* in illum magnum Oratorem. Habeo primam editionem, Mediolani a *Georgio Chalcondylo* Anno 1493. procuratam, ex qua forte nonnulla possent erui ad scriptorem istum ornandum; sed temporis angustiis excludor ad hanc editionem expoliendam. Tu, si quid rectius nosti, aut in tua copiosissima bibliotheca habes, imperti, quaeso, mihi & communi amico. Petronio & Virgilio tuo quid fit? Utinam omnes alios libros ex tuis possem excutere manibus, ut solis his tuis lucubrationibus expoliendis illae vacarent. Sed & de elegia promissa tibi aurem vello. Cras forte te videbo, nihil tamen certi polliceor. Vale, grande decus meum, & festinatae scriptioni ignosce. Trajecti a. d. XVI. Novemb. CIϽIϽCLXXVIII.

EPISTOLA DIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Filiarum, quas misi ad sublevandas solitudinis molestias & incommoda, negligentiam miror. Accipies tamen nunc, quas tum redditas oportuit, litteras. In Curtio vehementer probo tuam conjecturam: *Rex jusso confidere felicitati suae, addidit, id aleae sibi ad gloriam concedere Deos. Remisit* tamen legi in veteribus libris auctor est *Raderus*, & *Freinshemius*. Legitur sic quoque in editione Antwerpiensi, quae prodiit ex officina Joannis Loëi Anno CIƆIƆXLVI. ad antiquissimum exemplar emendata ab *Hadriano Junio*, qui & passim varias lectiones adspersit margini. Illam nunquam vidit *Freinshemius*, uti constat ex indice editionum, quem praefixit suis notis. Sed quia tamen ista vox in aliis libris desideratur, tuae subscribo sententiae, in quam etiam non possum non descendere, cum recte alterum istius capitis locum emendas: *nec me ars mea quam benevolentia* (sic etiam editio Freinshemiana) *perturbat. Infirmitatem valetudinis tuae cum video, & quantum in uno te* (ita & Freinshem. editio non *in te uno* ut aliae) *sit situm,* male editi *scio*. Simpliciter *tantum in te est*, pro *tantum in te momenti est*, ut loquitur Justin. v. 4. non puto Latinis dici, ut recte animadvertisti. Tuam in corrigendo Curtio aliisque Latinis scriptoribus operam, ingenium, elegantiam laudo & admiror summopere. Sed, quaeso te, noli propter incerta rerum humanarum e manibus deponere, quae jam pridem consummata habes in Virgilium, inprimis & Petronii Traguriaunum fragmentum commentaria. In iis concinnandis jam tantum laboris & studii exhausisti, ut nihil in illis desiderari possit, quam ut nitidius descripta mandentur typis Elzevirianis. Vide, si te & nos amas, ne diutius spem & desideria nostra suspendas. Si aliquid tibi humanitus accideret, quod Deus avertat, vereor ne in manus inciderint praestantissimae hae curae tuae, quae non pluris eas facient, quam detritos calceos. Dum igitur nunc meliore loco tua est valetudo, huic uni curae praestaret vacare, ut quamprimum lucem videant tuae in Poëtarum Principem ut & Valerium Flaccum & Silium Italicum animadversiones, cum illis Petronianis. Non poteris melius de te & nostris litteris mereri. Amicum nostrum excidisse spe sua doleo. *Golium* Consulem *Winschotio* favisse inprimis audio, qui & cum *Leeuwio* collega suo dicitur *Jacobum* urgere. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti Batavorum a. d. XXVI. Novemb. CIƆIƆCLXXVIII. Filias remitte, simulac tui redierint ex Batavis. De elegia autem vello. Quam diu jam pax facta, & firmata est! Sed elegi nondum emergunt in dias luminis auras. Iterum vale.

EPI-

EPISTOLA DX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

JAm dudum, credo, cogitas non tulisse terram me ingratiorem, qui tam laute a te cum meis denuo exceptus nuperius ne verbo ab illo tempore tibi gratias egi. Nec aliud, quod dicam, habeo, nisi me culpam hujus silentii & procrastinationis deprecari, & memoriam tuarum epularum & suavissimarum fabularum ubique circumferre, quam nulla dies extinguet, nisi quae me ipsum extinguet. Quae de *crate* notasti in novissima epistola, mirifice placent, nec in auctore Octaviae, nec in Valerio Flacco quicquam potest reponi melius, quam quod tu reposuisti. Si tamen unus inveniretur locus apud aliquem poëtam, ubi *crates* pro lorica textili poneretur, omni scrupulo moto, valde tua in Valerio conjectura firmaretur. In Flori libro III. cap. 2. nondum possum tibi subscribere refingenti *ut a Septentrione*, nisi praecedat mentio regionis alicujus Septentrionalis. Et forte excidit nomen Galliae, & Florus reliquit: *Multo atrocius & multipliciter magis in Gallia a Septentrione, saevitum.* Sane in *τῷ &* sensus nullus est, quod in vulgatis conspicitur. Sin *in Gallia* omittitur, non fit mentio loci, ubi tam atrociter fuerit saevitum. Considera omnia illa loca Curtii, quae ipse tuae priori epistolae inseruisti, semper invenies praecedens aliquid, ad quod *τὸ ut* referatur. Mallem deleri *&*, Florumque scripsisse opinor. *Multo atrocius & multipliciter magis a Septentrione saevitum.* Sed quid est *multipliciter saevire?* Apud Livium lib. IV. 54. editur: *avidissimo adeo populo.* Sed scribendum est *avidissimo ad ea populo.* Quae ad differendam Traguriani fragmenti editionem nuper attulisti, tanti non sunt, ut diutius spes & vota nostra moreris, & injurius in tuas ipse sis lucubrationes. Quotidie discimus. Poterunt curae secundae remederi his, quae perperam a te dicta scriptave fuerint, si quae fuerint. Gravius esset damnum, si tot noctium curae & ingeniosissimae ac doctissimae annotationes plane intercciderent casu quodam, quod sane verendum esset, si quid tibi humanitus eveniret, quod omen Deus avertat. Sin nondum potes a te impetrare, ut Petroniana e manibus dimittas, quin Maronianum Commentarium admoves prelo. Noli, si te & nos tuorum scriptorum cupidissimos amas, diutius hoc opus differre. Nosti quid Gevartianis, Barthianis, Reinesianis, & tot aliorum excellentium hominum postumis libris factum sit. Nunc liber solutusque es curis, quae te olim premebant, abundas otio, valetudo firmior tibi non permittit longius feriari ab hoc labore. Fac igitur, ut quamprimum tibi & Musis gratulemur, ubi te huic curae accinxisse acceperimus. Habes hîc Catalogum Coccianum. *Emmenessii* libri carissime sunt venditi, & ex illo non magno numero redacti sunt mille sexcenti floreni. vale, Princeps ingeniorum & amicorum, & brevi ad nos veni, cum pax fluminis redierit. Trajecti Batavorum a d. VIII. Decemb. CIϽIϽCLXXVIII.

CIↃIↃCLXXVIII. Nostri omnes te tuosque salutant. Filia libros Gallicos, quos secum tulit, perlectos brevi remittet.

EPISTOLA DXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

IN litteris Bigotianis divinandis tantum temporis consumsimus, ut nunc, accelerante reditum, quae has feret, breviores esse cogamur. Nec tamen omnia potuimus assequi. Quis ille [1] *Billainius*, qui in *Labbei* Lexicon notas adornat, & Constantinopolitanas antiquitates? quae non potuimus exputare, subduxi, ac iis versibus praefixi notulas punctorum. Florum *Guieti* & *Peyradae* utinam mihi videre licuisset. Notae meae proxima hebdomade praela subibunt. Tuas observationes his diebus inserui. Sed posset servire alii editioni futuro, si vivimus, tempore secuturae. Possent hae Flori editiones commode ad nos perferri a nostrae reip. Oratore *Dykveldio*, qui operam suam mihi prolixe pollicetur. Est in cohorte ejus nobilis *a Reede*, dominus Bornevallii, alumnus meae disciplinae, & ipse non detrectabit hoc onus. Jam unas alterasque ab eo habui litteras, & vicissim eum commendavi *Justello*; propediem alias litteras habebit ad *Huetium*, *Thevenothum*, *Menagium*. Proximo die Mercurii res nostri fori Academici proferentur. Utinam te complecti tum liceret! De Anglicis rebus nihil accepi praeter ea, quae in publicis monumentis circumferuntur. Ab aliquot diebus non prodii in publicum destillationibus ac gravedine infestatus. Amplissimus *Terburchius* tibi salutem dicit. Heri Daventriam contendit. Vellem de nonnullis tuis animadversionibus in Florum tecum agere, sed instat mulier. Vale & veni. Trajecti 12. Decemb. CIↃIↃCLXXVIII.

1 Non notas adornare *Billainium*, sed Cangio auctorem fuisse, ut ille depositam *Labbaeani* glossarii editionem suscipere, & notas locupletare velit, scribebat *Bigotius*, qui & alteris literis 12. Septemb. 1681. morte *Billainii* metuere se scribebat, ut ipsius Cangii Glossarium prodiret. Praefationem vero, quae ante Labbaeanas Glossas legitur, esse *Cangii* docet *Menagius* in Antibailleto t. II. pag. 18. & *Bigotius Heinsio* idem scripserat.

EPISTOLA DXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRo Cocciano catalogo quid mihi debeas, non video. Nec est profecto, ut de his minutiis inposterum verba perdas & tempus, cum nihil sit tantum, quod a me praestari possit, quod non infinitis in me meritis debeatur. Quae de *Vossii* commentario de vaticiniis gentium de adventu Christi narras, acceptissima habeo. Sibyllinorum oraculorum patrocinium ubi suscipiet,

cipiet, paradoxa sui mirum in modum singulari accessione augebit. Sed vereor, ne caussa cadat, tot praestigiarum argumenta in illis, quae in nostris manibus versantur, passim deprehenduntur. Prodeat tamen ille Commentarius bonis avibus quamprimum. Nam quam multa pro summa illius viri eruditione nos docturus sit incognita, nullus dubito. Catullum utinam nobis edendum delegaret, si hanc curam non decere personam, quam gerit, existimat. Quae de *cratibus* mecum communicasti, pulcherrima sunt, & digna tuo ingenio & doctrina. Sed de his coram pluribus propediem. Te enim hic expecto cras. Non poteris via certiore brumali hoc sydere Hagam proficisci, quam per hanc urbem. Venies, mihi crede, desideratissimus omnibus meis. Hisce diebus inserui meis annotationibus in Florum plerasque tuas emendationes excerptas ex epistolis tuis ad me datis. In lib. 2. cap. 6. ubi emendas perquam ingeniose, *novis liburnis, nova belluae mole*, inter describendum scrupulus mihi injectus est, quem velim tollas. Num scilicet ullus scriptorum mentionem faciat classis, quam Hannibalis frater adduxerit, & quo pervenerit illa classis, num ad Hannibalem, sin, a quo fusa sit & perdita. Nam Livius pedestres tantum copias Hasdrubalis ceciderat. Petiit quidem Hannibal novam classem, ut ex Silio doces, sed tum temporis missam esse, & ejus praetorem fuisse Asdrubalem aut ejus quendam legatum non memini legere. Ad cap. XIII. ejusdem libri, ubi disputas de Graecis casibus, quibus Latini Historici utuntur, aliis exemplis & hoc accenses. Pag. 118. inquis *Elide*, non magis a Salmasio debuit tentari, quam in iis Nasonianis est tentandum Metam. XIV. *Nec adhuc spectasse per annos Quinquennem poterat Graja quater Elide pugnam*. Sed in hoc exemplo ex Ovidio nullam Graecam video terminationem, est enim tota Latina sexti casus, qui hic purus est per ellipsin τῆ in. *in Elide Graja*. Sed apud Florum *in patentibus Elidis campis* non video, ut *Elide* locum habere possit. Sed nec, quod subnectis, in τῷ *Eryce* quod legitur II. 4. 13. quicquam Graeci deprehendo; τῷ *Eryx* n. Latinis sextus casus non potest aliter formari. Nam quod Salmasius etiam *Erycus* pro *Eryx* Latinos dixisse censet, & inde *Eryco*, quod in Naz. est, tuetur, aliud est, nec hoc pertinet ad tuam observationem illius loci, qua satagis ostendere, & recte sane, Latinos in Graecis vocibus saepe Graeca terminatione usos in certis casibus. Cui rei probandae haec exempla non convenire videntur. Ad cap. XV. ejusdem libri notas ex vestigiis Nazar. scribendum esse, *cum de bello sederet, de belli fine transactum est*. Sed in editis legitur *de belli fine tractatum est* & sic credo te voluisse. Nam *tractatum* minime mutandum est. Saepe enim hoc vocabulum apud Suetonium, Tacitum aliosque accipitur pro deliberare. *de bello* autem bene corrigis. In Anglia prodiit *Samuelis Parkeri* Archidiaconi Cantuariensis liber de Deo & Providentia insignis plane, verius immortalis. veterum & nostrae memoriae Atheorum impietatem & insaniam tanta doctrina, tanto argumentorum pondere, tanta facundia refellit, ut inter prima nostrorum monumenta collocari mereatur. Qum non existimo Britanniam unquam tulisse disertiorem virum, si a solo *Buchanano* discesserimus. Vale, vir summe & me ama & veni. Nostri, si horam adventus exploratam haberent, tibi obvii effunderentur.

Magna

Magna enim pietate expectaris. Uxor omnesque mei te salutant. Vale iterum decus meum unicum. Trajecti Batavorum D. I. XXIII. Decemb. Gregor. CIƆIƆCLXXVIII. *Rusii* obitus mihi quoque magnum dolorem attulit, & quod a multis annis & mei & nostrarum litterarum erat studiosissimus.

EPISTOLA DXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SOllicitus eram de tua valetudine mirum in modum, cum nec coeli istius asperitatem, nec jactationem currus ferre posse videatur. Nunc cum tuas accepi, gaudeo me levatum esse hac, quae me mordebat, cura, quae, cum nihil de te audirem, ingravescebat. Non male autem tibi cessisse hoc iter inde colligo, quod suaviter te dies quatuor cum Leidensibus amicis exegisse significas, Deumque veneror, ut brevi salvus & incolumis redeas. Apud Illustres *Hugenios* cum mei mentionem fecisti, plurimum te amo, rogoque ut illorum gratiam mihi retineas. Nobilissimum *Selemium* spero me brevi hic visurum. Fertur enim hebdomade proxima serenissimus Princeps per nostram Urbem profecturus esse ad Sicambros. Simul ac hyems acris solvetur, pignus mei obsequii offeretur Domino, de quo coram cum *Selemio*, si facultas dabitur, agam. *Maersebruchius*, vir plenus officii, ubi lateat, & quae negotia gerat, ut toties quaesitus non inveniatur, miror. Ajunt illum amare viduam quandam. Si fama non fallit, vides quibus compedibus irretitus retineatur, ne vacet officeio colendo. *Servaesius* etiam Hagae jam septimum agit diem. Arbiter captus est ad litem nescio quam decidendam cum *Hoppio*. *Francium* poëmata collegisse & junctim edidisse gaudeo. De reditus tui die velim me certiorem facias, ut tibi occurram, & laetus te complectar. Amplissimo *Goesio* & ejus liberis salutem plurimam dico. Nostri omnes te salutant & precantur, ut hic novus annus tibi candidus illucescat, ac sine noxa & molestia leniter cum multis secuturis defluat. Vale, meum praesidium & meum decus unicum. Trajecti ad Rhenum III. Kal. Januar. CIƆIƆCLXXIX. Tuas illico Vianam curavi.

EPISTOLA DXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOn est, ut de pallore hîc contracto queraris. Non enim tam laute es acceptus, ut aprum possis ructare, ut Falerno marcere. Si heluellas nostras non sprevisti, est quod nobis gratulemur, tibique debeamus plurimum, qui non modo

modo tenuem apparatum carpseris dente non superbo, sed & grates dicas, tanquam re hic a nobis bene gesta, cum tibi mirum in modum devincti simus, cum volueris nobiscum esurire, & tamen nostras aures ditare lautissimis festivitatibus, & eruditissimis fabulis. Apud nos nunc agunt Nobilissimus *Selemius*, amplissimus *Terborchius*, & *Philippus Tollius*, quos omnes vidi non sine gratissima tui mentione. *Terburchius*, si nihil intercesserit, proximo die Lunae ad vos me comite volabit. *Tollius* nomine Principis Serenissimi salutavit Episcopum Monasteriensem, a quo facta est omnium nostrum honorifica mentio. Ipse fuit humanissime & benignissime exceptus in aula. Interea quaeso te, ut me doceas, quae sit illa matertera Caesaris, quam Ovidius in extremo VI. Fastorum nuptam canit fuisse Marcio Philippo, cujus & meminit in Ponticis Ep. I. 3. 73. Si quoque vacare potes descriptioni locorum, ubi *cornu* ponitur pro dente elephanti, & *deceptus* pro *nec opino*, novus accedet tot tuis meritis cumulus. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti ad Rhenum a. d. XI. Januar. CIↃIↃCLXXIX. Nostri omnes tibi salutem dicunt plurimam.

EPISTOLA DXV.

JOH. GEORG. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOn est inter natos homines te liberalior & officiosior, qui, cum omnes, quos nosti ac potes, me praecipue infinitis cumulas studiis ac meritis, beneficium tamen te accipere putas, & palam prae te fers, cum alium demereris. Haec sunt χρυσεὶν γένες λείψανα, qui aut vere hominem se agere putabant, cum de humanitate bene mereri, aut proxime ad deos accedere, si quibusvis dignis benignos se praebere possent. Hinc & ista merita endo coelo Heroës illos collocarunt, inter quos & tu fulges ut Luna inter minora sydera. Epistolae tuae recte curabuntur. Habes hic folia catalogi Heidaniani, quae desideras. Ea tibi mittit cum salute plurima *Burmannus*. Apud Florum nondum possum a me impetrare, ut inculcem contra librorum omnium auctoritatem *suis jussis*. Hoc ipsum satis indicant verba Flori, aut dictatorem hoc jussisse, cum in hostes jacularetur signum, ut id a militibus repeteretur, aut milites sponte sua impressionem in hostes fecisse, sine jussu dictatoris, ad repetendum signum, quia nihil foedius habebatur, quam signum in hostium potestate relinquere. Sequens sententia non potest aliter exprimi, quam quomodo est prodita litteris a Floro. Cossus, ut equites acrius incurrerent, jussit eos exuere froena, scilicet equis: dictator, ut pedites impetum facerent summis viribus, projecit in hostium aciem signum: hoc ipso, sive adhortationem verbis adjecerit, sive solum nutu ostenderit, ubi signum esset, satis incitabantur pedites ad incursum vehementissimum, ne tam foedam maculam sibi ipsi inurerent, si ignavia sua signum in hostium manibus relinqueretur. Nihil sane video quod nos impellat ad tantam mutationem faciendam invitis libris. Plana sunt

verba Flori sive *suis jussis* addatur, sive omittatur, ut omnes libri faciunt. Sed *incursu repeteretur* probo. Plura vellem, sed interveniebat salutator, qui me cogit abrumpere. Non possum tamen, quin conjecturam in Cicerone tibi examinandam scribam. In lib. XIII. ad Att. Ep. 21. locus est perplexus & obscurus: *Vides quanto hoc diligentius curem, quam aut de rumore, aut de Pollione: de Pansa etiam, si quid certius, (credo enim palam factum esse) de Critonio si quid esset: certe ne de Metello & Balbino.* Quomodo haec exponant viri docti, licet inprimis ex *Corrado* & *Manutio* videre. Sed nihil sani extricant. Codex Anglicanus, cujus excerpta penes me sunt, recte *aut de Pansa etiam.* Reliqua sunt interpunctione corrigenda, & *ne* post *certe*, quod peperam ex sequente versu inrepsit, delendum, totusque locus sic constituendus: *Vides quanto hoc diligentius curem. quam aut de rumore, aut de Pansa etiam. At si quid certius, credo enim palam factum esse, de Critonio, sique quid esset certi de Metello & Balbino.* Scilicet curo, & rogo, ut significes. Concisa haec loquendi genera in hac ipsa epistola, ne de aliis dicam, complura occurrunt. *Elzevirius* rogat, ut aliquot dies mihi copiam facias tui Isocratis, ut ex illo curem describi in meum, quo utentur typographi, quae in tuo sunt adjecta & auctius prodita. Vale, meum decus unicum. Cras cogito Gaudam. Trajecti a d. XXIII. Jan. CIↃIↃCLXXIX. Nostri omnes te salutant. Pacem inter imperatorem, Suecos & Gallos convenisse tandem certis ad nos nunciis perfertur.

EPISTOLA DXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Trajectum.

GAudae diutius opinione mea desedi, retentus & frigoris immanitate, & quia nemo reperiebatur, quo comite uterer in reditu. Nec aurigarum iniquitas sinebat currum conducere salubri pretio. Vix hora ullius diei praeterit sine suavissima tui memoria, quae morarum istarum taedium minuebat. Sane perpetuo illam refricabat nobis ὁ μακαρίτης parentis tui Hesychius, qui assidue nobis in manibus erat. In ejus animadversionibus describendis pervenit ad K. lente quidem procedit, sed multum laboris in illis excerpendis exhaurit, & quicquid subsecivi temporis ei superest, id uni huic impendit curae. Aestate proxima tunc ipsi inspiciemus, si tuo commodo fiet, quantum profligarit. Id enim summopere desiderat, & omnia se consecuturum putat, si te ingeniorum Principem in suis viderit aedibus. Apud Florum lib. IV. cap. 7. haut invitus tibi subscriberem, si plura SConsulta in sententiam Ciceronis ἀμνηστίαν suadentis essent facta, sed Dio lib. XLIV. & Cicero in Philippicis non nisi unius meminit. Dein non memini abolitiones in numero multitudinis in hac notione usquam reperiri, nec videtur ferre ipsa rei natura. Decernitur enim abolitio hujus vel illius rei, vel multarum rerum simul, ut caedium, injuriarum, rapinarum, sed *abolitiones decernere* non videntur Latini dixisse, sicut nec Graeci ἀμ-

ἀμνηστίας, sed *ἀμνηστίαν*. *SConsulto* vidit *Anna Tanaquilli* filia. Verum simpliciter etiam *abolitio* non addita re, quae aboletur, non possum in animum inducere, ut quisquam posuerit. Quamvis ex aliis historicis & Cicerone inprimis nobis liqueat, cujus rei abolitio sit decreta, si illi scriptores intercidissent, quis divinando posset assequi, quid abolevissent. Mihi itaque de hoc loco semper sic visum est, excidisse aut unam aut plures voces, aut forte versum, si non plures. Quod & sequentia verba indicant, quae cum praecedentibus male cohaerent. Nam in iis loquitur de Cassio & Bruto, nulla illorum facta mentione, cum in his de Antonio & Cicerone fuerit locutus. Ita ut hoc ulcus sine melioris codicis ope vix possit sanari. Cogitavi quidem in vocabulo *decreta* latere vocem *discordiae*, ut Florus scripserit: *displicuit ultio*, *SConsulto abolitione decreta discordiae*. Sed licet hoc mihi detur, superest tamen difficultas in *συνεχείᾳ* hujus & proximae periodi, ut existimem etiamnunc lacunam hic esse vocum aliquot perditarum. In libro IV. cap. VI. *fierique pontem e sublicis improbavit*, non videtur a vero abhorrere. Merito tibi suspecta est locutio *caussas audire pressius* apud Vellejum. Nec enim facile quis dixerit, quid Latinis sit *audire presse*. Quamvis quae in locum congessisti, sint egregia, & quae reconditas hujus vocis significationes explanent; sed tamen parum convenire videntur cum auditu. Sed nec *perpensius audire* appositum videtur esse, aut Romanorum in usu. Novi *haec mihi perpensa & explorata sunt*, sed *perpense audire* pro audire attente, ut omnia perpendas accurate, nescio, an ferat recte loquentium consuetudo. Quid si *propensius audit* scribamus, hoc est magis benevole, ut non fuerit animo adverso ad audiendas caussas, sed propenso. Lentulus in epistola ad Senatum apud Cic. lib. XII. 25. *Ut hanc concordiam & conspirationem omnium ordinum ad defendendam libertatem propense non crederent esse factam.* Sic *propensior ad turpem caussam* apud Cic. quamvis hoc minus in nostram rem faciat. Haec mihi in mentem veniebant, cum hunc locum expenderem. Sed tua valeat existimatio, tibi lubens fasces submitto, si mihi homini umbrifico sic loqui liceat. Tuae ad *Perizonium* recte sunt curatae, ut & ad *Bilderbeccium*. Mittes inposterum sine ullo scrupulo, quas tabellariis hanc urbem transeuntibus velis committi. Nihil mihi nostrisque hominibus negotii imponis. Pacem inter Imperatorem & Regem Galliarum convenisse, & tabulas signatas esse jamdudum, credo, audivisti, ut & *Ryckii* nostri Uxorem filium enixam esse, quem vitalem esse volo cum puerpera. Pandectarum Brandeburgensium, quorum meminerunt litterae *Justelli*, specimen ad me misit frater. Erit cento pannosus, in quo rara fulgebit purpura. Narrant amici in Italia, *Octavium Boldunum* senem octogenarium alterum Epigraphices tomum prelo subjecisse, & *Andream de Petillos* appendicem Historiae Aegidianae, sive de rebus gestis Aegidii Albernotii, *Muscettolam* familiares epistolas Neapoli publici juris fecisse, *Carolum Patinum* Plinii Panegyricum notis illustrasse, & commentarium in sex millia nummorum ineditorum paratum habere luci, in quam proditurus sit, simul typographum sit inventurus. Expectari quoque *J. Baptistae Nani* posthumi supplementa Historiae Venetae de bello Cretico. Vale,

 vir

vir incomparabilis, & meama. Trajecti a.d. IV. Febr. Jul. CIƆIƆCLXXIX. Uxor nostrique omnes te salutant. Septentrionis quoque res sperant brevi oratores Neomagenses composituros. De προσφωνήσει triumvirorum auctor ne mihi esse pergis, ut ad illum adornetur, de quo coram agebamus, & num hujus rei mentionem fecisti apud amicum Hagensem? P. S. Has heri exaraveram, sed elapsa nobis erat praeter opinionem, quae litteras nostras solet ad vos perferre, mulier. Isocratem brevi reddam, si excerpsero, quae facient ad editionem Elzevirianam exornandam. Gaudae quid me invitum retinuerit tot dies, ex superioribus intelliges. Vellem & reliquos commemorasses libellos, quos communis amicus noster e Saxonia tibi misit, & quo mense litterae sint exaratae. Nam pridie & ipse litteras ab eo habui, in quibus promittit fasciculum variorum libellorum, quos mihi mittit. Ex te vero rescire potero, num is ipse fasciculus sit, quem tuus complectebatur, an vero alius sit expectandus, quod suspicor. Petit vicissim a me, sibi inter alios libellos emi Apologiam parentis tui adversus *Crojum*. Forte libellus iste saepius in tua bibliotheca habetur, ut non opus sit longa mora in eo quaerendo. Sin minus, nihil non experiar, ut ejus voto satisfaciam. Quaerit etiam ex me, num [1] *Langueti* historicae & politicae epistolae, quae feruntur Lugduni Batavorum prodiisse 1646. diversae sint ab iis, quae ad *Camerarios* olim scriptae eodem anno Groningae publicatae sunt. Praeter has nullas novi, nec memini videre Lugdunensem editionem. Credo memoriae, aut calami esse hallucinationem, non *Carpzovii*, sed qui illos indices confecit, ex quibus ejus libri cognitionem se hausisse narrant. Si quid tamen tu rectius, imperti. De *Obrechto* quae narras, multum te amo. *Boeclerus* omnibus lexicis praefert Basileense, cujus prior tomus Ciceroniana *Nizolii* auget, posterior *Ludov. Lucii* opera aliorum auctorum vocabula exhibet. *Gisberti Voetii* filium superstitem in ipso aetatis flore mors acerba extinxit, magno sui desiderio relicto apud omnes omnium ordinum homines. Erat enim disertus, & suavissimi ingenii, quod alienum erat ab omnibus contentionibus & acerbitate. Vale, decus nostrum unicum. a. d. IV. Februar. CIƆIƆCLXXIX. In novissimis litteris narrat Carpzovius se epigramma tuum ejus nomini inscriptum jussisse typis describi. Quando elegiam mihi promissam a tot annis videbo? Pax nostra firmata nova pace cum Caesare inita non sinet te diutius id mihi debere. Iterum vale grande decus nostrum.

1 Prodierunt Lugd. Batav. typis Elzevirianis Epistolae Politicae & Historicae ad *Philippum Sidnaeum* Anno 1646. diversae ad illis, quae ad *Camerarios* scriptae exierunt Groningae eodem anno cura *Ludovici Camerarii*.

EPISTOLA DXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUas laudes gratesque tibi dicam pro tot tantisque, quibus me mirificum in modum cumulare numquam cessas? Modo me pascis lautis epulis, modo doctis lepidisque sermonibus, modo alios mei caussa, meisque ut commo-

modis studeas, compellas. Quid majus mihi poteras praestare, si ex te natus essem? Hinc & paternam mihi in te colendo pietatem jam olim constitui, cujus religionem nulla dies unquam minuet. Officium hoc meum in προσφωνήσει triumvirorum amoris cum non spernit Orator Gallicus, propediem de ea cogitabo. Sed nomina ejus, quae praescribenda sunt, ignoro. Quae, si quando rescripseris Hagam, quod commodo tuo fiat, ubi exploraris, prioribus meritis novus accedet cumulus. Phorbaeo calcar subdam, quamvis non egeat calcari. Quicquid temporis suffurari potest laboribus, quos capit ingentes in formandis sibi creditis pueris, id tuo tribuit. Hesychio; de hoc dies noctesque somniat. Sed tamen faces flagranti jam desiderio hunc librum publicandi admovebo, ut, quantum potest, festinet. In Flori loco, de quo semel iterumque inter nos actum est, noli quaeso indignari, si nondum mihi potui persuadere, ut in tuam descenderem sententiam, aut a mea deducerer. Scis invitum a te me dissentire, cujus nutus mihi lex, & verbum est responsum Delphicum. Primum *ultio mortis* non potuit aboleri, aut ejus abolitio decerni, quae nondum facta erat. Nulla enim res potest aboleri, quae non fuit. Hinc dixit Florus in praecedentibus verbis, non defuisse quidem animum ad ultionem, sed ducem. Sed tamen ultionem displicuisse Antonio, qui ducem ulciscendi necem veteranis se praebiturus fuisset, nisi vidisset reipublicae interitum & excidium hac ultione parari. Itaque SC. abolitio decreta, cujus rei? non ultionis, nondum enim ulti erant caedem Caesaris, sed illam spirabant, sed injuriarum, malorum, indignitatum, quas passi erant & Pompejani, ac qui a rep. steterant, & vicissim Caesariani, percusso suo auctore & principe. Ad utrosque animos exulceratos mitigandos, & pacem reip. reddendam, decreta est Ciceronis suasu abolitio, sed addendum est, cujus rei sit decreta abolitio. *Abolitio* enim nunquam sola posita significat, aut lectori historiam illius tempestatis ignoranti ostendere potest, cujus rei sit abolitio, nec ex praecedentibus haec licet colligere, ut vidimus. Nullum itaque dubium est, quin hîc non una tantum vox, sed plures interciderint. Nam quae est συνέχεια sequentium cum his. Verum est, egerat initio hujus capitis de Bruto & Cassio, quos ait statim metu veteranorum fugisse in Capitolium. Deinde de veteranis subjecit, illis non defuisse animum, *ad ultionem*; sed ducem non habuisse. Sed displicuisse ultionem etiam Caesarianarum partium hominibus, propter reip. gravissimas calamitates, itaque abolitionem decretam discordiarum, aut praeteritorum. Sequentia nunc apud Florum cum quis legit, quis possit ad Brutum aut Cassium referre, & non potius ad veteranos, aut illos, qui abolitionem praeteritorum decrerant. Nam cum dixisset de veteranis ad ultionem inflammatis & accinctis & de abolitione, quae ante patrata erant, decreta, subjicit: *Ne tamen publici doloris oculos ferrent in provincias* & quae sequuntur. Sententia quidem loci satis ostendit, quos intelligat. Sed nemo sanae mentis sic loquitur abrupte, ut interpositis aliis, de prioribus denuo loquatur, non addita voce, qua significetur, se non de iis dicere, de quibus in verbis antegressis locutus erat, sed de aliis, de quibus nuperius erat locutus. Si scripsisset Florus, *Ne tamen illi publici doloris oculos ferrent*,

rent, posset tolerari. *Illi*, nimirum de quibus ante, quam veteranorum meminerat, scripserat. Brutus & Cassius. Praeterea Senatusconsultorum, si plura fuissent, commemorationem non praeteriisset Cicero in Philippicis. Puto autem notis primo scriptum fuisse SC. Postea has notas perverse fuisse exaratas ab oscitante librario CS. hinc natum *Consulis*, cum scribendum fuisset Senatus-Consulto. Si tamen tibi, qui tanta ingenii es perspicacia, haec sententia porro displicuerit, non refragabor ulterius. In Vellejo non improbo *praesentibus* pro *pressius*. Sed tamen *praesente animo* audire orationem, aut caussas non memini legere. *praesens procurre* apud Virgil. optime pro efficaciter. Sic *fortuna praesens tollere* est valde potens, ut saepissime *praesentia Numinis*, *remedii* legitur. Si tu tamen dissentis docte Trebati, en herbam porrigo? de Pandectis Brandenburgicis coram aliquando agemus, si Deus dederit. Spero enim, cum nondum solvatur acris hyems, te propediem ad nos per hanc glaciem advolaturum, ut videbaris nuperius nobis hanc spem facere. Idque ut facias quam primum, enixe rogo cum uxore. *Mureti* notarum in Ciceronem meminero. *Reinesii* de Palatinis Comitibus libellum mihi nuncupatum esse prioribus in litteris significabas, haec ego intepretabor mihi in illo fasciculo inscriptam fuisse istam dissertationem. Nam eam nondum vidi. Folia quaedam mecum attuli, sed sine capite & calce. A *Justello* litteras habui, quae narrant esse virum doctum, qui multas habeat epistolas *Morini*, *Aleandri*, *Petri de la Valle*, *Peirescii*, *Capellani*, *Buxtorffii* plenas eruditionis variae, quas pro parvo pretio ad *Elzevirium* sit missurus, si illas decreverit edere. Cum ad illum scripseris, fac eum incites ad hujus libri publicationem suscipiendam. In Anglia vitam Regis Alfredi addit publici juris fieri, cum annotationibus eruditis. *Huetii* librum de veritate religionis Christianae jam in manibus hominum esse. Remitto hic elegiam dignam Regum Rege, & ingeniorum Principe. Nihil est, quod ipse livor in illa possit reprehendere. In versu tamen illo, quem emendasti, priores cogitationes mihi probarentur magis. Nam *molimine pacis captam* auribus Latinis insolens videtur esse. Sed cur illas virgulas, quas accentus vocant, toleras, ut *ladiclae*, *longè*, *medicâ*, cum in aliis tuis scriptis eas non deprehenderim, & sint recentiorum hominum commenta? *Gisberti Voetii* Theologi filius unicus, qui supererat, verbique divini praeconem hic agebat, nuperius ex vivis excessit. Nam JCtus dudum obiit, ut & Philosophus. Sed utriusque liberi superant. Illius filius & ipse juris civilis doctrinam promittit in hac Academia. Vale, meum praesidium. *Terburchius* cis paucas hebdomades hic expectatur. Trajecti ὡς τάχιστα VIII. Februar. CIƆIƆCLXXIX. Julian. Nostri omnes te salutant.

EPI-

EPISTOLA DXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

CUm jam accinctus essem lectioni publicae obeundae, tuae mihi tradebantur, quibus vix paucis his versibus mihi per temporis angustias respondere licet. Tua tanta est bonitas, ut quamvis benigne faciendi nec modum statuas nec finem, nolis tamen videri bene meritus esse de tuis amicis, sola recte factorum conscientia & voluptate contentus. Non poteras propius ad ipsius Dei bonitatem accedere. De προσφωνήσει Floro praefigenda, & tribus poëtis, agam coram tecum, si Deus dederit, & tempestas haec varia permiserit. Quia enim tibi non sedet iter ad nos moliri, quamvis tuo complexu, ut nosti, nobis nihil prius sit & antiquius, ego te invisam proximo die Saturni aut Solis. Revocavimus nos quidem ad nostrae functionis munia, sed ea te non deterrere debebant ab hac profectione. Nam horis pomeridianis omnibus tibi poteram vacare: Antemeridianas non injucunde impendisses in excutiendo vetere codice meo Horatiano. In Elegia pulchre immutasti, quae offendebant lectorem. Nil pote venustius. Inter epistolas clarorum virorum, quas salubri pretio sibi vindicabit *Elzevirius*, non habentur, ut festinans hallucinatus sum, *Capellani*, sed *Capelli* epistolae, quibus veterum Hebraeorum antiquitates plurimae illustrentur, ut & *Buxtorfii*. *Petri Vallensis* & *Peiresciii* epistolas non puto Latino stylo esse consignatas. Sed quid refert, si rara & exquisita docent. Tanto plures inveniet emtores. Nam quot sunt, qui non Gallica nunc malint, quam Latina? Catulli locum non licet nunc mihi examinare. Pacis leges cum Brandeburgico Electore propediem quoque convenient. Sic pax redibit Europae. Vale mea lux. Trajecti x. Februar. CIƆIƆCLXXIX. Nostri omnes tibi salutem impertiunt multam, & optant, ut advoles.

EPISTOLA DXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NOn litteras istas, sed me ipsum hodie sperabam ad te venturum. Desiderium enim tui tantopere me cruciat, ut illi ferendo vix sim. Sed vides hanc tempestatem incommodam, quae nec pedibus, nec navibus ad vos contendere nos sinit. Ne dicam de dubia & ancipiti fide glaciei, quae Leccam constrictam quidem tenet, sed ut quot horis metuendum sit, ne liquefacta dilabatur, viamque mihi ad reditum occludat, ut invitus hic retinear, quamvis omnis mens mea sit in tuo foco. *Berkelius* caussas nupero Stephani editori irascendi nullas habet. Sicubi hallucinatus est, possunt ejus errores modeste corrigi-

rigi. Caveat, ne in se statuat exemplum. Nam quin uberrima corrigendorum seges in ejus etiam notis sit futura, nullus dubito. Vereor, ne male sibi consulat, & alios concitet, qui ejus libros eodem modo habeant, quo ille aliorum accepit. Sed multi hoc sunt ingenio, ut non putent, se laudem eruditionis posse adipisci, nisi aliis obtrectent. Iste Judaeus Lusitanus non exagitandus est, si nonnunquam aberrarit a scopo, sed laudandus & extollendus, quod post tot secula unus ex illa gente nostras respexerit litteras & artes, & eas ornare pro sua copia & facultate studuerit, cum aliis suae disciplinae hominibus sint ludibrium. Vide igitur, si quid apud eum vales, ut tua auctoritate deterreas ab hoc instituto, vel litterarum caussa, ne apud barbaros & illarum osores propter haec, quibus se leves ob caussas incessunt eruditi homines, convitia pejus indies audiant. Ab *Elzevirio* hic litteras habes, qui recepit se epistolis illis virorum doctrina clarorum manus admoturum, simulac Lutetia huc curabuntur, quod *Justello* proxime significabo. De pretio nihil addit, quia scribit, se tecum de hac re copiosius egisse. Pridie hic transiit *Jacobus Gronovius*, Hagam petens, ibi desidebit, donec inaugurationi dies dicatur a Curatoribus. *Ryckium* nostrum non miror jam de diligentia & frugalitate tam praeclaras & Philosophicas fundere sententias, quippe qui jam de filioli patrimonio amplificando cogitet ac sollicitus sit. Me quoque emacitatis librorum morbus vexat. De restitutione pulcherrima loci Catulliani, cum eam mecum communicasti, multum te amo. Nihil certius, nihil elegantius. Plane beabis, si plures hujus notae emendationes ad me miseris. In Ovidio & Phaedro tuam sententiam quoque adprobo. In hoc tamen non video cur *sic*, quod libri veteres prae se ferunt, refingas in *si*. *Ita* n. non refero ad hunc versum, sed praecedentes. Bonas in partes lector accipias velim, si quid interposuero dictorum. *Ita*. scilicet fiat. Sic rependet istam brevitas gratiam. Sed *istam* pro *isti* valde laudo. Nihil ne audis de Holsteinianis in Stephanum annotationibus? *Elzevirius* a me consultus nihil respondet. Vale, lux mea. Nostri omnes te salutant, teque videre cupiunt quamprimum. Cum tibi Amsterodamum sit excurrendum, cur non ad nos properas, ne postea aquis hybernis obsessus intercludaris. Vale, & veni. Trajecti XIV. Februar. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DEnuo tam probe saburrati, si pateris, ut cum Comico sic loquar, de tam pulchris ac suavibus fabulis a te refecti discessimus, ut temporis apud te positi memoria nobis aeque jucunda sit, ac Platonis convivis coenae illius erant multo lepore ac sale conditae, ex quibus non minorem capiebant voluptatem sequentibus diebus, quam illa, qua fruebantur epulis. Multum tamen de istius voluptatis sensu deterit recordatio valetudinis tuae dubiae. Non potero ante

in

in ulla re conquiescere, nisi cum te confirmatum esse intellexero. Ubi *Langermanno* rescribes, quaeso, ut amantissimis verbis meo nomine salveat, sibique persuadeat, mihi quoque summo dolori esse, quod mihi carendum fuerit fructu consuetudinis ejus jucundissimae, quam jam animo praeceperam. Sed *Gudio* nostro quid tuo nomine vis a me renunciari, qui haec de te: Illustri *viro* τῷ πάνυ Heinsio, *cujus nomen semper mihi in honore & pretio fuit, veterem meam observantiam, ut praesentem praesens te rogabam, ore tuo testatam esse cupio. Utinam nobis aliquando hisce in locis, te comite ac duce, jucundum ejus os oculosque suaviari contingeret! Si me amas, operam dabis, ut brevi nobis tam beatis esse liceat. Mihi quidem utriusque vestrum studiosissimo nihil gratius facere poteris.* Sic ille. Me quidem si audis, non patieris plus humanitatis, saltem in verborum honore, apud illum residere, quam apud te, ne videaris propter interceptas lamellas non plurimas internecivum odium suscepisse in hominem, qui artium illarum, quas colimus & admiramur, scientia primum in illo tractu sibi vindicat locum. Sed hoc tuum consilium est. Praestat sane, ut nobis officii ratio constet, licet aliis non constet. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. In Catullo sensus quidem videtur τὸ *ut* requirere post *divi*, verum ellipsis haec isti poëtae non est insolens. Nunc expecto, quid sentias de illo loco, *quo non fortior aut sit alis.* Nam ego nihil extrico. Aveo quoque cognoscere, quibus argumentis firmaturus sis emendationem epigrammatis quadragesimi tertii, *o blitum, o lupanar.* In Phaedro non videtur sane *sic* esse mutandum, quamvis saepe alii ita loquantur. Verum istius loci sententia plane desiderat istam particulam *sic*, ut ego quidem sentio. Sed in prima praefatione illa nihil corrigendum censeo. Nam *genus Aesopi* non sunt conjungenda, sed *exempla Aesopi*, hoc est, fabulae. Quid hoc sibi vellet *id genus Aesopi continetur exemplis*, nemo Latine doctus intelliget. Nam quae sunt illa exempla, nisi ipsae fabulae. Quid autem est, fabulae continentur fabulis? Ne dicam de voce *continere*, quae hoc sensu ne apud deterioris aevi & venae scriptores reperitur, ne dum apud cultissimum Phaedrum. Exemplum esse fabulam multis ex aliis Phaedri locis constat. Lib. IV. fab. 2.

Qui facere quae non possunt verbis elevant
Adscribere hoc debebant exemplum sibi.

Genus autem hic accipitur pro genere humano, qua in notione saepe *poni* apud Senecam ὁ πάνυ Parens tuus in animadvers. ad Senec. Tragoed. a *Scriverio* editis p. 345. multis ostendit. Sensus igitur hujus versus est, quem & ὁ μακαρίτης Gronovius vidit, homines continentur in officio scilicet fabulis Aesopeis, hoc & sequentia declarant. Non displicet *Quodcunque fuerit ergo.* Sed nec satis caussae video, cur repudietur vulgatum *Quicunque fuerit ergo*, sed *narrantis jocus* scribendum esse ante hos viginti quinque annos vidi & probavi *Gronovio*, qui id sibi ante quoque in mentem venisse respondebat. *Re commendetur* praefero ei, quod in editionibus *re commendatur*, quamvis ferri & hoc possit. Placet etiam *dictorum varietas.* Vale, lux nostra, & dulce decus. Mea domus te salutat, & salvum hic videre propediem cupit. Trajecti Batavorum d. XXV. Februar. Jul. CIↃIↃCLXXIX. Hodie prosecuti sumus exequias *Henrici Regii.*

EPISTOLA DXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vienam.

VEhementer me conturbabat tua valetudo. Nunc, cum ex te intellexi de allevato corpore, & clauso sanguine, coepi esse bono animo, spei plenus fore, ut eis paucos dies te hîc complectar Amsterodamum contendentem, quo te negotia vocare novi. Poteris tum in sinum meum effundere, quicquid aut nostra festinatio, aut alii sermones, quibus interpellabaris, memoriae tuae subduxerant. Naves jam sunt in aqua: tempestas est idonea. Cur ergo non advolas? Litteras tuas & Lugdunum & Amsterodamum heri recte curavi. De Zenone Veronensi multum te amo. Pretium satis grande illi dicam, ne facile mihi elabatur. Vellem, mihi significasses, quos tibi addici cuperes, eos omnes delevissem ex eorum indiculo, quos mihi jubebo emi, ne forte, qui mearum rerum curam gerit, animosius licitando tibi noceat. Quin si proximo die Lunae ex te id resciero, fidem do, me nulli, cui tu inhias, insidiaturum, & ne pretium intendant, meo nomine intercessurum. *Gudius* ex me cognoscet propediem, quae rescribi ei tuis verbis jubes. De Catulliani loci emendatione, *quo non fortior hausit Halyn* ampliandum censeo. Nondum animum potui inducere, sic scripsisse Catullum, quamvis vulgatam etiam ducam perditissimam; nec quicquam sani possim exsculpere. In plerisque editionibus legitur, vetustiores sane omnes, Aldina, Gryphiana, Colinaei, Basiliens. Plantin. Gebhardi quoque: *quod non fortior auxit avis?* Sed & hoc nihili est. Halyn vero cum nusquam legatur transiisse Ptolemaeus Euergetes, non video, qui id ei commode possit tribui. Nam de aliis obscurioribus fluviis, qui hujus nominis sunt, locutum esse cultissimum poëtam, non est probabile. Sane de illo, qui fatalis fuit Croeso, intellexit quoque Claudianus in loco a te allato. Nam per Galatiam decurrit in Pontum Euxinum. Sed demus licet, Ptolemaeum Halyn transiisse, quae in his argutia, nupta es Regi, quo non fortior hausit aut transit Halyn? Latet aliud, quod num sine meliorum membranarum ope possit erui, valdè dubito. Tuam tamen conjecturam multo praeferendam esse scripturae, quae in vulgatis circumfertur, ultro fateor. Mirum est, politos & bellos homines sibi potuisse persuadere, Catullum scripsisse *alis pro alius*. De Tullio videbimus alias. In eadem elegia valde placet *omnibus exspersa unguentis*. Phaedri locum sic restituendum esse alii quoque viderunt. Expecto, quae promisisti de illo *ô blitum, ô lupanar!* In XVI. ad fam. Ep. I. legitur in omnibus editionibus: *Nos ita te desideramus, ut amemus.* Num desiderium est amoris caussa, an vero amor desiderii? Procul dubio vitiosum est. Cicero scripsit: *nos ita te desideramus, ut amamus.* Vide sequentia. Ex Germania perfertur ad nos, *Sagittarium* edidisse diatriben de veterum Thuringorum nonnullis nummis. En tibi Catalogum. Vale, decus & praesidium meum unicum. Trajecti Kal. Mart. CIↃIↃCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA DXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi a *Perizonio* litteras & poëmata *Buckstadii*. Tuam epistolam praeterito die Solis, quo eam exaraveras, illico curavi Amsterodamum. Nam & mihi scribendum tum erat ad *Elzevirium*. redditam ei Lunae die mane utramque nostram, ex ejus intellexi responso. In auctione Rysiana inspexi hodie Nizolium, non est Lucii, sed Caelii Curionis. In loco Catulliano *ô blitum! ô lupanar!* valde probo, ut & perpulchram & eruditam expositionem. In altero illo, qui habetur in Elegia de Berenices reginae coma, nihil quidem comminisci possum, quod propius accedat ad vestigia veterum membranarum, sed illud *audit* nondum bene meis in auribus audit. *festior* seu *faustior* videris recte vidisse. *Avis* non puto referri hîc posse ad Berenicem. Sententia enim non fert, ut ego quidem sentio. Omnino, si vera est haec scriptura & genuina, ad conjugium pertinet. Sed quid est *conjugium quod*, vel, *quo non faustior audit avis?* si pro *audit* metrum admitteret *junxit*, nihil negotii superesset. Tibi tamen subscribo, donec certius aut probabilius quid expedierimus. Nunc diu multumque cogitanti nihil succurrit, quod tuae possim obducere conjecturae. *Carpentarii* Logicam & ipse notaveram in Catalogo *Heidani*, sed jussi nunc expungi, ne tuis commodis obstem. Apud Senecam Consolat. ad Marc. cap. 15. fin. vulgatur: *Sed videlicet in orbem ista tempestas: & sine dilectu vastat omnia, agitque ut sua.* MSS. pro *in* habent *it*. Legendum censeo: *Sed videlicet it in orbem ista tempestas: & sine dilectu vastat omnia, agitque vi sua.* Sic inferius cap. 21. *Eunt vi sua fata.* ubi MSS. quoque habent: *eunt ut sua fata.* Novi, quod narrem, nihil succurrit. Vale, vir maxime, & me ama. Trajecti Batav. a. d. XVI. Mart. Gregor. CIↃIↃCLXXIX. Febris tua mihi magnum metum incussit: sed quia tua manu litteras minime Laconicas exaratas vidi, animum recepi, & spero te febri carere, & simul ac Boreae desaevierint, & blandi soles refulserint, per nostram Urbem petiturum Trajectum.

EPISTOLA DXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

OMnes in moerore ac luctu ingenti sumus, quod deterius te valere audimus, & febri vexari gravissime. Jam ad te volassem, nisi certiores expectarem nuncios. Nam haec fama sine auctore certo ad nos pertulit. Cras igitur spero, me explorati aliquid de tuo statu cogniturum & laeti. Interea Christum Σωτῆρα supplex venerabor, ut releveris, ac incommoda hac valetu-

 dine

dine brevi emergas. Cras, si quas utilitates tibi praebere potero, excurram ad vos. Interim accipis catalogum Amsterodamensem, quem mihi perlegendum concessit *Rhibius*. Cnyffianum jubebit apportari tibi & mihi *Maersebroeckius*, cujus mater gravissimo morbo jactatur, ut videatur extremum spiritum ducere. *Halmaii* catalogum utinam mihi videre liceret. Nam in illo tractu multi eduntur libri nobis ignoti. Si potes eo carere, nisi ad te ipse cras venero, rogo, ejus usum in unam mihi dieculam indulgeas. Si jusseris, videbo, num per Antwerpienses invenire possim, qui tibi Mechliniae navet operam in emendis, quos cupis, libris. Senatorem illum vidi olim Antwerpiae apud *Rubenium Philippi* filium, de litterarum studiis praeclare disserentem. In Catulli loco etiam nunc aqua mihi haeret. Non damno tamen tuam conjecturam. Sed agam de his amplius, cum te rectius valere intellexero. Qui nuncius ubi ad me perferetur, plane recreabor. Nunc totus langueo non mea caussa, qui jam firmior sum, sed quia metus tuae valetudinis me in nulla re sinit conquiescere. Deus faxit, ut febris decedat. Servi valetudini mea lux. Trajecti d. XXIV. Mart. CIƆIƆCLXXIX.

Sypensteinius noster in curandis febribus, inprimis tertianis, est felicissimus, & suae artis infinita edidit specimina. Nepos est ex sorore *Velthusii*, & arte medicinam faciendi inter nostros medicos excellit. Is lubens ad te mecum contendet, si jusseris.

EPISTOLA DXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

HEri domum reverso reddebantur mihi litterae *Lemonii*, cum fasce librorum, in quo duo habebantur exempla demonstrationis Euangelicae *Huetii*, alterum tibi, alterum mihi destinatum. In illo evolvendo nonnullas horas nocturnas heri consumsi maxima cum voluptate. Nam & plenus est variae multiplicisque doctrinae, & rationes, quibus firmat nostrorum sacrorum veritatem, sunt firmissimae & invictae, inter quas tamen non habeo, quae ex gentilium historia ad sacram transfert, ut cum Mosen ostendit omnium gentium esse Deum, & legislatorem. Haec nondum quidem damno & rejicio, nam nondum accuratius mihi licuit illa perpendere, sed vereor tamen, ut possint aetatem ferre. Verum de his alias pluribus, cum per occupationes mihi licuerit hoc opus eruditissimum in manibus habere. Nunc alia quercus mihi est excutienda. Novi nondum quicquam accepi. Neminem enim vidi. Mitto tamen tabulas novarum rerum nuncias, quae in hac urbe prodeunt, ut ex iis intelligas pacis leges, quae inita est inter Gallos, Suecos & Duces Luneburgenses. Valetudinem tuam indies volo meliorem fieri, ut brevi te firmum & valentem hic complectamur. Pro lautitiis, quibus & animum & ventrem pascis, quid referam, non habeo, nisi inanes verborum gratias. Me tamen tot

Tom. IV. tua-

tuarum epularum memorem esse aliquando cognosces. Vale, vir Nobilissime. Ab Uxore & nostris omnibus salvebis plurimum. Trajecti Batavorum XXVII. Mart. CIↃIↃCLXXIX. P. S. Has heri exaraveram, sed vestri Germanici tabellarii negligentia, qui revertendi ad nos, ut promiserat, spem fefellit, factum est, ut hodie demum ad te perferantur. Verba *Lemoynii* heri meis adtexere per festinationem non potui. Ea hic accipis: *Alterum exemplar destinatur Nobilissimo Heinsio, quem epistolio salutare cogitabam, sed intercedunt temporis arctissimae angustiae. Illi, quaeso, meo nomine salutem plurimam impartiaris, & apud illum quavis cautione contendas, se tam a me coli, quam qui maxime. Vivatis duo fulmina belli litterarii, & duo luminaria magna orbis eruditi.* Vale, ingeniorum Princeps, & salve a nostris omnibus. Uxor meliuscule se habet, quae tibi plurimam dicit salutem. Tuam quoque valetudinem confirmari indies gaudemus. Dux Eboracensis Bredae agit.

EPISTOLA DXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

GAudebam vehementer visa tua manu, sed vacillantes litterae me nondum sinunt esse tranquillum. Spero tamen te indies magis magisque levatum iri his incommodis, & confirmatiorem brevi ad nos tui cupidissimos venturum. In Huetii libro evolvendo noctem illam, cum a te redirem, pervigil exegi. Ita me capiebat eruditio diffusa, dictio munda, via & ratio impietatem profligandi pulcherrima & certissima, & argumentorum robur. Habes hîc a Reverendo *Spanhemio* duos libros pereruditos, qui hodie mane ad me perferebantur cum mihi inscriptis exemplis. De litteris novissimis tuis ad *Cuperum* exaratis, jubeo te securum esse, ac pro explorato habere, illas ei redditas esse, sed praeterita demum hebdomade, mea, nec inficiari licet, culpa. Tuas enim, cum mihi redderentur primum, retinui hanc ob caussam, ut ipse iis meas adderem. Sed diebus, quibus solet auriga discedere, semper intervenere, quae scripturam retardarunt, ut tandem sine meis ad illum curatae sint. Habes confitentem reum. Nullam poenam, quam a me exiges, subterfugiam, modo de pristina tua in me voluntate nihil delibetur. *Lemonius* ex me rescifcet, quae jussisti. Hodie in via vidi *Berckelium* ex Mersensi agro revenientem. Is diraminatur *Pinedo*: Cis duas tresve hebdomades in publico ait volaturum libellum, in quo ejus inscitiam, ruditatem, errores gravissimos infinitis exemplis orbi erudito sit patefacturus. Deterrere studui hominem ab hoc immani instituto: ostendi ei, nec tibi probari hanc aliis propter nonnullas hallucinationes insultandi libidinem. Sed surdo narrabam fabulam. Vale, vir Nobilissime, & me ama. De tua valetudine fac, quaeso, ut quotidie certior fiam, si non litteris, saltem ore tabellarii. Trajecti Batavorum XXX. Mart. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TAntane hujus mali, quod te vexat & affligit, est tenacitas, ut nullis salutaribus herbis, aliave vi medica possit expugnari? Vix mente consisto, cum cogito tantam tuam imbecillitatem & cruciatus, quos auget insomniae molestia. Dolorem, quem ex tuo morbo capio, ferre non possem, nisi ipse melioris spe valetudinis nos erigeres, cum melius aliquanto tecum agi scribis. Opto precorque Deum immortalem, ut te respiciat, teque magis indies magisque confirmet, ut brevi convalescas. Tempestas ista viribus reficiendis parum servit. Brevi, ut spero, videbunt blandiores soles, qui te quoque reficient. Libri simul ac mihi a *Ryckio* reddentur, vestris γραμματοφόροις curandos tradam. Expecto & ipse paucos illos, quos in auctione *Heidani* mihi amici vindicarunt. Praeteritae hebdomadis die Jovis nummos misi, libros nondum vidi. Forte cum his perferentur. In Halmaliano indice pauculos quosdam notavi, quos tu dudum habes, ut Gyraldi opera, & Onirocriticon Artemidori, nonnullosque alios. Videbimus, quid noster sacerdos sit praestiturus, & uter magis officio fuerit functus, is ne, cui *Elzevirius* hanc personam imponet, an is, cui noster partes libros istos emendi mandabit. Pretium meis adscripsi tenue. Non enim nunc licet nobis esse prodigis. Neomagi induciae inter Gallum, Suecum, & Brandeburgicum Electorem, ac Daniae Regem in Kalendas Maii convenerunt. Illius legatus, qui modo irritus voti redierat, Lutetiam revocatus est a Rege, si vera narrant, qui Electoris caussam agunt. De rebus Anglicis nihil audimus. Haec ita celantur, ac si mysteriis operarentur. Valere te volo. Quod si audiero, & ego valebo. Nunc non minus tua valetudo adversa me macerat, quam te ipsum conficit. Medicum si vis a me consuli, sive de cucurbitulis, sive de aliis rebus, fac modo rescitcam. In nulla re meum desiderabis officium. Vale, vir Summe, & me ama. Trajecti III. Mart. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

FAsciculus Falconerianus ubi mihi reddetur, triumphabo, illicoque jubebo ad te perferri. Nondum illum vidi, nec Maronis exemplaria, in quibus distribuendis tuae voluntati obsecundabo. Alterum majoris chartae curabo ad *Terburchium*, alterum mihi servabo, ac in sinu gaudebo, & de mea felicitate mihi gratulabor, sine ulla ostentatione. ne metuas, qui alieno maxime sum in-

ingenio ab inani jactantia, memor, *corvus si tacitus*, nosti cetera. *Maersebroeckium* hisce diebus quaesivi, ut officio tuo nomine apud eum fungerer, sed aberat domo. Hodie spero, me illum salutaturum, ut & oenopolam. proxime de utroque ex me cognosces, quae scire desideras. *Justellus* & *Huetius* ex me quoque rescicent, quae illis narrari jussisti. Epistolam, quam ad *Huetium* exarabis, si mihi credideris, tuto celeriterque curabitur. Nam festinatione opus est. Narrat enim, se propediem cum Delphino iter suscepturum longum & satis diuturnum. *Wetsteinius* bibliopola Amsterodamensis hodie Francofurto regressus me invisit. Narrat is, se novam Epiphanii Petaviani moliri editionem, nec non Suiceri thesauri ingentis Ecclesiastici ex omnibus Graecis patribus excerpti, cui viginti quatuor annos insudarit, & in quem aliquot myriades vocum Graecarum, quae in nullo extent lexico, congesserit. Valerii Flacci tui folia typis descripta esse Amsterodami apud *Ravensteinium*. Operam dabo, ut is emat illa, & publicet tandem tam diu suppressum vatem. Non videbatur abhorrere ab hac negotiatione. Amicum Leidensem audio edidisse orationem a se habitam, qua occupatione districtus forte non potuit vacare litteris ad te mittendis. Nunc defunctus hac cura redibit ad officium & frugem. Per sororis decessum mihi nunc non licet pedem efferre domo. Sed proxima hebdomade, si vivo, te videbo, nisi tu tuo adventu meum occupaveris, quod utinam fiat. Vale. Trajecti III. Maii. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TAm lente recolligere te a gravi hac valetudine vires, ut nondum allevare corpus possis, doleo sane incredibiliter. Faxit Deus, ut vinum medicatum, quod hodie tibi apportabitur, stomachum reficiat, ac incolumitatem reddat. Rationem ipse mittet οἰνοπώλης. Jussi decem congiorum amphoram ad te curari per mulierem, quae tuas litteras reddidit. Egi hisce diebus hîc cum patre societatis Jesu de bibliothecis Brabantiis. Is fidem dedit, se per Socios Antwerpienses curaturum, ut libros, quos cuperem, mihi pararent, qui Mechliniae degunt socii, si pretio possent haberi, quod iis sim adscripturus. Ante hos tres dies scidam, in qua nonnullos notaveram, ei tradidi. Si & tu hac via vis tentare, num Mercurius tibi faveat, quamprimum indiculum a te librorum, quos tibi cupis addici, eo, quod adjicies, pretio, accepero, & tuo nomine cum eodem sacerdote agam, ut tibi quoque per suos serviat amicos. Sin, *Papenbroeckus* ipse posset compellari. Litterae a me aut *Elzevirio* curabuntur. Novi hîc nihil audio dignum commemoratu. Nec de litteraria re, quod scribam, succurrit. *Spanhemius* mihi significat, fratrem ejus Historiam Criticam Bibliorum in ortu ipso suppressam acri censura perstrinxisse, quam propediem *Elzevirius* luci sit daturus. *Male Deorum*, quod *Vossium* in Aristarcho apud Senecam tueri ajebas, acce-

accepit a *Scaligero*, qui in Addendis ad notas, in Sphaeram Barbaricam Manilii ad pag. 196. scribit: κακοδαίμων Senecae redditur *male-Deus*, in Thyeste. *Quis maledeorum* &c. κακοδαιμόνων. κακοδαίμων ergo a veteribus vertitur *Malegenius*, *Maledeus*. Sic res parva magnos Semones potest in pueriles errores inducere. Plane enim tibi assentior, *male* cum *ostendit* jungendum, non *deorum*. tuam conjecturam *invisas domos* suis notis inseruit *Gronovius*, quamvis defendat *vivas domos* pro vivorum. Sed nihil tua correctione certius. Vale, vir incomparabilis, & me ama. Trajecti Batavorum d. XXII. April. Jul. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUamdiu mihi tua manu per tuam imbecillitatem carendum est, totus sum in moerore, ut nulla suavitate ab illo possim abduci. Excurrissem hodie ad te, nisi obstarent plurima, quae me premunt, ac quasi manu injecta retinent. Proximo die solis, ut te videam, operam dabo. Amplissimus *Terburchius* plurimam tibi salutem dicit. Vergentibus comitiis Transisulanis cogebatur accelerare reditum. Ait, tibi desponsam esse provinciam res patriae tuae litteris mandandi. id se accepisse ex Delphensi amico, qui patribus Batavicis erat adscriptus. Emit plurimos libros in auctione *Heidani*, & plerasque doctorum virorum imagines non exiguo pretio. Res Anglorum etiamnunc sunt impeditissimae, de quibus coram. Aut cras mittam, aut perendie feram catalogum librorum hic propositorum sub hasta. Deum precor, ut convalescas, utque te firmiorem laetumque inveniam. Mei omnes te salutant. Trajecti a. d. XXVIII. April. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUllus dubito, quin in auctionibus Brabantiae tuae spei fuerit satisfactum. De me conjecturam facio. Nam illae Lysiae orationes secum ferent libros omnes, quos iste numerus complectebatur, ut vere fueris hariolatus, omnes unius numeri simul venum exponi. *Sadoleti* opera cum tibi sunt addicta, gaudeo. Recipies a me pretium, quod pro illis erit tibi numerandum, aut, si id mihi significaris, ipsi *Elzevirio* appendam, quod pro illo libro debetur. Steenbergianae bibliothecae catalogum ut in unius aut summum duorum dierum usuram mecum communices, vehementer rogo. Redibit ad te salvus & illibatus: nec est, ut metuas, me, quod tu desideras, interceptutum. Libero te hac cura. Nunc demum charta allata manum bibliopola Floro admovet. Cis unam alteramve hebdomadem & iste & triumviri amorum in publico compare-

parebunt, ut nunc de praefationibus cogitandum ſit. Videtur conſultiſſimum eſſe, ne majorem mihi quam olim invidiam conflem, Romanae hiſtoriae in compendium redactae auctorem τῷ ποιμένι λαῶν inſcribere, & Catullum cum ſociis legato Regum Galliarum. Aliud, quod nunc narrarem, non erat. Pax inter Gallos, Suecos, Electorem Brandeburgenſem, & Danos certa habetur. Vale, grande decus noſtrum & ſeculi. Trajecti prid. Kalendas Majas Julian. CIƆIƆCLXXIX. Uxor & noſtri tibi ſalutem dicunt, & ſperant ſe propediem te viſuros. Uxoris ſoror proximo die lunae viae ſe dabit Duſſeldorpium repetitura.

EPISTOLA DXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

Ex tuis litteris tantam cepi voluptatem, quam jam dudum ex nullius aliis hauſi. Nam quia tanto lepore & venuſtate ſunt perfuſae, fidem mihi faciunt, te jam & ſomno & cibis recreatum cum viribus recollegiſſe & priſtinam animi laetitiam, quae ſolet effundi in jocos & urbanitatem feſtiviſſimam, quo nihil mihi potuit narrari optatius, nihil quod majore me gaudio perfunderet. Nam quamdiu tu non vales, in maximis verſor angoribus & ſollicitudinibus, qui omnem vitae meae ſuavitatem in tua conſuetudine & amore repoſitam habeo. Gaudebo quoque cum a *Falconerio* miſſae *Mureti* annotationes incolumes ad nos pervenerint. *Elzevirio* hodie aurem vellam, ut tandem Ciceronis exemplaria neglecta curentur in Italiam. Cum his litteris recipiet catalogum Francofurtenſem, in quo pauca ſunt, quae palatum irritant. A *Juſtello* litteras habui pridie, nihil quidem memoratu dignum nunciantes, niſi quod nuperrime bibliotheca, quae habita fuerit inter exquiſitiſſimas totius Lutetiae, ſectores invenerit bibliopolas, qui illam ſibi juſſerint integram addici. Poſſeſſoris nomen non ſignificat. Hanc ſecuturam eſſe inſignem aliam *Momorii*, quam exceptura ſit illa famoſa *Thuanea*. Sub hyemem alias quoque venum expoſitum iri. Amorem raros & pulchros libros conquirendi Lutetiae minui, forte propter argenti penuriam, qua aeque Lutetia laboret, ac ceterae Europae gentes. Sequente hebdomade & illi & *Huetio* reſpondebo. Utrique *Danielem Goeſium* commendabo, de quo certum te eſſe jubeo. Mittam tibi quoque ad utrumque litteras, niſi jam tuae avolarint epiſtolae. *Menagio*, rogo, ut meo nomine ſalutem dicas verbis amantiſſimis. Catullus ut quamprimum prodeat, urgebo. Amicus Leidenſis ad officium, ſpero, redibit, ubi cogitabit, quot dictis iſtam Philoſophiam verbis factioſam, opem inanem ſis perſtricturus. Remitto nunc Stenbergianum Catalogum. Di perdant imperitiſſimum nebulonem, qui illum conſcripſit. Poteritne aliquid eſſe corruptius? Ex illo aliquos tantum mihi emi velim, ſi qua via patet illos parandi. Vale, vir incomparabilis, me ama. Trajecti a. d. III. Maii. CIƆIƆCLXXIX. Adjeci orationis funebris exemplum.

EPISTOLA DXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi pro schedio plusquam Lucilianae humilitatis, quod tibi tamen non improbari incredibiliter gaudeo, tu enim mihi es instar omnium, orationem ornatissimam! Ad *Huetium* quas misisti perendie, recte curabo. Cras quoque, ut spero, habebis, quibus *Justello* commendabo *Danielem Goesium*. Fasciculum a *Falconerio* missum heri accepi. Nihil complectitur nisi *Mureti* annotationes multas quidem, sed non magni momenti in epistolarum ad familiares, ut vocantur, volumina, sine ullis litteris. Catalogum jam recepit. Mitto hîc quoque ectypon Achatis antiqui, qui Amsterodami habetur apud mercatorem quendam, quem ipse olim vidi. Quid sentis de hac gemma, & quos credis prae se ferre homines. Mihi videtur Augustum cum Livia & Julia ac Marcello triumphantem ostentare. Sed quid sibi volunt isti Centauri! Nam si de triumpho Philippico victis Cassio & Bruto cogites, non potest esse Livia & Julia. Tuam igitur explicationem tanquam Apollinis Delphici expecto. *Maersenbroecius* tibi salutem plurimam dicit, apud quem heri sum functus officio. Gemmam, rogo, ut remittas, cum inspexisti. Videbo tamen, ut tibi quoque procurem exemplum. Sejanus amico nostro peperit accessionem stipendii annui, ut nunc *Gronovio* non sit inferior. Marones tuos cis tres quatuorve dies ad nos se missurum promittit *Elzevirius*. Petii, ut adderet unum exemplar minoris chartae, quod Consuli *Strickio* tuo nomine decrevi offerre, cujus amicitia inprimis nunc mihi salutaris est, & perquam necessaria, quod pro tua in me indulgentia & amore in Consulem, non aegre, ut spero, feres. Vale, vir maxime, & me ama. Trajecti v. Maii. CIϽIϽCLXXIX.

EPISTOLA DXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ECtypon veteris gemmae ut habeas, curae mihi erit, de cujus interpretatione ampliandum censeo. Praeter illa, quae pulchre notasti, sunt alia, quae videntur nobis persuadere posse, non esse seculi Augustei hoc monumentum, de quo alias. Nec mihi licuit orationem istam perlegere nostri communis amici etiamnunc. Nam diem unum atque alterum cum sororis discessus, tum nos invisens *Wolzogius*, & nonnulli alii amici, nec non occupatio intercedens exemere. Ex Dordracenorum amicorum consuetudine te magnam cepisse voluptatem gaudeo, speroque ad valetudinem recuperandam illorum suavitatem multum valuisse. Litteras ad *Huetium* hodie curavi, tuaeque brevitatis caussam egi.

egi. Iidem amici, de quibus jam scripsi, meam ad *Justellum* litteras dandi voluntatem retardaverunt. Proximis hemerodromis Gallicis haec jactura pensabitur, si jactura ducenda est, & non potius negligentia, sed cujus culpam sustinent isti fures temporis. Libros ex Coccejana & Heidana venditione praestabunt, spero, amici, nec patientur, *Lopezium* alienis incommodis augere sua commoda. In Maronis exemplo Consuli nostro donando cum tam benigne meae voluntati servis, multum te amo. Oenopolae rationes, ut praesto tibi sint, perendie urgebo. Cis duas hebdomades ultima manus imponetur Livio *Gronovii*. Editionem tum *Elzevirius* suscipiet Suetonii nostri, & epistolarum ad familiares Tullianarum minore forma publicandarum. Excutiemus, si per alia licuerit, *Mureti* annotationes nuperius a *Falconerio* tibi missas. Novi nihil, nisi quod Vesalia ac Stadium Gallis traditae multos sollicitos habeant, praesertim cum legatus ab Electore denuo Lutetiam mittatur. De Anglorum adventu nihil quoque explorati habetur. Incerta jactantur, quae dies docebit. Nondum videtur omnis illa tempestas Anglica detonuisse. Vale Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti XI. Maii. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

DOmum reversus inveni nonnullas epistolas, sed omnes non magnae rei, praeter *Huetii*, in quibus tamen vix quicquam est, quod tu gestias audire, quam quod de Historia Critica Bibliorum adsperfit, eam publice damnatam non esse; sed antequam prodiret, abolitam. Se librum legisse accurate, disputasse primum de auctoribus librorum sacrorum: nihil fere novi attulisse, sed opiniones ab aliis jam prolatas amplificasse, & quae strictim illi ac parce, magnisque adhibitis cautionibus proposuerint, intemperanter hanc non defendisse modo, sed dilatasse. Totius vero doctrinae suae principia posuisse manifesto falsa, ex quibus duxerit consectaria quaedam exitiosa & prorsus pestifera, quae sacrorum librorum dignitatem & γνησιότητα funditus labefactarint. Parte altera sanctorum eorundem Codicum Interpretes ad examen suum & arbitrium revocasse, in eaque antiquos Ecclesiae patres vexasse & irreverenter, & proscidisse, reliquos tam acerbe adhibuisse, facile ut appareat in vitiis notandis & carpendis diligentiorem fuisse, quam in virtutibus laudandis. Tertia demum parte disseruisse de optimo genere interpretandae Scripturae Sacrae. Quae pars totius operis optima sit. Plurima tamen & Originianis suis ex libris de interpretatione & ex aliorum scriptis deprompta passim deprehendi, quae velut sua venditet, nec scriptoris cujusquam nomen proferre, quam quem maledictis velit incessere. Eam esse hominis perversitatem. Addit se habere poëma Tzezae de rebus Troicis, cui adjecta sint Scholia non contemnenda. Plura non licet subnectere. Vale Trajecti VIII. Maii Gregor. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

AD *Broekhusium* ubi rescribes, fac mihi reddatur: Recte curabitur Trajectum ad Mosam, ubi nunc agit. Nihil mihi curae studiique reliquum facio, ut eum collocem in stationem ejus ingenio magis convenientem. Abhorret enim a castrorum & militiae feritate. In secessu quodam, tenui contentus fortuna, optat vivere, si modo in litteris possit omnem exigere aetatem. Gemmae veteris aliquot mihi promissa sunt exempla, quae simul accepero, tibi unum servabitur. Inscriptiones meas antiquas spero has litteras ad vos esse perlaturas, sin minus, proxime sequentur. *Sponii* itinerarium Amsterodamenses minoribus usi litteris in duos tomos contulerunt. In re litteraria, quod narrem, vix habeo. Hodie accepi litteras a *Leibnizio*, qui Hannoviensi Principi est a consiliis & bibliotheca. Is narrat amicum, cui Hildesiensis bibliothecae excutiendae curam commiserat, nondum promissorum fidem exsolvisse. Illustrissimum Episcopum Condomensem quaerere, quicquid Thalmudicorum librorum in Latinam linduam versum usquam reperiatur. Nam in id nunc Regis jussu incumbere nonnullos, ut Latine vertatur, quicquid ex Mischna Talmudica nondum interpretem invenerit. Uti eos ingenio Judaei Christianorum sacris initiati, cui *Ludovico de Compiegne* nomen, qui nuperius ediderit de templo Hierosolymitano librum, cui *Perrotius* Architectus elegantes formas aere descriptas adjecerit, quae longe differant a *Villalpandi* templo. Addit *Guilleterium* Athenarum veterum auctorem, *Sponium*, qui in itinerario suo ejus ineptias reprehenderat, asperrima dissertatione proscidisse, sed librum esse futilem, uti & [1] Tamerlanis historiam, quae nuper Gallice prodierit. Habes hîc Duos catalogos. Amsterodamensem tamen, si usus eo es, mihi velim remitti. Legistine unquam faces quinque fuisse Romanis praetoribus praelatas, tres aedilibus? Novi ignem, qui praeferebatur imperatoribus. Sed de his facibus nihil memini legere. Inspice, si vacat, initium Quaestionum Romanarum a Plutarcho publicatarum, & quid de illo sentias, si valetudo tulerit, fac, quaeso, intelligam. Uxor mea jam triduum gravissimis intestinorum doloribus vexatur, ut lecto affixa jaceat, & mire crucietur. Deum precor, ut his molestiis eam levet, & te incolumem praestet. Forte cras pomeridie cum Comite Lippiae te videbo. Sed nihil possum liquido promittere. Vale, vir Summe, & me ama. Trajecti Batavorum d. XXVII. Maii. CIƆIƆCLXXIX.

1 Prodiit illa Parisiis, hoc anno, per *Sancfyon*, qui in praefatione fatetur, se eam ex *Ali Haceni*, quem vertit *Johannes du Recq*, & alio commentario MSS. composuisse. Sed *Joannem du Recq* male admodum vertisse tradit *Ancillon.* in vita *Chrovaei* p. 192. Meliorem nuper edidit *Petis de la Croix* ex Arabico versam, quae Anno 1723. Delfis est recusa.

EPI-

EPISTOLA DXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EXemplaria Virgilii nobis destinata heri accepi. *Maersenbroeckius* & *Servaesius* tibi gratias agent ipsi aut litteris aut coram pro tam pulchro munere. Consuli nondum potui tradere, quod tradendum ei jubes exemplar, quia relaxandi animum caussa jam tres hebdomades abest domo. Habebit tamen, simul ac redierit, & *Terburchius* Amplissimus, cum hic transierit, suum donum. Id, quod mihi dedisti, exemplum semper erit in sinu meo, & perpetuo me admonebit infinitorum tuorum in me meritorum: pro quibus nihil tibi possum promittere, quam, quam semper praestabo, pietatem quandam in te colendo paternam, & omne officii ac obsequii genus, quod a me potest expectari. Habes hic inscriptiones meas. Habebis propediem alias ineditas, quas nuperius mecum communicavit *Smetius*. Tu nonnullas olim mihi etiam promisisti, quas, ubi convalueris, nullus dubito, quin mihi sis perscripturus, aut illarum describendarum facultatem facturus. Gemma quoque mihi erit curae. Patres Graecos *Cottellerii* mecum feram. *Sponii* itinerarium dignissimum est, quod in omnium eruditorum manibus versetur. [1] Musteum de Adami lapsu libellum non nisi apud te vidi, nec valde videre gestio. Videtur communi sensu carere, qui tam proterve sacros codices ludum jocumque facit. Ad *Papenbroeckium* ubi quid volueris, recte per nostros nautas curabitur, qui singulis hebdomadibus hinc Antwerpiam currunt. Si hac via id curari velis, fac mihi tradatur, ut recte perferatur illuc, providebo. *Philippum Cyprium* nondum vidi. Nondum in nostris tabernis prostat venalis. Cras aut perendie spero me tibi missurum Catalogum bibliothecae Voetianae, qui jam totus descriptus typis est; sed nondum spargitur in vulgus. *Phorbaeus* noster te jubet plurimum salvere, ac significari, se nunc omnes horas subsicivas collocare in Hesychio tui patris describendo, & cis tres menses se ultimam ei manum impositurum, ac typographo traditurum, cum primum tu percensueris id opus. Faces ei subinde subjiciam, ne ante sibi stringandum ducat, quam rebus affirmaverit fidem dictorum. Venusinarum lectionum *Rutgersii* jam olim mihi spem fecisti. Si quando in tuas manus inciderint, fac, quaeso, illarum mihi ad unum alterumve diem copiam. Vale grande decus meum. Trajecti d. XIX. Maii. CIϽIϽCLXXIX. Uxor nondum valet, meliuscule tamen se habet, & tibi salutem dicit.

1 *Adr. Beverlandi* intelligit ineptum & impium libellum, ut ex sequentibus epistolis patet.

EPISTOLA DXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi reliquias bibliothecae Voetianae minime spernendas. Vereor sane, ne in tribus quatuorve libellis emendis tua cupiditas obstet meo desiderio, nisi jam illos habueris. Amstelodami neminem novi, cui ausim tuto imponere istud onus. Nam *Francium* nostrum totum esse in scena ornanda, ut veterum amicorum ac necessitudinum omnium poene obliviscatur, nuper mihi *Wolzogius* narravit, cui solebat esse conjunctissimus. Si quem igitur habueris, cujus fides tibi est explorata, ei ut mandes, quicquid in illa auctione tibi velis vindicatum, suadeo. Mihi nunc nihil ibi metitur & feritur. Nam quamvis desiderem quosdam libros, qui veterum numismata illustrarunt, & ibi habentur, nec tamen arcae angustiae his sumtibus respondent, nec est, cui possim hoc negotium credere. In libellis licitandis nonnunquam nummulorum nonnihil occupo; grandia volumina beatioribus relinquo. Ex auctione Brabantica nondum allati sunt Graeci oratores mihi emti. Libellum illum sacrum & detestabilem de originali peccato nemo hic vidit, nec in nostris bibliopoliis conspicitur. Egi tamen de illo hodie cum nostris Theologis, qui, simul ac in illorum manus pervenerit, ut juguletur & luce interdicatur, providebunt. Et sane dolendum est, tam foedos ac profanos libros in his terris publicari & tolerari, quae nostrae genti notam inurunt turpissimam. Consulis filius quodvis mereret, si hanc epistolam ei inscriptam posset oblitterare. Sed sentio istius hominis amicitiam aut saltem cognitionem esse damnosam & noxiam. Brevi simili dedicatione videbis nomen tuum esse consecratum, nisi hanc lauream fueris deprecatus litteris, quas omnibus bibliis Criticis praefert, & forte suo grandi operi inferet. Vale, vir incomparabilis, & me ama. Trajecti XXX. Maii. CIↃIↃCLXXIX. Uxor te salutat, quae etiam nunc doloribus, qui non longe absunt a colicis, conflictatur. Nonnunquam quidem aliquot horis mitius saeviunt, sed tum recurrunt & acrius intenduntur. A *Beuningio* ad Proceres nostros litterae sunt missae, quibus inter alia eum audio significare τῷ τοῦ μεγάλης νήσου βασιλέως ἀδελφῷ Ordinum decreto abrogatam esse spem successionis, si fratri aliquid contigerit.

EPI-

EPISTOLA DXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Nunquam a te discedimus nisi doctiores, laetiores, & bonis rebus refertiores. Tibi nunquam deest, quo nos laute, prolixe ac perquam suaviter accipias, sed nos exhaustos dudum & verba deficiunt, quae laudes gratesque tibi meritas dicant. Nisi animo voluntateque te contentum esse sciremus, nunquam ad te revisere sustineremus, cum non dicam rebus, sed ne verbis quidem assequi tuam comitatem ac benignitatem erga nos possimus. En tibi *Sadoletum* in epistolas ad Romanos, & *Perizonii* elegiam ad Gronovium, quam suae jussit annecti orationi. Hodie litteras habui a *Gudio*, sed nullarum rerum novarum nuncias. Inscriptionem Lusciniae dicatam, quam olim apud te descripsi, & suo inseruit itinerario *Sponius*, sed postea quoque reperi deliciis suis *Swertium* jam olim adspersisse, pro conficta habet ab erudito homine nostri aut superioris seculi, quae nihil habeat vetustae gravitatis, nihil suavitatis nativae, & quae putidis verborum allusiunculis ad nauseam lasciviat, imo voculis quibusdam & locutionibus ex antiquitate nimis imprudenter affectatis statim turpiter se prodat, quales in Italia recenti manu marmoribus incisas plures se vidisse testatur. De Catalogo JCti nostri tua expectabam jussa. In notis tuis ad epistolam xv. Ovidii, ad vers. 219. jussisti distichon illud ultimum exscindere tanquam adulterinum, & cingulis id circumdedisti. Sed maxime genuinum mihi videtur esse, & sine illo sententiam nullam esse illius loci. Sive, inquit, abhorres a meo complexu, & longe hinc tibi fugiendi animus sit, quamvis nihil invenias in me dignum, fuga, hoc saltem mihi tua nunciet epistola, te scilicet fugere meum conspectum, & nolle unquam ad me redire, ut me conferam Leucatem in montem situm in aquis Leucadiis, & inde praecipitem me dem, ut amore lever. Vide Ausonii Cupidinem cruci affixum vers. 22. & quae ibi notavit *Scaliger*. Vale, meum decus unicum, & grande rerum mearum praesidium. Nunquamne tuas licebit regustare emendationes, quas olim solebas mecum tam liberaliter communicare? Nolo tamen tibi ea industria fraudi sit. Parce potius tibi, tuaeque valetudini diligenter servi. Habui quoque ex Germania epistolam a *Cellario*, cujus de sermone emendato libellum vidisti, cum Zosimi editione nova pervenusta. Iterum vale. Trajecti Batav. d. xxvi. Maii. CIↃIↃCLXXIX. Nihilne jubes renunciari *Jacobo* pro oratione & elegia?

EPI-

EPISTOLA DXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri vesperi ex villa suburbana, in qua invitatus a *Servaesio* hesternum diem aestivatus sum, reversus alteras tuas inveni. Unae pridie mihi fuerant traditae. In auctione caussidici emtus est Origines in Joannem ex versione Perionii floreno & duodecim obolis, & Chrysostomi liturgiae tredecim obolis. Fr. Balduini institutiones erant Lutetiae proditae, & maculatae a mala manu perditissime. Liber, qui perperam erat inscriptus Marcilii Ficini vita, titulum mentiebatur; erat Ficini de triplici vita liber, qui cum extet in ejus operibus, & passim venalis prostet, non putavi illum esse emendum. Syenae bibliothecae catalogum habebis. *Rusianae* hodie demum accepi, sed per alias occupationes, quibus nunc distineor, mihi nondum licuit illum evolvere. Itinerarium Aegyptiacum vitio filiae, me inscio & invito ad vos reportatum est. Hodie redditus est Ribbio. *Sypensteinius* postquam diu tergiversatus est, tandem passus est hac argentea hasta se expugnari. Tibi vero plurimas agit gratias. Voetianae bibliothecae res mihi curae erunt. His horis pomeridianis mihi patebit aditus ad bibliothecam. Intelliges proxime, quae de nonnullis audire desideras. Gaudeo praeter Filesacci Selecta nullum fere, quem mihi destinaram, inter eos, quos tu excerpsisti, numerari. Nunc quaero certum hominem, qui utrique fidam navet operam. Nam mihi non est integrum assidere praeconi totum diem hoc praesertim temporis articulo, quo sum occupatissimus. Habes hic epistolam *Bilderbeckii*. Hanc heri domi inveni, sicut & *Justelli*, qui tibi pro Virgilio, quamvis nondum sibi reddito, plurimas agit gratias, nec non *Menagii*, qui narrat se mihi misisse suas amoenitates Juris emendatas sua manu, ut eas curarem Lipsiam ad meum amicum, qui proelo iterum subjiciet, praefixis testimoniis hominum doctorum de hoc libro. Narrat quoque Lactantium de morte persecutorum prodiisse, libellum perquam venustum, in quo multa historica habeantur, quae adhuc ignorarint omnes. *Justellus* significat, *Morini* epistolas & *Capelli* ac *Peirescii* edi, si recte mentem ejus capio, in Gallia. Videtur indignari, *Elzevirium* noluisse procurationem hujus editionis suscipere, cum liber sit procul dubio in Anglia & Germania plurimos inventurus emtores. Electorem Bavariae correptum apoplexia decessisse ex his *Bilderbeckii* litteris intelliges. Vale, Vir summe, & me ama. Trajecti a. d. III. Kal. Jun. CIƆIƆCLXXIX. Dionys.

EPI-

EPISTOLA DXL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EXcussi heri bibliothecae Voetianae maximam partem. Plerique omnes libri pessime sunt habiti, mutilati, truncati, conspurcati foedissime. Mecum illos perlustravit *Rulaeus* noster, qui, credo, has tibi feret, accinctus itineri Anglicano & Gallico. De Mahometis vita variae dissertationes prodierunt Basileae 1650. sunt ceteris, quas vidi, & ipse in forulis meis servo, auctiores, hujus fronti *Voetius* adscripserat, se illum Leidae Duodecim florenorum emisse pretio. Nitidius quoque est exemplar, ut & Filesacci Selecta, & Coemeteria Spondani, quam longe plurima pars voluminum, quae in illa proponuntur auctione. Homiliae patrum sunt Alcuini. Prodierunt Coloniae 1630. sed editio, quam teneo, plurimis accessionibus est amplificata, quae lucem vidit illo ipso Anno 1569. Graecus liber inscribitur παρακλητική, editus est Venetiis, & complectitur Liturgiam Ecclesiae Graecae. De fido homine inveniendo, quem apponam huic venditioni, id ipsum innuebam in nuperrimis, quod tu praecipis. De libris, quos desideras, jubeo te securum esse. Meum desiderium nunquam obstabit tuis commodis, nec mea voluntas discrepabit a tua sententia. Quae de Illustri *Beuningio*, *Vossio*, & Anglicis libris narras, acceptissima habeo, & verissima, quae de nupera commissione amici nostri censes. Ad *Danielem Goesium* die Lunae aut Martis habebis litteras. Vale decus meum unicum. Trajecti ὡς τάχιστα. prid. Kal. Jun. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DXLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE libris, qui licitatione nostra tuo censui sunt adscripti, cras, Deo dante, plura ex me audies coram. Si Deus & tempestas siverit, post prandium ad vos cum duabus natis minoribus, quae magna te videndi cupiditate tenentur, excurram. Uxor non audet nunc partui tam propinqua se viae committere. Nunc in antecessum narro, *Schefferum* nostrum nupero mense Martio decessisse. Heri Succus me invisit, ex quo intellexi. Hic nuncius magnum mihi dolorem attulit. Nam res litteraria in ejus obitu jacturam fecit ingentem. Non solum eruditionem ejus suspexi, sed candorem quoque & probitatem. Quam pauci supersunt, quos aut adolescens colui, aut quos corroboratus amavi, mutuoque ab iis studio sum exceptus. Vides hic specimen novae editionis Homeri, quam moliuntur Helvetii, Amsterodami publicandae. *Wetstenius* Amsterodamensis bibliopola, qui illius curam suscepit, misit mihi quoque praefationem tuam in

Valerium Flaccum, quam olim *Plumero* dederas, testatus, se folia typis descripta emisse, idque daturum operam, ut quamprimum, quae in contextu desiderantur, a te habeat, & hanc recipiat allocutionem ad lectorem, lucem omnia videant. Nihil autem sibi fore gratius & acceptius, quam si tuas notas jusseris huic editioni subtexi. Vale, vir maxime, me ama. Trajecti Batavorum VII. Jun. CIƆIƆCLXXIX. Tuas hesternas heri vesperi mihi tradidit Beverlandius.

EPISTOLA DXLII.

JOH. GEORG. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Cum pridie redirem ex suburbano praetorio, in quod invitatus a Nobilissimo homine me contuleram aestivaturus, filiam inveni recens editam, & bene se cum puerpera habentem, cui precatus sum mentem sanam in corpore sano. Mox tuae quoque suavissimae mihi reddebantur. *Wetstenium* urgebo, ut Homeri editionem novam, quantum possit, ornet. Nihil tamen eximii de ea mihi promitto. Nam praeter ea, quae excerpsit ex Eustathio, Anonymo Scholiaste, & Duportio, valde protrita sunt & trivialia, quae notavit. Vide quae de πηληϊάδεω, & Ἀχιλῆος litteris mandavit ad versum primum, cum tamen prima frons oculiferio deberet esse insignis. Poteratne aliquid puerilius dici? Haec sane norunt, qui nondum aere lavantur. Mitto, quae de Achaeis ad vers. 2. & plura alia nemini nisi plane ἀμύζῳ ignota chartis illevit. Gaudeo tamen principem ingeniorum nitidiorem vel hoc cultu in lucem denuo proditurum. Aldina editio tua mittenda erit ad Helvetios, ubi *Wetsteinii* frater agit, quod nescio an consultum sit, nec pro explorato habeo, recte ne possit illa uti. Non videtur enim tanti facere lectiones varias ad emendandum contextum. Hodie litteras ad bibliopolam dabo, & significabo, quae de *Garrionis* animadversionibus Valerio Flacco subjiciendis suades. Posses tu tamen facile gustum aliquem dare ad insignia quaedam loca, ut olim ὁ μακαρίτης *Gronovius* ad Statium, qua ratione de hac editione & *Wetsteinio* egregie mereris. Catalogum bibliothecae Andreanae & ipse evolvi, & saepius inter legendum exsecratus sum ignorantiam & oscitantiam hominis, quo sunt usi in conficiendo hoc catalogo. Ostendam, cum dies venerit, tibi hominem Groningae, qui negotium hoc nostrum procurabit diligenter. Libri e Voetiana auctione elapsi vix ulli possunt reperiri, cum plerosque vili pretio venditos praesente pecunia sibi vindicarint emtores. Nepos τοῦ μακαρίτου, qui nunc Senatorem agit, nonnullos tamen emit, ex cujus manibus illos spero reglutinari posse: sed nondum eum conveni. Habes hic litteras *Justelli*, quae modo mihi traduntur, ut & pecunia legati Danici ad libros redimendo mihi addictos. Illi nunc petuntur cum iis, qui tibi debentur. Hos simul secrevero, ad te curabo per nautam, uti jussisti, sequente hebdomade. Illi inseram quoque libellum de peccato Originali. Cujus

jus auctor tantum quod me compellavit, serioque a me monitus est, ut sibi & tibi parceret. Fidem dedit, se omnem harum scriptionum curam abjecturum, & totum se dediturum disciplinae juris excolendae. Litteras tuas illico Lugdunum misit, cum nuperius aurem illi vellerem per nostros. *Ezechielis Spanhemii* dissertationem pereruditam vidi sane, & vehementer illam admiror. Tuas Agrippinensi tabellario reddidi. Vale, Vir maxime. Trajecti Batavorum a.d. XIV. Jun. CIƆIƆCLXXIX. Eusebii a *Sirmondo* opuscula edita dudum habeo. Inscriptionem proxime videbis.

EPISTOLA DXLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

MEnagii nullas me vidisse litteras, praeter eas, quae perferebantur cum Juris amoenitatibus, heri significabam. *Bornewallius* mihi narrat, sibi traditum esse fasciculum a *Justello*, quem commiserit fidei centurionis ad nos proficiscentis, cui *Heucklemio* nomen. In illo spero me reperturum *Menagii* epistolam. *Pomponii*, *Bigotii*, & *Gradii* epistolas aveo videre, nec non hujus dissertationes. Si *Elzevirius* gravatur harum editionem, me vide, aut hic, aut Amsterodami inveniam, qui illas in lucem emittat suis typis descriptas. Nam *Gradium* magni facio. Legi nuperrime orationem de eligendo summo Pontifice post obitum Alexandri VII. ab ipso habitam in basilica Principis Apostolorum, summa cum voluptate. Nihil enim illa cultius, si dictionis munditiem & nitorem, nihil gravius, si sententiarum pondus expendas, fingi potest, ut magno tenear desiderio has dissertationes videndi. Vehementer gaudebo, si in has ei terras excurrendi, nobisque virum tam doctum & disertum hic complectendi facultas dabitur. Epitaphium de *Pinedo* huic epistolae subjeci. Inscriptiones, quae subjectae sunt *Bellonii* operibus, non sunt antiquae, sed quae in palatio Regio Parisiensi conspiciuntur. Inscriptio libri haec est: *le Recueil des Inscriptions, figures, devises, & Masquarades, ordonnees en l'hostel de ville* a Paris, le Jeudi 17. de Fevrier. 1558. Scidae, in quas veteres inscriptiones congesserat *ὁ μακαρίτης Rulaeus*, nunc nullae comparebant. Nescio, in quem angulum se condiderint. Simul ac in manus meas inciderint, habebis, quod desideras, epigramma cum catalogo *Seyeni*. Cum *Wetsteinio* de Homero & Valerio Flacco agam hodie. Novarum rerum hic nihil audiebam. Nullas litteras habui. Tabellarii nostri nihil tibi inscriptum se vidisse ajunt. Vale, vir magne, me ama. Puerpera te salutat. Trajecti d. XXVII. Jun. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DXLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

CIstam e viminibus plexam expecto, ut nauta mihi hodie tradat. A *Justello* litteras hodie habui, quas tibi perlegendas feram aut cras vesperi, aut perendie, si Deus dederit. Accepi & *Menagii* illas, quarum in tuis mentionem feceras, cum reliquiis accessionum ad ejus Amoenitates. Menagii prioribus pridie respondi. *Vavassor Justello* tradidit commentarium in Jobum a se concinnatum mihi reddendum. *Justello* proxima hebdomade rescribam. Ex Voetianis paucos possum nobis elapsos expiscari. Ex iis, qui mihi cesserunt, nonnullos tibi cedam. *Henrici Regii* catalogum, quem hodie demum accepi, nunc mitto. Nondum per occupationem & temporis angustias eum potui perlegere. Salvus tibi redibit Rutgersianus, eumque comitabuntur *Seyeni* & *Hammonii* indices. Mecum quoque feram Cyprium editum Franecquerae, cujus usum mihi praestabit Reverendus *Burmannus*. *Gradii* opusculum hic ut edatur, mihi curae erit. Urge, quaeso, ut quae magnus *Vallesius* ad Harpocrationem annotavit, huic adjiciantur editioni. Nullus dubito, quin facile sis impetraturus per nostrum *Ryckium*, ut seorsim edantur, quae nobiscum communicabit ὁ μακαρίτε frater. Nam haec una ratio efficiet, ut hanc desiderent editionem, quicunque priorem possident, qua sine notis *Valesii* facile carebunt. Maronis tui exemplaria recte curata Daventriam esse nullus dubito. Sed credo *Cuperum* propter obitum patris abesse domo herciscundae familiae caussa. Nam nec meis respondet, quas ad illum miseram cum fasciculo, nec amicis tradidit, quae in illo fasciculo jusseram amicis tradi, ut ex eorum litteris conjicere mihi licet. *Francius* quoque nihil ad meas dudum reponit, quamvis a me rogatus obnixe, ut de *Plumero*, num iter Gallicum suscepisset, me certiorem faceret. Ei enim commiseram libellum ad *Justellum* deportandum, quem desiderabat. Lutetiam tamen eum venisse, & quae ejus fidei commiseram, recte curasse ex amici litteris intellexi. Mater foro cessit. Ex *Wetsteinio* intelligo, errata quoque in Valerio Flacco a te notata se habere, & simul recepturus sit praefationem, & quae in contextu desiderantur, hanc editionem publicaturum. Vide igitur, ne ejus commoda moreris. Trajecti ἐν τάχιστα. XXX. Jun. CIↃIↃCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA DXLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

UT nuper epulae & festivae fabulae, sic nunc litterae tuae mirificum in modum me delectarunt. Quid enim iis suavius, & amantius fieri potest? Nae ego tuum unum congressum Sybaritico Satraparum nostrorum apparatui & deliciis longe praefero, persuasus nihil mihi accidere posse optatius ac jucundius, nec non fructuosius, quam si tua quotidie mihi daretur consuetudine frui. Utinam in animum induceres in nostram urbem migrare, & solitudinis taedium assiduitate mea levarem, & ego tuis sermonibus desiderium tui, quo semper, cum a te discessi, magis flagro, lenirem. Inscriptionem hic habes veterem quam expetebas.

HIC. SITA. EST. AMYMONE. MARCI.[1]
OPTIMA. ET. PULCHERRIMA. LANIFICA.
PIA. PUDICA. FRUGI. CASTA. DOMISEDA.

Nuperrime & alias ab eo habui pervenustas, quas coram aliquando excutiemus. Vitam *Sculteti* inter coëmtionales meos inveni. Statim enim eum quaesivi, cum domum venirem. Ceteros quoque videbo, num possim reperire. Heri quoque excussi libros, qui hodie praeconis fauces exercent. Longe carius veneunt, quam nuperi Voetiani. Opuscula Baronii non comparent, sicut plures alii, qui in catalogo proscripti sunt, postea aut a mala manu sublecti, aut ab iis, qui curam hujus bibliothecae venalis gerunt, detracti reperiuntur, nescio quo consilio. Scriptores rerum Hispanicarum quoque inspexi. Prior, hoc est, tertius tomus prodiit anno 86. aut 87. Seculi superioris, alter vero, hoc est, quartus octavo hujus seculi. Sed in isto non habentur illae tabulae, quas mihi ostendebas. Appendix vero nihil complectitur, quam Marianam. Orlandini historia Societatis Jesu est omnium prima in Germania edita. Pitsaci autem scriptores Angliae Parisiis prodierunt. Quos jussisti deleri, expunxi. Reliqui, qui tamen duo tresve sunt minoris momenti, pretium, quod iis statueramus, excesserunt. Adamantius ne tibi elabatur cum nonnullis aliis, nobis erit curae. Vale, Vir summe. Trajecti ὡς τάχιστα. d. XXIV. Jun. Julian. CIƆIƆCLXXIX.

1 Edita est a *Sponio* in Miscel. Erud. Antiq. sect. IV. pag. 151. & memoriae vitio repetit pag. 223. deinde *Fabret.* Insc. pag. 252. Illustravit vero elogium *Domisedae* celebr. *Relandus* disputatione publica ad Epist. Pauli ad Tit. II. 5. quae etiam legitur in Bibliotheca Historico-Philologico Theologica Bremensi class. I. fasc. III. 5. quam, non sine insectatione *Relandi*, refutavit *Iacob. Hasaeus* in eadem Biblioth. class. II. fasc. VI. II. pag. 1029.

EPISTOLA DXLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ITane unius animulae exhalatio tantam potuit constantiam frangere, & de statu movere? Vereor, ne & mihi fraudi sit haec tam subita pristinae sententiae immutatio? Nihil enim de Rhetoribus illis audio, mihi ne vindicati sint nec ne. Illi autem adolescenti hoc negotium commisi, cujus & ipse utitur opera in suis & tuis libris emendis. Habes hic litteras a *Beverlandio*, qui tuam & meam opem sollicitat. Quid nobis faciendum sit, ex te cognoscere lubet. Si, quid sentiam, libere dicendum est, censeo non esse e re nostra, ut huic admisceamur negotio. Falsa sunt, quae de abolito illius libro tibi narrarunt amici. Heri Lugdunensis bibliopola *Geldrus* me convenit, testatus in omnibus tabernis & pergulis impune proponi hunc libellum, nemine reclamante. Is bibliopola Harpocrationem suis describit typis, jamque viginti folia dicebat impressa esse. De *Valesii* commentario cum illo egi. Gaudio videbatur exilire. Rogat, ut instemus, ac urgeamus, ut Valesianae notae huc curentur, se in omnibus τοῦ μακαρίτου heredibus obsecuturum, & separatim ut extent, nullis alterius animadversionibus admixtis, praestiturum. Hoc igitur agamus, ut tam doctarum lucubrationum compotes fiamus. Vale, vir perillustris, & me ama. Trajecti Batavorum d. XXVIII. Jun. Dionysiac. CIϽIϽCLXXIX. Nostri omnes te jubent salvere.

EPISTOLA DXLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

INdignationem tuam communem adversus amicum hae forte litterae minuent, quae cum duobus corbibus librorum plenis heri mihi sunt redditae. Fasciculus ut recte curetur ad *Papenbroeckium*, studebo. Rhetores Aldinos interceptos esse ab iis, quos minime decebat, amicorum commoda obliquo limare oculo, doleo. Nondum tamen quicquam de iis accepi ab adolescente, cui hoc negotium mandaveram. Hoc nomine compellabitur a me hodie. *Pezelii* mellificium non reperio inter meos. Arcessam puerum, qui suam nobis locarat operam, ut de isto libro inquirat. Sed nec in indice librorum emtorum invenio. Quaeso ut quamprimum significes numerum. Tua expecto jussa, num libros Lugduno missos velis committi tabellariis vestris, an vero nautam a nobis expectari. Meministine olim, nos contendisse de loco Flori, qui habetur lib. IV. cap. 4. *Quippe cum intra decem & octo annos tenerum, obnoxium, & opportunum injuriae juvenem videret.* Tibi displicebat *tenerum*, volebasque hanc vocem ex-

expungi. Sed *tener* & *obnoxius* solent jungi tanquam synonyma. Senec. Consolat. ad Marc. cap. 21. *Labuntur humana & fluunt, neque pars vitae nostrae tam obnoxia aut tenera est, quam quae maxime placet.* Nat. Quaest. III. 27. *Quantis laboribus tener educatur? quam diligenti nutrimento obnoxium corpus adolescit.* Adolescentes vero, non molles tantum & impudicos pueros, sed & qui sunt aetatis tenerioris appellari teneros, licet ex Suetonio videre, qui in Augusti vita cap. 64. ait: *Cajum & Lucium adoptavit domi per assem & libram emtos a Patre Agrippa: tenerosque adhuc ad curam reip. admovit.* Alia ut congeram exempla, non puto e re esse. Nunc quod addam, non habeo, nec, si haberem, multa per temporis angustias attexere possem. Forte me hac hebdomade videbis cum Comite Lippiensi. Bibliopolae Leidensi praecepi, ut *Ryckium* adiret. Cum illo enim de hoc negotio te rebar egisse. Accelerabat reditum, nec me compellasset, nisi litteras mihi *Beverlandii* adportasset. Vale, maxime virorum & amicorum. Trajecti prid. Kal. Jul. CIↃIↃCLXXIX. Dionys.

EPISTOLA DXLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NEscis tu, cum quo homine tibi res sit, quem tam comiter invitas. Nonne satis obtudi? Toties tecum epulor, ut verendum mihi sit, ne parasiti, non Apollinis, sed *Heinsii* nomen inveniam. Neque id mirum. Quem cum non tuae capiant & inescent suavitates, quibus nos ita permulces, ut, cum tecum sumus, tanquam apud Lotophagos, patriae, larum, uxoris, & liberûm obliviscamur. Et sane unum tuum congressum omnium satraparum conviviis & deliciis praefero. De pluteis armarii tui praeclara & magnifica mihi promitto, qui scio, quantis sint instructa copiis, quam abundent. Meus tamen tenuis agellus feret quoque aliquid, quod non contemnent tua copiosissima horrea. *Beeckio* & *Phorbaeo* significabo, quae jubes. Proenomen *Pomponio est Simoni Arnoldo.* De certo die mei excursus nihil tibi certi possum polliceri. Veniam, quamprimum potero. Novi nihil habebam. Nullas enim litteras accepi proximis diebus ad rem litterariam pertinentes, nisi quod *Rachelius* Holsatiae legatus ad pacificationem Noviomagensem mihi misit diatriben de Jure publico, quam hîc edi velit. Quae nuperius ex litteris recentissimis *Bigotii* mihi recitabas, effluxerunt ex omni mea memoria. Pervelim tamen in eam illa revocari. scis enim quam sim ὀξύπειγος. Vale, vir maxime, & me ama. Trajecti Batavorum a. d. XVIII. Quinctil. CIↃIↃCLXXIX. Mea familia te salutat. Locus ille Silii, quem promittis mihi, de *teneris maribus*, quando huc perferetur, & elegia de pace?

EPISTOLA DXLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

P*Horbaeum*, ut ad nos excurrat, & nobiscum dies aliquot transigat, rogabo, & ut expugnem, nihil relinquam intentatum. Litteras hodie habui a *Carpzovio* & *Daumio:* sed vix quicquam nunciant, quod tu velis audire. Miserat mihi *Carpzovius* libellum Germanicum de Pontificis Romani monarchia. Ejus auctorem ait esse *Samuel Puffendorffium*, qui nunc Regi Succiae sit a secretis, & Historiographi dignitate illustris: illam dissertationem ingenti cum applausu in Germania excipi. Mihi nondum licuit illum evolvere. *Daumii* litterae exaratae sunt Nonis Maji. Tum nondum acceperat Marium Victorem, ac tuum Virgilium, quem indies expectare se scribit. De te autem haec inseruit: *Nihil magis optarem, quam ut vis ingenii vel facundiae esset tanta, ut Heinsii beneficentiam satis & dignis quidem verbis possem depraedicare. Sed ut nunquam facundus ac elegans fui, ita multo minus in decrescente & decrepita aetate. Soleo autem, ubicunque datur apud bonos, quos veneramur amamusque, memorare ejus benefacta, quocunque modo queo.* Haec noster *Daumius*, vir optimus, & quem a tenera aetate amavi. Laetatur, a *Magliabeckio* sibi promitti Henricum Pauperem, sive Septimellensem. *Elzevirium* tertiana corripuit, ut mirum non sit, eum nunc omnes has curas nunc abjecisse. Si abhorreat ab istius libelli Gradiani editione, fac, rescistam. Spero me hic editorem inventurum. Vale, Vir summe, & ab uxore & nostris salve. Trajecti Batavorum d. XIX. Jul. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PArasiti nomen ego quidem damnandum censeo, sed vereor, ne id non effugere possem, si nossent homines, quoties quam bonis rebus probe saburratus a te discederem. Nec tamen haec opinio me deterrebit, quin saepius ad vos excurram, & tantis fruar suavitatibus animum & corpus pascentibus. Habes nunc quatuor libros, quos desiderabas in tuis, vitam nimirum Sculteti, Arithmeticam Cornelii Petii, Nomenclatorem Junii, & Hieronymi Comitis Commentarium belli Turcici contra Melitenses. In quarto, ut vocant, scribebas non inveniri, qui erat inter Miscellaneos num. 188. Carpentarii & Porti epistolas, sed hunc librum ad te perlatum esse nullus dubito. Non enim erat inter coëmtionales, ut caeteri, quos quaerimus, & memini videre. Inter meos sane non habetur. Pro reliquis coëmtionalibus, quos itidem nullus invenio, mitto Gallicos aliquot historicos, & epistolas virorum illustrium complectentes, non

non malae, ut vides, notae, quae jacturam amissorum nescio quo fato aut casu sarciant. Nam libros illos, qui non comparuere, futiles esse non ignoras. Adjeci his ex meis forulis Julianum Eponis. Nam quicquid meum est, tuum ducito. Proxime habebis etiam gemmam Freherianam. Rogo, ut tu quoque memineris Excerptorum Rutgersianorum ex imaginibus Scaligerianis, Venusinarum lectionum, epistolarum *Baudii*, *Velseri* aliorumque. Pauperem meum hortum undique pervestigabo vicissim, num forte in illo flosculus aliquis alius inveniatur, qui gaudeat in tuas transferri areolas. Ab *Ismaële Bullialdo* litteras quidem habui plenas benevolentiae, sed inanes rerum novarum. Habes hîc responsum *Cuperi*, qui significat, *Terburchium* amplissimum non abhorrere ab itinere ad Illustrissimum Antistitem Paderbornensem suscipiendo, si liceret per infestas milite Gallicano vias. Teneri enim nunc ab iis istos agros, qui transeundi sint. Differendum igitur hoc iter in tempora laetiora & pacatiora. Cum jam meliuscule habeas, rogo, ut ad nos cum nobilissimo *Goesio* quamprimum te recipias. Scis quam desiderati sitis venturi, ut verba compendifacienda mihi sint. Si quid ergo apud vos possumus, nolite gaudia nostra morari. Goesium certe inflammare ad hoc iter accelerandum poterat venusta & pecuniosa puella, cujus nunc impune potest frui colloquiis; te vero aëris mutatio & corporis motus ac ipsa jactatio salutaris futura tam longae quieti; sed inprimis excitare te debebat nostrum desiderium. Vale, virorum excellentissime, & veni. Traj. Batavorum a. d. XXIV. Jul. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

TAm multis bonis rebus nos effersisti, tam varia perfusos voluptate dimisisti, ut domi nunc omnia sordeant, & nihil domicaenio mihi videatur esse tristius. Ludus jocusque ac merae nugae sunt lotophagorum deliciae prae illecebris, quae in tuis sunt aedibus, quibus ita detentus sum, ut poene larum liberumque memoriam ex animo delerint. Sane si detentum fuissem commoratus, verendum mihi erat, ne animum revertendi amisissem. Nunc jucunda illorum nos oblectamus memoria, & tibi fausta quaeque precamur, ut recte valeas, & pristinis viribus recuperatis saepius nos possis hilares reddere. Ubi enim plus jocorum, leporum, urbanitatis ac festivitatis quam in tuis epulis, quas ipsae Gratiae videntur apparasse? Nunc ad te venit *Hussus*, qui tuo insidiatur Galeno, cujus desiderio misere crucior. Addidi parvum libellum, tibi, credo, gratum futurum, quem ego quoque aegerrime passus sum meae tenui suppellectili detrahi. Sed vide, ne, quod ille ait, mittantur in hamo. Si diutius vis tecum esse illum Galenum, longe fac ab istis voluminibus ut removeantur. Sed tu videris. Si meis obsequentur jussis, non parcent summo illi Medico, sed eum ad nos pertrahent. Forte & Hieronymus Pragensis brevi

sequetur, qui, nescio ex quo angello, prodibit, nec opino, quamvis nunc lateat. Rutgersianum catalogum inter meos inveni hodie. Filius meus denuo Billii formulas loquendi petiit. Si inter abjectos inveneris istum libellum, aut Calligraphiam Possellii, quaeso te, ad nos ut mittantur. Perendie Gaudam proficiscemur, si Deus dederit. Vale, vir magne, & ad nos reduces veni cum tuo *Goesio*. Nostri omnes vobis plurimam salutem dicunt. Trajecti Batavorum d. XXII. Quinctil. Julian. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

REmitto nunc tibi observationes *Gronovii* Livianas, adjecique dedicationem Catullianam, quam inter amicorum perpetuas salutationes effudi. De majoribus *Memmii* nihil hîc commemorandum duxi, quamvis amplus pateret campus, quia prolixitatem fugiebam, & disertissimus *Vavassor* in *Claudii Memmii* elogio non existimavit e re esse hoc argumentum attingere. Quamvis non praeterierint hanc laudem *Hadrianus Valesius*, in dedicatione diatribes de Basilicis, nam liber ille in meis forulis extat, ut & *Franciscus Ogerius* in fratris itinere septentrionali, quod nostri patri itidem inscripsit, ut *Valesius* suam disceptationem de Basilicis. Te nunc rogo, ut severissimam exerceas censuram, nec amici, sed Aristarchi personam induas, nulli parcas voci aut sententiae, quae tibi improbatur. Quo plura jugulabis in hac lucubratiuncula, tanto tibi devinctior ero. Elogium Memmianum curabo describi, ipseque tibi referam, aut hîc reddam. Nam te indies hîc expecto. Rogo, ne vota nostra moreris & desideria. Nosti, quam expectatus sis venturus. Jam litterae Lutetia ad me perferuntur, quae narrant Luvojum, Principem amicorum Regis, tibiam fregisse, graviterque decumbere. Plura coram. Nam hanc spem concepi fore, ut te propediem hic complectar. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti d. IX. August. Gregor. CIↃIↃCLXXIX. Non puto istas litteras Hagam mittendas esse, ut legato ante ostendantur, quam publicentur.

EPISTOLA DLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

FAcis tu quidem, pro mirificis ingenii tui suavitatibus, peramanter comiter, & cum nos, toties tuae molestos culinae, ut in illa potius habitare videamur, quam nostra, invitas denuo, & cum pro frigido foco, quo hîc excep-

ceptus fuit tuae sororis filius, gratias agis. Non immerito tantopere reditum ad vos accelerabat. Nolebat diutius apud nos esurire. Sed cum spem tui ad nos excursus nobis feceris nuperrime, cum te viseremus, eamque spem firmaverit Nobilissimus *Goesius*, nec refragetur valetudo jam firmior, cur nostra moraris gaudia, & tui desiderio diutius nos crucias? Nos quidem a tua voluntate in nulla re discrepabimus, sed semper ei obsequemur. Nec fas est tibi adversari, nisi pietatis, qua tibi propter innumera, quibus nos ornasti & cumulasti, beneficia sumus ad omne obsequium sic adstricti, ut toti in tua simus potestate, jura velimus scelestè violare. Rogamus tamen, ut hanc veniam nobis des, & quamprimum cum *Goesio* tui desideratissimi complexus nobis copiam facias. Tua enim interest fidem datam liberare, de quo nullus dubito, cum nemo sit, qui fide te prior sit, ut in illa plus mihi praesidii positum esse putem, quam in omnium mortalium dictis, & pollicitationibus. Dedicatio mea cum tibi non displicuit, gaudeo. Nam tu mihi instar es omnium. Si amor, quo me prosequeris, tibi non imposuit, *sublimi ferio sydera vertice*. Nomen *Memmii* Gallice, ut praecipis bene, scripsi. Hanc quoque rationem secutus fuit *Gronovius* in Livii inscriptione. De *Henrico Memmio* multa dici poterant non absurde. Nam *Scaevola Sammarthanus* in elogiis quoque virorum doctrina clarorum ejus laudes magnifico praeconio prosecutus est. Sed nolebam hic me diffundere, quia memini accepisse me a variis amicis, plerosque Gallos istarum epistolarum prolixitatem solere irridere. Nihil igitur adjeci. Aveo videre libellos raros & exquisitiores, quos in tuis reperisti fasciculis. Nam vehementer delector cognitione bonorum, ut nosti. *Isacum Vossium* in bicipiti quoque Parnasso somniasse miror hercle, cum, a quo ego eum novi, ab his sacris videatur esse valde alienus. Jucundum erit videre, quid cecinerit, & num Musis secundis cecinerit. Epigramma *Burdelotii*, cum omnes sarcinulas & libellos, quos tum mecum gerebam, tandem in marsupio inveni, nescio qua ratione in id fuerit conditum ab inscio & invito. Id tibi nunc remitto. Vale, decus nostrum. *Goesio* salutem dico. Trajecti postrid. Kal. Augúst. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HAbes hic litteras a *Phorbaeo*, quibus significat omnes magni parentis tui notas jam descriptas esse. Nunc iis recensendis, & aliorum annotationbus colligendis, & locis quibusdam examinandis se accingit. Brevi poterunt praelo subjici, ut de bibliopola nobis sit cogitandum, qui illis edendis sumtus velit praestare. Habes etiam specimen Ammiani *Valesiani*, quod *Bigotius* tibi mihique arbitrandum misit per nostrum *Lemonium*, qui te jubet plurimum salvere. De tuâ valetudine is valde sollicitus est. Deteriorem enim eam esse fama pertule-

tulerat ad eum. Miror nihil ad nos perferri de Valesianis notis in Harpocrationem, curataene sint illae ad nos, nec ne. Accipis quoque, quia sic jubes, naenias pueriles. Perendie litteris amicorum expugnatus Amsterodamum, si Deus dederit, contendam. Si quid ibi curandum habueris, huic homini manda. *Pollio* collega meus, qui *Terburchii* consanguineam duxerat, jam aliquot dies animam agit. Aveo cognoscere, quo loco sit valetudo amplissimi *Goesii*, de qua certiores estis procul dubio redditi. Te tam repente a nobis avolasse dolemus sane vehementer. Sed hanc jacturam ut penses propediem, quod te facturum quoque pollicebaris, vehementer peto rogoque. Vale, vir excellentissime, & me ama tui amantissimum. Trajecti Batavorum d. XVIII. Aug. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri vesperi cum domum reverti salvus & incolumis ex urbe illa, quam Morboniam dixeris, tot ibi febribus confecti jacent, inveni varios epistolarum fasciculos, inter quos gratissimos habui ab *Huetio* & *Papenbroeckio*, non solum quod ex ipsorum litteris magnam capiam voluptatem, sed & quod ferebant alias secum tibi inscriptas, quas nunc accipis. Inveni & quas *Antonius Schultingius*, *Joannis*, quem nuper vidisti, frater ad me dedit Kalendis Septembris de gravissimo morbo, quo correptus erat noster *Ryckius*, id quod & magno cum dolore Amsterodami audieram. Ipsas tibi legendas mitto litteras. Sed recreatum tamen ab illo tempore, revocatumque in spem vitae servandae pristinaeque valetudinis recuperandae communem amicum aliis nunciis ad nos perferebatur, antequam Amsterodamo discederemus. Nunc spes metum vicit. *Pollio* sane noster, cujus salus jam erat conclamata, & ab omnibus Medicis habebatur perdita, revixit. Sed *Altingius*, Theologiae Professor Groeninganus doctissimus, qui multa sacrarum litterarum obscura loca clarissima luce perfudit, multaque omnibus ignota ex Hebraeorum libris abditis eruit, febri extinctus paucos ante dies obiit. *Wetsteinium*, Amsterodamensem bibliopolam, febris ista, quae tam late regnat, & tam ubere proventu Libitinae censum auget, oppressit, ut vix paucis cum illo mihi licuerit agere de iis rebus, quas cum eo volebas communicari. Dono tibi mittit *Bartholinum* de tibiis veterum, Valerium Flaccum se promittit in lucem daturum, simulac adlocutionem ad lectorem, & quae in ipso Flacco restant addenda, perpauci autem sunt versus, a te correcta habuerit. Exemplaria, quot jusseris, se tibi missurum pollicetur, nec non *Petri Petiti* Miscellanea, simul ac sibi reddita fuerint, & convaluerit, proelo subjecturum. Fac modo, ut ad nos perferantur quamprimum. Nam ista promulsis, quam mihi a te jussus praebuerat gustandam, salivam vehe-

hementer moverunt. Licet *Wetsteinio* humanitus aliquid accideret, quod Deus avertat, statim tamen inveniemus alios, qui manus operi huic admovebunt. Cum *Boomio* egi etiam de parentis tui Hesychio, qui sane non alienum se ferebat ab editione illius scriptoris. *Gerardus Noot*, qui Franekeram arcessitus est ad legum Romanarum disciplinam tradendam, tibi salutem dicit plurimam, & librum secundum & tertium Probabilium Juris a se publicatum jussit offerri. *Daniel Elzevirius*, Parisiis appulisse litterae proximae significabant, cis quatuor hebdomades redibit, si fides uxori, quae tibi salutem rogavit perscribi, ut & *Wolzogius*, & *Francius*, qui propediem & forte proximo. die Saturni culpam longioris silentii deprecabitur coram. Constituit enim, ni quae necessitas & mora ex transverso intercesserit, ad nos excurrere, & nobis recitare carmen Heroicum in laudes Monasteriensis Episcopi. Tum igitur coram pluribus confabulabimur. Vale, vir magne, & a nostris salve. Trajecti VII. Septemb. Gregor. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOn expectas, ut tibi gratias agam pro novo comitatis liberalitatisque cumulo, qui heri ceteris tot tantisque accessit. Nam ut pridem modum omnem excessisti, sic nullum reliquisti nobis locum ullis verbis, ne dum rebus tua assequendi merita. Domi illos ipsos quoque libros a Duce *Montoserio* utrique nostrum missos inveni, sed sine ullis litteris. Verum alias inveni litteras, quae magnum mihi dolorem attulerunt. *Francius* narrat *Broeckhusium* nostrum provocatum ab alio sui ordinis homine manus cum illo conseruisse, & tristi ac ferali victoria hostem suum confecisse, ut coactus fuerit solum vertere, ac Leodici fuga salutem quaerere. Nunc rogat *Francius*, ut quicquid opis & praesidii ab amicis nostris proficisci possit, id ad elegantissimi ingenii hominem servandum conferamus. Coactus descendit in hunc funestum campum, ut ajunt, idque certis documentis se ostensurum contendunt. Constituit, donec haec tempestas detonuerit, in Westphalorum terras se recondere. Tu quid censeas, rogo, ut ad me perscribas. *Ryckius* noster jam meliuscule se habet. Quotidie unam atque alteram horam transigit ambulando, accumbendo in triclinio, quin & legendo. Haec hodie ex Schultingii litteris intellexi. Deus te illumque servet. Sollicitus sum de hoc tuo itinere. Opto, ut incolumis ad nos redeas. Auctio habebitur post octiduum. Vale. Trajecti Kal. Septemb. Jul. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUod narrem nunc non habeo, nisi uxorem, simul ac tuas ei reddidi, illico circumspexisse, quam tibi posset tradere. Si quid invenerit bonae frugis, id tibi erit. Cras si valetudo & tempestas siverit, ex nobis ipsis id rescisces, nisi forte nuntiis de dilato Amplissimi *Beuningii* itinere ad vos acceptis tuum ad nos adventum acceleraveris, ut per hanc urbem Hagam contendas. Nulla patet via commodior. Hanc ob caussam non nisi pomeridianis horis cras hanc profectionem suscipiemus, si forte hîc te nobis complecti detur in prandio. Quod si evenerit, maximo gaudio & laetitia me cumulari cognosces. Tuum enim congressum & suavissimas ac doctissimas fabulas omnium hominum conviviis, & deliciis praefero. Amsterodami in lucem prodiit novus libellus *Colomesii*, cujus opuscula vidisti olim, qui inscribitur observationes sacrae, sed non magnae sunt rei. *Huetium* abbatia lauta a Rege donatum esse ex tuis primum intelligo magna cum laetitia. De *Ryckio* nostro nihil quidem ab illo tempore accepi, sed spero, Deum nobis & litteris illum servaturum. Nam morbus iste, qui nunc passim plurimos conficit, si non ingravescit paucis diebus, certam salutis recuperandae spem ostendit. Te, nostrum litterarumque praesidium unicum, volo valere. Trajecti a. d. VIII. Septemb. CIƆIƆCLXXIX. Plurimam salutem nostri tibi jubent nunciari.

EPISTOLA DLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUm tuae mihi redderentur litterae, incredibiliter gaudebam. Nam valetudo tua nondum plane confirmata me valde sollicitum habebat, quam etiamnunc vacillare doleo. Tu diligenter eam hoc gravi tempore curabis, ut valentem te hic complecti possimus. Nullus enim dubito, quin reditum per hanc urbem sis moliturus, quod ut facias, etiam atque etiam te rogo. Mitto hîc duo catalogi Bootiani exempla, tibi alterum, alterum Perillustri *Salemio*, ut meo nomine cum parentatione hac tradi cures per tuum puerum, ut & ectypon antiquae gemmae. Reliquas orationes, si non grave fuerit, jubebis perferri ad viros Illustres *Zulichemium*, *Bleysvicum*, & *Slingelandium*, unum dico Amplissimo *Goesio*. Cui salutem meis verbis ut nuncies, quaeso, eique de valetudine restituta graturleris, quam volo diuturnam esse. *Robertum* filium spero quoque nunc recreatum esse. Deum precor, ut totam vestram domum servet incolumem. Catulli aliquot exemplaria compacta cis duos tresve dies mihi promisit biblio-

bibliopola tradenda esse. Nam omnia jam sunt profligata. Praefigenda tantum restat ipsa frons imaginibus ornata, quae formis aeneis sunt descriptae. Nullus dubito, quin hac hebdomade sis hos poëtas visurus, & meo nomine Illustrissimo Legato traditurus. Paullo post sequetur Florus Celsissimo Principi Arausionensi inscriptus, de quo, ut cum *Selcemio* agas, si illum videris, puto e re mea esse, si forte hac occasione possemus efficere, ut Principe interveniente, quod meo stipendio contra decretum Principis subduxerunt nostri, persolvatur, & in posterum ut integrum pendatur, aut, si rationibus meis magis convenire putes, ut filio aut filiae aliquod vectigal annuum impetretur. Sed hac ego impudens, qui haec tecum. Vale, vir maxime, ac me ama. Traj. Batavorum XVIII. Septemb. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUm orationes, quibus volebam, tradidisti, multum te amo, qui nullam mei augendi & ornandi occasionem praetermittis. Ex Voetiana bibliotheca nonnulli, quos desiderabas, tibi sunt addicti, nonnulli nobis sunt erepti non tam a licitatoribus, quam adolescentis, cujus utebar opera, vitio. Nam bibliopolae filius, cujus ministerium superiore tempore nobis probabatur, aegrotat. Dicitur tamen jam convalescere, ut spem mihi fecerit in venditione librorum *Boothii*, inter quos non pauci sunt, quos tibi & mihi vindicatos velim, studii sui nobis praestandi. Velim tempestive significes, quos tibi destinasti, ut possint inspici, num integri sint, & non multa labe foedati. Languor iste tuus me cruciat. Praestat e domo jam febribus infesta Vianam properare, ne pars sincera trahatur. Deum ter Opt. Max. precor, ut te salvum & incolumem nobis reddat. Quod ubi cognoro, θύσομεν εὐαγγέλια. Irascor tarditati bibliopolae, per quam tibi vix licebit officium, quod tam amanter defers, mihi persolvere in Catullo Illustrissimo Legato offerendo. Ante hac typographi, nunc bibliopegus nos moratur, qui ante hujus hebdomadis exitum exemplaria ei ornanda tradita non expedire posse testatur. Doleo sane tantam oportunitatem mihi culpa lentissimorum hominum esse amittendam. Tu, pro tuo in me studio, interea videbis, qui, te ad tuos reverso, hoc fungatur officio. Nobilis Dolonius nondumne rediit ad lares ex Gallia? Scis duos illum fasciculos mihi destinatos secum ferre. Quantum ex litteris Bornevalli ante tres hebdomades scriptis mihi licet colligere, jam dudum de felici reditu ei sunt amici gratulati, nisi in via nec opini aliquid intercesserit. Cura valetudinem Heinsi Nobilissime & amicissime. Nostri te salutant, ut & Amplissimum Goesium ac ejus liberos, quos volumus viribus recollectis brevi cum sanitate redire in gratiam bona fide. Vale, Trajecti d. x. Septembr. Jul. CIƆIƆCLXXIX. Proximo die Martis praeco vocem exercebit in domo Boothiana.

na. Non igitur cessandum est, si quos inveneris libros tibi desideratos. Nondum quicquam audio de auctione Groeningana. Utinam valetudo tua ferret, ut in reditu hanc urbem transires, ut tuo complexu & sermonibus possemus frui, quo nihil mihi accidere posset optatius. Iterum vale meum decus & praesidium unicum. Cis paucos dies Phorbaeus nobis erit praesto. *Broeckhusii* nostri res audio non optimo loco esse, nec posse servari nisi indulgentia Serenissimi Principis Arausionensis. Nam quamvis invitus & coactus conseruerit manus, cum secundas ageret partes, & diu digladiationem hanc detrectaret, quoniam tamen singularia certamina sunt severissimis interdictis prohibita, & duo in hac pugna occubuerunt, tertius quoque, cui noster officium praestitit, gravibus vulneribus confectus vix mortem effugere possit, & ipse *Broeckhusius* saucius aegre fugam expedierit, judicum calculo, nisi gratia Principis intercesserit, damnabitur capitis. Tu cogita, quaeso, qua ratione ingenii elegantissimi homo possit servari.

EPISTOLA DLX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ANxio & sollicito sum animo, cum de tua valetudine tamdiu nihil audio. Octavus ipse dies est, cum tuis novissimis, quae significabant de arthritidis molestiis, respondi. Oh! quam vereor, ne dolores te non finant officio, in quo colendo nemo te est diligentior, vacare. Dum haec exaro verba, tuae mihi gratissimae sane traduntur a meis. Sustuli manus, & Deo laudes gratesque dixi, qui te levavit doloribus, & me maxima sollicitudine, quae, mihi crede, vehementer me angebat. Deus faxit, ut brevi te complectar in hac urbe, per quam, nullus dubito, quin in reditu sis transiturus, nosque tuo desideratissimo adventu exhilaraturus. Festus dies nostrae domui indicetur, cum te reducem salvum & incolumem viderimus. Catulli hic tria accipis exemplaria Illustrissimo Legato tradenda. Tuum habebis, cum ad nos veneris. Per operarum, quibus in consuendo & ornando hoc libro sumus usi, tarditatem maturius eum mittere non potui. Cras mane litteras quoque habebis ad Illustrissimum Oratorem cum libris reddendas. Tu nunc, quoniam hanc personam in mei gratiam tibi imponi passus es, videbis, ut commodissime potuerint curari. Non ausim a te petere, quod ille apud Comicum, ut munus ornes verbis tuis. Si effeceris ne ingratum sit, & vultu minime adducto excipiatur, omnia mihi a te tributa existimabo, quae in hoc negotio mihi ab ullo tribui possunt. In Boothiana auctione fortuna nobis adspiravit secunda, annitente filio meo, qui, cum domi agat cum maxime rebus in ludo litterario Gaudano prolatis, non male egit partes sibi a me mandatas. Plerosque omnes libros, quos tibi emtos volebas, nacti sumus, praeter paucos quosdam carius opinione nostra venditos. Heri demum sub meridiem venditio haec fuit consummata. Rationes a magistro,

ſtro, quamvis id vehementer hodie urſerim, ante proximum Lunae diem non potui extorquere. Proximo Martis die recipies, niſi aliud juſſeris, tuum indicem, in quo videbis, qui tibi ſint adſcripti, & quo pretio, & quos nobis eripuerint calidi emtores, qui tamen perpauci ſunt, ſi recte memini. Litteras en tibi a *Wetſteinio* & *Grutero*. Habui & ab *Hadriano Valeſio* & *Iſmaële Bullialdo* epiſtolas. Uterque tibi ſalutem dicit plurimam. Ille de fratris annotationibus in Harpocrationem benigne promittit. Nam *Pruſtellus*, Anteceſſor Aurelianenſis, qui hanc bibliothecam emit a vidua, expugnatus a *Nublaeo* fidem dedit tandem, ſe Harpocrationem *Valeſii* Lutetiam miſſurum, ut inde ad nos perferatur, ſi caveatur, ut ſalvum ſibi remittatur Valeſianum exemplar, & ut notae illae ſeparatim edantur. Addit dein: *Quid praeterea Pruſtello, quid Nublaeo, & Bigotio totius negotii promotoribus debituri ſitis vos videritis*, (tu nimirum & ego) *Veſtrae prudentiae ac gratitudinis erit deſtinata viduae munera alio convertere, & aliquot eos exemplaribus remunerari.* Calci adnectit haec: *Te invicem oro, ut virum ampliſſimum Nicolaum Heinſium, veterem amicum meum, meis verbis diligenter ſalutes.* Nunc vide, quaeſo, ut ejus deſiderio ſatisfiat. Ego quoque contendam vires omnes, ut apud Lugdunenſes his, quas dicunt, legibus edantur iſtae animadverſiones. Proximo die Mercurii reſpondebo. Si quid ei ſignificari volueris, ubi reſciero, tuae ſerviam voluntati. *Perizonii* Obſervationum librum perelegantem tibi inſcriptum, cum redieris, invenies apud me. Hagam nulla Catulli exempla mittam alia, antequam Florus fuerit in lucem emiſſus, ut ſimul mitti poſſit. Rationes facile per te noſti. Perilluſtri *Zulichemio* & *Selemio* ſalutem tamen, ſi quando videris, velim nuncies, ut & Nobiliſſimo *Goeſio*, ejuſque familiae. Vale, vir magne, & me ama. Trajecti ὡς τάχιστα. d. xx. Sept. Julian. CIϽIϽCLXXIX.

EPISTOLA DLXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

TU nunquam ab ingenio tuo deſciſcis. Semper idem es, & antiquum obtines. Heri enim, ut antea nunquam non, dimiſiſti non ſolum nos plenos bonarum rerum, ſed & rariore doctrina refertiores. Utinam loca illa in Lactantio, quae belle viſus eras emendaſſe, ſed quae non litteris a me conſignata e memoria effluxerant, tibi placeret in chartam conjicere, & mecum communicare, ut olim ſolebas! Interea hic accipis catalogum, quem heri promiſi. Aliud nihil occurrit viſu dignum & auditu. Nihil enim litterarum accepi. Hoc brumale ſydus ad litterarum commercium homines reddit tardiores. Heri oblitus ſum ex te quaerere, num *Meibomius* tuis aliquid repoſuerit? Si tacet, indignatur, te plus vidiſſe in explicando Juvenale. Videtur eodem ingenio eſſe, quo ille, [1] cujus vitam nuper legebamus, hic apud nos, a fratre proditam memo-

1 Intelligit *Henricum Valeſium*, cujus vita ab Hadriano fratre conſcripta de eo haec prodit. pag. 34.

morsae, qui nunquam veris rationibus victus volebat sententiam mutare, & dissentientes a se ferebat aegerrime. Sed hoc quoque Catone contenti simus. Cogimur in faece plebis, in servis multa ferre, cur non etiam in docto homine quaedam vitia feremus, quae tot bonis pensat. Id igitur in istis hominibus toleremus, & culpas, quas in iis reprehendimus, vitemus ipsi. Sed vix tuos aculeos effugere potero, quibus configere soles intempestive philosophantes. Aliud, quod narrarem, non inveniebam. Cupiditas tamen quaedam me quamvis valde districtum tenebat tecum garriendi. Vale, unicum nostri decus & praesidium certissimum. Trajecti d. xxx. Novemb. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SI quid est, quod opto, id praecipue est, ut tuo mihi quotidie conspectu & sermonibus frui, & nunquam a tuo latere discedere mihi liceret. *Mearsii* duos libellos sibi a te dono datos propediem CL. *Huetius* ex me intelliget. *Schultingius* jam discesserat, sed nullus dubito, quin sit datam fidem liberaturus. Habesne Roterodami, qui tibi in auctione Browniana navet operam? Videor enim in illo catalogo nonnullos observasse, quos tibi vindicabis. Sed hoc officium forte tibi praestabit *Gruterus*. Viri illius eruditi, qui superbia & illo contemtore ceterorum animo, & nimio sui suorumque amore, fortunas suas perdidit, vicem dudum doleo. De Lactantii libello gestio ex te audire, quae observaveris, cum poteris vacare, & per valetudinem par esse huic labori. *Elzevirius* tibi salutem dicit, & vehementer petiit, ut de Virgiliano commentario edendo te urgeam. Procla sua parata esse, & prompta ad istud praeclarum opus describendum. A *Schnabelio* litteras hodie habui, in quibus haec de te: *Vir summus Nicolaus Heinsius brevi, ut puto, intelliget, me non deesse ejus petitioni, quam ego in mandati formulam redegi. In rem consulit Amplissimus Justellus.* Hagae Comitis legatio in Gallias decreta est *Sommersdyckii* Domino, in Hispaniam Syndico Amsterodamensi, cujus nomen nunc non succurrit, in Angliam *Huberto* Syndico Selandiae. Equestris ordinis consilio hic adscriptus est *Rhedius*, horti Malabarrici auctor. Vale, vir nobilissime, & me ama. Nostri omnes te plurimum jubent salvere. Trajecti d. III. Decembris CIƆIƆCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA DLXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUid pro innumerabilibus tuis in me meritis ac officiis tibi unquam persolvam? Non opis est nostrae gratias tibi debitas referre. Dii referent. Ego sane nunquam inficias ibo, mihi ingrato vivendum & moriendum esse. Gaudeo & exulto, cum tam hilari fronte orator ille munusculum hoc excepit. De Valesianis annotationibus, siquidem id melius putas, nihil perscribemus ad Leidensem bibliopolam ante tuum adventum. Frater ejus nullam facit mentionem animadversionum *Lindenbrogii*, sed significat, se ipsum nonnihil annotationum adjecturum esse fraternis. Cum duobus enim antiquis codicibus se hunc commisisse historicum post excessum τοῦ μακαρίτου. Bibliopolam vero nondum manum operi admovisse, & nihil praeter istud specimen typis esse mandatum. De Salmasiano libro de coma non tibi auctor sim, ut *Wetstenium* urgeas. Plus videtur iste juvenis jam suscepisse, quam possit salvis fortunis perficere. Expectabimus reditum *Boomii* ex nundinis Francofurtensibus. Is hac hyeme constituit exercitationes Plinianas edere. Procul dubio difficilem se praebebit in hoc quoque libro publicando. *Nublaeus* est is, quem innuis, ut ex ejus didici amoenitatibus. Vivit etiam nunc, & caussarum patronum agit in suprema Curia Parisiensi. De negotio, de quo egisti cum Nobilissimo *Zelhemio*, fiat, quod superi decreverunt. Mihi cupit quoque libellorum supplicum magister, *Pellerus*. Sed num ejus auctoritas aliquid valeat ad id, quod cupimus, efficiendum, ignoro. Forte si post *Selemium* secundas egerit. Sed de his coram brevi, ut spero, pluribus. Heri litteras habui a Duce *Montauserio* perquam humanas, & plenas singularis benevolentiae. Miratur & dolet, epistolas Tullianas me non dedicasse Delphino, & urget, ut aliud offeram. Nisi fama distulisset, me compendium istud historiae Romanae τῷ ποιμένι λαῶν destinasse, certe illuc mitterem. Sed nunc cogor expectare, donec prodierint epistolae ad Atticum. Libros & rationes domii tuae, ut spero, invenies. Verum cum proximo die Saturni tibi non licuerit, quantum ex tuis colligere mihi licet litteris, (nam ante illum diem non solvetur conventus Ordinum,) domum itionem adornare, vide, ut proxima hebdomade hanc urbem transeas. Multa enim sunt, quae in tuum gestio sinum effundere. De *Goesio* patre & filio, nec non nostro *Ryckio* male nuncias. Deum precor, ut pristinam sanitatem tandem recuperent, utque te nobis salvum & incolumem reddat. Vale, meum praesidium & dulce decus. Salveat Goesiana familia. *Broeckhusii* miseri rogo memineris. Trajecti ὡς τάχιστα. Trajecti d. xxv. Sept. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

SImul tuas litteras vidi, ſimul typographum adii, rogavique, ut proela componeret ad ea corrigenda, quae juſſiſti. Secutus vero ſum in primo *des Memes* dedicationem *Gronovii*, quam Livio praefixit, cum eum inſcriberet Illuſtriſſimo viro *Claudio Memmio*, qui tum Regis Chriſtianiſſimi agebat oratorem Monaſterii, quam accurate ab ipſo Memmio recognitam & recenſitam eſſe memini tum adoleſcens ex ipſo *Gronovio* audire, qui & litteras ejus mihi oſtendebat, quibus unam vocem in ipſa illa praefatione mutari deſiderabat, cuique inſerta erat emendatio loci Liviani. Mirabar ipſe, quid ſibi vellet illud inuſitatum *des*, ſed credebam exemplari Liviano, cujus uſum tu mihi praeſtiteras, & allocutioni tam emendatae. Alterum *Comiti Avallis* hauſi ex ſcriptoribus Gallicis, nimirum ex dedicatione *Hadriani Valeſii*, quam defenſioni diſceptationis de Baſilicis praemiſit ac inſcripſit *Jacobo Memmio*, Comiti Avallis, libellorum ſupplicum magiſtro, & ſupremae Curiae majori Praeſidi deſignato. Sed ut emendentur haec, ut deſideratis, curae mihi erit. Promiſit ſane typographus, ſe illico proela moturum. Simulac pagellae fuerint deſcriptae, curabo eas ad vos, aut, ſi id rectius duxeris, nova tria correcta exemplaria, ſed ea vix ante proximum diem Mercurii aut Jovis poterunt confici & ornari. Ubi tu Haga diſceſſeris, mittam iſta ad nobiliſſimum *Goeſium*. Sed de tui itineris die cupio per te certior fieri. Vale, σεβασμιώτατε ἀνδρῶν. Trajecti d. XXVI. Septemb. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

NAe tu mirificus es hoſpes, qui, cum tanta comitate, tanto apparatu, tam hilari & exporrecta fronte nos exceperis, quereris de tenuitate victus, & de vultu adducto, idque velis dari fatigationi & vexato corpori. Nunquam te vultuoſum deprehendi, ne dum nuperrime, cum videreris cum rebus bonis optimum induiſſe vultum, & omnia, ut nobis eſſet bene, congeſſiſſe in nos cumulatim amiciſſimi animi documenta. Nos, qua ratione poſſimus hoc nomen expungere, non videmus. Sed, licet facultas non adſit, voluntatem tamen tu non ſoles contemnere, quam ſemper opinione tua prolixiorem invenies. Pridie in hanc urbem venit Ampliſſimus *Terburchius*, ſed heri Buram contendit ad patruum aegrotum viſendum. Hodie creditur eſſe reverſurus. Nunc quod te rogo, noli, quaeſo, negare. Fac, ut proximo die Jovis nobis adſis in prandio. *Terburchius*

tuum

tuum latus teget. Dieculam consumemus suaviter. Hodie lepusculus mihi dono fuit missus. Hic vobis apponetur. Excusationem nullam accipio. Hora duodecima currus te praestolabitur ad scapham. *Christianus Utenbogardus* rediit ex Gallia, & mihi attulit vitam *Henrici Valesii*, a fratre Hadriano scriptam & missam. Accipis hîc fasciculum, quem Leidenses nautae mihi crediderunt, cum epistola Cuperi. Index librorum tibi emtorum cum discrepat a catalogo, dandum hoc imperitiae filii, qui male nonnulla notavit, & meae festinationi, qui celerrime, instante hora discessus hemerodromi, ex catalogo filii, qui prima vice has partes gessit in venditione publica, male habito, & in quo numerus pecuniae vix poterat cognosci, descripsi. Indices vero in scheda notatorum descripsi ex magistri rationibus. In nonnullis tamen excerpendis meus est error. Nam 181. Gerbelii praefatio vendita tantum fuit, ut recte in catalogo notavi, uno floreno, duobus assibus. Me decepit in rationibus liber ei appositus, (nam non librorum indices, sed tantum numeros hîc in suis tabulis notant magistri,) nimirum Vredi sigilla emta Servasio quatuor florenis. Cum catalogum describerem, plane putabam Isaac opera cessisse tibi, sed proximus ei liber fuit, quem filius emit. Ipse tamen credebat, alterum librum fuisse venditum. *Fridericum Martinum* de censibus delevi. In Goldasto quoque falsus fui, cum in catalogo notavi tibi illum addictum fuisse. In pretio scriptorum Historiae Augustae notando eundem commisi errorem, quem superius in Gerbelii praefatione. Vicinus liber venditus est 1.16. stuver. Ipsorum pretium fuit 3.3. In reliquis pretium catalogi ex indice est corrigendum. Per angustias temporis mihi nondum licuit meos libros excutere, num forte in iis reperiantur aliqui, quos desideras. Hoc, nisi me valde memoria fallit, satis novi. Bauhinum de lapide Bezoar alium invenisse emtorem animosiorem, me vero fefellisse filii catalogum. In posterum ut hi possint errores vitari, jubebo libris, qui tibi ementur, tuum nomen apponi, ut magistri rationes ad te perferantur. Sed de his coram. Vale, & veni, & Bigotianas litteras tecum fer. Burmannus noster male habet. Iterum Vale. Trajecti d. VII. Octob. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SI pro tua dignitate, tuisque erga nos meritis, & nostro in te studio potuissemus accipere, nos quidem vehementer lactaremur, & tu haberes justiores caussas, tuam in agendis gratiis eloquentiam exercendi. Nunc, nisi scirem te voluntate contentum esse, cum facultas non respondet, excusarem tenuitatem hanc. Focus enim frigebat, etsi animo nostro nihil esset flagrantius. Nam hoc velim, tibi sit persuasissimum, gratiorem te hospitem nullum nobis venire posse. Tu enim unus es, in quo colendo & amando paternam mihi constitui pietatem, idque tuo effecisti erga me studio & beneficiis. Dolemus autem om-

nes, tam brevem nobis fuisse usuram tam desiderati hominis, & tam celeriter carendum nobis fuisse voluptate, quam summam capiebamus ex suavissima tua consuetudine, quae nihil sane prae se ferebat aegritudinis ac tristitiae. Nam in jocos & lepores sic effundebaris, ut nos in cachinnos solveremur, & toti penderemus ab ore tuo. Nihil mihi gratius fuit Concordia sacerdotii & imperii. Gaudeo summopere tam doctum librum non diutius desiderari in mea supellectile Musica. Quando Galeno quoque eam ditabis, vereor, ut animos tollam, & persuadeam mihi meam quoque bibliothecam aliquid esse. Excutiam interea loculos meos, num forte possim ex iis eruere, quibus tu caperis. Tu, quaeso, vide, num *Folietam* ac *Nobilium Flaminium* de Latina Lingua bis habeas, & quibus Balusianis opusculis carere possis. Nam & ego non pauca jam possideo. *Cariopontus* ut & *Kirani Kiranides* illi ipsi sunt, eodem anno locoque editi quo mei, quos apud me vidisti. Sed *Kirano* meo praefixa est praefatio *Rhyakini*, id est *Rivini*, octo pagellarum, quae videtur in tuo libro praetermissa esse. Hanc enim demum frons illa excipit, quae nomen anni, quo prodiit, ostendit, omisso loco, ubi fuit vulgatus, & auctore notarum. Litteras Bigotianas, ut & primam paginam opusculorum, quorum molitur editionem, nunc recipis, pro quibus gratias tibi ago habeoque. Velim ei significes Laconica *Meursii* me propediem cum Floro missurum, & Valesianum commentarium, ut describatur, & liber sine labe & inviolatus restituatur emtori, mihi cordi futurum. De *Lindebrogii* animadversionibus indies expecto responsum. Non satis capio in illa epistola, quae narrat de *Elzeviris* ratione, quam iniit cum Parisiensi bibliopola de Ammiano Marcellino imprimendo, ut & de numismatibus *Valliantii*, cum ipso *Valliantio*. Litteras *Menagii* nondum accepi. Non erant, quas misisti, *Boschii* litterae, sed *Rulaei*, quibus propediem respondebo. Nam & mihi viam illuc curandi ostendit. *Balusio* gratias quoque agam pro annotationibus Bosianis in Tullii epistolas. Ab illustri *Memmio* litteras habui plenas benevolentiae, & amoris. Scisne cras bibliothecam Hattingianam vendituros heredes? Vide igitur ne, si quid emtum velis, procrastinatione tibi desis, ut in auctione Voetiana. Uxor mea totaque familia tibi salutem dicit plurimam, & optat, ut, antequam frigus intensius te abdet in penetrale Musaei, ad nos revisas, & nostram domum laetam facias. Illi dies enim nobis festi sunt, quibus te hic licet complecti. Vale, lumen non tuae tantum patriae, sed Europae, & nostrum unicum praesidium. Trajecti XIII. Octob. CIϽIϽCLXXIX.

EPISTOLA DLXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUmmos heri accepi recte. Calculi bene positi sunt, & libri jam in meis aedibus habentur optime omnes culti, sine labibus & maculis. Eos mittam

tam ad te perendie, si forte Lugdunensis proventus iis accederet. Sed inter hos Hattingianos tibi vindicatos fuit etiam Hospinianus de templis, quem omiserat in rationibus, nescio quo casu, magister. Sed hodie reliquis istum librum adjecit. pretium fuit triginta duorum obolorum, sedecim etiam expendi pro opera bibliopolae in hac auctione nobis navata. Quod, quia sic jubes, ad te perscribo. Pelgromianum catalogum ad te spero perlatum esse, sin minus, meum mittam. De Elzevirianis sarcinis & Groninganis libris plane nihil quoque audio. Indiculum librorum, quos Huetius desiderat, proxime videbis. Novi hic nihil, nisi quod heri ad nos perlatum est, jussu & auctoritate Ordinum Hollandiae *Beverlandium* a Praetore sive Leidensi, sive Delphensi in vincula conjectum. Fert pretium stultitiae, a quo nullis precibus & amicorum dehortationibus potuit deterreri. Vereor, ut perpetuus fiat carceris colonus. Si meis fidelissimis monitis paruisset, nunc non laboraret. Conventus ordinum Angliae denuo prolatus est a Rege in Januarium. Ejus frater in aula nunc primas sibi partes iterum vindicavit. Vale, meum decus. Trajecti Batavorum XXII. Octob. Julian. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

En tibi litteras a *Schultingio*, ex quibus cognosces, qui libri tibi sint addicti. Mihi cesserunt Cognati opuscula, Hippocrates Scaligeri, & Hofmanni variae lectiones. De Cognati opusculis jubeo te securum esse. Tuum erit, quicquid ex illis tuis usibus volueris vindicari. Recipis rationes magistri subscriptas. Mitto Catalogum Pelgromianum. Uxori res sibi mandata curae erit, & cras, si Deus dederit, & tempestas tulerit, ipsa coram tibi referet, quae gesserit interea temporis, aut summum perendie. De *Beverlandio* quae scripsi, veriora sunt, quam illa ad Sagram. Illo ipso die, quo captus fuit, Doctor Leidensis Hagae eum monuit, sibi caveret, esse, qui ei insidientur. Sed effusus in cachinnum varium, ut rebatur, amici sui metum & sollicitudinem ludibrio habuit. *Schultingius* mihi scribit, eum petiisse librum solitudinis levamentum. Sacrum codicem praebuisse ministros, quem rejecerit, Juvenalem poscens. Diptychon tum videbo laetus, eum cum uxore te videro, quod ut cras fiat, studebo, nisi aliquid intercesserit. Nam in ludo litterario hujus urbis constituendo nunc occupamur. Vale, meum decus, & grande praesidium. Trajecti d. XXIV. Octob. CIƆIƆCLXXIX.

EPI-

EPISTOLA DLXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUnquam a te difcedo inanis. Modo quot res bonas mihi ingeffifti, quibus & corpus & animum oblectafti, & meam ditafti bibliothecam! Gratiam ut tibi debitam referam, non expectas, cum folvendo me non effe tu ipfe unus omnium optime noris, qui novis acceffionibus fubinde priora tua merita & officia cumulas. Si voluntatem ac animi ftudium, quod perquam prolixum eft, non fpernis, habeo fane, unde tibi fatisfieri poffit. Gratiorem hominem nufquam invenies. Nec committam, ut de hoc animo unquam tibi dubitandi cauffa detur. Vides hic *Perizonium* noftrum, cum quo hefternum diem fuaviffime de noftris Mufis confabulando tranfegi. Doleo fane & indignor tam eximium ingenium in iftis tenebris jacere, diefque ac noctes cogito, qua ratione poffit produci in fcenam dignam ejus doctrina. Valerii Maximi editionem adornat. In tua bibliotheca reperiet procul dubio, quod ad hunc fcriptorem expoliendum ei plurimum proderit. Nec tu foles parce & maligne tuas opes cum aliis communicare. Libros Leidenfes ex Uythagiana bibliotheca indies expecto. Simul ad me fuerint perlati, tibi illos adportari jubebo. Vale, decus noftrum. Mei te plurima impertiunt falute. Trajecti d. XXIX. Octob. Jul. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXX.

JOH. GEORG. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE *Raynaudi* heptade Praefulum nullam in prioribus litteris feceras mentionem. *Turnebum* in Ciceronem denuo infpexi, fed non tantum viginti ultima folia erant cariofa, fed & hinc inde fubducti erant verfus parum eleganter ab ipfo Amelovenio, ut in plerifque aliis libris. Non duxi e re tua effe illum emi. Margines alioquin erant latiffimi. Si prioribus fex feptemve paginis ceterae refpondiffent, nihil hac editione potuiffet fingi pulchrius. Non pauci illorum, quos notafti, tui funt. Nonnullos interceperunt animofiores emtores, inter quos eft Demetrius Phalereus Cafelii, cui pretium dixeram obelos triginta, fed exceffit duos florenos. Hic tamen liber minoris formae, fed editionis pofterioris, faepe reperitur. Jufferam quoque tibi emi Hulfworthi praelectiones Theologicas, ornate & pererudite fcriptas, ac a docto illo Pearfono pridem editas pretio duorum florenorum, fed hic fpes elufit hiantes. *Beverlandius* infanit. Non ad gentiles videtur amandandus effe, fed ad vacerrofos, ut Augufti utar verbo, apud quos tam diu defideat, donec ad fanitatem redeat. quod num un-

unquam futurum sit, ut ingenium ejus est, equidem dubito. Quam sententiam tulerint patres Leydenses, aveo scire. A *Schnabelio*, docto juvene, quem, credo, vidisti olim, nunc legatis nostris Gallicis est a sacris, litteras habui, quibus significat esse Lutetiae, qui Historiam Anticriticam Bibliorum scripserit, quae jam lucem vidisset, si *Elzevirius* ejus voluisset editionem suscipere. Inscriptionem Gallicorum tropaeorum refictam esse, oblitteratis verbis *male memori Batavorum gente*. Libros veteres viles esse Lutetiae, se Pausaniae, Isocratis, editiones optimas, Agonisticon Fabri, Jornandem Lindenbrogii cum ceteris scriptoribus ei adjunctis, Thomam Magistrum, & Phrynichum, nec non Castellanum de festis Graecorum emisse decem florenis. Offert nobis quoque suam operam, qua commode possumus uti. Est enim in re lauta. Vale, lux mea praesidiumque unicum. Trajecti d. XVI. Novemb. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SOllicitum me habet tua valetudo, de qua jam quintum diem nihil audio. Heri exspiravit noster *Burmannus*. Magnam jacturam fecit nostra Academia, magnam ego. Amisi enim amicum unum omnium, si a te discessero, certissimum. Nec Academia inveniet facile tanto viro dignum successorem. Mihi imposita est provincia ei parentandi. Nec potui hoc officium pietatis defuncto a me per uxorem petenti denegare. Lutetia litteras habui a *Reedio*, qui catalogum bibliothecae Thuaneae *Elzevirio* se tradidisse significat. Is hoc nomine a me compellabitur. *Rulaeus* Lutetia discessit, comitis sui *Boschii* obitu forte confusus. Frater meus me certiorem fecit de Reinesianis inscriptionibus, quas sub prelis sudare scribit. *Carpzovium* autem non ita pridem ordini adscriptum esse senatorio. Ex alia Germaniae parte narrant incendium Vindobonae nuperius ortum depopulatum esse in aula Caesarea gazophylaceum antiquitatis imperatorium, de bibliotheca nihil etiamnunc propter pestilentiam immaniter saevientem explorati cognosci: se sperare tamen, illam esse servatam. Vale, Vir Illustris, & me ama. Trajecti d. XI. Novemb. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUmmi recte mihi sunt redditi, libros, faxo, proxima die Saturni nauta ferat, nisi per tabellarios maturius eos tibi mitti jusseris. Valetudinem tuam paullo levatam esse, lenitosque dolores gaudeo, Deumque precor, ut propediem plane his molestiis defungaris, pristinasque vires ac incolumitatem recipias.

Me nunc exercent parentalia *Burmanni* nostri. Nam hanc quoque provinciam passus sum mihi imponi invito. Sane nisi amicissimi hominis voluntati adversari; petierat enim hoc sibi officium a me persolvi; religio fuisset, nunquam fuissem expugnatus. Nam dolor, quem ex ejus obitu, & tua valetudine contraxi, me non sinit nunc pangere aliquid dignum tanti viri & amici virtutibus. *Rulaeus* conturbatus decessu comitis sui *Bosobii*, & revocatus a necessariis Lutetia domum rediit, idque heri mihi significavit Harlemo, remissis duabus epistolis, quas dederam ad *Valesium* & *Bullialdum*, quibus commendabatur a me. Tibi jussit salutem dici. Vale, & valetudinem tuam diligenter cura. Trajecti d. xxv. Novemb. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Libros nuperius emtos feret mulier, quae tuas litteras mihi reddidit. In iis tres desiderantur, duo coëmtionales, sed praeter hos quam emi jusseras, quaeque sex obolis tibi est addicta, Aristotelis Ethica cum interpretatione Perionii, bibliopola, in cujus aedibus haec auctio fuit habita, fidem dedit, se omnes angulos excussurum, ut librum nobis praestet. Nec ego cessabo, vel quotidiano convitio, illum exposcere. Ceteros invenies omnes, & in his caesas Alpes *Caesalpini*, & tutum Isocratem *Wolfii*. Recipis hic quoque rationes subscriptas. Hodie laetitia exilui, cum tuam manum vidi, quae fidem mihi fecit tuae valetudinis in melius conversae. Faxit Deus, ut propediem plane convalescas. Vide, quam funestus nuncius excipiat hunc, quem modo de *Burmanni* morte ad te pertuli. Daventriae *Vogelsangius* ex vivis excessit, qui & ipse lumen erat Theologiae his in terris. Lugduni audio, praeterita die Saturni hora vespertina octava in consilium ivisse judices, qui in *Beverlandium* sederunt, (diutissime enim feruntur stetisse caussidici caussam ejus orantes, ut maturius sententia non potuerit ferri,) ac pronunciasse, libros ejus carnificis manu esse cremandos, ipsum ex Hollandia, & Selandia per omne vitae tempus proscribi, sumtus in hoc judicio factos, & praetori praeterea centum scutatos debere pendi. Hunc fructum tulit suae stultitiae & petulantissimae lasciviae. Doleo sane vicem ejus, quod tuis meisque salutaribus monitis noluerit aures dare, & ingenium, si poliretur & limaretur, non ineptum, melioribus curis impendere. Te valere volo. Quae in auctione Wevlinchoviana tibi vindicari cupis, nostro bibliopolae, hac vespera eo proficiscenti, emenda mandavi. Is invigilabit tuis commodis. Cum primum legissem folium, statim subodorabar non esse hos *Wevlinchovii* sed *Hackii* libros. Tres ego libros mihi parari jusseram. Sed alteri tu pretium apposuisti majus, alterius ego auxeram pretium. Cassiodorum jusseram emi septem florenis, tu octo ei constituisti, sed Stephani Tornacensis epistolis ego binis florenis liceri jusseram, tu viginti duobus obolis.

lis. Sed vereor, ne uterque frustra simus. Novi Hackiorum ingenium, qui, nisi necessitate summa urgeantur, nunquam tam vili pretio hos libros sinent vendi. *Holsteinii* regulas monasticas mihi quoque notavi, sed salubre pretium apposui duos florenos & decem obolos. Videbimus, num fortuna nobis faveat. Tu Vale, Virorum & amicorum optime maxime. Trajecti ὡς τάχιστα XXVIII. Novemb. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

INvitum heri retinuerunt negotia quaedam nec opina, quae differri non poterant, in primis litterae in Indiam exarandae, quas secum ferret, qui hoc mane profectus est ad conscendendam navem brevi soluturam. Res vero fratris mei in India degentis exigebat, ut de negotiis quibusdam domesticis certiora me redderetur. Nonnihil quoque dandum erat amicorum officio. Tuo tamen defraudatus aegerrime sum conspectu & sermone desideratissimo. Sed haec jactura ut sarciatur longiore mora, cum vos videro, operam dabo. Illustrissimus Comes *Oxenstierna* nunc in hac urbe commoratur, quem hodie aut cras salutatum ibo. Pomponium excidisse loco, quem tenuit, audisti, credo. Caussa ignoratur. A *Justello* litteras habui hodie, & ante dies aliquot ab Illustrissimo Duce *Montoserio*, sed nihil novarum rerum complectentes, nisi quod *Justellus* mentionem faciat variorum librorum, qui Lingua Gallica produntur, de quibus aliquando coram. Accipis hîc Lactantium, cui emendando qui nonnihil temporis impendet & studii, nae is operam non ludet. Multa in libello acutioris ingenii sollertiam desiderant. Habes hîc etiam epigramma *Cuperi*, & Mahumetica *Sylburgii*, quae nuper requirebas. Vale, Vir perillustris & me ama. Nostri omnes te salvere & valere jubent. Trajecti XXIV. Novemb. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ORationem, qua *Burmanno* parentavi, brevi habebis. Et valetudo, qua tum conflictabar, & moeror ingens, qui me tenebat, nihil me siverunt pangere, quod amico tanto, & tua dignum sit expectatione. Malui tamen in me accusari infantiam, quam desiderari pietatem. De *Thomae Munckeri* adversa valetudine pridem tristes ad nos perferuntur nuncii, sed nuperius tamen audieram esse meliuscule. Nihil tamen tibi ausim affirmare. Deum precor, ne virum litteris nostris utilem in aetatis flore nobis subducat. Ex Lactantii libel-

lo quin multas mendas, qua es sollertia, sis deleturus, nullus equidem dubito. Videor & ipse, dum raptim eum perlego, nonnullas deprehendisse. Non longe ab initio legitur *efferitas*, cum procul dubio scribendum sit *& feritas*. Sed hoc leve est. In Manilii libro secundo videbar pridie mihi locum non infeliciter correxisse. Versus est 115. libri II.

Quis coelum posset, nisi coeli munera nosset,
Et reperire Deum, nisi quis pars ipse deorum est.

Quae sunt illa *munera coeli*, per quae coelum noscimus? Num lux, num pluvia, num illa, quae ex syderibus fluunt in plantas, animalia, homines? Nihil tamen videntur haec facere ad cognitionem coeli, nisi sit, qui illarum caussas doceat & aperiat. Legendum itaque censeo:

Quis coelum possit, nisi coeli munere nosset,
Et reperire Deum, nisi quis pars ipse deorum est.

Nemo, inquit, posset coelum & coelestium syderum virtutem nosse, & perscrutari, nisi coeli beneficio coelestis mens ei obtigisset ad haec pervestiganda. Clare hoc docet versus 120. & 124.

Ni - - - Coeloque veniret,
Quod vocat in coelum, sacra ad commercia rerum.

Elegantiam vocis *munere* non intellexerunt interpolatores. Illustrissimum *Oxenstiernam* heri vidi. De tua quaerebat valetudine, de sua uxorisque querebatur. Propediem eum denuo salutatum ibo, & de *Meursii* Creta ad Regem perferenda, si locus dabitur, agam. Quas ad *Elzevirium* mihi commendasti, diligenter curabo. Quando videbimus Valesii Harpocrationem? Vale, vir excellentissime, & me ama. Trajecti d. XXVI. Novemb. CIƆIƆCLXXIX.

EPISTOLA DLXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Ternae tuae cum fasciculo mihi recte sunt traditae. Litteras τοῦ πάνυ Parentis tui, & doctiorum hominum ad illum exaratarum cum censum egisti, gaudeo, speroque, rem litterariam fructum ex hoc tuo labore capturam esse aliquando. Nam quamvis tu abhorreas ab editione talium epistolarum, ego tamen vehementer illarum lectione delector, ut de quibus rebus tanti viri egerint, liceat inde cognoscere. Ne sales quidem & jocos tantorum heroum ignorare debet posteritas. Antiquos videmus, quam fuerint diligentes & accurati in virorum insignium non modo rebus, sed & dictis memoriae prodendis. *Goesio*, credo, petenti haut difficulter cetera scripta praestituros. Quo illis haec κειμήλια, quae nec aestimant, nec unquam inspiciunt. Nimirum ut tanto celerius blattas ac tineas pascant. Vide igitur, ut quovis modo illas chartas tibi vindices. Cum *Schnabelio* de libris, quos desideras, agam perendie. *Dyckveldius* quidem redibit, sed non intra duos tresve menses, ut fertur. In Catalogo Rot-

Rotterodamensi primo statim loco Biblia Complutensia, quae rarissima habentur, ocurrunt. Simsonii Chronicon est liber eruditus, quem non videor mihi in tua videre bibliotheca, ut & S. Waredi opera. Sed inter minores pauci fuerunt melioris notae, sed tamen nonnulli. *Schultingium* spero fidem datam liberaturum, & catalogum Schotenianum nobis missurum, de quo nobiscum agebat. Illustrissimus Comes *Oxenstiernae* jam pridem discessit. Uxor tamen hic etiamnunc moratur. Habes responsum ad priores. Indicem librorum e Galliis allatorum recepi. Indicem eorum, quem excerpsisti, mittam ad bibliopolam Gallicum hodie. Nam die Veneris discesserat. Per Philippeos intelligit ducatones. Pretium horum librorum, quos emi velis, ut quamprimum indicet nobis, cum obtestabor. Quosdam hic secum circumferebat, ut de nonnullis ex me possis cognoscere. Pro Lexico Cangiano majoris chartae exigit viginti Philippeos. Musaeo, quem emi, accesserunt notae, venit octo obolis. *Mabillonii* analecta nondum vidi Sed quantum potui colligere ex praefatione Cangiani Lexici, in qua haec Analecta multis laudibus celebrat, sunt antiquorum scriptorum Ecclesiasticorum συλλογή Pro *Morini* opuscula ei pependi viginti octo obolos, pro *Vallianti* numismatis duos Philippeos. Historia haereseos Monothelitarum scripta est ab Italo quodam, non videbatur mihi fugitivo illam oculo perlustranti magni pretii. De ceteris propediem ex ipso bibliopola certiores erimus. Jubebo libros afferri hac lege, ut illos, qui inspecti displicent, recipiat. Non tam celeriter hinc proficiscentur. Nam *Orsbamelius* expectat librum, quem perferre decrerit ad Episcopum Monasteriensem, cui dedicavit, nimirum vitas Illustrium virorum Commandini, quas vulgavit Lutetiae. Tum demum ad nos redibit. Promisit tamen, se nostros fasciculos illuc curaturum. Tu igitur ad nos mittes, si quid inveneris *Huetio* dignum. Britannia videtur aliquid monstri alere, de quo propediem, credo, certiores fiemus. *Buckingamius* quoque invito Rege rediisse dicitur in Angliam. Dux Eboracensis in Scotia religioni reformatae se addixit, magnaque nobilium caterva stipatus redit Londinum jussu Regis. Vale, vir magne, & me ama. Trajecti d. IX. Decemb. CIƆIƆCLXXIX. Uxor nunc rectius valet, quae tibi plurimam dicit salutem.

EPISTOLA DLXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Doleo mihi heri non licuisse tua perquam optata frui consuetudine. Sed mox silebunt acroases nostrae. Habebis tum hospitem, qui non unius dieculae suavitate, quam ex tuis capit deliciis, contentus erit. Fascem alterum librorum non vetueras mitti. Jusseras quidem expectari aliam epistolam postero die, sed cum nulla mihi redderetur, credebam, te & hos velle inspicere. Si scripsi novem radices missas esse, memoria me fefellit. Utinam salutares sint, & sanguinem sisterent. Quae de voce *bacchari & jaculari* collegisti, si mecum

communicare volueris, alterae servabo editioni. Ovidii locum in litteris *Perizonii* optime & rectissime constituisti & exposuisti, pro quo plurimas tibi debeo gratias. *Saturnius*, sic enim appellatur, quem laudat Vossius, est *Augustinus Saturnius Lazarenus*, qui decem Grammaticarum institutionum libros edidit, qui inscribuntur Mercurius Major. Prodierunt Basileae apud Joannem Operinum anno CIↃIↃXL. Cassiodori puto pleraque te habere. Non video, cum ejus opera praecipiti studio evolverem, aliud praestitum ibi esse, quam quod omnia sint collecta in unum corpus. Puto nos posse hoc libro carere. Sed nihil explorati de illo pronunciare queo, cum accurate nondum perspexerim, qua re ceteris editionibus praestet. *Mabillonii* Analecta, si tuis usibus sepolueris, jubebimus adferri, quae in tomo primo desiderantur. Ad *Carpzovium* quae destinasti mittere, fac, mihi tradantur, habeo, quae addam. Vale, Virorum & amicorum summe. Trajecti d. xv. Decemb. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS
Nic. Heinsio.

Vianam.

ETsi tanta in me dicendi vis esset, ut omnium Romuli nepotum audirem disertissimus, tua tamen benignitas, quae nec modum novit nec finem, jam pridem exhausisset vel maxime ditem venam, praesertim, cum nihil possim reponere tibi pro tot tantisque beneficiis, quibus nos de die in diem magis magisque cumulas, quam memorem, gratum ac tui observantissimum & amantissimum animum. Dum haec exaro, subrepit tabellarius. Paucis itaque defungendum. Recipis hic specimen fabularum Hygini Munckeriani, quod perplacet. Deum veneror, ut sit vitalis, ut Mythicorum, quam molitur, editionem consummet. In Martiale *tegeticula* jam recepit *Scriverius*. In auctione Bootiana emtos esse tibi duos libros in octava forma, ut loquuntur, nuper significaram. Nimirum *Turlerum* de ruina imperii, & vitam Philippi a Burgundia, quos sibi ereptos esse negligentia hominis, cui id negotii mandaverat, dolebat consularis *Strickius*, illicoque ad me allegabat, ut hos libros sibi traderem. Fidem hanc ei dedi, sed cum postea memoria id mea excidisset, illos ad te misi. Nunc quotidiano urget convitio, ut promissorum fidem exequar. Scis ejus me patrocinio & studiis opus habere, & ad stipendii solutionem expediendam, & ad malevolorum impetum retundendum. Quare, si me amas, fac, ut hi libri, quibus, credo, non iniquo animo carere potes, ad me redeant, ut Consuli illos praestem. Pretium fuit viginti quatuor obolorum, quos, si tibi videbitur, *Strickio* numerabo, aut Vianam mittam. In primis desiderat vitam Philippi, quippe, in qua sint nonnulla hanc ad Urbem pertinentia. Plura nunc non licet. Uxor & liberi tibi salutem dicunt plurimam, teque valere volunt. Trajecti XXIX. Decemb. CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA DLXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

CUm hesternae Kalendae novum nobis aperuerunt annum, Deum supplex veneror, uti eum valens firmusque ac inoffensus facillime decurras, ut sine ulla curarum dolorumque interpellatione praeclaros illos ingenii foetus, quos tamen cupide tot annos desiderat res publica litteraria, in lucem tandem edas, plaudentibus Musis & Gratiis. Ingratae illi hospiti, quae vi irrumpit, nonnunquam, & tantum tibi invito facessit negotii, volumus omnes aditus ad te esse occlusos, & in Morbonia potius suas res eam agere, quam optimum & praestantissimum virum exagitare. Pro Philippi a Burgundia vita, quam tanto expetebat studio noster Consul, gratias tibi ago, debeoque. Libellum non diffiteor rarum esse; sed illum redonabit tibi candidus dies. Vidistine catalogum librorum, qui cis decem dies Hagae vendentur. In illo sane sunt non pauci minime vulgares libri. Ad Gallicos bibliopolas num jam litteras dedisti? Vereor, ne moram hanc aegre ferant, si tam paucos libros emamus. Epistolam quoque illorum, rogo, ut remittas mihi. Nisi eras sacris operaremur mysteriis, tecum essem. Videbo tamen, ut te videam, antequam Hagam excurram. Nam per bibliopolae tarditatem vix mihi licebit proxima hebdomade hinc discedere. De *Aetolo grege* rogo ut locum Martialis mihi, si potes huic curae vacare, indices, nec non unum alterumve locum adnectas, in quibus Calabria dicitur Aetolia. Vale, grande decus praesidiumque meum unicum. Trajecti postrid. Kal. Januar. CIↃIↃCLXXX. Nosti ne n. 106 in folio *Caroli Jallongi* raccemationes Juris Messanae publicas? *Otto* Antwerpiensis ad te jam iter meditatur, *Manutiumque* sibi sperat occursurum.

EPISTOLA DLXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOn potuisti strenam mittere pulchriorem & acceptiorem, quam epistolam tanta refertam eruditione, totque rarissimis & exquisitae elegantiae observationibus circumfluentem. Non faustiore hic annus iniri potuit auspicio, quod certam mihi spem facit, & pluresme litteras hujus notae secuturis mensibus accepturum, quae tam abdita me doceant, & futurum, ut Virgilium & Petronium tuum, hic ipse annus in publicum producat, hoc est, Musis & rei litterariae laetus fortunatusque decurrat. Non poterit enim ejus dignitas incrementis felicioribus amplificari, quam si fructu tuarum lucubrationum augebitur & exornabitur. Non cessabo superos fatigare, ut quicquid est imbecilli-

tatis,

tatis, quod curas tuas interpellat, teque ab iis perpoliendis arcet, penitus exhauriatur, ut plane confirmatus tibi & tuis studiis vacare possis totus, defaecato animo, & integro corpore. *Aetolo grege mollior* probo mirifice apud Juvenalem. Praeclara quoque est emendatio Silii Italici, *Latio milite*, & *stagnantes sanguine*. Non sunt conjecturae, sed Sibyllae folia. Meas novissimas tardius & ab hominibus ignotis tibi redditas esse meorum hominum negligentia factum est, qui eas commiserunt, cum tabellarius iis elapsus esset, nostris nautis ad Trajectum Leccae currentibus. Ante meum excursum Hagensem spero me te visurum. Hodie hic expectatur Amplissimus *Terborchius* Daventriam repetiturus, ex quo, spero, audiemus, quo loco sit res publica. Qui Haga pridie venerunt, narrant acerrime urgeri foedus Anglicum, & jam inclinatam rem esse, indignantibus & frementibus Gallis. Deum precor, ut salutaria patribus consilia inspiret, ne internecivo bello implicemur. Dissertationem *Perizonii*, quam tibi legendam reliqui, ad me remittendam ut cures, & quid tibi de illa videatur, significes, id enim a nobis petit, rogo. Vale, ὦ φιλότης. Trajecti XIV. Januar. CIↃIↃCLXXX. Uxor ac filiae tibi salutem dicunt amantissimis verbis.

EPISTOLA DLXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi libellos, quibus legati utriusque Regis foedus ambientis desideria exponuntur & caussae, cur male sint laturi, si rejiciantur. Res nostrae valde sunt dubiae & ancipites, tenuique filo pendent. Maximus est animorum motus, praecipue vulgi. Minatur τοῖς ἐν τέλει, si sententiis inconsultis arcessant sibi bellum, quod facile poterat averti & declinari. Amsterodamenses & Sicambri dicuntur probare conditiones, τῶν Γαλατῶν. Libellos, ubi legisti, fac, quaeso, mihi remmittas. Ad *Bigotium* cum litteras dederis, saluta eum meo nomine verbis amicissimis, & significa me *Horthamelio* tradidisse *Meursii* Cretam, ceterasque duas insulas, quem illum desiderare librum intellexeram, cum tuo fasciculo illi curandum. Velim quoque, ex te intelligat, me ad ipsum *Valesium* scripsisse de notis in Florum & Vellejum Paterculum. Si eas ad me miserit, faxo, ut prima quaque edantur occasione. Gratissimum mihi futurum, si faces subjiciat amico suo. Ad *Columbum* quoque mei, rogo, memineris, cum scribes. Nunc quod adderem, nihil incidebat. Probas ne in secundo Tristium vers. 104?

Cur imprudenti cognita culpa mibi?

Cognoscitur mibi culpa rectene ac Latine credis dici? Quis horum verborum sensus: *ego culpam imprudens cognovi*. Num? ego imprudens culpam in me admisi. Hanc sententiam locus postulat. Videtur autem rectius in MSS. legi: *Cur imprudenti cognita caussa mibi?* Cur inscius & imprudens cognovi illam caussam,

ſam, quam tu tam aegre fers. Sed nec hanc ſanam ſatis eſſe ſcripturam exiſtimo, tuum expecto reſponſum. Neſcio an non antea tecum egerim de illius libri verſ. 210.

Altera pars ſupereſt, qua turpi crimine tactus
Arguor obſcoeni doctor adulterii.

Paullo ante praeceſſerat, *perdiderint cum me duo crimina*, de uno ſibi tacendum canit, ad alterum crimen diluendum nunc ſe accingit. hoc enim eſt. *Altera pars ſupereſt*, hoc eſt, alterum crimen. Vide nunc quam bene ſequatur, *qua turpi crimine tactus*. Plurimi itaque ſunt anni, cum fere puer vidi legendum eſſe

Altera pars ſupereſt, qua turpi carmine factus.
Arguor obſcoeni doctor adulterii.

Sed mihi demum probabitur, quod tu non obelis tuis configes. Tuae enim litterae mihi ſunt inſtar lapidis Lydii. Vale, ô & praeſidium & dulce decus meum. Trajecti a. d. XXI. Januar. CIϽIϽCLXXX.

EPISTOLA DLXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

OMnes curas, quas nobis afflant hi triſtes, qui circumferuntur, nuntii, iſteque aeſtus animorum, deterſit mihi tua ſuaviſſima & doctiſſima epiſtola, quae me docuit tam pulchra & mihi ignota de malicorio. Sed & ea renovavit deſiderium tuarum lucubrationum, quas tanto cum damno rei litterariae tamdiu premis, dudum nos crucians, ſed quod jam recruduit vehementius. Deum precor, ut tibi ſanitatem, patriae pacem & otium indulgeat, ut ultimam manum eruditiſſimis tuis curis poſſis imponere, & *Elzevirii* typis eas mandare lubentes velint. Nunc expecto quoque, quae promiſiſti de Eteſiis. De *Ortuynii* litteris, quas fugitivo tantum delibavi oculo, facile tuam in ſententiam eo. Non habuit in conſilio cum virorum doctorum conjecturas ſibi tuendas ſuſcepit, archetypon, ſed locutiones ſibi notiores & venuſtiores, quas viri docti excogitarunt. De libris Lugduno miſſis cum ad te rediero. Catalogum Schotianum nondum vidi. Rivalis, quem metuis, animoſitatem in licendo, & inſaniam nonnunquam novi, quae vereor ne tibi invideat, quibus inhias. Si votorum compos fies, erit quod gaudeam. Nihil enim tibi optati poteſt accidere, quod non majore me perfundat voluptate quam quodcunque ſuavitatum mihi contingeret. Si ſpes deludet hiantem, cogitatio malorum, quae multi nobis impendere ſuſpicantur, facile leniet ſenſum fruſtrati deſiderii, cum memineris bello gliſcente praeſentibus nummis nihil eſſe praeſentius. Longe nobis eſſe hos, qui nos tam deliniunt & permulcent, Muſarum cantus, illarumque inſtrumentum. Sed te nec vulgi gaudia, nec motus & tumultus mo-

movent. Tu tibi vacas, & nec animum aeternis consiliis minorem fatigas inutilibus sollicitudinibus. Gestio igitur propediem ad te redire, ut vel tuo exemplo incitatus me componam ad omnium casuum, qui nobis evenire possunt, patientiam. Cum a tuo avellerer latere nuperrime, invitus sane avellebar, sed me revocabant domum negotia moras omnes repudiantia. Non te fugiebam, Heinsi dulcissime rerum, in cujus sinu omnem aetatem summa cum voluptate lubens agerem, sed me fugere jubebant & domum properare, quae domi instabant, & quibus fidem dederam dictam deliberationibus de nostri Athenaei salute, quae in magno versatur discrimine, horam obeundi. Vide ne hoc verbum talento Attico redemtum velis, si quando ad te rediero, & tamdiu fuero moratus, ut te poeniteat tuae comitatis. Prioribus duobus locis ex II. Tristium, de quibus nuper egeram, haec addo. versus 109. cum sequente valde suspectus mihi est. Habeo inter disticha supposititia, qualia tu plura notasti in tuis animadversionibus. Primo non satis capio, quid sit ut *dicatur patrio aevo clara*, si fuisset posterorum aevo, aut tempore, dixisset aliquid. Dein quid hoc, quod addit, nullius *nobilitate minorem illam esse*, cum statim dicat se equestris tantum ordinis fuisse. Atqui equites, quamdiu non admovebantur dignitatibus, ut illis jus prodendae imaginis adipiscebantur, non referebantur in nobilium censum. Quem ex libris Amorum nuperius locum objiciebas ex praeceptis lenae ad puellam, qua illam jubet spernere atria plena veterum cerarum, non tam pertinet ad Ovidium, alioquin & praecedens distichon, quo praecipit, ne abhorreat a gypsatis pedibus, si manus aurum ferunt, Nasonem spectaret, sed ad doctrinam artis meretriciae generatim. Non igitur video, quid hoc distichon sibi velit, quod & obscurum est, & adversatur sequentibus. Quin si id expungatur, non tantum nullum detrimentum capiet pulcherrimus Ovidii libellus, sed omnia erunt clariora & illustriora. vers. 277. MS. Palat. scribit *Et quasdam vitiat*. Nullus dubito legendum esse, nisi tu dissentias docte Trebati;

At quasdam vitiat. quicunque haec concipit, errat,
Et nimium scriptis arrogat ille meis.

Ostenderat in praecedentibus castas matronas & virgines non posse laedi suo carmine, qui eas ab illius lectione arceat. Novum deinde argumentum sibi ipse occinit. At tamen quasdam vitiat matronas, si non omnes. Hanc quoque diluit objectionem. quicunque sic ratiocinatur, fallitur, & nimium tribuit scriptis. Sequentia satis arguunt, hanc esse Ovidii scripturam. Licet enim, inquit, hoc fatear, meis scriptis nonnullas corrumpi posse foeminas, non hoc fit vitio meorum carminum, sed qui iis abutuntur. Vitiantur nonnullae quoque ludis, & spectaculis; num igitur ludi & spectacula sunt tollenda? Memini quoque rationes ex te audire, cur Ovidio Terentius vocetur *conviva*, quae tamen effluxerunt ex memoria. Num quod juvenum convivia & parasitorum illa captantium mores tam venuste describat. Sed jam desino nugarum. Qui missus erat hinc ad Fridericum Wilhelmum, rediit domum nihil laeti referens, sed nil nisi magnorum Regum & populorum aestus & iras. Cras forte Amstero-

ſterodamum excurram biduum ſummum ibi exacturus. In Floro omnia nunc ſunt deſcripta. Sed deſideratur tamen prima frons aeri inciſa dudum, ſed nondum impreſſa chartae, & nonnulli nummi nondum inſerti. Amſterodami ſi quid curari velis, en huic homini manda. Nam ſi eo proficiſcar non ante meridiem me viae dabo, ut tuas ſatis mature ſint mihi reddituri, ſi quas dederis ad me. Vale, meorum prime amicorum. Trajecti a. d. XXX. Januar. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DLXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

ITer Amſterodamenſe protuli in aliud tempus, quia intervenere, quae me morantur. De publica re brevi certiora licebit cognoſcere. Nunc inter ſpem & metum ſuſpenſi exitum hujus conventus ordinum expectamus. Sunt, qui bene ominantur, & quavis conditione cum Gallis noſtros deciſuros exiſtimant, ut imminentis tempeſtatis diritatem a noſtris avertant capitibus. Sunt, qui ajunt, legatum Gallicum abitum adornare, ni ad foederis iciendi leges patres deſcendant. Quin & rumor hic diſſeminatur, Regem Galliarum petiiſſe a Praefecto Regis Belgicae Hiſpanicae facultatem exercitum per ejus fines ſine noxa traducendi. Deus nobis otium praeſtet, & faxit, ut ſalutaria patriae conſilia capiant magiſtratus. Locum illum in Appulei Apologia pulcherrime reſtituiſti. Mea quoque pervetus editio, quam procuravit Joannes Andreae, Epiſcopus Alarienſis Venetiis anno CIƆCCCCXCIII. habet *Syrtis aeſtus & beſtias*. In locum Caeſaris quoque ſi incideris aliquando, eumque mihi ſignificaris, magnus cumulus accedet tuis elegantiſſimis, quibus me inſtruis, obſervationibus. In verſu 109. & 110. lib. 2. Triſtium haeret mihi etiamnunc aqua. Non infitior Ovidii patrem fuiſſe Senatoria dignitate conſpicuum, quod & illi verſus, quos ex IV. Triſtium attuliſti, oſtendunt, & nonnulli alii, ſed nec ſenatoria dignitas nobilitabat, nec quaeſtura, ſed magiſtratus curules, quibus ſolis licebat imaginem, ſignum nobilitatis, prodere, & in atrio ſuſpendere. Majores vero Ovidii in urbe magiſtratum geſſiſſe nullius antiqui ſcriptoris teſtimonio comprobari poterit. Sed licet geſſerint magiſtratum, qui tamen dici poteſt ejus domus nullius nobilitate minor eſſe, ſive nulli nobilitate ſecunda, cum videantur Romae fuiſſe noti homines, quamvis in municipiis ſuis fuerint, antequam Romam migrarent, nobiles. In reliquis tibi aſſentior. Vale, vir nobiliſſime & ſumme. Trajecti a. d. XXVI. Januar. CIƆIƆCLXXX. A noſtris ſalve.

EPISTOLA DLXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Accipis hîc orationem, quam memoriae optimi & mihi cariſſimi *Burmanni* dicavi, quae ſi tuum fert punctum, reliquorum cenſorum notas non unius facit aſſis; nec tamen refugit miniatulas tuas ceras, quin id in beneficii ſummi numero habebit, ſi quae tibi diſplicent, quaeque improbabis, ſevere jugulaveris, ac nullius ei delicti gratiam feceris. Imaginem prodendi jus non habuiſſe equites mihi pro exploratiſſimo creditur. Poſſem hanc opinionem pluribus argumentis confirmare, ſed paucis erimus contenti. Cicero erat equeſtri loco natus, uti conſtat, & Aſconius praeter alios oſtendit in commentario orationis in toga candida. Ipſe tamen Tullius in Verrinis teſtatur ſe aedilem deſignatum adeptum eſſe antiquiorem in Senatu ſententiae dicendae locum, togam praetextam, ſellam curulem, jus imaginis ad memoriam poſteritatemque prodendam. Ante igitur aedilitatem, quamvis eſſet eques & ſenator, jus tamen imaginis non habebat. Jus enim imaginis idem eſt ac jus nobilitatis: hoc a magiſtratu proficiſcitur, quem qui non geſſit, ſive ſenator ſit, ſive eques, non habet jus imaginis prodendae, ſive in atrio ſuſpendendae. Equites ſimul ac provehebantur ad magiſtratus, amittebant dignitatem equeſtrem, & jus conſequebantur imaginem prodendi. Hinc Suetonius de familia Octavia narrat, eam fuiſſe duplicem. Alios Octavios functos fuiſſe ſummis honoribus, alios in equeſtri ordine conſtitiſſe uſque ad Auguſti patrem: ipſumque Auguſtum ſcripſiſſe, ſe nihil amplius, quam equeſtri familia ortum, in qua primus ſenator pater ejus fuerit. Sic Vellejus tuus prodidit Vinicium Calibus ortum, patre atque avo conſularibus, cetera equeſtri familia fuiſſe. Equeſtrem familiam appellat, in qua nulli fuerunt, qui magiſtratus geſſerunt. Non invitus agnoſco patrem Naſonis fuiſſe ſenatorii ordinis, quia cum fratre latum clavum ſumſit, quamvis etiam equitum filiis illa tempeſtate licuiſſe tunicam laticlaviam induere multis egregie docet *Albertus Rubenius* lib. 1. de re veſtiaria cap. 14. Perſuaſiſſimum itaque mihi eſt, equitibus non fuiſſe jus imagines aut ſuas aut majorum in atrio ſuſpendendi, quia illae imagines adſcriptos habebant titulos magiſtratuum geſtorum indices, ut conſtat ex Plinio & aliis. Quin vero in cubiculis, in annulis, in coenationibus, in tricliniis & in Muſaeis habuerint imagines & ſuas & amicorum tam equites, quam plebeii non infitias eo. Sed has non poterant jactare & venditare. In Tibulli loco nihil videtur a priſcorum librorum veſtigiis propius abeſſe, quam quod tu acute vidiſti, *Geſaeis tardent aut nuda Cayſtria campis.* Probo quoque vehementer tuam ſententiam & correctionem duorum aliorum verſuum illius panegyrici. Cydnus enim tanquam placidiſſimus fluvius ab omnibus deſcribitur. Bibliopola heri ad me venit, & tandem inveniſſe ſe fruſtra quaeſitos diu Annales, quibus adjici volebas Chronicon Aventini.

tini. Ii sunt annales Henrici Monachi a *Christophoro Gewoldo* editi, & Gerhardi de Henrici Leonis rebus gestis Historica narratio a Meibomio luci data, ut & *Meibomii* Bardevicum. His credimus te velle attexi Chronicon istud Aventini. Sin aliter censes, mature monendus per me est bibliopola. Addidi hic indicem opusculorum *Sirmondi*. Tomo primo continentur Anastasii bibliothecarii collectanea, opuscula dogmatica veterum quinque scriptorum, appendix Codicis Theodosiani, Fulgentii librorum contra Fabianum excerpta. Secundo tomo continentur Aviti Viennensis opera. Eusebii Pamphili opuscula, Theodulfi Aurelianensis opera. Tomo tertio habentur Rabanus Moguntinus de praedestinatione, Rufinus Palaestinus de fide, Servatus Lupus de tribus quaestionibus, Historia Praedestinatiana, Historia poenitentiae, Antirrheticus de Canone Arausicano, Antitristani duo, Quaestio triplex. Ex Anglia perlatum est prodiisse tandem *Vossii* dissertationem de Sibyllis, & LXX. Versionem ad optimum exemplar emendatam. Epistolam *Ortwynii* expecto. Vale, meum decus, & a meis omnibus salve plurimum. Trajecti d. III. Febr. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DLXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HAs litteras, quas meis addidi, spero laetos tibi nuncios laturas de Schotiana auctione. Nam cum illis simul ad me perlati sunt & fisci viminei & fasces librorum satis grandes, ut vel ex κομίστρῳ colligere licet. Pendendi enim nautis fuerunt quatuor denarii, quod non tantum ideo hic adscribo, quia sic jussisti, sed & ut inde conjicias, quanti ponderis sarcinae libris desideratis refertae tibi sint expectandae. Mittam autem proximo Saturni die, cum vester nauta solvet. Pro Valerio Flacco tuo gratias ago maximas. Fuit is poëta mihi olim in deliciis, sed nunc, quia tuo pumice est expolitus, tanto mihi erit carior. Typographorum negligentiam non possum quin & ipse execrer, cum Florum meum inspicio, tanta mendarum foedissimarum multitudo oculis meis ubique se ingerit. Hodie demum Amsterodamo perlata sunt, quae desiderabantur, ne posset edi. Nunc committetur bibliopegae. Brevi videbis exemplar. Sequente hebdomade forte Hagam hoc ipso die petam. Auctarium catalogi Uchtmanniani hic non habetur. *Justo lenior* apud Vellejum sane longe praetulerim edito, quod quamvis possit exponi, videtur tamen valde insipidum esse. In praefatione tua video laudari Pericula Critica *Piccarti*, in quibus saepe mentio fiat codicis Erfurtensis, sed vereor, ne te tua fefellerit memoria. Nam in cap. 22. emendat quidem semel iterumque Valerium, sed non Erfurtensis, verum sui libri mentionem facit. *Zinzerlingius* autem cum in promulside Critica, tum in notis ad Valerium saepius illius libri Thuringici meminit, qui forte pro *Piccarto* erit supponendus. Locus Propertii lib. III. El. 3. egregie firmat tuam conjecturam, quae deterget epigrammati primo tur-

pem maculam. Sed in Ausonii Idyllio vereor ut *gyro* locus sit in illo, quem profers, versu. Non enim video, quid ad sententiam faciat ibi haec vox. *Inde vigor aeternaque rerum Mobilitas gyroque manet.* Quid sibi vult *gyroque?* cur additur copula? Videtur *Vineti* emendatio non spernenda. *Inde vigor viresque manent. Defecta hesternis coronis herba* valde placebat, ut & *non minore animos ac ora Marone*, sed quae ad istas emendationes fundandas afferebas, ea effluxerunt ex mea memoria, quae si in eam revocare volueris, ubi erit otium, plurimum tibi debebo, ut & quae de simulacris heroum coelo adscriptorum apud inferos te docte audivi disputantem. Vale, vir excellentissime, & me ama. Trajecti a. d. IV. Februar. CIϽIϽCLXXX. Proximo Saturni cum tuis libris videbis quoque dissertationes Academicas *Leidekeri*, quas tibi mittendas mihi tradidit. A te proxime discessi tot rebus pulchris refertus, ut nihil mihi longius sit, quam ut te revisam. Iterum vale, lux mea & patriae tuae. *Perizonius* mirum in modum a te contendit, ut eum commendes accurate & diligenter *Spanhemio*.

EPISTOLA DLXXXVI.

JOH. GEORG. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE *unda Caystria* & *Creseis campis* tibi suffragor. Nihil propius accedit ad priscarum membranarum lectionem, nihil videtur appositum magis ad illius loci sensum. Cogis me quoque reluctantem fere in tuam ire sententiam de altero loco in illo Epithalamio. *Minyasin* Scaligeriana emendatio & propter syllabarum modum, & auctoritatem Ovidii, & formationem hujus vocis alienam a ratione & consuetudine Latinorum poëtarum, quibus *Minyeides* dicuntur, aut *Minyeiades*, ferri nullo modo potest. A scriptura vera codicum veterum nihil propius abest, quam *Aemonisin*, quod tu sollertissime invenisti. De *Doricis* quoque *choreis* recte vidisti. Nec video, cur *Doricus* pro Graeco minus possit dici, quam *Pelasgus*, aut Ἕλλην. Fuerunt omnes Thessaliae populi, quae mater est omnium Graecorum. Ἕλληνες, sic dicti a Hellene Deucalionis filio, tempore Homeri dicebantur tantum Phtiotidis incolae, cujus rex erat Achilles, reliqui Graeci nondum hoc nomine appellabantur. Hellenis filius fuit Dorus, qui tenuit illam Thessaliae partem, quae sub Ossa & Olympo monte sita fuit, postea cum Cadmei illos expellerent, occuparunt Pindum, ex Pindo migrarunt in Dryopidem, ex Dryopide in Peloponnesum. Hinc omnes Peloponnesii dicti sunt Dores, & Dorienses. Justin. 11. 6. *Erant inter Athenienses & Dorienses simultatum veteres offensae.* Hinc *Doricus* pro Graeco. Proprie autem in Catullo *Dorus* pro Thessalus. *Dores* enim antiquissimis temporibus coluerunt Thessaliam. De reliquis proxime. Nunc interpellabar denuo invitus. Vale, praesidium & dulce decus meum. Trajecti d. VI. Febr. CIϽIϽCLXXX.

EPI-

EPISTOLA DLXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

JAm redeo Amersfurto, quo praeterito die Saturni, invitatus cum ab aliis amicis, tum a *Bynaeo* nostro, qui pertaesus solitudinem puellam nec invenustam, nec indotatam, morum sane optimorum, domum ducet cis tres quatuorve dies, excurri. Pertuli huc tabulam aeream, cui infixa est imago *Danielis Eremitae*, quam ibi servat virgo, Eremitarum nomen ferens, quippe cujus parentis patruus fuit elegantissimus ille *Daniel*, cujus panegyricum nuper apud te vidi. Chartis eam jubebo imprimi, & te expectare unum atque alterum exemplum. Sed *Eremita* tuae me admonet imaginis, quam aere describi posteritatis interest. Noli, quaeso, hanc curam differre, & longius debere & nobis, & seris nepotibus tui oris imaginem, qua scis pasci oculos τῶν χαρίτων, ut animi pascuntur tuis immortalibus scriptis. Non desinam quotidiano quasi convitio hoc a te flagitare officium, nec tu, qua es suavitate & facilitate, nobis invidebis hanc voluptatem, quam capturi sunt omnes ex tui primarii hujus temporis viri conspectu. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα. Emendationem in Floro, quam nuperius mecum communicasti, non potui mihi probare, quamvis totus in illa examinanda fuerim. Non enim videntur hanc sententiam ferre praecedentia, in quibus ostenderat Florus Antiochum fuisse ducem ignavissimum, & ineptissimum, qui nihil egerit pro duce legitimo, dein subjicit, ut tamen ducem aliqua ratione videretur agere, delectum habuit puellarum. Quid facies τῷ *aliqua*, si *degenerare ducem* leges. Praeterea, si ante quicquam fecisset dignum duce, posset forte ferri *degenerare ducem*. Sed tamen *ne non* quoque respuit hanc scripturam. Nullus dubito, quin, cum accuratius hunc locum perpenderis, ipse sis istam opinionem damnaturus. Si scribes Amstelodamum, rogo, ut ex proxima auctione, cujus catalogum apud te vidi, mihi jubeas emi Eustathii Hexameron Allatii, si haberi potest duobus florenis & decem obolis. Vale, Vir nobilissime & me ama. Nostri omnes te salutant. Trajecti Batavorum d. XVII. Jun. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DLXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri vesperi redii rure, confectis non quidem ex sententia, sed ut potui, negotiis, quae mihi erant mandata. Etsi, quod scriberem, non invenirem, cura tamen & sollicitudo de tua valetudine me non sivit hanc diem sine litteris ad te praetermittere. Persuasum quidem habeo, te melius habere quam putabamus,

mus, quia nullam in novissimis tuis litteris mentionem facis valetudinis. Metum tamen nobis incusserat tabellarius, qui manu te captum esse nobis narrabat: sed speramus, te his molestiis brevi fuisse defunctum. *Joannes Voetius*, Paulli filius, Gisberti nepos, vocatus est Lugdunum ad interpretationem juris legumque Romanarum publicam, eoque se iturum, & nullis praemiis & conditionibus retineri posse in urbe patria prae se fert, quod de ejus, credo, salute desperet. Lugduni diem obiit *Uchtmannus*, *Isaaci* nostri adversarius. Hanc Spartam amici Leidenses destinant nostro *Leusdenio*. Vides me defici argumento, qui ad te scribam, quae tua scire non pluris interest, quam quid Serum Rex nunc meditetur & gerat. Libet tamen tecum fabulari epistolis, donec coram mihi licuerit effundere in tuum sinum, quicquid aut juvat, aut urit. Ex Anglia quid hae litterae sint ad nos perlaturae, expectant plurimi avidissime. Cum nuperrimae exararentur, res erant perquam turbidae, videbanturque brevi erupturae in atrox aut bellum, aut unius alteriusve primorum perniciem. In Regis enim urbisque custodiam dicebantur coiisse quadraginta millia civium Londinensium, quorum decem millia diu noctu & regiam & portas viasque urbis praecipuas circumsideant, ne, ut ajunt, infestetur a rerum novarum cupidis. Sed de his tu certiora, credo, habes. Vale, ingeniorum & amicorum Princeps. Trajecti XII. Jun. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DLXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Ex hesterna hyeme & procellis salvum abstulimus caput, suavitas fabularum epularumque tuarum, quibus etiam, cum a te discessissemus, pascebamur mirifice, omnis discriminis omniumque tristium rerum cogitationem ex animis nostris, qui toti erant in te defixi, deleverat. Vide tu vero quid tibi molestiarum & incommodorum arcessieris. Incredibilis illa voluptas, qua nos perfudisti, diu nos non sinet carere tanto & tam desiderato bono. Vix pedes possum continere, quin ad te se referant, nec sane diu poterit iste cursus reprimi. Si hunc non multi joci, sed multi cibi hospitem vis a tuis aedibus arcere longius, noli inposterum tam prolixe illum invitare, & tot suavitatibus cumulare. Quod si tu ab ingenio hoc non recesseris, sed inposterum quoque tot rebus jucundis onustum dimiseris domum, nullus parasitus unquam tam arcte regi suo adhaesit, quam tu me tibi videbis adglutinatum. Nisi igitur velis inter nesapios, ut cum tuo loquar Petronio, numerari, cave in posterum tam impudentem muscam tam laute accipias. Mitto tibi apocham bibliopolae, qui in remittendis libris tuae post haec obsequetur voluntati. Afferet tabellarius etiam libros Lugduno missos tibi a Schultingio. Hodie dum loca variorum scriptorum, de quibus egimus heri, considero, video *Venis* apud Statium occupasse *Barthium* ex MSS. & *Meursium* in Miscellaneis Criti-

cis

cis ex conjectura. Si non grave fuerit tuae valetudini, rogo, ut loca Apuleji & Caesaris de Etesiis mihi significes, ut & de *mali Corio* quae differebas Nihil enim Reinesium & *Schefferum* annotasse video. Vale, virorum prime. Trajecti XIX. Jun. CIↃIↃCLXXX. Nostri omnes tibi salutem dicunt. Thuanaeus catalogus poterit aut inseri libris, quos Strickio mittes, aut meum apud te praestolari reditum.

EPISTOLA DXC.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NOndum tot tuis amantissime & elegantissime scriptis licet respondere omnibus. Sed haec pauca nunc delibabimus, cras, ut spero, cetera expediemus. Non displicet in Catullo LXIV. 290. *laetanti platano*, cum in Oxoniensi inveniatur *lutanti*. Equidem *nutanti* tolerari hic non potest propter rationes, quas *Scaliger* jam edidit. Nec video quid propius absit a libris priscis tam editis, quam manu exaratis. *laetanti* tamen mallem referre ad luxuriem frondium, quam ad genialem sub illa comessatorum laetitiam, quam ex ejus umbra capiebant, ut apud Martialem IX. ep. 61. de platano:

Crevit & effuso laetior umbra mero.

Et Virg. I. Aen.

Lucus in urbe fuit media, laetissimus umbra.

Et Georg. II. *dum se laetus ad auras*
Palmes agit.

Quid si & vulgata possit defendi, quia *platanum altam* dixit Horat II. od. II.

Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu jacentes, sic temere.

lenta alnus rectum puto, ut *lenta salix* apud Virgilium. In Propertii libro II. El. 25. 91. valde placeret *mulsa*, si ullius elegantioris scriptoris auctoritate posset muniri hujus vocis usus. Non inficior *mulsam aquam*, *mulsum vinum*, *mulsum acetum* reperiri apud veteres. Nec nego a *mulceo* derivari. Sed usus tamen obtinuit, ut tantum de aqua, vino, aceto melle temperato accipiantur. Si exemplum esset in promtu, ut, sicut dixerunt *mulcere*, & *permulcere genas*, *vulnera*, sic & Romanos dixisse *mulsas genas*, *mulsa vulnera*, viceris. Locum esse mendosum tibi credo, sed quomodo labes ista detergeri possit, nondum video. *Fleta* mallem, nisi nimis longe haec vox recederet a scriptis libris. Ampliandum duco. *Mulcere vulnera*, est quod Statius appellat *fovere vulnera*, Justinus *tractare vulnera*. *Jus prodendi imagines* non spectat tantum pompam funebrem, sed etiam facultatem ponendi eas in atriis. quia *jus imaginis*, idem est quod *jus nobilitatis*, quod in eo praecipue consistebat, quod qui hoc jure fruebantur, poterant imagines in atriis dedicare, quas postea promebant in exequiis. Cedo vel unum locum, ac exemplum, ex quo constet

equiti aut etiam patricio, qui aut ipse, aut cujus majores nullos gesserunt curules magistratus, qui habuerit vel suam vel parentum imagines in atriis positas. Quibus licebat in atriis eas habere, iis etiam licebat illas in publico ostentare. Non mirum autem, Ovidium equitis filium usum esse tunica laticlavia. Nam, quod Isidorus in Originibus ex antiquo scriptore prodidit, licitum erat Romae equitum filiis laticlavia tunica indui ad senatoriam aetatem, ad quam cum pervenissent, nec adspirarent ad senatoriam dignitatem, ne a censoribus ac postea imperatoribus adscriberentur patrum ordini, cogebantur latum clavum deponere, & angusto contenti esse, quod firmat iste locus Ovidii *curia restabat*. Simul ac vero ad senatoriam dignitatem evehebantur, amittebant equestrem, quod pluribus ostenderem, nisi id jam ante docuissent viri docti. Cum crepat *magna nomina*, significat se splendidorum ac Illustrium equitum ex antiqua familia ducere sanguinem. Hinc & *celsi Rhamnes* dicuntur. Horat.

Celsi praetereunt austera poëmata Rhamnes.

De ceteris proxime. Idem peccatum deprehendi in meis catalogis, quod hodie emendavit Ribbius. Posteriorem catalogum subodoratus sum esse illum, cujus spem nobis faciebat *Schultingius*. Prior illius bibliothecae pars nuperius fuit vendita. Id deprehendi ex Logica *Bursi*, quam nullius emtoris mihi eripiet insania, quia ad Tullianam editionem ea opus habeo. Spero tuis in forulis quoque conspici Gyneciorum auctores, quos impense desidero. Si quos vidisti rariores, quos tu jam possides, significa, quaeso. Tuus fasciculus Leidam jam curatus est. Sphalmata typographorum in oratione mea si mihi ostenderis, cum ad vos venero, nam in illis praetervidendis nimius sum, plurimum tibi debebo. Vale, lux mea, seculi decus. Trajecti d. XIV. Februar. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DXCI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NUnc reliqua detexam, in quibus nuper, intercedentibus negotiis, mihi fuit subsistendum. In vexatissimo illo & conclamato Nasonis loco,

Nec te decipiant veteres quinquatria cerae,

Longe praefero tuam conjecturam novissimam veteri. Nihil pro istorum, quos tu aliique inspexisti, librorum scriptura potuit aptius excogitari. Sententia sane tunc non laborat. Sed in sequente disticho nihil moveam, invitis utique membranis.

Qui, quia pulcher erit, poscet sine munere noctem,
Quod det, amatorem flagitet ante suum.

Noli propterea pulchro noctem dare, quia pulcher est, sed illum rejice, & dic, ut ante suum flagitet amatorem munus, quod ad te ferat, quam noctem prae-

praestes. Hoc quoque praeceptum est lenae, quo puellam instruit. Sed nec sequentia *captos legibus ure tuis* videtur interpolandum. Cum amatoribus retia tendis, ne fugiant, noli nimium poscere, sed cum jam illexeris, ut amore tui flagrent, tum legibus tuis utere, hoc est, tum variis artibus illos argento emunge, quas artes inferius docet impurissima lena. Quae sunt illae leges amatorum, quibus capti urantur, praesertim cum de pretio noctium agatur? Huic loco plane non conveniunt illa, ubi ostendit fallendos esse. Sed hîc agit de arte inescandi novos recentesque amatores. Cum vero inescati & capti sunt, potest pretium intendi, & tuis legibus, illos urere. Mihi equidem sensus loci non videtur ferre *legibus suis*. In loco vero Lucani, in quo substituis pro *Aemonium Aesonium* rem acu tetigisti. εὖγε, καλῶς, σοφῶς. In Vellei Paterculi lib. II. cap. 25. certe legendum est, *dum vincit acie justissimo lenior*. cap. 74. tibi quoque subscribo, ut & in cap. 86. *conflictari dementia* Latini dixerunt, non *jactari dementia*. lib. I. cap. 10. *cogitatione*, quod in veteribus membranis habetur, omnino retinendum. Sed in cap. 18. libri II. omnino mallem & ipse τὸ *se* non interponi. Nam *addici consulatus, & provinciae*, venustissima translatione a debitoribus petita, qui proprie dicuntur *addicti*, cum in nexum debitoribus adjudicantur, dicuntur *consulatus & provinciae addici* illi, cui traduntur administrandae, & vexandae. Justinus lib. XXII. 3. *nunc insuper civitates sociorum eidem titulo pacis addictas*. Alia memini exempla notasse, sed quae nunc non succurrunt. Multum te amabo, si loca in oratione obscuriora vel mea vel typographorum vitio mihi indicaveris. Nam nihil aeque odi ac obscuritatem. *Patini* filiolae ut tantos in studiis severioribus progressus gratulemur, rei novitas videtur postulare. Excute ingenium tuum. Profecto si mihi tam propitiae Musae essent, ac tibi sunt, Panegyricus jam a me pangeretur. *Wolzogius* tibi salutem dicit. *Francius* ad sanam mentem rediit. Te valere volo & me amare. Nostri omnes amantissime te salutant. Vale, Princeps amicorum. Trajecti d. xv. Februar. CIƆIƆCLXXX. Has scripseram heri, cum tuae suavissimae mihi redderentur: ad quas proxime responsum habebis. Epistolam tuam una cum mea mater *Schultingii* hodie ad filium perfert. Huc enim transit heri Neomago veniens.

EPISTOLA DXCII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

EXosculor tuam emendationem in epigrammate 62. lib. IX. Martialis, rogoque, ut & de *hesternis coronis* me doceas. Nam illud distichon non magis intelligo, ac carmen quoddam Saliare. Aveo quoque de Propertii loco, de Virgilio loquente, tuam audire sententiam. Nam & hîc caecutio. *Vulnera mulsa* feram, donec aliquid aptius succurret. Valde probarem, si veteres in hac notione id accepisse vocabulum constaret, aut si id in antiquis extaret membranis.

Nunc ex sola conjectura vocis inusitatae restitutionem vereor ut probaturus sis elegantioris ingenii hominibus. Non nego, quaedam reperiri apud scriptores vetustiores, quae adversantur praeceptis nostrorum Grammaticorum: sed illa hausta sunt ex veteribus libris, quamvis & sint, de quibus jure dubites. In ceteris tibi subscribo. Non displicet *platanum altam* dici Horatio, ne referatur ad platanona. Catalogus Altingianus nondum ad nos perlatus est, saltem *Ribbius* se vidisse negat. Rumores de Suecico bello civili consilescunt. Cras aut perendie cognoscemus, num *Bursii* dialectica nobis sit addicta, & Gynaeciorum scriptores. In his tamen emendis tibi non obluctabor. *Bursii* dialectica est ille ipse liber, qui ante hos sex septemve annos *Hackii* negligentia mihi subductus est ab isto homine, cujus nunc libri venduntur. Saepius per *Elzevirium* omnem movi lapidem, ut fugitivum retraherem, sed laterem lavi. Novissime cum machinas omnes admoveret *Hackius*, ut bonum virum expugnaret, mentiebatur librum istum in Frisiam fuisse delatum. Sed nunc fraus & fallacia in aperto est. Habui hisce diebus a *Magliabeckio* litteras, quas tibi legendas mitto. ut eas quamprimum recipiam, rogo. Amicus Parisiensis significat Luxemburgium Ducem damnatum esse, ut in ultimis regni Gallici finibus in eodem carcere, in quo *Fulquetus* custoditur, omnem aetatem exigat. Magistra veneficarum *Voisina* viva est combusta. Vale, virorum maxime, & salve a nostris omnibus. Trajecti d. XVIII. Februar. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCCXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ETsi quod scriberem, non invenirem, sollicitudo tamen de tua valetudine me non sinebat diutius tacere. Nam ex tuo silentio facile mihi colligere licet, quibus conflicteris molestiis & doloribus, qui non possunt non meas quoque imas fibras & medullas perurere. Angor sane cruciorque dies ac noctes, nec ante potero ad aequitatem animi revocari, quam te melius valere intellexero. Nisi me remorata essent varia, quae nec opino huic capiti incubuere, heri te vidissem. Nam plane tui desiderium non fero. Ante proximum tamen solis diem vix mihi licebit abesse domo. Tum vero nihil me retinebit, nisi quid intervenerit fatale, cujus impetum nemo potest declinare. Fac, quaeso, ut intelligam interea, quo loco sit tua valetudo. Si ipse non potes vacare scriptioni, jube tuos tribus tantum verbis nos docere, quomodo te habeas. *Bursii* dialectica mihi addicta est undecim obolis, cui pretium ego dixeram duodecim florenorum. Pertinuit iste liber olim ad tuum parentem, cujus nomen prae se fert. Habeo nunc, quibus τὸ *mulsa* apud Propertium possum tueri, sed nescio, quo animo haec sis lecturus. Differo igitur in tempus, cum aut te videro, aut audiero firmiorem esse, cum dolor non obstabit auribus. Vale, aeternum patriae, seculi, & meum decus, & servi valetudini, ut quamprimum recreeris.

Tra-

Trajecti d. xxvi. Februar. cIↃIↃCLXXX. *Beuningium*, ajunt Curatorem Leidensem futurum & quidem brevi. Quod utinam fiat! Tum remis nobis velisque contendendum est, ut *Perizonio* decernatur cathedra illa. Nam *Leusdenio* nostro multi quidem favent Professores, sed Curatorum praecipuus, noster Neomagensis *Thaltybius*, studet *Brunio* Neomagensi, alii aliis, ut nondum spes omnis decolarit.

EPISTOLA DXCIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

REvixi, cum tuam manum vidi. Deoque gratias egi, quas potui, maximas, cum te doloribus his levavit. Non desinam precibus eundem sollicitare assiduis, ut vires prostratas tibi reficiat brevi. Ille necessarius noster, qui nos nuper nec opinos retinebat, est *Weyerstrassius* ὁμοπόλης, civis meae uxoris. Ejus uxor pepererat pridie. Me citabat testem sacri lavacri, quo tingendus erat puer. Non licebat detrectare hoc officium. Gynaeciorum scriptores mihi sunt addicti. Ne enim ulla ratione mihi illos pateretur elabi, rogoveram *Schultingium*. Sunt optime habiti. Prae se ferunt imaginem & nomen *Ludovici Nonii*. Sed scis nihil mearum rerum tibi & in tuos usus clausum esse. In Catullo probavi adhuc Scaligerianam emendationem *o patrima virgo*. *Isaacus Vossius*, nisi fallor, malebat *o patroa virgo*. Tu, si quid vidisti rectius, imperti. Apud Propertium plane nunc *mulsa* probo. Nam apud Catullum in epithalamio Thetidis habetur *permulsa*

Queis permulsa domus jucundo risit odore.

Si illi licuit *permulsus* uti, quid caussae est, cur non & *mulsus* liceat dicere? Habes hic duos catalogos. Altingianus hic non reperitur. Missus mihi fuit Amsterodamo. Ipse mecum eum referam, cum te videro. *Perizonii* negotium curae nobis sit. Sed de his coram. Vale plane, ut te incolumem & laetum reperiamus, modo hi venti consilescant. Iterum vale, & a nostris salve. ὡς τάχιστα. Trajecti d. xxvii. Febr. cIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DXCV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

CUm hodie nihil a te litterarum vidi, mirifice commotus sum. Vereor enim, ne recidivis doloribus infesteris, quod Superi malum averruncent. Novi nihil. Hic fasciculus heri perlatus est ad nos. Si tantis incrementis tuam augebis bibliothecam indies, ut nunc facis, non modo regum Alexandrinorum & Pergamenorum opes aequabis tua copia, varietate, bonitate, & rari-

raritate, sed & vinces longe. Sed de his hactenus. Hodie mane de Hagensi itinere cogitanti subit, te consulere, an non e re mea putares esse, ut *Selemius* ante certior fiat de hac dedicatione, & an non hac via possit aliqua militia in hac dioecesi dicata tutelae virginum pro filia natu maxima, aut filio impetrari. Nam in talium, ut loquuntur, beneficiorum remuneratione non est difficilis ὁ καίρ. Meae frontis imbecillitas non sinit, me hanc meam caussam agere. Novi te unum omnium studiosissimum esse meorum commodorum. Si consultum ducis hoc nobis, sique vales, ut officio possis vacare, auderem sperare, te mihi epistola ad Selemium data viam muniturum, & exploraturum quasi num quae spes sit secundioris eventus. Pesterus, qui Principi Serenissimo est a libellis supplicibus & consiliis, mihi favet olim, nec male mihi vult Selemius. Si *Dyckveldius* adesset, nullus dubito, quin sociaturus esset cum iis vim suae gratiae, ut votorum damnaremur. Ignosce meae confidentiae, qui tam libere de hisce negotiis quasi domesticis tecum colloquor. Scis me alioquin ab istis desideriis esse alienissimum. Sed hanc occasionem non putavi negligendam, si forte liberorum commodi aliquid posset expediri. Si tu damnas hoc consilium, noli quicquam de hac re mihi reponere, si grave tibi fuerit, sed occine aliquid de simulacris heroum apud inferos, & ore ac spiritu Virgilii. Deum precor, ut te diu salvum & incolumem servet. Trajecti d. VII. Febr. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DXCVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Libros Leida perlatos hodie credidi fidei vestri nautae, & cum eo constitui, ne pro mercede plus denario exigeret, quod & fronti litterarum inanium quas adjeceram libris, inscripsi. In auctione Schotiana ne unus mihi cessit, credo nimis tenue pretium me illis posuisse, quos mihi vindicatos cupiebam, codicibus. Desiderium tamen meum tua copia leniet, si Lydi illius, qui Theophrasto Basiliensi est adjectus, mihi copiam feceris. Gaude tu tot alios raros tibi addictos esse. Nam heri ex *Hildesbergio* Amsterodamensi cognovi esse Amsterodami homines pecuniosos, qui & ipsi insidiati sint his rarioribus Mathematicis. Illi forte tibi eripuerunt Commandini opuscula, & Apollonium Maurolyci. Is quoque mihi narravit bibliothecam illam, quae ante unum alterumve mensem praeconi subjiciebatur Amsterodami, & in qua rariores antiquarii Itali habebantur, fuisse illius *Reinstii*, qui diu Venetiis egerit, & ibi plurimas statuas, picturas, aliaque antiquitatis monumenta collegerit, quae olim ipsi vidimus. Plurimos autem libros se & *Bentesium* senatorem Amsterodamensem emisse. Ex illo quoque primum intellexi *Thomam Pinedam* Lusitanum, qui Stephanum edidit de urbibus, ante hos duos menses diem obiisse, comites illos Lusitanos, qui ad me litteras dederunt, esse adolescentes primarios, quorum pa-

parens primum gratiae locum teneat in aula. Novam mihi sollicitudinem injicis, cum de infida valetudine & recidivam minante scribis. Deus avertat hanc pestem a carissimo mihi capite, & faxit, ut firmus valensque tandem perpolias, quorum desiderio respublica litteraria tamdiu torquetur. Si tempestas fuerit sedatior, cras te videbo, sin hyemabit, ut nunc, differam in alium diem. *Ryckio* ut fasciculus iste tradatur, providebo. Vale, meum decus. Trajecti VI. Mart. CIϽIϽCLXXX. ὡς τάχιστα. Nostri te salutant. Frisii pro foedere cum Gallis ineundo, ut & Groningani acriter contendunt.

EPISTOLA DXCVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

INcredibiliter doleo infesto impetu te repetiisse illam malam & hominum exitio natam Divam, quae ut quamprimum in Morboniam, unde infaustum attulit, referat pedem, Superos fatigabimus quotidianis precibus. Negotium Hagiense hanc ob caussam non videtur posse in reditum *Dyckveldii* differri, quia bibliopola non patietur longius editionem hujus libri protrahi. Vix potui ab eo impetrare, ut fidem daret, ne alii eum prius venderet, quam Principi Serenissimo esset redditus. Qua ratione potero illum retinere, ut unum expectet mensem aut duos? Hodie litteras habui a *Pestero*, ad quem pridie scripseram de hoc negotio, perquam humanas. Promittit se cum *Selemio* acturum, & mihi significaturum, num mihi Hagam sit proficiscendum, an vero ipsi soli hoc negotio possint fungi. Non nullam spem quoque facit desideriorum implendorum. Doleo sane *Dyckveldium* abesse, & te morbo confectum jacere. Si paullulum incitaretur *Selemius*, forte in portu navigaremus, nisi verius est, Sabinos, quod volunt, somniare. Nunc quod scriberem, aliud non erat. Vides igitur me nugari, & vereor, ne nugis istis tuas augeam molestias. Vale, amicorum & ingeniorum princeps. Trajecti d. IX. Mart. CIϽIϽCLXXX.

EPISTOLA DXCVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TUA infirmitas me dies noctesque sollicitat, cujus certissimum argumentum est hoc silentium. Tu enim, cum vales, litteris scribendis omnium diligentiam vincis. En tibi catalogum, qui hodie mihi Daventria missus est. Habui quoque litteras a *Pestero* hodie alias, quibus significat, se de mea caussa cum *Selemio* egisse, qui auctor mihi sit, ut ipse S. P. Florum offeram, itaque constitui cras in scapham Hagensem, quae hora quarta pomeridiana solvit, me recipere. Vellem tuis mihi ante meum discessum licuisset frui sermonibus & con-

consiliis, sed domo pedem efferre me non siverunt variae, quibus cum maxime premor, occupationes. Si quid tamen ibi velis effici tibi, huic homini manda. A *Schnabelio* hodie litteras accepi, qui significat Liberatum Diaconum tibi esse paratum a se. Si D' Acherii spicilegiorum tomos priores miseris ad *Elzevirium*, jusserisque, ut quamprimum curentur ad bibliopolam, cum quo illi commercium intercedit, idque ex nobis intelligat, quando & ad quem missa sint, promittit *Schnabelius*, se procuraturum, ut pro tot prioribus tomis posteriores recipias. Vide igitur, ut quamprimum hi libri eo deportentur, antequam *Schnabelius* cum nostris oratoribus discedat. Bibliothecae Thuaneae emtorem ait inventum, qui eam licitetur decem millibus imperialium nummorum, seu viginti quinque millibus florenorum nostrorum. Cui addicetur, nisi brevi animosior emtor ad hanc tabulam accesserit. Vale, & fac sciam, ut valeas, si me vis valere. Trajecti d. x. Mart. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DXCIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Litteras, quas XIV. d. hujus mensis exararas, heri ad nos pertulerunt, quibus eas commisisti, & mihi reduci reddiderunt. Exilui tua manu visa, indice valetudinis si non optimae, melioris saltem, quaeque spem nobis faciat fore, ut propediem confirmeris. Salutem tibi dicunt viri nobilissimi *Sulichemus* & *Selemius*, apud quem pransus sum praeterito die Saturni. Vesperi admittebar ad Principem Serenissimum, qui me perquam comiter & humane excipiebat, de quibus aliquando coram. Hodie annuum magisterium hujus Academiae mihi creditum est. Faxit Deus, ut ei salutare sit & laetum. Propertii in loco probo:

Huc animae porta corpus inane suae.

Vix enim mihi persuadere possum *Porthmeu* scripsisse Propertium. Scis Satyricis uti vocibus Graecis & nonnunquam obsoletis, quas respuunt poëtae castiores. Praeterea desidero exemplum, ubi *corpus* ponitur pro simulacro corporis. Nullum enim nunc succurrit. Cetera sunt erudita & perquam elegantia. E catalogo Daventriensi ut tibi cedant, quos optasti, mihi erit curae. *Schnabelius* quoque ex me intelliget, quid de D'Acherianis tomis mittendis constituerimus. Catalogi Lydianae bibliothecae omnes sunt praeterito die Saturni distracti, ut ipsius copiam mihi fecerit demum in usum unius alteriusve diei *Leideckerus*. Quare fac, ut propediem ad nos remittatur. Cum bibliopola illo mihi nihil est commercii. Hinc nullum mihi misit exemplar. Cum vero domo abfuerim, ipse petere non potui. Interea alii in pauca, quae huc missa sunt, involarunt exemplaria. Vale, decus & praesidium unicum. Trajecti d. XVI. Mart. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DC.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

UTraeque tuae litterae mihi sunt redditae. *Ughelli* Italia sacra novem tomis finitur, ut ex multorum mihi liquet testimoniis, quamvis in indicibus Thuaneae bibliothecae septem tantum tomi reperiantur. Multa edidit alia, de quibus *Leo Allatius* in apibus Urbanis, & *Carolus Visch* in bibliotheca Cisterciensi, quae in his terris nunquam sunt visa. Si quid ex Lydianis tibi sumi velis, poteris has partes pro te licitandi mandare filio bibliopolae, cujus opera hîc solemus uti in auctionibus. Is enim Dordracum contendet proximo die Saturni, & suis & aliorum commodis invigilaturus. Res Daventriensis auctionis mihi erunt curae cordique; tu quoque velim *Perizonii* nostri memineris, cujus caussa omnia volo. Quamprimum potero, ad vos volabo, forte proximo Solis die, si Deus siverit. Nam gestio tecum confabulari. *Witsius* Franeckeranus provinciam vacuam *Burmanni* suscepit. Sed *Noothius* non potuit persuaderi, ut suam nobis addiceret operam a Frisiis aureis compedibus vinctus & retentus. Quod sane doleo. Nam vir est egregius, & qui solus inter juris antistites apud nos litterarum nostrarum non est rudis; eruditionem ornat morum & ingenii elegantia. Vale, vir Nobilissime & me ama. Traj. d. XXVII. Mart. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

GRatias a nobis non expectas, cum, quas persolvere tantae tuae in nos comitati possimus, non inveniamus. Gratum tamen memoremque animum spero nos tibi probaturos. En tibi apocham bibliopolae. Oboli superstites detrahentur rationibus proximis. Hodie litteras habui a *Schnabelio*, is mihi narrat, patrem *Simonem* Criticam quoque novi Testamenti historiam, in manibus habere, quae brevi lucem sit visura. *Cramosium* celebrem typographum obiisse. *Clodium* vocatum esse Groningam ad tradendam Theologiam & cathedram Maresianam ornandam, & venturum, quantum possit providere. *Thuani* bibliothecam coepisse vendi ante tres dies, non sub hasta, ut apud nos, sed quemadmodum in librariorum tabernis fieri solet. *Baluzium* emisse 4500 florenis manu exaratos codices, quibus aucturus sit bibliothecam *Colberti*. Sic ille: atqui jam olim MSS. a praeside quodam summi tribunalis emtos esse acceperam ex te. *Anna Tanaquilli* filia tibi per *Schnabelium* jubet salutem adscribi, & rogat, ut quae in Dictyn Cretensem habes, cum illa communices, se

calci suae, quam in Delphini gratiam molitur, editionis velle subjicere tuas animadversiones, ut Manilio additae sint observationes *Huetii*. Meis novissimis nondum potuit respondere noster *Schnabelius*. Proxime credo responsum videbimus. Vale, decus nostrum unicum. Trajecti d. XXIII. Mart. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Mitto nunc Florum, pignus perpetui mei in te studii & amoris. Non poteris certius & gratius mihi reponere, quam tuos obelos, & ceras miniatas. *De Bruyn*, praeco verbi divini Gallicus Neomagensis, qui doctum edit librum de vestitu Hebraeorum, a nobis contendit, ut ejus commentarium ornemus aliquot distichis. Pretium referemus librum magnum, cumque bonum. Quod si ejus annuere decreris precibus, ipse quamprimum litteras ad te dabit. Scis me non in bicipiti Parnasso somniasse. Tu nunc cubans facile aliquod epigramma expedies paucorum versuum. Heri hic gustavi rubellum, quod venditur in mea vicinia, sane quam bonum, & quale tu appetis. Congius, sive ut nostri loquuntur, cantherus venit decem obolis. Si quid tibi velis mitti, cras fac rescifcam. Nam paucis in diebus, quoniam omnium palatis arridet, omne erit venditum. De Dicty Cretensi quae jussisti *Annae* nunciari, proxime ex *Schnabelio* intelliget. Catalogus Leidensis hic frustra apud *Zylium* quaeritur. Nam illo die, quo accepit duodecim exemplaria, illico sunt distracta, me praeterito. Doleo me tuis desideriis non posse velificari. Vale, vir nobilissime & me ama. Trajecti d. XXIV. Mart. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Tua bibliotheca digna est, quae ab omnibus conspiciatur, sed tu, qui bibliotheca viva es & quidem unica, longe dignior, quem omnes videant colantque, qui praestantissimas artes non oderunt. Te rogo, ut ignoscas mihi, si obducendo hospites minus gratos tibi negotium saepius facesso, & tuas cumulo molestias. Nihil in rebus humanis tuo mihi gratius est conspectu & complexu. Hinc lubentissime quasvis occasiones ad te advolandi amplector. Tot raros & exquisitos libros tibi nec opinanti secundam fortunam objecisse gaudeo me hercule mirum in modum, & ipse gestio illos videre. De Lydiana bibliotheca num tibi propitia fuerit fors fortuna, nondum intelleximus. Nostri enim nondum redierunt. *Elzevirio*, ubi perendie videro, de Bruxellensibus libris aurem vellam. Amsterodami non nisi unum diem transigam. Ne-

Negotia enim cum domestica, tum Academica me domo longius abesse non sinunt. Coepi excutere novas Justini editiones, in primis, Oxoniensem; cuique auctor in praefatione testatur, se pluribus usum manu exaratis codicibus. Sed nondum quicquam in illa deprehendi, quod non sit in deterius mutatum. Negotium Leidense mihi fuit curae. Heri mane litterae eo missae sunt, quo tempore mihi hic reddebatur fasciculus tibi tradendus. Vale, vir maxime & me ama. A nostris omnibus salvebis. Trajecti ὡς τάχιστα d. XXVIII. Mart. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

AMsterodamo hodie regressus non potui, quin tibi mitterem & litteras, quas in Elzeviriana taberna reperi tibi inscriptas a CL. *Valesio*. Credo ejusdem argumenti esse, quo sunt, quas ad me dedit. Sollicitus est de Harpocratione, de quo nullas ait se litteras accepisse. Atqui ad eum illico scripsi, cum iste liber a me conspectus esset. epistolam misi *Schnabelio*, qui eam sibi redditam esse significavit, sed non traditam *Valesio*, quia domo abfuerit. Nunc opera mihi danda, ut proximo nuncio responsum a me habeat, & simul epistolam pridem scriptam. Rogat, ut, si quid habeamus ad ornandum Ammianum Marcellinum, id cum eo communicemus. Urget etiam notas *Lindenbrogii* calci subjiciendas suarum fratrisque annotationum. Domi inveni epistolam *Huetii*, in qua haec de te: *Libellos aliquot ex tua & Cl. Heinsii bibliotheca depromtos ab Horthemelio equidem non sine pudore accepi. Quamvis enim vobis, eximiis atque illustribus viris, plurimum debere honorificum mihi esse duco; jucundius certe est homini non inverecundo liberalitatem suam expromere, quam alienam experiri. Gratias tamen ago, quas possum, maximas. Atque hunc meum animum Heinsio significes, meisque verbis salutem officiosissimam dicas, vehementer abs te peto.* Dein: *Mitto ad te versiculos aliquot, a me nuper & olim scriptos, quorum velim Heinsium nostrum, & Stephanum Monachum, participes facias. Nondum ad poëtices delicias stupuit noster stomachus: quin abjectis identidem sotidioribus verae doctrinae cibis hujusmodi cupedia ligurimus.* Narrat praeterea exiisse tandem Palladium *Bigotii*. *Sponium* Lugdunensem habere sub proelo Miscellanea eruditae antiquitatis, in quibus inscriptiones plurimas, nondum publicatas, ex Graeciae & Asiae ruderibus a se collectas repraesentarit. Esse opus ingens & luculentum. Accipis hic etiam libros Daventriae tibi emtos. Quid fiet de epigrammate, quod operi suo praefigi rogavit nostro nomine *Brunius* Neomagensis? Promittis ne? Dacheriana expectat *Elzevirius*. Duos etiam catalogos hic vides, quos Amsterodamo tibi affero. *Wolzogius* & *Francius* salutem tibi dicunt plurimam. *Perizonius* tibi quoque salutem jussit adscribi, sibique in tua commendatione ad cathedram Lugdunensem obtinendam omnem spem repositam esse praefert. Novi te om-

omnia ejus juvenis, qui magna minatur, & majora praestabit, caussa velle, & illius commodis invigilare, ut non opus sit, ut tibi aurem vellam. Ego sane crucior, quod nondum locum in aliqua invenerit Academia suis virtutibus dignum. Vale, vir excellentissime & me ama. Trajecti Kal. April. CIↃIↃCLXXX. *Huetius* significat etiam de *Vavassoris* observationibus propediem edendis, ut scripseram, ait se nihil accepisse. Senio & morbis oppressum languere doctum illum virum.

EPISTOLA DCV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HUetius proxime rescifcet, quae illum scire tua interest. Ad *Langermannum* heri litteras dedi, in quibus denuo petii, ut sumptibus *Elzevirii* describi juberet quamprimum notas Lindenbrogianas, & ad nos mitteret descriptas, ut Lutetiam curentur. Hortatus eum sum, ne tam pulchram occasionem sui civis animadversiones edendi praetermitteret. Fasciculum tuum cum Dacherianis redditum esse *Elzevirio* hinc conjicio, quod vidi ibi unam alteramve tuam epistolam jacentem, quarum una inscripta erat Magnae Etruriae duci. Forte Dacherianorum tomorum filius nondum mentionem fecerat apud parentem. In Flori editione mea plurimas deprehendi mendas librariorum video & doleo, & quamvis multas notaverim, & calci corrigendas subjecerim, longe plures tamen inveniri nullus dubito. Non parva accessione cumulabis tua in me merita, si quae tu sphalmata observasti, mihi significaris. Brevi mittam Florum, quem paro ad secundam editionem adornandam. Illud: *inertes quererent equos*, non typographi, sed meum est παρόραμα. Magnopere gaudebo, si de locis, quae etiamnunc vitiosa sunt, quae plurima sunt, tuam sententiam mecum communicare volueris. Catalogos nuper omissos nunc accipis, cum fasciculo, qui hodie ad me perlatus est. De bibliotheca Thuanaea *Schnabelius* haec ad me: *Libri venduntur pretio carissimo. Volebam nuper ex illa mihi comparare* Petavium *de doctrina temporum, verum illi pretium statuebant sexaginta florenos. Cum primo hoc vere reviviscit librorum pretium. Nam bibliopolae quidam Angli ad hanc urbem confluunt, omnesque bonos libros, qui olim pretio saluberrimo emebantur, coëmunt, & hac ratione augent.* Ad *Elzevirium* scriptae erant prolixae litterae Gallicae rerum novarum nunciae, quae significabant *Menarsium* quendam (non *Menardum*, ne erres) pro illa obtulisse triginta septem millia florenorum, hac lege, ut illa bibliotheca publicis usibus dedicetur. Sed Abbatem *Thuanum* respuisse has conditiones avaritia victum, & jam pro duodecim mille florenis libros esse distractos. Sed dum haec scribat nuncios advolare significantes *Menarsium* tandem transegisse cum Thuanaei heredibus, spemque esse, ut venditi jam libri tanquam fugitivi retrahantur & reprehendantur. Idem narrabat *Balusium Colberto* manu exaratos codices praestinasse. Alia in illis litteris erant scitu

scitu digna, quae procul dubio *Elzevirius* ad te perscripsit, ut noctuas Athenas ego portem. Vale prime virorum & amicorum. Trajecti d. III. April. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

PRo tuis in Florum novis animadversionibus maximas tibi gratias ago. In libro IV. cap. 13. cum considero Nazariani codicis scripturam, non displicet tua conjectura: *Ante pars Threcum maxima desciverat.* quamvis ipse populus apud scriptores qui soluta sunt oratione usi, raro *Threcum* populus dicatur, sed de gladiatoribus res trita est. Vix usquam aliter quam *Threces* appellantur. Sed in hoc tibi non adversor. Verum in libro primo probare nullo modo possum emendationem illam: *ni elephanti conferti receptaculum bello procurrissent*, non solum, quia longius abit haec lectio a libris veteribus, sed & quia durissima est, & mea quidem sententia, ab hoc loco aliena. elephanti non hanc ob caussam in aciem producebantur, ut milites pulsi ab hostibus, & pedem referentes retro se ad illos reciperent, tanquam in castra, quamvis potuerint nonnunquam casu quodam & hunc usum praestitisse. Sed producebantur, ut in hostes immitterentur ad ordines turbandos, uti videre est ex Livio & Polybio aliisque veteribus scriptoribus. Non possum igitur non suffragari *Gronovio*, qui belle sane hic & venuste emendavit, *converso in spectaculum bello* seu proelio, non Aetolorum, sed Romanorum, qui acerrime dimicabant, sed subito conspectae grandes istae moles tela ex manibus Romanorum excutiebant, iique perculsi invisitatis formis non pugnabant, sed mentem oculosque in hos Lucas boves defigebant: nec hunc locum retulerim inter argutationes Flori. In libro I. cap. 22. perplacet, *quodam furore virtutis exarsit*, & sic Florum scripsisse tibi assentior. Quo plures typographicas hallucinationes annotabis, tanto tibi magis ero devinctus. Vix ausim in posterum nostris typographis quicquam committere edendum, propter hos foedissimos naevos, quibus contaminant, quos describunt, libros. De titulo Reuteriano non audivi conqueri Theologum, sed Hagae comitis & Amsterodami culpam conferri non in te, sed in alios, qui interpolarint illum, & multa delerint. Nam ut epigrammata scripta versibus in coelum tollebant, sic nimis parce laudari putabant res ejus praeclarissime gestae, quibus Deo adspirante servaverit rempublicam. Vix enim nisi obscure celebrari maxima illa proelia, cum tamen hostes immodice jactent suas victorias. Libri tui sunt convasati, & in hac urbe apud bibliopolam, ut mihi ipse retulit. Proximo Saturni die perferentur ad te, aut, si jusseris, cras tabellario tradentur. Mihi duo soli cesserunt, Aonii *Palearii* actio in Pontificem Romanum, & *Hartungi* notae in tres priores Odysseae libros. sed hic est libellus paucorum foliorum, satis care emtus. De Hagensi auctione brevi

brevi responsum expecto. Vale, vir maxime & me ama. Nostri te salutant. Trajecti Batavorum d. VII. April. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio. S. D.

Vianam.

HEri excurri Woerdam, ut ibi compellarem *Blyswyckium*, qui missus eo erat cum duobus aliis ad componendas quasdam controversias ortas inter nostros & Batavos. Egi cum illo de *Perizonio*. De te multus nobis sermo. Rogat, ut non solum tibi salutem dicam, sed & ut ejus nomine te obtester, ut Hagam venias, quamprimum tua ferat valetudo. Tua plurimum referre, ut ibi aliquamdiu degas. Se non dubitare, quin negotium tibi notum possit ex sententia confici, si paucas hebdomades ibi commoratereris. Apud se tibi hospitium semper esse paratum. Sed de his plura coram. Proximo die Lunae, Deo dante, te videre mihi certum est, nisi quid ex transverso intercesserit. Viminea cista, in quam conjecti sunt Lydiani libri, tantae dicitur magnitudinis & ponderis esse, ut ab illa muliere non posset in scaphas ferri, cum vix quatuor viri illi portandae in navem pares fuerint. Tradita est nautae. Pro vectura convenere decem oboli. Sex pendendi fuerunt iis, qui libros in navem pertulerunt. Omni negotio perfunctus est bibliopola, qui eos emit, & in suis servavit aedibus, omnesque sumtus fecit. In elogio Ruteriano prudenter & rectissime a te nonnulla praeterita esse fatebuntur omnes, quibus patriae nostrae salus cordi est. Nihil ad *Reuteri* laudes contulisset, quod Regis fratrem vicisset, plurimum autem contulisset ad illorum animos exacerbandos, quibus nunc placatis uti e re publica est. Nec hoc est, mihi crede, de quo queruntur homines. Sed putant, tuis verissimis laudibus a proceribus multa esse detracta, toties enim hanc inscriptionem missam esse Hagam & remissam, saepiusque interpolatam. Nam aut nullam ajunt fieri, aut perexiguam illius victoriae, quam de Anglis post trium dierum proelium acerrimum deportavit, & si quae sunt alia hujus generis. Haec sane non potuit delevisse pastor Amsterodamensis, qui, si quid immutavit, quod tamen vix crediderim, cum ejus probitas, candor & eruditio ab omnibus praedicetur mirifice, ea immutarit, quae ei visa fuerunt inferiora laudibus gestis sui soceri, non vero quae ad ejus gloriam celebrandam plurimum faciunt. Sed homines queruntur rescripta esse multa τῶν ἐν τέλει jussu & auctoritate ex iis, quae a te erant litteris consignata. Hinc est quod multi expetant videre istam inscriptionem non interpolatam. Sed & haec differo in nostrum congressum. Egregie vindicasti illum locum: *imperium quod in littore Oceani non steterat.* damno meam sententiam, & tuae lubens meritoque subscribo. Possem quidem ad meam conjecturam tuendam non pauca adferre; loqui scilicet Florum non de alio Britannorum orbe, ad quem alludunt illi poëtae, sed de termino imperii in Germania, qui erat littus maris Germanici, in

in quod Albis exit, sed facile mihi persuaderi patior, hunc flosculum decerpsisse nostrum ex horum poëtarum pratis, ut saepissime fecit alias. De ceteris tuis conjecturis proxime plura, nunc mihi abrumpendum erat per festinationem vestrorum. Vale, Virorum & amicorum maxime. Trajecti d. x. April. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

HEri responsum accepi a *Maestrichtio*. Polluci narrat adscriptas esse perpaucas notas Scaligerianas ex autographo Leidensi excerptas a *Jacobo Tollio*, Plinio quoque *Torrentii* notas appinxisse *Philippum Tollium*, quas descripsit ex libro, qui est penes socios Jesu Antwerpiae. Ceteros ait se non potuisse videre, quia nondum fuerint compositi, & digesti in illum ordinem, quem catalogus prae se fert. In illis emendis, quos desideramus, *Pitt...ium* promittit nostris commodis serviturum summo studio. Fac igitur, ut quamprimum ad nos mittantur, quos tuis usibus cupis vindicatos. Hodie litteras habui a *Carpzovio*, qui significat fasciculum novissimum ad se recte curatum esse, & propediem tuis se responsurum; nec non a *Thevenotho*, qui tibi salutem dicit, & quid rerum geris & mediteris, ex me quaerit. Narrat se ibi Plinianas Exercitationes *Salmasii*, & Epiphanium *Petavii* proelo commissuros. Plura non licet per nobilem Gallum, quem mihi *Thevenothus* commendavit, cum quo prodeo hanc urbem perlustraturus. Vale, vir nobilissime & me ama. Plurimas gratias tibi debeo pro summa comitate, qua nuperius denuo nos excepisti. Trajecti d. XII. April. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

TUas ad *Perizonium* recte curavi. Hodie scribam quoque Hagensibus amicis, eosque obtestabor, ut tuam caussam agant Hagae. Rescifcet quoque nobilissimus *Thevenothus*, quae ad me scripsisti. Res Academicae licet sint non magni momenti, me tamen districtum tenent. Perendie tamen videbo, ut possim tuo suavissimo complexu frui. *Claudius* pastor parisiensis suam addicet operam Groninganis, si filio pastoris personam voluerint imponere. Multi existimant, illum vix responsurum esse illorum expectationi. *Velthusii* opera prodierunt Philosophica & Theologica junctim edita duobus satis ponderosis voluminibus, quae inscripsit suo fratri. Sed in illa praefatione multi desiderant prudentiam, & verentur, ne sibi malum aliquod arcessat. *Jacobi Gronovii* matrimonium pro concione praeterito die Solis est publicatum. Sponsus tamen febri

febri correptus jacet. Reliqua differo in nostras confabulationes. Vale, vir excellentissime, & me ama. Trajecti d. xv. April. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

FLori nequaquam sum oblitus, sed occupationes justo densiores me non siverant loca illa perpendere ea, quae ad tuas elegantissimas emendationes examinandas requiritur, diligentia. Illam, quam heri mecum communicasti, *pontem subrutum* plane probo. Non memini usquam occurrere *subrumpere*, cum *subrui* sit tritissimum. Sed in pagina sequente nondum potui mihi persuadere scribendum esse, ut tu volebas ex vestigiis codicis Nazariani: *ante pars Threcum maxima desciverat*, quamvis non infitier non longe ista recedere ab antiquissimo libro. Sed quia *populus* in tot aliis libris legitur, & quia verosimile est Threcum populum, qui desciverat fuisse nominatum a Floro, nondum priorem meam ejuro sententiam. Apud Jornandem haec sic concipiuntur: *Thraces antea saepe, tunc tamen Rometalea regnante sibi, a Romanis desciscunt. Nam hic barbaros & disciplinae & signis militaribus assueverat.* Vereor, ut in Floro plaga sit altior, quam ut his, quae uterque adhibuimus, possit curare. *pars* sane respuunt sequentia: *Ille barbarus*. Nam si sensum respexisset, scripsisset Florus, *illi barbari assueverant*. Reliqua, superveniente, quae litteras flagitat, foemina, non licet attexere. Haga nondum quicquam responsi retuli. Epistolam tuam ad *Goesium* non tradidi tabellariis, uti scripseram me facturum, sed conjeci in litteras ad *Pittenium* datas, quas ut illico perferendas curaret ad *Goesium*, petii. In Galliam proxima hebdomade mittam fascem Flori exemplarium. *Arnoldi* filium te heri vidisse puto. Vale, meum decus unicum Trajecti Kal. Maii. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE tua valetudine, quia nihil de te audio, vehementer sollicitus sum, ne se pejus habeat. Raro enim tot dies praetermittis sine litteris. Aveo rescire, num a *Goesio* responsum tuleris. Mihi nec *Maestrichtius*, nec *Pittenius* quicquam adhuc reposuit, quamvis utrumque sim obtestatus epistola, illa ipsa die exarata, qua tuae mihi reddebantur, ut inquirerent in emptores librorum, quos tu vel malo pretio redemtos velles, & quamprimum significarent, num iis extorqueri hi possint. Crastinus dies est octavus, quo litteras has Hagam misi. Accipis nunc catalogum Veselianum & alium Hagensem. Apud Florum lib. I. 11. nondum persuaderi possum *inducere nomini captum oppidum* praeferendum

dum esse *induere nomini captum oppidum*. Nam quamvis dicatur *inducere liberis novercam*, nemo tamen dixerit *induere dignitatem nomini*, *familiae*. sed τὸ *induere* ad plurimas res transfertur apud Tacitum aliosque scriptores. Cap. 18. non improbo ingeniosam conjecturam: *Sed tunc optatum victoriae exitum*. Ibidem, *tanta adde de tot opulentissimis*. *Adde* non videtur hic magis locus esse quam *adeo*, si praecedentia, & quae sequuntur, inspexeris. Lib. II. cap. 6. *praetextatus modo filius Gronovio* valde placet. Nam praetextati non solebant apud Romanos in castra perduci, imo ne in virorum consessum & conspectum admitti, nedum in proelium & aciem. Quamvis autem *tener* dicatur & *puer*, non inde conficies praetextatum fuisse. Nam cum praetexta posita tyrocinii diem in foro obiissent, & togam induissent virilem, quod plerumque fiebat 15. aut 16. aetatis anno, *teneri* tamen erant, & *pueri* dicebantur. Meministi, quae de Augusti jam octodecim annos nati pueritia & teneritate leguntur in libro IV. & qui Tullii joci de eo circumferantur, ut ex SC. fuerit cautum, ne quis *puerum* dicat. Hoc itaque dicunt scriptores, Scipionem, cum vix praetextam exuisset, in tam tenera aetate patrem servasse. Vale, mea seculique lux. Trajecti d. IV. Maii. CIƆIƆCLXXX. Julian.

EPISTOLA DCXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi litteras, & duos librorum fasces, quos Leidenses nautae hodie ad me curarunt. Spero illos quoque allaturos esse *Folietae* historiam. Hodie certum mihi est litteras dare ad *Gudium* & *Langermannum*. Apud *Gudium* mentionem faciam Virgilii & Valerii Flacci tui. In Floro tuam secutus auctoritatem lib. IV. 12. damno meam opinionem de loco, *imperium quod in littore Oceani non steterat*. Tibi quoque adstipulor, cum vetas tentari illa: *Hic erit Scipio, qui in exitium Africae crescit*. Recte quoque lib. II. 7. emendas *per abrupta cadentem*. Nec rejicio tuam conjecturam cap. 8. *ne non aliqua ducem degener agere videretur*, sed nec veram ausim praestare. Gratias quoque tibi debeo, cum me docuisti *implere diem* Latine dici ad cap. 12. Ibid. *invictus a regibus* non ausim mutare contra librorum omnium fidem. Nam *a* tamen semper, etiam cum omittitur, intelligendum est in his loquendi generibus, ut multis docet *Sanctius* in Minerva. Nec ausim dicere cap. 22. *inurere fontibus venenum*. De illo loco lib. III. cap. 2. *ut a Septentrione* scis nos olim contendisse, nec potui a me adhuc impetrare consensum, cum tamen noris, quam invitus a te dissentiam. Nam licet de meridiana plaga praecesserit, non tamen videtur mihi sic abrupte de Septentrionali Florum posse loqui, ut tu locutum esse censes. Cap. 5. non video, quid ad sententiam illam faciat *utcumque* insertum. Imo contra ea dicit non utcunque fuisse munitum, sed valde munitum fuisse Piraeeum ex illis muris. Cap. 4. *toto infestavit Hebro* non improbarem, nisi Florum, & alibi

sic locutum esse ibi notassem. Cap. 9. placet *lautius implevit*, sed lib. IV. 2. *lautiores honores* pro *auctiores* non admiserim. *Augere* est proprium in hac re verbum. quo toties veteres utuntur, Comicus: *dii me equidem adjuvant*, *augent* exempla quantumvis multa in mundo sunt. Cur ergo non dixerit Florus *auctiores honores* non video. Lib. III. 10. in illis *nomine adaeque* tollendum *etiam* plane mihi persuasisti. Cap. 17. *Ceterum sit una in urbe dissidebat*, cur velis mutatum in *cetera* nihil caussae reperio. Idem est Graecismus, eadem sententia sive *ceterum* sive *cetera* scribatur. Cap. 19. non male sentis cum *&* *ceteris* deleri praecipis. Placet quoque *metu icti*. Si tamen nonnulla exempla, cum vacuus fueris, hujus locutionis mihi suggesseris, cumulatiora erunt tua merita. Velim quoque significes, si memoriae tuae succurrit, quisnam Graecorum scriptorum Leandri & Herûs amores descripserit. Nam Musaeum recentissimum esse scriptorem, Nonno aequalem nullus dubito. Accipis hic etiam rationes bibliopolae, cum libro, quem ait ex Lydianis ad te pertinere. *Stryckius* nunc tibi in libris consuendis vacare potest. Vale, ô & praesidium & dulce decus meum. A nostris omnibus salvebis. Te nunc meliuscule spero habere te. Cura valetudinem, si & nos amas. Trajecti d. VII. Maii. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Fasciculus *Bigotio* destinatus tamdiu mecum erit, donec rescieris, possit ne mitti cum *Roberto Goesio*, an *Elzevirio* sit committendus. Mei Flori quoque amicis inscripti curabuntur Lutetiam ad *Bigotium*. Tuos itaque de hac re nuncios expecto. Sane ista occasio non erit praetermittenda, si secunda nobis affulserit. Sed vereor, ut legatus nimis longas moras nectat in adornando itinere. Quot menses effluxerunt, quos legatus Anglicanus in apparanda hac profectione consumsit, ne nunc quidem movit. Sed *Goesii* tui litterae nos forte docebunt, praestolandus ne sit nostri legati in Galliam discessus, an alia via circumspicienda. In Vesaliensi bibliotheca inspiciam, quos jussisti excuti libros, proximo die Lunae ex me intelliges, cujus sint notae. Pro vectura librorum Leidensium solvi nautis octo obolos. Valerii Flacci, ut volebas, nullam feci mentionem, sed solius Virgilii. *Arnoldi* Norimbergensis filius hodie litteras ad me dedit, tibique salutem jussit adscribi, & incolumitatem precatur. Promisit se titulum sepulchralem, qui Augustae Vindelicorum non ita pridem sit effossus, ad me curaturum, in quo fiat mentio *Mercurii Censualis*, qui valde ingenia exercuerit, & etiam nunc exerceat. Vale, meorum prime amicorum. Trajecti d. VIII. Maii. CIↃIↃCLXXX. *Felicitatem* tibi addictum esse valde gaudeo.

EPI-

EPISTOLA DCXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOndum mihi retulit bibliopolae filius, ecqui nobis cesserint libri. Plerosque tamen, quos desiderabas, tibi addictos esse novi. Ipse heri cum ad tabulam accederem, audiebam nostrum esse Tullianum illud volumen satis crassum, quod *Silvius* illustravit. Quinctiliani Londinensis editio, quae hîc habebatur, est anni XLI. hujus seculi, qua & ipse olim utor. Nihil in illa reperitur nisi *Davidis Parei* notae in Anglia recusae. Alteram illam cum *Fabiani* notis anno 45. proditam nullus vidi. Vix puto illam extare. Vereor, ne memoria fefellerit optimum *Bigotium*, de quo tamen nolim contendere. Ad *Rulaeum* propediem litteras dabo, Phaedrique Pithaeani meminero. *Pittenius* dicitur domo abesse, hanc ego diuturni hujus silentii caussam esse existimo. De Cortyna non memini *Salmasium* ad Florum aliquid observasse: sed de Cydonia egit ad cap. 7. lib. III. quam negat Cydonem appellandam. Si mecum unum aut alterum locum communicaris, in quo *Cortyna* quoque *Cortyn* appellatur, *δίδακτρον* novum tibi debebo. Rogo quoque, ut memineris amoris Herûs & Leandri, a quonam Graecorum scriptorum antiquiorum ille sit cantatus. In Floro *tantum non praetextatus* non improbo. De illo *ut a septentrione*, nolim diutius tibi adversari, qui me totum semper ad tuas rationes adjungo. Lib. II. 8. non nego, nec unquam negavi *ducem aliquo genere agere* Latinum esse, nec genus loquendi improbavi, sed *genere agere* conjuncta mihi videntur asperiora esse, quam fert genius Flori suavitates ac delicias ubique captantis. De ceteris cras, ut spero. Nunc superveniebat vestra litteras flagitans, ut plura subtexere non liceret. Ad *Langermannum* jam misi fasciculum. Ad *Columbum* brevi aliquid expediam. Vale, *Heinsi* nostrum seculique decus. Trajecti d. XIII. Maii. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

*Viana*m.

NUmmi pridie pro libris Vesalianis mihi traditi sunt. Accepi etiam rationes magistri. Non addicta nobis sunt Augustini opuscula & Erasmus de matrimonio, quos libros tibi acceptos retuli novem obolis. Reliqua bene se habent. A meridie libri, spero, ad meas aedes perferentur. Expecto quando jubeas nummos, quos custodio, pendere bibliopolae pro Lydianis libris. Sed cras, si vivo, te ipse videbo. Nam quam valetudo tua pejus denuo se habens curam fecit ac sollicitudinem, nulla res levabit nisi tuus conspectus. Hodie ad

te advolarem, nisi me retinerent Academica negotia, quae ante sextam vespertinam non possunt confici. Cupio enim tuis sermonibus lenire dolorem maximum, quem cepi ex morte amplissimi *Terburchii*, amicorum inter Belgas vetustissimi, &, si a te uno discessero, certissimi. Vix credis, quam alte hoc vulnus imis inflictum medullis me cruciet. Tanto gravior mihi nunc accidit tua infirmitas, cum tu unus nunc supersis, in cujus amicitia possim bona fide conquiescere. Deum itaque optimum maximum supplex veneror, & Christum Σωτῆρα, ut te confirmet, diuque salvum & sospitem nobis esse jubeat. Hodie litteras habui a *Schnabelio*, in quibus haec, quae tua scire interest. *Dudum volui scribere ad te, non esse quod Cl. Heinsius sollicitus sit de editione Romana Passionis S. S. Perpetuae & Felicitatis. Quae enim opuscula patrum illi editioni juncta credit, sunt opuscula Augustini, sub cujus nomine circumferuntur, tametsi Fastidius auctor sit, cujus nomen quoque in praefatione iis praefixum est.* Haec ille. Dein significat Dictyn Cretensem jam divulgasse *Annam Tanaquilli* filiam, & a Rege, cui eum dedicarat scriptorem, perhumaniter fuisse exceptam. De se ait, Anglicum se nunc meditari iter, sed brevi. Reversurum enim se Parisios post aliquot hebdomadum decursum, & proximo demum autumno cum nostris oratoribus remeaturum ad nos. Ante illud tempus non esse illorum reditum expectandum. Ab *Heideggero* Helvetio Theologo perdocto, & amico vetere litteras etiam habui, quibus mortem *Burmanni* deplorat, & dissertationum volumen se ad me mittere ait, quod tamen nondum vidi. Vale, virorum maxime, & me ama. Trajecti d. XIX. Maii. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NEc tu benignitatis comitatisque nobis excipiendis, lauteque ac perquam liberaliter habendis modum facis, nec nos omittimus ullam occasionem plura tibi debendi. In tanto enim aere tuo jam sumus, ut, si nobiscum rationes putare volueris, conturbandum nobis sit, & bona ejuranda copia. Itaque quia semel verecundiae fines transiliimus, Tulliano praecepto morem gerentes pergimus esse bene & naviter impudentes. Tu videris, qui tantum tuo jumento malum arcessieris tibi. En tibi rationes cum apocha, & Philippeo, nec non libris Vesalianis. Pro locis, *Gortyn* quoque veteres dixisse mecum communicatis, plurimas tibi ago gratias. Majorem cumulum addes tuis in me meritis, si inscriptionem illam Cretensem a *Grutero* non visam mecum communicare volueris. Salva redibit ad te, simul ac eam descripsero, & in mea illam adversaria conjecero. De illa emendatione Flori lib. III. cap. 2. *ut a Septentrione* non diutius tecum contendam. Cap. 10. *etiam* delendum esse, cum *adaeque* vicem ejus impleat tecum sentio. Locutionem istam *ictus metu* multis elegantissimis asseruisti exemplis. Laudo quoque, quod veterum librorum scriptorum vin-

vindices lib. I. cap. 7. *papaverum capita virgula excutere.* Plane tibi aſſentior. Sed ignoſces aut meo ſtupori aut inſcitiae, ſi nondum probare poſſum *inducere nomen* lib. I. cap. II. & *adde* 18. hoc ultimum enim videtur mihi eſſe ἀπροσδιόνυσον hoc quidem in loco. Cur hic refragemur optimis libris, qui *adeo* non agnoſcunt, cauſſae nihil video. Ingens acceſſio tua in me augebit beneficia, ſi & quae alia notaſti, me docere dignaberis. Rogo etiam vehementer, ut quae inter legendum ſphalmata typographorum obſervabis, ea in chartam conjicias, ut & in nummis, ubi peccarunt operae, quod ego praetervidi. Sunt enim quingenta exemplaria, quibus nummi nondum ſunt impreſſi. *Arnoldus* tibi ſalutem plurimam adſcribit. Narrat, parentem ſuum ex Italia *Rautenfelſii* res Muſcoviticas, & *Caroli de S. Antonio* ſelectam Latinitatem accepiſſe. Vale, virorum excellentiſſime. Trajecti XXXI. Maii. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

Generoſiſſimus Comes *de Reis*, accinctus itineri Anglico & Gallico noluit ex his terris diſcedere, antequam te praecipuum earum decus vidit. Non dubito, quin pro tua ſingulari comitate Generoſiſſimum Comitem benigne liberaliterque ſis excepturus. Silentii ſolito longioris tui cauſſam non ſpero valetudinem afflictam eſſe, ſed curam bibliothecae ordinandae, allatumque occupationum. *Pittenius* Haga mihi ſignificavit, ſe propediem me viſurum, & coram de libris, quos uterque expetebamus, nobiſcum acturum. *Strickius* occupationum mole obrutus excuſat tarditatem. Nunc, inſtantibus feriis, promittit ſe citius opere defuncturum. A *Carpzovio* & *Daumio* litteras habui. Ille miſit mihi ſecundum tomum epiſtolarum *Buchneri*, & catalogum Lipſienſem, quem tibi legendum feret Generoſiſſimi Comitis ephorus. Narrat, Illuſtriſſimum *Friſium* febre correptum graviſſime jacere, ut fere ſalus ejus complorata ducatur, quod dolorem, quem ex morte cepi Ampliſſimi *Terburchii*, incendit & auget vehementer. Deus virum primarium ſervet. Hic edituri ſunt Juvenalem cum notis *Grangaei*, me diſſuadente. *Daumius* tibi ſalutem plurimam dicit, jubetque ſignificari ſe Hieronymi libellum, quem tibi debeat, brevi praelis ſubjecturum, & illum tibi cum Alcimo Avito *Gagneii* remiſſurum. Sperat per *Carpzovium* te accepiſſe unam & alteram elegiam *P. Lotichii*, quae non reperiantur in ejus operibus. In Lactantii libello de mortibus perſecutorum pro *injurlatus*, emendat *injuria tutus*, quod & tu dudum vidiſti. A *Magliabechio* dimidium Septimellenſem accepit. *Carpzovius* quoque te ſalvere juſſit, & excuſat nundinas, per quas non poſſit nunc ſcriptionis officio fungi. Conqueritur de ingratis multis occupationibus. In Luſatiam ſe invitum nunc iter adornare. Vale, vir maxime, & perſuade tibi me litterarum tuarum deſiderio contabeſcere. Trajecti d. XXI. Maii. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EXilui gaudio, cum tuas desideratissimas mihi videre licuit, sed gaudium hoc mox mihi eripuit tristissimus nuncius de obitu Herois illius Saxonici, *Henrici Frisii*, qui unus inter Proceres aulicos Germaniae politiore doctrina, doctrinaeque illius cultorum studio & benevolentia eminebat. Graecos Latinosque scriptores meliorum temporum sic versarat, ut memoriter teneret praecipua illorum loca. Quin in illo tractu inter doctores Academicos, qui in litteris consenescunt, nemo *Buchnero* mortuo reperiebatur, qui tanto studio evolverat & triverat quicquid elegantiae veteris injuria temporum nobis reliquit salvum. Hinc quam terse & nitide scripserit, tu minime ignoras. Ἀλλὰ ταῦτ' ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Pro praeclaro munere *Bigotio* praestantissimo gratias agam proxime. Habes ne vitam & epistolas Ambrosii Camolodunensis, cujus in praefatione mentionem facit? vitam Eobani cupide aliquando apud te legam. Si paullo maturius Palladius mihi esset redditus, perendie suum *Cuperus* habuisset exemplar. Nunc expectandus est reditus aurigae. Video, me recte tuo ex silentio collegisse, te totum esse in ordinanda bibliotheca. Sed parce, quaeso, valetudini, caveque illam nimis vexes. *Lotichii* elegias tibi non redditas esse sanequam doleo. Illustris Comes *de Reis* tibi apud me ingentes gratias egit. Dolebat, se non pernoctasse Vianae, ut altero die potuisset ad te revisere. Tantam enim ex tua comitate & benevolentia se voluptatem cepisse ajebat, ut, si ferat itineris, quod molitur, ratio, hisce feriis instantibus ad te sit recursurus. Ego sane spero, me te visurum firmum valentemque. Vale, & salve a nostris. Trajecti d. XXVI. Maii. CIↃIↃCLXXX. A *Langermanno* litteras habui, qui miratur novissimis suis nihil a te reponi, cum novum rei nummariae auctorem tibi significarit.

EPISTOLA DCXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NOvi quidem ego tuam urbanitatem humanitatemque consummatam: sed nostrum est illa non abuti. Verum haec mittamus, quia quae facta sunt, mutari non possunt. Quas *Cupero* inscripsisti cum munere *Bigotii*, cras perferentur Daventriam, ut & quae destinasti *Perizonio* nostro, cujus caussam cum egisti apud *Beuningium*; multum te amo. Nam juveni isti optime volo, quia ingenium & eruditionem ejus maximi facio. In Meletio praestinando ne contra te liciter, vetat illa, quae inter nos intercedit, amicitia, & qua te prosequor, ob-

observantia. Per me tuus erit iste liber. Lambini Cicero primo prodiit anno MDLXXVI. ut recte scribis. Obiit autem *Lambinus* anno MDLXXII. sub finem Augusti, paullo post caedem *Rami*, ut, quae post hunc annum prodierunt editiones Tullianae, cum ejus notis sint habendae pro correctioribus & auctioribus. Mihi est editio Veneta, quae prodiit anno MDLXXIX. minoris formae, cujus frons haec prae se fert inter alia, *Ejusdem D. Lambini annotationes, seu emendationum rationes singulis tomis distinctae, & ab eodem Lambino post superiorem editionem duplo amplius auctae. Fragmenta omnia, quae extant, a viris doctis undique collecta, suis quaeque locis posita, eaque ab eodem Lambino & aucta, & emendata.* Santandreanam tamen editionem ceteris Lambinianis praeferri existimo, non quod auctiores ibi habeantur notae, sed quod omnium sit nitidissima & emendatissima. Mea Veneta & ipsa praefationes anni MDLXVI. praefert. Dynastiarum Aegyptiarum memorem me praestabo. Litteras heri accepi a *Bernardo* Oxoniensi, hodie vero a *Magliabeckio* & *Justello*. Illae significant in theatro Sheldoniano sub proelis esse *Morisoni* Botanica, & Cyprianum, Londinensem vero quendam promittere Lucianum cum Scholiis nondum editis. *Justellus* vero narrat, *Sponium* edidisse volumen inscriptionum selectarum, & *Valliantium* totum esse in historia Regum Syriae ex nummis illustranda. *Magliabeckius* tibi plurimam dicit salutem, & gratias agit infinitas pro monumentis Paderbornensibus. Promittit mihi antiquissimam editionem Columellae, quae Venetiis prodiit anno 1472. Lucae prodiit tumultuaria disquisitio *Francisci Mariae Florentinii* de antiquo usu fermentati panis & azymi pro Eucharistiae sacrificio a *Mario Florentinio* auctoris filio vulgata. Pater *Oldovinus* edit catalogum scriptorum Florentinorum. *Bellorius* publicavit dissertationem de grandi nummo, quos Medalliones vocant, promto ex bibliotheca Cardinalis *Carpignae*. In loco illo Flori libri II. cap. 8. nullus dubito, si animum attenderis, quin sis mihi assensurus, non ferre hanc sententiam illam περιχοπὴν. Jam ante ostenderat nullius pretii ducem esse, & degenerasse plane a bonis imperatoribus Antiochum. In Euboico freto, cum genio totus indulgeret & ventri, ne tamen aliqua ex parte ducis munus obiret, delectum egit puellarum. *Aliqua* recte exponis aliqua ex parte, aliqua ratione. Vide igitur, quomodo congruat cum praecedentibus, & quae sequuntur, illa lectio, quam excogitasti. Ad Euripum posuit serica tentoria, & ut aliqua ex parte se degenerasse a duce ostenderet, puellas conscripsit, pro militibus. Nam hanc sententiam, *Antiochus ut degenerare se in omnibus ostenderet a bono duce*, &c. ne fidiculis extorqueas ex his verbis: *ne non aliqua ducem degenerare videretur*. Mihi sane plane videntur aliena esse a Flori hoc loco. Lib. IV. 2. Ubi corrigenti, *nisi quo ancipitior, eo acrior Caesar. impetus fuit*, non refragarer, si de periculo Caesarianorum in illo proelio nobis constaret. Si de pugna Mundensi loqueretur, ubi diu aequo Marte & dubio eventu certatum fuit, in tuam opinionem sine mora descenderem. Nunc proelium in Africa non videtur magis anceps fuisse, quam Pharsalicum, ne dicam *ancipitior* non inveniri, si recte memini, apud probatos scriptores. τῷ *emicuit* eodem capite non moverem controversiam, nisi liber

liber antiquus subjecisset *emituit*. Nam τὸ *emicare* Floro non est infrequens vox: sed quia *enituit* legitur in membranis Ryckianis, & valde appositum est huic loco, non putavi id spernendum esse. Perinde tamen est, sive *enituit* scripseris, sive *emicuit*. Eadem est sententia. Si antiquiores libri stant pro *emicuit*, non repugno. *Signa ab Arimino cecinerunt* videtur mihi durius loquendi genus esse. Alia ratio est illius loci: *Anniversarii hostes ab Etruria fuere Vejentes*, pro Etrusci. sic *hospes Zazyntho* pro Zazynthius, & plura talia. Itaque *signa ab Arimino* essent signa Ariminia. Sed haec non est mens Flori. *Signa Ariminia cecinisse*, sed signa sociorum, qui conspirarant in Urbem, prima Arimini classicum cecinisse. Lib. II. 6. recte animadvertisti, male me scripsisse *servitutem* pro servo accipi. Hinc & emendavi in margine mei libri: *libertate donatos fecerat de servitiis Romanos*. *Servitia* pro servis. Lib. III. 21. non displicet, quod tibi succurrit: *obitis singulorum hominum poenis*. Habes hic epistolam *Rulaei*. Rogo ut memineris inscriptionis Cretensis, & auctoris amorum Hellespontiorum. Vale, vir maxime, & me ama. Nostri te salutant peramanter. Trajecti *ad Rhenum*. a. d. IX. Jun. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

TE cum tua solitudine rediisse in gratiam laetor, ego sane mecum nondum redii in gratiam. Aegerrime enim etiamnunc fero, voluptatem illam, quam capiebam ex tuis sermonibus, interpellasse turbam, quae irrumpebat, inconditam, sive potius illud syrma, quod trahebat mea. Pudore etiamnunc confusus non sustinui ad te litteras dare, testes mei officii & gratae voluntatis. Ipsae enim litterae videbantur erubescere, cum de tua benignitate & comitate, meorumque impudentia loquendum illis esset. Tua vero humanitas mihi, spero, gratiam faciet hujus delicti, aut sane non committet, ut alienam luam culpam. Hunc fasciculum hodie Leida accepi. Illi addidi catalogum Daventriensem, sed in quo pauca sunt bonae frugis. Schultingianas credo tibi ferre desideratos indices. Eos hic vidi, & in iis Meletium de structura hominis, quem cum tu possideas, mihi hunc non invidebis. Nuperius apud te vidi primum tomum *Gretseri* de cruce. Scis penes me tertium & quartum esse. Tua igitur bibliotheca sine ullo suo detrimento me tenui suppellectile bene poterit mereri, si hunc librum sibi inutilem meis adjunxerit. *Occonis* numismata editionis Plantinianae mutabo illo libro, qui *Thomae Mori* & *Budaei* opuscula complectitur, si tuo commodo id futurum sit. *Voetio* tuas reddam litteras, simul domum redierit ex nuptiis fratris. Amplissimo *Kinschotio*, quaeso, ut salutem dicas plurimam. Dictatorum in Suetonium memor ero. Quaero, qui describat. Sed quae de Dynastiis Aegyptiis egimus, plane ex mea effluxerunt memoria. Tu si ea mihi subjeceris, gaudebo, & te multum amabo. De libris nul-

nullus dubito, quin hae Leidenses litterae te sint certiores facturae. Pecuniam enim nautis perlatam esse credo. De Flori loco proxime. Vale, raptissime XIV. Jun. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Litteras tuas heri ad *Phorbaeum* misi. Tardius tuis acceptissimis cum respondeo, haec caussa est, quod omnes machinas admoverim animo meo, tuam ut in sententiam descendat, & opinionem de loco Flori Antiochi luxum exagitantis. Sed profecto nondum potuit expugnari, quamvis non ignores, illum non esse inflexilem, nec circa illum robur triplex esse, praecipue tecum ubi ago. Si particula *non* trajicitur & postponitur *τῷ ducem*, non nego sententiam effici tolerabilem, sed tamen si omnia perpendas, non satis aptam huic loco, ne dicam genus dicendi esse durissimum *ne aliqua ducem non degenerare videretur*. Dixerat ante Antiochum contentum fuisse fortiter bellum indixisse, cum ingenti strepitu ac tumultu movisset ex Asia, occupasse insulas & delicata Graeciae littora, in quibus omne tempus transegerit tanquam victor in deliciis & voluptatibus. Hanc *περιεκοπὴν* nunc illustrat & pluribus exponit, docens id factum esse in Euboea insula ad Euripum, in cujus littoribus posuerit serica tentoria, inter symphoniacos & rosas hibernas diem ducens, & tamen ut aliquod militare sive ducis argumentum ederet, haec dicit satyrice Florus, dilectum habuit puerorum & puellarum. Nulla re ostendit, se ducem esse, aut ullius ducis munere tum functus est, quam dilectu acto non militum, sed scortorum. Vides sententiam tum esse pulcherrimam & lepidam. Jam ante docuerat, Regem esse plane degenerem & luxu marcentem, qui nihil plane pro duce bono agat. Certe non tam apposite tum subjiciatur, *ne qua ex parte non videretur degenerare ducem*, quam haec cum ducis omnia negligeret officia, dudumque neglexisset, ut tamen aliquo genere ducem ageret, dilectum habuit. Licet *τὸ tamen* in contextu non habeatur, eundem tamen sensum esse, ac si extaret ibi, facile per te vides, si totam periodum expendas. Quin rectius & elegantius a Floro fuit, verbis ita, uti habentur, ab ipso contextis, omittitur *tamen*, quam additur, quamvis sine detrimento sententiae potuisset addi. Jam nihil dicam de transpositione vocis *non* contra librorum omnium fidem: nec de asperrimo dicendi genere *degenerare aliqua ducem*. Nondum itaque potui a me impetrare, ut a membranarum scriptione discederem, nisi quod *genere* videatur insertum ab illo, qui non intelligebat *τὸ aliqua*, quod mutavit postea in *aliquo*. Lib. IV. 2. illico tibi assentiar, si ostenderis illius proelii Africam vel primum concursum fuisse ancipitiorem, quam illum proelii Pharsalici. de *emicuit* non contendo. Non putavi, praetereundam lectionem, quam in membranis inveneram, nec ipsam ineptam, imo aptiorem huic loco, quam alteram, licet *emicare* Floro non

non infrequens, & possit hoc loco ferri. De ista locutione *signa ecinerunt a Arimino* cupio a te doceri, si non gravaris, quid sibi velit, & exemplo uno alterove illam illustrari. Nam eam me non intelligere non inficior. Nec scio quid sit *a Roma* aut *Athenis signa canere*. *Ad Romam sive Athenas signa canere* quid sit capio. Sed illud dicendi genus ignoro. Igitur ut tibi assentiam, meam, quod saepissime factum ante hac, ruditatem tua eruditione ut abstergeas, rogo. Boschianum catalogum nondum vidi. In Leidensi bibliotheca Rempsiana sive potius ejus apendice, libros rarissimos occurrere statim intellexi, & tibi de tam pulchra occasione rarissimis libris bibliothecam augendi gratulatus sum. Non est, ut metuas me tua commoda moraturum. *Cognati* libelli illi ipsi sunt, qui ejus de sanitate tuenda libris sunt adtexti in ea, quam nuperius mihi vindicavi ex ejusdem, credo, hominis, cujus nunc librorum reliquiae prostant, bibliotheca. A *Columbo* quoque litteras habui cum anonymo fabularum Homericarum interprete, quem edidit. Sed Julium Obsequentem generi in illis litteris se mittere quoque ait, quem nullus vidi. *Cuperus* tibi salutem dicit. Propediem rescribet tibi & *Bigotio*, eique pro Palladio gratias aget. Si tu poteris apud *Bigotium* perficere, ut mittat huc epistolam Chrysostomi ad Caesarium, cujus olim spem fecit, ego illico curabo, ut vita haec cum ceteris opusculis minore forma aut Amsterodami, aut Lugduni, aut hic edatur. Id in me recipio. De *Perizonio*, quae narrasti, mirifice me exhilararunt. Impetum cepi cis paucas hebdomades cum *Philippo Tollio* ad Monasteriensem Antistitem proficiscendi. Is enim ad eum a Principe Arausionensi legatur, me rogat ut eum comiter. Non putavi tam bellam occasionem negligendam, nisi quid ἀπὸ μηχανῆς intercesserit. Utinam te quoque comite liceret nobis frui. Auctarium Schefferianarum annotationum rogo, ut mecum communices in aliquot dierum usum. Nam nunc totus sum in mea editione refingenda in gratiam *Elzevirii* hoc flagitantis. Vale, decus praesidiumque meum unicum. Trajecti d. XVII. Jun. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE Leidensi auctione nihil ad nos adhuc est perlatum. Cras, spero, intelligemus, num propitio Mercurio ad tabulam hanc accesserint, qui nostra ibi procurant. Si mihi cessit Alfarius de morbis capitis, cui satis grande pretium constitui, laetabor, & tibi ceteros thesauros non invidebo, etsi sint plurimi, quos valde meos optem esse. Tuis tamen desideriis mea non obstabit cupiditas. *Maglibekius* significat praeter illa, de quibus nuper agebamus, Lucae prodiisse disquisitionem *Francisci Mariae Florentinii* de antiquo usu fermentati panis & azymi in Eucharistiae Sacramento; patrem *Franciscum Haroldum* divulgasse Romae vitam beati Turibii; patrem *Oldoinum* catalogum scriptorum Flo-

Florentinorum; Marchionem *Pindemontium* volumen orationum Criminalium Veronae; *Cornelium Magnum* itinerarium Turcicum Parmae, *Rautenfesium* Patavii librum de rebus Moscovitarum, & Patrem *Macedonem* grande volumen de incarnatione contra Patrem *Norisium*, eumque librum scripsisse in carcere, nunc vero liberum solutumque in S. Augustinum publicare commentarium, & epithalamium Lusitaniae Principis; filiam *Patini* auctoritate Rectorum Academiae Patavinae non admissam esse ad dignitatem illam Scholasticam, quam ambiisse illam accepimus. A *Carpzovio* quoque litterae denuo sunt ad me perlatae, quibus tibi salutem jussit nunciari, simulque nos certiores facit, se Cygneam valetudinis caussa se conferre, ut Egranis acidulis utatur aliquamdiu. Heri ab adventore intellexi, Saxoniae Electorem diem suum obiisse. Vale, vir maxime. Nostri te salutant. Trajecti d. XIX. Jun. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Miror nihil etiamnunc litterarum Lugduno perferri ad nos, nec libros ullos. Sed solent interdum cunctari *Schultingii* & moras nectere. Cave dubites, nos inventuros esse editorem Palladio, simul ac ad Caesarium epistola nobis fuerit reddita. Suam etiam in hoc negotio nobis operam promisit *Spanhemius*, cum nuperius nos inviseret, & Palladii vitam videret. *Ezechielis* eloquentiam admirari Gallicam aulam heri mihi retulit insignis juvenis, qui modo rediit ex Gallia, & aliquamdiu egit apud nostros oratores. Iter Monasteriense, si ego & *Tollius* valuerimus, & nihil intervenerit ἀπὸ μηχανῆς certo suscipiemus. Utinam te comite id nobis liceat ingredi. Proxime cum te videro, nullas non machinas admovebo, quibus te expugnem, ut nobiscum eo contendas. Faciet hoc spero valetudini tuae confirmandae. Reviriscent genua in tanti Principis complexu. *Signa ab Arimino cecinisse* jam magis magisque mihi coepit allubescere, si alia occurrent exempla hujus locutionis, facile tuam in sententiam ibo, nec dubito, quin plura in probatis scriptoribus obvia sint, quamvis nunc nostram fugiant memoriam. *Cuperus* adscriptus est Ordinibus foederatorum populorum; suffectus in locum τοῦ μακαρίτου *Terburchii*, cujus mortem etiamnunc deploro, nec hunc dolorem facile dies minuet. Post *Schelii* & *Gronovii* obitum nullus mihi fuit flebilior, tanti feci ejus probitatem, candorem, fidem, & doctrinam. Mihi certum est, si vixero, horum triumvirorum vitam litteris & memoriae prodere, simulac a negotiis, quibus nunc premor, relaxabor. Forte *Perizonius* poterit ejus vices in gymnasio excipere, quamvis norim plerosque consules ei non favere. Scribam tamen hoc nomine ad *Cuperum*. Sollicitatur quoque *Perizonius* ad Rectoris munus in Franeckerana Schola obeundum, spe data, fore ut ei provincia litteras docendi in illa Academia mandetur, simul ac obierit, qui nunc eas praecipit, cujus valetudo

 fer-

fertur esse conclamata. Vale, maximum & unicum decus nostrum & seculi. Trajecti d. XXII. Jun. CIƆIƆCLXXX. Nostri omnes te jubent salvere.

EPISTOLA DCXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SUavissimis tuis per angustias & occupationes nunc respondere non licet. Cras tamen aut stylus fungetur officio, aut perendie ipsum os. Nam & te videre aveo, & audire, quid novarum rerum nuperius acceperis, & tecum agere de itinere Monasteriensi. Si tamen quaedam, ut in hoc Scholastico magistratu nonnunquam solet accidere, intervenerint, proximo te Solis ante meridiem, si Deus dederit, in tuos ruam complexus. Habes hic litteras a *Perizonio* & *Schultingio* cum tribus vasis vimineis plenis librorum. Quando tandem, mi Heinsi, dicendum erit. Ohe! jam satis est. Ohe libelli! Mihi quoque nonnulli sunt addicti, inter quos est Alsarius. Sed plures mihi & tibi aut erepti sunt, aut eorum pretium sic est auctum a *Wallio*, ut fere poeniteat tanti emisse. Paucioribus obolis, quam nunc florenis nobis cessissent, absque hoc nostro communi amico fuisset, qui omnibus rarioribus libris inhiavit. Pro vectura, haec enim tibi significari jussisti, nautis Leidensibus numeravi quatuor denarios. Vale, Virorum maxime, & me ama. Trajecti d. XXIII. Jun. CIƆIƆCLXXX. Cum *Francio* hesteri aliquot horas, quae de solido die decerpseram, suaviter transegi non sine jucundissima tui memoria.

EPISTOLA DCXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

IPsae Gratiae Veneresque suis te finxerunt manibus ad omne suavitatis genus, ut nihil te suavius sol unquam adspexerit. Vix a te discessimus probe saburrati, & splendidissime benignissimeque habiti non nos soli, sed & nostri comites, nullis meritis officiisque tibi cogniti, cum denuo tam amice nos invitas, ac si aliquot annorum intercapedo nos sejunxisset, ut desiderium nostri diutius ferre nequeas. Quid pro tanto tamque testato studio nostri tibi referemus? Nam nos tuos esse totos χρήσει καὶ κτήσει nosti dudum, idque in omni sermone prae nobis ferimus, utinam rebus possemus declarare. Cum igitur nobis gratae voluntatis testificandae nulla sit facultas relicta, Deum precabimur, ut valetudinem tuam confirmet, inprimis debilitatos pedes recreet, ut brevi te hic complectamur laetum valentemque. Nam ad te non ante fas putabimus excurrere, quam hic tui nobis copiam feceris. Optatissimus & desideratissimus venies. Ista coeli clementia te non tam invitare quam compellere debebat ad mu-

mutandum aërem, & abstergendam istam fuliginem, quam ad focum tuum tot menses sedens imbibisti. Nullus dubito, quin hoc iter plurimum sit collaturum ad vires reficiendas. Veni igitur, si nos amas, propediem. *Philippus Tollius* mihi significavit Principem Arausionensem nunc aliam sibi mandasse provinciam, quae praevertat longe profectioni Paderbornensi. eam se differre in proximum septembrem, potioribus nunc occupatum. Constitui itaque has ferias impendere litterarum studiis, nec usquam pedem efferre domo, nisi forsan unum alterumve diem Amsterodami exegero. De nostro *Ryckio* rem acu tetigisti. Nec ei, nec ulli amicorum Leidensium adhuc misi exemplum Flori nuperius a me editi, retentus a bibliopolis, cum exemplaria, quae fuerunt semel iterumque consuta, sibi vindicarint amici me invisentes. Proxima tamen hebdomade sine mora longiore fungar officio, & tarditatis culpam deprecabor. Litteras habui a *Schnabelio*, quem tertiana vexat, & miris modis exagitat, ut de Spadanis fontibus, relicta Lutetia, secutus auctoritatem medicorum, adeundis deliberet. Historia Byzantina *du Cange* lucem vidit. Accepi & a *Justello* litteras. Is ait se auctarium notarum *Petavii* in Epiphanium nunquam vidisse. Sed promittit se procuraturum, ut *Cramoisius* nobiscum communicet notas, quas patres societatis Jesu in illum scriptorem ei bibliopolae olim edendas dederint, sed qui hoc consilium pridem damnarit. Contra *Vossium* calamum stringit praeco verbi divini Parisiensis, defensurus Hebraeorum linguam & scripta. *La Mare* Divionensis senator fuit Lutetiae. Jussit describi Plinianas exercitationes *Salmasii* de herbis & plantis. Exemplique descripti nobis fidem facit *Justellus*. Fefellit nos fama de *Cupero* in *Terburchii* ȣ̓ μακαρίτȣ locum suffecto in Batavis, ut ex *Perizonii* litteris didici, cui sane factum velim. Istos libellos cum hac epistola tibi per me mittit *Schultingius*. Vale, Vir excellentissime & me ama. Trajecti postrid. Kal. Jun. CIϽIϽCLXXX.

EPISTOLA DCXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

VAletudinem tuam nondum instauratam esse, sed reliquias quasdam infirmitatis & dolorum residere in tot morbis enecto corpusculo, pro meo in te amore sane quam doleo, nec ante potero redire mecum in gratiam, quam te cum valetudine, si non optima, quod tamen mallem, saltem quae dolore molestiisque careat, in gratiam rediisse cognoro. Nonnihil respiravi, ubi tuam vidi manum, certissimum argumentum meliuscule nunc esse. Faxit Deus, ut brevi plane defungaris, ut post totius anni preces & vota, ante hyemem proximam te hic salvum laeti complectamur. Recipis epistolam *Columbi*. Cum ei responderis, faxo meas adjungam. Ei enim debeo responsum & gratias pro munusculis acceptissimis. Moeris Atticista commode poterit subnecti Harpocrationi aut *Valesii*, aut *Maussaci*, qui Lugduni nostrae publicatur. Nec hoc de-

detrectabunt munus bibliopolae. Quin facile iis poterit persuaderi, Harpocrationem vendibliorem futurum, si ei accedat libellus dudum a doctis expetitus, sed nunquam ante hac editus: vicissim Moeris plurimum manibus teretur, si tam docto adjicietur operi. Itaque non est, ut *Wetstenium* sollicites, mea quidem sententia, sed potius ut *Elzeviria* sis auctor, ut paucarum & ejusdem fere argumenti pagellarum librum subjiciat Harpocrationi. *Perizonii* nostri vices doleo, quem ex his tenebris nondum emergere sinit ei semper infesta fortuna. Franeckerae credebam jam eum invenisse locum, non quidem parem ejus doctrinae, sed nec indignum plane, sed & hunc intercepit ambitio, & avaritia. Utinam alia ei parata esset provincia, quam ornaret. Heroidum Ovidianarum, quarum nuper memineris, fac potiaris, ne eas elabi tibi sinas. Vale, praesidium & dulce decus meum. Trajecti postrid. Kalend. Julian. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NON est, ut excuses tarditatem in Cornelio Nepote reddendo. Quicquid meum est tuum ducito usu & mancupio. Libellum illico tradidi bibliopolae, qui tamen difficulter *Charondae* diatribae de duodecim tabulis poterit attexi, quia chartae majori illa est impressa, ut & ceteri, qui *Charondae* debent adjungi, libelli, de quorum marginibus multum erit recidendum, si in unum fascem sunt constringendi. Spem profectionis istius Principem Monasteriensem decolasse, & ipse fero graviter. Ferrem gravius, si te comitem itineris hujus mihi potuissem spondere. Proximo die Lunae *Francius* pro concione Scholastica verba facturus est. In loco illo Taciti ann. XIII. cap. 46. qui interpretes exercuit mirifice, pulcherrime videtur & acutissime, & quidem ex vestigiis veterum membranarum emendatus. Sed & *dictitans* mallem abesse. Quis enim ita loquitur: *Saepe auditus est consurgens e convivio dictitans*, si scripsisset *dictitare*, nemo reclamaret. Nunc cogitandum amplius, quod huic ulceri remedium sit adhibendum. Mihi quidem cum maxime nunc nullum succurrit, sed id tibi unico Aesculapio curandum committo. *Arrepto aditu* probo sane prae *accepto aditu*, sed & hoc *arripere aditum* durius dicitur, & vereor, ut admittat purius loquentium consuetudo. Recte vero deles τὸ *se in imparem cupidini se*. Probo quoque lectionem codicis Agricolae, *matrimonium omittere*. Mox mallem *ibi se summa fortuna digna videre*, cum & propius accedat ad libri veteris scripturam, & nescio quomodo magis blandiatur quam τὸ *intueri*. non displicet: *aemulatus angeret*. Habes hic litteras ab *Arnoldo*. Vale, vir maxime, & me ama. Trajecti d. III. Jul. CIƆIƆCLXXX.

EPI-

EPISTOLA DCXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Dissidium hoc, quandocunque mihi domum redeundum est, semper mihi accidit peracerbum, ut diu mihi ipse displiceam, & vix ulla ratione tui desiderium lenire possim, nunquam tamen gravius mihi est molestiusque, quam cum sine ullis interpellatoribus aliquot horas tecum posui in suavissimis de nostris litteris sermonibus. Tunc demum intelligo, quantum sit, quod ignorem, & quantum ex inexhausta ingenii doctrinaeque tuae ubertate, si tecum esse mihi liceret assiduo, possem quotidie discere. Simul ac reverti domum, videor mihi ex Parnasso Musarum, divinis vocibus undique personante, venisse in solitudinem quandam, umbris lemuribusque infestam. In tanta enim urbe nemo est, qui veris Musarum deliciis ex interiore myrothecio haustis non dicam capiatur, sed a quo intelligamur, si de his sermones serere velimus, ut his barbaris barbari videamur. Tecum, Heinsi,

Tecum vivere amem, tecum obeam lubens.

Ceterum in Annali XIII. I. magis probo conjecturam tuam, quam praesenti mihi ostendebas: *se ire ad illam sibi uni concessam*. Pro *dictitans* mallem legere *dictitare*. Saepe auditus est dictitare, quamvis verear, ne haec vox exciderit loco, in quo fuerat collocata a Tacito. Nam male & valde dure interseritur his vocibus, inter quas nunc est posita. Si legamus, quod tu vis, *Saepe auditus est, cum consurgens e convivio Caesaris, se ire ad illam uni concessum, dictitaret nobilitatem*, pendet *saepe auditus est*, & nihil reperitur, ad quod possit referri. Quid enim factum est *cum consurgens dictitaret? A coepto*, vel *ab coepto aditu* non rejiciam, antequam melius succurrat. Vix enim manum Taciti esse credo *coepit aditum*, vel *coeptus aditus*. De *vero animo* nihil verius Apollo cecinerit ex tripode. Plurimum tibi pro hujus loci explicatione debeo. Sed in sequentibus haeret mihi aqua. Distinctionem quidem hanc & lectionem laudo vehementer an *foecunditatem & verum animum timeri, neve uxor*. Sed huic conjecturae non possum subscribere. *saltum aperire in injurias patrum & iram populi adversus* &c. Primo enim audacissima est translatio *saltum aperire in injurias patrum*, quae alienissima est a Taciti subtilitate, vix posset ferri in Satyrico. *Saltum, campum, sylvam, mare aperire* sunt tritae locutiones. Sed *saltum aperire in injurias patrum* plane non fert Latina Lingua, sicut *nec fenestram* aut *campum aperire in injurias patrum*. Quin si Latini sic loquuti essent, nihil aliud significassent, quam datam esse occasionem & tempus patribus injuria afficiendi Neronem. Multo minus potest dici *aperire saltum in iram populi adversus superbiam avaritiamque matris*. Nolebat enim Poppaea *saltum aperie in iram populi*, quamvis quid hoc sit, non intelligam, sed ipsam iram populi volebat justa Uxor aperire Neroni, quam ei ignotam esse existimabat. *Saltem* igitur non

non moverim loco. Sensus est, num times, si uxor tua fuero justa, ut si non alia, saltem injurias, quibus a patribus afficeris, & iram populi in tuam avaram & impotentem matrem detegam & tibi indicem. *καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.* Molestissimos homines, qui tantum tibi negotium facessunt, & tuum otium sacrum turbant inposterum ut amoliaris ea fronte, qua tibi audent incommodare, necesse est. A me sane nulli admissionalem tesseram accipient, nisi qui erunt tuo conspectu digni. Vale, vir nobilissime. Trajecti d. x. Jul. CIϽIϽCLXXX. In Anglia totis turbatur agris de integro.

EPISTOLA DCXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DElicias Cornelianas omnibus praefero nundinalibus epulis, quamvis nemo me vocarit his nundinis, nisi Danus quidam, qui mihi aliquamdiu dedit operam, & reditum nunc adornat in patriam. Sed omnibus his lautitiis aequo animo carebo, modo tuis frui liceat sermonibus & doctis observationibus. Harum nunquam satias me capit, cum illarum semper postridie poeniteat. In annali XIV. cap. I. legitur in editis: *ne uxor saltem injurias patrum iram populi adversus superbiam avaritiamque matris aperiat*. Recte tu: *neve uxor*. Reliqua videntur non male se habere. Oratio est ἀσύνθετος. hujus sententiae, an forsan timeat Nero, ne cum justa uxor sit, & liberius loqui liceat, ei detegat & significet, quibus injuriis & ipse & populus afficiatur a senatu, & quanto in odio apud populum sit ejus mater Agrippina propter superbiam & avaritiam. De *vero animo* nihil certius ab ipso Apolline Pythio potuit afferri, quam quod tu attulisti. En tibi elegans hujus notionis exemplum apud Trebonium in epistola ad Ciceronem quae est in lib. XII. ep. 16. *Non nescis quanti te faciam, & quam pro nostro veterrimoque amore, omnibus tuis etiam minimis commodis, non modo tanto bono gaudeam. Accipere aditum* fateor me ferre non posse, idque corruptum esse flagitiose, non nego. Sed, ut ingenue dicam, non magis arridet *coeptus*, & *acceptus aditus*. *Coeptum iter*, pro incepto, ut & *amicitia coepta*, optime & Latinissime dicuntur: sed *coeptus aditus* pro primo aditu videntur aures Latinae respuere: meis saltem gravis accidit haec locutio, quamvis Latinas eas esse minime jactitem. En tibi donum a *Braunio* & *Columbo*. Sperabam te his nundinis ad nos advolaturum. Sed valeant nundinae hae triviales. Dum erunt verae nundinae, cum te hîc fuerimus complexi. Quod ut propediem fiat, te obnixe precamur ego, uxor, liberi. Nihil, mihi crede, nobis accidet gratius, & desideratius, quod te minime fugit. Vale, decus nostrum & nihil rescribe, sed veni. Coram tum fabulabimur. Iterum vale. Trajecti Batavorum d. XV. Jul. CIϽIϽCLXXX.

EPI-

EPISTOLA DCXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri, ne tuo exoptatissimo conspectu bearer, me retinuit hîc expectatio litterarum, quae certum me facerent itineris Germanici. Eae demum pomeridie sunt allatae. Dies profectioni dictus est proximus Veneris. Cras a prandio cum *Spanhemio*, *Witsio*, *Voetio* ad te videndum excurram, ut tua jussa ad Principem perferenda capessam. Incredibiliter doleo per valetudinem tuam nec posse nos nunc tuo complexu, nec tuo in itinere frui comitatu. Deum precor, ut molestiis omnibus te levet, salvumque ac incolumem nobis praestet. Vicinus meus excusat nundinas & multitudinem librorum. Cis unum alterumve diem eos conglutinatos habebis. Apud Tacitum *civitas Jubonum* non est urbs quaedam, sed respublica, gens, ut *civitas Helvetiorum* apud Caesarem de bel. Gall. c. 2. & Parthorum ac Hyrcanorum gentem *duas maximas civitates* vocat Justin. XLI. 5. Infinita exempla alia occurrunt. Sic autem & hoc loco accipiendum esse docent sequentia, *Nam ignes terra editi villas, arva, vicos passim corripiebant*. Cetera in crastinum. Vale, decus nostrum. Trajecti d. XIX. Quinctil. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri salvus domum redii, teque nunc rectius valere incredibili cum gaudio accepi. Celsissimus Princeps Monasteriensis me perquam comiter & benigne habuit. Tu magna pars fuisti nostrarum fabularum. Vehementer movebatur tua valetudine. Litteras tuas novissime ante meum discessum ad me datas cum ei recitarem, ita ejus frontem, quam contraxerat quartana, cujus impetum semel atque iterum senserat, quem tamen vis medicinae represserat non sine metu novae offensionis, videbam porrigi, ut plane recrearetur. Tibi jussit salutem dici plurimam & amantissimis quidem verbis. Inveni hic etiam redux litteras ducis *Montauserii* effusas in tuas laudes, quas videbis, cum ego te. Hodie vero ruissem in tuos complexus, nisi me retardaret Academici muneris officium, quod ante perendinum me non sinit pedem ex urbe efferre. Gestio post tantum intervallum tua frui suavitate, & vix desiderium ejus fero. Sed necessitati cedendum. Vale, decus nostrum unicum. Trajecti ὡς τάχιστα. postrid. Kalendas Septembres Gregorianas CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

INvaletudo tua me valde conturbat. Nam quamvis dolore jam te putem levatum, nondum tamen te plane convaluisse vereor, quia nihil a te, qui officii diligentia mortales omnes superas, vidi. Meum quidem fuit tibi gratias agere pro nuperrima, qua me cum meis excipiebas denuo, comitate, nec infitior culpam tarditatis, eamque deprecor, sed tu non soles ad exemplum meae procrastinationis cessare, cum vales. Angor itaque & crucior, nec ante hac sollicitudine liberabor, quam vel ex te, quo nihil mihi accidere poterit optatius, vel ex tuis de tua valetudine certior factus ero. Hodie littteras habui a *Gudio* & *Carpzovio*. Ille haec de te: *Quae postremum amoenae coronidis loco de Illustris Heinsii nostri perpetua atque constanti in me voluntate tam suaviter nuncias, ex plurimis, quas habet epistola tua, jucunditatibus, & omnium primae & maximae mibi voluptati fuere. ego sane pristinae observantiae, qua virum tantum semper colui, nihil unquam patiar decedere. Virgilium & Vellejum Paterculum, quos ab eo mibi missos dicis, sancte testari possum, me non vidisse, idque eo tantum scribo, ne intermissi, quod eo nomine persolvere debebam, officii coarguar. Nibil mibi gratius facere poteris, quam si insignium ejusmodi virorum amicitias mibi tum novas concilies, tum inprimis veteres nostras ea, qua multum vales, gratia tuearis & conserves.* Carpzovius vero narrat, se pestis metu in agrum se contulisse, sed cura reipublicae, quae ei commissa est, retractum esse in patriam urbem. Amoenitates *Menagii* jubet nos expectare, quam primum occasio mittendi affulserit. Subjicit dehinc: *Amplissimo Heinsio, cujus binas ad me litteras Zuiccaviae & Chemnitii nuper accepi, multam salutem nunciari, & silentium meum excusari velim. Variis calamitatibus & aerumnis, ob propinquorum mortes non unas impeditae res nostrae liberos nobis hactenus non permiserunt spiritus ad respondendum ipsi: & crebra litterarum tamen ipsius lectione dolores lenio & demulceo. Multum quaeso salutes sanctissimum caput! quod utinam diu valeat.* Hoc & ipsum ingemino, ratumque esse volo. Trajecti ὡς τάχιστα. a. d. III. Kal. Septemb. Julianas CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NAE tu homo es mirifica comitate & humanitate. Cunctis, quotquot unquam harum virtutum laude floruerunt, palmam praeripis. Cum omnibus hospitalitatis muneribus functus sis cumulatissime, ut nullis verbis assequi possim

possim effusam tuam in me meisque accipiendis benignitatem, tu tamen excusas. Imo, si diis placet, deprecaris aut frugalitatem coenarum, aut officii negligentiam. Quid est excedere humanitatis terminos, si hoc non est? Quid mihi faciendum, qui toties tuum otium interpello, teque crebris salutationibus & inconditis fabulis eneco? Sed ex tuis incommodis mea comparo. Quid me beatius esset, si mihi daretur quotidie a tuo pendere ore? Quantas eruditionis opes brevi congererem, qui nunquam a te discedo nisi doctior. Video igitur, quid tibi debeam, sed debito qui me possim exolvere, non video. Me ipsum pignus habebis & praedem mei debiti. Quin quamdiu in vivis sum, totus sum tuus nexu mancupioque. Carmen tuum jam typis descriptum erat, cum litterae tuae mihi redderentur, ut non posset emendari, quod volebas. Apud *Schnabelium* memor ero tuorum mandatorum. Schultingiorum mater, optima foemina, diem obiit Neomagi, quod hodie filius lugens mihi significavit. Brevi tamen se Lugdunum rediturum scribit. A *Lemonio* litteras accepi, in quibus gratias mihi agit pro Floro. Inter alia haec de te: *Bene est quod nobilissimum Heinsium in partem laboris venire volueris. Quam egregia sunt ea omnia, quae tibi suppeditavit, quam ingeniosa, & faventibus Musis excogitata. Vivatis, floreatis ambo, maxima litterarum columina, & variis aliis operibus adhuc vehementer laborantibus medicas manus admovere pari successu non dedignemini.* Haec vir optimus, qui adjicit, se ad nos statuisse in nuperis feriis excurrere, nisi iter Monasteriense meum intercessisset. Doleo viri insignis sermonibus me non potuisse frui. Conqueritur de operarum ignavia, perquam non possit extrudere Graeca sua opuscula, quae sub proelis sudent. Quicquid praeterito die Solis ex te audivi de locis Catullianis & aliis, quia litteris non mandavi, ex memoria mea effluxerunt. Utinam tantum tibi virium esset, ut ea possis mihi revocare! Orationem *Drellincurtii* a te expecto, cujus spem mihi fecisti. Vale, vir summe, & me ama. Trajecti ὡς τάχιστα. d. IX. Septemb. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRO tuo munere tibi gratias ago magnas, quamvis non magnam ex illius lectione voluptatem ceperim. Nihil enim hac nostri amici dissertatione insulsius & frigidius, meritoque & a collegis ejus & ab ipsis adolescentibus eum audientibus fuit exsibilita, & in omnibus circulis irrisa. Non solus fuit *Berkringerus* in nostra olim Academia, qui magno conatu magnas nugas dicere solebat. Habet patria tua, quos ei potest aut comparare aut anteferre. Quod *Columbo* doctissimo destinavi propediem, illuc perferetur, cui adnectetur tuus liber. Tibi quoque ἀντίδωρον mitto *Danielem Eremitam*. Certum est Electorem Palatinum fatis functum, filio in Angliam profecto, ejusque uxore in Daniam, quo etiam se contulit uxor filii Electoris Saxoniae: utraque nunc Electoris

uxor redit. Palatinus consilio & doctrina facile cunctis Germaniae principibus palmam praeripiebat, sed acrior erat justo, & impotens in ira vindictaeque cupidissimus. Boni omnes Deum venerantur, ut faustis auspiciis hereditatem paternam cernat filius, & ex uxore liberos tollat in spem successionis, ne aliquando fiat aliena regionis accessio, & sacrorum cerimoniarumque ratio immutetur, quod, ut nunc res sunt, vix effugiet. Principis enim uxor fertur obesior esse, & liberis suscipiendis parum habilis. Catullianum epigramma scite hercle & pervenuste mihi visus es emendare. *Pete nobiles amicos* sic quoque accepit *Gronovius* in loco a te laudato. Plura vellem, sed obstrepit, quae litteras petit. De *maena* memini quoque Martialis locum correxisse. Sed hunc quoque mihi subduxit oblivio. Numeros memini, si verba tenerem. Vale, vir incomparabilis, & me ama. Trajecti d. x. Septemb. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Ribbius catalogum Hagensem nondum vidit. Simul habebit, ad te curabitur exemplum. *Schultingii* reverterunt Leidam, tuoque servient desiderio. Junianos libros excussi plerosque. Manuscripti sunt nullius pretii, praeter Orosium, qui in charta est exaratus, eique Valerius Maximus est praefixus. Nisi *Mattheus* Lugdunensis Juris Doctor, qui ad hanc obeundam auctionem in ista nunc agit urbe, tuis votis obstiterit, tuus erit iste liber. Heri ad me perlatae sunt *Perpiniani* epistolae, quas *Franciscus Vavassor* edidit. Ammianus Marcellinus *Valesii* lucem brevi videbit. In epigrammate Catulliano tuam distinctionem valde probo. Versus tamen ultimi videntur etiamnunc mendis non carere. Durum enim est, nec pro candore Catulliano, *Expensum refero datum lucello*. Sed nihil tamen tua sententia melius nunc possum extricare. Accuratius autem hunc locum examinabo, simul ac per negotia licuerit mihi esse vacuo. Scribendum vero in illo ipso epigrammate *fuistis* recte vidisti. Id quoque priscos omnes codices prae se ferre *Achilles Statius* monuit. Sed in sequente versu mallem ex iisdem codicibus: *Nam nihilo minore verpa farti estis.* In epigrammate x. valde placet *praeconibus*. Nam praecones in provincias habuisse praetores constat ex Suetonii Tiberio, aliisque locis veterum scriptorum compluribus. In Martialis epigrammate mirifice blanditur quoque: *nec deest hinc oculis & inde lippis*. Sed in versu praecedente adhuc haereo. Nescio an satis Latine dicatur *moenae dominus* pro qui vescitur moenis. Nam in Arnobio longe aliud est, cum Neptunus dicitur *dominus moenarum & pistricum*. Irridet enim doctissimus Afer stultitiam paganorum, qui Neptunum credebant deum esse marinum, & imperium habere in moenas & pistrices. Sic & *frumenti dominus & piperis* est possessor, aut qui aliis vendit. Propius accedit *lacerti dominus* apud Juvenalem. Sic enim videtur ibi positum esse pro homine frugali

&

& tenui coena contento, ut ex sequentibus patet. Vetustissimum tamen vitium est. Nam antiquus interpres monet *lacerta* positum esse pro *lacerto*, quamvis male interpretatur. In Pomponii loco plane tibi subscribo, ut & in Martiali *cetarius institor* ex antiquo libro restituenti. Libri editi in Juniana auctione plerique pessime sunt habiti. Incompacti, quos tu desideras, sunt integri, & plerique tibi addicti, de quibus proxime plura. Pridie me invisit tuus affinis *Goesius*, filiam repetens. Dordraco ad nos excurrit, & hodie remeavit Hagam. Vale, meum decus unicum. Trajecti d. XXII. Septemb. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCXXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri festinans meum catalogum pro tuo subjeci. Hic vero redibit ad te cum libris perendie. Nam puer, qui nobis serviit in hac librorum auctione, domo aberat, vix ante meridiem reversurus. Cras obsecratione sollemni pax Dei quaeretur, ut, quod tibi emtum est, videre non possis ante perendinum. Calculos ponemus, cum libri mittentur, qui num omnes possint conjici in unam cistam aut fiscum, videbimus. Sin minus, majores colligemus, ut jubes, in fascem. Vinum cerasis conditum vix credo hic posse reperiri. Inquiram tamen diligentius. In Catulli loco illo perobscuro nihil melius extrico, quam quod tu excogitasti,

Expensum, ut mihi, qui meum secutus
Praetorem refero datum lucello?

Quamvis locum nondum satis perpurgatum existimem. Videtur enim durius dictum esse, quam fert ille Catullianus nitor. Longe tamen praeferam *datum τῷ vatum*, de quo novissime mecum sermones serebas. In Propertio tu perpulchre

Tantine ut lacrymes Africa tota fuit?

Nil potuit certius, & pulchrius inveniri dicive. In Martiale blanditur quidem valde *olidi coci*, sed nondum satis caussae video, cur recedatur a librorum veterum scriptura. Nam quamvis libri emerentur quoque ab aliis vilium rerum institoribus, potuit tamen, ut fit, ad contemtum poetarum testandum non inepte dicere, carmina hodie nullos inveniunt emtores, nisi solos cocos. Forte & quia in culinis poëticos complures libros reperit. Memini similia loquendi genera cum apud ipsum Martialem, tum apud Juvenalem aliosque occurrere, quibus tamen investigandis vacare nunc mihi non est integrum. De *odore impudico* deliberandum amplius. Nunc nihil decerno. Tuam tamen conjecturam pluris facio quam vulgatam lectionem, quae ferri non potest. Sed quid in illo epigrammate est *focus virens?* Marmorei horti etiam nunc meae insident memoriae, sed Plinii loca effluxerunt. In recensendo Justino cum *Scheffero* & *Fabro* saepe mihi res est. Hic mirificam amici sui *Borelli* explica-

tionem loci intricatissimi, qui extat lib. II. cap. 2. memoriae non modo prodidit, sed etiam summopere praedicavit: *Omnia in tabellis ligneis magistratibus perscribit, easdemque cera superinducta delet: ne aut scriptura sine tegmine indicium daret, aut recens cera dolum proderet.* Pro *easdemque* reposui ex Juntina *eademque* scilicet *cera.* Fateor locum esse salebrosum, & aut Justinum festinantem in contrahendo Trogo aliquid omisisse, aut librarios, debuisset enim praecedere *erasa cera, eademque superinducta delet*, quae scilicet ligneis tabulis inscripserat. Sed *Tanaquillus* hic longos logos serit. Tandem ipse conjicit legendum esse pro *delet tegit.* Mox *Borelli* conjecturam probat, qui legit *delevit*, contenditque hoc non a *deleo*, sed a *delino* esse, sicut *collevit* apud Gellium XVII. 9. Et sic *deleverat* ait capiendum esse in illo Petronii: *Nondum umbraticus doctor ingenia deleverat.* Quid vero est *delinere ingenia?* si addidisset *nugis declamatoriis* aut simile quiddam, posset forte ferri, ut *imbuere arte quadam:* sed nunc plane intelligi nequit. Vale, vir & amice summe, & a nostris salve. Trajecti d. XXVIII. Septemb. CIↃIↃCLXXX. Velim memineris *Phorbaei* & *Perizonii* in litteris ad *Naeldvicium*, & *Crucii* ad *Beuningium.* Omnibus promisi te illorum caussam aucturum. Largire de tuo puer dices. Sed novi tuam de omnibus bene merendi promtissimam voluntatem. *Otto Menkenius* & *Pfautschius*, Professores Academiae Lipsiensis celeberrimi, amici nostri *Carpzovii* perlustrarunt hac aestate Belgium & Angliam, & quicquid virorum insignium in iis habetur, viderunt. Nunc reditum adornant ad lares patrios. Sed religioni sibi duxerunt ex Belgio remigrare in Germaniam, antequam te praecipuum & unicum Belgii decus viderint. Hinc cum ad vos excurrere hoc die decrerint, petierunt, cum, ipse ne eos comiter, intercessérint Academica negotia nec opina, ut fores eis ad tuum complexum & bibliothecam aperirem his litteris. Quod officium viris clarissimis & mihi amicissimis debere non potui. Tu, nullus dubito, quin pro valetudinis ratione, quam firmiorem spero, comiter & benigne sis viros eximios excepturus. Mihi ex Anglia pertulerunt litteras ab Episcopo Oxoniensi cum nova editione Marci Antonini de Seipso, & a Cl. *Bernardo* Ciceronem a *Pithaeo* cum MSS collatum. Plura alias, cum te videro, quod tamen mihi cras non licebit. Hanc enim felicitatem mihi invident variae inexpectatae occupationes. Audio ad vos hodie excursuram quoque turbam juvenum. Tu malo cavebis. Vale, decus & praesidium meum. Traj. d. XXVIII. Septemb. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Accepi heri & ipse a fratre & *Carpzovio* litteras, in quibus illarum, quas ad te dedit, meminit. Meae sunt recentiores. Salvae tum res erant apud amicos. Deplorat tamen affinis sui *Martini Gejeri*, qui Saxoniae duci erat a con-

concionibus, quique unicam *Carpzovii* sororem duxerat, obitum. Friburgi ubi tum erat Elector cum aula, extinxit *Gejerum* apoplexia. Vir erat pietate, doctrina, facundia inter primos, quos Germania tulit hac tempestate, Theologos. Extant ejus commentarii in Danielem, Psalmos, aliosque libros; sed in primis cum applausu olim exceptus fuit ejus libellus non ineruditus de luctu Hebraeorum. Miror de Clemente Alexandrino recudendo cogitare Lipsienses, cum is liber satis sit obvius. Menagianas Antiquitates cupide videbimus. Catalogum Francofurtensem autumnalis panegyrios nondum vidi. Procul dubio festinatio nimia imposuit *Elzevirio*. Libros hodie accipies cum catalogo & rationibus. Puer, quo in emendo usi sumus, dicit tres quatuorve parvos libros desiderari, quos frustra quaesierit. Se tamen cum magistro auctionis de hoc furto questurum. Praeter hos viginti duos obolos, quos impendisse se ait puer in corbe emendo, nonnihil argenti tibi debetur refundendum ex illis nummis, quos mihi misisti. Non soli enim quinque floreni & quinque oboli sunt deducendi, sed & non nullum aes pro aliis quibusdam libris mihi sumtis, quos in illa ipsa schedula notaram, cui monasticum Anglicanum quinque florenis emtum inscriptum erat. Sed cum illa non sit ad manum nunc, & nescio quo in angulo abdita jaceat, rationes cras demum dispungi poterunt. Habui heri quoque ab *Huetio* litteras, scriptas Alneti, quae Abbatia ejus est, undecim miliariis distans Cadomo versus Austrum, ad Udonem fluvium, in quibus haec de te: *Cl. Heinsii studium & humanitatem erga me jam ante expertam nunc etiam ex litteris tuis cognoscere per mihi gratum atque jucundum est. Deus hominem optimum, elegantiorum Musarum alumnum, nobis sospitem praestet.* Non longe post: *Probari tibi Heinsioque poëmatia nostra laetor, & in eo, ita me Deus amet, non mediocriter glorior, cum vestrum utrumque norim, quam egregii amoenitatum hujusmodi spectatores sitis. Poëtam enim artificio suo prae caeteris delectari & efferri optime nosti.* Habui & ab alio amico Parisiis litteras, quem rogaram, ut mihi significet, cur *Justellus* suam vendiderit bibliothecam. Reposuit se ex ipso *Justello* intellexisse, hanc istius rei caussam esse, & quod videat precium librorum quotidie minui, & quod credat ruinam impendere sacris nostris, praestareque pecuniam habere in numerato, quam multos libros, qui tali tempore sint oneri futuri possessori. Alios tamen addit credere, uxorem, quam tenerrime amet, hujus venditionis auctorem esse. *Phorbaeus* quoque tibi salutem dicit, promittitque, si cognato tuo se tradideris Dordraci sine hortatu suo, te intellecturum tibi rem esse cum homine gratissimo, quamvis nulla caussa sit, cur se poeniteat loci, quem teneat. Tibi quoque nunciari vult, se totum esse in convectanda variorum messe in Hesychium. Apud Justinum visus sum heri mihi locum emendare lib. 11. cap. 13. non longe a fine. In editis sic legitur: *Erat res spectaculo digna & aestimatio sortis humanae, rerum varietate miranda.* Recte vidit *Schefferus* haec male cohaerere, cujus notae videndae. Sed omnis difficultas minuitur, si scribamus: *erat res spectaculo digna, & aestimatione sortis humanae rerum varietate mirandae.* Utinam in animum inducere posses, ut aeque lectioni Justini aliquot horas impenderes, ut olim impendisti Floro. Non po-

poterat huic scriptori optatius aliquid accidere. Vale, decus & praesidium meum. Trajecti d. xxx. Septemb. CIƆIƆCLXXX. En tibi alium Catalogum. Velim & Crucii & Perizonii memineris. De Goudano posset scribi, si quaerant, ut doctrina & dexteritas in docendo & regendo ludo jam sit probata, meliorem hoc inveniri non posse, quod est verissimum. Sin ille non possit obtineri, aut malint doctum juvenem 30. circiter annorum, doctiorem *Perizonio*, & qui gravitatem quandam vultu prae se ferat, in nostris terris non haberi. Sed sus Minervam.

EPISTOLA DCXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUae ad Catullum notasti, quibusque tuas priores emendationes firmasti, omnia sunt pulcherrima. Certum est, *junge mi calices amariores*, ut & *farti estis*, & *mentula verpa* apud Martialem. Si & ceteros naevos illius epigrammatis mihi indicaveris, augebis tua beneficia. In epigrammate VIII. Catulli versus illos, quibus tu medicas manus admoves, contaminatos esse *Statius* quoque vidit, qui emendat;

At tu dolebis, cum rogabis nulla
Scelesta nocte. Quae tibi manet vita.

Quod non longe sane abit a membranis, quae prae se ferunt, *scelesta ne te.* Si *jam* extaret in ullo codice, tibi sane applauderem corrigenti. *Scelesta quae ne jam tibi manet vita? Lenae* non arridet. Nam etsi lenarum opera uterentur in conciliandis puellarum noctibus amatores, tamen multum rogatas illas fuisse a lenis non est verosimile. Nihil melius video, quam quod *Statio* in mentem venit. Politiani opera inspicientur. Si Ascensianae sunt editionis illos duos florenos & tres obolos, qui tibi ex argento debentur (nam praeter illos viginti duos obolos qui jam subducti sunt ex fisco, nautae Leidensi pridie fuerunt numerandi quatuor, pro naulo nummorum, alii ad Ryckium sunt missi, & libellus historicus, quem desiderabis, sex obolis fuit redemtus) impendam. Sin viliori pretio vendentur, cetera perendie tibi reddam. Rogo, ut illo die mecum pransurus venias. Saepius hac aestate a collegis Theologis vocatus perendie illos revocabo, & senatorem *Voetium* quoque invitabo. Nunc cum tempestas nondum asperrima permittit, iterum iterumque peto, ut ad nos excurras, & in prandio praesto sis. Cras expecto, num scapha, an curru velis uti. Si scapha veheris, rheda te ad escensum praestolabitur. Daventriensia mihi erunt curae. Sed *Perizonius* dicitur gravi morbo correptus jacere. Libros incompactos nunc accipis; historicus, nescio quo ex mea mensa aufugerit. Retrahendus tamen ex fuga est. Vale, & veni. Trajecti a. d. IV. Octob. CIƆIƆCLXXX.

EPI-

EPISTOLA DCXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NObis tua suavissima consuetudine in hoc quasi condicto prandio carendum esse doleo sane quam vehementer. Nam cum non ignorem, quibus tu suavitatibus & tuas & aliorum coenas, quibus Atticis salibus & jocis eas condire soleas, video nobis quoque praecipua voluptatis, quam animo praeceperamus, parte carendum esse. Itaque per te non licebit nos tam hilaribus esse, quam speraveramus. In Catullo nihil est certius *cum rogaberis nulli, scelesta, noctem.* Haec est Catulli manus. Ancillae olidae sordent mihi foetentque. Haec pridie scripseram, sed ne cetera, quae tua scire interest, adjicerem, obstiterunt convivae maturius interpellantes meam operam. Heri quoque intervenere non nulla, quae non siverunt me hanc epistolam pertexere. Interea litteras alias habui a *Carpzovio* valde prolixas, in quibus & fata patriae suae, & suae domus, quae *Gejerum* amisit, deplorat, in primis dolet propter hanc temporum acerbitatem nihil librariae rei ad illos perferri, quo difficiles curas possit discutere. Adeo enim arctis vicinorum malevolentia se includi finibus, ut vix centum ab urbe passus sibi liceat conficere; Obsideri omnes vias a militibus, seque intra angustias & miserias urbis afflictissimae repelli. Hanc caussam esse, cur *Menagii* Amoenitates jam dudum confectae ad te & me non perferantur. Illis subjecit vitam *Henrici Valesii* a fratre litteris proditam. Multa deinde subnectit in his littteris de utroque nostrum, deque suo de nobis bene merendi studio, si vivat. Sin humanitus ei quoque quid accidat, rogat, ut epithaphio nostrum in illum amorem testatum faciamus, quod Deus avertat. Reinesianas inscriptiones in magno versari discrimine, ne intercidant & pereant. Typographum enim, cujus proela fatigabant, cum universa familia & servis extinctum esse peste. Metum contagii, quod certum plane sit, si quis chartas ex infecto loco auferre, inque iis perlustrandis studium ponere velit, non minus excusas plagulas, quam archetypon officinae sic alligare, ut, dum nemo aut eam intrare, aut quicquam inde petitum manibus contrectare audet, periculum sit, ne confusis bustuariorum, vespillonum, aliorumve perditorum sive nequitia, sive negligentia, prorsus operis aliqua nondum impressa pars pereat, & αὐτόγραφον auctoris, cujus descriptum exemplar non supersit, intercidat. *Ferrarii* Electa Patavii edita paullo, antequam pestilentia illas terras infestarit, fuisse Lipsiam perlata, quorum lectione se mirifice delectari, ut & dissertationum *Perizonii* narrat. Frater quoque meus cum suis etiam tunc valebat. Deum precor, ut amicissima capita in tantis periculis servet. *Ferrarii* Electa summopere videre desidero. *Lambecii* octavum tomum ait se accepisse. Auctorem Pragae pestilens lues extinxit. *Perizonio* misi tuas, & Valerium Maximum, & ab illo litteras habui, quibus rogat, ut apud te tarditatem in respondendo tuis litteris ex-

cusem. Proxime se, volentibus diis, officio functurum, se nunc a febri ardentissima respirare, & vires collapsas recolligere. Non tamen binas, sed unas tantum litteras a te habuisse. Dordracenae provinciae est cupidissimus. De ceteris proxime. Vale, vir summe & me ama. Trajecti d. VIII: Octob. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

PRolixas hodie daturus eram ad te, quas tuis binis novissimis reponerem. Sed cum prandium sit accelerandum, & a prandio statim prodeundum paucis his versibus, pro tuo in me studio, contentus eris, subitisque, quae nec opino supervenerunt, occupationibus ignosces. *Cornelium Schultingium* Lugduni, & *Francium* Amsterodami gravissima febri fere confectos jacere heri ex amicis accepi. Deum quaeso, ut utrumque servet. De puero nummos pro venditis libris magistro auctionis numerante, antequam exploratum & perspectum habuit, qui desiderentur, merito quereris. Illius hominis videtur culpa esse, qui libros adportat & recondit, quod nonnulli intercidant. In posterum inspiciendi erunt libri, num adsint, pro quibus nummi sunt pendendi, antequam pendantur. Mihi non semel in paucis numero libris mihi vindicatis idem accidit. Reliqua, quae tibi debentur, a me ipso recipies, cum te videro. Politiani opera in Ratingiana auctione Basileae prodierant, non apud Ascensium. In Catullo pulchre restituisti

Cum rogaberis nulli, scelesta, noctem.

Nihil verius. Apud Martialem, valde probo *Judaeum nuda qui cute pondus habet.* Hoc est, qui habet recutitam mentulam, utpote Judaeus religione. Sed in sequente disticho puto retinendum omnino esse *vera mentula.* Non enim dixit servum Lecaniae fuisse Judaeum, sed cum lavaretur inter tot nudas mentulas, etiam Judaicas, solam tamen sui servi mentulam eam texisse, ideoque quaerit, an credat illam solam veram esse mentulam, ceteras, quas quotidie senum juvenumque oculis devorabat, non esse veras mentulas, sed inania pondera. In sequente versu mallem utique, sensu postulante, *quin tu*, si libri veteres annuerent, a quibus propius abest, *at quin. Referre* apud Catullum recte quoque vidisti non sic capiendum esse, cum *Statio* ut *referre expensum*, sed *referre expensum datum in lucello* esse, reportare donum expensum. In Catulli epigrammate 96. *cavas Atacis ad undas* omnino tecum scribendum. Sed quid *undae cavae* significent, velim exposuisset *Statius.* In memoriam mihi hae revocant locum corruptissimum apud Lucianum, in quo legitur κοίλη Ἀερβίη. Is me diu fatigavit & exercuit cum nostro *Cupero.* Sed tandem deprehendi vitium, quod ibi latet, de quo alias plura. Nihil etiam vidi melius, aut quod minus discedat a librorum veterum vestigiis, quam quod tu scite hercle excogitasti:

At

At Volusi annales Aduam morientur ad ipsam, quamvis praestare nolim eam esse ipsius Catulli manum. Nec displicet

Pentheos in triplices funera lata rogos.

In Martiali *olidos cocos*, si vulgatum non fers, probo prae *solitis*. Sed nondum persuaderi potui *soli* rescribendum esse. Quamvis non soli coqui rediment chartas, sed & institores cetarii, aliique: verum haec dicuntur ad augendam invidiam, ut saepe alias factum. Sportam hanc male clausam cum libris heri attulerunt nautae Leidenses, cum abessem domo cum his *Ryckii* litteris. Nautis pendendi fuerunt duodecim oboli. Spero omnia tibi salva esse. Praeter *Francium Daniel Elzevirius* quoque febre infestatur, cum quinque familiaribus. Vale, vir maxime, & a nostris salve. Trajecti d. XII. Octob. CIϽIϽCLXXX.

EPISTOLA DCXLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

FUnestissimus hodie nuncius ad nos perfertur de morte veteris amici communis, *Danielis Elzevirii*, quam heri sub meridiem obiit. Magnam jacturam fecit res litteraria, majorem familia, cujus major pars dicitur quoque lecto affixa esse. Febres istae, quae infestant praecipue Amsterodamum & Hagam, non tam magnam stragem edunt, quamvis non paucos nostros familiares extinxerint, quam maximam vim hominum affligunt, & diu vexant. Deus te diu salvum & incolumem servet, φίλτατον κάρα, in quo uno nunc, vetustissimis necessitudinibus amissis, conquiesco. A *Justello* heri litteras habui & *Schnabelio*. Ille significat Flori exemplar, quod ei dono miseram, sibi traditum esse. Novorum librorum, nihil dignum visu prodiisse. *Schnabelius* prolixa epistola narrat, quos in Anglia viros doctos viderit, & quid moliantur. Compellavit etiam *Isaacum Vossium*. Apud *Thomam* Gale vidit λεξικὸν τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας ἀνέκδοτον, qui & luci parat Pentateuchum Alexandrinum, Episcopus Oxoniensis *Joannes Felius* novam Cypriani editionem adornat. Ipse *Schnabelius* contulit passionem Perpetuae & Felicitatis cum codicibus MSS. Canonicorum Salisburiensium, quorum copiam ei fecit episcopus. In eodem codice esse Passiones Soteris sub Diocletiano, Maximiliani Carthaginiensis Maxilli centurionis, quam valde piam esse, & Polycarpi veram, quae dignae sint, quae describantur. *Thomas Marschallus*, qui edidit Novum Testamentum lingua Saxonum, propediem Novum Foedus lingua Aegyptiaca edet. *Bernhardus* in tertio libro Josephi versatur, viresque acquirit eundo, in cujus Musaeo viderit ἐπιμερισμοὺς Ἡρωδιανοῦ, saepe laudatos a magni Etymologici auctore, sed nondum a quoquam publicatos. Joannem Antiochenum paratum esse praelo, sub quo nunc sudent apud Oxonienses *Pocockii* commentarius in Δωδεκαπρόφητον, Saxonicum, Psalterium Aegyptiacum, Ptolemaei Harmonica. De te ille

haec:

haec: *Nobilissimum Heinsium de suo d' Acherio rogare miror, cum de illa re diu nihil plane cognoverim, neque ullus sit, qui mihi hos libros apportarit, quemadmodum multoties desideravi. Nam ipse mihi illos sumere decreram, tomosque illos, quos desiderarat, meis nummis comparare. Credidi igitur mutasse sententiam Heinsium. Si modo significavit reduci in Belgium, cui commiserit, per amicos curabo, ut desideriorum compos fiat. Ego post hos quinque dies Lutetia discedere, & per Sedanenses, Namurcum, Trajectumque ad Mosam ad vos properare constitui.* Haec *Schnabelius.* Forte d' Acherii tomi, quos Lutetiam curaveras, cum meo Floro sunt perlati. *Schnabelius* ubi ad nos cis paucos dies venerit, si tempus & valetudo siverit, ad te excurremus. Apud Senecam epistola XVIII. locus est vexatissimus, in quo se exercuerunt *Lipsius, Turnebus* & *Scaliger: Non est quod existimes me ducere te ad modicas coenas, & pauperum cellas, & quicquid aliud est, per quod luxuria divitiarum taedio ludit. Modicis coenis*, quae a *Mureto* sunt, hîc nullus locus. MSS. & edd. vett. quas & ipse habeo, *admoveas coenas*, aut *moneas coenas.* Mihi videbatur legendum esse *ad micas.* Quod cum non intelligerent, hinc varie fuit corruptum. Si verum est, quod *Muretus* dicit, libros quosdam veteres habere *medicas coenas* minus dubito de mea conjectura. Posset etiam legi *modicas micas.* Nam, quia vocabulum est insolentius, id absorpsit praecedentis χῦεις earumdem litterarum. Dein cum *modicas* sine substantivo nullam efficerit sententiam, adjecere *coenas.* Locum Plinii in epistolis, cui hoc vocabulum quoque reddidisti, heri diu frustra quaesivi: sicut & illa loca, quae pertinent ad *marmoreos hortos.* In Justini libro IV. 4. *omni squaloris habitu ad misericordiam commovendam acquisito concionem deformes adeunt.* Credisne Latine dici *omnem squaloris habitum* ad misericordiam commovendam *acquirere?* mihi non videtur, quod recte *Schefferus* quoque observavit. Legendum forte: *conquisito:* ille mallet *accito. Virens focus* est in epigrammate 32. lib. XII. ubi quoque est odor ille *impudicus*, qui nostras ferit nares,

Foco virenti suberat amphorae cervix.

Sic edidit ex antiquis libris *Scriverius.* Probasne illius explicationem? Sed nimius sum, & te obtundo. Vale, maxime virorum & amicorum summe, & a nostris salve. Trajecti d. XIV. Octob. CIↃIↃCLXXX. Audio *Isaacum Gruterum* quoque Rotterodami decessisse: sed haec nondum mihi sunt explorata.

EPISTOLA DCXLII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

D*Anielis* filius cur hodie ad vos se non receperit, uti prae se ferebat, & tibi me significari gaudebat, haec est caussa. Huc a matre missus fuit, ut exequias sororis *Ludovici*, quae ante hos sex dies sine liberis vidua obiit, prosequeretur, simulque hereditatis curam gereret. Sed a *Petro*, qui in possessionem bonorum, quasi ista hereditas sibi soli venisset, se ipse misit, tam male fuit

fuit acceptus, ut vespertinam in scapham se conjiciens citato itinere sibi Amsterodamum remeandum esse, & cum matre aegra deliberandum statuerit, ut ejus auctoritate munitus sub noctem hodie redeat, & jus suum persequatur. Haec tibi significanda duxi, ne credulitatem meam accuses. Heri τῷ παιδὶ τοῦ Δανιῆλος fixum erat ad vos excurrere; sed post mutavit. De tua valetudine certior fieri per quam cupio. Spero jam meliuscule fractis doloribus, tumore sedato, esse. Faxit Deus ut plane brevi convalescas. *Bigotius* nihil novi mihi significat, sed me rejicit ad tuas litteras. Vehementer dolet se *Suabelium* non nisi paucis diebus, antequam discedendum sibi sit, Lutetiae vidisse. Hoc praecipuum argumentum istius epistolae, nisi quod narrat, Floros tandem allatos esse, quos amicis sit aut ipse, aut per *Algerium* traditurus. *Spanhemium* nondum bene se habere, ideo rure caussa curandae valetudinis agere. Vale, ô decus meum. Trajecti d. xx. Octob. Julian. CIƆIƆCLXXX. Nostri omnes te salutant plurimum.

EPISTOLA DCXLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NIhil verius est, quam quod de tuis scripsi dixique epulis. Nusquam lautius nusquam libentius edo biboque. Tuas enim dapes condis tot salibus, tantis leporibus ac veneribus, tam doctis fabulis, ut regiae lautitiae prae tuis deliciis mihi sordeant. Meam infantiam cum tu laudas, mirifice mihi placere, magnosque spiritus sumere incipio. Tantum virum enim, cui principatum ingenii omnes politiores homines lubentes deferunt, non posse falli, nisi velit ipse suae famae labem foedam aspergere, mihi persuadeo. Sed tamen cum me ipse exploro, & curtam meam suppellectilem recognosco, cristas quidem, quas erexeram, abjicio, sed amor quid possit, & quantas nebulas etiam perspicacissimis oculis possit offundere, tacitus cogito mecum & miror. Quamvis autem eloquentiae opinionem abjecerim, me tamen non minus amo, quia ab *Heinsio*, ad cujus os non Graeci, sed omnes Europaei cultiores ora obvertunt sua, amari me sentio. Non possunt enim non οἱ χαρίεντες existimare me aliquid esse, cum tu me amas. Per te igitur sublimi ferio sydera vertice. In Manilio divine tu, *somnosque in membra vocamus*. Sic scripsit Manilius sine dubio. *Huetius* non videtur mentem *Scaligeri* cepisse. Non enim hoc agebatur, num Latine dicatur *somnum in membra*, *aut membris locare*, sed num *locare somnum* recte dicatur. Quod nemini Latina docto persuaserit. Aliud apud Plautum est *collocare in soporem*, pro facere, ut quis dormiat. Expressit enim Plautus Graecum καθίζειν, qui dicunt καθίζειν κλαίοντα, εὕδοντα. Sed quis dixerit nos locare somnos in membra, cum sopimus. Posset forsan usurpari de medicamento, quod somnum nobis conciliat: sed de somno, qui nos corripit per ipsam rei naturam, in ulla lingua non potest usurpari. Sed ego nimius sum. Si omnes tuae conjectu-

jecturae tam certae sunt, quam haec, non os solum occludes amico nostro, sed omnibus, qui in Criticos invehuntur. *Vaillantius* triduum tantum exegit apud Batavos, confestim ad suos lares revolans, febri credo ἐπιδημίᾳ, quae Batavicas urbes infestat, deterritus a longiore mora. A *Schultingio* nihil etiam nunc responsi tuli. Vale, princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti d. XXIX. Octob. Jul. CIↃIↃCLXXX. En tibi litteras & panegyricum *Francii.*

EPISTOLA DCXLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Laetabar sane, cum tuam manum viderem, magna levatus sollicitudine, quam tuum silentium, cum nullas heri a te accepissem, mihi attulerat. Doleo tamen nondum te firmiore uti valetudine, viresque fractas nondum a te recollectas esse. Tu fervi, quantum potes, valetudini, ut quamprimum te incolumem possimus complecti, & a te sive coram sive litteris illis plenis nectaris & favi Attici erudiri. Habes hic fasciculum, quem hodie Lugduno accepi a *Schultingio* tibi mittendum. Ipsum rogaveram, ut mihi significaret, quomodo se haberet editio Lugdunensis Harpocrationis, respondit perventum esse ad vocem κληροῦχος p. 216. sed jam diu cessare operas in illo detexendo, quia typographus decoctor & ad paupertatem redactus abruperit quasi illam telam ἱστὸν ἄλλον. Quid ergo fiet Harpocratione Valesiano, qui ut & exemplum notarum ex illo descriptarum penes me est? Non possum auctor esse heredibus Elzevirianis, ut ante proelis committant Valesiana, quam Lugdunenses progressi fuerint in suis excudendis. Nam sine commentario *Maussaci* frigebunt illa, ut nunc est, quia tota Graeca fere sunt, quae a quam paucis appetantur, tu non ignoras. Nescio igitur, quid consilii capiam. Num ipsum Valesianum exemplar *Prousello* remittendum sit, ut ipse flagitat, an diutius retinendum, ut consulatur in locis dubiis, cum editio adornabitur. Sed ejus potiundae spes fere decollavit, nisi alius bibliopola hunc expositum infantem quasi respexerit. *Schnabelium* indies expectamus, & miramur, ubi tamdiu desideat in itinere, si dictis facta respondebunt XXIV. Octobris Gregoriani itineri Sedanensi se dedit. Simul ac appulerit ad nos, te certiorem ejus adventus faciam. Habui litteras a *Magliabeckio*, nullius fere rei dignae scitu nuncias. Inter alia rogat, ut tibi, pro jure illo amicitiae, quod inter nos intercedit, significem in praefatione tua in Virgilium, te male Carpensem Cardinalem appellasse *Ludovicum*, cum ei nomen sit *Rodulpho Pio*, uti constet ex plurimis monumentis, quae viri docti ei inscripserint, sicut ex Apologia *Stunicae* contra *Erasmum*, nonnullis libris *Panvinii*, aliisque pluribus. Praeterea librum illum nunquam fuisse *Achillis Statii*, quod tu affirmes, sed a Cardinale Carpensi legatum testamento bibliothecae Vaticanae, ex qua mala manu fuerit sublatus, idque constare ex ortagraphia *Aldi Manutii*, in qua legatur: *Qui liber pridem asservabatur a Rodulfo*

dulfo Pio Cardinale Carpensi, nunc bibliothecae Vaticanae ab eodem testamento legatus, ubi sit, plane ignoro: nec enim cum video in bibliotheca Vaticana custodiri, & opinor ab aliquo furto surreptum, & quae sequuntur. Extare quidem elegans epigramma *Statii*, quibus libri illius vetustatem commendet, sed inde non posse colligi Statii fuisse, quia *Statius* in commentario ad Catulli Phasellum illum librum laudet, non tanquam suum, sed quo beneficio Cardinalis fuerit usus. Rogat itaque, ut tecum haec communicem, ut, si tibi videatur, in tua haec emendes praefatione. Pridie dono mihi missus fuit ab amico Colonia Virgilius manu exaratus, satis antiquus, qui tamen libros tantum Aeneidos complectitur, quem videbis, cum te videro. Inventus fuit in taberna, in qua vendebantur veteres membranae. Rationes nunc festinans invenIebam. De iis proxime. Vale, ingeniorum & amicorum prime. Trajecti postrid. Kal. Novemb. CIƆIƆCLXXX. Julian.

EPISTOLA DCXLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

PRidie novum nomen in accepti tabulis mihi fuit scribendum, cum me dimisisti gravem animi & corporis deliciis. Quid vero tandem de me fiet, cujus tanto aeri alieno, quod apud te contraxi dudum, novus indies cumulus accedit, cum uncia nulla superfit, qua tecum decidam? Ingato nimirum vivendum & moriendum erit, nisi voluntas egregia tibi pro re fuerit. Hanc diis hominibusque testibus semper prae me feram, nec eam ulla dies, quae me cunque sors manet, unquam immutabit. Epistolam tuam, quae heri hora sexta vespertina tradebatur, illico curavi ad *Schultingium*. Cum placida quiete sopitus superioris diei noctem transegisti, gaudeo incredibiliter, proque laeto augurio habeo meliorem valetudinem brevi recuperandi, pro qua vota nuncupo quotidie, Deum veneror, ut illa mihi reddere liceat. Triumphabimus sane, festumque diem indicemus huic domui, cum hic nuncius ad nos perferetur. Domum regressus inveni Harpocrationis Lexicon Valesianum, cum exemplo ex illo descripto, quod, simul ac occupationes tulerint, cum exemplari committam. Si Lugdunenses non cessaverint in suo Lexico publicando, haec statim quoque proelis Amsterodamensibus committentur. Aliud quod narrem nunc non inveniebam. Nam tua Catulliana mirifice placent. Vale, virorum maxime, & tuam valetudinem diligenter cura. Mea meique omnes te plurimum salutant. Trajecti IV. Novemb. Gregor. CIƆIƆCLXXX.

EPI-

EPISTOLA DCXLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Binis tuis responsum debeo nimis diu. Et occupationes & vocationes cum publicae tum privatae solito crebriores superiorem mihi exemerunt hebdomadem, ne nunc quidem liber solutusque sum, ut tuae pulcherrimae doctissimaeque epistolae respondere possim. Quaeso itaque te, ne iniquo feras animo vadimonium hoc a me differri in crastinum aut perendinum diem. Hodie *Fagelii*, qui fratris Syndici filius est, sollemnibus epulis inaugurabitur, relatus in doctorum Juris decurias. *Dictum feliciter*, *ingens coena sedet*. Interea videbis nostrum *Schnabelium*, qui nunc ad vos contendit, heri ex Galliis ad nos invisit. Mihi quidem amicorum, quorum mentionem fecerit *Bigotius*, litteras attulit plenas verborum honorificorum, sed inanium rebus novis. Nec de suis, nec de aliorum operibus quicquam meminerunt. De Harpocrationis lexico videndum est, num alius persuaderi possit, qui id consummandum suscipiat, bibliopola. Exemplar Valesianum nobis diutius retinere vix licet. Binas habui epistolas a *Guilielmo Proustello*, quibus vehementer urget, ut hunc librum propediem recipiat, inter omnes, quos e Valesiana bibliotheca emit, sibi carissimum. Vale, vir maxime & me ama. Trajecti Batavorum d. VIII. Novemb. CIↃIↃCLXXX. Rationes, ut nuperius subduximus calculos, puto constare. Nimirum tibi hîc reliquos esse tres florenos tres obolos, quos, ubi jusseris, tradam bibliopolae.

EPISTOLA DCXLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Mirifice gaudeo *Carpzovium* etiamnunc in vivis esse, quod & de fratre meo licet augurari. *Thomasium* tamen extinxisse vim luis cum filio doleo. *Thomasius* vir erat doctus, quem a teneris annis amavi & colui. Is unus cum *Franckensteinio* supererat, cum biennio Patriam viderem, quos adolescens litteris operatus Lipsiae cognovi. *Nesselium* ignoro. *Obrechto* despondëri cathedram Upsaliensem Schefferianam laetor. Dignus est, qui ex illo incendio, quod imminere videtur Argentorato, salvus & incolumis evadat. Velseriana epistola non ad *Lipsium*, sed ad *Gothofredum Jungermannum* est exarata. Hac die constitui forulos excutere, ut illam *Arnoldo* nostro mittam. *Schnabelius* tibi plurimas apud me gratias egit. *Petiti* observationes proxima hebdomade, cum Amsterodamo redierit Delphos, habebimus. Pecuniam cras a me bibliopola accipiet. Hodie enim supplicatio in ista dioecesi habetur. Ad *Proustellum* litteras

teras dabo, eumque obtestabor, ut saltem per hanc hyemem nobis usum libri Valesiani indulgeat. Proximis feriis exemplum descriptarum notarum componam cum αὐτογράφῳ. A *Menagio* heri litteras accepi, quibus significat, se tua valetudine summopere cruciari, & proxime ad te scripturum, missurumque aliquot exemplaria suorum poëmatum denuo editorum. Genevae recuditur quoque Etymologicum ejus Italicum. Optat, ut nostris bibliopolis possit persuaderi, ut novam etiam commentarii ejus in Diogenem Laërtium editionem velint adornare. Scribam hoc nomine ad Amsterodamenses & Leidenses bibliopolas. *Virentem focum* apud Martialem optime exposuisti. Scriveriana explicatio non convenit illi Iro; nam divitum est luculentus focus. De reliquis cras, Deo dante. Nunc sacra vocant. Vale, unicum seculi hujus ingenium. Trajecti d. XI. Novemb. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCXLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

MUltis leporibus, multa doctrina conditae sunt litterae, quas a. d. v. Novembris exarasti. Ex interiore Musarum penetrali petiisti, quae de *virente foco*, de *ɣ verus*, de *curtis Judaeis*, de *cavis Atacis undis* disputasti, nec non de *Marmoreis hortis*, de *Cadmeis Bacchis*, deque *Baccheo sanguine*, quanquam *Pentheo* in codice antiquo legi testetur *Barthius*, sed pro tua stat sententia vetus interpres, aliique codices. Recte vero exponis de vitulorum haedorum aliorumque animalium, quae dentibus lacerabant, sanguine. Nota est Baccharum ὠμοφαγία, quamvis & de Baccharum sanguine possit intelligi, ut tecum sentit ille Statii antiquus scholiastes. In Plinio valde placet: *quotidiana mica, ac meorum coenatio.* In Justino vereor ut ferri possit, *omni squaloris habitu acquisito.* Longe aliud est *vires acquirere eundo* apud Virgilium; nimirum invalescere, vires parare. Sicut autem nemo, puto, loquens emendate dixerit, *vires adsciscere*, nisi forte ubi vires ponuntur pro copiis, aut exercitu, licet ne in hac quidem notione ullum succurrat exemplum, sic nec commode dicas *habitum acquirere* pro adsciscere. In Martiale nondum possum damnare, quod in editis & MSS. extat, *an sola est servi mentula vera tui?* Si inter nudos Judaeos lavari fuisset solita Lecania, hoc desideraretur acumen. Verum cum Martialis dicat illam in balneis inter nudos viros fuisse versatam, interque servos nudos, qui non erant verpae, & recutiti, miratur Lecaniam solius sui servi mentulam obligasse, illamque propterea atro sale perfricat poëta petulans, quasi crediderit Lecania, ceterorum mentulas non esse veras, quae possint sine pudoris jactura adspici, servi vero sui mentulam solam pro vera habuerit. Sic *verum rus* lib. III. ep. 57. *vera statua* apud Auson. ep. 44. & 46. Difficultas est omnis in hoc versu:

Judaeum nulla sub cute pondus habet.

Sub cute pondus habere quid sit, vix exputo. Recutitum non puto intelligi, alioquin ipse quoque Martialis recutitus fuisse credendus esset. Hoc enim necessario colligendum esset ex his verbis. Sed meus servus, qui verpa est, tecum nudus lavatur, ut de me taceam, qui scilicet & ipse sum Judaeus. Hoc nisi dicat, inepta est oratio. Ut omnia magis cohaereant, sic videtur scribendum, *Judaeum nullus sub cute pondus habens. nullus* pro non, qui non habet Judaicam mentulam sub cute, licet retrahas & inspicias cutem. Solebant enim Judaei originem suam celaturi praeputium retrahere, quod Apostolos vocat ἐπισπᾶσθαι, de quo multa viri Hebraica docti. Sententia igitur epigrammatis haec est. Tu, quae inter nudos viros juvenesque lavaris, solius servi tui tegis pudenda, quasi illius mentula sola sit vera, ceterorum mentulae aut nullae aut nullius loci. Etsi vero nudos viros saepe in spectaculis viderent matronae Romanae, nullae tamen nisi prostituti pudoris cum viris lavabantur. Petronii locus non videtur multum ad rem facere, potuit enim scire Fortunata servum suum recutitum esse, licet non videret, quia non dissimularit religionem; Judaei autem, non tam quod verpae essent, invisi erant plerisque gentibus omnibus, ut clare Tacitus in Historiis, sed quod haberentur deorum & religionum contemtores. Stertere autem ipsum ideo fuit conquesta, quod ceterae familiae ronchi ejus essent molesti. Nihil caussae video, cur hic abeamus ab ista simplicitate. In ultimo versu probo; *Quid ni?* Pro tua invitatione hesterna gratias tibi denuo agimus: sed quando par pari licebit referre? Semper ego coenator, nunquamne reponam? Potes jam, si modo velis, ad nos excurrere. Fac igitur, ut excurras quamprimum. Trajecti d. xv. Novemb. CIƆIƆCLXXX. A nostris omnibus salvebis.

EPISTOLA DCXLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN lepusculum, cui mattearum principatum tuus tribuit Martialis, heri mihi dono missum! Maluissem in meo triclinio per valetudinem tuam me illum apponere tibi potuisse, sed cum vocationes meae toties fuerint irritae, non potui, quin, quod coram mihi non licuit, absenti, ut ita dicam, propinarem. Te volo libenter esse, & quicquid superest, molestiarum expuere penitus. Ex Holsatia hodie litterae ad me perlatae sunt, quas ad me misit negotiator Amsterodamensis, qui & Lipsiensium litteras curat. Is mihi significat ad se Lipsia d. xx. hujus mensis Gregorianae epochae scribi, pestilentis luis vim ita fractam esse, ut vix quatuordecim aut quindecim quotidie eant, cum antea quadraginta, imo quinquaginta numerum excesserint. Spero Deum sanitatem iis restituturum, & nostros amicos servaturum. In Lactantii libello de mortibus persecutorum Cap. 1. pag. 2. legitur: *Nunc placatus servorum suorum Deus jacentes & afflictos coelesti auxilio sublevavit.* In his nihil est, unde pendeat *ser-*

vorum suorum. Censeo itaque legendum: *Nunc planctus servorum suorum Deus, nunc jacentes & afflictos coelesti auxilio sublevavit.* Cap. VIII. pag. 71. est locus contaminatissimus: *Hoc solum differebant, quod avaritia minori altero fuit plus, majori vero minus; sed plus timiditatis, plus vero animi non ad bene faciendum, sed ad male.* His nulla subest sententia. Vide num tibi probari possit haec conjectura. Verba videntur esse transposita vitio librariorum; & sic ordinanda: *Hoc solum differebant, quod alteri major avaritia; sed & plus timiditatis, alteri minor avaritia, plus vero animi, non ad bene faciendum, sed ad male.* Diocletiano dicit majorem avaritiam fuisse, sed & majorem timiditatem. Inde paullo ante dixit, illum *orbem terrae simul & avaritia & timiditate subvertisse.* Propter illam timiditatem tres in consortium imperii adscivit, qui multiplicatis exercitibus exhauserunt imperium Romanum. Dein subjunxit avaritiae exempla: Maximianum autem fuisse magis avarum, quippe qui fuerit prodigus, sed animosiorem in male agendo, nimirum in locupletissimis senatoribus interficiendis, & virginibus abducendis. Tu si quid nosti rectius, imperti, & vale, ac salve a nostris omnibus. Trajecti d. XVII. Novemb. CIↃIↃCLXXX. Lepus statim erit exenterandus. Haec scripseram, cum tuae acceptissimae mihi traduntur. De Martialis loco nolo diutius serram ducere. Nondum possum ullum videre acumen in hoc epigrammate, si *verpa* legatur. Recte haec tu: *Sed meus servus, qui recutitum penem habet* (recipio enim *nuda qui cute*, ut partim ex codice Thuanaeo, partim ex conjectura hunc locum bene constituisti) *utpote Judaeus, tecum lavatur nudus, ut de me ipso nihil dicam, qui aeque nudus tecum lavor: sed juvenes pariter ac senes tecum lavantur nudi*, vide nunc an ullum sit acumen, si sequatur: credisne ergo tuum solum servum esse recutitum & habere mentulam erectam? An non acutius est & venustius, si sic scripsit, cum laveris inter juvenes & senes, & recutitos quoque, solius tamen servi tui cum mentulam velas, credis, nec juvenum, nec senum, nec Judaeorum veras esse mentulas, sed tui servi unicum penem esse verum, indignumque, qui a te videatur, cum ceterorum possint sine stomacho videri, ac si non verae essent mentulae, aut in mentularum censum referendae. In altero Martialis epigrammate in tuam descendo sententiam *arca* legendum pro *atque*. Quamvis durum sit ter *nec* repeti, & postea omitti. Meministine alius exempli? *Dignitates, gratias, benevolentiam acquirere* perinde bene dicitur ac *acquirere nummos, agros:* sed *acquirere habitum* vel *vestem*, pro sumere, aut adsciscere, nescio an Latinis auribus probetur. Placet confirmatio tuae emendationis: *Non deest hinc oculis & inde lippis.* Iterum vale. Mitto tibi quoque perlustrandum meum codicem Virgilianum.

EPISTOLA DCL.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE *mica* apud Senecam merito dubitas. Apud Vitruvium ista vox non extat, ut verear, ne ante Domitiani tempora Romanis ignorata fuerit. Ceterum pervenusta sunt ac pereruditа, quae de micis & pauperum cellis contra *Scriverium* notasti. Si vox *mica* ante Domitianum fuisse usurpata, inveniretur apud antiquiorem hoc Caesare scriptorem, nondum conjecturae hujus meae in Senecam me poeniteret. Sententiae illius loci valde esset accommodata. De τῷ *acquirere squaloris habitum* nolim tecum diutius contendere. Varie haec vox accipitur, & ad multa transfertur. Sic apud eundem Justinum lib. XI. *acquirere divinitatem originis:* sed tamen *acquirere squaloris habitum* mihi valde videtur insolens, & a nitore Justini alienissimum. Licet enim Justinus scriptor sit deteriorum temporum, videtur tamen ex Trogo non tantum res sed & verba excerpsisse, tam emendatus est, & tersus, ac elegans supra sui seculi captum. Paucissima in illo reperias posteriorum temporum vestigia. Floro sane & nonnullis aliis antiquioribus longe Justinum praefero. Locum perditissimum Martialis lib. IX. ep. 84. divine restituisti. Nec ipse Carneades de hac tua dubitare potest emendatione. In libro X. ep. 20. quia libri addicunt veteres, in quibus *loci* legitur, valde quoque probo tuam conjecturam, *quocunque loci*. Animatur quasi epigramma hac lectione. In Lactantio repudio meam conjecturam visa tua longe verosimiliore emendatione: *nunc placatus peccatis servorum suorum Deus*. Nec in capite octavo male conjicis. Fasces tibi & hic & ubique submitto lubens meritoque. Cap. IX. vide num probare possis meam conjecturam. *Erat mater ejus Deorum montium cultrix, mulier admodum superstitiosa. Quae cum esset dapibus, sacrificabat pene cottidie, ac vicariis suis epulis exhibebat.* Videntur esse luxata & corrupta; sic vero constituenda. *Erat mater ejus Deorum montium cultrix; quae cum esset mulier admodum superstitiosa, dapibus sacrificabat pene cottidie, ac vicinos suis epulis exhibebat*, hoc est alebat, sustentabat victimarum, quas quotidie offerebat, carnibus. *Perizonii* caussam mihi cordi esse velim tibi sit persuasissimum. Heri litteras ab illo habui, quas mitto legendas cum sceda, quam *Bilderbeccius* ex *Fabricii* epistola suae inseruerat, quam credo viri doctissimi caussa non invitus leges. *Faber* argentarius, apud quem nummi aurei proponebantur, domo abest: sed hodie revertet. Si nondum eos vendidit, voti proxime compotem faciam. In *Blaespilio* certum amicum amisi. En tibi aliam scidam pro illa, quam nuper festinans subjeceram. Expecto quas promittis in Martialem conjecturas. Vale, decus nostrum unicum. Trajecti d. XXX. Nov. CIↃIↃCLXXX. Cometa hisce noctibus est visus. Orationem meam de cometis recudent.

EPISTOLA DCLI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SIlentium tuum me tenet anxium, & mire sollicitum habet, verentem, ne forte adversa valetudo te retardet. Quis enim mortalium in scribendi officio persolvendo tuam vincit diligentiam? Libera me quaeso vel tribus verbis angore isto, quo differor, aut si tua manus impar sit huic operi, quod omen Deus avertat, vel vicaria utere. Habes hic litteras *Wetsteinii* apertas, ut ad me missae sunt. Miror, ubi delitescat *Schnabelius*, quod nec scribat, nec Petiti Observationes mittat & quae alia mihi attulit. Amplissimus *Paetsius* mihi significavit, suam auctoritatem propter adversariorum potentiam nullam nunc esse in senatu suae patriae, quin magis *Perizonio* suffragationem & commendationem suam obfuturam. Per alios hoc urgendum negotium, si ex sententia id velimus expetere. Se cum suis necessariis commendantibus accessurum. Nunc igitur per *Hertscampium Voetii* & *Lantmanni* affinem, qui nostrae urbi est a secretis, hoc ago. Sed incerta sunt omnia. Vale, ô decus & praesidium meum. Trajecti d. XXIV. Novemb. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA DCLII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

INcredibiliter gaudeo dolores esse sopitos, febrique te carere; vires attritas spero quoque te brevi recollecturum, idque ut propediem fiat, Deum precor. De apotheosi Homerica haec ad me *Cuperus*: *Apotheosis mea propter Bomii mortem non ex voto procedit, paucis tamen abhinc diebus proelo subjicietur.* Sic ille. Litterae tuae ad *Perizonium* diligenter curabuntur. Nuperius, ni fallor, significavi, illustrem *Paetsium* nobis respondisse sibi, ut nunc est, nullas consiliorum partes relictas esse in patria urbe, adversa factione numero longe superiore. *Hertscampius* quoque, qui Hagae fuit, recepitque sibi *Perizonii* caussam futuram commendatissimam, reversus nunciat, omnem se lapidem movisse, ut amicus noster votorum compos fiat, sed Consulem quendam valde potentem urgere alium, cui obniti ceteri non possint. Habes hic indicem * octo nummorum aureorum, qui hic proponuntur jam a longo tempore. Plures auri faber ille habuit, ex quibus is quoque fuit, quem nuperius tibi ostendebam, & quem tu habebas pro supposititio, ut non putem, ex tuis illos thesauris petitos esse. Mirum sane, si ad eundem scopulum impegerint utriusque piratae manus, si tuum denuo est compilatum gazophylaceum, hoc est, si eidem homini venditi sint, quos erant suffuratae numos. *Fervens aurum* apud Martia-

tialem lib. x. Epig. 74. qui exponunt radians colore rutilo, nugantur, cum potius aurum dicatur *pallere* poëtis. Nihil autem nunc extrico appositi ad hunc locum. Cogitabam quidem *furentis auri*, quod homines & ipsum scortum sui cupiditate furentem reddat ut *pallida mors*, sed ipse damno hanc conjecturam, & tuum expecto responsum, Sibyllae foliis certius. Tu enim *irreprehensa dabas populo responsa petenti. Schnabelius* Delphis mihi VI. Decemb. scripsit, se ad nos illa die fasciculum misisse, sed is nondum perlatus est. Vale, Princeps ingeniorum & amicorum. Trajecti d. XXX. Novemb. CIƆIƆCLXXX.

* 1 In adversa parte hanc habet inscriptionem TURPILIANUS III VIR TER.
In aversa parte coronam civicam, cui inscriptae sunt hae litterae
O. C. S.
& superius AUGUSTUS, inferius CAESAR.
2 in alterius aversa parte est. AGRIPPINA MAT. C. CAESAR. AUG. GERM.
In aversa parte C. CAESAR AUG. GERM. P. M. TR. POT. est hic nummus pulcherrimus.
3 In adversa PATER AUGUSTUS DIVI F.
In aversa parte C. CAESAR. AUGUR.
4 In adversa parte MAG. PIUS. IMP. TER.
In aversa duo capita, & PRAEF. CLASS. ET ORAE MARIT. EX SC. hic mihi videtur suspectus esse.
5 T. CAES. IMP. VESPASIANUS. in aversa: PAX. AUG.
6 In adversa: M. AGRIPPA COS. TERT. LENTULUS COSSUS.
In aversa AUGUSTUS COS. XI. hic quoque mihi suspectus est.
7 TI. CAESAR. IMP. AUG. F. AUGUSTUS.
In aversa TR. POT. XVIII. IMP. VII.
8 AUGUSTA FL HELENA
In aversa: SECURITAS REIPUBLICAE. Inferius ΣΟΣ Hic mihi quoque suspectus, sed quia illa aetate non tam nitidi erant, potest esse genuinus, imo pro genuino habeo.

EPISTOLA DCLIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NON abhorret a vero, Martialem scripsisse, *frequentis auri*, sicut *frequentes litterae*, quae frequenter dantur & accipiuntur. Nihil equidem adhuc potui melius & appositum magis exputare. In altero illo loco lib. VII. Epig. 31. pulchre tu, *per varias artes, omnis quibus area fervit*. De epigrammate 29. Apophoretorum in libro non memini nos agere, saltem litteris: forte coram tuam de illo loco sententiam mihi aperuisti aliquando, sed quam fugitiva oblivio meae subduxit memoriae. Si me amas, quaeso te, ut mecum denuo non graveris communicare; quomodo tibi iste versus, Cimmeriis tenebris mihi obscurior, videatur illustrandus esse. *Salmasii* conjecturam dudum est cum damnarim. Veriorem tamen ipse non inveniebam. Tu, si capillum promiseris, nullus dubito, quin veridicis responsis omnes Pythias sis superaturus. Nummos videbo, si non interea invenerint emtorem, ut mecum feram ad vos proficiscens,

cens, quod iter suscipiam cum *Maerschroekio*, qui tibi salutem dicit, simul ac glaciei licebit sine periculo nostra capita credere, aut naves erunt in aqua. In Lactantio emendando tuam quoque agnosco & admiror ἀγχίνοιαν. Meam conjecturam valere jussi, tuam amplector & exosculor. En tibi duos librorum indices. A fratre meo & *Carpzovio* litteras accepi. Uterque tum cum suis valebat, nisi quod lues uxorem fratris *Carpzovii*, qui praeconem agit verbi divini & Hebraicas litteras docet in Academia, variaque in illo doctrinae genere publicavit plena variae & non protritae eruditionis, extinxit. Epiphanium & Clementem Alexandrinum, simul haec procella desaevierit, Lipsienses edituros esse promittit, praesertim si quid ex patris tui ὁ πάνυ schedis ornamenti ad hanc novam editionem sibi promittere possint. Reinesianarum inscriptionum sex priores classes esse typis descriptas narrat, quas ipse munitus antidotis, ex officina & domo, in qua omnes, quotquot fuerunt, pestilentia obierant, cum αὐτογράφῳ petierit, & quasi ex gravi tempestate & ab ipsius interitus limine in portum subduxerit. Tandem addit, *Vale, vir celeberrime, & cum conjunctissimo Heinsio tuo, cujus nominis memoria me erigit, sospes ac incolumis age, ac dissimili a nostra fortuna utere. Multum salvere summum hunc virum, quem optime mihi cupere certe novi, jubeo, & ut pedibus manibusque aeque ut ingenio valeat, Deum assiduis votis precor. Nam cum alia re non possim, pietate tamen & bene cupiendi constanti proposito, quae sola nobis relicta est facultas, officium facere non desinam. Valete.* Mitto tibi has duas *Perizonii* epistolas. Meis respondi, mihi non tantum familiaritatis intercedere cum syndico magno, ut ausim eum vel mei negotii, si quod sit, caussa interpellare: nec me posse mihi persuadere, te tantum virum de scholastica functione esse allocuturum: sed tamen me tecum esse acturum. Vale, vir magne, me ama, & nova, quae ex Italia accepisti, mecum communica. Trajecti d. III. Decemb. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCLIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUmmos antiquos ex auri fabri manibus sine recentibus nummis nunquam poterimus reglutinare, difficulter quoque rescire, unde illos habuerit. Nam ante hos quinque sexve menses, cum quatuor aureos venales mihi praetereunti ejus tabernam offerret, quos emebat postea Danus, mihique unum, quem vidisti, dono dabat, summo studio inquisivi, a quibus tam pulchros acciperet nummos, respondit urgenti saepius, se aliis nolle viam aperire nummos hos antiquos inveniendi, illosque fontes reclusurum, ex quibus sibi certa spes esset plures hauriendi. Caussam nullam esse, cur aliis id in indicando sibi ipse invideat istud compendium. Posse hos nummos apud se videri & emi. Homines esse fide dignos, qui ei illos vendant. Sic quidem & tum ille, & saepius postea a me sollicitatus, & nonnunquam longe ferocius. Est enim homo vi-

violentus, alioquin, quantum mihi conſtat, bonae fidei, cui & Senatores commiſerunt magiſterium corporis auri fabrorum. Mihi conſultiſſimum videretur, ut aut ipſe, ſi per valetudinem poſſes, nunc trahae impoſitus ad nos excurras, aut, ſi hoc nulla ratione fieri poteſt per virium debilitatem, ſpe emendi, & pro viae ſumtibus promiſſa certa pecunia, auri fabrum ſollicitares ad iter ad te ſuſcipiendum, tibique nummos offerendos. Sigillatim nullum vendet. Nam jam dudum unum atque alterum mihi vindicaſſem. Aliam nullam video viam explorandi tibi & coram inſpiciendi iſta numiſmata. Vix ab ullo mortalium expugnabitur ὁ δεῖνα, ut per paucas horas ullius fidei eos credat. Tua igitur juſſa expecto, quae mihi capeſſere fas eſt. Si quam aliam rationem haec perveſtigandi, quae tua ſane intereſt, excogitare potes, mihique eam oſtenderis, nec operae, nec laboris quicquam mihi reliquum faciam, ut votorum compos fias. Heri ad vos excurrere mihi non licuit per valetudinem. Decem ipſos dies conflictatus ſum gravedine & deſtillationibus, nec non febricula, ut tum ſub brumae intractabilis imbrem viae me committere non ſuſtinerem, veritus hoc frigido Jove malum exaſperari. Heri litteras habui a *Schnabelio*, qui miratur libros nondum ad nos perlatos eſſe, ſe tamen daturum operam, ut quamprimum recte curentur. In Martialis epigrammate *mantatum* Salmaſianum recte ἐβόλιζες. Tuam conjecturam exoſculor. Nihil mihi videtur verius, niſi forte aliud nomen lateat ſub his corruptis verbis. Vix tamen aliud propius accedet ad veterum membranarum ſcripturam. In primo verſu *tecum ſpectabo* legitur in emendatioribus editionibus, & ſic quoque laudatur a *Salmaſio*. Vale, grande decus meum. Trajecti d. VI. Decemb. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCLV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinſio.

Vianam.

Nummi aurei a *Servaeſio* emti ſunt centum quinque florenis. Ipſe venditor eos emit ab auri fabro, qui *Willers* vocatur. Apud hunc hac veſpera inquiretur a certis hominibus, unde illos acceperit. Nihil induſtriae nobis reliquum faciemus, ut omnia perveſtigentur. Tu interea cautius & non nimis calide age, & vide ne ſuſpicionibus oneres forte inſontes, quamvis nihil auſim pronunciare. Si nihil furtivi in aniculae arca deprehenderis, quanta fabularum materia praebebitur loquaciſſimis hominibus veſtris. Sed tantum ego mihi non arrogo, ut tibi praecipere ſuſtineam. Vale, vir maxime & me ama. Trajecti d. IX. Decemb. CIↃIↃCLXXX. Plures jam aurifabrorum tabernas perambulaſſe hos nummos, antequam in iſtius manus pervenerunt, certum eſt. Spero tamen nos tandem auctorem hujus furti inventuros.

EPI-

EPISTOLA DCLVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HEri significavi ab Amplissimo *Servaesio* nummos illos aureos octo centum & quinque florenis redemtos esse: tandemque nos ex aurario intellexisse, haec octo, & priora quatuor numismata, quae emit *Klaumannus* Danus superiore vere, se habuisse ab alio auri fabro, qui & *Willersius* vocatur, & ipse non longe a meis dicitur habitare aedibus, & longe plura habuit tam aurea, quam argentea. Aurea non pauca ab isto fertur emisse Senator hujus urbis, qui vocatur *van der Voorst*, qui & his, quae nunc recuperabimus, fuit insidiatus. Venalia quoque haec ante aliis auri fabris fuerunt oblata. Nam quidam *vaen Loon*, qui & ipse hanc artem facit, nuperius inter suae sortis homines, cum de his numismatis ageretur, dixit sibi jam pridem illa fuisse ostensa, sed se ea noluisse liceri. Ille vero *Willersius* nuper passus est sibi vocem, ut audio, excidere, se a foemina illa accepisse omnia, & quidem, ut tum prae se tulit, Gorcomensi, sed plura in posterum non esse expectanda, Senator pro Anglico, ut loquuntur, auri *Willersio* expendit imperialem nummum, quantum & hic auri faber *Buschius* eidem *Willersio* pro his, quos tenemus, solvit. Questus vero nomine, quod tanto tempore ea *Buschius* possederit, pro Anglico fuerunt ei numerandi quinquaginta quatuor oboli, cum quinquaginta sex posceret. Quinquaginta saepe ipsi *van Voorst* repraesentari voluit. Haec heri sumus expiscati, & *Buschio* praemium promisimus, si posset explorare accuratissime, quaenam illa fuerit mulier, vetula an juvencula, quae nummos antiquos toties exposuit, numque illam cogniturus sit, si viderit. Fidem dedit maritus & uxor se id perscrutaturos. Uxor heri sero ad nos invisit, praefata *Willersium* afuisse domo: sed hodie sperare, se aliquid liquidi & explorati nobis relaturum. Hoc tempus praestolandum censeo. Si defugerit *Willersius* auctoritatem, & noluerit indicare, quaenam illa foemina sit, quae toties ei nummos vendidit, litteris erit compellandus consul noster *Voetius* (cui de consulatu nuperius inito posses gratulari eadem opera) tui sane quam studiosus, & percupidus, qui saepe mecum egit, iter, quod semel ad te fecimus, remetiendum esse, tantam ex tuis sermonibus se voluptatem cepisse. Quin & diu varia agitavit, qua ratione posses perlici ad sedem in hac urbe nostra figendam. Quod sane meum quoque votum est, non tam mei caussa, quamvis tua consuetudine quotidiana nihil mihi posset in rebus humanis optatius accidere, quam tui, quem vellem ab ista maledicentissima urbe, & dicacissimis & maleficentissimis hominibus avelli. Sed puto quoque tuae valetudinis & salutis interesse, ut in illo loco verseris, ubi te respiciant amici, tuique curam gerant, neve quibus libet omnia in te tuaque liceat, aut tot injuriis perditorum hominum pateas. Vale, vir maxime, & me ama, & te tuamque valetudinem cura. Trajecti d. XI. Decemb. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCLVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

AVeo rescire, quid apud vos rerum geratur. Isthinc nihil tibi narrare possum, quam me convenisse hac die tam *Willersium*, quam *van Loon*, auri fabros. Ille paratus est, ubi ei denuntiabitur, ad vos contendere, quod fiat sine suo sumtu & incommodo. Mulieris nomen se maritique ignorare, quae vendidit nummos, sed ipsius os optime nosse. Plus quam triginta nummos aureos diversis vicibus ab illa se emisse. Alter *van Loon*, ait semel tantum in sua taberna mulierem illam visam, ut certo non norit, credere se tamen se illam, si denuo videret, cogniturum. Haec illi. De muliere, quae tibi possit in re domestica navare operam, hodie accepi, postquam studiose inquisivimus, esse in vicino agro foeminam quadraginta annorum, cujus fides sit spectatissima, quippe quae novem annos habitavit apud *Westrebnium*, & non ita pridem nupserit marito, quem brevi post acerba ei eripuerunt fata nullis liberis susceptis. Sed de his cras aut perendie certiora. Vale, vir magne, & rem bene & strenue gere ex voto Cave τῇ δεινῷ temeritate & audacia perterrearis. Sed fac semper tibi praesto sit vir probatus. Iterum vale, & a nostris salve. Trajecti d. XIII. Decemb. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCLVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DEsideratissimae tuae heri vesperi mihi sunt redditae. Patronum caussarum ad vos contendentem hodie monendum duxi, te ut compellaret. Nec dubito, quin officio sit functus. Indies furti magnitudinem magis magisque detegi, dolorem meum, quem ex tua jactura cepi, exacerbat. De Harpye nihil hic rescire potui, quamvis subornarim, qui ejus latibulum explorent. De viatico matris, filiam comitantis, non puto me quicquam scripsisse, sed volui illa intelligi de filiae viatico. Quamvis tota ista res tuo pendebat ab arbitrio. Nihil enim convenerat. Res tuas turbatas spero te brevi compositurum. Interea noli te moerori dare, si te & nos amas. Nam dolor nimius nihil facit ad damnum resarciendum; sed vexat valetudinem infirmam, & animi nostri imbecillitatem in ferendis casibus, quibus homines sumus obnoxii, prodit, cum non ipsos semper debeamus armare contra has fortunae injurias, quibus ludit de nostro corio. Sed haec Philosophia est intempestiva, cum tua epistola documento sit, te animo esse sereno. Qui enim posses tam cultas exarare litteras tot pulcherrimis observationibus & emendationibus, quas ne Pyrrho in dubium ausit voca-

vocare, plenas, nisi animo esses soluto & defaecato. Proderunt tamen molestiis, si quae resident, colloquia amicorum: cum solitudo eas foveat & augeat. Quare noli tuum ad nos adventum differre. Biduum aut triduum hoc, quod nobiscum exiges, tuis rebus restituendis nullam moram objiciet. Itaque rogo te per nostrae amicitiae immortalis religionem, ut hac hebdomade ad nos excurras. Nemo mortalium te nobis desideratior venire potest. Facile invenies, quae interea temporis cum tua domi servet. *Trelschius*, a quo litteras habui hodie, te jussit salutare plurimum, sicut & nostri omnes, qui tuum adventum expectant cupidissime. Vale, vir incomparabilis, & veni. Trajecti a. d. x. Kal. Januar. Julian. CIↃIↃCLXXX. quem tibi feliciter decurrere volo, reddita valetudine firmiore, & pensata jactura luculentioribus commodis. Deus te servet. Has heri exaraveram. Hodie tuae mihi traduntur. *Goesii* fratres te hac die aut cras mane videbunt, ut intellexi. Sed cum eodem die reversuri sint Lugdunum, tantum abest, ut hoc iter tuum ad nos possint remorari, ut potius hos comites calcar tibi addituros existimem ad id accelerandum. Si crastinum diem, quod vix credo, tecum exegerint, perendie summum in prandio te expectabo. Cum *Goesio* natu grandiore poteris de tua caussa agere. Praetor insciis scabinis nihil audet suscipere, aut gerere. Scabini feriantur. Non possunt convocari, nisi quis extra ordinem suis sumtibus eos convenire velit. Haec omnium, quantum scio, judiciorum lex est, nisi atrocitas criminis aliud suadeat. Itaque, si vis tua maturari, a Praetore aut Consule petendum est, ut concilium judicum cogant. Pro locis de τῷ *peragere* vi multas tibi ago gratias. Placent omnia, sed quid sit in Columella *fabam peragere* nondum possum perspicere. Nam certum est ibi *fabam peragere* debere esse fabam serere, spargere, id num ferat notio vocis, videndum est. Iterum iterumque vale.

EPISTOLA DCLIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DEO immortali, Christoque Servatori laudes gratesque dico, cum istius Lavernae facinora & scelera sunt detecta. Nam procul dubio longe graviora molita est, ut plane mihi persuadeam tuo capiti venenum fuisse paratum. Nam id ejus verba, quae duas tresve ante hebdomades effutiit apud meam uxorem, tibi imminere fatalem diem, id sibi esse exploratissimum, praesagiis ac ostentis hoc sibi fuisse denunciatum. Sed nondum omne tuum instrumentum cum pulvisculo everrerat. Tam diu differendum fuit ultimum scelus. Nunc te servavit Apollo. Si non potest excetra ex fuga retrahi, publico edicto Senatus urbani est revocanda, & tabulis novarum rerum nunciis inserendum ejus nomen, ne tam atrox facinus impune ferat. Mea uxor ait se non meminisse sibi ante biennium aliquid arcani ab illa proditum fuisse. De ancilla, cu-

cujus in superioribus litteris memini, scriptum est Grinnes', (nobis *Rhenen*) ubi nunc habitat. Simul responsum ad nos perferetur, simul audies. *Mollium* consulendum suadeo, de hoc negotio, nisi forte cognatione tangat illos homines, quia Vianae natus est, ut puto, quorum opera & ministerio usa est venefica, quam elapsam esse doleo, utinam statim in vincula eam compegisses. Sed vide, num possit reprehendi. Vale, meum decus unicum. Trajecti d. xxv. Decemb. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA DCLX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Nisi languor iste totius corporis, & nonnullorum artuum dolor me refraenasset, jam dudum apud te essem. Vix enim diutius fero tui desiderium, quod gliscit indies, memoria suavissimarum doctissimarumque fabularum, quas ex tuo haurio ore, cum mihi tecum licet esse, id accendente quotidie. Cras tamen Amsterodamum iter molior, si per gravedinem licuerit, comitibus civibus nonnullis nostris, qui eo contendunt. Tuorum memor ero jussorum. Mulier, quam conduxisti, proximo die lunae feret quoque aromata. Negotium, quod te nunc exercitum habitum, ut brevi conficias, ut commodissime confici potest, opto. Si excetrae illi nota inureretur publice, plurimum id faceret ad os obstruendum facci plebis, quae miras de nequissimae mulieris facinore spargit undique fabulas. Amplissimus *Naeldvicius* te, cujus saluti aliquot pocula libavimus, plurima impertit salute, & tua caussa omnia vult, nihilque addit obstare, quominus negotium Hagiense provenerit adhuc ex sententia, quam angustias aerarii, & parcimoniam, quam nonnulli urgent acerrime. Praecipuos proceres tuos esse, in primis *Blyswykium*, qui non patiatur id frigere. Plus tamen momenti ad omnes difficultatum nodos expediendos allaturum te praesentem, si Hagae commorareris. Haec ille. Locum perditissimum Martialis ingeniose, ut semper soles, emendasti. Ex editis nulla potest tolerabilis sententia vel fidiculis exprimi. Non tamen ausim adfirmare hanc manum esse Martialis. Minus haererem, si ex ullo antiquitatis loco constaret vias publicas lacunis fuisse foedatas, & lacunis illis praetextas fuisse catenas. Dum tamen aliquid melius extricetur, aut auctoritate firmetur tua conjectura majore, tibi subscribemus haut inviti. Vale, vir perillustris, & me ama. Trajecti ὡς τάχιστα. d. VI. Januar. CIↃIↃCLXXXI.

EPI-

EPISTOLA DCLXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRidie reverti, Amsterodamo sospes, sed heri reducem infestavit tanta vis gravedinis & catarrorum, ut pedem cubiculo mihi efferre non licuerit, nec etiamnum liceat, accedente febricula, ut fit, quae me non nihil exercitum habet. Simul ac respirabo, ad te volabo. Non potero enim diutius tui desiderium ferre. Interea mitto duas libras mactearum Indicarum, quas petebas, optimae, ut ajunt, notae, pretio duorum Philippeorum emtas. Vinum Hispanicum cur non simul accipias, non mea culpa est, sed *Elzevirii* junioris. Cum nullum nossem oenopolam, praeterito die lunae illum consulebam, ubi vinum hujus generis austerius possit inveniri. Fidem dabat se a prandio statim curaturum, ut tuis meisque votis satisfieret. Jubebam cadum minorem, si invenisset, quale tu desiderabas, in meas aedes perferri, pretium me repraesentaturum vinario. Cum nihil apportaretur sequente die denuo conveni eum, rogavique, num memor fuerit promissi. Regerebat intercessisse negotia moram non ferentia, quae eum non sivissent animo suo & nobis morem gerere. Jam jam vero se proditurum, & nostris desideriis satisfacturum. Rogavi vehementer, ne inanis dimitterer, si ipse harum rerum curam nollet in se suscipere, me alios consulturum. Cras mane me reditum adornare ad lares domesticos. Ostendebam illi epistolae tuae verba, quam mecum tuleram. Jubebat me securum esse, se invigilaturum, ut cis duas tresve horas, summum sub vesperam mihi vinum afferretur expetitum. Sed cum & haec spes me frustraretur hiantem, illa ipsa vespera vehementer de hac negligentia questus sum apud cognatos *Elzevirii*. Apud illos enim plures horas in diversorio dominico, ut vocant, tum transegi, qui praetorium Elzevirianum agri Comitatensis ibi tum vendebatur, id emente *Wolzogio* septies mille florenis, in quod condendum & instruendum *Ludovicus* impendit plus vicies quinquies mille florenis. Sed de his aliisque coram plura. Omnia praedia Elzeviriana sunt proscripta. Videntur res esse heredum impeditiores. A *Wolzogio* & *Francio* salvebis, cujus Panegyricum Princeps optimus remuneratus est congiario quadringentorum nummorum uncialium, & epistola plena studii & amoris. *Wetsteinius* graviter etiamnunc febri laborat, ut non ausus fuerim, cum tot etiamnunc homines hebdomatim leto dentur, ejus fidei credere *Petiti* Observationes. Si confirmaverit se, accingetur operi. De Musis nihil novi. Videtur haec hyems ipsam quoque Hippocrenen constrinxisse. Magna pars bibliopolii Elzeviriani hastae subjicietur. Hae litterae hoc mane ad nos perlatae sunt. Si sunt illo die datae, quo eae, quibus erant involutae, diutissime in itinere subsederunt, nescio ubi. Negotium cum excetra spero tandem te confecturum, si non, ut velles, saltem ut nunc potes, ne te diutius hae curae macerent. Vale, meum seculique decus immortale. Trajecti d. XIV. Januar. CIↃIↃCLXXXI. Julian.

EPISTOLA DCLXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

MIror praetorem tantas moras nectere, & nescio qua perversitate actum quasi praevaricari. Spero tamen in officio eum futurum tandem, & proximo die lunae Harpyiam infestaturum. Uxorem & ipse accusavi, cum inani timore percita furcifero illi hoc argentum numeravit. Columbi munuscula expectavimus. Me, quominus ad te festinem, invitum admodum retardat infestissima gravedo & tussis. Praeterita nocte febricula quoque conflictabar. Sed & tempestas ista nubila & nebulosa non sinit me meo gerere morem animo, & desiderium tecum fabulandi tua optatissima consuetudine explere. In Justini loco videris nimius esse mutationis. Corruptum illum esse nullus dubito. Vorstius qui *cereos ignes* exponit *faces cereas* ineptit. *Schefferus* rescribendum censet: *Tunc Hamilcari aris, positis ignibus Cereris, tactisque.* Mihi omnia reputanti apud animum videtur commodissimum, si legatur: *Tunc Hamilcari, aris repositis & ignibus Cereris, tactisque*, l. 10. p. 1. Nam in Cereris templis jusjurandum solebat exigi a jurantibus, ut pluribus docet *Gronovius* & *Vorstius* in notis ad hunc locum. Videtur *&* excidisse suo loco, & adhaesisse τῷ *positis*. Quod cum nullam efficeret sententiam, natum inde est *expositis*. *Insigni cerimonia* nescio an hic ferri possit. Erat enim sollemnis jurantium cerimonia ignes accendere, & aras tangere. Si quae alia in hoc scriptore castigasti, multum te amabo, si ea mecum communicaris. Te cum grato homine & tua merita praedicaturo ea communicaturum nullus dubitas, credo. Litteras tuas curabo hac vespera. *Perizonii* te heri accepisse spero. Habui epistolam Lutetia a *Valliantio*, qui proximo vere in has terras se recursurum promittit, testatus se superiore autumno praeter opinionem filiorum binorum crurifragio revocatum esse. Vale, vir incomparabilis, & me ama. Nostri omnes, uxor liberique tibi plurimam salutem dicunt. Trajecti Batavorum d. XXII. Jan. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUllum acceptius mihi litterarum argumentum arripere potuisti, quam quod nostrae litterae suggesserunt. Conjectura tua in Coeliana epistola, *laudo Domitium*, arridet valde, quamvis magis blandiatur illa tua prior. *Caute Domitius.* Verum in lib. IX. ep. 16. ut *bilis* mihi non improbatur, sic *delinitari* Ciceronem scripsisse in animum inducere non possum, cum a verbis insolen-

lentioribus, tanquam a scopulis abhorreat. Ferrem, si alicubi Cicero usus esset, aut alius quoque illius aetatis scriptor, hoc loquendi genere, *delinior hoc cibo*, pro libenter hoc cibo vescor. Non longe quidem *delinitari* abit a vestigiis veterum librorum, nec dubito *delectari* esse suppositititium, quod tamen admittendum duxi, donec meliores libri reperiantur, ex quibus vera Ciceronis scriptura potest erui. Mirum hominem illum etiamnunc praevaricari. Quas nunc trahendi diutius judicum caussas potest invenire? Sed hera spero ipsum in officii gyrum reducet, si perget tergiversari. Heri Amplissimus *Cuperus* me invisit hic transiens Hagam, ut locum τοῦ μακαρίτου *vander Burgii* occupet. De tribus candidatis provinciae, quam ejuravit, agi apud suos collegas narrabat, de *Perizonio*, *Rulaeo*, & *Coetierio*, litterarum humaniorum doctore apud Hardervicenos, sed qui post bellum Gallicum Arenaci in patria litteris incubuerit. *Perizonium* ceteris quidem doctiorem, sed a multis consulibus non amari, qui ei sint modis omnibus adversaturi. *Coetierium* a multis commendari: sed *Rulaeo* quoque, qui faveant, esse. Utinam *Perizonium* possem alicubi collocare, ne tam insigne ingenium pereat! Egi sane caussam ejus acerrime, nec videor tamen multum profecisse. Urgebo tamen pluribus hoc negotium. Me tussis & destillationes adhuc retardarunt, quo minus tua desideratissima consuetudine potuerim frui. Simul ac per valetudinem & tempestatem potero, advolabo. Interea salvebis ab uxore & meis omnibus. Excerpta codicis Anglicani passionis Perpetuae & Felicitatis videre gestio. Si illorum mihi copiam feceris, margini mei libri varias lectiones adscribam, tibique tuas scidas reddam. Vale, grande meum & seculi decus. Trajecti XXV. Januar. CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA DCLXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Irascor & valetudini & tempestatis hujus incerto, quae me tantopere desiderato consuetudinis tuae dulcissimae fructu privant. Brevi tamen, si Deus dederit, omnia perrumpam. Tuis enim sermonibus & optatissimo complexu diutius carere non possum. *Delectari* apud Ciceronem irrepsisse ex interpretationem agistri nullus equidem dubito. Non potuerunt enim in verbo tam vulgari tam nequiter hallucinari librarii. Nihil quoque propius accedere ad veterum librorum vestigia quam tuam *delinitare* fateor. Non autem, quo minus in tuam descendam sententiam, tam me movet verbi *delinitare* insolentia, quam locutionis. Si enim *deliniri cibo hoc* aut *illo* legatur, aut apud meliorem scriptorem reperiatur, ut *capior cibo hoc*, herbam illico pergam. In altero illo loco libri illius assentior, & acclamo εὖγε, σοφῶς. Nihil verius, quam *ad aquas sedere*. Sic voce utitur cum alibi Tullius, tum in hoc ipso libro epist. 17. *Iis enim ventis istinc navigatur, qui si essent, nos Corcyrae non sederemus* Apud Silium Italicum non longe ab initio XII. 65. *ad portas* valde quoque placet. In Justino libro

libro XXII. cap. 6. legitur in omnibus libris. *Si prius quam proficiscerentur, factum esse, credi turum adversum profecturos prodigium esse.* Tu ne credis Latinos dixisse *prodigium est adversum te?* sane haec claustralem locutionem sapit. Legendum credo: *adversum profecturis prodigium esse.* In Lactantii libello nuperius edito Cap. XI. pag. 11. legitur: *tamen illud editissimum paucis horis solo adaequarunt.* Quid *tamen* hic sibi velit, nemo dixerit. forte legendum: *culmen.* Pag. 161. scribendum sententia postulante: *Cum inde sibi aut nihil praeter nomen, aut non multum videret accedere. non* omissum est in edito. Cap. XXXI. pag. 28. videtur legendum: *Venia non habentibus nulla abstinendi multiplices cruciatus.* Sequentia hanc scripturam confirmant. Vale, vir immortalis & me ama. Trajecti prid. Kal. Febr. Julian. CIϽIϽCLXXXI. Lavernae diem dictam esse tandem post tantam procrastinationem gaudeo.

EPISTOLA DCLXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRidie non modo me accinxeram itineri ad vos, sed jam ingressus id eram. At in ipsa via me deterrebant ab hoc instituto complures, qui glacie non posse nunc sine periculo transiri ostendebant, idque non sine capitis discrimine jam multos tentasse narrabant. Magna igitur cum indignatione domum me recepi, nec potero ad vos excurrere, ante quam naves in aqua fuerint. quod ut brevi fiat, Deum quaeso. Tanto enim tui desiderio flagro, ut qui id diutius ferre possim ignorem. Auget hanc tui videndi cupiditatem febricula, qua te conflictari scribis. Sed brevi illam decessuram spero. Novi enim tuam in curanda valetudine diligentiam, de qua cave quicquam nunc remittas. Nam in tuo capite non solum mea, sed ipsa Musarum salus vertitur. Ferias has mihi exemisse adversam valetudinem, ut tuis suavissimis doctissimisque fabulis, & consuetudine longe jucundissima curas & sollicitudines hujus vitae non potuerim diluere, gravius, mihi crede, fero, quam verbis possim exequi. Sed haec quoque inter alias molestias & incommoda sunt concoquenda, cum non sint τὸ ἐφ' ἡμῖν. In Silio nihil puto desiderari; tantum pro *ad portus*, mallem tecum *ad portas.* Sic enim loquuntur de obsidentibus. Aliud verbum requirere τὸ *sedere ad portus* quam *sperare* verum est. Sed saepe antiqui scriptores verbum apponunt, quod ultimae tantum voci aut primae accommodari potest, cum ad praecedentes aut sequentes aliud sit intelligendum & animo quaerendum. Phaedrus lib. IV. fabula de canibus, Juppiter ait: *Non veto dimitti, verum cruciari fame,* scilicet jubeo. Terent. Andr. III. 5.

Namque hocce tempus praecavere mihi me,
Non ulcisci te finit.

Praecavere mihi me jubet scilicet. Plura notavi ad Flori III. 21. Sic hic apud Silium ad *portas sedere* nimirum *cogebat*, & *vetabat aditus sperare.* Virgilius cum

cum quoque tactum arae & ignium conjungat, in illo versu *Tango aras, mediosque ignes, & numina testor*, nondum ausim recedere a vulgata lectione & librorum omnium scriptura. De raudusculo miror te verbum unicum tuae inseruisse epistolae. Quid me fiet, qui in tanto tuo aere sum, ut, quoties cogito, me mei pudeat pigeatque. Litterae tuae heri Hagensi tabellario sunt traditae. Nihil nobis negotii facessis, cum tantilli officii partes nobis imponis. Quicquid mandaveris, a nobis recte diligenterque curabitur. Nihil enim, quod tibi gratum esse novimus, sine nefario scelere potest a nobis omitti. Excerpta Snabeliana vetusti codicis B. Perpetuae ac Felicitatis inspiciam, simul ac recensione Justini fuero perfunctus, quod spero hac hebdomade futurum. A *Menckenio* Professore Lipsiensi litteras habui, quae tibi salutem dicunt plurimam. Haeret etiamnunc Oldenburgi, sed nunc domum itionem adornat, pestilentia Lipsiae sedata. Res Anglorum nutant. Ordinum nuperius dissolutorum alius consessus cogetur ad Kalendas Aprilis Oxoniae: invitis plurimis. Londinenses omnes aditus urbis acribus vigiliis & stationibus munivere, & peregrinos recognoscunt accurate. *Essexius* Comes & *Templius* gratia Regis exciderunt, & e Consilio illius secretiore sunt amoti. Frater Regis facultatem dicitur esse consecutus in Angliam redeundi cum praesidio sex millium Scotorum. Haec ex litteris secretioribus palam jactantur. Cetera tegunt proceres. Vale, vir incomparabilis, & me ama. Trajecti d. III. Febr. Jul. CIϽIϽCLXXXI. *Servaesius* & nostri omnes te salutant.

EPISTOLA DCLXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

INgentes tibi gratias ago, cum tam egregia me doces. Quam invitus tibi repugnem non ignoras, qui hoc ingenio sum, ut etiam ignotorum aut iniquiorum observationes majore cum voluptate laudem, quam carpam, ac rejiciam. Mihi ipse succenseo, cum animo non possum persuadere, ut tuum *delinitari* in Tullio probet. Translationes ab animo ad corpus, aut e contrario a corpore ad animum frequentes sunt. Sed nondum video, quam bene possint dici *cibo deliniri*, aut *demulceri*, qui illo cibo delectatur. Demulcentur ac deliniuntur animi blanditiis, voluptatibus, sed gula non dicitur *demulceri* ac *deliniri* deliciis. Est sane contra usum recte & emendate loquentium & scribentium. Delinimenta recte dicuntur philtra, quia iis incantantur quasi amatorum mentes. Nam *deliniri* saepe pro incantari accipitur. Sic apud Plautum Cistell. II. I. 45. *Tu me delinis, propter te haec pecco.* Macrob. V. Saturn. 19. *Et in his maxime sacris, quibus delinire aliquos aut devovere, aut denique exigere morbos solebant.* Plaut. Amphit. 2. 214. *Delinitus sum profecto ita, ut me, qui sim, nesciam.* Hinc delinimenta sunt blanditiae, philtra, forma, obsequium, quibus dementantur amantium animi. Livius XXX. 13. de Sophonisba: *Illa furiam pestemque omni-*

bus delinimentis animum suum avertisse atque alienasse. Idem lib. XXXIX. 11. *Hispalae concubitu carere eum decem noctes non posse: illius excetrae delinimentis & venenis imbutum, nec parentis, nec vitrici, nec Deorum verecundiam habere.* Insignis est locus Afranii: *Si possent homines delinimentis capi, omnes haberent amatores anus. Aetas & corpus tenerum & morigeratio, haec sunt venena formosarum mulierum.* Quae *venena* vocat, paullo ante dixit *delinimenta.* Apud Tacitum Agric. XXI. *delinimenta vitiorum* sunt vitia, quibus homines deliniuntur, & alienantur a severiore vivendi secta. Illa vero sunt, ut Tacitus commemorat, porticus, balnea, conviviorum elegantia. Nihil igitur haec ad *deliniri cibis*, quod non magis frequentatum puto, quam *demulceri cibis.* Hoc si possem inducere in animum, ut crederem, veteres usurpasse, nullam moverem controversiam τῷ *delinitari.* De locis Lactantii alias. Apud Justinum legitur XLI. 1. *Praeterea cum gravibus Scythicis, & vicinalibus bellis assidue vexati, variis periculorum certaminibus urgerentur.* Legistine *vicinalis?* Meae sane memoriae non occurrit. Forte scripsit Justinus: *vicinorum bellis:* exciderat *orum*, & ex sequentis vocis initio *bellis*, videtur natum *alibus.* Sed nihil definio, nec mihi satisfacio. Vale, vir maxime. d. V. Februar. CIↃIↃCLXXXI. Forte cras te videbo, si valuero & glacies permiserit. Sed nihil certi promitto. Aveo sane in tui complexum ruere.

EPISTOLA DCLXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

HAS heri tibi ipse tradere constitueram, sed retardatus sum valetudine, qua heri parum prospera utebar, ut viae me committere non auderem. Hodie denuo versandum fuit nostrum dolium. Interea spero, hos Zephyros glaciem soluturos, & scaphis viam denuo ituris ad vos patefacturos, quod etiam atque etiam opto, ut brevi fiat. Diutius hercle durare non possum, tantum tui est desiderium. Gestio tecum cum de aliis, tum de praevaricatoribus vestris garrire. Quae illos cepit dementia, quod tantae Harpyiae faveant? O auri sacra fames! Quid enim aliud cogitem nescio. Secundo pedatu illam citatam esse vestri homines, qui litteras ferunt, mihi nunciavere. Utinam brevi his tricis & molestiis expediaris. Excussi heri varias lectiones passionis Felicitatis & Perpetuae, & deprehendi codicem Anglicanum longe praestantiorem esse illo, quo Holsteinius est usus. Vix ulla est discrepantia in Anglico, quae non in contextum sit admittenda, paucissimis exceptis. Apud Lactantium p. 11. excidisse aliquod vocabulum non invitus tibi assentior. Sed nec *tamen*, nec *tandem* illic locum habet, pro hoc igitur aliquid substituendum appositum huic loco! Alter locus recte a te est purgatus: *venia non habentibus nulla: sustinendi multiplices cruciatus.* Probo quoque pag. 30. *odor is autem.* ego cogitaram: *odoris diritas*, sed damno visa tua verissima, ut sentio, conjectura. Reliqua omnia

quo-

quoque valde arrident, praesertim *repercussis medelis.* Hic etiamnunc dubito, nec tamen melius quicquam reperiri adhuc potui. pag. 28. *Quae promiserat reddderet*, forte *reddere*. Sed in hac pagina multa sunt, quae tuum ingenium implorant, meum fugiunt. Quid hoc: *Etiam in nomine vicennalium, securim alteram affixit*. Sed in hoc minus difficultatis. Dein qui sunt *officiorum omnium milites?* nec haec intelligo: *cui prius satisfieret incertum*. Tenebris plena haec quoque mihi videntur: Frequens super iisdem *hominibus*, vel ipsis *judicibus*, vel militibus *judicum* pugna. pag. 29. legendum censeo: *Licinio jam secunda mansione tendente, distante milia totidem collectisque ex proximo, quantis potuit militibus, pergebat obviam Maximino.* Vale, vir magne, & me ama. Trajecti d. VII. Februar. CIↃIↃCLXXXI. Varias lectiones ipse referam, ut & nummos, qui tibi debentur de quatuor Philippeis, quos mihi misisti. *Vicinalia bella* in Justino, Livii auctoritate, quam mihi ostendisti, motus, retineo, praesertim cum hujus vocis usum comprobet quoque Ulpianus. In nuperius reperto Lactantii libello gaudeo tibi non displicere meam conjecturam, *repercussis medelis*, eamque loco simillimo a te firmari. pag. 28. arridet *inani nomine vicennalium*. Sed *affixit securem* puto tolerandum. Cic. pro Planc. dixit, *gravem reipublicae securim infligere*. videtur *adfligere* positum esse pro *infligere*. Recte quoque exponis; *officiorum omnium milites*. pag. 30. optime constituisti locum corruptissimum, idque *Cuperum* quoque vidisse, cum non ita pridem hic transiret, ex eo intellexi. pag. 39. nescio quomodo etiam nunc mihi blandiatur, *secunda mansione tendente*, vel *in secunda mansione tendente*. Nam in pervulgata locutione *mansionem tenere* non videntur lapsi esse librarii. Illud vero *tendere* cum minus tritum sit in hac notione, hallucinationis occasio fuit. In ceteris illius loci corrigendis tibi assentior. In Creta nulla reperiri noxia animalia multi scriptores prodiderunt: verum nullam herbam noxiam ibi nasci aut venenatam non memini legere. Herbarum quidem saluberrimarum est feracissima, Aconitum tamen in illa existere praeter Lucanum auctor est Theophrastus Hist. Plant. IX. 16. τὸ δὲ ἀκόνιτον γίνεται μὲν, ὥς φασι, καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Ζακύνθῳ, πλεῖστον δὲ καὶ ἄριστον ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν τῷ Πόντῳ. De *Aethalide massa* cum vacare poteris expecto, quae chartis mandasti. Militem Germanum jam mei toties frustra per omnes vias quaesiverunt. Si ei litteras tuas ad me perferendas dederis, non poterit me effugere. Videbo ut & potu & spe praemii alliciam ad inquirendam Lavernam, si apud nos delitescit. Cum plures aedes sint circa Basilicam majorem, difficulter explorari poterit ejus latibulum, nisi vestigia quaedam fuerimus odorati. Nec videtur e tua re esse cum praetore agere, ante quam exploratius aliquid cognoverimus. De pecuniola pro oryzo expensa, cum ad vos venerimus, agemus, ut & de nmulo fasciculi Amsterodamensis. In *Montani* bibliotheca tibi studium meum erit praesto, nec committam, ut frustra meum implores, etsi librorum illorum, quos desideras, essem cupidissimus. Cum promissi religione te teneri scribis, in fabulis Homericis ad Cl. *Columbum* mittendis cupiditatem hanc meam leniam expectatione occasionis secundioris illam explendi. Tu vale, Heinsi, grande decus & praesidium meum. Uxor & liberi salutem tibi

tibi dicunt. Trajecti VII. Febr. CIƆIƆCLXXXI. Rumor hîc circumfertur Tingi Regem Britanniae Gallis vendidisse quadringenties centies mille coronatis. Sed non possum in animum inducere, ut faciles aures praebeam huic famae. Videtur enim omnem fidem superare. Si vera est, de suo ludit Rex capite, & de suorum civium salute.

EPISTOLA DCLXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SI tanta in me vis esset dicendi, quanta tibi facultas prolixaque bene de me meisque merendi voluntas & studium, dignas nunc tua benignitate, qua denuo pridie tam laute musiceque nos accepisti, gratias persolverem. Nunc invitus licet cogor fateri, nec res nec verba suppeditare, quibus tuam liberalitatem possim assequi. Si legibus mecum vis experiri, intercedere nec possum, nec volo, quin in nexum tibi addicar, sed non est, ut in jus ambulemus. Jamdudum mihi ipse legem indixi Solduriorum ritu tibi serviendi. Tecum vivere amem, tecum moriar lubens. De negotio meae curae mandato agam cras cum *Servaesio*. Nondum enim districtum domesticis forensibusque tricis vidi. Cave dubites eam rem minus cordi nobis futuram, quam quae maxime pertinent ad nos. In scapha, cum domum reverterem, narrabatur Megaera illa Hagae nunc delitescere. Id vestrae Dominae consiliarius, qui in hac tamen urbe degit, se audisse ajebat. Si hîc moratur, spero nos latebras ejus detecturos. De *massa Aethalide* si locum Lucani indicaris, cum uno atque altero exemplo, quo tuam firmas emendationem, mirifice me novo beneficio tibi devincias. Vale, flos eruditorum & me ama. Trajecti Batavorum d. XXIV. Februar. CIƆIƆCLXXXI. En tibi novum catalogum, & mala serica, quae Senator *Servaesius* tibi dono mittit. Excussi meam bibliothecam, sperabamque me in ea inventurum Procli Lycii libellum Latinum de fabulis Homeri, quem olim quidem habui, sed periit illius negligentia, cui *Cuperus* eum mihi reddendum commiserat, credebam tamen me illum recuperasse ex alia bibliotheca, sed spe falsus te obtestor, si fine fraude tui amici, cui destinasti illum, fieri poterit, mihi ut eum addicas. Suiberti vita tibi pro illo debebitur. Pro Aurelio victore Schotti Duaceno aliud reperiemus. Vale, iterum iterumque. Debeo tibi octo obolos, pro aromatibus enim uxor tantum expenderat quinque florenos octodecim obolos, quum tu mihi quatuor misisses Philioppeos. Eos hîc accipies. Nuper oblitus hujus nominis eram.

EPI-

EPISTOLA DCLXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

NOndum te plane viribus instauratis convaluisse perquam sane doleo, Deumque obtestor, ut hac imbecillitate sublata te jubeat incolumem esse, & doloribus molestiisque omnibus vacuum. Locum Caesaris quin feliciter emendaris, nec ipse Pyrrho in dubium vocare potest. Nam τὸ *certe* hîc nullius est rei. Denique omnia salva sunt, & plena vigoris, cum jacerent antea, frigerentque, nec commodam sententiam parerent. Tibi pro hac emendatione, quam mecum communicasti, plurimum debeo. De etesiis *Salmasius* in Plinianis Exercitationibus, & *Paulus Manutius* in commentario ad Ciceronis epistolas, quas vulgo familiares vocant, egit pluribus. Cum *Daniele* vereor ne familiae Elzevirianae laus, qua per tot annos floruit, editis nitidissime plurimis libris, conciderit. Catalogus, quem nuperius tibi misi, librorum, qui vendentur Lugduni, partem complectitur librorum Elzeviriorum, quod statim subodoratus sum, cum compactos maximae formae percurrerem; sed post fama confirmavit. Quae tuis usibus velis parari ex *Montani* bibliotheca, commissa sunt pueri fidei. Rationes nunquam ille conficere potest, sed praefectus auctionum. Unum alterumve libellum inter plures, quos tu non desiderabas, carius venditum, nonnunquam, idque meo jussu, emit, quorum pretium ex ipso mihi cognoscendum est: reliquorum docent rationes magistri. Libros minores plerosque heri inspexi, quos notavi. Incompacti plurimi pessime sunt habiti. *Twyni* antiquitates Oxonienses, quos emi volebas, delevi, quia non tantum primum folium, sed & alia in libro illo desiderabantur, ut & in *Capelli* defensione. Inter compactos Chrysostomus de sacerdotio foede est maculatus a puero, cui aliquot sermones videtur magister explicasse. Illius libri duo habeo exemplaria. Facile tu in tua bibliotheca invenies, quo unum tibi vindices. Cyrilli catechesis pulcherrime quidem est edita, sed lector quoque subductis undique versibus istum librum deturpavit. Margines tamen, nisi fallor, puri sunt. Plures tu libros annotaveras, quorum magno flagrabam desiderio, sed mea cupiditas tuae voluntati non obstabit. Tibi uni cedo, cum in nonnullis aliis, tum in *Andreae Patricii* libello rarissimo, quem praeter te nemo mihi eriperet. Tuae ad *Snabelium* recte curatae sunt. De loco Lactantii *secunda mansione tendente* non ulterius tecum contendo. Quamvis qui in mansione tendit, utrique mansionem insidet, eamque tenet, si veteres ita sunt locuti: *Mansionem tenere.* Exempla sane non succurrunt. In Justino *vir tantis rebus* vereor ut probaturus sis Latinis hominibus. *Vir tanta probitate*, *tanta virtute* sunt pervulgata. Sed *vir tantis rebus*, *tantis facinoribus* non puto, invenies quenquam dixisse. Vale, maximum meum decus, & me ama. Trajecti postrid. Kal. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUid referam tibi, & quo te remunerabor dono pro pulcherrima emendatione Lucani, qua Sibyllae folia nihil certius habent, nihilque ingeniosius a quoquam excogitari potest? Hausta est ex reconditis Musarum penetralibus, ad quae non nisi epoptis pervenire datum, cujusque elegantiam vulgus, quod tamen doctrinae nomine censeri vult, non capit. Hanc unam emendationem praetulerim multis adversariorum non capitibus, sed libris. Quam egregia, quam docta, quibus illam firmas! In Nasone valde placeo, *Uritur Idaliis alba columba focis.* In Lucani eodem loco potuit scripsisse, fateor, *Fudit & argenti lamnas.* Verum hoc nimis recedit a librorum veterum scriptura. Illud vero loquendi genus, *fudit & argentum lamnis* non possum probare. Heri nova mustei Lactantii libelli editio ex Anglia ad me perlata est, in cujus praefatione ajunt *Isacum Vossium*, & episcopum Asaphensem, & ipsum editorem, cujus nomen latet, (mihi videtur esse *Bernhardus*, qui dono illum mihi misit,) non pauca conjectando restituisse corrupta loca. Nondum mihi per negotia licuit libellum hunc evolvere. Fugitivo tamen oculo notas percurri, in quibus nihil vidi *Vossio* dignum, & quod tibi mihique sit praereptum. Sed de hoc cras coram, si per tempestatem & valetudinem licuerit. Etiam nunc conflictor gravedine. Hac hebdomade acrius denuo me exagitavit. Coeli injuria exasperatur iste morbus, ut nosti. Nisi clementior aura flaverit, non ante proximam Saturni diem te videbo. Tum & de locis Justini agemus. Nondum in animum inducere possum *tenere mansionem* Latine dici, quamvis de toto loquamur exercitu. *Locum tenere* optime se habet apud Virgilium. Sic & *regionem*, *insulam tenere* frequenter legitur apud meliores. Sed haec differamus in nostros sermones. Rationibus exscribendis vacare nondum potuit magister. Proximo die lunae eas habebis. Puer, cujus opera sumus usi, plerosque tibi addictos esse, quos desiderabas, significat. Vidi heri, & legi catalogum crassum & insignem Gruterianae bibliothecae. Verbi divini praeco eum secum Roterodamo pertulit, mihique mutuum dedit. Nullum adhuc exemplum est aliud in hac urbe. Non paucos ibi deprehendi libros rariores. Vendentur Roterodami d. XIV. Aprilis. Operam dabo, ut & tibi & mihi hos indices mittant. Vale, decus meum. Trajecti Batavorum d. V. Mart. CIↃIↃCLXXXI. Ad *Francium* vesperi litteras dabo. Tuae heri recte curatae sunt. Lactantii libello subnectunt Angli Passionem Perpetuae & Felicitatis, nec non S. Maximiliani & S. Felicis.

EPI-

EPISTOLA DCLXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUnquam quidem a te discedo, nisi auctus multis bonis rebus, quibus & corpus & animum pascis, praeterita tamen solis die tam laute & suaviter a te fui acceptus, ut ejus diei memoria etiamnunc animo meo semper obversetur, mirificaque voluptate perfundat. Saepe doleo fata nos sejunxisse. Si fixisses in hac urbe sedem, a tuo latere nunquam me paterer divelli. Tibi ambitiosius hedera dies noctesque adhaererem. Sed nunc ferenda est fortis hujus iniquitas, donec dies optatus quid vehat, & votorum me compotem reddat. Habes hic rationes magistri. Quibus stellae sunt praefixae a me, mihi sunt emti. Inter eos est *Hauchemi* pastorale in quarta forma, ut loquuntur, quod cum tu desideres, tibi id mitto. Paucos libros video tibi invidisse nonnullorum emtorum insaniam. Sed unum audio furto esse subductum, quem maxime desiderabas. Cum heri libri ad me adferrentur, illico videbam eum non inter ceteros haberi. Noram enim ejus formam, quippe qui pridie, quam libri praeconi subjicerentur, diligenter eum inspexeram, ut ex me ipse audiisti. Nec in indiculo librorum nobis vindicatorum comparebat. Arcessii illico puerum nobis servientem. Evolvebat catalogum, inveniebat margini libri adscriptum: hic liber non poterat inveniri. Cum non satis ei fiderem, adii pomeridianis horis ipsum magistrum, inspexi tabulas, & sic se rem habere comperi. Pereat iste Autolycus, qui tibi hoc gaudium invidit. Nec possum ego divinare, quisnam hujus libri fuerit tam cupidus, qui novi ingenia nostrorum hominum. Sed quicunque sit, homo sane fuit nequissimus, quem dii deaeque perdant. Libri emti penes me sunt; Expecto jussturusne sis per foeminam litteras ferentem, an per nautam proximo die Saturni ad te eos curari. Rationes subduxi. Reliqui tibi sunt apud me quatuor floreni tres oboli. Litteras habui a *Magliabechio* cum epistolis duabus Italicis de Cometa nupero ad ipsum scriptis a Professore Matheseos Bononiensi: Cum has exarassem tuae acceptissimae mihi redduntur, reverso ex acroatorio. A prandio dabo illico operam, ut libri, quos cupis, ex hodierna auctione tibi emantur, modo illi, qui minoris sunt formae, non jam alios invenerint dominos. Spero quoque me reperturum, cui possimus coemendorum Roterodami librorum potestatem committere. De quo cras forte aut perendie. Vale, vir magne & me ama. Trajecti d. VIII. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPI-

EPISTOLA DCLXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

ANtequam tuae mihi reddebantur, conveneram *Montani* filium, quem olim vidisti, de Hincmaro Busaei; & si fugitivus iste possit retrahi, omnia sum expertus. Nam cum tanta hujus libri cupiditate te flagrare nuperius coram intellexissem, vehementer, pro meo in te studio, dolui, non licuisse per furaces manus nobis tuum desiderium explere. *Montanus* regerebat, se nulla ratione potuisse expiscari, a quo hic & non nulli alii, qui desiderati sint emtionis die, fuerint tibi erepti. Sancte jurabat a se suisque hunc librum non fuisse excerptum & retentum. Libros, qui hodie venduntur, heri inspexi. Gennadius est libellus paucarum paginarum, cui non modo nihil accessit, sed cujus ultimae duae paginae, cum tantum sit consutus, & in loco humido videatur aliquando abjectus jacuisse, fere computruere. Reliqui satis bene se habent. Sed audio libros istos care vendi. Obvium sane habui patronum caussarum, cum mihi sub meridiem esset prodeundum, qui Apes urbanas Allatii emerat obolis triginta. Qui tibi cesserint, nondum rescivi. Junianae auctionis libros non omnes, qui tibi debebantur, ad te pervenisse pulchre memini. Magistri & ejus operarum haec quidem culpa est, sed nummi erant refundendi; quos num exigere neglexerit puer, ignoro. Tum temporis sane monui eum videret, ut haec jactura sarciatur. Meum quoque hoc fatum fuit plus vice simplici. Vidi tamen me nec conviciis, nec minis quicquam profecisse apud praefectum auctionis. Nummi illi sunt pendendi, antequam libros nobis licet arcessere, cum ipsi libri serventur ab heredibus. Praetoris vestri iniquitatem detestor, illamque omnes boni execrantur. Aliorum injuriae vide ne te nimis crucient. Multa ferenda esse magno tuo malo toties expertus es in vita humana. Nullus dubito, quin nunc quoque moderate sis toleraturus tanta hominum scelera. Lactantii libellum tibi perlegendum mitto. Puer iste, cujus hic opera utimur, iter affectat non solum Lugdunum, sed & post Roterodamum. Tu cogitabis, num ejus ministerium tuis commodis sit aptum. Ego quoque circumspiciam, num quis praeter hunc, cujus fides sit explorata, inveniri possit. Vale, vir magne, & salve a nostris omnibus. Trajecti d. IX. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

P*Etiti* liber jam pridem exerceret praela, nisi *Wetsteinium* febris diuturna lecto affixisset. Ne nunc quidem plane convaluit. Ipse quoque non desinam

nam urgere hominem, ut manus operi quamprimum admoveat, ne diutius fallat spem, quam fecimus eruditissimo viro, pulchri hujus foetus parenti, & vota rei litterariae. *Menagii* Diogenem Laertium, cum nuper Amsterodami essem, meministi, credo, quanto studio commendarim edendum bibliopolis celebrioribus, id enim tibi narravi reversus, obtulerimque centum octoginta florenos *Menagii* nomine ad impensas correctionis accuratae ferendas; sed morte & morbis *Elzevirii* aliorumque complurium sui ordinis deterriti fidem suam noluerunt nobis obstringere. Pridie *Leersium* hoc nomine compellavi, a quo responsum expecto. Viris summis, cum ad eos litteras dederis, quaeso ut vicissim salutem dicas verbis amantissimis. Tuam & *Menagii* epistolam heri Lipsiam curavi. Libros tuos hodie haberes, nisi in auctione novissima tibi paratos, qui tamen pauci sunt, ut puer mihi significavit, nos juberet expectare intempestiva magistri mora, a quo ante proximum Lunae diem rationes non potuimus extorquere. Illo igitur aut postero die Martis mittentur. *Arnoldo* ut satisfiat, proxima hebdomade mihi curae erit. In Anglicana Lactantii editione pauca te credo invenisse, quae probares. In passione S. Maximiliani sunt, quae merentur illustrari. Nunc quod tibi aliud scriberem, non inveniebam. Vale, vir maxime. Trajecti d. XXII. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Nihil a *Schelii* obitu me magis exanimavit, quam ista fama de conclamata sapientissimi Principis valetudine. Quando enim talem, aut ubi talem reperiemus? qui in tanto dignitatis fastigio tristes Musas respiciat tam benigne, non vana captus ambitione, sed qui ipse omni doctrinae genere sit perpolitus? ut paucos habeat inter eos, qui in Schola quasi nati sunt, & omnem aetatem in umbra illa Musaei sui consumserunt, pares, superiorem fortasse neminem. Nondum quidem certi nuntii de ejus obitu ad nos perlati sunt, vereor tamen, ne votis nostris citius & celerius feriant aures nostras ferales hi *κακῶν ἄγγελοι*. Si precibus, votis, lachrymis fata poterint exorari, multi de plurimorum hominum annis vitae magni principis propagandae addentur. Tot sunt non solum inter cives, sed etiam apud exteros, qui pro salute ejus vota suscipiunt. Inter quos nomen profiteor in primis. Mythologos *Munckeri* nondum vidi. Nullus dubito, quin tibi nobisque omnibus sit probaturus operam, quam posuit in illis scriptoribus illustrandis. In Martiali perplacet, *quoties calidis tota foveris aquis.* Est digna *Rutgersii* & *Heinsii* ingenio emendatio. En tibi rationes & libros, qui in auctione Leidensi tibi cesserunt. Cui stellam praefixi, ad me pertinet. Ceterum fides pueri mihi est suspecta. Nam aut illo pretio, quod constituimus, aut majore libros comparavit. Sed de his brevi co-

coram, si deus dederit. Habui hodie litteras a *Schnabelio*, qui significat se Brema reducem nostras invenisse, & his feriis ad nos excursurum esse, & nobiscum acturum coram de omnibus. *Wetsteinius* hodie me invisit ex Geldria domum revertens. Ejus fidei credidi *Petiti* miscellanea, quibus propediem manus admovebit. In Ovidii 1. Metam. vers. 598. omnino probo Vaticani codicis scripturam, *Lirceia; liquerat arva*. Nam locus est *Lirceus*, inde *Lirceius*. Apud Florum 1. 9. de Mutio Scaevola lego, *rescisso ponte* pro vulgato *reciso ponte*. Aliud est *pontem recidere*, hoc est minorem facere, aliud *pontem rescindere*. Vale, decus meum unicum & praesidium certissimum. Trajecti d. xxix. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Serius quidem gratias tibi ago, pro nuperrimo gaudio, quod nobis te visentibus faciebas, sed tamen verbis ago conceptissimis, tibique confirmo ejus memoriam nunquam ex animo meo dilapsuram, sed id quoque in accepti tabulas me relaturum, in quibus tuum nomen utramque paginam facit. Hodie ad me Amsterodamo missum est argenteum numisma *Schefferi*, cum litteris *Rumpfii*, quibus significat penes se esse duos libros postumos *Schefferi* de Succia literata, & de Regni Sueciae insignibus, quos quamprimum ad me sit curaturus: Hominem enim, qui nummum ferat, gravari fascem librorum. Nullus dubito, quin & quae tibi destinata sunt, curaverit. Habui quoque litteras Lubecca, quibus mortem *Trelschii* mihi significant, praefatas, rumorem ibi spargi τ. μακαρίτην Duci Holsatiae, cui servierat, omnia bona legasse: plerosque vero opinari sine ultimae voluntatis & judicii declaratione illum obiisse, ministros vero Principis Domino vindicaturos esse omnia tanquam vacua bona, & testamenmentum, si quod inveniatur, abjecturos & occulturos. Sed certiora brevi nos dies docebit. Ego tamen, qui optimi viri ingenium novi, plane persuadeor sine supremi judicii testatione illum obiisse, quia nunquam de tabulis testamenti quenquam volebat audire. Heri vesperi ad me invisit *Snabelius*. Cras deo dante, aut perendie ad te certum est nobis excurrere, nisi quid ἀπὸ μηχανῆς. Vale, Princeps ingeniorum, & amicorum unice. Trajecti d. xxx. Mart. CIↃIↃCLXXXI.

EPI-

EPISTOLA DCLXXVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Miror & indignor nondum de Roterodamensi venditione quicquam ad me perlatum esse, praesertim cum hebdomade superiore litteris alteris ad illum hominem, cujus operam imploravi, adjunxerim *Timonis Gesselii* librum postumum de distractione imperii & ecclesiae, cujus edendi curam in se susceperat. Audio & *Diemerbroeckium* ei partes imposuisse libros aliquot emendi, sed nec is fertur quicquam responsi accepisse. Hominem ajunt esse in scribendis litteris lentissimum, ut ne nunc desperem de nostris votis. Heri denuo illum compellavi. Convicio quotidiano responsum, ut spero, extundam. Princeps, cui beatus *Trelschius* noster, cum in vivis esset, apparuit, omnem ejus hereditatem sibi velle videtur vindicare, de quibus propediem plura. Res *Elzeviri* sunt conclamatae. Tutores noluerunt hereditatem cernere, nisi interposita auctoritate Senatus Batavici, ne sibi fraudi esset hereditas, si non par sit expungendis nominibus, sive, ut nostri JCti loquuntur, non nisi inventarii beneficio se heredes sunt professi, ringentibus ceteris bibliopolis, quorum fides per *Elzevirii*, qui hujus corporis princeps erat, latus labefactatur. Hinc & alienissimi sunt ab omnibus grandioribus operibus publicandis. De re litteraria novi nihil habeo. A *Maliabechio* litteras hodie accepi, sed perbreves, qui dolet nondum meum Florum in Italiam esse perlatum, de re litteraria propediem se pluribus acturum. Promisit se brevi missurum Columellam manuscriptum, & antiquissimam editionem, nec non grande volumen *Norisii*, quibus explicat inscriptiones Pisanas, ac nonnulla alia, quae in illum fascem sit conjecturus. In Italia duos eruditos suos amicos fatis concessisse Albintimelii *Patrem Angelicum Aprosium*, Veronae autem Marchionem *Pindemontem*, quem ignoro. Vale, vir maxime & me ama. Trajecti XIV. April. CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NON meas litteras, sed me ipsum hodie vidisses, nisi incidisset negotium nec opinum in Academia, quod pedem urbe me non sinit efferre hac die. Cras tamen, si valeo, Deusque sinit, te videbo. Nam diutius desiderium tui ferre non possum, praesertim hoc tempore, quo ingentem formidinem & sollicitudinem mihi incusserunt tuae litterae. Nam cum te frangi vi morbi, sic ut fastidias illas tuas veteres delicias, libros & Musas, scribis, facile video te gravissime laborare, quo nihil mihi tristius & acerbius potest accidere. Sic

 enim

enim decrevi, in tuo capite non solum litterarum dignitatem, quam unus in Batavia sustines, verti, sed & meam salutem ab eo pendere. Nam in te uno conquiesco, tu unus es, in cujus amicitia certa & vera omnis fortunae praesidium mihi positum est, ac omnis suavioris vitae spes, in cujus denique amore mihi omnia sunt. Utinam possem invenire aut remedium, quo torporem istum corporis pellere, aut oblectamentum, quo jacentem animum quirem erigere! Sane quod mihi unice relictum est, non desinam Deum precibus fatigare quotidianis, ut te valere jubeat animo corporeque. Interea dies noctesque trepido, & angor. Nam casus amicissimorum hominum, quos acerbitas fatorum paucis his annis mihi cripuit, me metuentiorem reddunt, & sollicitudinem exasperant. Sed non spero me tam invisum esse superis, ut illo me spolient capite, *pro quo non metuam mori*. Roterodamo tandem allatae sunt litterae a *Leersio*, cum libris, qui nobis pauci cesserunt. Carissime omnes sunt venditi. Narravit mihi Consul urbis nostrae *Voetius*, se nosse, qui mille florenos jusserit impendi libris in hac auctione emendis, sed vix 70 florenos potuisse propter emtorum insaniam impendere. Tres, quibus stellulam praefixi, mihi sunt parati, ceteri tui sunt. In Ciceronis loco lib. IX. Ep. 26. nihil censeo contra omnium librorum fidem mutandum. Ibi enim Cicero Paetum quasi sibi obloquentem adducit. Objicies mihi: non in conviviis, sed litteris tibi, Cicero, vivendum est, illarum studiis angores & cruciatus sunt pellendi. Cicero cum narrasset se in illa temporum tristitia convivatum esse, subjicit, si hoc miraretur, poëtas rogare se, ut sibi tanquam Philosophis consilium det, quid faciendum sibi sit. Hoc consilium quasi praecipit ipse Cicero nomine Paeti, qui suadet: *Vivas in litteris. ut* non video quomodo commode possit huic loco servire. In loco Hygini non displicet *Eubemerus*, qui de natalibus & sepulchris deorum scripsit. Apud Ovidium II. Metam. 238. pulchre veteres editiones: *quaerit Boeotia Dircen. Quaerere* enim illa dicimus, quae desiderantur, absunt. Cetera in nostrum conventum differo. Faxit Deus, ut te valentem hilaremque complecti mihi detur. Trajecti d. XVI. April. CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NUnquam a te discedo, nisi moestus, suavitate tuorum sermonum, miro lepore doctrinaque conditorum, & epularum dulcissimarum, quas bonus ille vultus in tanto animi languore & corporis torpore longe reddit dulciores, inescatus. Utinam superi tibi hanc mentem duint, ut relicta illa tibi infesta faece, ad nos sedes transferres! a tuo nutu oreque totus & assiduus penderem, nec facile me paterer a te divelli. Sed quis scit, quid serus vesper vehat. Valeamus mode uterque, spero amica fata ut arctissime conglutinarunt animos, sic & corpora nostra in eadem urbe conjunctura, quo nihil mihi posset accidere gra-

gratius & desideratius. Nunc animum pasco in primis rememoratione multarum fabularum jucundissimarum, quas nuperius nobis narrabas; de iis quae Romae, & Florentiae, tum & apud Reginam Christinam tibi acciderant. Sed cum memoriae meae fides valde vacillet, velim sane illa litteris a te mandari, & commentarium vitae tuae si non in aliorum, saltem in meam gratiam describi. Multis magnisque olim beneficiis me tibi sic devinxisti, ut nulli mortalium plus debeam, sed hoc officio majus gratiusque nec tu, nec quisquam praestare poterit. Omnia habebo, si hoc a te impetraro. Tribue igitur, si tantum apud te possum, quantum me posse mihi persuasi, hoc mihi, hoc est homini tui omnium, quotquot sunt, studiosissimo & observantissimo, & horas aliquot subsicivas impende huic curae litteris consignandi, quae plurima memoratu dignissima vidisti & accepisti. Et tua & mea & rei litterariae maxime interest haec non tenebris sepeliri. Scis quanto studio conquiras hominum eruditorum vitas. Libros Rotterodamenses mitto. Rationes nondum potui variis negotiis distentus dispungere, sed a meridie fiet. Apud Ovidium lib. 11. Metam. 165. videtur sane legendum:

Sic onere assueto vacuus dat in aere saltus
Succutiturque alte, similisque est currus inani.

Vacuus scilicet *currus*. Nam quid *saltus vacui* sint, fateor me non intelligere. Alii sunt *vacui morsus canum*, cum non tangunt, quod appetunt. Aliud, quod scriberem, nunc non erat. Nam foras nihil accepi tuis auribus dignum. Vale, vir maxime, & me voti hujus de commentario tuae vitae compotem redde. Trajecti d. XIX. April. CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

De vitae tuae commentario litteris consignando non desinam obtundere, donec expugnaro. Ab imprudentiae nota, quam adversarum rerum cumulos tibi inusturos putas, facile te levabit omnis tua vita sapienter, & tanto cum eruditorum & summorum Principum applausu acta. Non potes hoc officium mihi & posteris debere. Nec dubito quin propediem manus sis admoturus tam desiderato operi, idque ut quamprimum facias te per omnia Musarum sacra obtestor. Apud Nasonem si optimi quique libri *queritur* prae se ferunt, non pugno, quamvis, ut ingenue fatear, *quaerit* mihi longe videatur venustius esse & elegantius. Quid sint *saltus vacui onere assueto* non intelligo. Quando enim saltus habent pondus, quando assuevere ponderi? Currus assuevit ponderi. Is nunc vacuus illo assueto onere dat saltus. Itaque haec scriptura non potest, mea quidem sententia, defendi, nisi dura hypallage. *Salmasii* emendationem epigrammatis Martialis jure damnas & rejicis. Illum locum optime a te constitutum olim memini. Vestram Lavernam scelerum pretium tulisse gaudeo.

Utinam & quae intercepit, aut saltem pars jacturae posset recuperari: Sed spero eorum scelerum consortes etiam in poenae consortium venturos. Comes *Ruthenius* tibi salutem dicit, & proximo Saturni die te inviset, perlustrabitque tuam bibliothecam, quod tuo commodo fiat. Vale, prime virorum & amicorum. Trajecti XXI. April. Dionys. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EN tibi indicem e bibliotheca Gruteriana redemtorum nobis. Si recte calculos posui, tibi apud me reliqui sunt duodecim oboli. Accipis hic alium catalogum librorum, qui proxima hebdomade hic vendentur: inter quos nullus dubito quin sis inventurus nonnullos, quos velis tibi afferi. Cedo Morinianis, si tu ea desideras. Alioqui nullus mortalium mihi ea eriperet. De loci Ovidiani sententia non dissentio a tua mente. Currus onere assueto vacuus dabat saltus, & quidem *saltus leves* ut libro tertio ejusdem operis ingeniosissimus poëtarum loquitur. Sed fateor me nondum capere, qui sint *saltus vacui onere assueto*. Currum quidem vacuum onere assueto novi saltus dare, seu alte succuti, quod idem est. Cum currus multo gravati sunt pondere, non possunt facile succuti, aut saltus dare, sed everti possunt: itaque saltus non sunt oneri assueti, sed currus, ne saltus dent: inanes utique subsultim ferri nemo dubitat. Verum num recte possit dici de curru aut navi non bene suburrata, illam onere assueto vacuos saltus dare, qui meus stupor est, nondum video, forte quia non succurrunt nunc memoriae similia hujus poëticae locutionis & figurae exempla, quae si in memoriam mihi aut revocabuntur aut recident, aliquando aliter sentiam. Litteras ex Cimbrica Chersoneso denuo habui, & Lubecca, de obitu amicissimi *Trelschii*. Sed de ejus ultimo judicio nemo quicquam explorati potuit rescire adhuc & docere. Floros meos in Italiam non fuisse perlatos, quos anno superiore *Danieli τῷ μακαρίτῃ* commendaram, nuper, credo, significavi. Florentini petunt sibi significari nomen navis & nautae. Scripsi hoc nomine ad *Ludovicum*. Is respondet se Procuratorem Magni ducis Amsterodami compellasse, qui prae se ferat se statim fascem illum navibus, quae primae illuc concurrerunt, commisisse, sed nomen ignorare, aut id excidisse memoria. Hodie ad ipsum *Guasconium* litteras dabo. Sed vereor, ut in taberna nostri perierint. Idem fatum fuit Tullianarum epistolarum. Vale, vir maxime. Trajecti d. XXIII. April. CIↃIↃCLXXXI.

EPI-

EPISTOLA DCLXXXI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

DE rationibus novissimae auctionis scripsi Lugdunum vestram. Si fidem hic fefellisse deprehendatur, alius omnino est quaerendus, cui spes nostras Roterodamenses commendemus. Princeps Monasteriensis meliuscule fertur habere. Deus & ab ejus & a tuo capite avertat omne periculum, faxitque, ut diu sitis superstites. Martialem non inspexeram, cum litteras illas praecipiti stylo exararam. Recte autem tueris vulgatam. In Floro tibi probari meam conjecturam gaudeo. Mythologos Latinos gestio videre, cum te videro. Meditor autem excursum ad vos proxima die Saturni aut Solis. Apud Fulgentium videris mihi rem acu tetigisse, cum emendas *Reatinis atque Arcadicis sensibus.* idque maxime firmat alter locus ex Fulgentii libro de continentia Virgiliana, in quibus *Arcadicae aures* legitur, & proverbium Graecum apud Diogenianum, Ἀρκάδιον βλάστημα, ἐπὶ τῶν δειλῶν. Placet quoque: *At averruncassit Juppiter tam Reatinas hominum mentes. Merceri* editio prae se fert: *Aricinas hominum mentes*, inepte, mea quidem sententia. Fabulas de furcifero & harpyia ex te aveo cognoscere, ut & de vestrorum Areopagitarum tricis & calumniis, quae mihi narrare decresti. Plura non licebat attexere. Vale, vir magne & me ama. Trajecti Batavorum d. XXIV. April. CIↃIↃCLXXXI. Nostri omnes & communes amici tibi salutem dicunt plurimam.

EPISTOLA DCLXXXII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

AD te excurrere & suavissimum tuum os osculari hodie mihi certum deliberatumque erat. Sed vide, quid institutum iter ruperit, speique & desiderio tui complexus hoc die potiundi intercesserit. Heri ad me perlatae sunt ex Cimbrica Chersoneso litterae a Comite *Broecdorfio*, quibus negotium mihi mandat, satis a mea persona aut saltem scientia alienum, qui nunquam colui agrum, sed quod declinare nefas duxi, cum viro isti illustri singulari studio plurimisque, quibus me biennio cum illo in Germaniam proficiscerer, cumularit officiis & meritis, sim devinctus. Cras igitur in ejus praetorium, quod trium horarum spatio distat ab hac urbe, mihi est proficiscendum, ut ei satisfaciam. Jacturam tamen, quam nunc facio, tuarum suavitatum dies, spero, brevi pensabit uberrime, cum non unam alteramve horam, sed diutissime a tuo pendebo ore, nectar illud musicum, quod nobis large & perquam benigne propinas, plenis faucibus inde hausturus. Amplissimus *La Meerius*, quem olim apud

apud Danorum regem res nostrorum magistratuum procurantem vidisti, nunc perfunctus hac provincia sedem apud nos fixit, tibi salutem dicit plurimam, brevique te visurum se pollicetur. Mira mihi narravit de *M. Meibomio* affine suo, qui nunc Hagam ivit habitatum, de quibus coram aliquando. De re litteraria nihil habeo, quod narrem. Modo mihi perferuntur sex Philippei. A meridie rationes subducam cum puero, librosque jubebo peti, ut hebdomade proxima eos habeas. Vale, decus praesidiumque nostrum. Trajecti prid. Kal. Maii. CIↃIↃCLXXXI. A nostris salveto.

EPISTOLA DCLXXXIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

UT vehementer gaudeo generosissimam foeminam te respicere, hominumque iniquissimorum injuriam a te defendere: sic vehementer doleo te febricula, quam articulares molestiae pepererunt, denuo laborare. Spero propediem te his incommodis perfuncturum, ut, cum te salvum viderimus, laetemur. Libros jam haberes, nisi puer afuisset domo. Hodie reversus illos petiit per fratrem natu minorem, sed cum in iis desideretur Onus ecclesiae, nolui illos recipere, sed aut omnes referre magistro auctionis, mihi jubere reddi pecuniam, aut hunc librum mihi emtum procurare. Quod si antequam vestra mulier discesserit, eum accepero, tu quoque hodie videbis eos: Sin, cras mittentur. A *Lemonio* has hodie accepi, quae tibi ferunt Bigotianas, in quibus quid novi de re litteraria perferatur ad te, aveo intelligere. Ego dudum nihil audio. Daventriae provincia *Cuperi* mandata est *Coetierio* Arnhemensi. Nostri *Perizonii* fata deploro sane, nec sat scio; ubi eum nunc possimus collocare. Vereor ne animum despondeat, & litterarum studium abjiciat. Vale, vir Excellentissime & me ama. Trajecti d. IV. Maii. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXXIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE tua valetudine, quae filius mihi referebat, meam sollicitudinem mirum in modum augebant. Heri tamen *Crucius* nonnihil me recreavit. Spero Deum optimum maximum te in tanta clade amicorum servaturum, & vires valetudinemque refecturum esse, ut brevi te hîc valentem simus complexuri, idque ut fiat Christum Sospitatorem non desinam assiduis precibus fatigare. *Thomae Munckeri* mors mihi peracerba fuit, doleoque cum jacturam, quam in ejus capite fecerunt litterae politiores, tum meam vicem, qui amisi doctum amicum. Meam tarditatem accuso, qui ante fata non hac voluptate cum per-

perfudi, quam cepisset ex virorum doctorum de illius mythologis judicio. Id enim ei significare de die in diem distuli, quam praeclare omnes, quos ego vidi, de notis istis, quas modo publicavit, sentiant. ego sane eas facio plurimi, nec ullam praetermitto occasionem aliis laudandi & commendandi De *Perizonio* ad Amplissimum *Blyswyckium* litteras dabo, nec te credo istam occasionem eruditissimo viro commodandi praetermissurum. Tua enim commendatio magni erit ponderis. Uxor melius hoc die se habet corpore mundato; nondum tamen omnibus incommodis est perfuncta. In Juvenalis loco videris mihi rem acu tetigisse, planeque tibi assentio. In vulgatis ὑδὶν ὑγιές. In quibusdam editionibus lectum olim fuisse *naturae*, pro *nativae Joannes Britannicus* docet, sed puto alterius esse interpretationem. *Hiltenius* te salutat, & cum accingatur itineri, magno flagrat desiderio promissa videndi. Si jam a versibus scribendis alienus es, poteris dono libelli, quo aequo animo carere potes, defungi inscripto tantum tuo nomine. Vale. ὡς τάχιστα. Trajecti xv. Maii. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXXV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PErizonius a *Ryckio* certior factus de *Munckeri* obitu nostram implorat opem & fidem, rogatque, ut proditum a suis commendemus magistratibus Delphensibus, ut haec vacua sparta ei mandetur, fidem quoque dedisse sibi *Ryckium* scribit, se eum traditurum proceribus nonnullis, cum quibus sibi intercedat amicitia. Petit id etiam *Phorbaeus*. Credo nos utrique posse commodare, si invigilemus. *Phorbaeum* aliis rectoribus lyceorum praeferemus, si quaerant talem, cujus spectata jam sit fides & opera in moderando ludo litterario, ut fecerunt Dordraceni, sin is non possit persuaderi, aut forte alium malint, neminem *Perizonio* esse antehabendum. Uterque tibi salutem dicit plurimam. Hodie spero me intellecturum, num ex Sicambris redierit *Blyswyckius*. Heri me invisit *Wetstenius*, qui ante hyemem valetudine impeditus, cui curandae iter sit suscepturus propediem in Bajas Germanorum, non potest manum admovere Miscellaneis *Petiti*. Ea mihi remittet. Si possemus interea, moram hanc non ferente *Petito*, alium invenire, qui hos libros velit edere, se id non aegre laturum, sin, se proxima hyeme, quae promisisset, executurum. In Juvenale verissimum est *a fonte Hammonis*, & sic legisse *Britannicum* ejus notae fidem faciunt. Probo quoque *delicias viduas* in Sat. IV. *aspernatur* prae se fert editio Parisiensis major, quod male mutarunt recentiores. Sed in eadem Sat. vers. 8. a librorum veterum lectione non videtur discedendum, & quia nusquam in Satyra illa Crispinus pro delatore traducitur, & quia *corruptor* in hac notione occurrit apud Horat lib. VII. Sat. 7. vers. 61.

Estne marito

Matronae peccantis in ambos justa potestas?
In corruptorem vel justior? illa tamen se
Non habitu, mutatve loco, peccatve superne.

Sic *corrumpere* matronas, puellas, ut Graecis διαφθείρειν saepe legitur. Plurimum tibi debeo, cum haec mecum communicas tam pulchras & eruditas observationes. Nunc temporis angustiis excludor, ne aliquid mearum nugarum reponam tuis ingeniosissimis conjecturis. Valetudinem tuam spero sic confirmatam esse, ut te perendie summum hîc possimus complecti. Non ego μακάρων νήσους praetulero his aedibus, si te hospitem habuerint. Vale, princeps ingeniorum & amicorum & veni. Id mei omnes ardenter desiderant, & optant, qui tibi salutem dicunt, & vires & incolumitatem precantur. Trajecti d. XIX. Maii. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXXVI.

NICOLAUS HEINSIUS

Job. Geor. Graevio.

Ultrajectum.

PErizonii nostri negotium jam commendassem Ampl. *Blysvicio*, nisi is hac transiens diebus proximis indicasset iter sibi publico nomine in Geldricam provinciam esse capessendum, nescio quibus de causis: unde rediisse nondum potuit. In Juvenale complura etiamnum supersunt loca depravata, quae manum medicam poscunt. Tale illud Sat. x. versu, plus minus quinquagesimo ante finem carminis:

— — — flet adulter
Publicus, & poenas metuet quascumque mariti
Irati debent.

Nescio an satis Latine. Debent enim poenas, qui diliquerunt: hoc est adulteri maritis, non mariti adulteris. In MSS. pluribus invenias, *mariti exigere irati.* quod amplexus est *Gronovius* noster Observ. II. 14. Ego arbitror potius esse, ut Juvenalis dederit,

— — — Poenas metuet quascumque marito Exigere irato.

Qualescunque poenas metuet persolvere marito irato. *Exigere* enim *poenas* eleganter hoc significatu jungitur cum tertio casu. Nosti Nasonianum illud,

Exige laese pudor violate Sychaeo.

Seneca Hercule Oeteo vers. 1471.

Nessusque nunc has exigit poenas sibi.

& ibidem,

Lux vilis, istas exigam poenas tibi.

Plura nos ad Claudianum VI. Cons. Honor. v. 113.

EPI-

EPISTOLA DCLXXXVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

BLysvicium ex Sicambris domum rediisse necessarius ejus hodie mihi dixit. Litteras si ad illum curatas velis, recte a me curabuntur. Incredibiliter doleo mihi tuae suavissimae consuetudinis fructum invidere in hac urbe tuam valetudinem, quam Deus ut confirmet precor. Sed si tantilli itineris molestias non fers, quid fiet de Hagensi excursu, quem meditaris. Te tamen, si hîc non licuerit, ut videam hebdomade proxima domi tuae operam dabo. In Senecae controversiis *corruptor* quoque hoc sensu accipitur, quo legitur apud Juvenalem. Sed nunc properanti locus non succurrit. *Aequantem insane* in eadem Satyra legendum esse propitiis Musis vidisti. Nihil certius. *Sane* illud friget. In Satyra VI. vers. 127.

Parce precor, Paean, & tu depone sagittas

legitur. quem per *tu* intelligit? Omnino scribendum censeo:

Parce precor Paean, & tu Dea pone sagittas.

Nimirum Diana. Vale, vir incomparabilis, amice unice. Trajecti d. XX. Maii CIϽIϽCLXXXI.

EPISTOLA DCLXXXVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

EN tibi litteras a *Perizonio*, & alteras cum apertis *Langermanni*. Quae ad me datae sunt, ubi videbitur, remittes. De Ammiano *Lindenbrogii* & editionis novae exemplaribus aurem vellicabo *Valesio* & *Bigotio*. Fidem quidem hanc nobis dedit *Elzevirius*, sed quam, spero, praestabunt Parisienses. In Juvenalis Satyra IV. valde blanditur tuum *pacta mercede*: nam falsius & acerbius est vulgato. Nec tamen ausim sacramento contendere hanc esse Juvenalis manum. Nam Mureti *Pharia de merce* non est otiosum, quia *municipes siluros* adjunxit. Commeatus Alexandrinus plurimas advehat orientales merces pretiosas, vide Suetonii August. c. XCVIII. Itaque dicit in tanta copia mercium Alexandrinarum, sic eas nominat Tranquillus, ille fuit propola vilissimorum silurorum, quos magna voce per vicos & plateas venum proposuit. Quod non erat nisi ultimae sortis hominum. Si tibi tamen tua magis arridet conjectura, non repugnabo. Praefecto *Ruthens* Comitis nomen est *Georgio Zachariae Hiltenio*. Is triumphat, cum xenioli spem facis. Cis duos tresve dies, si valeo, te videbo. Vale, meum decus unicum. Trajecti d. XXIII. Maii. CIϽIϽCLXXXI. Has heri exararam, sed cum illas obsignaturus essem, compellabar a Nobilissimo *Selemio*,

cum quo tres ipsas horas confabulatus sum. Salutem is tibi dicit plurimam, & gaudet se te complexurum esse Hagae brevi. Hanc ei spem feci. Proximo die Jovis, si valeo, ad vos excurram.

EPISTOLA DCLXXXIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

HEri Amsterodamo reversus inveni varias epistolas *Prustelli* Aurelianensis Antecessoris, *Justelli*, *Petiti*, *Rulaei*. *Justellus* narrat *Walisium* edere Harmonica Ptolemaei nunquam antehac edita Oxoniae. *Petitus* urget Miscellaneorum suorum publicationem, sicut *Prustellus* restitutionem Harpocrationis Valesiani. Difficillime nunc inveniemus, qui operam suam nobis addicent in his libris divulgandis non solum, quia ab iis deterrentur morte & tristi casu *Elzevirii*, sed & quia palam dicunt, se nummos, quoscunque corradere possunt, servare in auctionem *Elzevirii*, in qua Liviis, Senecis, Tacitis, Justinis, Tulliis ejus insidiantur. *Petiti* Miscellanea retuli. Hic forte persuadebo bibliopolae, ut ei libro manum admoveat: sed cum correctoribus perspicacibus careant, vereor, ne nimiis mendis foedentur, quas maxime metuit *Petitus*, ideoque nostrae curae diligenter hunc foetum suum commendat. De te haec ille: *Sed & mihi similem spem sui fecit clarissimus & singulari humanitate praeditus Nicolaus Heinsius, epistola ad me de ea re scripta, quam cum aliis ejusdem, ut amicitiae tanti viri pignus studiose asservo. Nihil igitur restat, nisi ut denuo vobis, viri praestantes & de me optime meriti, hanc editionem commendem, vestrique arbitrii faciam, quid in meo scripto mutandum, quid relinquendum judicetis.* Haec ille. Nunc nobis laborandum est, ne spes, quam de nobis concepit, eum fallat. Cras sane nostros compellabo bibliopolas. *Francium* non vidi, frustraque eum bis quaesivi. De locis illis Juvenalis, quae mihi videbaris restituisse eleganter nuperius, aurem tibi vello. Memini olim te mecum egisse de *arenario*. Apud Symmachum & nonnullos alios accipitur pro bestiario, ac confectore. Sed, nisi fallor, *arenarii* dicebantur, quicunque operam in amphitheatro praestabant muneratoribus. Vale, vir illustris, & me ama. De Delphensi negotio nihil audivi. Iterum vale. Trajecti d. XXVIII. Maii CIↃIↃCLXXXI. *Rulaeus* mihi misit legendam epistolam plurimorum foliorum, ut fere codex dici possit, exaratam ad Episcopum Oxoniensem de variis locis Graecorum Latinorumque scriptorum, quae pervenuste aut emendat, aut illustrat, multaque adspersit Chronologica de libris Tertulliani contra dissertationem *Alixii* de vita & scriptis Tertulliani.

EPI-

EPISTOLA DCXC.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

INdices nuperos recte tibi spero redditos esse. In Lopesiano video non paucos Mathematicos, quibus te insidiaturum, nisi jam eos habeas, credo. Hypsielem *Mentelii*, memini apud te videre. Hinc spero te meis commodis, spei & votis non intercessurum. Illum enim mihi velim addici. Sunt inter illos, qui sunt formae quartae, ut loquuntur, Euclidis data cum notis Marini. In Juvenale *Pacta mercede* magis magisque incipit allubescere. In fragmento Traguriano Cap. XLV. *carnarium*, fateor, ferri non potest, & tua conjectura proxime vestigia veterum librorum accedit, sed tamen velim eam alterius loci auctoritate firmari. Nam si nusquam *arenarium* legatur pro arena amphitheatri, difficulter fidem inveniet emendatio tua cordatos apud lectores. De *tertiario* tibi assentior. Sed, nisi memoria me decipit, nuper suggerebas alia loca, in quibus sit mentio *tertiariorum. bardubatta* non improbo. Sed *equites de silicernio* non arrident. Qui enim illi male vivi possunt dici gallis gallinaceis similes; cum nihil sit gallo vivacius, animosius, & in omne genus proelii acrius? *Nervia* legitur in fragmento scriptoris antiqui de limitibus p. 218. editionis Goesianae: *Cujus ex omnibus corniculis expensa ponderibus, & inter se comparata filia seu nervia ita perspicere.* & forte sic quoque legendum apud Gellium; in glossis autem omnino probo *nervia*. Egi cum *Klinjetio* praefecto tabellariorum de epistolis Gallicis. Fidem dedit se scripturum ad fratrem suum Lugdunum Batavorum, ad quem omnes epistolae Gallicae perferantur, ante quam ad se, ut epistolas tibi inscriptas accipiat, & recta curet Vianam, te quoque tuis amicis significare debere, ut ad illum *Klinjetium* mittantur, quae tibi velint reddi. Vale, vir magne, & meae tarditati ignosce. De die in diem scriptionem hanc distuli. Trajecti Batavorum d. XI. Jun. CIϽIϽCLXXXI. Nostri omnes tibi salutem plurimam dicunt.

EPISTOLA DCXCI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

VIdeo te punire superioris hebdomadis silentium meum: nec possum queri. Mea culpa hoc malum mihi contraxi, quod opinione longius mihi carendum est tuarum litterarum acceptissimarum solatio, in quo unice conquiesco. Non possum tamen non tibi significare puerum *Trelschii* fidissimum huc venisse ad nos. cujus operam tibi utilissimam futuram censeo. Meliorem nunquam invenies. Si velis illum conducere, vide quaeso, ne diu deliberes, ne

aliis te occupantibus eam locet. Tredecim annos *Trelschio* serviit, qui ei legavit ter mille florenos. Haec scripseram hebdomade superiore, antequam tuas novissimas traderet *Goesius*. Interea perlatae sunt ad me litterae *Carpzovii*, cum fasciculo librorum recens editorum Lipsiae, inter quos est Paulinus Petricorius, *Menagii* amoenitates juris, *Thomasii* variae dissertationes. In meo fasciculo erat alius tibi inscriptus ejusdem magnitudinis, in quo credo libros eosdem tibi mitti. Cum redieris Vianam faxo, ut illico ad te perferatur. *Carpzovius* conqueritur de molestiis, quibus conflictetur maximis in edendis *Reinesii* inscriptionibus. Ducentas jam philuras esse descriptas typis, restare complures. Quas hodie a te accepi curandas Vianam, curavi illico. Nec dubito, quin recte sint, cui debebantur, redditae. Excellentissimum Comitem *Avallis* spero litteras meas accepisse. Utinam possit inveniri occasio fasciculum mittendi ad Antistitem Condomensem. Litteras proximo nuntio committam. *Perizonii* negotium fac, ut recepisti, tibi curae sit. Vide num possis Hagensi bibliopolae persuadere, ut suscipiat editionem Diogenis *Menagii*. Promittit se in correctorem ex sua arca impensurum ducentos florenos Gallicos. Lipsienses bibliopolae inhiant huic libro, sed mallet is nostratium proelis edi, quamvis amoenitates ejus tam eleganter in Saxonia & tam nitide sint impressae, ut fere gentis captum superent. *Rulaeum* nostrum incita, ut epistolam doctissimam, quam nuperius vidisti, juris publici faciat. Aveo ex te cognoscere, ut valeat CL. *Ryckius*, & quid rerum gerat. Eum ubi videris, rogo ut meo nomine salutes amantissimis verbis, nec non Amplissimum affinem tuum, & ejus liberos ac uxorem meo meaeque nomine. *Burmanni* vidua, quam hodie vidi in ejus horto, te quoque jubet salvere plurimum, rogatque ut ejus [1] filio faveas, ejusque caussa velis. Fidem dat illum observantia & obsequio suam in te pietatem tibi semper probaturum. Cum redieris apud nos quoque unum alterumve diem te acturum, fidemque dudum datam liberaturum nulli dubitamus. idque ut facias etiam atque etiam omnes nostri te petunt. Litteris tuis Vianae datis aut respondebo, quando te recepisti in tuos lares, aut etiam citius, si longius te commoraturum esse Hagae intellexero. Fac quaeso ut de reditus tui die certior fiam, ut cum curru praesto sim ad scapham. Praeterito die veneris obiit *Westrenius*, ejus uxorem cancer infestavit, ut & ipsa pessime habeat. Illustri *Zulichemio*, & *Selenio*, nec non Excellentissimo Legato Gallico ut mea deferas officia, si quae dabitur occasio, rogo. Vale, Princeps ingeniorum & me ama. Trajecti d. XIX. Jun. CIϽIϽCLXXXI. Dionys.

1 *Carolo Crucio*, ex priore marito *Dionysio Crucio*, qui tunc *Heinsii* sororis, & Ampl. Senatoris *Goesii* filiam *Ermgardim* procabatur, & paullo post uxorem duxit; ad quas nuptias cum *N. Heinsius* celebrandas Hagam excurrisset, ibi oppressus morbo mense octobri obiit. Ubi sicut mihi adolescentulo magni illius viri praesentia & sermonibus frui, ad quem, si Deus longiorem vitam indulsisset, me applicandi, & ex doctissimi senis ore saepius pendendi, spes tunc erat nata.

EPI-

EPISTOLA DCXCII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Miror ſane litteras meas, quibus ante octiduum tibi ſignificabam, epiſtolam tuam cauſſidico Vianenſi inſcriptam illico fuiſſe per nautas noſtros curatam, non redditam. In iis litteris de variis aliis rebus tecum agebam. Traditae ſunt xx. hujus menſis, ſuperioris hebdomadis die lunae, a meis praefecto tabellariorum, illi ipſi, cui & noviſſimae, quas accepiſti, commiſſae fuerunt. Has intercidiſſe doleo, quia mea referebat, tibi eas reddi. Vereor, ne idem fatum fuerit illius epiſtolae, quam paucis diebus ante cum oratione de Cometis miſeram ad Excellentiſſimum *Comitem Avallis*. Gratias ei egeram pro libro Epiſcopi Condomenſis, cujus ſpem fecerat, quemque poſt accepi. Si quae dabitur occaſio explorandi, rectene curatae fuerint nec ne, plurimum tibi debebo. Certiorem te feceram de puero beati *Trelſchii*, qui tredecim annis, calculo, podagra, variis febribus exercito ſerviit, cuique animam exhalans mandavit, ex ſuis bonis pendi ter mille florenos praemium fidei tot annos ſpectatae. Hanc pecuniam Princeps ei petiit ſolvi. ex his nummis, quos credidit noſtris Ordinibus ὁ μαχαιρίτης. Iſtius hominis operam te poſſe conducere oſtendi, ſi matures. Sunt enim alii, qui eam expetunt. Fideliorem vix invenies, & qui majores rebus in omnibus tibi praebebit utilitates. Poteris illo uti ad inſtar gladii Delphici. Propter aetatem grandiorem nunquam animum applicabit ad matrimonium, aut aliam artem, niſi quam a te juſſus fuerit facere. In rebus tuis cuſtodiendis, in fovenda valetudine, quam deus avertat, deteriore meliorem non invenies. Nunquam tibi eum commendarem, niſi ejus ingenium mihi eſſet perſpectum a longo tempore. In litteris, quae perierunt, egeram cauſſam noſtri *Crucii*, rogatu matris, quae te juſſerat ſalvere, & in hoc, quod notti, negotio ex ſententia conficiendo in tua fide & benevolentia plurimum ſibi praeſidii poſitum eſſe perſuaſum habet. Nec dubito te viri egregii, qui procul dubio emerget, & ad ſperatas dignitates brevi evehetur, cauſſa omnia velle. Rogaram, ut in reditu ad nos diverteres per hanc urbem repetitis laribus: utque me de die adventus tui certiorem faceres, ut cum curru ad ſcapham eſſem praeſto. Petieram ut *Ewaldum* Rulaeum perpelleres ad edendam eruditam illam epiſtolam, quam apud me vidiſti. Egeram etiam tecum de Diogene Laertio *Menagii*, ſed interea *Waesbergius* Amſterodamenſis, qui me hic inviſit, operam ſuam nobis in illo publicando detulit, quod proxime reſciſcet ex me *Menagius*. Significaveram *Weſtrenium* hic ſideratione lateris, & pedis dextri accedente gangraena extinctum eſſe: *Carpzovium* mihi miſiſſe faſciculum, in quem alius erat conjectus, tibi deſtinatus. Meus complectebatur praeter alia Paullinum Petricorium: credo tibi quoque illum fuiſſe dono datum. Tuum autem ſervo in tuum reditum. Spero, quae apud Ampl.
Fage-

Fagelium egisti, ex sententia proventura, idque ut propediem fiat, opto voveoque. De *Perizonio* non male me sperare jubet Amplissimus *Blyswicius*, quem nudius tertius in meis aedibus vidi. Libavimus poculum tuae incolumitati. Tu videbis, si quid poteris conferre ad viri optimi commoda augenda, cujus vicem valde doleo. Meum ad vos excursum sufflaminavit Illustris *Dyckveldii* & Ampl. *Tollii*, quos de negotio familiari conventos volebam, adventus ad nos, quem indies expectamus. Quamvis & aliae remorae fuerint objectae. Si tamen diutius ibi moras traxeris, animi forte caussa brevi iter ad vos faciam, ut te reducam domum per nostram urbem. Catalogum bibliothecae, quae Amsterodami venum ibit, frustra hîc quaesivi apud Ribbium & alios. *Blyswicius* tibi salutem plurimam jussit nunciari, aquas Spadanas cum filio secutus. Eam quoque & quidem officiosissimam rogo, ut dicas meo nomine Legato Illustrissimo Regis Christianissimi, si forte videris eum, nec non Illustr. V. V. *Beuningio*, *Hugeniis* patri & filio, *Slinglandio*, ut & *Goesio* Nobilissimo, totique ejus familiae. Vale, vir magne, & me ama. Trajecti d. XXVI. Jun. CIƆIƆCLXXXI. Dionys.

EPISTOLA DCXCIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NON minus me tuum silentium sollicitavit, quam optimum *Bigotium*, cujus litteras ad te miseram Hagam, quas recte spero curatas esse. Sed nunc magis me cruciat tuus per hanc urbem transitus, me insalutato. Haeccine fides, quam toties dedisti? Quod tantum ego in me admisi crimen, quod tam acerbe mihi luendum est? Quid enim acerbius mihi potest accidere, quam te contemnere hominis, qui te superis aequat, hospitium, eumque defraudare magna illa voluptate, quam se tua ex consuetudine & unius alteriusve diei congressu capturum sperarat, in tanta praesertim oportunitate, cum haec urbs esset permeanda, & post tot promissa. Heu ubi tuta fides? Ego sane attonitus stupeo, ut, quid dicam, vix inveniam. Utinam in animum inducere possis, ut ad nos quam primum advoles, & hanc culpam emendes, meque hac leves cura, quae nunc me coquit & exagitat. Videbis apud me diem festum celebrari, si te licuerit mihi hîc complecti. Videbis, quam desideratus sis venturus. Videbis etiam *Schefferi* disputationem de insignibus regni Suecici, & litteratam Sueciam, quas hodie ad me miserunt Amsterodamenses, sed credo ad te quoque libros illos pervenisse. Vale, mi Heinsi & cras veni. Trajecti ad Rhenum d. XXII. Jul. CIƆIƆCLXXXI.

EPI-

EPISTOLA DCXCIV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

NIsi litteras accepissem ex Germania, quae mihi imposuerunt necessitatem amici negotia moram non ferentia curandi, hodie ad te excurrissem, ut & tibi gratias agerem non verbis tantum, sed ore & fronte prae me ferrem animum tuorum meritorum & nuperrimarum epularum memorem; & ut Nobilissimi *Goesii* affinis tui consuetudine fruerer. Verum nunc nec hodie nec cras mihi licet domo efferre pedem: perendie tamen vos videbo. Interea temporis vestrae libabo valetudini non unam pateram. Si forte Nobilissimus *Goesius* reditum accelerabit ad penates, rogo ne nostram transiens urbem alibi divertat quam apud nos, si hanc municipalem tenuitatem non fastidierit. Quaeso ut plurimam ei impertias meo meorumque nomine salutem. Sed nunc aliud est, quod te volo. *Buschius* litterarum professor Franeckerae diem obiit. Sunt ibi, qui *Perizonio* faveant, iique rogant, ut tuo meoque testimonio ornetur. Nulli dubitant, si id expedierimus brevi, quin votorum compos sit futurus. Vide igitur ne doctissimi hominis vota moremur. *Maerschroeckius* proximo die Saturni litteras dabit ad *Harenium* Curatorem istius Academiae, & nostra iis inseret testimonia. Fac quaeso, ne tuum desideretur. Vale, virorum & amicorum princeps. Trajecti III. August. CIↃIↃCLXXXI. Elzeviriani libri, quos edidit, carissime sunt venditi. Centum viginti millia florenorum ex iis sunt redacta. Tuum Ovidium & meum Hesiodum emit noster *van Syl.* Ciceronem *Blaevius*, & *Wetstenius* cum sociis. Reliquos ignoro. Mitto hic specimen observationum *Petiti* duplex, alterum litteris majoribus descriptum, quod perplaceret, nisi ejus decor obfuscaretur Graecis litteris minoribus, alias autem nullas habet, alterum minoribus est impressum characteribus. Tuum de his requiro judicium. Proxima hebdomade opus auspicabitur. Ad *Carpzovium* addito Eucharistico *Francii* recte curabuntur, quae misisti. Iterum vale.

EPISTOLA DCXCV.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

URbanitas & ἦθος litterarum me mirifice exhilaravit. Festivitas enim illa & joci pleni facetiarum argumento tibi recte esse, nullisque corporis & animi molestiis uri. Quod proprium tibi esse volo. Heroinae vestrae regales epulas & fabulas credo novas tibi vires adspirare, & novum robur, ut plane revirescas. De itinere Germanico proximo Saturni die rescisceemus, suscepturusne id sim hoc anno, nec ne. Promissor ille tanto hiatu si fefellerit

lerit nostram spem, video paratam a te mihi esse salis magnam messem, qua perfricabis illusum. Sed si tua te fefellerint auguria, nos videbimus rectius te divinandi artem in Ovidio & Claudiano exercuisse, quam in amicorum tuorum negotiis. Pro *Charonda* & *Chabotio* tibi plurimas debeo gratias. *Joannis Roberti* receptas lectiones olim habeo. Redeunt igitur illuc ad te cum Lactantii promisso libello. Cras litterae curabuntur ad *Carpzovium*. Si quid ad *Langermannum* volueris, ubi mihi tradetur, faxo ut recte perferatur. In Lactantii libello Cap. 44. pag. 79. legendum est: *Fecit ut jussus est, & transversa x littera summo capite circumflexo Christum in scutis notat.* non *Christo*, qui non fuit circumflexus, sed summum caput litterae x. nimirum hoc modo ☧. Vale, mea lux, & me ama. Trajecti d. x. Augusti CIƆIƆCLXXXI.

EPISTOLA DCXCVI.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Utrasque litteras tuas, alteras perfacetas, alteras plenas variarum rerum, scitu dignarum incredibili cum voluptate legi. Cum priores legerem risu tantum non emoriebar. Nae tu ingenium hominis nosti, & per quam belle nobis descripsisti. Neque id mihi incompertum. Nisi enim opera mea opus habuerit, nihil emunxero, sed littus arabitur. Verum in nonnullis extricandis, cum nunc hic habeat neminem, me vix carere potest. Itineris tamen Germanici consilium me anni tempus jubet abjicere, quod vel valetudinis caussa non detrectassem, si ὁ δεῖνα in viciniam nostram constituisset mihi occurrere. Sed excusat uxoris puerperium, & id secutam gravissimam febrim. Motum enim istum & anno superiore & triennio abhinc sensi ad vitae sedentariae καχεξίαν discutiendam, & valetudinem firmandam facere plurimum. Sed nunc elapso vacationum aestivarum tempore ad res redeundum. Certum tamen mihi est cras Ciceronis mei caussa Amsterodamum excurrere, & forte Hemskerkam ad *Schnabelium*, ubi tuam caussam agam. Interea si quae alia curari velis, rogo tempore mihi significes. Sin antequam tuae mihi reddentur discessero, uxor tamen eas ad me mittet, ut perendie illas habeam. Litteras tuas ad *Bigotium* heri ipse curavi, additis meis non unis. De molestiis cave in posterum verbum. Scis me in hoc omnem curam & cogitationem fixisse, ut omni officiorum genere tibi sine ulla temporis & loci exceptione testatum faciam, quantum tibi devinctus sim innumeris a te beneficiis cumulatus. *Bernardus* ex me primo quoque tempore cognoscet, quae de tuis Lactantii codicibus cum ignorare nolis. Nec dubito, quin gratissimum nuncium ei sim allaturus. *Stevartii* συλλογὴν ex tuo dono non possideo; sed illum librum aestate superiore aere meo mihi Coloniae Agrippinae comparavi. Unum tamen in illo folium desideratur. ideoque consui tantum illum jussi. Procul dubio in angulo aliquo con-

conditum erues aliquando, cum aliud quaeres. Ante hos quatuor dies mecum pransus est *Vossius* Matthaei F. Ad patruum transfretaturus est proxima hebdomade. Sperat se notas in Catullum secum perlaturum. De ἀνεκδότοις avi multa quoque praedicabat. Ad *Petitum* ipse litteras dedi. Sed in iis ad *Bigotium* jussi *Menagio* significari, esse Amsterodami, qui Diogenem illum velit edere, simulac exemplar emendatum ad nos curetur. Publica male sane se habent. Iter εἰς μακάρων νήσους plane irritum fuit. Οἱ ἄτακτοι alieni sunt ab omni bello, nec possunt permoveri ad vim τῶν Γαλατῶν refutandam. Illi interim impune grassantur in vicinia nostra, & nostris quoque imminent. Rex Regum dira minatur. Hic de foederibus percutiendis ad commune incendium avertendum ineuntur consilia. Sed quia vicinus domesticis dissidiis distentus abhorret ab armis, vix, credo, quicquam proficietur. Popularium meorum cunctationem nosti. Sed plura, ut spero, ubi Amsterodamo rediero. Ante ver proximum nihil turbabitur. Num vero otium istud longius trahi poterit, ἐν θεῶν γούνασι κεῖται. Heroinae vestrae consilium laudo, & spero id tibi salutare futurum, Lavernaeque illius satellites & receptatores poenas daturos. Vale, Heinsi maxime & me ama. Trajecti XVIII. Augusti CIϽIϽCLXXXI.

EPISTOLA DCXCVII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Lautissime & benignissime a te nuperius acceptus denuo, quid dicam referamque non invenio. Jampridem tot tantisque tuis meritis sum cumulatus, ut bona mihi sit copia ejuranda, omninoque, si legibus mecum agere velis, conturbandum. Ut aliquam tamen grati animi significationem edere possim, tibique testatum facere neminem in orbe terrarum esse, cui plus debeam, & libentius debere velim, rogo, ut, cum Hagam contenderis, ad nos in transcursu divertas. Tu ipse non ignoras, quam expectatus sis venturus. *Gordonio* litteras dabo ad amicos Britannos, modo de itineris tempore certior redditus fuero. In notissimo apud Ovidium versu:

Este procul vittae tenues, insigne pudoris,
Quaeque tegis medios instita longa pedes.

Qui, quaeso, sunt *pedes medii?* Institae enim seu stolae erant effusae ad imos pedes. Horat.

Quarum subsuta talos tegat instita veste.

Ubi Acron: *matronae stola utuntur dimissa usque ad imos pedes, cujus imam partem ambit instita subsuta.* pedes non video qui *medii* dici possint. Ne inposterum argumentum epistolarum sit quaerendum, unum, ut olim, alterumve locum antiquorum scriptorum examinemus, si tuo commodo fiat. Stephano tuo signifi-

nifica, quaeso, hodie alias litteras a mercatore Lubeccensi allatas mihi esse, quibus narrat fasciculum litterarum nostrarum, quas Kal. Augusti Lubeccam curaveramus, xxv. hujus mensis demum sibi traditum esse, nec se posse exputare, ubi tam diu ille latuerit: se autem Serenissimo Holsatiae Principi misisse, quae ei & ejus aulicis fuerint inscriptae. Si proximo Saturni die ad nos perveniret responsum, nihil sane fieri posset in hoc negotio oportunius. Nam tum viset ad hanc urbem perillustris *Dyckveldius*, paucos dies hîc commoraturus, quod ὁ δεῖνα scire quoque debet. Vale, Vir magne & me ama. Trajecti Kal. Septemb. Julian. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA DCXCVIII.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Litteras in Angliam ferendas proximus Lunae dies vobis feret. Heri vesperi ex agro suburbano domum redii sero. Hunc diem vindicarunt sibi sollemnia muneris mei pensa. Novi nihil nec de republica nec litteraria habeo quod narrem. Te non recte valere doleo nimium quantum. Sed brevi spero te his molestiis defuncturum, ut in nuptiis neptis tuae te possis hilarem facere, & defaecato animo ac corpore laetus feliciter acclamare. Nunc vide minutias quasdam in Ovidio tuo. Libro VIII. Metam. vers. 7. legendum censeo:

Praetentatque sui vires Mavortis in urbe
Alcathoi.

Sed hoc jam te ipsum annotasse video & observasse in notas ad Artem amandi. Itaque haec deleo. Ibid. vers. 145. omnino scribendum:

Nam jam pendebat in aura

non, ut vulgo, *in auras*. Sic enim Ovidius in sequente versu 202.

Motaque pependit in aura.

Sed & in versu 201. rectius legitur:

geminis opifex libravit in alis
Ipse suum corpus.

non, ut prae se ferunt editi, *geminas libravit in alas*. Librare corpus in alis, est volare. vers. 260. nullus dubito, quin recte vetus codex *tellus Hennea* pro *Ennea*. *Aetnea*, quod in vulgatis circumfertur, saepe, quod tu optime nosti, corruptum est & vitiose scriptum pro *Ennaea*. Ne nihil accipias, nugas has accipis. Dum nihil succurrit melius, calamo ludimus. Vale, lux mea. Trajecti III. Septemb. CIↃIↃCLXXXI. Amplissimo *Goesio* salutem plurimam dico, & vos hîc expecto.

EPI-

EPISTOLA DCXCIX.

JOH. GEOR. GRAEVIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

BInas tuas acceptissimas accepi. Sed ὁμηρικῶς ὕστερον πρότερον respondebo. *Mollium*, simul tuas legeram, quamvis ipsos quinque dies non prodissem, tussi destillationibus cerebri infestinis retentus, illico conveni, & de supplice libello formando cum illo egi. Regerebat se tantum quod litteras quoque accepisse a tuo procuratore, qui ab ipso petierit, ut non tuo, sed Praetoris nomine supplicem libellum scriberet judicibus urbis tradendum. Idque pollicitus est se facturum. A meridie tabulas omnes ad se missas, quibus sceleris illius agitur rea, excussurum, & summum cras aut ipsum, si per glaciem perfidam, & valetudinem liceat, aut per tabellarium missurum esse libellum, quem desideratis. Addebat non praetoris hanc esse culpam, quod sibi imponantur partes istius libelli componendi, sed Patroni caussarum, cujus consilio praetor utatur in hac caussa, parum in quaestionibus & cognitionibus versati. Itaque e us ingenium praetorem implorare. Cras igitur, si fluvius poterit tramitti, habebitis desideriorum vestrorum tabellas. Dominae vestrae litterae plurimum momenti afferent ad cunctationem vestrorum hominum recidendam, nec dubito de optato exitu, qualis quidem in hac caussa optari potest. Nam quod perditum est perditum ducendum est. Laverna loco, ut videtur, & latebris sibi cavit. Uxor mea, proci ejus minis perterrita, (significari enim ei jussit, se me, simul ac pedem e scapha extulissem, vadaturum, nisi debiti ei sex floreni pendantur) hoc nomen expunxit. Litteras tuas Dordracum & Hagam heri curavi. Apud Justinum lib. XXII. cap. 2. legendum censeo cum Sebisio, *expositis ignibus Cereris, taedisque*, idque firmat Gronovius IV. Observat. 4. In libro XII. cap. 3. recte vidisti *destructa* non ferri posse, nec video quid commodius possit huic corruptae voci supponi, quam *adstricta*, vel *restricta*, quamvis illud magis arrideat. Tibi plurimum debeo pro hac emendatione. nec displicet tua in Petronii loco conjectura acuta sane. In Tullianis epistolis tibi consentio scribendum esse *Sepuliae tuae*, pro *Epuliae*, quae gens veteribus est ignota. Alterum locum, in quo censes legendum esse *caute Domitius*, accuratius examinare nunc non sinunt temporis angustiae, sed de illo proxime. Vale, magnum decus meum & seculi. Trajecti d. XVIII.[1] Decemb. CIϽIϽCLXXXI. Recipis hîc Hamburgensem epistolam. Ammianus Marcellinus, de quo loquitur, non ad me, sed *Danielem Elzevirium* est missus, a quo curatus est Lutetiam ad *Hadrianum Valesium*, qui fratris sui Ammianum denuo praelo subjecerat, ut illi accederent Lindenbrogianae notae multis accessionibus locupletatae. Stipulatus quoque est ὁ μακαρίτης, ut illud exemplar quod nobis creditum erat, cum uno alterove novae editionis exemplis Hamburgum a Parisiensibus mittantur. Quam fidem dederunt. Nec dubito, quin eam soluturi sint. Ego sane urgebo, ut promissis munent.

1 Nota temporis sine dubio vitiosa. Nam jam obierat Heinsius; sed autographum ita exhibebat.

NICOLAI HEINSII
ET
JACOBI PERIZONII
EPISTOLAE.
MUTUAE.

EPISTOLA I.
JAC. PERIZONIUS
Nic: Heinsio.

Hagam.

Liquot jam anni sunt, vir Excellentissime, cum divinas ingenii tui virtutes intra animum admirari & suspicere coepi. Ex quo tempore optatum mihi magis quam speratum fuit ad cognitionem tuam aliquando pervenire, tuosque inter cultores admitti ipse: enim me noram, nec fugiebat me, quam non essem instructus iis bonis, quae te praecipue intueri credibile est. Et profecto nimium mihi sumere videbar, si ego homo admodum adolescens, ἔτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, ἔτ' ἐνὶ βουλῇ, ad te viam affectarem, ad quem alii ἐμῦ μέγ' ἀμείνονες propter maximas occupationes, quibus dum patriam & Musas immane quantum tibi obligas, distineris, ne aspirare quidem audent. Verum tamen cum Clarissimi viri *J. G. Graevius & Gisb. Cuperus* saepe numero non modo in te literas interiores, & perfectam eruditionem, sed insignem quoque & incredibilem prorsus humanitatem apud me praedicassent, in spem tandem adductus, ad tuas virtutes meis quoque officiis amplectendas, meaque studia tibi declaranda omni cogitatione ferebar. Itaque cum superiori anno in Hollandiam propter negotia, quae illic habebam, ire constituissem, te quoque adeundi consilium ceperam, confirmatus a *Th. Hogersio*, viro Amplissimo, qui suis literis aditum mihi ad tuam notitiam patefacere ac munire voluit. Vidi tum te, sed vidi tantum, idque alieno tempore & loco. Quapropter cum jam iter Lugdunum, celeberrimum bonarum artium quasi mercatum, *Theod. Ryckii* viri doctissimi audiendi gratia venerim, id quod tum temporis coram ita, ut volebam, tecum agere non potui, seu spatiis exclusus iniquis, seu potius subrustico quodam pudore deter-

territus, idem illud nunc per epistolam, quae erubescere nescit, audacius agens, etiam vehementer te rogo, me tuorum in numero habere, & quibus rebus pro tua dignitate poteris, ornare velis. Tenet me ingens cupiditas exacto hoc anno longinquas etiam terras ac Italiam praesertim lustrandi. Nec tamen sola me afficit voluptas, quae solet esse in varietate urbium atque hominum cognoscenda. Sed praeclara inprimis antiquitatis monumenta usurpare oculis, & si quae praeterea studiis meis aliquando usui esse poterunt, mihi comparare mirum in modum cupio. Sed quoniam sumtus ad tantam rem necessarios de meo facere non possum, propter opes, & patris mei morte, & tristissimo hoc bello attritas, id ago, ut ii mihi aliunde suppeditentur, sive ab aliquo legato adhibear ad res & acta ejus litteris consignanda, sive studiis alterius juvenis, dum in peregrinatione est, praeficiar. Nunc te oro atque obsecro huic nostro desiderio, ut arbitror, non reprehendendo faveas adjutorque sis, & si quid hac in re mihi commodare potes, id ut facias, tibi imperes. Neque tamen ea sum impudentia, ut tuae personae oblitus, multum te molestiae, curae, operae ac laboris pro me suscipere postulem. Illud tantum peto, ut si quando meis rationibus consulendi se ultro offerat occasio, ea uti velis. Quin etiamsi id, quod volo, minus ex sententia succedet, satis magnum tamen mihi decus ac praesidium in tua benevolentia & amicitia erit positum. Qua si me complecteris, equidem omnia me adeptum arbitrabor, & sublimi feriam sydera vertice. Nec ideo, ut spero, me repudiabis, precesque nostras rejicies, quod forte minus me commendet ingenium atque eruditio. Nam si, non nisi in iis, ὃς φιλεῖ μητίετα Ζεύς, ad honores, & fructus perveniunt pulcherrimae hae artes, quibus a puero deditus fui, brevi tempore earum studiosi ad maximam paucitatem redigentur, atque ipsae tandem vix ullum sui vestigium relinquent, cum paucissimi sint, quos aequus amavit juppiter. Reliqui enim omnes, quos paullo malignior in lucem natura extulit, ad desperationem adducti, studia nihil vel parum profutura abjicere toto pectore cogitabunt. Atque ita quid vobis, quaeso, fiet, qui omnium consensu, doctrinarum principatum tenetis? Quae meriti vestri apud posteros gratia, quae vigiliarum atque eruditionis gloria erit? Ut in quaque re, sic etiam in his disciplinis debent esse, & qui excellant, aliosque longe post se relinquant, & qui illorum insistere conentur vestigiis. Hoc in numero si ego quoque habeor, satis bene mecum actum existimabo, ita tamen, ut nemini concedam, qui vehementius literas nostras amet, & majore cum animi delectatione in iis versetur. Illas ipsas literas, queis ab Heinsio negari quicquam nefas esse duco, ad te etiam allegare jam animus est, ut de meis ornamentis & commodis tecum agant, meque tibi commendent, quo libentius me in fidem recipias & amicitiam tuam. Quam veniam si nobis dederis, equidem singulare meum studium in omni genere officii, pietatis, & observantiae tibi polliceor. Quamvis enim inde nihil ad te accessurum sciam, πὰρ σοί γε καὶ ἄλλοι, Οἵ κέ σε τιμήσουσι, tamen prolixa voluntate, qua etiam θεοὶ δωτῆρες ἐάων sunt contenti, animum meum tibi declarare studeo. *Hogersius* noster plurimam tibi a se salutem nunciari jussit, vehementerque tuas se literas

dixit

dixit exſpectare, cum ego Daventria diſceſſi: ſi quid habes, quod ad eum curari velis, poterit id, niſi quid tibi ſecus videtur, per me recte fieri. Nuper, ut intelligeres, me jam olim rectam ingredi viam tentaſſe, carmina quaedam apud te reliqueram, minime illa quidem auribus oculiſque tuis digna, ſed certo faſtidium tibi motura. Ne tamen jam defunctum te eſſe putes, ecce alios etiam verſus, quales ego vel Cluvienus. Tu vero pro humanitate tua boni quaeſo conſule, quicquid ego non malo certe animo pro meo captu conatus ſum. Vale, vir Maxime, mihique tibi devotiſſimo bene velle incipe. Lugd. Batav. a. d. XVII. Kal. Sept. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA II.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Leidam.

GRatulor ſane patriae meae, nec modice gratulor, quae utcumque difficillimis temporibus, tam lecta gerit pectora juvenum, ad res praeclaras exſurgentium. Quo in numero, quin tibi, *Jacobe Perizoni*, locus debeatur non poſtremus, ambiget nemo horum, quibus quid humaniori in litteratura, quid poëtica in re poſſis perſpexiſſe contigit. Plura deberem huc conferre & majora, niſi tu, addito Epiſtolae tuae carmine pulcherrimo adeo profuſe te exercuiſſes in argumento, quanquam per ſe jejuno ac tenui, mearum laudum, ut ruborem ac ſilentium impoſueris mihi. De te vero opinionem apud rerum peritos excitaveris feliciora praeſtandi, quando materies ingenio tuo parem ſe dabit ac ſufficientem. Sed & illud ordine appoſiteque a te factum eſt, quod quo res tuae ſint loco, quidque cogitationum animo volvas de peregrinandi inſtituto fovendo, ſi detur opportunitas, qua id ſine impenſis tuis ac rei familiaris detrimento confieri poſſit, ignorari a me haudquaquam ſis paſſus. Non intermittam igitur commodis tuis invigilare, & ſi haud longe omnino quaerenda ſit ac circumſpectanda occaſio, qua voti reddare compos, eam equidem tuae in ſpem gratiae ambabus ulnis cupide ſum arrepturus. Venient, ſpero, pacatiora mox tempora, & civibus noſtris minus damnoſa. Quorum res ut ſunt admodum anguſtae atque in arcto conſtitutae, ita ſumptibus neceſſariis parum reſpondent, ut noſti. Nos haec adverſa, quo plures premunt atque infelices reddunt, eo animo conſtantiore toleremus eſt neceſſe, cum publicae calamitatis ſenſum privatum prae ſe ferre non ſit cordati ac boni civis. Vale, Perizoni doctiſſime, meque, ut coepiſti, in tuis numerare perge. Hagae Comitum XXI. Auguſt. CIↃIↃCLXXIV.

EPI-

EPISTOLA III.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

EGO vero & tibi gratias ago, & mihi vehementer gratulor de tanta tua liberalitate ac benevolentia, quam mihi nullo meo merito per literas detulisti humanissime scriptas, quae cum mihi redderentur, vix dici potest, quanta me extulerint laetitia. Si animum tuum ac voluntatem per alium mihi significasses, hac re ego certe a te tanto viro contentus fuissem; tu tamen etiam illud humanitati dedisti, ut cum ipse ad me scribendi laborem sumpseris, tum quantopere mea causa omnia velles, per te declararis. Nihil jam est, quod me non assecutum existimem, cum mihi videar in aliqua apud te gratia constitutus, in qua expetenda me, non tam mea commoda & utilitatem, (nam illud quidem ἐπικαίριον est) quam decus & ornamentum inde ad me perventurum, secutum esse, Dii mihi sunt testes. Si est, ut honeste & sine molestia tua fieri possit, quibuscunque in rebus occasio dabitur, meis rationibus ut consulere velis, per communia studia, perque tuam fidem te obsecro ac obtestor. Sin, multo mihi amplior tua amicitia est ipsa per se, quam omnia illa, propter quae eam appetiisse videri possum. Mihi quidem certe in omni vita nihil tam erit propositum, quam eam adhibere curam, ne te unquam tuae erga me benevolentiae poeniteat, meque tua exspectatione tuoque amore non indignum praebeam, si id mea in te pietate, observantia, studio & diligentia assequi potero. *Cuperus* noster, brevi tempore in has oras forte veniet, ut Amstelodami typis exscribantur cum doctissimus ac perpolitus ejus commentarius in Ἀποθέωσιν Homeri, tum Observationes ipsius, multarum rerum ac trium librorum accessione auctiores: quas deinde sequentur Notae in Lucianum & Justinum. Viro illi certe, si vita contigerit, plurima debebunt, qui reconditas & interiores literas amant. Cujus & aliorum tui similium cum mihi propono exempla, & in veterum monumenta cognoscenda toto pectore incumbo, accidit nonnunquam necopinanti, ut quaedam in mentem veniant conjecturae, quae ad illorum emendationem pertinere videantur. Ex his unam alteramve politissimo tuo judicio subjiciam, si forte meas nugas esse aliquid putare possis, Romanaeque fidicinem lyrae in eum locum, unde vi armatis hominibus dejectum esse puto, restituere conabor. Horatium dico, ut vides, cujus nullam apud Vellejum l. II. cap. 36. mentionem fieri magni criminis loco esse duco, cum celebrentur illic omnes istius aetatis praeclari poëtae Varro, Lucretius, Virgilius, Tibullus, Naso, & si Diis placet, etiam Rabirius: verum ego Vellejum extra culpam pono, eamque omnem transfero in librarios, qui pro Horatio nobis obtrudunt Rabirium a nemine laudatum, nisi ab Ovidio IV. de Ponto eleg. ult. ubi studiose id agit, ut omnes, qui secum vixerunt, cum aliqua laude nominet, ne in exilio suo quenquam praeteriens offenderet, cum tamen l. I. Amor. eleg.

 ult.

ult. ubi celebriores tantum memorat, Rabirii nullus meminerit. In hac sententia multum me confirmat, quod in Rhenani codice scriptum fuit: *inter quae maxime nostri aevi eminent principes carminum Virgilius Rabiriusque.* Quia vero principatum hunc nemo unquam Rabirio tribuit, legere maluerunt alii *Princeps.* Aut ego *Principes* retinere velim, & pro *Rabiriusque Horatiusque* reponere, si tua auctoritas accederet. Ut enim Virgilius Heroicorum, sic ille Lyricorum carminum princeps omnium consensu fuit, quem a Vellejo praeteritum esse mihi non fit verisimile, cum ille Augustum summis laudibus extulerit, ac ei inprimis charissimus fuerit. Accedit, quod Petronius etiam tanquam unicos Poëtas conjungit *Romanum Virgilium, Horatiique curiosam felicitatem*, caeterosque omnes prae illis contemnit. Idem fit in Dialogo de Oratoribus cap. 20. & 23. Nemini vero, qui MStis evolvendis aliquam operam posuit, mirum accidet, duos hos codices, qui Vellejum ex parte nobis servarunt, in hoc nomine ita aberrasse, cum notum sit saepissime multo plures etiam amplius recessisse a vera scriptura, praesertim in nominibus propriis. Atque hic contigisse potuit, ut primis literis vetustate vel alio quocunque casu obscuratis, sciolus quidam, cujus generis homines in Auctoribus optimis plurima corruperunt, ex *ratius* vel *rarius*, fecerit *Rabirius*, de quo forte aliquid legerat vel audiverat. Sed de hoc loco plus satis. idem Vellejus cap. 100. de Crispino ait: *Singularem nequitiam supercilio truci protegens.* Existimo in hoc scriptore plus loci dandum esse conjecturae, quia MStos, quos possimus consulere, paucissimos habemus, eosque corruptissimos. Malim itaque hic legere *supercilio tristi.* Eodem enim fere modo Tacitus XIV. Ann. cap. 16. *Qui voce vultuque tristi inter oblectamenta regia spectari cuperent.* Sic *tristem & severum senem* Nepos Epam. cap. 2. *In Scipione vita tristior*, Cic. I. de offic. cap. 30. *Tetrica & tristis disciplina Sabinorum*, Livius l. 1. cap. 18. *Sermonis puri non tristis gratia ridet*, Petronius Cap. 131. apud Paterculum legitur: *Protegite hunc statum, hanc pacem, eique functo longissima statione mortali destinate successores quam serissimos.* Non apparet hic, cui velit dari successores. Ideo Magnus *Lipsius* fidenter, ut ipse ait, addit de suo *hunc principem.* Quam bene, viderit ille. *Gerh. Vossius*, juvenis doctissimus, *hanc pacem* mutat in *hunc principem.* Sed propius ad literas accedit, &, ni valde fallor, rectius erit, si legamus *hunc statum, hunc ducem, eique functo* &c. Sic enim imperatores Romani etiam vocari solebant. Ipse Vellejus cap. 125. refert milites seditiosos, *quaesivisse novum Ducem, novum statum, novam Remp.* ubi *Ducem* & *statum* quoque conjungit, & per *Ducem* Tiberium Principem intelligit, non Germanicum, quem cogere volebant milites, ut inperium capesseret, ut narrant alii Historici, qui de hac seditione exponunt. Sic Phaedrus lib. 2. de eodem Tiberio, *Tum sic locuta est tanti majestas Ducis.* Ovidius I. Fast. vers. 613. de Augusto, *Augeat imperium nostri ducis, augeat annos.* & sic etiam vers. 646. Sed pecco ego in publica commoda, qui tua tempora tam longo sermone moror. De quibus vero hic tecum egi, velim mihi credas, omnia haec me ita sentire, nisi quid tu, docte Trebati, dissentis. Ut enim in conjectura posita sunt, & ab homine admodum juve-

juvene profecta, sic tuo gravissimo & certissimo judicio vel stabunt vel cadent. Non ego is sum, qui mea nimis amare soleam, & doctorum auctoritati non lubentissime cedere velim, scio meo me modulo metiri, cum norim, quam sit mihi curta suppellex. Tu tamen, Vir Magne, quam de his sententiam feres avidissime exspectabo, & quoniam verecundiae fines bis ad te scribendo jam transii, illud majorem in modum rogo, ut, si quando a gravioribus curis otium fuerit, eam vel brevissima epistola mihi significare velis. Quo gratius mihi nihil accidere poterit. Vale, vir Illustrissime, mihique bene velle perge. datae Lugduni Batavorum a. d. 7. id. Septemb. CIƆIƆCLXXIV.

EPISTOLA IV.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Leidam.

Litterae tuae, cum alia mihi cognitu perquam jucunda tulerunt, tum illud, quod de *C.. vro* nostro narrabant, hunc nimirum in eo esse, ut typographum circumspiciat, alteri Observationum libello ac animadversis in Homeri ἀπ. [illegible] marmore antiquo comprehensam: quas lucubrationes inter summam temporis angustiam, ac calamitatem optimo exemplo ad Colophonem vir doctissimus perduxit, dum alii in contemplatu miseriarum publicarum unice occupantur, seque a praeclaris meditationibus totos avertunt. Faxit Deus Opt. Max. ut instituto huic longe pulcherrimo successus ne desit, utque rem litterariam hisce foetibus adauctam atque exornatam propediem videamus. In Paterculo *Rabirii* nomen non ausim sollicitare: quanquam recte miraris, Horatii nullam ibi mentionem injectam: cujus excidisse nomen facile do tibi, dum Rabirium ne amoveamus. Potuit enim Vellejo cum hoc Poëta intercessisse consuetudo arctior, unde laudibus prosequendum existimarit, ut est in adulationem aliquanto pronior. Nam quod Naso in Amorum juvenili poëmate Rabirium omittit, non potuit medius fidius illum nominare, qui sub illam tempestatem nondum inclaruerat. In Ponticis certe nominavit non sine encomio, & quidem primo inter omnes illorum temporum poëtas loco, cum magni oris & spiritus scriptorem dicat. Unde manifestum fit, illum sub extrema Nasonis tempora, rerum jam potiente Tiberio, coepisse inclarescere, hoc est totis triginta & pluribus annis, post emissos in publicum Amores. Laudat & Rabirium Seneca libro VI. de Beneficiis ipso non longe ab initio: *Egregie mihi videtur M. Antonius apud Rabirium Poëtam, cum fortunam suam transeuntem alio videbat, & sibi nihil relictum praeter jus mortis, id quoque, si cito occupaverit* (lege *ni cito*) *exclamare. Hoc habeo, quodcunque dedi. O quantum haberè potuit, si voluisset* &c. Sed & in altero Velleji loco *trux supercilium* non esse sollicitandum ferme inducor, ut credam. Etsi memini apud Lucretium quoque *supercilium triste* haberi. *Trux supercilium* pro torvo ponitur. Sic Tacitus cap. IV, de moribus Germanorum. *Unde habitus quoque corporum unus omnibus, truces &* cae-

caerulei oculi, *rutilae comae*. *Trux vultus* quoque passim apud scriptores occurrit. In tertio loco assentior tibi *hunc ducem* reponenti. Ago, ut vides, liberrime, auctorque sum ut in hoc studio te exercere pergas, nihil deterritus hac mea interpellatione, quae ab amico benevoloque pectore profecta, te tui admonere debet, ne pedem primo in processu referas, sed alacrius propositum urgeas, quando summis etiam hominibus frequenter contigit a scopo aberrare. Vale, mi Perizoni. Dabantur Hagae Comitum CIↃIↃCLXXIV. XI. Septemb.

EPISTOLA V.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

Mitto tandem jamdudum promissum librorum nostrorum, quorum hic auctio fiet prid. Non. Dec. apud *Arn. Doudium*, qui has litteras perfert, indicem, cui nunc demum ultima a Typographo imposita est manus. Quae huic negotio inciderunt morae, mihi quidem certe vel eam ob causam fuere perquam odiosae, quod propterea in hunc usque diem differre debuerim literas, quas ad te dare, simulac primum gratissimas tuas legeram, vehementer cupiebam. Sed jure ac merito veritus, ne dum ego hac scribendi voluptate, mihi quidem optatissima saepius ac temere fruerer, tua abuterer bonitate, molestiamque tibi crebrioribus literis exhiberem, aliquam illico (fatebor enim) quaerebam causam, quamobrem ad te iterum sine suspicione impudentiae epistolam dare possem. Nullam vero aliam cum reperirem, dolui me hercule istis cunctationibus me tanta voluptate tamdiu carere. Tuarum literarum humanitatem mirifice suo sermone deinceps subsecutus est vir Amplissimus *Th. Hogersius*, cum postquam te Hagae vidisset, hac Daventriam se reciperet. Cujus oratio etsi per se jucunda, tamen eo nomine mihi multo jucundior fuit, quod illa de tuo erga me animo narrabat, quae auribus meis accidebant gratissima. Quod sententiam tuam de locis Vellejanis, de quibus superiori epistola egeram, mihi exposuisti, ingentis beneficii loco pono. Quod vero non in omnibus mecum sentis, nec doleo nec miror, sed gratias potius tibi ago, quod doctissimis tuis literis me meliora docuisti. Nam ut de meo solius ingenio, quod scio, quam sit exiguum, taceam, facile credo commune id esse juventutis vitium, ut cum minus judicio valeat, saepius eam auferant subita atque inconsiderata consilia, ac in errorem impellant. Nihil igitur mirum, si in his nonnunquam labuntur adolescentuli, de quibus tamen sperare licet, eos ipsos, simul & ingenii & aetatis maturitas accesserit, majoraque doctrinae adjumenta sibi comparaverint, ultro errorem suum agnituros, cum saepe etiam magni viri in emendandis auctoribus adeo turpiter se dederint, ut incredibile videatur tam absurdas cogitationes illis in mentem potuisse venire. Ut ad Vellejum redeam, *Puteanus* etiam, quod postea vidi, *Rabirium* ejicere voluit, & pro eo, *Varium* reponere. Tuae sententiae lubens equidem subscri-

ſcribo. Unum tamen me adhuc male habet, quod nullam cauſam video, cur ſi Rabirius demum poſt Naſonem inclareſcere coeperit, Vellejus eum cum Virgilio conjungat, & ante Tibullum Naſonemque ponat, niſi forte, quod poſtquam haec ſcripſi, incidit, propter carminis genus, cum alioqui in Poëtis enumerandis, etiam tempora, quibus vixerunt, notaſſe videatur, & aetatum ſervaſſe ordinem, ut qui primum carminum auctores Varronem & Lucretium, dein Catullum, tum Virgilium &, ut ego putaram, Horatium, aptiſſimo certe loco, tandem Tibullum ac Naſonem commemoraverit. Hunc ſi mihi ſcrupulum exemeris, quod facili negotio a te fieri poterit, nihil reſtat, niſi, ut alia omnia relinquam prorſus, & in tuam ſententiam pedibus eam. In tertio loco, te ſecundum me pronunciaſſe, unice ita me Deus amet, gaudeo, quod an etiam Pomponio Melae ſis facturus jam tentare libet, ita tamen, ut ſi aliter rem expedieris, difficultatemque, quae me diu torſit, ſuſtuleris, gratiam tibi ſim habiturus magnam. Agens ille de Boſporo Thracio lib. I. cap. 19. ait: *Deinde priores terrae iterum jacent, exiturique in Pontum pelagi canalis anguſtior.* Vir ſummus *Iſ. Voſſius* contra viros doctos, quos qui ſint ignoro, haec ita explicat, & per *priores terras* intelligit *Europaeas*, & *jacent* pro *adjacent* poſitum dicit. Verum haec expoſitio neque *Graevio* noſtro, ut olim me ex eo in domeſtica inſtitutione audiſſe memini, neque mihi probari poterit, quamdiu nihil affertur ad eam confirmandam. Mela enim de Europaeis terris nullum verbum in ſuperioribus fecit. Legere igitur velim, *Deinde propiores terrae iterum jacent, exiturique* &c. ut dicat, terras ab utraque parte maris jacere ſibi iterum propiores, quomodo ubi de Helleſponto loquitur cap. 18. extremo dicit, *mare fieri arctius, & facere, ut iterum terrae, qua fluit, latera ſint.* Europaea nim. & Aſiatica. Facillimus vero lapſus ex *ppriores* in *propiores* quomodo in MSS. ſcribitur. ſupra etiam cap. XIII. non longe ab initio Pintianus idem vocabulum Pomponio voluit reſtituere, licet in quibuſdam MSS. etiam appareat *prior*, quod tamen *Voſſius* quoque defendit. In bello etiam Alexandrino ſaepe ſcriptum eſt a librariis *prior* pro *propior*, ut vidi in variis lectionibus a te cum V. C. *Graevio* communicatis, quas ego exſcripſi. Haec ſunt, vir optime, quae te nunc volui, & in quibus judicium tuum iterum exquirere viſum fuit. Te ea in optimam partem accepturum ſpero. Si quid ego hic in auctionibus vel aliis quibuſcunque rebus mea opera tibi deſervire poſſim, gratiſſimum mihi feceris, ſi me uti voles. Ad omnia certe, quae imperaveris, ita adero praeſto, eoque contendam ſtudio, labore, cura & diligentia, ut me non ea, quae poſſum tantum, ſed & quae non poſſum tua cauſa velle ac debere quivis intelligat. Miſi nunc etiam brevem patris mei ὁ μακαρίτου laudationem, eo magis, quod a *Cupero* noſtro facta eſt, quem deſideratiſſimo tuo congreſſu jam potitum eſſe credo. Vale, vir Maxime, meque tibi devotiſſimum ama. Datae Lugduni Batavorum a. d. XIV. Kal. Decembr. CIↃIↃCLXXIV.

EPISTOLA VI.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Leidam.

MUltae proximis diebus praeter consuetum obtulere se mihi molestiae, qua publicis, qua privatis in negotiis, mi *Perizoni*, quibus acceptum referri par est, quod tardius, quam lex necessitudinis nostrae flagitabat, nunc rescribam ad tuas omni benevolentia ac lepore conditas: quanquam ita nunc rescribo, ut manum chartae potius admoveam, excusaturus officii procrastinationem, quam ut solide brevi hoc alloquio satisfieri tibi posse confidam. Sed & illud ipsum amoris mei argumentum esto, quod nonnihil mihi in te permittam, quodque multum pollicear mihi (utinam ne vanus!) de singulari tua facilitate. Rabirium cum Marone videri potest conjunxisse Vellejus, ob sublime dicendi genus, quod in epico expressit carmine; unde ut *magni oris* poëtam Naso eundem quoque commendabat sub vitae exitum. Potest etiam privatae amicitiae nonnihil dedisse Vellejus, quem morem in scriptis ubique profitetur. Ut tutissimum omnino fore arbitrer, si adversus auctoritatem vetusti codicis, qui nobis unicus Vellejum conservavit, ut nosti, nihil temere moliamur. Locum in Mela Pomponiano probabili conjectura abs te tentatum videri adfirmo. Poteram fortasse certius adjecisse nonnihil, & majore cum applausu, si Pomponium ipsum praesto nunc haberem. Quippe cum propositum foveam jam pridem, de vita rustica ac solitaria per tempestatem hibernam amplectenda, ut mihi soli meisque studiis, post diuturnas avocationes, in tempus pauxillum vacem, bibliothecam omnem rus devehendam curavi, sic ut omni plane librorum contubernio exutus ac fraudatus nunc vivam. Sunt enim lites privatae ac forenses tricae, quae me praeter spem ac opinionem omnem hac in civitate detinent aliquanto diutius, quam, quod ex successu cupito solatii mihi promittebam ac voluptatis, indulget: ceteroquin jam ante Octobres Kalendas hinc emigrasse oportuit. Hesterno die brevem excursum ad Lugdunenses vestros sum molitus, te etiam compellaturus in via, nisi per imbres intempestos fuissem ea in cogitatione interpellatus. Habes hic enotatos codices, e Catalogo Paternae Bibliothecae, quibus comparandis operam mihi tuam si addixeris, non parum me debere hic tibi equidem opinabor. Pretium justum adjecisse singulis quanquam videri possum, nolim tamen intra paucorum assium, quos superaddi per me licet, angustiam te coerceri sinas. Vale, praestantissime *Perizoni*, & properatae scriptioni pro caetera tua benignitate facilis ignosce. Postrid. Kalend. Decemb. Gregor. CIƆIƆCLXXIV.

EPI-

EPISTOLA VII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Leidam.

HAbes hîc, *Perizoni* praestantissime, responsi nonnihil ad Gisberti *Cuperi*, amici communis, epistolam; quem sane virum plurimis, uti debeo, nominibus amo tenerrimum in modum. Atque utinam in publicum emissa propediem videamus, si non omnia, certe pleraque ejus scripta praelo jam nunc parata; unde emolumenti commodique non parum res litteraria jam promittit sibi. De valetudine mea, quando video hanc rem vehementer tibi curae esse, vix habeo, quod certi adfirmem. Mutat ea variatque pro ratione temporum, nunc vergens in pejora, nunc confirmatior nonnihil. Si quid ab aura clementiore temporis aestivi adflabitur, erit fortasse unde praesidium ac fomenta speret. Ob catalogum bibliothecae venalis apud vos ad me proxime missum, est quod gratias ingentes tibi agam. Occurrunt enim hîc illic in eo quaedam rarioris notae volumina. Numerus 48. in fol. designat puta Servium Roberti Stephani, adjectis sub calcem Pierii Valeriani in Maronem annotamentis. Hunc mihi compararam ante hoc sexennium, sed nunc in bibliotheca non comparet, subreptus haud dubie a mala manu. vide, sodes, si salubri pretio haberi possit exemplar non immundum. Nam Valeriani annotamenta plus vice simplici in armario meo occurrunt. In Q. N. 192. Homeri & Hesiodi certamen cum notis Scaligeri. Nil notarum Scaliger in hunc libellum dedit. Quod si manu illius annotationes istae sunt exaratae in margine codicis, ut solebat vir magnus, nolim elabatur tibi liber, nisi pretium ejus in florenos certe quinos aut senos excrescat. Hisce libris si quid addendum putabo, id exhibebit omne pagina ab hac proxima. Vale, mi Perizoni, & ut facis, me demerere perge. Hagae Comitum CIↃIↃCLXXV. XXVII. Febr.

EPISTOLA VIII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUae Daventriae gesta sint in Rep. illic constituenda & ordinanda haud dubie intellexisti. *Hogersii*, & omnium, qui cum eo senserunt, nulla est habita ratio. Quod quam praeter illius opinionem acciderit, nec ignorare te credo. *Cuperus* noster consul factus est, cui nudius tertius literas tuas misi, & simul de honore, qui apud Daventrienses amplissimus est, sibi mandato gratulatus sum. Ex libris, de quibus ad me misisti, paucos nancisci potui. A nonnullis impensum pretium, a caeteris res aliae me deterruerunt. Servius cum Valeriani annotationibus erat lacer & pessime habitus. Apollonius Rho-

Rhodius non in membrana, ſed in charta erat excuſus. In Octavo n. 68. perverſe ſcriptum fuit Marini Cyrii ſermones, cum eſſent Maximi Tyrii. n. 194. Libellus de Homeri & Heſiodi certamine nullas notas Scaligeri manuſcriptas habebat, ſed in extremo volumine typis impreſſae erant eae, quas vir ille in Homeri vitam dedit, quae tamen vix duas paginas complebant. emptos tibi libros, ſi Hagam mitti velis, ſimulac juſſeris, accipies. Si quid praeterea me volueris, impera. Nihil in meis erga te officiis, ſtudiis & obſervantia deſiderari patiar. Valetudo tua me valde ſolicitum habet, cujus ut diligentem rationem habeas, cura. Vale, vir Maxime, meque amare perge. Leidae Prid. Non. Martiis CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA IX.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinſio.

Hagam.

Retinui aliquamdiu me, quo minus meis litteris, ut quae nihil, quod ad te pertineret, afferrent, tua iterum tempora morarer, ſubveritus, ne hoc pacto plus mihi apud te ſumerem, quam oporteret. Sed tamen inſigni tua humanitate adductus, quam multis documentis cognitam habeo & plane perſpectam, faciendum putavi, ut non tantum mea amoris obſervantiae & pietatis in te officia conſtare oſtenderem, ſed & pro ſumma tua benevolentia, quam liberalius etiam, quam exſpectaveram, in me contuliſti, gratias tibi diligentiſſime agerem, haberemque quantas maximas memori mente habere poſſum. Crede mihi, adeo cepit me incredibilis tua comitas, & facilitas, qua communem te mihi & tantum non parem praebebas, licet dignitate & eruditione omnium doctorum facile Princeps, ut rationem inire neqeam, quo maxime pacto ſingulare meum tibi viciſſim deſerviendi ſtudium declarem, quamvis equidem multo malim non leviſſimo hoc verborum munere defungi, ſed ſumma potius obſervantia & aſſiduitate me meumque animum tibi probare. Scribo haec cum pudore, vereorque, ne & illam gratiarum actionem, & hanc meae voluntatis teſtificationem non modo non deſideres, ſed etiam vulgari potius aſſentatiuncula, uti nunc quidem in more eſt poſitum, tuam me aucupari gratiam, quam ex animi ſententia loqui credas, ſed ita vivam, ut nihil a me auribus tuis detur, & illa me cura ſemper ſollicitat, ne qua mea culpa aliquid ex tui amoris & benevolentiae abundantia perdam. Nam ut, quem ſemel in fidem & amicitiam recepiſti, ſine cauſſa excludas & ejicias admiſſum, perſuadere mihi nullo modo poſſum, nec dubito, quin, ſi qua meis rationibus conſulendi ſe offeret occaſio, ea etiam non rogatus ſis uſurus. Verum illud quidem in Diis eſt, qui vellem, ſi pulchram & praeclaram negant navigationem, terram ex alto circumſpicientem me a portu non excluderent, ubi hoc, quod ſupereſt vitae, commode & decore tranſigerem. *Cuperi* noſtri Viri Clariſſimi Harpocratem legiſſe & probaſſe te credo, quo ſuo foetu magnam haud dubie eru-

eruditis lectoribus reliquorum tractatuum, quos adhuc premit, exspectationem dedit vir doctissimus. Utinam & tibi per valetudinem & negotia liceret, divinis ingenii tui monumentis litteras etiam amplius demereri! Quod dum dii dederint, non gravaberis interim consulentibus te responsa dare, quae nos quidem tanquam ex oraculo Apollinis profecta accipiemus. Ego certe auctoritati tuae lubentissime obtemperabo, cum in omnibus aliis, tum in his, quae cum Petronio legendo iterum operam darem, nihil hujusmodi cogitanti, inter alia in mentem venerunt. Quae qualia sint, tuum plane esto judicium. Cap. XCIII. legitur: *Vile est quod licet, & animus errore lentus injurias diligit.* Non capio fateor, quomodo animus *errore lentus* injurias diligat. Petronium scripsisse puto *laetus* hoc sensu: animus vaga venere gaudens, seu qui in *nullo quaerit amore moram*, ut eleganter Propert. canit, libenter violat aliorum amores. Sic Ovid. epist. Cydippes, *Picta dea laeta pharetra.* & l. III. Fast. vers. 814. *Ensibus exsertis bellica laeta Dea est.* l. V. vers. 667. *Laete lyrae pulsu, nitida quoque laete palaestra.* sic l. VI. vers. 289. & aliis quamplurimis in locis. Vel cum in variis lectionibus videam alia habere exemplaria *lenitus*, forte legi posset *delenitus*, h. e. captus illecebris vagae veneris. Cic. XV. fam. ep. 16. *virtuti nuntium remisisti delenitus illecebris voluptatis.* sic l. XVI. *Quos ille latro societate vitiorum deleniet.* Facili negotio primae hujus vocis litterae propter ultimas prioris vocabuli absorberi & omitti potuissent. *Lentus* huic loco convenire nequit, quod fastum in amore significat. Ovid. XIV. Met. vers. 761. *Lentos pone, precor, fastus.* Polyphemus ad Galateam l. XII. vers. 800. *Lentior & salicis virgis & vitibus albis.* Atque ita a te eleganter emendatum est in epist. Sapphus: *Versus amor tetigit lentissima Pyrrhae Pectora.* Animo vagum errorem tribuit & Cic. 7. de offic. cap. 2. *Non enim sumus ii, quorum animus vagetur errore.* Et de hospitum amoribus inquit Helena ad Parid. *Certus in hospitibus non est amor, errat ut ipsi.* Plautus Rud. I. 3. 35. *errorem* pro consilii incertitudine posuit. *Algor, error, pavor membra omnia tenent*, nisi ibi legendum sit *horror*, quod mihi quidem verosimilius videtur. Petronius iterum cap. CXXXVII. *Quisquis habet nummos, secura naviget aura.* Malim, *securus naviget aurae*, quod & in versu concinnius sonat, & usitata est locutio. Virg. VII. vers. 304. *Optato conduntur Tybridis alveo Securi pelagi atque mei*, & sic passim. Illo vero modo nusquam me legere memini, nisi apud Plautum Mercat. 5. 4. 1. *Ut sciat, matris iram sibi esse securam* i. e. non amplius timendam. At ita quidem cum nonnullis edidit *Taubmannus*, sed non tantum *Pareus*, verum etiam Magnus *Gronovius* ex aliis editionibus praetulerunt *sedatam*. Et si vel maxime hoc in loco cum illis, qui *securam* malunt, esset sentiendum, quis tamen ignorat, multa Plautum & illius aequales habere, quae in aliis non facile invenias. Nec equidem *Palmerio*, *Acidalio* aliisque caetera doctissimis accedo, qui, ubi obsoletum aliquid & inusitatum in antiquissimi aevi scriptoribus invenerant, quamlibet videntur captasse occasionem, qua illud in aliis auctoribus purissimae saepe, sed paullo notiori phrasi aut verbo substituere possent, si modo ullam MSti codicis lectionem non procul abire intelligerent: quamvis ab altera quoque parte facile dare

velim, librarios saepissime ea, quae minus obvia sunt, corrupisse. Cap. CXLI. inquit Eumolpus: *Omnes qui in testamento meo legata habent praeter liberos meos, hac conditione percipient.* Legendum, ut alios habere ex variis lectionibus apparet, *libertos*: Eumolpus enim, ut commode mimum apud haeredipetas agerent, fingebatur opulentissimus & orbus esse senex, qui filium, quem habuerat, extulerat, Polyaeno vero & Gitoni, qui pro servis habebantur, haud dubie in testamento & libertatem & alia legata dare se simulavit. Levia haec valde sunt fateor, sed nihil tam leve esse puto, in quo si mendum latet, non operae pretium faciat, qui illud tollit. Quod an ego hic fecerim, Tu, vir Amplissime, nisi fastidis, judica, cui ego in his plurimum defero, ut quem exquisitissimo litterarum judicio uti scio. Vale, vir summe, meque tibi commendatum habe. Daventriae postrid. Non Decemb. Julianas. CIↃIↃCLXXV.

EPISTOLA X.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

QUanquam subductus nunc oculis nostris aetatem agis, opineris tamen volo, ac certe tibi persuadeas, mi *Perizoni*, partem haud exiguam cogitationum mearum a te vindicari, ceu praesente. Certe quo apud me sis loco quantumque tuis deferam virtutibus, cum alii omnes, quotquot me familiariter utuntur, poterunt testari, tum noster *Graevius* in primis, quîcum de te, de fortunis tuis ornandis multus mihi sermo fuit, cum proxime ambo in secessu meo diem unum alterumque confabulando tereremus, atque adeo hunc adfectum, quo te singulari prorsus amplector, quique tuis in me meritis haud perfunctoriis debetur, rebus ipsis testatum tibi malim, si detur, quam multo fucatae orationis lenocinio ac figmento ostentatum, hic loco plane alieno venditare. Viana nuper huc reversus sum, relictis illic libris omnibus, quod diversa omnia hic loci nunc curanda mihi incumbant, non sine ingenti mehercules taedio: qui malim in Musarum sinu consenescere. Sed obfirmandus est animus adversus haec incommoda, quae quidem constantius a me feruntur, quod complures trahunt & involvunt, & temporum difficultati exortae nonnihil condonandum. De libris omnibus in secessu relictis notandum duxi, ne tu arbitreris magno comitatu antiquitatis instructum me in aulam rediisse, atque adeo hisce contubernalibus consultis ad quaestiones tuas satis arduas, ac priscae eruditionis plenas, scito commodoque responso me posse defungi. *Animum errore lentum* concinne, si quid video, probabiliterque in *laetum* commutas, aut *delenitum*; & *liberos* in *libertos*, *securam auram* pro *tuta* & nihil timenda videtur posuisse: apud Claudianum praef. in lib. I. de Rapt. de navi,

Litora securo tramite summa legens.

Non desunt fortassis alia exempla. Itaque hic dubitemus ac subsistamus praestat. Ad Ampl. *Cuperum* Decembre mense vix litteras dederam proxime, cum de ex-

excessu *Octavii Falconerii* perlatus est ad me nuntius. Nec multo post & a Cl. *Bigotio* litteras accepi, in quibus nonnulla de Luciano, quae ad amicum eundem nostrum pertinent. E Germania proximis diebus habui laetos nuntios, cum de opere inscriptionum Reinesianarum typis commisso, tum de variis ejusdem lectionibus post primam editionem recognitis auctisque sub praelo jam desudantibus. Vale, Hagae Com. XI. Febr. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA XI.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

QUas ad me dedisti litteras, nondum quidem accepi, sed proxime a *Graevio* nostro exspecto, apud quem eas esse intellexi. Interim aliquid accidit boni, ut ille ait, quam ob rem has ad te iterum exarare debui. Sylvaducenses humaniorum litterarum doctorem in suam arcessere scholam decreverunt. Haec sparta ut mihi obtingat optare audeo. Quia Professoris sum filius, idem munus, cujus caeteroquin obtinendi occasio rarissima est, mihi quoque mandari vehementer velim. Et magna spes est, tua si accesserit voluntas, posse me facile ad hunc produci locum. Multo quidem mallem prius aliquam fecisse peregrinationem, praecipue in Italiam. Sed quoniam id minus ex sententia successit, in eo acquiesco, quod contra quam Medea dixit, multos qui domi aetatem egerunt, propterea non fuisse improbatos scio. Deinde sedet animo sententia, si hanc ad me deferent provinciam, aestivis feriis in Angliam, dein in Germaniam, tum si fieri possit, etiam Parisios in Galliam excurrere. Certe vicina Brabantiae & Flandriae loca diligenter perlustrarem, ubi multos esse ajunt melioris notae codices. Scio, illos etiam de *Jac. Gronovio* ad id munus vocando cogitasse, quem me quidem doctiorem nunc forsan esse ipse diffiteri nolo. Sed dum indies discendo & docendo longius me processurum puto, non minus commodi in commune ex me spero perventurum, quam ex illo, qui omnibus aliis iniquus sibi soli plaudit. Te majorem in modum Vir Optime oro, & obsecro, in maxima hac mea re, si quid mihi commodare Hagae poteris, id facere ut velis. Plurimum in hoc negotio tua valebit auctoritas, si quem in ista civitate inter Proceres haberes amicum, cui me diligenter commendare posses. Sed omnia commodo tuo fieri velim & pro dignitate personae, quam sustines. Caeterum, si hanc mihi operam dare sustinueris, maximus ad pristina tua in me merita accedet cumulus, immortalesque tibi dum vixero agam gratias. Pluribus hoc a te contendere non audeo, ne, quod minime facio, de tua voluntate mihi exploratissima dubitare videar. Vale, ô & praesidium & dulce deus meum, meque tibi commendatissimum habe. Datae Daventria XIV. Febr. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA XII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

NOlito dubitare, quaeso, mi Perizoni, quin omnia velim unice quae cupis. Sed adeo in Silva Ducum Brabantorum notum habeo neminem, horum quidem, qui desideriis tuis queant suffragari, ut nullibi gentium minus prospectum mihi sit ab amicis. Non desinam tamen invigilare commodis tuis desideriisque, & si quid indagando profici potest, patronos ac fautores tibi conciliare opera omni studebo. Ejus rei ut sis certus hasce duxi exarandas, recens utique a gravissimo morbo. De *Octavii Falconerii* excessu significabam proxime, nunc addo *Carolum* quoque *Datum* in vivis esse desiisse, maximo meo cum dolore. Vale, Hagae Com. d. IV. Non. Mart. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA XIII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ETsi jam saepe tibi gratias egerim, tamen saepius id facturus videor: tanta tua est humanitas, ea benevolentia, quam mihi in maxima mea re per litteras cumulatissime detulisti & re ipsa praestas. Mirari noli, si omnes meas fortunas tibi, cum talem te mihi praebeas, lubentissime debere velim. Nam multum interesse puto, cui debeam, nemini vero debere malo, quam tibi & optimo viro *Joh. G Graevio*. Multam officiorum commemorationem supervacaneam apud te esse puto, eoque illam orationis partem praetermitto. Caeterum quamvis certa viderentur, quae de negotio Sylvaducensi acceperam, tamen quod re non satis explorata, sollicitos vos habui, factum nollem, & in posterum consideratius agam. Scito tamen non adeo temere ad hanc me spem & cogitationem fuisse deductum. *P. Colonius* hinc Sylvam Ducum arcessitus ad sustinendas ibidem Professoris & Concionatoris partes, affirmabat, cum hic nuper esset, Proceres istius civitatis secum locutos esse de vocando humaniorum litterarum doctore, & sibi in mandatis dedisse, ut ad se mitteret *Jac. Gronovii* supplementa, quod etiam ab illo factum est. Adjecisse quoque illos referebat, non statim quidem lautum exspectandum esse stipendium, sed curaturos se, simul rationes suas & negotia, quae habent cum publico harum civitatum consilio, quod Hagae est, explicaverint, ne quid & in hac parte desiderari posset. Scripsi heri ad *Colonium*, & rogavi, ut quod ultro in se recepit, quamprimum de toto negotio me faceret certiorem. Simulac responsi quid ab eo tulerim, confestim ad vos perscribam, ne si omnis praecisa sit spes, amplius de me in hoc negotio laboretis. Quae nuper tecum

egi.

egi de Petronii locis, vellem ibi te invenissent, ubi accurate ea potuisses examinare. Non enim illa ut me ostentem, nam levia sunt, sed ut de tuo tuique similium judicio certi quid de iis statuam, in litteras conjicio, sive comprobentur, sive in medium allatis rationibus rejiciantur. Multa legisse eum oportet, qui in studiis his exquisito & limato possit uti judicio. Itaque ego cum nondum omnia perlustrasse potuerim, libenter de meis conjecturis aliorum audio sententias. Facile concedam *securam auram* in Petronio retinendum, si simili confirmaretur exemplo. Quod si habuero, certe ego locum illum intactum relinquam. Nam *securum tramitem* & *securos penates* aliquantulum etiamnum differre existimo. Saepe tribuitur locis, quod convenit in homines, qui in iis agunt, *securus trames* & *secura via* commode dici potest, per quam qui ingrediuntur, securi sunt. Nec minus *securi penates* & *secura urbs*, in quibus hominibus licet esse securis. Similiter *tutus* saepissime de locis dictum invenitur, in quibus tuti sunt homines. Terent. Phorm. *Non satis hic tutus ad narrandum est locus.* Nepos Ages. *Adjunctis de suis comitibus locum tutum reliquit.* Dubitabam vero, an illud ipsum, a quo sibi quis timet, *securum* posset dici; Ventos metuunt navigantes, obsessi castra hostium, ex quibus an hoc epitheton addi possit, quod per ea liceat secure agere, adhuc ignoro. Similem desidero locum, qui fortasse in Poëtis inferioris aevi invenietur, in quibus non satis versatum me esse agnosco; Quod si Musaeo tuo restitutus talem mihi ostenderis, gratissimum profecto feceris. Vehementer doleo tristem *Oct. Falconerii* & *Car. Dati*, quos in Italia litterarum principatum cum *Oct. Ferrario* obtinuisse puto. Vehementius etiam me perturbarunt acerba praestantissimi *Hogersii* fata. Virum optimi ingenii, summae probitatis ac fidei, unice semper dilexi ac colui, ut quem non tantum paterna amicitia, sed & summa ipsius bonitas, dudum mihi conjunxerit, sed durato corde ferenda scilicet sunt omnia, quae hominibus accidere possunt. Finem scribendi facerem, nisi esset, quod minime te celare debeo, tantis tuis de me meritis provocatus, eo magis quod quae tibi eveniunt, ad publicam litteratorum rem pertinere censeo. Sunt, qui omni gratia, qua apud Principem Paderbornensem vales, si possint, evertere te suis criminationibus student, quasi illius mandata pessime curares. Rem ordine exponam. Cum superiori anno N. ad principem, quem modo dicam, invisisset, interrogatus est, an tria monumentorum Paderb. exemplaria a te missa, & perlata essent ad Etruriae Principem, & Cardinalem ac *Magliabequium*. Respondit se ignorare. Post illa domum reversus ad *Magliabequium* ea de re scripsit, qui prolixa epistola conquestus est, duo tantum ad se missa esse, quorum unum Principi, alterum Cardinali traderet. Tertium vero, quod ipse retineret, nec se accepisse, nec a te esse missum, ex litteris tuis se posse probare. Contra ea non invidisse te hoc donum *Carolo Dato* & *Laur. Panciatico*. Addit insuper se audita Episcopi voluntate, licet ipse librum non acceperit, sed sua emerit pecunia, brevi tamen litteras ad eum daturum, quibus gratias illi hoc nomine ageret. Hanc occasionem nactus noster homo, acerbas & contumeliosas de te ad optimum Episcopum exaravit litteras. An jam ad

eum dederit, nec ne nescio. Certe earum exemplum nudius quartus vidi, & ab illo me praesente recitatae sunt. summis laudibus in coelum effert *Magliabequium*, ut majorem tibi creet invidiam, quod tantum virum hoc decore non volueris ornatum, cum illud Episcopus mandasset. Deinde te exagitat, quod ad *Car. Datum* & *L. Panciaticum* ea miseris, quos, *liquido affirmare audet*, *ne paginam quidem in tam eleganti libello legisse*, *ut qui inertiae ac pigritiae prorsus sint dediti*, & addit, *Optime se eos nosse*. Haec licet parum apud Sapientissimum Episcopum valitura existimem, qui facile malignum animum & perversum judicium in litteris ipsis deprehendet, in quibus licet aliud agens, tuam tamen exponit diligentiam, quod saepius nempe ad *Magliabequium* scripseris, & quaesieris, num duo illa volumina sibi sint reddita: tamen cum hinc N. illinc *Magliabequius* idem viderentur acturi, indicandum tibi duxi, ut quod e re tua esset, consilii caperes. Verum illud diligenter ut cures rogo, ne quisquam rescifcat, aut ulla cuiquam oboriatur suspicio, nedum τῷ δεῖνα, me haec scripsisse. Litteras has, ne in aliorum vel post tua fata incidant manus, igni quaeso consume. Qui me atque illum ignorant vitio hanc rem mihi forte verterent, cum tamen ab omni culpa me hic abesse putem. Nam quicquid scripsi, ab incredibili amore ac benevolentia, quam tibi debeo, scripsi. Cum illo nullam mihi constitui amicitiam. Ita eo utor, ut quem mox odisse debeam, ita cum eo loquor, ut si brevi omnium dictorum rationem publice essem redditurus. Nam causam nullam video, cur mihi magis parceret, si quando in publicum scripto aliquo prodirem, quam aliis omnibus. In nullos est iniquior, quam quos sibi communia studia conjungere deberent, quique suis lucubrationibus bene de litteris mereri student. Si *Graevium* nostrum & *Magliabequium* exceperim, omnibus pariter obtrectat. Quas litteras ad *Berkelium* de *Munkero* & *Blancardo* dederit, aliunde forsan intellexisti. *Cuperi* nostri Harpocraten nihili esse, signumque ipsum nihil Aegyptii habere affirmat. Observationes vero suas ex aliis collegisse veluti corniculam Aesopi. Doctissimi *Ryckii* gratulatoriam ad Principem, qua nihil elegantius in hoc genere legisse me memini, si a *Graevio* nostro discesserim, minime Latinam esse calumniatur. Quin etiam cum N. caetera sibi simillimo, nullo modo ipsi convenit. Imo neque N. parcit, quod tales habuerit amicos. Quid agas cum illis, qui nihil rectum putant nisi quod a se proficiscitur? Quis sperare ausit, cum tali homine diuturnam sibi fore gratiam? sed de his plus satis. Salvere te jubet doctissimus *Cuperus*, cum quo, quae ad me miseras, communicavi. Vale, vir eximie, meque tibi commendatissimum habe. Datae Daventriae prid. Non. Mart. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA XIV.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

EX quo postremas meas ad te dabam, incidi hic in nonneminem ex magistratu illius oppidi, in quo vacare professionem artium bonarum ferebat rumor. Is idem, quod jam ante intellexeram, mihi asseveravit, non ferre videlicet praesentes aerarii publici angustias, ut ea de re cogitaretur. Sed in hisce talibus consilia nonnunquam solere fluctuare, cum ab arbitrio multorum res tota pendeat. *Hogersii* mortem vix credas, quam indigne tulerim, cujus tantum non spectator fui: neque enim non poteram vehementer virum amare, qui me multis in rebus demereri studuisset. Sed haec temporum calamitati accensenda sunt. Qui me apud Principem Paderbornensem criminantur super re, quam narras, videant ne livoris sui manifeste convincantur. Post prolata in lucem monumenta Paderbornensia ante hoc quidem biennium, operis ejus volumina complura per *Elzevirium* ad me curavit mittenda Princeps optimus, additis & poëmatum recens editorum exemplaribus duplo pluribus, ut ea inter homines litterarum studiosos, dividerem; quos autem inter dividenda essent non adjecit, re omni relicta meo arbitrio, cujus rei testes habeo Principis ipsius litteras. Ad *Magliabecbium* fateor monumentorum nullum exemplar misi. Quod neque Princeps illum haberet notum, nec vacaret mihi de meo liberali esse, qui ne mihi quidem ullum operis praestantissimi exemplar servassem, nisi quod *Elzevirii* typographi munificentia ad me pervenire voluit, ob praefationem operis a me conscriptam. Poëmatum tamen exemplar ad *Magliabecbium* aliosque in Etruriam misi mense Majo anni proxime decursi, neque hoc jussus a Principe, sed meo impulsu; sed farcinas eo delatas esse hactenus non sum edoctus, quod *Carolus Datus*, ad quem mittebantur, interea diem obierit supremum. Rogavi tamen *Laurentium Panciatichum* per literas non ita nuper, a quo *Dati* excessum eram edoctus, ut in farcinas illas ne gravaretur inquirere, a quo responsum propediem expecto. Habes historiam omnem, ut valde maligno esse ingenio oporteat, qui me hoc nomine criminantur. Sed relinquamus eos ingenio suo. *Secura aura*, quae securos praestat navigantes apud Petronium. Sic *securum testamentum*, pro firmo memini me legere, & unde nihil controversiarum exspectandum, apud Plinium in Panegyrico. Vale, mi Perizoni. Hagae Com. XXII. Mart. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA XV.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

DE negotio Sylvaducensi neque nullam prorsus, neque tamen magnam spem habere me sinunt litterae, quas nuper illinc a Rev. *Colonio* accepi, quibus ita scribit: *Sic est, uti Daventriae coram dixi. Nostrates non tantum de vocando humaniorum litterarum Professore cogitare, sed & certo constituisse hujusmodi virum vocare, simul atque civitatis proventus in statum pristinum redierint. Dilationem eam ipsis dissuadere nec possim nec velim, non enim erit in diem longissimum.* Vides hîc non omnem ejus loci spem praecidi, sed tamen in meliora differri tempora, quae exspectare longum forsan erit. Vellem publica haec patriae nostrae calamitas aut paullo majorem ejus rei, quam expecto, consequendae facultatem relinqueret, aut non tanto illius afficeret desiderio. Sed quo ad plures pertinent haec mala, eo aequiore animo singulis ferenda esse non ignoro. Nobis certe animum ab hac omnium rerum & totius orbis perturbatione abducere, omnesque molestias depellere possunt nostra, in quibus versamur & acquiescere debemus. Tibi, quod etiam in hoc negotio mea caussa omnia te velle re ipsa ostendisti, ingentes habeo gratias, magnique beneficii loco numero. Vale, Magne Heinsi, meque tibi commendatum habe. Daventriae Kal. Mai. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA XVI.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

MItto vir Illustrissime, catalogum instructissimae ac nitidissimae optimi *Hogersii* Bibliothecae. Si quid est in eo, quod tibi per me comparari volueris, manda, sed ita, ut pretium, quo pluris ne emam, praefinias. Antiquam hîc fidem & industriam praestabo, idque diligentissime agam, ut intelligas agnoscere me, quantum tibi debeam, utque, quoniam referenda gratia nunquam respondere potero meritis tuis, hac grati animi declaratione, in exiguis his rebus acquiescas. Si quid novi ad te, ut solet, ab externis locis allatum est, quod ad litteratos aut studia nostra pertineat, mecum communices rogo. Quid agit *Berkelius?* An adhuc quod dudum minatus est, in *Tho. Munkerum* incurret? jam dudum nihil de V. C. *Th. Ryckio* audio, cui, si quando conveneris, plurimam salutem meis quaeso verbis nuncia. Vale, Magne Heinsi, meque χρήσει καὶ κτήσει tuum amare persevera. Daventriae a. d. XIII. Kal. Jul. CIↃIↃCLXXVI.

EPI-

EPISTOLA XVII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

LItterae tuae cum mihi redderentur secundo auctionis die, omnes jam Theologici, Juridici & Miscellaneorum maximae formae usque ad num. 70. & minimae usque ad num. 60. venierant: solent hic enim, dum frequentes adveniant emptores, a minimae formae codicibus initium facere. Ea caussa est, quamobrem tibi comparare non potuerim *versus de corrupto Ecclesiae statu* editos, ut significabas, a Flaccio Illyrico, & duodetriginta assibus emptos a *Rein. Vogelsangio* nostro. Egi quidem cum illo, ut istius exemplaris possessione tibi cederet, sed impetrare non potui: caussabatur se dudum hunc libellum quaesivisse, deque eo quamprimum Vianam venerit, coram tecum acturum. Non dubito, quin, si volueris, vel per Ampl. *Terborchium*, vel nostrum *Cuperum*, si modo ante significaveris quam vir Clariss. ad vos proficiscetur, quod propediem faciet, inspiciendum tibi sit missurus. De caeteris codicibus, quos desiderabas, paucissimos etiam nactus sum, quod plerique omnes in hac auctione venierint quam plurimo. Accepi tamen ea fere summa, qua volueras. Quae Clar. *Cuperus* ad te perlaturum se recepit. singulorum pretia cum eorum, quos dixi, tum illorum, qui pluris sunt addicti, aversa pagina te docebit. Nobilissimi *Zeellemii* mandata cum ad me perferrentur, tertius auctionis dies jam abierat, adeoque duo tantum ex omnibus, quos notaverat codices, supererant nondum venditi. Si quid amplius hic tibi a me praestari poterit, in eo admonitus omnium studia, ut debeo, vincam. Vellem & in hoc negotio rebus potius quam verbis studium & diligentiam meam in vestris mandatis recte curandis declarare potuissem. In suppellectile tua libraria si habes *Castalionis disputationem adversus praenominis faeminarum assertores*, ut eam laudat *Petrus Servius*, commoda occasione ut mihi utendam paulisper mittas, rogare te audeo. Constitui enim illud argumentum de Romanorum nominibus, si fata Deusque siverint, accurate pertractare. Ex iis, qui in hac materia jam laudabiliter versati sunt, praeter *Reineccium*, *Reusnerum*, & *Streinium*, quos ignoro, hanc *Castalionis* disputationem desidero, & si quid *Andr. Schottus*, ac *Ubbo Emmius*, de nominibus aut familiis Romanorum memoriae mandarunt. Quae qualia sint, & num in Batavis haberi queant, me docere ne graveris, oro atque obsecro, ut & si quid amplius de *Reinesiano* inscriptionum opere intellexisti, cujus editionem in nihilum recidere audivi. Vale, vir maxime, meque tibi devotissimum amare perge. Daventriae a. d. XXI. Julii. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA XVIII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

DOleo equidem non tam mea, quam illustris *Hugenii* caussa, imo tua potius, cui de *Hugenio* bene merendi occasionem esse interceptam insigni & prorsus testudinea tabellariorum illa tarditate ferendum est prorsus indigne. Dedi tamen jam operam, ut is intelligat, nihil hic officii tui nobis defuisse, exaratis eam in rem missisque in castra litteris. Quos comparasti meis usibus libros, eos tanto avidius exspecto, quod Ampl. *Cuperum* spondes horum latorem fore, quem sane coram intueri summo opere exopto. Versus de corrupto Ecclesiae statu quoniam alteri cesserunt, ex Germania superiori per amicos aliunde nanciscar, curae mihi erit. De Romanorum nominibus argumentum, quod tibi proposuisti tractandum, non possum non probare vehementer institutum. Multa ejusdem materiae congessit *Reinesius* in opere inscriptionum antiquarum, cujus editionem *Carpzovius* pridem nos jubet sperare. *Castalionis* dissertationes de praenominibus feminarum, opinor exstare in bibliotheca mea, ac tibi sepomam, ubi dabitur disjectos codices in ordinem redigere. Vide interim sodes, si in face critica *Gruteri* libellus non occurrat, criticis ejusdem Castalionis observationibus, ut in editione Romana, adjectus. Habeo & *Reusnerum* de familiis Romanis, & *Streinium* & *Schottum*, & *Reinecium* & *Emmium* & *Glandorpium*, aliosque. Sed hi nihil ad institutum tuum; index Scaligeranus inscriptionum antiquarum in nonnullis fortasse proposito tuo conducat. A *Carpzovio* diu est, quod litterarum nihil accipio, ut haudquaquam asseverare possim, pergantne in inscriptionibus Reinesianis Typographi, an eam cogitationem sepouant. Vale, mi Perizoni, Hagae Comit. 10. Aug. CIƆIƆCLXXVI.

EPISTOLA XIX.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

ITa est, Nobilissime Heinsi. Maxime vellem mihi per tabellarios licuisset in Hogersiana auctione cum tuis, tum Illustris *Hugeni* mandatis satis fecisse, meumque studium & debita vobis amplius probasse officia, de quibus ut nihil equidem sine magna mea culpa praetermittere possum, ita nec iis quicquam mihi prius aut antiquius esse sancte testor. Tot tantisque jam meis in rebus tam clara ac certa benevolentiae & amoris dedisti documenta, ut omnem humanitatem exuisse, omnique sensu penitus carere mihi ipse viderer, nisi immane quantum me afficeret tuus iste erga me animus, & quamvis captare occasionem subigeret gratae in te colendo tibique inserviendo voluntatis declaran-

randae, quandoquidem deest & semper mihi deerit facultas meritis tuis ex aequo respondendi. Quamobrem, sicuti ego certus sum, nunquam te mihi, nisi mea culpa immutatum iri, nec tuam bonitatem in me diligendo, liberalitatem in ornando unquam mihi defuturam, ita te vicissim meam observantiam & studium in omni genere officii erga bonos, doctos, & bene de me meritos non tantum ipsum perspexisse, sed de eo etiam ultro confirmasse per litteras viro dignitate & honoribus florentissimo, incredibiliter, ita vivam, gaudeo. Veterum Romanorum nomina, materiam sane nobilissimam, sed, ut vere dicis, perplexam satis & obscuram, dum sedulo investigo, non possum non summo opere dolere tantam in hoc terrarum tractu esse Manuscriptorum melioris notae codicum penuriam, ut qui iis excussis auctores edidere, non simul cum posteris communicasse omnes praestantissimorum saltem codicum variantes lectiones. Adeo multiplices & graves in hoc argumento difficultates occurrunt, ut sine illorum auxilio vix quicquam decernere queam, neque certior saepe esse possim, quam si cum homine notissimae perfidiae in tenebris micem. Affirmare sine dubitatione audeo, nusquam magis esse corruptos veteres historicos, quam in propriis nominibus. Nec tamen id tantum in vulgatis editionibus, sed quod maxime dolendum est, etiam in optimis membranis, quae saepe cum aliarum erratis adeo conspirant, ut in hac re nonnunquam contra omnium Exemplarium fidem, quamvis illud durum valde, & temeritati proximum etiam mihi videatur, pronunciandum tamen esse putem. Quis veterum, exempli gratia, non meminit *Metti Fufetii*, & *Ati Navii*, Attamen in tot Auctoribus omnes & impressi & scripti, exceptis forsan hujus generis paucissimis, praenomina istorum corrupta haud dubie praeferunt, idque etiam antiquitus, quandoquidem ipse Servius existimavit *Virgilium mutilasse Metum metri caussa, cum verum esset Metius*, quasi Virgilius Poëtarum more non potius, quam mutilaret, ex eo facturus fuisset bissyllabon *Met-jus*, quemadmodum Horatius II. 8. 21. *cum Servil-jo Balatrone*. Maximopere vellem in lucem exire, quae vir admirandum in modum infinitae lectionis *Th. Reinesius* in antiquas inscriptiones commentatus est, licet quantum ad nomina attinet, saepe hallucinetur, dum non satis accurate ad judicii trutinam examinat singula, quae ex copiosissimis suis adversariis colligit. Nec tibi probari posse puto, quae sibi ille in lapidibus atque etiam nummis corrigendis permisit, in quibus cum semel tantum styli acumen subierint, si tot inessent mendae, nihil profecto mirum ea, quae in membranis toties ac saepe ab aeque indoctis hominibus descripta sunt, esse corruptissima. Non nego tamen vel marmorarios, vel eos, quorum beneficio hodie haec monumenta legimus, nonnunquam hîc aberrasse, & cum viro summo in multis necessario sentiendum video, sed tamen illud inprimis ego quidem malo exemplo ac temere fieri sentio, quod *Reinesius* in lapidibus, atque alii, qui familias collegerunt, in historiis, nomen gentis Romanae, nusquam alibi lectum, illico expungunt, atque aliud sine ulla dubitatione non alia de caussa, quam quod usitatius est, substituunt. Necesse utique est multa in his Antiquitatum reliquiis semel modo inveniri, & cum infinita fuerit civium

vium Romanorum multitudo, ut quae non una capiebatur urbe, sed per totum Orbem erat dispersa, etiam innumeras fuisse familias familiarumque nomina, quod & Varronem scripsisse docet nos Valerii fragmentum. JCtorum vero nominum nonnulla ab aliis unica tantum littera differre certum est multis exemplis. Fuerint in his *Icilii*, *Acilii*, *Atilii*, *Aquilii*, *Aquinii*, *Atinii*, *Catinii*, *Vatinii: Mettii*, *Tettii*, *Vettii*; *Balventii: Calventii: Trebellii*, *Tremellii: Decidii*, *Decimii: Navii*, *Novii*, *Naevii*. & sic plures alii haud dubie fuerunt appellati nomine nobis ignoto, quod proxime accesserit ad aliud ex historiis notissimum; incidi nuper in schedulam Illustrissimi *Schelii*, majoris, ut videtur, de hac ipsa materia opusculi, quod cum reliquis illius laboribus magno rei litterariae damno vel non perfectum est, vel intercidit, particulam, in qua de duobus Latinorum nominibus ante Romam conditam contra *Salmasium* disputare & docere voluit, non fuisse illa nomen & cognomen, quod statuebat ἐπάνω, sed praenomen & nomen: quod verissimum est. Ubi hanc quaestionem moveat *Salmasius*, equidem ignoro, nisi forte in diatriba de nominibus inedita, quam Notis ad Arnobium praefixisse testatur Comment. ad Achillem Tatium. Quaeso te, Vir Nobilissime, an prorsus ignoras quid illi factum sit diatribae? Num itidem perierit, an vero adhuc uspiam lateat? Quod si esset, ingenti ejus videndi desiderio flagrarem. Unicus ille fuit ad has partes recte agendas vir summo ingenio, incredibili eruditione, & maximo optimarum membranarum usu. *Castalionem* de praenominibus foeminarum quod mihi missurus es, ubi te iis molestiis, quibus Hagae teneri te doleo, expedieris, (nec enim ego ante desidero) maximo beneficio tibi me etiam amplius obligabis. In Lampade Critica nihil illius apparet praeter Variarum lectionum libellos. Spero isti dissertationi adjunctam fore, quam scripsit idem de praenominibus puerorum, ut laudatur a *Reinesio* Epist. 50. ad Rupertum pag. 458. Eam hoc libentius legere velim, quod omnes, quos vidi, *Robortellus*, *Onufrius*, *Lipsius* & *P. Servius* hic graviter errent, dum relicto Plutarcho & Festo, malunt Valerii fragmentum sequi, negantes pueris, ante virilem togam praenomina fuisse imposita. Unus *Sigonius* dubius fluctuat inter haec sententiarum divortia; ego vero clarissime demonstrare possum exemplis ab omni aevo petitis, pueros & puellas praenominibus non caruisse. Sed, amabo te, quid sentis de hoc fragmento, atque illius auctore? An in antiquissimis Valerii Maximi membranis comparet? Illud miror falsissimae sententiae auctorem tam claris illic verbis laudari Q. Scaevolam, nisi forte aliud lateat, & vel Valerius iste vel Q. Scaevola respexerit ad praenomen Caji & Cajae, quod nonnulli volunt, vel potius ad nominum publicam professionem aut praenominis mutationem, quam virilis togae die factam credo, si quando contigerit, sicuti Tiberii Caesaris frater primum *Decimus*, postea *Nero* fuit appellatus Sueton: Claudio cap. 1. Verum multa tamen praeclara continet e veterum scriptis excerpta, propter quae vel maxime emendate legi vellem, & doleam vehementer *Steph. Pighium*, qui accuratis codicibus est usus, illud sua cura duxisse indignum. Tempus tandem est, ut manum de tabula. Vale, vir summe, meque tibi devotissimum amare persevera. Daventriae a. d. Kal. Octob. CIↃIↃCLXXVI. EPI-

EPISTOLA XX.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

SUperventu morbi perquam incommodi factum est, ne ego, quod fieri equidem jampridem debuerat, pretium ad te ferendum curarim, mi Perizoni, codicum eorum, quos tu beneficum in modum nuper facta Hogersianae bibliothecae auctione mihi addictos voluisti. Nunc ut respiro meque recolligo paullatim ab hac molestia, ecce, quod debebatur tibi, ac simul meritissimam gratiarum actionem pro opera nava ac diligenti cum nuper, tum alias saepenumero praestitam, quam compensatam velim non verbis, sed officio aliquo majoris rei, si detur occasio. Nunc quoque ne verbis copiosius extollam tua in me merita, per valetudinem fit adhuc dubiam, certe non satis confirmatam. De nominibus Romanorum veterum quod excutiendum suscepisti argumentum, eam ego telam non sine incremento nominis tui detexendam fore confido. Nec intermittam subministrare ex armario meo, quicquid facit ad hanc materiam, simulatque rebus meis compositis bibliothecam dabitur excútere, ut jam antehac sum pollicitus. Quae *Salmasius* disputavit de Romanorum nominibus, ea fortassis occurrent in commentario ad Historiam Augustam, nec memini tale quid polliceri indicem postumorum ejus, quae Divione adservantur, a me inspectum. Valerii Maximi codices scripti cum in omnibus fere bibliothecis asserventur complures, nullum tamen memini videre, qui aetatem annorum CCCC. vel D. excederet. Unum ajunt in Vaticana asservari, pervetustum, qui fragmentum istud de nominibus Romanorum fors fit, ut conservarit nobis: nam ab aliis codicibus abesse opinor. Nec pro gemino Valerii foetu habendum reor. Multum me torsit veterum exemplarium inscriptio, quae *C. Valerium Flaccum Setinum Balbum*, *C. Petronium Arbitrum Afranium* faciunt. Si potes expedire haerentem, fac quaeso. Vale, Hagae Com. VIII. Octob. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA XXI.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

CUM nuperrime in Batavis essem, tuas ad me litteras Trajecti apud *Graevium* nostrum, virum Clarissimum, inveni, eo majorem in modum desideratas, quo longiore tempore nullas a te acceperam, contra quam pro incredibili tua humanitate fieri solet, Nobilissime Heinsi. Quod tamdiu illic haeserint, ea fuit caussa, quod vir optimus etiam ipse epistolam ad me voluerit exarare, nec eo usque potuerit propter summas occupationes, quibus distine-

tur quotidie. De pecuniola, quam pro emptis hîc codicibus adjecisti, nulla profecto erat opus festinatione. Eam recte me accepisse, ipse tibi coram significassem, nisi, cum Hagae forem, domo affuisses Roteraedamum profectus. Qua in re, ita vivam, vehementer fortunam meam incusavi, per quam non licuit post tantum temporis frui exoptatissimo tuo congressu, & in tam observandi mihi capitis amplexus, sed cum debita veneratione, effundi, praesentisque valetudinem, quae propter ingratos de ea rumores diu me habuerat sollicitum, videre, audire & cognoscere. Lubeus tamen intellexi, ita te esse confirmatum, quod & jam ante ex *Cupero* & *Graevio* didiceram, ut incommodas sane valetudini molestias viae perferre posses. Maxime vellem, ex sententia tandem expeditus similiter esses iis negotiis, quae te istic locorum occupant, forte & macerant ac conficiunt, certe invitum a Musis & litteris maxima ex parte avocant summo cum rei litterariae damno. *Salmasii* inedita dissertatio praemissa fuit commentario in Arnobium, ut testatur & ipse ad Achillem Tatium, & is, qui vitam ejus ac Epistolas edidit. Caeterum Celeberr. *Graevius* docuit me lectum jam & perlustratum esse ab illustri *Schelio*, & Doctiss. *Gudio*; Idem etiamnum adservari existimabat in bibliotheca Magni *Gronovii* τοῦ μακαρίτου. cujus tamen filius *Jac. Gronovius* cum neget se quicquam de eo explorati habere, aut usquam inter patris sui chartas invenire, forsitan adhuc latebit apud *Marq. Gudium*: a quo si qua conditione possem consequi, vehementer id equidem vellem, atque optima fide restituerem: sunt enim multa, in quibus summi viri sententiam summo opere cognoscere velim. Inscriptiones sed antiquas, & de quarum aetate constare potest, plurimum momenti atque adjumenti adferre ad nomina Romana exponenda, omnino tecum sentio, ac documento ei rei est, vel unum Marmor Capitolinum, quod utinam integros nobis exhiberet Fastos Consulares. Nunc utcunque mutilum, plurimum tamen me juvat. De nominibus Petronii Arbitri & Valerii Flacci quas posuisti quaestiones, difficiles sane sunt & obscurae, tacente praesertim de iis ipsis & eorum parentibus historia Romana, & fluxa ac dubia saepenumero fide membranarum in illis inscriptionibus, unde necessario conjecturis indulgendum, & si qua ratione ita verum aut verisimilitudinem assequi queamus tentandum reor. Ad *Valerium Flaccum* quod attinet, cum saepe descriptoris nomen invaserit locum & titulum Auctoris, ut Aemilius Probus Cornelii Nepotis, & alii aliorum, quid ni etiam verisimile videri queat descriptoris nomen positum forte in fronte operis adhaesisse aliquando nomini Auctoris, atque ita hic *Setinus Balbus* fuerit nomen librarii, non Valerii. Nam mira profecto forent nunquam his cognominibus, si vere ipsius essent Valerii, appellari eum a veteribus, sed semper *Flaccum*, cum tamen illis temporibus & praecipue paulo post secutis, usitatum esset, homines eo ut plurimum vocari cognomine, quod ultimo loco poneretur, & maxime proprium censebatur, ut doctissime docuit ad Sidonium *Sirmondus*. Quod si tamen bona nobiscum fide agunt codices, quod equidem credere malo, prorsus sentio hujus poëtae patrem dictum esse *Flaccum Setinum*. Sic olim *Lentulus Caudinus*, & postea sub Nerone *Atticus Vestinus*

tinus & alii plures. Caussas ultimi cognominis indagare non possumus, quia de eo nihil memoriae proditum. Variae tamen potuerunt esse, sive quod genus e colonia Setina deduxerit, sive quid memoratu dignum ibi gesserit ipse vel majores ejus, quemadmodum Augustus in pueritia *Thurinus* est dictus, vel *in memoriam majorum originis, vel quod in regione Thurina, recens eo nato, pater adversus fugitivos rem prospere gesserat*: teste Suetonio in ejus vita cap. 7. Ista igitur duo cognomina pater reliquit filio, qui insuper proprio cognomine, quod male Grammatici *agnomen* vocant, dictus est *Balbus*, haud dubio a naturali linguae vitio: plane ficuti in gente Cornelia *Scipio Nasica Corculum*, & *Scipio Nasica Serapio*, duo priora a parentibus, ultimum a populo acceperunt. Cicero in Bruto cap. 20. *P. Scipio Nasica, qui Corculum est appellatus*. *Metellus Pius* etiam utrumque ad filium adoptivum Scipionem transtulit, ut patet ex SCto apud Cicer. VIII. famil. ep. 8. Simillimus vero est nominibus ipsis, & tempore propior Valerio nostro *L. Norbanus Flaccus Balbus*, frater *C. Norbani Flacci*, Consul A. U. 772. quem itidem priora habuisse a patre haereditaria apparet, ultimum vero sibi proprie inpositum eadem forte de caussa, qua Valerio Flacco. Dicet quis forsan cognomina, a regionibus aut oppidis, non solere ad filios transire. Fateor equidem stante Rep. rarius id factum, sed nunquam id accidisse affirmari minime potest. Multi *Fidenates* in gente Servilia, *Regillenses* in Postumia, *Medullini* in Furia, *Camerini* in Sulpicia, & quod notissimum est, *Messallae* in Valeria fuerunt. At vero eversa Rep. sub primis jam imperatoribus, ubi vanitas hominum multitudine cognominum gaudere coepit, etiam talia a patribus relicta studiose receperunt, praesertim si aliquid majorum decus praeferrent. *Q. Metellus Creticus Silanus*, *Cretici* nomen a patre adoptivo & ille a majoribus suis habuit. Imo nomina potentum ab adoptione formata, qualia *Aemilianus*, *Servilianus* in Reip. temporibus nunquam filiis eorum tribuuntur, tamen imperante Nerone invenio *A. Licinium Nervam Consulem* A. U. 818. in marmore nominari, *Silianum*, ut & a Phlegonte, cum tamen non ipse, sed pater ipsius e gente Silia in Liciniam adoptatus, ac antiquo more *Silianus* sit vocatus: Ita nihil obstare puto, quo minus, etiam Valerius noster a patre sit cognominatus *Flaccus Setinus*, quibus deinde *Balbi* cognomen adjunctum fuerit, quia forte in pueritia vere fuisset balbus; praecipue vero se appellasse *Flaccum*, & ab aliis in communi sermone ita esse appellatum crediderim, quoniam hoc erat in ista familia maxime illustre & antiquum nomen. *Petronius* vero cum *Afranius* vocatur, vix dubito illud esse corruptum. Nam ante illius aetatem duplici nomine gentilicio homines non esse usos certum mihi est: nisi quod illo ipso tempore frequentari coepit, ut adoptati antiquum gentis nomen nulla parte mutatum retinerent, & simul novum adsciscerent, verum tamen utrumque semper ponebatur ante cognomen. Sic in lapide *T. Rustius Nummius Gallus* Cos. suffectus An. U. 779. Sic Senecae frater a Gallione adoptatus, *Junius Annaeus Gallio*, & Plinius junior ab avunculo itidem adoptatus *C. Plinius Cornelius Secundus* dictus est: plura passim in inscriptionibus sunt exempla. Debuit ergo Petronius vocari, aut *C. Petronius A-*

fra-

voluminis adjecerit, quod postea ab imperitis librariis *Flacci* nominibus sit adjectum, quasi is *Setinus Balbus* esset dictus. Consultus ea de re aliquando per me doctissimus *Reinesius* respondit erudite, ut solebat, sed quae mihi non omnino se probarent tamen. Tuas conjecturas veriores duco. Vale, Perizoni doctissime, meque in tuis numerare, quod facis, perge. Hagae Comit. XVII. Mai. Gregor. CIↃIↃCLXXVI.

EPISTOLA XXIII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Hagam.

JAmdiu equidem veritus sum, litteris meis tibi forsitan molestior esse, quandoquidem nihil habebam, quod scriberem nisi de studiis nostris, de quibus alienum videbatur tibi obstrepere, dum illic negotiis tuis cum Rep. expediendis operam dares. Verum tamen non potui profecto longius mihi jam imperare silentium & amplius cessare in officio mihi exoptato & honorifico, vel maxime quia unus fere es in his terris, qui conatus ac labores eorum, qui se quoque aliquantulum humo tollere gestiunt, promovere ac sedulo juvare & potes & vis. Nam communis amicus noster *Joh. G. Graevius*, cujus eruditionem summam & prolixum studium, ac benignissimam in omni genere humanitatis & officii voluntatem nemo bonus jure desideraverit; in scribendo tamen aridior mihi fere est omni pumice, ex quo citius ego aquam exprimam, quam ab illo litteras extorqueam. Quod quidem eo magis dolendum mihi est, quo plura occurrunt in hoc tam perplexo & diffuso argumento, quod explicandum suscepi, quae ab aliis praeterita sunt, & quibus omnibus accurate pertractandis in tanta codicum corruptione vix unus homo, quantumvis doctus, sufficiat, nedum ego. Luctor tamen quotidie diligentissime, & quantum potest has difficultates assidua lectione & meditatione superare summa ope contendo. Caeterum excellentissime Heinsi (nam ad tuam vel memoriam vel bibliothecam utramque instructissimam confugere nunc volui) meministin' unquam legisse te apud ullum veterum haec verba: *Habet enim praenomen nescio quid virilitatis & dignitatis.* Laudat ea *Onufr. Panvinius* in Tractatu de Nominibus, pag. 59. & quidem ut ait ex Cicer. Epist. Famil. in quibus tamen ea non comparere quovis pignore contendere ausim. Immo nec usquam in Cicerone legisse scio, neque *Nizolius* vocem *virilitatis* agnoscit, neque in *praenomine* quicquam ejus adfert. Ne vero existimes, inepte me de his tam paucis verbis, adeo sollicitum esse, scito plerosque post *Onufrium* ex iis elicere sententias, quae mihi necessario vel refutatione, vel saltem prolixa disputatione sunt prosequendae. Nempe *Onufrius* & *P. Servius* Medicus Romanus conficere inde conantur, non nisi viros habuisse praenomina, pueros vero iis plane caruisse ante sumptam virilem togam. *Jos. Castalio* quamvis fateatur se ignorare ubi haec verba legantur, *Onufrii* tamen testimonio credens ex iis concludit, ut didici ex *P. Servio*, prae-

nomina plane omittere, eorumque loco adſciſcere primo cognomina paterna; eae praeſertim, quae unicae ſuis parentibus, vel natu maximae erant, ut *Aurelia Oreſtilla*, *Livia Druſilla*, deinceps vero ab aliis quibuſcunque faeminis propinquis earum ſive nomen gentilicium ſive cognomen mutuari, quod ipſis tamen in infantia imponebatur, & proprium erat nomen, adeoque praenomini, cui ſucceſſerat, per omnia ſimile, niſi quod gentilicio nomini poſtponeretur. Agrippa filiam ſuam ex Pomponia appellavit *Agrippinam*, ex Julia vero alteram itidem *Agrippinam*, alteram *Juliam*. Germanicus Caeſar tres habuit filias nomine gentilicio omnes *Julias*, ſed proprio nomine *Agrippinam*, *Liviam*, *Druſillam*, primam a matre earum, reliquas a proavia Livia Druſilla ita dictas. Similiter Claudius imperator filiarum alteram appellavit *Antoniam* a matre ſua, alteram *Octaviam* ab Auguſti ſorore. Hinc eſt, quod Plutarchus in Mario ipſo initio obſervat, nulli foeminae praenomen imponi οὐδεμιᾷ γὰρ, inquit, γυναικὶ τίθεσθαι τῶν ὀνομάτων τὸ πρῶτον. Qui locus vehementer torſit doctiſſ. *Sigonium*. Sed omnino Plutarchus ſuorum temporum reſpectu haec ſcripſit, quibus haec conſuetudo jam prorſus invaluerat, licet male eo utatur argumento ad refutandam Poſidonii de maxime proprio nomine ſententiam, cujus tempore nondum omnes faeminae praenomine carebant. Jam vero ſolis prope lapidibus hic inter ſe dimicant *Joſ. Caſtalio* & *P. Servius*. Ille plurimos adferre poteſt, (ut facere eum credo; nam nondum legi) in quibus viris praenomen tribuitur, faeminis nullum. Contra *Servius* non paucos etiam illis praenomina *Cajae*, *Luciae*, *Publiae*, adſcribere oſtendit. Sed tamen, ut verum fatear, non potui in ejus ſententiam pedibus concedere. Omnis enim fere lis eſt, de aurea illa, Ciceronis & Auguſti aetate, qua pauciſſima habemus antiquiora monumenta, in quibus faeminae nomen appareat. Caeterum illo tempore *Cajas*, *Lucias*, *Publias*, &c. Romae nullas amplius fuiſſe manifeſto patet ex Varrone lib. VIII. Quintiliano & Feſto voce *praenominibus*, qui omnes de his ita ſcribunt, ut quae uſurpata tantum fuerint antiquiſſimis temporibus. Sentio itaque pleroſque illos lapides vel nonnunquam male exponi, ut jam aliquoties animadverti, vel non in ipſa urbe Romana, ſed in oppidis ab Italicis hominibus eſſe poſitos. Nec enim abſurdum eſſe puto, alibi in Italia diutius antiquam aliquam obtinuiſſe conſuetudinem, quam Romae, quandoquidem etiam ſuperiori tempore viri diverſa plane a Romanis, vel parum iis uſitata habuerunt praenomina. *Herennos*, *Cerrinos*: *Sthenios*, *Vibos*, *Antrones*, *Petrones* & ſimilia. Nemo certe, qui clariſſima illa Plutarchi verba conſideraverit, quem utique exiſtimandum eſt ſui ſaltem temporis conſuetudinem non ignoraſſe, lapides iſtos de Romanis & quidem illuſtribus, ut vult *P. Servius*, faeminis interpretari poterit. Vides, vir Nobiliſſime, quam difficiles explicatus habeat haec de faeminarum nominibus quaeſtio. Vides quae mea ſit ſententia, quam te examinare, ſi vacat & tanti eſt, magno opere velim. Vides etiam non de nihilo ſollicitum me eſſe de verbis illis, quae *Onufrius* adfert, in quo licet certo ſciam eum eſſe lapſum, diſcere tamen majorem in modum cupio, unde ea hauſerit, ſi ullo modo fieri queat. Nec enim ea finxiſſe virum illum reor, praeſertim cum nul-

nullum valde efficax argumentum ad ejus sententiam confirmandam inde elici possit. Credidi aliquando legisse haec cum forsan in commentario aliquo ad Cicer. Epist. ad Famil. l. VII. epist. penultimam; ubi Cicero ipso initio ait: *Quod sine praenomine familiariter ad me, ut debebas, scripsisti.* Ad quae forte commentator aliquis paulo antiquior (Nam in *Manutio* non comparent) annotaverit: *Habet enim praenomen nescio quid virilitatis & dignitatis.* Quod si vel usquam legisse te ea memineris, vel si quos id genus commentarios habes, quos *Onufrius* videre potuit, si forte ad dictum Ciceronis locum haec annotata sint, quaeso te etiam atque etiam illud docere me ne graveris. Adsperge his amabo, si quid observasti de *Lucio* illo *Julio Calidio* vel *Calido*, quem quum tanto cum encomio Corn. Nepos in Attico cap. 12. celebrat, ut quem multo elegantissimum Poëtam post Lucretii Catullique mortem suam tulisse aetatem vere possit contendere, mirum profecto est & indignum, nos adeo ignorare, cum illius temporis vates fere omnes nominent Ovidius, Vellejus, & Quintilianus. Nihil tamen de illo affert *Vossius*, nisi hunc Nepotis locum, in quo in plerisque edd. scribitur *Calidius*, sed haud dubie male, quoniam certum est, in libera Rep. Romanos nunquam duo habuisse gentilicia nomina. Ne quid amplius addam, longior jam quam vellem, facit epistola. Itaque te plurimum salvere jubeo, meque tui amantissimum, mutuo amore prosequi oro & obsecro. Vale, ô & praesidium & dulce decus meum. Datae Daventriae a.d. v. Kal. Novemb. CIↃIↃCLXXVII. Has cum jam exarassem, commodum adfertur a *Graevio* nostro epistola, amorem mei, de quo nunquam dubitavi, planissime significans. Nunciat vir optimus Hebreae linguae Professorem Franekerae decessisse, meque exhortatur, ut inter Candidatos ejus loci nomen meum profitear: tuum erga me animum cum perspectissimum habeam, non onerabo multis precibus pudorem tuum, ne quid, quod intra tuam dignitatem sit, postulare videar. Si tamen apud quenquam illic vel auctoritate vel gratia vales, desideriis meis favere & adjutor ut esse velis majorem in modum te oro atque obsecro. Ego ne semper & commendatione & amore tuo dignum praestabo. Vale, iterum, vir summe, meque tibi commendatissimum habe.

EPISTOLA XXIV.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

Litterae tuae cum sempermihi sunt acceptissimae, mi Perizoni, tum praeceteris illae, quae egregium aliquod eruditionis rarae specimen prae se ferunt. Quales ultimae tuae, in quibus copiosum in modum de Romanorum nominibus agis, quae ut, quod res est, dicam, mirificum in modum mihi placuerunt, ut magis magisque incendatur sitis illa, qua flagro jampridem videndi in publico omnium manibus tritum commentarium hunc tuum. Ad singula enim ne nunc curatius rescribam valetudo facit, nullo magis nomine incommo-

modi, quam quod per hanc non licet apud amicos, quorum tu inter primos, officio defungi. De Cathedra Hebraicarum litterarum apud Franekeranos vacante nuper jam mecum egerat tuam in rem *Graevius* noster, cum nuntius adfertur improvisus, ac plane ingratus mihi, jam alteri destinatam, imo oblatam esse hanc professionem. Tu vero macte virtute esto, neque enim meritis tuis honos debitus non haberi poterit, quem tanto majorem putabo, quanto magis maturabitur. Vale, mi Perizoni. Hagae Kal. Decemb. CIↃIↃCLXXVII.

EPISTOLA XXV.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Vianam te in litterarium otium jam secessisse intellexi, Nobilissime Heinsi, de quo & tibi gratulor & communibus studiis, quorum maximo bono factum id esse exploratum habeo, si mollem modo & longam senectutem commodamque valetudinem tibi largiatur ille, in cujus ea res est manu, Deus Opt. Max. quod ex animi mei sententia precari me, & optare vehementissime vere dico. Utinam posses nunc caeteros quoque Poetas membranarum, quas olim magno haud dubie cum labore contulisti, & excellentissimi ingenii ope, pristino nitori restituere, curasque tuas & cogitationes cedro dignissimas super eisdem, dum superes, nobiscum communicare, ne ea aliquando (quod abominor) tecum intereant: praesertim quandoquidem vix credibile est in tanto, qui nunc omnia obtinet, liberalium artium contemtu, & vere doctorum hominum penuria, quenquam post te exoriturum, qui ea possit praestare, quae a summa eruditione tua, certissimo judicio praeclaro ingenio, & diutino studio exspectare debemus. *Josephi Castalionis* disputationes de faeminarum & puerorum praenominibus, si forte invenire nunc poteris, brevi tempore usui meo concedas rogo. Commode & sine periculo, si ad *Graevium* nostrum miseris, Trajecto ad me curari possunt. Ego recte libello utar, & brevi cum debita gratiarum actione restituam. Groningae mortuo dudum *Tobia Andreae* Graec. Litter. Professore, jam quoque Clar. *Pelsius*, qui veteres docebat Historias, Academiae valere dixit & Reip. administrationi se dedit. De successore incerta quidem adhuc res est propter haec tempora, sed tamen a multis jam commendantur digni ad spartam hanc ornandam. *Job Mensinga* Eloquentiae Doctor publicus me sibi collegam praecipue expetit, rebusque meis consultissimum fore significat, si quis in his studiis magni nominis, multaeque auctoritatis nonnullos e Groninganis Proceribus ad successorem designandum exhortaretur, meque in eam rem commendaret, & nominatim si Ampliss. *Isebrandio* Senatori civitatis istius, quem multum in hac re valere mihi narrat, quam maxime ornatum me traderet Celeberr. *Graevius* noster. Audeone & tui de me judicii testimonium rogare, Excellentissime Heinsi, si forte illic habeas, ad quos commode dare possis. Etenim dum nimis anxie forsan curas meas de Romanorum

 nomi-

nominibus ab initiis urbis ad Constantinorum usque tempora perducturus elimo, atque ea ratione diutius premo, reveritus magis judicia & aequalium meorum & praecipue posterorum, quam qui nunc saepe nimis hercle temere & negligenter ingenii sui foetus extrudunt & effundunt, obscurus vivo & ignotus multis, qui alios saepe ex numero & magnitudine editorum librorum magis, quam vera eruditione aestimant, ita fit, ut dum hactenus ea parte mihi defui, qua aliquid famae nomini quoque meo circumdarem, confugiendum mihi necessario sit in ejusmodi negotio ad illorum, qui insigni doctrinae gloria, & maximis in rem litterariam meritis celebres sunt, commendationem. Nolo tamen apud te verecundiae fines transire, & impudenti oratione rogare quidquam, quod minus forsan te deceret, quem pro incredibili in me studio & summa animi bonitate multis documentis mihi jam perspecta, certo scio etiam ultro, quo majoribus vinculis nomini & meritis tuis devinctum me tenes, rationibus meis, si quando facultas dabitur, consulturum. Ea propter haec tantum significanda tibi duxi, ut si quos illic virtutis tuae admiratores, & aliqua simul familiaritate tibi conjunctos habes, eos mihi conciliare, meque ex illa amoris tui abundantia honorificentissimo tuo testimonio ornare velis & possis. Ego me semper & summis tuis laudibus, & maximis beneficiis dignum praestabo. Majore nunquam fui in spe, quia plurimi illic sunt, qui optime mihi volunt, ut si nunc quoque nihil obtineam, ad desperationem me fere adactura sint haec tempora, quibus nullum studiis nostris est pretium Vale, vir Nobilissime, meque tibi commendatissimum habe. Daventriae prid. id. Mart. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA XXVI.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

POst acceptas tuas, quas Martio mense exarasti, frequens admodum de te mihi sermo fuit, ut solet, cum optimo *Graevio* in nostris congressibus, quem etiam rogaveram, ut silentium meum apud te excusaret pro virili ac benigne interpretaretur, qui testis esset oculatus quam dejectas experirer vires. Neque tamen subterfugerem ego vel sic labores quoscumque sive scribendi, sive excurrendi extra urbem hanc tuae in spem gratiae, quanquam ut res proprias curem Hagana in aula, quas illic habeo conficiendas, a valetudine non possum impetrare: horum, inquam, nihil detrectarem, si quem vel minimum successum mihi sponderem ab hoc conatu. Virum illum, quem tu mei studiosissimum reris, & quîcum multum mihi usus fuit & necessitudinis in exteris, bis jam ante aut ter in caussa non dissimili per litteras compellavi, addita amicorum meorum acri ac calida commendatione, quibus litteris cum neque is unquam rescripserit, neque quod petebam dederit effectum, multo minus excusarit aut silentium aut eventum rei pro mea exspectatione minime succeden-

dentia, quando coram congressi sumus, facile intellexi, aut preces meas nihil apud illum posse, aut illum pudore suffusum, quod nihil meam in rem posset, cum plena simultatum ac factionum omnia perstrepent in ea civitate. Quare interdixi mihi ex illo litteris omnibus ad illum scribendis, ne aut ejus pudorem onerarem, aut meum. Hoc ex *Graevio* nostro cognosse jam potueris, si promissis ille stetit. Vale, Viennae. Julii CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA XXVII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

Accepi nuper ab Amplissimo *Cuperto*, sed tuo munere, Vellejum Paterculum, & ipsum tui jam plane muneris scriptorem. Ita enim eum, quasi ex servitute in libertatem vindicasses, & situ & squalore, quo oppressus adhuc jacebat, ereptum, in clarissimam, quoad ejus fieri potuit, lucem divino tuo ingenio, & ad praestantissimam hanc studiorum partem unice quasi nato & facto, pulcherrime restituisti. Quo magis merito tuo debere me tibi profiteor, qui emendando eloquentissimo Auctore, quem ego certe inprimis semper amavi, & plurimas illi detergendo maculas, quas vere studiorum nostrorum moras, nodos & scopulos appellem, & nos omnes publice tibi majorem in modum obligasti, & me privatim tam specioso praeclari doni honore adfecisti, eoque ipso magnum iterum tuae erga me benevolentiae documentum dedisti. Caeterum perlustravi studiosissime, simul accepi, tuas castigationes & deprehendi in iis nonnulla a te emaculata, quae & ego tentaveram partim eodem modo, de quo impense mihi gratulabar, partim diversa conjectura, sed quae ad tuam mihi ipsi jam prorsus sordebat, quamque proinde ex Adversariis meis tanquam immaturum foetum abjiciebam. Inveni tamen etiam, ut candide, non callide agam, de quibus in contrariam plane sententiam jam olim concesseram, quod quoniam brevi ad Livium publice a me significatum forsan videbis, indicare illud jam nunc volui, inque eam rem exemplum observationis meae, quam cum multis aliis ante annum ferme *Jac. Gronovio* dedi, ad hanc epistolam addidi, ne me postea perversa a viris immane quantum me doctioribus dissentiendi libidine id nunc arripuisse existimes. Quaedam item vidi me & meos conatus in aliis scriptoribus mirum modum confirmantia, quorum unum, ad institutum meum maxime pertinens, examinandum nunc tibi, nisi nevis, dabo. Nempe sicuti eleganter Vellejum sibi restituis lib. II. cap. 99. *Lucius item, jam maturus esset curis*, similiter fere ego jam dudum Asconium Pedianum emaculare tentavi in prooem. Actionis in Verrem, ubi ait: *Moris fuit, ut quum aliquis civis Romanus ostendendus esset, significaretur aut a praenomine suo, aut a cognomine, au a cognatione, aut a tribu, in qua censeretur, aut a curia, aut a censu, ut si erat Senator Eques've Romanus.* Primum ex his verbis colligi posse videtur, ejus aetatis Romanos ignorasse plane vocabulum *agnominis* quod

quod & multis aliis argumentis, non nisi diu post a Grammaticis inventum & ab his solis usurpatum esse existimo. In nullo certe cujuscunque argumenti scriptore vetere ante Justiniani aetatem reperi; nisi quod *Salmasius ὁ πάνυ* ad Historiam Augustam ex duobus vocabulis *ad nomina* unum hoc effingere voluit, nulla plane necessitate subactus. Contra te ex Ovidio summo jure ejecisse, & alios ex Cicerone suo; quod item faciendum in Codice ac Institutionibus Justinianeis, cum doctissimis JCtis censeo. Si quae tamen praeter haec loca observaveris, ubi ea vox appareat, de eo me admoneas obnixe te rogo, immo & si in antiquioribus paulo Grammaticis reperis. Nam neque Macrobius, licet saepissime usus veniret, unquam eam vocem adhibuit, sed more veterum semper pro eo *cognomen*, & *cognomentum* usurpavit: deinde male, mea quidem sententia, τὸ *a cognatione Sigonius* & *Onufrius* exponunt de praenomine patris & avi, ut quum quis dicitur, Publii Fil. Marci Nepos. Verum *cognatio* non significat majores vel minores, sed consanguineos, & propinquos ex uno genere originem ducentes, atque ita deinceps omnem familiam & gentem. Cicero de Finibus *L. Cicero frater noster cognatione patruelis, amore germanus.* Justinus XLII. 3. 4. *Fiducia cognationis* de fratribus. Cic. III. de offic. *Cognationem Superbi, nomenque Tarquinii esse delendum.* Omnino igitur existimo voluisse Pedianum hoc loco significare id vocabulum, quod iis, qui per adoptationem in alienam sunt translati gentem, additur, ut Aemilianus, Octavianus &c. quod revera non tam cognomen fuit, quam mera descriptio, declarans ex qua familia & cognatione homo ille esset oriundus: quapropter etiam libera Rep. nunquam fuit haereditarium, aut ad filios, sicuti caetera cognomina, transiit. Nec enim reperitur nisi unus Fabius Aemilianus & Servilianus, Livius Aemilianus & Claudianus, Caesar Octavianus &c. Sed quod nunc praecipue te volebam, atque alii praetereunt, quando quaeso, te, Eruditissime Heinsi, vidisti civem Romanum describi a curiis aeque ac a tribubus; quod si fieri solitum fuisset, notiora certe nunc nobis earum forent nomina, quorum paucissima quod ignoramus, Festo debemus; sed quis tamen unquam *Tifatae*, *Raptae*, *Velitiae*, *Forensis* nomina ad hominem Romanum ostendendum adhiberi in libris, vel lapidibus animadvertit? Ea propter malui semper legere *a cura*. Etenim ut ait significare homines a censu, ut si essent Equites vel Senatores, ita etiam designari solebant a cura, h. e. arte & professione, cum privata, ut si essent Grammatici, Poëtae &c. tum praecipue publica h. e. honoribus, si forte Consules, Censores, Praetores, Pontifices, Augures, &c. essent. Talia enim addi solere ex libris & lapidibus constat. Hinc Tiro Tullius apud Gellium l. x. cap. I. *Quum Pompejus aedem Victoriae dedicaturus foret, nomenque & honores inscriberentur* Plinius l. III. Epist. 6. *Jube basim fieri, quae nomen meum honoresque capiat.* Ausonius Epitaph. car. 38.

Non nomen, non quo genitus, non unde, QUID EGI.
Mutus in aeternum sum cinis, ossa, nihil.

Inde est, quod *M. Porcius Cato Censorius* in marmoribus & codicibus distinguendi ejus gratia a caeteris ejusdem familiae, qui iisdem usi nominibus, appellatur.

latur. Et in ipsis Fastorum Capitol. Fragmentis, in quibus caeteroqui sola scribuntur nomina, A. U. C. 762. *C. Junius C. F. M. N. Silanus Flam. Mart.* & *Ser. Cornelius Cn. F. Cn. N. Lentul. Malug. Flam. Dial.* *Curae* vocem praeter loca a te allata eodem modo usurpavit Tacitus IV. Histor. cap. 61. *Praetorianis praeposuit, patrem ejus sub Cajo Caesare egregie functum ea cura dictitans.* Inscriptionem, quam adfers ad cap. 88. Velleji l. II. vehementer te rogo me doceas, an ipse oculis tuis videris, ac Caeciliam Metellam Q. Cretici filiam Crassi uxorem Quintae praenomine, quod ei tribuis, ornari in ea observaveris, an forte littera Q. praemissa σφάλμα sit Typographicum; quod in corrigendis te fugerit. Etenim non modo *Gruterus*, sed & *Anton. Augustinus* in dial. x. *Ful. Ursinus* ad Caeciliam gentem, *Onufr. Panvinius* ad Fastos An. U. C. 685. & *P. Servius* Juvenil. Feriar. cap. 6. pag. 110. praenomen mulieris omittunt, licet *P.* ille *Servius* foeminas praenomina habuisse maxime probare studuerit. Mihi sane eo magis erit notabilis, quod nullam adhuc reperi foeminam liberae Reip. tempore, praenomine, nomine, & cognomine insignitam. Nec dubito tamen ejusmodi praenomen hanc ipsam habuisse, sed rarissime eo illustres foeminae in publico appellabantur, praesertim quum jam matrimonium iniissent, & viri nomine suo nomini addito satis cognosci possent, ut Marcia Catonis, Terentia Ciceronis, Julia Pompeji, Pompeja Caesaris, Livia Augusti, Antonia Drusi, &c. Quamobrem, quoniam unus mihi es πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων iterum te quaeso, doce me quid ejus sit, utrum addi, an expungi debeat Metellae praenomen. Quod si quas praeterea Gruteriani habes operis emendationes, & eas mecum communicare non gravaberis, magnas me tibi habiturum gratias scito. Spem nostram cathedrae Groninganae morantur nondum exstinctae penitus dissensiones inter Proceres istius civitatis. Ommelandi enim exulcerato adhuc ex priore discidio animo nihildum de re Academica in communi concilio audire voluerunt. Sunt tamen in iis, qui, ut reor, in petitione ista mihi studebunt, quando iterum cum urbanis consentientes Lyceo suo consultum volent. Plurimum vero inter illos potest Ampl. *Piccartus*, quem si desideriis nostris faventem haberemus, vix ulla amplius uterer ambitione, quam equidem natura cane pejus & angue odi Vale, vir Nobilissime, & Perizonium tuum amare persevera. Daventriae postridie Nonas Julias CIϽIϽCLXXVIII.

Livius l. XXXVIII. cap. 9. *Ambracienses prius pacti, ut Aetolorum auxiliares sine fraude emitteret, aperuerunt portas, dein ut quingenta Euboica darent talenta.* &c. Credas, ut haec vulgantur, omnia ea sibi pactos esse Ambracienses, sed praeterquam, quod non eae erant conditiones, quae ab una urbe exigi & praestari possent, satis patet ex seqq. has pacis leges Aetolos pepigisse, & in eas cum Romanis ipsos, non alios convenisse. Statim enim traditur illos ipsos Aetolos, *ut de his ad concilium suum referrent petiisse*, quo facto omnes *ad unum pacem accipi jussisse*. Tum cap. 10. posteaquam *approbasse pacem concilium Aetolorum accepit Consul*, eos *Romam proficisci* jussit, quo cum advenissent, *diu jactati Aetoli* a Senatu tandem, ut hae pacis conditiones confirmarentur, effecerunt cap. 11. ubi eaedem prorsus foederis cum Aetolis leges hoc ca-

capite memoratae, additis insuper nonnullis, repetuntur, ut nihil certius, quam haec non Ambracienses, sed Aetolos esse pactos. Nec est, ut quis dicat Ambracienses pro Aetolis apud Consulem intercessisse, & ut his conditionibus pax illis daretur effecisse, cum hoc eis praestiterint Atheniensium Rhodiorumque legati, atque Ambracienses se suaque Romanis permittere ipsi debuerint, nempe cum utrisque simul de pace agebatur. Et *Amynander quidem impigre agebat, ut Ambracienses sua oratione ad deditionem compelleret. Aetolos L. Valerius Consulis frater egregie adjuvit.* Itaque (jam enim sequuntur, quae emendanda suscepi, atque ita restituenda contendo) *Ambracienses prius pacti ut Aetolorum auxiliares sine fraude emitterent, aperuerunt portas, dein Aetoli,* (quod excidisse videtur) *ut quingenta Euboica darent talenta* &c. Certissimam facit conjecturam hanc nostram Polybius, qui eodem plane modo & ordine haec tradit, ut appareat Livium etiam hîc, ut saepe solet, accurate eum expressisse. Inquit ille Excerpt. legat. 28. pag. 1152. 1153. Amstel. Οἱ μὲν γὰρ Ἀμβρακιῶται πεισθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἐπέτρεψαν τὰ καθ' αὑτοὺς τῷ στρατηγῷ τῶν Ῥωμαίων, καὶ παρέδωκαν τὴν πόλιν, ἐφ' ᾧ τοὺς Αἰτωλοὺς ὑποσπόνδους ἀπελθεῖν. τοῦτο γὰρ ὑφείλοντο πρῶτον τηροῦντες τὴν πρὸς τοὺς συμμάχους πίστιν. Ὁ δὲ Μάρκος συγκατέθετο τοῖς Αἰτωλοῖς ἐπὶ τούτῳ ποιήσασθαι τὰς διαλύσεις, ὥστε διακόσια μὲν Εὐβοϊκὰ τάλαντα παραχρῆμα λαβεῖν. & quae sequuntur. Ne vero quem offendat, quod forte librarios decepit Aetolos dici pactos esse, ut darent & facerent ea, quae ipsis gravia erant, & non nisi aegre, ac iniquo haud dubie animo praestare poterant, sciendum ita saepe loqui veteres. supra l. 22. cap. 52. *Pacti ut arma atque equos traderent.* Lib. 31. cap. 45. *Tertio die pacti ipsi praesidiumque, ut cum singulis vestimentis Delium Boeotiae transveherentur.* lib. 38. cap. 13. *Romano tantum militi ut daret frumentum pactum Antiochum Seleucus dicebat.* lib. 42. cap. 62. *VECTIGAL, quantum Philippus PACTUS esset, daturum Persea.* Vellejus 2. 38. *quae cujusque ductu gens ac natio redacta in formulam provinciae stipendia pacta sit*, ubi male mehercules Magnus Lipsius scribi jubet *stipendiaria facta sit*, cum ex adlatis satis superque constet, etiam victos, immo supplices cum victoribus pacisci, quod ille negat, de stipendio & caeteris, quae, superbe licet, praescribuntur.

EPISTOLA XXVIII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUum munere tuo accepissem nuper emendatum a te pulcherrime Paterculum, Excellentissime Heinsi, inque tuis ad eum Animadversionibus evolvendis saepenumero maxima cum admiratione sagacissimi illius tui ingenii summa cum eruditione conjuncti, atque exquisiti prorsus limatissimique judicii, quo omnes, qui nunc sunt, post te relinquis, mentem atque oculos tenuissem defixos, non ita diu post litteras, quibus, quas hoc nomine ingentes sane tibi debeo, agebam gratias, exaravi, atque ad communem amicum,

cum, tuique similem, id est omnibus animi & ingenii virtutibus ornatissimum virum *Job. G. Graevium* misi. Quoniam vero nunc ex V. Clar. *Th. Munckero* Delphensi, qui per aliquot dies in hac urbe fuit, didici, *Graevium* nostrum dudum jam domo afuisse, in Germaniam profectum, necdum redditas tibi, quas tunc dederam, litteras credo. Quapropter ne officio meo in tanto benevolentiae argumento defuisse videar, debita gratiarum actione per epistolam defungi nunc iterum apud te volui, eaque occasione de nonnullis in Vellejo tuo (nam tuum plane mancipio & nexu reddidisti, liberatum tot naevis, ereptum ex squalore turpissimo, & in pristinum nitorem felicissime restitutum) tecum agere. Etenim ego a puero semper Auctorem hunc in oculis tuli, elegantiamque ejus in primis amavi. Quae tamen nunc proponam, ita a te, vir Nobilissime, accipi velim, ut profecta non ab animo docendi aut dissentiendi, sed cogitationes meas gravissimo tuo judicio subjiciendi, quo in castigando Vellejo passim, feliciter atque egregie, mea omniumque bonorum, ut auguror, sententia, usus es. Lib. I. cap. 8. dicit Romulum condidisse urbem *adjutum legionibus Latini avi sui.* At vero paulo ante satis declaraverat, in eadem, qua caeteri sunt historici Romani nominis, & se esse sententia, Romuli avum, non Latinum, sed Numitorem fuisse, quum scripsit *ultus injurias avi*, qui manifeste est Numitor, a nemine unquam, quod equidem scio, dictus *Latinus.* Puto dedisse Velleium, *Adjutus legionibus Latinis avi sui.* Nempe Latini coloni erant Albanorum, & subjecti Regibus Albanis, qui sedem quidem relicto Lavinio Albae fixerant, sed tamen utpote successores Latini, Aeneae & Ascanii, Latinis imperitabant! Hinc Florus de hoc ipso tempore l. I. cap. I. *Alba tunc erat Latio caput*, ut ante Albam *Lavinium* teste Dionysio. Tarquinius quoque apud Liv. I. cap. 52. imperium in Latinos adfectans ait. *Posse quidem se vetusto jure agere, quod quum omnes Latini ab Alba oriundi sint, in eo foedere teneantur, quo ab Tullo res omnis Albana cum colonis suis in Romanum cesserit imperium.* Lib. II. cap. 5. *Facientibusque omnibus in procinctu testamenta, non deterritus proposito, perseverantia ducis quem moriturum miserat militem, victorem recepit.* Quid? nonne legendum & distinguendum videbitur hoc modo? *non deterritus est proposito. Perseverantia ducis, q. m. m. m. victorem recepit.* Sic cap. 98. *Atrox in Thracia bellum L. Pisonis virtus compressit.* cap. 106. *Pietas sua Caesarem pene obstructus hyeme Alpibus in urbem traxit.* Auctor Octaviae vers. 52. *Animum dolentis nostra solatur fides, Pietasque frustra* & vers. 65. *Tua quem pietas hosti rapuit.* Forte in antiquis exemplaribus fuit *deterritus*, pro *deterritus est*, quamvis & τὸ *est* abesse possit, ut cap. 28. *Nam proximus post annum, quam Hannibal Italia excesserat.* scil. *fuit*. cap. 47. *Hunc proficiscentem in Syriam diris cum omnibus Tribuni plebis frustra retinere conati.* cap. II. *Verecundia magis quam virtute acies restituta, ac a duce quam a milite fortius*, ut optime nostro judicio illic emendas. similiter cap. 71. expungendum censes τὸ *fuit*, quia tam propinquo loco itidem in fine sententiae repetitur, quod me quoque offenderat; unde & ego a librariis ortum credebam illud proxime sequens: *Non aliud bellum cruentius caede clarissimorum virorum [fuit]. Tum Catonis filius cecidit.* Solet enim praecipue in brevibus his

periodis & concisis narrationibus omittere verbum istud Auctor. Quid vero sentis de loco capitis 16. ubi eaedem voces conjunctas sibi periodos & incipiunt & claudunt: *cujus de virtutibus quum alii, tum maxime Q. Hortensius in Annalibus suis retulit. Cujus pietati plenam P. R. gratiam retulit.* Forte τὸ *retulit* in priore loco, si abesset, non desideraretur, nisi in posteriore legendum sit *reddidit*. Quemadmodum vero cap. 105. *Intrata protinus Germania, subacti Caninefates, recepti Cherulci, & transitus Visurgis, penetrata ulteriora.* cap. 110. *Oppressi cives Romani: trucidati negotiatores* &c. cap. 111. *Habiti itaque delectas, revocati undique omnes veterani* &c. multisque aliis in locis Vellejus per primum casum intellecto verbo substantivo narrationem complurium rerum conjunctim exsequitur: Sic cap. 60. pro intricatissimis illis, *Actorum ejusdem, insertis falsis, corruptis commentariis*, legendum censui omnia conjungendo. *HS. Septies millies, depositum a C. Caesare ad aedem Opis, occupatum ab Antonio, actorum ejusdem, insertis falsis...... civitatibusque, corrupti commentarii, atque omnia pretio temerata* (uti a te castigatur) *vendente Remp. Consule.* Ita expeditiore multo sententia, neutiquam opus erit τῷ *Atque* substituere *Itaque*, quod voluit *Acidalius*. Caeterum quia Antonius praecipue largiendo & vendendo civitatem non singulis modo hominibus, sed totis provinciis, tanquam ex voluntate Caesaris, ejus commentarios corrupit, id hoc loco voluisse significare Paterculum existimabam, & quum in antiquo codice fuerit *civitatibusque*, excidisse, quod saepe hîc accidit, vocem aliquam, forte *immunitatibus*, *civitatibusque*. Cicero Philipp. 1. cap. 10. *De exilio reducti a mortuo; civitas data non solum singulis, sed nationibus & provinciis universis a mortuo, immunitatibus infinitis, sublata vectigalia a mortuo*, & Philipp. 11. cap. 26. *Neque solum singulis veniebant immunitates, sed etiam populis universis, civitas non jam singillatim, sed provinciis totis dabatur.* Idem conqueritur l. XIV. ad. Att. ep. 12. Cap. 122. *Ocius prosperrimo rerum eventu.* Eodem fere modo, quo a te fit, vir Nobilissime, & ego hunc locum tentaveram, *totius prosperrimo rerum summae eventu*, vocemque, quàm infero, intercidisse credebam propter adfinitatem utrimque litterarum. Maluerim tamen nunc, unica tantum mutata littera, *Post cladem sub Varo acceptam, toties prosperrimo rerum eventu, eadem excisa Germania:* ut uni cladi sub Varo acceptae opponat *multiplices eo bello victorias, tanti imperatoris* Tiberii, quomodo loquitur supra cap. 96. ubique enim laudes & victorias Tiberii sui valde exaggerat, & in infinitum extollit. *Rerum eventus* non modo de exitu totius belli, sed & singulorum ejus actuum, praeliorum nempe atque oppidorum castellorumque oppugnationum, dicitur. Cap. 125. *Ancipitia sibi tum re* &c. Totum hunc locum adjutus paulum a *Grutero*, hoc modo constitueram: *Ita Drusus prisca antiquaque severitate, ausus ancipitia sibi tam re, quam exemplo speciosa, & his ipsis militum gladiis* &c. ut dixerit, sicuti Germanicus ignave egit, ita Drusum contra, ausum tam reipsa periculosa sibi, quam exemplo pulchra & honesta, prisca severitate & his ipsis militum gladiis, quibus obsidebatur, coercuisse obsidentes. Supra cap. 29. *magna ausus.* Liv. 1. cap. 19. de Tarquiniis, *adversus hostilia ausos.* Sueton. Tib. cap. 37. *Cyzicenis in cives Romanos violentius quae-*

quaedam ausis. Si vero τὸ *usus*, quod tamen mox etiam sequitur, retinendum hîc omnino sit, legerim: *ita Drusus pr. ant. severitate usus, ancipiti sibi tam re, quam exemplo speciosa, & his ipsis mil.* &c. hoc sensu Drusum prisca severitate, quae tam re anceps, quam exemplo speciosa sibi fuerit, & illis ipsis militum gladiis usum compescuisse seditiosos & punivisse. τὸ *perniciosa* non video quomodo hîc locum habeat, ubi tam aperte laudat Drusum, & Germanici ignaviae opponit illius antiquam severitatem, & speciosissimum fortitudinis exemplum in subeundis pro Rep. periculis ad cohibendam seditionem, & hac ipsa occasione tam prolixe insuper exspatiatur in laudes illius, quem *singularem adjutorem* in isto tam laudabili negotio Druso fuisse scribit. Proximum itaque visum, mihi substituere *speciosa*, quam vocem unice Vellejus in deliciis habuit. Supra cap. 19. *Ut non patricia, ita speciosa equestri genitus familia.* cap. 76. *Magnis speciosisque rebus editis*. cap. 104. *decreta ei cum speciosissima inscriptione operum ornamenta triumphalia*. quomodo Val. Max. 2. 7. 8. *Victoriarum speciosissimos titulos* dixit. Flor. 1. 13. 2. *Quod tempus nescio utrum P. Romano clade funestius fuerit, an virtutum experimentis speciosius*. h. e. re tristius, an virtutum exemplo pulchrius. Val. Max 11. 7. 6. *Imperatorum secures publice speciosas, privatim lugubres*, h. e. tam exemplo in publicum dato speciosas, quam re sibi lugubres. Ut hic vero *rem* & *exemplum* sibi opposuit Paterculus, ita supra cap. 47. *factum* & *exemplum*, ubi Clodii caedem patratam ait, *exemplo inutili, facto salutari Reip.* Sed vereor, ne epistolae modum excedendo, & his ineptiis forsan meis te morando, legenti molestiam & taedium jam creaverim; ideoque quamvis plura ad Vellejum in Adversariis meis annotata habeam, nunc tamen te dimittam, ubi unum, si pateris vir Nobilissime, addidero ex lib. 1. cap. 9. quo in loco annon poterimus *initia* Attali de eadem re intelligere, de qua *consuetudinem* Eumenis, nempe de praeclaris in Pop. R. meritis ac forti ac fideli in illius bellis navata opera. Non respondisse igitur Eumenem puto, neque *suae consuetudini*, neque *fratris initiis*, fideliter ac strenue pro Romanis militandi. Quippe prioribus bellis Eumenis opera assidua & celeberrima fuit, Attali nulla vel obscura plane, cui tum videtur Eumenes patriam urbem & regnum in sua absentia administrandum dedisse, sicuti initio hujus belli, ad quod una cum Romanis gerendum, ipse quoque cum Attalo & Athenaeo fratribus primo anno proficiscebatur, fratrem minimum *Philetaerum ad tutelam regni reliquit*. lib. XLII. cap. 55. Non diffiteor tamen Attali mentionem reperiri in bello Antiochico lib. XXXVII. cap. 43. sed tamen semel tantum in transcursu, & quidem postquam Antiochus in interiora Asiae jam recesserat, & Eumenis regnum liberum a periculis ac tutum ab tergo relictum erat a Romanis. Post illa a Cn. Manlio quoque *ad capessendum cum illo bellum* contra GalloGraecos arcessitus quidem, *commendata aliis custodia Pergami*; sed factum id, quia Eumenes domo aberat, quem desiderabat Consul. Liv. XLII. cap. 12. immo cum illud ipsum bellum infame valde Romae fuerit, nihil mirum istam Attali militiam minus celebrem non venisse in ora populi, adeoque ejusdem rerum pro Romanis gestarum initia statui a Vellejo in hoc contra Persen bello, cujus a

principio ad exitum egregiam & clarissimam Populo R. operam constanter navavit, eo conspectiorem, quod frater ejus Eumenes dubia tum fide agebat. Liv. XLIV. cap. 13. & 20. Phrasis eadem est, quae infra l. I. cap. 99. de Tiberio Rhodum secedente, *ne fulgor suus orientium juvenum obstaret initiis*, scil. Reip. capessendae. Cic. X. ad Attic. ep. ult. *Ut male posuimus initia, sic caetera sequuntur*, nempe rerum & consiliorum nostrorum in hoc civili bello. Haec sunt, quibus epistolam hanc, quam ad te exarare debui, excellentissime Heinsi, explere nunc volui. Quae si ullo modo veritus fuissem, minus aequo a te animo acceptum iri, neutiquam mandassem litteris, neque tam ineptus fuissem, ut mallem caput, quam dictum perdere, hoc est, amicitiam tuam, in qua mihi omnia sunt, amittere potius, quam inani forsan declaratione studiorum in hoc otio nostro abstinere. Proinde pro certo amplissimae meae de comitate ac facilitate tua existimationis argumento haberi a te etiam atque etiam velim, de quibus tuis virtutibu nunquam equidem minorem habui opinionem, quam de summa eruditione & praestantissimo ingenio, quod omnes suspicimus ac veneramur. Superiores meas litteras, simulac Clar. *Graevius* redierit, accepturum te spero. Quo facto meas ad Asconii locum, & de vocabulo *agnominis* observationes examinare, ac in primis quomodo scriptum fuerit marmor *Caeciliae Metellae* edocere me ut velis, majorem in modum te rogo. Caeterum quod tum *cognatos* de majoribus non usurpari adfirmasse videbar, agnosco nunc ipse apud Ovidium in ea significatione reperiri. Epist. Canaces vers. 18.

Quid juvat admotam per avorum nomina coelo
Inter Cognatos posse referre Jovem.

Sicuti Propert. l. IV. el. I. de iisdem dixit, *Non degenerare propinquos*, quomodo istic legendum esse nos publice docuisti, eoque ipso multum me confirmasti in retinenda vulgata ac veteri scriptura, quam viri doctissimi sollicitant, apud Valer. Max. V. 8. 5. *conspectum degenerati patris vitaret*. Nihilo minus tamen apud Asconium *cognationem* de tota familia, & gente, ex qua quis ortus est, non patre & avo accipiendum adhuc censeo. Quoniam Propertii memini, quaeso te, an omnes etiam optimi, si qui sunt, codices eum appellant *Sex. Aurelium Propertium?* si ita, quid censes de nomine *Aurelii*, quod unde illi sit, equidem non video, quum credibile sit habuisse patrem Sex. Propertium, de quo Cicero in Orationibus. Hunc scrupulum si mihi adimes, magna me liberaveris molestia. Groningae praecipuum amisi studiorum meorum fautorem, *Mensonem Altingium*, Senatorem clarissimum, ut jam quem exitum istic spes nostrae sint habiturae, verear, in tanta praesertim animorum distractione, quae etiamnunc obtinet inter Groninganos & Omlandos Proceres, qua re fit, ut hi odio urbanorum Academicas res curae sibi nullo modo hucusque habere voluerint, atque in iis & praecipue Ampliss. *Piccarto* res jam praecipue vertatur. Bene vale, vir Excellentissime, meque vere tuum amare persevera. Daventriae a. d. XIV. Kal. Septemb. CIƆIƆCLXXVIII.

EPI-

EPISTOLA XXIX.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

AD litteras tuas, breves illas, quas Kal. Septembribus ad me dederas vir Excellentissime, confestim respondi, sed ut ex iis, quas nudius tertius a te accepi, amoris officii atque humanitatis plenissimas, colligo, quas ego tunc exaravi, nondum accepisse, quod doleo & valde miror. Pro facilitate tua singulari & pene incredibili, qua mecum agis in proximis his & doctissimis plane litteris, ad exquisitam prorsus gratiarum actionem obligatum me sentio, & profiteor, conjecturasque in Vellejo, etiam ubi a tua sententia discesseram, adeo tibi probari, serio solide gaudeo. Sed ne longior sim in debita hac officiorum tuorum & comitatis commemoratione, facit argumentum epistolae, quae satis diu, ut reor, te morabitur ab occupationibus tuis abductum. Verbis illis: *neque fratris initiis, neque suae respondit consuetudini*: nihil aliud significare Vellejum puto, quam alterum nunc demum incipere bene de Populo R. mereri, navanda fideliter & fortiter in illius populi bellis opera; alterum id jam antea saepe praestitisse: quorum illud in Attalum convenit, cujus nulla plane fit mentio apud Livium, Polybium, Appianum aliosque in bello Antiocheno, nisi ultimo in praelio, & ibi quoque tantum quasi praetereundo, postquam in interiora Asiae jam refugerat Antiochus, & Eumenis regnum Romani ab tergo tutum relinquerent, ut nuper ostendisse memini. Posterius vero in Eumenem cadit, qui non, auxilia modo mittendo, sed & ipse egregie semper rem per se gerendo in superiore bello suum studium & operam assiduam Populo R. probaverat, Attalo tunc vel nondum castris & rei bellicae maturo, vel potius ad regni tutelam relicto, sicuti superioribus litteris ex Livio probare studebam. Quod si Vellejus, haec quum scriberet, nihil respiciens ad priora bella de isto tantum cogitasset contra Persea gesto; nonne dixisset potius, *neque suis initiis*, *neque fratris respondit constantiae*, vel *perseverantiae?* ut Livius saepe in hoc bello memorat *Attali egregie constantem fidem*: vel saltem *neque suae neque fratris respondit consuetudini*. Etenim cum Eumenes ab Romanis discedere primum coepit, neque exspectationi amplius respondere, eo ipso tempore aeque tamen in illo laudari poterat consuetudo isthaec egregiae cum Romanis militiae, atque in Attalo, cujus tunc temporis quoque nihil amplius certe quam initia erant rerum pro Romanis gestarum. Idem credo te, vir clarissime, judicaturum, ubi Vellejanam *ῥῆσιν* hoc loco, cum Antiocheni belli historia contuleris. Quae lib. 11. cap. 40. legimus, mihi quoque magnam semper exhibuere molestiam. Nullus nunc quidem succurit locus, ubi *manubias*, *vel pecuniam ex manubiis in aerarium illatam* tradi sciam, negare tamen non ausim neminem ita locutum, praesertim si attendo ad generalem & antiquissimam, ut puto, vocis significationem. Varro lib. VIII. *manubias* a manu deducit

tit. Glossae *Manubias* σκῦλα ἀπὸ ζώντων ἀφαιρέματα interpretantur. Existimo itaque esse *omnem praedam ab hostibus manu captam*, quamvis id Favorinus apud Gellium rejiciat. Hinc saepe cum praedis & rapinis tanquam synonymon conjungi puto. Sueton. Vespas. cap. 16 *Sunt, qui opinentur ad manubias & rapinas necessitate compulsum, summa aerarii fiscique inopia*; qui locus eo magis notandus, quod *aerarii* inopiam *manubiis* illis sublevasse dicitur. Idem in Caligula cap. 41. *ne quod non manubiarum genus experiretur:* Florus 1. 7. *de manubiis captarum urbium* h. e. spoliis, praedaque omni. Et 11. 18. 6. *Cum hoc quoque faedus maluere, contenti armorum manubiis*, Numantini: h. e. traditis ipsis armis. Petronius: *optima fide partiti sumus manubias*. Inde etiam *pecunia ex manubiis* dicitur: ut hoc loco Paterculus, & cap. 56. ac Cicero 11. Rull. cap. 22. Aurum, argentum ex praeda, ex manubiis. Non possum igitur satis mirari Gellium vel Favorinum ita disputantem: *manubias* proprie *non praedam ipsam* esse, sed *pecuniam ex praeda vendita contractam*, eosque *qui proprie atque signate locuti sunt, sicuti hoc in loco* (quem adtulit) *M. Tullius MANUBIAS pecuniam dixisse*; quum contrarium manifeste pateat ex iis ipsis, quae ex Tullio laudavit: *Praedam, manubias, sectionem castra denique Cn. Pompeji Decemviri vendent*. Quid enim an vendent pecuniam? an vero praedam ipsam, ut ex ea conficiant pecuniam. Saepe tamen non nego, ponitur pro *manubiali pecunia*, ut ap. Sueton. Augusto cap. 30. vel pecunia ex manubiis, seu omni hostium praeda redacta. Livius 1. cap. 53. *Suessam Pometiam vi cepit, ubi quum divendita praeda* cccc. *talenta argenti aurique recepisset, concepit* &c. Eam pecuniam mox cap. 55. vocat *Pometinas manubias*. Qua ratione forsan recte quis pecuniam ex manubiis in aerarium esse illatam dicere posset, atque ita hanc vocem usurpasse, credo, Vellejum infra cap. 56. de omni pecuniae ex paeda hostili coacta. *Pecunia ex manubiis lata paulo amplius sexies millies HS*. in triumphis Caesaris. Nec enim verissimile est expressisse eum illam solummodo pecuniae publicae partem, quae licet forte eam Caesar non in aerarium condiderit, sed ad Opis deposuerit, imperatori in publica opera concedebatur consumenda, reliquam vero & praecipuam in publico reponendam praetermisisse tacitam. Accedit, quod ita fere loqui soleant historiae de omni pecunia ex provinciis Romam deportata, & in aerarium illata. Livius l. x. cap. 46. *Aeris gravis tulit in aerarium* ccCxc. *millia*. l. xxx cap. 45. *Argenti tulit in aerarium pondo centum millia*. l xxxi. 49. *In aerarium tulit* cccxx *millia aeris*. xxix. cap. 10. *Argenti infecti tulit in aerarium* xiv. *millia pondo*. Ex quibus aliisque locis supplendum puto, ubi non additum est *in aerarium*, eadem caeteroqui locutione, ut eodem capite apud Livium. *Hic quoque tulit argenti pondo* xxiv. *millia*. lib. xxix. cap. 7. *In triumpho tulit Cn. Manilius argenti pondo* ccxx. *millia* &c. atque ita alibi saepius. Nempe solebant olim nondum exorta illa ambitione, quae postea invaluit, monumenta publica suo nomine exstruendi & dedicandi, id sibi praecipuae laudi & gloriae ducere, quam plurimam pecuniam in aerarium intulisse. Livius l. x. cap. 46. *Omne aes argentumque in aerarium conditum:* & deinde, *si spreta fuisset gloria captivae pecuniae in aerarium illatae*. Neque licebat, quantum vellent, pecuniam in publicos usus, certe

certe non in ludos, quos voverant, insumere. Livius xxxix. cap. 5. M. Fulvio petenti, *ut ex ea pecunia, quam in triumpho latam, in aerario positurus esset, id aurum* (quod in eos ipsos ludos a civitatibus sibi collatum erat) *secerni juberent*, senatus negavit, jussitque non excedere summam, quae vix sexta erat istius auri pars. Omnino tamen tecum & cum Pediano sentio, vir Nobilissime, postea vocabulum hoc magis proprie & speciatim significasse illam praedae partem, & pecuniam ex ea redactam, quam imperatori licebat, si vellet, in publica opera erogare. Atque id constat ex Cicerone II. in Rullum. Cap. 23. *Si est aequum praedas ac manubias suas imperatores non in monumenta deorum immortalium neque in urbis ornamenta conferre, sed ad Decemviros, tanquam ad Dominos reportare*; Et cap. 22. ex ipsa lege Servilia seu Rulli: *Aurum argentum ex praeda, ex manubiis, ex coronario, neque relatum in publicum, neque in monumento consumptum*; quae postrema verba proprie manubias respicere puto. Apud Liv. l. xxxvi. cap. 36. P. Nasica Consul postulavit a Senatu, ut pecunia sibi decerneretur ad ludos, quos antea propraetor in Hispania inter ipsum discrimen pugnae vovisset; Senatus vero censuit, quia eos se inconsulto vovisset, uti *de manubiis, si quam pecuniam ad id reservasset, vel sua ipsa impensa faceret*. Hoc discrimen inter praedam & manubias, si quod erat statuendum, debuisset Favorinus, etiam in Tullii verbis, quaesivisse. Quo sensu si & apud Vellejum capiendae sunt manubiae, ut sane faciendum videtur, nisi aliud suadent verba capitis 56. Feresne legentem, doctissime Heinsi, commodissima sententia, nec adeo magna mutatione, quando quidem levi plane hoc in loco ad verum videtur perveniri non posse, *longeque majorem omni ante se illata pecunia in aerarium, praeter quam habuit ex manubiis, intulit*. Nihil vides mutatum, nisi *A Paullo*, in *Habuit*. Livius etiam lib. x. cap. 46. manubias seu pecuniam aedi extruendae destinatam ab aere in aerarium condito, cujus itidem summam solus exprimit, segregat: *Aeris gravis tulit in aerarium trecenta* xc. *millia*; *de reliquo aere aedem Fortis Fortunae de manubiis faciendam locavit*. Caeterum non minorem fere mihi quidem crucem fixit Paterculi nostri librarius illis verbis cap. 51. de Cornelio Balbo: *fieretque ex privato Consularis*. Nihil me turbat φορέως, quam Vossius ex Flori loco, sed de quo controversia est, licet male mea sententia, asserere conatus est. Sic enim plane etiam Cicero Philipp. I. cap. 6. *Idcircone nos Populus Romanus fecit consulares?* & lib. x. ad famil. ep. 6. *complures in perturbatione Reip. consules dicti, quorum nemo Consularis habitus, nisi qui animo exstitit in Remp. Consul*. Val. Max. IX. 12. 5. *L. Cornelius Merula Consularis & flamen Dialis*, qui anno Consulatus sui se ipse interemit. Illud me movet, quod observat eum *ex privato* factum consularem, quasi non omnes vulgo ex privatis creentur Consules. Etenim si aliquando contra accidit, ut quis non interposito legitimo illo biennio ex Praetura ad Consulatum ascenderet, id potius erat rarum, & animadversione dignum habebatur. Cicero omnes, suo quosque anno, adeptus honores, privatus utique consul est factus. Privati enim erant omnes, quando nullum gerebant magistratum, licet antea omnes & summos saepius gessissent; ipse Pompejus bello civili privatus erat.

Nosti optime Lucani illud, *Et duce privato gesturus praelia consul.* Nec voluit Vellejus cum nullo ante Magistratu gesto consulem designatum: dicebant enim tunc veteres *Ex equite Romano*, non, ex privato. Atque ita semper loquuntur de Cn. Pompejo, cui is honor evenit. Livius Epitome 97. *M. Crassus & Cn. Pompejus Coss. facti; Pompejus antequam Quaesturam gereret ex Equite Romano.* Val. Max. VIII. 8. *Eques R. Proconsule adversus Sertorium missus.* Ipse Vellejus supra cap. 30. *Pompejus hoc quoque triumpho adhuc Eques R. ante diem, quam consulatum iniret, urbem curru invectus est*, & infra cap. 76. de Salvidieno: *Proximus a Cn. Pompejo ipsoque Caesare ex equestri ordine Consul creatus.* Quin immo gessit Balbus hic ante consulatum alios honores. Certe de Quaestura ejus constat ex Epist. Asinii ad Cicer. l. 10. ep. 32. quae incipit *Balbus Quaestor.* Non video igitur qui ferri possit *ex privato*, nec tamen aliud quicquam habeo, quod substituam, nisi forte *ex Praetore*, ut librarius litteras PR. male interpretatus fuerit. Erat enim & id contra leges, ideoque si quando contingeret, a scriptoribus animadversum memoriae prodebatur. Vellejus cap. 65. *Vidit hic annus Ventidium consularem praetextam jungentem Praetoriae.* Val. Max. VI. 9. *In eodem etiam illud eximium, quod eodem anno praetor & consul est factus.* Ita Egnatius quoque Rufus infra cap. 91. dicitur sperasse *consulatum praeturae se juncturum.* Verum parum ego ipse huic conjecturae tribuo, quia historiam & annum Praeturae hujus ignoro. Quin & de Consulatu ejus nihil scire se fatentur docti, ideoque partim Balbum hunc minorem cum patruo confundunt, atque hoc loco de Balbo majore agi credunt, ut Sigonius ad Fastos anno 713. & Onufrius: partim Vellejum accusant, & hunc consulem fuisse negant. Manut. ad Cicer. famil. VI. 12. Certe, Balbus Cornelius, qui Cos. An. 713. fuit, patruus hujus est. Sed tamen quum Anno 721. L. quidem Cornelius inter suffectos Consules in Fastis Municipii Apiani inveniatur, non dubito eum esse hunc ipsum L. Cornelium Balbum, quandoquidem ei sententiae nihil obstat, atque ipse octo vel decem annis post proconsule ex Africa triumphavit. Sed quaeso te, Politissime Heinsi, scrupulum istum, qui hoc loco me cruciat, limatissimi tui judicii, & praeclarae eruditionis auxilio mihi eximere ne graveris, quod tam lubente & volente me facies, quam ego nunc libero, sed candido & bono animo dico (unum enim hoc nunc tantum addam) nihil videri mihi mutandum cap. 64. in his: *In hospitis cujusdam, nobilis viri, Cameli domo.* Erat enim is revera nobilis in patria regulus seu dynastes Sequanorum, quod nos docet Appianus Εμφυλίων 3. extremo. Scilicet *τὸ quidam* usurpant veteres de iis, qui vel sibi, scriptoribus ipsis, vel populo R. erant ignoti, licet caeteroqui inter suos essent nobilissimi, sicut contra *Ille* quum dicunt, *de Notissimo videntur loqui*, ut ait Asconius in Verr. de praet. urb. Hinc Cicero in Verrinis saepe nobilissimis Siculis addit *quidam.* Lib. 1. in Verrem cap. 25. *Philodemum esse quendam genere, honore, copiis, existimatione facile principem.* Confer. & cap. 26. Sic lib. 2. in Verr. cap. 22. *Hujus longe princeps civitatis est Epicrates quidam.* Et cap. 52: *Artemo quidam homo sane locuples, & domi nobilis.* Contemptius est etiam, si de quo dicatur *Nescio quis?* Et tamen Cicero de nobilissimi generis Rege, magni Mithri-

thridatis filio, sed per se minus illustri, lib. xv. ad famil. ep. 15. *Nescio quem istum Pharnacem.* Sic & Graeci τις de parum sibi noto, licet ex familia satis nobili oriundo, usurpant. Dio pag. 403. de Consule, Σέξτῳ τινὸς Πομπηΐῳ, & pag. 443. Μάρκος τις Σκαῦρος, de M. Scauri principis Senatus nepote Aedilicii illius filio, Cn. Pompeji magni liberorum uterino fratre. De nomine Galli video viros doctos sollicitos esse, & *Schegkium* praeferre ex Livii Epit. *Capeni: Vossium*, quia in lapidibus reperit Camelios, *Camelii*. Neutrum mea sententia recte, quum similiter apud Appianum dicto loco, qui eos videtur fugisse, nisi quod notiore paulo librariis nomine, *Camillus* vocetur. Frequentissima vero est etiam mutatio litterarum E & I. invicem in nominibus, praesertim quando sequitur L. Immo & Livius l. XL. cap. 1. nominat quendam, qui Gallis pro regulo erat, *Carmelum*, quod idem forte nomen est, alterumque ex altero castigandum. N. noster ubi terrarum degat, & quid agat, quia quaeris, paucis habeto. Vivit apud nos quidem, sed tanquam civiliter mortuus, quantum ad studia nostra Nihil jam curat, nisi rem familiarem. Saepe excurrit in agros, pedibus nihil parcens, modo ad exigenda debita, & usuras creditarum sortium, modo ut villicorum opus oculo suo, utpote Domini, urgeat, saepe etiam manu juvet. Unde quum redit, lassus sic satis & defatigatus, totos hîc fere semper dies lecto suo mersus jacet. Nec se ad studia, a quibus nunc plane abjunxit, facile iterum adplicabit, nisi si quando spem rursus habuerit rem per ea faciendi, ut sedulum & attentum patremfamilias decet, ipsius sententia: Valerium Maximum, quem nuper accurate cum MSto Copesiano contuli, mihi recensendum diligenter sumam, simul ac curas meas de Nominibus absolvero, in quibus vere sum Callippides. Sed tamen eo meliora fore spero, & certiora, quae tradam publice. Alicujusne pretii sunt codices Valeriani, quos possidet bibliotheca Lugdunensis? Lassus jam & ego plane sum scribendo: itaque Vale, Nobilissime Heinsi, measque has observationes aequi bonique consule, quod te vehementer etiam atque rogo. Daventriae pride Nonas Novembr. CIↃIↃCLXXVIII.

EPISTOLA XXX.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

Facis equidem pro tuo jure, nec nego, mi Perizoni, si fers indigne, mihique graviter succenses, quod tanto temporis decursu litterarum nihil a me tuas in manus pervenit. Nam quas *Graevio* nostro, aut iter Germanicum jam meditante aut in patriam profecto, exaravi non unas, eas in via periisse nec tibi fuisse exhibitas ut omnino credam facile persuadeor. Quod si coram tamen inspectasses omnem valetudinis meae pessimis modis adfectae statum, remitteres, sat scio, nonnihil, qua mentis es benignitate, ab hac tam justa indignatione. Nec male ea de re ut sperem facit, cum perspecta jampridem compluribus

mihi argumentis tua benevolentia singularis, tum quod nuper admodum meas in Vellejum Paterculum castigationes clementer sane comiterque excepisti, quas tamen ego calore mentis impetuque nimio effusas properanter, scriptoque ac luci mandatas, omni librorum praesidio destitutus, nec tam mihi gratificatus meoque de me judicio, quam illi viro, cui lucubratio dicata est, neque ipse satis probo, & jam retractare coepi, locisque plurimis partim adauxi, correxi partim, caesis propriis vinetis, & adhibita lima hic illic aliquanto acriore. Quo impensius accepta habeo, quae ab amicis hanc in rem conferuntur, a te praesertim, qui in hoc litteraturae genere pulcherrimos jam profectus, vel invidia fatente, & fecisti, & porro es facturus, si institutum iter pergas decurrere, quod ut facias multum te adhortor. Apud scriptorem, de quo agebatur modo, lib. II. cap. 99. quod castigavi, *Lucius jam maturus esset curis*, mirum quantum confirmat conjecturam Suetonius vita Augusti cap. LXIV. de hoc ipso, ut vides, Lucio. *Cajum & Lucium adoptavit domi per assem & libram emtos a patre Agrippa, tenerosque adhuc ad curam reip. admovit.* Is mihi, etsi in scriniis annotatus pridem locus, aliud agenti est elapsus, cum typographo chartas meas praelo permittendas tradebam. In Asconii loco quin feliciter versatus sis enodando, vix est ut dubitetur, nisi *curiam* referri volumus ad Senatores, de quibus sequitur. Novisti illud, *Curia pauperibus clausa est*, *dat census honores*. Probabilius tamen est, quod tu censebas. Hinc *cura palatii*, pro curatore aut praefecto apud posterioris aevi scriptores, & *Curopalates*. *Agnominis* vocabulum probae Latinitatis auctoribus in usu fuisse haud memini. Prolata a me in Vellejanis castigationibus inscriptione de Caecilia Metella, quod *Quintae* praenomen illi addebatur, errorem fuisse facile tibi accedo. Sed & tecum sentio in restitutione Liviani loci de Aetolis, libr. XXXVIII. cap. 9. quem Polybio recte conciliatum dedisti. Apud Vellejum temere fateor accredidi *Justo Lipsio* reponenti *stipendiaria facta*, libro II. cap. 38. victi enim cum victoribus quoque paciscebantur quandoque. Hunc errorem pridem est quod vidi & correxi, doctus meliora, ex Livio aliisque. Is libro IX. cap. 43. *Triginta dierum inducias pacti sunt*. lib. X. cap. 5. *pacto annuo stipendio & duum mensium frumento permissum ab dictatore, ut de pace legatos mitterent Romam*. cap. 31. *pacem petiere, & vestimentis militum frumentoque pacti cum consule, ut mitti Romam oratores liceret*. apud eundem Vellejum libro I. cap. 8. *legionibus Latinis* corrigengendum jam vidit *Lipsius*, etsi Romulum ex Electra Latini filia natum Dionysius contendit. libro II. cap. 5. *non deterritus proposito*. castigabam curis secundis ita locum, *non deterriti proposito perseverantia ducis* &c. Nec damno tamen, mi Perizoni, tuam conjecturam. Cap. 125. itidem curis secundis monebam lectorem, vix videri nobis ausum judicare tam inclementer de Druso Vellejum, ut *perniciosi rem exempli* molitum dixerit, cum Tiberium Caesarem & Tiberianae admotos amicitiae omnes ubique laudet supra meritum. Si *periculosi* rem *exempli* ab illo factam dixisset, illud ipsum quoque nimiae libertatis videretur Ea propter suspicatus sum, *perspeciosum exemplum*, hoc est longe pulcherrimum, huc esse revocandum, quod & minimum abit a tua conjectura,

&

& vulgatae lectioni propius accedit. lib. I. cap. 9. Venit post typis jam descriptum Vellejum in mentem mihi, transpositis vocabulis restitui posse haud inconcinnum in modum, *nec suis initiis, nec fratris respondit consuetudini.* Primo quippe belli Macedonici anno gessit arma adversus Perseum Eumenes!, & Romana castra est secutus ipse: post & domi se continuit, & in suspicionem venit, clam cum Perseo collusisse: sic apud Livium libro XLIV. cap. 20. a Senatu legati ad Macedonicas res cognoscendas missi, de Eumene dubia omnia, Attali egregie constantem fidem nuntiabant reversi. Vides constantem Attali fidem laudari: paria apud eundem habes Livium libri ejusdem cap. XIII. & XXV. Quod si prioribus bellis per Romanos adversus alios in Asia gestis utilem reip. Eumenis operam, Attali aut nullam aut minorem fuisse liquido potes probare, allatis in medium rerum testimoniis, unde id doceamus, tum sententiam meam, utpote futilem, libens damnabo, ac tuae subscribam. Tantum vero abest, ut dissentienti tibi aut succensuisse me aut porro succensurum arbitrari debeas, si posthac dissenseris, ut ultro te obsecrem atque obtester, quae alia id genus complura ad hunc scriptorem annotasti, iis fraudatum ut ne me velis, quod pro ingenti equidem beneficio sum interpretaturus. Malo quippe errores meos ostendi ac refelli ab amicis, quos modeste id facturos sat scio, quam ab adversariis; quos nullus novi aut numerare possum, nisi illos forte, qui alienis erratis inclementer solent insultare, cum ad sua conniveant. Sed hi quo jure se litteraturae humanioris candidatos profiteantur, ipsi viderint, qui aliis nihil aut indulgent aut ignoscunt, sibimet ipsis omnia; cum tamen nec titulum quidem professionis suae illibatum a censura publica, eaque justissima, praestent, humanitatis expertes. Praeterea cum meae non sit facultatis, id omne in uno scriptore emendatum dare, quod aetas longa & incuria librariorum peccarunt, (quis enim id se aut praestitisse glorietur, aut praestiturum speret?) id laudis huic conatui proximae est habendum, si nostrae qualicumque operae suam alii homines litterati conjungant: ita enim futurum est, ut curis secundis multo luculentiora dentur in publicum, quae editione prima suis numeris trunca nec satis elimata circumferebantur. In iis, quae addidi aut immutavi, cum alia multoque plura, tunc haec ipsa quoque occurrunt. lib I. cap. 17. pag. 17. *congregantis se in studium par & in emolumentum.* lego nunc, *& in molimentum.* quod vocabulum ter quaterve apud Livium occurrit, apud Caesarem quoque & alios. lib. II. cap. I. *Haec urbs nunquam X plura quam.* Sic prima editio. posterius *quam* delent *Lipsius* aliique. & recte. Sed praeterea scribendum, *nunquam plus decem millia.* Sic enim loquebantur, qui sermonis nitori studebant ac elegantiae. nosti Terentiana illa, *Plus quingentos colaphos infregit mihi:* nec aliter passim Livius. Sed & ipse Vellejus libro II. cap. 110. *plus iter diei aberat.* rursus noster lib. II. cap. 40. quem locum sic constituebam, *longeque majorem omni ante se illata pecuniam aerario, praeterque Capitolio e manubiis intulit praeterque*, pro praetereaque. De quo *Gronovius* ad Plinii naturalem Historiam. *Capitolio*, pro *a Paulo*, quae scriptura historiae fidem inpugnat, nescio quos emendare *Lipsius* pridem monuit, quomodo & mihi scribendum videtur. Nam

quod *Vossius* contendit aerarium in Capitolio fuisse, ac proinde correctionem illam minus posse ferri, in eo fallitur. Aedes enim Saturni, sive aerarium erat ante clivum Capitolinum in area fori Romani, non in ipso Capitolio. Deinde quaero ex te, an unquam legeris, manubias aerario illatas fuisse? ego certe legere non memini. Quid per manubias intelligant scriptores antiqui multis disputavit A. Gellius, quam Nonius Marcellus sequitur. Sed vim ejus vocabuli non videntur satis assecuti esse. propius verum accessit Asconius. Nam si manubiae sunt, pecunia ex praeda hostili redacta, potuerunt aerario inferri. Ex manubiis opera publica fuisse constructa passim occurrit in marmoribus antiquis, fuisse & in usus sacros conversas, ac Capitolio in cellas deorum illatas scriptores testantur. Qua de re locum Taciti singularem alias castigatum proponam, non enim paucis expediri nunc potest. Hinc persuadeor, ut credam, *manubias* fuisse eam pecuniae aut praedae ex hostibus captae partem, quam imperator sibi vindicabat in sacros aut alioquin in publicos usus convertendam: a qua opinione non dissentit prorsus Asconius. Ceterum, Perizoni, quod non omnes tuas in Vellejum observationes per censui, inde factum est, quod transcundas duxi, quas plane approbabam. In Maximo Valerio recte restitutum iverunt, si quid video, *conspectum degener irati patris vitaret*. nam *degenerari* Latinum esse vix puto. Propertiani codices pervetusti in bibliothecis nulli, quod sciam, occurrunt. Unum ante annos cccc. exaratum vidi, sed qui poëtae nomen non praeferret. *Tennuylius* noster ubi terrarum degit? quid de Valerio ejus Maximo sperari oportet, cujus editiones extant nonnullae rariores, & illi, ut opinor, non inspectae: quas inter a Michaele Bruto, Sebastiano Corrado, Paullo Manutio recognitae. Amicos omnes jubeo salvere. Vale, mi Perizoni. Exarabam Vianae ad Leccam. CIↃIↃCLXXVIII. Nonis Novembris.

EPISTOLA XXXI.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

NON illas solummodo, quas Kalendis Septembribus exararam, sed simul cum iis alias, jam ante, quantum meminisse possum, scriptas, quae in aedibus *Graevii* nostri, post ejus ad Germanos profectionem, jacuerant aliquamdiu neglectae, tibi redditas oportuit, mi Perizoni, si fides tabellario constitisset. Nam utrasque eodem tempore ad te missas amici nostri uxor mihi asseveravit. Responsorias autem tuas, quas innuis, nullus equidem accepi. Quod nisi habes Trajecti certos atque exploratae fidei amicos, per quos in eam delatae urbem ad me curentur, in tabellariis atque aurigis praesidium haud tuto collocaveris. Ex eodem autem *Graevio* jam didicisse potuisti rem tuam apud Leidenses ab utroque nostrum naviter satis actam nuper, praevaluisse tamen partes illius, qui secundas a Rectore illa in schola agebat. Aderit aliquando, ut auguror, debitus meritis tuis virtutibus honor. Porro de *Fraternis* apud

Vellejum *initiis* jam acquiesco tuae sententiae, ac scripturam vulgarem illic non esse loco movendam persuadeor ut credam, ex quo scriptores, qui de bello adversus Antiochum Magnum Nabidemque Lacedaemonium a Romanis gesto agunt, diligentius consului, in quibus Eumenis opera, & quidem luculenta, Attali Philadelphi nulla commemoratur. Itaque observationem istam curis secundis, te laudato, retractavi. De *manubiis* parum accurate mihi quoque visus est disseruisse A. Gellius. Potius enim est, ut accedam Asconio Pediano, qui ut aetate Gellium, sic rerum Romanarum exacta cognitione multum praecedit. Is ad tertiam orationem in Verrem *Manubias* definit, *praedam Imperatoris pro portione de hostibus captam.* & mox, *Spolia quaesita de vivo hoste nobili per deditionem Manubias veteres dicebant, & erat Imperatorum haec praeda, ex qua quod vellent facerent.* Hinc toties apud veteres historicos atque adeo in marmoribus antiquis templa atque opera publica ab Imperatoribus excitata aut refecta de manubiis leguntur; quandoque & Diis dedicatas manubias ab Imperatore est invenire. Aerario autem illatas legere haud memini, nec inferri potuerunt, si pro portione Imperatoris habebantur. De salva loquor republica: qua in potestatem Caesarum post redacta fisco aut aerario manubias illatas non nego, uti ex loco Suetonii de Vespasiano colligebas. Nec obstat, quod Vellejus ipse Cap. LVI. *Pecuniam ex manubiis latam* in triumpho narrat. Potuit enim post actum triumphum redire in potestatem Imperatoris, quam ab illo in memoriam perpetuam rei bene gestae & ad ostentationem potius credibile sit operi publico impensam, uti dicebam modo, aut cultui deorum consecratam, ut vasa aurea argenteaque, & id genus alia (neque enim ad solam pecuniam refero manubias) quam populi aerario illatam, unde exiguus gloriae ac ambitionis fructus redundaret ad auctorem muneris. Adhuc igitur inhaereo opinioni meae, videri legendum in Vellejum cap. XL. *longeque majorem omni ante se illatu pecuniam aerario, praeterque Capitolio e manubiis intulit. Praeterque* usitatum inter alios Plinio Historia Naturali, pro *&*, *insuper*. Videndus ad illum Gronovius libro XXXIII. cap. XIII. *Manubiarum* sive *Manibiarum* (quomodo & in Marmore Ancyrano non semel scribitur) *Capitolinarum* mentio occurrit apud Tacitum loco depravatissimo, & qui plurimum negotii exhibuit mihi jam olim. Is est Annalium lib. XI. cap. XXIII. Ubi agitur de Gallis. *Quid si memoria eorum inoriretur, qui Capitolio & ara Romana manibus eorumdum prostratis:* pro *inoriretur* scripti meliores *moreretur*, Lipsiani, *memoretur*. tum omnes constanter, *manibus eorundem per se satis.* recte etiam Acidalius *arce Romana*, non *ara*. Aliorum conjecturas piget referre. Agi autem de auro Gallis Senonibus appenso, ut obsidionem Capitolinam omitterent, est manifestum. Quid si scribimus? *Quid si memoria eorum* (vel *Senonum*) *iteretur, quis pro Capitolio & arce Romana manibias deorum depensastis?* vel *depensitastis*. Possis etiam, *quis Capitolio & arce Romana manubias deorum repensastis. Manubias* certe hoc loco restituendas arbitror. Vocat autem argute dona Imperatoribus votiva diis Capitolinis dedicata *manubias*, quod revera ex manubiis constarent potissimum, deinde quod tanquam diis hostibus detraherentur, ac proinde *deorum manubiae. depensandi* autem verbum hic proprium. Silius lib. IV.

&

& vertice sacro
Pensantes aurum Celtas umbone ferebat.

Et haec quidem de propria manubiarum significatione ad Vellejum. Ceterum *manubias* quoque pro praeda seu pecunia redacta e praeda quandoque sumi, etsi minus proprie, alibi pluribus ostendam. aes redactum e capto mure *manubias* vocat Valerius Maximus libro VII. cap. VI. de eo, qui in obsidione Casilini murem captum ducentis denariis alteri vendebat, post fame mortuus, *fame consumto manubiis sordium suarum diu frui non licuit.* Superest alter ejusdem Velleji locus Cap. LI. ubi L. Cornelius Balbus ex privato consularis factus dicitur. Capiebam ego jam olim *ex privato*, ex Senatore. Verum obstat huic opinioni, quod alii quaestura functum aperte innuunt hunc ipsum Balbum, atque in his Asinius Epist. 32. libri X. apud Ciceronem, ut recte mones. Non habeo igitur quo confugiam, nisi ut opiner locum esse Velleji depravatum, sive librarii culpa, sive illius errore, qui ex antiquis membranis descripsit exemplar, unde prima editio est propagata. Asseverat enim *Burrerius* membranas illas littera compluribus locis fugiente vix legi potuisse. Quid si igitur non *ex privato*, sed *ex tributario* dederit Vellejus? praesertim si aberrans librarii manus scripserit, *trivatorio. u* in *a* mutato, & *b* in *u*, qui error est sollemnis, unde *privato* post factum. Sane Petronius in fragmento Traguriano *cives Romanos* opponit *Tributariis. Eques Romanus es, & ego Regis filius. Quare ergo servisti? Quia ipse me dedi in servitutem, & malui civis Romanus esse, quam tributarius.* Sic & *tributarium solum* Plinio Histor. Natural. lib. XII. cap. I. Vide, quaeso, si quid concinnius excogitare possis. Capite LXIV. apud eundem Vellejum damno & ego jam veterem conjecturam, *de ignobili illo hospite Camelo*, & tibi a me dissentienti assurgo. Sed mallem minus timide dissentires. Satius enim duco errores meos ab amicis detegi, quam ab adversariis, uti alias monebam, & me vivo, quam vivis sublato, dum emendari a me licet, quicquid delinquo. Multa in illo scriptore supersunt, in quibus parum mihi adhuc satisfacio. Ut libro II. cap. 129. *caussas pressius audit.* Vulgatae quidem scripturae adhaerere tutissimum est, quando ea commodum in modum potest defendi, quod nescio tamen an a me hoc loco factum sit. Certe suspicatus sum aliquando non *pressius*, sed *perpensius*, aut quid simile hic nobis a Vellejo esse relictum, quod tui facio arbitrii. Sed dum errata mea anxie excuso, illud pene omiseram, quod maxime veniebat excusandum, de procrastinatae responsionis nimia mora, nisi adeo te indulgentem experirer, ut de venia securus essem, praesertim ubi valetudinis, non mea culpa est in reatu. Vale, Perizoni jucundissime, & mihi velle perge. Vianae ad Leccam CIↃIↃCLXXIX. Nonis Februar. Ante paucos dies litterarum nonnihil ad Ampl. *Cuperum* dedi, qui quaeso salveat. De Valerii Maximi codicibus sic habe, frequentes illos occurrere in priscis bibliothecis, nullos tamen a me visos, qui quingentorum annorum aetatem superarent. Narravit mihi pervetustum se vidisse in Vaticana *Vossius*, cui Mela Pomponius esset annexus. Quod si ita est, facile persuadeor ut credam, ex eo reliquos Valerii codices profluxisse. Leidenses quoque sunt recentioris notae.

EPI-

EPISTOLA XXXII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DE tua in me benevolentia, multis jam ante documentis mihi declarata, quam habebam opinionem, nuper ingenti accessione cumulatam auxisti, quando meam rem apud Lugdunenses, id quod ex Clariss. *Graevio* quoque intellexi, tam studiose egisti. Et profecto propensae huic tuae bene de me merendi voluntati, Praestantissime Heinsi, tanto plus debere me sentio, quanto magis hinc abesse cupio, & aliquo pervenire, ubi nostrorum Pelopidarum nec nomen nec facta audiam. indignis enim modis hucusque nobiscum egerunt hujus urbis Magistratus, qui necdum residuum salarii paterni, ante initia nuperi belli jam debitum, dissolvere voluerunt, quamvis post illud tempus duos jam Gymnasio Professores, quatuor populo verbi divini interpretes dederint, atque iis omnibus praefinita die repraesentari aera curent, antiqui aeris jam olim contracti solutione prorsus neglecta. Nec tamen hoc fine stabit iniquitas. Sed si quando nos tandem absolvent, id ita facere decreverunt, ut sors ipsa nunquam exigi possit, sed ut in perpetuum ex certis aedificiis & villis, quae quotannis civitati praestant pauculos nummos, nos ipsi usurae nomine petamus quatuor Carolinos in centum, quo pacto hîc nemo summam mille florenorum vendere sexcentis posset. Quin insuper viduis, & his solis quidem, quas inter praecipua est mea mater, promissum in vocationis paternae tabulis, inter caeteras sancte & firmiter servandas conditiones, honorarium annuum: illius quidem temporis, quo urbem hanc tenuere hostes, SCto ante annum fere facto, negant, atque ita ut omnis civitas ad tria, haud amplius, florenorum millia lucretur, de sorte nobis deminutionem faciant plus quingentorum florenorum, licet hi ipsi saepe nobis antea fidem dederint, omnia se bona fide soluturos, & reliquis etiam omnibus praeter viduas in solidum sint satisfacturi, & nonnullis jam satisfecerint. Sed querelarum jam satis est, & mussitandae nobis sunt hae injuriae. Vix humane enim patiuntur, si non aequissimo animo accipimus, quae illi indignissime in nos consulunt. In Vellejo probo omnino conjecturam tuam, Nobilissime Heinsi, qua Balbum non *ex privato*, sed *ex tributario consularem factum* statuis, nec puto quidquam concinnius propiusque simul corruptae lectionis vestigia excogitatum a quoquam iri. Similiter quod I. 17. *molimentum* legis, mihi quoque prae altero illo *emolumentum* perplacet. Et forte pro *congregantisque se & in studium par & in emolumentum*, scripserit Auctor, *& simile molimentum*, ut *studio pari* designaverit intentionem curae ac diligentiae, *simili molimento* similitudinem operis: vel qua in vet. ex. teste Burrerio, si modo recte in ejus Notis editum est, fuit *& memolumentum:* simpliciter *& molimentum*. ME orto ex aberratione librarii, qui forte peccatum manus suae delere vel neglexerit, vel noluerit. Sed majus ulcus in isto loco haerere arbitror, totumque si patieris, sic curaverim. *Hujus ergo recedentis in quasi secu-*

seculum ingeniorum similitudinis, congregantisque se & in studium par & molimentum: vel *& simile molimentum.* Enimvero cum vetus lectio habeat *recedentis*, & mox sequitur *congregantisque*, prorsus existimem haec se mutuo respicere, & velle Paterculum istam ingeniorum similitudinem ab aliis temporibus veluti recedere in tempus quasi seculi, & simul in par studium & molimentum se etiam congregare. Identidem enim conjungit in hoc negotio similitudinem temporum & operum. cap. 17. Eminentissima cujusque professionis ingenia *in eandem formam & in idem artati temporis congruunt spatium.* Et dein cujusque clari operis capacia ingenia *in similitudinem & temporum & profectum semet ipsa ab aliis separaverunt.* Caeterum similiter fere Coelius ad Cicer. VIII. famil. ep. 14. *Sic illi amores & invidiosa conjunctio, non ad occultam recedit obtrectationem, sed ad bellum se erumpit.* Sequitur in veteri codice, si Burerio fides, *inq. Seculum*, ex quo non minus, quam *inque*, effici potest *in quasi seculum*, h. e. in unius fere, & vix totius seculi spatium, quia paulo ante *minus* LXXX. *annis circumdatum aevum* dixit. Et sic Cicer. de Senect. Cap. 23. *Nec vero velim, quasi decurso spatio, ad carceres a calce revocari.* Sueton Calig. 58. *Hora quasi septima.* Plaut Captiv. praef. *Quia quasi una erat aetas.* Trucul. I. I. 48. *Ibi quasi quotidie sedent.* Posset etiam vocula *unum* facile excidisse in unico hoc codice, qua admissa commodo loco, omnia sine alia mutatione forent expeditissima. Caeterum etiam alibi littera *q.* turbavit librarios & editores. supra Cap. 14. Vetus exemplar habere testatur Burerius, *Ad quintum Fabioq. Decio Mure quarto Coss.* Omiserunt plerique τὸ *q.* Gruterus edidit, *At Q. Fabio quintum, Decio Mure quantum Coss.* & fidenter, ut ipse ait, ejicit Burerianam lectionem, quae haud dubie vera est, sed quam Gruterus non videtur percepisse. Nec enim voluerit Burerius, *At quintum Fabio, Q. Decio* &c. Sed *At quintum Fabio Quinto, Decio Mure quartum Coss.* Sic apud Livium III. Cap. I. & 29. *Fabius Quintus.* Dionys. Halicarn. XI. pag. 689. Φάβιε Βιβολανὲ Κόιντε. Frontinus Strateg. I. 2. 2. *Fabius Caeso.* At passim *Claudia Quinta, Pacuvius Marcus, Furius Publius, Cornelius Servius, Lucretius Spurius* &c. Porro infra quoque II. 25. Lipsius dedit, *Nam & Consulem, ut praediximus, exarmatumque Sertorium*, quum antea legeretur, *Nam & consul, ut praediximus, exarmatum Q. Sertorium.* Optime Lipsius, *Consulem*, sed de exarmato Sertorio tacere scriptores recte monet Vossius, Consulem vero Scipionem Vellejus ab exercitu suo proditum ac desertum paulo ante dixit, ideoque mavult ille: *exarmatum, atque Sertorium.* Ego vero potius putem librarios neglexisse geminare litteram Q. forte quod caussam ejus non perviderent, atque hoc modo legendum. *Nam & consulem, ut praediximus, exarmatum, Q. que Sertorium.* Val. Max. III. 7. 5. *Q. enim Metellum, Q. que Pompejum:* Historici etiam, ut & Vellejus quoque, celebrem virum plerumque, ubi primum nominant, duobus nominibus insignire solent. Tecum item sentio, vir excellentissime, quod II. 129. tutissimum censes vulgatae scripturae adhaerere, & simpliciter, *caussas pressius audiri* de attentione animi & curae in audiendis caussis accipio. De manubiis quoque non habeo multum, quod tuae sententiae opponam, quandoquidem de quo ambigimus, eas in aerarium aliquando fuisse illatas, demonstrare adhuc ne-

nequeo. Sed tamen quum Augustus in monumento Ancyrano dicat se *militibus suis ex manubiis viritim millia nummum singula dedisse*, idque dein *triumphale congiarium* vocat, dubito etiam, annon Vellejus aeque commode & recte pecuniam ex manubiis in aerarium fuisse illatam dicere potuisset, quoniam utraque pecunia ejusdem plane generis erat, & haec, quae militibus in triumpho dabatur, semper a Livio illi, quae conditur in aerarium, conjungitur, immo ab eo etiam decedebat. Liv. v. 46. *Omne aes argentumque in aerarium conditum. Militibus nihil datum praedae est.* Et. *Si spreta gloria fuisset captivae pecuniae in aerarium illatae, militi dari ex praeda potuisset.* XLV. 35. *Paulus antiqua disciplina milites habuerat: de praeda parcius quam speraverant ex tantis regiis opibus dederat, nihil relicturis, si aviditati indulgeretur, quod in aerarium deferret.* Deinde plurimi haud dubie triumpharunt praesertim ante extrema Reip. tempora, quae ambitione fuerunt corruptissima, qui nullum publico in loco monumentum, sive sacrum sive profanum exstruxerunt, & tamen habuerunt pecuniam ex manubiis redactam, praeter vasa aurea argenteaque, quae facile, patior, cultui deorum in Capitolio saepe consecrata fuisse. Verba Livii XXXVI. 35. quum accuratius considero, manubiae mihi istic poni videntur pro omni pecunia ex divendita praeda refecta, & in aerarium P. R. redigenda. Censet ibi Senatus, ut quos ludos inconsulto Senatu vovisset P. Nasica, *eos uti de manubiis, si quam pecuniam ad id reservasset, vel sua ipse impensa faceret.* Nusquam antea legitur pecuniam aliquam ab illo in publicum quoddam opus insumptam fuisse, unde his ludis quippiam reservare potuisset. Quod ad Asconii interpretationem attinet, posset forte accipi de pecunia & praeda imperatoris, non quae in aerarium inferendae, sed quae militibus concedi solitae opponitur. Romanos enim minime ignoras, vir Excellentissime, captarum urbium praedam magnam partem inter milites suos divisisse, idque prolixe nos docere Polybium x. cap. 16. 17. Atque hinc Cicero ad Attic. v. 20. capto Pindenisso, *Militibus quoque, equis exceptis, reliqam praedam concessimus.* Imperatoris vero praeda *quaesita* secundum Asconium, *erat ex nobili hoste per deditionem*, quae revera erat publica, & maxima plerumque pars pecuniae in aerarium conditae. Unde, nisi ex victi ac dediti Persei thesauris ingentem illam pecuniae summam in aerarium tulit L. Paulus? Extremis autem temporibus imperator *ex sua praeda quod vellet facere poterat*, nempe ut vel in ornamenta urbis consumeret, vel, si vellet, in aerarium conderet. Cicero Famil. ep. 11. 17. *De praeda mea praeter Quaestores Urbanos, id est, Populum Romanum, teruncium nec attigit, nec tacturus est quisquam.* Antiquitus vero necessario in aerarium condebat, quod liquet ex Dionys. Hal. VII. 8. Ubi Tribunus pl. in accusatione Marcii Coriolani ait, *praedam ex hostibus captam, ad Remp. legis jussu pertinere, & ne ipsum quidem Imperatorem in eam jus habere, sed Quaestoris esse hanc acceptam vendere, & pecuniam hinc redactam in aerarium referre.* Atque hinc si in provinciis ludos vel aedem vovissent, solvendi voti potestatem, nisi permittente Senatu, non habebant, uti patet ex Livio XXXIX. 5. & XL. 44. Qua propter si maxime Asconius voluisset partem certam praedae hostilis concessam fuisse imperatori, pro lubitu ejus publico monumento im-

pendendam, eamque proprie *Manubias* tunc temporis vocatam, crederem tamen Auctores vocabulum hoc saepe etiam in veteri & laxiore significatione usurpasse, saltem ita, ut dicere aliquando, si usus veniret, non vererentur pecuniam ex manubiis in aerarium illatam. Haec disputata sunt a me, Nobiliss. Heinsi, non quod meam conjecturam superioribus litteris propositam valere velim, eam enim jam ipse plane repudio, sed nisi cum *Vossio* pro glossa sint habenda molestissima illa, *praeterquam in Paulo*, ut probare me significem priorem tuam emendationem, qua legebas, *majoremque omni ante se illata pecunia in aerarium P. R. etiam a Paulo, ex manubiis intulit*, vel etiam accipere posteriorem, *pecuniam aerario, praeterque capitolio, ex manubiis intulit*; sed ita ut *ex manubiis* aeque referri putem ad aerarium, quam ad Capitolium Verum legistin' unquam, vir Praestantissime, *Pecuniam* ex manubiis illatam Capitolio? nam de statuis, tabulis, vasis manubialibus non dubito. Caeterum Capitolio etiam quod intulerit Pompejus, ignorari puto; at praeter pecuniam in aerarium deportatam, etiam Minervae *ex manubiis* hujus belli delubrum dicasse, docet nos Plinius Hist. Nat. VII. 22. In Tacito non eleganter modo & acute, sed & vere mea sententia *manubias Deorum* reponis. Utinam vero caetera ibi tam essent plana & expedita. Etenim vereor omnino, ne qua illic lacuna sit. Itaque cogitabam secutus tuae emendationis & veteris scripturae vestigia: *qui Capitolio & arce Romana, manubiis Deorum demum pensatis.* abscesserunt nempe, vel simile quid. Sed hoc quidem, ut & superiora pleraque, tui plane arbitrii facio. Ut vero de alio loco, qui non minus, me dudum jam torsit, apud Frontinum, praestantissimi ingenii tui sagacitatem consulam, examinare quaeso te ne graveris, quae ille scribit Strateg. III. 14. I. *Maurus interrex, tanquam Caesarianus Tribuni cornicularius.* Ita nuperrimi editores haec exhibent, longius a vero, ut fit, recedendo. Antiquas edd. praeferre puto, *Martius interim: rex* quod & Tennulius in MSS. nonnullis invenit. Rem illic narratam cum apud alios quoque legerim, verum hominis nomen didici esse *Munatius*, vel *Minatius*, pro quo *Martius* scripserunt librarii, plane sicuti in Senecae ludo de Morte *Claudii Marci municipem vides* legitur, pro *Munati*, ut jam observarunt eruditi. Strategema vero hoc ipsum accurate refertur a Dione XLVII. pag. 230. ubi homo iste nominatur *Munatius Flaccus*, & male a Xylandro *Minucius* substituitur ex Hispaniensi bello, ubi. *L. Minucius* nominetur; sed legendum etiam illic *Minatius*, vel *Munatius*, ut habet codex *Fulvii*, teste Ciacconio, Nam & Val. Max. 9. 2. 4. eundem ut videtur hominem *Munatium Flaccum* vocat, vel, ut vetus codex a me excussus, *Minatium*. Meminit & *Munatii* cujusdam *Flacci* Plutarchus in Catone, & Auct. B. Alex. cap. 52. ubi tamen editur *Munatius Plancus*, sed reponendum videtur ex Lovaniensi & alio vet. cod. ac Rom. ed. *Flaccus*. At quid quaeso sibi volunt. *Interim rex*, vel *Interrex*, quae plane non percipio. Mox malim, *Vigiles quosdam excitavit, e quibus alios evitans*, non *aliquos*. Quod vitium etiam in Hygino deprehendi fab. 138. *Ut se in aliquam speciem commutasset*, Legend. enim omnino videtur *aliam*; sicuti Poët. Astron. 2. 28. Idem. *Deos in aliam figuram se convertisse*.

tisse. Nam certe etiam hominum aliqua species est, & tribuitur iis hoc vocabulum a Phaedro fab. 7. & Livio XXIX. 17. & XXXXIV. 24. Simile quid volebam aliquando in Vellejo I. 17. *Et velut occupatam relinquens materiam, quaerit NOVAM, praeteritoque eo in quo eminere non possumus, aliquid, in quo nitamur, conquirimus.* Volebam inquam: *aliud, in quo nitamur, conquirimus* h. e. novum & aliud quippiam, in quo nitamur eminere, omisso eo, in quo eminere non possumus. *Nitamur eminere*, ut Nepos Pelop. 2. *Patriam recuperare niterentur.* Suet. Caes. *P. Claudium a Patribus ad plebem frustra transire nitentem* & August. cap. 10. *provincia Brutum expellere armis niterentur.* Sed manum tandem de tabula, ne desinere non posse videar. Vale, vir Optime, & mihi tui amantissimo ac reverentissimo bene velle perge. Daventriae a. d. v. Nonas Martis CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA XXXIII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

Rerum tuarum status utinam eo loco esset, quem mereris, quemque tibi ex animo optaveram, esset sane optimo. Qua de re mihi cum clarissimo *Graevio* nostro sermones sunt frequentissimi, quoties ad me solet excurrere, quod facit profecto non rarus. Jamque scripsi in Gallias ad amicos, & scripturus sum denuo, si quid illic occasionis forte se offerat, qua tibi utcumque consulatur, dum fortuna tibi apud nos arrideat, de quo non est desperandum, quando pace nunc instaurata in melius mutanda fore tempora spes haud dubia adfulget. Me valetudo pertinax toto bimestri stragulis jam adfixum habet. haec silentii diuturnioris causa. apud Vellejum lib. II. cap. 51. non habeo quo nodum solvam, nisi scribimus, ut jam monui, *Ex tributario consul factus.* de *Emolumento* amplius deliberandum censeo; sunt enim exempla, quae dubium animi me reddunt. Reliqua sic concinnabam, minima mutatione, si permittis mihi ut de meo inseram τὸ *idem*, quod proxime praecedens *idem* in *recidentis* absorpsit: nam sic lego. *Hujus ergo recidentis* (pro cadentis) *in idemque saeculum ingeniorum similitudinis, congregantisque se & in studium par* &c. ita omnia erunt perspicua: τὸ *que* redundare saepe apud nostrum dixi lib. I. cap. 8. Posses & *recidentis in unumque saeculum.* Mox & malo, *aliquid, in quo eniteamus, conquirimus.* Lib. I. cap. 14. perpulchre tu, *Fabio Quinto.* Lib. II. 25. *Quintumque Sertorium* a me quoque curis secundis annotatum video. proxime ad verum Claudius Puteanus, *& Quintum Sertorium.* De manubiis in aerarium illatis vix puto exemplum florentis reipubl. Romanae inveniemus: nam sub imperatoribus, sub quibus solum manubiarum nomen superfuit, de praeda pro arbitrio statuentibus illis, alia res fuit, ut jam monui. Nec tantum vasa aurea argenteaque Diis dedicanda Capitolio ex praeda inferebantur, sed aurum etiam argentumque signatum, quod nunc hujus, nunc illius Dei, praesertim tamen Jovis, in cellam

recondebatur. Quod cum dico, facile intelligis, manubias non in solum operis publici cujuscumque excitandi usum fuisse collatas. Quamquam in hunc quoque. Unde enim Pompejus Magnus, nisi ex manubiis, unde Agrippa porticus, theatra, templa, thermas extruxerunt? Neque enim credibile est opes horum ad res tantas moliendas suffecisse, & ut suffecisse demus, quis tam fatuos fuisse credat, ut in usus publicos plus quam regias opes in umtas, seque pauperatos, vellent? Imperatores tamen ad rem attentiores sordidioresque manubias majori ex parte in privatos usus convertebant. Et hoc est, quod indignatur Scipio, tam exacte rationem praedae ex hoste partae a se requisitam per aemulos fuisse. In Taciti loco nondum mihimet ego satisfeci. In Frontino non habeo, quod addam iis, quae tu recte visus es excogitasse. Plura volebam, si liceret per valetudinem. Virgilii mei exemplar ab Amplissimo *Cupero* accipies. Vale, Perizoni jucundissime, & me ama. Vianae ad Leccam. CIϽIϽCLXXIX. a. d. XII. Maii. Gregor.

EPISTOLA XXXIV.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUamvis apud te, Excellentissime Heinsi, ut ulla diuturni silentii excusatione utar, sumere mihi non ausim, qui potius id purgandum existimo, quod tam saepe Epistolis meis tibi obstrepam, tamen quod nunc praeter consuetudinem meam diutius litteras tuas, licet amore mei undique plenissimas, reliquerim ἀναντιφωνήτους, causam fuisse scito, quod revera primum veritus fuerim tibi in valetudine tua, quam minus commodam esse ex te ipso perquam invitus & dolens didiceram, missitandis litteris molestus esse, postea vero occupatissimum me habuerint dissertationes hae nostrae, in quibus elaborandis quotidie versabar, & quas citius paulo me tibi missurum speraveram. Caeteroqui tanta tuae in me benevolentiae argumenta habere me lubens agnosco, ut non sine summa impietate peccare mihi posse videar illam in partem, qua in negligentiae aliquod crimen in te colendo incurrerem. Nulla quantumvis longinqua dies in animo meo oblitterabit memoriam summae liberalitatis ac facilitatis istius, qua me ad amicitiam tuam primo admisisti, & deinceps omni re semper es prosecutus, constanter tuendo illud mihi honestissimum amoris tui beneficium. Quid? illa quanti a me fieri putas, quod a te uno, qui gloriae & eruditionis principatum inter eruditos vere obtines, plures tamen accepi doctas & ideo jucundas Epistolas, quam ab omnibus aliis, qui in hoc terrarum tractu vivunt, in unum conjunctis, licet cum maxima eorum parte litterarium commercium instituere saepius tentaverim, tum quod tanta etiam humanitate dissentientem me nonnunquam a tuae sententiae auctoritate tuleris, quam virtutem esse hoc aevo pene intermortuam, certe in multis desiderari, expertus ipse, vere adfirmare jam possum. Quapropter si quid apud

me

me valere exiſtimas merita clariſſimorum hominum, ſi quam, ſaltem pro aetate, judicii maturitatem mihi tribuere audes, ut quid diſtent aera lupinis, & homo homini quid praeſtet, intelligere poſſim, omnino velim & hoc tibi perſuadeas, neminem prorſus eſſe, cui tantum me amoris & obſervantiae debere cenſeam, & debere aeque velim (multum enim mihi intereſt, cui debeam) quantum tibi & Clariſſ. *Graevio*. Sancta proinde ſemper mihi erit & laudatiſſima nominis tui memoria, ſive nobiſcum ages, ſeu te fata fuiſſe, ac me forte tibi ſuperſtitem velint, quod ſi volent, ut quam maxime ſero velint, ex animo voveo. Ne inanes plane rerum ad ſtudia noſtra pertinentium ſint hae litterae, pergam tecum de Vellejo tuo agere, & unum nunc quidem de obſervationibus meis proponam ad locum peſſime adfectum. Lib. II. cap. 82. *Qua aetate Caeſar tam proſpere in Lepidum in Sicilia, bene Fortuna in Caeſare & Rep. militavit ad Orientem*. Prorſus tecum & Cl. *Schegkio* legendum ſentio: *paene Fort. in Caeſarem & Remp.* &c. quibus ut concinnius reſpondeat prior hujus Orationis pars, in qua pro τοῖς *in Lepidum* vetus ex. ſimpliciter habuit *Libium*, putem additione potius, quam contra, vel repititione earundem fere litterarum, ut plerumque factum, peccaſſe Librarium, & ſicuti ſaepe alibi de ſuo adjecit particulam, IN, ita hic ex ea forte primo repetita ortum deinceps eſſe τὸ *um*, adjunctumque tanquam terminationem ſuſpectae & corruptae jam voci *Libi*. proque ea legendum: *Qua aeſtate Caeſar tam proſpere ſibi in Sicilia, paene Fortuna in Caeſarem & Remp. militavit ad Orientem.* Quemadmodum Propertius: *Tibi militat aether*. Oroſius, *Poſthabito ſanctorum conſortio, cum quibus ante Deo militans vicerat*. Florus: *Vinci Maſſiliam ſibi juſſit abſenti*. Juſtinus, *Tanquam ſibi, non patriae viciſſet*. & ſimilia, quae notiora ſunt, quam ut apud te multa ejuſmodi memorem. Caeterum lectio iſta non modo prope accedit ad veterem ſcripturam, ſed & cum hiſtorica rei veritate maxime convenit. Sicuti enim quicquid Parthi in Oriente viciſſent, illud deceſſiſſet Reip. Romanae, atque ita etiam Caeſari, quia poſtea ſolus eam obtinuit, ita in Sicilia, ubi non tam in Lepidum militavit illa aetate Auguſtus, quam in Pompejum bellum gerebatur, ἐς ἰδίας ἐχθρὰς, ὑπὲρ οἰκείας δυναστείας, ut ait Appianus Ἐμφυλ. E. De Victoria vero non modo Reſp. ſed ne Antonius quidem quicquam lucrabatur, verum omnia, Pompeji nempe, & Lepidi provincias ſibi ſoli Caeſar retinebat, unde apud Plutarchum conqueritur Antonius, & de Victoria Pompejana, & Lepidi provinciis nihil ſibi a Caeſare eſſe adtributum, ut ex foedere oportuerat, Ut adeo vere Caeſar tam proſpere ſibi in Sicilia militaverit. Neque vero Vellejum ab adulatione ſua, qua plerumque contaminat hiſtoriae fidem, nimium recedere puto, ſi clam innuat Caeſarem non tam patriae, quam ſibi in eo bello militaſſe. Certe longius ab ea recedit, quando Julio Caeſari *dominationem*, verbum Romanis inviſiſſimum, tribuit cap. 68. referens Marullum, & Caeſetium Tribunos pl. *pene vim dominationis expertos*. Verum judicio tuo plane ſubjectum volo, doctiſſime Heinſi, quum hanc conjecturam, tum praecipue diſſertationes meas, quas licet oculis & auribus tuis forſan indignas, majorem tamen in modum rogo, ut comiter & benevole accipias, & ſiquidem eos perluſtra-

lustrare non gravaberis, quicquid in iis desideres, libere & candide me admoneas. Qua re gratissimum mihi vere facies. Vale, vir Nobilissime, meque tui amantissimum amare persevera. Daventriae a. d. xv. Septembris CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA XXXV.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

Libellum tuum, quo non unius argumenti rem antiquariam illustras, & accepi a nostro *Graevio*, & cum domo aliquamdiu abfuissem, Hagam profectus, acceptum uno impetu percucurri curata lectione. Quid quaeris? omnia illic tersa, polita, exquisitae eruditionis plena, & cum de te praeclara quaevis exspectarim ipse, ac amicis promiserim, exspectationem meam longe superatam esse intelligo & miror. Nummum tamen, quem pag. 259. exhibuisti, nondum a me possum impetrare, ut alio traham, quam ad Agrippinam, quae illic sub specie Magnae Matris Idaeae turrita comparet, ab aversa vero parte Nero adolescens sub specie Hyperionis, Solis nimirum; nec sententiam tuam videtur prorsus fulcire, quod in altero nummo Agrippinae formam nonnihil diversam ostendit. Haud parum enim referre minime ignoras, Romaene an in provinciis procusi sint nummi veteres. Graeci certe in honorem Romanorum imperatorum procusi rudiori ut plurimum Minerva sunt formati, multoque minus artis ostentant, quam Latinam praeferentes inscriptionem. Praeterea, quanquam Latona, non Cybele, Mater Apollinis aeque ac Dianae fuisse perhibetur a Mythologis antiquis, Hyperion tamen, qui & Sol, matrem apud illos, ut Deorum plerique, Cybelen agnoscit.

Qualis Berecynthia mater
Ingreditur curru Phrygias turrita per urbes,
Laeta deûm partu centum complexa nepotes,
Omnes Coelicolas, omnes supera alta tenentes.

Et sane suspicari possis in Phrygia nummum illum, dum Agrippinae assentantantur, formatum. Majore cura percurram denuo quae de nummo illo disseruisti, manum fortasse daturus rationibus tuis, quod hactenus vix possum. Reliquum nunc est, ut commentarium de nominibus Romanorum absolvas, cujus argumenti libellum *Robortellus* quoque dedit, qui semet inter libros meos nuper offerebat. Maronem meum jamdudum tibi redditum esse oportuit, una cum litteris prolixioribus, sic affirmante verbis conceptis *Elzevirio*, quod tamen e tuis non satis liquido mihi compertum est. Vale. XXIV. Octob. CIↃIↃCLXXIX. Vianae ad Leccam.

EPI-

EPISTOLA XXXVI.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Viennam.

PRO singulari humanitate, qua, quum post longam temporis intercapedinem praesens in tui obtutu domi tuae studiosissime haererem, perquamcomiter me excepisti, Nobilissime Heinsi, gratias uti debeo, ita ago tibi sane quam maximas. Et siquidem ingenui est, cui multum debeas, ei plurimum velle debere, confidentius iterum ad tuam facilitatem accedo rogitans, ut, quod nuper ultro ac liberaliter in te recepisti, libelli mei, quae accipis, exemplaria, alterum ad Clariss. *Vaillantium* in Galliam, alterum ad *Carpzovium* in Germaniam una cum additis litteris mittenda curare velis. Aliud etiam *Graevio* nostro commisi ad *Pet. Dan. Huetium* perferendum, quod forte consultius esset conjungi cum eo, quod *Vaillantio* destinavi. Valerio Maximo manus jam admovere coepi, in cujus nomina & vitam dum inquirebam, egi etiam de *Maximo Cotta*, Messalini fratre apud Ovidium, eademque opera ostendi viros praeclaros *Sigonium*, *Onufrium* & *Pighium* turpiter confudisse duos illos Messallae Oratoris filios, dum Consulem *Messallinum* vivo Augusto vocant *Messallinum Cottam*, qui fuit frater istius consulis, eoque vivo *Maximus Cotta*, sed post illius mortem demum *Messalinus Cotta* appellari coepit, ut patet ex Paterculo II. 112. Ex quo & ipso apparet vere *Messallinum* ornamentis triumphalibus honoratum fuisse, ut olim suspicabaris ad Ovidii Epist. Ponticas II. 2. 91. qui tamen locus crucem adhuc mihi fixam habet. Quomodo enim *ante diem* venit comis ejus digna laurea, si *decreta merenti*, immo aliquamdiu post ejus Consulatum. Consul enim fuit A. U. C. 750. at ornamentis illis triumphalibus honoratus A. U. C. 764. ut constat ex Fastis. Suspectum mihi valde τὸ *diem*, & forsitan τὸ *Ante* respicit sequens *quam*, quoniam in codice Sarravii testaris esse *quamque*, quo pene putem significari, *quam quae decreta merenti*. Nihil in secundis & uberioribus tuis curis amplius ad hunc locum habes, Vir Eruditissime? Magis adhuc me cruciat apud eundem Ovidium in Fastis VI. 809. & in Pontic. Ep. I. 2. 141. *Matertera Caesaris*, quae nupta fuerit Marcio Philippo, qui aedem Herculis Musarum extruxit. Ei enim ipsam Caesaris matrem Atiam nupsisse ex historiis notissimum est. Immo de nulla unquam Caesaris Augusti, qui intelligitur, matertera apud alios quicquam legisse me scio. Neque tamen Ovidius errasse potuit, quippe cujus uxorem matertera illa Caesaris olim in suis comitibus habuisse ab eo ipso dicitur. Quod si & eum nodum, qui maximus mihi est in familia Augustea, expedire potes, quaeso te, id facere ne graveris. Reperi in publica hujus urbis Bibliotheca antiquum sane Commentarium Valerii Maximi, conscriptum a *Fratre Dionysio de Burgo Sancti Sepulchri, Ordinis Fratrum Heremitarum S. Augustini*, dedicatumque *Johanni de Columna S. Angeli Diacono Cardinali*. Caeterum neque tempus, neque locus, neque officina, qua aut unde

in lucem exierit, usquam in fronte, vel calce, vel post praefationem apparet. Aetatem istius hominis & commentarii si docere me poteris, Excellentissime Heinsi, rem certe facies longe gratissimam. Quamvis enim ejus Annotationes parum bonae frugis contineant, tamen in ipsis Valerii verbis, quae identidem pene omnia ponit (nam ipse textus non est additus). sequitur magis MStos, quam ullam editionem, ut quantivis mihi sit pretii, & prorsus fere in eam adducar sententiam, scripsisse eum haec, antequam typis ullum Valerii Maximi exemplar fuerit descriptum, quia, ut dixi, nullam sequitur editionem, non quod erudite usquam ab iis dissentiat, sed quod alios videatur habuisse codices. Vale, vir praestantissime, & me amare persevera. Daventriae Kal. Decembribus CIↃIↃCLXXIX.

EPISTOLA XXXVII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

INdignor sane tam negligenter mandata mea ab *Elzeviriis* curata fuisse, ut quas mense Majo verbosas satis ad te dederam, eas aut domi tuae aut in via passus sit perire. Agebant illae de variis Paterculi locis, quantum recordari datur, de illo in primis libri primi capitis XVII. ut in veteri codice exaratus occurrit: *Hujus ergo recedentis inque saeculum ingeniorum similitudines*, quem δευτέρᾳ meae φροντίδες sic retractabant: *Hujus ergo recidentis in idemque saeculum* (vel, *in unum idemque saeculum*) *ingeniorum similitudinis* &c. ut mediae *ἐ recidentis* syllabae absorpserint τὸ *idem*. De *emolumenti* ad haec varia significatione pluribus disputabam. malebam & mox, *aliquid, in quo eniteamus. enitescere* enim proprium hac in re; ut *toga enitescere*, pro eloquentia apud Tacitum. Deinde laudabam tuum illud lib. I. cap. 14. *Fabio Quinto*, & lib. II. cap. cap. XXVI. *Quintumque Sertorium* curis secundis a me quoque deprehensum, significabam, cum *Claudius Puteanus* proxime verum conjecisset, *& quintum Sertorium*. De *manubiis* in aerarium illatis florentis reipublicae tempore exemplum quaerebam. Et haec quidem tum copiose, praeter alia. Nunc ut ultimis tuis respondeam, locum Nasonis Ponticorum libro II. El. II. vers. 91. sic a me curis secundis recognitum scito e vestigiis Sarraviani codicis omnium veterrimi, sed mendose descripti, quo in loco caecutiebam prius:

Hanc colet ante diem, quam qua decreta merenti
Venit honoratis laurea digna comis.

Minimum recessi a laudato codice, nisi quod pro *quamque* refinxi *quam qua*. & alludunt aliae membranae plures, in quis, *quam quam decreta*. Illud quoque recte Sarravianus praeeedenti versu, *secundus erit*, non, *eris* Jam enim supra desierat Messallinum alloqui, *His Messalinus* &c. Hanc ille diem colet etiam ante illam, qua decretam a Senatu laurum accipit. Nam & laurea corona inter orna-

ornamenta triumphalia, quibus donatum hoc bello Messallinum constat e Paterculo, numeranda venit. Nec dissimulari oportet, quod Argentinus codex inter vetustiores exhibebat, *quam quam decreta parenti*, pro *quam qua* itidem. Et sic melius fortasse procedet comparatio inter diem hujus Tiberiani triumphi, & illam, qua Messalla Corvinus, pater Messallini, triumphavit de Aquitanis. ut innuat majore ferri Messallinum pietate erga res a Tiberio bene gestas, quam a patre. Est autem locus singularis, unde manifestum fit, quotannis solitos fuisse coli triumphos majorum, tamquam domesticum ac gentilitium sacrum, apud Romanos a filiis nepotibusque. De Messallino, deque ejus consulatu plura congessi secundis curis ad librum I. El. VII. Pontic. mirum ejus exitum narrat Plinius Naturali Historia admotis hirudinibus. *Cotta* frater, qui Messallino vivo, *Maximi* cognomen e Valeria, ut puto, gente, sibi vindicabat, etiam post adoptionem, eo extincto id mutavit in *Messallini* cognomen, docente Vellejo. Hunc etsi miris ubique laudibus extollit sibi conjunctissimum Naso, tamen sub Tiberii principatu malis eum artibus gratiam Caesaris captasse satis demonstrat Tacitus. Insignem etiam helluonem fuisse e Naturali ejusdem Plinii historia patet, unde *lippos oculos* sub extremum vitae videtur contraxisse. Utrumque in illo perstringit Persius, *de plena quod dare lance Non possit magni Messallae lippa propago*. In Neroniana enim tempora Cottam produxisse vitam monet illic Scholiastes antiquus. De ipso Messalla plura in adversariis congessi, viro eximiis animi dotibus, eloquentia praesertim conspecto, quem Maecenati Asinioque Pollioni soleo praeferre. De *matertera Caesaris* in Fastis locus est subobscurus, fateor, cui alios scriptorum locos sic conciliare sum aliquando enisus, ut duo fratres Philippi Marcii aut agnati duas sorores Atias habuerint uxores, alteram Augusti Matrem, alteram materteram, filiaque fuerit materterae, privigna certe, *Marcia* illa, quae Fabio Maximo post enupsit, quamque Naso passim invidiosis extollit laudibus, & quam Marito causam mortis fuisse Tacitus testatur. Sororem Augusti hanc fuisse uterinam nullus veterum, quod sciam, dixit. Miror interim magno *Lipsio* ad Paterculi lib. II. cap. CXXVII. in mentem venire potuisse, ut hunc Fabium inter homines novos collocaret, Agrippam Statiliumque Taurum, perperam tentata Velleji lectione vulgata, quae & *Gronovium* τὸν πάνυ in Observationibus decepit, ut pro *maxime ab eo* reponeret *Maecenate*: atqui Maecenas ne Senator quidem, multo minus aut praetorius aut consularis aut triumphalis, ut alii duo: quomodo igitur homo cetera nobilissimus hic cum novis componatur hominibus? Fabius certe, si homo novus nec antiqua Fabiorum stirpe oriundus, nunquam Marciam duxisset feminam, ut nobilissimam per se, ita Augusto vel consanguinitatis vel affinitatis jure junctam proxime. Et haec quidem hactenus. Libri tui alterum exemplar in Gallias jam missum est, alterum in Germaniam superiorem propediem mittetur. Gesneri bibliothecam non habeo, sed Simlerus aut certe Frisius in ejus epitome edita anno MDLXXIII. haec prodit, cum apud Gesnerum plura fortassis sint invenienda de hoc Dionysio: *Dionysius de Burgo Sancti sepulcri ordinis fratrum Eremitarum Divi Augustini: scripsit Commentaria in Valerium Maximum, in opera*

opera Virgilii, in libros transformationum, in tragoedias Senecae, in libros politicorum & rhetoricorum, item in Poetica Aristotelis, & quaedam alia. Claruit anno D. 1412. Vale, mi Perizoni, & bene rem age. Vianae ad Leccam. CIƆIƆCLXXIX. a. d. XII. Decembr.

EPISTOLA XXXVIII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

DOleo sane & ego, & maximo quidem opere, tam desideratas tuas litteras, quaeque de tam variis Paterculi locis mecum agebant, in via intercidisse, vir Nobilissime, idque tanto acerbius fero, quanto majus iis pretium apud me ponitur, non modo ex ceteris tuis Epistolis, sed praecipue ex nupera illa a *Job. Menningio* mihi reddita, qua Ovidiani in Ponticis loci sane quam obscuri praeclaram (ita sim felix) emendationem ex curis tuis secundis depromptam ad me misisti. Nihil possum, nisi εὐφημεῖν, & ex animi mei sententia καλῶς acclamare. Utinam, utinam, Excellentissime Heinsi, tuas illas secundas curas brevi in publicum emissas videre liceret, neque tam diu apud te contineres ditem adeo bonae frugis thesaurum, neque eum tantum, sed & alterum Virgilianarum Observationum priore, ut auguror, nihilo inferiorem. De filiis Oratoris Corvini in eandem nos devenisse sententiam mirum in modum gaudeo. Quod quamvis & ex superioribus meis litteris abunde cognoscere potueris, tamen ut quicquid ea de re ad nomen Valerii Maximi notavi & congessi, perlustrares, si tanti videbitur, descriptum oculis tuis & judicio, cui plurimum ego sane tribuo, subjicere volui. Ubi legeris, ad me remittas, rogo. De matertera Augusti, quae Philippo nupserit, vellem tam expedita esset res. Nam Philippus is, qui aedem Herculis Musarum exstruxit, non alius videtur fuisse ab Augusti vitrico, homine consulari: quoniam ille non modo ab Ovidio *clarus Philippus* vocatur; sed & a Suetonio inter *principes viros*, qui monumentis extructis urbem adornarit, primo loco nominatur in Aug. cap. 29. quae non videntur convenire in alium, nullis honoribus functum, & cujus, qui supersunt, Historici nulli in ulla alia re meminerunt. Adde quod Cicero Philipp. III. cap. 6. ubi Antonio respondet, qui Octaviano Aricinam matrem objecerat, nullius alterius Philippi, nisi Lucii consularis, qui Aricinam habeat uxorem, neque alterius Atiae, quae Octaviani fuerit matertera, meminerit, licet si alia fuisset, & quidem honeste nupta, eam non videatur fuisse praeteriturus, ad majorem Antonio invidiam. Quod miraris *Lipsium* Fabium maximum, Philippi generum, inter homines novos in Paterculo collocasse, cumque non e priscis Fabiis oriundum censuisse, mirabar & ego vehementer, quum legebam. Aperte enim Ovidius contrarium indicat, quando ita eum alloquitur,

Qui

Qui nasci ut posses, quamvis cecidere trecenti,
Non omnes Fabios abstulit una dies.

Ut & quod alibi *Herculeam* in eo simplicitatem laudat, quia prisci illi Fabii ad Herculem sui generis originem referebant. Sed si Ovidio parum credidit, credidisset saltem Senecae suo, qui de Clementia I. 9. exponens verba Augusti, quibus ille L. Cinnae, insidias sibi struentis, stolidam temeritatem castigavit, inquit. *Cedo, si spes tuas solus impedio. Paulusne te, & Fabius Maximus, & Cossi & Servilii ferent, tantumque agmen nobilium, non inania nomina praeferentium, sed eorum, qui imaginibus suis decori sunt.* Ubi utique inter omnium tunc temporis nobilissimos ille quasi praecipuus cum paucis nominatur. De conjectura mea, qua apud Vellejum II. 82. legebam. *Qua aestate Caesar tam prospere SIBI in Sicilia* &c. Quae tua quaeso sententia est? Catalogum Bibliothecae Vogelsangianae, quamvis forte nihil ex ea sis desideraturus, tamen mitto, ut, si quid forte reperis, quo tuam augeri velis, debita tibi opera mea utaris; Et occurrit, ni fallor, libellus, quem ex Hogersiana Bibliotheca ab illo emptum tunc temporis maxime omnium desiderabas. Eum & si quos alios tibi comparari velis, admone & impera. Vale, vir Nobilissime, & me measque spes & vota tibi commendatissima habe. Daventriae a. d. XII. Januar. CIϽIϽCLXXX.

EPISTOLA XXXIX.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

SUperiores meas litteras non modo te accepisse, sed & ad eas ab insigni tua humanitate exspectandum mihi fore responsum, simul ac auriga Trajectum repetierit, ex *Munkeio* nostro intellexisse mihi videor. Visum est tamen faciendum, ut interea temporis has ad te darem, vir Amplissime. Audivi enim *Alardum Uchtmannum* Linguae Hebraicae, &, ni fallor, etiam Graecae Lugduni in Batavis Professorem, morbo & senio extinctum diem suum obiisse. Ea sparta ut mihi ornanda decerneretur, maximo opere vellem. Et quum utrique linguae excolendae a puero sedulam semper operam dederim, in me recipere audeo, exspectationi hominum abunde me industria & labore improbo, qui omnia vincit, satis facturum. Quam ob rem, Nobilissime atque Optime Heinsi, si quid tua commendatione votis meis consulere, istamque cathedram si auctoritatis tuae pondere conciliare mihi potes, posse autem te multum in Batavis puto, eam quaeso mihi operam dare, & nomini ac memoriae tuae isto tanto beneficio in perpetuum me devincire ne graveris. Etenim ut jam cetera mittam, quae me honestum locum anxie circumspicere jubent, vehementer cupio tandem aliquando hinc abesse, ubi solus meorum aequalium nullo sum numero, οὔτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ, quum caeteros omnes, immo & aetate longe minores, & qui diu post me ex inferioribus Scholis, quas ego jam ante hos duodecim annos reliqui, se emerserunt,

ſallinum, Tibullum id ſcripſiſſe viceſimo aetatis anno, nam quintum & viceſimum non exceſſit, ut noſti, a prima adoleſcentia in clientelam Corvini receptus, & expeditionum ejus comes tantum non aſſiduus: jam egerit annum aetatis quadrageſimum quintum excedente e vivis Naſone Meſſallinus. Naſo enim & Tibullus eodem nati ſunt anno, Hirtio ac Panſa Coſſ. ſed prior ille in vivis eſſe ſub annum aetatis LVI. deſiit, juvene adhuc, ut dictum eſt Cotta, qui aetatem in Neroniana extendit tempora. Nec alios fuiſſe Meſſallino aut Cottae fratres habemus ex antiquis ſcriptoribus compertum. Hac de cauſa fit, ut potius credam non fuiſſe fratres germanos hos duos. Sed hanc tibi ſpartam praeſtat relinquamus intactam. De matertera Caeſaris Philippo nupta fateor me nodum non expedire. Illud vero mirum, non ſatis ab interpretibus Maronianis animadverti, ſi Servium excipimus, Atiae genti ac per illam Caeſari blanditum eſſe Virgilium Aeneidos v. cum datis in ludo puerili equeſtri illo primis Aſcanio partibus, ſubjungit verſ. 568.

Alter Atys, (genus unde Atii duxere Latini)
Parvus Atys, pueroque puer dilectus Julo.

Ita enim legendum. Eſt autem Atys Phrygium ac Lydum nomen, quomodo dictus & ille, qui Lydorum in Tuſcos coloniam primus deduxit, & Croeſi Regis filius, nam diverſum nomen eſt *Attis*. Atiam igitur gentem ut faciat antiquiſſimam ab amico Aſcanii Atye deducit. E quo Maronis loco etiam manifeſtum fit, *Atiam* gentem eſſe dicendam, non *Actiam* aut *Attiam*. Ceterum Fabii, qui Marciam Philippi Filiam uxorem duxit, nobilitatem recte vindicas adverſus *Lipſium*. Nec *Lipſio* felicius Velleji locum tentabat Cl. *Gronovius*, qui in Obſervationibus pro *Maxime ab eo*, volebat *Maecenate* reponi. At Maecenas nec praeturam aut conſulatum geſſit umquam, nec triumphavit, ne ordinem quidem equeſtrem exceſſit. Quomodo igitur vir nobiliſſimus, & *Tyrrhena regum progenies*, inter homines novos numerabitur? At Agrippa & Taurus conſulares & triumphales viri, nullis majorum imaginibus praefulgentes, recte *homines novi* dicuntur. *Maxime ab eo*, pro poſt eum. *tu nunc eris alter ab illo* apud Maronem. Haec pluribus exſequebantur illae, quae perierunt, litterae, ſi probe recordor. Etiam de illo agebant loco, *Qua aeſtate Caeſar tam proſpere ſibi in Sicilia.* Sed quid tum ſcripſerim, non redit in memoriam. Tua certe conjectura non abit longe a priſca codicis antiqui lectione. E Vogelſangiana bibliotheca praecipue redemtos mihi velim, praeter illam carminum collectionem de corrupto eccleſiae ſtatu, Sebaſtiani Foxii in Platonem commentarios, qui occurrunt in fol. N. 87. & Seldenum de ſucceſſionibus ad leges Hebraeorum in Q. 32. Sed de his pluribus alias, ut ſpero. Vale, mi Perizoni. CIↃIↃCLXXX. Ipſis Kal. Februar. Gregor.

EPI-

servus fuerat, xv. filiorum patre ibid. cap. 9. & 16. & 19. quum tamen Belgis homines majorennes, quantumvis servi, nunquam vocentur *Jongens*. Cotta autem Messalinus secundo Tiberii imperantis anno in Senatu inter primos & Consulares sententiam dicit. Tacit. An. II. 32. & saepius deinceps, ut adeo crediderim, & illum Consulem suffectum incerto nobis anno jam tum fuisse, & idcirco non admodum juvenem, quum Augustus moreretur. Immo & fratrem videtur habuisse, minorem aetate, tertium Corvini filium, qui quarto post anno Consul fuit cum M. Aurelio Cotta. Tacitus certe eum *M. Valerium* vocat, Ann. III. 2. *Valer. Messalinum* cap. 18. At cap. 34. *Mox Valerius Messalinus, cui parens Messalla, ineratque imago paternae facundiae.* Nullum alium his significari putem quam tertium, ut dixi, Corvini filium, quamvis Onufrius in Fastis eum *Corvini nepotem* Taciti auctoritate vocet, fallente haud dubie virum, etiam alias satis negligentem, memoria. Taciti enim auctoritas facit, ut id statuere non audeam, quod ceteroqui mallem, quoniam eadem plane illi tribuuntur nomina, quae primo Messalae facundi Oratoris filio, nisi quod alii eum non *Messalinum*, sed *Messalam*, vocent. Sed dicendum forte, eum post mortem fratris, ejus praenomen, quod in illa familia pene perpetuum erat, sibi sumsisse, & unius cognominis diversa forma, quum viverent uterque, inter se fuisse distinctos, ut alter *Messalinus*, alter vero *Messala* vocaretur, quod & alias factum observavi. Nequaquam tamen negaverim inter natales primi, & posteriorum Corvini filiorum longiusculum annorum spatium intercessisse. Sed & filias habuit Corvinus, unam certe in Taurorum familiam, & forte etiam alteram in Vipstanorum innuptam. Harum aetas media inter filiorum Corvini aetatem interjecta potuit fuisse. Sed neque scio, unde constet, Cottam in Neroniana usque tempora vitam prorogasse, nisi forte ex Persii loco, quo tamen solo id clare probari vix putem, quum istic commode satis nominari potuerit, homo jam aliquamdiu mortuus, sed nobilitate sua, & vitiis, omnibus adhuc notus. Certe Tacitus, qui Cottae Messalini identidem meminit in rebus Tiberii exponendis, nunquam ab eo quid factum vel in Senatu dictum narrat Claudii vel Neronis tempore, nisi tum & senio & infamia fuerit habitus pro civiliter mortuo. Sed tamen eo jam tempore pronepotes Corvini floruerunt. Nam ejus pronepos fuit Neronis tertium Consulis collega, Tac. Ann. XIII. 34. Messalinam Claudii Suetonius dicit fuisse filiam Messalae Barbati. Eum interpretes Torrentius & Sigonius in Fastis tradunt fuisse Consulem A. U. C. 741. cum P. Sulpicio Quirino. Certe Dionis Index lib. 54. istius Anni Consulem Βαρβάτον vocat, sed praeterea nemo. Fuerit autem ille *Barbatus*, sic tamen non pater, sed haud dubie, avus Messalinae statuendus est. Ab eo enim anno usque ad primum Claudiani imperii intercedunt plus 50. anni. Ipse vero in Consulatu mortuus est, ut ex fragmentis Fastor. Capitol. constat. Debuisset ergo Messalina regnante Claudio quinquaginta annos excessisse, quod falsissimum est. Sed & graviter errare puto τὸν πάνυ *Lipsium*, quamvis omnes ferme eum sequantur, quum Suetonii locum vel emendatione vel violenta nimis expositione vexat. Tranquillus ait duxisse Claudium Messalinam *Filiam Messalae*

falae Barbati, *consobrini sui*. Hic ille legi jubet, *& consobrinae suae*, vel ita exponi, ut Barbatus dicatur consobrinus Claudii, quia ejus consobrinam in matrimonio habuerit. Nempe Tacitus Ann. XI. 37. Messalinae matrem vocat *Lepidam*; *Domitia* vero *Lepida*, Neronis amita, vere fuit consobrina Claudii. Ergo hoc tanquam certo argumento tantum sibi in Suetonio permittunt, & Lepidam Domitiam Messalinae matrem fuisse affirmant, quasi non multae aliae tunc temporis fuerint Lepidae & Lepidi. Sed manifeste, ut arbitror, refelluntur (*Lipsium* dico, *Torrentium*, *Fromondum* ad Senecam, & qui praeterea cum *Lipsio* sentiunt) ex Tacito Ann. XII. c. 64. 65. Illic enim Domitia Lepida ad mortem dicitur adacta ab Agrippina, earumque mulierum *aetas*, & *forma* haud multum distare, quod utique de Messalinae matre, quae multo plures debuit habuisse annos, quam Agrippina, vix credibile est. Porro accusata dicitur, *quod conjugium Principis devotionibus petiisset*. Haec vero accusatio nullam veri speciem praeferret, si ea Messalinae fuisset mater, quam quis crederet generi sui, & quidem paulo postquam ille filiam ejus interfici jussisset, conjugium expetiisse vel sperasse? Ut taceam Lepidam Messalinae matrem tradi Ann. XI. *fuisse filiae florenti haud concordem*, & supremis ejus necessitatibus adfuisse, *miseratione evictam*; at Domitiam Lepidam An. XII. *impudicam*, *infamem*, *violentam*, & vitiis certantem cum Agrippina. Quid ergo? Annon existimabimus, Eruditissime Heinsi, Suetonium non esse tentandum, eique credendum, Barbatum Messalam fuisse ipsum Claudii consobrinum, nempe per alteram ut putem, Marcellarum, quae fuerunt sorores uterinae matris Claudii Antoniae: & hinc apud Senecam de morte Claudii, Augustum vocari majorem avunculum Messalinae aeque ac Claudii, ad invidiam huic faciendam, qui eam interfecerat, & propterea benignius interpretandum esse, quandoquidem patris Messalinae proprie major jam avunculus erat Augustus. Aeque infeliciter non a *Lipsio* solum, sed & a Clariss. *Gronovio* in Observationibus tentari Vellejum, ubi de amicis praecipuis Augusti loquitur, tecum omnino sentio, vir Excellentissime, & alienissimam ab eo loco esse mentionem Maecenatis, qui ad honores non ascendit, & intra fortunam suam se continuit, quamvis ceteroquin atavis editus Regibus. Paterculum nihil aliud velle semper censui, quam maxime floruisse ac viguisse in amicitia Augusti novos homines, Agrippam & Taurum, sed non pari gradu, & honore, verum post Agrippam demum, praecipue Taurum fuisse rebus gerendis admotum. Satis mirari nequeo, qui evenerit, ut vir alioquin in sensu Auctorum recte percipiendo satis perspicax, haec minime superflua verba *maxime ab eo* tam graviter proscripserit tanquam fatua, & Auctore indigna. Sic tamen & Florus I. 1. *Ab his Amulius jam bis Septima soboles regnabat*. Livius I. 1. *Ab Sicilia classe Laurentem agrum tenuisse* h. e. postquam classe Siciliam tenuerat. Quo in loco, etiam si forte levior quaepiam menda lateat, ridicule tamen, ut puto, & te jam non ignorare credo, legere nos volunt *errasse*, quasi non multo magis erraverit Aeneas, antequam delatus fuit in Siciliam. Certe in ea fuisse sententia Livium patet, qui res gestas historica fide debuit tradere, nec poëtas sequi, quibus licet

licet multa ornando locupletandoque argumento fingere, quae nunquam acciderunt: sed tamen & Virgilius VI. Aen. vix ullos amplius errores Aeneae ex Sicilia profecti memorat. Velim consideres, an potiori jure tentaverim receptam in eodem Livii libro I. cap. 34. ubi *Ancum Sabina matre ortum* dicit Tanaquil, lectionem, quod feci in extremo capitis III. inter Animadversiones meas Historicas aliquando exituri, in quo probare studeo M. Lepidi Triumviri fratrem fuisse non Paulum Lepidum Censorium, ut vulgo existimant, sed L. Paullum Collegam Marcelli in consulatu, Pauli Lepidi patrem. De qua re quia nuper Trajecti cum Clariss. *Graevio* collocutus eram, Daventriam reversus sententiam meam capite illo expositam ad eum misi, & simul rogavi, ut, antequam mihi remitteret, tecum etiam communicaret, id quod jam factum puto. Vale, vir Praestantissime, & me measque fortunas tibi habe commendatissimas. Daventriae a. d. V. eid. Februar. CIↃIↃCLXXX.

EPISTOLA XLII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

FAto quodam adverso contigit, ut cum rebus tuis unice consultum velim, id tamen hactenus non detur, mi Perizoni. Curatores duos Academia Leidensis nuper extulit, utrumque mihi conjunctum. Apud illos, qui supersunt, auctoritate nihil, gratia perparum valeo. Praeterea sunt ex ipsis Professoribus, qui *Leusdenium* ad profitendas litteras Orientales in Academiam suam Trajecto evocandum Curatoribus tantum non persuadent. Quod si fit, ut tu ejus in locum apud Trajectenses subrogeris, effectum dare conabor, succenturiante hic mihi nostro *Graevio*, qui totus est tuus. Si per valetudinem liceret aut Leidam aut Hagam excurrere, plus fortasse praesens praestare verbis vel tribus possem, quam absens verbosa quantumvis ac grandi epistola, & licebit fortassis ante Kalendas Maias, quo tempore Curatores Academiae soliti sunt Leidam convenire. De bibliotheca Vogelsangiana egi nonnihil proximis meis, quam libris rarioribus esse instructissimam mihi persuaseram, sed perlecto Catalogo aliter sese rem habere deprehendi. Ajunt apud vos diebus proximis aliam bibliothecam esse distractam codicibus exquisitis refertam, sed cujus indicem videre mihi, quod doleo, non contigit. Cottam Messallinum in Neroniana tempora produxisse vitam Scholiastes Persii, quantum recordor, me docuit. Et fortassis is ipse est, aut ejus certe filius, quem obscaeno carmine apud Martialem compellat Lucanus. Ad eundem quoque referri debere videtur Cotta, quem Juvenalis numerat inter illos, qui praestantibus ingeniis ante sua tempora essent patrocinati Sat. VII. ubi illum cum Fabio conjungit, hoc ipso, ni fallor, quem Naso habuit amicissimum. Rursus Sat. V. Cottam laudat ea propter. Certe Naso tam poëticae, quam oratoriae artis studiosum describit, Cottam hunc, a quo quotquot ex illo in re Romana claruerunt Cottae, vi-

dentur progeniti, deficiente Aurelia gente, nisi in eam esset adoptatus noster, vel Nasone teste.

Adjectique probent genitiva ad nomina Cottae;
Si tu non esses, interitura domus.

E quo loco suborta mihi aliquando est dubitatio, an matrem habuerit Aureliam Cotta Messallinus. Nam *genitiva* illa *nomina*, ad gentem paternam maternamque referebam. Deinde tam hoc loco, quam aliis compluribus maternum Cottae genus a Numa Pompilio deducit Naso, unde Aureliam gentem plebejam qui derivarit, auctorem adhuc quaero.

Quos Volesus patrii cognoscat nominis haeres,
Quos Numa maternus non neget esse suos.

deinde subjungit,

Adjectique probent genitiva ad nomina Cottae.

Quo opus non erat, si Aurelii descenderent a Numa, quare suspicabar aut Calpurniae gentis aut alterius matrem Cottae fuisse: plures enim familiae originem a Numa, ut scis, trahebant apud Romanos. Quod si res ita se habet, aviam Cottae maternam fuisse Aureliam fit credibile, non matrem. Deinde, quod tertium fratrem Cottae assignas praeter Messallinum, de hac re ambigo etiamnum. Nam cum frequenter compellet & Cottam & Messallinum Naso, & alterutrum compellando, de fratre quoque & hujus agat & illius interdum, non alio tamen quam *fratris* utitur nomine, non Cottae ad Messallinum, aut Messallini ad Cottam: quod fecisset utique, si fratres fuissent plures. Sic ad Pomponium Graecinum cum scribit, cujus fratri Pomponio Flacco etiam peramicus fuit, de eo quoties agit, *Flacci* nomen exprimit, non contentus *fratrem* Graecini dixisse, unde colligo plures fuisse gentis Pomponiae fratres. Facundiam Messallini cum laudat Tacitus, referebam id ad nostrum Messallinum, cujus eloquium a Nasone non semel commendatur, non ad tertium fratrem.

Nunc tibi & eloquii nitor ille domesticus adsit.

Quod proprie dictum. Nam Quinctilianus in Corvino *nitorem orationis* praecipue commendat. Fuerat cum ipsi Corvino tum utrique filiorum intime familiaris Naso, patri certe a prima jam adolescentia, cui & parentavit. Quomodo igitur tertium filium illaudatum ubique praeteriisset, praesertim ad laudes facundiae paternae adsurgentem haud infeliciter? De Messallini Consularis morte quae narrat Plinius libro XXXII. cap. 10 ubi de hirudinibus agit, ad nostrum trahebam. Idem Plinius de Cotta Messallino narrat, repperisse eum condimentum ex palmis anserinorum pedum & gallinaceorum cristis, lib. X. cap. 20. Videtur & scriptis inclaruisse, uti liquet ex indice libri XIV. & XV. Plinianae historiae. Porro illud sum miratus D. Hieronymum in Chronicis mortem M. Valerii Messallae Corvini statuere ad annum tertium Olympiadis CXLVII, & asserere Asinium Pollionem Oratorem itidem celeberrimum toto septennio citius obiisse, cum diversum plane adfirmet auctor Dialogi de claris oratoribus: *Corvinus in medium usque principatum Augusti, Asinius poene ad extremum duravit.*

Nec

Nec sane crediderim Corvinum valetudini fere semper obnoxium, deque ea in omnibus ferme orationum exordiis queri solitum, ut prodit auctor ejusdem dialogi, ad annum aetatis LXXII. uti vult Hieronymus, pervenisse. Quare & ad valetudinem ejus trahi malebam, quam ad senectutem ejusdem cum *Scaligero*, illa Hieronymi Olympiade CLXXXIX. *Messalla Corvinus primus praefectus urbis factus sexto die Magistratu se abdicavit, incivilem esse potestatem contestans?* cur vero *incivilem potestatem?* Haerent hîc viri magni. Nec Messallae senectus praetexi potest, quippe, si quid Hieronymianae deferendum supputationi, vix annum aetatis XXXVI. agebat praefecturam urbis nactus. Censeo inveteratum esse mendum in Hieronymo, ac scribendum, *inhabilem esse se potestati contestans. Inavilem* scriptum primo fuit, deinde *a* in *ci* divisum culpa librarii. Tacitus de hac ipsa re, *primusque Corvinus eam potestatem & paucos intra dies accepit, quasi nescius exercendi.* Sed modus sit tandem ineptiarum. Haec pluribus, ut scires me libenter tecum confabulari. Vale, mi Perizoni. Vianae. CIƆIƆCLXXX. a. d. XIII. Febr. Cum Naso dicat sine Cotta Messalino gentem Aureliam fuisse interituram, hoc est neminem superfuisse illius stirpis praeter unum, a quo Messallinus sit adoptatus eam in gentem; libet quaerere, quo anno natus sit Cotta Aurelius, qui quarto post Augusti excessum anno gesserit consulatum.

EPISTOLA XLIII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

VEllem equidem, mi Heinsi, vir Excellentissime, eo tandem loco essent res meae, ut nulla amplius uti ambitione necesse haberem, & potius per literas de rebus tantum reconditae eruditionis ad te referre, sermonemque tecum instituere liceret, id quod facio sane lubentissime, quam molestiam tibi aliquam meis petitionibus facessere. Nunc fateor, incredibiliter studeo ex his contemtis tenebris in lucem denique emergere, & in solido videre honeste locatas meas fortunas: idque etiam ea causa tanto vehementius, quod re jam, sed sero nimis (nam si omnia in integro essent, applicarem me profecto ad aliud studiorum genus, in quo si vel mediocrem adhibuissem diligentiam facilius multo honestum obtinerem locum, quem cuncti laboribus & vigiliis suis ante omnia alia habent propositum) perpensius considerata, perspicio ei me disciplinae dedisse, in qua rarissimae omnium, ut nunc est, dantur emergendi occasiones. Quippe quum in praecipuis Athenaeis huic pauciores semper, immo saepe una tantum tributa sit statio, quae aliis artibus plerumque tres sunt adsignatae. Groningam etiam duos nunc Theologos vocant, at in humanioribus literis, duobus, qui decesserunt, neminem sufficiunt. Et si quando tamen novus priori surrogatur successor, plerique ex aliis studiis desultores huic ornandae spartae satis se idoneos censent, & quanta maxima possint ambitione,

id operam dant, ut verae eruditioni & industriae debita loca ipsi intercipiant. Minore tamen agerem contentione, si, quam mihi spem facis de Trajectina Cathedra, paulo certior illa appareret. Etenim si maxime *Leusdenius* Lugdunum vocetur, quod tamen incertum adhuc est, vereor, ne Trajectini alicui e tribus Theologis illam docendarum Orientalium Linguarum provinciam adjungant, vel alicui forte e *Leusdenii* discipulis mandent. Nec ita multum gratia apud eos, qui rerum illic nunc potiuntur, valere puto *Graevium* nostrum. Clariss. *Ryckius* studia sua & officia omnia per litteras amantissime mihi detulit. Significat quidem & ille firmissimas hactenus videri *Leusdenii* partes, sed tamen & alios esse in spe, omnemque movere lapidem, ut *Uchtmanum* cathedra sibi decernatur: & Procerum studia, ut solet, in plures Candidatos esse divisa. Mihi quoque minime omnem praecidit spem, praesertim si Curatorum collegio adjungatur Ampliss. *Beuningius*, de cujus voluntate me tua opera jubet esse certum. De tuo equidem animo, Nobilissime Heinsi, sum certissimus, sed tamen quia video, si velim esse aliquis, nequaquam mihi sola virtute, sed praecipue favitoribus nunc esse ambiendum, non possum non iterum te rogare & obsecrare, ut quantum per valetudinem licebit, fierique commodo tuo poterit, desideriis his meis tu praecipue, qui Amicorum & Favitorum meorum es Princeps, diligenti commendatione adesse, & favere velis. Quae de Messala & Messalino Cotta disputas, vir doctissime, summa, ita vivam, cum animi voluptate legi, quoniam in iis video te quoque exercuisse locum, ad quem & ego semper adhaesi, & de quo jamdudum tecum aliquando agere constitueram. Intelligo versus Nasonis

Quos Volesus &c.
Quos Numa maternus non neget esse suos.
Adjectique probent genitiva ad nomina Cottae,
Si tu non esses interitura domus.

Sane nec ego usquam legi Aurelios gentis suae originem retulisse ad Numam. Et tamen eos intelligi putem, quia alibi de eodem Mess. Cotta:

Maternos Cottas cui, Messalasque paternos,
Maxima nobilitas ingeminata dedit.

Censeo autem subjungi: *Adjectique probent genitiva* &c. tum ut significaret Poëta non modo ipsos Auctores paterni & materni generis, quod priore disticho jam fecerat, sed & matrem ejus fuisse ex gentis suae nobilissima familia ortam, tum quia ipse Max. Cotta in eam erat adoptatus familiam, atque ejus familiae nominibus tunc appellabatur loco eorum, quae ante a paternae gentis familia habuerat. Natus igitur erat non modo matre Aurelia, sed & adjecti non solum communiter Aurelii, verum etiam proprie *Cottae*, seu Cottarum decora & nomina ad *genitiva* ipsius nomina h. e. in quae genitus erat, quae a natali suo habuerat, seu a patre, opposite ad adoptiva. Sic *genitivae notae corporis* apud Sueton. Aug. cap. 80. *Corpore traditur maculoso, dispersis per pectus atque alvum genitivis notis*, id est, cum quibus genitus erat. Ipse Ovid. Metam. III. 331. de Tiresia in virilem restituto figuram, in qua natus erat.

Per-

Percussis anguibus isdem
Forma prior rediit, genitivaque venit imago.

Et sic plane *genitale* vocabulum apud Ammian. Marcell. lib. XVI. *Hunc filium suum Agenarichum genitali vocabulo dictitatum, ad Serapionis transtulit nomen.* Quod vero Numam progenitorem Aureliorum statuit Naso, in eo non aliter mihi satis facere potui, quam cogitando consuetudinem Illustrium Romanorum, qui genus suum vel ipsi, vel clientes eorum, ad nobilissimum ex caeca antiquitate hominem, vel Regem vel Deum referebant, qui *cum majores suos recensebant ubicunque deficit nomen illustre, illo Deum infulciebant*, ut ait Seneca de Benefic. Hinc passim queruntur ipsi veteres falsis his generibus corruptas esse historias. Cic. in Bruto: Plutarch. in Numa. Ut taceam alios; Vespasiano ad imperium admoto statim exorti, qui Flavium genus a Comite Herculis volebant deducere, quamvis irrisi ab ipso Imperatore. Immo ad hunc ipsum Numam M. Antonini Philosophi majores, qui erant Romani, originem suam referebant, quod item nusquam alibi legi. Videndus Capitolinus cap. 1. & Eutropius. Aurelios vero eo facilius crediderim id fecisse, quia aliunde scimus eos originis fuisse habitos Sabinae. Festus, sive Paulus. *Aureliam familiam ex Sabinis oriundam, a sole dictam putat, quod ei publice a P. R. datus sit locus, in quo sacra facerent Soli, qui ex hoc Auselii dicebantur.* Accipio, quod dicit ex Sabinis oriundos, ut & quod antea dicti fuerint *Auselii*. At quod a Sole eos traxisse nomen addit, id non nauci est, cum omnia gentilicia desinentia in ELIUS vel ILIUS semper sint a diminutivis, cujus formae propriis nominibus multum usi sunt vetustissimi Romani, veluti *Romulus*, *Proculus*, *Caeculus*, *Venulus*, *Brutulus*, *Marcellus*, *Macellus*, *Metellus*. Annotant tamen ad Festum, *A Sole Auselii, Origo dura.* Verum hoc, sed nihilo melius, quod ipsi volunt: *Forte ab aureo sole. Nam aurum dicebant ausum Sabini: sic a Corneo Cornelius, a Cereo Ceretius.* Restat ergo ut *Cascelios* a *Casco* sole, *Poetelios* a *Poeto* sole derivemus. At unde *Ampelios*, *Opelios*, & similia? Alii non minus inepte *Auselios* ex eo Festi loco putant olim dictos *Ausolios*. Speciosius illi, qui ab αὔω *Splendeo*, & ἥλιος derivant. Verum simplex fuit nomen, & composita vix ulla puto inveniri in priscis Romanorum nominibus, quae sunt praenomina & nomina gentilicia. Nempe nemo, opinor, mihi negabit *Pompilios* ejusdem esse originis, cujus est *Pomponius* & *Pompo*, *Caesellios* (unde potius S. mutatio in R. *Caerellii*, nisi hi sint ab oppido *Caere*) cujus *Caesonius*, *Caesejus*, & *Caeso*. Sic novimus *Trebonios*, & *Trebellios*, *Petronios* & *Petreios*, *Antonios*, *Antios & Anteios*, quia nimirum antiqui dixere *Antus* & *Anto*, *Petrus*, & *Petro*, *Caesus* (unde *Caesulenus*) & *Caeso*, *Pompus* (unde *Pompilius*) & *Pompo*. *Nerus* (unde *Nerulinus* apud Tacitum) & *Nero*, *Catus*, & *Cato*, *Marus* apud Sil. Ital. (unde *Marius*,) & *Maro*. Sic ergo *Auselii*, itidem ut *Ausonia*, haud dubie dicti ab *Ausone* seu *Auso*. Nam & *Ausus* pro nomine proprio occurrit adhuc in Inscrip. 4. pag. 1031 apud Gruter. Et hinc item, mutato quoque S. in R. gens *Auria* frequens & nobilis in municipio Larinate, ut scimus ex Orat. pro Cluentio. Sed neque aliunde sunt *Aurunci*, quamvis Magnus ille *Scaliger* adfirmet dictos quasi *Averruncos*, quod

quod veluti avulsi a sedibus suis, *πλάνητες*, & aborigines fuerint. Immo recte illi, qui apud Festum in *Ausonia*, ab Ausone duce *conditam Auruncam urbem*, dixerunt. *Aurunca* enim urbs mutatis litteris, quae saepe mutantur, nihil aliud est, quam *Ausonica* urbs. Nam ut ab *homo homuncio*, a *carbo*, *carbunculus*, sic ab *Ausone* O mutato in V. & eliso I. *Ausunca*, & dein *Aurunca:* quomodo & in Faliscis processit antiquitas. Nam & ii ab *Haleso* quasi *Falesici*, unde dein *Falisci*, & ipsius urbis nomen S. item mutato in *R. Falerii*. Nec dubito similiter, *Volscos* quasi *Volesicos* a *Voleso* antiquo nomine dictos. Sed redeo ad Ovidium, in quo etiam id me semper cruciavit, quod dicit: *Si tu non esses, interitura domus*; quum negari nequeat fuisse plures postea Cottas, qui omnes non potuerunt esse orti ab hoc Max. Cotta. Certe non is, qui initio principatus Tiberiani Cônsul fuit cum M. Valerio Messala. An ergo Poëta in gratiam sui Cottae ceteros, qui tunc supererant, dignitate forte paulo inferiores, sprevit, & quasi nulli essent, nullam eorum rationem habuit? An, vero *domum* posuit pro proximis, seu proprie domo & familia istius patrisfamilias, qui Maximum adoptavit, & ipse neque liberos, neque fratres, ut credibile est, habuit. Sic Martial. Epigr. IV. 39. *Et docti Senecae ter numeranda domus.* Plinius XXX. 7. *Consularis Asprenatum domus est, in qua alter e fratribus colo liberatus est, alter* &c. Immo sic & *gens*, quod vocabulum ceteroquin laxissime sumitur. Sueton. Vespas. 23. *Alterum* (prodigium) *ad Juniam Calvinam, e gente Augusti pertinere dicebat. gens Augusti* non intelligenda hic gens Julia vel Octavia, quarum fuerat Augustus, sed proprie progenies Augusti, a quo per Junios Silanos Calvina istaec erat orta. Plin. VII. 14. *Cornelia Scipionum gentis.* quum Scipiones proprie sint familia gentis Corneliae. Virgil. *Vigilasne deum gens Aenea.* Potuissent tamen alii Aurelii, quum viderent nobilissimam Cottarum familiam interire, cognomen illud per quosdam ex suis liberis retraxisse, & ita in sua gente voluisse retinere, ut multi tunc temporis fecerint. Quod ad Collegam Consulis modo nominati Aurelii Cottae adtinet M. Valerium Messalinum, ut appellatur a Tacito, vix possum aliter sentire, quam fuisse tertium Corvini filium, si modo vere fuit illius filius, ut Tacitus sentit. Etenim non puto fuisse maximum natu filium, qui jam ante fuerat Consul (nusquam autem ille, de quo nunc agimus, *Consul iterum* scribitur, neque facile Tiberius cuiquam secundum Consulatum concessisset) & jam tum videtur fuisse mortuus Neque vero etiam secundum illius filium fuisse reor, Maximum scil. seu Mess. Cottam. Nam is jam diu ante, immo a puero, ut videtur, adoptatus fuit in Aureliam gentem, & in ejus gentilicium nomen. Atqui Consul iste a Tacito Ann. III. cap. 2. vocatur *M. Valerius* & cap. 18. *Valerius Messalinus*; nusquam vel *Aurelius*, vel saltem *Cotta*, quamvis deinceps *Messallinum Cottam* saepius nominet. Fateor adoptatos aliquando a scriptoribus priori nomine appellari; sed hoc fit in iis, qui jam magno natu adoptantur, & quorum nomen jam ante adoptationem volitavit per ora civium, neque in gentilicio, sed in iis nominibus, quibus nobiles illi vulgo tunc appellabantur, h. e. praenomine & cognomine, veluti, *M. Brutus*, *P. Scipio*. Quid ergo superest,

eſt, niſi ut, ſi conſul ipſe vere filius fuit Corvini, tertius fuerit. Nam quod Naſo nunquam ejus meminerit, quem non contemnendum ſane ſcrupulum mihi injicis, adſcribere debeo aetati. Quum enim Cottam ſaepius vocet *juvenem* reſpectu ſui, credibile eſt, nullam prorſus illi interceſſiſſe amicitiam aut uſum cum minore adhuc Corvini filio, eumque fuiſſe praetextatum admodum, quum Poëta relegaretur. Emendationem tuam, Nobiliſſ. Heinſi, qua tam intricatum in Chronicis Hieronymi locum tam commode me hercle expedis, palmariam arbitror, & nihil ea verius, nihil certius ex animi mei ſententia cenſeo. Tantum poſterius *Se*, ſiquidem in membranis non comparet, non valde deſiderem, & ſatis ex ſuperiore intelligi putem: *Magiſtratu ſe abdicavit, inhabilem eſſe* (ſe) *poteſtati conteſtans.* Sed hoc leve eſt. De aetate etiam Corvini tibi omnino aſſentior. Nam & Ovidius in Epiſtolis Ponticis ita ſemper de eo loquitur, tanquam jam mortuo. Vide tamen, vir Clariſſime, an non prorſus cum D. Hieronymo conveniat, quod Frontinus lib. II. de Aquae duct. pag. 249. & 251. edit. Keuchen. Meſſalam Corvinum dicit ab Auguſto praefectum publicis Aquis Coſſ. P. Fabio Maximo & Q. Aelio Tuberone, 27mo ante Auguſti exceſſum anno, eique ſucceſſiſſe *Atejum Capitonem Silio & Planco Coſſ.* qui fuerunt penultimi principe Auguſto, Olympiadis CXCVIII. primo anno, cum Hieronymus anno tertio Olymp. CXCVII. eum mortuum dicat. An ergo Corvinus vixerit quidem tamdiu, ſed propter valetudinem, ut inhabilis omni rei publicae, domi ſe continuerit, quaſi, ut dicitur, civiliter mortuus. Nam certe poſt valetudinem dicitur in ſenectute *ſui nominis* fuiſſe *oblitus* Plin. v. 24. quamvis Solinus cap. 7. addat *alias ei ſenſum viguiſſe.* Verum haec & ſuperiora pleraque judicio tuo excutienda & exigenda relinquo. Bibliotheca, quae hîc nuper diſtracta eſt, fuit *Henr. Brumani* Rectoris Suollani. Catalogum ſimulac vidi, ut tibi mittere poſſem, operam dedi. Sed nanciſci non potui ante ipſum Auctionis diem. Cauſa ejus rei fuit, quod Swollae typis fuit deſcriptus, & inde pauca huc exemplaria ſunt miſſa, quae diſtributa erant, antequam ego reſciſcerem. Ex Vogelſangianorum Auctione, quae fiet 25. Aprilis, quicquid emi voles pretio, quod ne excedam, praefinito rogo ſignifices. Faxo nihil in fide & diligentia mea deſideres. Vale, Praeſtantiſſime Heinſi, meque & petitionem meam tibi habe, quam poteſt, commendatiſſimam. Daventriae poſtrid. Nonas Martii CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA XLIV.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

EST mihi de rebus tuis ac fortunis ſtabiliendis frequentiſſimus, uti debet, cum noſtro *Graevio* ſermo, quoties ad nos domo ſolet excurrere vir egregium in modum officioſus, quod identidem facit. Quamquam autem ex hiſce ſtudiis parum commodi ad te redundat hactenus, pro imbecillitate tamen vi-

rium nostrarum id certe effectum dare conamur, ne quod voluntatis nostrae prolixae argumentum desiderare possis. Quicquid in rem tuam per litteras quivit praestari, id jam plene executus sum: reliquum erat, ut praesens prensarem illos, quibus cura Academiae Leidensis publico incumbit nomine, etsi cum his ipsis nullus mihi familiaritatis vel tralatitiae usus intercedit, tua tamen causa, quem unice amo, perfricare frontem & nihil non tentare animo equidem lubenti sustinerem; sed jacere mensem jam tertium pergo, adeo fractis ac attritis viribus, ut vigoris pristini ne minimum quidem, etsi hiberni caeli inclementia jam utcumque profligata, recuperare detur. Respondent quidem usibus meis manus quam pedes aliquanto validius, sed & illae quoque scribendi spartam aegre adornant, ut litteras exarare non soleam, nisi forte ad amicos primariae necessitudinis, apud quos veniam fore paratam certus sum, si brevius & minore, quam oportet, cura defungar hoc officio. Jacent totum jam ferme annum *Petri Danielis Huetii* suavissimae atque elegantissimae penes me litterae, jacent *Hadriani Valesii*, *Petri Petiti*, aliorum e Galliis praestantium virorum, ex Italia *Equitis Puteani* & *Pauli Falconerii*, ne quid de amicis Germaniae superioris nostraeque Belgicae nunc dicam, quibus tot ac tam observandis debitoque cultu prosequendis capitibus respondere supersedeo, vivus visensque mortuo simillimus. Sed facessant querelae, ac potius amoenitate studiorum hanc nubem animo detergeamus. Inter libros *Jacobi Lydii* apud Dordracenos auctione distractos nuper occurrebat Seb. Corradi Valerius Maximus, quem mihi vindicatum volebam, ut tuae lucubrationi inserviret. Sed hunc & alios complures elabi passa est supinitas illius, qui rem in se curandam receperat. Dedi ex illo litteras ad non unum e cognatis Dodracenis, ut indagent, qui codicem nobis interceperit. Alium vidi catalogum bibliothecae apud Hagienses cis paucos dies distrahendae, qui eundem ostentat scriptorem ex pervetusta editione anni MCCCCLXXIV. hunc librum meliore auspicio in manus nostras perventurum confido. Libellus tuus ad Cl. *Carpzovium* jamdudum missus nondum nuntiatus est mihi Lipsiam pervenisse, etsi probe curatum nullus dubito. Ceterum ut copiose ac erudite disputas de adjecto ad genitivam gentem Aureliam Cottarum nomine, cui sententiae tuae facile acquiesco, ita nondum difficultas penitus sublata videtur de Aureliis a Numa oriundis: cujus rei neque in numismatis antiquis, neque in aliis monumentis apud scriptores, quod mirum maxime de gente tam clara, mentio occurrit. Calpurnii aliique e vetustioribus Romanae gentis familiis a Numa eodem originem trahebant, quod scriptores non dissimulant. Pompeja gens in antiquo nummo apud Ursinum, ut vetustatem suam ostendat, a Faustulo Romuli altore sese ortam gloriatur. Certe si Cottae a Numa oriundi, etiam reliquas familias gentis Aureliae hunc ad auctorem referri oportere certum est. Atqui Naso maternum Numam ab Aureliis Cottis videtur separare. Ponticorum quidem ultima elegia denuo laudat in hoc ipso Messalino *maternos Cottas*, utpote in quam gentem adoptationis jure transisset, sed nec inde satis fit manifestum matrem illi fuisse Aureliam, cum avus matris esse Aurelius potuerit.

Nodus

Nodus ille, de interitura gente Aurelia, nisi in illam adoptatus fuisset Messallae filius, vix solvi videtur posse, nisi si statuamus, illum, a quo Messallinus fuit adoptatus, post adoptationem, prole mascula donatum fuisse. Quod colligis M. Valerium Messallinum, qui Tiberianis temporibus consulatum teste Tacito obtinuerit ordinarium, tertium videri filium Corvini, speciosum fateor argumentum subministrat ipse Tacitus, qui non addat, *iterum consulem*, quod facturus fuerit, si primogenitus Corvini denuo tum consulatu fuisset functus. Liceat tamen, quaeso, mihi aliud argumentum aeque validum huic argumento objicere. Plinius in Naturali Historia cum Messallinum ex usu hirudinum mortem obiisse narrat, vocavit *consularem*, adhibiturus distinctionem nonnullam, ut solet, quando duo consulares aut scriptores ejusdem nominis concurrunt, si plures Messallini gessissent consulatum. In hac ipsa gente Valeria Messallae bini numerantur scriptis inclyti, alterum horum idem Plinius *Messallam* vocat semper *oratorem*, Corvinum videlicet, alterum *Messallam senem*, quod is inter longaevos memoretur. Sed haec tu omnium optime dispicies. Foxii commentarios & Seldenum de successionibus jam aliunde nactus sum. Spes & facta est variorum poëmatum de corrupto Ecclesiae statu, quae in Catalogo Vogelsangiano inter libros in 8. occurrunt; si tamen floreno uno haberi potest, nihil vel sic obstat, quominus ematur. Vale, mi Perizoni. Vianae ad Leccam. CIƆIƆCLXXX. a. d. XXIV. April. Gregor.

P. S. *Carpzovius* recte accepit libellum tuum, a quo responsum brevi habebimus: sic ejus verbis modo *Graevius* nuntiat.

EPISTOLA XLV.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUas in ista tua adversa valetudine ad me dedisti litteras, Excellentissime Heinsi, eas ipsas per se pro magno sane, ut oportebat, benevolentiae & amoris tui accepi argumento. Verum ea in sententia majorem in modum sum confirmatus perlectis iisdem suavissimis plane litteris, quae undique studium tuum in re mea singulare prorsus iterum testabantur, & sine ulla peno exceptione prae se ferebant. Nihil tantum agendarum gratiarum nomine a me dici jam potest, quod non minus multo tuis de me meritis censeam, quippe cui, si praesertim voti compos fuero factus, omnes meas fortunas sum debiturus, idque volens ac lubens prorsus, quum animi tui aequitatem ac facilitatem ita exploratam habeam, ut nemo in terris vivat, cui mea omnia aeque debere velim ac tibi & Clariss. *Graevio.* Et profecto magnum ego semper in amicitia ac benevolentia tua non decus modo & ornamentum, sed etiam praesidium mihi repositum, existimavi, neque id ego tantum, sed & alii, qui in gratia me apud te propitia mea Fortuna locatum esse non ignorant. Nuper quum per Epistolam ex *Thoma Munkero* inquirerem in Virum Amplissimum

Blyswykium Delphensem, quem inter eos, ex quibus Athenaeo Batavo Curator dabitur, nominatum didiceram, responsum tuli ab illo in hunc plane modum. *Longe maxima Bleyswykii nostri apud Curatores auctoritas est Immo ille si in Collegium eorum adsciscatur, videris non tantum bene posse sperare, sed confidere de optato successu, cum nemo apud eum plus quam Nobiliss. Heinsius possit. Heinsius prensandus ergo omni modo, ut quam primum aliquid boni de te ad Blyswicium scribat. Idem & ego faciam, nec nihil, ut spero, heic collaturus, si modo tantum is mea causa vult, quantum velle se non semel testatus est coram.* Vides, vir Praeclare, quantam ille mihi in tua commendatione spem ponat, qua proinde non omnino nulla teneor, cum & *Rykius* noster initio nuntiet augurari se vel *Bleiswykio*, vel Illustri *Beuningio*, sed tamen illi potius, mandatum iri Academiae Lugdunensis curam. At quanto insignius est tuum in re mea studium, tanto magis doleo non potuisse me vicissim in re levissima tibi inservire comparando Varia illa Poëmata de corrupto Ecclesiae statu. Emit ea dimidio super unum florenum, quem mihi praefiniveras, Ampliss. *Terborchius*, quamvis gravi jam iterum & periculoso morbo implicitus. Nihil ille librorum, quos desiderat, in hujus certe urbis auctionibus elabi sibi patitur, & plerumque, qui haec negotia curant, infinitum vel certe longe ampliorem justo pretio modum in mandatis habent, ut si maxime licendo cum iis insanivissem, nihilo tamen minus inferior haud dubie discessissem. Idem Foxii in Platonem commentarius, & praeter alia, etiam Augustini opera, quibus centum florenorum pretium statuerat, accepit. De Aureliis a Numa oriundis ex Ovidii loco, difficultatem non esse plane sublatam fateor & ipse, quum nullum ejus vestigium neque in nummis, neque in ceteris scriptoribus repererim, nisi quod hi e Sabinis, unde & Numa, eos venisse dicunt. Neque habeo quod in medium adferam, nisi Ovidium abjectum tunc & exulem omnia forte conquisivisse, quibus nobilitati hominum blandiretur, & ita in gratiam Messallinorum etiam hoc, licet incertissimum, minimeque vulgo receptum, in suis carminibus posuisse. Sed & pro certo adfirmare jam nequaquam velim, Aureliam fuisse Messalinorum matrem, cum nihil habeam, quo id evidenter prorsus evincam; & potuerit esse avia materna. Suspicor tamen matrem potius fuisse, quam aviam. Non incommode etiam mea sententia nodus de interitura domo Aurelia, nisi in eam adoptatus esset Maximus Cotta, solvi posset, statuendo prolem masculam natam post adeptionem ei, qui Maximum adoptaverit. Sed obstare videtur aetas ejus Aurelii Cottae, qui praecipue nobis hanc difficultatem obtulit, quum Consul fuerit tertio vel quarto post Augusti excessum anno, & paulo ante ejusdem obitum Naso de Maximo & adoptiva ejus domo scripserit: *Si tu non esses interitura domus.* Quid si igitur Consul iste fuerit ille ipse, qui Maximum adoptavit, quem ita statuendum foret, diu post adoptionem vixisse, & in senectute demum ad Consulatum pervenisse primis Tiberii annis. Potuit & unus homo duos diversos adoptasse diversis etiam temporibus, quod aliquando & alii fecerunt; sed hae conjecturae sunt. A Messalis jam transeamus ad Metellos, in quorum familia non minores occurrere diffi-

difficultates minime ignoras, vir Eruditissime. Earum vero mihi nunc longe maxima est, quod Metellos Celerem & Nepotem *fratres* a Cicerone video vocari Clodiorum Publicii & Appii. Scio equidem *Ant. Augustinum* in Familiis & alios viros Doctissimos adfirmare, Clodiorum matrem fuisse filiam Balearici, quae amita Metellorum, sed unde hoc habeant, id prorsus ignoro, quamvis sedulo inquisiverim. Quamobrem si hunc mihi scrupulum eximere, & locum ostendere, quo illi nituntur, potes, id ut facere ne graveris, rogo. Discam enim inde *fratris* vocabulum etiam de consobrinis usurpari, de quo ceteroqui valde dubito, quum nullum aliud ejus mihi succurrat exemplum ex probatis Auctoribus. Et potuerunt Clodiorum Metellorumque patres fuisse inter se fratres uterini, & ita eorum filii fratres patrueles, qui saepissime, ut nosti, *fratres* absolute vocantur. *Carpzovium* libellum meum accepisse gaudeo. Ab *Huetio* nuper etiam elegantissimum pariter ac suavissimum recepi responsum. De *Vaillantio* incertus sum, sed tamen, quum ad *Huetium* perlatum fuerit exemplar, quod misi, illi quoque recte redditum non dubito. Interim hoc quoque nomine multas me tibi debere gratias profiteor. Vale, vir Nobilissime, ac me, quod facis, amare persevera. Daventriae XXVI. Aprilis CIϽIϽCLXXX.

EPISTOLA XLVI.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

ETsi lubricae ac mutanti adhuc valetudini obnoxius, haudquaquam committendum esse sum arbitratus, ut haec Cl. *Carpzovii* epistola sine litterarum mearum comitatu ad te perveniret, mi Perizoni. Addidi & Valerium Maximum Corradinae editionis, si quam is studiis tuis utilitatem ac bono publico, cui ea destinatur, queat conferre. Certe cum mihi in hac solitudine adesses, oculis tuis hactenus oblatum, memini, negabas. Evolutus & excussus a te pro arbitratu liber ad me cum ceteris, quos utendos accepisti, rogo revertatur. Auctio non ita nuper Hagana Tollianae bibliothecae editionem Romanam ejusdem Valerii pervetustam, anno videlicet MCCCCLXXIV. procuratam, venalem proponebat. Quam comparare jussus meos in usus ex amicis nonnemo elabi passus est, causatus licitantium insaniam; qui pretium justo longe majus obtulissent. Quem vero liber dominum esset nactus sciscitanti mihi rescripsit, coram se de re omni propediem esse acturum, nec tamen comparet hactenus. Erat & alterum Valerii exemplar eadem in auctione, diversas membranarum lectiones margini inscriptas quod jactaret: illud quoque nobis est praereptum ab eodem, ut licet suspicari, emtore. Et haec quidem hactenus. Per rumores porro rem tibi jam exploratam esse reor, de cura Academiae Leidensis illustri demandata *Beuningio*. Cui novum honorem per litteras sum gratulatus, addita tui commendatione non perfunctoria. Maluissem equidem,

dem, id coram, viva voce, praestari daretur. Nam commendationes istae epistolares minus sunt validae plerumque; sed cum mearum non sit virium pedem extra limen aedium vel unum proferre, nedum excursum ad Haganos moliri aut ad Amstelaedamios hac, qua sum, valetudine, confido tibi satis factum qualicumque hoc officio. Adde, quod vir Amplissimus frequenter permutat sedem alternam huc illuc discurrens, ut ubi locorum deprehendi possit, vix liqueat. De Metellis Clodiorum fratribus, quo fluctuationem tuam amoliar, nihil nunc mihi est in promtu. Vale, mi Perizoni, meque, quod facis, in tuis perge numerare. Vianae ad Leccam Anno CIↃIↃCLXXX. a. d. VII. Junii.

EPISTOLA XLVII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

Officii mei in primis esse censui, tibi, vir Excellentissime, sine mora significare, non modo humanissimam Cl. *Carpzovii* epistolam, sed & exemplar Valerii Maximi Corradinae editionis, quod usibus meis & studiis aliquandiu liberatissime concessisti, recte ad me pervenisse. Ea tanta tua comitas ac benignitas, in promovendo atque ornando sponte tua meo instituto, si non mirifice animum meum caperet, ac tibi, quam potest, arctissime devinciret, humanitatem exuisse omnem mihi ipse viderer. Etenim aggressus sum rem maximae operae, summaeque difficultatis, recensere diligentissime, atque emendare Auctorem ex corruptissimis membranis, quales etiam sunt, quas ego excussi, editum primo, ac deinde ab interpretibus, & praesertim *Pighio*, non minus, quam ante a librariis, foede passim interpolatum. Certe vix credibile est, quantum sibi vir iste, ceteroqui non indoctus, sed doctior historiarum Latinarum, quam ipsius linguae, permiserit, dum conjecturas suas, quarum saepe nullam in Notis facit mentionem, in Valerianorum verborum seriem pene ubique insulcit, vel scripturam unius aut etiam alterius minus probae notae codicis, quum plures & meliores haberet, pro vetere, & a ceteris codd. asserta, nec ullam in partem deteriore, immo saepe rectiore nobis obtrudit. De me illud dicere ausim, neminem ante tanta cura Valerium cum vetustis, tum scriptis, tum impressis exemplaribus contulisse, neque ita ad singula adtendendo, manus ei admovisse. Verum tanto diutius in isto pene dixerim Augiae stabulo versandum mihi erit, neque tamen vel sic omni ex parte perpurgatum dabo, subsidio satis antiquarum membranarum destitutus. Nam quas ego perlustravi, plerumque conspirant in tuendis plebejae prorsus pulpae lectionibus, pro doctiore, argutiore, & ad Valerii indolem accommodatiore: immo & illis, quas haud dubie librarii plus nimio liberales Auctori de suo addiderunt. Inter ea, de quibus haesito, en tibi locum, vir Nobilissime, in quo ego lubens ab exactissimo tuo judicio ac sagacissimo ingenio ju-

juvari velim. lib. VIII. I. 3. in externis. *Ex hoc nimirum hoste tanto duci poena magis, quam victoria petenda fuit, quia plus vindicatus libertatis, quam victis gloriae adferre potuit.* *Pighius* in secunda sua ed. ingenue fatetur, haec se non intelligere. At nuper *Vorstius* non adeo difficilia sibi videri adfirmat, & velle Valerium, plus libertatis, si punirentur Calagurritani, conciliari potuisse, quam gloriae, si vincerentur. Ego vero me tam hebetem & stupidum fateor, ut nihilo magis hanc interpretationem intelligam Quae enim libertas Pompejo poterat conciliari poena Caligurritanorum? Nihil auxilii suppetit a membranis, quae constanter una cum omnibus edd. isto modo haec nobis ingerunt. Quid si legas: *quia*, vel *qui*, *plus vindicatus imperatori quam victus* &c. Sed ut dicam, quod hactenus sensi prorsus putem *τὶ libertatis* adjectum a sciolo, qui verum *ὃ vindicatus* sensum hoc loco non perspexerit, deque eo vocabuli usu, quo quis dicitur in libertatem vindicari, acceperit, eique idcirco adscripserit expositionis gratia, *libertati*, quod deinde in *libertatis* desciverit. Verum illud tuo examini subjectum velim, *ἀνδρῶν ἄριστε*. Quod me illustri *Beuningio* commendasti, summas eo nomine tibi gratias habere me scito, neque dubito istam tuam commendationem ponderis aliquid habituram. Exitum in Diis esse scio, nec praestari posse a benevolentibus, qui si me sua laudatione & testimonio apud Proceres, quorum in manu secundum Deos res est, adeo me demerentur, ut plus vel cogitatione postulare non audeam. Itaque nihil esse tantum, certo tibi persuade, vir Praestantissime, quod non tua causa & velim & debere me sentiam, tantis tuis studiis & meritis subinde obligatus. Vale, vir Doctissime, &, quod facis, me amare persevera. Daventriae a. d. XXII. Junii CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA XLVIII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

PRocrastinavi, fateor, responsum, quod suavissimis tuis jampridem a me debebatur, dum nuntios Leida adfuturos praestolor, qui me doceant, quid ab Academiae Curatoribus super Professione litterarum Hebraicarum proximo conventu sit deliberatum. Tum quod opinor ad nos excursurum, ut erat pollicitus, virum perillustrem *Conradum Beuningium*, cui te viva voce, quod per litteras non unas jam fecissem, essem commendaturus. Verum nec ille, curis publicis, ut reor, avocatus hactenus comparet, & si quid Cl. *Ryckio* tui amantissimo credendum, Theologi illa in Academia alium nescio quem gratis doctorum litteras Hebraicas, nec inter professores numerandum, Curatoribus multa contentione ingesserunt. Sed dum rei gestae dubius ac tantum non ignarus haereo, patere quaeso, mi Perizoni, ut ad alia me convertam; atque interim certus esto, me tua causa & velle quidvis, & porro tentaturum non segniter, si quid possim. Valerium Maximum a *Corrado* recognitum tibi fore non

non prorsus inutilem est cur sperem. Incidi & in editionem Colineanam Parisiis publicatam Anno MDXXVII. quam suppeditabo libenter, si jusseris. Sed utinam ex Hagiensi auctione librorum *Jacobi Tollii* veterem illam Romanam, cujus memini jam non semel, essem consecutus, simulque Gryphianum minoris formae, si recordor, exemplar cum membranis collatum! Tentavi quidem indagare, quemnam hi libri possessorem nacti essent, sed irrito hactenus conatu. Suspicor tamen *Hillesbergium* Amstelaedamensem causarum patronum, libris hujuscemodi inhiare solitum, eos nobis intercepisse. Sin minus, sciri ex illo posse, ad quem devenerint. Si amicos habes illa in civitate, res explorari poterit aliquanto certius minimo negotio. Solent autem, ut pulchre intelligis, editiones veterum Scriptorum primae nonnunquam ipsis codicibus manu vetusta exaratis praestare. De ipso Valerio ita existimavi semper, non nisi epitomen esse majoris commentarii, ab illo in publicum dati, quae nunc circumfertur. Hac in opinione me confirmavit *Januarii Nepotiani*, quam vides, epistola, quamque Valerio nostro praefixam atque e codice nescio quo pervetusto descriptam fecit publici juris *Philippus Labbaeus*, forte a *Jacobo Sirmondo* e Vaticanis pluteis erutam. Audivi enim ab *Isaaco Vossio* aliisque exstare in armariis Vaticanis antiquissimum Valerii Codicem, cui Pomponius Mela sit annexus. Sed haec mera conjectura est. Usurpavi & ipse varias per bibliothecas hisce oculis codices scriptoris ejus longe plurimos, nullum tamen, qui annorum CCCC aetatem superaret. Cujus notae & ipse binos Bononiae redemtos possidebam, quos utendos a me accepit jam olim *Marquardus Gudius*. Post autem cum aliis non paucis hos donavi Celsissimo Principi Augusto Brunsvicensium Duci. In Germania porro superiore dum haerebam ante hoc octennium, illectus nova editione *Johannis Vorstii*, hunc ipsum Valerium multa cum cura perlegebam, conjectis in adversaria mea castigationibus, uti subnascebantur tum, non paucis: quas tamen nunc in scriniis meis nequicquam quaero, sublectas mihi, ut opinor, ab amanuensi, cujus sublestam fidem aliis etiam in rebus sum expertus. Recte porro vidisti libro VIII. I. I. 3. τὸ *libertatis* redundare atque esse expungendum. Mihi certe nihil est in promtu, quod a te dissentire cogat. De Velleji Paterculi loco libri II. cap. 81. aliquando inter nos actum est, quem meis in castigationibus non satis feliciter enodavi. En locum: *Qua aestate Caesar tam prospere in Lepidum in Sicilia, bene fortuna in Caesare & rep. militavit ad orientem.* Monui in castigationibus non militasse Caesarem in Lepidum. Lepidus & Caesar adversus Pompejum militabant in Sicilia, sed dum Lepidus infidum se praestat Caesari, ab eo inermi (res admiranda) est oppressus. Vetustus Codex, qui Vellejum nobis conservavit, sic habet; *qua aestate Caesar tam prospere Libium in Sicilia* &c. In ora vero codicis ab antiqua manu pro *Libium* erat correctum *Lepidum*, ab aliquo homine erudito. hinc natum postea *in Lepidum.* Sed, ut dixi, non militavit in Lepidum Caesar, quem inermis oppressit armatum, tamquam rebus novis studentem. Longe alia igitur medicina opus est. Scribendum primo *Civium* sive *Cibium*, pro *Libium*, mutato L in C, quae litterae in antiquis membranis frequenter confunduntur,

ut

ut U & B. Nec vero est necesse, ut te doceam, quum occurrunt in antiquis scriptoribus bina vocabula litterarum similitudine inter se parum discrepantia, horum alterutrum a librariis incircumspectis festinando solere omitti, quod & hic usu venit. Post τὸ *prospere* igitur inserendum *pro re*. *Qua aestate Caesar tam prospere pro re Civium in Sicilia, pene fortuna in Caesarem & remp. militavit ad Orientem. pro rep.* poterat dixisse, sed cum id mox subsequatur, variare orationem maluit. *Caesarem & remp.* etiam alibi conjungit. Blanditur autem solens Caesari, dum cum ejus damno detrimenta reip. conjungit. Vale, mi Perizoni. Vianae ad Leccam. CIↃIↃCLXXX. a. d. XIX. Sextil. dixit Vellejus, *pene militavit in Caesarem & remp. Fortuna*, quia haec ad Orientem clades in Antonium est derivata, qui nec Caesari satis fidus, nec reipub.

EPISTOLA XLIX.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

QUod prioribus tuis longe suavissimis litteris non ante responderim, Excellentissime Heinsi, haud alia est causa factum, quam quod primo, quum paulo post acceptas eas intellexissem Scholae Trajectinae Rectorem decessisse, illico ea de re litteras, & quidem iterato, ad V. C. *Graevium* nostrum dederim, a quo de rerum istic loci, quod ad successionem istius muneris, statu edoceri ante cupiebam, quam ad te quicquam exararem. Deinde quum tertia jam hebdomade responsum a Viro optimo tulissem, acriter sic satis urebar & jactabar ardentissima febri, quae, quamvis me jam reliquerit, ita tamen adflixit corporis vires, ut necdum eas plane refecerim, & inprimis cum stomachi infirmitate adhuc conflicter, unde fit, ut etiamnum a gravioribus & solitis me studiis abstinere cogar. Ceteroqui maximas, ut par est, gratias tibi habeo & ago, vir Nobilissime, tum quod mecum sponte tua tam benevole communicasti excerptam e *Labbaeo* Nepotiani epistolam, quam minime ignorasse velim, tum quod novissime ultro itidem me majorem in modum obligasti, concesso MSti Valeriani codicis usu. Video quidem recentem valde esse, sed tamen, si nihil aliud, numerum saltem augebit ad rejiciendas a *Pighio* temere ubique factas contra codicum consensum minime necessarias mutationes. Verum & aliis in locis usui mihi erit. Exemplo sit quod 1. 1. 7. in extern. ab omnibus constanter editur, *Athenienses Diagoram Philosophum pepulisse, quia scribere ausus fuerit primum, ignorare se an Dii essent, deinde, si sint, quales sint.* Ingenti profecto ἀνιστορησία. Nam Diagoras plane negabat Deos, dictus inde Ἄθεος, ut uno consensu tradunt omnes. Is autem, qui de diis isto modo dubitavit, & idcirco ab Atheniensibus urbe expulsus est, Protagoras fuit, ut item inter omnes Antiquos constat. Immo Cicero de Nat. Deor. quem in margine notant a *Corrado* usque (nam ab eo profectas primum marginales istas parallelorum locorum notulas reperio) agit quidem de Diagora, sed tanquam Deos omnino rejici-

rejiciente. Protagoram vero ei plerumque conjungit veluti de Diis haesitantem iisdem pene verbis, quibus hic utitur Valerius, qui, ut nosti, sua ex Cicerone & Livio plerumque hausit. Attamen edunt non modo hic loci *Diagoram*, sed & intactum omnino praetereunt quantum est interpretum. Habet autem tuus codex *Pytagoram* una cum Lugdunensi minore. Nam ceteri, quos excussi, ista ignorant aeque ac priscae ante Aldum edd. haud dubie quia sunt non ipsius Valerii, sed verae ejus Epitomes verba, ideoque & multum discrepant a reliquis Valerii exemplis, & a plerisque codd. absunt. Pulchre autem intelligis, Vir Eruditissime, quam saepe librarii pro ignotiore sibi nomine subjecerint notius. Ita & hic factum, dum pro *Protagora* nobis obtrudunt *Pythagoram* longe celebriorem altero, unde Aldus videtur fecisse *Diagoram*. Deprehendi postea etiam *Paul. Leopardum* istud vulgatarum edd. vitium observasse, ac recte emendasse, quo turpiore silentio novissimi id Interpretes praetermiserunt. Tuam in Vellejo conjecturam ingeniosissimam agnosco. Et locutio eadem prorsus est, quae apud Phaedrum lib. 1. *Latrare pro re domini.* Verba sunt Canis ad furem: *Linguam vis meam praecludere, Ne latrem pro re Domini:* plane ut hic Caesar ex emendatione tua dicitur *militasse pro re civium.* Sed tamen; quia id bellum invitis maxime civibus gerebatur ἐς ἰδίας ἔχθρας, ἢ ὑπὲρ οἰκείας δυναστείας, ut aperte Appianus, putem nimis manifesto falsam rem in historia sua, nulla prorsus necessitate cogente, ponendo contaminaturum eam fuisse Vellejum, si ita scripsisset. Nec enim ipse Octavianus diffiteretur bellum hoc fuisse civile & privatum. Quod ut simpliciter & leviter significaret, (id quod eum etiam sub Octaviano potuisse sine offensa facere censeam) & a publico contra communes patriae hostes (de quo in altero hujus periodi membro) distingueret Vellejus, crediderim adhuc ex mea emendatione eum scripsisse, *dum Caesar tam prospere sibi in Sicilia*, in civili bello, *Fortunam in Caesarem & Remp. militasse ad Orientem* publico bello. In quo satis sane Caesari adulatur, dum quicquid boni vel mali ab hostibus eveniebat Reip, etiam Caesari, ante Remp. memorato, tanquam omnia jam ad ejus curam pertinerent, quamvis vivo adhuc Antonio, evenisse ait, ut nihil prorsus timendum habuerit, si prius bellum Caesarem *sibi* gessisse dixerit, quod negari minime poterat. Accedit, quod ipse Auctor superius cap. 77. *expostulante populi consensu pacem cum Pompejo initam.* cap. 79. *Crescente indies & classe & fama Pompeji Caesarem molem belli ejus suscipere statuisse*, non a Rep. vel civibus mandatam habuisse: *Caesarem Pompejo bellum intulisse* dicat, immo nusquam eo bello exponendo Reip. mentionem faciat, aut in ejus commodum vel incommodum gestum esse vel verbo innuat, sed contra in cladibus ipsum illum *Virum*, qui sibi per se & legatos suos militabat, *humana ope invictum graviter fortunam concussisse*; denique Titio, qui Pompejum interfecerat, in tantum duravisse apud cives *contractum eo facinore odium, ut mox, exsecratione populi, spectaculo, quod ipse praebebat, pelleretur.* Nolim tamen juvenis ego cum tua viri Eruditissimi, & judicio vere Excellentissimi auctoritate pertinacius ista de conjectura contendere, & lubens hac in re, ut oportet, fasces tibi submitto. Quod Ampliss. Dordracenorum Con-

fuli me diligenter commendasti, gratissimum accidit. Nunquam hactenus Gymnasiarchae provinciam ambivi, nunc tamen quia vereor, ne forte aliqua ignominiae procella in caput meum hac in urbe detonet, ubi *Cuperus* noster nunquam mihi vere amicus, ut levissime loquar, deposito Academico munere, *Terborchii* vices in Batavis exceperit, istius etiam muneris me petitorem profiteor, & avolare hinc aliquo, ubi nec Pelopidarum, nosti cetera, cupio. Quamobrem si quid porro tum istic, tum alibi commodare mihi & consulere poteris, Vir Amplissime, eo facies mihi rem longe gratissimam, ne omnem aetatis florem in hoc infructuoso & contemptissimo otio consumam, aut hic inimicis supplicare abjectissime cogar. Vale, vir Praestantissime, & me ama. Daventriae a. d. XVIII. Octobr. CIƆIƆCLXXX.

EPISTOLA L.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

GAudeo profecto immane quantum nonnihil emolumenti studiis tuis esse laturum, quae ad Valerium Maximum illustrandum proxime suggerebam. Nepotiani epistolam, e cujus bibliothecae latibulis eruerit, non testatur *Labbaeus*. Suspicor autem illam e Schedis *Jacobi Sirmondi* descriptam, qui in codice Vaticano aut alio quocunque invenerit: cum proxime subjungat *Labbaeus* idem praefationem Fabii Fulgentii Planciadae de antiquis vocabulis e Vaticanis membranis proditam in publicum, quam *Sirmondo* pariter deberi opinor, qui Vaticanam non semel diligenti oculo erat perscrutatus. Nam Romae aliquando *Labbaeum* fuisse non habeo compertum. Exstat autem in Vaticana vetustissimum Valerii exemplar, & fortassis unicum per Europam, cum Pomponio Mela conjunctum, uti e *Luca* olim *Holstenio* aliisque cognovi. Meus Codex, etsi recentis notae, haud contemnendus mihi visus est ob notam, quae in fine libri exhibetur, unde cognosci datur ex alio pervetusto Ravennae olim exarato fuisse descriptum. Sed tibi id disquirendum relinquo. Ipsum autem Valerium quando commissurus sis praelo typographico cupio doceri: qui ad incrementum famae tuae gloriamque conferet haud parum, si quid auguror. Observatio certe de *Diagora* & *Protagora* pulchra est in primis & tuo digna ingenio. Fortunas tuas mihi *Graevioque* nostro commendatissimas esse dubitare noli, quibus tamen optatos successus hactenus praestare non possumus. Venient meliora tempora, ut spero. Interim animum despondere noli: *sed contra audentior ito, quam tua te fortuna sinit.* Non es solus tu, mihi crede, qui infra meriti tui dignitatem haberis. Hoc igitur age, ut prolatis in publicum compluribus ingenii tui ac doctrinae monumentis, ad posteritatem aliquando possis provocare de iniquis saeculi nostri judiciis, si mercedem virtuti tuae debitam, quod abominor, non consequeris. De Velleji loco statues pro arbitrio. Memineris tamen velim, Tiberianis temporibus in publico omnia a

Divo Augusto susque deque gesta fuisse laudata, quod Tiberius ipse in acta patris juravisset. Volebam plura, sed totus adhuc langueo recens a morbo. Vale, decus artium bonarum. Vianae ad Leccam. Anno CIↃIↃCLXXX. a. d. XVIII. Novembr. Fuisse ex sodalibus tuis nonnullos, plus aequo creditos tibi, qui apud Ampl. *Cuperum* nocere tibi sint conati, quasi de doctrina viri sequius & sentires & loquereris, persuasus sum quodammodo ut credam. Nusquam tuta fides. Adeo non desunt, qui alieno candori insidientur, & si quid improvide ac incaute magis quam maligne dictum est de quoquam, id detortum in pejus more proditorio gaudeant revelare. Hoc tibi in aurem. Iterum vale. Valerium Maximum in usus Serenissimi Delphini nuper editum nescio an videris, quem ajunt in bibliopoliis passim prostare.

EPISTOLA LI.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

PRolatae hucusque responsionis ad suavissimas tuas, & praeclarum mei amorem ubique sane praeferentes literas a. d. XXVIII. Novembris superioris anni datas, causa fuit non tam intensum hoc brumae frigus, quod omnia adussit, quam quod indies exspectabam designationem Ampliss. *Cuperi* ad agendas partes, quas in communi foederatarum civitatum concilio sustinuit ὁ μακαρίτης *Terborchius*, ut illam, quam & quinto abhinc die jam factam accepimus, tibi nunciarem. De quo honore si per literas ei gratulaberis, mihi rem facies longe gratissimam, & cetero tuo in me studio congruentem, si quam mei adsperges mentionem. Namque ipso ad amplius dignitatis fastigium producto, novum desiderabit Doctorem Schola nostra. Quod nuper me monebas de iis, qui Clarissimo viro insusurraverint, quasi de eruditione ejus secus sentirem, in eo quoque benevolentiam tuam certam & fidelem agnosco, & multum me tibi eo nomine debere profiteor. Non dubito, ut solent delatores a veritatis semita longiuscule deflectere, quicunque is fuit, falsa eum magis quam vera pertulisse. Et exputare haud queo, in quem meorum sodalium, quos revera paucissimos habeo, illud quantum est, flagitii conferam. Quum excutio dictorum a me conscientiam, non ignoro semel aegrius me tulisse apud *Joh. Ortwinium*, hujus Scholae Conrectorem, quod reliquum de publico nobis debiti, plus quingentis florenis SCto circumcidissent, & solutionem, quae necdum facta est, tamdiu morarentur. Eam rem & ille Cl. viro parum bona fide retulit, & is iniquius tulisse visus est, immemor, injuriarum dolorem semper esse querulum. Quod bene de Valerio meo auguraris, & observationem de *Diagora* in *Protagoram* mutando laudas, gaudeo majorem in modum. Similiter in historiam, ut ego quidem censeo, peccarunt qui lib. VIII. cap. 14. ex. 1. in externis, haec verba hunc in modum formata nobis reliquerunt, *Marathon nimirum animum ejus* (Themistoclis) &

& Artemisium & Salamis, *navalis gloriae fertilia nomina illustranda tacitis facibus incitabant.* Nihil hîc interpretes. Nec multum praesidii a MStis, nisi quod longe rectius *Salamina* exhibent, quo *Vorstius* utitur ad probandam hanc ejus nominis figuram *Salamina*, *Salaminae*, non apud Justinum modo, sed & Orosium, Hyginum, Ampelium & ceteros ejus aetatis obviam. Verum quomodo quaeso Artemisium & Salamis navali victoria ab ipso Themistocle, sed diu post, illustrata, & quae idcirco ipse Auctor adhuc *illustranda* dicit, cum jam tunc, quum propter Miltiadis tropaea noctes inquietas ageret, incitare, & ad quid potuerunt? Quomodo, si Miltiadis tropaea erant, quae illum de somno excitarent, inter ea referri Artemisium & Salamis, nihil utique ad Miltiadem pertinentia, ut probe nosti, poterunt, aut inter navalis gloriae fertilia nomina poni Marathon? Legendum arbitror: *Marathon nimirum animum ejus ad Artemisium & Salamina nav. gl. fert. nom. illustranda tacitis facibus incitabat.* Nempe Artemisium & Salamina victoria navali insignes & illustres reddidit virtus Themistoclis, ad quam data occasione istis locis exserendam eum incitarunt Marathonia Miltiadis tropaea. Livius, *Ad nobilitandas Romana clade Cannas profecti sunt.* Florus, *Aemilio Themistoclem aequavimus*, *Ephesiis Salamina pensavimus.* In Vellejo tuo mentio fit Regis Thraciae, quem *Rhascupolin* antiquus illius codex videtur vocasse. Sed malunt viri Docti ex Tacito *Rhescuporin*, & accesserunt illis nuper viri Summi *Seguinus* ac *Spanhemius* in dissert. pag. 85. auctoritate nummi, in quo Βασιλέως Ρησκουπορ. inscriptum ait *Seguinus*, quamvis, quod valde miror, in ipso Seguiniani istius nummi ectypo tantum ΡΗΣΚΟΥΠ. non ΡΗΣΚΟΥΠΟΡ. exhiberi videam. Et praeterea testatur idem Nummi dominus, *rudem esse*, *inconcinnum*, *& ab imperito artifice olim cusum*, *ut vix aliquid hominis in capitibus deprehendas.* Quod si ita, vereor ne & litterae vel a barbaro homine parum recte sint expressae, vel illa ipsa ruditate obscuratae fuerint, certe multum conveniunt Λ. & Ρ. Nam Η. & Α. quamvis & ipsae figurae valde sibi similes, diversitate tamen dialectorum, & pronunciationis variari apud Auctores potuerunt. Multum me confirmat, quod non modo apud plerosque Auctores illud Thraciae regulorum nomen ita ut apud Vellejum *Rhascupolis* scribitur, sed & quod Appianus ἐμφυλ. 4. duos ex eodem tractu fratres nominat, quorum alter Ράσκος, alter Ρασκούπολις fuerit vocatus, commodissima compositione, quae & in plurimis aliis Nominibus propriis hominum occurrit. Talia annotavi ex Herodoto Ηφαιστόπολις, ex Livio *Abrupolis*, ex eodem & Polybio *Agesipolis*, tum Σωσίπολις & Νικόπολις ex Plutarcho, aliaque similia, quae nunc non occurrunt. At vero Ρησκούπορις quae forma, quae compositio? Terminatio certe muliebris est nominis, non virilis. Nam ut a Dorus, *Doris*, a Chlorus, *Chloris*, sic a Porus *Poris* est faemininum, & feminae tribuitur in inscr. 144. apud Rupert. ad Reines. Epist. 41. quamvis id *Reinesius* pag. 537. & 577. ex conjectura more suo mutet, sed male mea sententia. Vale, vir Nobilissime, maximum, ita vivam, hujus seculi ornamentum, ac meum praesidium. Vale, iterum & bene age. Daventriae a. d. XVII. Januar. CIↃIↃCLXXXI. quem annum & multos alios deinceps ut feliciter de-

curras, deum supplex veneror, qui mihi testis est, illud me non auribus tuis dare, sed vere & ex animo sentire.

EPISTOLA LII.

NIC. HEINSIUS

Jac. Perizonio.

Daventriam.

NOlim ex infrequentia mearum litterarum apud te statuas, mi Perizoni, fortunas tuas resque caeteras minori, quam oporteat, esse mihi curae. Valetudinis sunt incommoda, quae officiis me demereri amicos ut plurimum non sinunt. Huc accessit, quod spes erat facta Ampl. *Cuperum* propediem nobis in transcursu adfuturum, quem coram conciliari tibi posse collatis operis ego ac noster *Graevius* opinabamur, quando per litteras id parum ex sententia cessisset nobis. Sed nec ille hactenus comparet, & ego inter Daventrienses auctoritate pollentes notum habeo neminem, cui res tuas tuto commendem. Cum difficultate horum temporum cumque adversa fortuna toties tibi esse luctandum, quem rebus prosperis ac florentibus cumulatum ut videremus artium bonarum intererat, permoleste equidem fero: etsi plurimum praesidii ac solatii ad te redundare ex uberrima litterarum, quibus pulcherrime es instructus, cognitione non est quod dubitetur. De *Ortwinio* tibi, ut suspicaris, apud Ampl. Virum insidiato, nihil habeo comperti. Alios fuisse, qui candori & simplicitati tuae delationibus suis nefarie illuserint, videor posse suspicari. Si permittet valetudo, Aprili mense excursum ad Haganos parabo, tui cum maxime futurus memor, quando illic incidere dabitur, ut spero, in illum, a quo fortunae tuae potissimum nunc pendent. Ceterum quod specimen tuae in Valerio Maximo castigando industriae novum proponis, id sitim mihi vehementer accendit, qua flagro, videndi in publico lucubrationes istas, unde existimationi tuae apud homines eruditos plurimum incrementi accessurum auguror. De nomine regis Traciae *Rhascupolis* etiam probabilis est admodum, nec modicam meretur laudem tua conjectura. Certe apud Lucanum libro v. vers. 55. *Rascipolin* codices plerique horum, quos magno numero adhibui jam olim ac cum vulgatis libris commisi. Vossianus tamen unus, quod mireris, isque omnium praestantissimus, *Rasciporin.* Valerium Maximum studiis Serenissimi Delphini dedicatum nondum vidi, ut nec Ammianum Marcellinum curis secundis Valesiorum fratrum ac Lindenbrogii illustratum. Mors *Danielis Elzevirii* detrimenti non parum bonis artibus tulit, quam tamen moderate ferremus, si tuis inde studiis damni nihil imminere cognoscimus. Vale, meum decus. Vianae ad Leccam, CIↃIↃCLXXXI. a. d. XVI. Martii.

EPI-

EPISTOLA LIII.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Viaam.

TAntum quod acceperam Bibliothecae Crusianae Catalogum, cumque eo litteras ad te jam dare destinabam, vir Amplissime, cum tuae mihi nudius tertius redduntur, solennis tibi humanitatis, atque singularis in me studii usque quaque refertae. Vellem profecto vel centesimam partem ea, quam in te exosculor, ingenii liberalitate praediti essent etiam ceteri, qui tamen disciplinis humanitatis censeri volunt. Nunc multi contra ita agunt, tanquam si unice laborent, suis moribus confirmare eorum voces, qui & nunc & olim jactabunt, litteras cultoribus suis nihil ad virtutem prodesse. Certe ego, in hac Urbe longe moderatiores, benigniores, humaniores, aequioresque omnem in partem invenio, qui palam contemptum litterarum prae se ferunt, & hocce ad liberalium artium Gymnasium, tanquam quod juventutem a labore & negotio ad otium & ignaviam avocet, abolendum censent, quam qui volunt videri ingenuas artes fideliter didicisse, earumque teneri studio & amore. Etenim illi, quocunque tandem sint in litteras animo, tamen, si publice earum Doctores sint constituendi, bene meritis maxime mandari eam provinciam volunt, hi contra nullam se meritorum, nullam eruditionis habituros rationem, sed solius partium studii profiteri non erubescunt. Quid agas cum illis, quibus nihil justum, nihil aequum, nisi quod ipsis lubet? De me si jam per litteras cum Ampliss. *Cupero* egisti, gratissimum habeo, & ita nihil est amplius, quod me apud illum in gratia ponere ultra labores. Sin nihildum litterarum ad eum dedisti, ne me prorsus a te negligi putet, aut tui judicii atque amoris ornamento indignum haberi, magnas tibi debebo gratias, Nobilissime Heinsi, si mea illi studia, suorumque ipsius studiorum sectam, communemque causam, atque hujus Athenaei utilitatem commendabis, praesertim quum meus competitor, non tantum ipse omnium, quorum potest, commendationibus utatur, sed etiam per suos Amicos, quos Trajecti habet rerum potentes, meorum, ubi a te discedo, facile Principem, *Graevium* nostrum mei commendatione prorsus abstinere induxerit. Fidem tamen tuam, ut pro me in omnibus interponas, minime postulo. Etenim si quidem satisfieri illi potest bene agendo, bonum publicum fideliter curando, impositum munus diligenter obeundo, bene de me meritas gratias, quas oportet, habendo atque agendo, ac nemini eorum vel verbis vel factis animum aut os laedendo, nihil omnino desiderari in me patiar. Sin eo est animo, ut me velit omnes capere inimicos, quos ille habet, qui in hac civitate Vergae Hispani Senatoris notior est nomine, quam suo, id equidem, ut nimis ἐπιεικῶς, impetrare a me nequeo. Et obsecro, qui possum ullo modo, quum alii plerique praeter ipsum, & quosdam proximos atque intimos ejus, insigne mei studium omni occasione praeferant, etiam ignoti,

noti, etiam qui patri meo fuerunt infensissimi. Melius forsitan de illo sentias. Sed crede mihi, vir Praestantissime, quicquid ille praetexat, nulla est alia irarum in me causa, quam quod non potui negligere prorsus occidentem solem, de me & patre meo quondam bene meritum, in gratiam orientis, quodque veteres & paternos amicos in publico tanquam fulguritos aut territos non fugio. Ceteroquin tam nullas habet iniquitatis in me causas, ut etiamnunc putem, nec paucis argumentis, magis simulare illum quandam iram, nec tam animo habere conditam, quam verbis a fronte promptam, tantum ut me arctius illiget & implicet suis studiis ac partibus, ignarus interim, ut videtur, longe majorem obligandi vim apud ingenuos homines habere illa beneficia, quae non ita difficulter dantur, nec valde diu inter manus dantis haerent. Vides, mi Heinsi, quam aperte meas animi cogitationes tibi committam, & ita agam, ut inter bonos agier oportere censeo, & mecum agi semper velim. Hagae in Batavis non invenies *Cuperum* nostrum. Nam hic nunc agitat, & aliquamdiu etiam haerebit. Deinde proficiscetur in agrum, qui vetus Bataviae nomen retinuit. Alium te in hac urbe neminem habere notum, facile credo. Nec quicquam, quod infra tuam est dignitatem, postulo. Ceteroqui non inutile meae petitioni foret, si ampliorem paulo tui de me judicii significationem non proprie ad unum aliquem, sed ita, ut communiter omnibus, vel cui opus esset, ostentari posset, scriptam, ad me mitteres. Verum, ut dixi, nihil prorsus ego, quod a tua persona alienum forte censeas, postulatum volo. Dolebunt sane non leviter mihi oculi, si me posthabito in patria urbe, ad extraneum hanc spartam, cui ornandae me a puero paravi, deferri videbo, sed tamen, quicquid eveniat, durato corde feram, & necdum sequius quid eventurum arbitror. In his libris si qui erunt, quos tibi comparari velis, tuo in me jure velim utaris, & quicquid lubet imperes, praefinito, quo pluris ne emam, pretio. Inscriptionem lapidis M. CLAUDIUS. M. F. CONSOL. HINNAD. CEPIT. quam ita edidit *Joh. Faber* in imagines Ursini, Imag. 45. in qua ille elogium M. Claudii esse dicit, quaeso te me doceas, num ab alio etiam sit edita, & an plenior, & nisi multum sit, quid addatur. Apud *Gruterum* non exstat. Causas habeo, cur id scire majorem in modum cupiam. Vale, vir Excellentissime, & me ama. Daventriae a. d. v. Kal. April. CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA LIV.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Vianam.

POstquam ultimas ad te, vir excellentissime, dedimus literas, varie fuimus jactati, modo spe erecti, modo abjecti metu, donec tandem nudius tertius ex illa diversorum animi adfectuum agitatione erepti sumus, designatis Professoribus Theologiae *Diestio*, Humanitatis *Coetiero*. Hoc Ithacus voluit, & per artes illas patricias studiose egerunt Atridae seu Pelopidae nostri. Rem omnem

nem ordine, ut gesta est, si operam dare voles exponere gestienti, sic habeto. Jam primum, quum exspirasset *Terborchius* superioris anni mense Majo, & confestim Noster ille petitioni se daret, ut demortuo sufficeretur in harum civitatum concilio, quod est in Batavis, ego eventum, de quo nec alius quisquam dubitabat, animo providens, statim hominem, quem cum proximis suis alienatum a me sentiebam, propter innocuam amicitiam cum aliis quibusdam cultam, conciliare mihi omni modo studui, non solum modestissime in omnibus me gerendo, eumque comiter appellando atque adeundo, sed & eorum, quos mihi odium apud illos conflare sciebam, usum & congressum in publico, quantum honeste poterat, vitando. Ille votorum tandem compos factus est ineunte hoc anno. Tum vero a me saepius & studiose rogatus, ut meis quoque votis favere vellet, subito fastidio, ac insolenti vultus verborumque acerbitate non modo coram ipse excepit, sed & per Curatores, qui tum omnes erant ejus propinqui, decerni, & a Senatu, ipso praesente & assentiente, licet quibusdam contradicentibus, approbari, pridie quam Professione se abdicaret, curavit, ut quos habebam centenos annuos a prioribus Magistratibus mihi datos, id quod in ipsis Vocationis tabulis Patri meo promissum fuerat, mihi eriperentur, & in alium conferrentur, nulla de causa vel praetextu, nisi quod neglexissem accipere occasionem mei ad Rectoris munus producendi. At vero ipse ille olim id mihi consilium dedit, quum ante aliquot annos de Doccumana mecum ageretur Schola. Quod cum superiore hebdomade in memoriam illi revocarem, confusus aliquantulum, ad Harderovicenum negotium decurrebat, & cum ego reponerem, nunquam illius Scholae Praefecturam mihi delatam, meque, si delata fuisset, accepturum fuisse, respondebat haud dubie tamen eam impetraturum me fuisse, si eo profectus Curatores illo nomine appellassem, & prensassem. Ergo res apud hos homines eo devenit, ut poena dignus habeatur, qui hujusmodi ambitione uti non sustinuit. Injuriam tamen illam tacite ego semper & moderatissime tuli, neque cum quoquam ullum ea de re verbum commutavi, nisi quod praeterita, ut dixi, hebdomade, quum jam desperatissima esset mea causa, indignitatem rei breviter & modice omnino apud ipsum fui conquestus. Praeterea cum eopse tempore rogarem eum, an, quoniam Athenaeo tunc jam vale dixisset, permissurus esset ipse & Curatores, ut studiosorum juvenum coetus, quae Collegia vocant, domi meae haberem, meque ita Magistratibus commendare anniterer, praecise id negagabat, scilicet, ne ullam in partem fieret hoc in negotio praejudicium. Postea ipso jam in Batavos profecto, cum quidam ex Interpretibus Legis divinae, magnae vir Auctoritatis & Opinionis, me Proceribus commendare coepisset, deterritus est & rogatus, ut hac mei commendatione abstineret, ab Hominis nostri Adfine, uxoris Fratre, qui Curator erat, consiliisque ejus intimus, ut ex responsis geminis germanis mihi clarissime liquebat. Ita ergo usque quaque se initio gessit, ut omnes existimarent eum petitioni meae semper adversaturum, quod non parum meis rationibus nocuit: interim enim Cl. *Coetierus* adveniens Curatores ac Consules circumiit, atque insuper diligentis-

fime quibusdam ab eorum Cognatis Arnhemensibus commendatus est, eo successu, ut unus manibus pedibusque studiosissime pro eo omnia tentarit egeritque. Noster a Batavis redux antiquum obtinebat, competitorem meum sine exceptione laudabat, me ita, ut studia equidem probare, animo tamen alienato esse ostenderet. Immo nuperrime quispiam e Consulibus, qui partes illius sequitur, multis mihi & diserte narravit, ut illius maxime auctoritate adductus dudum *Coetieri* fautoribus suffragio suo se accessurum promisisset. Ego tamen vel sic bene sperare & superior videri, donec tandem a quibusdam apud Sereniss. Principem Potentissimis viris, & maxime a Nobiliss. *Rosendalio* commendatus est alter, eoque nonnulli Consules a mei studio abstracti, sequentibus paucis aliis, ne irritum darent suffragium. Tandem vero ὁ δεῖνα mutari videbatur, & aliquam benevolentiae speciem prae se ferre, sed astute non nisi ante hos octo dies, quum jam adeo desperata esset mea ratio, ut id ipsum eodem statim momento profiteretur, & non tantum alios plerosque, sed etiam seipsum Cl. *Coetiero* addixisse suffragium testaretur, nullamque diceret superesse mei producendi rationem, nisi ut divideretur & munus & salarium, quod ipse ceperat quotannis, atque ita ego Hebraicae & Graecae Linguae, alter Historiarum & Eloquentiae Professor designaretur. idque ut fieret, se operam daturum recipiebat. Verum illud haud scio, quo animo & consilio promissum ab illo & in speciem tentatum, certe eventu, ut facile suspicari poteram, caruit. Hodie, quo primum benignius ille mecum agere coepit, facta est a Curatoribus Nominatio, qui nunc alii a prioribus, & a me non alieni sunt, mei tantum & *Coetieri*, & mei quidem principe loco. Postero die cum duo Consules domo abessent, & duo item essent abituri, ideoque suffragia sua tabulis consignata relicturi, ab eorum altero, qui mihi favebat, rogatus, uter nostrum esset dignior, cui ornanda mandaretur haec sparta, ut ex animi sui sententia responderet, fateri publice in Senatu coactus est, me illum esse, sed utrique recte mandatum iri. Hanc in sententiam ab ipso tunc dictam discessuri primo *Coetieri* fautores videbantur, dum scilicet aderat Ampliss. *Borgeringius* praecipuus eorum, qui mihi studebant, verum illo profecto, statim postea, arcessito clanculum *Coetiero*, obviam ierunt. Volebat ergo noster me denuo ambire Consules, utque ex ipsius sententia *Coetiero* adjungerer, supplicare. Sed enim, quum incassum a me hanc operam sumptum iri praeviderem, contra intendentibus jam illis, nec paucis etiam eorum, qui mihi quidem favebant, sed tamen haud facile rem adeo inusitatam, & maxime ab illo profectam accepturi, & praeterea id rogare indignum prorsus & indecorum censerem, respondebam non posse me id salva existimatione facere, nec ab animo impetrare. Recipiebam tamen, ne quid causari posset, me de integro Consulibus singillatim meam petitionem commendaturum, & ubicumque illius sententiae injiceretur mentio, declaraturum voluntatem eorum vel sic mihi fore acceptissimam. Verum id nullo fuit successu, ipso, ut arbitror, non illubente. Designatus est ergo unus Clariss. *Coetierus*, atque ego duobus suffragiis sum victus. Nam praeter Principem Senatus & Curatorum Ampliss. *Vossium*, qui or-

ornatissima me honestavit sententia, duo alii e Senioribus me decreverunt. Fecissent idem tres e junioribus, nisi me jam victo & dejecto accessissent ceteris, id quod in dicenda sententia unus palam est testatus. Fateor equidem esse hanc mihi non omnino nullam ὀμμάτων ἀλγηδόνα, quod extraneum mihi civi praelatum video, sed tamen patienter & durato corde fero, quicquid in eo est molestiae & dedecoris. Quanquam quid in eo dedecoris, quum is, qui suffragio suo alterum praetulit, me tamen audientibus omnibus in Senatu pronunciarit dignissimum, resque illa sit in magna apud omnes cives invidia. Cui leniendae comminiscuntur nunc rem ante inauditam, me ante aliquot annos famoso carmine lacerasse Magistratuum existimationem. Quo argumento? si quaeris, haud alio, nisi quod Latini in eo fuerint versus: quasi in tota civitate nemo esset, qui pauculos versus Latina lingua pangere queat. Et vero Deum iratissimum habeam, ac pessimis dispeream modis, si vel auctor istius carminis vel conscius fui. Sed jurejurando ut me purgem, in hac quidem urbe, minime est opus, ubi nemo inani huic commento fidem habet, & omnes sciunt, veram hominum illorum odii & iniquitatis in me causam esse, quod fato quodam accidit, ut ab ineunte aetate amicitia mihi fuerit cum quibusdam quondam adversariis illorum, qui nunc dominantur, idque aperte ὁ δεῖνα profiteri non erubuit, quicquid tibi vel aliis dixerit de mea suae doctrinae aut existimationis obtrectatione, de qua cum mihi omnia nuper exprobraret, ne verbum quidem, sed illud: *Ghy hebt altyt toegebouden met die gene, die ons soecken t' onderbrengen, en houdt daer oock noch met toe.* Scilicet, quia pater meus quondam per contentiosos Concionatores coactus est illis se adjungere, atque ego eos in publico non fugio tanquam fulguritos, sed & aliquando cum iis confabulari sum visus. Vellem equidem aliquo hinc aufugere possem, ubi nec nomen Pelopidarum audirem, sed tamen oculis consulam, eorumque me aspectu & occursu subtraham, sedemque figam Amstelaedami, atque ibi explicandis privatim utriusque Linguae Auctoribus me dabo, quoniam & hoc nonnulli in me desiderasse volunt videri. De Inscriptione, de qua nuper tecum egi, M. Marcelli, qui Ennam cepit, si explorati quid habes & alibi plenior invenitur, id, vir Nobilissime, ut mihi significes, iterum rogo, & porro de me bene sentire, ac mihi favere pergas. Vale, vir Amplissime, & antiquum tuum animum ac voluntatem mihi semper integram serva. Daventriae a. d. VII. Kal. Majas CIↃIↃCLXXXI.

EPISTOLA LV.

JAC. PERIZONIUS

Nic. Heinsio.

Viānam.

DEdi nuper ad te litteras, vir Amplissime, quibus nunciabam designationem Professorum in hoc Athenaeo. Qua de re eo ego vere sum animo, ut non tam doleat ipsa repulsa, licet parum mihi, quippe in patria urbe, honesta, quam quod vereor, ne Amici, quorum tu mihi, Nobilissime Heinsi,

vere es inter Principes, mea quadam culpa eam mihi evenisse suspicentur, & quod non dubito fore, ut id praetexant inimici, & quicquid ulla verisimilitudine apud ignotos hujus Urbis fingere poterunt, de me comminiscantur, ac praedicent. Culpam admisi, fateor, si ea culpa est, quod non omnem vitam, omnem orationem, omnia dicta & facta ad solorum horum hominum aures, studia, voluntatem atque in alios optimos viros iniquitatem accommodavi. Nam ubi paulo plus adbiberunt, dissimulare non verentur hîc quidem loci, in eadem se esse sententia, in qua erat Cn. Pompejus ad bellum civile in Thessaliam proficiscens de mediis & neutrius partis hominibus. Certe hac ipsa hebdomade Adfinis quidam ὁ δεῖνα in vino ad Praeceptores hujus Scholae, cujus est Curator, dicere non erubuit, neutiquam haberi satis, quod nonnulli putent, quiete & silentio uti, ac rebus publicis omnem in partem se abstinere. Debere quemque palam se applicare, suumque animum ac studium declarare & probare iis, qui potentia inter Proceres plus valeant, si quis velit Magistratuum benevolentia se tueri ac munire. Verum ego hac ratione vitam instituere nunquam potui, ut ad captandam potentiorum gratiam homines etiamnunc benevolentes & olim bene meritos odio habeam, vel saltem odium & alienum ab iis animum simulem, qua una re adversae factioni, nunc rerum potenti, studium meum probare, ac demereri tam exulceratos & iniquos animos forte potuissem, nec enim aliter ullius rei fidem habent, aut bene volunt iis, qui vel ipsi, vel quorum patres familiariter quondam cum superiorum temporum Proceribus vixerunt, nisi vel matrimonio se dominanti familiae alligent, vel apertas inimicitias cum prioribus amicis inceptent. Verum non mea est isthaec inconstantia; ideoque certum mihi est hanc urbem quamprimum suis novis moribus & novis dominis relinquere, meque alio potius conferre, ubi, ut oportet, vivendo aequis & bonis viris me & meos mores probare queam. Ceterum dum in hoc consilio totus sum, nec opinanti nunciat *Ryckius* noster *Thomam Munkerum*, virum vere doctissimum, & summum mihi amicum, acerba nobis omnibus morte ereptum, seque quanto possit studio id agere & porro acturum, ut ea provincia mihi mandetur. Nunquam sane majore studio de me producendo laborasse videtur vir Optimus, quia, ut ipse narrat, apud Proceres istius Civitatis aliqua se valere gratia arbitraretur, tanto minus nunc vellem hos illius conatus in nihilum recidere, ne deinceps de me juvando prorsus desperet. Ampliss. *Assendelftio* ipse me coram commendavit. Ceteros Curatores (nam Curatorum plane est in manu res omnis) conciliari mihi posse ait per Ampliss. *Bleyswikium.* Ad hunc, quoniam ipsius inter Amicos se numerat, de hoc negotio literas jam dedit. Sed tamen quoniam virum Amplissimum tuae maxime auctoritati his in rebus plurimum tribuere pro explorato habet, monuit me, ut nulla interposita mora te, quantum potest, rogem, ut me Ampliss. *Bleyswikio* diligenter tui judicii testimonio ornatum tradere velis, & id inprimis agere, ut per ipsum nominatim *Adr. Bogartio* Beloisi Domino, Consuli & primo Curatori, atque *Antonio*

tonio Heinsio Syndico, qui duo multum illi auscultent, studiose commenderer. Quid faciam, mi Heinsi? toties jam per litteras de hujusmodi rebus te compellavi, ut summo jure verear, ne tandem me tanquam importunum & molestum amicitiae tuae cultorem prorsus rejicias ac valere jubeas. Verum tamen quoniam exploratissima mihi est tua facilitas ac liberalitas ingenii, & salva tuae personae dignitate fieri posse puto, ut Amico commendes fortunam Amici, in eo praesertim negotio, cui sustinendo & agendo commode parem eum censeas, iterum te rogare & majorem quidem in modum volui, ut desideriis nostris obsecundare velis, & quamprimum (nam competitores habeo vigilantes, & quoniam secundus a Rectore locus itidem vacat, brevi haud dubie res transigetur) cum Amplisf. *Bleyswikio* per litteras agere, ut is modo laudatos duos Curatores mihi conciliare studeat, & quoniam id unum, quod nondum docui, ne obsit forte, veremur, in scrupulo hoc, si qui sit, removendo aliquantum immorari sustineas. Aetatem enim habere me jam nosti huic muneri parem, cui si accedere diligentiam, & inprimis si quid judicii putes, nec mores nimiae rusticitatis aut ingenium inscitiae condemnes, facili negotio hunc timorem, si qui forte exoriatur, occupare refutando poteris. Qua in re si facilem te, ut spero, mihi praebueris, ingentem ad pristina tua merita adjicies cumulum, meumque studium incredibiliter denuo accendes & augebis, omni qua possum occasione dum vivam, etiam absenti immortales agendi gratias, tuasque animi virtutes, & merita praedicandi. Vale, vir summe, & me amare perge. Daventriae a. d. XIX. Mai. CIϽIϽCLXXXI.

ERRATA In Tom. IV.

Pag. 4. *lin.* 15. CIↃIↃCLXV. *lege* CIↃIↃCLV.
7. *l.* 9. jactarem *leg.* lactarem
l. 14. qui tibi *leg.* quod tibi
l. 36. ne *leg.* me
24. *l.* 19. eundem cauſo *leg.* eandem cauſam
41. *l.* 32. Lameium *leg.* Lambecium
55. *l.* 16. ſcio *leg.* ſuo
63. *l.* 2. tumultus *leg.* cumulus
64. *l.* 9. Schieſſio *leg.* Schiaſſio
84. *l.* 26. damnabimus *leg.* damnabimur
21. *l.* penul. mutaretur *leg.* multaretur
92. *l.* 35. CIↃIↃCLXI. *leg.* CIↃIↃCLXXI.
98. *l.* 34. lumen *leg.* limen
101. *l.* 13. quae *leg.* quas
107. *l.* 9. cunfodendam *leg.* confodiendam
108. *l.* 24. acceptus ſerenis *leg.* deceptus ſereni
110. *l.* 12. niſi *leg.* ſi
218. *l.* 10. Regina *leg.* Reginae
140. *l.* 33. literiorum *leg.* liretionum
145. *l.* 37. XIII. *leg.* XVII.
147. *l.* 28. ſperare *leg.* ſpirare,
160. *l.* 21. Carnlus *leg.* Colerus
172. *l.* 2. comparari *leg.* comparavi
183. *l.* 5. narinnibus *leg.* narrationibus
233. *l.* 3. praeterit *leg.* praeterit
l. 4. dederis *leg* dederit
240. *l.* 26. reperiri *leg.* reperire
242. *l.* 5. preſſit *leg.* expreſſit
245. *l.* 1. ſcio *leg.* ſuo
247. *l.* 11. ſuaedae *leg.* ſuadae
264. *l.* 12. ac *leg.* impulſus, ac
l. 35. Minncio *leg.* Minucii
270. *l.* 7. eſt *leg.* eſſe
281. *l.* 30. inductas *leg.* indictas
294. *l.* 8. iltrix *leg.* altrix
300. *l.* 9. penſabat *leg.* penſabit
327. *l.* 28. cognitionem *leg.* cognationem
329. *l.* 11. opinur *leg.* opiner
330. *l.* 31. occultior *leg.* occulatior
332. *l.* 36. [illegible] *leg.* [illegible]
342. *l.* 22. Inquentis *leg.* loquentes
348. *l.* 9. quantum *leg.* quantus
355. *l.* 22. [illegible] *leg.* [illegible]
378. *l.* 24. eſt *leg.* eſſe
384. *l.* 15. totus *leg.* toto

Pag. 397. *l.* 26. praefectionem *leg.* profectionem
416. *l.* 24. ſtrictas *leg.* ſtructas
419. *l.* 28. Gallos *leg.* Gallis
420. *l.* 15. & invida *leg.* ex invidia
423. *l.* 27. tui *leg.* tuo
427. *l.* 8. aſſererit *leg.* aſſereret
428. *l.* 31. admirantis *leg* ad mirantis
458. *l.* 21. prmmitto *leg.* permitto
479. *l.* 22. finem *leg.* funem
484. *l.* 9. in ejus *leg.* in quo
521. *l.* 30. LXXVII. *leg.* LXXVIII.
524. *l.* 3. lecto *leg.* loco
551. *l.* 34 [illegible] *leg.* [illegible]
560. *l.* 4. inita *leg.* irrita
l. ult. Batavica *leg.* Bataviciae
589. *l.* 36. feritai *leg.* feritati
580. not. *l.* 2. ad *leg.* ab
593. *l.* 15. opem *leg.* opum
595. *l.* 26. hanc *leg.* hunc
607. *l.* 20. quem eum *leg.* quem enim
611. *l.* gerebam *leg.* gereram, excuſſiſſem
621. *l.* 34. lactaremur *leg.* laetaremur
623. *l.* 11. a quo *leg.* a qua
648. *l.* 28. Satyricis *leg.* Satyricos
752. *l.* 25. [illegible] *leg.* [illegible]
653. *l.* 34. geſtae *leg.* geſtas
656. *l.* 18. curare *leg.* curari
657. *l.* 2. induere *leg.* inducere
664. *l.* 32. me *leg.* de
665. *l.* 37. Africam *leg.* Africani
666. *l.* 15. generi *leg.* ſnceri,
668. *l.* 20. heſteri *leg.* heſternas
670. *l.* 22. Principem *leg.* ad Principem
671. *l.* 22. conceſſum *leg.* conceſſam
687. *l.* 2. eum *leg.* cum
688. *l.* 9. Fagelii *leg.* Fagelius
701. *l.* 26. qui *leg.* quia
733. ult. maneant *leg.* maneant.
738. *l.* 5. aut *leg.* at
742. *l.* 27. ſucceſſu *leg.* ſeceſſu
764. *l.* 28. ne *leg.* me
767. *l.* 8. perſtrepent *leg.* perſtreperent
812. *l.* 21. commentarius *leg.* commentarium
813. *l.* 22. mutanti *leg.* nutanti

H